។ នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។

វិនយបិដកេ

វិនយសង្គហ-អដ្ឋកថា

គន្ថារម្ភកថា

វត្ថុត្តយំ នមស្សិត្វា, សរណំ សព្ពបាណិនំ;
វិនយេ បាដវត្ថាយ, យោគាវចរភិក្ខុនំ។

វិប្បកិណ្ណមនេកត្ថ, បាឡិមុត្តវិនិច្ឆយំ;
សមាហរិត្វា ឯកត្ថ, ទស្សយិស្សមនាកុលំ។

តត្រាយំ មាតិកា –

“ទិវាសេយ្យា បរិក្ខារោ, ភេសជ្ជករណម្បិ ច;
បរិត្តំ បដិសន្ថារោ, វិញ្ញត្តិ កុលសង្គហោ។

“មច្ឆមំសំ អនាមាសំ, អធិដ្ឋានវិកប្បនំ;
ចីវរេនវិនាវាសោ, ភណ្ឌស្ស បដិសាមនំ។

“កយវិក្កយសមាបត្តិ, រូបិយាទិបដិគ្គហោ;
ទានវិស្សាសគ្គាហេហិ, លាភស្ស បរិណាមនំ។

“បថវី ភូតគាមោ ច, ទុវិធំ សហសេយ្យកំ;
វិហារេ សង្ឃិកេ សេយ្យំ, សន្ថរិត្វាន បក្កមោ។

“កាលិកានិបិ ចត្តារិ, កប្បិយា ចតុភូមិយោ;
ខាទនីយាទិបដិគ្គាហោ, បដិក្ខេបបវារណា។

“បព្ពជ្ជា និស្សយោ សីមា, ឧបោសថបវារណំ;
វស្សូបនាយិកា វត្តំ, ចតុបច្ចយភាជនំ។

“កឋិនំ គរុភណ្ឌានិ, ចោទនាទិវិនិច្ឆយោ;
គរុកាបត្តិវុដ្ឋានំ, កម្មាកម្មំ បកិណ្ណក”ន្តិ។

១. ទិវាសេយ្យវិនិច្ឆយកថា

១. តត្ថ **ទិវាសេយ្យា**តិ ទិវានិបជ្ជនំ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ – “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ទិវា បដិសល្លីយន្តេន ទ្វារំ សំវរិត្វា បដិសល្លីយិតុ”ន្តិ (បារា. ៧៧) វចនតោ ទិវា និបជ្ជន្តេន ទ្វារំ សំវរិត្វា និបជ្ជិតព្ពំ។ ឯត្ថ ច កិញ្ចាបិ បាឡិយំ “អយំ នាម អាបត្តី”តិ ន វុត្តា, វិវរិត្វា និបន្នទោសេន បន ឧប្បន្នេ វត្ថុស្មិំ ទ្វារំ សំវរិត្វា និបជ្ជិតុំ អនុញ្ញាតត្តា អសំវរិត្វា និបជ្ជន្តស្ស **អដ្ឋកថាយំ** ទុក្កដំ (បារា. អដ្ឋ. ១.៧៧) វុត្តំ។ ភគវតោ ហិ អធិប្បាយំ ញត្វា ឧបាលិត្ថេរាទីហិ អដ្ឋកថា ឋបិតា។ “អត្ថាបត្តិ ទិវា អាបជ្ជតិ, នោ រត្តិ”ន្តិ (បរិ. ៣២៣) ឥមិនាបិ ចេតំ សិទ្ធំ។

២. កីទិសំ បន ទ្វារំ សំវរិតព្ពំ, កីទិសំ ន សំវរិតព្ពំ? រុក្ខបទរវេឡុបទរកិលញ្ជបណ្ណាទីនំ យេន កេនចិ កវាដំ កត្វា ហេដ្ឋា ឧទុក្ខលេ ឧបរិ ឧត្តរបាសកេ ច បវេសេត្វា កតំ បរិវត្តកទ្វារមេវ សំវរិតព្ពំ។ អញ្ញំ គោរូបានំ វជេសុ វិយ រុក្ខសូចិកណ្ដកទ្វារំ, គាមថកនកំ ចក្កលកយុត្តទ្វារំ, ផលកេសុ វា កិដិកាសុ វា ទ្វេ តីណិ ចក្កលកានិ យោជេត្វា កតំ សំសរណកិដិកទ្វារំ, អាបណេសុ វិយ កតំ ឧគ្ឃាដនកិដិកទ្វារំ, ទ្វីសុ តីសុ ឋានេសុ វេឡុសលាកា គោប្ផេត្វា បណ្ណកុដីសុ កតំ សលាកហត្ថកទ្វារំ, ទុស្សសាណិទ្វារន្តិ ឯវរូបំ ទ្វារំ ន សំវរិតព្ពំ។ បត្តហត្ថស្ស កវាដប្បណាមនេ បន ឯកំ ទុស្សសាណិទ្វារមេវ អនាបត្តិករំ, អវសេសានិ បណាមេន្តស្ស អាបត្តិ។ ទិវា បដិសល្លីយន្តស្ស បន បរិវត្តកទ្វារមេវ អាបត្តិករំ, សេសានិ សំវរិត្វា វា អសំវរិត្វា វា និបជ្ជន្តស្ស អាបត្តិ នត្ថិ, សំវរិត្វា បន និបជ្ជិតព្ពំ, ឯតំ វត្តំ។

៣. បរិវត្តកទ្វារំ កិត្តកេន សំវុតំ ហោតិ? សូចិឃដិកាសុ ទិន្នាសុ សំវុតមេវ ហោតិ។ អបិច ខោ សូចិមត្តេបិ ទិន្នេ វដ្ដតិ, ឃដិកាមត្តេបិ ទិន្នេ វដ្ដតិ, ទ្វារពាហំ ផុសិត្វា ឋបិតមត្តេបិ វដ្ដតិ, ឦសកំ អផុសិតេបិ វដ្ដតិ, សព្ពន្តិមេន វិធិនា យាវតា សីសំ នប្បវិសតិ, តាវតា អផុសិតេបិ វដ្ដតិ។ សចេ ពហូនំ វឡញ្ជនដ្ឋានំ ហោតិ, ភិក្ខុំ វា សាមណេរំ វា “ទ្វារំ, អាវុសោ, ជគ្គាហី”តិ វត្វាបិ និបជ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ អថ ភិក្ខូ ចីវរកម្មំ វា អញ្ញំ វា កិញ្ចិ ករោន្តា និសិន្នា ហោន្តិ, “ឯតេ ទ្វារំ ជគ្គិស្សន្តី”តិ អាភោគំ កត្វាបិ និបជ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ **កុរុន្ទដ្ឋកថាយំ** បន “ឧបាសកម្បិ អាបុច្ឆិត្វា វា ‘ឯស ជគ្គិស្សតី’តិ អាភោគំ កត្វា វា និបជ្ជិតុំ វដ្ដតិ, កេវលំ ភិក្ខុនី វា មាតុគាមំ វា អាបុច្ឆិតុំ ន វដ្ដតី”តិ វុត្តំ, តំ យុត្តំ។ ឯវំ សព្ពត្ថបិ យោ យោ ថេរវាទោ វា អដ្ឋកថាវាទោ វា បច្ឆា វុច្ចតិ, សោ សោវ បមាណន្តិ គហេតព្ពំ។

៤. អថ ទ្វារស្ស ឧទុក្ខលំ វា ឧត្តរបាសកោ វា ភិន្នោ ហោតិ អដ្ឋបិតោ វា, សំវរិតុំ ន សក្កោតិ, នវកម្មត្ថំ វា បន ឥដ្ឋកបុញ្ជោ វា មត្តិកាទីនំ វា រាសិ អន្តោទ្វារេ កតោ ហោតិ, អដ្ដំ វា ពន្ធន្តិ, យថា សំវរិតុំ ន សក្កោតិ។ ឯវរូបេ អន្តរាយេ សតិ អសំវរិត្វាបិ និបជ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ យទិ បន កវាដំ នត្ថិ, លទ្ធកប្បមេវ។ ឧបរិ សយន្តេន និស្សេណឹ អារោបេត្វា និបជ្ជិតព្ពំ។ សចេ និស្សេណិមត្ថកេ ថកនកំ ហោតិ, ថកេត្វាបិ និបជ្ជិតព្ពំ។ គព្ភេ និបជ្ជន្តេន គព្ភទ្វារំ វា បមុខទ្វារំ វា យំ កិញ្ចិ សំវរិត្វា និបជ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ សចេ ឯកកុដ្ដកេ គេហេ ទ្វីសុ បស្សេសុ ទ្វារានិ កត្វា វឡញ្ជន្តិ, ទ្វេបិ ទ្វារានិ ជគ្គិតព្ពានិ, តិភូមកេបិ បាសាទេ ទ្វារំ ជគ្គិតព្ពមេវ។ សចេ ភិក្ខាចារា បដិក្កម្ម លោហបាសាទសទិសំ បាសាទំ ពហូ ភិក្ខូ ទិវាវិហារត្ថំ បវិសន្តិ, សង្ឃត្ថេរេន ទ្វារបាលស្ស “ទ្វារំ ជគ្គាហី”តិ វត្វា វា “ទ្វារជគ្គនំ នាម ឯតស្ស ភារោ”តិ អាភោគំ កត្វា វា បវិសិត្វា និបជ្ជិតព្ពំ។ យាវ សង្ឃនវកេន ឯវមេវ កាតព្ពំ។ បុរេ បវិសន្តានំ “ទ្វារជគ្គនំ នាម បច្ឆិមានំ ភារោ”តិ ឯវំ អាភោគំ កាតុម្បិ វដ្ដតិ។ អនាបុច្ឆា វា អាភោគំ អកត្វា វា អន្តោគព្ភេ វា អសំវុតទ្វារេ ពហិ វា និបជ្ជន្តានំ អាបត្តិ។ គព្ភេ វា ពហិ វា និបជ្ជនកាលេបិ “ទ្វារជគ្គនំ នាម មហាទ្វារេ ទ្វារបាលស្ស ភារោ”តិ អាភោគំ កត្វា និបជ្ជិតុំ វដ្ដតិយេវ។ ឯវំ លោហបាសាទាទីសុ អាកាសតលេ និបជ្ជន្តេនបិ ទ្វារំ សំវរិតព្ពមេវ។

អយញ្ហេត្ថ សង្ខេបោ – ឥទំ ទិវាបដិសល្លីយនំ យេន កេនចិ បរិក្ខិត្តេ សទ្វារពន្ធេ ឋានេ កថិតំ, តស្មា អព្ភោកាសេ វា រុក្ខមូលេ វា មណ្ឌបេ វា យត្ថ កត្ថចិ សទ្វារពន្ធេ និបជ្ជន្តេន ទ្វារំ សំវរិត្វាវ និបជ្ជិតព្ពំ។ សចេ មហាបរិវេណំ ហោតិ មហាពោធិយង្គណលោហបាសាទង្គណសទិសំ ពហូនំ ឱសរណដ្ឋានំ, យត្ថ ទ្វារំ សំវុតម្បិ សំវុតដ្ឋានេ ន តិដ្ឋតិ, ទ្វារំ អលភន្តា បាការំ អារុហិត្វាបិ វិចរន្តិ, តត្ថ សំវរណកិច្ចំ នត្ថិ។ រត្តិំ ទ្វារំ វិវរិត្វា និបន្នោ អរុណេ ឧគ្គតេ វុដ្ឋាតិ, អនាបត្តិ។ សចេ បន បពុជ្ឈិត្វា បុន សុបតិ, អាបត្តិ។ យោ បន “អរុណេ ឧគ្គតេ វុដ្ឋហិស្សាមី”តិ បរិច្ឆិន្ទិត្វាវ ទ្វារំ អសំវរិត្វា រត្តិំ និបជ្ជតិ, យថាបរិច្ឆេទមេវ វុដ្ឋាតិ, តស្ស អាបត្តិយេវ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន “ឯវំ និបជ្ជន្តោ អនាទរិយទុក្កដាបិ ន មុច្ចតី”តិ វុត្តំ។

៥. យោ បន ពហុទេវ រត្តិំ ជគ្គិត្វា អទ្ធានំ វា គន្ត្វា ទិវា កិលន្តរូបោ មញ្ចេ និសិន្នោ បាទេ ភូមិតោ អមោចេត្វាវ និទ្ទាវសេន និបជ្ជតិ, តស្ស អនាបត្តិ។ សចេ ឱក្កន្តនិទ្ទោ អជានន្តោបិ បាទេ មញ្ចកំ អារោបេតិ,

អាបត្តិយេវ។ និសីទិត្វា អបស្សាយ សុបន្តស្ស អនាបត្តិ។ យោបិ ច “និទ្ទំ វិនោទេស្សាមី”តិ ចង្កមន្តោ បតិត្វា សហសា វុដ្ឋាតិ, តស្សបិ អនាបត្តិ។ យោ បន បតិត្វា តត្ថេវ សយតិ, ន វុដ្ឋាតិ, តស្ស អាបត្តិ។

កោ មុច្ចតិ, កោ ន មុច្ចតីតិ? **មហាបច្ចរិយំ** តាវ “ឯកភង្គេន និបន្នកោ ឯវ មុច្ចតិ។ បាទេ បន ភូមិតោ មោចេត្វា និបន្នោបិ យក្ខគហិតកោបិ វិសញ្ញីភូតោបិ ន មុច្ចតី”តិ វុត្តំ។ **កុរុន្ទដ្ឋកថាយំ** បន “ពន្ធិត្វា និបជ្ជាបិតោវ មុច្ចតី”តិ វុត្តំ។ **មហាអដ្ឋកថាយំ** បន “យោ ចង្កមន្តោ មុច្ឆិត្វា បតិតោ តត្ថេវ សុបតិ, តស្សបិ អវិសយតាយ អាបត្តិ ន ទិស្សតិ។ អាចរិយា បន ឯវំ ន កថយន្តិ, តស្មា អាបត្តិយេវាតិ មហាបទុមត្ថេរេន វុត្តំ។ ទ្វេ បន ជនា អាបត្តិតោ មុច្ចន្តិយេវ, យោ ច យក្ខគហិតកោ, យោ ច ពន្ធិត្វា និបជ្ជាបិតោ”តិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

ទិវាសេយ្យវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២. បរិក្ខារវិនិច្ឆយកថា

៦. បរិក្ខារោតិ សមណបរិក្ខារោ។ តត្រាយំ កប្បិយាកប្បិយបរិក្ខារវិនិច្ឆយោ (បារា. អដ្ឋ. ១.៨៥) – កេចិ តាលបណ្ណច្ឆត្តំ អន្តោ វា ពហិ វា បញ្ចវណ្ណេន សុត្តេន សិព្វិត្វា វណ្ណមដ្ឋំ ករោន្តិ, តំ ន វដ្ដតិ។ ឯកវណ្ណេន បន នីលេន វា បីតកេន វា យេន កេនចិ សុត្តេន អន្តោ វា ពហិ វា សិព្វិតុំ , ឆត្តទណ្ឌគ្គាហកំ សលាកបញ្ជរំ វា វិនន្ធិតុំ វដ្ដតិ, តញ្ច ខោ ថិរករណត្ថំ វដ្ដតិ, ន វណ្ណមដ្ឋត្ថាយ។ ឆត្តបណ្ណេសុ មករទន្តកំ វា អឌ្ឍចន្ទកំ វា ឆិន្ទិតុំ ន វដ្ដតិ។ ឆត្តទណ្ឌេ គេហត្ថម្ភេសុ វិយ ឃដកោ វា វាឡរូបកំ វា ន វដ្ដតិ។ សចេបិ សព្ពត្ថ អារគ្គេន លេខា ទិន្នា ហោតិ, សាបិ ន វដ្ដតិ។ ឃដកំ វា វាឡរូបកំ វា ភិន្ទិត្វា ធារេតព្ពំ, លេខាបិ ឃំសិត្វា វា អបនេតព្ពា, សុត្តកេន វា ទណ្ឌោ វេឋេតព្ពោ។ ទណ្ឌពុន្ទេ បន អហិច្ឆត្តកសណ្ឋានំ វដ្ដតិ។ វាតប្បហារេន អចលនត្ថំ ឆត្តមណ្ឌលិកំ រជ្ជុកេហិ គាហេត្វា ទណ្ឌេ ពន្ធន្តិ, តស្មឹ ពន្ធនដ្ឋានេ វលយមិវ ឧក្កិរិត្វា លេខំ ឋបេន្តិ, សា វដ្ដតិ។

៧. ចីវរមណ្ឌនត្ថាយ នានាសុត្តកេហិ សតបទិសទិសំ សិព្វន្តា អាគន្តុកបដ្ដំ ឋបេន្តិ, អញ្ញម្បិ យំ កិញ្ចិ សូចិកម្មវិការំ ករោន្តិ, បដ្ដមុខេ វា បរិយន្តេ វា វេណឹ វា សង្ខលិកំ វា មុគ្គរំ វា ឯវមាទិ សព្ពំ ន វដ្ដតិ, បកតិសូចិកម្មមេវ វដ្ដតិ។ គណ្ឋិកបដ្ដកញ្ច បាសកបដ្ដកញ្ច អដ្ឋកោណម្បិ សោឡសកោណម្បិ ករោន្តិ, តត្ថ អគ្ឃិយគយមុគ្គរាទីនិ ទស្សេន្តិ, កក្កដក្ខីនិ ឧក្កិរន្តិ, សព្ពំ ន វដ្ដតិ, ចតុកោណមេវ វដ្ដតិ, កោណសុត្តបីឡកា ច ចីវរេ រត្តេ ទុវិញ្ញេយ្យរូបា វដ្ដន្តិ។ កញ្ជិកបិដ្ឋខលិអអលកាទីសុ ចីវរំ បក្ខិបិតុំ ន វដ្ដតិ, ចីវរកម្មកាលេ បន ហត្ថមលសូចិមលាទីនំ ធោវនត្ថំ កិលិដ្ឋកាលេ ច ធោវនត្ថំ វដ្ដតិ, គន្ធំ វា លាខំ វា តេលំ វា រជនេ បក្ខិបិតុំ ន វដ្ដតិ។

រជនេសុ ច ហលិទ្ទឹ ឋបេត្វា សព្ពំ **មូលរជនំ** វដ្ដតិ, មញ្ជិដ្ឋិញ្ច តុង្គហារញ្ច ឋបេត្វា សព្ពំ **ខន្ធរជនំ** វដ្ដតិ។ តុង្គហារោ នាម ឯកោ សកណ្ដករុក្ខោ, តស្ស ហរិតាលវណ្ណំ **ខន្ធរជនំ** ហោតិ។ លោទ្ទញ្ច កណ្ឌុលញ្ច ឋបេត្វា សព្ពំ **តចរជនំ** វដ្ដតិ។ អល្លិបត្តញ្ច នីលិបត្តញ្ច ឋបេត្វា សព្ពំ **បត្តរជនំ** វដ្ដតិ។ គិហិបរិភុត្តកំ បន អល្លិបត្តេន ឯកវារំ រជិតុំ វដ្ដតិ។ កឹសុកបុប្ផញ្ច កុសុម្ភបុប្ផញ្ច ឋបេត្វា សព្ពំ **បុប្ផរជនំ** វដ្ដតិ។ **ផលរជនេ** បន ន កិញ្ចិ ន វដ្ដតិ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣៤៤)។

៨. ចីវរំ រជិត្វា សង្ខេន វា មណិនា វា យេន កេនចិ ន ឃដ្ដេតព្ពំ, ភូមិយំ ជាណុកានិ និហន្ត្វា ហត្ថេហិ គហេត្វា ទោណិយម្បិ ន ឃំសិតព្ពំ។ ទោណិយំ វា ផលកេ វា ឋបេត្វា អន្តេ គាហាបេត្វា ហត្ថេន បហរិតុំ បន វដ្ដតិ, តម្បិ មុដ្ឋិនា ន កាតព្ពំ។ បោរាណកត្ថេរា បន ទោណិយម្បិ ន ឋបេសុំ។ ឯកោ ចីវរំ គហេត្វា តិដ្ឋតិ, អបរោ ហត្ថេ កត្វា ហត្ថេន បហរតិ។ ចីវរស្ស កណ្ណសុត្តកំ ន វដ្ដតិ, រជិតកាលេ ឆិន្ទិតព្ពំ។ យំ បន “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, កណ្ណសុត្តក”ន្តិ (មហាវ. ៣៤៤) ឯវំ អនុញ្ញាតំ, តំ អនុវាតេ បាសកំ កត្វា ពន្ធិតព្ពំ រជនកាលេ លគ្គនត្ថាយ។ គណ្ឋិកេបិ សោភាករណត្ថំ លេខា វា បីឡកា វា ន វដ្ដតិ, នាសេត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពំ។

៩. បត្តេ វា ថាលកេ វា អារគ្គេន លេខំ ករោន្តិ អន្តោ វា ពហិ វា, ន វដ្ដតិ។ បត្តំ ភមំ អារោបេត្វា មជ្ជិត្វា បចន្តិ “មណិវណ្ណំ ករិស្សាមា”តិ, ន វដ្ដតិ, តេលវណ្ណោ បន វដ្ដតិ។ បត្តមណ្ឌលេ ភិត្តិកម្មំ ន វដ្ដតិ, មករទន្តកំ បន វដ្ដតិ។

ធមករណឆត្តកស្ស ឧបរិ វា ហេដ្ឋា វា ធមករណកុច្ឆិយំ វា លេខា ន វដ្ដតិ, ឆត្តមុខវដ្ដិយំ បនស្ស លេខា វដ្ដតិ។

១០. កាយពន្ធនស្ស សោភនត្ថំ តហឹ តហឹ ទិគុណំ សុត្តំ កោដ្ដេន្តិ, កក្កដក្ខីនិ ឧដ្ឋាបេន្តិ, ន វដ្ដតិ, ឧភោសុ បន អន្តេសុ ទសាមុខស្ស ថិរភាវាយ ទិគុណំ កោដ្ដេតុំ វដ្ដតិ។ ទសាមុខេ បន ឃដកំ វា មករមុខំ វា ទេឌ្ឌុភសីសំ វា យំ កិញ្ចិ វិការរូបំ កាតុំ ន វដ្ដតិ, តត្ថ តត្ថ អច្ឆីនិ ទស្សេត្វា មាលាកម្មាទីនិ វា កត្វា កោដ្ដិតកាយពន្ធនម្បិ ន វដ្ដតិ, ឧជុកមេវ បន មច្ឆកណ្ដកំ វា ខជ្ជូរិបត្តកំ វា មដ្ឋកបដ្ដិកំ វា កត្វា កោដ្ដេតុំ វដ្ដតិ។ កាយពន្ធនស្ស ទសា ឯកា វដ្ដតិ, ទ្វេ តីណិ ចត្តារិបិ វដ្ដន្តិ, តតោ បរំ ន វដ្ដន្តិ។ រជ្ជុកកាយពន្ធនំ ឯកមេវ វដ្ដតិ, បាមង្គសណ្ឋានំ បន ឯកម្បិ ន វដ្ដតិ, ទសា បន បាមង្គសណ្ឋានាបិ វដ្ដតិ, ពហុរជ្ជុកេ ឯកតោ កត្វា ឯកេន និរន្តរំ វេឋេត្វា កតំ ពហុរជ្ជុកន្តិ ន វត្តព្ពំ, តំ វដ្ដតិ។

កាយពន្ធនវិធេ អដ្ឋមង្គលាទិកំ យំ កិញ្ចិ វិការរូបំ ន វដ្ដតិ, បរិច្ឆេទលេខាមត្តំ វដ្ដតិ។ វិធកស្ស ឧភោសុ អន្តេសុ ថិរករណត្ថាយ ឃដកំ ករោន្តិ, អយម្បិ វដ្ដតិ។

១១. អញ្ជនិយំ ឥត្ថិបុរិសចតុប្បទសកុណរូបំ វា មាលាកម្មលតាកម្មមករទន្តកគោមុត្តកអឌ្ឍចន្ទកាទិភេទំ វា វិការរូបំ ន វដ្ដតិ, ឃំសិត្វា វា ភិន្ទិត្វា វា យថា វា ន បញ្ញាយតិ, តថា សុត្តកេន វេឋេត្វា វឡញ្ជេតព្ពា។ ឧជុកមេវ បន ចតុរំសា វា អដ្ឋំសា វា សោឡសំសា វា អញ្ជនី វដ្ដតិ។ ហេដ្ឋតោបិស្សា ទ្វេ វា តិស្សោ វា វដ្ដលេខាយោ វដ្ដន្តិ, គីវាយម្បិស្សា បិធានកពន្ធនត្ថំ ឯកា វដ្ដលេខា វដ្ដតិ។

អញ្ជនីសលាកាយបិ វណ្ណមដ្ឋកម្មំ ន វដ្ដតិ, អញ្ជនីថវិកាយបិ យំ កិញ្ចិ នានាវណ្ណេន សុត្តេន វណ្ណមដ្ឋកម្មំ ន វដ្ដតិ។ ឯសេវ នយោ កុញ្ចិកកោសកេបិ។ កុញ្ចិកាយ វណ្ណមដ្ឋកម្មំ ន វដ្ដតិ, តថា សិបាដិកាយ។ ឯកវណ្ណសុត្តេន បន យេន កេនចិ យំ កិញ្ចិ សិព្ពិតុំ វដ្ដតិ។

១២. អារកណ្ដកេបិ វដ្ដមណិកំ វា អញ្ញំ វា វណ្ណមដ្ឋំ ន វដ្ដតិ, គីវាយំ បន បរិច្ឆេទលេខា វដ្ដតិ។ បិប្ផលិកេបិ មណិកំ វា បីឡកំ វា យំ កិញ្ចិ ឧដ្ឋាបេតុំ ន វដ្ដតិ, ទណ្ឌកេ បន បរិច្ឆេទលេខា វដ្ដតិ។ នខច្ឆេទនំ វលិតកំយេវ ករោន្តិ, តស្មា តំ វដ្ដតិ។ ឧត្តរារណិយំ វាបិ អរណិធនុកេ វា ឧបរិបេល្លនទណ្ឌកេ វា មាលាកម្មាទិ យំ កិញ្ចិ វណ្ណមដ្ឋំ ន វដ្ដតិ។ បេល្លនទណ្ឌកស្ស បន វេមជ្ឈេ មណ្ឌលំ ហោតិ, តត្ថ បរិច្ឆេទលេខាមត្តំ វដ្ដតិ។ សូចិសណ្ឌាសំ ករោន្តិ, យេន សូចឹ ឌំសាបេត្វា ឃំសន្តិ, តត្ថ មករមុខាទិកំ យំ កិញ្ចិ វណ្ណមដ្ឋំ ន វដ្ដតិ, សូចិឌំសនត្ថំ បន មុខមត្តំ ហោតិ, តំ វដ្ដតិ។

ទន្តកដ្ឋច្ឆេទនវាសិយម្បិ យំ កិញ្ចិ វណ្ណមដ្ឋំ ន វដ្ដតិ, ឧជុកមេវ កប្បិយលោហេន ឧភោសុ វា បស្សេសុ ចតុរំសំ វា អដ្ឋំសំ វា ពន្ធិតុំ វដ្ដតិ។ កត្តរទណ្ឌេបិ យំ កិញ្ចិ វណ្ណមដ្ឋំ ន វដ្ដតិ, ហេដ្ឋា ឯកា វា ទ្វេ វា វដ្ដលេខា ឧបរិ អហិច្ឆត្តកមកុឡមត្តញ្ច វដ្ដតិ។

១៣. តេលភាជនេសុ វិសាណេ វា នាឡិយំ វា អលាពុកេ វា អាមណ្ឌសារកេ វា ឋបេត្វា ឥត្ថិរូបំ បុរិសរូបញ្ច អវសេសំ សព្ពម្បិ វណ្ណមដ្ឋកម្មំ វដ្ដតិ។ មញ្ចបីឋេ ភិសិពិម្ពោហនេ ភូមត្ថរណេ បាទបុញ្ឆនេ ចង្កមនភិសិយា សម្មុញ្ជនិយំ កចវរឆឌ្ឌនកេ រជនទោណិកាយ បានីយឧឡុង្កេ បានីយឃដេ បាទកឋលិកាយ ផលកបីឋកេ វលយាធារកេ ទណ្ឌាធារកេ បត្តបិធានេ តាលវណ្ដេ ពីជនេតិ ឯតេសុ សព្ពំ មាលាកម្មាទិ វណ្ណមដ្ឋកម្មំ វដ្ដតិ។

១៤. សេនាសនេ បន ទ្វារកវាដវាតបានកវាដាទីសុ សព្ពរតនមយម្បិ វណ្ណមដ្ឋកម្មំ វដ្ដតិ។ សេនាសនេ កិញ្ចិ បដិសេធេតព្ពំ នត្ថិ អញ្ញត្រ វិរុទ្ធសេនាសនា ។ វិរុទ្ធសេនាសនំ នាម អញ្ញេសំ សីមាយ រាជវល្លភេហិ កតសេនាសនំ វុច្ចតិ។ តស្មា យេ តាទិសំ សេនាសនំ ករោន្តិ, តេ វត្តព្ពា “មា អម្ហាកំ សីមាយ សេនាសនំ ករោថា”តិ។ អនាទិយិត្វា ករោន្តិយេវ, បុនបិ វត្តព្ពា “មា ឯវំ អកត្ថ, មា អម្ហាកំ ឧបោសថបវារណានំ អន្តរាយមកត្ថ, មា សាមគ្គឹ ភិន្ទិត្ថ, តុម្ហាកំ សេនាសនំ កតម្បិ កតដ្ឋានេ ន ឋស្សតី”តិ។ សចេ ពលក្ការេន ករោន្តិយេវ, យទា តេសំ លជ្ជិបរិសា ឧស្សន្នា ហោតិ, សក្កា ច ហោតិ លទ្ធុំ ធម្មិកោ វិនិច្ឆយោ, តទា តេសំ បេសេតព្ពំ “តុម្ហាកំ អាវាសំ ហរថា”តិ។ សចេ យាវតតិយំ បេសិតេ ហរន្តិ, សាធុ។ នោ ចេ ហរន្តិ, ឋបេត្វា ពោធិញ្ច ចេតិយញ្ច អវសេសសេនាសនានិ ភិន្ទិតព្ពានិ, នោ ច ខោ អបរិភោគំ ករោន្តេហិ, បដិបាដិយា បន ឆទនគោបានសិឥដ្ឋកាទីនិ អបនេត្វា តេសំ បេសេតព្ពំ “តុម្ហាកំ ទព្ពសម្ភារេ ហរថា”តិ។ សចេ ហរន្តិ, សាធុ។ នោ ចេ ហរន្តិ, អថ តេសុ ទព្ពសម្ភារេសុ ហិមវស្សវាតាតបាទីហិ បូតិភូតេសុ វា ចោរេហិ វា ហដេសុ អគ្គិនា វា ទឌ្ឍេសុ សីមសាមិកា ភិក្ខូ អនុបវជ្ជា, ន លព្ភា ចោទេតុំ “តុម្ហេហិ អម្ហាកំ ទព្ពសម្ភារា នាសិតា”តិ វា “តុម្ហាកំ គីវា”តិ វា។ យំ បន សីមសាមិកេហិ ភិក្ខូហិ កតំ, តំ សុកតមេវ ហោតិ។ យោបិ ភិក្ខុ ពហុស្សុតោ វិនយញ្ញូ អញ្ញំ ភិក្ខុំ អកប្បិយបរិក្ខារំ គហេត្វា វិចរន្តំ ទិស្វា ឆិន្ទាបេយ្យ វា ភិន្ទាបេយ្យ វា, អនុបវជ្ជោ, សោ នេវ ចោទេតព្ពោ ន សារេតព្ពោ, ន តំ លព្ភា វត្តុំ “អយំ នាម មម បរិក្ខារោ តយា នាសិតោ, តំ មេ ទេហី”តិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

បរិក្ខារវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

៣. ភេសជ្ជាទិករណវិនិច្ឆយកថា

១៥. ភេសជ្ជករណបរិត្តបដិសន្ថារេសុ បន **ភេសជ្ជករណេ** តាវ អយំ វិនិច្ឆយោ (បារា. អដ្ឋ. ២.១៨៥-៧) – អាគតាគតស្ស បរជនស្ស ភេសជ្ជំ ន កាតព្ពំ, ករោន្តោ ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ។ បញ្ចន្នំ បន សហធម្មិកានំ កាតព្ពំ ភិក្ខុស្ស ភិក្ខុនិយា សិក្ខមានាយ សាមណេរស្ស សាមណេរិយាតិ។ សមសីលសទ្ធាបញ្ញានញ្ហិ ឯតេសំ តីសុ សិក្ខាសុ យុត្តានំ ភេសជ្ជំ អកាតុំ ន លព្ភតិ។ ករោន្តេន ច សចេ តេសំ អត្ថិ, តេសំ សន្តកំ គហេត្វា យោជេត្វា ទាតព្ពំ, សចេ នត្ថិ, អត្តនោ សន្តកំ កាតព្ពំ។ សចេ អត្តនោបិ នត្ថិ, ភិក្ខាចារវត្តេន វា ញាតកបវារិតដ្ឋានតោ វា បរិយេសិតព្ពំ, អលភន្តេន គិលានស្ស អត្ថាយ អកតវិញ្ញត្តិយាបិ អាហរិត្វា កាតព្ពំ។

១៦. អបរេសម្បិ បញ្ចន្នំ កាតុំ វដ្ដតិ មាតុ បិតុ តទុបដ្ឋាកានំ អត្តនោ វេយ្យាវច្ចករស្ស បណ្ឌុបលាសស្ស ចាតិ។ **បណ្ឌុបលាសោ** នាម យោ បព្ពជ្ជាបេក្ខោ យាវ បត្តចីវរំ បដិយាទិយតិ, តាវ វិហារេ វសតិ។ តេសុ សចេ មាតាបិតរោ ឥស្សរា ហោន្តិ ន បច្ចាសីសន្តិ, អកាតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បន រជ្ជេបិ ឋិតា បច្ចាសីសន្តិ, អកាតុំ ន វដ្ដតិ។ ភេសជ្ជំ បច្ចាសីសន្តានំ ភេសជ្ជំ ទាតព្ពំ, យោជេតុំ អជានន្តានំ យោជេត្វា ទាតព្ពំ។ សព្ពេសំ អត្ថាយ សហធម្មិកេសុ វុត្តនយេនេវ បរិយេសិតព្ពំ។ សចេ បន មាតរំ វិហារំ អានេត្វា ជគ្គតិ, សព្ពំ បរិកម្មំ អនាមសន្តេន កាតព្ពំ, ខាទនីយភោជនីយំ សហត្ថា ទាតព្ពំ។ បិតា បន យថា សាមណេរោ, ឯវំ សហត្ថេន ន្ហាបនសម្ពាហនាទីនិ កត្វា ឧបដ្ឋាតព្ពោ។ យេ ច មាតាបិតរោ ឧបដ្ឋហន្តិ បដិជគ្គន្តិ, តេសម្បិ ឯវមេវ កាតព្ពំ។ **វេយ្យាវច្ចករោ** នាម យោ វេតនំ គហេត្វា អរញ្ញេ ទារូនិ វា ឆិន្ទតិ, អញ្ញំ វា កិញ្ចិ កម្មំ ករោតិ, តស្ស រោគេ ឧប្បន្នេ យាវ ញាតកា ន បស្សន្តិ, តាវ ភេសជ្ជំ កាតព្ពំ។ យោ បន ភិក្ខុនិស្សិតកោវ ហុត្វា សព្ពកម្មានិ ករោតិ, តស្ស ភេសជ្ជំ កាតព្ពមេវ។ បណ្ឌុបលាសេបិ សាមណេរេ វិយ បដិបជ្ជិតព្ពំ។

១៧. អបរេសម្បិ ទសន្នំ កាតុំ វដ្ដតិ ជេដ្ឋភាតុ កនិដ្ឋភាតុ ជេដ្ឋភគិនិយា កនិដ្ឋភគិនិយា ចូឡមាតុយា មហាមាតុយា ចូឡបិតុនោ មហាបិតុនោ បិតុច្ឆាយ មាតុលស្សាតិ។ តេសំ បន សព្ពេសម្បិ ករោន្តេន តេសំយេវ សន្តកំ ភេសជ្ជំ គហេត្វា កេវលំ យោជេត្វា ទាតព្ពំ។ សចេ បន នប្បហោន្តិ យាចន្តិ ច “ទេថ នោ, ភន្តេ, តុម្ហាកំ បដិទស្សាមា”តិ, តាវកាលិកំ ទាតព្ពំ។ សចេបិ ន យាចន្តិ, “អម្ហាកំ ភេសជ្ជំ អត្ថិ, តាវកាលិកំ គណ្ហថា”តិ វត្វា វា “យទា តេសំ ភវិស្សតិ, តទា ទស្សន្តី”តិ អាភោគំ វា កត្វា ទាតព្ពំ។ សចេ បដិទេន្តិ, គហេតព្ពំ។ នោ ចេ ទេន្តិ, ន ចោទេតព្ពា។ ឯតេ ទស ញាតកេ ឋបេត្វា អញ្ញេសំ ន កាតព្ពំ។

ឯតេសំ បុត្តបរម្បរាយ បន យាវ សត្តមា កុលបរិវដ្ដា, តាវ ចត្តារោ បច្ចយេ អាហរាបេន្តស្ស អកតវិញ្ញត្តិ វា ភេសជ្ជំ ករោន្តស្ស វេជ្ជកម្មំ វា កុលទូសកាបត្តិ វា ន ហោតិ។ សចេ ភាតុ ជាយា, ភគិនិយា សាមិកោ វា គិលានោ ហោតិ, ញាតកា ចេ, តេសម្បិ វដ្ដតិ។ អញ្ញាតកា ចេ, ភាតុ ច ភគិនិយា ច កត្វា ទាតព្ពំ “តុម្ហាកំ ជគ្គនដ្ឋានេ ទេថា”តិ។ អថ វា តេសំ បុត្តានំ កត្វា ទាតព្ពំ “តុម្ហាកំ មាតាបិតូនំ ទេថា”តិ។ ឯតេនុបាយេន សព្ពបទេសុ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។

តេសំ អត្ថាយ ច សាមណេរេហិ អរញ្ញតោ ភេសជ្ជំ អាហរាបេន្តេន ញាតិសាមណេរេហិ វា អាហរាបេតព្ពំ, អញ្ញាតកេហិ អត្តនោ អត្ថាយ វា អាហរាបេត្វា ទាតព្ពំ។ តេហិបិ “ឧបជ្ឈាយស្ស អាហរាមា”តិ វត្តសីសេន អាហរិតព្ពំ។ ឧបជ្ឈាយស្ស មាតាបិតរោ គិលានា វិហារំ អាគច្ឆន្តិ, ឧបជ្ឈាយោ ច ទិសាបក្កន្តោ ហោតិ, សទ្ធិវិហារិកេន ឧបជ្ឈាយស្ស សន្តកំ ភេសជ្ជំ ទាតព្ពំ។ នោ ចេ អត្ថិ, អត្តនោ ភេសជ្ជំ ឧបជ្ឈាយស្ស បរិច្ចជិត្វា ទាតព្ពំ។ អត្តនោបិ អសន្តេ វុត្តនយេនេវ បរិយេសិត្វា ឧបជ្ឈាយស្ស សន្តកំ កត្វា ទាតព្ពំ។ ឧបជ្ឈាយេនបិ សទ្ធិវិហារិកស្ស មាតាបិតូសុ ឯវមេវ បដិបជ្ជិតព្ពំ។ ឯសេវ នយោ អាចរិយន្តេវាសិកេសុបិ។ អញ្ញោបិ យោ អាគន្តុកោ វា ចោរោ វា យុទ្ធបរាជិតោ ឥស្សរោ វា ញាតកេហិ បរិច្ចត្តោ កបណោ វា គមិយមនុស្សោ វា គិលានោ ហុត្វា វិហារំ បវិសតិ, សព្ពេសំ អបច្ចាសីសន្តេន ភេសជ្ជំ កាតព្ពំ។

១៨. សទ្ធំ កុលំ ហោតិ ចតូហិ បច្ចយេហិ ឧបដ្ឋាយកំ ភិក្ខុសង្ឃស្ស មាតាបិតុដ្ឋានិយំ, តត្រ ចេ កោចិ គិលានោ ហោតិ, តស្សត្ថាយ វិស្សាសេន “ភេសជ្ជំ កត្វា ភន្តេ ទេថា”តិ វទន្តិ, នេវ ទាតព្ពំ ន កាតព្ពំ។ អថ បន កប្បិយំ ញត្វា ឯវំ បុច្ឆន្តិ “ភន្តេ, អសុកស្ស នាម រោគស្ស កឹ ភេសជ្ជំ ករោន្តី”តិ, “ឥទញ្ចិទញ្ច គហេត្វា ករោន្តី”តិ វត្តុំ វដ្ដតិ។ “ភន្តេ, មយ្ហំ មាតា គិលានា, ភេសជ្ជំ តាវ អាចិក្ខថា”តិ ឯវំ បុច្ឆិតេ បន ន អាចិក្ខិតព្ពំ, អញ្ញមញ្ញំ បន កថា កាតព្ពា “អាវុសោ, អសុកស្ស នាម ភិក្ខុនោ ឥមស្មឹ រោគេ កឹ ភេសជ្ជំ ករឹសូ”តិ។ ឥទញ្ចិទញ្ច ភេសជ្ជំ ភន្តេតិ។ តំ សុត្វា ឥតរោ មាតុ ភេសជ្ជំ ករោតិ, វដ្ដតិ។ មហាបទុមត្ថេរោ កិរ វសភរញ្ញោបិ ទេវិយា រោគេ ឧប្បន្នេ ឯកាយ ឥត្ថិយា អាគន្ត្វា បុច្ឆិតោ “ន ជានាមី”តិ អវត្វា ឯវមេវ ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ សមុល្លបេសិ។ តំ សុត្វា

តស្សា ភេសជ្ជមកំសុ។ រូបសន្តេ ច រោគេ តិចីវរេន តីហិ ច កហាបណសតេហិ សទ្ធី ភេសជ្ជចង្កោដកំ បូរេត្វា អាហរិត្វា ថេរស្ស បាទមូលេ ឋបេត្វា "ភន្តេ, បុប្ផបូជំ ករោថា"តិ អាហំសុ។ ថេរោ "អាចរិយភាគោ នាម អយ"ន្តិ កប្បិយវសេន គាហាបេត្វា បុប្ផបូជមកាសិ។ ឯវំ តាវ ភេសជ្ជេ បដិបជ្ជិតព្ពំ។

១៩. បរិត្តេ បន "គិលានស្ស បរិត្តំ ករោថ, ភន្តេ"តិ វុត្តេ ន កាតព្ពំ, "បរិត្តំ ភណថា"តិ វុត្តេ បន ភណិតព្ពំ។ សចេបិស្ស ឯវំ ហោតិ "មនុស្សា នាម ន ជានន្តិ, អករិយមានេ វិប្បដិសារិនោ ភវិស្សន្តី"តិ, កាតព្ពំ។ "បរិត្តោទកំ បរិត្តសុត្តំ កត្វា ទេថា"តិ វុត្តេ បន តេសំយេវ ឧទកំ ហត្ថេន ចាលេត្វា សុត្តំ បរិមជ្ជិត្វា ទាតព្ពំ។ សចេ វិហារតោ ឧទកំ អត្តនោ សន្តកំ វា សុត្តំ ទេតិ, ទុក្កដំ។ មនុស្សា ឧទកញ្ច សុត្តញ្ច គហេត្វា និសីទិត្វា "បរិត្តំ ភណថា"តិ វទន្តិ, កាតព្ពំ។ នោ ចេ ជានន្តិ, អាចិក្ខិតព្ពំ។ ភិក្ខូនំ និសិន្នានំ បាទេសុ ឧទកំ អាកិរិត្វា សុត្តញ្ច ឋបេត្វា គច្ឆន្តិ "បរិត្តំ ករោថ, បរិត្តំ ភណថា"តិ, ន បាទា អបនេតព្ពា។ មនុស្សា ហិ វិប្បដិសារិនោ ហោន្តិ។ អន្តោគាមេបិ គិលានស្ស អត្ថាយ វិហារំ បេសេន្តិ "បរិត្តំ ភណន្តូ"តិ, ភណិតព្ពំ។ អន្តោគាមេ រាជគេហាទីសុ រោគេ វា ឧបទ្ទវេ វា ឧប្បន្នេ បក្កោសាបេត្វា ភណាបេន្តិ, **អាដានាដិយសុត្តាទីនិ** ភណិតព្ពានិ។ "អាគន្ត្វា គិលានស្ស សិក្ខាបទានិ ទេន្តុ, ធម្មំ កថេន្តុ, រាជន្តេបុរេ វា អមច្ចគេហេ វា អាគន្ត្វា សិក្ខាបទានិ ទេន្តុ, ធម្មំ កថេន្តូ"តិ បេសិតេបិ គន្ត្វា សិក្ខាបទានិ ទាតព្ពានិ, ធម្មោ កថេតព្ពោ។ "មតានំ បរិវារត្ថំ អាគច្ឆន្តូ"តិ បក្កោសន្តិ, ន គន្តព្ពំ។ "សីវថិកទស្សនេ អសុភទស្សនេ ច មរណស្សតិំ បដិលភិស្សាមា"តិ កម្មដ្ឋានសីសេន គន្តុំ វដ្ដតិ។ "បហារេទិន្នេ មតេបិ អមរណាធិប្បាយស្ស អនាបត្តិ វុត្តា"តិ ន ឯត្តកេនេវ អមនុស្សគហិតស្ស បហារោ ទាតព្ពោ , តាលបណ្ណំ បន បរិត្តសុត្តំ វា ហត្ថេ វា បាទេ វា ពន្ធិតព្ពំ, រតនសុត្តាទីនិ បរិត្តានិ ភណិតព្ពានិ, "មា សីលវន្តំ ភិក្ខុំ វិហេឋេហី"តិ ធម្មកថា កាតព្ពា, អាដានាដិយបរិត្តំ វា ភណិតព្ពំ។

ឥធ បន អាដានាដិយបរិត្តស្ស បរិកម្មំ វេទិតព្ពំ (ទី. និ. អដ្ឋ. ៣.២៨២)។ បឋមមេវ ហិ **អាដានាដិយសុត្តំ** ន ភណិតព្ពំ, **មេត្តសុត្តំ** (ខុ. បា. ៩.១ អាទយោ; សុ. និ. ១៤៣ អាទយោ) **ធជគ្គសុត្តំ** (សំ. និ. ១.២៤៩) **រតនសុត្ត**ន្តិ (ខុ. បា. ៦.១ អាទយោ; សុ. និ. ២២៤ អាទយោ) ឥមានិ សត្តាហំ ភណិតព្ពានិ។ សចេ មុញ្ចតិ, សុន្ទរំ។ នោ ចេ មុញ្ចតិ, អាដានាដិយសុត្តំ ភណិតព្ពំ។ តំ ភណន្តេន ច ភិក្ខុនា បិដ្ឋំ វា មំសំ វា ន ខាទិតព្ពំ, សុសានេ ន វសិតព្ពំ។ កស្មា? អមនុស្សា ឱតារំ លភន្តិ។ បរិត្តករណដ្ឋានំ ហរិតូបលិត្តំ ការេត្វា តត្ថ បរិសុទ្ធំ អាសនំ បញ្ញបេត្វា និសីទិតព្ពំ។ បរិត្តការកោ ភិក្ខុ វិហារតោ ឃរំ នេន្តេហិ ផលកាវុធេហិ បរិវារេត្វា នេតព្ពោ។ អព្ភោកាសេ និសីទិត្វា ន វត្តព្ពំ, ទ្វារវាតបានានិ បិទហិត្វា និសិន្នេន អាវុធហត្ថេហិ សម្បរិវារិតេន មេត្តចិត្តំ បុរេចារិកំ កត្វា វត្តព្ពំ, បឋមំ សិក្ខាបទានិ គាហាបេត្វា សីលេ បតិដ្ឋិតស្ស បរិត្តំ កាតព្ពំ។ ឯវម្បិ មោចេតុំ អសក្កោន្តេន វិហារំ នេត្វា ចេតិយង្គណេ និបជ្ជាបេត្វា អាសនបូជំ ការេត្វា ទីបេ ជាលាបេត្វា ចេតិយង្គណំ សម្មជ្ជិត្វា មង្គលកថា វត្តព្ពា, សព្ពសន្និបាតោ ឃោសេតព្ពោ, វិហារស្ស ឧបវនេ ជេដ្ឋករុក្ខោ នាម ហោតិ, តត្ថ "ភិក្ខុសង្ឃោ តុម្ហាកំ អាគមនំ បតិមានេតី"តិ បហិណិតព្ពំ។ សព្ពសន្និបាតដ្ឋានេ អនាគន្តុំ នាម ន លភតិ, តតោ អមនុស្សគហិតកោ "ត្វំ កោនាមោសី"តិ បុច្ឆិតព្ពោ, នាមេ កថិតេ នាមេនេវ អាលបិតព្ពោ, "ឥត្ថន្នាម តុយ្ហំ មាលាគន្ធាទីសុ បត្តិ, អាសនបូជាយំ បត្តិ, បិណ្ឌបាតេ បត្តិ, ភិក្ខុសង្ឃេន តុយ្ហំ បណ្ណាការត្ថាយ មហាមង្គលកថា វុត្តា, ភិក្ខុសង្ឃេ គារវេន ឯតំ មុញ្ចាហី"តិ មោចេតព្ពោ។ សចេ ន មុញ្ចតិ, ទេវតានំ អារោចេតព្ពំ "តុម្ហេ ជានាថ, អយំ អមនុស្សោ អម្ហាកំ វចនំ ន ករោតិ, មយំ ពុទ្ធអាណំ ករិស្សាមា"តិ បរិត្តំ កាតព្ពំ។ ឯតំ តាវ គិហីនំ បរិកម្មំ។ សចេ បន ភិក្ខុ អមនុស្សេន គហិតោ ហោតិ, អាសនានិ ធោវិត្វា សព្ពសន្និបាតំ ឃោសាបេត្វា គន្ធមាលាទីសុ បត្តី ទត្វា បរិត្តំ ភណិតព្ពំ, ឥទំ ភិក្ខូនំ បរិកម្មំ។ ឯវំ បរិត្តេ បដិបជ្ជិតព្ពំ។

២០. បដិសន្ថារេ បន អយំ វិនិច្ឆយោ (បារា. អដ្ឋ. ២.១៨៥-៧) – អនាមដ្ឋបិណ្ឌបាតោ កស្ស ទាតព្ពោ, កស្ស ន ទាតព្ពោ? មាតាបិតូនំ តាវ ទាតព្ពោ។ សចេបិ កហាបណគ្ឃនកោ ហោតិ, សទ្ធាទេយ្យវិនិបាតនំ នត្ថិ។ មាតាបិតុឧបដ្ឋាកានំ វេយ្យាវច្ចករស្ស បណ្ឌុបលាសស្ស ចាតិ ឯតេសម្បិ ទាតព្ពោ។ តត្ថ បណ្ឌុបលាសស្ស ថាលកេ បក្ខិបិត្វាបិ ទាតុំ វដ្ដតិ, តំ ឋបេត្វា អញ្ញេសំ អគារិកានំ មាតាបិតូនម្បិ ន វដ្ដតិ។ **បព្ពជិតបរិភោគោ ហិ អគារិកានំ ចេតិយដ្ឋានិយោ**។ អបិច អនាមដ្ឋបិណ្ឌបាតោ នាមេស សម្បត្តស្ស ទាមរិកចោរស្សបិ ឥស្សរិយស្សបិ ទាតព្ពោ។ កស្មា? តេ ហិ អទីយមានេបិ "ន ទេន្តី"តិ អាមសិត្វា ទីយមានេបិ "ឧច្ឆិដ្ឋកំ ទេន្តី"តិ កុជ្ឈន្តិ, កុទ្ធា ជីវិតាបិ វោរោបេន្តិ, សាសនស្សបិ អន្តរាយំ ករោន្តិ។ រជ្ជំ បត្ថយមានស្ស វិចរតោ ចោរនាគស្ស វត្ថុ ចេត្ថ កថេតព្ពំ។ ឯវំ អនាមដ្ឋបិណ្ឌបាតេ បដិបជ្ជិតព្ពំ។

បដិសន្ថារោ ច នាមាយំ កស្ស កាតព្ពោ, កស្ស ន កាតព្ពោ? បដិសន្ថារោ នាម វិហារំ សម្បត្តស្ស យស្ស កស្សចិ អាគន្តុកស្ស វា ទលិទ្ទស្ស វា ចោរស្ស វា ឥស្សរស្ស វា កាតព្ពោយេវ។ កថំ? អាគន្តុកំ តាវ ខីណបរិព្ពយំ វិហារំ សម្បត្តំ ទិស្វា "បានីយំ បិវា"តិ ទាតព្ពំ, បាទមក្ខនតេលំ ទាតព្ពំ, កាលេ អាគតស្ស យាគុភត្តំ, វិកាលេ អាគតស្ស សចេ តណ្ឌុលា អត្ថិ, តណ្ឌុលា ទាតព្ពា។ អវេលាយ សម្បត្តោបិ "គច្ឆាហី"តិ ន វត្តព្ពោ, សយនដ្ឋានំ

ទាតព្ពំ។ សព្ពំ អបច្ចាសីយន្តេនេវ កាតព្ពំ។ “មនុស្សា នាម ចតុបច្ចយទាយកា, ឯវំ សង្គហេ ករិយមានេ បុនប្បុនំ បសីទិត្វា ឧបការំ ករិស្សន្តី”តិ ចិត្តំ ន ឧប្បាទេតព្ពំ។ ចោរានំ បន សង្ឃិកម្បិ ទាតព្ពំ។ បដិសន្ថារានិសំសទីបនត្ថញ្ច ចោរនាគវត្ថុ, ភាតរា សទ្ធឹ ជម្ពុទីបគតស្ស មហានាគរញ្ញោ វត្ថុ, បិតុរាជស្ស រជ្ជេ ចតុន្នំ អមច្ចានំ វត្ថុ, អភយចោរវត្ថូតិ ឯវមាទីនិ ពហូនិ វត្ថូនិ **មហាអដ្ឋកថាយំ** វិត្ថារតោ វុត្តានិ។

តត្រាយំ ឯកវត្ថុទីបនា – សីហឡទីបេ កិរ អភយោ នាម ចោរោ បញ្ចសតបរិវារោ ឯកស្មឹ ឋានេ ខន្ធាវារំ ពន្ធិត្វា សមន្តា តិយោជនំ ឧព្ពាសេត្វា វសតិ។ អនុរាធបុរវាសិនោ កទម្ពនទឹ ន ឧត្តរន្តិ, ចេតិយគិរិមគ្គេ ជនសញ្ចារោ ឧបច្ឆិន្នោ។ អថេកទិវសំ ចោរោ “ចេតិយគិរឹ វិលុម្បិស្សាមី”តិ អគមាសិ។ អារាមិកា ទិស្វា ទីឃភាណកអភយត្ថេរស្ស អារោចេសុំ។ ថេរោ “សប្បិផាណិតាទីនិ អត្ថី”តិ បុច្ឆិ។ “អត្ថិ, ភន្តេ”តិ។ “ចោរានំ ទេថ”។ “តណ្ឌុលា អត្ថី”តិ។ “អត្ថិ, ភន្តេ, សង្ឃស្សត្ថាយ អាហដា តណ្ឌុលា ច បក្កសាកញ្ច គោរសោ ចា”តិ។ “ភត្តំ សម្បាទេត្វា ចោរានំ ទេថា”តិ។ អារាមិកា តថា ករឹសុ។ ចោរា ភត្តំ ភុញ្ជិត្វា “កេនាយំ បដិសន្ថារោ កតោ”តិ បុច្ឆឹសុ។ “អម្ហាកំ អយ្យេន អភយត្ថេរេនា”តិ។ ចោរា ថេរស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា វន្ទិត្វា អាហំសុ “មយំ ‘សង្ឃស្ស ច ចេតិយស្ស ច សន្តកំ អច្ឆិន្ទិត្វា គហេស្សាមា’តិ អាគតា, តុម្ហាកំ បន ឥមិនា បដិសន្ថារេន មយំ បសន្នា, អជ្ជ បដ្ឋាយ វិហារេ ធម្មិការក្ខា អម្ហាកំ អាយត្តា ហោតុ, នាគរា អាគន្ត្វា ទានំ ទេន្តុ, ចេតិយំ វន្ទន្តូ”តិ។ តតោ បដ្ឋាយ ច នាគរេ ទានំ ទាតុំ អាគច្ឆន្តេ នទីតីរេយេវ បច្ចុគ្គន្ត្វា រក្ខន្តា វិហារំ នេន្តិ, វិហារេបិ ទានំ ទេន្តានំ រក្ខំ កត្វា តិដ្ឋន្តិ។ តេបិ ភិក្ខូនំ ភុត្តាវសេសំ ចោរានំ ទេន្តិ។ គមនកាលេបិ តេ ចោរា នទីតីរំ បាបេត្វា និវត្តន្តិ។

អថេកទិវសំ ភិក្ខុសង្ឃេ ខីយនកកថា ឧប្បន្នា “ថេរោ ឥស្សរវតាយ សង្ឃសន្តកំ ចោរានំ អទាសី”តិ។ ថេរោ សន្និបាតំ ការាបេត្វា អាហ “ចោរា ‘សង្ឃស្ស បកតិវដ្ដញ្ច ចេតិយសន្តកញ្ច អច្ឆិន្ទិត្វា គណ្ហិស្សាមា’តិ អាគមឹសុ, អថ តេសំ មយា ‘ឯតំ ន ហរិស្សន្តី’តិ ឯត្តកោ នាម បដិសន្ថារោ កតោ, តំ សព្ពម្បិ ឯកតោ សម្បិណ្ឌេត្វា អគ្ឃាបេថ, តេន ការណេន អវិលុត្តំ ភណ្ឌំ ឯកតោ សម្បិណ្ឌេត្វា អគ្ឃាបេថា”តិ។ តតោ សព្ពម្បិ ថេរេន ទិន្នកំ ចេតិយឃរេ ឯកំ វរបោត្ថកចិត្តត្ថរណំ ន អគ្ឃតិ។ តតោ អាហំសុ “ថេរេន កតោ បដិសន្ថារោ សុកតោ, ចោទេតុំ វា សារេតុំ វា ន លព្ភតិ, គីវា វា អវហារោ វា នត្ថី”តិ។ ឯវំ មហានិសំសោ បដិសន្ថារោតិ សល្លក្ខេត្វា កត្តព្ពោ បណ្ឌិតេន ភិក្ខុនាតិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

ភេសជ្ជាទិករណវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

៤. វិញ្ញត្តិវិនិច្ឆយកថា

២១. **វិញ្ញត្តី**តិ យាចនា។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (បារា. អដ្ឋ. ២.៣៤២) – មូលច្ឆេជ្ជាយ បុរិសំ យាចិតុំ ន វដ្ដតិ, “សហាយត្ថាយ កម្មករណត្ថាយ បុរិសំ ទេថា”តិ យាចិតុំ វដ្ដតិ, បុរិសេន កត្តព្ពំ ហត្ថកម្មសង្ខាតំ បុរិសត្ថករំ យាចិតុំ វដ្ដតិយេវ។ ហត្ថកម្មញ្ហិ កិញ្ចិ វត្ថុ ន ហោតិ, តស្មា តំ ឋបេត្វា មិគលុទ្ទកមច្ឆពន្ធកាទីនំ សកកម្មំ អវសេសំ សព្ពំ កប្បិយំ។ “កឹ, ភន្តេ, អាគតាត្ថ កេន កម្មេនា”តិ បុច្ឆិតេ វា អបុច្ឆិតេ វា យាចិតុំ វដ្ដតិ, វិញ្ញត្តិបច្ចយា ទោសោ នត្ថិ។ មិគលុទ្ទកាទយោ បន សកកម្មំ ន យាចិតព្ពា, “ហត្ថកម្មំ ទេថា”តិ អនិយមេត្វាបិ ន យាចិតព្ពា។ ឯវំ យាចិតា ហិ តេ “សាធុ, ភន្តេ”តិ ភិក្ខូ ឧយ្យោជេត្វា មិគេបិ មារេត្វា អាហរេយ្យុំ។ និយមេត្វា បន “វិហារេ កិញ្ចិ កត្តព្ពំ អត្ថិ, តត្ថ ហត្ថកម្មំ ទេថា”តិ យាចិតព្ពា, ផាលនង្គលាទីនិ ឧបករណានិ គហេត្វា កសិតុំ វា វបិតុំ វា លាយិតុំ វា គច្ឆន្តំ សកកិច្ចបសុតម្បិ កស្សកំ វា អញ្ញំ វា កិញ្ចិ ហត្ថកម្មំ យាចិតុំ វដ្ដតេវ។ យោ បន វិឃាសាទោ វា អញ្ញោ វា កោចិ និក្កម្មោ និរត្ថកកថំ កថេន្តោ និទ្ទាយន្តោ វា វិហរតិ, ឯវរូបំ អយាចិត្វាបិ “ឯហិ រេ ឥទំ វា ឥទំ វា ករោហី”តិ យទិច្ឆកំ ការាបេតុំ វដ្ដតិ។

ហត្ថកម្មស្ស បន សព្ពកប្បិយភាវទីបនត្ថំ ឥមំ នយំ កថេន្តិ។ សចេ ហិ ភិក្ខុ បាសាទំ ការេតុកាមោ ហោតិ, ថម្ភត្ថាយ បាសាណកោដ្ដកានំ ឃរំ គន្ត្វា វត្តព្ពំ “ហត្ថកម្មំ លទ្ធុំ វដ្ដតិ ឧបាសកា”តិ។ “កឹ កាតព្ពំ, ភន្តេ”តិ? “បាសាណត្ថម្ភា ឧទ្ធរិត្វា ទាតព្ពា”តិ។ សចេ តេ ឧទ្ធរិត្វា វា ទេន្តិ, ឧទ្ធរិត្វា និក្ខិត្តេ អត្តនោ ថម្ភេ វា ទេន្តិ, វដ្ដតិ។ អថាបិ វទន្តិ “អម្ហាកំ, ភន្តេ, ហត្ថកម្មំ កាតុំ ខណោ នត្ថិ, អញ្ញំ ឧទ្ធរាបេថ, តស្ស មូលំ ទស្សាមា”តិ, ឧទ្ធរាបេត្វា “បាសាណត្ថម្ភេ ឧទ្ធដមនុស្សានំ មូលំ ទេថា”តិ វត្តុំ វដ្ដតិ។ ឯតេនេវ ឧបាយេន បាសាទទារូនំ អត្ថាយ វឌ្ឍកីនំ សន្តិកំ, ឥដ្ឋកត្ថាយ ឥដ្ឋកវឌ្ឍកីនំ, ឆទនត្ថាយ គេហច្ឆាទកានំ, ចិត្តកម្មត្ថាយ ចិត្តការានន្តិ យេន យេន អត្ថោ ហោតិ, តស្ស តស្ស អត្ថាយ តេសំ តេសំ សិប្បការកានំ សន្តិកំ គន្ត្វា ហត្ថកម្មំ យាចិតុំ វដ្ដតិ, ហត្ថកម្មយាចនវសេន ច មូលច្ឆេជ្ជាយ វា ភត្តវេតនានុប្បទានេន វា លទ្ធម្បិ សព្ពំ គហេតុំ វដ្ដតិ។ អរញ្ញតោ អាហរាបេន្តេន ច សព្ពំ អនជ្ឈាវុត្ថកំ អាហរាបេតព្ពំ។

២២. ន កេវលញ្ច បាសាទំ ការេតុកាមេន, មញ្ចបីឋបត្តបរិស្សាវនធមករណចីវរាទីនិ ការាបេតុកាមេនបិ ទារុលោហសុត្តាទីនិ លភិត្វា តេ តេ សិប្បការកេ ឧបសង្កមិត្វា វុត្តនយេនេវ ហត្ថកម្មំ យាចិតព្ពំ។ ហត្ថកម្មយាចនវសេន ច មូលច្ឆេជ្ជាយ វា ភត្តវេតនានុប្បទានេន វា លទ្ធម្បិ សព្ពំ គហេតព្ពំ។ សចេ បន កាតុំ ន ឥច្ឆន្តិ, ភត្តវេតនំ បច្ចាសីសន្តិ, អកប្បិយកហាបណាទិ ន ទាតព្ពំ, ភិក្ខាចារវត្តេន តណ្ឌុលាទីនិ បរិយេសិត្វា ទាតុំ វដ្ដតិ។ ហត្ថកម្មវសេន បត្តំ ការេត្វា តថេវ បាចេត្វា នវបក្កស្ស បត្តស្ស បុញ្ឆនតេលត្ថាយ អន្តោគាមំ បវិដ្ឋេន “ភិក្ខាយ អាគតោ”តិ សល្លក្ខេត្វា យាគុយា វា ភត្តេ វា អានីតេ ហត្ថេន បត្តោ បិធាតព្ពោ។ សចេ ឧបាសិកា “កឹ, ភន្តេ”តិ បុច្ឆតិ, “នវបក្កោ បត្តោ, បុញ្ឆនតេលេន អត្ថោ”តិ វត្តព្ពំ។ សចេ សា “ទេហិ, ភន្តេ”តិ បត្តំ គហេត្វា តេលេន បុញ្ឆិត្វា យាគុយា វា ភត្តស្ស វា បូរេត្វា ទេតិ, វិញ្ញត្តិ នាម ន ហោតិ, គហេតុំ វដ្ដតិ។

២៣. ភិក្ខូ បគេវ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា អាសនសាលំ គន្ត្វា អាសនំ អបស្សន្តា តិដ្ឋន្តិ។ តត្រ ចេ ឧបាសកា ភិក្ខូ ឋិតេ ទិស្វា សយមេវ អាសនានិ អាហរាបេន្តិ, និសីទិត្វា គច្ឆន្តេហិ អាបុច្ឆិត្វា គន្តព្ពំ, អនាបុច្ឆា គតានម្បិ នដ្ឋំ គីវា ន ហោតិ, អាបុច្ឆិត្វា គមនំ បន វត្តំ។ សចេ ភិក្ខូហិ “អាសនានិ អាហរថា”តិ វុត្តេហិ អាហដានិ ហោន្តិ, អាបុច្ឆិត្វាវ គន្តព្ពំ, អនាបុច្ឆា គតានំ វត្តភេទោ ច នដ្ឋញ្ច គីវា។ អត្ថរណកោជវកាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

មក្ខិកា ពហុកា ហោន្តិ, “មក្ខិកពីជនី អាហរថា”តិ វត្តព្ពំ, បុចិមន្ទសាខាទីនិ អាហរន្តិ, កប្បិយំ ការាបេត្វា បដិគ្គហេតព្ពានិ។ អាសនសាលាយំ ឧទកភាជនំ រិត្តំ ហោតិ, “ធមករណំ គណ្ហាហី”តិ ន វត្តព្ពំ។ ធមករណញ្ហិ រិត្តភាជនេ បក្ខិបន្តោ ភិន្ទេយ្យ, “នទី វា តឡាកំ វា គន្ត្វា ឧទកំ អាហរា”តិ បន វត្តុំ វដ្ដតិ, “គេហតោ អាហរា”តិ នេវ វត្តុំ វដ្ដតិ, ន អាហដំ បរិភុញ្ជិតុំ។ អាសនសាលាយ វា អរញ្ញេ វា ភត្តកិច្ចំ ករោន្តេហិ តត្ថ ជាតកំ អនជ្ឈាវុត្ថកំ យំ កិញ្ចិ ឧត្តរិភង្គារហំ បត្តំ វា ផលំ វា សចេ កិញ្ចិ កម្មំ ករោន្តំ អាហរាបេតិ, ហត្ថកម្មវសេន អាហរាបេត្វា បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ, អលជ្ជីហិ បន ភិក្ខូហិ វា សាមណេរេហិ វា ហត្ថកម្មំ ន ការេតព្ពំ។ អយំ តាវ បុរិសត្ថករេ នយោ។

២៤. គោណំ បន អញ្ញាតកអប្បវារិតដ្ឋានតោ អាហរាបេតុំ ន វដ្ដតិ, អាហរាបេន្តស្ស ទុក្កដំ។ ញាតកបវារិតដ្ឋានតោបិ មូលច្ឆេជ្ជាយ យាចិតុំ ន វដ្ដតិ, តាវកាលិកនយេន សព្ពត្ថ វដ្ដតិ។ ឯវំ អាហរាបិតញ្ច គោណំ រក្ខិត្វា ជគ្គិត្វា សាមិកា បដិច្ឆាបេតព្ពា។ សចស្ស បាទោ វា សិង្គំ វា ភិជ្ជតិ វា នស្សតិ វា, សាមិកា ចេ សម្បដិច្ឆន្តិ,

ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ សម្បជិច្ឆន្តិ, គីវា ហោតិ។ សចេ “តុម្ហាកំយេវ ទេមា”តិ វទន្តិ, ន សម្បដិច្ឆិតព្ពំ។ “វិហារស្ស ទេមា”តិ វុត្តេ បន “អារាមិកានំ អាចិក្ខថ ជគ្គនត្ថាយា”តិ វត្តព្ពា។

២៥. “សកដំ ទេថា”តិបិ អញ្ញាតកអប្បវារិតេ វត្តុំ ន វដ្តតិ, វិញ្ញត្តិ ឯវ ហោតិ, ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ។ ញាតកបវារិតដ្ឋានេ បន វដ្តតិ, តាវកាលិកំ វដ្តតិ, កម្មំ បន កត្វា បុន ទាតព្ពំ។ សចេ នេមិអាទីនិ ភិជ្ជន្តិ, បាកតិកានិ កត្វា ទាតព្ពំ, នដ្ឋេ គីវា ហោតិ។ “តុម្ហាកមេវ ទេមា”តិ វុត្តេ ទារុភណ្ឌំ នាម សម្បដិច្ឆិតុំ វដ្តតិ។ ឯស នយោ វាសិផរសុកុឋារីកុទាលនិខាទនេសុ វល្លិអាទីសុ ច បរបរិគ្គហិតេសុ។ គរុភណ្ឌប្បហោនកេសុយេវ វល្លិអាទីសុ វិញ្ញត្តិ ហោតិ, ន តតោ ឱរំ។

២៦. អនជ្ឈាវុត្ថកំ បន យំ កិញ្ចិ អាហរាបេតុំ វដ្តតិ។ រក្ខិតគោបិតដ្ឋានេយេវ ហិ វិញ្ញត្តិ នាម វុច្ចតិ។ សាទ្ធីសុ បច្ចយេសុ សព្ពេន សព្ពំ ន វដ្តតិ។ សេនាសនបច្ចយេ បន “អាហរ ទេហី”តិ វិញ្ញត្តិមត្តមេវ ន វដ្តតិ, បរិកថោភាសនិមិត្តកម្មានិ វដ្តន្តិ។ តត្ថ ឧបោសថាគារំ វា ភោជនសាលំ វា អញ្ញំ វា កិញ្ចិ សេនាសនំ ឥច្ឆតោ “ឥមស្មិំ វត ឱកាសេ ឯវរូបំ សេនាសនំ កាតុំ វដ្តតី”តិ វា “យុត្ត”ន្តិ វា “អនុរូប”ន្តិ វាតិអាទិនា នយេន វចនំ **បរិកថា** នាម។ ឧបាសកា តុម្ហេ កុហឹ វសថាតិ។ បាសាទេ, ភន្តេតិ។ “កឹ ភិក្ខូនំ បន ឧបាសកា បាសាទោ ន វដ្តតី”តិ ឯវមាទិវចនំ **ឱភាសោ** នាម។ មនុស្សេ ទិស្វា រជ្ជុំ បសារេតិ, ខីលេ អាកោដាបេតិ, “កឹ ឥទំ, ភន្តេ”តិ វុត្តេ “ឥធ អាវាសំ ករិស្សាមា”តិ ឯវមាទិករណំ បន **និមិត្តកម្មំ** នាម។ គិលានបច្ចយេ បន វិញ្ញត្តិបិ វដ្តតិ, បគេវ បរិកថាទីនិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

វិញ្ញត្តិវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

៥. កុលសង្គហវិនិច្ឆយកថា

២៧. **កុលសង្គហោ**តិ បុប្ផផលាទីហិ កុលានំ សង្គហោ កុលសង្គហោ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (បារា. អដ្ឋ. ២.៤៣១) – កុលសង្គហត្ថាយ មាលាវច្ឆាទីនិ រោបេតុំ វា រោបាបេតុំ វា សិញ្ចិតុំ វា សិញ្ចាបេតុំ វា បុប្ផានិ ឱចិនិតុំ វា ឱចិនាបេតុំ វា គន្ថិតុំ វា គន្ថាបេតុំ វា ន វដ្ដតិ។ តត្ថ អកប្បិយវោហារោ កប្បិយវោហារោ បរិយាយោ ឱភាសោ និមិត្តកម្មន្តិ ឥមានិ បញ្ច ជានិតព្ពានិ។

២៨. តត្ថ **អកប្បិយវោហារោ** នាម អល្លហរិតានំ កោដ្ដនំ កោដ្ដាបនំ, អាវាដស្ស ខណនំ ខណាបនំ, មាលាវច្ឆស្ស រោបនំ រោបាបនំ, អាឡិយា ពន្ធនំ ពន្ធាបនំ, ឧទកស្ស សេចនំ សេចាបនំ, មាតិកាយ សម្មុខករណំ, កប្បិយឧទកសិញ្ចនំ, ហត្ថបាទមុខធោវនន្ហានោទកសិញ្ចនំ។ **កប្បិយវោហារោ** នាម “ឥមំ រុក្ខំ ជាន, ឥមំ អាវាដំ ជាន, ឥមំ មាលាវច្ឆំ ជាន, ឯត្ថ ឧទកំ ជានា”តិអាទិវចនំ សុក្ខមាតិកាយ ឧជុករណញ្ច។ **បរិយាយោ** នាម “បណ្ឌិតេន មាលាវច្ឆាទយោ រោបាបេតព្ពា, នចិរស្សេវ ឧបការាយ សំវត្តន្តី”តិអាទិវចនំ។ **ឱភាសោ** នាម កុទាលខណិត្តាទីនិ ច មាលាវច្ឆេ ច គហេត្វា ឋានំ។ ឯវំ ឋិតញ្ហិ សាមណេរាទយោ ទិស្វា “ថេរោ ការាបេតុកាមោ”តិ គន្ត្វា ករោន្តិ។ **និមិត្តកម្មំ** នាម កុទាលខណិត្តិវាសិផរសុឧទកភាជនានិ អាហរិត្វា សមីបេ ឋបនំ។

២៩. ឥមានិ បញ្ចបិ កុលសង្គហត្ថាយ រោបនរោបាបនាទីសុ ន វដ្ដន្តិ។ ផលបរិភោគត្ថាយ កប្បិយាកប្បិយវោហារទ្វយមេវ ន វដ្ដតិ, ឥតរត្តយំ វដ្ដតិ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន “កប្បិយវោហារោបិ វដ្ដតិ, យញ្ច អត្តនោ បរិភោគត្ថាយ វដ្ដតិ, តំ អញ្ញបុគ្គលស្ស វា សង្ឃស្ស វា ចេតិយស្ស វា អត្ថាយបិ វដ្ដតី”តិ វុត្តំ។ អារាមត្ថាយ បន វនត្ថាយ ឆាយត្ថាយ ច អកប្បិយវោហារមត្តមេវ ន វដ្ដតិ, សេសំ វដ្ដតិ។ ន កេវលញ្ច សេសំ, យំ កិញ្ចិ មាតិកម្បិ ឧជុំ កាតុំ កប្បិយឧទកំ សិញ្ចិតុំ នហានកោដ្ឋកំ កត្វា នហាយិតុំ ហត្ថបាទមុខធោវនឧទកានិ ច តត្ថ ឆឌ្ឌេតុម្បិ វដ្ដតិ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន **កុរុន្ទិយញ្ច** “កប្បិយបថវិយំ សយំ រោបេតុម្បិ វដ្ដតី”តិ វុត្តំ។ អារាមាទិអត្ថាយ បន រោបិតស្ស វា រោបាបិតស្ស វា ផលំ បរិភុញ្ជិតុម្បិ វដ្ដតិ។

៣០. អយំ បន អាទិតោ បដ្ឋាយ វិត្ថារេន អាបត្តិវិនិច្ឆយោ – កុលទូសនត្ថាយ អកប្បិយបថវិយំ មាលាវច្ឆំ រោបេន្តស្ស បាចិត្តិយញ្ចេវ ទុក្កដញ្ច, តថា អកប្បិយវោហារេន រោបាបេន្តស្ស។ កប្បិយបថវិយំ រោបនេបិ រោបាបនេបិ ទុក្កដមេវ។ ឧភយត្រាបិ សកឹ អាណត្តិយា ពហូនម្បិ រោបនេ ឯកមេវ សបាចិត្តិយទុក្កដំ វា សុទ្ធទុក្កដំ វា ហោតិ។ បរិភោគត្ថាយ កប្បិយភូមិយំ វា អកប្បិយភូមិយំ វា កប្បិយវោហារេន រោបាបនេ អនាបត្តិ។ អារាមាទិអត្ថាយបិ អកប្បិយបថវិយំ រោបេន្តស្ស វា អកប្បិយវចនេន រោបាបេន្តស្ស វា បាចិត្តិយំ។ អយំ បន នយោ **មហាអដ្ឋកថាយំ** ន សុដ្ឋុ វិភត្តោ, **មហាបច្ចរិយំ** បន វិភត្តោតិ។

សិញ្ចនសិញ្ចាបនេ បន អកប្បិយឧទកេន សព្ពត្ថ បាចិត្តិយំ, កុលទូសនបរិភោគត្ថាយ ទុក្កដម្បិ។ កប្បិយេន តេសំយេវ ទ្វិន្នំ អត្ថាយ ទុក្កដំ, បរិភោគត្ថាយ ចេត្ថ កប្បិយវោហារេន សិញ្ចាបនេ អនាបត្តិ។ អាបត្តិដ្ឋានេ បន ធារាវច្ឆេទវសេន បយោគពហុលតាយ ច អាបត្តិពហុលតា វេទិតព្ពា។

កុលសង្គហត្ថាយ ឱចិននេ បុប្ផគណនាយ ទុក្កដបាចិត្តិយានិ, អញ្ញត្ថ បាចិត្តិយានេវ។ ពហូនិ បន បុប្ផានិ ឯកបយោគេន ឱចិនន្តោ បយោគវសេន ការេតព្ពោ។ ឱចិនាបនេ កុលទូសនត្ថាយ សកឹ អាណត្តោ ពហុម្បិ ឱចិនាតិ, ឯកមេវ សបាចិត្តិយទុក្កដំ, អញ្ញត្រ បាចិត្តិយមេវ។

៣១. គន្ថនគន្ថាបនេសុ បន សព្ពាបិ ឆ បុប្ផវិកតិយោ វេទិតព្ពា – គន្ថិមំ គោប្ផិមំ វេធិមំ វេឋិមំ បូរិមំ វាយិមន្តិ។ តត្ថ **គន្ថិមំ** នាម សទណ្ឌកេសុ វា ឧប្បលបទុមាទីសុ អញ្ញេសុ វា ទីឃវណ្ដេសុ បុប្ផេសុ ទដ្ឋព្ពំ។ ទណ្ឌកេន វា ទណ្ឌកំ, វណ្ដេន វា វណ្ដំ គន្ថេត្វា កតមេវ ហិ គន្ថិមំ។ តំ ភិក្ខុស្ស វា ភិក្ខុនិយា វា កាតុម្បិ អកប្បិយវចនេន ការាបេតុម្បិ ន វដ្ដតិ, “ឯវំ ជាន, ឯវំ កតេ សោភេយ្យ, យថា ឯតានិ បុប្ផានិ ន វិកិរិយន្តិ, តថា ករោហី”តិអាទិនា បន កប្បិយវចនេន ការាបេតុំ វដ្ដតិ។

គោប្ផិមំ នាម សុត្តេន វា វាកាទីហិ វា វស្សិកបុប្ផាទីនំ ឯកតោវណ្ដិកឧភតោវណ្ដិកមាលាវសេន គោប្ផនំ, វាកំ វា រជ្ជុំ វា ទិគុណំ កត្វា តត្ថ អវណ្ដកានិ នីបបុប្ផាទីនិ បវេសេត្វា បដិបាដិយា ពន្ធន្តិ, ឯតម្បិ គោប្ផិមមេវ។ សព្ពំ បុរិមនយេនេវ ន វដ្ដតិ។

វេធិមំ នាម សុវណ្ណកានិ វស្សិកបុប្ផាទីនិ វណ្ដេ, អវណ្ដកានិ វកុលបុប្ផាទីនិ អត្តនោ ឆិទ្ទេសុ សូចិតាលហីរាទីហិ វិនិវិជ្ឈិត្វា អាវុនន្តិ, ឯតំ វេធិមំ នាម។ តំ បុរិមនយេនេវ ន វដ្ដតិ។ កេចិ បន កទលិក្ខន្ធម្ហិ កណ្ដកេ វា តាលហីរាទីនិ វា បវេសេត្វា តត្ថ បុប្ផានិ វិនិវិជ្ឈិត្វា ឋបេន្តិ, កេចិ កណ្ដកសាខាសុ, កេចិ បុប្ផឆត្តបុប្ផកូដាគារករណត្ថំ ឆត្តេ ច ភិត្តិយញ្ច បវេសេត្វា ឋបិតកណ្ដកេសុ, កេចិ ធម្មាសនវិតានេ ពទ្ធកណ្ដកេសុ, កេចិ កណិការបុប្ផាទីនិ សលាកាហិ វិជ្ឈន្តិ, ឆត្តាធិឆត្តំ វិយ ករោន្តិ, តំ អតិឱឡារិកមេវ។ បុប្ផវិជ្ឈនត្ថំ បន ធម្មាសនវិតានេ កណ្ដកម្បិ ពន្ធិតុំ កណ្ដកាទីហិ វា ឯកបុប្ផម្បិ វិជ្ឈិតុំ បុប្ផេយេវ វា បុប្ផំ បវេសេតុំ ន វដ្ដតិ។ ជាលវិតានវេទិកនាគទន្តកបុប្ផបដិច្ឆកតាលបណ្ណគុឡកាទីនំ បន ឆិទ្ទេសុ អសោកបិណ្ឌិយា វា អន្តរេសុ បុប្ផានិ បវេសេតុំ ន ទោសោ។ ន ហេតំ វេធិមំ ហោតិ។ ធម្មរជ្ជុយម្បិ ឯសេវ នយោ។

វេឋិមំ នាម បុប្ផទាមបុប្ផហត្ថកេសុ ទដ្ឋព្ពំ។ កេចិ ហិ មត្ថកទាមំ ករោន្តា ហេដ្ឋា ឃដកាការំ ទស្សេតុំ បុប្ផេហិ វេឋេន្តិ, កេចិ អដ្ឋ អដ្ឋ វា ទស ទស វា ឧប្បលបុប្ផាទីនិ សុត្តេន វា វាកេន វា ទណ្ឌកេសុ ពន្ធិត្វា ឧប្បលហត្ថកេ វា បទុមហត្ថកេ វា ករោន្តិ, តំ សព្ពំ បុរិមនយេនេវ ន វដ្ដតិ។ សាមណេរេហិ ឧប្បាដេត្វា ថលេ ឋបិតឧប្បលាទីនិ កាសាវេន ភណ្ឌិកម្បិ ពន្ធិតុំ ន វដ្ដតិ។ តេសំយេវ បន វាកេន វា ទណ្ឌកេន វា ពន្ធិតុំ អំសភណ្ឌិកំ វា កាតុំ វដ្ដតិ។ អំសភណ្ឌិកំ នាម ខន្ធេ ឋបិតកាសាវស្ស ឧភោ អន្តេ អាហរិត្វា ភណ្ឌិកំ កត្វា តស្មិំ បសិព្ពកេ វិយ បុប្ផានិ បក្ខិបន្តិ, អយំ វុច្ចតិ អំសភណ្ឌិកា, ឯតំ កាតុំ វដ្ដតិ។ ទណ្ឌកេហិ បទុមិនិបណ្ណំ វិជ្ឈិត្វា ឧប្បលាទីនិ បណ្ណេន វេឋេត្វា គណ្ហន្តិ, តត្រាបិ បុប្ផានំ ឧបរិ បទុមិនិបណ្ណមេវ ពន្ធិតុំ វដ្ដតិ, ហេដ្ឋា ទណ្ឌកំ បន ពន្ធិតុំ ន វដ្ដតិ។

បូរិមំ នាម មាលាគុណេ ច បុប្ផបដេ ច ទដ្ឋព្ពំ។ យោ ហិ មាលាគុណេន ចេតិយំ វា ពោធឹ វា វេទិកំ វា បរិក្ខិបន្តោ បុន អានេត្វា បុរិមដ្ឋានំ អតិក្កាមេតិ, ឯត្តាវតា បូរិមំ នាម ហោតិ, កោ បន វាទោ អនេកក្ខត្តុំ បរិក្ខិបន្តស្ស។ នាគទន្តកន្តរេហិ បវេសេត្វា ហរន្តោ ឱលម្ពកំ កត្វា បុន នាគទន្តកំ បរិក្ខិបតិ, ឯតម្បិ បូរិមំ នាម។ នាគទន្តកេ បន បុប្ផវលយំ បវេសេតុំ វដ្ដតិ។ មាលាគុណេហិ បុប្ផបដំ ករោន្តិ, តត្រាបិ ឯកមេវ មាលាគុណំ ហរិតុំ វដ្ដតិ។ បុន បច្ចាហរតោ បូរិមមេវ ហោតិ។ តំ សព្ពំ បុរិមនយេនេវ ន វដ្ដតិ។ មាលាគុណេហិ បន ពហូហិបិ កតំ បុប្ផទាមំ លភិត្វា អាសនមត្ថកាទីសុ ពន្ធិតុំ វដ្ដតិ។ អតិទីឃំ បន មាលាគុណំ ឯកវារំ ហរិត្វា បរិក្ខិបិត្វា បុន ឥតរស្ស ភិក្ខុនោ ទាតុំ វដ្ដតិ, តេនបិ តថេវ កាតុំ វដ្ដតិ។

វាយិមំ នាម បុប្ផជាលបុប្ផបដបុប្ផរូបេសុ ទដ្ឋព្ពំ។ ចេតិយេ បុប្ផជាលំ ករោន្តស្ស ឯកមេកម្ហិ ជាលឆិទ្ទកេ ទុក្កដំ។ ភិត្តិឆត្តពោធិត្ថម្ភាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ បុប្ផបដំ បន បរេហិ បូរិតម្បិ វាយិតុំ ន លព្ភតិ។ គោប្ផិមបុប្ផេហេវ ហត្ថិអស្សាទិរូបកានិ ករោន្តិ, តានិបិ វាយិមដ្ឋានេ តិដ្ឋន្តិ។ បុរិមនយេនេវ សព្ពំ ន វដ្ដតិ។ អញ្ញេហិ កតបរិច្ឆេទេ បន បុប្ផានិ ឋបេន្តេន ហត្ថិអស្សាទិរូបកម្បិ កាតុំ វដ្ដតិ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន កឡម្ពកេន អឌ្ឍចន្ទកេន ច សទ្ធឹ អដ្ឋ បុប្ផវិកតិយោ វុត្តា។

៣២. តត្ថ **កឡម្ពកោ**តិ អឌ្ឍចន្ទកន្តរេ ឃដិកទាមឱលម្ពកោ វុត្តោ។ **អឌ្ឍចន្ទកោ**តិ អឌ្ឍចន្ទាការេន មាលាគុណបរិក្ខេបោ។ តទុភយម្បិ បូរិមេយេវ បវិដ្ឋំ។ **កុរុន្ទិយំ** បន “ទ្វេ តយោ មាលាគុណេ ឯកតោ កត្វា បុប្ផទាមករណម្បិ វាយិមំយេវា”តិ វុត្តំ។ តម្បិ ឥធ បូរិមដ្ឋានេយេវ បវិដ្ឋំ។ ន កេវលញ្ច បុប្ផទាមមេវ, បិដ្ឋមយទាមម្បិ គេណ្ឌុកបុប្ផទាមម្បិ **កុរុន្ទិយំ** វុត្តំ។ ខរបត្តទាមម្បិ សិក្ខាបទស្ស សាធារណត្តា ភិក្ខូនម្បិ ភិក្ខុនីនម្បិ នេវ កាតុំ, ន ការាបេតុំ វដ្ដតិ, បូជានិមិត្តំ បន កប្បិយវចនំ សព្ពត្ថ វត្តុំ វដ្ដតិ។ បរិយាយឱភាសនិមិត្តកម្មានិ វដ្ដន្តិយេវ។

យោ ហរិត្វា វា ហរាបេត្វា វា បក្កោសិត្វា វា បក្កោសាបេត្វា វា សយំ វា ឧបគតានំ យំ កិញ្ចិ អត្តនោ សន្តកំ បុប្ផំ កុលសង្គហត្ថាយ ទេតិ, តស្ស ទុក្កដំ, បរសន្តកំ ទេតិ, ទុក្កដមេវ។ ថេយ្យចិត្តេន ទេតិ, ភណ្ឌគ្ឃេន ការេតព្ពោ។ ឯស នយោ សង្ឃិកេបិ។ អយំ បន វិសេសោ – សេនាសនត្ថាយ និយមិតំ ឥស្សរវតាយ ទទតោ ថុល្លច្ចយន្តិ។

៣៣. បុប្ផំ នាម កស្ស ទាតុំ វដ្ដតិ, កស្ស ន វដ្ដតីតិ? មាតាបិតូនំ តាវ ហរិត្វាបិ ហរាបេត្វាបិ បក្កោសិត្វាបិ បក្កោសាបេត្វាបិ ទាតុំ វដ្ដតិ , សេសញាតកានំ បក្កោសាបេត្វាវ។ តញ្ច ខោ វត្ថុបូជនត្ថាយ, មណ្ឌនត្ថាយ បន សិវលិង្គាទិបូជនត្ថាយ វា កស្សចិបិ ទាតុំ ន វដ្ដតិ។ មាតាបិតូនញ្ច ហរាបេន្តេន ញាតិសាមណេរេហេវ ហរាបេតព្ពំ។ ឥតរេ បន យទិ សយមេវ ឥច្ឆន្តិ, វដ្ដតិ។ សម្មតេន បុប្ផភាជកេន បុប្ផភាជនកាលេ សម្បត្តានំ សាមណេរានំ ឧបឌ្ឍភាគំ ទាតុំ វដ្ដតិ។ **កុរុន្ទិយំ** បន “សម្បត្តគិហីនំ ឧបឌ្ឍភាគំ”, **មហាបច្ចរិយំ** “ចូឡកំ ទាតុំ វដ្ដតី”តិ វុត្តំ។ អសម្មតេន អបលោកេត្វា ទាតព្ពំ។ អាចរិយុបជ្ឈាយេសុ សគារវា សាមណេរា ពហូនិ បុប្ផានិ អាហរិត្វា រាសឹ កត្វា ឋបេន្តិ, ថេរា បាតោវ សម្បត្តានំ សទ្ធិវិហារិកាទីនំ ឧបាសកាទីនំ វា “ត្វំ ឥទំ គណ្ហ, ត្វំ ឥទំ

គណ្ហា”តិ ទេន្តិ, បុប្ផទានំ នាម ន ហោតិ។ “ចេតិយំ បូជេស្សាមា”តិ គហេត្វា គច្ឆន្តាបិ បូជំ ករោន្តាបិ តត្ថ តត្ថ សម្បត្តានំ ចេតិយបូជនត្ថាយ ទេន្តិ, ឯតម្បិ បុប្ផទានំ នាម ន ហោតិ។ ឧបាសកេ អក្កបុប្ផាទីហិ បូជេន្តេ ទិស្វា “វិហារេ គណិការបុប្ផាទីនិ អត្ថិ, ឧបាសកា តានិ គហេត្វា បូជេថា”តិ វត្តុម្បិ វដ្ដតិ។ ភិក្ខូ បុប្ផបូជំ កត្វា ទិវាតរំ គាមំ បវិដ្ឋេ “កិំ, ភន្តេ, អតិទិវា បវិដ្ឋត្ថា”តិ បុច្ឆន្តិ, “វិហារេ បុប្ផានិ ពហូនិ, បូជំ អករិម្ហា”តិ វទន្តិ។ មនុស្សា “ពហូនិ កិរ វិហារេ បុប្ផានី”តិ បុនទិវសេ បហូតំ ខាទនីយំ ភោជនីយំ គហេត្វា វិហារំ គន្ត្វា បុប្ផបូជញ្ច ករោន្តិ ទានញ្ច ទេន្តិ, វដ្ដតិ។

៣៤. មនុស្សា “មយំ, ភន្តេ, អសុកទិវសំ នាម បូជេស្សាមា”តិ បុប្ផវារំ យាចិត្វា អនុញ្ញាតទិវសេ អាគច្ឆន្តិ, សាមណេរេហិ ច បគេវ បុប្ផានិ ឱចិនិត្វា ឋបិតានិ ហោន្តិ, តេ រុក្ខេសុ បុប្ផានិ អបស្សន្តា “កុហិំ, ភន្តេ, បុប្ផានី”តិ វទន្តិ, សាមណេរេហិ ឱចិនិត្វា ឋបិតានិ, តុម្ហេ បន បូជេត្វា គច្ឆថ, សង្ឃោ អញ្ញំ ទិវសំ បូជេស្សតីតិ។ តេ បូជេត្វា ទានំ ទត្វា គច្ឆន្តិ, វដ្ដតិ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន **កុរុន្ទិយញ្ច** “ថេរា សាមណេរេហិ ទាបេតុំ ន លភន្តិ, សចេ សយមេវ តានិ បុប្ផានិ តេសំ ទេន្តិ, វដ្ដតិ។ ថេរេហិ បន ‘សាមណេរេហិ ឱចិនិត្វា ឋបិតានី’តិ ឯត្តកមេវ វត្តព្ព”ន្តិ វុត្តំ។ សចេ បន បុប្ផវារំ យាចិត្វា អនោចិតេសុ បុប្ផេសុ យាគុភត្តាទីនិ អាទាយ អាគន្ត្វា សាមណេរេ “ឱចិនិត្វា ទេថា”តិ វទន្តិ, ញាតិសាមណេរានំយេវ ឱចិនិត្វា ទាតុំ វដ្ដតិ។ អញ្ញាតកេ ឧក្ខិបិត្វា រុក្ខសាខាយ ឋបេន្តិ, ន ឱរោហិត្វា បលាយិតព្ពំ, ឱចិនិត្វា ទាតុំ វដ្ដតិ ។ សចេ បន កោចិ ធម្មកថិកោ “ពហូនិ ឧបាសកា វិហារេ បុប្ផានិ, យាគុភត្តាទីនិ អាទាយ គន្ត្វា បុប្ផបូជំ ករោថា”តិ វទតិ, តស្សេវ ន កប្បតីតិ **មហាបច្ចរិយញ្ច** **កុរុន្ទិយញ្ច** វុត្តំ។ **មហាអដ្ឋកថាយំ** បន “ឯតំ អកប្បិយំ ន វដ្ដតី”តិ អវិសេសេន វុត្តំ។

៣៥. ផលម្បិ អត្តនោ សន្តកំ វុត្តនយេនេវ មាតាបិតូនញ្ច សេសញាតីនញ្ច ទាតុំ វដ្ដតិ។ កុលសង្គហត្ថាយ បន ទេន្តស្ស វុត្តនយេនេវ អត្តនោ សន្តកេ បរសន្តកេ សង្ឃិកេ សេនាសនត្ថាយ និយមិតេ ច ទុក្កដាទីនិ វេទិតព្ពានិ។ អត្តនោ សន្តកំយេវ គិលានមនុស្សានំ វា សម្បត្តឥស្សរានំ វា ខីណបរិព្ពយានំ វា ទាតុំ វដ្ដតិ, ផលទានំ ន ហោតិ។ ផលភាជកេនបិ សម្មតេន សង្ឃស្ស ផលភាជនកាលេ សម្បត្តមនុស្សានំ ឧបឌ្ឍភាគំ ទាតុំ វដ្ដតិ, អសម្មតេន អបលោកេត្វា ទាតព្ពំ។ សង្ឃារាមេបិ ផលបរិច្ឆេទេន វា រុក្ខបរិច្ឆេទេន វា កតិកា កាតព្ពា “តតោ គិលានមនុស្សានំ វា អញ្ញេសំ វា ផលំ យាចន្តានំ យថាបរិច្ឆេទេន ចត្តារិ បញ្ច ផលានិ ទាតព្ពានិ, រុក្ខា វា ទស្សេតព្ពា ‘ឥតោ គហេតុំ លព្ភតី’”តិ។ “ឥធ ផលានិ សុន្ទរានិ, ឥតោ គណ្ហថា”តិ ឯវំ បន ន វត្តព្ពំ។ អត្តនោ សន្តកំ សិរីសចុណ្ណំ វា អញ្ញំ វា យំ កិញ្ចិ កសាវំ កុលសង្គហត្ថាយ ទេតិ, ទុក្កដំ។ បរសន្តកាទីសុបិ វុត្តនយេនេវ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ អយំ បន វិសេសោ – សង្ឃស្ស រក្ខិតគោបិតាបិ រុក្ខឆល្លិ គរុភណ្ឌមេវាតិ។ មត្តិកទន្តកដ្ឋវេឡុបណ្ណេសុបិ គរុភណ្ឌូបគំ ញត្វា ចុណ្ណេ វុត្តនយេនេវ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។

៣៦. **ជង្ឃបេសនិយ**ន្តិ គិហីនំ ទូតេយ្យំ សាសនហរណកម្មំ វុច្ចតិ, តំ ន កាតព្ពំ។ គិហីនញ្ហិ សាសនំ គហេត្វា គច្ឆន្តស្ស បទេ បទេ ទុក្កដំ។ តំ កម្មំ និស្សាយ លទ្ធភោជនំ ភុញ្ជន្តស្សបិ អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ ទុក្កដំ។ បឋមំ សាសនំ អគ្គហេត្វាបិ បច្ឆា “អយំ ទានិ សោ គាមោ, ហន្ទ នំ សាសនំ អារោចេមី”តិ មគ្គា ឱក្កមន្តស្សបិ បទេ បទេ ទុក្កដំ។ សាសនំ អារោចេត្វា លទ្ធភោជនំ ភុញ្ជតោ បុរិមនយេនេវ ទុក្កដំ។ សាសនំ អគ្គហេត្វា អាគតេន បន “ភន្តេ, តស្មិំ គាមេ ឥត្ថន្នាមស្ស កា បវត្តី”តិ បុច្ឆិយមានេន កថេតុំ វដ្ដតិ, បុច្ឆិតបញ្ហេ ទោសោ នត្ថិ។ បញ្ចន្នំ បន សហធម្មិកានំ មាតាបិតូនំ បណ្ឌុបលាសស្ស អត្តនោ វេយ្យាវច្ចករស្ស សាសនំ ហរិតុំ វដ្ដតិ, គិហីនញ្ច កប្បិយសាសនំ, តស្មា “មម វចនេន ភគវតោ បាទេ វន្ទថា”តិ វា “ចេតិយំ បដិមំ ពោធឹ សង្ឃត្ថេរំ វន្ទថា”តិ វា “ចេតិយេ គន្ធបូជំ ករោថា”តិ វា “បុប្ផបូជំ ករោថា”តិ វា “ភិក្ខូ សន្និបាតេថ, ទានំ ទស្សាម, ធម្មំ ទេសាបយិស្សាមា”តិ វា ឦទិសេសុ សាសនេសុ កុក្កុច្ចំ ន កាតព្ពំ។ កប្បិយសាសនានិ ហិ ឯតានិ, ន គិហីនំ គិហិកម្មបដិសំយុត្តានីតិ។ ឥមេហិ បន អដ្ឋហិ កុលទូសកកម្មេហិ ឧប្បន្នបច្ចយា បញ្ចន្នម្បិ សហធម្មិកានំ ន កប្បន្តិ។ អភូតារោចនរូបិយសំវោហារេហិ ឧប្បន្នបច្ចយសទិសាវ ហោន្តិ។

បព្ពាជនីយកម្មកតោ បន យស្មិំ គាមេ វា និគមេ វា កុលទូសកកម្មំ កតំ, យស្មិញ្ច វិហារេ វសតិ, នេវ តស្មិំ គាមេ វា និគមេ វា ចរិតុំ លភតិ, ន វិហារេ វសិតុំ។ បដិប្បស្សទ្ធកម្មេនបិ ច តេន យេសុ កុលេសុ បុព្ពេ កុលទូសកកម្មំ កតំ, តតោ ឧប្បន្នបច្ចយា ន គហេតព្ពា, អាសវក្ខយបត្តេនបិ ន គហេតព្ពា, អកប្បិយាវ ហោន្តិ។ “កស្មា ន គណ្ហថា”តិ បុច្ឆិតេន “បុព្ពេ ឯវំ កតត្តា”តិ វុត្តេ សចេ វទន្តិ “ន មយំ តេន ការណេន ទេម, ឥទានិ សីលវន្តតាយ ទេមា”តិ, គហេតព្ពា។ បកតិយា ទានដ្ឋានេយេវ កុលទូសកកម្មំ កតំ ហោតិ, តតោ បកតិទានមេវ គហេតុំ វដ្ដតិ។ យំ វឌ្ឍេត្វា ទេន្តិ, តំ ន វដ្ដតិ។ យស្មា ច បុច្ឆិតបញ្ហេ ទោសោ នត្ថិ, តស្មា អញ្ញម្បិ ភិក្ខុំ បុព្ពណ្ហេ វា សាយន្ហេ វា អន្តរឃរំ បវិដ្ឋំ កោចិ បុច្ឆេយ្យ “កស្មា, ភន្តេ, ចរថា”តិ។ យេនត្ថេន ចរតិ, តំ អាចិក្ខិត្វា “លទ្ធំ ន លទ្ធ”ន្តិ វុត្តេ សចេ ន លទ្ធំ, “ន លទ្ធ”ន្តិ វត្វា យំ សោ ទេតិ, តំ គហេតុំ វដ្ដតិ។

៣៧. “ន ច, ភិក្ខវេ, បណិធាយ អរញ្ញេ វត្ថព្ពំ, យោ វសេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ ន ច, ភិក្ខវេ, បណិធាយ បិណ្ឌាយ ចរិតព្ពំ…បេ…. ន ច, ភិក្ខវេ, បណិធាយ ចង្កមិតព្ពំ…បេ…. ន ច, ភិក្ខវេ, បណិធាយ ឋាតព្ពំ…បេ.… ន ច, ភិក្ខវេ, បណិធាយ និសីទិតព្ពំ…បេ…. ន ច, ភិក្ខវេ, បណិធាយ សេយ្យា កប្បេតព្ពា, យោ កប្បេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (បារា. ២២៣ អាទយោ) វុត្តត្តា “ឯវំ (បារា. អដ្ឋ. ២.២២៣) អរញ្ញេ វសន្តំ មំ ជនោ អរហត្តេ វា សេក្ខភូមិយំ វា សម្ភាវេស្សតិ, តតោ លោកស្ស សក្កតោ ភវិស្សាមិ គរុកតោ មានិតោ បូជិតោ”តិ ឯវំ បត្ថនំ កត្វា អរញ្ញេ ន វសិតព្ពំ។ ឯវំ បណិធាយ “អរញ្ញេ វសិស្សាមី”តិ គច្ឆន្តស្ស បទវារេ បទវារេ ទុក្កដំ, តថា អរញ្ញេ កុដិករណចង្កមននិសីទននិវាសនបារុបនាទីសុ សព្ពកិច្ចេសុ បយោគេ បយោគេ ទុក្កដំ, តស្មា ឯវំ អរញ្ញេ ន វសិតព្ពំ។ ឯវំ វសន្តោ ហិ សម្ភាវនំ លភតុ វា មា វា, ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ។ យោ បន សមាទិន្នធុតង្គោ “ធុតង្គំ រក្ខិស្សាមី”តិ វា “គាមន្តេ មេ វសតោ ចិត្តំ វិក្ខិបតិ, អរញ្ញំ សប្បាយ”ន្តិ ចិន្តេត្វា វា “អទ្ធា អរញ្ញេ តិណ្ណំ វិវេកានំ អញ្ញតរំ បាបុណិស្សាមី”តិ វា “អរញ្ញំ បវិសិត្វា អរហត្តំ អបាបុណិត្វា ន និក្ខមិស្សាមី”តិ វា “អរញ្ញវាសោ នាម ភគវតា បសត្ថោ, មយិ ច អរញ្ញេ វសន្តេ ពហូ សព្រហ្មចារី គាមន្តំ ហិត្វា អារញ្ញកា ភវិស្សន្តី”តិ វា ឯវំ អនវជ្ជវាសំ វសិតុកាមោ ហោតិ, តេនេវ វសិតព្ពំ។ បិណ្ឌាយ ចរន្តស្សបិ “អភិក្កន្តាទីនិ សណ្ឋបេត្វា បិណ្ឌាយ ចរិស្សាមី”តិ និវាសនបារុបនកិច្ចតោ បភុតិ យាវ ភោជនបរិយោសានំ, តាវ បយោគេ បយោគេ ទុក្កដំ, សម្ភាវនំ លភតុ វា មា វា, ទុក្កដមេវ។ ខន្ធកវត្តសេខិយវត្តបរិបូរណត្ថំ បន សព្រហ្មចារីនំ ទិដ្ឋានុគតិអាបជ្ជនត្ថំ វា បាសាទិកេហិ អភិក្កមបដិក្កមាទីហិ បិណ្ឌាយ បវិសន្តោ អនុបវជ្ជោ វិញ្ញូនំ។ ចង្កមនាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

កុលសង្គហវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

៦. មច្ឆមំសវិនិច្ឆយកថា

៣៨. មច្ឆមំសេសុ បន មច្ឆគ្គហណេន សព្ពម្បិ ជលជំ វុត្តំ។ តត្ថ អកប្បិយំ នាម នត្ថិ។ មំសេសុ បន មនុស្សហត្ថិអស្សសុនខអហិសីហព្យគ្ឃទីបិអច្ឆតរច្ឆានំ វសេន ទស មំសានិ អកប្បិយានិ។ តត្ថ មនុស្សមំសេ ថុល្លច្ចយំ, សេសេសុ ទុក្កដំ។ ឥតិ ឥមេសំ មនុស្សាទីនំ ទសន្នំ មំសម្បិ អដ្ឋិបិ លោហិតម្បិ ចម្មម្បិ លោមម្បិ សព្ពំ ន វដ្ដតិ។ វសាសុ បន ឯកា មនុស្សវសាវ ន វដ្ដតិ។ ខីរាទីសុ អកប្បិយំ នាម នត្ថិ។ ឥមេសុ បន អកប្បិយមំសេសុ អដ្ឋិអាទីសុ វា យំ កិញ្ចិ ញត្វា វា អញត្វា វា ខាទន្តស្ស អាបត្តិយេវ។ យទា ជានាតិ, តទា ទេសេតព្ពា។ “អបុច្ឆិត្វាវ ខាទិស្សាមី”តិ គណ្ហតោ បដិគ្គហណេបិ ទុក្កដំ, “បុច្ឆិត្វា ខាទិស្សាមី”តិ គណ្ហតោ អនាបត្តិ។ ឧទ្ទិស្សកតំ បន ជានិត្វា ខាទន្តស្សេវ អាបត្តិ, បច្ឆា ជានន្តោ អាបត្តិយា ន ការេតព្ពោ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៨១)។

តត្ថ (បារា. អដ្ឋ. ២.៤១០) **ឧទ្ទិស្សកតំ** នាម ភិក្ខូនំ អត្ថាយ វធិត្វា សម្បាទិតំ មច្ឆមំសំ។ ឧភយម្បិ ហិ ឧទ្ទិស្សកតំ ន វដ្ដតិ។ តម្បិ អទិដ្ឋំ អសុតំ អបរិសង្កិតំ វដ្ដតិ។ តិកោដិបរិសុទ្ធញ្ហិ មច្ឆមំសំ ភគវតា អនុញ្ញាតំ អទិដ្ឋំ អសុតំ អបរិសង្កិតំ។ តត្ថ **អទិដ្ឋំ** នាម ភិក្ខូនំ អត្ថាយ មិគមច្ឆេ វធិត្វា គយ្ហមានំ អទិដ្ឋំ។ **អសុតំ** នាម ភិក្ខូនំ អត្ថាយ មិគមច្ឆេ វធិត្វា គហិតន្តិ អសុតំ។ **អបរិសង្កិតំ** បន ទិដ្ឋបរិសង្កិតំ សុតបរិសង្កិតំ តទុភយវិនិមុត្តបរិសង្កិតញ្ច ញត្វា តព្ពិបក្ខតោ ជានិតព្ពំ។ កថំ? ឥធ ភិក្ខូ បស្សន្តិ មនុស្សេ ជាលវាគុរាទិហត្ថេ គាមតោ វា និក្ខមន្តេ អរញ្ញេ វា វិចរន្តេ។ ទុតិយទិវសេ ច នេសំ តំ គាមំ បិណ្ឌាយ បវិដ្ឋានំ សមច្ឆមំសំ បិណ្ឌបាតំ អភិហរន្តិ។ តេ តេន ទិដ្ឋេន បរិសង្កន្តិ “ភិក្ខូនំ នុ ខោ អត្ថាយ កត”ន្តិ, ឥទំ **ទិដ្ឋបរិសង្កិតំ,** ឯតំ គហេតុំ ន វដ្ដតិ។ យំ ឯវំ អបរិសង្កិតំ, តំ វដ្ដតិ។ សចេ បន តេ មនុស្សា “កស្មា, ភន្តេ, ន គណ្ហថា”តិ បុច្ឆិត្វា តមត្ថំ សុត្វា “នយិទំ, ភន្តេ, ភិក្ខូនំ អត្ថាយ កតំ, អម្ហេហិ អត្តនោ អត្ថាយ វា រាជយុត្តាទីនំ វា អត្ថាយ កត”ន្តិ វទន្តិ, កប្បតិ។

ន ហេវ ខោ ភិក្ខូ បស្សន្តិ, អបិច ខោ សុណន្តិ “មនុស្សា កិរ ជាលវាគុរាទិហត្ថា គាមតោ វា និក្ខមន្តិ, អរញ្ញេ វា វិចរន្តី”តិ។ ទុតិយទិវសេ ច តេសំ តំ គាមំ បិណ្ឌាយ បវិដ្ឋានំ សមច្ឆមំសំ បិណ្ឌបាតំ អភិហរន្តិ។ តេ តេន សុតេន បរិសង្កន្តិ “ភិក្ខូនំ នុ ខោ អត្ថាយ កត”ន្តិ, ឥទំ **សុតបរិសង្កិតំ** នាម, ឯតំ គហេតុំ ន វដ្ដតិ។ យំ ឯវំ អបរិសង្កិតំ, តំ វដ្ដតិ។ សចេ បន តេ មនុស្សា “កស្មា, ភន្តេ, ន គណ្ហថា”តិ បុច្ឆិត្វា តមត្ថំ សុត្វា “នយិទំ, ភន្តេ, ភិក្ខូនំ អត្ថាយ កតំ, អម្ហេហិ អត្តនោ អត្ថាយ វា រាជយុត្តាទីនំ វា អត្ថាយ កត”ន្តិ វទន្តិ, កប្បតិ។

ន ហេវ ខោ បន ភិក្ខូ បស្សន្តិ ន សុណន្តិ, អបិច ខោ តេសំ តំ គាមំ បិណ្ឌាយ បវិដ្ឋានំ បត្តំ គហេត្វា សមច្ឆមំសំ បិណ្ឌបាតំ អភិសង្ខរិត្វា អភិហរន្តិ។ តេ បរិសង្កន្តិ “ភិក្ខូនំ នុ ខោ អត្ថាយ កត”ន្តិ, ឥទំ **តទុភយវិនិមុត្តបរិសង្កិតំ** នាម, ឯតម្បិ គហេតុំ ន វដ្ដតិ។ យំ ឯវំ អបរិសង្កិតំ, តំ វដ្ដតិ។ សចេ បន តេ មនុស្សា “កស្មា, ភន្តេ, ន គណ្ហថា”តិ បុច្ឆិត្វា តមត្ថំ សុត្វា “នយិទំ, ភន្តេ, ភិក្ខូនំ អត្ថាយ កតំ, អម្ហេហិ អត្តនោ អត្ថាយ វា រាជយុត្តាទីនំ វា អត្ថាយ កតំ, បវត្តមំសំ វា កប្បិយមេវ លភិត្វា ភិក្ខូនំ អត្ថាយ សម្បាទិត”ន្តិ វទន្តិ, កប្បតិ។ មតានំ បេតកិច្ចត្ថាយ មង្គលាទីនំ វា អត្ថាយ កតេបិ ឯសេវ នយោ។ យំ យញ្ហិ ភិក្ខូនំយេវ អត្ថាយ អកតំ, យត្ថ ច និព្ពេមតិកោ ហោតិ, តំ សព្ពំ កប្បតិ។

៣៩. សចេ បន ឯកស្មិំ វិហារេ ភិក្ខូនំ ឧទ្ទិស្សកតំ ហោតិ, តេ ច អត្តនោ អត្ថាយ កតភាវំ ន ជានន្តិ, អញ្ញេ ជានន្តិ។ យេ ជានន្តិ, តេសំ ន វដ្ដតិ, ឥតរេសំ បន វដ្ដតិ។ អញ្ញេ ន ជានន្តិ, តេយេវ ជានន្តិ, តេសំយេវ ន វដ្ដតិ, អញ្ញេសំ វដ្ដតិ។ តេបិ “អម្ហាកំ អត្ថាយ កត”ន្តិ ជានន្តិ, អញ្ញេបិ “ឯតេសំ អត្ថាយ កត”ន្តិ ជានន្តិ, សព្ពេសម្បិ ន វដ្ដតិ។ សព្ពេ ន ជានន្តិ, សព្ពេសម្បិ វដ្ដតិ។ បញ្ចសុ ហិ សហធម្មិកេសុ យស្ស វា តស្ស វា អត្ថាយ ឧទ្ទិស្សកតំ សព្ពេសំ ន កប្បតិ។

សចេ បន កោចិ ឯកំ ភិក្ខុំ ឧទ្ទិស្ស បាណំ វធិត្វា តស្ស បត្តំ បូរេត្វា ទេតិ, សោ ច អត្តនោ អត្ថាយ កតភាវំ ជានំយេវ គហេត្វា អញ្ញស្ស ភិក្ខុនោ ទេតិ, សោ តំ តស្ស សទ្ធាយ បរិភុញ្ជតិ, កស្ស អាបត្តីតិ? ទ្វិន្នម្បិ អនាបត្តិ។ យញ្ហិ ឧទ្ទិស្ស កតំ, តស្ស អភុត្តតាយ អនាបត្តិ, ឥតរស្ស អជាននតាយ។ កប្បិយមំសស្ស ហិ បដិគ្គហណេ អាបត្តិ នត្ថិ, ឧទ្ទិស្សកតញ្ច អជានិត្វា ភុត្តស្ស បច្ឆា ញត្វា អាបត្តិទេសនាកិច្ចំ នាម នត្ថិ។ អកប្បិយមំសំ បន អជានិត្វា ភុត្តេន បច្ឆា ញត្វាបិ អាបត្តិ ទេសេតព្ពា។ ឧទ្ទិស្សកតញ្ហិ ញត្វា ភុញ្ជតោវ អាបត្តិ, អកប្បិយមំសំ អជានិត្វា ភុញ្ជន្តស្សបិ អាបត្តិយេវ, តស្មា អាបត្តិភីរុកេន រូបំ សល្លក្ខេន្តេនបិ បុច្ឆិត្វាវ មំសំ បដិគ្គហេតព្ពំ។

បរិភោគកាលេ “បុច្ឆិត្វា បរិភុញ្ជិស្សាមី”តិ វា គហេត្វា បុច្ឆិត្វាវ បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ កស្មា? ទុវិញ្ញេយ្យត្តា។ អច្ឆមំសញ្ហិ សូករមំសសទិសំ ហោតិ, ទីបិមំសាទីនិ ច មិគមំសាទិសទិសានិ, តស្មា បុច្ឆិត្វា គហណមេវ វត្តន្តិ វទន្តិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

មច្ឆមំសវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

៧. អនាមាសវិនិច្ឆយកថា

៤០. **អនាមាស**ន្តិ ន បរាមសិតព្វំ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (បារា. អដ្ឋ. ២.២៨១) – យស្មា មាតា វា ហោតុ ធីតា វា ភគិនី វា, ឥត្ថី នាម សព្ពាបិ ព្រហ្មចរិយស្ស បារិពន្ថិការ អនាមាសា ច, តស្មា “អយំ មេ មាតា, អយំ មេ ធីតា, អយំ មេ ភគិនី”តិ គេហស្សិតបេមេន អាមសតោបិ ទុក្កដមេវ វុត្តំ។ ឥមំ បន ភគវតោ អាណំ អនុស្សរន្តេន សចេបិ នទីសោតេន វុយ្ហមានំ មាតរំ បស្សតិ, នេវ ហត្ថេន បរាមសិតព្ពា, បណ្ឌិតេន បន ភិក្ខុនា នាវា វា ផលកំ វា កទលិក្ខន្ធោ វា ទារុក្ខន្ធោ វា ឧបសំហរិតព្ពោ។ តស្មឹ អសតិ កាសាវម្បិ ឧបសំហរិត្វា បុរតោ ឋបេតព្ពំ, “ឯត្ថ គណ្ហាហី”តិ បន ន វត្តព្ពា។ គហិតេ “បរិក្ខារំ កឌ្ឍាមី”តិ កឌ្ឍន្តេន គន្តព្ពំ។ សចេ បន ភាយតិ, បុរតោ បុរតោ គន្ត្វា “មា ភាយី”តិ សមស្សាសេតព្ពា។ សចេ ភាយមានា បុត្តស្ស សហសា ខន្ធេ វា អភិរុហតិ, ហត្ថេ វា គណ្ហាតិ, ន “អបេហិ មហល្លិកេ”តិ និទ្ធុនិតព្ពា, ថលំ បាបេតព្ពា។ កទ្ទមេ លគ្គាយបិ កូបេ បតិតាយបិ ឯសេវ នយោ។ តត្រាបិ ហិ យោត្តំ វា វត្ថំ វា បក្ខិបិត្វា ហត្ថេន គហិតភាវំ ញត្វា ឧទ្ធរិតព្ពា, ន ត្វេវ អាមសិតព្ពា។

ន កេវលញ្ច មាតុគាមស្ស សរីរមេវ អនាមាសំ, និវាសនបារុបនម្បិ អាភរណភណ្ឌម្បិ អន្តមសោ តិណណ្ឌុបកំ វា តាលបណ្ណមុទ្ទិកំ វា ឧបាទាយ អនាមាសមេវ។ តញ្ច ខោ និវាសនបារុវណំ បិឡន្ធនត្ថាយ ឋបិតមេវ។ សចេ បន និវាសនំ វា បារុបនំ វា បរិវត្តេត្វា ចីវរត្ថាយ បាទមូលេ ឋបេតិ, វដ្ដតិ។ អាភរណភណ្ឌេសុ បន សីសបសាធនទន្តសូចិអាទិកប្បិយភណ្ឌំ “ឥមំ, ភន្តេ, តុម្ហាកំ ទេម, គណ្ហថា”តិ ទីយមានំ សិបាដិកាសូចិអាទិឧបករណត្ថាយ គហេតព្ពំ។ សុវណ្ណរជតមុត្តាទិមយំ បន អនាមាសមេវ, ទីយមានម្បិ ន គហេតព្ពំ។ ន កេវលញ្ច ឯតាសំ សរីរូបគមេវ អនាមាសំ, ឥត្ថិសណ្ឋានេន កតំ កដ្ឋរូបម្បិ ទន្តរូបម្បិ អយរូបម្បិ លោហរូបម្បិ តិបុរូបម្បិ បោត្ថករូបម្បិ សព្ពរតនរូបម្បិ អន្តមសោ បិដ្ឋមយរូបម្បិ អនាមាសមេវ។ បរិភោគត្ថាយ បន “ឥទំ តុម្ហាកំ ហោតូ”តិ លភិត្វា ឋបេត្វា សព្ពរតនមយំ អវសេសំ ភិន្ទិត្វា ឧបករណារហំ ឧបករណេ, បរិភោគារហំ បរិភោគេ ឧបនេតុំ វដ្ដតិ។

៤១. យថា ច ឥត្ថិរូបកំ, ឯវំ សត្តវិធំ ធញ្ញម្បិ អនាមាសមេវ។ តស្មា ខេត្តមជ្ឈេន គច្ឆន្តេន តត្ថជាតកម្បិ ធញ្ញផលំ ន អាមសន្តេន គន្តព្ពំ។ សចេ ឃរទ្វារេ វា អន្តរាមគ្គេ វា ធញ្ញំ បសារិតំ ហោតិ, បស្សេន ច មគ្គោ អត្ថិ, ន មទ្ទន្តេន គន្តព្ពំ។ គមនមគ្គេ អសតិ មគ្គំ អធិដ្ឋាយ គន្តព្ពំ។ អន្តរឃរេ ធញ្ញស្ស ឧបរិ អាសនំ បញ្ញបេត្វា ទេន្តិ, និសីទិតុំ វដ្ដតិ។ កេចិ អាសនសាលាយ ធញ្ញំ អាកិរន្តិ, សចេ សក្កា ហោតិ ហរាបេតុំ, ហរាបេតព្ពំ។ នោ ចេ, ឯកមន្តំ ធញ្ញំ អមទ្ទន្តេន បីឋកំ បញ្ញបេត្វា និសីទិតព្ពំ។ សចេ ឱកាសោ ន ហោតិ, មនុស្សា ធញ្ញមជ្ឈេយេវ បញ្ញបេត្វា ទេន្តិ, និសីទិតព្ពំ។ តត្ថជាតកានិ មុគ្គមាសាទីនិ អបរណ្ណានិបិ តាលបនសាទីនិ វា ផលានិ កីឡន្តេន ន អាមសិតព្ពានិ។ មនុស្សេហិ រាសិកតេសុបិ ឯសេវ នយោ។ អរញ្ញេ បន រុក្ខតោ បតិតានិ ផលានិ “អនុបសម្បន្នានំ ទស្សាមី”តិ គណ្ហិតុំ វដ្ដតិ។

៤២. មុត្តា មណិ វេឡុរិយោ សង្ខោ សិលា បវាឡំ រជតំ ជាតរូបំ លោហិតង្កោ មសារគល្លន្តិ ឥមេសុ ទសសុ រតនេសុ **មុត្តា** អធោតា អវិទ្ធា យថាជាតាវ អាមសិតុំ វដ្ដតិ, សេសា អនាមាសាតិ វទន្តិ, តំ ន គហេតព្ពំ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន “មុត្តា ធោតាបិ អធោតាបិ អនាមាសា, ភណ្ឌមូលត្ថាយ ច សម្បដិច្ឆិតុំ ន វដ្ដតិ, កុដ្ឋរោគស្ស ភេសជ្ជត្ថាយ បន វដ្ដតី”តិ វុត្តំ, តំ យុត្តំ។ អន្តមសោ ជាតិផលិកំ ឧបាទាយ សព្ពោបិ នីលបីតាទិវណ្ណភេទោ **មណិ** ធោតវិទ្ធវដ្ដិតោ អនាមាសោ, យថាជាតោ បន អាករមុត្តោ បត្តាទិភណ្ឌមូលត្ថំ សម្បដិច្ឆិតុំ វដ្ដតីតិ វុត្តំ, តម្បិ **មហាបច្ចរិយំ** បដិក្ខិត្តំ។ បចិត្វា កតោ កាចមណិយេវេកោ វដ្ដតីតិ វុត្តំ។ **វេឡុរិយេ**បិ មណិសទិសោវ វិនិច្ឆយោ។

សង្ខោ ធមនសង្ខោ ច ធោតវិទ្ធោ ច រតនមិស្សោ អនាមាសោ, បានីយសង្ខោ ធោតោបិ អធោតោបិ អាមាសោវ។ សេសញ្ច អញ្ជនាទិភេសជ្ជត្ថាយបិ ភណ្ឌមូលត្ថាយបិ សម្បដិច្ឆិតុំ វដ្ដតិ។ **សិលា** ធោតវិទ្ធា រតនសំយុត្តា មុគ្គវណ្ណាវ អនាមាសា, សេសា សត្ថកនិឃំសនាទិអត្ថាយ គណ្ហិតុំ វដ្ដតិ។ ឯត្ថ ច **រតនសំយុត្តា**តិ សុវណ្ណេន សទ្ធិំ យោជេត្វា បចិត្វា កតាតិ វទន្តិ។ **បវាឡំ** ធោតវិទ្ធំ អនាមាសំ, សេសំ អាមាសញ្ច ភណ្ឌមូលត្ថញ្ច សម្បដិច្ឆិតុំ វដ្ដតីតិ វទន្តិ, តំ ន គហេតព្ពំ ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន “ធោតម្បិ អធោតម្បិ សព្ពំ អនាមាសញ្ច ន ច សម្បដិច្ឆិតុំ វដ្ដតី”តិ វុត្តំ, តំ យុត្តំ។

រជតញ្ច **ជាតរូប**ញ្ច កតភណ្ឌម្បិ អកតភណ្ឌម្បិ សព្ពេន សព្ពំ ពីជតោ បដ្ឋាយ អនាមាសញ្ច អសម្បដិច្ឆនីយញ្ច។ ឧត្តររាជបុត្តោ កិរ សុវណ្ណចេតិយំ ការាបេត្វា មហាបទុមត្ថេរស្ស បេសេសិ។ ថេរោ “ន

កប្បតី”តិ បដិក្ខិបិ។ ចេតិយឃរេ សុវណ្ណបទុមសុវណ្ណពុព្ពុឡកាទីនិ ហោន្តិ, ឯតានិបិ អនាមាសានិ។ ចេតិយឃរគោបកា បន រូបិយឆឌ្ឌកដ្ឋានេ ឋិតា , តស្មា តេសំ កេឡាបយិតុំ វដ្ដតីតិ វុត្តំ។ **កុរុន្ទិយំ** បន តម្បិ បដិក្ខិត្តំ, សុវណ្ណចេតិយេ កចវរមេវ ហរិតុំ វដ្ដតីតិ ឯត្តកមេវ អនុញ្ញាតំ។ អារកូដលោហម្បិ ជាតរូបគតិកមេវ អនាមាសន្តិ សព្ពដ្ឋកថាសុ វុត្តំ។ សេនាសនបរិភោគេ បន សព្ពម្បិ កប្បិយោ, តស្មា ជាតរូបរជតមយា សព្ពេបិ សេនាសនបរិក្ខារា អាមាសា, ភិក្ខូនំ ធម្មវិនយវណ្ណនដ្ឋានេ រតនមណ្ឌបេ ករោន្តិ ផលិកត្ថម្ភេ រតនទាមបដិមណ្ឌិតេ, តត្ថ សព្ពូបករណានិ ភិក្ខូនំ បដិជគ្គិតុំ វដ្ដន្តិ។ **លោហិតង្កមសារគល្លា** ធោតវិទ្ធា អនាមាសា, ឥតរេ អាមាសា, ភណ្ឌមូលត្ថាយ ច សម្បដិច្ឆិតុំ វដ្ដតីតិ វុត្តំ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន “ធោតាបិ អធោតាបិ សព្ពសោ អនាមាសា, ន ច សម្បដិច្ឆិតុំ វដ្ដន្តី”តិ បដិក្ខិត្តំ។

៤៣. សព្ពំ **អាវុធ**ភណ្ឌំ អនាមាសំ, ភណ្ឌមូលត្ថាយ ទីយមានម្បិ ន សម្បដិច្ឆិតព្ពំ។ សត្ថវណិជ្ជា នាម ន វដ្ដតិ។ សុទ្ធធនុទណ្ឌោបិ ធនុជិយាបិ បតោទោបិ តោមរោបិ អង្កុសោបិ អន្តមសោ វាសិផរសុអាទីនិបិ អាវុធសង្ខេបេន កតានិ អនាមាសានិ។ សចេ កេនចិ វិហារេ សត្តិ វា តោមរោ វា ឋបិតោ ហោតិ, វិហារំ ជគ្គន្តេន “ហរន្តូ”តិ សាមិកានំ បេសេតព្ពំ។ សចេ ន ហរន្តិ, តំ អចាលេន្តេន វិហារោ បដិជគ្គិតព្ពោ។ យុទ្ធភូមិយំ បន បតិតំ អសី វា សត្តី វា តោមរំ វា ទិស្វា បាសាណេន វា កេនចិ វា អសី ភិន្ទិត្វា សត្ថកត្ថាយ គហេតុំ វដ្ដតិ។ ឥតរានិបិ វិយោជេត្វា កិញ្ចិ សត្ថកត្ថាយ, កិញ្ចិ កត្តរទណ្ឌាទិអត្ថាយ គហេតុំ វដ្ដតិ។ “ឥទំ គណ្ហថា”តិ ទីយមានំ បន វិនាសេត្វា “កប្បិយភណ្ឌំ ករិស្សាមី”តិ សព្ពម្បិ សម្បដិច្ឆិតុំ វដ្ដតិ។

មច្ឆជាលបក្ខិជាលាទីនិបិ ផលកជាលិកាទីនិបិ សរបរិត្តាណានិបិ សព្ពានិ អនាមាសានិ, បរិភោគត្ថាយ លព្ភមានេសុ បន ជាលំ តាវ “អាសនស្ស វា ចេតិយស្ស វា ឧបរិ ពន្ធិស្សាមិ, ឆត្តំ វា វេឋេស្សាមី”តិ គហេតុំ វដ្ដតិ។ សរបរិត្តាណំ សព្ពម្បិ ភណ្ឌមូលត្ថាយ សម្បដិច្ឆិតុំ វដ្ដតិ។ បរូបរោធនិវារណញ្ហិ ឯតំ, ន ឧបរោធករន្តិ។ ផលកំ “ទន្តកដ្ឋភាជនំ ករិស្សាមី”តិ គហេតុំ វដ្ដតិ។

ចម្មវិនទ្ធានិ វីណាភេរិអាទីនិ អនាមាសានិ។ **កុរុន្ទិយំ** បន “ភេរិសង្ឃាដោបិ វីណាសង្ឃាដោបិ តុច្ឆបោក្ខរម្បិ មុខវដ្ដិយំ អារោបិតចម្មម្បិ វីណាទណ្ឌកោបិ សព្ពំ អនាមាស”ន្តិ វុត្តំ។ ឱនហិតុំ វា ឱនហាបេតុំ វា វាទេតុំ វា វាទាបេតុំ វា ន លព្ភតិយេវ។ ចេតិយង្គណេ បូជំ កត្វា មនុស្សេហិ ឆឌ្ឌិតំ ទិស្វាបិ អចាលេត្វាវ អន្តរន្តរេ សម្មជ្ជិតព្ពំ, កចវរឆឌ្ឌនកាលេ បន កចវរនិយាមេនេវ ហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតុំ វដ្ដតីតិ **មហាបច្ចរិយំ** វុត្តំ។ ភណ្ឌមូលត្ថាយ សម្បដិច្ឆិតុម្បិ វដ្ដតិ, បរិភោគត្ថាយ លព្ភមានេសុ បន វីណាទោណិកញ្ច ភេរិបោក្ខរញ្ច ទន្តកដ្ឋភាជនំ ករិស្សាម, ចម្មំ សត្ថកកោសកន្តិ ឯវំ តស្ស តស្ស បរិក្ខារស្ស ឧបករណត្ថាយ គហេត្វា តថា តថា កាតុំ វដ្ដតិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

អនាមាសវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

៨. អធិដ្ឋានវិកប្បនវិនិច្ឆយកថា

៥៤. អធិដ្ឋានវិកប្បនេសុ បន – អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, តិចីវរំ អធិដ្ឋាតុំ ន វិកប្បេតុំ, វស្សិកសាដិកំ វស្សានំ ចាតុមាសំ អធិដ្ឋាតុំ តតោ បរំ វិកប្បេតុំ, និសីទនំ អធិដ្ឋាតុំ ន វិកប្បេតុំ, បច្ចត្ថរណំ អធិដ្ឋាតុំ ន វិកប្បេតុំ, កណ្ឌុប្បដិច្ឆាទិ យាវ អាពាធា អធិដ្ឋាតុំ តតោ បរំ វិកប្បេតុំ, មុខបុញ្ឆនចោឡំ អធិដ្ឋាតុំ ន វិកប្បេតុំ, បរិក្ខារចោឡំ អធិដ្ឋាតុំ ន វិកប្បេតុ”ន្តិ (មហាវ. ៣៥៨) វចនតោ តិចីវរាទិនិយាមេនេវ អធិដ្ឋហិត្វា បរិភុញ្ជិតុកាមេន “ឥមំ សង្ឃាដិំ អធិដ្ឋាមី”តិអាទិនា នាមំ វត្វា អធិដ្ឋាតព្ពំ។ វិកប្បេន្តេន បន នាមំ អគ្គហេត្វា “ឥមំ ចីវរំ តុយ្ហំ វិកប្បេមី”តិ វត្វា វិកប្បេតព្ពំ។ តត្ថ (បារា. អដ្ឋ. ២.៤៦៩) **តិចីវរំ** អធិដ្ឋហន្តេន រជិត្វា កប្បពិន្ទុំ ទត្វា បមាណយុត្តមេវ អធិដ្ឋាតព្ពំ។ អស្ស បមាណំ ឧក្កដ្ឋបរិច្ឆេទេន សុគតចីវរតោ ឩនកំ វដ្ដតិ, លាមកបរិច្ឆេទេន សង្ឃាដិយា ឧត្តរាសង្គស្ស ច ទីឃតោ មុដ្ឋិបញ្ចកំ, តិរិយំ មុដ្ឋិត្តិកំ បមាណំ វដ្ដតិ។ អន្តរវាសកោ ទីឃសោ មុដ្ឋិបញ្ចកោ, តិរិយំ ទ្វិហត្ថោបិ វដ្ដតិ។ បារុបនេនបិ ហិ សក្កា នាភិំ បដិច្ឆាទេតុន្តិ។ វុត្តប្បមាណតោ បន អតិរេកញ្ច ឩនកញ្ច “បរិក្ខារចោឡក”ន្តិ អធិដ្ឋាតព្ពំ។

តត្ថ យស្មា “ទ្វេ ចីវរស្ស អធិដ្ឋានា កាយេន វា អធិដ្ឋេតិ, វាចាយ វា អធិដ្ឋេតី”តិ (បរិ. ៣២២) វុត្តំ, តស្មា បុរាណសង្ឃាដិំ “ឥមំ សង្ឃាដិំ បច្ចុទ្ធរាមី”តិ បច្ចុទ្ធរិត្វា នវំ សង្ឃាដិំ ហត្ថេន គហេត្វា “ឥមំ សង្ឃាដិំ អធិដ្ឋាមី”តិ ចិត្តេន អាភោគំ កត្វា កាយវិការំ ករោន្តេន កាយេន អធិដ្ឋាតព្ពា។ ឥទំ កាយេន អធិដ្ឋានំ, តំ យេន កេនចិ សរីរាវយវេន អផុសន្តស្ស ន វដ្ដតិ។ វាចាយ អធិដ្ឋានេ បន វចីភេទំ កត្វា វាចាយ អធិដ្ឋាតព្ពា។ តត្រ ទុវិធំ អធិដ្ឋានំ – សចេ ហត្ថបាសេ ហោតិ, “ឥមំ សង្ឃាដិំ អធិដ្ឋាមី”តិ វាចា ភិន្ទិតព្ពា។ អថ អន្តោគព្ភេ វា ឧបរិបាសាទេ វា សាមន្តវិហារេ វា ហោតិ, ឋបិតដ្ឋានំ សល្លក្ខេត្វា “ឯតំ សង្ឃាដិំ អធិដ្ឋាមី”តិ វាចា ភិន្ទិតព្ពា។ ឯស នយោ ឧត្តរាសង្គេ អន្តរវាសកេ ច។ នាមមត្តមេវ ហិ វិសេសោ, តស្មា សព្ពានិ សង្ឃាដិំ ឧត្តរាសង្គំ អន្តរវាសកន្តិ ឯវំ អត្តនោ នាមេនេវ អធិដ្ឋាតព្ពានិ។ សចេ អធិដ្ឋហិត្វា ឋបិតវត្ថេហិ សង្ឃាដិអាទីនិ ករោតិ, និដ្ឋិតេ រជនេ ច កប្បេ ច “ឥមំ បច្ចុទ្ធរាមី”តិ បច្ចុទ្ធរិត្វា បុន អធិដ្ឋាតព្ពានិ។ អធិដ្ឋិតេន បន សទ្ធិំ មហន្តតរមេវ ទុតិយបដ្ដំ វា ខណ្ឌំ វា សិព្ពេន្តេន បុន អធិដ្ឋាតព្ពំ។ សមេ វា ខុទ្ទកេ វា អធិដ្ឋានកិច្ចំ នត្ថិ។

តិចីវរំ បន បរិក្ខារចោឡំ អធិដ្ឋាតុំ វដ្ដតិ, ន វដ្ដតីតិ? មហាបទុមត្ថេរោ កិរាហ “តិចីវរំ តិចីវរមេវ អធិដ្ឋាតព្ពំ, សចេ បរិក្ខារចោឡាធិដ្ឋានំ លភេយ្យ, ឧទោសិតសិក្ខាបទេ បរិហារោ និរត្ថកោ ភវេយ្យា”តិ។ ឯវំ វុត្តេ កិរ អវសេសា ភិក្ខូ អាហំសុ “បរិក្ខារចោឡម្បិ ភគវតា ‘អធិដ្ឋាតព្ព’ន្តិ វុត្តំ, តស្មា វដ្ដតី”តិ។ **មហាបច្ចរិយម្បិ** វុត្តំ “បរិក្ខារចោឡំ នាម បាដេក្កំ និធានមុខមេតំ។ តិចីវរំ ‘បរិក្ខារចោឡ’ន្តិ អធិដ្ឋហិត្វា បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ, ឧទោសិតសិក្ខាបទេ (បារា. ៤៧១ អាទយោ) បន តិចីវរំ អធិដ្ឋហិត្វា បរិហរន្តស្ស បរិហារោ វុត្តោ”តិ។ ឧភតោវិភង្គភាណកោ បុណ្ណវាលិកវាសី មហាតិស្សត្ថេរោបិ កិរាហ “មយំ បុព្ពេ មហាថេរានំ អស្សុម្ហា ‘អរញ្ញវាសិនោ ភិក្ខូ រុក្ខសុសិរាទីសុ ចីវរំ ឋបេត្វា បធានំ បទហនត្ថាយ គច្ឆន្តិ, សាមន្តវិហារេ ធម្មស្សវនត្ថាយ គតានញ្ច តេសំ សូរិយេ ឧដ្ឋិតេ សាមណេរា វា ទហរភិក្ខូ វា បត្តចីវរំ គហេត្វា គច្ឆន្តិ, តស្មា សុខបរិភោគត្ថំ តិចីវរំ បរិក្ខារចោឡំ អធិដ្ឋាតុំ វដ្ដតី’”តិ។ **មហាបច្ចរិយម្បិ** វុត្តំ “បុព្ពេ អារញ្ញិកា ភិក្ខូ អពទ្ធសីមាយ ទុប្បរិហារន្តិ តិចីវរំ បរិក្ខារចោឡមេវ អធិដ្ឋហិត្វា បរិភុញ្ជិំសូ”តិ។

៥៥. វស្សិកសាដិកា អនតិរិត្តប្បមាណា នាមំ គហេត្វា វុត្តនយេនេវ ចត្តារោ វស្សិកេ មាសេ អធិដ្ឋាតព្ពា, តតោ បរំ បច្ចុទ្ធរិត្វា វិកប្បេតព្ពា។ វណ្ណភេទមត្តរត្តាបិ ចេសា វដ្ដតិ, ទ្វេ បន ន វដ្ដន្តិ។ **និសីទនំ** វុត្តនយេន អធិដ្ឋាតព្ពមេវ, តញ្ច ខោ បមាណយុត្តំ ឯកមេវ, ទ្វេ ន វដ្ដន្តិ។ **បច្ចត្ថរណម្បិ** អធិដ្ឋាតព្ពមេវ, តំ បន មហន្តម្បិ វដ្ដតិ, ឯកម្បិ វដ្ដតិ, ពហូនិបិ វដ្ដន្តិ, នីលម្បិ បីតកម្បិ សទសម្បិ បុប្ផទសម្បីតិ សព្ពប្បការំ វដ្ដតិ។ **កណ្ឌុប្បដិច្ឆាទិ** យាវ អាពាធោ អត្ថិ, តាវ បមាណិកា អធិដ្ឋាតព្ពា។ អាពាធេ វូបសន្តេ បច្ចុទ្ធរិត្វា វិកប្បេតព្ពា, ឯកាវ វដ្ដតិ។ **មុខបុញ្ឆនចោឡំ** អធិដ្ឋាតព្ពមេវ, យាវ ឯកំ ធោវីយតិ, តាវ អញ្ញំ បរិភោគត្ថាយ ឥច្ឆិតព្ពន្តិ ទ្វេបិ វដ្ដន្តិ។ អបរេ បន ថេរា “និធានមុខមេតំ, ពហូនិបិ វដ្ដន្តី”តិ វទន្តិ។ **បរិក្ខារចោឡេ** គណនា នត្ថិ, យត្តកំ ឥច្ឆតិ, តត្តកំ អធិដ្ឋាតព្ពមេវ។ **ថវិកាបិ បរិស្សាវនម្បិ** វិកប្បនូបគបច្ឆិមចីវរប្បមាណំ “បរិក្ខារចោឡ”ន្តិ អធិដ្ឋាតព្ពមេវ។ តស្ស បមាណំ ទីឃតោ ទ្វេ វិទត្ថិយោ តិរិយំ វិទត្ថិ, តំ បន ទីឃតោ វឌ្ឍកីហត្ថប្បមាណំ, វិត្ថារតោ តតោ ឧបឌ្ឍប្បមាណំ ហោតិ។ តត្រាយំ បាឡិ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អាយាមេន អដ្ឋង្គុលំ សុគតង្គុលេន ចតុរង្គុលវិត្ថតំ បច្ឆិមំ ចីវរំ វិកប្បេតុ”ន្តិ (មហាវ. ៣៥៨)។ ពហូនិបិ ឯកតោ កត្វា “ឥមានិ ចីវរានិ បរិក្ខារចោឡានិ អធិដ្ឋាមី”តិ អធិដ្ឋាតុម្បិ វដ្ដតិយេវ។ ភេសជ្ជនវកម្មមាតាបិតុអាទីនំ អត្ថាយ ឋបេន្តេន អនធិដ្ឋិតេបិ នត្ថិ អាបត្តិ។ មញ្ចភិសិ បីឋភិសិ ពិម្ពោហនំ បាវារោ កោជវោតិ ឯតេសុ បន សេនាសនបរិក្ខារត្ថាយ ទិន្នបច្ចត្ថរណេ ច អធិដ្ឋានកិច្ចំ នត្ថិយេវ។

សចេ បន (បារា. អដ្ឋ. ២.៦៣៦-៣៨) ញាតកបវារិតដ្ឋានតោ សុត្តំ លភិត្វា ញាតកបវារិតេនេវ តន្តវាយេន អញ្ញេន វា មូលំ ទត្វា ចីវរំ វាយាបេតិ, វាយាបនបច្ចយា អនាបត្តិ។ ទសាហាតិក្កមនបច្ចយា បន អាបត្តី រក្ខន្តេន វិកប្បនុបគប្បមាណមត្តេ វីតេ តន្តេ ឋិតំយេវ អធិដ្ឋាតព្ពំ។ ទសាហាតិក្កមេន និដ្ឋាបិយមានញ្ហិ និស្សគ្គិយំ ភវេយ្យាតិ។ ញាតកាទីហិ តន្តំ អារោបាបេត្វា “តុម្ហាកំ, ភន្តេ, ឥទំ ចីវរំ គណ្ហេយ្យាថា”តិ និយ្យាតិតេបិ ឯសេវ នយោ។

សចេ តន្តវាយោ ឯវំ បយោជិតោ វា សយំ ទាតុកាមោ វា ហុត្វា “អហំ, ភន្តេ, តុម្ហាកំ ចីវរំ អសុកទិវសេ នាម វាយិត្វា បបេស្សាមី”តិ វទតិ, ភិក្ខុ ច តេន បរិច្ឆិន្នទិវសតោ បដ្ឋាយ ទសាហំ អតិក្កាមេតិ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។ សចេ បន តន្តវាយោ “អហំ តុម្ហាកំ ចីវរំ វាយិត្វា សាសនំ បេសេស្សាមី”តិ វត្វា តថេវ ករោតិ, តេន បេសិតភិក្ខុ បន តស្ស ភិក្ខុនោ ន អារោចេតិ, អញ្ញោ ទិស្វា វា សុត្វា វា “តុម្ហាកំ, ភន្តេ, ចីវរំ និដ្ឋិត”ន្តិ អារោចេតិ, ឯតស្ស អារោចនំ ន បមាណំ។ យទា បន តេន បេសិតោយេវ អារោចេតិ, តស្ស វចនំ សុតទិវសតោ បដ្ឋាយ ទសាហំ អតិក្កាមយតោ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

សចេ តន្តវាយោ “អហំ តុម្ហាកំ ចីវរំ វាយិត្វា កស្សចិ ហត្ថេ បហិណិស្សាមី”តិ វត្វា តថេវ ករោតិ, ចីវរំ គហេត្វា គតភិក្ខុ បន អត្តនោ បរិវេណេ ឋបេត្វា តស្ស ន អារោចេតិ, អញ្ញោ កោចិ ភណតិ “អបិ, ភន្តេ, អធុនា អាភតំ ចីវរំ សុន្ទរ”ន្តិ។ កុហឹ, អាវុសោ, ចីវរន្តិ។ ឥត្ថន្នាមស្ស ហត្ថេ បេសិតន្តិ។ ឯតស្សបិ វចនំ ន បមាណំ។ យទា បន សោ ភិក្ខុ ចីវរំ ទេតិ, លទ្ធទិវសតោ បដ្ឋាយ ទសាហំ អតិក្កាមយតោ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។ សចេ បន វាយាបនមូលំ អទិន្នំ ហោតិ, យាវ កាកណិកមត្តម្បិ អវសិដ្ឋំ, តាវ រក្ខតិ។

៤៦. អធិដ្ឋិតចីវរំ (បារា. អដ្ឋ. ២.៤៦៩) បន បរិភុញ្ជតោ កថំ អធិដ្ឋានំ វិជហតីតិ ? អញ្ញស្ស ទានេន អច្ឆិន្ទិត្វា គហណេន វិស្សាសគ្គាហេន ហីនាយាវត្តនេន សិក្ខាបច្ចក្ខានេន កាលកិរិយាយ លិង្គបរិវត្តនេន បច្ចុទ្ធរណេន ឆិទ្ទភាវេនាតិ ឥមេហិ នវហិ ការណេហិ វិជហតិ។ តត្ថ បុរិមេហិ អដ្ឋហិ សព្ពចីវរានិ អធិដ្ឋានំ វិជហន្តិ, ឆិទ្ទភាវេន បន តិចីវរស្សេវ សព្ពដ្ឋកថាសុ អធិដ្ឋានវិជហនំ វុត្តំ, តញ្ច នខបិដ្ឋិប្បមាណេន ឆិទ្ទេន។ តត្ថ នខបិដ្ឋិប្បមាណំ កនិដ្ឋង្គុលិនខវសេន វេទិតព្ពំ, ឆិទ្ទញ្ច វិនិវិទ្ធឆិទ្ទមេវ។ ឆិទ្ទស្ស ហិ អព្ភន្តរេ ឯកតន្តុ ចេបិ អច្ឆិន្នោ ហោតិ, រក្ខតិ។ តត្ថ សង្ឃាដិយា ច ឧត្តរាសង្គស្ស ច ទីឃន្តតោ វិទត្ថិប្បមាណស្ស, តិរិយន្តតោ អដ្ឋង្គុលប្បមាណស្ស បទេសស្ស ឱរតោ ឆិទ្ទំ អធិដ្ឋានំ ភិន្ទតិ, អន្តរវាសកស្ស បន ទីឃន្តតោ វិទត្ថិប្បមាណស្សេវ, តិរិយន្តតោ ចតុរង្គុលប្បមាណស្ស បទេសស្ស ឱរតោ ឆិទ្ទំ អធិដ្ឋានំ ភិន្ទតិ, បរតោ ន ភិន្ទតិ, តស្មា ជាតេ ឆិទ្ទេ តិចីវរំ អតិរេកចីវរដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ, សូចិកម្មំ កត្វា បុន អធិដ្ឋាតព្ពំ។ យោ បន ទុព្ពលដ្ឋានេ បឋមំ អគ្គឡំ ទត្វា បច្ឆា ទុព្ពលដ្ឋានំ ឆិន្ទិត្វា អបនេតិ, អធិដ្ឋានំ ន ភិជ្ជតិ។ មណ្ឌលបរិវត្តនេបិ ឯសេវ នយោ។ ទុបដ្ដស្ស ឯកស្មិំ បដលេ ឆិទ្ទេ វា ជាតេ គឡិតេ វា អធិដ្ឋានំ ន ភិជ្ជតិ, ខុទ្ទកំ ចីវរំ មហន្តំ ករោតិ, មហន្តំ វា ខុទ្ទកំ ករោតិ, អធិដ្ឋានំ ន ភិជ្ជតិ។ ឧភោ កោដិយោ មជ្ឈេ ករោន្តោ សចេ បឋមំ ឆិន្ទិត្វា បច្ឆា ឃដេតិ, អធិដ្ឋានំ ភិជ្ជតិ។ អថ ឃដេត្វា ឆិន្ទតិ, ន ភិជ្ជតិ។ រជកេហិ ធោវាបេត្វា សេតំ ការាបេន្តស្សបិ អធិដ្ឋានំ អធិដ្ឋានមេវាតិ។ អយំ តាវ អធិដ្ឋានេ វិនិច្ឆយោ។

៤៧. **វិកប្បនេ** បន ទ្វេ វិកប្បនា សម្មុខាវិកប្បនា បរម្មុខាវិកប្បនា ច។ កថំ សម្មុខាវិកប្បនា ហោតិ? ចីវរានំ ឯកពហុភាវំ សន្និហិតាសន្និហិតភាវញ្ច ញត្វា “ឥមំ ចីវរ”ន្តិ វា “ឥមានិ ចីវរានី”តិ វា “ឯតំ ចីវរ”ន្តិ វា “ឯតានិ ចីវរានី”តិ វា វត្វា “តុយ្ហំ វិកប្បេមី”តិ វត្តព្ពំ, អយមេកា សម្មុខាវិកប្បនា។ ឯត្តាវតា និធេតុំ វដ្ដតិ, បរិភុញ្ជិតុំ បន វិស្សជ្ជេតុំ វា អធិដ្ឋាតុំ វា ន វដ្ដតិ។ “មយ្ហំ សន្តកំ, មយ្ហំ សន្តកានិ បរិភុញ្ជ វា វិស្សជ្ជេហិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោហី”តិ ឯវំ បន វុត្តេ បច្ចុទ្ធារោ នាម ហោតិ, តតោ បភុតិ បរិភោគាទយោបិ វដ្ដន្តិ។

អបរោ នយោ – តថេវ ចីវរានំ ឯកពហុភាវំ សន្និហិតាសន្និហិតភាវញ្ច ញត្វា តស្សេវ ភិក្ខុនោ សន្តិកេ “ឥមំ ចីវរ”ន្តិ វា “ឥមានិ ចីវរានី”តិ វា “ឯតំ ចីវរ”ន្តិ វា “ឯតានិ ចីវរានី”តិ វា វត្វា បញ្ចសុ សហធម្មិកេសុ អញ្ញតរស្ស អត្តនា អភិរុចិតស្ស យស្ស កស្សចិ នាមំ គហេត្វា “តិស្សស្ស ភិក្ខុនោ វិកប្បេមី”តិ វា “តិស្សាយ ភិក្ខុនិយា, តិស្សាយ សិក្ខមានាយ, តិស្សស្ស សាមណេរស្ស, តិស្សាយ សាមណេរិយា វិកប្បេមី”តិ វា វត្តព្ពំ, អយំ អបរាបិ សម្មុខាវិកប្បនា។ ឯត្តាវតា និធេតុំ វដ្ដតិ, បរិភោគាទីសុ បន ឯកម្បិ ន វដ្ដតិ។ តេន បន ភិក្ខុនា “តិស្សស្ស ភិក្ខុនោ សន្តកំ…បេ… តិស្សាយ សាមណេរិយា សន្តកំ បរិភុញ្ជ វា វិស្សជ្ជេហិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោហី”តិ វុត្តេ បច្ចុទ្ធារោ នាម ហោតិ, តតោ បភុតិ បរិភោគាទយោបិ វដ្ដន្តិ។

កថំ បរម្មុខាវិកប្បនា ហោតិ? ចីវរានំ តថេវ ឯកពហុភាវំ សន្និហិតាសន្និហិតភាវញ្ច ញត្វា “ឥមំ ចីវរ”ន្តិ វា “ឥមានិ ចីវរានី”តិ វា “ឯតំ ចីវរ”ន្តិ វា “ឯតានិ ចីវរានី”តិ វា វត្វា “តុយ្ហំ វិកប្បនត្ថាយ ទម្មី”តិ វត្តព្ពំ។ តេន

វត្តព្ពោ “កោ តេ មិត្តោ វា សន្ទិដ្ឋោ វា”តិ។ តតោ តេតរេន បុរិមនយេនេវ “តិស្សោ ភិក្ខូ”តិ វា…បេ… “តិស្សា សាមណេរី”តិ វា វត្តព្ពំ។ បុន តេន ភិក្ខុនា “អហំ តិស្សស្ស ភិក្ខុនោ ទម្មី”តិ វា…បេ… “តិស្សាយ សាមណេរិយា ទម្មី”តិ វា វត្តព្ពំ, អយំ បរម្មុខាវិកប្បនា។ ឯត្តាវតា និធេតុំ វដ្ដតិ, បរិភោគាទីសុ បន ឯកម្បិ ន វដ្ដតិ។ តេន បន ភិក្ខុនា ទុតិយសម្មុខាវិកប្បនាយំ វុត្តនយេនេវ “ឥត្ថន្នាមស្ស សន្តកំ បរិភុញ្ជ វា វិស្សជ្ជេហិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោហី”តិ វុត្តេ បច្ចុទ្ធារោ នាម ហោតិ, តតោ បភុតិ បរិភោគាទយោបិ វដ្ដន្តិ។

ទ្វិន្នំ វិកប្បនានំ កឹ នានាករណំ? សម្មុខាវិកប្បនាយំ សយំ វិកប្បេត្វា បរេន បច្ចុទ្ធរាបេតិ, បរម្មុខាវិកប្បនាយំ បរេនេវ វិកប្បាបេត្វា បរេនេវ បច្ចុទ្ធរាបេតិ, ឥទមេត្ថ នានាករណំ។ សចេ បន យស្ស វិកប្បេតិ, សោ បញ្ញត្តិកោវិទោ ន ហោតិ, ន ជានាតិ បច្ចុទ្ធរិតុំ, តំ ចីវរំ គហេត្វា អញ្ញស្ស ព្យត្តស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា បុន វិកប្បេត្វា បរេន បច្ចុទ្ធរាបេតព្ពំ។ វិកប្បិតវិកប្បនា នាមេសា វដ្ដតិ។ ឯវំ តាវ ចីវរេ អធិដ្ឋានវិកប្បនានយោ វេទិតព្ពោ។

៤៨. បត្តេ បន អយំ នយោ – បត្តំ អធិដ្ឋហន្តេន ឧក្កដ្ឋមជ្ឈិមោមកានំ អញ្ញតរោ បមាណយុត្តោវ អធិដ្ឋាតព្ពោ។ តស្ស បមាណំ “អឌ្ឍាឡ្ហកោទនំ គណ្ហាតី”តិអាទិនា (បារា. ៦០២) នយេន បាឡិយំ វុត្តំ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (បារា. អដ្ឋ. ២.៦០២ អាទយោ) – អនុបហតបុរាណសាលិតណ្ឌុលានំ សុកោដ្ដិតបរិសុទ្ធានំ ទ្វេ មគធនាឡិយោ គហេត្វា តេហិ តណ្ឌុលេហិ អនុត្តណ្ឌុលមកិលិន្នមបិណ្ឌិតំ សុវិសទំ កុន្ទមកុឡរាសិសទិសំ អវស្សាវិតោទនំ បចិត្វា និរវសេសំ បត្តេ បក្ខិបិត្វា តស្ស ឱទនស្ស ចតុត្ថភាគប្បមាណោ នាតិឃនោ នាតិតនុកោ ហត្ថហារិយោ សព្ពសម្ភារសង្ខតោ មុគ្គសូបោ បក្ខិបិតព្ពោ, តតោ អាលោបស្ស អាលោបស្ស អនុរូបំ យាវចរិមាលោបប្បហោនកំ មច្ឆមំសាទិព្យញ្ជនំ បក្ខិបិតព្ពំ, សប្បិតេលតក្ករសកញ្ជិកាទីនិ បន គណនូបគានិ ន ហោន្តិ។ តានិ ហិ ឱទនគតិកានិ ហោន្តិ, នេវ ហាបេតុំ, ន វឌ្ឍេតុំ សក្កោន្តិ។ ឯវមេតំ សព្ពម្បិ បក្ខិត្តំ សចេ បត្តស្ស មុខវដ្ដិយា ហេដ្ឋិមរាជិសមំ តិដ្ឋតិ, សុត្តេន វា ហីរេន វា ឆិន្ទន្តស្ស សុត្តស្ស វា ហីរស្ស វា ហេដ្ឋិមន្តំ ផុសតិ, អយំ **ឧក្កដ្ឋោ** នាម បត្តោ។ សចេ តំ រាជឹ អតិក្កម្ម ថូបីកតំ តិដ្ឋតិ, អយំ **ឧក្កដ្ឋោមកោ** នាម បត្តោ។ សចេ តំ រាជឹ ន សម្បាបុណាតិ អន្តោគធមេវ ហោតិ, អយំ **ឧក្កដ្ឋុក្កដ្ឋោ** នាម បត្តោ។

ឧក្កដ្ឋតោ ឧបឌ្ឍប្បមាណោ មជ្ឈិមោ នាម បត្តោ។ មជ្ឈិមតោ ឧបឌ្ឍប្បមាណោ ឱមកោ។ តស្មា សចេ មគធនាឡិយា នាឡិកោទនាទិសព្ពម្បិ បក្ខិត្តំ វុត្តនយេនេវ ហេដ្ឋិមរាជិសមំ តិដ្ឋតិ, អយំ **មជ្ឈិមោ** នាម បត្តោ។ សចេ តំ រាជឹ អតិក្កម្ម ថូបីកតំ តិដ្ឋតិ, អយំ **មជ្ឈិមោមកោ** នាម បត្តោ។ សចេ តំ រាជឹ ន សម្បាបុណាតិ អន្តោគធមេវ ហោតិ, អយំ **មជ្ឈិមុក្កដ្ឋោ** នាម បត្តោ។ សចេ មគធនាឡិយា ឧបឌ្ឍនាឡិកោទនាទិសព្ពម្បិ បក្ខិត្តំ ហេដ្ឋិមរាជិសមំ តិដ្ឋតិ, អយំ **ឱមកោ** នាម បត្តោ។ សចេ តំ រាជឹ អតិក្កម្ម ថូបីកតំ តិដ្ឋតិ, អយំ **ឱមកោមកោ** នាម បត្តោ។ សចេ តំ រាជឹ ន សម្បាបុណាតិ អន្តោគធមេវ ហោតិ, អយំ **ឱមកុក្កដ្ឋោ** នាម បត្តោ។ ឯវមេតេ នវ បត្តា។ តេសុ ទ្វេ អបត្តា ឧក្កដ្ឋុក្កដ្ឋោ ច ឱមកោមកោ ចាតិ។ តស្មា ឯតេ ភាជនបរិភោគេន បរិភុញ្ជិតព្ពា, ន អធិដ្ឋានូបគា ន វិកប្បនូបគា។ ឥតរេ បន សត្ត អធិដ្ឋហិត្វា វា វិកប្បេត្វា វា បរិភុញ្ជិតព្ពា។

បមាណយុត្តានម្បិ ឯតេសំ អធិដ្ឋានវិកប្បនូបគត្តំ ឯវំ វេទិតព្ពំ – អយោបត្តោ បញ្ចហិ បាកេហិ, មត្តិកាបត្តោ ទ្វីហិ បាកេហិ បក្កោ អធិដ្ឋានូបគោ។ ឧភោបិ យំ មូលំ ទាតព្ពំ, តស្មឹ ទិន្នេយេវ។ សចេ ឯកោបិ បាកោ ឩនោ ហោតិ, កាកណិកមត្តម្បិ វា មូលំ អទិន្នំ, ន អធិដ្ឋានូបគោ។ សចេ បត្តសាមិកោ វទតិ “យទា តុម្ហាកំ មូលំ ភវិស្សតិ, តទា ទស្សថ អធិដ្ឋហិត្វា បរិភុញ្ជថា”តិ, នេវ អធិដ្ឋានូបគោ ហោតិ, បាកស្ស ហិ ឩនត្តា បត្តសង្ខ្យំ ន គច្ឆតិ, មូលស្ស សកលស្ស វា ឯកទេសស្ស វា អទិន្នត្តា សកភាវំ ន ឧបេតិ, អញ្ញស្សេវ សន្តកោ ហោតិ, តស្មា បាកេ ច មូលេ ច សុនិដ្ឋិតេយេវ អធិដ្ឋានូបគោ ហោតិ។ យោ អធិដ្ឋានូបគោ, ស្វេវ វិកប្បនូបគោ។ សោ ហត្ថំ អាគតោបិ អនាគតោបិ អធិដ្ឋាតព្ពោ វិកប្បេតព្ពោ វា។ យទិ ហិ បត្តការកោ មូលំ លភិត្វា សយំ វា ទាតុកាមោ ហុត្វា “អហំ ភន្តេ តុម្ហាកំ បត្តំ កត្វា អសុកទិវសេ នាម បចិត្វា ឋបេស្សាមី”តិ វទតិ, ភិក្ខុ ច តេន បរិច្ឆិន្នទិវសតោ បដ្ឋាយ ទសាហំ អតិក្កាមេតិ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។ សចេ បន បត្តការកោ “អហំ តុម្ហាកំ បត្តំ កត្វា បចិត្វា សាសនំ បេសេស្សាមី”តិ វត្វា តថេវ ករោតិ, តេន បេសិតភិក្ខុ បន តស្ស ភិក្ខុនោ ន អារោចេតិ, អញ្ញោ ទិស្វា វា សុត្វា វា “តុម្ហាកំ, ភន្តេ, បត្តោ និដ្ឋិតោ”តិ អារោចេតិ, ឯតស្ស អារោចនំ ន បមាណំ។ យទា បន តេន បេសិតោយេវ អារោចេតិ, តស្ស វចនំ សុតទិវសតោ បដ្ឋាយ ទសាហំ អតិក្កាមយតោ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។ សចេ បន បត្តការកោ “អហំ តុម្ហាកំ បត្តំ កត្វា បចិត្វា កស្សចិ ហត្ថេ បហិណិស្សាមី”តិ វត្វា តថេវ ករោតិ, បត្តំ គហេត្វា អាគតភិក្ខុ បន អត្តនោ បរិវេណេ ឋបេត្វា តស្ស ន អារោចេតិ, អញ្ញោ កោចិ ភណតិ “អបិ, ភន្តេ, អធុនា អាភតោ បត្តោ សុន្ទរោ”តិ។ “កុហឹ, អាវុសោ, បត្តោ”តិ? “ឥត្ថន្នាមស្ស ហត្ថេ បេសិតោ”តិ។ ឯតស្សបិ វចនំ ន បមាណំ។ យទា បន សោ ភិក្ខុ បត្តំ ទេតិ, លទ្ធទិវសតោ

បង្ហាយ ទសាហំ អតិក្កាមយតោ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ, តស្មា ទសាហំ អនតិក្កាមេត្វាវ អធិដ្ឋាតព្ពោ វិកប្បេតព្ពោ វា។

តត្ថ ទ្វេ បត្តស្ស អធិដ្ឋានា កាយេន វា អធិដ្ឋាតិ, វាចាយ វា អធិដ្ឋាតិ។ តេសំ វសេន អធិដ្ឋហន្តេន "ឥមំ បត្តំ បច្ចុទ្ធរាមី"តិ វា "ឯតំ បត្តំ បច្ចុទ្ធរាមី"តិ វា វត្វា ឯវំ សម្មុខេ វា បរម្មុខេ វា ឋិតំ បុរាណបត្តំ បច្ចុទ្ធរិត្វា អញ្ញស្ស វា ទត្វា នវំ បត្តំ យត្ថ កត្ថចិ ឋិតំ ហត្ថេន បរាមសិត្វា "ឥទំ បត្តំ អធិដ្ឋាមី"តិ ចិត្តេន អាភោគំ កត្វា កាយវិការំ ករោន្តេន កាយេន វា អធិដ្ឋាតព្ពោ។ វចីភេទំ កត្វា វាចាយ វា អធិដ្ឋាតព្ពោ។ តត្រ ទុវិធំ អធិដ្ឋានំ – សចេ ហត្ថបាសេ ហោតិ, "ឥមំ បត្តំ អធិដ្ឋាមី"តិ វាចា ភិន្ទិតព្ពា, អថ អន្តោគព្ភេ វា ឧបរិបាសាទេ វា សាមន្តវិហារេ វា ហោតិ, ឋបិតដ្ឋានំ សល្លក្ខេត្វា "ឯតំ បត្តំ អធិដ្ឋាមី"តិ វាចា ភិន្ទិតព្ពា។ អធិដ្ឋហន្តេន បន ឯកកេន អធិដ្ឋាតុម្បិ វដ្ដតិ, អញ្ញស្ស សន្តិកេ អធិដ្ឋាតុម្បិ វដ្ដតិ។ អញ្ញស្ស សន្តិកេ អយមានិសំសោ – សចស្ស "អធិដ្ឋិតោ នុ ខោ មេ, នោ"តិ វិមតិ ឧប្បជ្ជតិ, ឥតរោ សារេត្វា វិមតិំ ឆិន្ទិស្សតីតិ។ សចេ កោចិ ទស បត្តេ លភិត្វា សព្ពេ អត្តនាវ បរិភុញ្ជិតុកាមោ ហោតិ, ន សព្ពេ អធិដ្ឋាតព្ពា, ឯកំ បត្តំ អធិដ្ឋាយ បុនទិវសេ តំ បច្ចុទ្ធរិត្វា អញ្ញោ អធិដ្ឋាតព្ពោ។ ឯតេនេវ ឧបាយេន វស្សសតម្បិ បរិហរិតុំ សក្កា។

ឯវំ អប្បមត្តស្ស សិយា អធិដ្ឋានវិជហនន្តិ? សិយា។ សចេ ហិ សយំ បត្តំ អញ្ញស្ស ទេតិ, វិព្ភមតិ វា, សិក្ខំ វា បច្ចក្ខាតិ, កាលំ វា ករោតិ, លិង្គំ វាស្ស បរិវត្តតិ, បច្ចុទ្ធរតិ វា, បត្តេ វា ឆិទ្ទំ ហោតិ, អធិដ្ឋានំ វិជហតិ។ វុត្តញ្ហេតំ –

"ទិន្នវិព្ភន្តបច្ចក្ខា , កាលកិរិយាកតេន ច;
លិង្គបច្ចុទ្ធរា ចេវ, ឆិទ្ទេន ភវតិ សត្តម"ន្តិ។ (បារា. អដ្ឋ. ២.៦០៨) –

ចោរគហណវិស្សាសគ្គាហេហិបិ វិជហតិយេវ។ កិត្តកេន ឆិទ្ទេន អធិដ្ឋានំ ភិជ្ជតិ? យេន កង្គុសិត្ថំ និក្ខមតិ ចេវ បវិសតិ ច។ ឥទញ្ហិ សត្តន្នំ ធញ្ញានំ លាមកធញ្ញសិត្ថំ។ តស្មិំ ឆិទ្ទេ អយចុណ្ណេន វា អាណិយា វា បដិបាកតិកេ កតេ ទសាហព្ភន្តរេ បុន អធិដ្ឋាតព្ពោ។ អយំ តាវេត្ថ អធិដ្ឋានេ វិនិច្ឆយោ។

៤៩. ***វិកប្បនេ*** បន ទ្វេ វិកប្បនា សម្មុខាវិកប្បនា ចេវ បរម្មុខាវិកប្បនា ច។ កថំ សម្មុខាវិកប្បនា ហោតិ? បត្តានំ ឯកពហុភាវំ សន្និហិតាសន្និហិតភាវញ្ច ញត្វា "ឥមំ បត្ត"ន្តិ វា "ឥមេ បត្តេ"តិ វា "ឯតំ បត្ត"ន្តិ វា "ឯតេ បត្តេ"តិ វា វត្វា "តុយ្ហំ វិកប្បេមី"តិ វត្តព្ពំ, អយមេកា សម្មុខាវិកប្បនា។ ឯត្តាវតា និធេតុំ វដ្ដតិ, បរិភុញ្ជិតុំ បន វិស្សជ្ជេតុំ វា អធិដ្ឋាតុំ វា ន វដ្ដតិ។ "មយ្ហំ សន្តកំ បរិភុញ្ជ វា វិស្សជ្ជេហិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោហី"តិ ឯវំ បន វុត្តេ បច្ចុទ្ធារោ នាម ហោតិ, តតោ បភុតិ បរិភោគាទយោបិ វដ្ដន្តិ។

អបរោ នយោ – តថេវ បត្តានំ ឯកពហុភាវំ សន្និហិតាសន្និហិតភាវញ្ច ញត្វា តស្សេវ ភិក្ខុនោ សន្តិកេ "ឥមំ បត្ត"ន្តិ វា "ឥមេ បត្តេ"តិ វា "ឯតំ បត្ត"ន្តិ វា "ឯតេ បត្តេ"តិ វា វត្វា បញ្ចសុ សហធម្មិកេសុ អញ្ញតរស្ស អត្តនា អភិរុចិតស្ស យស្ស កស្សចិ នាមំ គហេត្វា "តិស្សស្ស ភិក្ខុនោ វិកប្បេមី"តិ វា "តិស្សាយ ភិក្ខុនិយា, សិក្ខមានាយ, សាមណេរស្ស, តិស្សាយ សាមណេរិយា វិកប្បេមី"តិ វា វត្តព្ពំ, អយំ អបរាបិ សម្មុខាវិកប្បនា។ ឯត្តាវតា និធេតុំ វដ្ដតិ។ បរិភោគាទីសុ បន ឯកម្បិ ន វដ្ដតិ។ តេន បន ភិក្ខុនា តិស្សស្ស ភិក្ខុនោ សន្តកំ...បេ.... តិស្សាយ សាមណេរិយា សន្តកំ បរិភុញ្ជ វា វិស្សជ្ជេហិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោហីតិ វុត្តេ បច្ចុទ្ធារោ នាម ហោតិ, តតោ បភុតិ បរិភោគាទយោបិ វដ្ដន្តិ។

កថំ បរម្មុខាវិកប្បនា ហោតិ? បត្តានំ តថេវ ឯកពហុភាវំ សន្និហិតាសន្និហិតភាវញ្ច ញត្វា "ឥមំ បត្ត"ន្តិ វា "ឥមេ បត្តេ"តិ វា "ឯតំ បត្ត"ន្តិ វា "ឯតេ បត្តេ"តិ វា វត្វា "តុយ្ហំ វិកប្បនត្ថាយ ទម្មី"តិ វត្តព្ពំ។ តេន វត្តព្ពោ "កោ តេ មិត្តោ វា សន្ទិដ្ឋោ វា"តិ ។ តតោ ឥតរេន បុរិមនយេន "តិស្សោ ភិក្ខូ"តិ វា...បេ.... "តិស្សា សាមណេរី"តិ វា វត្តព្ពំ។ បុន តេន ភិក្ខុនា "អហំ តិស្សស្ស ភិក្ខុនោ ទម្មី"តិ វា...បេ.... "តិស្សាយ សាមណេរិយា ទម្មី"តិ វា វត្តព្ពំ, អយំ បរម្មុខាវិកប្បនា។ ឯត្តាវតា និធេតុំ វដ្ដតិ, បរិភោគាទីសុ បន ឯកម្បិ ន វដ្ដតិ។ តេន បន ភិក្ខុនា ទុតិយសម្មុខាវិកប្បនាយំ វុត្តនយេនេវ "ឥត្ថន្នាមស្ស សន្តកំ បរិភុញ្ជ វា វិស្សជ្ជេហិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោហី"តិ វុត្តេ បច្ចុទ្ធារោ នាម ហោតិ, តតោ បភុតិ បរិភោគាទយោបិ វដ្ដន្តិ។ អយំ វិកប្បនេ នយោ។

៥០. ឯវំ អធិដ្ឋហិត្វា វិកប្បេត្វា ច បរិភុញ្ជន្តេន បត្តេ ភិន្នេ កឹ កាតព្ពន្តិ? យស្ស បត្តេ រាជិមុខវដ្ដិតោ ហេដ្ឋា ទ្វង្គុលប្បមាណា ន ហោតិ តេន ន កិញ្ចិ កាតព្ពំ។ យស្ស (បារា. អដ្ឋ. ២.៦១២-៣) បន តាទិសា ឯកាបិ រាជិ ហោតិ, តេន តស្សា រាជិយា ហេដ្ឋិមបរិយន្តេ បត្តវេធកេន វិជ្ឈិត្វា បចិត្វា សុត្តរជ្ជុកមកចិរជ្ជុកាទីហិ វា តិបុសុត្តកេន វា ពន្ធិត្វា តំ ពន្ធនំ អាមិសស្ស អលគ្គនត្ថំ តិបុបដ្ដេន វា កេនចិ វា ពទ្ធសិលេសេន បដិច្ឆា

ទេតព្ពំ។ សោ ច បត្តោ អធិដ្ឋហិត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពោ។ សុខុមំ វា ឆិទ្ទំ កត្វា ពន្ធិតព្ពោ។ សុទ្ធេហិ បន មធុកសិត្ថកលាខាសជ្ជរសាទីហិ ពន្ធិតុំ ន វដ្ដតិ, ផាណិតំ ឈាបេត្វា បាសាណចុណ្ណេន ពន្ធិតុំ វដ្ដតិ។ មុខវដ្ដិសមីបេ បន បត្តវេធកេន វិជ្ឈិយមានោ កបាលស្ស ពហលត្តា ភិជ្ជតិ, តស្មា ហេដ្ឋា វិជ្ឈិតព្ពោ។ យស្ស បន ទ្វេ រាជិយោ, ឯកាយេវ វា ចតុរង្គុលា, តស្ស ទ្វេ ពន្ធនានិ ទាតព្ពានិ។ យស្ស តិស្សោ, ឯកាយេវ វា ឆឡង្គុលា, តស្ស តីណិ។ យស្ស ចតស្សោ, ឯកាយេវ វា អដ្ឋង្គុលា, តស្ស ចត្តារិ។ យស្ស បញ្ច, ឯកាយេវ វា ទសង្គុលា, សោ ពទ្ធោបិ អពទ្ធោបិ អបត្តោយេវ, អញ្ញោ វិញ្ញាបេតព្ពោ។ ឯស តាវ មត្តិកាបត្តេ វិនិច្ឆយោ។

អយោបត្តេ បន សចេបិ បញ្ច វា អតិរេកានិ វា ឆិទ្ទានិ ហោន្តិ, តានិ ច អយចុណ្ណេន វា អាណិយា វា លោហមណ្ឌលកេន វា ពទ្ធានិ មដ្ឋានិ ហោន្តិ, ស្វេវ បត្តោ បរិភុញ្ជិតព្ពោ, អញ្ញោ ន វិញ្ញាបេតព្ពោ។ អថ បន ឯកម្បិ ឆិទ្ទំ មហន្តំ ហោតិ, លោហមណ្ឌលកេន ពទ្ធម្បិ មដ្ឋំ ន ហោតិ, បត្តេ អាមិសំ លគ្គតិ, អកប្បិយោ ហោតិ, អយំ អបត្តោ, អញ្ញោ វិញ្ញាបេតព្ពោ។ វិញ្ញាបេន្តេន ច សង្ឃវសេន បវារិតដ្ឋានេ បញ្ចពន្ធនេនេវ បត្តេន អញ្ញំ បត្តំ វិញ្ញាបេតុំ វដ្ដតិ, បុគ្គលវសេន បន បវារិតដ្ឋានេ ឩនបញ្ចពន្ធនេនាបិ វដ្ដតិ។ បត្តំ លភិត្វា បរិភុញ្ជន្តេន ច យាគុរន្ធនរជនបចនាទិនា អបរិភោគេន ន បរិភុញ្ជិតព្ពោ, អន្តរាមគ្គេ បន ព្យាធិម្ហិ ឧប្បន្នេ អញ្ញស្មឹ ភាជនេ អសតិ មត្តិកាយ លិម្បេត្វា យាគុំ វា បចិតុំ ឧទកំ វា តាបេតុំ វដ្ដតិ។ មញ្ចបីឋឆត្តនាគទន្តកាទិកេ អទេសេបិ ន និក្ខិបិតព្ពោ។ បត្តស្ស ហិ និក្ខិបនទេសោ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បត្តាធារក”ន្តិអាទិនា (ចូឡវ. ២៥៤) នយេន ខន្ធកេ វុត្តោយេវ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

អធិដ្ឋានវិកប្បនវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

៨. ចីវរវិប្បវាសវិនិច្ឆយកថា

៥១. ចីវរេនវិនាវាសោតិ តិចីវរាធិដ្ឋានេន អធិដ្ឋិតានំ តិណ្ណំ ចីវរានំ អញ្ញតរេន វិប្បវាសោ។ ឯវំ អធិដ្ឋិតេសុ ហិ តីសុ ចីវរេសុ ឯកេនបិ វិនា វសិតុំ ន វដ្ដតិ, វសន្តស្ស សហ អរុណុគ្គមនា ចីវរំ និស្សគ្គិយំ ហោតិ, តស្មា អរុណុគ្គមនសមយេ ចីវរំ អឌ្ឍតេយ្យរតនប្បមាណេ ហត្ថបាសេ កត្វា វសិតព្ពំ។ គាមនិវេសនឧទោសិតអឌ្ឍមាឡបាសាទហម្មិយនាវាសត្ថខេត្តធញ្ញករណអារាមវិហាររុក្ខមូលអជ្ឈោកាសេសុ បន អយំ វិសេសោ (បារា. អដ្ឋ. ២.៤៧៧-៨) – សចេ ឯកស្ស រញ្ញោ គាមភោជកស្ស វា សន្តកោ **គាមោ** ហោតិ, យេន កេនចិ បាការេន វា វតិយា វា បរិខាយ វា បរិក្ខិត្តោ ច, ឯវរូបេ គាមេ ចីវរំ និក្ខិបិត្វា គាមព្ភន្តរេ យត្ថ កត្ថចិ យថារុចិតដ្ឋានេ អរុណំ ឧដ្ឋាបេតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បន អបរិក្ខិត្តោ ហោតិ, ឯវរូបេ គាមេ យស្មិំ ឃរេ ចីវរំ និក្ខិត្តំ, តស្មិំ វត្ថព្ពំ, តស្ស វា ឃរស្ស ហត្ថបាសេ សមន្តា អឌ្ឍតេយ្យរតនព្ភន្តរេ វសិតព្ពំ។ តំ បមាណំ អតិក្កមិត្វា សចេបិ ឥទ្ធិមា ភិក្ខុ អាកាសេ អរុណំ ឧដ្ឋាបេតិ, ចីវរំ និស្សគ្គិយមេវ ហោតិ។

សចេ នានារាជូនំ វា ភោជកានំ វា គាមោ ហោតិ វេសាលីកុសិនារាទិសទិសោ បរិក្ខិត្តោ ច, ឯវរូបេ គាមេ យស្មិំ ឃរេ ចីវរំ និក្ខិត្តំ, តត្ថ វា វត្ថព្ពំ, តត្ថ សទ្ទសង្ឃដ្ដនេន វា ជនសម្ពាធេន វា វសិតុំ អសក្កោន្តេន សភាយេ វា វត្ថព្ពំ នគរទ្វារមូលេ វា។ តត្រាបិ វសិតុំ អសក្កោន្តេន យត្ថ កត្ថចិ ផាសុកដ្ឋានេ វសិត្វា អន្តោអរុណេ អាគម្ម តេសំយេវ សភាយនគរទ្វារមូលានំ ហត្ថបាសេ វសិតព្ពំ។ ឃរស្ស បន ចីវរស្ស វា ហត្ថបាសេ វត្តព្ពមេវ នត្ថិ។

សចេ ឃរេ អដ្ឋបេត្វា “សភាយេ ឋបេស្សាមី”តិ សភាយំ គច្ឆន្តោ ហត្ថំ បសារេត្វា “ហន្ទិមំ ចីវរំ ឋបេហី”តិ ឯវំ និក្ខេបសុខេ ហត្ថបាសគតេ កិស្មិញ្ចិ អាបណេ ចីវរំ និក្ខិបតិ, តេន បុរិមនយេនេវ សភាយេ វា វត្ថព្ពំ, ទ្វារមូលេ វា តេសំ ហត្ថបាសេ វា វសិតព្ពំ។

សចេ នគរស្ស ពហូនិបិ ទ្វារានិ ហោន្តិ ពហូនិ ច សភាយានិ, សព្ពត្ថ វសិតុំ ន វដ្ដតិ។ យស្សា បន វីថិយា ចីវរំ ឋបិតំ, យំ តស្សា សម្មុខដ្ឋានេ សភាយញ្ច ទ្វារញ្ច, តស្ស សភាយស្ស ច ទ្វារស្ស ច ហត្ថបាសេ វសិតព្ពំ។ ឯវញ្ហិ សតិ សក្កា ចីវរស្ស បវត្តិំ ជានិតុំ ។ សភាយំ បន គច្ឆន្តេន យស្ស អាបណិកស្ស ហត្ថេ និក្ខិត្តំ, សចេ សោ តំ ចីវរំ អតិហរិត្វា ឃរេ និក្ខិបតិ, វីថិហត្ថបាសោ ន រក្ខតិ, ឃរស្ស ហត្ថបាសេ វត្ថព្ពំ។ សចេ មហន្តំ ឃរំ ហោតិ ទ្វេ វីថិយោ ផរិត្វា ឋិតំ, បុរតោ វា បច្ឆតោ វា ហត្ថបាសេយេវ អរុណំ ឧដ្ឋាបេតព្ពំ។ សភាយេ និក្ខិបិត្វា បន សភាយេ វា តស្ស សម្មុខេ នគរទ្វារមូលេ វា តេសំយេវ ហត្ថបាសេ វា អរុណំ ឧដ្ឋាបេតព្ពំ។ សចេ បន គាមោ អបរិក្ខិត្តោ ហោតិ, យស្មិំ ឃរេ ចីវរំ និក្ខិត្តំ, តស្មិំ ឃរេ តស្ស ឃរស្ស វា ហត្ថបាសេ វត្ថព្ពំ។

សចេ (បារា. ៤៨០) ឯកកុលស្ស សន្តកំ **និវេសនំ** ហោតិ បរិក្ខិត្តញ្ច នានាគព្ភំ នានាឱវរកំ, អន្តោនិវេសនេ ចីវរំ និក្ខិបិត្វា អន្តោនិវេសនេ វត្ថព្ពំ។ សចេ អបរិក្ខិត្តំ, យស្មិំ គព្ភេ ចីវរំ និក្ខិត្តំ ហោតិ, តស្មិំ គព្ភេ វត្ថព្ពំ គព្ភស្ស ហត្ថបាសេ វា។ សចេ នានាកុលស្ស និវេសនំ ហោតិ បរិក្ខិត្តញ្ច នានាគព្ភំ នានាឱវរកំ, យស្មិំ គព្ភេ ចីវរំ និក្ខិត្តំ ហោតិ, តស្មិំ គព្ភេ វត្ថព្ពំ, សព្ពេសំ សាធារណេ ឃរទ្វារមូលេ វា គព្ភស្ស វា ឃរទ្វារមូលស្ស វា ហត្ថបាសេ។ សចេ អបរិក្ខិត្តំ ហោតិ, យស្មិំ គព្ភេ ចីវរំ និក្ខិត្តំ, តស្មិំ គព្ភេ វត្ថព្ពំ គព្ភស្ស វា ហត្ថបាសេ។ **ឧទោសិតអឌ្ឍមាឡបាសាទហម្មិយេសុ**បិ និវេសនេ វុត្តនយេនេវ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។

សចេ ឯកកុលស្ស **នាវា** ហោតិ, អន្តោនាវាយំ ចីវរំ និក្ខិបិត្វា អន្តោនាវាយំ វត្ថព្ពំ។ សចេ នានាកុលស្ស នាវា ហោតិ នានាគព្ភា នានាឱវរកា, យស្មិំ ឱវរកេ ចីវរំ និក្ខិត្តំ ហោតិ, តស្មិំ ឱវរកេ វត្ថព្ពំ ឱវរកស្ស ហត្ថបាសេ វា។

សចេ ឯកកុលស្ស **សត្ថោ** ហោតិ, តស្មិំ សត្ថេ ចីវរំ និក្ខិបិត្វា បុរតោ វា បច្ឆតោ វា សត្តព្ភន្តរា ន វិជហិតព្ពា, បស្សតោ អព្ភន្តរំ ន វិជហិតព្ពំ។ ឯកំ អព្ភន្តរំ អដ្ឋវីសតិហត្ថំ ហោតិ។ សចេ នានាកុលស្ស សត្ថោ ហោតិ, សត្ថេ ចីវរំ និក្ខិបិត្វា ចីវរស្ស ហត្ថបាសេ វសិតព្ពំ។ សចេ សត្ថោ គច្ឆន្តោ គាមំ វា នទីំ វា បរិយាទិយិត្វា តិដ្ឋតិ, អន្តោបវិដ្ឋេន សទ្ធិំ ឯកាពទ្ធោ ហុត្វា ឱរញ្ច បារញ្ច ផរិត្វា ឋិតោ ហោតិ, សត្ថបរិហារោ លព្ភតិ។ អថ គាមេ វា នទិយា វា បរិយាបន្នោ ហោតិ, គាមបរិហារោ ចេវ នទីបរិហារោ ច លព្ភតិ។ សចេ វិហារសីមំ អតិក្កមិត្វា តិដ្ឋតិ, អន្តោសីមាយ ច ចីវរំ ហោតិ, វិហារំ គន្ត្វា វសិតព្ពំ។ សចេ ពហិសីមាយ ចីវរំ ហោតិ, សត្ថសមីបេយេវ វសិតព្ពំ។ សចេ គច្ឆន្តោ សត្ថោ សកដេ វា ភគ្គេ គោណេ វា នដ្ឋេ អន្តរា ឆិជ្ជតិ, យស្មិំ កោដ្ឋាសេ ចីវរំ និក្ខិត្តំ, តត្ថ វសិតព្ពំ។

សចេ ឯកកុលស្ស **ខេត្តំ** ហោតិ បរិក្ខិត្តញ្ច, អន្តោខេត្តេ ចីវរំ និក្ខិបិត្វា អន្តោខេត្តេ វត្ថព្ពំ។ សចេ អបរិក្ខិត្តំ ហោតិ, ចីវរស្ស ហត្ថបាសេ វសិតព្ពំ។ សចេ នានាកុលស្ស ខេត្តំ ហោតិ បរិក្ខិត្តញ្ច, អន្តោខេត្តេ ចីវរំ និក្ខិបិត្វា ទ្វា

រម្ហលេ វត្តព្ពំ ទ្វារមូលស្ស ហត្ថបាសេ វា។ សចេ អបរិក្ខិត្តំ ហោតិ, ចីវរស្ស ហត្ថបាសេ វសិតព្ពំ។

សចេ ឯកកុលស្ស **ធញ្ញករណំ** ហោតិ បរិក្ខិត្តញ្ច, អន្តោធញ្ញករណេ ចីវរំ និក្ខិបិត្វា អន្តោធញ្ញករណេ វត្ថព្ពំ។ សចេ អបរិក្ខិត្តំ ហោតិ, ចីវរស្ស ហត្ថបាសេ វសិតព្ពំ។ សចេ នានាកុលស្ស ធញ្ញករណំ ហោតិ បរិក្ខិត្តញ្ច, អន្តោធញ្ញករណេ ចីវរំ និក្ខិបិត្វា ទ្វារមូលេ វា វត្ថព្ពំ ទ្វារមូលស្ស វា ហត្ថបាសេ។ សចេ អបរិក្ខិត្តំ ហោតិ, ចីវរស្ស ហត្ថបាសេ វសិតព្ពំ។ **បុប្ផារាមផលារាមេសុ**បិ ខេត្តេ វុត្តនយេនេវ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។

សចេ ឯកកុលស្ស **វិហារោ** ហោតិ បរិក្ខិត្តោ ច, អន្តោវិហារេ ចីវរំ និក្ខិបិត្វា អន្តោវិហារេ វត្ថព្ពំ។ សចេ អបរិក្ខិត្តោ ហោតិ, យស្មិំ វិហារេ ចីវរំ និក្ខិត្តំ, តស្មិំ វត្ថព្ពំ តស្ស វិហារស្ស វា ហត្ថបាសេ។

សចេ ឯកកុលស្ស **រុក្ខមូលំ** ហោតិ, យំ មជ្ឈន្ហិកេ កាលេ សមន្តា ឆាយា ផរតិ, អន្តោឆាយាយ ចីវរំ និក្ខិបិត្វា អន្តោឆាយាយ វត្ថព្ពំ។ វិរឡសាខស្ស បន រុក្ខស្ស អាតបេន ផុដ្ឋោកាសេ ឋបិតំ និស្សគ្គិយមេវ ហោតិ, តស្មា តាទិសស្ស រុក្ខស្ស សាខច្ឆាយាយ វា ខន្ធច្ឆាយាយ វា ឋបេតព្ពំ។ សចេ សាខាយ វា វិដបេ វា ឋបេតិ, ឧបរិ អញ្ញសាខច្ឆាយាយ ផុដ្ឋោកាសេយេវ ឋបេតព្ពំ។ ខុជ្ជរុក្ខស្ស ឆាយា ទូរំ គច្ឆតិ, ឆាយាយ គតដ្ឋានេ ឋបេតុំ វដ្ដតិយេវ។ សចេ នានាកុលស្ស រុក្ខមូលំ ហោតិ, ចីវរស្ស ហត្ថបាសេ វសិតព្ពំ។

អជ្ឈោកាសេ បន អគាមកេ អរញ្ញេ ចីវរំ ឋបេត្វា តស្ស សមន្តា សត្តព្ភន្តរេ វសិតព្ពំ។ អគាមកំ នាម អរញ្ញំ វិញ្ឈាដវិអាទីសុ វា សមុទ្ទមជ្ឈេ វា មច្ឆពន្ធានំ អគមនបថេ ទីបកេសុ លព្ភតិ។ តាទិសេ អរញ្ញេ មជ្ឈេ ឋិតស្ស សមន្តា សត្តព្ភន្តរបរិច្ឆេទោ, វិនិព្ពេធេន ចុទ្ទស ហោន្តិ។ មជ្ឈេ និសិន្នោ បុរត្ថិមាយ វា បច្ឆិមាយ វា ទិសាយ បរិយន្តេ ឋបិតចីវរំ រក្ខតិ។ សចេ បន អរុណុគ្គមនសមយេ កេសគ្គមត្តម្បិ បុរត្ថិមំ ទិសំ គច្ឆតិ, បច្ឆិមាយ ទិសាយ ចីវរំ និស្សគ្គិយំ ហោតិ។ ឯស នយោ ឥតរស្មិំ។ និស្សគ្គិយំ បន ចីវរំ អនិស្សជ្ជិត្វា បរិភុញ្ជន្តោ ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ។

៥២. សចេ បធានិកោ ភិក្ខុ សព្ពរត្តិំ បធានមនុយុញ្ជិត្វា បច្ចូសសមយេ “នហាយិស្សាមី”តិ តីណិ ចីវរានិ តីរេ ឋបេត្វា នទីំ ឱតរតិ, នហាយន្តស្សេវ ចស្ស អរុណំ ឧដ្ឋហតិ, កិំ កាតព្ពំ? សោ ហិ យទិ ឧត្តរិត្វា ចីវរំ និវាសេតិ, និស្សគ្គិយំ ចីវរំ, អនិស្សជ្ជិត្វា បរិភុញ្ជនបច្ចយា ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ។ អថ នគ្គោ គច្ឆតិ, ឯវម្បិ ទុក្កដំ អាបជ្ជតីតិ? នាបជ្ជតិ។ សោ ហិ យាវ អញ្ញំ ភិក្ខុំ ទិស្វា វិនយកម្មំ ន ករោតិ, តាវ តេសំ ចីវរានំ អបរិភោគារហត្តា នដ្ឋចីវរដ្ឋានេ ឋិតោ ហោតិ, នដ្ឋចីវរស្ស ច អកប្បិយំ នាម នត្ថិ, តស្មា ឯកំ និវាសេត្វា ទ្វេ ហត្ថេន គហេត្វា វិហារំ គន្ត្វា វិនយកម្មំ កាតព្ពំ។ សចេ ទូរេ វិហារោ ហោតិ, អន្តរាមគ្គេ មនុស្សា សញ្ចរន្តិ, ឯកំ និវាសេត្វា ឯកំ បារុបិត្វា ឯកំ អំសកូដេ ឋបេត្វា គន្តព្ពំ។ សចេ វិហារេ សភាគំ ភិក្ខុំ ន បស្សតិ, ភិក្ខាចារំ គតា ហោន្តិ, សង្ឃាដិំ ពហិគាមេ ឋបេត្វា សន្តរុត្តរេន អាសនសាលំ គន្ត្វា វិនយកម្មំ កាតព្ពំ។ សចេ ពហិគាមេ ចោរភយំ ហោតិ, បារុបិត្វា គន្តព្ពំ។ សចេ អាសនសាលា សម្ពាធា ហោតិ, ជនាកិណ្ណា ន សក្កា ឯកមន្តេ ចីវរំ អបនេត្វា វិនយកម្មំ កាតុំ, ឯកំ ភិក្ខុំ អាទាយ ពហិគាមំ គន្ត្វា វិនយកម្មំ កត្វា ចីវរានិ បរិភុញ្ជិតព្ពានិ។

សចេ ថេរា ភិក្ខូ ទហរានំ ហត្ថេ បត្តចីវរំ ទត្វា មគ្គំ គច្ឆន្តា បច្ឆិមយាមេ សយិតុកាមា ហោន្តិ, អត្តនោ អត្តនោ ចីវរំ ហត្ថបាសេ កត្វាវ សយិតព្ពំ។ សចេ គច្ឆន្តានំយេវ អសម្បត្តេសុ ទហរេសុ អរុណំ ឧគ្គច្ឆតិ, ចីវរំ និស្សគ្គិយំ ហោតិ, និស្សយោ បន ន បដិប្បស្សម្ភតិ។ ទហរានម្បិ បុរតោ គច្ឆន្តានំ ថេរេសុ អសម្បត្តេសុ ឯសេវ នយោ។ មគ្គំ វិរជ្ជិត្វា អរញ្ញេ អញ្ញមញ្ញំ អបស្សន្តេសុបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ បន ទហរា “មយំ, ភន្តេ, មុហុត្តំ សយិត្វា អសុកស្មិំ នាម ឱកាសេ តុម្ហេ សម្បាបុណិស្សាមា”តិ វត្វា យាវ អរុណុគ្គមនា សយន្តិ, ចីវរញ្ច និស្សគ្គិយំ ហោតិ, និស្សយោ ច បដិប្បស្សម្ភតិ។ ទហរេ ឧយ្យោជេត្វា ថេរេសុ សយន្តេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ទ្វេធាបថំ ទិស្វា ថេរា “អយំ មគ្គោ” , ទហរា “អយំ មគ្គោ”តិ វត្វា អញ្ញមញ្ញស្ស វចនំ អគ្គហេត្វា គតា, សហ អរុណស្ស ឧគ្គមនា ចីវរានិ ច និស្សគ្គិយានិ ហោន្តិ, និស្សយោ ច បដិប្បស្សម្ភតិ។ សចេ ទហរា មគ្គតោ ឱក្កម្ម “អន្តោអរុណេយេវ និវត្តិស្សាមា”តិ ភេសជ្ជត្ថាយ គាមំ បវិសិត្វា អាគច្ឆន្តិ, អសម្បត្តានំយេវ ច នេសំ អរុណោ ឧគ្គច្ឆតិ, ចីវរានិ និស្សគ្គិយានិ ហោន្តិ, និស្សយោ បន ន បដិប្បស្សម្ភតិ។ សចេ បន ធេនុភយេន វា សុនខភយេន វា មុហុត្តំ ឋត្វា “គមិស្សាមា”តិ ឋត្វា វា និសីទិត្វា វា គច្ឆន្តិ, អន្តរា អរុណេ ឧគ្គតេ ចីវរានិ ច និស្សគ្គិយានិ ហោន្តិ, និស្សយោ ច បដិប្បស្សម្ភតិ។

សចេ “អន្តោអរុណេយេវ អាគមិស្សាមា”តិ អន្តោសីមាយំ គាមំ បវិដ្ឋានំ អន្តរា អរុណោ ឧគ្គច្ឆតិ, នេវ ចីវរានិ និស្សគ្គិយានិ ហោន្តិ, ន និស្សយោ បដិប្បស្សម្ភតិ។ សចេ បន “វិភាយតុ តាវា”តិ និសីទន្តិ, អរុណេ ឧគ្គតេ ន ចីវរានិ និស្សគ្គិយានិ ហោន្តិ, និស្សយោ បន បដិប្បស្សម្ភតិ។ សចេ យេបិ “អន្តោអរុណេយេវ អាគមិស្សាមា”តិ សាមន្តវិហារំ ធម្មស្សវនត្ថាយ សឧស្សាហា គច្ឆន្តិ, អន្តរាមគ្គេយេវ ច នេសំ អរុណោ ឧគ្គច្ឆតិ,

ចីវរានិ និស្សគ្គិយានិ ហោន្តិ, និស្សយោ បន ន បដិប្បស្សម្ភតិ។ សចេ ធម្មគារវេន “យាវបរិយោសានំ សុត្វាវ គមិស្សាមា”តិ និសីទន្តិ, សហ អរុណស្ស ឧគ្គមនា ចីវរានិបិ និស្សគ្គិយានិ ហោន្តិ, និស្សយោ ច បដិប្បស្សម្ភតិ។ ថេរេន ទហរំ ចីវរធោវនត្ថាយ គាមកំ បេសេន្តេន អត្តនោ ចីវរំ បច្ចុទ្ធរិត្វាវ ទាតព្ពំ, ទហរស្សបិ ចីវរំ បច្ចុទ្ធរាបេត្វាវ ឋបេតព្ពំ។ សចេ អសតិយា គច្ឆតិ, អត្តនោ ចីវរំ បច្ចុទ្ធរិត្វា ទហរស្ស ចីវរំ វិស្សាសេន គហេត្វា ឋបេតព្ពំ។ សចេ ថេរោ ន សរតិ, ទហរោវ សរតិ, ទហរេន អត្តនោ ចីវរំ បច្ចុទ្ធរិត្វា ថេរស្ស ចីវរំ វិស្សាសេន គហេត្វា គន្ត្វា វត្តព្ពំ “ភន្តេ, តុម្ហាកំ ចីវរំ អធិដ្ឋហិត្វា បរិភុញ្ជថា”តិ។ អត្តនោបិ ចីវរំ អធិដ្ឋាតព្ពំ។ ឯវំ ឯកស្ស សតិយាបិ អាបត្តិមោក្ខោ ហោតិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

ចីវរវិប្បវាសវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

១០. ភណ្ឌបដិសាមនវិនិច្ឆយកថា

៥៣. ភណ្ឌស្ស បដិសាមនន្តិ បរេសំ ភណ្ឌស្ស គោបនំ។ បរេសញ្ហិ (បាចិ. អដ្ឋ. ៥០៦) កប្បិយវត្ថុ វា ហោតុ អកប្បិយវត្ថុ វា, អន្តមសោ មាតុ កណ្ណបិឡន្ធនំ កាលបណ្ណម្បិ គិហិសន្តកំ ភណ្ឌាគារិកសីសេន បដិសាមេន្តស្ស បាចិត្តិយំ។ សចេ បន មាតាបិតូនំ សន្តកំ អវស្សំ បដិសាមេតព្ពំ កប្បិយភណ្ឌំ ហោតិ, អត្តនោ អត្ថាយ គហេត្វា បដិសាមេតព្ពំ។ "ឥទំ បដិសាមេត្វា ទេហី"តិ បន វុត្តេ "ន វដ្ដតី"តិ បដិក្ខិបិតព្ពំ។ សចេ "បដិសាមេហី"តិ បាតេត្វា គច្ឆន្តិ, បលិពោធោ នាម ហោតិ, បដិសាមេតុំ វដ្ដតិ។ វិហារេ កម្មំ ករោន្តា វឌ្ឍកីអាទយោ វា រាជវល្លភា វា "អត្តនោ ឧបករណភណ្ឌំ វា សយនភណ្ឌំ វា បដិសាមេត្វា ទេថា"តិ វទន្តិ, ឆន្ទេនបិ ភយេនបិ ន កាតព្ពមេវ, គុត្តដ្ឋានំ បន ទស្សេតុំ វដ្ដតិ, ពលក្ការេន បាតេត្វា គតេសុ ច បដិសាមេតុំ។

សចេ (បារា. អដ្ឋ. ១.១១១) អត្តនោ ហត្ថេ បដិសាមនត្ថាយ ឋបិតំ ភណ្ឌំ សាមិកេន "ទេហិ មេ ភណ្ឌ"ន្តិ យាចិតោ អនាទាតុកាមោ "នាហំ គណ្ហាមី"តិ ភណតិ, សម្បជានមុសាវាទេបិ អទិន្នាទានស្ស បយោគត្តា ទុក្កដំ។ "កិំ តុម្ហេ ភណថ, នេវិទំ មយ្ហំ អនុរូបំ, ន តុម្ហាក"ន្តិអាទីនិ វទន្តស្សបិ ទុក្កដមេវ។ "រហោ មយា ឯតស្ស ហត្ថេ ឋបិតំ, ន អញ្ញោ កោចិ ជានាតិ, ទស្សតិ នុ ខោ មេ, នោ"តិ សាមិកោ វិមតិំ ឧប្បាទេតិ, ភិក្ខុស្ស ថុល្លច្ចយំ។ តស្ស ផរុសាទិភាវំ ទិស្វា សាមិកោ "ន មយ្ហំ ទស្សតី"តិ ធុរំ និក្ខិបតិ, តត្រ សចាយំ ភិក្ខុ "កិលមេត្វា នំ ទស្សាមី"តិ ទានេ សឧស្សាហោ, រក្ខតិ តាវ។ សចេបិ សោ ទានេ និរុស្សាហោ, ភណ្ឌសាមិកោ បន គហណេ សឧស្សាហោ, រក្ខតិយេវ។ យទិ បន តស្មិំ ទានេ និរុស្សាហោ ភណ្ឌសាមិកោ "ន មយ្ហំ ទស្សតី"តិ ធុរំ និក្ខិបតិ, ឯវំ ឧភិន្នំ ធុរនិក្ខេបេន ភិក្ខុនោ បារាជិកំ។ យទិបិ មុខេន "ទស្សាមី"តិ វទតិ, ចិត្តេន បន អទាតុកាមោ, ឯវម្បិ សាមិកស្ស ធុរនិក្ខេបេ បារាជិកំ។ តំ បន សង្គោបនត្ថាយ អត្តនោ ហត្ថេ បរេហិ ឋបិតំ ភណ្ឌំ អគុត្តទេសតោ ឋានា ចាវេត្វា គុត្តដ្ឋានេ ឋបនត្ថាយ ហរតោ អនាបត្តិ។ ថេយ្យចិត្តេនបិ ឋានា ចាវេន្តស្ស អវហារោ នត្ថិ។ កស្មា? អត្តនោ ហត្ថេ និក្ខិត្តត្តា, ភណ្ឌទេយ្យំ បន ហោតិ។ ថេយ្យចិត្តេន បរិភុញ្ជតោបិ ឯសេវ នយោ។

៥៤. បញ្ចន្នំ សហធម្មិកានំ សន្តកំ បន យំ កិញ្ចិ បរិក្ខារំ បដិសាមេតុំ វដ្ដតិ។ សចេ អាគន្តុកោ ភិក្ខុ អាវាសិកានំ ចីវរកម្មំ ករោន្តានំ សមីបេ បត្តចីវរំ ឋបេត្វា "ឯតេ សង្គោបេស្សន្តី"តិ មញ្ញមានោ នហាយិតុំ វា អញ្ញត្រ វា គច្ឆតិ, សចេ តំ អាវាសិកា សង្គោបេន្តិ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ, នដ្ឋេ គីវា ន ហោតិ។ សចេបិ សោ "ឥទំ, ភន្តេ, ឋបេថា"តិ វត្វា គច្ឆតិ, ឥតរេ ច កិច្ចបសុតត្តា ន ជានន្តិ, ឯសេវ នយោ។ អថាបិ តេ "ឥទំ, ភន្តេ, ឋបេថា"តិ វុត្តា "មយំ ព្យាវដា"តិ បដិក្ខិបន្តិ, ឥតរោ ច "អវស្សំ ឋបេស្សន្តី"តិ អនាទិយិត្វា គច្ឆតិ, ឯសេវ នយោ។ សចេ បន តេ តេន យាចិតា វា អយាចិតា វា "មយំ ឋបេស្សាម, ត្វំ គច្ឆា"តិ វទន្តិ, តំ សង្គោបិតព្ពំ។ នោ ចេ សង្គោបេន្តិ, នដ្ឋេ គីវា។ កស្មា? សម្បដិច្ឆិតត្តា។

យោ ភិក្ខុ ភណ្ឌាគារិកោ ហុត្វា បច្ចូសសមយេ ឯវ ភិក្ខូនំ បត្តចីវរានិ ហេដ្ឋាបាសាទំ ឱរោបេត្វា ទ្វារំ អបិទហិត្វា តេសម្បិ អនារោចេត្វាវ ទូរេ ភិក្ខាចារំ គច្ឆតិ, តានិ ចេ ចោរា ហរន្តិ, តស្សេវ គីវា។ យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ "ឱរោបេថ, ភន្តេ, បត្តចីវរានិ, កាលោ សលាកគ្គហណស្សា"តិ វុត្តោ "សមាគតាត្ថា"តិ បុច្ឆិត្វា "អាម សមាគតាម្ហា"តិ វុត្តេ បត្តចីវរានិ នីហរិត្វា និក្ខិបិត្វា ភណ្ឌាគារទ្វារំ ពន្ធិត្វា "តុម្ហេ បត្តចីវរានិ គហេត្វា ហេដ្ឋាបាសាទទ្វារំ បដិជគ្គិត្វា គច្ឆេយ្យាថា"តិ វត្វា គច្ឆតិ។ តត្រ ចេកោ អលសជាតិកោ ភិក្ខុ ភិក្ខូសុ គតេសុ បច្ឆា អក្ខីនិ បុញ្ឆន្តោ ឧដ្ឋហិត្វា ឧទកដ្ឋានំ មុខធោវនត្ថំ គច្ឆតិ, តំ ខណំ ទិស្វា ចោរា តស្ស បត្តចីវរំ ហរន្តិ, សុហដំ, ភណ្ឌាគារិកស្ស គីវា ន ហោតិ។

សចេបិ កោចិ ភណ្ឌាគារិកស្ស អនារោចេត្វាវ ភណ្ឌាគារេ អត្តនោ បរិក្ខារំ ឋបេតិ, តស្មិម្បិ នដ្ឋេ ភណ្ឌាគារិកស្ស គីវា ន ហោតិ។ សចេ បន ភណ្ឌាគារិកោ តំ ទិស្វា "អដ្ឋានេ ឋបិត"ន្តិ គហេត្វា ឋបេតិ, នដ្ឋេ តស្សេវ គីវា។ សចេបិ ឋបិតភិក្ខុនា "មយា, ភន្តេ, ឦទិសោ នាម បរិក្ខារោ ឋបិតោ, ឧបធារេយ្យាថា"តិ វុត្តោ "សាធូ"តិ សម្បដិច្ឆតិ, ទុន្និក្ខិត្តំ វា មញ្ញមានោ អញ្ញស្មិំ ឋានេ ឋបេតិ, នដ្ឋេ តស្សេវ គីវា។ "នាហំ ជានាមី"តិ បដិក្ខិបន្តស្ស បន នត្ថិ គីវា។ យោបិ តស្ស បស្សន្តស្សេវ ឋបេតិ, ភណ្ឌាគារិកញ្ច ន សម្បដិច្ឆាបេតិ, នដ្ឋំ សុនដ្ឋមេវ។ សចេ បន នំ ភណ្ឌាគារិកោ អញ្ញត្រ ឋបេតិ, នដ្ឋេ គីវា ។ សចេ ភណ្ឌាគារំ សុគុត្តំ, សព្ពោ សង្ឃស្ស ចេតិយស្ស ច បរិក្ខារោ តត្ថេវ ឋបីយតិ, ភណ្ឌាគារិកោ ច ពាលោ អព្យត្តោ ទ្វារំ វិវរិត្វា ធម្មកថំ វា សោតុំ អញ្ញំ វា កិញ្ចិ កាតុំ កត្ថចិ គច្ឆតិ, តំ ខណំ ទិស្វា យត្តកំ ចោរា ហរន្តិ, សព្ពំ តស្ស គីវា។ ភណ្ឌាគារតោ និក្ខមិត្វា ពហិ ចង្កមន្តស្ស វា ទ្វារំ វិវរិត្វា សរីរំ ឧតុំ គាហាបេន្តស្ស វា តត្ថេវ សមណធម្មានុយោគេន និសិន្នស្ស វា តត្ថេវ និសីទិត្វា កេនចិ កម្មេន ព្យាវដស្ស វា ឧច្ចារបស្សាវបីឡិតស្សបិ សតោ តត្ថេវ ឧបចារេ វិជ្ជមានេ ពហិ គច្ឆតោ វា អញ្ញេន វា កេនចិ អាការេន បមត្តស្ស សតោ ទ្វារំ វិវរិត្វា វា វិវដមេវ បវិសិត្វា វា សន្ធិំ ឆិន្ទិត្វា វា យត្តកំ តស្ស

បមាទបច្ចយា ចោរា ហរន្តិ, សព្ពំ តស្សេវ គីវា។ “ឧណ្ហសមយេ បន វាតបានំ វិវរិត្វា និបជ្ជិតុំ វដ្ដតី”តិ វទន្តិ។ ឧច្ចារបីឡិតស្ស បន តស្មឹ ឧបចារេ អសតិ អញ្ញត្ថ គច្ឆន្តស្ស គិលានបក្ខេ ឋិតត្តា អវិសយោ, តស្មា គីវា ន ហោតិ។

៥៥. យោ បន អន្តោ ឧណ្ហបីឡិតោ ទ្វារំ សុគុត្តំ កត្វា ពហិ និក្ខមតិ, ចោរា តំ គហេត្វា “ទ្វារំ វិវរា”តិ វទន្តិ, យាវតតិយំ ន វិវរិតព្ពំ។ យទិ បន តេ ចោរា “សចេ ន វិវរសិ, តញ្ច មារេស្សាម, ទ្វារញ្ច ភិន្ទិត្វា បរិក្ខារំ ហរិស្សាមា”តិ ផរសុអាទីនិ ឧក្ខិបន្តិ, “មយិ ច មតេ សង្ឃស្ស ច សេនាសនេ វិនដ្ឋេ គុណោ នត្ថី”តិ វិវរិតុំ វដ្ដតិ។ ឥធាបិ “អវិសយត្តា គីវា នត្ថី”តិ វទន្តិ។ សចេ កោចិ អាគន្តុកោ កុញ្ចិកំ វា ទេតិ, ទ្វារំ វា វិវរតិ, យត្តកំ ចោរា ហរន្តិ, សព្ពំ តស្ស គីវា។ សង្ឃេន ភណ្ឌាគារំ គុត្តត្ថាយ សូចិយន្តកញ្ច កុញ្ចិកមុទ្ទិកា ច យោជេត្វា ទិន្នា ហោតិ, ភណ្ឌាគារិកោ ឃដិកមត្តំ ទត្វា និបជ្ជតិ, ចោរា វិវរិត្វា បរិក្ខារំ ហរន្តិ, តស្សេវ គីវា។ សូចិយន្តកញ្ច កុញ្ចិកមុទ្ទិកញ្ច យោជេត្វា និបន្នំ បនេតំ សចេ ចោរា អាគន្ត្វា “ទ្វារំ វិវរាហី”តិ វទន្តិ, តត្ថ បុរិមនយេនេវ បដិបជ្ជិតព្ពំ។ ឯវំ សុគុត្តំ កត្វា និបន្នេ បន សចេ ភិត្តិំ វា ឆទនំ វា ភិន្ទិត្វា ឧមង្គេន វា បវិសិត្វា ហរន្តិ, ន តស្ស គីវា។

សចេ ភណ្ឌាគារេ អញ្ញេបិ ថេរា វសន្តិ, វិវដេ ទ្វារេ អត្តនោ អត្តនោ បរិក្ខារំ គហេត្វា គច្ឆន្តិ, ភណ្ឌាគារិកោ តេសុ គតេសុ ទ្វារំ ន ជគ្គតិ, សចេ តត្ថ កិញ្ចិ អវហរីយតិ, ភណ្ឌាគារិកស្ស ឥស្សរតាយ ភណ្ឌាគារិកស្សេវ គីវា, ថេរេហិ បន សហាយេហិ ភវិតព្ពំ។ អយញ្ហិ សាមីចិ។ យទិ ភណ្ឌាគារិកោ “តុម្ហេ ពហិ ឋត្វា តុម្ហាកំ បរិក្ខារំ គណ្ហថ , មា បវិសិត្ថា”តិ វទតិ, តេសញ្ច ឯកោ លោលមហាថេរោ សាមណេរេហិ ចេវ ឧបដ្ឋាកេហិ ច សទ្ធិំ ភណ្ឌាគារំ បវិសិត្វា និសីទតិ ចេវ និបជ្ជតិ ច, យត្តកំ ភណ្ឌំ នស្សតិ, សព្ពំ តស្ស គីវា, ភណ្ឌាគារិកេន បន អវសេសថេរេហិ ច សហាយេហិ ភវិតព្ពំ។ អថ ភណ្ឌាគារិកោវ លោលសាមណេរេ ច ឧបដ្ឋាកេ ច គហេត្វា ភណ្ឌាគារេ និសីទតិ ចេវ និបជ្ជតិ ច, យត្តកំ នស្សតិ, សព្ពំ តស្សេវ គីវា។ តស្មា ភណ្ឌាគារិកេនេវ តត្ថ វសិតព្ពំ, អវសេសេហិ អប្បេវ រុក្ខមូលេ វសិតព្ពំ, ន ច ភណ្ឌាគារេតិ។

៥៦. យេ បន អត្តនោ អត្តនោ សភាគភិក្ខូនំ វសនគព្ភេសុ បរិក្ខារំ ឋបេន្តិ, បរិក្ខារេ នដ្ឋេ យេហិ ឋបិតោ, តេសំយេវ គីវា, ឥតរេហិ បន សហាយេហិ ភវិតព្ពំ។ យទិ បន សង្ឃោ ភណ្ឌាគារិកស្ស វិហារេយេវ យាគុភត្តំ ទាបេតិ, សោ ច ភិក្ខាចារត្ថាយ គាមំ គច្ឆតិ, នដ្ឋំ តស្សេវ គីវា។ ភិក្ខាចារំ បវិសន្តេហិ អតិរេកចីវរំ រក្ខណត្ថាយ ឋបិតវិហារវារិកស្សាបិ យាគុភត្តំ វា និវាបំ វា លភមានស្សេវ ភិក្ខាចារំ គច្ឆតោ យំ តត្ថ នស្សតិ, សព្ពំ គីវា។ ន កេវលញ្ច ឯត្តកមេវ, ភណ្ឌាគារិកស្ស វិយ យំ តស្ស បមាទបច្ចយា នស្សតិ, សព្ពំ គីវា។

សចេ វិហារោ មហា ហោតិ, អញ្ញំ បទេសំ រក្ខិតុំ គច្ឆន្តស្ស អញ្ញស្មឹ បទេសេ និក្ខិត្តំ ហរន្តិ, អវិសយត្តា គីវា ន ហោតិ។ ឦទិសេ បន វិហារេ វេមជ្ឈេ សព្ពេសំ ឱសរណដ្ឋានេ បរិក្ខារេ ឋបេត្វា និសីទិតព្ពំ, វិហារវារិកា វា ទ្វេ តយោ ឋបេតព្ពា។ សចេ តេសម្បិ អប្បមត្តានំ ឥតោ ចិតោ ច រក្ខតំយេវ កិញ្ចិ នស្សតិ, គីវា ន ហោតិ។ វិហារវារិកេ ពន្ធិត្វា ហរិតភណ្ឌម្បិ ចោរានំ បដិបថំ គតេសុ អញ្ញេន មគ្គេន ហរិតភណ្ឌម្បិ ន តេសំ គីវា។ សចេ វិហារវារិកានំ វិហារេ ទាតព្ពំ យាគុភត្តំ វា និវាបោ វា ន ហោតិ, តេហិ បត្តព្ពលាភតោ អតិរេកា ទ្វេ តិស្សោ យាគុសលាកា តេសំ បហោនកភត្តសលាកា ច ឋបេតុំ វដ្ដតិ, និពទ្ធំ កត្វា បន ន ឋបេតព្ពា។ មនុស្សា ហិ វិប្បដិសារិនោ ហោន្តិ “វិហារវារិកាយេវ អម្ហាកំ ភត្តំ ភុញ្ជន្តី”តិ, តស្មា បរិវត្តេត្វា បរិវត្តេត្វា ឋបេតព្ពា។ សចេ តេសំ សភាគា សលាកភត្តាទីនិ អាហរិត្វា ទេន្តិ, ឥច្ចេតំ កុសលំ ។ នោ ចេ ទេន្តិ, វារំ គាហាបេត្វា នីហរាបេតព្ពានិ។ សចេ វិហារវារិកោ ទ្វេ តិស្សោ យាគុសលាកា ច ចត្តារិ បញ្ច សលាកភត្តានិ ច លភមានោ ភិក្ខាចារំ គច្ឆតិ, ភណ្ឌាគារិកស្ស វិយ សព្ពំ នដ្ឋំ គីវា ហោតិ។ សចេ សង្ឃស្ស វិហារបាលានំ ទាតព្ពំ ភត្តំ វា និវាបោ វា នត្ថិ, ភិក្ខូ វិហារវារំ គហេត្វា អត្តនោ អត្តនោ និស្សិតកេ វិហារំ ជគ្គាបេន្តិ, សម្បត្តវារំ អគ្គហេតុំ ន លភតិ។ យថា អញ្ញេ ភិក្ខូ ករោន្តិ, តថេវ កាតព្ពំ។ ភិក្ខូហិ បន អសហាយស្ស វា អទុតិយស្ស វា យស្ស សភាគោ ភិក្ខុ ភត្តំ អានេត្វា ទាតា នត្ថិ, ឯវរូបស្ស វារោ ន បាបេតព្ពោ។

យម្បិ បាកវដ្ដត្ថាយ វិហារេ ឋបេន្តិ, តំ គហេត្វា ឧបជីវន្តេន ឋាតព្ពំ។ យោ តំ ន ឧបជីវតិ, សោ វារំ ន គាហាបេតព្ពោ។ ផលាផលត្ថាយបិ វិហារេ ភិក្ខុំ ឋបេន្តិ, ជគ្គិត្វា គោបេត្វា ផលវារេន ភាជេត្វា ខាទន្តិ។ យោ តានិ ខាទតិ, តេន ឋាតព្ពំ, អនុបជីវន្តោ ន គាហាបេតព្ពោ។ សេនាសនមញ្ចបីឋបច្ចត្ថរណរក្ខណត្ថាយបិ ឋបេន្តិ, អាវាសេ វសន្តេន ឋាតព្ពំ, អព្ភោកាសិកោ បន រុក្ខមូលិកោ វា ន គាហាបេតព្ពោ។ ឯកោ នវកោ ហោតិ, ពហុស្សុតោ បន ពហូនំ ធម្មំ វាចេតិ, បរិបុច្ឆំ ទេតិ, បាឡិំ វណ្ណេតិ, ធម្មកថំ កថេតិ, សង្ឃស្ស ភារំ និត្ថរតិ, អយំ លាភំ បរិភុញ្ជន្តោបិ អាវាសេ វសន្តោបិ វារំ ន គាហាបេតព្ពោ។ “បុរិសវិសេសោ នាម ញាតព្ពោ”តិ វទន្តិ។ ឧបោសថាគារបដិមាឃរជគ្គនកស្ស បន ទិគុណំ យាគុភត្តំ, ទេវសិកំ តណ្ឌុលនាឡិ, សំវច្ឆរេ តិចីវរំ ទសវីសគ្ឃនកំ កប្បិយភណ្ឌញ្ច ទាតព្ពំ។ សចេ បន តស្ស តំ លភមានស្សេវ បមាទេន តត្ថ កិញ្ចិ នស្សតិ, សព្ពំ

គីវា។ ពន្ធិត្វា ពលក្ការេន អច្ឆិន្ទំ, ន គីវា។ តត្ថ ចេតិយស្ស វា សង្ឃស្ស វា សន្តកេន ចេតិយស្ស សន្តកំ រក្ខាបេតុំ វដ្ដតិ, ចេតិយស្ស សន្តកេន សង្ឃស្ស សន្តកំ រក្ខាបេតុំ ន វដ្ដតិ។ យំ បន ចេតិយស្ស សន្តកេន សទ្ធឹ សង្ឃស្ស សន្តកំ ឋបិតំ ហោតិ, តំ ចេតិយសន្តកេ រក្ខាបិតេ រក្ខិតមេវ ហោតីតិ ឯវំ វដ្ដតិ។ បក្ខវារេន ឧបោសថាគារាទីនិ រក្ខតោបិ បមាទវសេន នដ្ឋំ គីវា យេវាតិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

ភណ្ឌបដិសាមនវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

១១. កយវិក្កយសមាបត្តិវិនិច្ឆយកថា

៥៧. កយវិក្កយសមាបត្តីតិ កយវិក្កយសមាបជ្ជនំ។ “ឥមិនា ឥមំ ទេហី”តិអាទិនា (បារា. អដ្ឋ. ២.៥៩៥) ហិ នយេន បរស្ស កប្បិយភណ្ឌំ គណ្ហន្តោ កយំ សមាបជ្ជតិ, អត្តនោ កប្បិយភណ្ឌំ ទេន្តោ វិក្កយំ។ អយំ បន កយវិក្កយោ ឋបេត្វា បញ្ច សហធម្មិកេ អវសេសេហិ គិហិបព្ពជិតេហិ អន្តមសោ មាតាបិតូហិបិ សទ្ធិំ ន វដ្ដតិ។

តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ – វត្ថេន វា វត្ថំ ហោតុ, ភត្តេន វា ភត្តំ, យំ កិញ្ចិ កប្បិយំ “ឥមិនា ឥមំ ទេហី”តិ វទតិ, ទុក្កដំ។ ឯវំ វត្វា មាតុយាបិ អត្តនោ ភណ្ឌំ ទេតិ, ទុក្កដំ, “ឥមិនា ឥមំ ទេហី”តិ វុត្តោ វា “ឥមំ ទេហិ, ឥមំ តេ ទស្សាមី”តិ តំ វត្វា វា មាតុយាបិ ភណ្ឌំ អត្តនា គណ្ហាតិ, ទុក្កដំ, អត្តនោ ភណ្ឌេ បរហត្ថំ, បរភណ្ឌេ ច អត្តនោ ហត្ថំ សម្បត្តេ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។ មាតរំ វា បន បិតរំ វា “ឥមំ ទេហី”តិ វទតោ វិញ្ញត្តិ ន ហោតិ, “ឥមំ គណ្ហាហី”តិ ទទតោ សទ្ធាទេយ្យវិនិបាតនំ ន ហោតិ។ អញ្ញាតកំ “ឥមំ ទេហី”តិ វទតោ វិញ្ញត្តិ, “ឥមំ គណ្ហាហី”តិ ទទតោ សទ្ធាទេយ្យវិនិបាតនំ, “ឥមិនា ឥមំ ទេហី”តិ កយវិក្កយំ អាបជ្ជតោ និស្សគ្គិយំ។ តស្មា កប្បិយភណ្ឌំ បរិវត្តេន្តេន មាតាបិតូហិបិ សទ្ធិំ កយវិក្កយំ, អញ្ញាតកេហិ សទ្ធិំ តិស្សោ អាបត្តិយោ មោចេន្តេន បរិវត្តេតព្ពំ។

តត្រាយំ បរិវត្តនវិធិ – ភិក្ខុស្ស បាថេយ្យតណ្ឌុលា ហោន្តិ, សោ អន្តរាមគ្គេ ភត្តហត្ថំ បុរិសំ ទិស្វា “អម្ហាកំ តណ្ឌុលា អត្ថិ, ន ច នោ ឥមេហិ អត្ថោ, ភត្តេន បន អត្ថោ”តិ វទតិ, បុរិសោ តណ្ឌុលេ គហេត្វា ភត្តំ ទេតិ, វដ្ដតិ។ តិស្សោបិ អាបត្តិយោ ន ហោន្តិ, អន្តមសោ និមិត្តកម្មមត្តម្បិ ន ហោតិ។ កស្មា? មូលស្ស អត្ថិតាយ។ យោ បន ឯវំ អកត្វា “ឥមិនា ឥមំ ទេហី”តិ បរិវត្តេតិ, យថាវត្ថុកមេវ។ វិឃាសាទំ ទិស្វា “ឥមំ ឱទនំ ភុញ្ជិត្វា រជនំ វា ទារូនិ វា អាហរា”តិ វទតិ, រជនឆល្លិគណនាយ ទារុគណនាយ ច និស្សគ្គិយានិ ហោន្តិ។ “ឥមំ ឱទនំ ភុញ្ជិត្វា ឥមំ នាម ករោថា”តិ ទន្តការាទីហិ សិប្បិកេហិ ធម្មករណាទីសុ តំ តំ បរិក្ខារំ ការេតិ, រជកេហិ វា វត្ថំ ធោវាបេតិ, យថាវត្ថុកមេវ។ នហាបិតេន កេសេ ឆិន្ទាបេតិ , កម្មការេហិ នវកម្មំ ការេតិ, យថាវត្ថុកមេវ។ សចេ បន “ឥទំ ភត្តំ ភុញ្ជិត្វា ឥទំ ករោថា”តិ ន វទតិ, “ឥទំ ភត្តំ ភុញ្ជ, ភុត្តោសិ, ភុញ្ជិស្សសិ, ឥទំ នាម ករោហី”តិ វទតិ, វដ្ដតិ។ ឯត្ថ ច កិញ្ចាបិ វត្ថធោវនេ វា កេសច្ឆេទនេ វា ភូមិសោធនាទិនវកម្មេ វា បរភណ្ឌំ អត្តនោ ហត្ថគតំ និស្សជ្ជិតព្ពំ នាម នត្ថិ, **មហាអដ្ឋកថាយំ** បន ទឡ្ហំ កត្វា វុត្តត្តា ន សក្កា ឯតំ បដិក្ខិបិតុំ, តស្មា យថា និស្សគ្គិយវត្ថុម្ហិ បរិភុត្តេ វា នដ្ឋេ វា បាចិត្តិយំ ទេសេតិ, ឯវមិធាបិ ទេសេតព្ពំ។

យំ កិញ្ចិ កប្បិយភណ្ឌំ គណ្ហិតុកាមតាយ អគ្ឃំ បុច្ឆិតុំ វដ្ដតិ, តស្មា “អយំ តវ បត្តោ កឹ អគ្ឃតី”តិ បុច្ឆិតេ “ឥទំ នាមា”តិ វទតិ, សចេ អត្តនោ កប្បិយភណ្ឌំ មហគ្ឃំ ហោតិ, ឯវញ្ច នំ បដិវទតិ “ឧបាសក មម ឥទំ វត្ថុ មហគ្ឃំ, តវ បត្តំ អញ្ញស្ស ទេហី”តិ។ តំ សុត្វា ឥតរោ “អញ្ញំ ថាលកម្បិ ទស្សាមី”តិ វទតិ, គណ្ហិតុំ វដ្ដតិ។ សចេ សោ បត្តោ មហគ្ឃោ, ភិក្ខុនោ វត្ថុ អប្បគ្ឃំ, បត្តសាមិកោ ចស្ស អប្បគ្ឃភាវំ ន ជានាតិ, បត្តោ ន គហេតព្ពោ, “មម វត្ថុ អប្បគ្ឃ”ន្តិ អាចិក្ខិតព្ពំ។ មហគ្ឃភាវំ ញត្វា វញ្ចេត្វា គណ្ហន្តោបិ ហិ ភណ្ឌំ អគ្ឃាបេត្វា ការេតព្ពតំ អាបជ្ជតិ។ សចេ បត្តសាមិកោ “ហោតុ, ភន្តេ, សេសំ មម បុញ្ញំ ភវិស្សតី”តិ ទេតិ, វដ្ដតិ។ កប្បិយការកស្ស បន “ឥមិនា ឥមំ គហេត្វា ទេហី”តិ អាចិក្ខិតុំ វដ្ដតិ, តស្មា យស្ស ហត្ថតោ ភណ្ឌំ គណ្ហាតិ, តំ ឋបេត្វា អញ្ញំ អន្តមសោ តស្ស បុត្តភាតិកម្បិ កប្បិយការកំ កត្វា “ឥមិនា ឥមំ នាម គហេត្វា ទេហី”តិ អាចិក្ខតិ, សោ ចេ ឆេកោ ហោតិ, បុនប្បុនំ អបនេត្វា វិវទិត្វា គណ្ហាតិ, តុណ្ហីភូតេន ឋាតព្ពំ។ នោ ចេ ឆេកោ ហោតិ, ន ជានាតិ គហេតុំ, វាណិជកោ ច តំ វញ្ចេតិ, “មា គណ្ហាហី”តិ វត្តព្ពោ។

“ឥទំ បដិគ្គហិតំ តេលំ វា សប្បិ វា អម្ហាកំ អត្ថិ, អម្ហាកញ្ច អញ្ញេន អប្បដិគ្គហិតកេន អត្ថោ”តិ វុត្តេ បន សចេ សោ តំ គហេត្វា អញ្ញំ ទេតិ, បឋមំ អត្តនោ តេលំ ន មិនាបេតព្ពំ។ កស្មា? នាឡិយញ្ហិ អវសិដ្ឋតេលំ ហោតិ, តំ បច្ឆា មិនន្តស្ស អប្បដិគ្គហិតំ ទូសេយ្យ។ អយញ្ច កយវិក្កយោ នាម កប្បិយភណ្ឌវសេន វុត្តោ។ កប្បិយេន ហិ កប្បិយំ បរិវត្តេន្តស្ស កយវិក្កយសិក្ខាបទេន និស្សគ្គិយំ វុត្តំ, អកប្បិយេន បន អកប្បិយំ បរិវត្តេន្តស្ស, កប្បិយេន វា អកប្បិយំ អកប្បិយេន វា កប្បិយំ បរិវត្តេន្តស្ស រូបិយសំវោហារសិក្ខាបទេន និស្សគ្គិយំ, តស្មា ឧភោសុ វា ឯកស្មឹ វា អកប្បិយេ សតិ រូបិយសំវោហារោ នាម ហោតិ។

៥៨. រូបិយសំវោហារស្ស ច គរុភាវទីបនត្ថំ ឥទំ បត្តចតុក្កំ វេទិតព្ពំ។ យោ ហិ រូបិយំ ឧគ្គណ្ហិត្វា តេន អយពីជំ សមុដ្ឋាបេតិ, តំ កោដ្ដាបេត្វា តេន លោហេន បត្តំ ការេតិ, អយំ បត្តោ មហាអកប្បិយោ នាម, ន សក្កា កេនចិ ឧបាយេន កប្បិយោ កាតុំ។ សចេបិ តំ វិនាសេត្វា ថាលកំ ការេតិ, តម្បិ អកប្បិយំ។ វាសី ការេតិ, តាយ ឆិន្នទន្តកដ្ឋម្បិ អកប្បិយំ។ ពឡិសំ ការេតិ, តេន មារិតា មច្ឆាបិ អកប្បិយា។ វាសី តាបេត្វា ឧទកំ វា ខីរំ វា ឧណ្ហាបេតិ, តម្បិ អកប្បិយមេវ។

យោ បន រូបិយំ ឧគ្គណ្ហិត្វា តេន បត្តំ កិណាតិ, អយម្បិ បត្តោ អកប្បិយោ។ “បញ្ចន្នម្បិ សហធម្មិកានំ ន កប្បតី”តិ **មហាបច្ចរិយំ** វុត្តំ។ សក្កា បន កប្បិយោ កាតុំ។ សោ ហិ មូលេ មូលសាមិកានំ, បត្តេ ច បត្តសាមិកានំ ទិន្នេ កប្បិយោ ហោតិ, កប្បិយភណ្ឌំ ទត្វា គហេត្វា បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។

យោបិ រូបិយំ ឧគ្គណ្ហាបេត្វា កប្បិយការកេន សទ្ធឹ កម្មារកុលំ គន្ត្វា បត្តំ ទិស្វា “អយំ មយ្ហំ រុច្ចតី”តិ វទតិ, កប្បិយការកោ ច តំ រូបិយំ ទត្វា កម្មារំ សញ្ញាបេតិ, អយម្បិ បត្តោ កប្បិយវោហារេន គហិតោបិ ទុតិយបត្តសទិសោយេវ, មូលស្ស សម្បដិច្ឆិតត្តា អកប្បិយោ។ កស្មា សេសានំ ន កប្បតីតិ? មូលស្ស អនិស្សដ្ឋត្តា។

យោ បន រូបិយំ អសម្បដិច្ឆិត្វា “ថេរស្ស បត្តំ កិណិត្វា ទេហី”តិ បហិតកប្បិយការកេន សទ្ធឹ កម្មារកុលំ គន្ត្វា បត្តំ ទិស្វា “ឥមេ កហាបណេ គហេត្វា ឥមំ ទេហី”តិ កហាបណេ ទាបេត្វា គហិតោ, អយំ បត្តោ ឯតស្សេវ ភិក្ខុនោ ន វដ្ដតិ ទុព្ពិចារិតត្តា, អញ្ញេសំ បន វដ្ដតិ មូលស្ស អសម្បដិច្ឆិតត្តា។ មហាសុមត្ថេរស្ស កិរ ឧបជ្ឈាយោ អនុរុទ្ធត្ថេរោ នាម អហោសិ។ សោ អត្តនោ ឯវរូបំ បត្តំ សប្បិស្ស បូរេត្វា សង្ឃស្ស និស្សជ្ជិ។ តិបិដកចូឡនាគត្ថេរស្ស សទ្ធិវិហារិកានំ ឯវរូបោ បត្តោ អហោសិ។ តំ ថេរោបិ សប្បិស្ស បូរេត្វា សង្ឃស្ស និស្សជ្ជាបេសីតិ។ ឥទំ អកប្បិយបត្តចតុក្កំ។

សចេ បន រូបិយំ អសម្បដិច្ឆិត្វា “ថេរស្ស បត្តំ កិណិត្វា ទេហី”តិ បហិតកប្បិយការកេន សទ្ធឹ កម្មារកុលំ គន្ត្វា បត្តំ ទិស្វា “អយំ មយ្ហំ រុច្ចតី”តិ វា “ឥមាហំ គហេស្សាមី”តិ វា វទតិ, កប្បិយការកោ ច តំ រូបិយំ ទត្វា កម្មារំ សញ្ញាបេតិ, អយំ បត្តោ សព្ពកប្បិយោ ពុទ្ធានម្បិ បរិភោគារហោ។ ឥមំ បន រូបិយសំវោហារំ ករោន្តេន “ឥមិនា ឥមំ គហេត្វា ទេហី”តិ កប្បិយការកម្បិ អាចិក្ខិតុំ ន វដ្ដតិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

កយវិក្កយសមាបត្តិវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

១២. រូបិយាទិបដិគ្គហណវិនិច្ឆយកថា

៥៩. រូបិយាទិបដិគ្គហោតិ ជាតរូបាទិបដិគ្គណ្ហនំ។ តត្ថ (បារា. អដ្ឋ. ២.៥៨៣-៤) ជាតរូបំ រជតំ ជាតរូបមាសកោ រជតមាសកោតិ ចតុព្ពិធំ និស្សគ្គិយវត្ថុ។ តម្ពលោហាទីហិ កតោ **លោហមាសកោ**។ សារទារុនា វា វេឡុបេសិកាយ វា អន្តមសោ តាលបណ្ណេនបិ រូបំ ឆិន្ទិត្វា កតោ **ទារុមាសកោ**។ លាខាយ វា និយ្យាសេន វា រូបំ សមុដ្ឋាបេត្វា កតោ **ជតុមាសកោ**។ យោ យោ យត្ថ យត្ថ ជនបទេ យទា យទា វោហារំ គច្ឆតិ, អន្តមសោ អដ្ឋិមយោបិ ចម្មមយោបិ រុក្ខផលពីជមយោបិ សមុដ្ឋាបិតរូបោបិ អសមុដ្ឋាបិតរូបោបីតិ អយំ សព្ពោបិ រជតមាសកេនេវ សង្គហិតោ។ មុត្តា មណិ វេឡុរិយោ សង្ខោ សិលា បវាឡំ លោហិតង្កោ មសារគល្លំ សត្ត ធញ្ញានិ ទាសិទាសខេត្តវត្ថុបុប្ផារាមផលារាមាទយោតិ ឥទំ ទុក្កដវត្ថុ។ តត្ថ និស្សគ្គិយវត្ថុំ អត្តនោ វា សង្ឃគណបុគ្គលចេតិយានំ វា អត្ថាយ សម្បដិច្ឆិតុំ ន វដ្ដតិ។ អត្តនោ អត្ថាយ សម្បដិច្ឆតោ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ ហោតិ, សេសានំ អត្ថាយ ទុក្កដំ។ ទុក្កដវត្ថុំ សព្ពេសម្បិ អត្ថាយ សម្បដិច្ឆតោ ទុក្កដមេវ។

តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (បារា. អដ្ឋ. ២.៥៣៨-៩) – សចេ កោចិ ជាតរូបរជតំ អាហរិត្វា “ឥទំ សង្ឃស្ស ទម្មិ, អារាមំ វា ករោថ ចេតិយំ វា ភោជនសាលាទីនំ វា អញ្ញតរ”ន្តិ វទតិ, ឥទំ សម្បដិច្ឆិតុំ ន វដ្ដតិ។ សចេ បន “នយិទំ ភិក្ខូនំ សម្បដិច្ឆិតុំ វដ្ដតី”តិ បដិក្ខិត្តេ “វឌ្ឍកីនំ វា កម្មការានំ វា ហត្ថេ ភវិស្សតិ , កេវលំ តុម្ហេ សុកតទុក្កដំ ជានាថា”តិ វត្វា តេសំ ហត្ថេ ទត្វា បក្កមតិ, វដ្ដតិ។ អថាបិ “មម មនុស្សានំ ហត្ថេ ភវិស្សតិ, មយ្ហមេវ វា ហត្ថេ ភវិស្សតិ, កេវលំ តុម្ហេ យំ យស្ស ទាតព្ពំ, តទត្ថាយ បេសេថា”តិ វទតិ, ឯវម្បិ វដ្ដតិ។ សចេ បន សង្ឃំ វា គណំ វា បុគ្គលំ វា អនាមសិត្វា “ឥទំ ហិរញ្ញសុវណ្ណំ ចេតិយស្ស ទេម, វិហារស្ស ទេម, នវកម្មស្ស ទេមា”តិ វទន្តិ, បដិក្ខិបិតុំ ន វដ្ដតិ, “ឥមេ ឥទំ ភណន្តី”តិ កប្បិយការកានំ អាចិក្ខិតព្ពំ។ “ចេតិយាទីនំ អត្ថាយ តុម្ហេ គហេត្វា ឋបេថា”តិ វុត្តេ បន “អម្ហាកំ គហេតុំ ន វដ្ដតី”តិ បដិក្ខិបិតព្ពំ។

សចេ បន កោចិ ពហុំ ហិរញ្ញសុវណ្ណំ អានេត្វា “ឥទំ សំឃស្ស ទម្មិ, ចត្តារោ បច្ចយេ បរិភុញ្ជថា”តិ វទតិ, តញ្ចេ សំឃោ សម្បដិច្ឆតិ, បដិគ្គហណេបិ បរិភោគេបិ អាបត្តិ។ តត្រ ចេកោ ភិក្ខុ “នយិទំ កប្បតី”តិ បដិក្ខិបតិ, ឧបាសកោ ច “យទិន កប្បតិ, មយ្ហមេវ ភវិស្សតី”តិ តំ អាទាយ គច្ឆតិ។ សោ ភិក្ខុ “តយា សំឃស្ស លាភន្តរាយោ កតោ”តិ ន កេនចិ កិញ្ចិ វត្តព្ពោ។ យោ ហិ តំ ចោទេតិ, ស្វេវ សាបត្តិកោ ហោតិ។ តេន បនេកេន ពហូ អនាបត្តិកា កតា។ សចេ បន ភិក្ខូហិ “ន វដ្ដតី”តិ បដិក្ខិត្តេ “កប្បិយការកានំ វា ហត្ថេ ភវិស្សតិ, មម បុរិសានំ វា មយ្ហំ វា ហត្ថេ ភវិស្សតិ, កេវលំ តុម្ហេ បច្ចយេ បរិភុញ្ជថា”តិ វទតិ, វដ្ដតិ។

ចតុបច្ចយត្ថាយ ច ទិន្នំ យេន យេន បច្ចយេន អត្ថោ ហោតិ, តំ តទត្ថំ ឧបនេតព្ពំ។ **ចីវរត្ថាយ** ទិន្នំ ចីវរេយេវ ឧបនេតព្ពំ។ សចេ ចីវរេន តាទិសោ អត្ថោ នត្ថិ, បិណ្ឌបាតាទីហិ សំឃោ កិលមតិ, សំឃសុដ្ឋុតាយ អបលោកេត្វា តទត្ថាយបិ ឧបនេតព្ពំ។ ឯស នយោ **បិណ្ឌបាតគិលានបច្ចយត្ថាយ** ទិន្នេបិ។ **សេនាសនត្ថាយ** ទិន្នំ បន សេនាសនស្ស គរុភណ្ឌត្តា សេនាសនេយេវ ឧបនេតព្ពំ។ សចេ បន ភិក្ខូសុ សេនាសនំ ឆឌ្ឌេត្វា គតេសុ សេនាសនំ វិនស្សតិ, ឦទិសេ កាលេ សេនាសនំ វិស្សជ្ជេត្វាបិ ភិក្ខូនំ បរិភោគោ អនុញ្ញាតោ, តស្មា សេនាសនជគ្គនត្ថំ មូលច្ឆេជ្ជំ អកត្វា យាបនមត្តំ បរិភុញ្ជិតព្ពំ។

៦០. សចេ កោចិ “មយ្ហំ តិសស្សសម្បាទនកំ មហាតឡាកំ អត្ថិ, តំ សំឃស្ស ទម្មី”តិ វទតិ, តញ្ចេ សំឃោ សម្បដិច្ឆតិ, បដិគ្គហណេបិ បរិភោគេបិ អាបត្តិយេវ។ យោ បន តំ បដិក្ខិបតិ, សោ បុរិមនយេនេវ ន កេនចិ កិញ្ចិ វត្តព្ពោ។ យោ ហិ តំ ចោទេតិ, ស្វេវ សាបត្តិកោ ហោតិ ។ តេន បនេកេន ពហូ អនាបត្តិកា កតា។ យោ បន “តាទិសំយេវ តឡាកំ ទម្មី”តិ វត្វា ភិក្ខូហិ “ន វដ្ដតី”តិ បដិក្ខិត្តោ វទតិ “អសុកញ្ច អសុកញ្ច សង្ឃស្ស តឡាកំ អត្ថិ, តំ កថំ វដ្ដតី”តិ។ សោ វត្តព្ពោ “កប្បិយំ កត្វា ទិន្នំ ភវិស្សតី”តិ។ កថំ ទិន្នំ កប្បិយំ ហោតីតិ។ “ចត្តារោ បច្ចយេ បរិភុញ្ជថា”តិ វត្វា ទិន្នន្តិ។ សោ សចេ “សាធុ, ភន្តេ ចត្តារោ បច្ចយេ បរិភុញ្ជថា”តិ ទេតិ, វដ្ដតិ។ អថាបិ “តឡាកំ គណ្ហថា”តិ វត្វា “ន វដ្ដតី”តិ បដិក្ខិត្តោ “កប្បិយការកោ អត្ថី”តិ បុច្ឆិត្វា “នត្ថី”តិ វុត្តេ “ឥទំ អសុកោ នាម វិចារេស្សតិ, អសុកស្ស វា ហត្ថេ មយ្ហំ វា ហត្ថេ ភវិស្សតិ, សង្ឃោ កប្បិយភណ្ឌំ បរិភុញ្ជតូ”តិ វទតិ, វដ្ដតិ។ សចេបិ “ន វដ្ដតី”តិ បដិក្ខិត្តោ “ឧទកំ បរិភុញ្ជិស្សតិ, ភណ្ឌកំ ធោវិស្សតិ, មិគបក្ខិនោ បិវិស្សន្តី”តិ វទតិ, ឯវម្បិ វដ្ដតិ។ អថាបិ “ន វដ្ដតី”តិ បដិក្ខិត្តោ វទតិ “កប្បិយសីសេន គណ្ហថា”តិ។ “សាធុ ឧបាសក, សង្ឃោ បានីយំ បិវិស្សតិ, ភណ្ឌកំ ធោវិស្សតិ, មិគបក្ខិនោ បិវិស្សន្តី”តិ វត្វា បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ អថាបិ “មម តឡាកំ វា បោក្ខរណី វា សង្ឃស្ស ទម្មី”តិ វុត្តេ “សាធុ ឧបាសក, សង្ឃោ បានីយំ បិវិស្សតី”តិអាទីនិ វត្វា បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិយេវ។

យទិ បន ភិក្ខូហិ ហត្ថកម្មំ យាចិត្វា សហត្ថេន ច កប្បិយបថវឹ ខណិត្វា ឧទកបរិភោគត្ថាយ តឡាកំ ការិតំ ហោតិ, តញ្ចេ និស្សាយ សស្សំ និប្ផាទេត្វា មនុស្សា វិហារេ កប្បិយភណ្ឌំ ទេន្តិ, វដ្ដតិ។ អថ មនុស្សា ឯវ សង្ឃស្ស ឧបការត្ថាយ សង្ឃិកភូមិំ ខណិត្វា តំ និស្សាយ និប្ផន្នសស្សតោ កប្បិយភណ្ឌំ ទេន្តិ, ឯតម្បិ វដ្ដតិ។ "អម្ហាកំ ឯកំ កប្បិយការកំ ឋបេថា"តិ វុត្តេ ច ឋបេតុម្បិ លព្ភតិ។ អថ តេ មនុស្សា រាជពលិនា ឧបទ្ទុតា បក្កមន្តិ, អញ្ញេ បដិបជ្ជន្តិ, ន ច ភិក្ខូនំ កិញ្ចិ ទេន្តិ, ឧទកំ វារេតុំ លព្ភតិ, តញ្ច ខោ កសិកម្មកាលេយេវ, ន សស្សកាលេ។ សចេ តេ វទន្តិ "ននុ, ភន្តេ, បុព្ពេបិ មនុស្សា ឥមំ និស្សាយ សស្សំ អកំសូ"តិ, តតោ វត្តព្វា "តេ សង្ឃស្ស ឥមញ្ច ឥមញ្ច ឧបការំ អកំសុ, ឥទញ្ចិទញ្ច កប្បិយភណ្ឌកំ អទំសូ"តិ។ សចេ តេ វទន្តិ "មយម្បិ ទស្សាមា"តិ, ឯវម្បិ វដ្ដតិ។

សចេ បន កោចិ អព្យត្តោ អកប្បិយវោហារេន តឡាកំ បដិគ្គណ្ហាតិ វា ការេតិ វា, តំ ភិក្ខូហិ ន បរិភុញ្ជិតព្វំ, តំ និស្សាយ លទ្ធកប្បិយភណ្ឌម្បិ អកប្បិយមេវ ។ សចេ ភិក្ខូហិ បរិច្ចត្តភាវំ ញត្វា សាមិកោ វា តស្ស បុត្តធីតរោ វា អញ្ញោ វា កោចិ វំសេ ឧប្បន្នោ បុន កប្បិយវោហារេន ទេតិ, វដ្ដតិ។ បច្ឆិន្នេ កុលវំសេ យោ តស្ស ជនបទស្ស សាមិកោ, សោ អច្ឆិន្ទិត្វា កប្បិយវោហារេន បុន ទេតិ ចិត្តលបព្ពតេ ភិក្ខុនា នីហដឧទកវាហកំ **អឡនាគរាជមហេសី** វិយ, ឯវម្បិ វដ្ដតិ។ កប្បិយវោហារេបិ ឧទកវសេន បដិគ្គហិតតឡាកេ សុទ្ធចិត្តានំ មត្តិកុទ្ធរណបាឡិពន្ធនាទីនិ ច កាតុំ វដ្ដតិ។ តំ និស្សាយ បន សស្សំ ករោន្តេ ទិស្វា កប្បិយការកំ ឋបេតុំ ន វដ្ដតិ។ យទិ តេ សយមេវ កប្បិយភណ្ឌំ ទេន្តិ, គហេតព្វំ។ នោ ចេ ទេន្តិ, ន ចោទេតព្វំ។ បច្ចយវសេន បដិគ្គហិតតឡាកេ កប្បិយការកំ ឋបេតុំ វដ្ដតិ, មត្តិកុទ្ធរណបាឡិពន្ធនាទីនិ ការេតុំ ន វដ្ដតិ។ សចេ កប្បិយការកា សយមេវ ករោន្តិ, វដ្ដតិ។ អព្យត្តេន បន លជ្ជិភិក្ខុនា ការាបិតេសុ កិញ្ចាបិ បដិគ្គហណំ កប្បិយំ, ភិក្ខុស្ស បន បយោគបច្ចយា ឧប្បន្នេន មិស្សត្តា វិសគតបិណ្ឌបាតោ វិយ អកប្បិយមំសរសមិស្សភោជនំ វិយ ច ទុព្ពិនិភោគំ ហោតិ, សព្ពេសំ អកប្បិយមេវ។

៦១. សចេ បន ឧទកស្ស ឱកាសោ អត្ថិ, តឡាកស្ស បាឡិ ថិរា, "យថា ពហុំ ឧទកំ គណ្ហាតិ, ឯវំ ករោហិ, តីរសមីបេ ឧទកំ ករោហី"តិ ឯវំ ឧទកមេវ វិចារេតិ, វដ្ដតិ។ ឧទ្ធនេ អគ្គឹ ន បាតេន្តិ, "ឧទកកម្មំ លព្ភតុ ឧបាសកា"តិ វត្តុំ វដ្ដតិ, "សស្សំ កត្វា អាហរថា"តិ វត្តុំ បន ន វដ្ដតិ។ សចេ បន តឡាកេ អតិពហុំ ឧទកំ ទិស្វា បស្សតោ វា បិដ្ឋិតោ វា មាតិកំ នីហរាបេតិ, វនំ ឆិន្ទាបេត្វា កេទារេ ការាបេតិ, បោរាណកេទារេសុ វា បកតិភាគំ អគ្គហេត្វា អតិរេកំ គណ្ហាតិ, នវសស្សេ វា អបរិច្ឆិន្នភាគេ "ឯត្តកេ កហាបណេ ទេថា"តិ កហាបណេ ឧដ្ឋាបេតិ, សព្ពេសំ អកប្បិយំ។

យោ បន "កសថ វបថា"តិ អវត្វា "ឯត្តកាយ ភូមិយា ឯត្តកោ នាម ភាគោ"តិ ឯវំ ភូមឹ វា បតិដ្ឋាបេតិ, "ឯត្តកេ ភូមិភាគេ អម្ហេហិ សស្សំ កតំ, ឯត្តកំ នាម ភាគំ គណ្ហថា"តិ វទន្តេសុ កស្សកេសុ ភូមិប្បមាណគហណត្ថំ រជ្ជុយា វា ទណ្ឌេន វា មិនាតិ, ខលេ វា ឋត្វា រក្ខតិ, ខលតោ វា នីហរាបេតិ, កោដ្ឋាគារេ វា បដិសាមេតិ, តស្សេវ តំ អកប្បិយំ។ សចេ កស្សកា កហាបណេ អាហរិត្វា "ឥមេ សង្ឃស្ស អាហដា"តិ វទន្តិ, អញ្ញតរោ ច ភិក្ខុ "ន សង្ឃោ កហាបណេ ខាទតី"តិ សញ្ញាយ "ឯត្តកេហិ កហាបណេហិ សាដកេ អាហរថ , ឯត្តកេហិ យាគុអាទីនិ សម្បាទេថា"តិ វទតិ, យំ តេ អាហរន្តិ, តំ សព្ពេសំ អកប្បិយំ។ កស្មា? កហាបណានំ វិចារិតត្តា។ សចេ ធញ្ញំ អាហរិត្វា "ឥទំ សង្ឃស្ស អាហដ"ន្តិ វទន្តិ, អញ្ញតរោ ច ភិក្ខុ បុរិមនយេនេវ "ឯត្តកេហិ វីហីហិ ឥទញ្ចិទញ្ច អាហរថា"តិ វទតិ, យំ តេ អាហរន្តិ, តំ តស្សេវ អកប្បិយំ។ កស្មា? ធញ្ញស្ស វិចារិតត្តា។ សចេ តណ្ឌុលំ វា អបរណ្ណំ វា អាហរិត្វា "ឥទំ សង្ឃស្ស អាហដ"ន្តិ វទន្តិ, អញ្ញតរោ ច ភិក្ខុ បុរិមនយេនេវ "ឯត្តកេហិ តណ្ឌុលេហិ ឥទញ្ចិទញ្ច អាហរថា"តិ វទតិ, យំ តេ អាហរន្តិ, តំ សព្ពេសំ កប្បិយំ។ កស្មា? កប្បិយានំ តណ្ឌុលាទីនំ វិចារិតត្តា។ កយវិក្កយេបិ អនាបត្តិ កប្បិយការកស្ស អាចិក្ខិតត្តា។

៦២. បុព្ពេ បន ចិត្តលបព្ពតេ ឯកោ ភិក្ខុ ចតុសាលទ្វារេ "អហោ វត ស្វេ សង្ឃស្ស ឯត្តកប្បមាណេ បូវេ បចេយ្យុ"ន្តិ អារាមិកានំ សញ្ញាជននត្ថំ ភូមិយំ មណ្ឌលំ អកាសិ។ តំ ទិស្វា ឆេកោ អារាមិកោ តថេវ កត្វា ទុតិយទិវសេ ភេរិយា អាកោដិតាយ សន្និបតិតេ សង្ឃេ បូវំ គហេត្វា សង្ឃត្ថេរំ អាហ – "ភន្តេ, អម្ហេហិ ឥតោ បុព្ពេ នេវ បិតូនំ, ន បិតាមហានំ ឯវរូបំ សុតបុព្ពំ, ឯកេន អយ្យេន ចតុសាលទ្វារេ បូវត្ថាយ សញ្ញា កតា, ឥតោ ទានិ បភុតិ អយ្យា អត្តនោ អត្តនោ ចិត្តានុរូបំ វទន្តុ, អម្ហាកម្បិ ផាសុវិហារោ ភវិស្សតី"តិ។ មហាថេរោ តតោវ និវត្តិ, ឯកភិក្ខុនាបិ បូវោ ន គហិតោ។ ឯវំ បុព្ពេ តត្រុប្បាទំ ន បរិភុញ្ជឹសុ។ តស្មា –

> សល្លេខំ អច្ចជន្តេន, អប្បមត្តេន ភិក្ខុនា;
> កប្បិយេបិ ន កាតព្ពា, អាមិសត្ថាយ លោលតាតិ។ (បារា. អដ្ឋ. ២.៥៣៨-៩);

យោ ចាយំ តឡាកេ វុត្តោ, បោក្ខរណីឧទកវាហកមាតិកាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

៦៣. បុព្ពណ្ណាបរណ្ណឧច្ឆុផលាផលាទីនំ វិរុហនដ្ឋានំ យំ កិញ្ចិ ខេត្តំ វា វត្ថុំ វា “ទម្មី”តិ វុត្តេបិ “ន វដ្ដតី”តិ បដិក្ខិបិត្វា តឡាកេ វុត្តនយេនេវ យទា កប្បិយវោហារេន “ចតុបច្ចយបរិភោគត្ថាយ ទម្មី”តិ វទតិ, តទា សម្បដិច្ឆិតព្ពំ, “វនំ ទម្មិ អរញ្ញំ ទម្មី”តិ វុត្តេ បន វដ្ដតិ។ សចេ មនុស្សា ភិក្ខូហិ អនាណត្តាយេវ តត្ថ វុក្ខេ ឆិន្ទិត្វា អបរណ្ណាទីនិ សម្បាទេត្វា ភិក្ខូនំ ភាគំ ទេន្តិ, វដ្ដតិ, អទេន្តា ន ចោទេតព្ពា។ សចេ កេនចិទេវ អន្តរាយេន តេសុ បក្កន្តេសុ អញ្ញេ ករោន្តិ, ន ច ភិក្ខូនំ កិញ្ចិ ទេន្តិ, តេ វារេតព្ពា។ សចេ វទន្តិ “ននុ, ភន្តេ, បុព្ពេ មនុស្សា ឥធ សស្សានិ អកំសូ”តិ, តតោ វត្តព្ពា “តេ សង្ឃស្ស ឥទញ្ចិទញ្ច កប្បិយភណ្ឌំ អទំសូ”តិ។ សចេ វទន្តិ “មយម្បិ ទស្សាមា”តិ, ឯវំ វដ្ដតិ។

កិញ្ចិ សស្សុដ្ឋានកំ ភូមិប្បទេសំ សន្ធាយ “សីមំ ទេមា”តិ វទន្តិ, វដ្ដតិ។ សីមបរិច្ឆេទនត្ថំ បន ថម្ភា វា បាសាណា វា សយំ ន ឋបេតព្ពា, ភូមិ នាម អនគ្ឃា, អប្បកេនបិ បារាជិកោ ភវេយ្យ។ អារាមិកានំ បន វត្តព្ពំ “ឥមិនា ឋានេន អម្ហាកំ សីមា គតា”តិ។ សចេបិ ហិ តេ អធិកំ គណ្ហន្តិ, បរិយាយេន កថិតត្តា អនាបត្តិ។ យទិ បន រាជរាជមហាមត្តាទយោ សយមេវ ថម្ភេ ឋបាបេត្វា “ចត្តារោ បច្ចយេ បរិភុញ្ជថា”តិ ទេន្តិ, វដ្ដតិយេវ។

សចេ កោចិ អន្តោសីមាយំ តឡាកំ វា ខណតិ, វិហារមជ្ឈេន វា មាតិកំ នេតិ, ចេតិយង្គណពោធិយង្គណាទីនិ ទុស្សន្តិ, វារេតព្ពោ។ សចេ សង្ឃោ កិញ្ចិ លភិត្វា អាមិសគរុកតាយ ន វារេតិ, ឯកោ ភិក្ខុ វារេតិ, សោវ ភិក្ខុ ឥស្សរោ។ សចេ ឯកោ ភិក្ខុ ន វារេតិ “នេថ តុម្ហេ”តិ, តេសំយេវ បក្ខោ ហោតិ។ សង្ឃោ វារេតិ, សង្ឃោវ ឥស្សរោ។ សង្ឃិកេសុ ហិ កម្មេសុ យោ ធម្មកម្មំ ករោតិ, សោវ ឥស្សរោ។ សចេ វារិយមានោបិ ករោតិ, ហេដ្ឋា គហិតំ បំសុំ ហេដ្ឋា បក្ខិបិត្វា, ឧបរិ គហិតំ បំសុំ ឧបរិ បក្ខិបិត្វា បូរេតព្ពា។

សចេ កោចិ យថាជាតមេវ ឧច្ឆុំ វា អបរណ្ណំ វា អលាពុកុម្ភណ្ឌាទិកំ វា វល្លិផលំ ទាតុកាមោ “ឯតំ សព្ពំ ឧច្ឆុខេត្តំ អបរណ្ណវត្ថុំ វល្លិផលាវាដំ ទម្មី”តិ វទតិ, សហ វត្ថុនា បរាមដ្ឋត្តា ន វដ្ដតីតិ មហាសុមត្ថេរោ អាហ។ មហាបទុមត្ថេរោ បន “អភិលាបមត្តមេតំ, សាមិកានំយេវ ហិ សោ ភូមិភាគោ, តស្មា វដ្ដតី”តិ អាហ។ “ទាសំ ទម្មី”តិ វទតិ, ន វដ្ដតិ។ “អារាមិកំ ទម្មិ, វេយ្យាវច្ចករំ ទម្មិ, កប្បិយការកំ ទម្មី”តិ វុត្តេ វដ្ដតិ។ សចេ អារាមិកោ បុរេភត្តម្បិ បច្ឆាភត្តម្បិ សង្ឃស្សេវ កម្មំ ករោតិ, សាមណេរស្ស វិយ សព្ពំ ភេសជ្ជំ បដិជគ្គនម្បិ តស្ស កាតព្ពំ។ សចេ បុរេភត្តមេវ សង្ឃស្ស កម្មំ ករោតិ, បច្ឆាភត្តំ អត្តនោ ករោតិ, សាយំ និវាបោ ន ទាតព្ពោ។ យេបិ បញ្ចទិវសវារេន វា បក្ខវារេន វា សង្ឃស្ស កម្មំ កត្វា សេសកាលេ អត្តនោ កម្មំ ករោន្តិ, តេសម្បិ ករណកាលេយេវ ភត្តញ្ច និវាបោ ច ទាតព្ពោ។ សចេ សង្ឃស្ស កម្មំ នត្ថិ, អត្តនោយេវ កម្មំ កត្វា ជីវន្តិ, តេ ចេ ហត្ថកម្មមូលំ អានេត្វា ទេន្តិ, គហេតព្ពំ។ នោ ចេ ទេន្តិ, ន កិញ្ចិ វត្តព្ពា។ យំ កិញ្ចិ រជកទាសម្បិ បេសការទាសម្បិ អារាមិកនាមេន សម្បដិច្ឆិតុំ វដ្ដតិ។

សចេ “គាវោ ទេមា”តិ វទន្តិ, “ន វដ្ដតី”តិ បដិក្ខិបិតព្ពា។ ឥមា គាវោ កុតោតិ។ បណ្ឌិតេហិ បញ្ចគោរសបរិភោគត្ថាយ ទិន្នាតិ។ “មយម្បិ បញ្ចគោរសបរិភោគត្ថាយ ទេមា”តិ វុត្តេ វដ្ដន្តិ។ អជិកាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ “ហត្ថី ទេម, អស្សំ, មហឹសំ, កុក្កុដំ, សូករំ ទេមា”តិ វទន្តិ, សម្បដិច្ឆិតុំ ន វដ្ដតិ។ សចេ កេចិ មនុស្សា “អប្បោស្សុក្កា, ភន្តេ, តុម្ហេ ហោថ, មយំ ឥមេ គហេត្វា តុម្ហាកំ កប្បិយភណ្ឌំ ទស្សាមា”តិ គណ្ហន្តិ, វដ្ដតិ។ កុក្កុដសូករេ “សុខំ ជីវន្តូ”តិ អរញ្ញេ វិស្សជ្ជាបេតុំ វដ្ដតិ។ “ឥមំ តឡាកំ, ឥមំ ខេត្តំ, ឥមំ វត្ថុំ វិហារស្ស ទេមា”តិ វុត្តេ បដិក្ខិបិតុំ ន លព្ភតិ។

៦៤. សចេ កោចិ ភិក្ខុំ ឧទ្ទិស្ស ទូតេន ហិរញ្ញសុវណ្ណាទិចីវរចេតាបន្នំ បហិណេយ្យ “ឥមិនា ចីវរចេតាបន្នេន ចីវរំ ចេតាបេត្វា ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ ចីវរេន អច្ឆាទេហី”តិ, សោ ចេ ទូតោ តំ ភិក្ខុំ ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ វទេយ្យ “ឥទំ ខោ, ភន្តេ, អាយស្មន្តំ ឧទ្ទិស្ស ចីវរចេតាបន្នំ អាភតំ, បដិគ្គណ្ហាតុ អាយស្មា ចីវរចេតាបន្ន”ន្តិ, តេន ភិក្ខុនា សោ ទូតោ ឯវមស្ស វចនីយោ “ន ខោ មយំ, អាវុសោ, ចីវរចេតាបន្នំ បដិគ្គណ្ហាម, ចីវរញ្ច ខោ មយំ បដិគ្គណ្ហាម កាលេន កប្បិយ”ន្តិ។ សោ ចេ ទូតោ តំ ភិក្ខុំ ឯវំ វទេយ្យ “អត្ថិ បនាយស្មតោ កោចិ វេយ្យាវច្ចករោ”តិ, ចីវរត្ថិកេន ភិក្ខុនា វេយ្យាវច្ចករោ និទ្ទិសិតព្ពោ អារាមិកោ វា ឧបាសកោ វា “ឯសោ ខោ, អាវុសោ, ភិក្ខូនំ វេយ្យាវច្ចករោ”តិ។ ន វត្តព្ពោ “តស្ស ទេហី”តិ វា “សោ វា និក្ខិបិស្សតិ, សោ វា បរិវត្តេស្សតិ, សោ វា ចេតាបេស្សតី”តិ ។ សោ ចេ ទូតោ តំ វេយ្យាវច្ចករំ សញ្ញាបេត្វា តំ ភិក្ខុំ ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ វទេយ្យ “យំ ខោ, ភន្តេ, អាយស្មា វេយ្យាវច្ចករំ និទ្ទិសិ, អាណត្តោ សោ មយា, ឧបសង្កមតុ អាយស្មា កាលេន, ចីវរេន តំ អច្ឆាទេស្សតី”តិ។ ចីវរត្ថិកេន ភិក្ខុនា វេយ្យាវច្ចករោ ឧបសង្កមិត្វា ទ្វត្តិក្ខត្តុំ ចោទេតព្ពោ សារេតព្ពោ “អត្ថោ មេ, អាវុសោ, ចីវរេនា”តិ។ ន វត្តព្ពោ “ទេហិ មេ ចីវរំ, អាហរ មេ ចីវរំ, បរិវត្តេហិ មេ ចីវរំ, ចេតាបេហិ មេ ចីវរ”ន្តិ។ សចេ ទ្វត្តិក្ខត្តុំ ចោទយ

មានោ សារយមានោ តំ ចីវរំ អភិនិប្ផាទេតិ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ អភិនិប្ផាទេតិ, តត្ថ គន្ត្វា ចតុក្ខត្តុំ បញ្ចក្ខត្តុំ ឆក្ខត្តុបរមំ តុណ្ហីភូតេន ឧទ្ទិស្ស ឋាតព្ពំ, ន អាសនេ និសីទិតព្ពំ, ន អាមិសំ បដិគ្គហេតព្ពំ, ន ធម្មោ ភាសិតព្ពោ។ “កឹ ការណា អាគតោសី”តិ បុច្ឆិយមានេន “ជានាហិ, អាវុសោ”តិ ឯត្តកមេវ វត្តព្ពំ។

សចេ អាសនេ វា និសីទតិ, អាមិសំ វា បដិគ្គណ្ហាតិ, ធម្មំ វា ភាសតិ, ឋានំ ភញ្ជតិ។ សចេ ចតុក្ខត្តុំ ចោទេតិ, ចតុក្ខត្តុំ ឋាតព្ពំ។ បញ្ចក្ខត្តុំ ចោទេតិ, ទ្វិក្ខត្តុំ ឋាតព្ពំ។ ឆក្ខត្តុំ ចោទេតិ, ន ឋាតព្ពំ។ ឯកាយ ហិ ចោទនាយ ឋានទ្វយំ ភញ្ជតិ។ យថា ឆក្ខត្តុំ ចោទេត្វា ន ឋាតព្ពំ, ឯវំ ទ្វាទសក្ខត្តុំ ឋត្វា ន ចោទេតព្ពំ។ តស្មា សចេ ចោទេតិយេវ ន តិដ្ឋតិ, ឆ ចោទនា លព្ភន្តិ។ សចេ តិដ្ឋតិយេវ ន ចោទេតិ, ទ្វាទស ឋានានិ លព្ភន្តិ។ សចេ ចោទេតិបិ តិដ្ឋតិបិ, ឯកាយ ចោទនាយ ទ្វេ ឋានានិ ហាបេតព្ពានិ។ តត្ថ យោ ឯកទិវសមេវ បុនប្បុនំ គន្ត្វា ឆក្ខត្តុំ ចោទេតិ, សកឹយេវ វា គន្ត្វា “អត្ថោ មេ, អាវុសោ, ចីវរេនា”តិ ឆក្ខត្តុំ វទតិ, តត្ថ ឯកទិវសមេវ បុនប្បុនំ គន្ត្វា ទ្វាទសក្ខត្តុំ តិដ្ឋតិ, សកិមេវ វា គន្ត្វា តត្រ តត្រ ឋានេ តិដ្ឋតិ, សោបិ សព្ពចោទនាយោ សព្ពដ្ឋានានិ ច ភញ្ជតិ, កោ បន វាទោ នានាទិវសេសុ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ វាយមមានោ តំ ចីវរំ អភិនិប្ផាទេតិ, បយោគេ ទុក្កដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។ នោ ចេ សក្កោតិ តំ អភិនិប្ផាទេតុំ, យតោ រាជតោ រាជមហាមត្តតោ វា អស្ស ភិក្ខុនោ តំ ចីវរចេតាបន្នំ អានីតំ, តស្ស សន្តិកំ សាមំ វា គន្តព្ពំ, ទូតោ វា បាហេតព្ពោ “យំ ខោ តុម្ហេ អាយស្មន្តោ ភិក្ខុំ ឧទ្ទិស្ស ចីវរចេតាបន្នំ បហិណិត្ថ, ន តំ តស្ស ភិក្ខុនោ កិញ្ចិ អត្ថំ អនុភោតិ, យុញ្ជន្តាយស្មន្តោ សកំ, មា តុម្ហាកំ សន្តកំ វិនស្សតូ”តិ។ អយំ តត្ថ សាមីចិ។ យោ បន នេវ សាមំ គច្ឆតិ, ន ទូតំ បាហេតិ, វត្តភេទេ ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ។

៦៥. កឹ បន (បារា. អដ្ឋ. ២.៥៣៨-៩) សព្ពកប្បិយការកេសុ ឯវំ បដិបជ្ជិតព្ពន្តិ? ន បដិបជ្ជិតព្ពំ។ អយញ្ហិ កប្បិយការកោ នាម សង្ខេបតោ ទុវិធោ និទ្ទិដ្ឋោ អនិទ្ទិដ្ឋោ ច។ តត្ថ និទ្ទិដ្ឋោ ទុវិធោ ភិក្ខុនា និទ្ទិដ្ឋោ ទូតេន និទ្ទិដ្ឋោតិ។ អនិទ្ទិដ្ឋោបិ ទុវិធោ មុខវេវដិកកប្បិយការកោ បរម្មុខកប្បិយការកោតិ។ តេសុ ភិក្ខុនា និទ្ទិដ្ឋោ សម្មុខាសម្មុខវសេន ចតុព្ពិធោ ហោតិ, តថា ទូតេន និទ្ទិដ្ឋោបិ។ កថំ? ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុស្ស ចីវរត្ថាយ ទូតេន អកប្បិយវត្ថុំ បហិណតិ, ទូតោ តំ ភិក្ខុំ ឧបសង្កមិត្វា “ឥទំ, ភន្តេ, ឥត្ថន្នាមេន តុម្ហាកំ ចីវរត្ថាយ បហិតំ, គណ្ហថ ន”ន្តិ វទតិ, ភិក្ខុ “នយិទំ កប្បតី”តិ បដិក្ខិបតិ, ទូតោ “អត្ថិ បន តេ, ភន្តេ, វេយ្យាវច្ចករោ”តិ បុច្ឆតិ, បុញ្ញត្ថិកេហិ ច ឧបាសកេហិ “ភិក្ខូនំ វេយ្យាវច្ចំ ករោថា”តិ អាណត្តា វា, ភិក្ខូនំ វា សន្ទិដ្ឋសម្ភត្តា កេចិ វេយ្យាវច្ចករា ហោន្តិ, តេសំ អញ្ញតរោ តស្មឹ ខណេ ភិក្ខុស្ស សន្តិកេ និសិន្នោ ហោតិ, ភិក្ខុ តំ និទ្ទិសតិ “អយំ ភិក្ខូនំ វេយ្យាវច្ចករោ”តិ, ទូតោ តស្ស ហត្ថេ អកប្បិយវត្ថុំ ទត្វា “ថេរស្ស ចីវរំ កិណិត្វា ទេហី”តិ គច្ឆតិ, អយំ ភិក្ខុនា សម្មុខានិទ្ទិដ្ឋោ។

នោ ចេ ភិក្ខុស្ស សន្តិកេ និសិន្នោ ហោតិ, អបិច ខោ ភិក្ខុ និទ្ទិសតិ “អសុកស្មឹ នាម គាមេ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខូនំ វេយ្យាវច្ចករោ”តិ, សោ គន្ត្វា តស្ស ហត្ថេ អកប្បិយវត្ថុំ ទត្វា “ថេរស្ស ចីវរំ កិណិត្វា ទទេយ្យាសី”តិ អាគន្ត្វា ភិក្ខុស្ស អារោចេត្វា គច្ឆតិ, អយមេកោ ភិក្ខុនា អសម្មុខានិទ្ទិដ្ឋោ។

ន ហេវ ខោ សោ ទូតោ អត្តនា អាគន្ត្វា អារោចេតិ, អបិច ខោ អញ្ញំ បហិណតិ “ទិន្នំ មយា, ភន្តេ, តស្ស ហត្ថេ ចីវរចេតាបន្នំ, តុម្ហេ ចីវរំ គណ្ហេយ្យាថា”តិ, អយំ ទុតិយោ ភិក្ខុនា អសម្មុខានិទ្ទិដ្ឋោ។

ន ហេវ ខោ អញ្ញំ បហិណតិ, អបិច គច្ឆន្តោវ ភិក្ខុំ វទតិ “អហំ តស្ស ហត្ថេ ចីវរចេតាបន្នំ ទស្សាមិ, តុម្ហេ ចីវរំ គណ្ហេយ្យាថា”តិ, អយំ តតិយោ ភិក្ខុនា អសម្មុខានិទ្ទិដ្ឋោតិ ឯវំ ឯកោ សម្មុខានិទ្ទិដ្ឋោ តយោ អសម្មុខានិទ្ទិដ្ឋាតិ ឥមេ ចត្តារោ ភិក្ខុនា និទ្ទិដ្ឋវេយ្យាវច្ចករា នាម។ ឯតេសុ ឥធ វុត្តនយេនេវ បដិបជ្ជិតព្ពំ។

អបរោ ភិក្ខុ បុរិមនយេនេវ ទូតេន បុច្ឆិតោ នត្ថិតាយ វា អវិចារេតុកាមតាយ វា “នត្ថម្ហាកំ កប្បិយការកោ”តិ វទតិ, តស្មឹ ខណេ កោចិ មនុស្សោ អាគច្ឆតិ, ទូតោ តស្ស ហត្ថេ អកប្បិយវត្ថុំ ទត្វា “ឥមស្ស ហត្ថតោ ចីវរំ គណ្ហេយ្យាថា”តិ វត្វា គច្ឆតិ, អយំ ទូតេន សម្មុខានិទ្ទិដ្ឋោតិ ឯវំ ឯកោ សម្មុខានិទ្ទិដ្ឋោ។

អបរោ ទូតោ គាមំ បវិសិត្វា អត្តនា អភិរុចិតស្ស កស្សចិ ហត្ថេ អកប្បិយវត្ថុំ ទត្វា បុរិមនយេនេវ អាគន្ត្វា វា អារោចេតិ, អញ្ញំ វា បហិណតិ “អហំ អសុកស្ស នាម ហត្ថេ ចីវរចេតាបន្នំ ទស្សាមិ, តុម្ហេ ចីវរំ គណ្ហេយ្យាថា”តិ វត្វា វា គច្ឆតិ, អយំ តតិយោ ទូតេន អសម្មុខានិទ្ទិដ្ឋោតិ ឯវំ ឯកោ សម្មុខានិទ្ទិដ្ឋោ តយោ អសម្មុខានិទ្ទិដ្ឋាតិ ឥមេ ចត្តារោ ទូតេន និទ្ទិដ្ឋវេយ្យាវច្ចករា នាម។ ឯតេសុ មេណ្ឌកសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ បដិបជ្ជិតព្ពំ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“សន្តិ, ភិក្ខវេ, មនុស្សា សទ្ធា បសន្នា, តេ កប្បិយការកានំ ហត្ថេ ហិរញ្ញំ ឧបនិក្ខិបន្តិ ‘ឥមិនា យំ អយ្យស្ស កប្បិយំ, តំ ទេថា’តិ។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, យំ តតោ កប្បិយំ, តំ សាទិតុំ, ន ត្វេវាហំ, ភិក្ខវេ, ‘កេនចិ បរិយាយេន ជាតរូបរជតំ សាទិតព្ពំ បរិយេសិតព្ព’ន្តិ វទាមី”តិ (មហាវ. ២៩៩)។

ឯត្ថ ចោទនាយ បរិមាណំ នត្ថិ, មូលំ អសាទិយន្តេន សហស្សក្ខត្តុម្បិ ចោទនាយ វា ឋានេន វា កប្បិយភណ្ឌំ សាទិតុំ វដ្ដតិ។ នោ ចេ ទេតិ, អញ្ញំ កប្បិយការកំ ឋបេត្វាបិ អាហរាបេតព្ពំ។ សចេ ឥច្ឆតិ, មូលសាមិកានម្បិ កថេតព្ពំ។ នោ ចេ ឥច្ឆតិ, ន កថេតព្ពំ។

អបរោ ភិក្ខុ បុរិមនយេនេវ ទូតេន បុច្ឆិតោ “នត្ថម្ហាកំ កប្បិយការកោ”តិ វទតិ, តទញ្ញោ សមីបេ ឋិតោ សុត្វា “អាហរ ភោ, អហំ អយ្យស្ស ចីវរំ ចេតាបេត្វា ទស្សាមី”តិ វទតិ។ ទូតោ “ហន្ទ ភោ ទទេយ្យាសី”តិ តស្ស ហត្ថេ ទត្វា ភិក្ខុស្ស អនារោចេត្វាវ គច្ឆតិ, អយំ មុខវេវដិកកប្បិយការកោ។ អបរោ ភិក្ខុនោ ឧបដ្ឋាកស្ស វា អញ្ញស្ស វា ហត្ថេ អកប្បិយវត្ថុំ ទត្វា “ថេរស្ស ចីវរំ ទទេយ្យាសី”តិ ឯត្តោវ បក្កមតិ, អយំ បរម្មុខាកប្បិយការកោតិ ឥមេ ទ្វេ អនិទ្ទិដ្ឋកប្បិយការកា នាម។ ឯតេសុ អញ្ញាតកអប្បវារិតេសុ វិយ បដិបជ្ជិតព្ពំ។ សចេ សយមេវ ចីវរំ អានេត្វា ទទន្តិ, គហេតព្ពំ។ នោ ចេ, ន កិញ្ចិ វត្តព្ពា។ យថា ច ទូតស្ស ហត្ថេ ចីវរត្ថាយ អកប្បិយវត្ថុម្ហិ បេសិតេ វិនិច្ឆយោ វុត្តោ, ឯវំ បិណ្ឌបាតាទីនម្បិ អត្ថាយ បេសិតេ សយំ អាគន្ត្វា ទីយមានេ ច វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។

៦៦. ឧបនិក្ខិត្តសាទិយនេ បន អយំ វិនិច្ឆយោ (បារា. អដ្ឋ. ២.៥៨៣-៤) – កិញ្ចិ អកប្បិយវត្ថុំ បាទមូលេ ឋបេត្វា “ឥទំ អយ្យស្ស ហោតូ”តិ វុត្តេ សចេបិ ចិត្តេន សាទិយតិ, គណ្ហិតុកាមោ ហោតិ, កាយេន វា វាចាយ វា “នយិទំ កប្បតី”តិ បដិក្ខិបតិ, អនាបត្តិ ។ កាយវាចាហិ វា អប្បដិក្ខិបិត្វាបិ សុទ្ធចិត្តោ ហុត្វា “នយិទំ អម្ហាកំ កប្បតី”តិ ន សាទិយតិ, អនាបត្តិយេវ។ តីសុ ទ្វារេសុ ហិ យេន កេនចិ បដិក្ខិត្តំ បដិក្ខិត្តមេវ ហោតិ។ សចេ បន កាយវាចាហិ អប្បដិក្ខិបិត្វា ចិត្តេន អធិវាសេតិ, កាយវាចាហិ កត្តព្ពស្ស បដិក្ខេបស្ស អករណតោ អកិរិយសមុដ្ឋានំ កាយទ្វារេ ច វចីទ្វារេ ច អាបត្តឹ អាបជ្ជតិ, មនោទ្វារេ បន អាបត្តិ នាម នត្ថិ។

ឯកោ សតំ វា សហស្សំ វា បាទមូលេ ឋបេតិ “តុយ្ហិទំ ហោតូ”តិ, ភិក្ខុ “នយិទំ កប្បតី”តិ បដិក្ខិបតិ, ឧបាសកោ “បរិច្ចត្តំ មយា តុម្ហាក”ន្តិ គតោ, អញ្ញោ តត្ថ អាគន្ត្វា បុច្ឆតិ “កឹ, ភន្តេ, ឥទ”ន្តិ, យំ តេន ច អត្តនា ច វុត្តំ, តំ អាចិក្ខិតព្ពំ។ សោ ចេ វទតិ “គោបយិស្សាមហំ, ភន្តេ, គុត្តដ្ឋានំ ទស្សេថា”តិ, សត្តភូមិកម្បិ បាសាទំ អភិរុហិត្វា “ឥទំ គុត្តដ្ឋាន”ន្តិ អាចិក្ខិតព្ពំ, “ឥធ និក្ខិបាហី”តិ ន វត្តព្ពំ។ ឯត្តាវតា កប្បិយញ្ច អកប្បិយញ្ច និស្សាយ ឋិតំ ហោតិ, ទ្វារំ បិទហិត្វា រក្ខន្តេន វសិតព្ពំ។ សចេ កិញ្ចិ វិក្កាយិកភណ្ឌំ បត្តំ វា ចីវរំ វា គហេត្វា អាគច្ឆតិ, “ឥទំ គហេស្សថ, ភន្តេ”តិ វុត្តេ “ឧបាសក, អត្ថិ អម្ហាកំ ឥមិនា អត្ថោ, វត្ថុ ច ឯវរូបំ នាម សំវិជ្ជតិ, កប្បិយការកោ នត្ថី”តិ វត្តព្ពំ។ សចេ សោ វទតិ “អហំ កប្បិយការកោ ភវិស្សាមិ, ទ្វារំ វិវរិត្វា ទេថា”តិ, ទ្វារំ វិវរិត្វា “ឥមស្មឹ ឱកាសេ ឋបិត”ន្តិ វត្តព្ពំ, “ឥទំ គណ្ហា”តិ ន វត្តព្ពំ។ ឯវម្បិ កប្បិយញ្ច អកប្បិយញ្ច និស្សាយ ឋិតមេវ ហោតិ។ សោ ចេ តំ គហេត្វា តស្ស កប្បិយភណ្ឌំ ទេតិ, វដ្ដតិ។ សចេ អធិកំ គណ្ហាតិ, “ន មយំ តវ ភណ្ឌំ គណ្ហាម, និក្ខមាហី”តិ វត្តព្ពោ។

៦៧. យេន បន ជាតរូបាទិចតុព្ពិធំ និស្សគ្គិយវត្ថុ បដិគ្គហិតំ, តេន កឹ កាតព្ពន្តិ? សង្ឃមជ្ឈេ និស្សជ្ជិតព្ពំ។ កថំ? តេន ភិក្ខុនា (បារា. ៥៨៤) សង្ឃំ ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា វុឌ្ឍានំ ភិក្ខូនំ បាទេ វន្ទិត្វា ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វា ឯវមស្ស វចនីយោ “អហំ, ភន្តេ, រូបិយំ បដិគ្គហេសឹ, ឥទំ មេ និស្សគ្គិយំ, ឥមាហំ និស្សជ្ជាមី”តិ និស្សជ្ជិត្វា អាបត្តិ ទេសេតព្ពា។ ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន អាបត្តិ បដិគ្គហេតព្ពា។ សចេ តត្ថ អាគច្ឆតិ អារាមិកោ វា ឧបាសកោ វា, សោ វត្តព្ពោ “អាវុសោ, ឥទំ ជានាហី”តិ។ សចេ សោ ភណតិ “ឥមិនា កឹ អាហរិស្សាមី”តិ, ន វត្តព្ពោ “ឥមំ វា ឥមំ វា អាហរា”តិ, កប្បិយំ អាចិក្ខិតព្ពំ សប្បឹ វា តេលំ វា មធុំ វា ផាណិតំ វា។ អាចិក្ខន្តេន ច “ឥមិនា សប្បឹ វា តេលំ វា មធុំ វា ផាណិតំ វា អាហរា”តិ ន វត្តព្ពំ, “ឥទញ្ចិទញ្ច សង្ឃស្ស កប្បិយ”ន្តិ ឯត្តកមេវ វត្តព្ពំ។ សចេ សោ តេន បរិវត្តេត្វា កប្បិយំ អាហរតិ, រូបិយបដិគ្គាហកំ ឋបេត្វា សព្ពេហេវ ភាជេត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពំ, រូបិយបដិគ្គាហកេន ភាគោ ន គហេតព្ពោ។

អញ្ញេសំ (បារា. អដ្ឋ. ២.៥៨៣-៤) ភិក្ខូនំ វា អារាមិកានំ វា បត្តភាគម្បិ លភិត្វា បរិភុញ្ជិតុំ ន វដ្ដតិ, អន្តមសោ មក្កដាទីហិ តតោ ហរិត្វា អរញ្ញេ ឋបិតំ វា តេសំ ហត្ថតោ គឡិតំ វា តិរច្ឆានបដិគ្គហិតម្បិ បំសុកូលម្បិ ន វដ្ដតិយេវ។ តតោ អាហដេន ផាណិតេន សេនាសនធូបនម្បិ ន វដ្ដតិ។ សប្បិនា វា តេលេន វា បទីបំ កត្វា ទីបាលោកេ និបជ្ជិតុំ, កសិណបរិកម្មំ កាតុំ, បោត្ថកម្បិ វាចេតុំ ន វដ្ដតិ។ តេលមធុផាណិតេហិ បន សរីរេ វណំ មក្ខេតុំ ន វដ្ដតិយេវ។ តេន វត្ថុនា មញ្ចបីឋាទីនិ វា គណ្ហន្តិ, ឧបោសថាគារំ វា ភោជនសាលំ វា

ករោន្តិ, បរិភុញ្ជិតុំ ន វដ្ដតិ។ ឆាយាបិ គេហបរិច្ឆេទេន ឋិតាវ ន វដ្ដតិ, បរិច្ឆេទាតិក្កន្តា អាគន្តុកត្តា វដ្ដតិ។ តំ វត្ថុំ វិស្សជ្ជេត្វា ករេន មគ្គេនបិ សេតុនាបិ នាវាយបិ ឧឡុម្បេនាបិ គន្តុំ ន វដ្ដតិ។ តេន វត្ថុនា ខណាបិតាយ បោក្ខរណិយា ឧព្ភិទោទកំ បាតុំ វា បរិភុញ្ជិតុំ វា ន វដ្ដតិ។ អន្តោ ឧទកេ បន អសតិ អញ្ញំ អាគន្តុកំ ឧទកំ វា វស្សោទកំ វា បវិដ្ឋំ វដ្ដតិ។ កីតាយ យេន សទ្ធិំ កីតា, តំ អាគន្តុកម្បិ ន វដ្ដតិ។ តំ វត្ថុំ ឧបនិក្ខេបំ ឋបេត្វា សង្ឃោ បច្ចយេ បរិភុញ្ជតិ, តេបិ បច្ចយា តស្ស ន វដ្ដន្តិ។ អារាមោ គហិតោ ហោតិ, សោបិ បរិភុញ្ជិតុំ ន វដ្ដតិ។ យទិ ភូមិបិ ពីជម្បិ អកប្បិយំ, នេវ ភូមិ, ន ផលំ បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ សចេ ភូមិយេវ កិណិត្វា អញ្ញានិ ពីជានិ រោបិតានិ, ផលំ វដ្ដតិ។ អថ ពីជានិ កិណិត្វា កប្បិយភូមិយំ រោបិតានិ, ផលំ ន វដ្ដតិ, ភូមិយំ និសីទិតុំ វា និបជ្ជិតុំ វា វដ្ដតិ។

សចេ បន តត្ថ អាគតោ កប្បិយការកោ តំ បរិវត្តេត្វា សង្ឃស្ស កប្បិយំ សប្បិតេលាទឹ អាហរិតុំ ន ជានាតិ, សោ វត្តព្ពោ "អាវុសោ, ឥមំ ឆឌ្ឌេហី"តិ។ សចេ សោ ឆឌ្ឌេតិ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ ឆឌ្ឌេតិ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ រូបិយឆឌ្ឌកោ សម្មន្និតព្ពោ យោ ន ឆន្ទាគតឹ គច្ឆេយ្យ, ន ទោសាគតឹ គច្ឆេយ្យ, ន មោហាគតឹ គច្ឆេយ្យ, ន ភយាគតឹ គច្ឆេយ្យ, ឆឌ្ឌិតាឆឌ្ឌិតញ្ច ជានេយ្យ។ ឯវញ្ច បន សម្មន្និតព្ពោ, បឋមំ ភិក្ខុ យាចិតព្ពោ, យាចិត្វា ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន សង្ឃោ ញាបេតព្ពោ –

> "សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ រូបិយឆឌ្ឌកំ សម្មន្នេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។ សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ រូបិយឆឌ្ឌកំ សម្មន្នតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ រូបិយឆឌ្ឌកស្ស សម្មុតិ , សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។ សម្មតោ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ រូបិយឆឌ្ឌកោ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី"តិ (បារា. ៥៨៥)។

៦៨. តេន សម្មតេន (បារា. អដ្ឋ. ២.៥៨៥) ភិក្ខុនា និមិត្តំ អកត្វា អក្ខីនិ និមីលេត្វា នទិយា វា បបាតេ វា វនគហនេ វា គូថំ វិយ អនបេក្ខេន បតិតោកាសំ អសមន្នាហរន្តេន ឆឌ្ឌេតព្ពំ។ សចេ និមិត្តំ កត្វា បាតេតិ, ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ។ ឯវំ ជិគុច្ឆិតព្ពេបិ រូបិយេ ភគវា បរិយាយេន ភិក្ខូនំ បរិភោគំ អាចិក្ខិ។ រូបិយបដិគ្គាហកស្ស បន កេនចិ បរិយាយេន តតោ ឧប្បន្នបច្ចយបរិភោគោ ន វដ្ដតិ។ យថា ចាយំ ឯតស្ស ន វដ្ដតិ, ឯវំ អសន្តសម្ភាវនាយ វា កុលទូសកកម្មេន វា កុហនាទីហិ វាឧប្បន្នបច្ចយា នេវ តស្ស, ន អញ្ញស្ស វដ្ដន្តិ, ធម្មេន សមេន ឧប្បន្នាបិ អបច្ចវេក្ខិត្វា បរិភុញ្ជិតុំ ន វដ្ដន្តិ។ ចត្តារោ ហិ បរិភោគា – ថេយ្យបរិភោគោ ឥណបរិភោគោ ទាយជ្ជបរិភោគោ សាមិបរិភោគោតិ។ តត្ថ សង្ឃមជ្ឈេបិ និសីទិត្វា បរិភុញ្ជន្តស្ស ទុស្សីលស្ស បរិភោគោ **ថេយ្យបរិភោគោ** នាម។ សីលវតោ អបច្ចវេក្ខិតបរិភោគោ **ឥណបរិភោគោ** នាម។ តស្មា ចីវរំ បរិភោគេ បរិភោគេ បច្ចវេក្ខិតព្ពំ, បិណ្ឌបាតោ អាលោបេ អាលោបេ , តថា អសក្កោន្តេន បុរេភត្តបច្ឆាភត្តបុរិមយាមមជ្ឈិមយាមបច្ឆិមយាមេសុ។ សចស្ស អបច្ចវេក្ខតោ អរុណោ ឧគ្គច្ឆតិ, ឥណបរិភោគដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ។ សេនាសនម្បិ បរិភោគេ បរិភោគេ បច្ចវេក្ខិតព្ពំ។ ភេសជ្ជស្ស បដិគ្គហណេបិ បរិភោគេបិ សតិបច្ចយតា វដ្ដតិ, ឯវំ សន្តេបិ បដិគ្គហណេ សតឹ កត្វា បរិភោគេ អករោន្តស្សេវ អាបត្តិ, បដិគ្គហណេ បន សតឹ អកត្វា បរិភោគេ ករោន្តស្ស អនាបត្តិ។ ចតុព្ពិធា ហិ សុទ្ធិ – ទេសនាសុទ្ធិ សំវរសុទ្ធិ បរិយេដ្ឋិសុទ្ធិ បច្ចវេក្ខណសុទ្ធីតិ។

តត្ថ **ទេសនាសុទ្ធិ** នាម បាតិមោក្ខសំវរសីលំ។ តញ្ហិ ទេសនាយ សុជ្ឈនតោ "ទេសនាសុទ្ធី"តិ វុច្ចតិ។ **សំវរសុទ្ធិ** នាម ឥន្ទ្រិយសំវរសីលំ។ តញ្ហិ "ន បុនេវំ ករិស្សាមី"តិ ចិត្តាធិដ្ឋានសំវរេនេវ សុជ្ឈនតោ "សំវរសុទ្ធី"តិ វុច្ចតិ។ **បរិយេដ្ឋិសុទ្ធិ** នាម អាជីវបារិសុទ្ធិសីលំ។ តញ្ហិ អនេសនំ បហាយ ធម្មេន សមេន បច្ចយេ ឧប្បាទេន្តស្ស បរិយេសនាយ សុទ្ធត្តា "បរិយេដ្ឋិសុទ្ធី"តិ វុច្ចតិ។ **បច្ចវេក្ខណសុទ្ធិ** នាម បច្ចយបរិភោគសន្និស្សិតសីលំ។ តញ្ហិ "បដិសង្ខា យោនិសោ ចីវរំ បដិសេវាមី"តិអាទិនា (ម. និ. ១.២៣; អ. និ. ៦.៥៨) នយេន វុត្តេន បច្ចវេក្ខណេន សុជ្ឈនតោ "បច្ចវេក្ខណសុទ្ធី"តិ វុច្ចតិ, តេន វុត្តំ "បដិគ្គហណេ បន សតឹ អកត្វា បរិភោគេ ករោន្តស្ស អនាបត្តី"តិ។

សត្តន្នំ សេក្ខានំ បច្ចយបរិភោគោ **ទាយជ្ជបរិភោគោ** នាម។ តេ ហិ ភគវតោ បុត្តា, តស្មា បិតុសន្តកានំ បច្ចយានំ ទាយាទា ហុត្វា តេ បច្ចយេ បរិភុញ្ជន្តិ។ កឹ បន តេ ភគវតោ បច្ចយេ បរិភុញ្ជន្តិ, គិហីនំ បច្ចយេ បរិភុញ្ជន្តីតិ? គិហីហិ ទិន្នាបិ ភគវតា អនុញ្ញាតត្តា ភគវតោ សន្តកា ហោន្តិ, តស្មា ភគវតោ បច្ចយេ បរិភុញ្ជន្តីតិ វេទិតព្ពំ។ **ធម្មទាយាទសុត្ត** (ម. និ. ១.២៩ អាទយោ) ញ្ចេត្ថ សាធកំ។ ខីណាសវានំ បរិភោគោ **សាមិបរិភោគោ** នាម។ តេ ហិ តណ្ហាយ ទាសព្យំ អតីតត្តា សាមិនោ ហុត្វា បរិភុញ្ជន្តិ។ ឥតិ ឥមេសុ បរិភោគេសុ សាមិបរិភោគោ ច ទាយជ្ជបរិភោគោ ច សព្ពេសម្បិ វដ្ដតិ, ឥណបរិភោគោ ន វដ្ដតិ, ថេយ្យបរិភោគេ កថាយេវ នត្ថិ។

អបរេបិ ចត្តារោ បរិភោគា – លជ្ជិបរិភោគោ អលជ្ជិបរិភោគោ ធម្មិយបរិភោគោ អធម្មិយបរិភោគោតិ។ តត្ថ អលជ្ជិនោ លជ្ជិនា សទ្ធឹ បរិភោគោ វដ្ដតិ, អាបត្តិយា ន ការេតព្ពោ។ លជ្ជិនោ អលជ្ជិនា សទ្ធឹ យាវ ន ជានាតិ, តាវ វដ្ដតិ។ អាទិតោ បដ្ឋាយ ហិ អលជ្ជី នាម នត្ថិ, តស្មា យទាស្ស អលជ្ជិភាវំ ជានាតិ, តទា វត្តព្ពោ “តុម្ហេ កាយទ្វារេ វចីទ្វារេ ច វីតិក្កមំ ករោថ, តំ អប្បតិរូបំ, មា ឯវមកត្ថា”តិ។ សចេ អនាទិយិត្វា ករោតិយេវ, យទិ តេន សទ្ធឹ បរិភោគំ ករោតិ, សោបិ អលជ្ជីយេវ ហោតិ។ យោបិ អត្តនោ ភារភូតេន អលជ្ជិនា សទ្ធឹ បរិភោគំ ករោតិ, សោបិ និវារេតព្ពោ។ សចេ ន ឱរមតិ, អយម្បិ អលជ្ជីយេវ ហោតិ។ ឯវំ ឯកោ អលជ្ជី អលជ្ជិសតម្បិ ករោតិ។ អលជ្ជិនោ បន អលជ្ជិនាវ សទ្ធឹ បរិភោគេ អាបត្តិ នាម នត្ថិ។ លជ្ជិនោ លជ្ជិនា សទ្ធឹ បរិភោគោ ទ្វិន្នំ ខត្តិយកុមារានំ សុវណ្ណបាតិយំ ភោជនសទិសោ។ ធម្មិយាធម្មិយបរិភោគោ បច្ចយវសេនេវ វេទិតព្ពោ។ តត្ថ សចេ បុគ្គលោបិ អលជ្ជី, បិណ្ឌបាតោបិ អធម្មិយោ, ឧភោ ជេគុច្ឆា។ បុគ្គលោ អលជ្ជី, បិណ្ឌបាតោ ធម្មិយោ, បុគ្គលំ ជិគុច្ឆិត្វា បិណ្ឌបាតោ ន គហេតព្ពោ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន “ទុស្សីលោ សង្ឃតោ ឧទ្ទេសភត្តាទីនិ លភិត្វា សង្ឃស្សេវ ទេតិ, ឯតានិ យថាទានមេវ គហិតត្តា វដ្ដន្តី”តិ វុត្តំ។ បុគ្គលោ លជ្ជី, បិណ្ឌបាតោ អធម្មិយោ, បិណ្ឌបាតោ ជេគុច្ឆោ ន គហេតព្ពោ។ បុគ្គលោ លជ្ជី, បិណ្ឌបាតោបិ ធម្មិយោ, វដ្ដតិ។

អបរេ ទ្វេ បគ្គហា ទ្វេ ច បរិភោគា – លជ្ជិបគ្គហោ អលជ្ជិបគ្គហោ, ធម្មបរិភោគោ អាមិសបរិភោគោតិ។ តត្ថ អលជ្ជិនោ លជ្ជឹ បគ្គហេតុំ វដ្ដតិ, ន សោ អាបត្តិយា ការេតព្ពោ ។ សចេ បន លជ្ជី អលជ្ជឹ បគ្គណ្ហាតិ, អនុមោទនាយ អជ្ឈេសតិ, ធម្មកថាយ អជ្ឈេសតិ, កុលេសុ ឧបត្ថម្ភេតិ, ឥតរោបិ “អម្ហាកំ អាចរិយោ ឦទិសោ ច ឦទិសោ ចា”តិ តស្ស បរិសតិ វណ្ណំ ភាសតិ, អយំ សាសនំ ឱសក្កាបេតិ អន្តរធាបេតីតិ វេទិតព្ពោ។ ធម្មបរិភោគអាមិសបរិភោគេសុ បន យត្ថ អាមិសបរិភោគោ វដ្ដតិ, ធម្មបរិភោគោបិ តត្ថ វដ្ដតិ។ យោ បន កោដិយំ ឋិតោ, គន្ថោ តស្ស បុគ្គលស្ស អច្ចយេន នស្សិស្សតិ, តំ ធម្មានុគ្គហេន ឧគ្គណ្ហិតុំ វដ្ដតីតិ វុត្តំ។ តត្រិទំ វត្ថុ – មហាភយេ កិរ ឯកស្សេវ ភិក្ខុនោ មហានិទ្ទេសោ បគុណោ អហោសិ។ អថ ចតុនិកាយិកតិស្សត្ថេរស្ស ឧបជ្ឈាយោ មហាតិបិដកត្ថេរោ នាម មហារក្ខិតត្ថេរំ អាហ “អាវុសោ មហារក្ខិត, ឯតស្ស សន្តិកេ មហានិទ្ទេសំ គណ្ហាហី”តិ។ “បាបោ កិរាយំ, ភន្តេ, ន គណ្ហាមី”តិ។ “គណ្ហាវុសោ, អហំ តេ សន្តិកេ និសីទិស្សាមី”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ, តុម្ហេសុ និសិន្នេសុ គណ្ហិស្សាមី”តិ បដ្ឋបេត្វា រត្តិន្ទិវំ និរន្តរំ បរិយាបុណន្តោ ឱសានទិវសេ ហេដ្ឋាមញ្ចេ ឥត្ថឹ ទិស្វា “ភន្តេ, សុតំយេវ មេ បុព្ពេ, សចាហំ ឯវំ ជានេយ្យំ, ន ឦទិសស្ស សន្តិកេ ធម្មំ បរិយាបុណេយ្យ”ន្តិ អាហ។ តស្ស បន សន្តិកេ ពហូ មហាថេរា ឧគ្គណ្ហិត្វា មហានិទ្ទេសំ បតិដ្ឋាបេសុន្តិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

រូបិយាទិបដិគ្គហណវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

១៣. ទានលក្ខណាទិវិនិច្ឆយកថា

៦៩. ទានវិស្សាសគ្គាហេហិ លាភស្ស បរិណាមនន្តិ ឯត្ថ តាវ **ទាន**ន្តិ អត្តនោ សន្តកស្ស ចីវរាទិបរិក្ខារស្ស សទ្ធិវិហារិកាទីសុ យស្ស កស្សចិ ទានំ។ តត្រិទំ ទានលក្ខណំ – “ឥទំ តុយ្ហំ ទេមិ ទទាមិ ទជ្ជាមិ ឱណោជេមិ បរិច្ចជាមិ វិស្សជ្ជាមី”តិ វា “ឥត្ថន្នាមស្ស ទេមិ…បេ…. វិស្សជ្ជាមី”តិ វា វទតិ, សម្មុខាបិ បរម្មុខាបិ ទិន្នំយេវ ហោតិ។ “តុយ្ហំ គណ្ហាហី”តិ វុត្តេ “មយ្ហំ គណ្ហាមី”តិ វទតិ, សុទិន្នំ សុគ្គហិតញ្ច។ “តវ សន្តកំ ករោហិ, តវ សន្តកំ ហោតុ, តវ សន្តកំ ហោតី”តិ វុត្តេ “មម សន្តកំ ករោមិ, មម សន្តកំ ហោតុ, មម សន្តកំ ករិស្សាមី”តិ វទតិ, ទុទិន្នំ ទុគ្គហិតញ្ច។ នេវ ទាតា ទាតុំ ជានាតិ, ន ឥតរោ គហេតុំ, សចេ បន “តវ សន្តកំ ករោហី”តិ វុត្តេ “សាធុ, ភន្តេ, មយ្ហំ គណ្ហាមី”តិ គណ្ហាតិ, សុគ្គហិតំ។ សចេ បន ឯកោ “ឥទំ ចីវរំ គណ្ហាហី”តិ វទតិ, ឥតរោ “ន គណ្ហាមី”តិ វទតិ, បុន សោ “ទិន្នំ មយា តុយ្ហំ, គណ្ហាហី”តិ វទតិ, ឥតរោបិ “ន មយ្ហំ ឥមិនា អត្ថោ”តិ វទតិ, តតោ បុរិមោបិ “មយា ទិន្ន”ន្តិ ទសាហំ អតិក្កាមេតិ, បច្ឆិមោបិ “មយា បដិក្ខិត្ត”ន្តិ, កស្ស អាបត្តីតិ? ន កស្សចិ។ យស្ស បន រុច្ចតិ, តេន អធិដ្ឋហិត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ “ឥត្ថន្នាមស្ស ទេហី”តិ ទិន្នំ យាវ បរស្ស ហត្ថំ ន បាបុណាតិ, តាវ យោ បហិណតិ, តស្សេវ សន្តកំ, “ឥត្ថន្នាមស្ស ទម្មី”តិ ទិន្នំ បន យស្ស បហីយតិ, តស្ស សន្តកំ។ តស្មា ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស ហត្ថេ ចីវរំ បហិណតិ “ឥទំ ចីវរំ ឥត្ថន្នាមស្ស ទេហី”តិ។ សោ អន្តរាមគ្គេ យោ បហិណតិ, តស្ស វិស្សាសា គណ្ហាតិ, សុគ្គហិតំ។ យស្ស បហីយតិ, តស្ស វិស្សាសា គណ្ហាតិ, ទុគ្គហិតំ។

ភិក្ខុ (មហាវ. ៣៧៨-៣៧៩) ភិក្ខុស្ស ហត្ថេ ចីវរំ បហិណតិ “ឥមំ ចីវរំ ឥត្ថន្នាមស្ស ទេហី”តិ។ សោ អន្តរាមគ្គេ សុណាតិ “យោ បហិណតិ, សោ កាលកតោ”តិ, តស្ស មតកចីវរំ អធិដ្ឋាតិ, ស្វាធិដ្ឋិតំ។ យស្ស បហីយតិ, តស្ស វិស្សាសា គណ្ហាតិ, ទុគ្គហិតំ។ ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស ហត្ថេ ចីវរំ បហិណតិ “ឥមំ ចីវរំ ឥត្ថន្នាមស្ស ទេហី”តិ។ សោ អន្តរាមគ្គេ សុណាតិ “យស្ស បហីយតិ, សោ កាលកតោ”តិ, តស្ស មតកចីវរំ អធិដ្ឋាតិ, ទ្វាធិដ្ឋិតំ។ យោ បហិណតិ, តស្ស វិស្សាសា គណ្ហាតិ, សុគ្គហិតំ។ ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស ហត្ថេ ចីវរំ បហិណតិ “ឥមំ ចីវរំ ឥត្ថន្នាមស្ស ទេហី”តិ។ សោ អន្តរាមគ្គេ សុណាតិ “ឧភោ កាលកតា”តិ, យោ បហិណតិ, តស្ស មតកចីវរំ អធិដ្ឋាតិ, ស្វាធិដ្ឋិតំ។ យស្ស បហីយតិ, តស្ស មតកចីវរំ អធិដ្ឋាតិ, ទ្វាធិដ្ឋិតំ។ ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស ហត្ថេ ចីវរំ បហិណតិ “ឥមំ ចីវរំ ឥត្ថន្នាមស្ស ទម្មី”តិ។ សោ អន្តរាមគ្គេ យោ បហិណតិ, តស្ស វិស្សាសា គណ្ហាតិ, ទុគ្គហិតំ។ យស្ស បហីយតិ, តស្ស វិស្សាសា គណ្ហាតិ, សុគ្គហិតំ។ ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស ហត្ថេ ចីវរំ បហិណតិ “ឥមំ ចីវរំ ឥត្ថន្នាមស្ស ទម្មី”តិ។ សោ អន្តរាមគ្គេ សុណាតិ “យោ បហិណតិ, សោ កាលកតោ”តិ, តស្ស មតកចីវរំ អធិដ្ឋាតិ, ទ្វាធិដ្ឋិតំ។ យស្ស បហីយតិ, តស្ស វិស្សាសា គណ្ហាតិ, សុគ្គហិតំ។ ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស ហត្ថេ ចីវរំ បហិណតិ “ឥមំ ចីវរំ ឥត្ថន្នាមស្ស ទម្មី”តិ។ សោ អន្តរាមគ្គេ សុណាតិ “យស្ស បហីយតិ, សោ កាលកតោ”តិ, តស្ស មតកចីវរំ អធិដ្ឋាតិ, ស្វាធិដ្ឋិតំ។ យោ បហិណតិ, តស្ស វិស្សាសា គណ្ហាតិ, ទុគ្គហិតំ។ ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស ហត្ថេ ចីវរំ បហិណតិ “ឥមំ ចីវរំ ឥត្ថន្នាមស្ស ទម្មី”តិ។ សោ អន្តរាមគ្គេ សុណាតិ “ឧភោ កាលកតា”តិ។ យោ បហិណតិ, តស្ស មតកចីវរំ អធិដ្ឋាតិ, ទ្វាធិដ្ឋិតំ។ យស្ស បហីយតិ, តស្ស មតកចីវរំ អធិដ្ឋាតិ, ស្វាធិដ្ឋិតំ។

បរិច្ចជិត្វា ទិន្នំ បុន កេនចិ ការណេន កុបិតោ អាហរាបេតុំ ន លភតិ។ អត្តនា ទិន្នម្បិ ហិ ចីវរំ សកសញ្ញាយ អច្ឆិន្ទតោ និស្សគ្គិយំ, អញ្ញំ បរិក្ខារំ អន្តមសោ សូចិម្បិ អច្ឆិន្ទតោ ទុក្កដំ។ សចេ បន “ភន្តេ, តុម្ហាកំ ឥទំ សារុប្ប”ន្តិ សយមេវ ទេតិ, គហេតុំ វដ្ដតិ។ អថ បន “អាវុសោ, មយំ តុយ្ហំ ‘វត្តបដិវត្តំ ករិស្សតិ, អម្ហាកំ សន្តិកេ ឧបជ្ឈំ គណ្ហិស្សតិ, ធម្មំ បរិយាបុណិស្សតី’តិ ចីវរំ អទម្ហា, សោ ទានិ ត្វំ ន វត្តំ ករោសិ, ន ឧបជ្ឈំ គណ្ហាសិ, ន ធម្មំ បរិយាបុណាសី”តិ ឯវមាទីនិ វុត្តោ “ភន្តេ, ចីវរត្ថាយ មញ្ញេ ភណថ, ឥទំ វោ ចីវរ”ន្តិ ទេតិ, ឯវម្បិ វដ្ដតិ។ ទិសាបក្កមន្តំ វា បន ទហរំ “និវត្តេថ ន”ន្តិ ភណតិ, សោ ន និវត្តតិ, ចីវរេ គហេត្វា និរុន្ធថាតិ, ឯវញ្ចេ និវត្តតិ, សាធុ។ សចេ “បត្តចីវរត្ថាយ មញ្ញេ តុម្ហេ ភណថ, គណ្ហថ ន”ន្តិ ទេតិ, ឯវម្បិ វដ្ដតិ។ វិព្ភមន្តំ វា ទិស្វា “មយំ តុយ្ហំ ‘វត្តំ ករិស្សតី’តិ បត្តចីវរំ អទម្ហា, សោ ទានិ ត្វំ វិព្ភមិត្វា ចរសី”តិ វទតិ, ឥតរោ “គណ្ហថ តុម្ហាកំ បត្តចីវរ”ន្តិ ទេតិ, ឯវម្បិ វដ្ដតិ។ “មម សន្តិកេ ឧបជ្ឈំ គណ្ហន្តស្សេវ ទេមិ, អញ្ញត្ថ គណ្ហន្តស្ស ន ទេមិ, វត្តំ ករោន្តស្សេវ ទេមិ, អករោន្តស្ស ន ទេមិ, ធម្មំ បរិយាបុណន្តស្សេវ ទេមិ, អបរិយាបុណន្តស្ស ន ទេមិ, អវិព្ភមន្តស្សេវ ទេមិ, វិព្ភមន្តស្ស ន ទេមី”តិ ឯវំ បន ទាតុំ ន វដ្ដតិ, ទទតោ ទុក្កដំ, អាហរាបេតុំ បន វដ្ដតិ, វិស្សជ្ជេត្វា ទិន្នំ អច្ឆិន្ទិត្វា គណ្ហន្តោ ភណ្ឌគ្ឃេន ការេតព្ពោ។ អយំ តាវ ទានេ វិនិច្ឆយោ។

៧០. វិស្សាសគ្គាហលក្ខណំ បន ឥមិនា សុត្តេន ជានិតព្ពំ –

> “អនុជានាមិ , ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតស្ស វិស្សាសំ គហេតុំ សន្ទិដ្ឋោ ច ហោតិ, សម្ភត្តោ ច, អាលបិតោ ច, ជីវតិ ច, គហិតេ ច អត្តមនោ ហោតី”តិ (មហាវ. ៣៥៦)។

តត្ថ (បារា. អដ្ឋ. ១.១៣១) **សន្ទិដ្ឋោ**តិ ទិដ្ឋមត្តកមិត្តោ។ **សម្ភត្តោ**តិ ទឡ្ហមិត្តោ។ **អាលបិតោ**តិ “មម សន្តកំ យំ ឥច្ឆសិ, តំ គណ្ហេយ្យាសិ, អាបុច្ឆិត្វា គហណេ ការណំ នត្ថី”តិ វុត្តោ។ **ជីវតី**តិ អនុដ្ឋានសេយ្យាយ សយិតោបិ យាវជីវិតិន្ទ្រិយុបច្ឆេទំ ន បាបុណាតិ។ **គហិតេ ច អត្តមនោ**តិ គហិតេ តុដ្ឋចិត្តោ ហោតិ។ “ឯវរូបស្ស សន្តកំ គហិតេ មេ អត្តមនោ ភវិស្សតី”តិ ជានន្តេន គហេតុំ វដ្ដតិ។ អនវសេសបរិយាទានវសេន ចេតានិ បញ្ចង្គានិ វុត្តានិ, វិស្សាសគ្គាហោ បន តីហិ អង្គេហិ រុហតិ សន្ទិដ្ឋោ, ជីវតិ, គហិតេ អត្តមនោ, សម្ភត្តោ, ជីវតិ, គហិតេ អត្តមនោ, អាលបិតោ, ជីវតិ, គហិតេ អត្តមនោតិ។ យោ បន ន ជីវតិ, ន ច គហិតេ អត្តមនោ ហោតិ, តស្ស សន្តកំ វិស្សាសគ្គាហេន គហិតម្បិ បុន ទាតព្ពំ។ ទទមានេន ច មតកធនំ តាវ យេ តស្ស ធនេ ឥស្សរា គហដ្ឋា វា បព្ពជិតា វា, តេសំ ទាតព្ពំ។ អនត្តមនស្ស សន្តកំ តស្សេវ ទាតព្ពំ, យោ បន បឋមំយេវ “សុដ្ឋុ កតំ តយា មម សន្តកំ គណ្ហន្តេនា”តិ វចីភេទេន វា ចិត្តុប្បាទមត្តេន វា អនុមោទិត្វា បច្ឆា កេនចិ ការណេន កុបិតោ, បច្ចាហរាបេតុំ ន លភតិ, យោបិ អទាតុកាមោ, ចិត្តេន បន អធិវាសេតិ, ន កិញ្ចិ វទតិ, សោបិ បុន បច្ចាហរាបេតុំ ន លភតិ។ យោ បន “មយា តុម្ហាកំ សន្តកំ គហិតំ វា បរិភុត្តំ វា”តិ វុត្តេ “គហិតំ វា ហោតុ បរិភុត្តំ វា, មយា បន តំ កេនចិទេវ ករណីយេន ឋបិតំ, តំ បាកតិកំ កាតុំ វដ្ដតី”តិ វទតិ, អយំ បច្ចាហរាបេតុំ លភតិ។ អយំ វិស្សាសគ្គាហេ វិនិច្ឆយោ។

៧១. លាភស្ស បរិណាមនន្តិ ឥទំ បន អញ្ញេសំ អត្ថាយ បរិណតលាភស្ស អត្តនោ អញ្ញស្ស វា បរិណាមនំ សន្ធាយ វុត្តំ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (បារា. អដ្ឋ. ២.៦៥៩-៦៦០) – សង្ឃស្ស បរិណតំ សហធម្មិកានំ វា គិហីនំ វា អន្តមសោ មាតុសន្តកម្បិ “ឥទំ មយ្ហំ ទេហី”តិ សង្ឃស្ស បរិណតភាវំ ញត្វា អត្តនោ បរិណាមេត្វា គណ្ហន្តស្ស និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ, “ឥមស្ស ភិក្ខុនោ ទេហី”តិ ឯវំ អញ្ញស្ស បរិណាមេន្តស្ស សុទ្ធិកបាចិត្តិយំ។ តស្មា យោបិ វស្សិកសាដិកសមយេ មាតុឃរេបិ សង្ឃស្ស បរិណតំ វស្សិកសាដិកំ ញត្វា អត្តនោ បរិណាមេតិ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ, បរស្ស បរិណាមេតិ, សុទ្ធិកបាចិត្តិយំ។ មនុស្សា “សង្ឃភត្តំ ករិស្សាមា”តិ សប្បិតេលាទីនិ អាហរន្តិ, គិលានោ ចេបិ ភិក្ខុសង្ឃស្ស បរិណតភាវំ ញត្វា កិញ្ចិ យាចតិ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយមេវ។ សចេ បន សោ “តុម្ហាកំ សប្បិអាទីនិ អាភតានិ អត្ថី”តិ បុច្ឆិត្វា “អាម, អត្ថី”តិ វុត្តេ “មយ្ហម្បិ ទេថា”តិ វទតិ, វដ្ដតិ។ អថាបិ នំ កុក្កុច្ចាយន្តំ ឧបាសកា វទន្តិ “សង្ឃោបិ អម្ហេហិ ទិន្នមេវ លភតិ, គណ្ហថ, ភន្តេ”តិ, ឯវម្បិ វដ្ដតិ។

ឯកស្មិំ វិហារេ សង្ឃស្ស បរិណតំ អញ្ញវិហារំ ឧទ្ទិសិត្វា “អសុកស្មិំ នាម វិហារេ សង្ឃស្ស ទេថា”តិ បរិណាមេតិ, “កិំ សង្ឃស្ស ទានេន, ចេតិយស្ស បូជំ ករោថា”តិ ឯវំ ចេតិយស្ស វា បរិណាមេតិ, ទុក្កដំ។ ចេតិយស្ស បរិណតំ អញ្ញចេតិយស្ស វា សង្ឃស្ស វា គណស្ស វា បុគ្គលស្ស វា បរិណាមេតិ, ទុក្កដមេវ។ និយមេត្វា អញ្ញចេតិយស្ស អត្ថាយ រោបិតមាលាវច្ឆតោ អញ្ញចេតិយម្ហិ បុប្ផម្បិ អារោបេតុំ ន វដ្ដតិ, ឯកស្ស ចេតិយស្ស បន ឆត្តំ វា បដាកំ វា អារោបេត្វា ឋិតំ ទិស្វា សេសំ អញ្ញចេតិយស្ស ទាបេតុំ វដ្ដតិ។ អន្តមសោ សុនខស្សបិ បរិណតំ “ឥមស្ស សុនខស្ស មា ទេហិ, ឯតស្ស ទេហី”តិ ឯវំ អញ្ញបុគ្គលស្ស បរិណាមេតិ, ទុក្កដំ។ សចេ បន ទាយកា “មយំ សង្ឃភត្តំ កាតុកាមា, ចេតិយបូជំ កាតុកាមា, ឯកស្ស ភិក្ខុនោ បរិក្ខារំ ទាតុកាមា, តុម្ហាកំ រុចិយា ទស្សាម, ភណថ កត្ថ ទេមា”តិ វទន្តិ, ឯវំ វុត្តេ តេន ភិក្ខុនា “យត្ថ ឥច្ឆថ, តត្ថ ទេថា”តិ វត្តព្ពា។ សចេ បន កេវលំ “កត្ថ ទេមា”តិ បុច្ឆន្តិ, “យត្ថ តុម្ហាកំ ទេយ្យធម្មោ បរិភោគំ វា លភេយ្យ, បដិសង្ខារំ វា លភេយ្យ, ចិរដ្ឋិតិកោ វា អស្ស, យត្ថ វា បន តុម្ហាកំ ចិត្តំ បសីទតិ, តត្ថ ទេថា”តិ វត្តុំ វដ្ដតិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

ទានលក្ខណាទិវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

១៤. បថវីខណនវិនិច្ឆយកថា

៧២. **បថវី**តិ ទ្វេ បថវី ជាតា ច បថវី អជាតា ច បថវីតិ។ តត្ថ **ជាតា** នាម **បថវី** សុទ្ធបំសុកា សុទ្ធមត្តិកា អប្បបាសាណា អប្បសក្ខរា អប្បកឋលា អប្បមរុម្ពា អប្បវាលុកា យេភុយ្យេនបំសុកា យេភុយ្យេនមត្តិកា, អទឌ្ឍាបិ វុច្ចតិ "ជាតា បថវី"តិ។ យោបិ បំសុបុញ្ជោ វា មត្តិកាបុញ្ជោ វា អតិរេកចាតុមាសំ ឱវដ្ឋោ, សោបិ វុច្ចតិ "ជាតា បថវី"តិ។ **អជាតា** នាម **បថវី** សុទ្ធបាសាណា សុទ្ធសក្ខរា សុទ្ធកឋលា សុទ្ធមរុម្ពា សុទ្ធវាលុកា អប្បបំសុកា អប្បមត្តិកា យេភុយ្យេនបាសាណា យេភុយ្យេនសក្ខរា យេភុយ្យេនកឋលា យេភុយ្យេនមរុម្ពា យេភុយ្យេន វាលុកា, ទឌ្ឍាបិ វុច្ចតិ "អជាតា បថវី"តិ។ យោបិ បំសុបុញ្ជោ វា មត្តិកាបុញ្ជោ វា ឱមកចាតុមាសំ ឱវដ្ឋោ, សោបិ វុច្ចតិ "អជាតា បថវី"តិ (បាចិ. ៨៤-៨៦)។

តត្ថ ជាតបថវិំ ខណន្តស្ស ខណាបេន្តស្ស វា បាចិត្តិយំ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (បាចិ. អដ្ឋ. ៨៦) – សចេ សយំ ខណតិ, បហារេ បហារេ បាចិត្តិយំ។ សចេ អញ្ញំ អាណាបេតិ, សកឹ អាណត្តោ សចេបិ សកលទិវសំ ខណតិ, អាណាបកស្ស ឯកមេវ បាចិត្តិយំ។ សចេ បន កុសីតោ ហោតិ, បុនប្បុនំ អាណាបេតព្ពោ, តំ អាណាបេត្វា ខណាបេន្តស្ស វាចាយ វាចាយ បាចិត្តិយំ។ សចេ "បោក្ខរណឹ ខណាហី"តិ វទតិ, វដ្ដតិ។ ខតាយេវ ហិ បោក្ខរណី នាម ហោតិ។ តស្មា អយំ កប្បិយវោហារោ។ ឯស នយោ "វាបឹ តឡាកំ អាវាដំ ខណា"តិអាទីសុបិ។ "ឥមំ ឱកាសំ ខណ, ឥមស្មឹ ឱកាសេ បោក្ខរណឹ ខណា"តិ វត្តុំ បន ន វដ្ដតិ។ "កន្ទំ ខណ, មូលំ ខណា"តិ អនិយមេត្វា វត្តុំ វដ្ដតិ, "ឥមំ វល្លិំ ខណ, ឥមស្មឹ ឱកាសេ កន្ទំ វា មូលំ វា ខណា"តិ វត្តុំ ន វដ្ដតិ។

៧៣. បោក្ខរណឹ សោធេន្តេហិ យោ កុដេហិ ឧស្សិញ្ចិតុំ សក្កា ហោតិ តនុកកទ្ទមោ, តំ អបនេតុំ វដ្ដតិ, ពហលោ ន វដ្ដតិ។ អាតបេន សុក្ខកទ្ទមោ ផលតិ, តត្រ យោ ហេដ្ឋា បថវិយា អសម្ពន្ធោ, តមេវ អបនេតុំ វដ្ដតិ។ ឧទកេន គតដ្ឋានេ ឧទកបប្បដកោ នាម ហោតិ, វាតប្បហារេន ចលតិ, តំ អបនេតុំ វដ្ដតិ។ បោក្ខរណីអាទីនំ តដំ ភិជ្ជិត្វា ឧទកសាមន្តា បតតិ។ សចេ ឱមកចាតុមាសំ ឱវដ្ឋំ, ឆិន្ទិតុំ ភិន្ទិតុំ វា វដ្ដតិ, ចាតុមាសតោ ឧទ្ធំ ន វដ្ដតិ។ សចេ បន ឧទកេយេវ បតតិ, ទេវេន អតិរេកចាតុមាសំ ឱវដ្ឋេបិ ឧទកេយេវ ឧទកស្ស បតិតត្តា វដ្ដតិ។

បាសាណបិដ្ឋិយំ សោណ្ឌឹ ខណន្តិ, សចេ តត្ថ បឋមមេវ សុខុមរជំ បតតិ, តំ ទេវេន ឱវដ្ឋំ ហោតិ, ចាតុមាសច្ចយេន អកប្បិយបថវីសង្ខ្យំ គច្ឆតិ។ ឧទកេ បរិយាទិន្នេ សោណ្ឌឹ សោធេន្តេហិ វិកោបេតុំ ន វដ្ដតិ។ សចេ បឋមមេវ ឧទកេន បូរតិ, បច្ឆា រជំ បតតិ, តំ វិកោបេតុំ វដ្ដតិ។ តត្ថ ហិ ទេវេ វស្សន្តេបិ ឧទកេយេវ ឧទកំ បតតិ។ បិដ្ឋិបាសាណេ សុខុមរជំ ហោតិ, ទេវេ ផុសាយន្តេ អល្លីយតិ, តម្បិ ចាតុមាសច្ចយេន វិកោបេតុំ ន វដ្ដតិ។ អកតបព្ភារេ វម្មិកោ ឧដ្ឋិតោ ហោតិ, យថាសុខំ វិកោបេតុំ វដ្ដតិ។ សចេ អព្ភោកាសេ ឧដ្ឋហតិ, ឱមកចាតុមាសំ ឱវដ្ឋោយេវ វដ្ដតិ។ រុក្ខាទីសុ អារុឡ្ហឧបចិកមត្តិកាយម្បិ ឯសេវ នយោ។ គណ្ឌុប្បាទគូថមូសិកុក្កុរគោកណ្ដកាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ គោកណ្ដកោ នាម គាវីនំ ខុរច្ឆិន្នកទ្ទមោ វុច្ចតិ។ សចេ បន ហេដ្ឋិមតលេន ភូមិសម្ពន្ធោ ហោតិ, ឯកទិវសម្បិ ន វដ្ដតិ។ កសិតដ្ឋានេ នង្គលច្ឆិន្នមត្តិកាបិណ្ឌំ គណ្ហន្តស្ស ឯសេវ នយោ។

បុរាណសេនាសនំ ហោតិ អច្ឆទនំ វា វិនដ្ឋច្ឆទនំ វា អតិរេកចាតុមាសំ ឱវដ្ឋំ ជាតបថវីសង្ខ្យមេវ គច្ឆតិ, តតោ អវសេសំ ឆទនិដ្ឋកំ វា គោបានសីអាទិកំ ឧបករណំ វា "ឥដ្ឋកំ គណ្ហាមិ, គោបានសី ភិត្តិបាទំ បទរត្ថរណំ បាសាណត្ថម្ភំ គណ្ហាមី"តិ សញ្ញាយ គណ្ហិតុំ វដ្ដតិ, តេន សទ្ធឹ មត្តិកា បតតិ, អនាបត្តិ, ភិត្តិមត្តិកំ គណ្ហន្តស្ស បន អាបត្តិ។ សចេ យា យា អតិន្តា, តំ តំ គណ្ហាតិ, អនាបត្តិ។ អន្តោគេហេ មត្តិកាបុញ្ជោ ហោតិ, តស្មិំ ឯកទិវសំ ឱវដ្ឋេ គេហំ ឆាទេន្តិ។ សចេ សព្ពោ តិន្តោ, ចាតុមាសច្ចយេន ជាតបថវីយេវ។ អថស្ស ឧបរិភាគោយេវ តិន្តោ, អន្តោ អតិន្តោ, យត្តកំ តិន្តំ, តំ កប្បិយការកេហិ កប្បិយវោហារេន អបនាមេត្វា សេសំ យថាសុខំ វឡញ្ជេតុំ វដ្ដតិ ឧទកេន តេមិតត្តា។ ឯកាពទ្ធាយេវ ហិ ជាតបថវី ហោតិ, ន ឥតរាតិ។ អព្ភោកាសេ មត្តិកាបាការោ ហោតិ, អតិរេកចាតុមាសំ ឱវដ្ឋោ ជាតបថវីសង្ខ្យំ គច្ឆតិ, តត្ថ លគ្គបំសុំ បន អល្លហត្ថេន ឆុបិត្វា គហេតុំ វដ្ដតិ។ សចេ ឥដ្ឋកបាការោ ហោតិ, យេភុយ្យេនកឋលដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ, យថាសុខំ វិកោបេតុំ វដ្ដតិ។ អព្ភោកាសេ បិតមណ្ឌបត្ថម្ភំ ឥតោ ចិតោ ច សញ្ចាលេត្វា បថវិំ វិកោបេន្តេន គហេតុំ ន វដ្ដតិ, ឧជុកមេវ ឧទ្ធរិតុំ វដ្ដតិ។ អញ្ញម្បិ សុក្ខរុក្ខំ សុក្ខខាណុកំ វា គណ្ហន្តស្ស ឯសេវ នយោ។

៧៤. នវកម្មត្ថំ ថម្ភំ វា បាសាណំ វា រុក្ខំ វា ទណ្ឌកេហិ ឧច្ចាលេត្វា បវដ្ដេន្តា គច្ឆន្តិ , តត្ថ ជាតបថវី ភិជ្ជតិ, សចេ សុទ្ធចិត្តា បវដ្ដេន្តិ, អនាបត្តិ។ អថ បន តេន អបទេសេន បថវិំ ភិន្ទិតុកាមាយេវ ហោន្តិ, អាបត្តិ។

សាខាទីនិ កឌ្ឍន្តានម្បិ បថវិយំ ទារូនិ ផាលេន្តានម្បិ ឯសេវ នយោ។ បថវិយំ អដ្ឋិសូចិកណ្ដកាទីសុបិ យំ កិញ្ចិ អាកោដេតុំ វា បវេសេតុំ វា ន វដ្ដតិ, “បស្សាវធារាយ វេគេន បថវឹ ភិន្ទិស្សាមី”តិ ឯវំ បស្សាវម្បិ កាតុំ ន វដ្ដតិ។ ករោន្តស្ស ភិជ្ជតិ, អាបត្តិ, “វិសមភូមឹ សមំ ករិស្សាមី”តិ សម្មជ្ជនិយា ឃំសិតុម្បិ ន វដ្ដតិ។ វត្តសីសេនេវ ហិ សម្មជ្ជិតព្ពំ។ កេចិ កត្តរយដ្ឋិយា ភូមឹ កោដ្ដេន្តិ, បាទង្គុដ្ឋកេន វិលិខន្តិ, “ចង្កមិតដ្ឋានំ ទស្សេស្សាមា”តិ បុនប្បុនំ ភូមឹ ភិន្ទន្តា ចង្កមន្តិ, សព្ពំ ន វដ្ដតិ, វីរិយសម្បគ្គហត្ថំ បន សមណធម្មំ ករោន្តេន សុទ្ធចិត្តេន ចង្កមិតុំ វដ្ដតិ។ “ហត្ថំ ធោវិស្សាមា”តិ បថវិយំ ឃំសន្តិ, ន វដ្ដតិ, អឃំសន្តេន បន អល្លហត្ថំ បថវិយំ ឋបេត្វា រជំ គហេតុំ វដ្ដតិ។

កេចិ កណ្ណកច្ឆុអាទីហិ អាពាធិកា ឆិន្នតដាទីសុ អង្គបច្ចង្គានិ ឃំសន្តិ, ន វដ្ដតិ។ ជាតបថវឹ ទហតិ វា ទហាបេតិ វា, បាចិត្តិយំ, អន្តមសោ បត្តម្បិ បចន្តោ យត្តកេសុ ឋានេសុ អគ្គឹ ទេតិ វា ទាបេតិ វា, តត្តកានិ បាចិត្តិយានិ, តស្មា បត្តំ បចន្តេនបិ បុព្ពេ បក្កដ្ឋានេយេវ បចិតព្ពោ។ អទឌ្ឍាយ បថវិយា អគ្គឹ ឋបេតុំ ន វដ្ដតិ, បត្តបចនកបាលស្ស បន ឧបរិ អគ្គឹ ឋបេតុំ វដ្ដតិ។ ទារូនំ ឧបរិ ឋបេតិ, សោ អគ្គិ តានិ ទហន្តោ គន្ត្វា បថវឹ ទហតិ, ន វដ្ដតិ។ ឥដ្ឋកកបាលាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ តត្រាបិ ហិ ឥដ្ឋកាទីនំយេវ ឧបរិ ឋបេតុំ វដ្ដតិ។ កស្មា? តេសំ អនុបាទានត្តា។ ន ហិ តានិ អគ្គិស្ស ឧបាទានសង្ខ្យំ គច្ឆន្តិ, សុក្ខខាណុសុក្ខរុក្ខាទីសុបិ អគ្គឹ ទាតុំ ន វដ្ដតិ។ សចេ បន “បថវឹ អប្បត្តមេវ និព្ពាបេត្វា គមិស្សាមី”តិ ទេតិ, វដ្ដតិ។ បច្ឆា និព្ពាបេតុំ ន សក្កោតិ, អវិសយត្តា អនាបត្តិ។ តិណុក្កំ គហេត្វា គច្ឆន្តោ ហត្ថេ ឌយ្ហមានេ ភូមិយំ បាតេតិ, អនាបត្តិ។ បតិតដ្ឋានេយេវ ឧបាទានំ ទត្វា អគ្គឹ កាតុំ វដ្ដតិ។ ទឌ្ឍបថវិយា ច យត្តកំ ឋានំ ឧស្មាយ អនុគតំ, សព្ពំ វិកោបេតុំ វដ្ដតិ។

យោ បន អជាននកោ ភិក្ខុ អរណិសហិតេន អគ្គឹ និព្ពត្តេត្វា ហត្ថេន ឧក្ខិបិត្វា “កឹ ករោមី”តិ វទតិ, “ជាលេហី”តិ វត្តព្ពោ។ “ហត្ថោ ឌយ្ហតី”តិ វទតិ, “យថា ន ឌយ្ហតិ, តថា ករោហី”តិ វត្តព្ពោ។ “ភូមិយំ បាតេហី”តិ បន ន វត្តព្ពោ។ សចេ ហត្ថេ ឌយ្ហមានេ បាតេតិ, “បថវឹ ទហិស្សាមី”តិ អបាតិតត្តា អនាបត្តិ, បតិតដ្ឋានេ បន អគ្គឹ កាតុំ វដ្ដតិ។ “ឥមស្ស ថម្ភស្ស អាវាដំ ជាន, មហាមត្តិកំ ជាន, ថុសមត្តិកំ ជាន, មហាមត្តិកំ ទេហិ, ថុសមត្តិកំ ទេហិ, មត្តិកំ អាហរ, បំសុំ អាហរ, មត្តិកាយ អត្ថោ, បំសុនា អត្ថោ , ឥមស្ស ថម្ភស្ស អាវាដំ កប្បិយំ ករោហិ, ឥមំ មត្តិកំ កប្បិយំ ករោហិ, ឥមំ បំសុំ កប្បិយំ ករោហី”តិ ឯវំ កប្បិយវោហារេន យំ កិញ្ចិ ការាបេតុំ វដ្ដតិ។ អញ្ញាវិហិតោ កេនចិ សទ្ធឹ កិញ្ចិ កថេន្តោ បាទង្គុដ្ឋកេន កត្តរយដ្ឋិយា វា បថវឹ វិលិខន្តោ តិដ្ឋតិ, ឯវំ អសតិយា វិលិខន្តស្ស ភិន្ទន្តស្ស វា អនាបត្តិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

បថវីខណនវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

១៥. ភូតគាមវិនិច្ឆយកថា

៧៥. **ភូតគាមោ**តិ បញ្ចហិ ពីជេហិ ជាតានំ រុក្ខលតាទីនមេតំ អធិវចនំ។ តត្រិមានិ បញ្ច ពីជានិ – មូលពីជំ ខន្ធពីជំ ផឡុពីជំ អគ្គពីជំ ពីជពីជន្តិ។ តត្ថ **មូលពីជំ** នាម ហលិទ្ទិ សិង្គិវេរំ វចា វចត្តំ អតិវិសំ កដុករោហិណី ឧសីរំ ភទ្ទមុត្តកំ, យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ មូលេ ជាយន្តិ មូលេ សញ្ជាយន្តិ, ឯតំ មូលពីជំ នាម។ **ខន្ធពីជំ** នាម អស្សត្ថោ និគ្រោធោ បិលក្ខោ ឧទុម្ពរោ កច្ឆកោ កបិត្ថនោ, យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ ខន្ធេ ជាយន្តិ ខន្ធេ សញ្ជាយន្តិ, ឯតំ ខន្ធពីជំ នាម។ **ផឡុពីជំ** នាម ឧច្ឆុ វេឡុ នឡោ, យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ បព្ពេ ជាយន្តិ បព្ពេ សញ្ជាយន្តិ, ឯតំ ផឡុពីជំ នាម។ **អគ្គពីជំ** នាម អជ្ជុកំ ផណិជ្ជកំ ហិរិវេរំ, យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ អគ្គេ ជាយន្តិ អគ្គេ សញ្ជាយន្តិ, ឯតំ អគ្គពីជំ នាម។ **ពីជពីជំ** នាម បុព្ពណ្ណំ អបរណ្ណំ, យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ ពីជេ ជាយន្តិ ពីជេ សញ្ជាយន្តិ, ឯតំ ពីជពីជំ នាម (បាចិ. ៩១)។ តត្ថ ភូតគាមេ ភូតគាមសញ្ញី ឆិន្ទតិ វា ឆិន្ទាបេតិ វា ភិន្ទតិ វា ភិន្ទាបេតិ វា បចតិ វា បចាបេតិ វា, បាចិត្តិយំ។ ភូតគាមញ្ហិ វិកោបេន្តស្ស បាចិត្តិយំ, ភូតគាមបរិមោចិតំ បញ្ចវិធម្បិ ពីជគាមំ វិកោបេន្តស្ស ទុក្កដំ។

៧៦. ពីជគាមភូតគាមោ (បាចិ. អដ្ឋ. ៩២២) នាមេស អត្ថិ ឧទកដ្ឋោ, អត្ថិ ថលដ្ឋោ។ តត្ថ ឧទកដ្ឋោ សាសបមត្តិកតិលពីជកាទិភេទា សបណ្ណិកា ច អបណ្ណិកា ច សព្ពា សេវាលជាតិ, អន្តមសោ ឧទកបប្បដកំ ឧបាទាយ “ភូតគាមោ”តិ វេទិតព្ពោ។ ឧទកបប្បដកោ នាម ឧបរិ ថទ្ធោ ផរុសវណ្ណោ ហេដ្ឋា មុទុ នីលវណ្ណោ ហោតិ។ តត្ថ យស្ស សេវាលស្ស មូលំ ឱរុហិត្វា បថវិយំ បតិដ្ឋិតំ, តស្ស បថវី ឋានំ។ យោ ឧទកេ សញ្ចរតិ, តស្ស ឧទកំ។ បថវិយំ បតិដ្ឋិតំ យត្ថ កត្ថចិ វិកោបេន្តស្ស, ឧទ្ធរិត្វា វា ឋានន្តរំ សង្កាមេន្តស្ស បាចិត្តិយំ, ឧទកេ សញ្ចរន្តំ វិកោបេន្តស្សេវ បាចិត្តិយំ។ ហត្ថេហិ បន ឥតោ ចិតោ ចវិយូហិត្វា នហាយិតុំ វដ្ដតិ។ សកលញ្ហិ ឧទកំ តស្ស ឋានំ, តស្មា ន សោ ឯត្តាវតា ឋានន្តរំ សង្កាមិតោ ហោតិ។ ឧទកតោ បន ឧទកេន វិនា សញ្ចិច្ច ឧក្ខិបិតុំ ន វដ្ដតិ, ឧទកេន សទ្ធឹ ឧក្ខិបិត្វា បុន ឧទកេ បក្ខិបិតុំ វដ្ដតិ។ ឧប្បលិនិបទុមិនិអាទីនិ ជលជវល្លិតិណានិ ឧទកតោ ឧទ្ធរន្តស្ស វា តត្ថេវ វិកោបេន្តស្ស វា បាចិត្តិយំ, បរេហិ ឧប្បាដិតានិ វិកោបេន្តស្ស ទុក្កដំ។ តានិ ហិ ពីជគាមេ សង្គហំ គច្ឆន្តិ, តិលពីជកសាសបមត្តិកសេវាលោបិ ឧទកតោ ឧទ្ធដោ អមិលាតោ អគ្គពីជសង្គហំ គច្ឆតិ។ **មហាបច្ចរិយា**ទីសុ “អនន្តកតិលពីជកឧទកបប្បដកាទីនិ ទុក្កដវត្ថូនី”តិ វុត្តំ, តត្ថ ការណំ ន ទិស្សតិ។ **អន្ធកដ្ឋកថាយំ** “សម្បុណ្ណភូតគាមំ ន ហោតិ, តស្មា ទុក្កដ”ន្តិ វុត្តំ, តម្បិ ន សមេតិ។ ភូតគាមេ ហិ បាចិត្តិយំ ពីជគាមេ ទុក្កដំ វុត្តំ។ អសម្បុណ្ណភូតគាមោ នាម តតិយោ កោដ្ឋាសោ នេវ **បាឡិយំ**, ន **អដ្ឋកថាសុ** អាគតោ, អថេតំ ពីជគាមសង្គហំ គមិស្សតីតិ, តម្បិ ន យុត្តំ អភូតគាមមូលត្តា តាទិសស្ស ពីជគាមស្សាតិ។ អបិច “គរុកលហុកេសុ គរុកេ ឋាតព្ព”ន្តិ ឯតំ វិនយលក្ខណំ។

ថលដ្ឋេ ឆិន្នរុក្ខានំ អវសិដ្ឋោ ហរិតខាណុ នាម ហោតិ, តត្ថ កកុធករញ្ជបិយង្គុបនសាទីនំ ខាណុ ឧទ្ធំ វឌ្ឍតិ, សោ ភូតគាមេន សង្គហិតោ។ តាលនាឡិកេរាទីនំ ខាណុ ឧទ្ធំ ន វឌ្ឍតិ, សោ ពីជគាមេន សង្គហិតោ។ កទលិយា បន អផលិតាយ ខាណុ ភូតគាមេន សង្គហិតោ, ផលិតាយ ពីជគាមេន។ កទលី បន ផលិតា យាវ នីលបណ្ណា, តាវ ភូតគាមេនេវ សង្គហិតា, តថា ផលិតោ វេឡុ។ យទា បន អគ្គតោ បដ្ឋាយ សុស្សតិ, តទា ពីជគាមេន សង្គហំ គច្ឆតិ។ កតរពីជគាមេន? ផឡុពីជគាមេន។ កឹ តតោ និព្ពត្តតិ? ន កិញ្ចិ។ យទិ ហិ និព្ពត្តេយ្យ, ភូតគាមេន សង្គហំ គច្ឆេយ្យ។ ឥន្ទសាលាទិរុក្ខេ ឆិន្ទិត្វា រាសី ករោន្តិ, កិញ្ចាបិ រាសិកតទណ្ឌកេហិ រតនប្បមាណាបិ សាខា និក្ខមន្តិ, ពីជគាមេនេវ បន សង្គហំ គច្ឆន្តិ។ មណ្ឌបត្ថាយ វា វតិអត្ថាយ វា វល្លិអារោបនត្ថាយ វា ភូមិយំ និខណន្តិ, មូលេសុ ចេវ បណ្ណេសុ ច និគ្គតេសុ បុន ភូតគាមសង្ខ្យំ គច្ឆន្តិ, មូលមត្តេសុ បន បណ្ណមត្តេសុ វា និគ្គតេសុបិ ពីជគាមេន សង្គហិតា ឯវ។

យានិ កានិចិ ពីជានិ បថវិយំ វា ឧទកេន សិញ្ចិត្វា ឋបិតានិ, កបាលាទីសុ វា អល្លបំសុំ បក្ខិបិត្វា និក្ខិត្តានិ ហោន្តិ, សព្ពានិ មូលមត្តេ វា បណ្ណមត្តេ វា និគ្គតេបិ ពីជានិយេវ។ សចេបិ មូលានិ ច ឧបរិ អង្កុរោ ច និគ្គច្ឆតិ, យាវ អង្កុរោ ហរិតោ ន ហោតិ, តាវ ពីជានិយេវ។ មុគ្គាទីនំ បន បណ្ណេសុ ឧដ្ឋិតេសុ, វីហិអាទីនំ វា អង្កុរេ ហរិតេ នីលវណ្ណេ ជាតេ ភូតគាមសង្គហំ គច្ឆន្តិ។ តាលដ្ឋីនំ បឋមំ សូករទាឋា វិយ មូលំ និគ្គច្ឆតិ, និគ្គតេបិ យាវ ឧបរិ បត្តវដ្ដិ ន និគ្គច្ឆតិ, តាវ ពីជគាមោ នាមយេវ។ នាឡិកេរស្ស តចំ ភិន្ទិត្វា ទន្តសូចិ វិយ អង្កុរោ និគ្គច្ឆតិ, យាវ មិគសិង្គសទិសា នីលបត្តវដ្ដិ ន ហោតិ, តាវ ពីជគាមោយេវ។ មូលេ អនិគ្គតេបិ តាទិសាយ បត្តវដ្ដិយា ជាតាយ អមូលកភូតគាមេ សង្គហំ គច្ឆតិ។

អម្ពដ្ឋិអាទីនិ វីហិអាទីហិ វិនិច្ឆិនិតព្ពានិ។ វន្ទាកា វា អញ្ញា វា យា កាចិ រុក្ខេ ជាយិត្វា រុក្ខំ ឱត្ថរតិ, រុក្ខោវ តស្សា ឋានំ, តំ វិកោបេន្តស្ស វា តតោ ឧទ្ធរន្តស្ស វា បាចិត្តិយំ។ ឯកា អមូលិកា លតា ហោតិ, អង្គុលិវេឋកោ

វិយ វនប្បគុម្ពទណ្ឌកេ វេបេតិ, តស្សាបិ អយមេវ វិនិច្ឆយោ។ គេហបមុខបាការវេទិកា ចេតិយាទីសុ នីលវណ្ណោ សេវាលោ ហោតិ, យាវ ទ្វេ តីណិ បត្តានិ ន សញ្ជាយន្តិ, តាវ អគ្គពីជសង្គហំ គច្ឆតិ។ បត្តេសុ ជាតេសុ បាចិត្តិយវត្ថុ, តស្មា តាទិសេសុ ឋានេសុ សុធាលេបម្បិ ទាតុំ ន វដ្ដតិ, អនុបសម្បន្នេន លិត្តស្ស ឧបរិ សិនេហលេបោ ទាតុំ វដ្ដតិ។ សចេ និទាឃសមយេ សុក្ខសេវាលោ តិដ្ឋតិ, តំ សម្មុញ្ជនីអាទីហិ ឃំសិត្វា អបនេតុំ វដ្ដតិ។ បានីយឃដាទីនំ ពហិ សេវាលោ ទុក្កដវត្ថុ, អន្តោ អព្ពោហារិកោ, ទន្តកដ្ឋបូវាទីសុ កណ្ណកម្បិ អព្ពោហារិកមេវ។ វុត្តញ្ហេតំ “សចេ គេរុកបរិកម្មកតា ភិត្តិ កណ្ណកិតា ហោតិ, ចោឡកំ តេមេត្វា បីឡេត្វា បមជ្ជិតព្ពា”តិ (មហាវ. ៦៦)។

៧៧. បាសាណជាតិ បាសាណទទ្ទុសេវាលសេលេយ្យកាទីនិ អហរិតវណ្ណានិ អបត្តកានិ ច ទុក្កដវត្ថុកានិ។ អហិច្ឆត្តកំ យាវ មកុឡំ ហោតិ, តាវ ទុក្កដវត្ថុ, បុប្ផិតកាលតោ បដ្ឋាយ អព្ពោហារិកំ, អល្លរុក្ខតោ បន អហិច្ឆត្តកំ គណ្ហន្តោ រុក្ខតចំ វិកោបេតិ, តស្មា តត្ថ បាចិត្តិយំ។ រុក្ខបបដិកាយបិ ឯសេវ នយោ។ យា បន ឥន្ទសាលកកុធាទីនំ បបដិកា រុក្ខតោ មុច្ចិត្វា តិដ្ឋតិ, តំ គណ្ហន្តស្ស អនាបត្តិ។ និយ្យាសម្បិ រុក្ខតោ មុច្ចិត្វា ឋិតំ សុក្ខរុក្ខេ វា លគ្គំ គណ្ហិតុំ វដ្ដតិ, អល្លរុក្ខតោ ន វដ្ដតិ។ លាខាយបិ ឯសេវ នយោ។ រុក្ខំ ចាលេត្វា បណ្ឌុបលាសំ វា បរិណតកណិការាទិបុប្ផំ វា បាតេន្តស្ស បាចិត្តិយមេវ។ ហត្ថកុក្កុច្ចេន មុទុកេសុ ឥន្ទសាលនុហីខន្ធាទីសុ វា តត្ថជាតកតាលបណ្ណាទីសុ វា អក្ខរំ ឆិន្ទន្តស្សបិ ឯសេវ នយោ។ សាមណេរានំ បុប្ផំ ឱចិនន្តានំ សាខំ ឱនាមេត្វា ទាតុំ វដ្ដតិ។ តេហិ បន បុប្ផេហិ បានីយំ ន វាសេតព្ពំ, បានីយវាសត្ថិកេន សាមណេរំ ឧក្ខិបិត្វា ឱចិនាបេតព្ពានិ។ ផលសាខាបិ អត្តនា ខាទិតុកាមេន ន ឱនាមេតព្ពា, សាមណេរំ ឧក្ខិបិត្វា ផលំ គាហាបេតព្ពំ។ កិញ្ចិ គច្ឆំ វាលតំ វា ឧប្បាដេន្តេហិ សាមណេរេហិ សទ្ធឹ គហេត្វា អាកឌ្ឍិតុំ ន វដ្ដតិ, តេសំ បន ឧស្សាហជននត្ថំ អនាកឌ្ឍន្តេន កឌ្ឍនាការំ ទស្សេន្តេន វិយ អគ្គេ គហេតុំ វដ្ដតិ។ យេសំ រុក្ខានំ សាខា រុហតិ, តេសំ សាខំ មក្ខិកពីជនាទីនំ អត្ថាយ កប្បិយំ អការាបេត្វា គហិតំ, តចេ វា បត្តេ វា អន្តមសោ នខេនបិ វិលេខន្តស្ស ទុក្កដំ។ អល្លសិង្គិវេរាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ បន កប្បិយំ ការាបេត្វា សីតលេ បទេសេ ឋបិតស្ស មូលំ សញ្ជាយតិ, ឧបរិភាគេ ឆិន្ទិតុំ វដ្ដតិ។ សចេ អង្កុរោ ជាយតិ, ហេដ្ឋាភាគេ ឆិន្ទិតុំ វដ្ដតិ, មូលេ ច អង្កុរេ ច ជាតេ ន វដ្ដតិ។

“សម្មុញ្ជនីសលាកាយបិ តិណានិ ឆិន្ទិស្សាមី”តិ ភូមិយំ សម្មជ្ជន្តោ សយំ វា ឆិន្ទតិ, អញ្ញេន វា ឆេទាបេតិ, ន វដ្ដតិ។ ចង្កមន្តោបិ “ឆិជ្ជនកំ ឆិជ្ជតុ, ភិជ្ជនកំ ភិជ្ជតុ, ចង្កមិតដ្ឋានំ ទស្សេស្សាមី”តិ សញ្ចិច្ច បាទេហិ អក្កមន្តោ តិណវល្លិអាទីនិ សយំ វា ឆិន្ទតិ, អញ្ញេន វា ឆេទាបេតិ, ន វដ្ដតិ។ សចេបិ ហិ តិណំ វា លតំ វា គន្ថឹ ករោន្តស្ស ភិជ្ជតិ, គន្ថិម្បិ កាតុំ ន វដ្ដតិ។ តាលរុក្ខាទីសុ បន ចោរានំ អនារុហណត្ថាយ ទារុមក្កដកំ អាកោដេន្តិ, កណ្ដកេ ពន្ធន្តិ, ភិក្ខុស្ស ឯវំ កាតុំ ន វដ្ដតិ។ សចេ ទារុមក្កដកោ រុក្ខេ អល្លីនមត្តោវ ហោតិ, រុក្ខំ ន បីឡេតិ, វដ្ដតិ។ “រុក្ខំ ឆិន្ទ, លតំ ឆិន្ទ, កន្ទំ វា មូលំ វា ឧប្បាដេហី”តិ វត្តុំ វដ្ដតិ អនិយមិតត្តា។ និយមេត្វា បន “ឥមំ រុក្ខំ ឆិន្ទា”តិអាទិ វត្តុំ ន វដ្ដតិ។ នាមំ គហេត្វាបិ “អម្ពរុក្ខំ ចតុរំសវល្លឹ អាលុវកន្ទំ មុញ្ជតិណំ អសុករុក្ខច្ឆល្លឹ ឆិន្ទ ភិន្ទ ឧប្បាដេហី”តិអាទិវចនម្បិ អនិយមិតមេវ ហោតិ។ “ឥមំ អម្ពរុក្ខ”ន្តិអាទិវចនមេវ ហិ និយមិតំ នាម, តំ ន វដ្ដតិ។ បត្តម្បិ បចិតុកាមោ តិណាទីនំ ឧបរិ សញ្ចិច្ច អគ្គឹ ករោន្តោ សយំ វា បចតិ, អញ្ញេន វា បចាបេតិ, ន វដ្ដតិ។ អនិយមេត្វា បន “មុគ្គេ បច, មាសេ បចា”តិអាទិ វត្តុំ វដ្ដតិ, “ឥមេ មុគ្គេ បចា”តិ ឯវំ វត្តុំ ន វដ្ដតិ។ “ឥមំ មូលភេសជ្ជំ ជាន, ឥមំ មូលំ វា បណ្ណំ វា ទេហិ, ឥមំ រុក្ខំ វា លតំ វា អាហរ, ឥមិនា បុប្ផេន ផលេន វា អត្ថោ, ឥមំ រុក្ខំ វា លតំ វា ផលំ វា កប្បិយំ ករោហី”តិ ឯវំ បន វត្តុំ វដ្ដតិ។ ឯត្តាវតា ភូតគាមបរិមោចិតំ កតំ ហោតិ។

៧៨. បរិភុញ្ជន្តេន បន ពីជគាមបរិមោចនត្ថំ បុន កប្បិយំ ការាបេតព្ពំ។ កប្បិយករណញ្ចេត្ថ ឥមិនា សុត្តានុសារេន វេទិតព្ពំ –

> “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ សមណកប្បេហិ ផលំ បរិភុញ្ជិតុំ អគ្គិបរិជិតំ សត្ថបរិជិតំ នខបរិជិតំ អពីជំ និព្ពដ្ដពីជញ្ញេវ បញ្ចម”ន្តិ (ចូឡវ. ២៥០)។

តត្ថ **អគ្គិបរិជិត**ន្តិ អគ្គិនា បរិជិតំ អភិភូតំ ទឌ្ឍំ ផុដ្ឋន្តិ អត្ថោ។ **សត្ថបរិជិត**ន្តិ សត្ថេន បរិជិតំ អភិភូតំ ឆិន្នំ វិទ្ធំ វាតិ អត្ថោ។ ឯស នយោ នខបរិជិតេ។ អពីជនិព្ពដ្ដពីជានិ សយមេវ កប្បិយានិ។ អគ្គិនា កប្បិយំ ករោន្តេន កដ្ឋគ្គិគោមយគ្គិអាទីសុ យេន កេនចិ អន្តមសោ លោហខណ្ឌេនបិ អាទិត្តេន កប្បិយំ កាតព្ពំ, តញ្ច ខោ ឯកទេសេ ផុសន្តេន “កប្បិយ”ន្តិ វត្វាវ កាតព្ពំ។ សត្ថេន ករោន្តេន យស្ស កស្សចិ លោហមយសត្ថស្ស អន្តមសោ សូចិនខច្ឆេទនានម្បិ តុណ្ឌេន វា ធារាយ វា ឆេទំ វា វេធំ វា ទស្សេន្តេន “កប្បិយ”ន្តិ វត្វាវ កាតព្ពំ។ នខេន កប្បិយំ ករោន្តេន បូតិនខេន ន កាតព្ពំ, មនុស្សានំ បន សីហព្យគ្ឃទីបិមក្កដានំ សកុន្តានញ្ច នខា

តិខិណា ហោន្តិ, តេហិ កាតព្ពំ។ អស្សមហឹសសូករមិគគោរូបាទីនំ ខុរា អតិខិណា, តេហិ ន កាតព្ពំ, កតម្បិ អកតំ ហោតិ។ ហត្ថិនខា បន ខុរា ន ហោន្តិ, តេហិ ច វដ្ដតិ។ យេហិ បន កាតុំ វដ្ដតិ, តេហិ តត្ថជាតកេហិបិ ឧទ្ធរិត្វា គហិតកេហិបិ ឆេទំ វា វេធំ វា ទស្សេន្តេន “កប្បិយ”ន្តិ វត្វាវ កាតព្ពំ។

តត្ថ សចេបិ ពីជានំ បព្ពតមត្តោ រាសិ, រុក្ខសហស្សំ វា ឆិន្ទិត្វា ឯកាពទ្ធំ កត្វា ឧច្ឆូនំ វា មហាភារោ ពន្ធិត្វា ឋបិតោ ហោតិ, ឯកស្មឹ ពីជេ វា រុក្ខសាខាយ វា ឧច្ឆុម្ហិ វា កប្បិយេ កតេ សព្ពំ កតំ ហោតិ។ ឧច្ឆូ ច ទារូនិ ច ឯកតោ ពទ្ធានិ ហោន្តិ, “ឧច្ឆុំ កប្បិយំ ករិស្សាមី”តិ ទារុំ វិជ្ឈតិ, វដ្ដតិយេវ។ សចេ បន យាយ រជ្ជុយា វា វល្លិយា វា ពទ្ធានិ, តំ វិជ្ឈតិ, ន វដ្ដតិ។ ឧច្ឆុខណ្ឌានំ បច្ឆឹ បូរេត្វា អាហរន្តិ, ឯកស្មឹ ខណ្ឌេ កប្បិយេ កតេ សព្ពំ កតមេវ។ មរិចបក្កាទីហិ ច មិស្សេត្វា ភត្តំ អាហរន្តិ, “កប្បិយំ ករោហី”តិ វុត្តេ សចេបិ ភត្តសិត្ថេ វិជ្ឈតិ, វដ្ដតិយេវ។ តិលតណ្ឌុលាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ យាគុយា បក្ខិត្តានិ បន ឯកាពទ្ធានិ ហុត្វា ន សន្តិដ្ឋន្តិ, តត្ថ ឯកមេកំ វិជ្ឈិត្វា កប្បិយំ កាតព្ពមេវ។ កបិត្ថផលាទីនំ អន្តោ មិញ្ជំ កដាហំ មុញ្ចិត្វា សញ្ចរតិ, ភិន្ទាបេត្វា កប្បិយំ ការាបេតព្ពំ, ឯកាពទ្ធំ ហោតិ, កដាហេបិ កាតុំ វដ្ដតិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

ភូតគាមវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

១៦. សហសេយ្យវិនិច្ឆយកថា

៧៩. ទុតិយំ សហសេយ្យកន្តិ “យោ បន ភិក្ខុ អនុបសម្បន្នេន ឧត្តរិទិរត្តតិរត្តំ សហសេយ្យំ កប្បេយ្យ, បាចិត្តិយំ (បាចិ. ៥៩)។ យោ បន ភិក្ខុ មាតុគាមេន សហសេយ្យំ កប្បេយ្យ, បាចិត្តិយ”ន្តិ (បាចិ. ៥៦) ឯវំ វុត្តំ សហសេយ្យសិក្ខាបទទ្វយំ សន្ធាយ វុត្តំ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (បាចិ. អដ្ឋ. ៥០-៥១) – អនុបសម្បន្នេន សទ្ធិំ តិណ្ណំ រត្តីនំ ឧបរិ ចតុត្ថទិវសេ អត្ថង្គតេ សូរិយេ សព្ពច្ឆន្នសព្ពបរិច្ឆន្នេ យេភុយ្យច្ឆន្នយេភុយ្យបរិច្ឆន្នេ វា សេនាសនេ បុព្ពាបរិយេន វា ឯកក្ខណេ វា និបជ្ជន្តស្ស បាចិត្តិយំ។ តត្ថ ឆទនំ អនាហច្ច ទិយឌ្ឍហត្ថុព្ពេធេន បាការាទិនា យេន កេនចិ បរិច្ឆន្នម្បិ សព្ពបរិច្ឆន្នមិច្ចេវ វេទិតព្ពំ។ យំ សេនាសនំ ឧបរិ បញ្ចហិ ឆទនេហិ អញ្ញេន វា កេនចិ សព្ពមេវ បរិច្ឆន្នំ, ឥទំ **សព្ពច្ឆន្នំ** នាម សេនាសនំ។ អដ្ឋកថាសុ បន បាកដវោហារំ គហេត្វា វាចុគ្គតវសេន “សព្ពច្ឆន្នំ នាម បញ្ចហិ ឆទនេហិ ឆន្ន”ន្តិ វុត្តំ។ កិញ្ចាបិ វុត្តំ, អថ ខោ ទុស្សកុដិយំ សយន្តស្សបិ ន សក្កា អនាបត្តិ កាតុំ, តស្មា យំ កិញ្ចិ បដិច្ឆាទនសមត្ថំ ឥធ ឆទនញ្ច បរិច្ឆន្នញ្ច វេទិតព្ពំ។ បញ្ចវិធច្ឆទនេយេវ ហិ គយ្ហមានេ បទរច្ឆន្នេបិ សហសេយ្យា ន ភវេយ្យ, តស្មា យំ សេនាសនំ ភូមិតោ បដ្ឋាយ យាវឆទនំ អាហច្ច បាការេន វា អញ្ញេន វា កេនចិ អន្តមសោ វត្ថេនបិ បរិក្ខិត្តំ, ឥទំ **សព្ពបរិច្ឆន្នំ** នាម សេនាសនំ។ ឆទនំ អនាហច្ច សព្ពន្តិមេន បរិយាយេន ទិយឌ្ឍហត្ថុព្ពេធេន បាការាទិនា បរិក្ខិត្តម្បិ សព្ពបរិច្ឆន្នមេវ។ យស្ស បន ឧបរិ ពហុតរំ ឋានំ ឆន្នំ, អប្បំ អច្ឆន្នំ, សមន្តតោ វា ពហុតរំ បរិក្ខិត្តំ, អប្បំ អបរិក្ខិត្តំ, ឥទំ **យេភុយ្យេនឆន្នំ យេភុយ្យេនបរិច្ឆន្នំ** នាម។

ឥមិនា លក្ខណេន សមន្នាគតោ សចេបិ សត្តភូមិកោ បាសាទោ ឯកូបចារោ ហោតិ, សតគព្ភំ វា ចតុសាលំ, ឯកំ សេនាសនមិច្ចេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។ ឯវរូបេ សេនាសនេ អនុបសម្បន្នេន សទ្ធឹ ចតុត្ថទិវសេ អត្ថង្គតេ សូរិយេ និបជ្ជន្តស្ស បាចិត្តិយំ វុត្តំ។ សចេ បន សម្ពហុលា សាមណេរា, ឯកោ ភិក្ខុ, សាមណេរគណនាយ បាចិត្តិយា។ តេ ចេ ឧដ្ឋាយុដ្ឋាយ និបជ្ជន្តិ, តេសំ បយោគេ បយោគេ ភិក្ខុស្ស អាបត្តិ, ភិក្ខុស្ស ឧដ្ឋាយុដ្ឋាយ និបជ្ជនេ បន ភិក្ខុស្សេវ បយោគេន ភិក្ខុស្ស អាបត្តិ។ សចេ សម្ពហុលា ភិក្ខូ, ឯកោ សាមណេរោ, ឯកោបិ សព្ពេសំ អាបត្តឹ ករោតិ។ តស្ស ឧដ្ឋាយុដ្ឋាយ និបជ្ជនេនបិ ភិក្ខូនំ អាបត្តិយេវ។ ឧភយេសំ សម្ពហុលភាវេបិ ឯសេវ នយោ។

៨០. អបិចេត្ថ ឯកាវាសាទិកម្បិ ចតុក្កំ វេទិតព្ពំ។ យោ ហិ ឯកស្មឹ អាវាសេ ឯកេនេវ អនុបសម្បន្នេន សទ្ធឹ តិរត្តំ សហសេយ្យំ កប្បេតិ, តស្ស ចតុត្ថទិវសតោ បដ្ឋាយ ទេវសិកា អាបត្តិ។ យោបិ ឯកស្មឹយេវ អាវាសេ នានា អនុបសម្បន្នេហិ សទ្ធឹ តិរត្តំ សហសេយ្យំ កប្បេតិ, តស្សបិ។ យោបិ នានាអាវាសេសុ ឯកេនេវ អនុបសម្បន្នេន សទ្ធឹ តិរត្តំ សហសេយ្យំ កប្បេតិ, តស្សបិ។ យោបិ នានាអាវាសេសុ នានាអនុបសម្បន្នេហិ សទ្ធឹ យោជនសតម្បិ គន្ត្វា សហសេយ្យំ កប្បេតិ, តស្សបិ ចតុត្ថទិវសតោ បដ្ឋាយ ទេវសិកា អាបត្តិ។

អយញ្ច សហសេយ្យាបត្តិ នាម “ភិក្ខុំ ឋបេត្វា អវសេសោ អនុបសម្បន្នោ នាមា”តិ វចនតោ អន្តមសោ បារាជិកវត្ថុភូតេន តិរច្ឆានគតេនបិ សទ្ធឹ ហោតិ, តស្មា សចេបិ គោធាពិឡាលមង្គុសាទីសុ កោចិ បវិសិត្វា ភិក្ខុនោ វសនសេនាសនេ ឯកូបចារដ្ឋានេ សយតិ, សហសេយ្យាវ ហោតិ។ យទិ បន ថម្ភានំ ឧបរិ កតបាសាទស្ស ឧបរិមតលេន សទ្ធឹ អសម្ពទ្ធភិត្តិកស្ស ភិត្តិយា ឧបរិបិតសុសិរតុលាសីសស្ស សុសិរេន បវិសិត្វា តុលាយ អព្ភន្តរេ សយិត្វា តេនេវ សុសិរេន និក្ខមិត្វា គច្ឆតិ, ហេដ្ឋាបាសាទេ សយិតភិក្ខុស្ស អនាបត្តិ។ សចេ ឆទនេ ឆិទ្ទំ ហោតិ, តេន បវិសិត្វា អន្តោឆទនេ វសិត្វា តេនេវ បក្កមតិ, នានូបចារេ ឧបរិមតលេ ឆទនព្ភន្តរេ សយិតស្ស អាបត្តិ, ហេដ្ឋិមតលេ សយិតស្ស អនាបត្តិ។ សចេ អន្តោបាសាទេនេវ អារោហិត្វា សព្ពតលានិ បរិភុញ្ជន្តិ, ឯកូបចារានិ ហោន្តិ, តេសុ យត្ថ កត្ថចិ សយិតស្ស អាបត្តិ, សភាសង្ខេបេន កតេ អឌ្ឍកុដ្ដកេ សេនាសនេ សយិតស្ស តុលាវាឡសឃាដាទីសុ កបោតាទយោ សយន្តិ, អាបត្តិយេវ។ បរិក្ខេបស្ស ពហិគតេ និព្ពកោសព្ភន្តរេ សយន្តិ, អនាបត្តិ។ បរិមណ្ឌលំ វា ចតុរស្សំ វា ឯកច្ឆទនាយ គព្ភមាលាយ សតគព្ភំ ចេបិ សេនាសនំ ហោតិ, តត្រ ចេ ឯកេន សាធារណទ្វារេន បវិសិត្វា វិសុំ បាការេន អបរិច្ឆិន្នគព្ភូបចារេ សព្ពគព្ភេបិ បវិសន្តិ, ឯកគព្ភេបិ អនុបសម្បន្នេ និបន្នេ សព្ពគព្ភេសុ និបន្នានំ អាបត្តិ។ សចេ សបមុខា គព្ភា ហោន្តិ, បមុខញ្ច ឧបរិ អច្ឆន្នំ, បមុខេ សយិតោ គព្ភេ សយិតានំ អាបត្តឹ ន ករោតិ។ សចេ បន គព្ភច្ឆទនេនេវ សទ្ធឹ សម្ពន្ធឆទនំ, តត្រ សយិតោ សព្ពេសំ អាបត្តឹ ករោតិ។ កស្មា? សព្ពច្ឆន្នត្តា ច សព្ពបរិច្ឆន្នត្តា ច។ គព្ភបរិក្ខេបោយេវ ហិស្ស បរិក្ខេបោ។

៨១. យេបិ ឯកសាលទ្វិសាលតិសាលចតុសាលសន្និវេសា មហាបាសាទា ឯកស្មឹ ឱកាសេ បាទេ ធោវិត្វា បវិដ្ឋេន សក្កា ហោន្តិ សព្ពត្ថ អនុបរិគន្តុំ, តេសុបិ សហសេយ្យាបត្តិយា ន មុច្ចតិ។ សចេ តស្មឹ តស្មឹ ឋានេ

ឧបចារំ បរិច្ឆិន្ទិត្វា កតា ហោន្តិ, ឯកូបចារដ្ឋានេយេវ អាបត្តិ។ ទ្វីហិ ទ្វារេហិ យុត្តស្ស សុធាឆទនមណ្ឌបស្ស មជ្ឈេ បាការំ ករោន្តិ, ឯកេន ទ្វារេន បវិសិត្វា ឯកស្មឹ បរិច្ឆេទេ អនុបសម្បន្នោ សយតិ, ឯកស្មឹ ភិក្ខុ, អនាបត្តិ។ បាការេ គោធាទីនំ បវិសនមត្តំ ឆិទ្ទំ ហោតិ, ឯកស្មិញ្ច បរិច្ឆេទេ គោធា សយន្តិ, អនាបត្តិយេវ។ ន ហិ ឆិទ្ទេន គេហំ ឯកូបចារំ នាម ហោតិ។ សចេ បាការមជ្ឈេ ឆិន្ទិត្វា ទ្វារំ យោជេន្តិ, ឯកូបចារតាយ អាបត្តិ។ តំ ទ្វារំ កវាដេន បិទហិត្វា សយន្តិ, អាបត្តិយេវ។ ន ហិ ទ្វារបិទហនេន គេហំ នានូបចារំ នាម ហោតិ, ទ្វារំ វា អទ្វារំ។ កវាដញ្ហិ សំវរណវិវរណេហិ យថាសុខំ វឡញ្ជនត្ថាយ កតំ, ន វឡញ្ជុបច្ឆេទនត្ថាយ។ សចេ តំ ទ្វារំ បុន ឥដ្ឋកាហិ បិទហន្តិ, អទ្វារំ ហោតិ, បុរិមេ នានូបចារភាវេយេវ តិដ្ឋតិ។ ទីឃបមុខំ ចេតិយឃរំ ហោតិ, ឯកំ កវាដំ អន្តោ, ឯកំ ពហិ, ទ្វិន្នំ កវាដានំ អន្តរេ អនុបសម្បន្នោ អន្តោចេតិយឃរេ សយន្តស្ស អាបត្តឹ ករោតិ ឯកូបចារត្តា។

អយញ្ចេត្ថ សង្ខេបោ – សេនាសនំ ខុទ្ទកំ វា ហោតុ មហន្តំ វា, អញ្ញេន សទ្ធឹ សម្ពន្ធំ វា អសម្ពន្ធំ វា, ទីឃំ វា វដ្ដំ វា ចតុរស្សំ វា, ឯកភូមិកំ វា អនេកភូមិកំ វា, យំ យំ ឯកូបចារំ, សព្ពត្ថ សហសេយ្យាបត្តិ ហោតីតិ។ ឯត្ថ ច យេន កេនចិ បដិច្ឆទនេន សព្ពច្ឆន្នេ សព្ពបរិច្ឆន្នេ បាចិត្តិយំ, យេភុយ្យេនឆន្នេ យេភុយ្យេនបរិច្ឆន្នេ បាចិត្តិយំ, សព្ពច្ឆន្នេ យេភុយ្យេនបរិច្ឆន្នេ បាចិត្តិយំ, សព្ពច្ឆន្នេ ឧបឌ្ឍបរិច្ឆន្នេ បាចិត្តិយំ, យេភុយ្យេនឆន្នេ ឧបឌ្ឍបរិច្ឆន្នេ បាចិត្តិយំ, សព្ពបរិច្ឆន្នេ យេភុយ្យេនឆន្នេ បាចិត្តិយំ, សព្ពបរិច្ឆន្នេ ឧបឌ្ឍច្ឆន្នេ បាចិត្តិយំ, យេភុយ្យេនបរិច្ឆន្នេ ឧបឌ្ឍច្ឆន្នេ បាចិត្តិយន្តិ អដ្ឋ បាចិត្តិយានិ។ ឧបឌ្ឍច្ឆន្នេ ឧបឌ្ឍបរិច្ឆន្នេ ទុក្កដំ, សព្ពច្ឆន្នេ ចូឡកបរិច្ឆន្នេ ទុក្កដំ, យេភុយ្យេនឆន្នេ ចូឡកបរិច្ឆន្នេ ទុក្កដំ, សព្ពបរិច្ឆន្នេ ចូឡកច្ឆន្នេ ទុក្កដំ, យេភុយ្យេនបរិច្ឆន្នេ ចូឡកច្ឆន្នេ ទុក្កដន្តិ បញ្ច ទុក្កដានិ វេទិតព្ពានិ។ សព្ពច្ឆន្នេ សព្ពអបរិច្ឆន្នេ, សព្ពបរិច្ឆន្នេ សព្ពអច្ឆន្នេ, យេភុយ្យេនអច្ឆន្នេ យេភុយ្យេនអបរិច្ឆន្នេ, ឧបឌ្ឍច្ឆន្នេ ចូឡកបរិច្ឆន្នេ, ឧបឌ្ឍបរិច្ឆន្នេ ចូឡកច្ឆន្នេ ចូឡកបរិច្ឆន្នេ ច អនាបត្តិ។ មាតុគាមេន សហ និបជ្ជន្តស្សបិ អយមេវ វិនិច្ឆយោ។ អយញ្ចេត្ថ វិសេសោ – អនុបសម្បន្នេន សទ្ធឹ និបជ្ជន្តស្ស ចតុត្ថទិវសេ អាបត្តិ, មាតុគាមេន សទ្ធឹ បឋមទិវសេតិ។ យក្ខិបេតីហិ បន ទិស្សមានករូបាហិ តិរច្ឆានគតិត្ថិយា ច មេថុនធម្មវត្ថុភូតាយ ឯវ ទុក្កដំ, សេសាហិ អនាបត្តិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

សហសេយ្យវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

១៧. មញ្ចបីឋាទិសង្ឃិកសេនាសនេសុ បដិបជ្ជិតព្ពវិនិច្ឆយកថា

៨២. វិហារេ សង្ឃិកេ សេយ្យំ, សន្ថរិត្វាន បក្កមោតិ សង្ឃិកេ វិហារេ សេយ្យំ សន្ថរិត្វាន អញ្ញត្ថ វសិតុកាមតាយ វិហារតោ បក្កមនំ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ –

> “យោ បន ភិក្ខុ សង្ឃិកេ វិហារេ សេយ្យំ សន្ថរិត្វា វា សន្ថរាបេត្វា វា តំ បក្កមន្តោ នេវ ឧទ្ធរេយ្យ ន ឧទ្ធរាបេយ្យ អនាបុច្ឆំ វា គច្ឆេយ្យ, បាចិត្តិយ”ន្តិ (បាចិ. ១១៥) –

វចនតោ សង្ឃិកេ វិហារេ សេយ្យំ សយំ សន្ថរិត្វា អញ្ញេន វា សន្ថរាបេត្វា ឧទ្ធរណាទីនិ អកត្វា បរិក្ខិត្តស្ស អារាមស្ស បរិក្ខេបំ, អបរិក្ខិត្តស្ស ឧបចារំ អតិក្កមន្តស្ស បាចិត្តិយំ។

តត្ថ **សេយ្យា** នាម ភិសិ ចិមិលិកា ឧត្តរត្ថរណំ ភូមត្ថរណំ តដ្ដិកា ចម្មខណ្ឌោ និសីទនំ បច្ចត្ថរណំ តិណសន្ថារោ បណ្ណសន្ថារោតិ ទសវិធា។ តត្ថ **ភិសី**តិ មញ្ចកភិសិ វា បីឋកភិសិ វា។ **ចិមិលិកា** នាម សុធាទិបរិកម្មកតាយ ភូមិយា វណ្ណានុរក្ខណត្ថំ កតា, តំ ហេដ្ឋា បត្ថរិត្វា ឧបរិ កដសារកំ បត្ថរន្តិ។ **ឧត្តរត្ថរណំ** នាម មញ្ចបីឋានំ ឧបរិ អត្ថរិតព្ពកបច្ចត្ថរណំ។ **ភូមត្ថរណំ** នាម ភូមិយំ អត្ថរិតព្ពា កដសារកាទិវិកតិ។ **តដ្ដិកា** នាម តាលបណ្ណេហិ វា វាកេហិ វា កតតដ្ដិកា។ **ចម្មខណ្ឌោ** នាម សីហព្យគ្ឃទីបិតរច្ឆចម្មាទីសុបិ យំ កិញ្ចិ ចម្មំ។ អដ្ឋកថាសុ ហិ សេនាសនបរិភោគេ បដិក្ខិត្តចម្មំ ន ទិស្សតិ, តស្មា សីហព្យគ្ឃចម្មាទីនំ បរិហរណេយេវ បដិក្ខេបោ វេទិតព្ពោ។ **និសីទន**ន្តិ សទសំ វេទិតព្ពំ។ **បច្ចត្ថរណ**ន្តិ បាវារោ កោជវោតិ ឯត្តកមេវ វុត្តំ។ **តិណសន្ថារោ**តិ យេសំ កេសញ្ចិ តិណានំ សន្ថារោ។ ឯស នយោ **បណ្ណសន្ថារេ**បិ។ ឯវំ បន ឥមំ ទសវិធំ សេយ្យំ សង្ឃិកេ វិហារេ សន្ថរិត្វា វា សន្ថរាបេត្វា វា បក្កមន្តេន អាបុច្ឆិត្វា បក្កមិតព្ពំ, អាបុច្ឆន្តេន ច ភិក្ខុម្ហិ សតិ ភិក្ខុ អាបុច្ឆិតព្ពោ, តស្មិំ អសតិ សាមណេរោ, តស្មិំ អសតិ អារាមិកោ, តស្មិំ អសតិ យេន វិហារោ ការិតោ, សោ វិហារសាមិកោ, តស្ស វា កុលេ យោ កោចិ អាបុច្ឆិតព្ពោ, តស្មិម្បិ អសតិ ចតូសុ បាសាណេសុ មញ្ចំ ឋបេត្វា មញ្ចេ អវសេសមញ្ចបីឋានិ អារោបេត្វា ឧបរិ ភិសិអាទិកំ ទសវិធម្បិ សេយ្យំ រាសិំ កត្វា ទារុភណ្ឌំ មត្តិកាភណ្ឌំ បដិសាមេត្វា ទ្វារវាតបានានិ បិទហិត្វា គមិយវត្តំ បូរេត្វា គន្តព្ពំ។

សចេ បន សេនាសនំ ឱវស្សតិ, ឆទនត្ថញ្ច តិណំ វា ឥដ្ឋកា វា អានីតា ហោន្តិ, សចេ ឧស្សហតិ, ឆាទេតព្ពំ។ នោ ចេ សក្កោតិ, យោ ឱកាសោ អនោវស្សកោ, តត្ថ មញ្ចបីឋាទីនិ និក្ខិបិត្វា គន្តព្ពំ។ សចេ សព្ពម្បិ ឱវស្សតិ, ឧស្សហន្តេន អន្តោគាមេ ឧបាសកានំ ឃរេ ឋបេតព្ពំ។ សចេ តេបិ “សង្ឃិកំ នាម, ភន្តេ, ភារិយំ, អគ្គិទាហាទីនំ ភាយាមា”តិ ន សម្បដិច្ឆន្តិ, អព្ភោកាសេបិ បាសាណានំ ឧបរិ មញ្ចំ ឋបេត្វា សេសំ បុព្ពេ វុត្តនយេនេវ និក្ខិបិត្វា តិណេហិ ច បណ្ណេហិ ច បដិច្ឆាទេត្វា គន្តុំ វដ្ដតិ។ យញ្ហិ តត្ថ អង្គមត្តម្បិ អវសិស្សតិ, តំ អញ្ញេសំ តត្ថ អាគតភិក្ខូនំ ឧបការំ ភវិស្សតីតិ។ ឧទ្ធរិត្វា គច្ឆន្តេន បន មញ្ចបីឋកវាដំ សព្ពំ អបនេត្វា សំហរិត្វា ចីវរវំសេ លគ្គេត្វាវ គន្តព្ពំ។ បច្ឆា អាគន្ត្វា វសនកភិក្ខុនាបិ បុន មញ្ចបីឋំ បបយិត្វា គច្ឆន្តេន តថេវ កាតព្ពំ។ អន្តោកុដ្ដតោ សេយ្យំ ពហិកុដ្ដេ បញ្ញបេត្វា វសន្តេន គមនកាលេ បុន គហិតដ្ឋានេយេវ បដិសាមេតព្ពំ។ ឧបរិបាសាទតោ ឱរោបេត្វា ហេដ្ឋាបាសាទេ វសន្តស្សបិ ឯសេវ នយោ។ រត្តិដ្ឋានទិវាដ្ឋានេសុ មញ្ចបីឋំ បញ្ញបេត្វា ពហិគមនកាលេ បុន គហិតដ្ឋានេយេវ ឋបេតព្ពំ។

៨៣. សេនាសនេសុ បន អយំ អាបុច្ឆិតព្ពានាបុច្ឆិតព្ពវិនិច្ឆយោ – យា តាវ ភូមិយំ ទីឃសាលា វា បណ្ណសាលា វា ហោតិ, យំ វា រុក្ខត្ថម្ភេសុ កតគេហំ ឧបចិកានំ ឧដ្ឋានដ្ឋានំ ហោតិ, តតោ បក្កមន្តេន តាវ អាបុច្ឆិត្វាវ បក្កមិតព្ពំ។ តស្មិញ្ហិ កតិបយានិ ទិវសានិ អជគ្គិយមានេ វម្មិកាវ សន្តិដ្ឋន្តិ។ យំ បន បាសាណបិដ្ឋិយំ វា បាសាណត្ថម្ភេសុ វា កតសេនាសនំ សិលុច្ចយលេណំ វា សុធាលិត្តសេនាសនំ វា, យត្ថ យត្ថ ឧបចិកាសង្កា នត្ថិ, តតោ បក្កមន្តស្ស អាបុច្ឆិត្វាបិ អនាបុច្ឆិត្វាបិ គន្តុំ វដ្ដតិ, អាបុច្ឆនំ បន វត្តំ។ សចេ តាទិសេបិ សេនាសនេ ឯកេន បស្សេន ឧបចិកា អារោហន្តិ, អាបុច្ឆិត្វាវ គន្តព្ពំ។ យោ បន អាគន្តុកោ ភិក្ខុ សង្ឃិកសេនាសនំ គហេត្វាវ សន្តំ ភិក្ខុំ អនុវត្តន្តោ អត្តនោ សេនាសនំ អគ្គហេត្វា វសតិ, យាវ សោ ន គច្ឆតិ, តាវ តំ សេនាសនំ បុរិមភិក្ខុស្សេវ បលិពោធោ។ យទា បន សោ សេនាសនំ គហេត្វា អត្តនោ ឥស្សរិយេន វសតិ, តតោ បដ្ឋាយ អាគន្តុកស្សេវ បលិពោធោ។ សចេ ឧភោបិ វិភជិត្វា គណ្ហន្តិ, ឧភិន្នម្បិ បលិពោធោ។

មហាបច្ចរិយំ បន វុត្តំ – សចេ ទ្វេ តយោ ឯកតោ ហុត្វា បញ្ញបេន្តិ, គមនកាលេ សព្ពេហិ អាបុច្ឆិតព្ពំ។ តេសុ ចេ បឋមំ គច្ឆន្តោ “បច្ឆិមោ ជគ្គិស្សតី”តិ អាភោគំ កត្វា គច្ឆតិ, វដ្ដតិ , បច្ឆិមស្ស អាភោគេន មុត្តិ នត្ថិ។ ពហូ ឯកំ បេសេត្វា សន្ថរាបេន្តិ, គមនកាលេ សព្ពេហិ វា អាបុច្ឆិតព្ពំ, ឯកំ វា បេសេត្វា អាបុច្ឆិតព្ពំ។

អញ្ញតោ មញ្ចបីឋាទីនិ អានេត្វា អញ្ញត្រ វសិត្វា គមនកាលេ តត្ថេវ នេតព្ពានិ។ សចេ អញ្ញតោ អានេត្វា វសមានស្ស អញ្ញោ វុឌ្ឍតរោ អាគច្ឆតិ, ន បដិពាហិតព្ពោ , “មយា, ភន្តេ, អញ្ញាវាសតោ អានីតំ, បាកតិកំ ករេយ្យាថា”តិ វត្តព្ពំ។ តេន “ឯវំ ករិស្សាមី”តិ សម្បដិច្ឆិតេ ឥតរស្ស គន្តុំ វដ្ដតិ។ ឯវំ អញ្ញត្ថ ហរិត្វាបិ សង្ឃិកបរិភោគេន បរិភុញ្ជន្តស្ស ហិ នដ្ឋំ វា ជិណ្ណំ វា ចោរេហិ វា ហដំ គីវា នេវ ហោតិ, បុគ្គលិកបរិភោគេន បរិភុញ្ជន្តស្ស បន គីវា ហោតិ។ អញ្ញស្ស មញ្ចបីឋំ បន សង្ឃិកបរិភោគេន វា បុគ្គលិកបរិភោគេន វា បរិភុញ្ជន្តស្ស នដ្ឋំ គីវាយេវ។ អន្តោវិហារេ សេយ្យំ សន្ថរិត្វា “អជ្ជេវ អាគន្ត្វា បដិជគ្គិស្សាមី”តិ ឯវំ សាបេក្ខោ នទីបារំ គាមន្តរំ វា គន្ត្វា យត្ថស្ស គមនចិត្តំ ឧប្បន្នំ, តត្ថេវ ឋិតោ កញ្ចិ បេសេត្វា អាបុច្ឆតិ, នទីបូររាជចោរាទីសុ វា កេនចិ បលិពោធោ ហោតិ ឧបទ្ទុតោ, ន សក្កោតិ បច្ចាគន្តុំ, ឯវំភូតស្ស អនាបត្តិ។

វិហារស្ស ឧបចារេ បន ឧបដ្ឋានសាលាយ វា មណ្ឌបេ វា រុក្ខមូលេ វា សេយ្យំ សន្ថរិត្វា វា សន្ថរាបេត្វា វា តំ បក្កមន្តោ នេវ ឧទ្ធរតិ ន ឧទ្ធរាបេតិ អនាបុច្ឆំ វា គច្ឆតិ, ទុក្កដំ។ វុត្តប្បការញ្ហិ ទសវិធំ សេយ្យំ អន្តោគព្ភាទិម្ហិ គុត្តដ្ឋានេ បញ្ញបេត្វា គច្ឆន្តស្ស យស្មា សេយ្យាបិ សេនាសនម្បិ ឧបចិកាហិ បលុជ្ជតិ, វម្មិករាសិយេវ ហោតិ, តស្មា បាចិត្តិយំ វុត្តំ។ ពហិ បន ឧបដ្ឋានសាលាទីសុ បញ្ញបេត្វា គច្ឆន្តស្ស សេយ្យាមត្តមេវ នស្សេយ្យ ឋានស្ស អគុត្តតាយ, ន សេនាសនំ, តស្មា ឯត្ថ ទុក្កដំ វុត្តំ។ មញ្ចបីឋំ បន យស្មា ន សក្កា សហសា ឧបចិកាហិ ខាយិតុំ, តស្មា តំ វិហារេបិ សន្ថរិត្វា គច្ឆន្តស្ស ទុក្កដំ។ វិហារស្សូបចារេ ឧបដ្ឋានសាលាយំ មណ្ឌបេ រុក្ខមូលេបិ សន្ថរិត្វា បក្កមន្តស្ស ទុក្កដមេវ។

៨៤. “យោ បន ភិក្ខុ សង្ឃិកំ មញ្ចំ វា បីឋំ វា ភិសិំ វា កោច្ឆំ វា អជ្ឈោកាសេ សន្ថរិត្វា វា សន្ថរាបេត្វា វា តំ បក្កមន្តោ នេវ ឧទ្ធរេយ្យ ន ឧទ្ធរាបេយ្យ អនាបុច្ឆំ វា គច្ឆេយ្យ, បាចិត្តិយ”ន្តិ (បាចិ. ១០៨) វចនតោ សង្ឃិកានិ បន មញ្ចបីឋាទីនិ ចត្តារិ អជ្ឈោកាសេ សន្ថរិត្វា វា សន្ថរាបេត្វា វា ឧទ្ធរណាទីនិ អកត្វា “អជ្ជេវ អាគមិស្សាមី”តិ គច្ឆន្តស្សបិ ថាមមជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស លេឌ្ឌុបាតាតិក្កមេ បាចិត្តិយំ។ ឯត្ថ **កោច្ឆំ** នាម វាកមយំ វា ឧសីរមយំ វា មុញ្ជមយំ វា បព្ពជមយំ វា ហេដ្ឋា ច ឧបរិ ច វិត្ថតំ មជ្ឈេ សំខិត្តំ បណវសណ្ឋានំ កត្វា ពទ្ធំ។ តំ កិរ មជ្ឈេ សីហព្យគ្ឃចម្មបរិក្ខិត្តម្បិ ករោន្តិ, អកប្បិយចម្មំ នាមេត្ថ នត្ថិ។ សេនាសនញ្ហិ សោវណ្ណមយម្បិ វដ្ដតិ, តស្មា តំ មហគ្ឃំ ហោតិ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អដ្ឋ មាសេ អវស្សិកសង្កេតេ មណ្ឌបេ វា រុក្ខមូលេ វា យត្ថ កាកា វា កុលលា វា ន ឩហទន្តិ, តត្ថ សេនាសនំ និក្ខិបិតុ”ន្តិ (បាចិ. ១១០) វចនតោ បន វស្សិកវស្សានមាសាតិ ឯវំ អបញ្ញាតេ ចត្តារោ ហេមន្តិកេ, ចត្តារោ គិម្ហិកេតិ អដ្ឋ មាសេ សាខាមណ្ឌបេ វា បទរមណ្ឌបេ វា រុក្ខមូលេ វា និក្ខិបិតុំ វដ្ដតិ។ យស្មិំ បន កាកា វា កុលលា វា អញ្ញេ វា សកុន្តា ធុវនិវាសេន កុលាវកេ កត្វា វសន្តិ, តស្ស រុក្ខស្ស មូលេ ន និក្ខិបិតព្ពំ។ “អដ្ឋ មាសេ”តិ វចនតោ យេសុ ជនបទេសុ វស្សកាលេ ន វស្សតិ, តេសុ ចត្តារោ មាសេ និក្ខិបិតុំ ន វដ្ដតិយេវ។ “អវស្សិកសង្កេតេ”តិ វចនតោ យត្ថ ហេមន្តេ ទេវោ វស្សតិ, តត្ថ ហេមន្តេបិ អជ្ឈោកាសេ និក្ខិបិតុំ ន វដ្ដតិ។ គិម្ហេ បន សព្ពត្ថ វិគតវលាហកំ វិសុទ្ធំ នភំ ហោតិ, ឯវរូបេ កាលេ កេនចិទេវ ករណីយេន អជ្ឈោកាសេ មញ្ចបីឋំ និក្ខិបិតុំ វដ្ដតិ។

៨៥. អព្ភោកាសិកេនបិ វត្តំ ជានិតព្ពំ។ តស្ស ហិ សចេ បុគ្គលិកមញ្ចកោ អត្ថិ, តត្ថេវ សយិតព្ពំ។ សង្ឃិកំ គណ្ហន្តេន វេត្តេន វា វាកេន វា វីតមញ្ចកោ គហេតព្ពោ, តស្មិំ អសតិ បុរាណមញ្ចកោ គហេតព្ពោ, តស្មិំ អសតិ នវវាយិមោ វា ឱនទ្ធកោ វា គហេតព្ពោ។ គហេត្វា បន “អហំ ឧក្កដ្ឋរុក្ខមូលិកោ ឧក្កដ្ឋអព្ភោកាសិកោ”តិ ចីវរកុដិម្បិ អកត្វា អសមយេ អជ្ឈោកាសេ វា រុក្ខមូលេ វា បញ្ញបេត្វា និបជ្ជិតុំ ន វដ្ដតិ។ សចេ បន ចតុគ្គុណេនបិ ចីវរេន កតា កុដិ អតេមេន្តំ រក្ខិតុំ ន សក្កោតិ, សត្តាហវទ្ទលិកាទីនិ ភវន្តិ, ភិក្ខុនោ កាយានុគតិកត្តា វដ្ដតិ។ អរញ្ញេ បណ្ណកុដីសុ វសន្តានំ សីលសម្បទាយ បសន្នចិត្តា មនុស្សា នវំ មញ្ចបីឋំ ទេន្តិ “សង្ឃិកបរិភោគេន បរិភុញ្ជថា”តិ, វសិត្វា គច្ឆន្តេហិ សាមន្តវិហារេ សភាគភិក្ខូនំ បេសេត្វា គន្តព្ពំ, សភាគានំ អភាវេន អនោវស្សកេ និក្ខិបិត្វា គន្តព្ពំ, អនោវស្សកេ អសតិ រុក្ខេ លគ្គេត្វា គន្តព្ពំ។ ចេតិយង្គណេ សម្មជ្ជនី គហេត្វា ភោជនសាលង្គណំ វា ឧបោសថាគារង្គណំ វា បរិវេណទិវាដ្ឋានអគ្គិសាលាទីសុ វា អញ្ញតរំ សម្មជ្ជិត្វា ធោវិត្វា បុន សម្មជ្ជនិមាឡកេយេវ ឋបេតព្ពា។ ឧបោសថាគារាទីសុ អញ្ញតរស្មិំ គហេត្វា អវសេសានិ សម្មជ្ជន្តស្សបិ ឯសេវ នយោ។

យោ បន ភិក្ខាចារមគ្គំ សម្មជ្ជន្តោ គន្តុកាមោ ហោតិ, តេន សម្មជ្ជិត្វា សចេ អន្តរាមគ្គេ សាលា អត្ថិ, តត្ថ ឋបេតព្ពា។ សចេ នត្ថិ, វលាហកានំ អនុដ្ឋិតភាវំ សល្លក្ខេត្វា “យាវាហំ គាមតោ និក្ខមាមិ, តាវ ន វស្សិស្សតី”តិ ជានន្តេន យត្ថ កត្ថចិ និក្ខិបិត្វា បុន បច្ចាគច្ឆន្តេន បាកតិកដ្ឋានេ ឋបេតព្ពា។ “សចេ វស្សិស្សតីតិ ជានន្តោ អជ្ឈោកាសេ ឋបេតិ, ទុក្កដ”ន្តិ **មហាបច្ចរិយំ** វុត្តំ។ សចេ បន តត្រ តត្រេវ សម្មជ្ជនត្ថាយ សម្មជ្ជនី និក្ខិត្តា

ហោតិ, តំ តំ ឋានំ សម្មជ្ជិត្វា តត្រ តត្រេវ និក្ខិបិតុំ វដ្ដតិ, អាសនសាលំ សម្មជ្ជន្តេន វត្តំ ជានិតព្ពំ។ តត្រិទំ វត្តំ – មជ្ឈតោ បដ្ឋាយ បាទដ្ឋានាភិមុខា វាលិកា ហរិតព្ពា, កចវរំ ហត្ថេហិ គហេត្វា ពហិ ឆឌ្ឌេតព្ពំ។

៨៦. សចេ វុត្តប្បការំ ចតុព្ពិធម្បិ សង្ឃិកំ សេនាសនំ អជ្ឈោកាសេ វា រុក្ខមូលេ វា មណ្ឌបេ វា អនុបសម្បន្នេន សន្ថរាបេតិ, យេន សន្ថរាបិតំ, តស្ស បលិពោធោ។ សចេ បន ឧបសម្បន្នេន សន្ថរាបេតិ, យេន សន្ថតំ, តស្ស បលិពោធោ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (បាចិ. អដ្ឋ. ១១១) – ថេរោ ភោជនសាលាយំ ភត្តកិច្ចំ កត្វា ទហរំ អាណាបេតិ “គច្ឆ ទិវាដ្ឋានេ មញ្ចបីឋំ បញ្ញបេហី”តិ។ សោ តថា កត្វា និសិន្នោ, ថេរោ យថារុចិ វិចរិត្វា តត្ថ គន្ត្វា ថវិកំ វា ឧត្តរាសង្គំ វា ឋបេតិ, តតោ បដ្ឋាយ ថេរស្ស បលិពោធោ។ និសីទិត្វា សយំ គច្ឆន្តោ នេវ ឧទ្ធរតិ ន ឧទ្ធរាបេតិ, លេឌ្ឌុបាតាតិក្កមេ បាចិត្តិយំ។ សចេ បន ថេរោ តត្ថ ថវិកំ វា ឧត្តរាសង្គំ វា អដ្ឋបេត្វា ចង្កមន្តោវ ទហរំ “គច្ឆ ត្វ”ន្តិ ភណតិ, តេន “ឥទំ, ភន្តេ, មញ្ចបីឋ”ន្តិ អាចិក្ខិតព្ពំ។ សចេ ថេរោ វត្តំ ជានាតិ, “ត្វំ គច្ឆ, អហំ បាកតិកំ ករិស្សាមី”តិ វត្តព្ពំ។ សចេ ពាលោ ហោតិ អនុគ្គហិតវត្តោ, “គច្ឆ, មា ឥធ តិដ្ឋ, នេវ និសីទិតុំ ន និបជ្ជិតុំ ទេមី”តិ ទហរំ តជ្ជេតិយេវ។ ទហរេន “ភន្តេ, សុខំ សយថា”តិ កប្បំ លភិត្វា វន្ទិត្វា គន្តព្ពំ។ តស្មឹ គតេ ថេរស្សេវ បលិពោធោ, បុរិមនយេនេវ ចស្ស អាបត្តិ វេទិតព្ពា។

អថ បន អាណត្តិក្ខណេយេវ ទហរោ “មយ្ហំ ភណ្ឌេ ភណ្ឌធោវនាទិ កិញ្ចិ ករណីយំ អត្ថី”តិ វទតិ, ថេរោ បន តំ “បញ្ញបេត្វា គច្ឆាហី”តិ វត្វា ភោជនសាលតោ និក្ខមិត្វា អញ្ញត្ថ គច្ឆតិ, បាទុទ្ធារេន ការេតព្ពោ ។ សចេ តត្ថេវ គន្ត្វា និសីទតិ, បុរិមនយេនេវ ចស្ស លេឌ្ឌុបាតាតិក្កមេ អាបត្តិ។ សចេ បន ថេរោ សាមណេរំ អាណាបេតិ, សាមណេរេ តត្ថ មញ្ចបីឋំ បញ្ញបេត្វា និសិន្នេបិ ភោជនសាលតោ អញ្ញត្ថ គច្ឆន្តោ បាទុទ្ធារេន ការេតព្ពោ។ គន្ត្វា និសិន្នោ បុន គមនកាលេ លេឌ្ឌុបាតាតិក្កមេ អាបត្តិយា ការេតព្ពោ។ សចេ បន អាណាបេន្តោ “មញ្ចបីឋំ បញ្ញបេត្វា តត្ថេវ និសីទា”តិ អាណាបេតិ, យត្រិច្ឆតិ, តត្រ គន្ត្វា អាគន្តុំ លភតិ។ សយំ បន បាកតិកំ អកត្វា គច្ឆន្តស្ស លេឌ្ឌុបាតាតិក្កមេ បាចិត្តិយំ។ អន្តរសន្និបាតេ មញ្ចបីឋាទីនិ បញ្ញបេត្វា និសិន្នេហិ គមនកាលេ អារាមិកានំ “ឥទំ បដិសាមេថា”តិ វត្តព្ពំ, អវត្វា គច្ឆន្តានំ លេឌ្ឌុបាតាតិក្កមេ អាបត្តិ។

៨៧. មហាធម្មស្សវនំ នាម ហោតិ, តត្ថ ឧបោសថាគារតោបិ ភោជនសាលតោបិ អាហរិត្វា មញ្ចបីឋានិ បញ្ញបេន្តិ, អាវាសិកានំយេវ បលិពោធោ។ សចេ អាគន្តុកា “ឥទំ អម្ហាកំ ឧបជ្ឈាយស្ស, ឥទំ អាចរិយស្សា”តិ គណ្ហន្តិ, តតោ បដ្ឋាយ តេសំ បលិពោធោ។ គមនកាលេ បាកតិកំ អកត្វា លេឌ្ឌុបាតំ អតិក្កមន្តានំ អាបត្តិ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន វុត្តំ “យាវ អញ្ញេ ន និសីទន្តិ, តាវ យេហិ បញ្ញត្តំ, តេសំ ភារោ, អញ្ញេសុ អាគន្ត្វា និសិន្នេសុ និសិន្នកានំ ភារោ។ សចេ តេ អនុទ្ធរិត្វា វា អនុទ្ធរាបេត្វា វា គច្ឆន្តិ, ទុក្កដំ។ កស្មា? អនាណត្តិយា បញ្ញបិតត្តា”តិ។ ធម្មាសនេ បញ្ញត្តេ យាវ ឧស្សារកោ វា ធម្មកថិកោ វា នាគច្ឆតិ, តាវ បញ្ញាបកានំ បលិពោធោ។ តស្មឹ អាគន្ត្វា និសិន្នេ តស្ស បលិពោធោ។ សកលំ អហោរត្តំ ធម្មស្សវនំ ហោតិ, អញ្ញោ ឧស្សារកោ វា ធម្មកថិកោ វា ឧដ្ឋាតិ, អញ្ញោ និសីទតិ, យោ យោ អាគន្ត្វា និសីទតិ, តស្ស តស្សេវ ភារោ។ ឧដ្ឋហន្តេន បន “ឥទមាសនំ តុម្ហាកំ ភារោ”តិ វត្វា គន្តព្ពំ។ សចេបិ ឥតរស្មឹ អនាគតេ បឋមំ និសិន្នោ ឧដ្ឋាយ គច្ឆតិ, តស្មិញ្ច អន្តោឧបចារដ្ឋេយេវ ឥតរោ អាគន្ត្វា និសីទតិ, ឧដ្ឋាយ គតោ អាបត្តិយា ន ការេតព្ពោ។ សចេ បន ឥតរស្មឹ អនាគតេយេវ បឋមំ និសិន្នោ ឧដ្ឋាយាសនា លេឌ្ឌុបាតំ អតិក្កមតិ, អាបត្តិយា ការេតព្ពោ។ “សព្ពត្ថ លេឌ្ឌុបាតាតិក្កមេ បឋមបាទេ ទុក្កដំ, ទុតិយបាទេ បាចិត្តិយ”ន្តិ អយំ នយោ **មហាបច្ចរិយំ** វុត្តោតិ។

៨៨. សចេ បន វុត្តប្បការសេនាសនតោ អញ្ញំ សង្ឃិកំ ចិមិលិកំ វា ឧត្តរត្ថរណំ វា ភូមត្ថរណំ វា តដ្ដិកំ វា ចម្មខណ្ឌំ វា បាទបុញ្ឆនី វា ផលកបីឋំ វា អជ្ឈោកាសេ សន្ថរិត្វា វា សន្ថរាបេត្វា វា តំ បក្កមន្តោ នេវ ឧទ្ធរតិ ន ឧទ្ធរាបេតិ អនាបុច្ឆំ វា គច្ឆតិ, ទុក្កដំ។ អាធារកំ បត្តបិធានកំ បាទកឋលិកំ តាលវណ្ដំ ពីជនិបត្តកំ យំ កិញ្ចិ ទារុភណ្ឌំ អន្តមសោ បានីយឧឡុង្កំ បានីយសង្ខំ អជ្ឈោកាសេ និក្ខិបិត្វា គច្ឆន្តស្សបិ ទុក្កដំ។ អជ្ឈោកាសេ រជនំ បចិត្វា រជនភាជនំ រជនឧឡុង្កោ រជនទោណិកាតិ សព្ពំ អគ្គិសាលាយ បដិសាមេតព្ពំ។ សចេ អគ្គិសាលា នត្ថិ, អនោវស្សកេ បព្ភារេ និក្ខិបិតព្ពំ។ តស្មិម្បិ អសតិ យត្ថ ឱលោកេន្តា ភិក្ខូ បស្សន្តិ, តាទិសេ ឋានេ ឋបេត្វា គន្តុំ វដ្ដតិ។ អញ្ញបុគ្គលិកេ បន មញ្ចបីឋាទិសេនាសនេបិ ទុក្កដមេវ។ ឯត្ថ បន “យស្មឹ វិស្សាសគ្គាហោ ន រុហតិ, តស្ស សន្តកេ ទុក្កដំ។ យស្មឹ បន វិស្សាសគ្គាហោ រុហតិ, តស្ស សន្តកំ អត្តនោ បុគ្គលិកមេវ ហោតី”តិ **មហាបច្ចរិយា**ទីសុ វុត្តំ។ អត្តនោ បុគ្គលិកេ បន អនាបត្តិយេវ។ យោ ភិក្ខុ វា សាមណេរោ វា អារាមិកោ វា លជ្ជី ហោតិ, អត្តនោ បលិពោធំ វិយ មញ្ញតិ, តថារូបំ អនាបុច្ឆិត្វា គច្ឆន្តស្សបិ អនាបត្តិ។ យោ បន អាតបេ ឱតាបេន្តោ “អាគន្ត្វា ឧទ្ធរិស្សាមី”តិ គច្ឆតិ, តស្សបិ អនាបត្តិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

មញ្ចបីឋាទិសង្ឃិកសេនាសនេសុ

បដិបជ្ជិតព្ពវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

១៨. កាលិកវិនិច្ឆយកថា

៨៩. កាលិកានិបិ ចត្តារីតិ ឯត្ថ (បាចិ. អដ្ឋ. ២៥៥-២៥៦) យាវកាលិកំ យាមកាលិកំ សត្តាហកាលិកំ យាវជីវិកន្តិ ឥមានិ ចត្តារិ កាលិកានិ វេទិតព្ពានិ។ តត្ថ បុរេភត្តំ បដិគ្គហេត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពំ យំ កិញ្ចិ ខាទនីយ ភោជនីយំ យាវ មជ្ឈន្ហិកសង្ខាតោ កាលោ, តាវ បរិភុញ្ជិតព្ពតោ **យាវកាលិកំ**។ សទ្ធិំ អនុលោមបានេហិ អដ្ឋវិធំ បានំ យាវ រត្តិយា បច្ឆិមយាមសង្ខាតោ យាមោ, តាវ បរិភុញ្ជិតព្ពតោ យាមោ កាលោ អស្សាតិ **យាមកាលិកំ**។ សប្បិអាទិ បញ្ចវិធំ ភេសជ្ជំ បដិគ្គហេត្វា សត្តាហំ និធេតព្ពតោ សត្តាហោ កាលោ អស្សាតិ **សត្តាហកាលិកំ**។ ឋបេត្វា ឧទកំ អវសេសំ សព្ពម្បិ បដិគ្គហិតំ យាវជីវំ បរិហរិត្វា សតិ បច្ចយេ បរិភុញ្ជិតព្ពតោ **យាវជីវិក**ន្តិ វុច្ចតិ។

៩០. តត្ថ យាវកាលិកេសុ **ភោជនីយំ** នាម ឱទនោ កុម្មាសោ សត្តុ មច្ឆោ មំសន្តិ។ បញ្ច ភោជនានិ យាមកាលិកំ សត្តាហកាលិកំ យាវជីវិកញ្ច ឋបេត្វា អវសេសំ **ខាទនីយំ** នាម។ ឯត្ថ (បាចិ. អដ្ឋ. ២៤៨-៩) បន យំ តាវ សក្ខលិមោទកាទិ បុព្ពណ្ណាបរណ្ណមយំ ខាទនីយំ, តត្ថ វត្តព្ពមេវ នត្ថិ។ យម្បិ វនមូលាទិប្បភេទំ អាមិសគតិកំ ហោតិ។ សេយ្យថិទំ – មូលខាទនីយំ កន្ទខាទនីយំ មុឡាលខាទនីយំ មត្ថកខាទនីយំ ខន្ធខាទនីយំ តចខាទនីយំ បត្តខាទនីយំ បុប្ផខាទនីយំ ផលខាទនីយំ អដ្ឋិខាទនីយំ បិដ្ឋខាទនីយំ និយ្យាសខាទនីយន្តិ, ឥទម្បិ ខាទនីយសង្ខ្យមេវ គច្ឆតិ។

តត្ថ បន អាមិសគតិកសល្លក្ខណត្ថំ ឥទំ មុខមត្តនិទស្សនំ – **មូលខាទនីយេ** តាវ មូលកមូលំ ខារកមូលំ ចច្ចុមូលំ តម្ពកមូលំ តណ្ឌុលេយ្យកមូលំ វត្ថុលេយ្យកមូលំ វជកលិមូលំ ជជ្ឈរិមូលន្តិ ឯវមាទីនិ សូបេយ្យបណ្ណមូលានិ អាមិសគតិកានិ។ ឯត្ថ ច វជកលិមូលេ ជរដ្ឋំ ឆិន្ទិត្វា ឆឌ្ឌេន្តិ, តំ យាវជីវិកំ ហោតិ។ អញ្ញម្បិ ឯវរូបំ ឯតេនេវ នយេន វេទិតព្ពំ។ មូលកខារកជជ្ឈរិមូលានំ បន ជរដ្ឋានិបិ អាមិសគតិកានេវាតិ វុត្តំ។ យានិ បន បាឡិយំ –

> “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, មូលានិ ភេសជ្ជានិ ហលិទ្ទឹ សិង្គិវេរំ វចំ វចត្តំ អតិវិសំ កដុករោហិណឹ ឧសីរំ ភទ្ទមុត្តកំ, យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ មូលានិ ភេសជ្ជានិ នេវ ខាទនីយេ ខាទនីយត្ថំ ផរន្តិ, ន ភោជនីយេ ភោជនីយត្ថំ ផរន្តី”តិ (មហាវ. ២៦៣) –

វុត្តានិ, តានិ យាវជីវិកានិ។ តេសំ ចូឡបញ្ចមូលំ មហាបញ្ចមូលន្តិអាទិនា នយេន គណិយមានានំ គណនាយ អន្តោ នត្ថិ, ខាទនីយត្ថញ្ច ភោជនីយត្ថញ្ច អផរណភាវោយេវ បនេតេសំ លក្ខណំ។ តស្មា យំ កិញ្ចិ មូលំ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ បកតិអាហារវសេន មនុស្សានំ ខាទនីយត្ថំ ភោជនីយត្ថញ្ច ផរតិ, តំ យាវកាលិកំ, ឥតរំ យាវជីវិកន្តិ វេទិតព្ពំ ។ សុពហុំ វត្វាបិ ហិ ឥមស្មឹយេវ លក្ខណេ ឋាតព្ពំ។ នាមសញ្ញាសុ បន វុច្ចមានាសុ តំ តំ នាមំ អជានន្តានំ សម្មោហោយេវ ហោតិ, តស្មា នាមសញ្ញាយ អាទរំ អកត្វា លក្ខណមេវ ទស្សិតំ។ យថា ច មូលេ, ឯវំ កន្ទាទីសុបិ លក្ខណំ ទស្សយិស្សាម, តស្សេវ វសេន វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ យញ្ច តំ បាឡិយំ ហលិទ្ទាទិ អដ្ឋវិធំ វុត្តំ, តស្ស ខន្ធតចបុប្ផផលាទិ សព្ពំ យាវជីវិកន្តិ វុត្តំ។

កន្ទខាទនីយេ ទុវិធោ កន្ទោ ទីឃោ ច ភិសកីសុកកន្ទាទិ, វដ្ដោ ច ឧប្បលកសេរុកកន្ទាទិ, យំ គណ្ឋីតិបិ វទន្តិ។ តត្ថ សព្ពេសំ កន្ទានំ ជិណ្ណជរដ្ឋដ្ឋានញ្ច ឆល្លិ ច សុខុមមូលានិ ច យាវជីវិកានិ, តរុណោ បន សុខខាទនីយោ សាលកល្យាណិបោតកកន្ទោ កីសុកបោតកកន្ទោ អម្ពាដកកន្ទោ កេតកកន្ទោ មាលុវកន្ទោ ភិសសង្ខាតោ បទុមបុណ្ឌរីកកន្ទោ បិណ្ឌាលុមសាលុអាទយោ ច ខីរវល្លិកន្ទោ អាលុវកន្ទោ សិគ្គុកន្ទោ តាលកន្ទោ នីលុប្បលរត្តុប្បលកុមុទសោគន្ធិកានំ កន្ទា កទលិកន្ទោ វេឡុកន្ទោ កសេរុកកន្ទោតិ ឯវមាទយោ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ បកតិអាហារវសេន មនុស្សានំ ខាទនីយត្ថញ្ច ភោជនីយត្ថញ្ច ផរណកកន្ទា យាវកាលិកា។ ខីរវល្លិកន្ទោ អធោតោ យាវជីវិកោ, ធោតោ យាវកាលិកោ។ ខីរកាកោលិជីវិកឧសភកលសុណាទិកន្ទា បន យាវជីវិកា។ តេ បាឡិយំ “យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ មូលានិ ភេសជ្ជានី”តិ ឯវំ (មហាវ. ២៦៣) មូលភេសជ្ជសង្គហេនេវ សង្គហិតា។

មុឡាលខាទនីយេ បទុមមុឡាលំ បុណ្ឌរីកមុឡាលំ មូលសទិសំយេវ។ ឯរកមុឡាលំ កន្ទុលមុឡាលន្តិ ឯវមាទិ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ បកតិអាហារវសេន មនុស្សានំ ខាទនីយត្ថំ ភោជនីយត្ថញ្ច ផរណកមុឡាលំ យាវកាលិកំ, ហលិទ្ទិសិង្គិវេរមកចិចតុរស្សវល្លិកេតកតាលហិន្តាលកុន្តាលនាឡិកេរបូគរុក្ខាទិមុឡាលំ បន យាវជីវិកំ។ តំ សព្ពម្បិ បាឡិយំ “យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ មូលានិ ភេសជ្ជានី”តិ ឯវំ មូលភេសជ្ជសង្គហេនេវ សង្គហិតំ។

មត្ថកខាទនីយេ តាលហិន្តាលកុន្តាលកេតកនាឡិកេរបូគរុក្ខខជ្ជូរិវេត្តឯរកកទលីនំ កឡីរសង្ខាតា មត្ថកា, វេណុកឡីរោ នឡកឡីរោ ឧច្ឆុកឡីរោ មូលកកឡីរោ សាសបកឡីរោ សតាវរិកឡីរោ សត្តន្នំ ធញ្ញានំ កឡីរាតិ ឯវមាទិ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ បកតិអាហារវសេន មនុស្សានំ ខាទនីយត្ថំ ភោជនីយត្ថញ្ច ផរណកោ រុក្ខវល្លិអាទីនំ មត្ថកោ យាវកាលិកោ, ហលិទ្ទិសិង្គិវេរវចមកចិលសុណានំ កឡីរា, តាលហិន្តាលកុន្តាលនាឡិកេរកឡីរានញ្ច ឆិន្ទិត្វា បាតិតោ ជរដ្ឋពុន្ទោ យាវជីវិកោ។

ខន្ធខាទនីយេ អន្តោបថវិគតោ សាលកល្យាណីខន្ធោ ឧច្ឆុខន្ធោ នីលុប្បលរត្តុប្បលកុមុទសោគន្ធិកានំ ទណ្ឌកខន្ធាតិ ឯវមាទិ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ បកតិអាហារវសេន មនុស្សានំ ខាទនីយត្ថំ ភោជនីយត្ថញ្ច ផរណកោ ខន្ធោ យាវកាលិកោ, ឧប្បលជាតីនំ បណ្ណទណ្ឌកោ បទុមជាតីនំ សព្ពោបិ ទណ្ឌកោ ករវិន្ទទណ្ឌាទយោ ច អវសេសសព្ពខន្ធា យាវជីវិកា។

តចខាទនីយេ ឧច្ឆុតចោវ ឯកោ យាវកាលិកោ, សោបិ សរសោ, សេសោ សព្ពោ យាវជីវិកោ។ តេសំ បន មត្ថកខន្ធតចានំ តិណ្ណម្បិ បាឡិយំ កសាវភេសជ្ជេន សង្គហោ វេទិតព្ពោ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, កសាវានិ ភេសជ្ជានិ និម្ពកសាវំ កុដជកសាវំ បដោលកសាវំ ផគ្គវកសាវំ នត្តមាលកសាវំ, យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ កសាវានិ ភេសជ្ជានិ នេវ ខាទនីយេ ខាទនីយត្ថំ ផរន្តិ, ន ភោជនីយេ ភោជនីយត្ថំ ផរន្តី”តិ (មហាវ. ២៦៣)។

ឯត្ថ ហិ ឯតេសម្បិ សង្គហោ សិជ្ឈតិ។ វុត្តកសាវានិ ច សព្ពកប្បិយានីតិ វេទិតព្ពានិ។

បត្តខាទនីយេ មូលកំ ខារកោ ចច្ចុ តម្ពកោ តណ្ឌុលេយ្យកោ បបុន្នាគោ វត្ថុលេយ្យកោ វជកលិ ជជ្ឈរិ សេល្លុ សិគ្គុ កាសមទ្ទកោ ឧម្មាចីនមុគ្គោ មាសោ រាជមាសោ ឋបេត្វា មហានិប្ផាវំ អវសេសនិប្ផាវោ អគ្គិមន្ថោ សុនិសន្នកោ សេតវរណោ នាឡិកា ភូមិយំ ជាតលោណីតិ ឯតេសំ បត្តានិ, អញ្ញានិ ច ឯវរូបានិ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ បកតិអាហារវសេន មនុស្សានំ ខាទនីយត្ថញ្ច ភោជនីយត្ថញ្ច ផរណកានិ បត្តានិ ឯកំសេន យាវកាលិកានិ , យា បនញ្ញា មហានខបិដ្ឋិមត្តបណ្ណា លោណិរុក្ខេ ច គច្ឆេ ច អារោហតិ, តស្សា បត្តំ យាវជីវិកំ។ ព្រហ្មិបត្តញ្ច យាវកាលិកន្តិ ទីបវាសិនោ វទន្តិ។ អម្ពបល្លវំ យាវកាលិកំ, អសោកបល្លវំ បន យាវជីវិកំ។ យានិ ចញ្ញានិ បាឡិយំ –

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បណ្ណានិ ភេសជ្ជានិ និម្ពបណ្ណំ កុដជបណ្ណំ បដោលបណ្ណំ សុលសិបណ្ណំ កប្បាសបណ្ណំ, យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ បណ្ណានិ ភេសជ្ជានិ នេវ ខាទនីយេ ខាទនីយត្ថំ ផរន្តិ, ន ភោជនីយេ ភោជនីយត្ថំ ផរន្តី”តិ (មហាវ. ២៦៣) –

វុត្តានិ, តានិ យាវជីវិកានិ។ ន កេវលញ្ច បណ្ណានិ, តេសំ បុប្ផផលានិបិ។ យាវជីវិកបណ្ណានំ បន ផគ្គវបណ្ណំ អជ្ជុកបណ្ណំ ផណិជ្ជកបណ្ណំ តម្ពូលបណ្ណំ បទុមិនិបណ្ណន្តិ ឯវំ គណនវសេន អន្តោ នត្ថិ។

បុប្ផខាទនីយេ មូលកបុប្ផំ ខារកបុប្ផំ ចច្ចុបុប្ផំ តម្ពកបុប្ផំ វជកលិបុប្ផំ ជជ្ឈរិបុប្ផំ ចូឡនិប្ផាវបុប្ផំ មហានិប្ផាវបុប្ផំ កសេរុកបុប្ផំ នាឡិកេរតាលកេតកានំ តរុណបុប្ផានិ សេតវរណបុប្ផំ សិគ្គុបុប្ផំ ឧប្បលបទុមជាតិកានំ បុប្ផានំ កណ្ណិកាមត្តំ អគន្ធិបុប្ផំ ករីរបុប្ផំ ជីវន្តី បុប្ផន្តិ ឯវមាទិ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ បកតិអាហារវសេន មនុស្សានំ ខាទនីយត្ថំ ភោជនីយត្ថញ្ច ផរណបុប្ផំ យាវកាលិកំ, អសោកពកុលកុយ្យកបុន្នាគចម្បកជាតិករវីរកណិការកុន្ទនវមាលិកមល្លិកាទីនំ បន បុប្ផំ យាវជីវិកំ, តស្ស គណនាយ អន្តោ នត្ថិ។ បាឡិយំ បនស្ស កសាវភេសជ្ជេន សង្គហោ វេទិតព្ពោ។

ផលខាទនីយេ បនសលពុជតាលនាឡិកេរអម្ពជម្ពុអម្ពាដកតិន្តិណិកមាតុលុង្គកបិត្ថលាពុកុម្ភណ្ឌបុស្សផលតិម្ពរូសកតិបុសវាតិង្គណចោចមោចមធុកាទីនំ ផលានិ, យានិ លោកេ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ បកតិអាហារវសេន មនុស្សានំ ខាទនីយត្ថំ ភោជនីយត្ថញ្ច ផរន្តិ, សព្ពានិ តានិ យាវកាលិកានិ, នាមគណនវសេន តេសំ ន សក្កា បរិយន្តំ ទស្សេតុំ។ យានិ បន បាឡិយំ –

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ផលានិ ភេសជ្ជានិ ពិលង្គំ បិប្ផលី មរិចំ ហរីតកំ វិភីតកំ អាមលកំ គោដ្ឋផលំ, យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ ផលានិ ភេសជ្ជានិ នេវ ខាទនីយេ ខាទនីយត្ថំ ផរន្តិ, ន ភោជនីយេ ភោជនីយត្ថំ ផរន្តី”តិ (មហាវ. ២៦៣) –

វុត្តានិ , តានិ យាវជីវិកានិ។ តេសម្បិ អបរិបក្កានិ អច្ឆិវពិម្ពវរណកេតកកាស្មរិអាទីនំ ផលានិ ជាតិផលំ កដុកផលំ ឯឡា តក្កោលន្តិ ឯវំ នាមវសេន ន សក្កា បរិយន្តំ ទស្សេតុំ។

អដ្ឋិខាទនីយេ លពុជដ្ឋិ បនសដ្ឋិ អម្ពាដកដ្ឋិ សាលដ្ឋិ ខជ្ជូរិកេតកតិម្ពរូសកានំ តរុណផលដ្ឋិ តិន្តិណិកដ្ឋិ ពិម្ពផលដ្ឋិ ឧប្បលបទុមជាតីនំ បោក្ខរដ្ឋីតិ ឯវមាទីនិ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ មនុស្សានំ បកតិអាហារវសេន ខាទនីយត្ថំ ភោជនីយត្ថញ្ច ផរណកានិ អដ្ឋីនិ យាវកាលិកានិ, មធុកដ្ឋិ បុន្នាគដ្ឋិ ហរីតកាទីនំ អដ្ឋីនិ សិទ្ធត្ថកដ្ឋិ រាជិកដ្ឋីតិ ឯវមាទីនិ អដ្ឋីនិ យាវជីវិកានិ។ តេសំ បាឡិយំ ផលភេសជ្ជេនេវ សង្គហោ វេទិតព្ពោ។

បិដ្ឋខាទនីយេ សត្តន្នំ តាវ ធញ្ញានំ ធញ្ញានុលោមានំ អបរណ្ណានញ្ច បិដ្ឋំ បនសបិដ្ឋំ លពុជបិដ្ឋំ អម្ពាដកបិដ្ឋំ សាលបិដ្ឋំ ធោតកតាលបិដ្ឋំ ខីរវល្លិបិដ្ឋញ្ចាតិ ឯវមាទីនិ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ បកតិអាហារវសេន មនុស្សានំ ខាទនីយត្ថំ ភោជនីយត្ថញ្ច ផរណកានិ បិដ្ឋានិ យាវកាលិកានិ, អធោតកំ តាលបិដ្ឋំ ខីរវល្លិបិដ្ឋំ អស្សគន្ធាទិបិដ្ឋានិ ច យាវជីវិកានិ។ តេសំ បាឡិយំ កសាវេហិ មូលផលេហិ ច សង្គហោ វេទិតព្ពោ។

និយ្យាសខាទនីយេ – ឯកោ ឧច្ឆុនិយ្យាសោវ សត្តាហកាលិកោ, សេសា –

> “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ជតូនិ ភេសជ្ជានិ ហិង្គុំ ហិង្គុជតុំ ហិង្គុសិបាដិកំ តកំ តកបត្តិំ តកបណ្ណិំ សជ្ជុលសំ, យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ ជតូនិ ភេសជ្ជានី”តិ (មហាវ. ២៦៣) –

ឯវំ បាឡិយំ វុត្តា និយ្យាសា យាវជីវិកា។ តត្ថ យេវាបនកវសេន សង្គហិតានំ អម្ពនិយ្យាសោ កណិការនិយ្យាសោតិ ឯវំ នាមវសេន ន សក្កា បរិយន្តំ ទស្សេតុំ។ ឯវំ ឥមេសុ មូលខាទនីយាទីសុ យំ កិញ្ចិ យាវកាលិកំ, សព្ពម្បិ ឥមស្មឹ អត្ថេ អវសេសំ ខាទនីយំ នាមាតិ សង្គហិតំ។

៨១. យាមកាលិកេសុ បន **អដ្ឋ បានានិ** នាម អម្ពបានំ ជម្ពុបានំ ចោចបានំ មោចបានំ មធុកបានំ មុទ្ទិកបានំ សាលូកបានំ ផារុសកបានន្តិ ឥមានិ អដ្ឋ បានានិ។ តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣០០) **អម្ពបាន**ន្តិ អាមេហិ វា បក្កេហិ វា អម្ពេហិ កតបានំ។ តត្ថ អាមេហិ ករោន្តេន អម្ពតរុណានិ ភិន្ទិត្វា ឧទកេ បក្ខិបិត្វា អាតបេ អាទិច្ចបាកេន បចិត្វា បរិស្សាវេត្វា តទហុបដិគ្គហិតកេហិ មធុសក្ការកប្បូរាទីហិ យោជេត្វា កាតព្ពំ, ឯវំ កតំ បុរេភត្តមេវ កប្បតិ។ អនុបសម្បន្នេហិ កតំ លភិត្វា បន បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតំ បុរេភត្តំ សាមិសបរិភោគេនបិ វដ្ដតិ, បច្ឆាភត្តំ និរាមិសបរិភោគេន យាវ អរុណុគ្គមនា វដ្ដតិ។ ឯស នយោ សព្ពបានេសុ។ **ជម្ពុបាន**ន្តិ ជម្ពុផលេហិ កតបានំ។ **ចោចបាន**ន្តិ អដ្ឋិកកទលិផលេហិ កតបានំ។ **មោចបាន**ន្តិ អនដ្ឋិកេហិ កទលិផលេហិ កតបានំ។ **មធុកបាន**ន្តិ មធុកានំ ជាតិរសេន កតបានំ។ តំ បន ឧទកសម្ភិន្នំ វដ្ដតិ, សុទ្ធំ ន វដ្ដតិ។ **មុទ្ទិកបាន**ន្តិ មុទ្ទិកា ឧទកេ មទ្ទិត្វា អម្ពបានំ វិយ កតបានំ។ **សាលូកបាន**ន្តិ រត្តុប្បលនីលុប្បលាទីនំ សាលូកេ មទ្ទិត្វា កតបានំ។ **ផារុសកបាន**ន្តិ ផារុសកផលេហិ អម្ពបានំ វិយ កតបានំ។ ឥមានិ អដ្ឋ បានានិ សីតានិបិ អាទិច្ចបាកានិបិ វដ្ដន្តិ, អគ្គិបាកានិ ន វដ្ដន្តិ។

អវសេសានិ វេត្តតិន្តិណិកមាតុលុង្គកបិដ្ឋកោសម្ពករមន្ទាទិខុទ្ទកផលបានានិ អដ្ឋបានគតិកានេវ។ តានិ កិញ្ចាបិ បាឡិយំ ន វុត្តានិ, អថ ខោ កប្បិយំ អនុលោមេន្តិ, តស្មា កប្បន្តិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សព្ពំ ផលរសំ ឋបេត្វា ធញ្ញផលរស”ន្តិ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣០០) វុត្តត្តា ឋបេត្វា សានុលោមធញ្ញផលរសំ អញ្ញំ ផលបានំ នាម អកប្បិយំ នត្ថិ, សព្ពំ យាមកាលិកមេវ។ តត្ថ **សានុលោមធញ្ញផលរសោ** នាម សត្តន្នញ្ចេវ ធញ្ញានំ តាលនាឡិកេរបនសលពុជអលាពុកុម្ភណ្ឌបុស្សផលតិបុសឯឡាលុកាតិ នវន្នញ្ច មហាផលានំ សព្ពេសញ្ច បុព្ពណ្ណាបរណ្ណានំ អនុលោមធញ្ញានំ រសោ យាវកាលិកោ, តស្មា បច្ឆាភត្តំ ន វដ្ដតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សព្ពំ បត្តរសំ ឋបេត្វា ឌាករស”ន្តិ (មហាវ. ៣០០) វុត្តត្តា បក្កឌាករសំ ឋបេត្វា យាវកាលិកបត្តានម្បិ សីតោទកេន មទ្ទិត្វា កតរសោ វា អាទិច្ចបាកោ វា វដ្ដតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សព្ពំ បុប្ផរសំ ឋបេត្វា មធុកបុប្ផរស”ន្តិ វុត្តត្តា មធុកបុប្ផរសំ ឋបេត្វា សព្ពោបិ បុប្ផរសោ វដ្ដតិ។

៨២. សត្តាហកាលិកំ នាម សប្បិ នវនីតំ តេលំ មធុ ផាណិតន្តិ ឥមានិ បញ្ច ភេសជ្ជានិ។ តត្ថ **សប្បិ** នាម គោសប្បិ វា អជិកាសប្បិ វា មហីសសប្បិ វា យេសំ មំសំ កប្បតិ, តេសំ សប្បិ។ **នវនីតំ** នាម តេសំយេវ នវនីតំ។ **តេលំ** នាម តិលតេលំ សាសបតេលំ មធុកតេលំ ឯរណ្ឌតេលំ វសាតេលំ។ **មធុ** នាម មក្ខិកាមធុ។ **ផាណិតំ** នាម ឧច្ឆុម្ហា និព្ពត្តំ (បចិ. ២៦០)។ យាវជីវិកំ បន ហេដ្ឋា យាវកាលិកេ មូលខាទនីយាទីសុ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។

៨៣. តត្ថ (បាចិ. អដ្ឋ. ២៥៦) អរុណោទយេ បដិគ្គហិតំ យាវកាលិកំ សតក្ខត្តុម្បិ និទហិត្វា យាវ កាលោ នាតិក្កមតិ, តាវ បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ, យាមកាលិកំ ឯកំ អហោរត្តំ, សត្តាហកាលិកំ សត្តរត្តំ, ឥតរំ សតិ បច្ចយេ យាវជីវម្បិ បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ បដិគ្គហេត្វា ឯករត្តំ វីតិនាមិតំ បន យំ កិញ្ចិ យាវកាលិកំ វា យាមកាលិកំ វា អជ្ឈោហរិតុកាមតាយ គណ្ហន្តស្ស បដិគ្គហណេ តាវ ទុក្កដំ, អជ្ឈោហរតោ បន ឯកមេកស្មឹ អជ្ឈោហារេ សន្និធិបច្ចយា បាចិត្តិយំ។ សចេបិ បត្តោ ទុទ្ធោតោ ហោតិ, យំ អង្គុលិយា ឃំសន្តស្ស លេខា បញ្ញាយតិ, គណ្ឋិកបត្តស្ស វា គណ្ឋិកន្តរេ ស្នេហោ បវិដ្ឋោ ហោតិ, សោ ឧណ្ហេ ឱតាបេន្តស្ស បគ្ឃរតិ, ឧណ្ហយាគុយា វា គហិតាយ សន្ទិស្សតិ, តាទិសេ បត្តេបិ បុនទិវសេ ភុញ្ជន្តស្ស បាចិត្តិយំ, តស្មា បត្តំ ធោវិត្វា បុន តត្ថ អច្ឆោទកំ វា អាសិញ្ចិត្វា អង្គុលិយា វា ឃំសិត្វា និស្នេហភាវោ ជានិតព្ពោ។ សចេ ហិ ឧទកេ វា ស្នេហភាវោ, បត្តេ វា អង្គុលិលេខា បញ្ញាយតិ, ទុទ្ធោតោ ហោតិ, តេលវណ្ណបត្តេ បន អង្គុលិលេខា បញ្ញាយតិ, សា អព្ពោហារិកា។ យម្បិ ភិក្ខូ និរបេក្ខា សាមណេរានំ បរិច្ចជន្តិ, តញ្ចេ សាមណេរា និទហិត្វា ទេន្តិ, សព្ពំ វដ្ដតិ។ សយំ បដិគ្គហេត្វា អបរិច្ចត្តមេវ ហិ ទុតិយទិវសេ ន វដ្ដតិ។ តតោ ហិ ឯកសិត្ថម្បិ អជ្ឈោហរតោ បាចិត្តិយមេវ។ អកប្បិយមំសេសុ មនុស្សមំសេ ថុល្លច្ចយេន សទ្ធឹ បាចិត្តិយំ, អវសេសេសុ ទុក្កដេន សទ្ធឹ។

យាមកាលិកំ សតិ បច្ចយេ អជ្ឈោហរតោ បាចិត្តិយំ, អាហារត្ថាយ អជ្ឈោហរតោ ទុក្កដេន សទ្ធឹ បាចិត្តិយំ។ សចេ បវារិតោ ហុត្វា អនតិរិត្តកតំ អជ្ឈោហរតិ, បកតិអាមិសេ ទ្វេ បាចិត្តិយានិ, មនុស្សមំសេ ថុល្លច្ចយេន សទ្ធឹ ទ្វេ, សេសអកប្បិយមំសេ ទុក្កដេន សទ្ធឹ។ យាមកាលិកំ សតិ បច្ចយេ សាមិសេន មុខេន អជ្ឈោហរតោ ទ្វេ, និរាមិសេន ឯកមេវ។ អាហារត្ថាយ អជ្ឈោហរតោ វិកប្បទ្វយេបិ ទុក្កដំ វឌ្ឍតិ។ សចេ វិកាលេ អជ្ឈោហរតិ, បកតិភោជនេ សន្និធិបច្ចយា ច វិកាលភោជនបច្ចយា ច ទ្វេ បាចិត្តិយានិ, អកប្បិយមំសេ ថុល្លច្ចយំ ទុក្កដញ្ច វឌ្ឍតិ។ យាមកាលិកេ វិកាលបច្ចយា អនាបត្តិ។ អនតិរិត្តបច្ចយា បន វិកាលេ សព្ពវិកប្បេសុ អនាបត្តិ។

សត្តាហកាលិកំ បន យាវជីវិកញ្ច អាហារត្ថាយ បដិគ្គណ្ហតោ បដិគ្គហណបច្ចយា តាវ ទុក្កដំ, អជ្ឈោហរតោ បន សចេ និរាមិសំ ហោតិ, អជ្ឈោហារេ ទុក្កដំ។ អថ អាមិសសំសដ្ឋំ បដិគ្គហេត្វា ឋបិតំ ហោតិ, យថាវត្ថុកំ បាចិត្តិយមេវ។

៨៤. សត្តាហកាលិកេសុ បន សប្បិអាទីសុ អយំ វិនិច្ឆយោ (បារា. អដ្ឋ. ២.៦២២) – **សប្បិ** តាវ បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតំ តទហុបុរេភត្តំ សាមិសម្បិ និរាមិសម្បិ បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ សត្តាហំ និរាមិសំ បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ សត្តាហាតិក្កមេ សចេ ឯកភាជនេ ឋបិតំ, ឯកំ និស្សគ្គិយំ។ សចេ ពហូសុ, វត្ថុគណនាយ និស្សគ្គិយានិ។ បច្ឆាភត្តំ បដិគ្គហិតំ និរាមិសមេវ វដ្ដតិ, បុរេភត្តំ វា បច្ឆាភត្តំ វា ឧគ្គហិតកំ កត្វា និក្ខិត្តំ អជ្ឈោហរិតុំ ន វដ្ដតិ, អព្ភញ្ជនាទីសុ ឧបនេតព្ពំ។ សត្តាហាតិក្កមេបិ អនាបត្តិ អនជ្ឈោហរណីយតំ អាបន្នត្តា។ សចេ អនុបសម្បន្នោ បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតនវនីតេន សប្បឹ កត្វា ទេតិ, បុរេភត្តំ សាមិសម្បិ វដ្ដតិ, សចេ សយំ ករោតិ, សត្តាហម្បិ និរាមិសមេវ វដ្ដតិ។ បច្ឆាភត្តំ បដិគ្គហិតនវនីតេន យេន កេនចិ កតសប្បិ សត្តាហម្បិ និរាមិសមេវ វដ្ដតិ, ឧគ្គហិតកេន កតេ បុព្ពេ វុត្តសុទ្ធសប្បិនយេនេវ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតខីរេន វា ទធិនា វា កតសប្បិ អនុបសម្បន្នេន កតំ សាមិសម្បិ តទហុបុរេភត្តំ វដ្ដតិ, សយំកតំ និរាមិសមេវ វដ្ដតិ។

៨៥. **នវនីតំ** តាបេន្តស្ស ហិ សាមំបាកោ ន ហោតិ, សាមំបក្កេន បន តេន សទ្ធឹ អាមិសំ ន វដ្ដតិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ ច ន វដ្ដតិយេវ។ សត្តាហាតិក្កមេបិ អនាបត្តិ សវត្ថុកស្ស បដិគ្គហិតត្តា។ បច្ឆាភត្តំ បដិគ្គហិតកេហិ កតំ បន អព្ភញ្ជនាទីសុ ឧបនេតព្ពំ។ បុរេភត្តម្បិ ច ឧគ្គហិតកេហិ កតំ, ឧភយេសម្បិ សត្តាហាតិក្កមេ អនាបត្តិ។ ឯស នយោ អកប្បិយមំសសប្បិម្ហិ។ អយំ បន វិសេសោ – យត្ថ បាឡិយំ អាគតសប្បិនា និស្សគ្គិយំ, តត្ថ ឥមិនា ទុក្កដំ។ **អន្ធកដ្ឋកថាយំ** ការណបតិរូបកំ វត្វា មនុស្សសប្បិ ច នវនីតញ្ច បដិក្ខិត្តំ, តំ ទុប្បដិក្ខិត្តំ **សព្ពអដ្ឋកថាសុ** អនុញ្ញាតត្តា។ បរតោ ចស្ស វិនិច្ឆយោបិ អាគច្ឆិស្សតិ។ បាឡិយំ អាគតនវនីតម្បិ បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតំ តទហុបុរេភត្តំ សាមិសម្បិ វដ្ដតិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ និរាមិសមេវ។ សត្តាហាតិក្កមេ នានាភាជនេសុ ឋបិតេ ភាជនគណនាយ, ឯកភាជនេបិ អមិស្សេត្វា បិណ្ឌបិណ្ឌវសេន ឋបិតេ បិណ្ឌគណនាយ និស្សគ្គិយានិ។ បច្ឆាភត្តំ បដិគ្គហិតំ សប្បិនយេន វេទិតព្ពំ។ ឯត្ថ បន ទធិគុឡិកាយោបិ តក្កពិន្ទូនិបិ ហោន្តិ, តស្មា ធោតំ វដ្ដតីតិ ឧបឌ្ឍត្ថេរា អាហំសុ។ មហាសិវត្ថេរោ បន “ភគវតា អនុញ្ញាតកាលតោ បដ្ឋាយ តក្កតោ ឧទ្ធដមត្តមេវ ខាទឹសូ”តិ អាហ។ តស្មា នវនីតំ បរិភុញ្ជន្តេន ធោវិត្វា ទធិតក្កមក្ខិកាកិបិល្លិកាទីនិ អបនេត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ បចិត្វា សប្បឹ កត្វា បរិភុញ្ជិតុកាមេន អធោតម្បិ បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ យំ តត្ថ ទធិគតំ វា តក្កគតំ វា, តំ ខយំ គមិស្សតិ។ ឯត្តាវតា ហិ សវត្ថុកបដិគ្គហិតំ នាម ន ហោតីតិ អយមេត្ថ អធិប្បាយោ។ អាមិសេន សទ្ធឹ បក្កត្តា បន តស្មិម្បិ កុក្កុច្ចាយន្តិ កុក្កុច្ចកា។ ឥទានិ ឧគ្គហេត្វា ឋបិតនវនីតេ ច បុរេភត្តំ ខីរទធីនិ បដិគ្គហេត្វា កតនវនីតេ ច បច្ឆាភត្តំ តានិ បដិគ្គហេត្វា កតនវនីតេ ច ឧគ្គហិតកេហិ កតនវនីតេ ច អកប្បិយមំសនវនីតេ ច សព្ពោ អាបត្តានាបត្តិបរិភោគាបរិភោគនយោ

សប្បិម្ហិ វុត្តក្កមេនេវ គហេតព្ពោ។ តេលភិក្ខាយ បវិដ្ឋានំ បន ភិក្ខូនំ តត្ថេវ សប្បិម្បិ នវនីតម្បិ បក្កតេលម្បិ អបក្កតេលម្បិ អាកិរន្តិ។ តត្ថ តក្កទធិពិន្ទូនិបិ ភត្តសិត្ថានិបិ តណ្ឌុលកណាបិ មក្ខិកាទយោបិ ហោន្តិ, អាទិច្ចបាកំ កត្វា បរិស្សាវេត្វា គហិតំ សត្តាហកាលិកំ ហោតិ។ បដិគ្គហេត្វា ច ឋបិតភេសជ្ជេហិ សទ្ធឹ បចិត្វា នត្ថុបានម្បិ កាតុំ វដ្ដតិ។ សចេ វទ្ទលិសមយេ លជ្ជី សាមណេរោ យថា តត្ថ បតិតតណ្ឌុលកណាទយោ ន បច្ចន្តិ, ឯវំ អគ្គិម្ហិ វិលីយាបេត្វា បរិស្សាវេត្វា បុន បចិត្វា ទេតិ, បុរិមនយេនេវ សត្តាហំ វដ្ដតិ។

៩៦. តេលេសុ តិលតេលំ តាវ បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតំ បុរេភត្តំ សាមិសម្បិ វដ្ដតិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ និរាមិសមេវ វដ្ដតិ។ សត្តាហាតិក្កមេ តស្ស ភាជនគណនាយ និស្សគ្គិយភាវោ វេទិតព្ពោ។ បច្ឆាភត្តំ បដិគ្គហិតំ សត្តាហំ និរាមិសមេវ វដ្ដតិ, ឧគ្គហិតកំ កត្វា និក្ខិត្តំ អជ្ឈោហរិតុំ ន វដ្ដតិ, សីសមក្ខនាទីសុ ឧបនេតព្ពំ, សត្តាហាតិក្កមេបិ អនាបត្តិ។ បុរេភត្តំ តិលេ បដិគ្គហេត្វា កតតេលំ បុរេភត្តំ សាមិសម្បិ វដ្ដតិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ អនជ្ឈោហរណីយំ ហោតិ, សីសមក្ខនាទីសុ ឧបនេតព្ពំ, សត្តាហាតិក្កមេបិ អនាបត្តិ។ បច្ឆាភត្តំ តិលេ បដិគ្គហេត្វា កតតេលំ អនជ្ឈោហរណីយមេវ សវត្ថុកបដិគ្គហិតត្តា។ សត្តាហាតិក្កមេបិ អនាបត្តិ, សីសមក្ខនាទីសុ ឧបនេតព្ពំ។ បុរេភត្តំ វា បច្ឆាភត្តំ វា ឧគ្គហិតកតិលេហិ កតតេលេបិ ឯសេវ នយោ។ បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតតិលេ ភជ្ជិត្វា វា តិលបិដ្ឋំ វា សេទេត្វា ឧណ្ហោទកេន វា តេមេត្វា កតតេលំ សចេ អនុបសម្បន្នេន កតំ, បុរេភត្តំ សាមិសម្បិ វដ្ដតិ, អត្តនា កតំ និព្ពដ្ដិតត្តា បុរេភត្តំ និរាមិសំ វដ្ដតិ, សាមំបក្កត្តា សាមិសំ ន វដ្ដតិ។ សវត្ថុកបដិគ្គហិតត្តា បន បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ ឧភយម្បិ អនជ្ឈោហរណីយំ, សីសមក្ខនាទីសុ ឧបនេតព្ពំ, សត្តាហាតិក្កមេបិ អនាបត្តិ។ យទិ បន អប្បំ ឧណ្ហោទកំ ហោតិ អព្ភុក្កិរណមត្តំ, អព្ពោហារិកំ ហោតិ សាមំបាកគណនំ ន គច្ឆតិ។ សាសបតេលាទីសុបិ អវត្ថុកបដិគ្គហិតេសុ អវត្ថុកតិលតេលេ វុត្តសទិសោវ វិនិច្ឆយោ។

សចេ បន បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតានំ សាសបាទីនំ ចុណ្ណេហិ អាទិច្ចបាកេន សក្កា តេលំ កាតុំ, តំ បុរេភត្តំ សាមិសម្បិ វដ្ដតិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ និរាមិសមេវ វដ្ដតិ, សត្តាហាតិក្កមេ និស្សគ្គិយំ។ យស្មា បន សាសបមធុកចុណ្ណានិ សេទេត្វា ឯរណ្ឌកដ្ឋីនិ ច ភជ្ជិត្វា ឯវ តេលំ ករោន្តិ, តស្មា ឯតេសំ តេលំ អនុបសម្បន្នេហិ កតំ បុរេភត្តំ សាមិសម្បិ វដ្ដតិ, វត្ថូនំ យាវជីវិកត្តា បន សវត្ថុកបដិគ្គហណេ ទោសោ នត្ថិ។ អត្តនា កតំ សត្តាហំ និរាមិសបរិភោគេនេវ បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ ឧគ្គហិតកេហិ កតំ អនជ្ឈោហរណីយំ, ពាហិរបរិភោគេ វដ្ដតិ, សត្តាហាតិក្កមេបិ អនាបត្តិ។ តេលករណត្ថាយ សាសបមធុកឯរណ្ឌកដ្ឋីនិ បដិគ្គហេត្វា កតតេលំ សត្តាហកាលិកំ, ទុតិយទិវសេ កតំ ឆាហំ វដ្ដតិ, តតិយទិវសេ កតំ បញ្ចាហំ វដ្ដតិ, ចតុត្ថ, បញ្ចម, ឆដ្ឋ, សត្តមទិវសេ កតំ តទហេវ វដ្ដតិ។ សចេ យាវ អរុណស្ស ឧគ្គមនា តិដ្ឋតិ, និស្សគ្គិយំ, អដ្ឋមទិវសេ កតំ អនជ្ឈោហរណីយំ, អនិស្សគ្គិយត្តា បន ពាហិរបរិភោគេ វដ្ដតិ។ សចេបិ ន ករោតិ, តេលត្ថាយ គហិតសាសបាទីនំ សត្តាហាតិក្កមេ ទុក្កដមេវ។ បាឡិយំ បន អនាគតានិ អញ្ញានិបិ នាឡិកេរនិម្ពកោសម្ពករមន្ទាទីនំ តេលានិ អត្ថិ, តានិ បដិគ្គហេត្វា សត្តាហំ អតិក្កាមយតោ ទុក្កដំ ហោតិ។ អយមេតេសុ វិសេសោ – សេសំ យាវកាលិកវត្ថុំ យាវជីវិកវត្ថុញ្ច សល្លក្ខេត្វា សាមំបាកសវត្ថុកបុរេភត្តបច្ឆាភត្តបដិគ្គហិតឧគ្គហិតវត្ថុវិធានំ សព្ពំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។

វសាតេលំ នាម “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បញ្ច វសានិ អច្ឆវសំ មច្ឆវសំ សុសុការវសំ សូករវសំ គទ្រភវស”ន្តិ (មហាវ. ២៦២) ឯវំ អនុញ្ញាតវសានំ តេលំ។ ឯត្ថ ច “អច្ឆវស”ន្តិ វចនេន ឋបេត្វា មនុស្សវសំ សព្ពេសំ អកប្បិយមំសានំ វសា អនុញ្ញាតា។ មច្ឆគ្គហណេន ច សុសុកាបិ គហិតា ហោន្តិ, វាឡមច្ឆត្តា បន វិសុំ វុត្តំ។ មច្ឆាទិគ្គហណេន ចេត្ថ សព្ពេសម្បិ កប្បិយមំសានំ វសា អនុញ្ញាតា។ មំសេសុ ហិ ទស មនុស្សហត្ថិអស្សសុនខអហិសីហព្យគ្ឃទីបិអច្ឆតរច្ឆានំ មំសានិ អកប្បិយានិ, វសាសុ ឯកា មនុស្សវសា។ ខីរាទីសុ អកប្បិយំ នាម នត្ថិ។ អនុបសម្បន្នេហិ កតំ និព្ពដ្ដិតំ វសាតេលំ បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតំ បុរេភត្តំ សាមិសម្បិ វដ្ដតិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ សត្តាហំ និរាមិសមេវ វដ្ដតិ។ យំ បន តត្ថ សុខុមរជសទិសំ មំសំ វា ន្ហារុ វា អដ្ឋិ វា លោហិតំ វា ហោតិ, តំ អព្ពោហារិកំ។ សចេ បន វសំ បដិគ្គហេត្វា សយំ ករោតិ, បុរេភត្តំ បដិគ្គហេត្វា បចិត្វា បរិស្សាវេត្វា សត្តាហំ និរាមិសបរិភោគេន បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ និរាមិសបរិភោគញ្ហិ សន្ធាយ ឥទំ វុត្តំ “កាលេ បដិគ្គហិតំ កាលេ និប្បក្កំ កាលេ សំសដ្ឋំ តេលបរិភោគេន បរិភុញ្ជិតុ”ន្តិ (មហាវ. ២៦២)។ តត្រាបិ អព្ពោហារិកំ អព្ពោហារិកមេវ, បច្ឆាភត្តំ បន បដិគ្គហេតុំ វា កាតុំ វា ន វដ្ដតិយេវ។ វុត្តញ្ហេតំ –

> “វិកាលេ ចេ, ភិក្ខវេ, បដិគ្គហិតំ វិកាលេ និប្បក្កំ វិកាលេ សំសដ្ឋំ, តំ ចេ បរិភុញ្ជេយ្យ, អាបត្តិ តិណ្ណំ ទុក្កដានំ។ កាលេ ចេ, ភិក្ខវេ, បដិគ្គហិតំ វិកាលេ និប្បក្កំ វិកាលេ សំសដ្ឋំ, តំ ចេ បរិភុញ្ជេយ្យ, អាបត្តិ ទ្វិន្នំ ទុក្កដានំ។ កាលេ ចេ, ភិក្ខវេ, បដិគ្គហិតំ កាលេ និប្បក្កំ វិកាលេ សំសដ្ឋំ, តំ ចេ បរិភុញ្ជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស ។ កាលេ ចេ, ភិក្ខវេ, បដិគ្គហិតំ កាលេ និប្បក្កំ កាលេ សំសដ្ឋំ, តំ ចេ បរិភុញ្ជេយ្យ, អនាបត្តី”តិ (មហាវ. ២៦២)។

ឧបតិស្សត្ថេរំ បន អន្តេវាសិកា បុច្ឆឹសុ “ភន្តេ, សប្បិនវនីតវសានិ ឯកតោ បចិត្វា និព្ពត្តិតានិ វដ្តន្តិ, ន វដ្តន្តី”តិ? “ន វដ្តន្តិ, អាវុសោ”តិ។ ថេរោ កិរេត្ថ បក្កតេលកសដេ វិយ កុក្កុច្ចាយតិ។ តតោ នំ ឧត្តរិ បុច្ឆឹសុ “ភន្តេ, នវនីតេ ទធិគុឡិកា វា តក្កពិន្ទុ វា ហោតិ, ឯតំ វដ្តតី”តិ? “ឯតម្បិ, អាវុសោ, ន វដ្តតី”តិ។ តតោ នំ អាហំសុ “ភន្តេ, ឯកតោ បចិត្វា ឯកតោ សំសដ្ឋានិ តេជវន្តានិ ហោន្តិ, រោគំ និគ្គណ្ហន្តី”តិ។ “សាធាវុសោ”តិ ថេរោ សម្បដិច្ឆិ។ មហាសុមត្ថេរោ បនាហ “កប្បិយមំសវសាវ សាមិសបរិភោគេ វដ្តតិ, ឥតរា និរាមិសបរិភោគេ វដ្តតី”តិ។ មហាបទុមត្ថេរោ បន “ឥទំ កិ”ន្តិ បដិក្ខិបិត្វា “ននុ វាតាពាធិកា ភិក្ខូ បញ្ចមូលកសាវយាគុយំ អច្ឆសូករតេលាទីនិ បក្ខិបិត្វា យាគុំ បិវន្តិ, សា តេជុស្សទត្តា រោគំ និគ្គណ្ហាតី”តិ វត្វា “វដ្តតី”តិ អាហ។

៩៧. **មធុ** នាម មធុករីហិ មធុមក្ខិកាហិ ខុទ្ទកមក្ខិកាហិ ភមរមក្ខិកាហិ ច កតំ មធុ។ តំ បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតំ បុរេភត្តំ សាមិសបរិភោគម្បិ វដ្តតិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ សត្តាហំ និរាមិសបរិភោគមេវ វដ្តតិ, សត្តាហាតិក្កមេ និស្សគ្គិយំ។ សចេ សិលេសសទិសំ មហាមធុំ ខណ្ឌំ កត្វា ឋបិតំ, ឥតរំ វា នានាភាជនេសុ, វត្ថុគណនាយ និស្សគ្គិយានិ។ សចេ ឯកមេវ ខណ្ឌំ, ឯកភាជនេ វា ឥតរំ, ឯកមេវ និស្សគ្គិយំ។ ឧគ្គហិតកំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ, អរុមក្ខនាទីសុ ឧបនេតព្ពំ។ មធុបដលំ វា មធុសិត្ថកំ វា សចេ មធុនា អមក្ខិតំ បរិសុទ្ធំ, យាវជីវិកំ, មធុមក្ខិតំ បន មធុគតិកមេវ។ ចីរិកា នាម សបក្ខា ទីឃមក្ខិកា តុម្ពឡនាមិកា ច អដ្ឋិបក្ខិកា កាឡមហាភមរា ហោន្តិ, តេសំ អាសយេសុ និយ្យាសសទិសំ មធុ ហោតិ, តំ យាវជីវិកំ។

៩៨. **ផាណិតំ** នាម ឧច្ឆុរសំ ឧបាទាយ អបក្កា វា អវត្ថុកបក្កា វា សព្ពាបិ អវត្ថុកា ឧច្ឆុវិកតិ។ តំ ផាណិតំ បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតំ បុរេភត្តំ សាមិសម្បិ វដ្តតិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ សត្តាហំ និរាមិសមេវ វដ្តតិ, សត្តាហាតិក្កមេ វត្ថុគណនាយ និស្សគ្គិយំ។ ពហូ បិណ្ឌេ ចុណ្ណេ កត្វា ឯកភាជនេ បក្ខិត្តា ហោន្តិ ឃនសន្និវេសា, ឯកមេវ និស្សគ្គិយំ។ ឧគ្គហិតកំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ, ឃរធូបនាទីសុ ឧបនេតព្ពំ។ បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតេន អបរិស្សាវិតឧច្ឆុរសេន កតផាណិតំ សចេ អនុបសម្បន្នេន កតំ, សាមិសម្បិ វដ្តតិ, សយំកតំ និរាមិសមេវ វដ្តតិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ បន សវត្ថុកបដិគ្គហិតត្តា អនជ្ឈោហរណីយំ, សត្តាហាតិក្កមេបិ អនាបត្តិ។ បច្ឆាភត្តំ អបរិស្សាវិតបដិគ្គហិតេន កតម្បិ អនជ្ឈោហរណីយមេវ, សត្តាហាតិក្កមេបិ អនាបត្តិ។ ឯស នយោ ឧច្ឆុំ បដិគ្គហេត្វា កតផាណិតេបិ។ បុរេភត្តំ បន បរិស្សាវិតបដិគ្គហិតេន កតំ សចេ អនុបសម្បន្នេន កតំ, បុរេភត្តំ សាមិសម្បិ វដ្តតិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ សត្តាហំ និរាមិសមេវ។ សយំកតំ បុរេភត្តម្បិ និរាមិសមេវ, បច្ឆាភត្តំ បរិស្សាវិតបដិគ្គហិតេន កតំ បន និរាមិសមេវ សត្តាហំ វដ្តតិ។ ឧគ្គហិតកកតំ វុត្តនយមេវ។ “ឈាមឧច្ឆុផាណិតំ វា កោដ្ដិតឧច្ឆុផាណិតំ វា បុរេភត្តមេវ វដ្តតី”តិ **មហាអដ្ឋកថាយំ** វុត្តំ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន “ឯតំ សវត្ថុកបក្កំ វដ្តតិ, នោ វដ្តតី”តិ បុច្ឆំ កត្វា “ឧច្ឆុផាណិតំ បច្ឆាភត្តំ នោ វដ្តនកំ នាម នត្ថី”តិ វុត្តំ, តំ យុត្តំ។ សីតោទកេន កតំ មធុកបុប្ផផាណិតំ បុរេភត្តំ សាមិសម្បិ វដ្តតិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ សត្តាហំ និរាមិសមេវ វដ្តតិ, សត្តាហាតិក្កមេ វត្ថុគណនាយ ទុក្កដំ, ខីរំ បក្ខិបិត្វា កតំ មធុកផាណិតំ យាវកាលិកំ។ ខណ្ឌសក្ខរំ បន ខីរជល្លិកំ អបនេត្វា សោធេន្តិ, តស្មា វដ្តតិ។

៩៩. មធុកបុប្ផំ បន បុរេភត្តម្បិ អល្លំ វដ្តតិ។ ភជ្ជិតម្បិ វដ្តតិ, ភជ្ជិត្វា តិលាទីហិ មិស្សំ វា អមិស្សំ វា កត្វា កោដ្ដិតំ វដ្តតិ។ យទិ បន តំ គហេត្វា មេរយត្ថាយ យោជេន្តិ, យោជិតំ ពីជតោ បដ្ឋាយ ន វដ្តតិ។ កទលីខជ្ជូរិអម្ពលពុជបនសចិញ្ចាទីនំ សព្ពេសំ យាវកាលិកផលានំ ផាណិតំ យាវកាលិកមេវ។ មរិចបក្កេហិ ផាណិតំ ករោន្តិ, តំ យាវជីវិកំ។ ឯវំ យថាវុត្តានិ សត្តាហកាលិកានិ សប្បិអាទីនិ បញ្ច “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ភេសជ្ជានី”តិ (មហាវ. ២៦០) ភេសជ្ជនាមេន អនុញ្ញាតត្តា ភេសជ្ជកិច្ចំ ករោន្តុ វា មា វា, អាហារត្ថំ ផរិតុំ សមត្ថានិបិ បដិគ្គហេត្វា តទហុបុរេភត្តំ យថាសុខំ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ សតិ បច្ចយេ វុត្តនយេន សត្តាហំ បរិភុញ្ជិតព្ពានិ, សត្តាហាតិក្កមេ បន ភេសជ្ជសិក្ខាបទេន និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។ សចេបិ សាសបមត្តំ ហោតិ, សកឹ វា អង្គុលិយា គហេត្វា ជិវ្ហាយ សាយនមត្តំ, និស្សជ្ជិតព្ពមេវ បាចិត្តិយញ្ច ទេសេតព្ពំ។ និស្សដ្ឋំ បដិលភិត្វា ន អជ្ឈោហរិតព្ពំ, ន កាយិកេន បរិភោគេន បរិភុញ្ជិតព្ពំ , កាយោ វា កាយេ អរុ វា ន មក្ខេតព្ពំ។ តេហិ មក្ខិតានិ កាសាវកត្តរយដ្ឋិឧបាហនបាទកបលិកមញ្ចបីឋាទីនិបិ អបរិភោគានិ។ “ទ្វារវាតបានកវាដេសុបិ ហត្ថេន គហណដ្ឋានំ ន មក្ខេតព្ព”ន្តិ **មហាបច្ចរិយំ** វុត្តំ។ “កសាវេ បន បក្ខិបិត្វា ទ្វារវាតបានកវាដានិ មក្ខេតព្ពានី”តិ **មហាអដ្ឋកថាយំ** វុត្តំ។ បទីបេ វា កាឡវណ្ណេ វា ឧបនេតុំ វដ្តតិ។ អញ្ញេន បន ភិក្ខុនា កាយិកេន បរិភោគេន បរិភុញ្ជិតព្ពំ, ន អជ្ឈោហរិតព្ពំ។ “អនាបត្តិ អន្តោសត្តាហំ អធិដ្ឋេតី”តិ (បារា. ៦២៥) វចនតោ បន សត្តាហព្ភន្តរេ សប្បិញ្ច តេលញ្ច វសញ្ច មុទ្ធនិ តេលំ វា អព្ភញ្ជនំ វា មធុំ អរុមក្ខនំ ផាណិតំ ឃរធូបនំ អធិដ្ឋេតិ អនាបត្តិ, នេវ និស្សគ្គិយំ ហោតិ។ សចេ អធិដ្ឋិតតេលំ អនធិដ្ឋិតតេលភាជនេ អាកិរិតុកាមោ ហោតិ, ភាជនេ ចេ សុខុមំ ឆិទ្ទំ, បវិដ្ឋំ បវិដ្ឋំ តេលំ បុរាណតេលេន អជ្ឈោត្ថរីយតិ, បុន អធិដ្ឋាតព្ពំ។ អថ មហាមុខំ ហោតិ, សហសាវ ពហុ តេលំ បវិសិត្វា បុរាណតេលំ អជ្ឈោត្ថរតិ, បុន អធិដ្ឋានកិច្ចំ នត្ថិ។ អធិដ្ឋិតគតិកមេវ ហិ តំ ហោតិ។ ឯតេន នយេន អធិដ្ឋិតតេលភាជនេ អនធិដ្ឋិតតេលអាកិរណម្បិ វេទិតព្ពំ។

សចេ បន សត្តាហាតិក្កន្តំ អនុបសម្បន្នស្ស បរិច្ចជិត្វា ទេតិ, បុន តេន អត្តនោ សន្តកំ កត្វា ទិន្នំ បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ សចេ ហិ សោ អភិសង្ខរិត្វា វា អនភិសង្ខរិត្វា វា តស្ស ភិក្ខុនោ នត្ថុកម្មត្ថំ ទទេយ្យ, គហេត្វា នត្ថុកម្មំ កាតព្ពំ។ សចេ ពាលោ ហោតិ, ទាតុំ ន ជានាតិ, អញ្ញេន ភិក្ខុនា វត្តព្ពោ “អត្ថិ តេ សាមណេរ តេល”ន្តិ? “អាម, ភន្តេ, អត្ថី”តិ។ អាហរ ថេរស្ស ភេសជ្ជំ ករិស្សាមាតិ។ ឯវម្បិ វដ្ដតិ។ សចេ ទ្វិន្នំ សន្តកំ ឯកេន បដិគ្គហិតំ អវិភត្តំ ហោតិ, សត្តាហាតិក្កមេ ទ្វិន្នម្បិ អនាបត្តិ, បរិភុញ្ជិតុំ បន ន វដ្ដតិ។ សចេ យេន បដិគ្គហិតំ, សោ ឥតរំ ភណតិ “អាវុសោ, ឥមំ តេលំ សត្តាហមត្តំ បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតី”តិ, សោ ច បរិភោគំ ន ករោតិ, កស្ស អាបត្តិ? ន កស្សចិ។ កស្មា? យេន បដិគ្គហិតំ, តេន វិស្សជ្ជិតត្តា, ឥតរស្ស អប្បដិគ្គហិតត្តា។

១០០. ឥមេសុ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣០៥) បន ចតូសុ កាលិកេសុ យាវកាលិកំ យាមកាលិកន្តិ ឥទមេវ ទ្វយំ អន្តោវុត្ថកញ្ចេវ សន្និធិការកញ្ច ហោតិ, សត្តាហកាលិកញ្ច យាវជីវិកញ្ច អកប្បិយកុដិយំ និក្ខិបិតុម្បិ វដ្ដតិ, សន្និធិម្បិ ន ជនេតិ។ យាវកាលិកំ បន អត្តនា សទ្ធឹ សម្ភិន្នរសានិ តីណិបិ យាមកាលិកាទីនិ អត្តនោ សភាវំ ឧបនេតិ។ យាមកាលិកំ ទ្វេបិ សត្តាហកាលិកាទីនិ អត្តនោ សភាវំ ឧបនេតិ, សត្តាហកាលិកម្បិ អត្តនា សទ្ធឹ សំសដ្ឋំ យាវជីវិកំ អត្តនោ សភាវញ្ញេវ ឧបនេតិ, តស្មា យាវកាលិកេន តទហុបដិគ្គហិតេន សទ្ធឹ សំសដ្ឋំ សម្ភិន្នរសំ សេសកាលិកត្តយំ តទហុបុរេភត្តមេវ វដ្ដតិ។ យាមកាលិកេន សំសដ្ឋំ បន ឥតរទ្វយំ តទហុបដិគ្គហិតំ យាវ អរុណុគ្គមនា វដ្ដតិ។ សត្តាហកាលិកេន បន តទហុបដិគ្គហិតេន សទ្ធឹ សំសដ្ឋំ តទហុបដិគ្គហិតំ វា បុរេបដិគ្គហិតំ វា យាវជីវិកំ សត្តាហំ កប្បតិ។ ទ្វីហបដិគ្គហិតេន ឆាហំ។ តីហបដិគ្គហិតេន បញ្ចាហំ…បេ.… សត្តាហបដិគ្គហិតេន តទហេវ កប្បតីតិ វេទិតព្ពំ។ កាលយាមសត្តាហាតិក្កមេសុ ចេត្ថ វិកាលភោជនសន្និធិភេសជ្ជសិក្ខាបទានំ វសេន អាបត្តិយោ វេទិតព្ពា។

សចេ បន ឯកតោ បដិគ្គហិតានិបិ ចត្តារិ កាលិកានិ សម្ភិន្នរសានិ ន ហោន្តិ, តស្ស តស្សេវ កាលស្ស វសេន បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដន្តិ។ សចេ ហិ ឆល្លិម្បិ អនបនេត្វា សកលេនេវ នាឡិកេរផលេន សទ្ធឹ អម្ពបានាទិបានកំ បដិគ្គហិតំ ហោតិ, នាឡិកេរំ អបនេត្វា តំ វិកាលេបិ កប្បតិ។ ឧបរិ សប្បិបិណ្ឌំ ឋបេត្វា សីតលបាយាសំ ទេន្តិ, យំ បាយាសេន អសំសដ្ឋំ សប្បិ, តំ អបនេត្វា សត្តាហំ បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ ថទ្ធមធុផាណិតាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ តក្កោលជាតិផលាទីហិ អលង្ករិត្វា បិណ្ឌបាតំ ទេន្តិ, តានិ ឧទ្ធរិត្វា ធោវិត្វា យាវជីវំ បរិភុញ្ជិតព្ពានិ។ យាគុយំ បក្ខិបិត្វា ទិន្នសិង្គិវេរាទីសុបិ តេលាទីសុ បក្ខិបិត្វា ទិន្នលដ្ឋិមធុកាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឯវំ យំ យំ អសម្ភិន្នរសំ ហោតិ, តំ តំ ឯកតោ បដិគ្គហិតម្បិ យថា សុទ្ធំ ហោតិ, តថា ធោវិត្វា តច្ឆេត្វា វា តស្ស តស្ស កាលស្ស វសេន បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ សចេ សម្ភិន្នរសំ ហោតិ សំសដ្ឋំ, ន វដ្ដតិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

កាលិកវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

១៩. កប្បិយភូមិវិនិច្ឆយកថា

១០១. **កប្បិយាចតុភូមិយោ**តិ ឯត្ថ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ចតស្សោ កប្បិយភូមិយោ ឧស្សាវនន្តិកំ គោនិសាទិកំ គហបតឹ សម្មុតិ”ន្តិ (មហាវ. ២៩៥) វចនតោ ឧស្សាវនន្តិកា គោនិសាទិកា គហបតិ សម្មុតីតិ ឥមា ចតស្សោ កប្បិយភូមិយោ វេទិតព្ពា។ តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៩៥) **ឧស្សាវនន្តិកា** តាវ ឯវំ កាតព្ពា – យោ ថម្ភានំ វា ឧបរិ ភិត្តិបាទេ វា និខនិត្វា វិហារោ ករិយតិ, តស្ស ហេដ្ឋា ថម្ភបដិច្ឆកា បាសាណា ភូមិគតិកា ឯវ។ បឋមត្ថម្ភំ បន បឋមភិត្តិបាទំ វា បតិដ្ឋាបេន្តេហិ ពហូហិ សម្បរិវារេត្វា “កប្បិយកុដឹ ករោម, កប្បិយកុដឹ ករោមា”តិ វាចំ និច្ឆារេន្តេហិ មនុស្សេសុ ឧក្ខិបិត្វា បតិដ្ឋាបេន្តេសុ អាមសិត្វា វា សយំ ឧក្ខិបិត្វា វា ថម្ភោ វា ភិត្តិបាទោ វា បតិដ្ឋាបេតព្ពោ។ **កុរុន្ទិមហាបច្ចរីសុ** បន “កប្បិយកុដិ កប្បិយកុដីតិ វត្វា បតិដ្ឋាបេតព្ព”ន្តិ វុត្តំ។ **អន្ធកដ្ឋកថាយំ** “សង្ឃស្ស កប្បិយកុដឹ អធិដ្ឋាមី”តិ វុត្តំ, តំ បន អវត្វាបិ អដ្ឋកថាសុ វុត្តនយេន វុត្តេ ទោសោ នត្ថិ។ ឥទំ បនេត្ថ សាធារណលក្ខណំ “ថម្ភបតិដ្ឋាបនញ្ច វចនបរិយោសានញ្ច សមកាលំ វដ្ដតី”តិ។ សចេ ហិ អនិដ្ឋិតេ វចនេ ថម្ភោ បតិដ្ឋាតិ, អប្បតិដ្ឋិតេ វា តស្មឹ វចនំ និដ្ឋាតិ, អកតា ហោតិ កប្បិយកុដិ។ តេនេវ **មហាបច្ចរិយំ** វុត្តំ “ពហូហិ សម្បរិវារេត្វា វត្តព្ពំ, អវស្សញ្ហិ ឯត្ថ ឯកស្សាបិ វចននិដ្ឋានញ្ច ថម្ភបតិដ្ឋានញ្ច ឯកតោ ភវិស្សតី”តិ។ ឥដ្ឋកាសិលាមត្តិកាកុដ្ដកាសុ បន កុដីសុ ហេដ្ឋា ចយំ ពន្ធិត្វា វា អពន្ធិត្វា វា ករោន្តុ, យតោ បដ្ឋាយ ភិត្តឹ ឧដ្ឋាបេតុកាមា ហោន្តិ, តំ សព្ពបឋមំ ឥដ្ឋកំ វា សិលំ វា មត្តិកាបិណ្ឌំ វា គហេត្វា វុត្តនយេនេវ កប្បិយកុដិ កាតព្ពា, ឥដ្ឋកាទយោ ភិត្តិយំ បឋមិដ្ឋកាទីនំ ហេដ្ឋា ន វដ្ដន្តិ, ថម្ភា បន ឧបរិ ឧគ្គច្ឆន្តិ, តស្មា វដ្ដន្តិ។ **អន្ធកដ្ឋកថាយំ** “ថម្ភេហិ ករិយមានេ ចតូសុ កោណេសុ ចត្តារោ ថម្ភា, ឥដ្ឋកាទិកុដ្ដេ ចតូសុ កោណេសុ ទ្វេ តិស្សោ ឥដ្ឋកា អធិដ្ឋាតព្ពា”តិ វុត្តំ។ តថា បន អកតាយបិ ទោសោ នត្ថិ, អដ្ឋកថាសុ ហិ វុត្តមេវ បមាណំ។

គោនិសាទិកា ទុវិធា អារាមគោនិសាទិកា វិហារគោនិសាទិកាតិ។ តាសុ យត្ថ នេវ អារាមោ, ន សេនាសនានិ បរិក្ខិត្តានិ ហោន្តិ, អយំ **អារាមគោនិសាទិកា** នាម។ យត្ថ សេនាសនានិ សព្ពានិ វា ឯកច្ចានិ វា បរិក្ខិត្តានិ, អារាមោ អបរិក្ខិត្តោ, អយំ **វិហារគោនិសាទិកា** នាម។ ឥតិ ឧភយត្រាបិ អារាមស្ស អបរិក្ខិត្តភាវោយេវ បមាណំ។ “អារាមោ បន ឧបឌ្ឍបរិក្ខិត្តោបិ ពហុតរំ បរិក្ខិត្តោបិ បរិក្ខិត្តោយេវ នាមា”តិ **កុរុន្ទិមហាបច្ចរីសុ** វុត្តំ, ឯត្ថ កប្បិយកុដី លទ្ធុំ វដ្ដតិ។

គហបតីតិ មនុស្សា អាវាសំ កត្វា “កប្បិយកុដឹ ទេម, បរិភុញ្ជថា”តិ វទន្តិ, ឯសា គហបតិ នាម, “កប្បិយកុដឹ កាតុំ ទេមា”តិ វុត្តេបិ វដ្ដតិយេវ។ **អន្ធកដ្ឋកថាយំ** បន “យស្មា ភិក្ខុំ ឋបេត្វា សេសសហធម្មិកានំ សព្ពេសញ្ច ទេវមនុស្សានំ ហត្ថតោ បដិគ្គហោ ច សន្និធិ ច អន្តោវុត្ថញ្ច តេសំ សន្តកំ ភិក្ខុស្ស វដ្ដតិ, តស្មា តេសំ គេហានិ វា តេហិ ទិន្នកប្បិយកុដិ វា គហបតីតិ វុច្ចតី”តិ វុត្តំ, បុនបិ វុត្តំ “ភិក្ខុសង្ឃស្ស វិហារំ ឋបេត្វា ភិក្ខុនុបស្សយោ វា អារាមិកានំ វា តិត្ថិយានំ វា ទេវតានំ វា នាគានំ វា អបិ ព្រហ្មានំ វិមានំ កប្បិយកុដិ ហោតី”តិ, តំ សុវុត្តំ។ សង្ឃសន្តកមេវ ហិ ភិក្ខុសន្តកំ វា គេហំ គហបតិកុដិកា ន ហោតិ។

សម្មុតិ នាម ញត្តិទុតិយកម្មវាចាយ សាវេត្វា សម្មតា។ ឯវញ្ច បន, ភិក្ខវេ, សម្មន្និតព្ពា, ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន សង្ឃោ ញាបេតព្ពោ –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ។ យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ វិហារំ កប្បិយភូមឹ សម្មន្នេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ។ សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ វិហារំ កប្បិយភូមឹ សម្មន្នតិ។ យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស វិហារស្ស កប្បិយភូមិយា សម្មុតិ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“សម្មតោ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមោ វិហារោ កប្បិយភូមិ ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ (មហាវ. ២៩៥)។

កម្មវាចំ អវត្វា អបលោកនកម្មវសេន សាវេត្វា កតាបិ សម្មតា ឯវ។

១០២. យំ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៩៥) ឥមាសុ ចតូសុ កប្បិយភូមីសុ វុត្តំ អាមិសំ, តំ សព្ពំ អន្តោវុត្ថសង្ខ្យំ ន គច្ឆតិ។ ភិក្ខូនញ្ច ភិក្ខុនីនញ្ច អន្តោវុត្ថអន្តោបក្កមោចនត្ថញ្ហិ កប្បិយកុដិយោ អនុញ្ញាតា។ យំ បន អកប្បិយ

ភូមិយំ សហសេយ្យប្បហោនកេ គេហេ វុត្ថំ សង្ឃិកំ វា បុគ្គលិកំ វា ភិក្ខុស្ស ភិក្ខុនិយា វា សន្តកំ ឯករត្តម្បិ ឋបិតំ, តំ អន្តោវុត្ថំ, តត្ថ បក្កញ្ច អន្តោបក្កំ នាម ហោតិ, ឯតំ ន កប្បតិ។ សត្តាហកាលិកំ បន យាវជីវិកញ្ច វដ្ដតិ។

តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ – សាមណេរោ ភិក្ខុស្ស តណ្ឌុលាទិកំ អាមិសំ អាហរិត្វា កប្បិយកុដិយំ និក្ខិបិត្វា បុនទិវសេ បចិត្វា ទេតិ, អន្តោវុត្ថំ ន ហោតិ។ តត្ថ អកប្បិយកុដិយំ និក្ខិត្តសប្បិអាទីសុ កិញ្ចិ បក្ខិបិត្វា ទេតិ។ មុខសន្និធិ នាម ហោតិ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន “អន្តោវុត្ថំ ហោតី”តិ វុត្តំ។ តត្ថ នាមមត្តមេវ នានាករណំ, ភិក្ខុ អកប្បិយកុដិយំ ឋបិតសប្បិញ្ច យាវជីវិកបណ្ណញ្ច ឯកតោ បចិត្វា បរិភុញ្ជតិ, សត្តាហំ និរាមិសំ វដ្ដតិ។ សចេ អាមិសសំសដ្ឋំ កត្វា បរិភុញ្ជតិ, អន្តោវុត្ថញ្ចេវ សាមំបក្កញ្ច ហោតិ។ ឯតេនុបាយេន សព្ពសំសគ្គា វេទិតព្ពា។ យំ កិញ្ចិ អាមិសំ ភិក្ខុនោ បចិតុំ ន វដ្ដតិ។ សចេបិស្ស ឧណ្ហយាគុយា សុលសិបណ្ណានិ វា សិង្គិវេរំ វា លោណំ វា បក្ខិបន្តិ, តម្បិ ចាលេតុំ ន វដ្ដតិ, “យាគុំ និព្ពាបេមី”តិ បន ចាលេតុំ វដ្ដតិ។ ឧត្តណ្ឌុលភត្តំ លភិត្វា បិទហិតុំ ន វដ្ដតិ។ សចេ បន មនុស្សា បិទហិត្វា ទេន្តិ, វដ្ដតិ។ “ភត្តំ មា និព្ពាយតូ”តិ បិទហិតុំ វដ្ដតិ, ខីរតក្កាទីសុ បន សកឹ កុថិតេសុ អគ្គឹ កាតុំ វដ្ដតិ បុនបាកស្ស អនុញ្ញាតត្តា។

ឥមា បន កប្បិយកុដិយោ កទា ជហិតវត្ថុកា ហោន្តិ? ឧស្សាវនន្តិកា តាវ យា ថម្ភានំ ឧបរិ ភិត្តិបាទេ វា និខនិត្វា កតា, សា សព្ពេសុ ថម្ភេសុ ច ភិត្តិបាទេសុ ច អបនីតេសុ ជហិតវត្ថុកា ហោតិ។ សចេ បន ថម្ភេ វា ភិត្តិបាទេ វា បរិវត្តេន្តិ, យោ យោ ឋិតោ, តត្ថ តត្ថ បតិដ្ឋាតិ, សព្ពេសុបិ បរិវត្តិតេសុ អជហិតវត្ថុកាវ ហោតិ។ ឥដ្ឋកាទីហិ កតា ចយស្ស ឧបរិ ភិត្តិអត្ថាយ ឋបិតំ ឥដ្ឋកំ វា សិលំ វា មត្តិកាបិណ្ឌំ វា អាទឹ កត្វា វិនាសិតកាលេ ជហិតវត្ថុកាវ ហោតិ។ យេហិ បន ឥដ្ឋកាទីហិ អធិដ្ឋិតា, តេសុ អបនីតេសុបិ តទញ្ញេសុ បតិដ្ឋាតីតិ អជហិតវត្ថុកាវ ហោតិ។ គោនិសាទិកា បាការាទីហិ បរិក្ខេបេ កតេ ជហិតវត្ថុកាវ ហោតិ។ បុន តស្មឹ អារាមេ កប្បិយកុដឹ លទ្ធុំ វដ្ដតិ។ សចេ បន បុនបិ បាការាទយោ តត្ថ តត្ថ ខណ្ឌា ហោន្តិ, តតោ តតោ គាវោ បវិសន្តិ, បុន កប្បិយកុដិ ហោតិ។ ឥតរា បន ទ្វេ គោបានសិមត្តំ ឋបេត្វា សព្ពស្មឹ ឆទនេ វិនដ្ឋេ ជហិតវត្ថុកាវ ហោន្តិ។ សចេ គោបានសីនំ ឧបរិ ឯកម្បិ បក្ខបាសកមណ្ឌលំ អត្ថិ, រក្ខតិ។

១០៣. យត្រ បនិមា ចតស្សោបិ កប្បិយភូមិយោ នត្ថិ, តត្ថ កឹ កាតព្ពន្តិ? អនុបសម្បន្នស្ស ទត្វា តស្ស សន្តកំ កត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ តត្រិទំ វត្ថុ – ករវិកតិស្សត្ថេរោ កិរ វិនយធរបាមោក្ខោ មហាសីវត្ថេរស្ស សន្តិកំ អគមាសិ។ សោ ទីបាលោកេន សប្បិកុម្ភំ បស្សិត្វា “ភន្តេ, កិមេត”ន្តិ បុច្ឆិ។ ថេរោ “អាវុសោ, គាមតោ សប្បិកុម្ភោ អាភតោ លូខទិវសេ សប្បិនា ភុញ្ជនត្ថាយា”តិ អាហ។ តតោ នំ តិស្សត្ថេរោ “ន វដ្ដតិ, ភន្តេ”តិ អាហ។ ថេរោ បុនទិវសេ បមុខេ និក្ខិបាបេសិ។ តិស្សត្ថេរោ បុន ឯកទិវសំ អាគតោ តំ ទិស្វា តថេវ បុច្ឆិត្វា “ភន្តេ, សហសេយ្យប្បហោនកដ្ឋានេ ឋបេតុំ ន វដ្ដតី”តិ អាហ។ ថេរោ បុនទិវសេ ពហិ នីហរាបេត្វា និក្ខិបាបេសិ, តំ ចោរា ហរិំសុ។ សោ បុន ឯកទិវសំ អាគតំ តិស្សត្ថេរមាហ “អាវុសោ, តយា ‘ន វដ្ដតី’តិ វុត្តេ សោ កុម្ភោ ពហិ និក្ខិត្តោ ចោរេហិ ហដោ”តិ។ តតោ នំ តិស្សត្ថេរោ អាហ “ននុ, ភន្តេ, អនុបសម្បន្នស្ស ទាតព្ពោ អស្ស, អនុបសម្បន្នស្ស ហិ ទត្វា តស្ស សន្តកំ កត្វា បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតី”តិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

កប្បិយភូមិវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២០. បដិគ្គហណវិនិច្ឆយកថា

១០៤. ខាទនីយាទិបដិគ្គាហោតិ អជ្ឈោហរិតព្ពស្ស យស្ស កស្សចិ ខាទនីយស្ស វា ភោជនីយស្ស វា បដិគ្គហណំ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ – បញ្ចហិ អង្គេហិ បដិគ្គហណំ រុហតិ, ថាមមជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស ឧច្ចារណមត្តំ ហោតិ, ហត្ថបាសោ បញ្ញាយតិ, អភិហារោ បញ្ញាយតិ, ទេវោ វា មនុស្សោ វា តិរច្ឆានគតោ វា កាយេន កាយបដិពទ្ធេន និស្សគ្គិយេន វា ទេតិ, តញ្ចេ ភិក្ខុ កាយេន វា កាយបដិពទ្ធេន វា បដិគ្គណ្ហាតិ។ ឯវំ បញ្ចហង្គេហិ បដិគ្គហណំ រុហតិ។

តត្ថ ឋិតនិសិន្ននិបន្នានំ វសេន ឯវំ **ហត្ថបាសោ** វេទិតព្ពោ – សចេ ភិក្ខុ និសិន្នោ ហោតិ, អាសនស្ស បច្ឆិមន្តតោ បដ្ឋាយ, សចេ ឋិតោ, បណ្ហិអន្តតោ បដ្ឋាយ, សចេ និបន្នោ, យេន បស្សេន និបន្នោ, តស្ស បារិមន្តតោ បដ្ឋាយ, ទាយកស្ស និសិន្នស្ស វា ឋិតស្ស វា និបន្នស្ស វា ឋបេត្វា បសារិតហត្ថំ យំ អាសន្នតរំ អង្គំ, តស្ស ឱរិមន្តេន បរិច្ឆិន្ទិត្វា អឌ្ឍតេយ្យហត្ថោ ហត្ថបាសោ នាម។

សចេ បន ទាយកបដិគ្គាហកេសុ ឯកោ អាកាសេ ហោតិ, ឯកោ ភូមិយំ, ភូមដ្ឋស្ស ច សីសេន, អាកាសដ្ឋស្ស ច ឋបេត្វា ទាតុំ វា គហេតុំ វា បសារិតហត្ថំ យំ អាសន្នតរំ អង្គំ, តស្ស ឱរិមន្តេន ហត្ថបាសបមាណំ បរិច្ឆិន្ទិតព្ពំ។ សចេបិ ឯកោ កូបេ ហោតិ, ឯកោ កូបតដេ, ឯកោ វា បន រុក្ខេ, ឯកោ បថវិយំ, វុត្តនយេនេវ ហត្ថបាសបមាណំ បរិច្ឆិន្ទិតព្ពំ។ ឯវរូបេ ហត្ថបាសេ ឋត្វា សចេបិ បក្ខី មុខតុណ្ឌកេន វា ហត្ថី វា សោណ្ឌាយ គហេត្វា បុប្ផំ វា ផលំ វា ទេតិ, បដិគ្គហណំ រុហតិ។ សចេ បន អឌ្ឍដ្ឋមរតនស្សបិ ហត្ថិនោ ខន្ធេ និសិន្នោ តេន សោណ្ឌាយ ទីយមានំ គណ្ហាតិ, វដ្ដតិយេវ។ ហត្ថាទីសុ យេន កេនចិ សរីរាវយវេន អន្តមសោ បាទង្គុលិយាបិ ទីយមានំ កាយេន ទិន្នំ នាម ហោតិ។ បដិគ្គហណេបិ ឯសេវ នយោ។ យេន កេនចិ ហិ សរីរាវយវេន គហិតំ កាយេន គហិតមេវ ហោតិ។ សចេបិ នត្ថុករណិយំ ទីយមានំ នាសាបុដេន អកល្លកោ វា មុខេន បដិគ្គណ្ហាតិ, អាភោគមេវ ហេត្ថ បមាណំ។

១០៥. កដច្ឆុអាទីសុ បន យេន កេនចិ ឧបករណេន ទិន្នំ កាយបដិពទ្ធេន ទិន្នំ នាម ហោតិ។ បដិគ្គហណេបិ ឯសេវ នយោ។ យេន កេនចិ ហិ សរីរសម្ពទ្ធេន បត្តថាលកាទិនា គហិតំ កាយបដិពទ្ធេន គហិតមេវ ហោតិ។ កាយតោ បន កាយបដិពទ្ធតោ ច មោចេត្វា ហត្ថបាសេ ឋិតស្ស កាយេ វា កាយបដិពទ្ធេ វា បាតិយមានម្បិ និស្សគ្គិយេន បយោគេន ទិន្នំ នាម ហោតិ។ ឯកោ ពហូនិ ភត្តព្យញ្ជនភាជនានិ សីសេ កត្វា ភិក្ខុស្ស សន្តិកំ អាគន្ត្វា ឋិតកោវ “គណ្ហថា”តិ វទតិ, ន តាវ អភិហារោ បញ្ញាយតិ, តស្មា ន គហេតព្ពំ។ សចេ បន ឦសកម្បិ ឱនមតិ, ភិក្ខុនា ហត្ថំ បសារេត្វា ហេដ្ឋិមភាជនំ ឯកទេសេនបិ សម្បដិច្ឆិតព្ពំ។ ឯត្តាវតា សព្ពភាជនានិ បដិគ្គហិតានិ ហោន្តិ។ តតោ បដ្ឋាយ ឱរោបេត្វា ឧគ្ឃាដេត្វា វា យំ ឥច្ឆតិ, តំ គហេតុំ វដ្ដតិ។ ភត្តបច្ឆិអាទិម្ហិ បន ឯកភាជនេ វត្តព្ពមេវ នត្ថិ។

កាជេន ភត្តំ ហរន្តោបិ សចេ កាជំ ឱនមេត្វា ទេតិ, វដ្ដតិ។ តឹសហត្ថោ វេណុ ហោតិ, ឯកស្មឹ អន្តេ គុឡកុម្ភោ ពទ្ធោ, ឯកស្មឹ សប្បិកុម្ភោ, តញ្ចេ បដិគ្គណ្ហាតិ, សព្ពំ បដិគ្គហិតមេវ។ ឧច្ឆុយន្តទោណិតោ បគ្ឃរន្តមេវ “រសំ គណ្ហថា”តិ វទតិ, អភិហារោ ន បញ្ញាយតីតិ ន គហេតព្ពោ។ សចេ បន កសដំ ឆឌ្ឌេត្វា ហត្ថេន ឧស្សិញ្ចិត្វា ទេតិ, វដ្ដតិ។ ពហូ បត្តា មញ្ចេ វា បីឋេ វា កដសារេ វា ទោណិយំ វា ផលកេ វា ឋបិតា ហោន្តិ, យត្ថ ឋិតស្ស ទាយកោ ហត្ថបាសេ ហោតិ, តត្ថ ឋត្វា បដិគ្គហណសញ្ញាយ មញ្ចាទីនិ អង្គុលិយាបិ ផុសិត្វា ឋិតេន វា និសិន្នេន វា និបន្នេន វា យំ តេសុ បត្តេសុ ទីយតិ, តំ សព្ពំ បដិគ្គហិតំ ហោតិ។ សចេបិ “បដិគ្គហេស្សាមី”តិ មញ្ចាទីនិ អភិរុហិត្វា និសីទតិ, វដ្ដតិយេវ។

បថវិយំ បន សចេបិ កុច្ឆិយា កុច្ឆឹ អាហច្ច ឋិតា ហោន្តិ, យំ យំ អង្គុលិយា វា សូចិយា វា ផុសិត្វា និសិន្នោ ហោតិ, តត្ថ តត្ថ ទីយមានមេវ បដិគ្គហិតំ ហោតិ។ យត្ថ កត្ថចិ មហាកដសារហត្ថត្ថរណាទីសុ ឋបិតបត្តេ បដិគ្គហណំ ន រុហតីតិ វុត្តំ, តំ ហត្ថបាសាតិក្កមំ សន្ធាយ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ, ហត្ថបាសេ បន សតិ យត្ថ កត្ថចិ វដ្ដតិ អញ្ញត្រ តត្ថជាតកា។ តត្ថជាតកេ បន បទុមិនិបណ្ណេ វា កឹសុកបណ្ណាទិម្ហិ វា ន វដ្ដតិ។ ន ហិ តំ កាយបដិពទ្ធសង្ខ្យំ គច្ឆតិ។ យថា ច តត្ថជាតកេ, ឯវំ ខាណុកេ ពន្ធិត្វា ឋបិតមញ្ចាទិម្ហិ អសំហារិមេ ផលកេ វា បាសាណេ វា ន រុហតិយេវ។ តេបិ ហិ តត្ថជាតកសង្ខ្យុបគា ហោន្តិ។ ភូមិយំ អត្ថតេសុ សុខុមេសុ តិន្តិណិកាទិបណ្ណេសុ បដិគ្គហណំ ន រុហតិ។ ន ហិ តានិ សន្ធារេតុំ សមត្ថានីតិ។ មហន្តេសុ បន បទុមិនិបណ្ណាទីសុ រុហតិ។ សចេ ហត្ថបាសំ អតិក្កម្មឋិតោ ទីឃទណ្ឌកេន ឧឡុង្កេន ទេតិ, “អាគន្ត្វា ទេហី”តិ

វត្តព្ពោ។ វចនំ អសុត្វា វា អនាទិយិត្វា វា បត្តេ អាកិរតិយេវ, បុន បដិគ្គហេតព្ពំ។ ទូរេ ឋត្វា ភត្តបិណ្ឌំ ខិបន្តេបិ ឯសេវ នយោ។

១០៦. សចេ បត្តថវិកតោ នីហរិយមានេ បត្តេ រជនចុណ្ណានិ ហោន្តិ, សតិ ឧទកេ ធោវិតព្ពោ, អសតិ រជនចុណ្ណំ បុញ្ឆិត្វា បដិគ្គហេត្វា វា បិណ្ឌាយ ចរិតព្ពំ។ សចេ បិណ្ឌាយ ចរន្តស្ស បត្តេ រជំ បតតិ, បដិគ្គហេត្វា ភិក្ខា គណ្ហិតព្ពា, អប្បដិគ្គហេត្វា គណ្ហតោ វិនយទុក្កដំ, តំ បន បុន បដិគ្គហេត្វា ភុញ្ជតោ អនាបត្តិ។ សចេ បន “បដិគ្គហេត្វា ទេថា”តិ វុត្តេ វចនំ អសុត្វា វា អនាទិយិត្វា វា ភិក្ខំ ទេន្តិយេវ, វិនយទុក្កដំ នត្ថិ, បុន បដិគ្គហេត្វា អញ្ញា ភិក្ខា គហេតព្ពា។ សចេ មហាវាតោ តតោ តតោ រជំ បាតេតិ, ន សក្កា ហោតិ ភិក្ខំ គហេតុំ, “អនុបសម្បន្នស្ស ទស្សាមី”តិ សុទ្ធចិត្តេន អាភោគំ កត្វា គណ្ហិតុំ វដ្ដតិ។ ឯវំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា វិហារំ វា អាសនសាលំ វា គន្ត្វា តំ អនុបសម្បន្នស្ស ទត្វា បុន តេន ទិន្នំ វា តស្ស វិស្សាសេន វា បដិគ្គហេត្វា ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ សចេ ភិក្ខាចារេ សរជំ បត្តំ ភិក្ខុស្ស ទេតិ, សោ វត្តព្ពោ “ឥមំ បដិគ្គហេត្វា ភិក្ខំ វា គណ្ហេយ្យាសិ បរិភុញ្ជេយ្យាសិ វា”តិ, តេន តថា កាតព្ពំ។ សចេ រជំ ឧបរិ ឧប្បិលវតិ, កញ្ជិកំ បវាហេត្វា សេសំ ភុញ្ជិតព្ពំ។ សចេ អន្តោបវិដ្ឋំ ហោតិ, បដិគ្គហេតព្ពំ។ អនុបសម្បន្នេ អសតិ ហត្ថតោ អមោចេន្តេនេវ យត្ថ អនុបសម្បន្នោ អត្ថិ, តត្ថ នេត្វា បដិគ្គហេតព្ពំ។ សុក្ខភត្តេ បតិតរជំ អបនេត្វា ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ សចេ អតិសុខុមំ ហោតិ, ឧបរិ ភត្តេន សទ្ធឹ អបនេតព្ពំ, បដិគ្គហេត្វា វា ភុញ្ជិតព្ពំ។ យាគុំ វា សូបំ វា បុរតោ ឋបេត្វា អាលុឡេន្តានំ ភាជនតោ ផុសិតានិ ឧគ្គន្ត្វា បត្តេ បតន្តិ, បត្តោ បដិគ្គហេតព្ពោ។

១០៧. ឧឡុង្កេន អាហរិត្វា ទេន្តានំ បឋមតរំ ឧឡុង្កតោ ថេវា បត្តេ បតន្តិ, សុបតិតា, អភិហដត្តា ទោសោ នត្ថិ។ សចេបិ ចរុកេន ភត្តេ អាកិរិយមានេ ចរុកតោ មសិ វា ឆារិកា វា បតតិ, អភិហដត្តា នេវត្ថិ ទោសោ។ អនន្តរស្ស ភិក្ខុនោ ទីយមានំ បត្តតោ ឧប្បតិត្វា ឥតរស្ស បត្តេ បតតិ, សុបតិតំ។ បដិគ្គហិតមេវ ហិ តំ ហោតិ។ សចេ ជជ្ឈរិសាខាទី ផាលេត្វា ឯកស្ស ភិក្ខុនោ ទេន្តានំ សាខតោ ផុសិតានិ អញ្ញស្ស បត្តេ បតន្តិ, បត្តោ បដិគ្គហេតព្ពោ, យស្ស បត្តស្ស ឧបរិ ផាលេន្តិ, តស្ស បត្តេ បតិតេសុ ទាតុកាមតាយ អភិហដត្តា ទោសោ នត្ថិ។ បាយាសស្ស បូរេត្វា បត្តំ ទេន្តិ, ឧណ្ហត្តា ហេដ្ឋា គហេតុំ ន សក្កោតិ, មុខវដ្ដិយាបិ គហេតុំ វដ្ដតិ។ សចេ តថាបិ ន សក្កោតិ, អាធារកេន គហេតព្ពោ។ អាសនសាលាយ បត្តំ គហេត្វា និសិន្នោ ភិក្ខុ និទ្ទំ ឱក្កន្តោ ហោតិ, នេវ អាហរិយមានំ, ន ទីយមានំ ជានាតិ, អប្បដិគ្គហិតំ ហោតិ។ សចេ បន អាភោគំ កត្វា និសិន្នោ ហោតិ, វដ្ដតិ។ សចេបិ សោ ហត្ថេន អាធារកំ មុញ្ចិត្វា បាទេន បេល្លេត្វា និទ្ទាយតិ, វដ្ដតិយេវ។ បាទេន អាធារកំ អក្កមិត្វា បដិគ្គណ្ហន្តស្ស បន ជាគរន្តស្សបិ អនាទរបដិគ្គហណំ ហោតិ, តស្មា ន កត្តព្ពំ។ កេចិ “ឯវំ អាធារកេន បដិគ្គហណំ កាយបដិពទ្ធបដិពទ្ធេន បដិគ្គហណំ នាម ហោតិ , តស្មា ន វដ្ដតី”តិ វទន្តិ, តំ វចនមត្តមេវ, អត្ថតោ បន សព្ពម្បេតំ កាយបដិពទ្ធមេវ ហោតិ។ កាយសំសគ្គេបិ ចេស នយោ ទស្សិតោ។ យម្បិ ភិក្ខុស្ស ទីយមានំ បតតិ, តម្បិ សាមំ គហេត្វា បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។

តត្រិទំ សុត្តំ –

> “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, យំ ទីយមានំ បតតិ, តំ សាមំ គហេត្វា បរិភុញ្ជិតុំ, បរិច្ចត្តំ តំ, ភិក្ខវេ, ទាយកេហី”តិ (ចូឡវ. ២៧៣)។

ឥទញ្ច បន សុត្តំ នេយ្យត្ថំ, តស្មា ឯវមេត្ថ អធិប្បាយោ វេទិតព្ពោ – យំ ទីយមានំ ទាយកស្ស ហត្ថតោ បរិគឡិត្វា សុទ្ធាយ វា ភូមិយា បទុមិនិបណ្ណេ វា វត្ថកដសារកាទីសុ វា បតតិ, តំ សាមំ គហេត្វា បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ យំ បន សរជាយ ភូមិយំ បតតិ, តំ រជំ បុញ្ឆិត្វា វា ធោវិត្វា វា បដិគ្គហេត្វា វា បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ សចេ បវដ្ដន្តំ អញ្ញស្ស ភិក្ខុនោ សន្តិកំ គច្ឆតិ, តេន អាហរាបេតុម្បិ វដ្ដតិ។ សចេ តំ ភិក្ខុំ វទតិ “ត្វំយេវ ខាទា”តិ, តស្សបិ ខាទិតុំ វដ្ដតិ, អនាណត្តេន បន តេន ន គហេតព្ពំ។ “អនាណត្តេនបិ ឥតរស្ស ទស្សាមីតិ គហេតុំ វដ្ដតី”តិ **កុរុន្ទិយំ** វុត្តំ។ កស្មា បនេតំ ឥតរស្ស ភិក្ខុនោ គហេតុំ ន វដ្ដតីតិ? ភគវតា អននុញ្ញាតត្តា។ ភគវតា ហិ “សាមំ គហេត្វា បរិភុញ្ជិតុ”ន្តិ វទន្តេន យស្សេវ តំ ទីយមានំ បតតិ, តស្ស អប្បដិគ្គហិតកម្បិ តំ គហេត្វា បរិភោគោ អនុញ្ញាតោ។ “បរិច្ចត្តំ តំ, ភិក្ខវេ, ទាយកេហី”តិ វចនេន បនេត្ថ បរសន្តកភាវោ ទីបិតោ, តស្មា អញ្ញស្ស សាមំ គហេត្វា បរិភុញ្ជិតុំ ន វដ្ដតិ, តស្ស បន អាណត្តិយា វដ្ដតីតិ អយំ កិរេត្ថ អធិប្បាយោ។ យស្មា ច ឯតំ អប្បដិគ្គហិតកត្តា អនុញ្ញាតំ, តស្មា យថាឋិតំយេវ អនាមសិត្វា កេនចិ បិទហិត្វា ឋបិតំ ទុតិយទិវសេបិ បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ, សន្និធិបច្ចយា អនាបត្តិ, បដិគ្គហេត្វា បន បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ តំ ទិវសំយេវ ហិ តស្ស សាមំ គហេត្វា បរិភោគោ អនុញ្ញាតោ, ន តតោ បរន្តិ អយម្បិ កិរេត្ថ អធិប្បាយោ។

១០៨. ឥទានិ អព្ភោហារិកនយោ វុច្ចតិ។ ភុញ្ជន្តានញ្ហិ ទន្តា ខីយន្តិ, នខា ខីយន្តិ, បត្តស្ស វណ្ណោ ខីយតិ, សព្ពំ អព្ភោហារិកំ។ សត្ថកេន ឧច្ឆុអាទីសុ ផាលិតេសុ មលំ បញ្ញាយតិ, ឯតំ នវសមុដ្ឋិតំ នាម, បដិគ្គហេត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ សត្ថកំ ធោវិត្វា ផាលិតេសុ មលំ ន បញ្ញាយតិ, លោហគន្ធមត្តំ ហោតិ, តំ អព្ភោហារិកំ។ យម្បិ សត្ថកំ គហេត្វា បរិហរន្តិ , តេន ផាលិតេបិ ឯសេវ នយោ។ ន ហិ តំ បរិភោគត្ថាយ បរិហរន្តីតិ។ មូលភេសជ្ជាទីនិ បិសន្តានំ វា កោដ្ដេន្តានំ វា និសទនិសទបោតកឧទុក្ខលមុសលាទីនិ ខីយន្តិ, បរិហរណកវាសី តាបេត្វា ភេសជ្ជត្ថាយ តក្កេ វា ខីរេ វា បក្ខិបន្តិ, តត្ថ នីលិកា បញ្ញាយតិ, សត្ថកេ វុត្តសទិសោវ វិនិច្ឆយោ។ អាមកតក្កាទីសុ បន សយំ ន បក្ខិបិតព្ពា, បក្ខិបតិ ចេ, សាមំបាកតោ ន មុច្ចតិ។ ទេវេ វស្សន្តេ បិណ្ឌាយ ចរន្តស្ស សរីរតោ វា ចីវរតោ វា កិលិដ្ឋឧទកំ បត្តេ បតតិ, បដិគ្គហេតព្ពំ។ រុក្ខមូលាទីសុ ភុញ្ជន្តស្ស បតិតេបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ បន សត្តាហំ វស្សន្តេ ទេវេ សុទ្ធំ ឧទកំ ហោតិ, អព្ភោកាសតោ វា បតតិ, វដ្ដតិ។

១០៩. សាមណេរស្ស ឱទនំ ទេន្តេន តស្ស បត្តគតំ អច្ឆុបន្តេនេវ ទាតព្ពោ, បត្តោ វាស្ស បដិគ្គហេតព្ពោ។ អប្បដិគ្គហិតេ ឱទនំ ឆុបិត្វា បុន អត្តនោ បត្តេ ឱទនំ គណ្ហន្តស្ស ឧគ្គហិតកោ ហោតិ។ សចេ បន ទាតុកាមោ ហុត្វា “អាហរ, សាមណេរ, បត្តំ, ឱទនំ គណ្ហាហី”តិ វទតិ, ឥតរោ “អលំ មយ្ហ”ន្តិ បដិក្ខិបតិ, បុន “តវេតំ មយា បរិច្ចត្ត”ន្តិ ច វុត្តេ “ន មយ្ហំ ឯតេនត្ថោ”តិ វទតិ, សតក្ខត្តុម្បិ បរិច្ចជតុ, យាវ អត្តនោ ហត្ថគតំ, តាវ បដិគ្គហិតមេវ ហោតិ។ សចេ បន អាធារកេ ឋិតំ និរបេក្ខោ “គណ្ហាហី”តិ វទតិ, បុន បដិគ្គហេតព្ពំ។ សាបេក្ខោ អាធារកេ បត្តំ ឋបេត្វា “ឯត្តោ បូវំ វា ភត្តំ វា គណ្ហាហី”តិ សាមណេរំ វទតិ, សាមណេរោ ហត្ថំ ធោវិត្វា សចេបិ សតក្ខត្តុំ គហេត្វា អត្តនោ បត្តគតំ អផុសន្តោវ អត្តនោ បត្តេ បក្ខិបតិ, បុន បដិគ្គហណកិច្ចំ នត្ថិ។ យទិ បន អត្តនោ បត្តគតំ ផុសិត្វា តតោ គណ្ហាតិ, សាមណេរសន្តកេន សំសដ្ឋំ ហោតិ, បុន បដិគ្គហេតព្ពំ។ កេចិ បន “សចេបិ គយ្ហមានំ ឆិជ្ជិត្វា តត្ថ បតតិ, បុន បដិគ្គហេតព្ព”ន្តិ វទន្តិ។ តំ “ឯកំ ភត្តបិណ្ឌំ គណ្ហ, ឯកំ បូវំ គណ្ហ, ឥមស្ស គុឡបិណ្ឌស្ស ឯត្តកំ បទេសំ គណ្ហា”តិ ឯវំ បរិច្ឆិន្ទិត្វា វុត្តេ វេទិតព្ពំ, ឥធ បន បរិច្ឆេទោ នត្ថិ, តស្មា យំ សាមណេរស្ស បត្តេ បតតិ, តទេវ បដិគ្គហណំ វិជហតិ, ហត្ថគតំ បន យាវ សាមណេរោ វា “អល”ន្តិ ន ឱរមតិ, ភិក្ខុ វា ន វារេតិ, តាវ ភិក្ខុស្សេវ សន្តកំ, តស្មា បដិគ្គហណំ ន វិជហតិ។ សចេ អត្តនោ វា ភិក្ខូនំ វា យាគុបចនកភាជនេ កេសញ្ចិ អត្ថាយ ភត្តំ បក្ខិបតិ, “សាមណេរ, ភាជនស្ស ឧបរិ ហត្ថំ ករោហី”តិ វត្វា តស្ស ហត្ថេ បក្ខិបិតព្ពំ។ តស្ស ហត្ថតោ ភាជនេ បតិតញ្ហិ ទុតិយទិវសេ ភាជនស្ស អកប្បិយភាវំ ន ករោតិ បរិច្ចត្តត្តា។ សចេ ឯវំ អកត្វា បក្ខិបតិ, បត្តមិវ ភាជនំ និរាមិសំ កត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពំ។

១១០. ទាយកា យាគុកុដំ ឋបេត្វា គតា, តំ ទហរសាមណេរោ បដិគ្គណ្ហាបេតុំ ន សក្កោតិ, ភិក្ខុ បត្តំ ឧបនាមេតិ, សាមណេរោ កុដស្ស គីវំ បត្តស្ស មុខវដ្ដិយំ ឋបេត្វា អាវជ្ជេតិ, បត្តគតា យាគុ បដិគ្គហិតាវ ហោតិ។ អថ វា ភិក្ខុ ភូមិយំ ហត្ថំ ឋបេតិ, សាមណេរោ បវដ្ដេត្វា ហត្ថំ អារោបេតិ, វដ្ដតិ។ បូវបច្ឆិភត្តបច្ឆិឧច្ឆុភារាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ បដិគ្គហណូបគំ ភារំ ទ្វេ តយោ សាមណេរា ទេន្តិ, ឯកេន វា ពលវតា ឧក្ខិត្តំ ទ្វេ តយោ ភិក្ខូ គណ្ហន្តិ, វដ្ដតិ។ មញ្ចស្ស វា បីឋស្ស វា បាទេ តេលឃដំ វា ផាណិតឃដំ វា លគ្គេន្តិ, ភិក្ខុស្ស មញ្ចេបិ បីឋេបិ និសីទិតុំ វដ្ដតិ, ឧគ្គហិតកំ នាម ន ហោតិ។

នាគទន្តកេ វា អង្កុសកេ វា ទ្វេ តេលឃដា លគ្គិតា ហោន្តិ ឧបរិ បដិគ្គហិតកោ, ហេដ្ឋា អប្បដិគ្គហិតកោ។ ឧបរិមំ គហេតុំ វដ្ដតិ, ហេដ្ឋា បដិគ្គហិតកោ, ឧបរិ អប្បដិគ្គហិតកោ, ឧបរិមំ គហេត្វា ឥតរំ គណ្ហតោ ឧបរិមោ ឧគ្គហិតកោ ហោតិ។ ហេដ្ឋាមញ្ចេ អប្បដិគ្គហិតកំ តេលថាលកំ ហោតិ, តញ្ចេ សម្មជ្ជន្តោ សម្មុញ្ជនិយា ឃដ្ដេតិ, ឧគ្គហិតកំ ន ហោតិ, “បដិគ្គហិតកំ គណ្ហិស្សាមី”តិ អប្បដិគ្គហិតកំ គហេត្វា ញត្វា បុន ឋបេតិ, ឧគ្គហិតកំ ន ហោតិ, ពហិ នីហរិត្វា សញ្ជានាតិ, ពហិ អដ្ឋបេត្វា ហរិត្វា តត្ថេវ ឋបេតព្ពំ, នត្ថិ ទោសោ។ សចេ បន បុព្ពេ វិវរិត្វា ឋបិតំ, ន បិទហិតព្ពំ។ យថា បុព្ពេ ឋិតំ, តថេវ ឋបេតព្ពំ។ សចេ ពហិ ឋបេតិ, បុន ន ឆុបិតព្ពំ។

១១១. បដិគ្គហិតកេ តេលាទិម្ហិ កណ្ណិកា ឧដ្ឋេតិ, សិង្គិវេរាទិម្ហិ ឃនចុណ្ណំ, តំសមុដ្ឋានមេវ នាម តំ, បុន បដិគ្គហណកិច្ចំ នត្ថិ។ តាលំ វា នាឡិកេរំ វា អារុឡ្ហោ យោត្តេន ផលបិណ្ឌិំ ឱតារេត្វា ឧបរិ ឋិតោវ “គណ្ហថា”តិ វទតិ, ន គហេតព្ពំ។ សចេ អញ្ញោ ភូមិយំ ឋិតោ យោត្តបាសកេ គហេត្វា ឧក្ខិបិត្វា ទេតិ, វដ្ដតិ។ សផលំ មហាសាខំ កប្បិយំ ការេត្វា បដិគ្គណ្ហាតិ, ផលានិ បដិគ្គហិតានេវ ហោន្តិ, យថាសុខំ បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ អន្តោវតិយំ ឋត្វា វតឹ ឆិន្ទិត្វា ឧច្ឆុំ វា តិម្ពរូសកំ វា ទេន្តិ, ហត្ថបាសេ សតិ វដ្ដតិ។ ទណ្ឌកេសុ អបហរិត្វា និគ្គតំ គណ្ហន្តស្ស វដ្ដតិ, បហរិត្វា និគ្គតេ អដ្ឋកថាសុ ទោសោ ន ទស្សិតោ។ មយំ បន “យំ ឋានំ បហដំ, តតោ សយំបតិតមិវ ហោតី”តិ តក្កយាម, តម្បិ ឋត្វា គច្ឆន្តេ យុជ្ជតិ សុង្កឃាតតោ បវដ្ដេត្វា ពហិបតិតភណ្ឌំ វិយ។ វតឹ វា បាការំ វា លង្ឃាបេត្វា ទេន្តិ, សចេ បន អបុថុលោ បាការោ, អន្តោបាការេ ពហិបាការេ ច ឋិតស្ស ហត្ថបាសោ បហោតិ, ហត្ថសតម្បិ ឧទ្ធំ គន្ត្វា សម្បត្តំ គហេតុំ វដ្ដតិ។

ភិក្ខុ គិលានំ សាមណេរំ ខន្ធេន វហតិ, សោ ផលាផលំ ទិស្វា គហេត្វា ខន្ធេ និសិន្នោវ ទេតិ , វដ្ដតិ។ អបរោ ភិក្ខុំ វហន្តោ ខន្ធេ និសិន្នស្ស ភិក្ខុនោ ទេតិ, វដ្ដតិយេវ។ ភិក្ខុ ផលិនី សាខំ ឆាយត្ថាយ គហេត្វា គច្ឆតិ, ផលានិ ខាទិតុំ ចិត្តេ ឧប្បន្នេ បដិគ្គហាបេត្វា ខាទិតុំ វដ្ដតិ។ មច្ឆិកវារណត្ថំ កប្បិយំ ការេត្វា បដិគ្គណ្ហាតិ, ខាទិតុកាមោ ចេ ហោតិ, មូលបដិគ្គហណមេវ វដ្ដតិ, ខាទន្តស្ស នត្ថិ ទោសោ។ ភិក្ខុ បដិគ្គហណារហំ ភណ្ឌំ មនុស្សានំ យានេ ឋបេត្វា មគ្គំ គច្ឆតិ, យានំ កទ្ទមេ លគ្គតិ, ទហរោ ចក្កំ គហេត្វា ឧក្ខិបតិ, វដ្ដតិ, ឧគ្គហិតកំ នាម ន ហោតិ។ នាវាយ ឋបេត្វា នាវំ អរិត្តេន វា បាជេតិ, ហត្ថេន វា កឌ្ឍតិ, វដ្ដតិ។ ឧឡុម្បេបិ ឯសេវ នយោ។ ចាដិយំ វា កុណ្ឌកេ វា ឋបេត្វាបិ តំ អនុបសម្បន្នេន គាហាបេត្វា អនុបសម្បន្នំ ពាហាយំ គហេត្វា តរិតុំ វដ្ដតិ។ តស្មិម្បិ អសតិ អនុបសម្បន្នំ គាហាបេត្វា តំ ពាហាយំ គហេត្វា តរិតុំ វដ្ដតិ។

ឧបាសកា គមិកភិក្ខូនំ បាថេយ្យតណ្ឌុលេ ទេន្តិ, សាមណេរា ភិក្ខូនំ តណ្ឌុលេ គហេត្វា អត្តនោ តណ្ឌុលេ គហេតុំ ន សក្កោន្តិ, ភិក្ខូ តេសំ តណ្ឌុលេ គណ្ហន្តិ, សាមណេរា អត្តនា គហិតតណ្ឌុលេសុ ខីណេសុ ឥតរេហិ តណ្ឌុលេហិ យាគុំ បចិត្វា សព្ពេសំ បត្តានិ បដិបាដិយា ឋបេត្វា យាគុំ អាកិរន្តិ, បណ្ឌិតោ សាមណេរោ អត្តនោ បត្តំ គហេត្វា ថេរស្ស ទេតិ, ថេរស្ស បត្តំ ទុតិយត្ថេរស្សាតិ ឯវំ សព្ពានិបិ បរិវត្តេតិ, សព្ពេហិ សាមណេរស្ស សន្តកំ ភុត្តំ ហោតិ, វដ្ដតិ។ សចេបិ សាមណេរោ អបណ្ឌិតោ ហោតិ, អត្តនោ បត្តេ យាគុំ សយមេវ បាតុំ អារភតិ, "អាវុសោ, តុយ្ហំ យាគុំ មយ្ហំ ទេហី"តិ ថេរេហិ បដិបាដិយា យាចិត្វាបិ បិវិតុំ វដ្ដតិ, សព្ពេហិ សាមណេរស្ស សន្តកមេវ ភុត្តំ ហោតិ, នេវ ឧគ្គហិតបច្ចយា, ន សន្និធិបច្ចយា វជ្ជំ ផុសន្តិ។ ឯត្ថ បន មាតាបិតូនំ តេលាទីនិ, ឆាយាទីនំ អត្ថាយ សាខាទីនិ ច ហរន្តានំ ឥមេសញ្ច វិសេសោ ន ទិស្សតិ, តស្មា ការណំ ឧបបរិក្ខិតព្ពំ។

១១២. សាមណេរោ ភត្តំ បចិតុកាមោ តណ្ឌុលេ ធោវិត្វា និច្ចាលេតុំ ន សក្កោតិ, ភិក្ខុនា តណ្ឌុលេ ច ភាជនញ្ច បដិគ្គហេត្វា តណ្ឌុលេ ធោវិត្វា និច្ចាលេត្វា ភាជនំ ឧទ្ធនំ អារោបេតព្ពំ, អគ្គិ ន កាតព្ពោ, បក្កកាលេ វិវរិត្វា បក្កភាវោ ជានិតព្ពោ។ សចេ ទុប្បក្កំ ហោតិ, បាកត្ថាយ បិទហិតុំ ន វដ្ដតិ, រជស្ស វា ឆារិកាយ វា អបតនត្ថាយ វដ្ដតិ, បក្កកាលេ ឱរោបិតុំ ភុញ្ជិតុម្បិ វដ្ដតិ, បុន បដិគ្គហណកិច្ចំ នត្ថិ។ សាមណេរោ បដិពលោ បចិតុំ, ខណោ បនស្ស នត្ថិ កត្ថចិ គន្តុកាមោ, ភិក្ខុនា សតណ្ឌុលោទកំ ភាជនំ បដិគ្គហេត្វា ឧទ្ធនំ អារោបេត្វា "អគ្គឹ ជាលេត្វា គច្ឆា"តិ វត្តព្ពោ។ តតោ បរំ បុរិមនយេនេវ សព្ពំ កាតុំ វដ្ដតិ។ ភិក្ខុ យាគុអត្ថាយ សុទ្ធភាជនំ អារោបេត្វា ឧទកំ តាបេតិ, វដ្ដតិ។ តត្តេ ឧទកេ សាមណេរោ តណ្ឌុលេ បក្ខិបតិ, តតោ បដ្ឋាយ ភិក្ខុនា អគ្គិ ន កាតព្ពោ, បក្កយាគុំ បដិគ្គហេត្វា បាតុំ វដ្ដតិ។ សាមណេរោ យាគុំ បចតិ, ហត្ថកុក្កុច្ចកោ ភិក្ខុ កីឡន្តោ ភាជនំ អាមសតិ, បិធានំ អាមសតិ, ឧគ្គតំ ផេណំ ឆិន្ទិត្វា បហរតិ, តស្សេវ បាតុំ ន វដ្ដតិ, ទុរុបចិណ្ណំ នាម ហោតិ។ សចេ បន ទព្ពឹ វា ឧឡុង្កំ វា គហេត្វា អនុក្ខិបន្តោ អាលោឡេតិ, សព្ពេសំ ន វដ្ដតិ, សាមំបាកញ្ចេវ ហោតិ ទុរុបចិណ្ណញ្ច។ សចេ ឧក្ខិបតិ, ឧគ្គហិតកម្បិ ហោតិ។

១១៣. ភិក្ខុនា បិណ្ឌាយ ចរិត្វា អាធារកេ បត្តោ ឋបិតោ ហោតិ។ តត្រ ចេ អញ្ញោ លោលភិក្ខុ កីឡន្តោ បត្តំ អាមសតិ, បត្តបិធានំ អាមសតិ, តស្សេវ តតោ លទ្ធភត្តំ ន វដ្ដតិ។ **សចេ** ន បត្តំ ឧក្ខិបិត្វា ឋបេតិ, សព្ពេសំ ន វដ្ដតិ។ តត្ថជាតកផលិនិសាខាយ វា វល្លិយា វា គហេត្វា ចាលេតិ, តស្សេវ តតោ លទ្ធផលំ ន វដ្ដតិ, ទុរុបចិណ្ណទុក្កដញ្ច អាបជ្ជតិ។ "ផលរុក្ខំ បន អបស្សយិតុំ វា តត្ថ កណ្ដកំ វា ពន្ធិតុំ វដ្ដតិ, ទុរុបចិណ្ណំ ន ហោតី"តិ **មហាបច្ចរិយំ វុត្តំ**។ អរញ្ញេ បតិតំ បន អម្ពផលាទឹ ទិស្វា "សាមណេរស្ស ទស្សាមី"តិ អាហរិត្វា ទាតុំ វដ្ដតិ។ សីហវិឃាសាទឹ ទិស្វាបិ "សាមណេរស្ស ទស្សាមី"តិ បដិគ្គហេត្វា វា អប្បដិគ្គហេត្វា វា អាហរិត្វា ទាតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បន សក្កោតិ វិតក្កំ សោធេតុំ, តតោ លទ្ធំ ខាទិតុម្បិ វដ្ដតិ, នេវ អាមកមំសបដិគ្គហណបច្ចយា, ន ឧគ្គហិតកបច្ចយា វជ្ជំ ផុសតិ។ មាតាបិតូនំ អត្ថាយ តេលាទីនិ គហេត្វា គច្ឆតោ អន្តរាមគ្គេ ព្យាធិ ឧប្បជ្ជតិ, តតោ យំ ឥច្ឆតិ, តំ បដិគ្គហេត្វា បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បន មូលេបិ បដិគ្គហិតំ ហោតិ, បុន បដិគ្គហណកិច្ចំ នត្ថិ។ មាតាបិតូនំ តណ្ឌុលេ អាហរិត្វា ទេតិ, តេ តតោយេវ យាគុអាទីនិ សម្បាទេត្វា តស្ស ទេន្តិ, វដ្ដតិ, សន្និធិបច្ចយា ឧគ្គហិតបច្ចយា វា ទោសោ នត្ថិ។

១១៤. ភិក្ខុ បិទហិត្វា ឧទកំ តាបេតិ, យាវ បរិក្ខយា បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បនេត្ថ ឆារិកា បតតិ, បដិគ្គហេតព្ពំ។ ទីឃសណ្ឌាសេន ថាលកំ គហេត្វា តេលំ បចន្តស្ស ឆារិកា បតតិ, ហត្ថេន អមុញ្ចន្តេនេវ បចិត្វា ឱតារេត្វា បដិគ្គហេតព្ពំ។ សចេ អង្គារាបិ ទារូនិបិ បដិគ្គហេត្វា ឋបិតានិ, មូលបដិគ្គហណមេវ វដ្ដតិ។ ភិក្ខុ ឧច្ឆុំ ខាទតិ, សាមណេរោ "មយ្ហម្បិ ទេថា"តិ វទតិ, "ឥតោ ឆិន្ទិត្វា គណ្ហា"តិ វុត្តោ គណ្ហាតិ, អវសេសេ បុន បដិគ្គហណកិច្ចំ នត្ថិ។ គុឡបិណ្ឌំ ខាទន្តស្សបិ ឯសេវ នយោ។ វុត្តោកាសតោ ឆិន្ទិត្វា គហិតាវសេសញ្ហិ អជហិតបដិគ្គហណមេវ ហោតិ។ ភិក្ខុ គុឡំ ភាជេន្តោ បដិគ្គហេត្វា កោដ្ឋាសេ ករោតិ, ភិក្ខូបិ សាមណេរាបិ អាគន្ត្វា ឯកគ្គហណេនេវ ឯកមេកំ កោដ្ឋាសំ គណ្ហន្តិ, គហិតាវសេសំ បដិគ្គហិតមេវ ហោតិ។ សចេ លោល សាមណេរោ គណ្ហិត្វា គណ្ហិត្វា បុន ឋបេតិ, តស្ស គហិតាវសេសំ អប្បដិគ្គហិតកមេវ ហោតិ។

ភិក្ខុ ធូមវដ្ដឹ បដិគ្គហេត្វា ធូមំ បិវតិ, មុខញ្ច កណ្ឋោ ច មនោសិលាយ លិត្តោ វិយ ហោតិ, យាវកាលិកំ ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ, យាវកាលិកេន យាវជីវិកសំសគ្គេ ទោសោ នត្ថិ។ បត្តំ វា រជនំ វា បចន្តស្ស កណ្ណនាសច្ឆិទ្ទេហិ ធូមោ បវិសតិ, ព្យាធិបច្ចយា បុប្ផំ វា ផលំ វា ឧបសិង្ឃតិ, អព្ពោហារិកត្តា វដ្ដតិ។ ភត្តុគ្គារោ តាលុំ អាហច្ច អន្តោយេវ បវិសតិ, អវិសយត្តា វដ្ដតិ, មុខំ បវិដ្ឋំ បន អជ្ឈោហរតោ វិកាលេ អាបត្តិ។ ទន្តន្តរេ លគ្គស្ស អាមិសស្ស រសោ បវិសតិ, អាបត្តិយេវ។ សចេ សុខុមំ អាមិសំ ហោតិ, រសោ ន បញ្ញាយតិ, អព្ពោហារិកបក្ខំ ភជតិ។ ឧបកដ្ឋេ កាលេ និរុទកដ្ឋានេ ភត្តំ ភុញ្ជិត្វា កក្ខារេត្វា ទ្វេ តយោ ខេឡបិណ្ឌេ បាតេត្វា ឧទកដ្ឋានំ គន្ត្វា មុខំ វិក្ខាលេតព្ពំ។ បដិគ្គហេត្វា ឋបិតសិង្គិវេរាទីនំ អង្កុរា និក្ខមន្តិ, បុន បដិគ្គហណកិច្ចំ នត្ថិ។ លោណេ អសតិ សមុទ្ទោទកេន លោណកិច្ចំ កាតុំ វដ្ដតិ, បដិគ្គហេត្វា ឋបិតលោណោទកំ លោណំ ហោតិ, លោណំ វា ឧទកំ ហោតិ, រសោ វា ផាណិតំ ហោតិ, ផាណិតំ វា រសោ ហោតិ, មូលបដិគ្គហណមេវ វដ្ដតិ។

ហិមករកា ឧទកគតិកា ឯវ។ បារិហារិកេន កតកដ្ឋិនា ឧទកំ បសាទេន្តិ, តំ អព្ពោហារិកំ, អាមិសេន សទ្ធឹ វដ្ដតិ។ អាមិសគតិកេហិ កបិត្ថផលាទីហិ បសាទិតំ បុរេភត្តមេវ វដ្ដតិ។ បោក្ខរណីអាទីសុ ឧទកំ ពហលំ ហោតិ, វដ្ដតិ។ សចេ បន មុខេ ហត្ថេ ច លគ្គតិ, ន វដ្ដតិ, បដិគ្គហេត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ ខេត្តេសុ កសិតដ្ឋានេ ពហលំ ឧទកំ ហោតិ, បដិគ្គហេតព្ពំ។ សចេ សន្ទិត្វា កន្ទរាទីនិ បវិសិត្វា នទី បូរេតិ, វដ្ដតិ។ កកុធសោព្ភាទយោ ហោន្តិ រុក្ខតោ បតិតេហិ បុប្ផេហិ សញ្ឆន្នោទកា។ សចេ បុប្ផរសោ ន បញ្ញាយតិ, បដិគ្គហណកិច្ចំ នត្ថិ។ បរិត្តំ ឧទកំ ហោតិ, រសោ បញ្ញាយតិ, បដិគ្គហេតព្ពំ។ បព្ពតកន្ទរាទីសុ កាឡវណ្ណបណ្ណច្ឆន្នឧទកេបិ ឯសេវ នយោ។

បានីយឃដេ សរេណុកានិ វា សវណ្ដខីរានិ វា បុប្ផានិ បក្ខិត្តានិ ហោន្តិ, បដិគ្គហេតព្ពំ, បុប្ផានិ វា បដិគ្គហេត្វា បក្ខិបិតព្ពានិ។ បាដលិមល្លិកា បក្ខិត្តា ហោន្តិ, វាសមត្តំ តិដ្ឋតិ, តំ អព្ពោហារិកំ។ ទុភិយទិវសេបិ អាមិសេន សទ្ធឹ វដ្ដតិ។ ភិក្ខុនា ឋបិតបុប្ផវាសិតកបានីយតោ សាមណេរោ បានីយំ គហេត្វា បីតាវសេសកំ តត្ថេវ អាកិរតិ, បដិគ្គហេតព្ពំ។ បទុមសរាទីសុ ឧទកំ សន្ថរិត្វា ឋិតំ បុប្ផរេណុំ ឃដេន វិក្ខម្ភេត្វា ឧទកំ គហេតុំ វដ្ដតិ។ កប្បិយំ ការាបេត្វា បដិគ្គហេត្វា ឋបិតំ ទន្តកដ្ឋំ ហោតិ, សចេ តស្ស រសំ បិវិតុកាមោ , មូលបដិគ្គហណមេវ វដ្ដតិ, អប្បដិគ្គហេត្វា ឋបិតំ បដិគ្គហេតព្ពំ។ អជានន្តស្ស រសេ បវិដ្ឋេបិ អាបត្តិយេវ។ អចិត្តកញ្ហិ ឥទំ សិក្ខាបទំ។

១១៥. មហាភូតេសុ កឹ វដ្ដតិ, កឹ ន វដ្ដតីតិ? ខីរំ តាវ វដ្ដតិ, កប្បិយមំសខីរំ វា ហោតុ អកប្បិយមំសខីរំ វា, បិវន្តស្ស អនាបត្តិ។ អស្សុ ខេឡោ សិង្ឃាណិកា មុត្តំ ករីសំ សេម្ហំ ទន្តមលំ អក្ខិគូថកោ កណ្ណគូថកោ សរីរេ ឧដ្ឋិតលោណន្តិ ឥទំ សព្ពំ វដ្ដតិ។ យំ បនេត្ថ ឋានតោ ចវិត្វា បត្តេ វា ហត្ថេ វា បតតិ, តំ បដិគ្គហេតព្ពំ, អង្គលគ្គំ បដិគ្គហិតកមេវ។ ឧណ្ហបាយាសំ ភុញ្ជន្តស្ស សេទោ អង្គុលិអនុសារេន ឯកាពទ្ធោវ ហុត្វា បាយាសេ សន្តិដ្ឋតិ, បិណ្ឌាយ វា ចរន្តស្ស ហត្ថតោ បត្តស្ស មុខវដ្ដិតោ វា បត្តតលំ ឱរោហតិ, ឯត្ថ បដិគ្គហណកិច្ចំ នត្ថិ, ឈាមមហាភូតេ ឥទំ នាម ន វដ្ដតីតិ នត្ថិ, ទុជ្ឈាបិតំ បន ន វដ្ដតិ។ សុជ្ឈាបិតំ បន មនុស្សដ្ឋិម្បិ ចុណ្ណំ កត្វា លេហេ ឧបនេតុំ វដ្ដតិ។ ចត្តារិ មហាវិកដានិ អសតិ កប្បិយការកេ សាមំ គហេត្វា បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដន្តិ។ ឯត្ថ ច ទុព្ពចោបិ អសមត្ថោបិ កប្បិយការកោ អសន្តបក្ខេយេវ តិដ្ឋតិ។ ឆារិកាយ អសតិ សុក្ខទារុំ ឈាបេត្វា ឆារិកា គហេតព្ពា។ សុក្ខទារុម្ហិ អសតិ អល្លទារុំ រុក្ខតោ ឆិន្ទិត្វាបិ កាតុំ វដ្ដតិ។ ឥទំ បន ចតុព្ពិធម្បិ មហាវិកដំ កាលោទិស្សំ នាម, សប្បទដ្ឋក្ខណេយេវ វដ្ដតិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

បដិគ្គហណវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២១. បវារណាវិនិច្ឆយកថា

១១៦. បដិក្ខេបបវារណាតិ បញ្ចន្នំ ភោជនានំ អញ្ញតរំ ភុញ្ជមានេន យស្ស កស្សចិ អភិហដភោជនស្ស បដិក្ខេបសង្ខាតា បវារណា។ សា ច ន កេវលំ បដិក្ខេបមត្តេន ហោតិ, អថ ខោ បញ្ចង្គវសេន។ តត្រិមានិ បញ្ចង្គានិ – អសនំ, ភោជនំ, ទាយកស្ស ហត្ថបាសេ ឋានំ, អភិហារោ, អភិហដស្ស បដិក្ខេបោតិ។ តត្ថ **អសន**ន្តិ វិប្បកតភោជនំ, ភុញ្ជមានោ ចេស បុគ្គលោ ហោតីតិ អត្ថោ។ **ភោជន**ន្តិ បវារណប្បហោនកំ ភោជនំ, ឱទនាទីនញ្ច អញ្ញតរំ បដិក្ខិបិតព្ពំ ភោជនំ ហោតីតិ អត្ថោ។ **ទាយកស្ស ហត្ថបាសេ ឋាន**ន្តិ បវារណប្បហោនកំ ភោជនំ គណ្ហិត្វា ទាយកស្ស អឌ្ឍតេយ្យហត្ថប្បមាណេ ឱកាសេ អវដ្ឋានំ។ **អភិហារោ**តិ ហត្ថបាសេ ឋិតស្ស ទាយកស្ស កាយេន អភិហារោ។ **អភិហដស្ស បដិក្ខេបោ**តិ ឯវំ អភិហដស្ស កាយេន វា វាចាយ វា បដិក្ខេបោ។ ឥតិ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ អង្គានំ វសេន បវារណា ហោតិ។ វុត្តម្បិ ចេតំ –

> “បញ្ចហិ, ឧបាលិ, អាការេហិ បវារណា បញ្ញាយតិ, អសនំ បញ្ញាយតិ, ភោជនំ បញ្ញាយតិ, ហត្ថបាសេ ឋិតោ, អភិហរតិ, បដិក្ខេបោ បញ្ញាយតី”តិ (បរិ. ៤២៨)។

១១៧. តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (បាចិ. អដ្ឋ. ២៣៨-៩) – “អសន”ន្តិអាទីសុ តាវ យំ អស្នាតិ, យញ្ច ភោជនំ ហត្ថបាសេ ឋិតេន អភិហដំ បដិក្ខិបតិ, តំ ឱទនោ កុម្មាសោ សត្តុ មច្ឆោ មំសន្តិ ឥមេសំ អញ្ញតរមេវ វេទិតព្ពំ។ តត្ថ **ឱទនោ** នាម សាលិ វីហិ យវោ គោធុមោ កង្គុ វរកោ កុទ្រូសកោតិ សត្តន្នំ ធញ្ញានំ តណ្ឌុលេហិ និព្ពត្តោ។ តត្រ **សាលី**តិ អន្តមសោ នីវារំ ឧបាទាយ សព្ពាបិ សាលិជាតិ។ **វីហី**តិ សព្ពាបិ វីហិជាតិ។ **យវគោធុមេសុ** ភេទោ នត្ថិ។ **កង្គូ**តិ សេតរត្តកាឡភេទា សព្ពាបិ កង្គុជាតិ។ **វរកោ**តិ អន្តមសោ វរកចោរកំ ឧបាទាយ សព្ពាបិ សេតវណ្ណា វរកជាតិ។ **កុទ្រូសកោ**តិ កាឡកុទ្រូសកោ ចេវ សាមាកាទិភេទា ច សព្ពាបិ តិណធញ្ញជាតិ។ នីវារវរកចោរកា ចេត្ថ ធញ្ញានុលោមាតិ វទន្តិ, ធញ្ញានិ ហោន្តុ ធញ្ញានុលោមានិ វា, ឯតេសំ វុត្តប្បភេទានំ សត្តន្នំ ធញ្ញានំ តណ្ឌុលេ គហេត្វា “ភត្តំ បចិស្សាមា”តិ វា “យាគុំ បចិស្សាមា”តិ វា “អម្ពិលបាយាសាទីសុ អញ្ញតរំ បចិស្សាមា”តិ វា យំ កិញ្ចិ សន្ធាយ បចន្តុ, សចេ ឧណ្ហំ សីតលំ វា ភុញ្ជន្តានំ ភោជនកាលេ គហិតគហិតដ្ឋានេ ឱធិ បញ្ញាយតិ, ឱទនសង្គហមេវ គច្ឆតិ, បវារណំ ជនេតិ។ សចេ ឱធិ ន បញ្ញាយតិ, យាគុសង្គហំ គច្ឆតិ, បវារណំ ន ជនេតិ។

យោបិ បាយាសោ វា បណ្ណផលកឡីរមិស្សកា អម្ពិលយាគុ វា ឧទ្ធនតោ ឱតារិតមត្តា អព្ភុណ្ហា ហោតិ អាវដ្ជិត្វា បិវិតុំ សក្កា, ហត្ថេន គហិតោកាសេបិ ឱធី ន ទស្សេតិ, បវារណំ ន ជនេតិ។ សចេ បន ឧសុមាយ វិគតាយ សីតលភូតា ឃនភាវំ គច្ឆតិ, ឱធី ទស្សេតិ, បុន បវារណំ ជនេតិ, បុព្ពេ តនុភាវោ ន រក្ខតិ។ សចេបិ ទធិតក្កាទីនិ អារោបេត្វា ពហូ បណ្ណផលកឡីរេ បក្ខិបិត្វា មុដ្ឋិមត្តាបិ តណ្ឌុលា បក្ខិត្តា ហោន្តិ, ភោជនកាលេ ចេ ឱធិ បញ្ញាយតិ, បវារណំ ជនេតិ។ អយាគុកេ និមន្តនេ “យាគុំ ទស្សាមា”តិ ភត្តេ ឧទកកញ្ជិកខីរាទីនិ អាកិរិត្វា “យាគុំ គណ្ហថា”តិ ទេន្តិ។ កិញ្ចាបិ តនុកោ ហោតិ, បវារណំ ជនេតិយេវ។ សចេ បន បក្កុថិតេសុ ឧទកាទីសុ បក្ខិបិត្វា បចិត្វា ទេន្តិ, យាគុសង្គហមេវ គច្ឆតិ។ យាគុសង្គហំ គតេបិ តស្មឹ វា អញ្ញស្មឹ វា យត្ថ មច្ឆមំសំ បក្ខិបន្តិ, សចេ សាសបមត្តម្បិ មច្ឆមំសខណ្ឌំ វា ន្ហារុ វា បញ្ញាយតិ, បវារណំ ជនេតិ, សុទ្ធរសកោ បន រសកយាគុ វា ន ជនេតិ។ ឋបេត្វា វុត្តធញ្ញតណ្ឌុលេ អញ្ញេហិ វេណុតណ្ឌុលាទីហិ វា កន្ទមូលផលេហិ វា យេហិ កេហិចិ កតំ ភត្តម្បិ បវារណំ ន ជនេតិ, បគេវ ឃនយាគុ។ សចេ បនេត្ថ មច្ឆមំសំ បក្ខិបន្តិ, ជនេតិ។ **មហាបច្ចរិយំ** “បុថុកអត្ថាយ ភត្តម្បិ បវារណំ ជនេតី”តិ វុត្តំ។ បុថុកអត្ថាយ ភត្តំ នាម បុថុកខជ្ជកត្ថាយ កុថិតុទកេ បក្ខិបិត្វា សេទិតតណ្ឌុលា វុច្ចន្តិ។ សចេ បន តេ តណ្ឌុលេ សុក្ខាបេត្វា ខាទន្តិ, វដ្ដតិ, នេវ សត្តុសង្ខ្យំ, ន ភត្តសង្ខ្យំ គច្ឆន្តិ។ បុន តេហិ កតភត្តំ បវារេតិយេវ។ តេ តណ្ឌុលេ សប្បិតេលាទីសុ វា បចន្តិ, បូវំ វា ករោន្តិ, ន បវារេន្តិ។ បុថុកា វា តាហិ កតសត្តុភត្តាទីនិ វា ន បវារេន្តិ។

កុម្មាសោ នាម យវេហិ កតកុម្មាសោ។ អញ្ញេហិ បន មុគ្គាទីហិ កតកុម្មាសោ បវារណំ ន ជនេតិ។

សត្តុ នាម សាលិវីហិយវេហិ កតសត្តុ។ កង្គុវរកកុទ្រូសកសីសានិបិ ភជ្ជិត្វា ឦសកំ កោដ្ដេត្វា ថុសេ បលាបេត្វា បុន ទឡ្ហំ កោដ្ដេត្វា ចុណ្ណំ ករោន្តិ។ សចេបិ តំ អល្លត្តា ឯកពទ្ធំ ហោតិ, សត្តុសង្គហមេវ គច្ឆតិ។ ខរបាកភជ្ជិតានំ វីហីនំ តណ្ឌុលេ កោដ្ដេត្វា ទេន្តិ, តម្បិ ចុណ្ណំ សត្តុសង្គហមេវ គច្ឆតិ។ សមបាកភជ្ជិតានំ បន វីហីនំ វា វីហិបលាសានំ វា តណ្ឌុលា ភជ្ជិតតណ្ឌុលា ឯវ វា ន បវារេន្តិ។ តេសំ បន តណ្ឌុលានំ ចុណ្ណំ បវារេតិ, ខរបាកភជ្ជិតានំ វីហីនំ កុណ្ឌកម្បិ បវារេតិ។ សមបាកភជ្ជិតានំ បន អាតបសុក្ខានំ វា កុណ្ឌកំ ន បវារេតិ។ លា

ជា វា តេហិ កតភត្តសត្តុអាទីនិ វា ន បវារេន្តិ, ភជ្ជិតបិដ្ឋំ វា យំ កិញ្ចិ សុទ្ធខជ្ជកំ វា ន បវារេតិ។ មច្ឆមំសបូរិតខជ្ជកំ បន សត្តុមោទកោ វា បវារេតិ។ **មច្ឆោ មំសញ្ច** បាកដមេវ។

អយំ បន វិសេសោ – សចេ យាគុំ បិវន្តស្ស យាគុសិត្ថមត្តានេវ ទ្វេ មច្ឆខណ្ឌានិ វា មំសខណ្ឌានិ វា ឯកភាជនេ វា នានាភាជនេ វា ទេន្តិ, តានិ ចេ អខាទន្តោ អញ្ញំ យំ កិញ្ចិ បវារណប្បហោនកំ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ។ តតោ ឯកំ ខាទិតំ, ឯកំ ហត្ថេ វា បត្តេ វា ហោតិ, សោ ចេ អញ្ញំ បដិក្ខិបតិ, បវារេតិ។ ទ្វេបិ ខាទិតានិ ហោន្តិ, មុខេ សាសបមត្តម្បិ អវសិដ្ឋំ នត្ថិ, សចេបិ អញ្ញំ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ។ កប្បិយមំសំ ខាទន្តោ កប្បិយមំសំ បដិក្ខិបតិ, បវារេតិ។ កប្បិយមំសំ ខាទន្តោ អកប្បិយមំសំ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ។ កស្មា? អវត្ថុតាយ។ យញ្ហិ ភិក្ខុនោ ខាទិតុំ វដ្ដតិ, តំយេវ បដិក្ខិបតោ បវារណា ហោតិ។ ឥទំ បន ជានន្តោ អកប្បិយត្តា បដិក្ខិបតិ, អជានន្តោបិ បដិក្ខិបិតព្ពដ្ឋានេ ឋិតមេវ បដិក្ខិបតិ នាម, តស្មា ន បវារេតិ។ សចេ បន អកប្បិយមំសំ ខាទន្តោ កប្បិយមំសំ បដិក្ខិបតិ, បវារេតិ។ កស្មា? វត្ថុតាយ។ យញ្ហិ តេន បដិក្ខិត្តំ, តំ បវារណាយ វត្ថុ, យំ បន ខាទតិ, តំ កិញ្ចាបិ បដិក្ខិបិតព្ពដ្ឋានេ ឋិតំ, ខាទិយមានំ បន មំសភាវំ ន ជហតិ, តស្មា បវារេតិ។ អកប្បិយមំសំ វា ខាទន្តោ អកប្បិយមំសំ បដិក្ខិបតិ, បុរិមនយេនេវ ន បវារេតិ។ កប្បិយមំសំ វា អកប្បិយមំសំ វា ខាទន្តោ បញ្ចន្នំ ភោជនានំ យំ កិញ្ចិ កប្បិយភោជនំ បដិក្ខិបតិ, បវារេតិ។ កុលទូសកវេជ្ជកម្មឧត្តរិមនុស្សធម្មារោចនសាទិតរូបិយាទីហិ និព្ពត្តំ ពុទ្ធបដិកុដ្ឋំ អនេសនាយ ឧប្បន្នំ អកប្បិយភោជនំ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ។ កប្បិយភោជនំ វា អកប្បិយភោជនំ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ។ កប្បិយភោជនំ វា អកប្បិយភោជនំ វា ភុញ្ជន្តោបិ កប្បិយភោជនំ បដិក្ខិបតិ, បវារេតិ។ អកប្បិយភោជនំ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតីតិ សព្ពត្ថ វុត្តនយេនេវ ការណំ វេទិតព្ពំ។

១១៨. ឯវំ “អសន”ន្តិអាទីសុ យញ្ច អស្នាតិ, យញ្ច ភោជនំ ហត្ថបាសេ ឋិតេន អភិហដំ បដិក្ខិបន្តោ បវារណំ អាបជ្ជតិ, តំ ឧត្វា ឥទានិ យថា អាបជ្ជតិ, តស្ស ជាននត្ថំ អយំ វិនិច្ឆយោ – **អសនំ ភោជន**ន្តិ ឯត្ថ តាវ យេន ឯកសិត្ថម្បិ អជ្ឈោហដំ ហោតិ សោ សចេ បត្តមុខហត្ថានំ យត្ថ កត្ថចិ បញ្ចសុ ភោជនេសុ ឯកស្មិម្បិ សតិ អញ្ញំ បញ្ចសុ ភោជនេសុ ឯកម្បិ បដិក្ខិបតិ, បវារេតិ។ កត្ថចិ ភោជនំ នត្ថិ, អាមិសគន្ធមត្តំ បញ្ញាយតិ, ន បវារេតិ។ មុខេ ច ហត្ថេ ច ភោជនំ នត្ថិ, បត្តេ អត្ថិ, តស្មឹ បន អាសនេ អភុញ្ជិតុកាមោ, វិហារំ វា បវិសិត្វា ភុញ្ជិតុកាមោ, អញ្ញស្ស វា ទាតុកាមោ តស្មឹ ចេ អន្តរេ ភោជនំ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ។ កស្មា? វិប្បកតភោជនភាវស្ស ឧបច្ឆិន្នត្តា។ “យោបិ អញ្ញត្រ គន្ត្វា ភុញ្ជិតុកាមោ មុខេ ភត្តំ គិលិត្វា សេសំ អាទាយ គច្ឆន្តោ អន្តរាមគ្គេ អញ្ញំ ភោជនំ បដិក្ខិបតិ, តស្សបិ បវារណា ន ហោតី”តិ **មហាបច្ចរិយំ** វុត្តំ។ យថា ច បត្តេ, ឯវំ ហត្ថេបិ។ មុខេបិ វា វិជ្ជមានំ ភោជនំ សចេ អនជ្ឈោហរិតុកាមោ ហោតិ, តស្មិញ្ច ខណេ អញ្ញំ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ។ ឯកស្មិញ្ហិ បទេ វុត្តំ លក្ខណំ សព្ពត្ថ វេទិតព្ពំ ហោតិ។ អបិច **កុរុន្ទិយំ** ឯស នយោ ទស្សិតោយេវ។ វុត្តញ្ហិ តត្ថ “មុខេ ភត្តំ គិលិតំ, ហត្ថេ ភត្តំ វិឃាសាទស្ស ទាតុកាមោ, បត្តេ ភត្តំ ភិក្ខុស្ស ទាតុកាមោ, សចេ តស្មឹ ខណេ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតី”តិ។

ហត្ថបាសេ ឋិតោតិ ឯត្ថ បន សចេ ភិក្ខុ និសិន្នោ ហោតិ, អាសនស្ស បច្ឆិមន្តតោ បដ្ឋាយ, សចេ ឋិតោ, បណ្ហិអន្តតោ បដ្ឋាយ, សចេ និបន្នោ, យេន បស្សេន និបន្នោ, តស្ស បារិមន្តតោ បដ្ឋាយ, ទាយកស្ស និសិន្នស្ស វា ឋិតស្ស វា និបន្នស្ស វា ឋបេត្វា បសារិតហត្ថំ យំ អាសន្នតរំ អង្គំ, តស្ស ឱរិមន្តេន បរិច្ឆិន្ទិត្វា អឌ្ឍតេយ្យហត្ថោ “ហត្ថបាសោ”តិ វេទិតព្ពោ។ តស្មឹ ឋត្វា អភិហដំ បដិក្ខិបន្តស្សេវ បវារណា ហោតិ, ន តតោ បរំ។

អភិហរតីតិ ហត្ថបាសព្ភន្តរេ ឋិតោ គហណត្ថំ ឧបនាមេតិ។ សចេ បន អនន្តរនិសិន្នោបិ ភិក្ខុ ហត្ថេ វា ឱរូសុ វា អាធារកេ វា ឋិតំ បត្តំ អនភិហរិត្វា “ភត្តំ គណ្ហាហី”តិ វទតិ, តំ បដិក្ខិបតោ បវារណា នត្ថិ។ ភត្តបច្ឆិំ អានេត្វា បុរតោ ភូមិយំ ឋបេត្វា “គណ្ហាហី”តិ វុត្តេបិ ឯសេវ នយោ។ ឦសកំ បន ឧទ្ធរិត្វា វា អបនាមេត្វា វា “គណ្ហថា”តិ វុត្តេ បដិក្ខិបតោ បវារណា ហោតិ។ ថេរាសនេ និសិន្នោ ថេរោ ទូរេ និសិន្នស្ស ទហរភិក្ខុស្ស បត្តំ បេសេត្វា “ឥតោ ឱទនំ គណ្ហាហី”តិ វទតិ, គណ្ហិត្វា បន គតោ តុណ្ហី តិដ្ឋតិ, ទហរោ “អលំ មយ្ហ”ន្តិ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ។ កស្មា? ថេរស្ស ទូរភាវតោ ទូតស្ស ច អនភិហរណតោ។ សចេ បន គហេត្វា អាគតោ ភិក្ខុ “ឥទំ ភត្តំ គណ្ហា”តិ វទតិ, តំ បដិក្ខិបតោ បវារណា ហោតិ។ បរិវេសនាយឯកោ ឯកេន ហត្ថេន ឱទនបច្ឆិំ, ឯកេន កដច្ឆុំ គហេត្វា ភិក្ខុំ បរិវិសតិ, តត្រ ចេ អញ្ញោ អាគន្ត្វា “អហំ បច្ឆិំ ធារេស្សាមិ, ត្វំ ឱទនំ ទេហី”តិ វត្វា គហិតមត្តមេវ ករោតិ, បរិវេសកោ ឯវ បន តំ ធារេតិ, តស្មា សា អភិហដាវ ហោតិ, តតោ ទាតុកាមតាយ គណ្ហន្តំ បដិក្ខិបន្តស្ស បវារណា ហោតិ។ សចេ បន បរិវេសកេន ផុដ្ឋមត្តាវ ហោតិ, ឥតរោវ នំ ធារេតិ, តតោ ទាតុកាមតាយ គណ្ហន្តំ បដិក្ខិបន្តស្ស បវារណា ន ហោតិ, កដច្ឆុនា ឧទ្ធដភត្តេ បន ហោតិ។ កដច្ឆុនា អភិហារោយេវ ហិ តស្ស អភិហារោ។ “ទ្វិន្នំ សមភារេបិ បដិក្ខិបន្តោ បវារេតិយេវា”តិ **មហាបច្ចរិយំ** វុត្តំ។ អនន្ត

វស្ស ភិក្ខុនោ ភត្តេ ទីយមានេ ឥតរោ បត្តំ ហត្ថេន បិទហតិ, បវារណា នត្ថិ។ កស្មា? អញ្ញស្ស អភិហដេ បដិក្ខិត្តត្តា។

បដិក្ខេបោ បញ្ញាយតីតិ ឯត្ថ វាចាយ អភិហដំ បដិក្ខិបតោ បវារណា នត្ថិ, កាយេន អភិហដំ បន យេន កេនចិ អាការេន កាយេន វា វាចាយ វា បដិក្ខិបន្តស្ស បវារណា ហោតីតិ វេទិតព្ពោ។ តត្រ កាយេន បដិក្ខេបោ នាម អង្គុលឹ វា ហត្ថំ វា មក្ខិកាពីជនឹ វា ចីវរកណ្ណំ វា ចាលេតិ, ភមុកាយ វា អាការំ ករោតិ, កុទ្ធោ វា ឱលោកេតិ។ វាចាយ បដិក្ខេបោ នាម “អល”ន្តិ វា “ន គណ្ហាមី”តិ វា “មា អាកិរា”តិ វា “អបគច្ឆា”តិ វា វទតិ។ ឯវំ យេន កេនចិ អាការេន កាយេន វា វាចាយ វា បដិក្ខិត្តេ បវារណា ហោតិ។

១១៩. ឯកោ អភិហដេ ភត្តេ បវារណាយ ភីតោ ហត្ថេ អបនេត្វា បុនប្បុនំ បត្តេ ឱទនំ អាកិរន្តំ “អាកិរ អាកិរ, កោដ្ដេត្វា កោដ្ដេត្វា បូរេហី”តិ វទតិ, ឯត្ថ កថន្តិ? មហាសុមត្ថេរោ តាវ “អនាកិរណត្ថាយ វុត្តត្តា បវារណា ហោតី”តិ អាហ។ មហាបទុមត្ថេរោ បន “អាកិរ បូរេហីតិ វទន្តស្ស នាម កស្សចិ បវារណា អត្ថី”តិ វត្វា “ន បវារេតី”តិ អាហ។

អបរោ ភត្តំ អភិហរន្តំ ភិក្ខុំ សល្លក្ខេត្វា “កឹ, អាវុសោ, ឥតោបិ កិញ្ចិ គណ្ហិស្សសិ, ទម្មិ តេ កិញ្ចី”តិ អាហ, តត្រាបិ “ឯវំ នាគមិស្សតីតិ វុត្តត្តា បវារណា ហោតី”តិ មហាសុមត្ថេរោ អាហ។ មហាបទុមត្ថេរោ បន “គណ្ហិស្សសីតិ វទន្តស្ស នាម កស្សចិ បវារណា អត្ថី”តិ វត្វា “ន បវារេតី”តិ អាហ។

ឯកោ សមំសកំ រសំ អភិហរិត្វា “រសំ គណ្ហថា”តិ វទតិ, តំ សុត្វា បដិក្ខិបតោ បវារណា នត្ថិ។ “មច្ឆមំសរស”ន្តិ វុត្តេ បដិក្ខិបតោ បវារណា ហោតិ, “ឥទំ គណ្ហថា”តិ វុត្តេបិ ហោតិយេវ។ មំសំ វិសុំ កត្វា “មំសរសំ គណ្ហថា”តិ វទតិ, “តត្ថ ចេ សាសបមត្តម្បិ មំសខណ្ឌំ អត្ថិ, តំ បដិក្ខិបតោ បវារណា ហោតិ។ សចេ បន បរិស្សាវិតោ ហោតិ, វដ្ដតី”តិ អភយត្ថេរោ អាហ។

មំសរសេន អាបុច្ឆន្តំ មហាថេរោ “មុហុត្តំ អាគមេហី”តិ វត្វា “ថាលកំ, អាវុសោ, អាហរា”តិ អាហ, ឯត្ថ កថន្តិ? មហាសុមត្ថេរោ តាវ “អភិហារកស្ស គមនំ ឧបច្ឆិន្នំ, តស្មា បវារេតី”តិ អាហ។ មហាបទុមត្ថេរោ បន “អយំ កុហឹ គច្ឆតិ, កីទិសំ ឯតស្ស គមនំ, គណ្ហន្តស្សបិ នាម កស្សចិ បវារណា អត្ថី”តិ វត្វា “ន បវារេតី”តិ អាហ។

កឡីរបនសាទីហិ មិស្សេត្វា មំសំ បចន្តិ, តំ គហេត្វា “កឡីរសូបំ គណ្ហថ, បនសព្យញ្ជនំ គណ្ហថា”តិ វទន្តិ, ឯវម្បិ ន បវារេតិ។ កស្មា? អបវារណារហស្ស នាមេន វុត្តត្តា។ សចេ បន “មច្ឆសូបំ មំសសូប”ន្តិ វា “ឥទំ គណ្ហថា”តិ វា វទន្តិ, បវារេតិ, មំសករម្ពកោ នាម ហោតិ។ តំ ទាតុកាមោបិ “ករម្ពកំ គណ្ហថា”តិ វទតិ, វដ្ដតិ, ន បវារេតិ, “មំសករម្ពក”ន្តិ វា “ឥទ”ន្តិ វា វុត្តេ បន បវារេតិ។ ឯស នយោ សព្ពេសុ មច្ឆមំសមិស្សកេសុ។

១២០. “យោ បន និមន្តនេ ភុញ្ជមានោ មំសំ អភិហដំ ‘ឧទ្ទិស្សកត’ន្តិ មញ្ញមានោ បដិក្ខិបតិ, បវារិតោវ ហោតី”តិ **មហាបច្ចរិយំ** វុត្តំ។ មិស្សកកថា បន **កុរុន្ទិយំ** សុដ្ឋុ វុត្តា។ ឯវញ្ហិ តត្ថ វុត្តំ – បិណ្ឌចារិកោ ភិក្ខុ ភត្តមិស្សកំ យាគុំ អាហរិត្វា “យាគុំ គណ្ហថា”តិ វទតិ, ន បវារេតិ, “ភត្តំ គណ្ហថា”តិ វុត្តេ បវារេតិ។ កស្មា? យេនាបុច្ឆិតោ, តស្ស អត្ថិតាយ។ អយមេត្ថ អធិប្បាយោ – “យាគុមិស្សកំ គណ្ហថា”តិ វទតិ, តត្រ ចេ យាគុ ពហុតរា វា ហោតិ សមសមា វា, ន បវារេតិ។ យាគុ មន្ទា, ភត្តំ ពហុតរំ, បវារេតិ។ ឥទញ្ច សព្ពអដ្ឋកថាសុ វុត្តត្តា ន សក្កា បដិក្ខិបិតុំ, ការណំ បនេត្ថ ទុទ្ទសំ។ “ភត្តមិស្សកំ គណ្ហថា”តិ វទតិ, ភត្តំ ពហុតរំ វា សមំ វា អប្បតរំ វា ហោតិ, បវារេតិយេវ ។ ភត្តំ វា យាគុំ វា អនាមសិត្វា “មិស្សកំ គណ្ហថា”តិ វទតិ, តត្រ ចេ ភត្តំ ពហុតរំ វា សមកំ វា ហោតិ, បវារេតិ, អប្បតរំ ន បវារេតិ, ឥទញ្ច ករម្ពកេន ន សមានេតព្ពំ។ ករម្ពកោ ហិ មំសមិស្សកោបិ ហោតិ អមំសមិស្សកោបិ, តស្មា ករម្ពកន្តិ វុត្តេ បវារណា នត្ថិ, ឥទំ បន ភត្តមិស្សកមេវ។ ឯត្ថ វុត្តនយេនេវ បវារណា ហោតិ។ ពហុរសេ ភត្តេ រសំ, ពហុខីរេ ខីរំ, ពហុសប្បិម្ហិ ច បាយាសេ សប្បឹ គណ្ហថាតិ វិសុំ កត្វា ទេតិ, តំ បដិក្ខិបតោ បវារណា នត្ថិ។

យោ បន គច្ឆន្តោ បវារេតិ, សោ គច្ឆន្តោវ ភុញ្ជិតុំ លភតិ។ កទ្ទមំ វា ឧទកំ វា បត្វា ឋិតេន អតិរិត្តំ ការេតព្ពំ។ សចេ អន្តរា នទី បូរា ហោតិ, នទីតីរេ គុម្ពំ អនុបរិយាយន្តេន ភុញ្ជិតព្ពំ។ អថ នាវា វា សេតុ វា អត្ថិ, តំ អភិរុហិត្វាបិ ចង្កមន្តេនេវ ភុញ្ជិតព្ពំ, គមនំ ន ឧបច្ឆិន្ទិតព្ពំ។ យានេ វា ហត្ថិអស្សបិដ្ឋេ វា ចន្ទមណ្ឌលេ វា សូរិយមណ្ឌលេ វា និសីទិត្វា បវារិតេន យាវ មជ្ឈន្ហិកំ, តាវ តេសុ គច្ឆន្តេសុបិ និសិន្នេនេវ ភុញ្ជិតព្ពំ។ យោ ឋិតោ បវារេតិ, ឋិតេនេវ, យោ និសិន្នោ បវារេតិ, និសិន្នេនេវ បរិភុញ្ជិតព្ពំ, តំ តំ ឥរិយាបថំ វិកោបេន្តេន អតិរិត្តំ

ការេតព្ពំ។ យោ ឧក្កដិកោ និសីទិត្វា បវារេតិ, តេន ឧក្កដិកេនេវ ភុញ្ជិតព្ពំ។ តស្ស បន ហេដ្ឋា បលាលបីឋំ វា កិញ្ចិ វា និសីទនកំ ទាតព្ពំ។ បីឋកេ និសីទិត្វា បវារិតេន អាសនំ អចាលេត្វាវ ចតស្សោ ទិសា បរិវត្តេន្តេន ភុញ្ជិតុំ លព្ភតិ។ មញ្ចេ និសីទិត្វា បវារិតេន ឥតោ វា ឯត្តោ វា សញ្ចរិតុំ ន លព្ភតិ។ សចេ បន នំ សហ មញ្ចេន ឧក្ខិបិត្វា អញ្ញត្រ នេន្តិ, វដ្ដតិ។ និបជ្ជិត្វា បវារិតេន និបន្នេនេវ បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ បរិវត្តេន្តេន យេន បស្សេន និបន្នោ, តស្ស ឋានំ នាតិក្កមេតព្ពំ។

១២១. បវារិតេន បន កីកាតព្ពន្តិ? យេន ឥរិយាបថេន បវារិតោ ហោតិ, តំ វិកោបេត្វា អញ្ញេន ឥរិយាបថេន ចេ ភុញ្ជតិ, អតិរិត្តំ ការាបេត្វា ភុញ្ជិតព្ពំ។ អនតិរិត្តំ បន យំ កិញ្ចិ យាវកាលិកសង្គហិតំ ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា ខាទតិ វា ភុញ្ជតិ វា, អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ បាចិត្តិយំ។

តត្ថ **អនតិរិត្តំ** នាម នាតិរិត្តំ, ន អធិកន្តិ អត្ថោ។ តំ បន យស្មា កប្បិយកតាទីហិ សត្តហិ វិនយកម្មាការេហិ អកតំ វា គិលានស្ស អនធិកំ វា ហោតិ, តស្មា បទភាជនេ វុត្តំ –

> “អនតិរិត្តំ នាម អកប្បិយកតំ ហោតិ, អប្បដិគ្គហិតកតំ ហោតិ, អនុច្ចារិតកតំ ហោតិ, អហត្ថបាសេ កតំ ហោតិ, អភុត្តាវិនា កតំ ហោតិ, ភុត្តាវិនា ច បវារិតេន អាសនា វុដ្ឋិតេន កតំ ហោតិ, ‘អលមេតំ សព្ពំ’ន្តិ អវុត្តំ ហោតិ, ន គិលានាតិរិត្តំ ហោតិ, ឯតំ អនតិរិត្តំ នាមា”តិ (បាចិ. ២៣៩)។

តត្ថ **អកប្បិយកត**ន្តិ យំ តត្ថ ផលំ វា កន្ទមូលាទី វា បញ្ចហិ សមណកប្បេហិ កប្បិយំ អកតំ, យញ្ច អកប្បិយមំសំ វា អកប្បិយភោជនំ វា, ឯតំ អកប្បិយំ នាម។ តំ អកប្បិយំ “អលមេតំ សព្ពំ”ន្តិ ឯវំ អតិរិត្តំ កតម្បិ “អកប្បិយកត”ន្តិ វេទិតព្ពំ។ **អប្បដិគ្គហិតកត**ន្តិ ភិក្ខុនា អប្បដិគ្គហិតំយេវ បុរិមនយេន អតិរិត្តំ កតំ។ **អនុច្ចារិតកត**ន្តិ កប្បិយំ ការេតុំ អាគតេន ភិក្ខុនា ឦសកម្បិ អនុក្ខិត្តំ វា អនបនាមិតំ វា កតំ។ **អហត្ថបាសេកត**ន្តិ កប្បិយំ ការេតុំ អាគតស្ស ហត្ថបាសតោ ពហិ ឋិតេន កតំ។ **អភុត្តាវិនា កត**ន្តិ យោ “អលមេតំ សព្ពំ”ន្តិ អតិរិត្តំ ករោតិ, តេន បវារណប្បហោនកភោជនំ អភុត្តេន កតំ។ **ភុត្តាវិនា បវារិតេន អាសនា វុដ្ឋិតេន កត**ន្តិ ឥទំ ឧត្តានមេវ។ **“អលមេតំ សព្ពំ”ន្តិ អវុត្ត**ន្តិ វចីភេទំ កត្វា ឯវំ អវុត្តំ ហោតិ។ ឥតិ ឥមេហិ សត្តហិ វិនយកម្មាការេហិ យំ អតិរិត្តំ កប្បិយំ អកតំ, យញ្ច ន គិលានាតិរិត្តំ, តទុភយម្បិ “អនតិរិត្ត”ន្តិ វេទិតព្ពំ។

១២២. អតិរិត្តំ បន តស្សេវ បដិបក្ខនយេន វេទិតព្ពំ។ តេនេវ វុត្តំ បទភាជនេ –

> “អតិរិត្តំ នាម កប្បិយកតំ ហោតិ, បដិគ្គហិតកតំ ហោតិ, ឧច្ចារិតកតំ ហោតិ, ហត្ថបាសេ កតំ ហោតិ, ភុត្តាវិនា កតំ ហោតិ, ភុត្តាវិនា បវារិតេន អាសនា អវុដ្ឋិតេន កតំ ហោតិ, ‘អលមេតំ សព្ពំ’ន្តិ វុត្តំ ហោតិ, គិលានាតិរិត្តំ ហោតិ, ឯតំ អតិរិត្តំ នាមា”តិ (បាចិ. ២៣៩)។

អបិចេត្ថ **ភុត្តាវិនា កតំ ហោតី**តិ អនន្តរនិសិន្នស្ស សភាគស្ស ភិក្ខុនោ បត្តតោ ឯកម្បិ សិត្ថំ វា មំសហីរំ វា ខាទិត្វា កតម្បិ “ភុត្តាវិនាវ កតំ ហោតី”តិ វេទិតព្ពំ។ **អាសនា អវុដ្ឋិតេនា**តិ ឯត្ថ បន អសម្មោហត្ថំ អយំ វិនិច្ឆយោ – ទ្វេ ភិក្ខូ បាតោយេវ ភុញ្ជមានា បវារិតា ហោន្តិ, ឯកេន តត្ថេវ និសីទិតព្ពំ, ឥតរេន និច្ចភត្តំ វា សលាកភត្តំ វា អានេត្វា ឧបឌ្ឍំ តស្ស ភិក្ខុនោ បត្តេ អាកិរិត្វា ហត្ថំ ធោវិត្វា សេសំ តេន ភិក្ខុនា កប្បិយំ ការាបេត្វា ភុញ្ជិតព្ពំ។ កស្មា? យញ្ហិ តស្ស ហត្ថេ លគ្គំ, តំ អកប្បិយំ ហោតិ។ សចេ បន បឋមំ និសិន្នោ ភិក្ខុ សយមេវ តស្ស បត្តតោ ហត្ថេន គណ្ហាតិ, ហត្ថធោវនកិច្ចំ នត្ថិ។ សចេ បន ឯវំ ‘កប្បិយំ ការេត្វា ភុញ្ជន្តស្ស បុន កិញ្ចិ ព្យញ្ជនំ វា ខាទនីយំ វា បត្តេ អាកិរ’ន្តិ យេន បឋមំ កប្បិយំ កតំ ហោតិ, សោ បុន កាតុំ ន លភតិ។ យេន អកតំ, តេន កាតព្ពំ, យញ្ច អកតំ, តំ កាតព្ពំ។ **យេន អកត**ន្តិ អញ្ញេន ភិក្ខុនា យេន បឋមំ ន កតំ, តេន កាតព្ពំ។ **យញ្ច អកត**ន្តិ យេន បឋមំ កប្បិយំ កតំ, តេនបិ យំ អកតំ, តំ កាតព្ពំ។ បឋមភាជនេ បន កាតុំ ន លព្ភតិ។ តត្ថ ហិ ករិយមានេ បឋមំ កតេន សទ្ធិំ កតំ ហោតិ, តស្មា អញ្ញស្មិំ ភាជនេ កាតុំ វដ្ដតីតិ អធិប្បាយោ។ ឯវំ កតំ បន តេន ភិក្ខុនា បឋមំ កតេន សទ្ធិំ ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។

កប្បិយំ ករោន្តេន ច ន កេវលំ បត្តេយេវ, កុណ្ឌេបិ បច្ឆិយម្បិ យត្ថ កត្ថចិ បុរតោ ឋបេត្វា ឱនាមិតភាជនេ កាតព្ពំ។ តំ សចេ ភិក្ខុសតំ បវារិតំ ហោតិ, សព្ពេសំ ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ, អប្បវារិតានម្បិ វដ្ដតិ។ យេន បន កប្បិយំ កតំ, តស្ស ន វដ្ដតិ។ សចេបិ បវារេត្វា បិណ្ឌាយ បវិដ្ឋំ ភិក្ខុំ បត្តំ គហេត្វា អវស្សំ ភុញ្ជនកេ មង្គលនិមន្តនេ និសីទាបេន្តិ, អតិរិត្តំ ការាបេត្វាវ ភុញ្ជិតព្ពំ។ សចេ តត្ថ អញ្ញោ ភិក្ខុ នត្ថិ, អាសនសាលំ វា វិហារំ វា បត្តំ បេសេត្វា ការេតព្ពំ, កប្បិយំ ករោន្តេន បន អនុបសម្បន្នស្ស ហត្ថេ ឋិតំ ន កាតព្ពំ។ សចេ អាសនសាលាយំ អព្យត្តោ ភិក្ខុ ហោតិ, សយំ គន្ត្វា កប្បិយំ ការាបេត្វា អានេត្វា ភុញ្ជិតព្ពំ។

គិលានាតិរិត្តន្តិ ឯត្ថ ន កេវលំ យំ គិលានស្ស ភុត្តាវសេសំ ហោតិ, តំ គិលានាតិរិត្តំ, អថ ខោ យំ កិញ្ចិ គិលានំ ឧទ្ទិស្ស “អជ្ជ វា យទា វា ឥច្ឆតិ, តទា ខាទិស្សតី”តិ អាហដំ, តំ សព្ពំ គិលានាតិរិត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។ យាមកាលិកំ បន សត្តាហកាលិកំ យាវជីវិកំ វា យំ កិញ្ចិ អនតិរិត្តំ អាហារត្ថាយ បរិភុញ្ជន្តស្ស អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ ទុក្កដំ។ សចេ បន យាមកាលិកាទីនិ អាមិសសំសដ្ឋានិ ហោន្តិ, អាហារត្ថាយបិ អនាហារត្ថាយបិ បដិគ្គហេត្វា អជ្ឈោហរន្តស្ស បាចិត្តិយមេវ, អសំសដ្ឋានិ បន សតិ បច្ចយេ ភុញ្ជន្តស្ស អនាបត្តិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

បវារណាវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២២. បព្ពជ្ជាវិនិច្ឆយកថា

១២៣. **បព្ពជ្ជា**តិ ឯត្ថ បន បព្ពជ្ជាបេក្ខំ កុលបុត្តំ បព្ពាជេន្តេន យេ បាឡិយំ “ន ភិក្ខវេ បញ្ចហិ អាពាធេហិ ផុដ្ឋោ បព្ពាជេតព្វោ”តិអាទិនា (មហាវ. ៨៩) បដិក្ខិត្តា បុគ្គលា, តេ វជ្ជេត្វា បព្ពជ្ជាទោសវិរហិតោ បុគ្គលោ បព្ពាជេតព្វោ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (មហាវ. អដ្ឋ. ៨៨) – កុដ្ឋំ គណ្ឌោ កិលាសោ សោសោ អបមារោតិ ឥមេហិ បញ្ចហិ អាពាធេហិ ផុដ្ឋោ ន បព្ពាជេតព្វោ, បព្ពាជេន្តោ បន ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ “យោ បព្ពាជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ វុត្តត្តា។ តត្ថ **កុដ្ឋ**ន្តិ រត្តកុដ្ឋំ វា ហោតុ កាឡកុដ្ឋំ វា, យំ កិញ្ចិ កិដិភទទ្ទុឧកច្ឆុអាទិប្បភេទម្បិ សព្ពំ កុដ្ឋមេវាតិ វុត្តំ។ តញ្ចេ នខបិដ្ឋិប្បមាណម្បិ វឌ្ឍនកបក្ខេ ឋិតំ ហោតិ, ន បព្ពាជេតព្វោ។ សចេ បន និវាសនបារុបណេហិ បកតិបដិច្ឆន្នដ្ឋានេ នខបិដ្ឋិប្បមាណំ អវឌ្ឍនកបក្ខេ ឋិតំ ហោតិ, វដ្ដតិ។ “មុខេ បន ហត្ថបាទបិដ្ឋីសុ វា សចេបិ អវឌ្ឍនកបក្ខេ ឋិតំ, នខបិដ្ឋិតោ ច ខុទ្ទកតរម្បិ ន វដ្ដតិយេវា”តិ **កុរុន្ទិយំ** វុត្តំ។ តិកិច្ឆាបេត្វា បព្ពាជេន្តេនបិ បកតិវណ្ណេ ជាតេយេវ បព្ពាជេតព្វោ, គោធាបិដ្ឋិសទិសចុណ្ណឱកិរណសរីរម្បិ បព្ពាជេតុំ ន វដ្ដតិ។

គណ្ឌោតិ មេទគណ្ឌោ វា ហោតុ អញ្ញោ វា, យោ កោចិ កោលដ្ឋិមត្តកោបិ ចេ វឌ្ឍនកបក្ខេ ឋិតោ គណ្ឌោ ហោតិ, ន បព្ពាជេតព្វោ។ បដិច្ឆន្នដ្ឋានេ បន កោលដ្ឋិមត្តេ អវឌ្ឍនកបក្ខេ ឋិតេ វដ្ដតិ, មុខាទិកេ អប្បដិច្ឆន្នដ្ឋានេ អវឌ្ឍនកបក្ខេ ឋិតេបិ ន វដ្ដតិ។ តិកិច្ឆាបេត្វា បព្ពាជេន្តេនបិ សរីរំ សច្ឆវិំ ការាបេត្វា បព្ពាជេតព្វោ។ ឧណ្ណិគណ្ឌា នាម ហោន្តិ គោថនកា វិយ អង្គុលិកា វិយ ច តត្ថ តត្ថ លម្ពន្តិ, ឯតេបិ គណ្ឌាយេវ, តេសុ សតិ បព្ពាជេតុំ ន វដ្ដតិ។ ទហរកាលេ ខីរបីឡកា យោព្ពនកាលេ ច មុខេ ខរបីឡកា នាម ហោន្តិ, មហល្លកកាលេ នស្សន្តិ, ន តា គណ្ឌសង្ខ្យំ គច្ឆន្តិ, តាសុ សតិ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។ អញ្ញា បន សរីរេ ខរបីឡកា នាម, អបរា បទុមកណ្ណិកា នាម ហោន្តិ, អញ្ញា សាសបពីជកា នាម សាសបមត្តាយេវ សកលសរីរំ ផរន្តិ, សព្ពា កុដ្ឋជាតិកាវ, តាសុ សតិ ន បព្ពាជេតព្វោ។

កិលាសោតិ ន ភិជ្ជនកំ ន បគ្ឃរណកំ បទុមបុណ្ឌរីកបត្តវណ្ណំ កុដ្ឋំ។ យេន គុន្នំ វិយ សពលំ សរីរំ ហោតិ, តស្មិំ កុដ្ឋេ វុត្តនយេនេវ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្វោ។ **សោសោ**តិ សោសព្យាធិ។ តស្មិំ សតិ ន បព្ពាជេតព្វោ។ **អបមារោ**តិ បិត្តុម្មាទោ វា យក្ខុម្មាទោ វា។ តត្ថ បុព្ពវេរិកេន អមនុស្សេន គហិតោ ទុត្តិកិច្ឆោ ហោតិ, អប្បមត្តកេបិ បន អបមារេ សតិ ន បព្ពាជេតព្វោ។

១២៤. “ន, ភិក្ខវេ, រាជភដោ បព្ពាជេតព្វោ, យោ បព្ពាជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ៩០) វចនតោ រាជភដោបិ ន បព្ពាជេតព្វោ។ ឯត្ថ ច អមច្ចោ វា ហោតុ មហាមត្តោ វា សេវកោ វា កិញ្ចិ ឋានន្តរំ បត្តោ វា អប្បត្តោ វា, យោ កោចិ រញ្ញោ ភត្តវេតនភដោ, សព្ពោ រាជភដោតិ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ, សោ ន បព្ពាជេតព្វោ។ តស្ស បន បុត្តនត្តភាតុកា យេ រាជតោ ភត្តវេតនំ ន គណ្ហន្តិ, តេ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។ យោ បន រាជតោ លទ្ធំ និពទ្ធភោគំ វា មាសសំវច្ឆរបរិព្ពយំ វា រញ្ញោយេវ និយ្យាទេតិ, បុត្តភាតុកេ វា តំ ឋានំ សម្បដិច្ឆាបេត្វា រាជានំ “ន ទានាហំ ទេវស្ស ភដោ”តិ អាបុច្ឆតិ, យេន វា យំការណា វេតនំ គហិតំ, តំ កម្មំ កតំ ហោតិ, យោ វា “បព្ពជស្សូ”តិ រញ្ញា អនុញ្ញាតោ ហោតិ, តម្បិ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។

១២៥. ចោរោបិ ធជពន្ធោ ន បព្ពាជេតព្វោ “ន, ភិក្ខវេ, ធជពន្ធោ ចោរោ បព្ពាជេតព្វោ, យោ បព្ពាជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ៩១) វុត្តត្តា។ តត្ថ ធជំ ពន្ធិត្វា វិយ វិចរតីតិ **ធជពន្ធោ**, មូលទេវាទយោ វិយ លោកេ បាកដោតិ វុត្តំ ហោតិ។ តស្មា យោ គាមឃាតំ វា បន្ថទុហនំ វា នគរេ សន្ធិច្ឆេទាទិកម្មំ វា ករោន្តោ វិចរតិ, បញ្ញាយតិ ច “អសុកោ នាម ឥទំ ឥទំ ករោតី”តិ, សោ ន បព្ពាជេតព្វោ។ យោ បន រាជបុត្តោ រជ្ជំ បត្ថេន្តោ គាមឃាតាទីនិ ករោតិ, សោ បព្ពាជេតព្វោ។ រាជានោ ហិ តស្មិំ បព្ពជិតេ តុស្សន្តិ, សចេ បន ន តុស្សន្តិ, ន បព្ពាជេតព្វោ។ បុព្ពេ មហាជនេ បាកដោ ចោរោ បច្ឆា ចោរកម្មំ បហាយ បញ្ច សីលានិ សមាទិយតិ, តញ្ចេ មនុស្សា ឯវំ ជានន្តិ, បព្ពាជេតព្វោ។ យេ បន អម្ពលពុជាទិចោរកា សន្ធិច្ឆេទាទិចោរា ឯវ វា អទិស្សមានា ថេយ្យំ ករោន្តិ, បច្ឆាបិ “ឥមិនា នាម ឥទំ កត”ន្តិ ន បញ្ញាយន្តិ, តេបិ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។

១២៦. ការភេទកោ បន ចោរោ ន បព្ពាជេតព្វោ “ន, ភិក្ខវេ, ការភេទកោ ចោរោ បព្ពាជេតព្វោ, យោ បព្ពាជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ៩២) វុត្តត្តា។ តត្ថ ការោ វុច្ចតិ ពន្ធនាគារំ។ ឥធ បន អន្ទុពន្ធនំ វា ហោតុ សង្ខលិកពន្ធនំ វា រជ្ជុពន្ធនំ វា គាមពន្ធនំ វា និគមពន្ធនំ វា នគរពន្ធនំ វា បុរិសគុត្តិ វា ជនបទពន្ធនំ វា ទីបពន្ធនំ វា, យោ ឯតេសុ យំ កិញ្ចិ ពន្ធនំ ភិន្ទិត្វា វា ឆិន្ទិត្វា វា មុញ្ចិត្វា វា វិវរិត្វា វា អបស្សមានានំ វា បលាយតិ, សោ **ការភេទកោ**តិ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ។ តស្មា ឦទិសោ ការភេទកោ ចោរោ ទីបពន្ធនំ ភិន្ទិត្វា ទីបន្តរំ

គតោបិ ន បព្ពាជេតព្ពោ។ យោ បន ន ចោរោ, កេវលំ ហត្ថកម្មំ អករោន្តោ “ឯវំ នោ អបលាយន្តោ ករិស្សតី”តិ រាជយុត្តាទីហិ ពទ្ធោ, សោ ការំ ភិន្ទិត្វា បលាតោបិ បព្ពាជេតព្ពោ។ យោ បន គាមនិគមបដ្ដនាទីនិ កេណិយា គហេត្វា តំ អសម្បាទេន្តោ ពន្ធនាគារំ បវេសិតោ ហោតិ, សោបិ បលាយិត្វា អាគតោ ន បព្ពាជេតព្ពោ។ យោបិ កសិកម្មាទីហិ ធនំ សម្បាទេត្វា ជីវន្តោ “និធានំ ឥមិនា លទ្ធ”ន្តិ បេសុញ្ញំ ឧបសំហរិត្វា កេនចិ ពន្ធាបិតោ ហោតិ, តំ តត្ថេវ បព្ពាជេតុំ ន វដ្ដតិ, បលាយិត្វា គតំ បន គតគដ្ឋានេ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។

១២៧. “ន, ភិក្ខវេ, លិខិតកោ ចោរោ បព្ពាជេតព្ពោ, យោ បព្ពាជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ៩៣) វចនតោ បន លិខិតកោ ចោរោ ន បព្ពាជេតព្ពោ។ តត្ថ **លិខិតកោ** នាម យោ កោចិ ចោរិកំ វា អញ្ញំ វា គរុំ រាជាបរាធំ កត្វា បលាតោ, រាជា ច នំ បណ្ណេ វា បោត្ថកេ វា “ឥត្ថន្នាមោ យត្ថ ទិស្សតិ, តត្ថ គហេត្វា មារេតព្ពោ”តិ វា “ហត្ថបាទាទីនិ អស្ស ឆិន្ទិតព្ពានី”តិ វា “ឯត្តកំ នាម ទណ្ឌំ អាហរាបេតព្ពោ”តិ វា លិខាបេតិ, អយំ លិខិតកោ នាម, សោ ន បព្ពាជេតព្ពោ។

១២៨. កសាហតោ កតទណ្ឌកម្មោបិ ន បព្ពាជេតព្ពោ “ន, ភិក្ខវេ, កសាហតោ កតទណ្ឌកម្មោ បព្ពាជេតព្ពោ, យោ បព្ពាជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ៩៤) វចនតោ។ ឯត្ថ បន យោ វចនបេសនាទីនិ អករោន្តោ ហញ្ញតិ, ន សោ កតទណ្ឌកម្មោ។ យោ បន កេណិយា វា អញ្ញថា វា កិញ្ចិ គហេត្វា ខាទិត្វា បុន ទាតុំ អសក្កោន្តោ “អយមេវ តេ ទណ្ឌោ ហោតូ”តិ កសាហិ ហញ្ញតិ, អយមេវ **កសាហតោ កតទណ្ឌកម្មោ**។ សោ ច កសាហិ វា ហតោ ហោតុ អឌ្ឍទណ្ឌកាទីនំ វា អញ្ញតរេន, យាវ អល្លវណោ ហោតិ, ន តាវ បព្ពាជេតព្ពោ, វណេ បន បាកតិកេ កត្វា បព្ពាជេតព្ពោ។ សចេ បន ជាណូហិ វា កប្បរេហិ វា នាឡិកេរបាសាណាទីហិ វា ឃាតេត្វា មុត្តោ ហោតិ, សរីរេ ចស្ស គណ្ឋិយោ បញ្ញាយន្តិ, ន បព្ពាជេតព្ពោ, ផាសុកំ កត្វា ឯវ គណ្ឋីសុ សន្និសិន្នាសុ បព្ពាជេតព្ពោ។

១២៩. លក្ខណាហតោ បន កតទណ្ឌកម្មោ ន បព្ពាជេតព្ពោ “ន, ភិក្ខវេ, លក្ខណាហតោ កតទណ្ឌកម្មោ បព្ពាជេតព្ពោ, យោ បព្ពាជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ៩៥) វចនតោ។ ឯត្ថាបិ កតទណ្ឌកម្មភាវោ បុរិមនយេនេវ វេទិតព្ពោ។ យស្ស បន នលាដេ វា ឩរុអាទីសុ វា តត្តេន លោហេន លក្ខណំ អាហតំ ហោតិ, សោ សចេ ភុជិស្សោ, យាវ អល្លវណោ ហោតិ , តាវ ន បព្ពាជេតព្ពោ។ សចេបិស្ស វណា រុឡ្ហា ហោន្តិ ឆវិយា សមបរិច្ឆេទា, លក្ខណំ ន បញ្ញាយតិ, តិមណ្ឌលំ និវត្ថស្ស ឧត្តរាសង្គេ កតេ បដិច្ឆន្នោកាសេ ចេ ហោតិ, បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ, អប្បដិច្ឆន្នោកាសេ ចេ, ន វដ្ដតិ។

១៣០. “ន, ភិក្ខវេ, ឥណាយិកោ បព្ពាជេតព្ពោ, យោ បព្ពាជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ៩៦) វចនតោ ឥណាយិកោបិ ន បព្ពាជេតព្ពោ។ តត្ថ **ឥណាយិកោ** នាម យស្ស បិតិបិតាមហេហិ វា ឥណំ គហិតំ ហោតិ , សយំ វា ឥណំ គហិតំ ហោតិ, យំ វា អាបេត្វា មាតាបិតូហិ កិញ្ចិ គហិតំ ហោតិ, សោ តំ ឥណំ បរេសំ ធារេតីតិ ឥណាយិកោ។ យំ បន អញ្ញេ ញាតកា អាបេត្វា កិញ្ចិ គណ្ហន្តិ, សោ ន ឥណាយិកោ។ ន ហិ តេ តំ អាបេតុំ ឥស្សរា, តស្មា តំ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ, ឥតរំ ន វដ្ដតិ។ សចេ បនស្ស ញាតិសាលោហិតា “មយំ ទស្សាម, បព្ពាជេថ ន”ន្តិ ឥណំ អត្តនោ ភារំ ករោន្តិ, អញ្ញោ វា កោចិ តស្ស អាចារសម្បត្តិំ ទិស្វា “បព្ពាជេថ នំ, អហំ ឥណំ ទស្សាមី”តិ វទតិ, បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។ តេសុ អសតិ ភិក្ខូនា តថារូបស្ស ឧបដ្ឋាកស្សាបិ អារោចេតព្ពំ “សហេតុកោ សត្តោ ឥណបលិពោធេន ន បព្ពជតី”តិ។ សចេ សោ បដិបជ្ជតិ, បព្ពាជេតព្ពោ។ សចេបិ អត្តនោ កប្បិយភណ្ឌំ អត្ថិ, “ឯតំ ទស្សាមី”តិ បព្ពាជេតព្ពោ។ សចេ បន នេវ ញាតកាទយោ បដិបជ្ជន្តិ, ន អត្តនោ ធនំ អត្ថិ, “បព្ពាជេត្វា ភិក្ខាយ ចរិត្វា មោចេស្សាមី”តិ បព្ពាជេតុំ ន វដ្ដតិ។ សចេ បព្ពាជេតិ, ទុក្កដំ។ បលាតោបិ អានេត្វា ទាតព្ពោ។ នោ ចេ ទេតិ, សព្ពំ ឥណំ គីវា ហោតិ។ អជានិត្វា បព្ពាជយតោ អនាបត្តិ, បស្សន្តេន បន អានេត្វា ឥណសាមិកានំ ទស្សេតព្ពោ, អបស្សន្តស្ស គីវា ន ហោតិ។

សចេ ឥណាយិកោ អញ្ញំ ទេសំ គន្ត្វា បុច្ឆិយមានោបិ “នាហំ កស្សចិ កិញ្ចិ ធារេមី”តិ វត្វា បព្ពជតិ, ឥណសាមិកោ ច តំ បរិយេសន្តោ តត្ថ គច្ឆតិ, ទហរោ តំ ទិស្វា បលាយតិ, សោ ថេរំ ឧបសង្កមិត្វា “អយំ, ភន្តេ, កេន បព្ពាជិតោ, មម ឯត្តកំ នាម ធនំ គហេត្វា បលាតោ”តិ វទតិ, ថេរេន វត្តព្ពំ “មយា, ឧបាសក, ‘អណណោ អហ’ន្តិ វទន្តោ បព្ពាជិតោ, កិំ ទានិ ករោមិ, បស្ស មេ បត្តចីវរ”ន្តិ។ អយំ តត្ថ សាមីចិ។ បលាតេ បន គីវា ន ហោតិ។ សចេ បន នំ ថេរស្ស សម្មុខាវ ទិស្វា “អយំ មម ឥណាយិកោ”តិ វទតិ, “តវ ឥណាយិកំ ត្វមេវ ជានាហី”តិ វត្តព្ពោ, ឯវម្បិ គីវា ន ហោតិ។ សចេបិ សោ “បព្ពជិតោ អយំ ទានិ កុហិំ គមិស្សតី”តិ វទតិ, ថេរេន “ត្វំយេវ ជានាហី”តិ វត្តព្ពោ។ ឯវម្បិស្ស បលាតេ គីវា ន ហោតិ។ សចេ បន ថេរោ “កុហិំ ទានិ អយំ គមិស្សតិ, ឥធេវ អច្ឆតូ”តិ វទតិ, សោ ចេ បលាយតិ, គីវា ហោតិ។ សចេ សោ សហេតុកោ សត្តោ ហោតិ វត្តសម្បន្នោ , ថេរេន “ព្លទិសោ អយ”ន្តិ វត្តព្ពំ។ ឥណសាមិកោ ចេ “សាធូ”តិ វិស្សជ្ជេតិ, ឥច្ចេតំ កុសលំ, “ឧបឌ្ឍុបឌ្ឍំ ទេថា”តិ

វទតិ, ទាតព្ពំ។ អបរេន សមយេន អតិអារាធកោ ហោតិ, “សព្ពំ ទេថា”តិ វុត្តេបិ ទាតព្ពមេវ។ សចេ បន ឧទ្ទេសបរិបុច្ឆាទីសុ កុសលោ ហោតិ ពហូបការោ ភិក្ខូនំ, ភិក្ខាចារវត្តេន បរិយេសិត្វាបិ ឥណំ ទាតព្ពមេវ។

១៣១. ទាសោបិ ន បព្ពាជេតព្ពោ “ន, ភិក្ខវេ, ទាសោ បព្ពាជេតព្ពោ, យោ បព្ពាជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ៩៧) វចនតោ។ តត្ថ ចត្តារោ **ទាសា** អន្តោជាតោ ធនក្កីតោ ករមរានីតោ សាមំ ទាសព្យំ ឧបគតោតិ។ តត្ថ **អន្តោជាតោ** នាម ជាតិយា ទាសោ ឃរទាសិយា បុត្តោ។ **ធនក្កីតោ** នាម មាតាបិតូនំ សន្តិកា បុត្តោ វា សាមិកានំ សន្តិកា ទាសោ វា ធនំ ទត្វា ទាសចារិត្តំ អារោបេត្វា កីតោ។ ឯតេ ទ្វេបិ ន បព្ពាជេតព្ពា។ បព្ពាជេន្តេន តត្ថ តត្ថ ចារិត្តវសេន អទាសេ កត្វា បព្ពាជេតព្ពា។ **ករមរានីតោ** នាម តិរោរដ្ឋំ វិលោបំ វា កត្វា ឧបលាបេត្វា វា តិរោរដ្ឋតោ ភុជិស្សមានុសកានិ អាហរន្តិ, អន្តោរដ្ឋេយេវ វា កតាបរាធំ កិញ្ចិ គាមំ រាជា “វិលុម្បថា”តិ ច អាណាបេតិ, តតោ មានុសកានិបិ អាហរន្តិ, តត្ថ សព្ពេ បុរិសា ទាសា, ឥត្ថិយោ ទាសិយោ។ ឯវរូបោ ករមរានីតោ ទាសោ យេហិ អានីតោ, តេសំ សន្តិកេ វសន្តោ វា ពន្ធនាគារេ ពទ្ធោ វា បុរិសេហិ រក្ខិយមានោ វា ន បព្ពាជេតព្ពោ, បលាយិត្វា បន គតោ គតគដ្ឋានេ បព្ពាជេតព្ពោ។ រញ្ញា តុដ្ឋេន “ករមរានីតកេ មុញ្ចថា”តិ វត្វា វា សព្ពសាធារណេន វា នយេន ពន្ធនមោក្ខេ កតេ បព្ពាជេតព្ពោវ។

សាមំ ទាសព្យំ ឧបគតោ នាម ជីវិតហេតុ វា អារក្ខហេតុ វា “អហំ តេ ទាសោ”តិ សយមេវ ទាសភាវំ ឧបគតោ រាជូនំ ហត្ថិអស្សគោមហឹសគោបកាទយោ វិយ។ តាទិសោ ទាសោ ន បព្ពាជេតព្ពោ។ រញ្ញោ វណ្ណទាសីនំ បុត្តា ហោន្តិ អមច្ចបុត្តសទិសា, តេបិ ន បព្ពាជេតព្ពា។ ភុជិស្សិត្ថិយោ អសញ្ញតា វណ្ណទាសីហិ សទ្ធឹ វិចរន្តិ, តាសំ បុត្តេ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។ សចេ សយមេវ បណ្ណំ អារោបេន្តិ, ន វដ្ដតិ។ ភជិបុត្តគណាទីនំ ទាសាបិ តេហិ អទិន្នា ន បព្ពាជេតព្ពា។ វិហារេសុ រាជូហិ អារាមិកទាសា នាម ទិន្នា ហោន្តិ, តេបិ បព្ពាជេតុំ ន វដ្ដតិ, ភុជិស្សេ កត្វា បន បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។ **មហាបច្ចរិយំ** “អន្តោជាតធនក្កីតកេ អានេត្វា ភិក្ខុសង្ឃស្ស ‘អារាមិកេ ទេមា’តិ ទេន្តិ, តក្កំ សីសេ អាសិត្តកសទិសាវ ហោន្តិ, តេ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតី”តិ វុត្តំ។ **កុរុន្ទិយំ** បន “អារាមិកំ ទេមាតិ កប្បិយវោហារេន ទេន្តិ, យេន កេនចិ វោហារេន ទិន្នោ ហោតុ, នេវ បព្ពាជេតព្ពោ”តិ វុត្តំ។ ទុគ្គតមនុស្សា “សង្ឃំ និស្សាយ ជីវិស្សាមា”តិ វិហារេ កប្បិយការកា ហោន្តិ, ឯតេ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។ យស្ស មាតាបិតរោ ទាសា , មាតា ឯវ វា ទាសី, បិតា អទាសោ, តំ បព្ពាជេតុំ ន វដ្ដតិ។ យស្ស បន មាតា អទាសី, បិតា ទាសោ, តំ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។ ភិក្ខុស្ស ញាតកា វា ឧបដ្ឋាកា វា ទាសំ ទេន្តិ “ឥមំ បព្ពាជេថ, តុម្ហាកំ វេយ្យាវច្ចំ ករិស្សតី”តិ, អត្តនោ វាស្ស ទាសោ អត្ថិ, ភុជិស្សោ កតោវ បព្ពាជេតព្ពោ។ សាមិកា ទាសំ ទេន្តិ “ឥមំ បព្ពាជេថ, សចេ អភិរមិស្សតិ, អទាសោ។ វិព្ភមិស្សតិ ចេ, អម្ហាកំ ទាសោវ ភវិស្សតី”តិ, អយំ តាវកាលិកោ នាម, តំ បព្ពាជេតុំ ន វដ្ដតីតិ **កុរុន្ទិយំ** វុត្តំ។ និស្សាមិកទាសោ ហោតិ, សោបិ ភុជិស្សោ កតោវ បព្ពាជេតព្ពោ។ អជានន្តោ បព្ពាជេត្វា ឧបសម្បាទេត្វា វា បច្ឆា ជានន្តិ, ភុជិស្សំ កាតុមេវ វដ្ដតិ។

ឥមស្ស ច អត្ថស្ស បកាសនត្ថំ ឥទំ វត្ថុំ វទន្តិ – ឯកា កិរ កុលទាសី ឯកេន សទ្ធឹ អនុរាធបុរា បលាយិត្វា រោហណេ វសមានា បុត្តំ បដិលភិ, សោ បព្ពជិត្វា ឧបសម្បន្នកាលេ លជ្ជី កុក្កុច្ចកោ អហោសិ។ អថេកទិវសំ មាតរំ បុច្ឆិ “កឹ ឧបាសិកេ តុម្ហាកំ ភាតា វា ភគិនី វា នត្ថិ, ន កិញ្ចិ ញាតកំ បស្សាមី”តិ។ តាត, អហំ អនុរាធបុរេ កុលទាសី, តវ បិតរា សទ្ធឹ បលាយិត្វា ឥធ វសាមីតិ។ សីលវា ភិក្ខុ “អសុទ្ធា កិរ មេ បព្ពជ្ជា”តិ សំវេគំ លភិត្វា មាតរំ តស្ស កុលស្ស នាមគោត្តំ បុច្ឆិត្វា អនុរាធបុរំ អាគម្ម តស្ស កុលស្ស ឃរទ្វារេ អដ្ឋាសិ, “អតិច្ឆថ, ភន្តេ”តិ វុត្តេបិ នាតិក្កមិ។ តេ អាគន្ត្វា “កឹ, ភន្តេ”តិ បុច្ឆឹសុ។ “តុម្ហាកំ ឥត្ថន្នាមា ទាសី បលាតា អត្ថី”តិ? “អត្ថិ, ភន្តេ”។ អហំ តស្សា បុត្តោ, សចេ មំ តុម្ហេ អនុជានាថ, បព្ពជ្ជំ លភាមិ, តុម្ហេ មយ្ហំ សាមិកាតិ។ តេ ហដ្ឋតុដ្ឋា ហុត្វា “សុទ្ធា, ភន្តេ, តុម្ហាកំ បព្ពជ្ជា”តិ តំ ភុជិស្សំ កត្វា មហាវិហារេ វសាបេសុំ ចតូហិ បច្ចយេហិ បដិជគ្គន្តា។ ថេរោ តំ កុលំ និស្សាយ វសមានោយេវ អរហត្តំ បាបុណីតិ។

១៣២. “ន, ភិក្ខវេ, ហត្ថច្ឆិន្នោ បព្ពាជេតព្ពោ។ ន បាទច្ឆិន្នោ, ន ហត្ថបាទច្ឆិន្នោ, ន កណ្ណច្ឆិន្នោ, ន កណ្ណនាសច្ឆិន្នោ, ន អង្គុលិច្ឆិន្នោ, ន អឡច្ឆិន្នោ, ន កណ្ឌរច្ឆិន្នោ, ន ផណហត្ថកោ, ន ខុជ្ជោ, ន វាមនោ ន គលគណ្ឌី, ន លក្ខណាហតោ, ន កសាហតោ, ន លិខិតកោ, ន សីបទី, ន បាបរោគី, ន បរិសទូសកោ, ន កាណោ, ន កុណី, ន ខញ្ជោ, ន បក្ខហតោ, ន ឆិន្និរិយាបថោ, ន ជរាទុព្ពលោ, ន អន្ធោ, ន មូគោ, ន ពធិរោ, ន អន្ធមូគោ, ន អន្ធពធិរោ, ន មូគពធិរោ, ន អន្ធមូគពធិរោ បព្ពាជេតព្ពោ, យោ បព្ពាជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ១១៩) វចនតោ បន ហត្ថច្ឆិន្នាទយោបិ ន បព្ពាជេតព្ពា។

តត្ថ **ហត្ថច្ឆិន្នោ**តិ យស្ស ហត្ថតលេ វា មណិពន្ធេ វា កប្បរេ វា យត្ថ កត្ថចិ ឯកោ វា ទ្វេ វា ហត្ថា ឆិន្នា ហោន្តិ។ **បាទច្ឆិន្នោ**តិ យស្ស អគ្គបាទេ វា គោប្ផកេសុ វា ជង្ឃាយ វា យត្ថ កត្ថចិ ឯកោ វា ទ្វេ វា បាទា ឆិន្នា ហោន្តិ។ **ហត្ថបាទច្ឆិន្នោ**តិ យស្ស វុត្តប្បការេនេវ ចតូសុ ហត្ថបាទេសុ ទ្វេ វា តយោ វា សព្ពេ វា ហត្ថបាទា ឆិន្នា

ហោន្តិ។ **កណ្ណច្ឆិន្នោ**តិ យស្ស កណ្ណមូលេ វា កណ្ណសក្ខលិកាយ វា ឯកោ វា ទ្វេ វា កណ្ណា ឆិន្នា ហោន្តិ។ យស្ស បន កណ្ណាវដ្ដេ ឆិជ្ជន្តិ, សក្កា ច ហោតិ សង្ឃាដេតុំ, សោ កណ្ណំ សង្ឃាដេត្វា បព្ពាជេតព្ពោ។ **នាសច្ឆិន្នោ**តិ យស្ស អជបទកេ វា អគ្គេ វា ឯកបុដេ វា យត្ថ កត្ថចិ នាសា ឆិន្នា ហោតិ។ យស្ស បន នាសិកា សក្កា ហោតិ សន្ធេតុំ, សោ តំ ផាសុកំ កត្វា បព្ពាជេតព្ពោ។ **កណ្ណនាសច្ឆិន្នោ** ឧភយវសេន វេទិតព្ពោ។ **អង្គុលិច្ឆិន្នោ**តិ យស្ស នខសេសំ អទស្សេត្វា ឯកា វា ពហូ វា អង្គុលិយោ ឆិន្នា ហោន្តិ។ យស្ស បន សុត្តតន្តុមត្តម្បិ នខសេសំ បញ្ញាយតិ, តំ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។ **អឡច្ឆិន្នោ**តិ យស្ស ចតូសុ អង្គុដ្ឋកេសុ អង្គុលិយំ វុត្តនយេនេវ ឯកោ វា ពហូ វា អង្គុដ្ឋកា ឆិន្នា ហោន្តិ។ **កណ្ឌរច្ឆិន្នោ**តិ យស្ស កណ្ឌរនាមកា មហាន្ហារូ បុរតោ វា បច្ឆតោ វា ឆិន្នា ហោន្តិ, យេសុ ឯកស្សបិ ឆិន្នត្តា អគ្គបាទេន វា ចង្កមតិ, មូលេន វា ចង្កមតិ, ន បាទំ បតិដ្ឋាបេតុំ សក្កោតិ។

ផណហត្ថកោតិ យស្ស វគ្គុលិបក្ខកា វិយ អង្គុលិយោ សម្ពទ្ធា ហោន្តិ, ឯតំ បព្ពាជេតុកាមេន អង្គុលន្តរិកាយោ ផាលេត្វា សព្ពំ អន្តរចម្មំ អបនេត្វា ផាសុកំ កត្វា បព្ពាជេតព្ពោ។ យស្សបិ ឆ អង្គុលិយោ ហោន្តិ, តំ បព្ពាជេតុកាមេន អធិកំ អង្គុលឹ ឆិន្ទិត្វា ផាសុកំ កត្វា បព្ពាជេតព្ពោ។ **ខុជ្ជោ**តិ យោ ឧរស្ស វា បិដ្ឋិយា វា បស្សស្ស វា និក្ខន្តត្តា ខុជ្ជសរីរោ។ យស្ស បន កិញ្ចិ កិញ្ចិ អង្គបច្ចង្គំ ឦសកំ វង្កំ, តំ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។ មហាបុរិសោ ឯវ ហិ ព្រហ្មុជុគត្តោ, អវសេសោ សត្តោ អខុជ្ជោ នាម នត្ថិ។ **វាមនោ**តិ ជង្ឃវាមនោ វា កដិវាមនោ វា ឧភយវាមនោ វា។ ជង្ឃវាមនស្ស កដិតោ បដ្ឋាយ ហេដ្ឋិមកាយោ រស្សោ ហោតិ, ឧបរិមកាយោ បរិបុណ្ណោ។ កដិវាមនស្ស កដិតោ បដ្ឋាយ ឧបរិមកាយោ រស្សោ ហោតិ, ហេដ្ឋិមកាយោ បរិបុណ្ណោ។ ឧភយវាមនស្ស ឧភោបិ កាយា រស្សា ហោន្តិ, យេសំ រស្សត្តា ភូតានំ វិយ បរិវដុមោ មហាកុច្ឆិឃដសទិសោ អត្តភាវោ ហោតិ, តំ តិវិធម្បិ បព្ពាជេតុំ ន វដ្ដតិ។

គលគណ្ឌីតិ យស្ស កុម្ភណ្ឌំ វិយ គលេ គណ្ឌោ ហោតិ។ ទេសនាមត្តមេវ ចេតំ, យស្មិំ កិស្មិញ្ចិ បន បទេសេ គណ្ឌេ សតិ ន បព្ពាជេតព្ពោ។ តត្ថ វិនិច្ឆយោ “ន, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ អាពាធេហិ ផុដ្ឋោ បព្ពាជេតព្ពោ”តិ (មហាវ. ៨៩) ឯត្ថ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ។ **លក្ខណាហតកសាហតលិខិតកេសុ** យំ វត្តព្ពំ, តំ ហេដ្ឋា វុត្តមេវ។ **សីបទី**តិ ភារបាទោ វុច្ចតិ។ យស្ស បាទោ ថូលោ ហោតិ សញ្ជាតបីឡកោ ខរោ, សោ ន បព្ពាជេតព្ពោ។ យស្ស បន ន តាវ ខរភាវំ គណ្ហាតិ, សក្កា ហោតិ ឧបនាហំ ពន្ធិត្វា ឧទកអាវាដេ បវេសេត្វា ឧទកវាលិកាយ បូរេត្វា យថា សិរា បញ្ញាយន្តិ, ជង្ឃា ច តេលនាឡិកា វិយ ហោតិ, ឯវំ មិលាបេតុំ, តស្ស បាទំ ឦទិសំ កត្វា តំ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បុន វឌ្ឍតិ, ឧបសម្បាទេន្តេនបិ តថា កត្វាវ ឧបសម្បាទេតព្ពោ។ **បាបរោគី**តិ អរិសភគន្ទរបិត្តសេម្ហកាសសោសាទីសុ យេន កេនចិ រោគេន និច្ចាតុរោ អតេកិច្ឆរោគោ ជេគុច្ឆោ អមនាបោ, អយំ ន បព្ពាជេតព្ពោ។

១៣៣. បរិសទូសកោតិ យោ អត្តនោ វិរូបតាយ បរិសំ ទូសេតិ, អតិទីឃោ វា ហោតិ អញ្ញេសំ សីសប្បមាណនាភិប្បទេសោ, អតិរស្សោ វា ឧភយវាមនភូតរូបំ វិយ, អតិកាឡោ វា ឈាបិតក្ខេត្តេ ខាណុកោ វិយ, អច្ចោទាតោ វា ទធិតក្កាទីហិ បមជ្ជិតតម្ពលោហវណ្ណោ, អតិកិសោ វា មន្ទមំសលោហិតោ អដ្ឋិសិរាចម្មសរីរោ វិយ, អតិថូលោ វា ភារិយមំសោ មហោទរោ មហាភូតសទិសោ, អភិមហន្តសីសោ វា បច្ឆឹ សីសេ កត្វា ឋិតោ វិយ, អតិខុទ្ទកសីសោ វា សរីរស្ស អននុរូបេន អតិខុទ្ទកេន សីសេន សមន្នាគតោ, កូដកូដសីសោ វា តាលផលបិណ្ឌិសទិសេន សីសេន សមន្នាគតោ, សិខរសីសោ វា ឧទ្ធំ អនុបុព្ពតនុកេន សីសេន សមន្នាគតោ, នាឡិសីសោ វា មហាវេឡុបព្ពសទិសេន សីសេន សមន្នាគតោ, កប្បសីសោ វា បព្ភារសីសោ វា ចតូសុ បស្សេសុ យេន កេនចិ បស្សេន ឱនតេន សីសេន សមន្នាគតោ, វណសីសោ វា បូតិសីសោ វា កណ្ណិកកេសោ វា បាណកេហិ ខាយិតកេទារេ សស្សសទិសេហិ តហឹ តហឹ ឧដ្ឋិតេហិ កេសេហិ សមន្នាគតោ, និល្លោមសីសោ វា ថូលថទ្ធកេសោ វា តាលហីរសទិសេហិ កេសេហិ សមន្នាគតោ, ជាតិបលិតេហិ បណ្ឌរកេសោ វា បកតិតម្ពកេសោ វា អាទិត្តេហិ វិយ កេសេហិ សមន្នាគតោ, អាវដ្ដសីសោ វា គុន្នំ សរីរេ អាវដ្ដសទិសេហិ ឧទ្ធគ្គេហិ កេសាវដ្ដេហិ សមន្នាគតោ, សីសលោមេហិ សទ្ធឹ ឯកាពទ្ធភមុកលោមោ វា ជាលពទ្ធេន វិយ នលាដេន សមន្នាគតោ។

សម្ពទ្ធភមុកោ វា និល្លោមភមុកោ វា មក្កដភមុកោ វា អតិមហន្តក្ខិ វា អតិខុទ្ទកក្ខិ វា មហឹសចម្មេ វាសិកោណេន បហរិត្វា កតឆិទ្ទសទិសេហិ អក្ខីហិ សមន្នាគតោ, វិសមក្ខិ វា ឯកេន មហន្តេន, ឯកេន ខុទ្ទកេន អក្ខិនា សមន្នាគតោ, វិសមចក្កលោ វា ឯកេន ឧទ្ធំ, ឯកេន អធោតិ ឯវំ វិសមជាតេហិ អក្ខិចក្កេហិ សមន្នាគតោ, កេករោ វា គម្ភីរក្ខិ វា យស្ស គម្ភីរេ ឧទបានេ ឧទកតារកា វិយ អក្ខិតារកា បញ្ញាយន្តិ, និក្ខន្តក្ខិ វា យស្ស កក្កដស្សេវ អក្ខិតារកា និក្ខន្តា ហោន្តិ, ហត្ថិកណ្ណោ វា មហន្តាហិ កណ្ណសក្ខលីហិ សមន្នាគតោ, មូសិកកណ្ណោ វា ជតុកកណ្ណោ វា ខុទ្ទកាហិ កណ្ណសក្ខលីហិ សមន្នាគតោ, ឆិទ្ទមត្តកណ្ណោ វា យស្ស វិនា កណ្ណសក្ខលីហិ កណ្ណច្ឆិទ្ទមត្តមេវ ហោតិ, អវិទ្ធកណ្ណោ វា, យោនកជាតិកោ បន បរិសទូសកោ ន ហោតិ, សភាវោយេវ ហិ សោ តស្ស។ កណ្ណភគន្ទរិកោ វា និច្ចបូតិនា កណ្ណេន សមន្នាគតោ, គណ្ឌកណ្ណោ វា សទា

បគ្ឃរិតបុព្ពេន កណ្ណេន សមន្នាគតោ, ដង្កិតកណ្ណោ វា គោភត្តនាឡិកាយ អគ្គសទិសេហិ កណ្ណេហិ សមន្នាគតោ, អតិបិង្គលក្ខិ វា, មធុបិង្គលំ បន បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។ និប្បខុមក្ខិ វា អស្សុបគ្ឃរណក្ខិ វា បុប្ផិតក្ខិ វា អក្ខិបាកេន សមន្នាគតក្ខិ វា។

អតិមហន្តនាសិកោ វា អតិខុទ្ទកនាសិកោ វា ចិបិដនាសិកោ វា មជ្ឈេ អប្បតិដ្ឋហិត្វា ឯកបស្សេ ឋិតវង្កនាសិកោ វា ទីឃនាសិកោ វា សុកតុណ្ឌសទិសាយ ជិវ្ហាយ លេហិតុំ សក្កុណេយ្យាយ នាសិកាយ សមន្នាគតោ, និច្ចំ បគ្ឃរិតសិង្ឃាណិកនាសោ វា, មហាមុខោ វា យស្ស បដង្គមណ្ឌូកស្សេវ មុខនិមិត្តំយេវ មហន្តំ ហោតិ, មុខំ បន លាពុសទិសំ អតិខុទ្ទកំ, ភិន្នមុខោ វា វង្កមុខោ វា មហាឱដ្ឋោ វា ឧក្ខលិមុខវដ្ដិសទិសេហិ ឱដ្ឋេហិ សមន្នាគតោ, តនុកឱដ្ឋោ វា ភេរិចម្មសទិសេហិ ទន្តេ បិទហិតុំ អសមត្ថេហិ ឱដ្ឋេហិ សមន្នាគតោ, មហាធរោដ្ឋោ វា តនុកឧត្តរោដ្ឋោ វា តនុកអធរោដ្ឋោ វា មហាឧត្តរោដ្ឋោ វា ឱដ្ឋឆិន្នកោ វា ឯឡមុខោ វា ឧប្បក្កមុខោ វា សង្ខតុណ្ឌកោ វា ពហិ សេតេហិ អន្តោ អតិរត្តេហិ ឱដ្ឋេហិ សមន្នាគតោ, ទុគ្គន្ធកុណបមុខោ វា, មហាទន្តោ វា អដ្ឋកទន្តសទិសេហិ ទន្តេហិ សមន្នាគតោ, អសុរទន្តោ វា ហេដ្ឋា វា ឧបរិ វា ពហិ និក្ខន្តទន្តោ, យស្ស បន សក្កា ហោតិ ឱដ្ឋេហិ បិទហិតុំ, កថេន្តស្សេវ បញ្ញាយតិ, នោ អកថេន្តស្ស, តំ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។ បូតិទន្តោ វា និទ្ទន្តោ វា អតិខុទ្ទកទន្តោ វា យស្ស បន ទន្តន្តរេ កលន្ទកទន្តោ វិយ សុខុមទន្តោ ហោតិ, តំ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។

មហាហនុកោ វា គោហនុសទិសេន ហនុនា សមន្នាគតោ, ទីឃហនុកោ វា ចិបិដហនុកោ វា អន្តោបវិដ្ឋេន វិយ អតិរស្សេន ហនុកេន សមន្នាគតោ, ភិន្នហនុកោ វា វង្កហនុកោ វា និម្មស្សុទាឋិកោ វា ភិក្ខុនីសទិសមុខោ, ទីឃគលោ វា ពកគលសទិសេន គលេន សមន្នាគតោ, រស្សគលោ វា អន្តោបវិដ្ឋេន វិយ គលេន សមន្នាគតោ, ភិន្នគលោ វា ភដ្ឋអំសកូដោ វា អហត្ថោ វា ឯកហត្ថោ វា អតិរស្សហត្ថោ វា អតិទីឃហត្ថោ វា ភិន្នឧរោ វា ភិន្នបិដ្ឋិ វា កច្ឆុគត្តោ វា កណ្ឌុគត្តោ វា ទទ្ទុគត្តោ វា គោធាគត្តោ វា យស្ស គោធាយ វិយ គត្តតោ ចុណ្ណានិ បតន្តិ។ សព្ពញ្ចេតំ វិរូបករណំ សន្ធាយ វិត្ថារិតវសេន វុត្តំ, វិនិច្ឆយោ បនេត្ថ បញ្ចពាធេសុ វុត្តនយេន វេទិតព្ពោ។

ភដ្ឋកដិកោ វា មហាអានិសទោ វា ឧទ្ធនកូដសទិសេហិ អានិសទមំសេហិ អច្ចុគ្គតេហិ សមន្នាគតោ, មហាឩរុកោ វា វាតណ្ឌិកោ វា មហាជាណុកោ វា សង្ឃដ្ដនជាណុកោ វា ទីឃជង្ឃោ វា យដ្ឋិសទិសជង្ឃោ, វិកដោ វា សង្ឃដ្ដោ វា ឧព្ពទ្ធបិណ្ឌិកោ វា, សោ ទុវិធោ ហេដ្ឋា ឱរុឡ្ហាហិ វា ឧបរិ អារុឡ្ហាហិ វា មហតីហិ ជង្ឃបិណ្ឌិកាហិ សមន្នាគតោ, មហាជង្ឃោ វា ថូលជង្ឃបិណ្ឌិកោ វា មហាបាទោ វា មហាបណ្ហិ វា បិដ្ឋិកបាទោ វា បាទវេមជ្ឈតោ ឧដ្ឋិតជង្ឃោ, វង្កបាទោ វា, សោ ទុវិធោ អន្តោ វា ពហិ វា បរិវត្តបាទោ, គណ្ឋិកង្គុលិ វា សិង្គិវេរផណសទិសាហិ អង្គុលីហិ សមន្នាគតោ, អន្ធនខោ វា កាឡវណ្ណេហិ បូតិនខេហិ សមន្នាគតោ, សព្ពោបិ ឯស បរិសទូសកោ។ ឯវរូបោ បរិសទូសកោ ន បព្ពាជេតព្ពោ។

១៣៤. **កាណោ**តិ បសន្នន្ធោ វា ហោតុ បុប្ផាទីហិ វា ឧបហតបសាទោ, ទ្វីហិ វា ឯកេន វា អក្ខិនា ន បស្សតិ, សោ ន បព្ពាជេតព្ពោ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន ឯកក្ខិកាណោ “កាណោ”តិ វុត្តោ, ទ្វិអក្ខិកាណោ អន្ធេន សង្គហិតោ។ **មហាអដ្ឋកថាយំ** ជច្ចន្ធោ “អន្ធោ”តិ វុត្តោ។ តស្មា ឧភយម្បិ បរិយាយេន យុជ្ជតិ។ **កុណី**តិ ហត្ថកុណី វា បាទកុណី វា អង្គុលិកុណី វា, យស្ស ឯតេសុ ហត្ថាទីសុ យំ កិញ្ចិ វង្កំ បញ្ញាយតិ។ **ខញ្ជោ**តិ នតជាណុកោ វា ភិន្នជង្ឃោ វា មជ្ឈេ សំកុដិតបាទត្តា កុណ្ឋបាទកោ វា បិដ្ឋិបាទមជ្ឈេន ចង្កមន្តោ, អគ្គេ សំកុដិតបាទត្តា កុណ្ឋបាទកោ វា បិដ្ឋិបាទគ្គេន ចង្កមន្តោ, អគ្គបាទេនេវ ចង្កមនខញ្ជោ វា បណ្ហិកាយ ចង្កមនខញ្ជោ វា បាទស្ស ពាហិរន្តេន ចង្កមនខញ្ជោ វា បាទស្ស អព្ភន្តរេន ចង្កមនខញ្ជោ វា គោប្ផកានំ ឧបរិ ភគ្គត្តា សកលេន បិដ្ឋិបាទេន ចង្កមនខញ្ជោ វា។ សព្ពោបេស ខញ្ជោយេវ, ន បព្ពាជេតព្ពោ។

បក្ខហតោតិ យស្ស ឯកោ ហត្ថោ វា បាទោ វា អឌ្ឍសរីរំ វា សុខំ ន វហតិ។ **ឆិន្និរិយាបថោ**តិ បីឋសប្បី វុច្ចតិ។ **ជរាទុព្ពលោ**តិ ជិណ្ណភាវេន ទុព្ពលោ អត្តនោ ចីវររជនាទិកម្មម្បិ កាតុំ អសមត្ថោ។ យោ បន មហល្លកោបិ ពលវា ហោតិ, អត្តានំ បដិជគ្គិតុំ សក្កោតិ, សោ បព្ពាជេតព្ពោ។ **អន្ធោ**តិ ជច្ចន្ធោ វុច្ចតិ។ **មូគោ**តិ យស្ស វចីភេទោ ន បវត្តតិ, យស្សបិ បវត្តតិ, សរណគមនំ បន បរិបុណ្ណំ ភាសិតុំ ន សក្កោតិ, តាទិសំ មម្មនម្បិ បព្ពាជេតុំ ន វដ្ដតិ។ យោ បន សរណគមនមត្តំ បរិបុណ្ណំ ភាសិតុំ សក្កោតិ, តំ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។ **ពធិរោ**តិ យោ សព្ពេន សព្ពំ ន សុណាតិ។ យោ បន មហាសទ្ទំ សុណាតិ, តំ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។ **អន្ធមូគា**ទយោ ឧភយទោសវសេន វុត្តា។ យេសញ្ច បព្ពជ្ជា បដិក្ខិត្តា, ឧបសម្បទាបិ តេសំ បដិក្ខិត្តាវ។ សចេ បន នេ សង្ឃោ ឧបសម្បាទេតិ, សព្ពេបិ សូបសម្បន្នា, ការកសង្ឃោ បន អាចរិយុបជ្ឈាយា ច អាបត្តិតោ ន មុច្ចន្តិ។

១៣៥. បណ្ឌកោ ឧភតោព្យញ្ជនកោ ថេយ្យសំវាសកោ តិត្ថិយបក្កន្តកោ តិរច្ឆានគតោ មាតុឃាតកោ បិតុឃាតកោ អរហន្តឃាតកោ លោហិតុប្បាទកោ សង្ឃភេទកោ ភិក្ខុនីទូសកោតិ ឥមេ បន ឯកាទស បុគ្គលា

“បណ្ឌកោ, ភិក្ខវេ, អនុបសម្បន្នោ ន ឧបសម្បាទេតព្ពោ, ឧបសម្បន្នោ នាសេតព្ពោ”តិ (មហាវ. ១០៩) អាទិវចនតោ អភព្ពា, នេវ នេសំ បព្ពជ្ជា, ន ឧបសម្បទា ច រុហតិ, តស្មា ន បព្ពាជេតព្ពា ន ឧបសម្បាទេតព្ពា, ជានិត្វា បព្ពាជេន្តោ ឧបសម្បាទេន្តោ ច ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ។ អជានិត្វាបិ បព្ពាជិតា ឧបសម្បាទិតា ច ជានិត្វា លិង្គនាសនាយ នាសេតព្ពា។

តត្ថ **បណ្ឌកោ**តិ អាសិត្តបណ្ឌកោ ឧសូយបណ្ឌកោ ឱបក្កមិកបណ្ឌកោ បក្ខបណ្ឌកោ នបុំសកបណ្ឌកោតិ បញ្ច បណ្ឌកា។ តេសុ យស្ស បរេសំ អង្គជាតំ មុខេន គហេត្វា អសុចិនា អាសិត្តស្ស បរិឡាហោ វូបសម្មតិ, អយំ **អាសិត្តបណ្ឌកោ**។ យស្ស បរេសំ អជ្ឈាចារំ បស្សតោ ឧសូយាយ ឧប្បន្នាយ បរិឡាហោ វូបសម្មតិ, អយំ **ឧសូយបណ្ឌកោ**។ យស្ស ឧបក្កមេន ពីជានិ អបនីតានិ, អយំ **ឱបក្កមិកបណ្ឌកោ**។ ឯកច្ចោ បន អកុសលវិបាកានុភាវេន កាឡបក្ខេ បណ្ឌកោ ហោតិ, ជុណ្ហបក្ខេ បនស្ស បរិឡាហោ វូបសម្មតិ, អយំ **បក្ខបណ្ឌកោ**។ យោ បន បដិសន្ធិយំយេវ អភាវកោ ឧប្បន្នោ, អយំ **ន បុំសកបណ្ឌកោ**។ តេសុ អាសិត្តបណ្ឌកស្ស ច ឧសូយបណ្ឌកស្ស ច បព្ពជ្ជា ន វារិតា, ឥតរេសំ តិណ្ណំ វារិតា។ “តេសុបិ បក្ខបណ្ឌកស្ស យស្មិំ បក្ខេ បណ្ឌកោ ហោតិ, តស្មិំយេវស្ស បក្ខេ បព្ពជ្ជា វារិតា”តិ **កុរុន្ទិយំ** វុត្តំ។

១៣៦. ឧភតោព្យញ្ជនកោតិ (មហាវ. អដ្ឋ. ១១៦) ឥត្ថិនិមិត្តុប្បាទនកម្មតោ ច បុរិសនិមិត្តុប្បាទនកម្មតោ ច ឧភតោព្យញ្ជនមស្ស អត្ថីតិ ឧភតោព្យញ្ជនកោ។ សោ ទុវិធោ ហោតិ ឥត្ថិឧភតោព្យញ្ជនកោ បុរិសឧភតោព្យញ្ជនកោតិ។ តត្ថ ឥត្ថិឧភតោព្យញ្ជនកស្ស ឥត្ថិនិមិត្តំ បាកដំ ហោតិ, បុរិសនិមិត្តំ បដិច្ឆន្នំ។ បុរិសឧភតោព្យញ្ជនកស្ស បុរិសនិមិត្តំ បាកដំ, ឥត្ថិនិមិត្តំ បដិច្ឆន្នំ។ ឥត្ថិឧភតោព្យញ្ជនកស្ស ឥត្ថីសុ បុរិសត្តំ ករោន្តស្ស ឥត្ថិនិមិត្តំ បដិច្ឆន្នំ ហោតិ, បុរិសនិមិត្តំ បាកដំ។ បុរិសឧភតោព្យញ្ជនកស្ស បុរិសានំ ឥត្ថិភាវំ ឧបគច្ឆន្តស្ស បុរិសនិមិត្តំ បដិច្ឆន្នំ ហោតិ, ឥត្ថិនិមិត្តំ បាកដំ ហោតិ។ ឥត្ថិឧភតោព្យញ្ជនកោ សយញ្ច គព្ភំ គណ្ហាតិ, បរញ្ច គណ្ហាបេតិ, បុរិសឧភតោព្យញ្ជនកោ បន សយំ ន គណ្ហាតិ, បរំ បន គណ្ហាបេតីតិ ឥទមេតេសំ នានាករណំ។ ឥមស្ស បន ទុវិធស្សបិ ឧភតោព្យញ្ជនកស្ស នេវ បព្ពជ្ជា អត្ថិ, ន ឧបសម្បទា។

១៣៧. ថេយ្យសំវាសកោតិ តយោ ថេយ្យសំវាសកា លិង្គត្ថេនកោ សំវាសត្ថេនកោ ឧភយត្ថេនកោតិ ។ តត្ថ យោ សយំ បព្ពជិត្វា វិហារំ គន្ត្វា ន ភិក្ខុវស្សានិ គណេតិ, ន យថាវុឌ្ឍំ វន្ទនំ សាទិយតិ, ន អាសនេន បដិពាហតិ, ន ឧបោសថបវារណាទីសុ សន្ទិស្សតិ, អយំ លិង្គមត្តស្សេវ ថេនិតត្តា **លិង្គត្ថេនកោ** នាម។ យោ បន ភិក្ខូហិ បព្ពាជិតោ សាមណេរោ សមានោ វិទេសំ គន្ត្វា “អហំ ទសវស្សោ វា វីសតិវស្សោ វា”តិ មុសា វត្វា ភិក្ខុវស្សានិ គណេតិ, យថាវុឌ្ឍំ វន្ទនំ សាទិយតិ, អាសនេន បដិពាហតិ, ឧបោសថបវារណាទីសុ សន្ទិស្សតិ, អយំ សំវាសមត្តស្សេវ ថេនិតត្តា **សំវាសត្ថេនកោ** នាម។ ភិក្ខុវស្សគណនាទិកោ ហិ សព្ពោបិ កិរិយភេទោ ឥមស្មិំ អត្ថេ “សំវាសោ”តិ វេទិតព្ពោ។ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ “ន មំ កោចិ ជានាតី”តិ បុន ឯវំ បដិបជ្ជន្តេបិ ឯសេវ នយោ។ យោ បន សយំ បព្ពជិត្វា វិហារំ គន្ត្វា ភិក្ខុវស្សានិ គណេតិ, យថាវុឌ្ឍំ វន្ទនំ សាទិយតិ, អាសនេន បដិពាហតិ, ឧបោសថបវារណាទីសុ សន្ទិស្សតិ, អយំ លិង្គស្ស ចេវ សំវាសស្ស ច ថេនិតត្តា **ឧភយត្ថេនកោ** នាម។ អយំ តិវិធោបិ ថេយ្យសំវាសកោ អនុបសម្បន្នោ ន ឧបសម្បាទេតព្ពោ, ឧបសម្បន្នោ នាសេតព្ពោ, បុន បព្ពជ្ជំ យាចន្តោបិ ន បព្ពាជេតព្ពោ។

១៣៨. ឯត្ថ ច អសម្មោហត្ថំ ឥទំ បកិណ្ណកំ វេទិតព្ពំ –

“រាជទុព្ភិក្ខកន្តារ, រោគវេរិភយេន វា;
ចីវរាហរណត្ថំ វា, លិង្គំ អាទិយតីធ យោ។

“សំវាសំ នាធិវាសេតិ, យាវ សោ សុទ្ធមានសោ;
ថេយ្យសំវាសកោ នាម, តាវ ឯស ន វុច្ចតី”តិ។ (មហាវ. អដ្ឋ. ១១០);

តត្រាយំ វិត្ថារនយោ – ឥធេកច្ចស្ស រាជា កុទ្ធោ ហោតិ, សោ “ឯវំ មេ សោត្ថិ ភវិស្សតី”តិ សយមេវ លិង្គំ គហេត្វា បលាយតិ។ តំ ទិស្វា រញ្ញោ អារោចេន្តិ, រាជា “សចេ បព្ពជិតោ, ន តំ លព្ភា កិញ្ចិ កាតុ”ន្តិ តស្មិំ កោធំ បដិវិនេតិ។ សោ “វូបសន្តំ មេ រាជភយ”ន្តិ សង្ឃមជ្ឈំ អនោសរិត្វាវ គិហិលិង្គំ គហេត្វា អាគតោ បព្ពាជេតព្ពោ។ អថាបិ “សាសនំ និស្សាយ មយា ជីវិតំ លទ្ធំ, ហន្ទ ទានិ អហំ បព្ពជាមី”តិ ឧប្បន្នសំវេគោ តេនេវ លិង្គេន អាគន្ត្វា អាគន្តុកវត្តំ ន សាទិយតិ, ភិក្ខូហិ បុដ្ឋោ វា អបុដ្ឋោ វា យថាភូតមត្តានំ អាវិកត្វា បព្ពជ្ជំ យាចតិ, លិង្គំ អបនេត្វា បព្ពាជេតព្ពោ។ សចេ បន សោ វត្តំ សាទិយតិ, បព្ពជិតាលយំ ទស្សេតិ, សព្ពំ បុព្ពេ វុត្តំ វស្សគណនាទិភេទំ វិធិំ បដិបជ្ជតិ, អយំ ន បព្ពាជេតព្ពោ។

ឥធ បនេកច្ចោ ទុព្ភិក្ខេ ជីវិតុំ អសក្កោន្តោ សយមេវ លិង្គំ គហេត្វា សព្ពបាសណ្ឌិយភត្តានិ ភុញ្ជន្តោ ទុព្ភិក្ខេ វីតិវត្តេ សង្ឃមជ្ឈំ អនោសរិត្វាវ គិហិលិង្គំ គហេត្វា អាគតោតិ សព្ពំ បុរិមសទិសមេវ។

អបរោ មហាកន្តារំ និត្ថរិតុកាមោ ហោតិ, សត្ថវាហោ ច បព្ពជិតេ គហេត្វា គច្ឆតិ។ សោ “ឯវំ មំ សត្ថវាហោ គហេត្វា គមិស្សតី”តិ សយមេវ លិង្គំ គហេត្វា សត្ថវាហេន សទ្ធឹ កន្តារំ និត្ថរិត្វា ខេមន្តំ បត្វា សង្ឃមជ្ឈំ អនោសរិត្វាវ គិហិលិង្គំ គហេត្វា អាគតោតិ សព្ពំ បុរិមសទិសមេវ។

អបរោ រោគភយេ ឧប្បន្នេ ជីវិតុំ អសក្កោន្តោ សយមេវ លិង្គំ គហេត្វា សព្ពបាសណ្ឌិយភត្តានិ ភុញ្ជន្តោ រោគភយេ វូបសន្តេ សង្ឃមជ្ឈំ អនោសរិត្វាវ គិហិលិង្គំ គហេត្វា អាគតោតិ សព្ពំ បុរិមសទិសមេវ។

អបរស្ស ឯកោ វេរិកោ កុទ្ធោ ហោតិ, ឃាតេតុកាមោ នំ វិចរតិ។ សោ “ឯវំ មេ សោត្ថិ ភវិស្សតី”តិ សយមេវ លិង្គំ គហេត្វា បលាយតិ។ វេរិកោ “កុហឹ សោ”តិ បរិយេសន្តោ “បព្ពជិត្វា បលាតោ”តិ សុត្វា “សចេ បព្ពជិតោ, ន តំ លព្ភា កិញ្ចិ កាតុ”ន្តិ តស្មិំ កោធំ បដិវិនេតិ។ សោ “វូបសន្តំ មេ វេរិភយ”ន្តិ សង្ឃមជ្ឈំ អនោសរិត្វាវ គិហិលិង្គំ គហេត្វា អាគតោតិ សព្ពំ បុរិមសទិសមេវ។

អបរោ ញាតិកុលំ គន្ត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ គិហី ហុត្វា “ឥមានិ ចីវរានិ ឥធ នស្សិស្សន្តិ, សចេបិ ឥមានិ គហេត្វា វិហារំ គមិស្សាមិ, អន្តរាមគ្គេ មំ ‘ចោរោ’តិ គហេស្សន្តិ, យំនូនាហំ កាយបរិហារិយានិ កត្វា គច្ឆេយ្យ”ន្តិ ចីវរាហរណត្ថំ និវាសេត្វា ច បារុបិត្វា ច វិហារំ គច្ឆតិ។ តំ ទូរតោវ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វា សាមណេរា ច ទហរា ច អព្ភុគ្គច្ឆន្តិ, វត្តំ ទស្សេន្តិ។ សោ ន សាទិយតិ, យថាភូតមត្តានំ អាវិករោតិ។ សចេ ភិក្ខូ “ន ទានិ មយំ តំ មុញ្ចិស្សាមា”តិ ពលក្ការេន បព្ពាជេតុកាមា ហោន្តិ, កាសាយានិ អបនេត្វា បុន បព្ពាជេតព្ពោ។ សចេ បន “នយិមេ មំ ហីនាយាវត្តភាវំ ជានន្តី”តិ តំយេវ ភិក្ខុភាវំ បដិជានិត្វា សព្ពំ បុព្ពេ វុត្តំ វស្សគណនាទិភេទំ វិធិំ បដិបជ្ជតិ, អយំ ន បព្ពាជេតព្ពោ។

អបរោ មហាសាមណេរោ ញាតិកុលំ គន្ត្វា ឧប្បព្ពជិត្វា កម្មន្តានុដ្ឋានេន ឧព្ពាឡ្ហោ បុន “ទានិ អហំ សាមណេរោ ភវិស្សាមិ, ថេរោបិ មេ ឧប្បព្ពជិតភាវំ ន ជានាតី”តិ តទេវ បត្តចីវរំ អាទាយ វិហារំ គច្ឆតិ, តមត្ថំ ភិក្ខូនំ ន អារោចេតិ, សាមណេរភាវំ បដិជានាតិ, អយំ ថេយ្យសំវាសកោយេវ, បព្ពជ្ជំ ន លភតិ។ សចេបិស្ស លិង្គគ្គហណកាលេ ឯវំ ហោតិ “នាហំ កស្សចិ អារោចេស្សាមី”តិ, វិហារញ្ច គតោ អារោចេតិ, គហណេនេវ ថេយ្យសំវាសកោ។ អថាបិស្ស គហណកាលេ “អាចិក្ខិស្សាមី”តិ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ, វិហារញ្ច គន្ត្វា “កុហឹ តុំ, អាវុសោ, គតោ”តិ វុត្តោ “ន ទានិ មំ ឥមេ ជានន្តី”តិ វញ្ចេត្វា នាចិក្ខតិ, “នាចិក្ខិស្សាមី”តិ សហ ធុរនិក្ខេបេន អយម្បិ ថេយ្យសំវាសកោវ។ សចេ បនស្ស គហណកាលេបិ “អាចិក្ខិស្សាមី”តិ ហោតិ, វិហារំ គន្ត្វាបិ អាចិក្ខតិ, អយំ បុន បព្ពជ្ជំ លភតិ។

អបរោ ទហរសាមណេរោ មហន្តោ វា បន អព្យត្តោ។ សោ បុរិមនយេនេវ ឧប្បព្ពជិត្វា ឃរេ វច្ឆកគោរក្ខណាទីនិ កម្មានិ កាតុំ ន ឥច្ឆតិ។ តមេនំ ញាតកា តានិយេវ កាសាយានិ អច្ឆាទេត្វា ថាលកំ វា បត្តំ វា ហត្ថេ ទត្វា “គច្ឆ, សមណោវ ហោហី”តិ ឃរា នីហរន្តិ។ សោ វិហារំ គច្ឆតិ, នេវ នំ ភិក្ខូ ជានន្តិ “អយំ ឧប្បព្ពជិត្វា បុន សយមេវ បព្ពជិតោ”តិ, នាបិ សយំ ជានាតិ “យោ ឯវំ បព្ពជតិ, សោ ថេយ្យសំវាសកោ នាម ហោតី”តិ។ សចេ បន តំ បរិបុណ្ណវស្សំ ឧបសម្បាទេន្តិ, សូបសម្បន្នោ។ សចេ បន អនុបសម្បន្នកាលេយេវ វិនយវិនិច្ឆយេ វត្តមានេ សុណាតិ “យោ ឯវំ បព្ពជតិ, សោ ថេយ្យសំវាសកោ នាម ហោតី”តិ, តេន “មយា ឯវំ កត”ន្តិ ភិក្ខូនំ អាចិក្ខិតព្ពំ។ ឯវំ បុន បព្ពជ្ជំ លភតិ។ សចេ បន “ទានិ ន មំ កោចិ ជានាតី”តិ នារោចេតិ, ធុរំ និក្ខិត្តមត្តេយេវ ថេយ្យសំវាសកោ។

ភិក្ខុ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ លិង្គំ អនបនេត្វា ទុស្សីលកម្មំ កត្វា វា អកត្វា វា បុន សព្ពំ បុព្ពេ វុត្តំ វស្សគណនាទិភេទំ វិធិំ បដិបជ្ជតិ, ថេយ្យសំវាសកោ ហោតិ។ សិក្ខំ អប្បច្ចក្ខាយ សលិង្គេ ឋិតោ មេថុនំ បដិសេវិត្វា វស្សគណនាទិភេទំ វិធិំ អាបជ្ជន្តោ ថេយ្យសំវាសកោ ន ហោតិ, បព្ពជ្ជាមត្តំ លភតិ។ **អន្ធកដ្ឋកថាយំ** បន “ឯសោ ថេយ្យសំវាសកោ”តិ វុត្តំ, តំ ន គហេតព្ពំ។

ឯកោ ភិក្ខុ កាសាយេ សឧស្សាហោវ ឱទាតំ និវាសេត្វា មេថុនំ បដិសេវិត្វា បុន កាសាយានិ និវាសេត្វា វស្សគណនាទិភេទំ វិធិំ អាបជ្ជតិ, អយម្បិ ថេយ្យសំវាសកោ ន ហោតិ, បព្ពជ្ជាមត្តំ លភតិ។ សចេ បន កាសាយេ ធុរំ និក្ខិបិត្វា ឱទាតំ និវាសេត្វា មេថុនំ បដិសេវិត្វា បុន កាសាយានិ និវាសេត្វា វស្សគណនាទិភេទំ វិធិំ អាបជ្ជតិ, ថេយ្យសំវាសកោ ហោតិ។ សាមណេរោ សលិង្គេ ឋិតោ មេថុនាទិអស្សមណករណធម្មំ អាបជ្ជិត្វាបិថេយ្យសំវាស

កោ ន ហោតិ។ សចេបិ កាសាយេ សឧស្សាហោវ កាសាយានិ អបនេត្វា មេថុនំ បដិសេវិត្វា បុន កាសាយានិ និវាសេតិ, នេវ ថេយ្យសំវាសកោ ហោតិ។ សចេ បន កាសាយេ ធុរំ និក្ខិបិត្វា នគ្គោ វា ឱទាតវត្ថោ វា មេថុនសេវនាទីហិ អស្សមណោ ហុត្វា កាសាយំ និវាសេតិ, ថេយ្យសំវាសកោ ហោតិ។

សចេ គិហិភាវំ បត្ថយមានោ កាសាយំ ឱវដ្ដិកំ កត្វា អញ្ញេន វា អាការេន គិហិនិវាសនេន និវាសេតិ "សោភតិ នុ ខោ មេ គិហិលិង្គំ, ន សោភតី"តិ វីមំសនត្ថំ, រក្ខតិ តាវ។ "សោភតី"តិ សម្បដិច្ឆិត្វា បន បុន លិង្គំ សាទិយន្តោ ថេយ្យសំវាសកោ ហោតិ។ ឱទាតំ និវាសេត្វា វីមំសនសម្បដិច្ឆនេសុបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ បន និវត្ថកាសាវស្ស ឧបរិ ឱទាតំ និវាសេត្វា វីមំសតិ វា សម្បដិច្ឆតិ វា, រក្ខតិយេវ។ ភិក្ខុនិយាបិ ឯសេវ នយោ។ សាបិ គិហិភាវំ បត្ថយមានា សចេ កាសាយំ គិហិនិវាសនំ និវាសេតិ "សោភតិ នុ ខោ មេ គិហិលិង្គំ, ន សោភតី"តិ វីមំសនត្ថំ, រក្ខតិយេវ។ សចេ "សោភតី"តិ សម្បដិច្ឆតិ, ន រក្ខតិ។ ឱទាតំ និវាសេត្វា វីមំសនសម្បដិច្ឆនេសុបិ ឯសេវ នយោ។ និវត្ថកាសាយស្ស បន ឧបរិ ឱទាតំ និវាសេត្វា វីមំសតុ វា សម្បដិច្ឆតុ វា, រក្ខតិយេវ។

សចេ កោចិ វុឌ្ឍបព្ពជិតោ វស្សានិ អគណេត្វា បាឡិយម្បិ អដ្ឋត្វា ឯកបស្សេន គន្ត្វា មហាបេឡាទីសុ កដច្ឆុនា ឧក្ខិត្តេ ភត្តបិណ្ឌេ បត្តំ ឧបនាមេត្វា សេនោ វិយ មំសបេសឹ គហេត្វា គច្ឆតិ, ថេយ្យសំវាសកោ ន ហោតិ, ភិក្ខុវស្សានិ បន គណេត្វា គណ្ហន្តោ ថេយ្យសំវាសកោ ហោតិ។ សយំ សាមណេរោវ សាមណេរបដិបាដិយា កូដវស្សានិ គណេត្វា គណ្ហន្តោ ថេយ្យសំវាសកោ ន ហោតិ។ ភិក្ខុ ភិក្ខុបដិបាដិយា កូដវស្សានិ គណេត្វា គណ្ហន្តោ ភណ្ឌគ្ឃេន ការេតព្ពោ។

១៣៩. **តិត្ថិយបក្កន្តកោ**តិ តិត្ថិយេសុ បក្កន្តោ បវិដ្ឋោតិ តិត្ថិយបក្កន្តកោ, សោបិ ន បព្ពាជេតព្ពោ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ – ឧបសម្បន្នោ ភិក្ខុ "តិត្ថិយោ ភវិស្សាមី"តិ សលិង្គេនេវ តេសំ ឧបស្សយំ គច្ឆតិ, បទវារេ បទវារេ ទុក្កដំ, តេសំ លិង្គេ អាទិន្នមត្តេ តិត្ថិយបក្កន្តកោ ហោតិ។ យោបិ សយមេវ "តិត្ថិយោ ភវិស្ស"ន្តិ កុសចីរាទីនិ និវាសេតិ, តិត្ថិយបក្កន្តកោ ហោតិយេវ។ យោ បន នគ្គោ នហាយន្តោ អត្តានំ ឱលោកេត្វា "សោភតិ មេ អាជីវកភាវោ, អាជីវកោ ភវិស្ស"ន្តិ កាសាយានិ អនាទាយ នគ្គោ អាជីវកានំ ឧបស្សយំ គច្ឆតិ, បទវារេ បទវារេ ទុក្កដំ។ សចេ បនស្ស អន្តរាមគ្គេ ហិរោត្តប្បំ ឧប្បជ្ជតិ, ទុក្កដានិ ទេសេត្វា មុច្ចតិ។ តេសំ ឧបស្សយំ គន្ត្វាបិ តេហិ វា ឱវទិតោ អត្តនា វា "ឥមេសំ បព្ពជ្ជា អតិទុក្ខា"តិ ទិស្វា និវត្តន្តោបិ មុច្ចតិយេវ។ សចេ បន "កឹ តុម្ហាកំ បព្ពជ្ជាយ ឧក្កដ្ឋ"ន្តិ បុច្ឆិត្វា "កេសមស្សុលុញ្ចនាទីនី"តិ វុត្តោ ឯកកេសម្បិ លុញ្ចាបេតិ, ឧក្កុដិកប្បធានាទីនិ វា វត្តានិ អាទិយតិ, មោរបិញ្ឆាទីនិ វា និវាសេតិ, តេសំ លិង្គំ គណ្ហាតិ, "អយំ បព្ពជ្ជា សេដ្ឋា"តិ សេដ្ឋភាវំ វា ឧបគច្ឆតិ, ន មុច្ចតិ, តិត្ថិយបក្កន្តកោ ហោតិ។ សចេ បន "សោភតិ នុ ខោ មេ តិត្ថិយបព្ពជ្ជា, ននុ ខោ សោភតី"តិ វីមំសនត្ថំ កុសចីរាទីនិ វា និវាសេតិ, ជដំ វា ពន្ធតិ, ខារិកាជំ វា អាទិយតិ, យាវ ន សម្បដិច្ឆតិ លទ្ធឹ, តាវ រក្ខតិ, សម្បដិច្ឆិតមត្តេ តិត្ថិយបក្កន្តកោ ហោតិ។ អច្ឆិន្នចីវរោ បន កុសចីរាទីនិ និវាសេន្តោ រាជភយាទីហិ វា តិត្ថិយលិង្គំ គណ្ហន្តោ លទ្ធិយា អភាវេន នេវ តិត្ថិយបក្កន្តកោ ហោតិ។ "អយញ្ច តិត្ថិយបក្កន្តកោ នាម ឧបសម្បន្នភិក្ខុនា កថិតោ, តស្មា សាមណេរោ សលិង្គេន តិត្ថិយាយតនំ គតោបិ បុន បព្ពជ្ជញ្ច ឧបសម្បទញ្ច លភតី"តិ **កុរុន្ទិយំ** វុត្តំ។ បុរិមោ បន ថេយ្យសំវាសកោ អនុបសម្បន្នេន កថិតោ, តស្មា ឧបសម្បន្នោ កូដវស្សំ គណេន្តោបិ អស្សមណោ ន ហោតិ។ លិង្គេ សឧស្សាហោ បារាជិកំ អាបជ្ជិត្វា ភិក្ខុវស្សាទីនិ គណ្ហន្តោបិ ថេយ្យសំវាសកោ ន ហោតិ។

១៤០. **តិរច្ឆានគតោ**តិ នាគោ វា ហោតុ សុបណ្ណមាណវកាទីនំ វា អញ្ញតរោ អន្តមសោ សក្កំ ទេវរាជានំ ឧបាទាយ យោ កោចិ អមនុស្សជាតិយោ, សព្ពោវ ឥមស្មឹ អត្ថេ "តិរច្ឆានគតោ"តិ វេទិតព្ពោ។ សោ ច នេវ ឧបសម្បាទេតព្ពោ ន បព្ពាជេតព្ពោ, ឧបសម្បន្នោបិ នាសេតព្ពោ។

១៤១. **មាតុឃាតកា**ទីសុ បន យេន មនុស្សិត្ថិភូតា ជនិកា មាតា សយម្បិ មនុស្សជាតិកេនេវ សតា សញ្ចិច្ច ជីវិតា វោរោបិតា, អយំ អានន្តរិយេន មាតុឃាតកកម្មេន **មាតុឃាតកោ**។ ឯតស្ស បព្ពជ្ជា ច ឧបសម្បទា ច បដិក្ខិត្តា។ យេន បន មនុស្សិត្ថិភូតាបិ អជនិកា បោសាវនិកា មាតា វា ចូឡមាតា វា ជនិកាបិ វា ន មនុស្សិត្ថិភូតា មាតា ឃាតិតា, តស្ស បព្ពជ្ជា ន វារិតា, ន ច អានន្តរិកោ ហោតិ។ យេន សយំ តិរច្ឆានភូតេន មនុស្សិត្ថិភូតា មាតា ឃាតិតា, សោបិ អានន្តរិកោ ន ហោតិ, តិរច្ឆានគតត្តា បនស្ស បព្ពជ្ជា បដិក្ខិត្តា។ **បិតុឃាតកេ**បិ ឯសេវ នយោ។ សចេបិ ហិ វេសិយា បុត្តោ ហោតិ, "អយំ មេ បិតា"តិ ន ជានាតិ, យស្ស សម្ភវេន និព្ពត្តោ, សោ ចេ អនេន ឃាតិតោ, បិតុឃាតកោត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ, អានន្តរិយញ្ច ផុសតិ។

អរហន្តឃាតកោបិ មនុស្សអរហន្តវសេនេវ វេទិតព្ពោ។ មនុស្សជាតិយញ្ហិ អន្តមសោ អបព្ពជិតម្បិ ខីណាសវំ ទារកំ វា ទារិកំ វា សញ្ចិច្ច ជីវិតា វោរោបេន្តោ អរហន្តឃាតកោវ ហោតិ, អានន្តរិយញ្ច ផុសតិ, បព្ពជ្ជា ចស្ស

វារិតា។ អមនុស្សជាតិកំ បន អរហន្តំ មនុស្សជាតិកំ វា អវសេសំ អរិយបុគ្គលំ ឃាតេត្វា អានន្តរិកោ ន ហោតិ, បព្ពជ្ជាបិស្ស ន វារិតា, កម្មំ បន ពលវំ ហោតិ។ តិរច្ឆានោ មនុស្សអរហន្តម្បិ ឃាតេត្វា អានន្តរិកោ ន ហោតិ, កម្មំ បន ភារិយន្តិ អយមេត្ថ វិនិច្ឆយោ។

យោ បន ទេវទត្តោ វិយ ទុដ្ឋចិត្តេន វធកចិត្តេន តថាគតស្ស ជីវមានកសរីរេ ខុទ្ទកមក្ខិកាយ បិវនមត្តម្បិ លោហិតំ ឧប្បាទេតិ, អយំ **លោហិតុប្បាទកោ** នាម។ ឯតស្ស បព្ពជ្ជា ច ឧបសម្បទា ច វារិតា។ យោ បន រោគវូបសមត្ថំ ជីវកោ វិយ សត្ថេន ផាលេត្វា បូតិមំសលោហិតំ ហរិត្វា ផាសុកំ ករោតិ, ពហុំ សោ បុញ្ញំ បសវតីតិ។

យោ ទេវទត្តោ វិយ សាសនំ ឧទ្ធម្មំ ឧព្ពិនយំ កត្វា ចតុន្នំ កម្មានំ អញ្ញតរវសេន សង្ឃំ ភិន្ទតិ, អយំ **សង្ឃភេទកោ** នាម។ ឯតស្ស បព្ពជ្ជា ច ឧបសម្បទា ច វារិតា។

យោ បន បកតត្តំ ភិក្ខុនី តិណ្ណំ មគ្គានំ អញ្ញតរស្មិំ ទូសេតិ, អយំ **ភិក្ខុនីទូសកោ** នាម។ ឯតស្ស បព្ពជ្ជា ច ឧបសម្បទា ច វារិតា។ យោ បន កាយសំសគ្គេន សីលវិនាសំ បាបេតិ, តស្ស បព្ពជ្ជា ច ឧបសម្បទា ច ន វារិតា។ ពលក្ការេន ឱទាតវត្ថវសនំ កត្វា អនិច្ឆមានំយេវ ទូសេន្តោបិ ភិក្ខុនីទូសកោយេវ, ពលក្ការេន បន ឱទាតវត្ថវសនំ កត្វា ឥច្ឆមានំ ទូសេន្តោ ភិក្ខុនីទូសកោ ន ហោតិ។ កស្មា? យស្មា គិហិភាវេ សម្បដិច្ឆិតមត្តេយេវ សា អភិក្ខុនី ហោតិ។ សកិំ សីលវិបន្នំ បច្ឆា ទូសេន្តោ សិក្ខមានសាមណេរីសុ ច វិប្បដិបជ្ជន្តោ នេវ ភិក្ខុនីទូសកោ ហោតិ, បព្ពជ្ជម្បិ ឧបសម្បទម្បិ លភតិ។ ឥតិ ឥមេ ឯកាទស អភព្ពបុគ្គលា វេទិតព្ពា។

១៤២. ឩនវីសតិវស្សស្ស បន ឧបសម្បទាយេវ បដិក្ខិត្តា, ន បព្ពជ្ជា, តស្មា បដិសន្ធិគ្គហណតោ បដ្ឋាយ បរិបុណ្ណវីសតិវស្សោ ឧបសម្បាទេតព្ពោ។ គព្ភវីសោបិ ហិ បរិបុណ្ណវីសតិវស្សោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។ យថាហ ភគវា –

> “យំ, ភិក្ខវេ, មាតុកុច្ឆិស្មិំ បឋមំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ, បឋមំ វិញ្ញាណំ បាតុភូតំ, តទុបាទាយ សាវស្ស ជាតិ។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, គព្ភវីសំ ឧបសម្បាទេតុ”ន្តិ (មហាវ. ១២៤)។

តត្ថ (បាចិ. អដ្ឋ. ៤០៤) យោ ទ្វាទស មាសេ មាតុកុច្ឆិស្មិំ វសិត្វា មហាបវារណាយ ជាតោ, សោ តតោ បដ្ឋាយ យាវ ឯកូនវីសតិមេ វស្សេ មហាបវារណា, តំ អតិក្កមិត្វា បាដិបទេ ឧបសម្បាទេតព្ពោ។ ឯតេនុបាយេន ហាយនវឌ្ឍនំ វេទិតព្ពំ។ បោរាណកត្ថេរា បន ឯកូនវីសតិវស្សំ សាមណេរំ និក្ខមនីយបុណ្ណមាសិំ អតិក្កម្ម បាដិបទទិវសេ ឧបសម្បាទេន្តិ។ កស្មា? ឯកស្មិំ វស្សេ ឆ ចាតុទ្ទសិកឧបោសថា ហោន្តិ, ឥតិ វីសតិយា វស្សេសុ ចត្តារោ មាសា បរិហាយន្តិ, រាជានោ តតិយេ តតិយេ វស្សេ វស្សំ ឧក្កឌ្ឍន្តិ, ឥតិ អដ្ឋារសវស្សេសុ ឆ មាសា វឌ្ឍន្តិ, តតោ ឧបោសថវសេន បរិហីនេ ចត្តារោ មាសេ អបនេត្វា ទ្វេ មាសា អវសេសា ហោន្តិ, តេ ទ្វេ មាសេ គហេត្វា វីសតិ វស្សានិ បរិបុណ្ណានិ ហោន្តីតិ និក្កង្ខា ហុត្វា និក្ខមនីយបុណ្ណមាសិំ អតិក្កម្ម បាដិបទេ ឧបសម្បាទេន្តិ។

ឯត្ថ បន យោ បវារេត្វា វីសតិវស្សោ ភវិស្សតិ, តំ សន្ធាយ “ឯកូនវីសតិវស្ស”ន្តិ វុត្តំ។ តស្មា យោ មាតុកុច្ឆិស្មិំ ទ្វាទស មាសេ វសិ, សោ ឯកវីសតិវស្សោ ហោតិ។ យោ សត្ត មាសេ វសិ, សោ សត្តមាសាធិកវីសតិវស្សោ។ ឆមាសជាតោ បន ន ជីវតិ, ឩនវីសតិវស្សំ បន “បរិបុណ្ណវីសតិវស្សោ”តិ សញ្ញាយ ឧបសម្បាទេន្តស្ស អនាបត្តិ, បុគ្គលោ បន អនុបសម្បន្នោវ ហោតិ។ សចេ បន សោ ទសវស្សច្ចយេន អញ្ញំ ឧបសម្បាទេតិ, តញ្ចេ មុញ្ចិត្វា គណោ បូរតិ, សូបសម្បន្នោ។ សោបិ ច យាវ ន ជានាតិ, តាវស្ស នេវ សគ្គន្តរាយោ ន មោក្ខន្តរាយោ, ញត្វា បន បុន ឧបសម្បជ្ជិតព្ពំ។

១៤៣. ឥតិ ឥមេហិ បព្ពជ្ជាទោសេហិ វិរហិតោបិ “ន, ភិក្ខវេ, អននុញ្ញាតោ មាតាបិតូហិ បុត្តោ បព្ពាជេតព្ពោ”តិ (មហាវ. ១០៥) វចនតោ មាតាបិតូហិ អននុញ្ញាតោ ន បព្ពាជេតព្ពោ។ តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ១០៥) **មាតាបិតូហីតិ** ជនកេ សន្ធាយ វុត្តំ។ សចេ ទ្វេបិ អត្ថិ, ទ្វេបិ អាបុច្ឆិតព្ពា។ សចេ បិតា មតោ ហោតិ មាតា វា, យោ ជីវតិ, សោ អាបុច្ឆិតព្ពោ, បព្ពជិតាបិ អាបុច្ឆិតព្ពាវ។ អាបុច្ឆន្តេន សយំ វា គន្ត្វា អាបុច្ឆិតព្ពំ, អញ្ញោ វា បេសេតព្ពោ។ សោ ឯវ វា បេសេតព្ពោ “គច្ឆ មាតាបិតរោ អាបុច្ឆិត្វា ឯហី”តិ។ សចេ “អនុញ្ញាតោម្ហី”តិ វទតិ, សទ្ទហន្តេន បព្ពាជេតព្ពោ។ បិតា សយំ បព្ពជិតោ បុត្តម្បិ បព្ពាជេតុកាមោ ហោតិ, មាតរំ អាបុច្ឆិត្វា បព្ពាជេតុ។ មាតា វា ធីតរំ បព្ពាជេតុកាមា បិតរំ អាបុច្ឆិត្វាវ បព្ពាជេតុ។ បិតា បុត្តទារេន អនត្ថិកោ បលាយិ, មាតា “ឥមំ បព្ពាជេថា”តិ បុត្តំ ភិក្ខូនំ ទេតិ, “បិតាស្ស កុហិ”ន្តិ វុត្តេ “ចិត្តកេឡិំ កីឡិតុំ បលាតោ”តិ វទតិ, តំ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។ មាតា កេនចិ បុរិសេន សទ្ធិំ បលាតា ហោតិ, បិតា បន “បព្ពាជេថា”តិ

វទតិ, ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ។ បិតា វិប្បវុត្ថោ ហោតិ, មាតា បុត្តំ “បព្ពាជេថា”តិ អនុជានាតិ, “បិតាស្ស កុហិ”ន្តិ វុត្តេ “កឹ តុម្ហាកំ បិតរា, អហំ ជានិស្សាមី”តិ វទតិ, បព្ពាជេតុំ វដ្ដតីតិ **ករុន្ទិយំ** វុត្តំ។

មាតាបិតរោ មតា, ទារកោ ចូឡមាតាទីនំ សន្តិកេ សំវទ្ធោ, តស្មិំ បព្ពាជិយមានេ ញាតកា កលហំ វា ករោន្តិ ខិយ្យន្តិ វា, តស្មា វិវាទុបច្ឆេទនត្ថំ អាបុច្ឆិត្វា បព្ពាជេតព្ពោ, អនាបុច្ឆិត្វា បព្ពាជេន្តស្ស បន អាបត្តិ នត្ថិ។ ទហរកាលេ គហេត្វា បោសកា មាតាបិតរោ នាម ហោន្តិ, តេសុបិ ឯសេវ នយោ។ បុត្តោ អត្តានំ និស្សាយ ជីវតិ, ន មាតាបិតរោ។ សចេបិ រាជា ហោតិ, អាបុច្ឆិត្វាវ បព្ពាជេតព្ពោ។ មាតាបិតូហិ អនុញ្ញាតោ បព្ពជិត្វា បុន វិព្ភមតិ, សចេបិ សតក្ខត្តុំ បព្ពជិត្វា វិព្ភមតិ, អាគតាគតកាលេ បុនប្បុនំ អាបុច្ឆិត្វាវ បព្ពាជេតព្ពោ។ សចេបិ ឯវំ វទន្តិ “អយំ វិព្ភមិត្វា គេហំ អាគតោ, អម្ហាកំ កម្មំ ន ករោតិ, បព្ពជិត្វា តុម្ហាកំ វត្តំ ន បូរេតិ, នត្ថិ ឥមស្ស អាបុច្ឆនកិច្ចំ , អាគតាគតំ នំ បព្ពាជេយ្យាថា”តិ, ឯវំ និស្សដ្ឋំ បុន អនាបុច្ឆាបិ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។

យោបិ ទហរកាលេយេវ “អយំ តុម្ហាកំ ទិន្នោ, យទា ឥច្ឆថ, តទា បព្ពាជេយ្យាថា”តិ ឯវំ ទិន្នោ ហោតិ, សោបិ អាគតាគតោ បុន អនាបុច្ឆិត្វាវ បព្ពាជេតព្ពោ។ យំ បន ទហរកាលេយេវ “ឥមំ, ភន្តេ, បព្ពាជេយ្យាថា”តិ អនុជានិត្វា បច្ឆា វុឌ្ឍិប្បត្តកាលេ នានុជានន្តិ, អយំ ន អនាបុច្ឆា បព្ពាជេតព្ពោ។ ឯកោ មាតាបិតូហិ សទ្ធិំ ភណ្ឌិត្វា “បព្ពាជេថ ម”ន្តិ អាគច្ឆតិ, “អាបុច្ឆិត្វា ឯហី”តិ ច វុត្តោ “នាហំ គច្ឆាមិ, សចេ មំ ន បព្ពាជេថ, វិហារំ វា ឈាបេមិ, សត្ថេន វា តុម្ហេ បហរាមិ, តុម្ហាកំ ញាតកានំ វា ឧបដ្ឋាកានំ វា អារាមច្ឆេទនាទីហិ អនត្ថំ ឧប្បាទេមិ, រុក្ខា វា បតិត្វា មរាមិ, ចោរមជ្ឈំ វា បវិសាមិ, ទេសន្តរំ វា គច្ឆាមី”តិ វទតិ, តំ តស្សេវ រក្ខណត្ថាយ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បនស្ស មាតាបិតរោ អាគន្ត្វា “កស្មា អម្ហាកំ បុត្តំ បព្ពាជយិត្ថា”តិ វទន្តិ, តេសំ តមត្ថំ អារោចេត្វា “រក្ខណត្ថាយ នំ បព្ពាជយិម្ហ, បញ្ញាយថ តុម្ហេ បុត្តេនា”តិ វត្តព្ពា។ “រុក្ខា បតិស្សាមី”តិ អភិរុហិត្វា បន ហត្ថបាទេ មុញ្ចន្តំ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិយេវ។

ឯកោ វិទេសំ គន្ត្វា បព្ពជ្ជំ យាចតិ, អាបុច្ឆិត្វា ចេ គតោ, បព្ពាជេតព្ពោ។ នោ ចេ, ទហរភិក្ខុំ បេសេត្វា អាបុច្ឆាបេត្វា បព្ពាជេតព្ពោ។ អតិទូរញ្ចេ ហោតិ, បព្ពាជេត្វាបិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ បេសេត្វា ទស្សេតុំ វដ្ដតិ។ **ករុន្ទិយំ** បន វុត្តំ “សចេ ទូរំ ហោតិ, មគ្គោ ច មហាកន្តារោ, ‘គន្ត្វា អាបុច្ឆិស្សាមី’តិ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតី”តិ។ សចេ បន មាតាបិតូនំ ពហូ បុត្តា ហោន្តិ, ឯវញ្ច វទន្តិ “ភន្តេ, ឯតេសំ ទារកានំ យំ ឥច្ឆថ, តំ បព្ពាជេយ្យាថា”តិ, ទារកេ វីមំសិត្វា យំ ឥច្ឆតិ, សោ បព្ពាជេតព្ពោ។ សចេបិ សកលេន កុលេន វា គាមេន វា អនុញ្ញាតោ ហោតិ “ភន្តេ, ឥមស្មិំ កុលេ វា គាមេ វា យំ ឥច្ឆថ, តំ បព្ពាជេយ្យាថា”តិ, យំ ឥច្ឆតិ, សោ បព្ពាជេតព្ពោតិ។

១៤៤. ឯវំ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣៤) បព្ពជ្ជាទោសវិរហិតំ មាតាបិតូហិ អនុញ្ញាតំ បព្ពាជេន្តេនបិ ច សចេ អច្ឆិន្នកេសោ ហោតិ, ឯកសីមាយញ្ច អញ្ញេបិ ភិក្ខូ អត្ថិ, កេសច្ឆេទនត្ថាយ ភណ្ឌុកម្មំ អាបុច្ឆិតព្ពំ។ តត្រាយំ អាបុច្ឆនវិធិ (មហាវ. អដ្ឋ. ៩៨) – សីមាបរិយាបន្នេ ភិក្ខូ សន្និបាតេត្វា បព្ពជ្ជាបេក្ខំ តត្ថ នេត្វា “សង្ឃំ, ភន្តេ, ឥមស្ស ទារកស្ស ភណ្ឌុកម្មំ អាបុច្ឆាមី”តិ តិក្ខត្តុំ វា ទ្វិក្ខត្តុំ វា សកឹ វា វត្តព្ពំ។ ឯត្ថ ច “ឥមស្ស ទារកស្ស ភណ្ឌុកម្មំ អាបុច្ឆាមី”តិបិ “ឥមស្ស សមណករណំ អាបុច្ឆាមី”តិបិ “អយំ សមណោ ហោតុកាមោ”តិបិ “អយំ បព្ពជិតុកាមោ”តិបិ វត្តុំ វដ្ដតិយេវ។ សចេ សភាគដ្ឋានំ ហោតិ, ទស វា វីសតិ វា តឹសំ វា ភិក្ខូ វសន្តីតិ បរិច្ឆេទោ បញ្ញាយតិ, តេសំ បិតោកាសំ វា និសិន្នោកាសំ វា គន្ត្វាបិ បុរិមនយេនេវ អាបុច្ឆិតព្ពំ។ បព្ពជ្ជាបេក្ខំ វិនាវ ទហរភិក្ខូ វា សាមណេរេ វា បេសេត្វាបិ “ឯកោ, ភន្តេ, បព្ពជ្ជាបេក្ខោ អត្ថិ, តស្ស ភណ្ឌុកម្មំ អាបុច្ឆាមា”តិអាទិនា នយេន អាបុច្ឆាបេតុំ វដ្ដតិ។ សចេ កេចិ ភិក្ខូ សេនាសនំ វា គុម្ពាទីនិ វា បវិសិត្វា និទ្ទាយន្តិ វា សមណធម្មំ វា ករោន្តិ, អាបុច្ឆកា ច បរិយេសន្តាបិ អទិស្វា “សព្ពេ អាបុច្ឆិតា អម្ហេហី”តិ សញ្ញិនោ ហោន្តិ, បព្ពជ្ជា នាម លហុកកម្មំ, តស្មា បព្ពជិតោ សុបព្ពជិតោ, បព្ពាជេន្តស្សបិ អនាបត្តិ។

សចេ បន វិហារោ មហា ហោតិ អនេកភិក្ខុសហស្សាវាសោ, សព្ពេ ភិក្ខូ សន្និបាតាបេតុម្បិ ទុក្ករំ, បគេវ បដិបាដិយា អាបុច្ឆិតុំ, ខណ្ឌសីមាយ វា ឋត្វា នទីសមុទ្ទាទីនិ វា គន្ត្វា បព្ពាជេតព្ពោ។ យោ បន នវមុណ្ឌោ វា ហោតិ វិព្ភន្តកោ វា និគណ្ឋាទីសុ អញ្ញតរោ វា ទ្វង្គុលកេសោ វា ឩនទ្វង្គុលកេសោ វា, តស្ស កេសច្ឆេទនកិច្ចំ នត្ថិ, តស្មា ភណ្ឌុកម្មំ អនាបុច្ឆិត្វាបិ តាទិសំ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។ ទ្វង្គុលាតិរិត្តកេសោ បន យោ ហោតិ អន្តមសោ ឯកសិខាមត្តធរោបិ, សោ ភណ្ឌុកម្មំ អាបុច្ឆិត្វាវ បព្ពាជេតព្ពោ។

១៤៥. ឯវំ អាបុច្ឆិត្វា បព្ពាជេន្តេន ច បរិបុណ្ណបត្តចីវរោវ បព្ពាជេតព្ពោ។ សចេ តស្ស នត្ថិ, យាចិតកេនបិ បត្តចីវរេន បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ, សភាគដ្ឋានេ វិស្សាសេន គហេត្វាបិ បព្ពាជេតុំ វដ្ដតិ។ សចេ (មហាវ. អដ្ឋ. ១១៨) បន អបក្កំ បត្តំ ចីវរូបគានិ ច វត្ថានិ គហេត្វា អាគតោ ហោតិ, យាវ បត្តោ បច្ចតិ, ចីវរានិ ច ករីយន្តិ, តាវ វិហារេ វសន្តស្ស អនាមដ្ឋបិណ្ឌបាតំ ទាតុំ វដ្ដតិ, ថាលកេសុ ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ បុរេភត្តំ

សាមណេរភាគសមកោ អាមិសភាគោ ទាតុំ វដ្តតិ, សេនាសនគ្គាហោ បន សលាកភត្តឧទ្ទេសភត្តនិមន្តនាទីនិ ច ន វដ្តន្តិ។ បច្ឆាភត្តម្បិ សាមណេរភាគសមោ តេលតណ្ឌុលមធុផាណិតាទិភេសជ្ជភាគោ វដ្តតិ។ សចេ គិលានោ ហោតិ, ភេសជ្ជមស្ស កាតុំ វដ្តតិ, សាមណេរស្ស វិយ សព្ពំ បដិជគ្គនកម្មំ។ ឧបសម្បទាបេក្ខំ បន យាចិតកេន បត្តចីវរេន ឧបសម្បាទេតុំ ន វដ្តតិ។ “ន, ភិក្ខវេ, យាចិតកេន បត្តចីវរេន ឧបសម្បាទេតព្ពោ, យោ ឧបសម្បាទេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ១១៨) វុត្តំ។ តស្មា សោ បរិបុណ្ណបត្តចីវរោយេវ ឧបសម្បាទេតព្ពោ។ សចេ តស្ស នត្ថិ, អាចរិយុបជ្ឈាយា ចស្ស ទាតុកាមា ហោន្តិ, អញ្ញេ វា ភិក្ខូ និរបេក្ខេហិ និស្សជ្ជិត្វា អធិដ្ឋានុបគំ បត្តចីវរំ ទាតព្ពំ។ យាចិតកេន បន បត្តេន វា ចីវរេន វា ឧបសម្បាទេន្តស្សេវ អាបត្តិ ហោតិ, កម្មំ បន ន កុប្បតិ។

១៤៦. បរិបុណ្ណបត្តចីវរំ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣៤) បព្ពាជេន្តេនបិ សចេ ឱកាសោ ហោតិ, សយំ បព្ពាជេតព្ពោ។ សចេ ឧទ្ទេសបរិបុច្ឆាទីហិ ព្យាវដោ ហោតិ, ឱកាសំ ន លភតិ, ឯកោ ទហរភិក្ខុ វត្តព្ពោ “ឯតំ បព្ពាជេហី”តិ។ អវុត្តោបិ ចេ ទហរភិក្ខុ ឧបជ្ឈាយំ ឧទ្ទិស្ស បព្ពាជេតិ, វដ្តតិ។ សចេ ទហរភិក្ខុ នត្ថិ, សាមណេរោបិ វត្តព្ពោ “ឯតំ ខណ្ឌសីមំ នេត្វា បព្ពាជេត្វា កាសាយានិ អច្ឆាទេត្វា ឯហី”តិ។ សរណានិ បន សយំ ទាតព្ពានិ។ ឯវំ ភិក្ខុនាវ បព្ពាជិតោ ហោតិ។ បុរិសញ្ហិ ភិក្ខុតោ អញ្ញោ បព្ពាជេតុំ ន លភតិ, មាតុគាមំ ភិក្ខុនីតោ អញ្ញោ, សាមណេរោ បន សាមណេរី វា អាណត្តិយា កាសាយានិ ទាតុំ លភន្តិ, កេសោរោបនំ យេន កេនចិ កតំ សុកតំ។

សចេ បន ភព្ពរូបោ ហោតិ សហេតុកោ ញាតោ យសស្សី កុលបុត្តោ, ឱកាសំ កត្វាបិ សយមេវ បព្ពាជេតព្ពោ, “មត្តិកាមុដ្ឋឹ គហេត្វា នហាយិត្វា អាគច្ឆាហី”តិ ច ន បន វិស្សជ្ជេតព្ពោ ។ បព្ពជិតុកាមានញ្ហិ បឋមំ ពលវឧស្សាហោ ហោតិ, បច្ឆា បន កាសាយានិ ច កេសហរណសត្ថកញ្ច ទិស្វា ឧត្រសន្តិ, ឯត្តោយេវ បលាយន្តិ, តស្មា សយមេវ នហានតិត្ថំ នេត្វា សចេ នាតិទហរោ, “នហាហី”តិ វត្តព្ពោ, កេសា បនស្ស សយមេវ មត្តិកំ គហេត្វា ធោវិតព្ពា ។ ទហរកុមារកោ បន សយំ ឧទកំ ឱតរិត្វា គោមយមត្តិកាហិ ឃំសិត្វា នហាបេតព្ពោ។ សចេបិស្ស កច្ឆុ វា បិឡកា វា ហោន្តិ, យថា មាតា បុត្តំ ន ជិគុច្ឆតិ, ឯវមេវ អជិគុច្ឆន្តេន សាធុកំ ហត្ថបាទតោ ច សីសតោ ច បដ្ឋាយ ឃំសិត្វា ឃំសិត្វា នហាបេតព្ពោ។ កស្មា? ឯត្តកេន ហិ ឧបការេន កុលបុត្តា អាចរិយុបជ្ឈាយេសុ ច សាសនេ ច ពលវសិនេហា តិព្ពគារវា អនិវត្តិធម្មា ហោន្តិ, ឧប្បន្នំ អនភិរតឹ វិនោទេត្វា ថេរភាវំ បាបុណន្តិ, កតញ្ញុកតវេទិនោ ហោន្តិ។

ឯវំ នហាបនកាលេ បន កេសមស្សុំ ឱរោបនកាលេ វា “ត្វំ ញាតោ យសស្សី, ឥទានិ មយំ តំ និស្សាយ បច្ចយេហិ ន កិលមិស្សាមា”តិ ន វត្តព្ពោ, អញ្ញាបិ អនិយ្យានិកកថា ន វត្តព្ពា, អថ ខ្វស្ស “អាវុសោ, សុដ្ឋុ ឧបធារេហិ, សតឹ ឧបដ្ឋាបេហី”តិ វត្វា តចបញ្ចកកម្មដ្ឋានំ អាចិក្ខិតព្ពំ។ អាចិក្ខន្តេន ច វណ្ណសណ្ឋានគន្ធាសយោកាសវសេន អសុចិជេគុច្ឆបដិក្កូលភាវំ និជ្ជីវនិស្សត្តភាវំ វា បាកដំ ករោន្តេន អាចិក្ខិតព្ពំ។ សចេ ហិ សោ បុព្ពេ មទ្ទិតសង្ខារោ ហោតិ ភាវិតភាវនោ កណ្ដកវេធាបេក្ខោ វិយ បរិបក្កគណ្ឌោ សូរិយុគ្គមនាបេក្ខំ វិយ ច បរិណតបទុមំ, អថស្ស អារទ្ធមត្តេ កម្មដ្ឋានំ មនសិការេ ឥន្ទាសនិ វិយ បព្ពតេ កិលេសបព្ពតេ ចុណ្ណយមានំយេវ ញាណំ បវត្តតិ, ខុរគ្គេយេវ អរហត្តំ បាបុណាតិ។ យេ ហិ កេចិ ខុរគ្គេ អរហត្តំ បត្តា, សព្ពេ តេ ឯវរូបំ សវនំ លភិត្វា កល្យាណមិត្តេន អាចរិយេន ទិន្ននយំ និស្សាយ, នោ អនិស្សាយ។ តស្មាស្ស អាទិតោវ ឯវរូបី កថា កថេតព្ពាតិ។

កេសេសុ បន ឱរោបិតេសុ ហលិទ្ទិចុណ្ណេន វា គន្ធចុណ្ណេន វា សីសញ្ច សរីរញ្ច ឧព្ពដ្ដេត្វា គិហិគន្ធំ អបនេត្វា កាសាយានិ តិក្ខត្តុំ វា ទ្វិក្ខត្តុំ វា សកឹ វា បដិគ្គាហាបេតព្ពោ។ អថាបិស្ស ហត្ថេ អទត្វា អាចរិយោ វា ឧបជ្ឈាយោ វា សយមេវ អច្ឆាទេតិ, វដ្តតិ។ សចេ អញ្ញំ ទហរំ វា សាមណេរំ វា ឧបាសកំ វា អាណាបេតិ “អាវុសោ, ឯតានិ កាសាយានិ គហេត្វា ឯតំ អច្ឆាទេហី”តិ, តញ្ញេវ វា អាណាបេតិ “ឯតានិ គហេត្វា អច្ឆាទេហី”តិ, សព្ពំ តំ វដ្តតិ, សព្ពំ តេន ភិក្ខុនាវ ទិន្នំ ហោតិ។ យំ បន និវាសនំ វា បារុបនំ វា អនាណត្តិយា និវាសេតិ វា បារុបតិ វា, តំ អបនេត្វា បុន ទាតព្ពំ។ ភិក្ខុនា ហិ សហត្ថេន វា អាណត្តិយា វា ទិន្នមេវ កាសាយំ វដ្តតិ, អទិន្នំ ន វដ្តតិ។ សចេបិ តស្សេវ សន្តកំ ហោតិ, កោ បន វាទោ ឧបជ្ឈាយមូលកេ។

១៤៧. ឯវំ បន ទិន្នានិ កាសាយានិ អច្ឆាទាបេត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ការាបេត្វា យេ តត្ថ សន្និបតិតា ភិក្ខូ, តេសំ បាទេ វន្ទាបេត្វា អថ សរណគហណត្ថំ ឧក្កុដិកំ និសីទាបេត្វា អញ្ជលិំ បគ្គណ្ហាបេត្វា “ឯវំ វទេហី”តិ វត្តព្ពោ, “យមហំ វទាមិ, តំ វទេហី”តិ វត្តព្ពោ។ អថស្ស ឧបជ្ឈាយេន វា អាចរិយេន វា “ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមី”តិអាទិនា នយេន សរណានិ ទាតព្ពានិ យថាវុត្តបដិបាដិយាវ, ន ឧប្បដិបាដិយា។ សចេ ហិ ឯកបទម្បិ ឯកក្ខរម្បិ ឧប្បដិបាដិយា ទេតិ, ពុទ្ធំ សរណំយេវ វា តិក្ខត្តុំ ទត្វា បុន ឥតរេសុ ឯកេកំ តិក្ខត្តុំ ទេតិ, អទិន្នានិ ហោន្តិ សរណានិ។

ឥមញ្ច បន សរណគមនុបសម្បទំ បដិក្ខិបិត្វា អនុញ្ញាតឧបសម្បទា ឯកតោសុទ្ធិយា វដ្ដតិ, សាមណេរបព្ពជ្ជា បន ឧភតោសុទ្ធិយាវ វដ្ដតិ, នោ ឯកតោសុទ្ធិយា។ តស្មា ឧបសម្បទាយ សចេ អាចរិយោ ញត្តិទោសញ្ចេវ កម្មវាចាទោសញ្ច វជ្ជេត្វា កម្មំ ករោតិ, សុកតំ ហោតិ។ បព្ពជ្ជាយ បន ឥមានិ តីណិ សរណានិ ពុ-ការ ធ-ការាទីនំ ព្យញ្ជនានំ ឋានករណសម្បទំ អហាបេន្តេន អាចរិយេនបិ អន្តេវាសិកេនបិ វត្តព្ពានិ។ សចេ អាចរិយោ វត្តុំ សក្កោតិ, អន្តេវាសិកោ ន សក្កោតិ, អន្តេវាសិកោ វា សក្កោតិ, អាចរិយោ ន សក្កោតិ, ឧភោបិ វា ន សក្កោន្តិ, ន វដ្ដតិ។ សចេ បន ឧភោបិ សក្កោន្តិ, វដ្ដតិ។ ឥមានិ ច បន ទទមានេន “ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមី”តិ ឯវំ ឯកសម្ពន្ធានិ អនុនាសិកន្តានិ វា កត្វា ទាតព្ពានិ, “ពុទ្ធម សរណម គច្ឆាមី”តិ ឯវំ វិច្ឆិន្ទិត្វា មការន្តានិ វា កត្វា ទាតព្ពានិ។ **អន្ធកដ្ឋកថាយំ** “នាមំ សាវេត្វា ‘អហំ, ភន្តេ, ពុទ្ធរក្ខិតោ យាវជីវំ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមី”តិ វុត្តំ, តំ ឯកដ្ឋកថាយម្បិ នត្ថិ, បាឡិយម្បិ ន វុត្តំ, តេសំ រុចិមត្តមេវ, តស្មា ន គហេតព្ពំ។ ន ហិ តថា អវទន្តស្ស សរណំ កុប្បតិ។ ឯត្តាវតា ច សាមណេរភូមិយំ បតិដ្ឋិតោ ហោតិ។

១៤៨. សចេ បនេស គតិមា ហោតិ បណ្ឌិតជាតិកោ, អថស្ស តស្មឹយេវ ឋានេ សិក្ខាបទានិ ឧទ្ទិសិតព្ពានិ។ កថំ? យថា ភគវតា ឧទ្ទិដ្ឋានិ។ វុត្តញ្ហេតំ –

> “អនុជានាមិ , ភិក្ខវេ, សាមណេរានំ ទស សិក្ខាបទានិ, តេសុ ច សាមណេរេហិ សិក្ខិតុំ។ បាណាតិបាតា វេរមណិ, អទិន្នាទានា វេរមណិ, អព្រហ្មចរិយា វេរមណិ, មុសាវាទា វេរមណិ, សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានា វេរមណិ, វិកាលភោជនា វេរមណិ, នច្ចគីតវាទិត វិសូកទស្សនា វេរមណិ, មាលាគន្ធវិលេបន ធារណ មណ្ឌន វិភូសនដ្ឋានា វេរមណិ, ឧច្ចាសយនមហាសយនា វេរមណិ, ជាតរូបរជតបដិគ្គហណា វេរមណី”តិ (មហាវ. ១០៦)។

អន្ធកដ្ឋកថាយំ បន “អហំ, ភន្តេ, ឥត្ថន្នាមោ យាវជីវំ បាណាតិបាតា វេរមណិសិក្ខាបទំ សមាទិយាមី”តិ ឯវំ សរណទានំ វិយ សិក្ខាបទទានម្បិ វុត្តំ, តំ នេវ បាឡិយំ, ន អដ្ឋកថាសុ អត្ថិ, តស្មា យថាបាឡិយាវ ឧទ្ទិសិតព្ពានិ។ បព្ពជ្ជា ហិ សរណគមនេនេវ សិទ្ធា, សិក្ខាបទានិ បន កេវលំ សិក្ខាបទបូរណត្ថំ ជានិតព្ពានិ, តស្មា បាឡិយា អាគតនយេនេវ ឧគ្គហេតុំ អសក្កោន្តស្ស យាយ កាយចិ ភាសាយ អត្ថវសេនបិ អាចិក្ខិតុំ វដ្ដតិ។ យាវ បន អត្តនា សិក្ខិតព្ពសិក្ខាបទានិ ន ជានាតិ, សង្ឃាដិបត្តចីវរធារណដ្ឋាននិសជ្ជាទីសុ បានភោជនាទិវិធិម្ហិ ច ន កុសលោ ហោតិ, តាវ ភោជនសាលំ វា សលាកភាជនដ្ឋានំ វា អញ្ញំ វា តថារូបដ្ឋានំ ន បេសេតព្ពោ, សន្តិកាវចរោយេវ កាតព្ពោ, ពាលទារកោ វិយ បដិបជ្ជិតព្ពោ, សព្ពមស្ស កប្បិយាកប្បិយំ អាចិក្ខិតព្ពំ, និវាសនបារុបនាទីសុ អភិសមាចារិកេសុ វិនេតព្ពោ។ តេនបិ –

> “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ទសហង្គេហិ សមន្នាគតំ សាមណេរំ នាសេតុំ។ បាណាតិបាតី ហោតិ, អទិន្នាទាយី ហោតិ, អព្រហ្មចារី ហោតិ, មុសាវាទី ហោតិ, មជ្ជបាយី ហោតិ, ពុទ្ធស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ, ធម្មស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ, សង្ឃស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ, មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ, ភិក្ខុនីទូសកោ ហោតី”តិ (មហាវ. ១០៨) –

ឯវំ វុត្តានិ ទស នាសនង្គានិ អារកា បរិវជ្ជេត្វា អាភិសមាចារិកំ បរិបូរេន្តេន ទសវិធេ សីលេ សាធុកំ សិក្ខិតព្ពំ។

១៤៩. យោ បន (មហាវ. អដ្ឋ. ១០៨) បាណាតិបាតាទីសុ ទសសុ នាសនង្គេសុ ឯកម្បិ កម្មំ ករោតិ, សោ លិង្គនាសនាយ នាសេតព្ពោ។ តីសុ ហិ នាសនាសុ លិង្គនាសនាយេវ ឥធាធិប្បេតា។ យថា ច ភិក្ខូនំ បាណាតិបាតាទីសុ តា តា អាបត្តិយោ ហោន្តិ, ន តថា សាមណេរានំ។ សាមណេរោ ហិ កុន្ថ កិបិល្លិកម្បិ មារេត្វា មង្គុលណ្ឌកម្បិ ភិន្ទិត្វា នាសេតព្ពតំយេវ បាបុណាតិ, តាវទេវស្ស សរណគមនានិ ច ឧបជ្ឈាយគ្គហណញ្ច សេនាសនគ្គាហោ ច បដិប្បស្សម្ភន្តិ, សង្ឃលាភំ ន លភតិ, លិង្គមត្តមេវ ឯកំ អវសិដ្ឋំ ហោតិ។ សោ សចេ អាកិណ្ណទោសោវ ហោតិ, អាយតឹ សំវរេ ន តិដ្ឋតិ, និក្កឌ្ឍិតព្ពោ។ អថ សហសា វិរជ្ឈិត្វា “ទុដ្ឋុ មយា កត”ន្តិ បុន សំវរេ ឋាតុកាមោ ហោតិ, លិង្គនាសនកិច្ចំ នត្ថិ, យថានិវត្ថបារុតស្សេវ សរណានិ ទាតព្ពានិ, ឧបជ្ឈាយោ ទាតព្ពោ។ សិក្ខាបទានិ បន សរណគមនេនេវ ឥជ្ឈន្តិ។ សាមណេរានញ្ហិ សរណគមនំ ភិក្ខូនំ ឧបសម្បទកម្មវាចាសទិសំ, តស្មា ភិក្ខូនំ វិយ ចតុបារិសុទ្ធិសីលំ ឥមិនាបិ ទស សីលានិ សមាទិន្នានេវ ហោន្តិ, ឯវំ សន្តេបិ ទឡ្ហីករណត្ថំ អាយតឹ សំវរេ បតិដ្ឋាបនត្ថំ បុន ទាតព្ពានិ។ សចេ បុរិមិកាយ បុន សរណានិ គហិតានិ, បច្ឆិមិកាយ វស្សាវាសិកំ លច្ឆតិ។ សចេ បច្ឆិមិកាយ គហិតានិ, សង្ឃេន អបលោកេត្វា លាភោ ទាតព្ពោ។ អទិន្នាទានេ តិណសលាកមត្តេនបិ វត្ថុនា, អព្រហ្មចរិយេ តីសុ មគ្គេសុ យត្ថ កត្ថចិ វិប្បដិបត្តិយា, មុសាវាទេ ហសាធិប្បាយតាយបិ មុសា ភណិតេ អស្សមណោ ហោតិ, នាសេតព្ពតំ អាបជ្ជតិ, មជ្ជបានេ បន ភិក្ខុនោ អជានិត្វាបិ ពីជតោ បដ្ឋាយ មជ្ជំ បិវន្តស្ស បាចិត្តិយំ។ សាមណេរោ ជានិត្វា បិវន្តោវ សីលភេទំ អាបជ្ជតិ, ន អជានិ

ត្វា។ យានិ បនស្ស ឥតរានិ បញ្ច សិក្ខាបទានិ, ឯតេសុ ភិន្នេសុ ន នាសេតព្ពោ, ទណ្ឌកម្មំ កាតព្ពំ។ សិក្ខាបទេ បន បុន ទិន្នេបិ អទិន្នេបិ វដ្ដតិ, ទណ្ឌកម្មេន បន បីឡេត្វា អាយតឹ សំវរេ ឋបនត្ថាយ ទាតព្ពមេវ។

អវណ្ណភាសនេ បន “អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ”តិអាទីនំ បដិបក្ខវសេន ពុទ្ធស្ស វា “ស្វាក្ខាតោ”តិអាទីនំ បដិបក្ខវសេន ធម្មស្ស វា “សុប្បដិបន្នោ”តិអាទីនំ បដិបក្ខវសេន សង្ឃស្ស វា អវណ្ណំ ភាសន្តោ រតនត្តយំ និន្ទន្តោ គរហន្តោ អាចរិយុបជ្ឈាយាទីហិ “មា ឯវំ អវចា”តិ អវណ្ណភាសនេ អាទីនវំ ទស្សេត្វា និវារេតព្ពោ។ “សចេ យាវតតិយំ វុច្ចមានោ ន ឱរមតិ, កណ្ដកនាសនាយ នាសេតព្ពោ”តិ **កុរុន្ទិយំ** វុត្តំ។ **មហាអដ្ឋកថាយំ** បន “សចេ ឯវំ វុច្ចមានោ តំ លទ្ធឹ និស្សជ្ជតិ, ទណ្ឌកម្មំ ការេត្វា អច្ចយំ ទេសាបេតព្ពោ។ សចេ ន និស្សជ្ជតិ, តថេវ អាទាយ បគ្គយ្ហ តិដ្ឋតិ, លិង្គនាសនាយ នាសេតព្ពោ”តិ វុត្តំ, តំ យុត្តំ។ អយមេវ ហិ នាសនា ឥធាធិប្បេតាតិ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិកេបិ ឯសេវ នយោ។ សស្សតុច្ឆេទានញ្ហិ អញ្ញតរទិដ្ឋិកោ សចេ អាចរិយាទីហិ ឱវទិយមានោ និស្សជ្ជតិ, ទណ្ឌកម្មំ ការេត្វា អច្ចយំ ទេសាបេតព្ពោ, អបដិនិស្សជ្ជន្តោវ នាសេតព្ពោ។ ភិក្ខុនីទូសកោ ចេត្ថ កាមំ អព្រហ្មចារិគ្គហណេន គហិតោវ, អព្រហ្មចារី បន អាយតឹ សំវរេ ឋាតុកាមំ សរណានិ ទត្វា ឧបសម្បាទេតុំ វដ្ដតិ។ ភិក្ខុនីទូសកោ អាយតឹ សំវរេ ឋាតុកាមោបិ បព្ពជ្ជម្បិ ន លភតិ, បគេវ ឧបសម្បទន្តិ ឯតមត្ថំ ទស្សេតុំ “ភិក្ខុនីទូសកោ”តិ ឥទំ វិសុំ ទសមំ អង្គំ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។

១៥០. “អនុជានាមិ , ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតស្ស សាមណេរស្ស ទណ្ឌកម្មំ កាតុំ។ ភិក្ខូនំ អលាភាយ បរិសក្កតិ, ភិក្ខូនំ អនត្ថាយ បរិសក្កតិ, ភិក្ខូនំ អវាសាយ បរិសក្កតិ, ភិក្ខូ អក្កោសតិ, បរិភាសតិ, ភិក្ខូ ភិក្ខូហិ ភេទេតី”តិ (មហាវ. ១០៧) “វចនតោ បន ឥមានិ បញ្ច អង្គានិ, សិក្ខាបទេសុ ច បច្ឆិមានិ វិកាលភោជនាទីនិ បញ្ចាតិ ទស ទណ្ឌកម្មវត្ថូនិ។ កឹបនេត្ថ ទណ្ឌកម្មំ កត្តព្ព”ន្តិ? “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, យត្ថ វា វសតិ, យត្ថ វា បដិក្កមតិ, តត្ថ អាវរណំ កាតុ”ន្តិ (មហាវ. ១០៧) វចនតោ យត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ១០៧) វសតិ វា បវិសតិ វា, តត្ថ អាវរណំ កាតព្ពំ “មា ឥធ បវិសា”តិ។ ឧភយេនបិ អត្តនោ បរិវេណញ្ច វស្សគ្គេន បត្តសេនាសនញ្ច វុត្តំ។ តស្មា ន សព្ពោ សង្ឃារាមោ អាវរណំ កាតព្ពោ, ករោន្តោ ច ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ “ន, ភិក្ខវេ, សព្ពោ សង្ឃារាមោ អាវរណំ កាតព្ពោ, យោ ករេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ វុត្តត្តា។ ន ច មុខទ្វារិកោ អាហារោ អាវរណំ កាតព្ពោ, ករោន្តោ ច ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ “ន, ភិក្ខវេ, មុខទ្វារិកោ អាហារោ អាវរណំ កាតព្ពោ, យោ ករេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ វុត្តត្តា។ តស្មា “អជ្ជ មា ខាទ មា ភុញ្ជា”តិ វទតោបិ “អាហារម្បិ និវារេស្សាមី”តិ បត្តចីវរំ អន្តោ និក្ខិបតោបិ សព្ពបយោគេសុ ទុក្កដំ។ អនាចារស្ស បន ទុព្ពចសាមណេរស្ស ទណ្ឌកម្មំ កត្វា យាគុំ វា ភត្តំ វា បត្តចីវរំ វា ទស្សេត្វា “ឯត្តកេ នាម ទណ្ឌកម្មេ អាហដេ ឥទំ លច្ឆសី”តិ វត្តុំ វដ្ដតិ។ ភគវតា ហិ អាវរណមេវ ទណ្ឌកម្មំ វុត្តំ។ ធម្មសង្គាហកត្ថេរេហិ បន “អបរាធានុរូបំ ឧទកទារុវាលិកាទីនំ អាហរាបនម្បិ កាតព្ព”ន្តិ វុត្តំ, តស្មា តម្បិ កាតព្ពំ, តញ្ច ខោ “ឱរមិស្សតិ វិរមិស្សតី”តិ អនុកម្បាយ, ន “នស្សិស្សតិ វិព្ភមិស្សតី”តិអាទិនយប្បវត្តេន បាបជ្ឈាសយេន។ “ទណ្ឌកម្មំ ករោមី”តិ ច ឧណ្ហបាសាណេ វា និបជ្ជាបេតុំ បាសាណិដ្ឋកាទីនិ វា សីសេ និក្ខិបាបេតុំ ឧទកំ វា បវេសេតុំ ន វដ្ដតិ។

ឧបជ្ឈាយំ អនាបុច្ឆាបិ ទណ្ឌកម្មំ ន ការេតព្ពំ “ន, ភិក្ខវេ, ឧបជ្ឈាយំ អនាបុច្ឆា អាវរណំ កាតព្ពំ, យោ ករេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ១០៨) វចនតោ។ ឯត្ថ បន “តុម្ហាកំ សាមណេរស្ស អយំ នាម អបរាធោ, ទណ្ឌកម្មមស្ស ករោថា”តិ តិក្ខត្តុំ វុត្តេ សចេ សោ ឧបជ្ឈាយោ ទណ្ឌកម្មំ ន ករោតិ, សយំ កាតុំ វដ្ដតិ។ សចេបិ អាទិតោ ឧបជ្ឈាយោ វទតិ “មយ្ហំ សាមណេរានំ ទោសេ សតិ តុម្ហេ ទណ្ឌកម្មំ ករោថា”តិ, កាតុំ វដ្ដតិយេវ។ យថា ច សាមណេរានំ, ឯវំ សទ្ធិវិហារិកន្តេវាសិកានម្បិ ទណ្ឌកម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ, អញ្ញេសំ បន បរិសា ន អបលាឡេតព្ពា, អបលាឡេន្តោ ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ “ន, ភិក្ខវេ, អញ្ញស្ស បរិសា អបលាឡេតព្ពា, យោ អបលាឡេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ១០៨) វចនតោ ។ តស្មា “តុម្ហាកំ បត្តំ ទេម, ចីវរំ ទេមា”តិ អត្តនោ ឧបដ្ឋានករណត្ថំ សង្គណ្ហិត្វា សាមណេរា វា ហោន្តុ ឧបសម្បន្នា វា, អន្តមសោ ទុស្សីលភិក្ខុស្សបិ បរស្ស បរិសភូតេ ភិន្ទិត្វា គណ្ហិតុំ ន វដ្ដតិ, អាទីនវំ បន វត្តុំ វដ្ដតិ “តយា នហាយិតុំ អាគតេន គូថមក្ខនំ វិយ កតំ ទុស្សីលំ និស្សាយ វិហរន្តេនា”តិ។ សចេ សោ សយមេវ ជានិត្វា ឧបជ្ឈំ វា និស្សយំ វា យាចតិ, ទាតុំ វដ្ដតិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

បព្ពជ្ជាវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២៣. និស្សយវិនិច្ឆយកថា

១៥១. និស្សយោតិ ឯត្ថ បន អយំ និស្សយោ នាម កេន ទាតព្ពោ, កេន ន ទាតព្ពោ, កស្ស ទាតព្ពោ, កស្ស ន ទាតព្ពោ, កថំ គហិតោ ហោតិ, កថំ បដិប្បស្សម្ភតិ, និស្សាយ កេន វសិតព្ពំ, កេន ច ន វសិតព្ពន្តិ? តត្ថ **កេន ទាតព្ពោ, កេន ន ទាតព្ពោ**តិ ឯត្ថ តាវ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន ទសវស្សេន វា អតិរេកទសវស្សេន វា ឧបសម្បាទេតុំ, និស្សយំ ទាតុ”ន្តិ (មហាវ. ៧៦, ៨២) ច វចនតោ យោ ព្យត្តោ ហោតិ បដិពលោ ឧបសម្បទាយ ទសវស្សោ វា អតិរេកទសវស្សោ វា, តេន ទាតព្ពោ, ឥតរេន ន ទាតព្ពោ។ សចេ ទេតិ, ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ។

ឯត្ថ (បាចិ. អដ្ឋ. ១៤៥-១៤៧) ច “ព្យត្តោ”តិ ឥមិនា បរិសុបដ្ឋាបកពហុស្សុតោ វេទិតព្ពោ។ បរិសុបដ្ឋាបកេន ហិ សព្ពន្តិមេន បរិច្ឆេទេន បរិសំ អភិវិនយេ វិនេតុំ ទ្វេ វិភង្គា បគុណា វាចុគ្គតា កាតព្ពា, អសក្កោន្តេន តីហិ ជនេហិ សទ្ធិំ បរិវត្តនក្ខមា កាតព្ពា, កម្មាកម្មញ្ច ខន្ធកវត្តញ្ច ឧគ្គហេតព្ពំ, បរិសាយ បន អភិធម្មេ វិនយនត្ថំ សចេ មជ្ឈិមភាណកោ ហោតិ, មូលបណ្ណាសកោ ឧគ្គហេតព្ពោ, ទីឃភាណកេន មហាវគ្គោ, សំយុត្តភាណកេន ហេដ្ឋិមា វា តយោ វគ្គា មហាវគ្គោ វា, អង្គុត្តរភាណកេន ហេដ្ឋា វា ឧបរិ វា ឧបឌ្ឍនិកាយោ ឧគ្គហេតព្ពោ, អសក្កោន្តេន តិកនិបាតតោ បដ្ឋាយ ឧគ្គហេតុម្បិ វដ្ដតិ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន “ឯកំ គណ្ហន្តេន ចតុក្កនិបាតំ វា បញ្ចកនិបាតំ វា ឧគ្គហេតុំ វដ្ដតី”តិ វុត្តំ។ ជាតកភាណកេន សាដ្ឋកថំ ជាតកំ ឧគ្គហេតព្ពំ, តតោ ឱរំ ន វដ្ដតិ។ “ធម្មបទម្បិ សហ វត្ថុនា ឧគ្គហេតុំ វដ្ដតី”តិ **មហាបច្ចរិយំ** វុត្តំ។ តតោ តតោ សមុច្ចយំ កត្វា មូលបណ្ណាសកមត្តំ វដ្ដតិ, “ន វដ្ដតី”តិ **កុរុន្ទដ្ឋកថាយំ** បដិក្ខិត្តំ, ឥតរាសុ វិចារណាយេវ នត្ថិ។ អភិធម្មេ កិញ្ចិ គហេតព្ពន្តិ ន វុត្តំ។ យស្ស បន សាដ្ឋកថម្បិ វិនយបិដកំ អភិធម្មបិដកញ្ច បគុណំ, សុត្តន្តេ ច វុត្តប្បការោ គន្ថោ នត្ថិ, បរិសំ ឧបដ្ឋាបេតុំ ន លភតិ។ យេន បន សុត្តន្តតោ ច វិនយតោ ច វុត្តប្បមាណោ គន្ថោ ឧគ្គហិតោ, អយំ បរិសុបដ្ឋាកោ ពហុស្សុតោវ ហោតិ, ទិសាបាមោក្ខោ យេនកាមំគមោ បរិសំ ឧបដ្ឋាបេតុំ លភតិ, អយំ ឥមស្មិំ អត្ថេ “ព្យត្តោ”តិ អធិប្បេតោ។

យោ បន អន្តេវាសិនោ វា សទ្ធិវិហារិកស្ស វា គិលានស្ស សក្កោតិ ឧបដ្ឋានាទីនិ កាតុំ, អយំ ឥធ “បដិពលោ”តិ អធិប្បេតោ។ យំ បន វុត្តំ –

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្បាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ទាតព្ពោ, ន សាមណេរោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ។ ន អសេក្ខេន សីលក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ, ន អសេក្ខេន សមាធិក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ, ន អសេក្ខេន បញ្ញាក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ, ន អសេក្ខេន វិមុត្តិក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ, ន អសេក្ខេន វិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្បាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ទាតព្ពោ, ន សាមណេរោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្បាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ទាតព្ពោ, ន សាមណេរោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ។ អត្តនា ន អសេក្ខេន សីលក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ, ន បរំ អសេក្ខេ សីលក្ខន្ធេ សមាទបេតា។ អត្តនា ន អសេក្ខេន សមាធិក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ, ន បរំ អសេក្ខេ សមាធិក្ខន្ធេ សមាទបេតា។ អត្តនា ន អសេក្ខេន បញ្ញាក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ, ន បរំ អសេក្ខេ បញ្ញាក្ខន្ធេ សមាទបេតា។ អត្តនា ន អសេក្ខេន វិមុត្តិក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ, ន បរំ អសេក្ខេ វិមុត្តិក្ខន្ធេ សមាទបេតា។ អត្តនា ន អសេក្ខេន វិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ, ន បរំ អសេក្ខេ វិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធេ សមាទបេតា។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្បាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ទាតព្ពោ, ន សាមណេរោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្បាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ទាតព្ពោ, ន សាមណេរោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ។ អស្សទ្ធោ ហោតិ, អហិរិកោ ហោតិ, អនោត្តប្បី ហោតិ, កុសីតោ ហោតិ, មុដ្ឋស្សតិ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្បាទេតព្ពំ , ន និស្សយោ ទាតព្ពោ, ន សាមណេរោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្បាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ទាតព្ពោ, ន សាមណេរោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ។ អធិសីលេ សីលវិបន្នោ ហោតិ, អជ្ឈាចារេ អាចារវិបន្នោ

ហោតិ, អតិទិដ្ឋិយា ទិដ្ឋិវិបន្នោ ហោតិ, អប្បស្សុតោ ហោតិ, ទុប្បញ្ញោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្បាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ទាតព្ពោ, ន សាមណេរោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្បាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ទាតព្ពោ, ន សាមណេរោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ។ ន បដិពលោ ហោតិ អន្តេវាសឹ វា សទ្ធិវិហារឹ វា គិលានំ ឧបដ្ឋាតុំ វា ឧបដ្ឋាបេតុំ វា, អនភិរតំ វូបកាសេតុំ វា វូបកាសាបេតុំ វា, ឧប្បន្នំ កុក្កុច្ចំ ធម្មតោ វិនោទេតុំ, អាបត្តឹ ន ជានាតិ, អាបត្តិយា វុដ្ឋានំ ន ជានាតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្បាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ទាតព្ពោ, ន សាមណេរោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្បាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ទាតព្ពោ, ន សាមណេរោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ។ ន បដិពលោ ហោតិ អន្តេវាសឹ វា សទ្ធិវិហារឹ វា អាភិសមាចារិកាយ សិក្ខាយ សិក្ខាបេតុំ, អាទិព្រហ្មចរិយកាយ សិក្ខាយ វិនេតុំ, អភិធម្មេ វិនេតុំ, អភិវិនយេ វិនេតុំ, ឧប្បន្នំ ទិដ្ឋិគតំ ធម្មតោ វិវេចេតុំ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្បាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ទាតព្ពោ, ន សាមណេរោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្បាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ទាតព្ពោ, ន សាមណេរោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ ។ អាបត្តឹ ន ជានាតិ, អនាបត្តឹ ន ជានាតិ, លហុកំ អាបត្តឹ ន ជានាតិ, គរុកំ អាបត្តឹ ន ជានាតិ, ឧភយានិ ខោ បនស្ស បាតិមោក្ខានិ វិត្ថារេន ន ស្វាគតានិ ហោន្តិ ន សុវិភត្តានិ ន សុប្បវត្តីនិ ន សុវិនិច្ឆិតានិ សុត្តសោ អនុព្យញ្ជនសោ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្បាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ទាតព្ពោ, ន សាមណេរោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្បាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ទាតព្ពោ, ន សាមណេរោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ។ អាបត្តឹ ន ជានាតិ, អនាបត្តឹ ន ជានាតិ, លហុកំ អាបត្តឹ ន ជានាតិ, គរុកំ អាបត្តឹ ន ជានាតិ, ឩនទសវស្សោ ហោតិ ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្បាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ទាតព្ពោ, ន សាមណេរោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ”តិអាទិ (មហាវ. ៨៤)។ តម្បិ –

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន ទសវស្សេន វា អតិរេកទសវស្សេន វា ឧបសម្បាទេតុំ, និស្សយំ ទាតុ”ន្តិ (មហាវ. ៧៦, ៨២) ច ឯវំ សង្ខេបតោ វុត្តស្សេវ ឧបជ្ឈាយាចរិយលក្ខណស្ស វិត្ថារទស្សនត្ថំ វុត្តំ។

តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ៨៤) កិញ្ចិ អយុត្តវសេន បដិក្ខិត្តំ, កិញ្ចិ អាបត្តិអង្គវសេន។ តថា ហិ “ន អសេក្ខេន សីលក្ខន្ធេនា”តិ ច “អត្តនា ន អសេក្ខេនា”តិ ច “អស្សទ្ធោ”តិ ច អាទីសុ តីសុ បញ្ចកេសុ អយុត្តវសេន បដិក្ខេបោ កតោ, ន អាបត្តិអង្គវសេន។ យោ ហិ អសេក្ខេហិ សីលក្ខន្ធាទីហិ អសមន្នាគតោ បរេ ច តត្ថ សមាទបេតុំ អសក្កោន្តោ អស្សទ្ធិយាទិទោសយុត្តោវ ហុត្វា បរិសំ បរិហរតិ, តស្ស បរិសា សីលាទីហិ បរិហាយតិយេវ ន វឌ្ឍតិ, តស្មា “តេន ន ឧបសម្បាទេតព្ព”ន្តិអាទិ អយុត្តវសេន វុត្តំ, ន អាបត្តិអង្គវសេន។ ន ហិ ខីណាសវស្សេវ ឧបជ្ឈាចរិយភាវោ ភគវតា អនុញ្ញាតោ, យទិ តស្សេវ អនុញ្ញាតោ អភវិស្ស, “សចេ ឧបជ្ឈាយស្ស អនភិរតិ ឧប្បន្នា ហោតី”តិអាទីំ ន វទេយ្យ, យស្មា បន ខីណាសវស្ស បរិសា សីលាទីហិ ន បរិហាយតិ, តស្មា “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ឧបសម្បាទេតព្ព”ន្តិអាទិ វុត្តំ។

អធិសីលេ សីលវិបន្នោតិអាទីសុ បារាជិកញ្ច សង្ឃាទិសេសញ្ច អាបន្នោ អធិសីលេ សីលវិបន្នោ នាម។ ឥតរេ បញ្ចាបត្តិក្ខន្ធេ អាបន្នោ **អជ្ឈាចារេ អាចារវិបន្នោ** នាម។ សម្មាទិដ្ឋឹ បហាយ អន្តគ្គាហិកាយ ទិដ្ឋិយា សមន្នាគតោ **អតិទិដ្ឋិយា ទិដ្ឋិវិបន្នោ** នាម។ យត្តកំ សុតំ បរិសំ បរិហរន្តស្ស ឥច្ឆិតព្ពំ, តេន វិរហិតត្តា **អប្បស្សុតោ**។ យំ តេន ជានិតព្ពំ អាបត្តាទិ, តស្ស អជាននតោ **ទុប្បញ្ញោ**។ ឥមស្មឹ បញ្ចកេ បុរិមានិ តីណិ បទានិ អយុត្តវសេន វុត្តានិ, បច្ឆិមានិ ទ្វេ អាបត្តិអង្គវសេន។

អាបត្តឹ ន ជានាតីតិ “ឥទំ នាម មយា កត”ន្តិ វុត្តេ “ឥមំ នាម អាបត្តឹ អយំ អាបន្នោ”តិ ន ជានាតិ។ **វុដ្ឋានំ ន ជានាតី**តិ “វុដ្ឋានគាមិនិតោ វា ទេសនាគាមិនិតោ វា អាបត្តិតោ ឯវំ នាម វុដ្ឋានំ ហោតី”តិ ន

ជានាតិ។ ឥមស្មិញ្ហិ បញ្ចកេ បុរិមានិ ទ្វេ បទានិ អយុត្តវសេន វុត្តានិ, បច្ឆិមានិ តីណិ អាបត្តិអង្គវសេន។

អាភិសមាចារិកាយ សិក្ខាយាតិ ខន្ធកវត្តេ វិនេតុំ ន បដិពលោ ហោតីតិ អត្ថោ។ **អាទិព្រហ្មចរិយកាយា**តិ សេក្ខបណ្ណត្តិយំ វិនេតុំ ន បដិពលោតិ អត្ថោ។ **អភិធម្មេ**តិ នាមរូបបរិច្ឆេទេ វិនេតុំ ន បដិពលោតិ អត្ថោ។ **អភិវិនយេ**តិ សកលេ វិនយបិដកេ វិនេតុំ ន បដិពលោតិ អត្ថោ។ **វិនេតុំ ន បដិពលោ**តិ ច សព្ពត្ថ សិក្ខាបេតុំ ន សក្កោតីតិ អត្ថោ។ **ធម្មតោ វិវេចេតុ**ន្តិ ធម្មេន ការណេន វិស្សជ្ជាបេតុំ។ ឥមស្មឹ បញ្ចកេ សព្ពបទេសុ អាបត្តិ។

"អាបត្តិំ ន ជានាតី"តិអាទិបញ្ចកស្មឹ **វិត្ថារេនា**តិ ឧភតោវិភង្គេន សទ្ធឹ។ **ន ស្វាគតានី**តិ ន សុដ្ឋុ អាគតានិ។ **សុវិភត្តានី**តិ សុដ្ឋុ វិភត្តានិ បទបច្ចាភដ្ឋសង្ករទោសរហិតានិ។ **សុប្បវត្តីនី**តិ បគុណានិ វាចុគ្គតានិ សុវិនិច្ឆិតានិ។ **សុត្តសោ**តិ ខន្ធកបរិវារតោ អាហរិតព្ពសុត្តវសេន សុដ្ឋុ វិនិច្ឆិតានិ។ **អនុព្យញ្ជនសោ**តិ អក្ខរបទបារិបូរិយា ច សុវិនិច្ឆិតានិ អខណ្ឌានិ អវិបរីតក្ខរានិ។ ឯតេន អដ្ឋកថា ទីបិតា។ អដ្ឋកថាតោ ហិ ឯស វិនិច្ឆយោ ហោតីតិ។ ឥមស្មឹ បញ្ចកេបិ សព្ពបទេសុ អាបត្តិ។ ឩនទសវស្សបរិយោសានបញ្ចកេបិ ឯសេវ នយោ។ ឥតិ អាទិតោ តយោ បញ្ចកា, ចតុត្ថេ តីណិ បទានិ, បញ្ចមេ ទ្វេ បទានីតិ សព្ពេបិ ចត្តារោ បញ្ចកា អយុត្តវសេន វុត្តា, ចតុត្ថេ បញ្ចកេ ទ្វេ បទានិ, បញ្ចមេ តីណិ, ឆដ្ឋសត្តមដ្ឋមា តយោ បញ្ចកាតិ សព្ពេបិ ចត្តារោ បញ្ចកា អាបត្តិអង្គវសេន វុត្តា។

សុក្កបក្ខេ បន វុត្តវិបរិយាយេន "បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ឧបសម្បាទេតព្ពំ, និស្សយោ ទាតព្ពោ, សាមណេរោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ។ អសេក្ខេន សីលក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតី"តិអាទិនា (មហាវ. ៨៤) អដ្ឋ បញ្ចកា អាគតាយេវ។ តត្ថ សព្ពត្ថេវ អនាបត្តិ។

១៥២. កស្ស ទាតព្ពោ, កស្ស ន ទាតព្ពោតិ ឯត្ថ បន យោ លជ្ជី ហោតិ, តស្ស ទាតព្ពោ។ ឥតរស្ស ន ទាតព្ពោ "ន, ភិក្ខវេ, អលជ្ជីនំ និស្សយោ ទាតព្ពោ, យោ ទទេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា"តិ (មហាវ. ១២០) វចនតោ។ និស្សាយ វសន្តេនបិ អលជ្ជឹ និស្សាយ ន វសិតព្ពំ។ វុត្តញ្ហេតំ "ន, ភិក្ខវេ, អលជ្ជីនំ និស្សាយ វត្ថព្ពំ, យោ វសេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា"តិ (មហាវ. ១២០)។ ឯត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ១២០) ច **អលជ្ជីន**ន្តិ ឧបយោគត្ថេ សាមិវចនំ, អលជ្ជិបុគ្គលេ និស្សាយ ន វសិតព្ពន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ តស្មា នវំ ឋានំ គតេន "ឯហិ, ភិក្ខុ, និស្សយំ គណ្ហាហី"តិ វុច្ចមានេនបិ ចតូហបញ្ចាហំ និស្សយទាយកស្ស លជ្ជិភាវំ ឧបបរិក្ខិត្វា និស្សយោ គហេតព្ពោ។ "អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ចតូហបញ្ចាហំ អាគមេតុំ យាវ ភិក្ខុសភាគតំ ជានាមី"តិ (មហាវ. ១២០) ហិ វុត្តំ។ សចេ "ថេរោ លជ្ជី"តិ ភិក្ខូនំ សន្តិកេ សុត្វា អាគតទិវសេយេវ គហេតុកាមោ ហោតិ, ថេរោ បន "អាគមេហិ តាវ, វសន្តោ ជានិស្សសី"តិ កតិបាហំ អាចារំ ឧបបរិក្ខិត្វា និស្សយំ ទេតិ, វដ្ដតិ, បកតិយា និស្សយគហណដ្ឋានំ គតេន បន តទហេវ គហេតព្ពោ, ឯកទិវសម្បិ បរិហារោ នត្ថិ។ សចេ បឋមយាមេ អាចរិយស្ស ឱកាសោ នត្ថិ, ឱកាសំ អលភន្តោ "បច្ចូសសមយេ គហេស្សាមី"តិ សយតិ, អរុណំ ឧគ្គតម្បិ ន ជានាតិ, អនាបត្តិ។ សចេ បន "គណ្ហិស្សាមី"តិ អាភោគំ អកត្វា សយតិ, អរុណុគ្គមនេ ទុក្កដំ។ អគតបុព្ពំ ឋានំ គតេន ទ្វេ តីណិ ទិវសានិ វសិត្វា គន្តុកាមេន អនិស្សិតេន វសិតព្ពំ។ "សត្តាហំ វសិស្សាមី"តិ អាលយំ ករោន្តេន បន និស្សយោ គហេតព្ពោ។ សចេ ថេរោ "កឹ សត្តាហំ វសន្តស្ស និស្សយេនា"តិ វទតិ, បដិក្ខិត្តកាលតោ បដ្ឋាយ លទ្ធបរិហារោ ហោតិ។

"អនុជានាមិ , ភិក្ខវេ, អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នេន ភិក្ខុនា និស្សយំ អលភមានេន អនិស្សិតេន វត្ថុ"ន្តិ វចនតោ បន អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នោ សចេ អត្តនា សទ្ធឹ អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នំ និស្សយទាយកំ ន លភតិ, ឯវំ និស្សយំ អលភមានេន អនិស្សិតេន ពហូនិបិ ទិវសានិ គន្តុំ វដ្ដតិ។ សចេ បុព្ពេ និស្សយំ គហេត្វា វុត្ថបុព្ពំ កិញ្ចិ អាវាសំ បវិសតិ, ឯករត្តំ វសន្តេនបិ និស្សយោ គហេតព្ពោ។ អន្តរាមគ្គេ វិស្សមន្តោ វា សត្ថំ វា បរិយេសន្តោ កតិបាហំ វសតិ, អនាបត្តិ។ អន្តោវស្សេ បន និពទ្ធវាសំ វសិតព្ពំ, និស្សយោ ច គហេតព្ពោ។ នាវាយ គច្ឆន្តស្ស បន វស្សានេ អាគតេបិ និស្សយំ អលភន្តស្ស អនាបត្តិ។ សចេ អន្តរាមគ្គេ គិលានោ ហោតិ, និស្សយំ អលភមានេន អនិស្សិតេន វសិតុំ វដ្ដតិ។

គិលានុបដ្ឋាកោបិ គិលានេន យាចិយមានោ អនិស្សិតោ ឯវ វសិតុំ លភតិ។ វុត្តញ្ហេតំ "អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, គិលានេន ភិក្ខុនា និស្សយំ អលភមានេន អនិស្សិតេន វត្ថុំ, អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, គិលានុបដ្ឋាកេន ភិក្ខុនា និស្សយំ អលភមានេន យាចិយមានេន អនិស្សិតេន វត្ថុ"ន្តិ (មហាវ. ១២១)។ សចេ បន "យាចាហិ ម"ន្តិ វុច្ចមានោបិ គិលានោ មានេន ន យាចតិ, គន្តព្ពំ។

"អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អារញ្ញិកេន ភិក្ខុនា ផាសុវិហារំ សល្លក្ខេន្តេន និស្សយំ អលភមានេន អនិស្សិតេន វត្ថុំ 'យទា បតិរូបោ និស្សយទាយកោ អាគច្ឆិស្សតិ, តទា តស្ស និស្សាយ វសិស្សាមី'"តិ វចនតោ បន យត្ថ

វសន្តស្ស សមថវិបស្សនានំ បដិលាភវសេន ផាសុ ហោតិ, តាទិសំ ផាសុវិហារំ សល្លក្ខេន្តេន និស្សយំ អលភមានេន អនិស្សិតេន វត្ថព្ពំ។ តមញ្ច បន បរិហារំ នេវ សោតាបន្នោ, ន សកទាគាមិអនាគាមិអរហន្តោ លភន្តិ, ន ថាមគតស្ស សមាធិនោ វា វិបស្សនាយ វា លាភី, វិស្សដ្ឋកម្មដ្ឋានេ បន ពាលបុថុជ្ជនេ កថាវ នត្ថិ។ យស្ស ខោ បន សមថោ វា វិបស្សនា វា តរុណា ហោតិ, អយំ ឥមំ បរិហារំ លភតិ, បវារណាសង្គហោបិ ឯតស្សេវ អនុញ្ញាតោ។ តស្មា ឥមិនា បុគ្គលេន អាចរិយេ បវារេត្វា គតេបិ "យទា បតិរូបោនិស្សយទាយកោ អាគច្ឆិស្សតិ, តំ និស្សាយ វសិស្សាមី"តិ អាភោគំ កត្វា បុន យាវ អាសាឡ្ហីបុណ្ណមា, តាវ អនិស្សិតេន វត្ថុំ វដ្ដតិ។ សចេ បន អាសាឡ្ហីមាសេ អាចរិយោ នាគច្ឆតិ, យត្ថ និស្សយោ លព្ភតិ, តត្ថ គន្តព្ពំ។

១៥៣. កថំ គហិតោ ហោតីតិ ឯត្ថ ឧបជ្ឈាយស្ស សន្តិកេ តាវ ឧបជ្ឈំ គណ្ហន្តេន ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា បាទេ វន្ទិត្វា ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វា "ឧបជ្ឈាយោ មេ, ភន្តេ, ហោហី"តិ តិក្ខត្តុំ វត្តព្ពំ។ ឯវំ សទ្ធិវិហារិកេន វុត្តេ សចេ ឧបជ្ឈាយោ "សាហូ"តិ វា "លហូ"តិ វា "ឱបាយិក"ន្តិ វា "បតិរូប"ន្តិ វា "បាសាទិកេន សម្បាទេហី"តិ វា កាយេន វិញ្ញាបេតិ, វាចាយ វិញ្ញាបេតិ, កាយេន វាចាយ វិញ្ញាបេតិ, គហិតោ ហោតិ ឧបជ្ឈាយោ។ ឥទមេវ ហេត្ថ ឧបជ្ឈាយគ្គហណំ, យទិទំ ឧបជ្ឈាយស្ស ឥមេសុ បញ្ចសុ បទេសុ យស្ស កស្សចិ បទស្ស វាចាយ សាវនំ កាយេន វា អត្ថវិញ្ញាបនន្តិ។ កេចិ បន "សាធូ"តិ សម្បដិច្ឆនំ សន្ធាយ វទន្តិ, ន តំ បមាណំ។ អាយាចនទានមត្តេន ហិ គហិតោ ហោតិ ឧបជ្ឈាយោ, ន ឯត្ថ សម្បដិច្ឆនំ អង្គំ។ សទ្ធិវិហារិកេនបិ ន កេវលំ "ឥមិនា មេ បទេន ឧបជ្ឈាយោ គហិតោ"តិ ញាតុំ វដ្ដតិ, "អជ្ជតគ្គេ ទានិ ថេរោ មយ្ហំ ភារោ, អហម្បិ ថេរស្ស ភារោ"តិ ឥទម្បិ ញាតុំ វដ្ដតិ (មហាវ. អដ្ឋ. ៦៤)។ វុត្តញ្ហេតំ –

> "ឧបជ្ឈាយោ, ភិក្ខវេ, សទ្ធិវិហារិកម្ហិ បុត្តចិត្តំ ឧបដ្ឋបេស្សតិ, សទ្ធិវិហារិកោ ឧបជ្ឈាយម្ហិ បិតុចិត្តំ ឧបដ្ឋបេស្សតិ, ឯវំ តេ អញ្ញមញ្ញំ សគារវា សប្បតិស្សា សភាគវុត្តិនោ វិហរន្តា ឥមស្មិំ ធម្មវិនយេ វុឌ្ឍិំ វិរូឡ្ហិំ វេបុល្លំ អាបជ្ជិស្សន្តី"តិ (មហាវ. ៦៥)។

អាចរិយស្ស សន្តិកេ និស្សយគ្គហណេបិ អយមេវ វិនិច្ឆយោ។ អយំ បនេត្ថ វិសេសោ – អាចរិយស្ស សន្តិកេ និស្សយំ គណ្ហន្តេន ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា "អាចរិយោ មេ, ភន្តេ, ហោហិ, អាយស្មតោ និស្សាយ វច្ឆាមី"តិ (មហាវ. ៧៧) តិក្ខត្តុំ វត្តព្ពំ, សេសំ វុត្តនយមេវ។

១៥៤. កថំ បដិប្បស្សម្ភតីតិ ឯត្ថ តាវ ឧបជ្ឈាយម្ហា បញ្ចហាការេហិ និស្សយបដិប្បស្សទ្ធិ វេទិតព្ពា, អាចរិយម្ហា ឆហិ អាការេហិ។ វុត្តញ្ហេតំ –

> "បញ្ចិមា, ភិក្ខវេ, និស្សយបដិប្បស្សទ្ធិយោ ឧបជ្ឈាយម្ហា។ ឧបជ្ឈាយោ បក្កន្តោ វា ហោតិ, វិព្ភន្តោ វា, កាលកតោ វា, បក្ខសង្កន្តោ វា, អាណត្តិយេវ បញ្ចមី។ ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច និស្សយបដិប្បស្សទ្ធិយោ ឧបជ្ឈាយម្ហា។
>
> ឆយិមា , ភិក្ខវេ, និស្សយបដិប្បស្សទ្ធិយោ អាចរិយម្ហា។ អាចរិយោ បក្កន្តោ វា ហោតិ, វិព្ភន្តោ វា, កាលកតោ វា, បក្ខសង្កន្តោ វា, អាណត្តិយេវ បញ្ចមី, ឧបជ្ឈាយេន វា សមោធានគតោ ហោតិ។ ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, ឆ និស្សយបដិប្បស្សទ្ធិយោ អាចរិយម្ហា"តិ (មហាវ. ៨៣)។

តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (មហាវ. អដ្ឋ. ៨៣) – **បក្កន្តោ**តិ ទិសំ គតោ។ ឯវំ គតេ ច បន តស្មិំ សចេ វិហារេ និស្សយទាយកោ អត្ថិ, យស្ស សន្តិកេ អញ្ញទាបិ និស្សយោ វា គហិតបុព្ពោ ហោតិ, យោ វា ឯកសម្ភោគបរិភោគោ, តស្ស សន្តិកេ និស្សយោ គហេតព្ពោ, ឯកទិវសម្បិ បរិហារោ នត្ថិ។ សចេ តាទិសោ នត្ថិ, អញ្ញោ លជ្ជី បេសលោ អត្ថិ, តស្ស បេសលភាវំ ជានន្តេន តទហេវ និស្សយោ យាចិតព្ពោ។ សចេ ទេតិ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ អថ បន "តុម្ហាកំ ឧបជ្ឈាយោ លហុំ អាគមិស្សតី"តិ បុច្ឆតិ, ឧបជ្ឈាយេន ចេ តថា វុត្តំ, "អាម, ភន្តេ"តិ វត្តព្ពំ។ សចេ វទតិ "តេន ហិ ឧបជ្ឈាយស្ស អាគមនំ អាគមេថា"តិ, វដ្ដតិ។ អថ បនស្ស បកតិយា បេសលភាវំ ន ជានាតិ, ចត្តារិ បញ្ច ទិវសានិ តស្ស ភិក្ខុស្ស សភាគតំ ឱលោកេត្វា ឱកាសំ ការេត្វា និស្សយោ គហេតព្ពោ។ សចេ បន វិហារេ និស្សយទាយកោ នត្ថិ, ឧបជ្ឈាយោ ច "អហំ កតិបាហេន អាគមិស្សាមិ, មា ឧក្កណ្ឋិត្ថា"តិ វត្វា គតោ, យាវ អាគមនា បរិហារោ លព្ភតិ, អថាបិ នំ តត្ថ មនុស្សា បរិច្ឆិន្នកាលតោ ឧត្តរិបិ បញ្ច វា ទស វា ទិវសានិ វាសេន្តិយេវ, តេន វិហារំ បវត្តិ បេសេតព្ពា "ទហរា មា ឧក្កណ្ឋន្តុ, អហំ អសុកទិវសំ នាម អាគមិស្សាមី"តិ, ឯវម្បិ បរិហារោ លព្ភតិ។ អថ អាគច្ឆតោ អន្តរាមគ្គេ នទីបូរេន វា ចោរាទីហិ វា ឧបទ្ទវោ ហោតិ, ថេរោ ឧទកោសក្កនំ វា អាគមេតិ, សហាយេ វា បរិយេសតិ, តំ ចេ បវត្តិំ ទហរា សុណន្តិ, យាវ អាគមនា បរិហារោ លព្ភតិ។ សចេ បន សោ "ឥធេវាហំ វសិស្សាមី"តិ បហិណតិ, បរិហារោ នត្ថិ។ យត្ថ និស្សយោ លព្ភតិ,

តត្ថ គន្តព្ពំ។ វិព្ភន្តេ បន កាលកតេ បក្ខសង្កន្តេ វា ឯកទិវសម្បិ បរិហារោ នត្ថិ, យត្ថ និស្សយោ លព្ភតិ, តត្ថ គន្តព្ពំ។

អាណត្តីតិ បន និស្សយបណាមនា វុច្ចតិ, តស្មា “បណាមេមិ ត”ន្តិ វា “មា ឥធ បដិក្កមី”តិ វា “នីហរ តេ បត្តចីវរ”ន្តិ វា “នាហំ តយា ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ”តិ វាតិ ឥមិនា បាឡិនយេន “មា មំ គាមប្បវេសនំ អាបុច្ឆី”តិអាទិនា បាឡិមុត្តកនយេន វា យោ និស្សយបណាមនាយ បណាមិតោ ហោតិ, តេន ឧបជ្ឈាយោ ខមាបេតព្ពោ។ សចេ អាទិតោវ ន ខមតិ, ទណ្ឌកម្មំ អាហរិត្វា តិក្ខត្តុំ តាវ សយមេវ ខមាបេតព្ពោ។ នោ ចេ ខមតិ, តស្មិំ វិហារេ មហាថេរេ គហេត្វា ខមាបេតព្ពោ។ នោ ចេ ខមតិ, សាមន្តវិហារេ ភិក្ខូ គហេត្វា ខមាបេតព្ពោ។ សចេ ឯវម្បិ ន ខមតិ, អញ្ញត្ថ គន្ត្វា ឧបជ្ឈាយស្ស សភាគានំ សន្តិកេ វសិតព្ពំ “អប្បេវ នាម ‘សភាគានំ មេ សន្តិកេ វសតី’តិ ញត្វាបិ ខមេយ្យា”តិ។ សចេ ឯវម្បិ ន ខមតិ, តត្រេវ វសិតព្ពំ។ តត្រ ចេ ទុព្ភិក្ខាទិទោសេន ន សក្កា ហោតិ វសិតុំ, តំយេវ វិហារំ អាគន្ត្វា អញ្ញស្ស សន្តិកេ និស្សយំ គហេត្វា វសិតុំ វដ្ដតិ។ អយមាណត្តិយំ វិនិច្ឆយោ។

អាចរិយម្ហា និស្សយបដិប្បស្សទ្ធីសុ **អាចរិយោ បក្កន្តោ វា ហោតី**តិ ឯត្ថ កោចិ អាចរិយោ អាបុច្ឆិត្វា បក្កមតិ, កោចិ អនាបុច្ឆិត្វា, អន្តេវាសិកោបិ ឯវមេវ។ តត្រ សចេ អន្តេវាសិកោ អាចរិយំ អាបុច្ឆតិ “អសុកំ នាម, ភន្តេ, ឋានំ គន្តុំ ឥច្ឆាមិ កេនចិទេវ ករណីយេនា”តិ, អាចរិយេន ច “កទា គមិស្សសី”តិ វុត្តោ “សាយន្ហេ វា រត្តិំ វា ឧដ្ឋហិត្វា គមិស្សាមី”តិ វទតិ, អាចរិយោបិ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆតិ, តំ ខណំយេវ និស្សយោ បដិប្បស្សម្ភតិ។ សចេ បន “ភន្តេ, អសុកំ នាម ឋានំ គន្តុកាមោម្ហី”តិ វុត្តេ អាចរិយោ “អសុកស្មិំ នាម គាមេ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆា ជានិស្សសី”តិ វទតិ, សោ ច “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆតិ, តតោ ចេ គតោ សុគតោ។ សចេ បន ន គច្ឆតិ, និស្សយោ ន បដិប្បស្សម្ភតិ។ អថាបិ “គច្ឆាមី”តិ វុត្តេ អាចរិយេន “មា តាវ គច្ឆ, រត្តិំ មន្តេត្វា ជានិស្សាមា”តិ វុត្តោ មន្តេត្វា គច្ឆតិ, សុគតោ។ នោ ចេ គច្ឆតិ, និស្សយោ ន បដិប្បស្សម្ភតិ។ អាចរិយំ អនាបុច្ឆា បក្កមន្តស្ស បន ឧបចារសីមាតិក្កមេ និស្សយោ បដិប្បស្សម្ភតិ, អន្តោឧបចារសីមតោ បដិនិវត្តន្តស្ស ន បដិប្បស្សម្ភតិ។ សចេ បន អាចរិយោ អន្តេវាសិកំ អាបុច្ឆតិ “អាវុសោ, អសុកំ នាម ឋានំ គមិស្សាមី”តិ, អន្តេវាសិកេន ច “កទា”តិ វុត្តេ “សាយន្ហេ វា រត្តិភាគេ វា”តិ វទតិ, អន្តេវាសិកោបិ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆតិ, តំ ខណំយេវ និស្សយោ បដិប្បស្សម្ភតិ, សចេ បន អាចរិយោ “ស្វេ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា គមិស្សាមី”តិ វទតិ, ឥតរោ ច “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆតិ, ឯកទិវសំ តាវ និស្សយោ ន បដិប្បស្សម្ភតិ, បុនទិវសេ បដិប្បស្សទ្ធោ ហោតិ។ “អសុកស្មិំ នាម គាមេ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា ជានិស្សាមិ មម គមនំ វា អគមនំ វា”តិ វត្វា បន សចេ ន គច្ឆតិ, និស្សយោ ន បដិប្បស្សម្ភតិ។ អថាបិ “គច្ឆាមី”តិ វុត្តេ អន្តេវាសិកេន “មា តាវ គច្ឆថ, រត្តិំ មន្តេត្វា ជានិស្សថា”តិ វុត្តោ មន្តេត្វាបិ ន គច្ឆតិ, និស្សយោ ន បដិប្បស្សម្ភតិ។ សចេ ឧភោបិ អាចរិយន្តេវាសិកា កេនចិទេវ ករណីយេន ពហិសីមំ គច្ឆន្តិ, តតោ ចេ អាចរិយោ គមិយចិត្តេ ឧប្បន្នេ អនាបុច្ឆាវ គន្ត្វា ទ្វិន្នំ លេឌ្ឌុបាតានំ អន្តោយេវ និវត្តតិ, និស្សយោ ន បដិប្បស្សម្ភតិ។ សចេ ទ្វេ លេឌ្ឌុបាតេ អតិក្កមិត្វា និវត្តតិ, បដិប្បស្សទ្ធោ ហោតិ។ អាចរិយុបជ្ឈាយា ទ្វេ លេឌ្ឌុបាតេ អតិក្កម្ម អញ្ញស្មិំ វិហារេ វសន្តិ, និស្សយោ បដិប្បស្សម្ភតិ។ អាចរិយេ វិព្ភន្តេ កាលកតេ បក្ខសង្កន្តេ ច តំ ខណំយេវ បដិប្បស្សម្ភតិ។

អាណត្តិយំ បន អាចរិយោ មុញ្ចិតុកាមោវ ហុត្វា និស្សយបណាមនាយ បណាមេតិ, អន្តេវាសិកោ ច “កិញ្ចាបិ មំ អាចរិយោ បណាមេតិ, អថ ខោ ហទយេន មុទុកោ”តិ សាលយោ ហោតិ, និស្សយោ ន បដិប្បស្សម្ភតិ។ សចេបិ អាចរិយោ សាលយោ, អន្តេវាសិកោ និរាលយោ “ន ទានិ ឥមំ និស្សាយ វសិស្សាមី”តិ ធុរំ និក្ខិបតិ, ឯវម្បិ ន បដិប្បស្សម្ភតិ។ ឧភិន្នំ សាលយភាវេ បន ន បដិប្បស្សម្ភតិយេវ, ឧភិន្នំ ធុរនិក្ខេបេន បដិប្បស្សម្ភតិ, បណាមិតេន ទណ្ឌកម្មំ អាហរិត្វា តិក្ខត្តុំ ខមាបេតព្ពោ។ នោ ចេ ខមតិ, ឧបជ្ឈាយេ វុត្តនយេន បដិបជ្ជិតព្ពំ។ យថាបញ្ញត្តំ បន អាចរិយុបជ្ឈាយវត្តំ បរិបូរេន្តំ អធិមត្តបេមាទិបញ្ចង្គសមន្នាគតំ អន្តេវាសិកំ សទ្ធិវិហារិកំ វា បណាមេន្តស្ស ទុក្កដំ, ឥតរំ អបណាមេន្តស្សបិ ទុក្កដមេវ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“ន, ភិក្ខវេ, សម្មាវត្តន្តោ បណាមេតព្ពោ, យោ បណាមេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ ន ច, ភិក្ខវេ, អសម្មាវត្តន្តោ ន បណាមេតព្ពោ, យោ ន បណាមេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស (មហាវ. ៨០)។

“បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតំ អន្តេវាសិកំ អបណាមេន្តោ អាចរិយោ សាតិសារោ ហោតិ, បណាមេន្តោ អនតិសារោ ហោតិ។ អាចរិយម្ហិ នាធិមត្តំ បេមំ ហោតិ, នាធិមត្តោ បសាទោ ហោតិ, នាធិមត្តា ហិរី ហោតិ, នាធិមត្តោ គារវោ ហោតិ, នាធិមត្តា ភាវនា ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតំ អន្តេវាសិកំ អបណាមេន្តោ អាចរិយោ សាតិសារោ ហោតិ, បណាមេន្តោ អនតិសារោ ហោតិ (មហាវ. ៨១)។

“បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតំ សទ្ធិវិហារិកំ អបណាមេន្តោ ឧបជ្ឈាយោ សាតិសារោ ហោតិ, បណាមេន្តោ អនតិសារោ ហោតិ។ ឧបជ្ឈាយម្ហិ នាធិមត្តំ បេមំ ហោតិ, នាធិមត្តោ បសាទោ ហោតិ, នាធិមត្តា ហិរី ហោតិ, នាធិមត្តោ គារវោ ហោតិ, នាធិមត្តា ភាវនា ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតំ សទ្ធិវិហារិកំ អបណាមេន្តោ ឧបជ្ឈាយោ សាតិសារោ ហោតិ, បណាមេន្តោ អនតិសារោ ហោតី”តិអាទិ (មហាវ. ៦៨)។

តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ៦៨) **នាធិមត្តំ បេមំ ហោតី**តិ ឧបជ្ឈាយម្ហិ អធិមត្តំ គេហស្សិតបេមំ ន ហោតិ។ **នាធិមត្តា ភាវនា ហោតី**តិ អធិមត្តា មេត្តាភាវនា ន ហោតីតិ អត្ថោ។

ឧបជ្ឈាយេន វា សមោធានគតោតិ ឯត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ៨៣) ទស្សនសវនវសេន សមោធានំ វេទិតព្ពំ។ សចេ ហិ អាចរិយំ និស្សាយ វសន្តោ សទ្ធិវិហារិកោ ឯករវិហារេ ចេតិយំ វា វន្ទន្តំ, ឯកគាមេ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តំ ឧបជ្ឈាយំ បស្សតិ, និស្សយោ បដិប្បស្សម្ភតិ។ ឧបជ្ឈាយោ បស្សតិ, សទ្ធិវិហារិកោ ន បស្សតិ, ន បដិប្បស្សម្ភតិ។ មគ្គប្បដិបន្នំ វា អាកាសេន វា គច្ឆន្តំ ឧបជ្ឈាយំ ទិស្វា ទូរត្តា “ភិក្ខូ”តិ ជានាតិ, “ឧបជ្ឈាយោ”តិ ន ជានាតិ, ន បដិប្បស្សម្ភតិ។ សចេ ជានាតិ, បដិប្បស្សម្ភតិ។ ឧបរិបាសាទេ ឧបជ្ឈាយោ វសតិ, ហេដ្ឋា សទ្ធិវិហារិកោ, តំ អទិស្វាវ យាគុំ បិវិត្វា បក្កមតិ, អាសនសាលាយ វា និសិន្នំ អទិស្វាវ ឯកមន្តេ ភុញ្ជិត្វា បក្កមតិ, ធម្មស្សវនមណ្ឌបេ វា និសិន្នម្បិ តំ អទិស្វាវ ធម្មំ សុត្វា បក្កមតិ, និស្សយោ ន បដិប្បស្សម្ភតិ។ ឯវំ តាវ ទស្សនវសេន សមោធានំ វេទិតព្ពំ។ សវនវសេន បន សចេ ឧបជ្ឈាយស្ស វិហារេ វា អន្តរឃរេ វា ធម្មំ វា កថេន្តស្ស អនុមោទនំ វា ករោន្តស្ស សទ្ទំ សុត្វា “ឧបជ្ឈាយស្ស មេ សទ្ទោ”តិ សញ្ជានាតិ, និស្សយោ បដិប្បស្សម្ភតិ, អសញ្ជានន្តស្ស ន បដិប្បស្សម្ភតិ។ អយំ សមោធានេ វិនិច្ឆយោ។

១៥៥. និស្សាយ កេន វសិតព្ពំ, កេន ន វសិតព្ពន្តិ ឯត្ថ បន “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន បញ្ច វស្សានិ និស្សាយ វត្ថុំ, អព្យត្តេន យាវជីវ”ន្តិ (មហាវ. ១០៣) វចនតោ យោ អព្យត្តោ ហោតិ, តេន យាវជីវំ និស្សាយេវ វសិតព្ពំ។ សចាយំ (មហាវ. អដ្ឋ. ១០៣) វុឌ្ឍតរំ អាចរិយំ ន លភតិ, ឧបសម្បទាយ សដ្ឋិវស្សោ វា សត្តតិវស្សោ វា ហោតិ, នវកតរស្សបិ ព្យត្តស្ស សន្តិកេ ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វា “អាចរិយោ មេ, អាវុសោ, ហោហិ, អាយស្មតោ និស្សាយ វច្ឆាមី”តិ ឯវំ តិក្ខត្តុំ វត្វា និស្សយោ គហេតព្ពោវ។ គាមប្បវេសនំ អាបុច្ឆន្តេនបិ ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វា “គាមប្បវេសនំ អាបុច្ឆាមិ អាចរិយា”តិ វត្តព្ពំ។ ឯស នយោ សព្ពអាបុច្ឆនេសុ។

យោ បន ព្យត្តោ ហោតិ ឧបសម្បទាយ បញ្ចវស្សោ, តេន អនិស្សិតេន វត្ថុំ វដ្ដតិ។ តស្មា និស្សយមុច្ចនកេន (បាចិ. អដ្ឋ. ១៤៥-១៤៧) ឧបសម្បទាយ បញ្ចវស្សេន សព្ពន្តិមេន បរិច្ឆេទេន ទ្វេ មាតិកា បគុណា វាចុគ្គតា កត្តព្ពា, បក្ខទិវសេសុ ធម្មស្សវនត្ថាយ សុត្តន្តតោ ចត្តារោ ភាណវារា, សម្បត្តានំ បរិសានំ បរិកថនត្ថាយ **អន្ធកវិន្ទ**(អ. និ. ៥.១១៤) **មហារាហុលោវាទ**(ម. និ. ២.១១៣ អាទយោ) **អម្ពដ្ឋ**(ទី. និ. ១.២៥៤ អាទយោ) សទិសោ ឯកោ កថាមគ្គោ, សង្ឃភត្តមង្គលាមង្គលេសុ អនុមោទនត្ថាយ តិស្សោ អនុមោទនា, ឧបោសថបវារណាទិជាននត្ថំ កម្មាកម្មវិនិច្ឆយោ, សមណធម្មករណត្ថំ សមាធិវសេន វា វិបស្សនាវសេន វា អរហត្តបរិយោសានមេកំ កម្មដ្ឋានំ, ឯត្តកំ ឧគ្គហេតព្ពំ។ ឯត្តាវតា ហិ អយំ ពហុស្សុតោ ហោតិ ចាតុទ្ទិសោ, យត្ថ កត្ថចិ អត្តនោ ឥស្សរិយេន វសិតុំ លភតិ។ យំ បន វុត្តំ –

“បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន អនិស្សិតេន វត្ថព្ពំ។ ន អសេក្ខេន សីលក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ, ន អសេក្ខេន សមាធិក្ខន្ធេន... ន អសេក្ខេន បញ្ញាក្ខន្ធេន... ន អសេក្ខេន វិមុត្តិក្ខន្ធេន... ន អសេក្ខេន វិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន អនិស្សិតេន វត្ថព្ពំ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន អនិស្សិតេន វត្ថព្ពំ។ អស្សទ្ធោ ហោតិ, អហិរិកោ ហោតិ, អនោត្តប្បី ហោតិ, កុសីតោ ហោតិ, មុដ្ឋស្សតិ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន អនិស្សិតេន វត្ថព្ពំ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន អនិស្សិតេន វត្ថព្ពំ។ អធិសីលេ សីលវិបន្នោ ហោតិ, អជ្ឈាចារេ អាចារវិបន្នោ ហោតិ, អតិទិដ្ឋិយា ទិដ្ឋិវិបន្នោ ហោតិ, អប្បស្សុតោ ហោតិ, ទុប្បញ្ញោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន អនិស្សិតេន វត្ថព្ពំ។

“អបរេហិបិ , ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន អនិស្សិតេន វត្ថព្ពំ។ អាបត្តឹ ន ជានាតិ, អនាបត្តឹ ន ជានាតិ, លហុកំ អាបត្តឹ ន ជានាតិ, គរុកំ អាបត្តឹ ន ជានាតិ, ឧភយានិ ខោ បនស្ស បាតិមោក្ខានិ វិត្ថារេន ន ស្វាគតានិ ហោន្តិ ន សុវិភត្តានិ ន សុប្បវត្តីនិ ន សុវិនិច្ឆិតានិ សុត្តសោ អនុព្យញ្ជនសោ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន អនិស្សិតេន វត្ថព្ពំ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន អនិស្សិតេន វត្ថព្ពំ។ អាបត្តឹ ន ជានាតិ, អនាបត្តឹ ន ជានាតិ, លហុកំ អាបត្តឹ ន ជានាតិ, គរុកំ អាបត្តឹ ន ជានាតិ, ឩនបញ្ចវស្សោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន អនិស្សិតេន វត្ថព្ព”ន្តិ (មហាវ. ១០៣)។ ឯត្ថាបិ បុរិមនយេនេវ អយុត្តវសេន អាបត្តិអង្គវសេន ច បដិក្ខេបោ កតោតិ ទដ្ឋព្ពំ។

ពាលានំ បន អព្យត្តានំ ទិសំគមិកានំ អន្តេវាសិកសទ្ធិវិហារិកានំ អនុញ្ញា ន ទាតព្ពា។ សចេ ទេន្តិ, អាចរិយុបជ្ឈាយានំ ទុក្កដំ។ តេ ចេ អននុញ្ញាតា គច្ឆន្តិ, តេសម្បិ ទុក្កដំ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“ឥធ បន, ភិក្ខវេ, សម្ពហុលា ភិក្ខូ ពាលា អព្យត្តា ទិសំគមិកា អាចរិយុបជ្ឈាយេ អាបុច្ឆន្តិ។ តេ, ភិក្ខវេ, អាចរិយុបជ្ឈាយេហិ បុច្ឆិតព្ពា ‘‘កហំ គមិស្សថ, កេន សទ្ធឹ គមិស្សថា’’តិ។ តេ ចេ, ភិក្ខវេ, ពាលា អព្យត្តា អញ្ញេ ពាលេ អព្យត្តេ អបទិសេយ្យុំ។ ន, ភិក្ខវេ, អាចរិយុបជ្ឈាយេហិ អនុជានិតព្ពា, អនុជានេយ្យុំ ចេ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ តេ ចេ, ភិក្ខវេ, ពាលា អព្យត្តា អននុញ្ញាតា អាចរិយុបជ្ឈាយេហិ គច្ឆេយ្យុំ ចេ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា’’តិ (មហាវ. ១៦៣)។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

និស្សយវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២៤. សីមាវិនិច្ឆយកថា

១៥៦. **សីមា**តិ ឯត្ថ (កង្ខា. អដ្ឋ. និទានវណ្ណនា) សីមា នាមេសា ពទ្ធសីមា អពទ្ធសីមាតិ ទុវិធា ហោតិ។ តត្ថ ឯកាទស វិបត្តិសីមាយោ អតិក្កមិត្វា តិវិធសម្បត្តិយុត្តា និមិត្តេន និមិត្តំ ពន្ធិត្វា សម្មតា សីមា **ពទ្ធសីមា** នាម។ អតិខុទ្ទកា, អតិមហតី, ខណ្ឌនិមិត្តា, ឆាយានិមិត្តា, អនិមិត្តា, ពហិសីមេ ឋិតសម្មតា, នទិយា សម្មតា, សមុទ្ទេ សម្មតា, ជាតស្សរេ សម្មតា, សីមាយ សីមំ សម្ភិន្ទន្តេន សម្មតា, សីមាយ សីមំ អជ្ឈោត្ថរន្តេន សម្មតាតិ ឥមេហិ ឯកាទសហិ អាការេហិ សីមតោ កម្មានិ វិបជ្ជន្តីតិ វចនតោ ឯតា **វិបត្តិសីមាយោ** នាម។

តត្ថ **អតិខុទ្ទកា** នាម យត្ថ ឯកវីសតិ ភិក្ខូ និសីទិតុំ ន សក្កោន្តិ។ **អតិមហតី** នាម យា កេសគ្គមត្តេនបិ តិយោជនំ អតិក្កមិត្វា សម្មតា។ **ខណ្ឌនិមិត្តា** នាម អឃដិតនិមិត្តា វុច្ចតិ។ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ និមិត្តំ កិត្តេត្វា អនុក្កមេន ទក្ខិណាយ ទិសាយ បច្ឆិមាយ ឧត្តរាយ ទិសាយ កិត្តេត្វា បុន បុរត្ថិមាយ ទិសាយ បុព្ពកិត្តិតំ បដិកិត្តេត្វា ឋបេតុំ វដ្ដតិ, ឯវំ អខណ្ឌនិមិត្តា ហោតិ។ សចេ បន អនុក្កមេន អាហរិត្វា ឧត្តរាយ ទិសាយ និមិត្តំ កិត្តេត្វា តត្ថេវ ឋបេតិ, ខណ្ឌនិមិត្តា ហោតិ។ អបរាបិ **ខណ្ឌនិមិត្តា** នាម យា អនិមិត្តុបគំ តចសាររុក្ខំ វា ខាណុកំ វា បំសុបុញ្ជំ វា វាលុកបុញ្ជំ វា អញ្ញតរំ អន្តរា ឯកនិមិត្តំ កត្វា សម្មតា។ **ឆាយានិមិត្តា** នាម បព្ពតឆាយាទីនំ យំ កិញ្ចិ ឆាយំ និមិត្តំ កត្វា សម្មតា។ **អនិមិត្តា** នាម សព្ពេន សព្ពំ និមិត្តានិ អកិត្តេត្វា សម្មតា។ **ពហិសីមេ ឋិតសម្មតា** នាម និមិត្តានិ កិត្តេត្វា និមិត្តានំ ពហិ ឋិតេន សម្មតា។ **នទិយា, សមុទ្ទេ, ជាតស្សរេ សម្មតា** នាម ឯតេសុ នទិអាទីសុ សម្មតា។ សា ហិ ឯវំ សម្មតាបិ “សព្ពា, ភិក្ខវេ, នទី អសីមា, សព្ពោ សមុទ្ទោ អសីមោ, សព្ពោ ជាតស្សរោ អសីមោ”តិ (មហាវ. ១៤៧) វចនតោ អសម្មតាវ ហោតិ។ **សីមាយ សីមំ សម្ភិន្ទន្តេន សម្មតា** (មហាវ. អដ្ឋ. ១៤៨) នាម អត្តនោ សីមាយ បរេសំ សីមំ សម្ភិន្ទន្តេន សម្មតា។ សចេ ហិ បោរាណកស្ស វិហារស្ស បុរត្ថិមាយ ទិសាយ អម្ពោ ចេវ ជម្ពូ ចាតិ ទ្វេ រុក្ខា អញ្ញមញ្ញំ សំសដ្ឋវិដបា ហោន្តិ, តេសុ អម្ពស្ស បច្ឆិមទិសាភាគេ ជម្ពូ, វិហារសីមា ច **ជម្ពុំ** អន្តោកត្វា អម្ពំ កិត្តេត្វា ពទ្ធា ហោតិ។ អថ បច្ឆា តស្ស វិហារស្ស បុរត្ថិមាយ ទិសាយ វិហារេ កតេ សីមំ ពន្ធន្តា ភិក្ខូ តំ អម្ពំ អន្តោកត្វា ជម្ពុំ កិត្តេត្វា ពន្ធន្តិ , សីមាយ សីមំ សម្ភិន្នា ហោតិ។ តស្មា សចេ បឋមតរំ កតស្ស វិហារស្ស សីមា អសម្មតា ហោតិ, សីមាយ ឧបចារោ ឋបេតព្ពោ។ សចេ សម្មតា ហោតិ, បច្ឆិមកោដិយា ហត្ថមត្តា សីមន្តរិកា ឋបេតព្ពា។ **កុរុន្ទិយំ** “វិទត្ថិមត្តម្បិ”, **មហាបច្ចរិយំ** “ចតុរង្គុលមត្តម្បិ វដ្ដតី”តិ វុត្តំ។ **ឯក**រុក្ខោបិ ច ទ្វិន្នំ សីមានំ និមិត្តំ ហោតិ។ សោ បន វឌ្ឍន្តោ សីមសង្ករំ ករោតិ, តស្មា ន កាតព្ពោ។ **សីមាយ សីមំ អជ្ឈោត្ថរន្តេន សម្មតា** នាម អត្តនោ សីមាយ បរេសំ សីមំ អជ្ឈោត្ថរន្តេន សម្មតា។ សចេ ហិ បរេសំ ពទ្ធសីមំ សកលំ វា តស្សា បទេសំ វា អន្តោកត្វា អត្តនោ សីមំ សម្មន្នន្តិ, សីមាយ សីមំ អជ្ឈោត្ថរិតា នាម ហោតិ។ ភិក្ខុនីនំ បន សីមំ អជ្ឈោត្ថរិត្វា អន្តោបិ ភិក្ខូនំ សីមំ សម្មន្និតុំ វដ្ដតិ។ ភិក្ខុនីនម្បិ ភិក្ខូនំ សីមាយ ឯសេវ នយោ។ ន ហិ តេ អញ្ញមញ្ញស្ស កម្មេ គណបូរកា ហោន្តិ, ន កម្មវាចំ វគ្គំ ករោន្តិ។ ឥតិ ឥមា ឯកាទស វិបត្តិសីមាយោ អតិក្កមិត្វា សីមា សម្មន្និតព្ពា។

១៥៧. **តិវិធសម្បត្តិយុត្តា** នាម និមិត្តសម្បត្តិយា បរិសសម្បត្តិយា កម្មវាចាសម្បត្តិយា ច យុត្តា។ តត្ថ **និមិត្តសម្បត្តិយា យុត្តា** នាម បព្ពតនិមិត្តំ បាសាណនិមិត្តំ វននិមិត្តំ រុក្ខនិមិត្តំ មគ្គនិមិត្តំ វម្មិកនិមិត្តំ នទីនិមិត្តំ ឧទកនិមិត្តន្តិ ឯវំ វុត្តេសុ អដ្ឋសុ និមិត្តេសុ តស្មិំ តស្មិំ ទិសាភាគេ យថាលទ្ធានិ និមិត្តុបគានិ និមិត្តានិ “បុរត្ថិមាយ ទិសាយ កិំ និមិត្តំ។ បព្ពតោ, ភន្តេ។ ឯសោ បព្ពតោ និមិត្ត”ន្តិអាទិនា នយេន សម្មា កិត្តេត្វា សម្មតា។

តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៣៨) – វិនយធរេន បុច្ឆិតព្ពំ “បុរត្ថិមាយ ទិសាយ កិំ និមិត្ត”ន្តិ? “បព្ពតោ, ភន្តេ”តិ។ ឥទំ បន ឧបសម្បន្នោ វា អាចិក្ខតុ អនុបសម្បន្នោ វា, វដ្ដតិយេវ។ បុន វិនយធរេន “ឯសោ បព្ពតោ និមិត្ត”ន្តិ ឯវំ និមិត្តំ កិត្តេតព្ពំ, “ឯតំ បព្ពតំ និមិត្តំ ករោម, ករិស្សាម, និមិត្តំ កតោ, និមិត្តំ ហោតុ, ហោតិ, ភវិស្សតី”តិ ឯវំ បន កិត្តេតុំ ន វដ្ដតិ។ បាសាណាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ, បុរត្ថិមាយ អនុទិសាយ, ទក្ខិណាយ ទិសាយ, ទក្ខិណាយ អនុទិសាយ, បច្ឆិមាយ ទិសាយ, បច្ឆិមាយ អនុទិសាយ, ឧត្តរាយ ទិសាយ, ឧត្តរាយ អនុទិសាយ កិំ និមិត្តំ? ឧទកំ, ភន្តេ។ ឯតំ ឧទកំ និមិត្តន្តិ កិត្តេតព្ពំ។ ឯត្ថ បន អដ្ឋបេត្វា បុន “បុរត្ថិមាយ ទិសាយ កិំ និមិត្តំ? បព្ពតោ, ភន្តេ។ ឯសោ បព្ពតោ និមិត្ត”ន្តិ ឯវំ បឋមំ កិត្តិត និមិត្តំ កិត្តេត្វាវ ឋបេតព្ពំ។ ឯវញ្ហិ និមិត្តេន និមិត្តំ ឃដិតំ ហោតិ, និមិត្តានិ សកឹ កិត្តិតានិបិ កិត្តិតានេវ ហោន្តិ។ **អន្ធកដ្ឋកថាយំ** បន “តិក្ខត្តុំ សីមមណ្ឌលំ ពន្ធន្តេន និមិត្តំ កិត្តេតព្ព”ន្តិ វុត្តំ។

១៥៨. ឥទានិ និមិត្តុបគានិ បព្ពតាទីនិ វេទិតព្ពានិ – តិវិធោ **បព្ពតោ** សុទ្ធបំសុបព្ពតោ សុទ្ធ បាសាណបព្ពតោ ឧភយមិស្សកោតិ។ សោ តិវិធោបិ វដ្ដតិ, វាលិករាសិ បន ន វដ្ដតិ។ ឥតរោបិ ហត្ថិប្បមាណតោ

ឱមកកតរោ ន វដ្តតិ, ហត្ថិប្បមាណតោ បដ្ឋាយ សិនេរុប្បមាណោបិ វដ្តតិ។ សចេ ចតូសុ ទិសាសុ ចត្តារោ តីសុ វា តយោ បព្ពតា ហោន្តិ , ចតូហិ វា តីហិ វា បព្ពតនិមិត្តេហិ សម្មន្និតុម្បិ វដ្តតិ, ទ្វីហិ បន និមិត្តេហិ ឯកេន វា សម្មន្និតុំ ន វដ្តតិ។ តតោ បរេសុ បាសាណនិមិត្តាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ តស្មា បព្ពតនិមិត្តំ ករោន្តេន បុច្ឆិតព្ពំ “ឯកាពទ្ធោ, ន ឯកាពទ្ធោ”តិ។ សចេ ឯកាពទ្ធោ ហោតិ, ន កាតព្ពោ។ តញ្ហិ ចតូសុ វា អដ្ឋសុ វា ទិសាសុ កិត្តេន្តេនបិ ឯកមេវ និមិត្តំ កិត្តិតំ ហោតិ, តស្មា យោ ឯវំ ចក្កសណ្ឋានេន វិហារម្បិ បរិក្ខិបិត្វា ឋិតោ បព្ពតោ, តំ ឯកទិសាយ កិត្តេត្វា អញ្ញាសុ ទិសាសុ តំ ពហិទ្ធា កត្វា អន្តោ អញ្ញានិ និមិត្តានិ កិត្តេតព្ពានិ។ សចេ បព្ពតស្ស តតិយភាគំ វា ឧបឌ្ឍំ វា អន្តោសីមាយ កត្តុកាមា ហោន្តិ, បព្ពតំ អកិត្តេត្វា យត្តកំ បទេសំ អន្តោ កត្តុកាមា, តស្ស បរតោ តស្មិំយេវ បព្ពតេ ជាតរុក្ខវម្មិកាទីសុ អញ្ញតរំ និមិត្តំ កិត្តេតព្ពំ។ សចេ ឯកយោជនទ្វិយោជនប្បមាណំ សព្ពំ បព្ពតំ អន្តោ កត្តុកាមា ហោន្តិ, បព្ពតស្ស បរតោ ភូមិយំ ជាតរុក្ខវម្មិកាទីនិ និមិត្តានិ កិត្តេតព្ពានិ។

បាសាណនិមិត្តេ អយគុឡោបិ បាសាណសង្ខ្យមេវ គច្ឆតិ, តស្មា យោ កោចិ បាសាណោ វដ្តតិ។ បមាណតោ បន ហត្ថិប្បមាណោ បព្ពតសង្ខ្យំ គតោ, តស្មា សោ ន វដ្តតិ, មហាគោណមហាមហិំសប្បមាណោ បន វដ្តតិ។ ហេដ្ឋិមបរិច្ឆេទេន ទ្វត្តិំសបលគុឡបិណ្ឌប្បមាណោ វដ្តតិ, តតោ ខុទ្ទកតរោ ឥដ្ឋកា វា មហន្តីបិ ន វដ្តតិ, អនិមិត្តុបគបាសាណានំ រាសិបិ ន វដ្តតិ, បគេវ បំសុវាលុករាសិ។ ភូមិសមោ ខលមណ្ឌលសទិសោ បិដ្ឋិបាសាណោ វា ភូមិតោ ខាណុកោ វិយ ឧដ្ឋិតបាសាណោ វា ហោតិ, សោបិ បមាណុបគោ ចេ, វដ្តតិ។ បិដ្ឋិបាសាណោ អតិមហន្តោបិ បាសាណសង្ខ្យមេវ គច្ឆតិ, តស្មា សចេ មហតោ បិដ្ឋិបាសាណស្ស ឯកប្បទេសំ អន្តោសីមាយ កត្តុកាមា ហោន្តិ, តំ អកិត្តេត្វា តស្សុបរិ អញ្ញោ បាសាណោ កិត្តេតព្ពោ។ សចេ បិដ្ឋិបាសាណុបរិ វិហារំ ករោន្តិ, វិហារមជ្ឈេន វា បិដ្ឋិបាសាណោ វិនិវិជ្ឈិត្វា គច្ឆតិ, ឯវរូបោ បិដ្ឋិបាសាណោ ន វដ្តតិ។ សចេ ហិ តំ កិត្តេន្តិ, និមិត្តស្ស ឧបរិ វិហារោ ហោតិ, និមិត្តញ្ច នាម ពហិសីមាយ ហោតិ, វិហារោបិ ពហិសីមាយំ អាបជ្ជតិ។ វិហារំ បរិក្ខិបិត្វា ឋិតបិដ្ឋិបាសាណោ ឯកត្ថ កិត្តេត្វា អញ្ញត្ថ ន កិត្តេតព្ពោ។

វននិមិត្តេ តិណវនំ វា តចសារតាលនាឡិកេរាទិរុក្ខវនំ វា ន វដ្តតិ, អន្តោសារានំ បន សាកសាលាទីនំ អន្តោសារមិស្សកានំ វា រុក្ខានំ វនំ វដ្តតិ, តញ្ច ខោ ហេដ្ឋិមបរិច្ឆេទេន ចតុបញ្ចរុក្ខមត្តម្បិ, តតោ ឱរំ ន វដ្តតិ, បរំ យោជនសតិកម្បិ វដ្តតិ។ សចេ បន វនមជ្ឈេ វិហារំ ករោន្តិ, វនំ ន កិត្តេតព្ពំ។ ឯកទេសំ អន្តោសីមាយ កាតុកាមេហិបិ វនំ អកិត្តេត្វា តត្ថ រុក្ខបាសាណាទយោ កិត្តេតព្ពា។ វិហារំ បរិក្ខិបិត្វា ឋិតវនំ ឯកត្ថ កិត្តេត្វា អញ្ញត្ថ ន កិត្តេតព្ពំ។

រុក្ខនិមិត្តេ តចសារោ តាលនាឡិកេរាទិរុក្ខោ ន វដ្តតិ, អន្តោសារោ ជីវមានកោ អន្តមសោ ឧព្ពេធតោ អដ្ឋង្គុលោ បរិណាហតោ សូចិទណ្ឌកប្បមាណោបិ វដ្តតិ។ តតោ ឱរំ ន វដ្តតិ, បរំ ទ្វាទសយោជនោ សុប្បតិដ្ឋិតនិគ្រោធោបិ វដ្តតិ។ វំសនឡកសរាវាទីសុ ពីជំ រោបេត្វា វឌ្ឍាបិតោ បមាណុបគោបិ ន វដ្តតិ, តតោ អបនេត្វា បន តំ ខណម្បិ ភូមិយំ រោបេត្វា កោដ្ឋកំ កត្វា ឧទកំ អាសិញ្ចិត្វា កិត្តេតុំ វដ្តតិ។ នវមូលសាខានិគ្គមនំ អការណំ, ខន្ធំ ឆិន្ទិត្វា រោបិតេ បន ឯតំ យុជ្ជតិ។ កិត្តេន្តេន ច “រុក្ខោ”តិបិ វត្តុំ វដ្តតិ “សាករុក្ខោ”តិបិ “សាលរុក្ខោ”តិបិ។ ឯកាពទ្ធំ បន សុប្បតិដ្ឋិតនិគ្រោធសទិសំ ឯកត្ថ កិត្តេត្វា អញ្ញត្ថ កិត្តេតុំ ន វដ្តតិ។

មគ្គនិមិត្តេ អរញ្ញខេត្តនទីតឡាកមគ្គាទយោ ន វដ្តន្តិ, ជង្ឃមគ្គោ វា សកដមគ្គោ វា វដ្តតិ។ យោ និព្ពិជ្ឈិត្វា ទ្វេ តីណិ គាមន្តរានិ គច្ឆតិ, យោ បន ជង្ឃមគ្គសកដមគ្គតោ ឱក្កមិត្វា បុន សកដមគ្គមេវ ឱតរតិ, យេ វា ជង្ឃមគ្គសកដមគ្គា អវឡញ្ជា, តេ ន វដ្តន្តិ, ជង្ឃសត្ថសកដសត្ថេហិ វឡញ្ជិយមានាយេវ វដ្តន្តិ។ សចេ ទ្វេ មគ្គា និក្ខមិត្វា បច្ឆា សកដធុរមិវ ឯកីភវន្តិ, ទ្វេធា ភិន្នដ្ឋានេ វា សម្ពន្ធដ្ឋានេ វា សកឹ កិត្តេត្វា បុន ន កិត្តេតព្ពា។ ឯកាពទ្ធនិមិត្តញ្ហេតំ ហោតិ។ សចេ វិហារំ បរិក្ខិបិត្វា ចត្តារោ មគ្គា ចតូសុ ទិសាសុ គច្ឆន្តិ, មជ្ឈេ ឯកំ កិត្តេត្វា អបរំ កិត្តេតុំ ន វដ្តតិ។ ឯកាពទ្ធនិមិត្តញ្ហេតំ។ កោណំ និព្ពិជ្ឈិត្វា គតំ បន បរភាគេ កិត្តេតុំ វដ្តតិ។ វិហារមជ្ឈេន និព្ពិជ្ឈិត្វា គតមគ្គោ បន ន កិត្តេតព្ពោ, កិត្តិតេ និមិត្តស្ស ឧបរិ វិហារោ ហោតិ។ សចេ សកដមគ្គស្ស អន្តិមចក្កមគ្គំ និមិត្តំ ករោន្តិ, មគ្គោ ពហិសីមាយ ហោតិ, សចេ ពាហិរចក្កមគ្គំ និមិត្តំ ករោន្តិ, ពាហិរចក្កមគ្គោ ពហិសីមាយ ហោតិ , សេសំ អន្តោសីមំ ភជតិ។ មគ្គំ កិត្តេន្តេន “មគ្គោ បន្ថោ បថោ បជ្ជោ”តិអាទីសុ ទសសុ យេន កេនចិ នាមេន ច កិត្តេតុំ វដ្តតិ, បរិខាសណ្ឋានេន វិហារំ បរិក្ខិបិត្វា គតមគ្គោ ឯកត្ថ កិត្តេត្វា អញ្ញត្ថ កិត្តេតុំ ន វដ្តតិ។

វម្មិកនិមិត្តេ ហេដ្ឋិមបរិច្ឆេទេន តំ ទិវសំ ជាតោ អដ្ឋង្គុលុព្ពេធោ គោវិសាណប្បមាណោបិ វម្មិកោ វដ្តតិ, តតោ ឱរំ ន វដ្តតិ។ បរំ ហិមវន្តបព្ពតសទិសោបិ វដ្តតិ, វិហារំ បរិក្ខិបិត្វា ឋិតំ បន ឯកាពទ្ធំ ឯកត្ថ កិត្តេត្វា អញ្ញត្ថ កិត្តេតុំ ន វដ្តតិ។

នទីនិមិត្តេ យស្សា ធម្មិកានំ រាជូនំ កាលេ អន្វឌ្ឍមាសំ អនុទសាហំ អនុបញ្ចាហន្តិ ឯវំ ទេវេ វស្សន្តេ វលាហកេសុ វិគតមត្តេសុ សោតំ បច្ឆិជ្ជតិ, អយំ នទីសង្ខ្យំ ន គច្ឆតិ។ យស្សា បន ឦទិសេ សុវុដ្ឋិកាលេ វស្សានស្ស ចាតុមាសេ សោតំ ន បច្ឆិជ្ជតិ, យត្ថ តិត្ថេន វា អតិត្ថេន វា សិក្ខាករណីយេ អាគតលក្ខណេន តិមណ្ឌលំ បដិច្ឆាទេត្វា អន្តរវាសកំ អនុក្ខិបិត្វា ឧត្តរន្តិយា ភិក្ខុនិយា ឯកង្គុលទ្វង្គុលមត្តម្បិ អន្តរវាសកោ តេមិយតិ, អយំ នទី សីមំ ពន្ធន្តានំ និមិត្តំ ហោតិ។ ភិក្ខុនិយា នទីបារគមនេបិ ឧបោសថាទិសង្ឃកម្មករណេបិ នទីបារសីមាសម្មន្ននេបិ អយមេវ នទី។ យា បន មគ្គោ វិយ សកដធុរសណ្ឋានេន វា បរិខាសណ្ឋានេន វា វិហារំ បរិក្ខិបិត្វា គតា, តំ ឯកត្ថ កិត្តេត្វា អញ្ញត្ថ កិត្តេតុំ ន វដ្ដតិ។ វិហារស្ស ចតូសុ ទិសាសុ អញ្ញមញ្ញំ វិនិព្ពិជ្ឈិត្វា គតេ នទីចតុក្កេបិ ឯសេវ នយោ។ អសម្មិស្សា នទិយោ បន ចតស្សោបិ កិត្តេតុំ វដ្ដតិ។ សចេ វតិំ ករោន្តោ វិយ រុក្ខបាទេ និខណិត្វា វល្លិបលាលាទីហិ នទីសោតំ រុន្ធន្តិ, ឧទកំ អជ្ឈោត្ថរិត្វា អាវរណំ បវត្តតិយេវ, និមិត្តំ កាតុំ វដ្ដតិ។ យថា បន ឧទកំ ន បវត្តតិ, ឯវំ សេតុម្ហិ កតេ អបវត្តមានា នទីនិមិត្តំ កាតុំ ន វដ្ដតិ, បវត្តនដ្ឋានេ នទីនិមិត្តំ, អប្បវត្តនដ្ឋានេ ឧទកនិមិត្តំ កាតុំ វដ្ដតិ។ យា បន ទុព្ពុដ្ឋិកាលេ វា គិម្ហេ វា និរុទកភាវេន ន បវត្តតិ, សា វដ្ដតិ។ មហានទិតោ ឧទកមាតិកំ នីហរន្តិ, សា កុន្នទីសទិសា ហុត្វា តីណិ សស្សានិ សម្បាទេន្តី និច្ចំ បវត្តតិ, កិញ្ចាបិ បវត្តតិ, និមិត្តំ កាតុំ ន វដ្ដតិ។ យា បន មូលេ មហានទិតោ នីហតាបិ កាលន្តរេន តេនេវ នីហតមគ្គេន នទី ភិន្ទិត្វា សយំ គច្ឆតិ, គច្ឆន្តី បរតោ សុសុមារាទិសមាកិណ្ណា នាវាទីហិ សញ្ចរិតព្ពា នទី ហោតិ, តំ និមិត្តំ កាតុំ វដ្ដតិ។

ឧទកនិមិត្តេ និរុទកដ្ឋានេ នាវាយ វា ចាដិអាទីសុ វា ឧទកំ បូរេត្វា ឧទកនិមិត្តំ កិត្តេតុំ ន វដ្ដតិ, ភូមិគតមេវ វដ្ដតិ។ តញ្ច ខោ អប្បវត្តនឧទកំ អាវាដបោក្ខរណីតឡាកជាតស្សរលោណិសមុទ្ទាទីសុ ឋិតំ, អដ្ឋិតំ បន ឱឃនទីឧទកវាហកមាតិកាទីសុ ឧទកំ ន វដ្ដតិ ។ **អន្ធកដ្ឋកថាយំ** បន “គម្ភីរេសុ អាវាដាទីសុ ឧក្ខេបិមំ ឧទកំ និមិត្តំ ន កាតព្ព”ន្តិ វុត្តំ, តំ ទុរុត្តំ, អត្តនោមតិមត្តមេវ។ ឋិតំ បន អន្តមសោ សូករខតាយបិ គាមទារកានំ កីឡនវាបិយម្បិ តំ ខណញ្ញេវ បថវិយំ អាវាដំ កត្វា កុដេហិ អាហរិត្វា បូរិតឧទកម្បិ សចេ យាវ កម្មវាចាបរិយោសានា តិដ្ឋតិ, អប្បំ វា ហោតុ ពហុំ វា, វដ្ដតិ។ តស្មិំ បន ឋានេ និមិត្តសញ្ញាករណត្ថំ បាសាណវាលិកាបំសុអាទិរាសិ វា បាសាណត្ថម្ភោ វា ទារុត្ថម្ភោ វា កាតព្ពោ។ តំ កាតុំ ការេតុញ្ច ភិក្ខុស្ស វដ្ដតិ, លាភសីមាយំ បន ន វដ្ដតិ។ សមានសំវាសកសីមា កស្សចិ បីឡនំ ន ករោតិ, កេវលំ ភិក្ខូនំ វិនយកម្មមេវ សាធេតិ, តស្មា ឯត្ថ វដ្ដតិ។

ឥមេហិ ច អដ្ឋហិ និមិត្តេហិ អសម្មិស្សេហិបិ អញ្ញមញ្ញំ សម្មិស្សេហិបិ សីមា សម្មន្និតុំ វដ្ដតិយេវ។ សា ឯវំ សម្មន្និត្វា ពជ្ឈមានា ឯកេន ទ្វីហិ វា និមិត្តេហិ អពទ្ធា ហោតិ, តីណិ បន អាទឹ កត្វា វុត្តប្បការានំ និមិត្តានំ សតេនបិ ពទ្ធា ហោតិ។ សា តីហិ សិង្ឃាដកសណ្ឋានា ហោតិ, ចតូហិ ចតុរស្សា វា សិង្ឃាដកអឌ្ឍចន្ទមុទិង្គាទិសណ្ឋានា វា, តតោ អធិកេហិ នានាសណ្ឋានា។ ឯវំ វុត្តនយេន និមិត្តានិ កិត្តេត្វា សម្មតា “និមិត្តសម្បត្តិយុត្តា”តិ វេទិតព្ពា។

១៥៩. បរិសសម្បត្តិយុត្តា នាម សព្ពន្តិមេន បរិច្ឆេទេន ចតូហិ ភិក្ខូហិ សន្និបតិត្វា យាវតិកា តស្មិំ គាមខេត្តេ ពទ្ធសីមំ វា នទីសមុទ្ទជាតស្សរេ វា អនោក្កមិត្វា ឋិតា ភិក្ខូ, តេ សព្ពេ ហត្ថបាសេ វា កត្វា ឆន្ទំ វា អាហរិត្វា សម្មតា។

១៦០. កម្មវាចាសម្បត្តិយុត្តា នាម –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យាវតា សមន្តា និមិត្តា កិត្តិតា, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឯតេហិ និមិត្តេហិ សីមំ សម្មន្នេយ្យ សមានសំវាសំ ឯកូបោសថំ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យាវតា សមន្តា និមិត្តា កិត្តិតា, សង្ឃោ ឯតេហិ និមិត្តេហិ សីមំ សម្មន្នតិ សមានសំវាសំ ឯកូបោសថំ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឯតេហិ និមិត្តេហិ សីមាយ សម្មុតិ សមានសំវាសាយ ឯកូបោសថាយ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“សម្មតា សីមា សង្ឃេន ឯតេហិ និមិត្តេហិ សមានសំវាសា ឯកូបោសថា, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ (មហាវ. ១៣៩) –

ឯវំ វុត្តាយ បរិសុទ្ធាយ ញត្តិទុតិយកម្មវាចាយ សម្មតា។ កម្មវាចាបរិយោសានេ និមិត្តានំ អន្តោ សីមា ហោតិ, និមិត្តានិ សីមតោ ពហិ ហោន្តិ។

១៦១. ឯវំ ពទ្ធាយ ច សីមាយ តិចីវរេន វិប្បវាសសុខត្ថំ ទន្ធិកម្មត្ថញ្ច អវិប្បវាសសម្មុតិ កាតព្ពា។ សា បន ឯវំ កត្តព្ពា –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យា សា សង្ឃេន សីមា សម្មតា សមានសំវាសា ឯកូបោសថា, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ តំ សីមំ តិចីវរេន អវិប្បវាសំ សម្មន្នេយ្យ ឋបេត្វា គាមញ្ច គាមូបចារញ្ច, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យា សា សង្ឃេន សីមា សម្មតា សមានសំវាសា ឯកូបោសថា, សង្ឃោ តំ សីមំ តិចីវរេន អវិប្បវាសំ សម្មន្នតិ ឋបេត្វា គាមញ្ច គាមូបចារញ្ច, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឯតិស្សា សីមាយ តិចីវរេន អវិប្បវាសាយ សម្មុតិ ឋបេត្វា គាមញ្ច គាមូបចារញ្ច, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“សម្មតា សា សីមា សង្ឃេន តិចីវរេន អវិប្បវាសា ឋបេត្វា គាមញ្ច គាមូបចារញ្ច, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ (មហាវ. ១៤៣)។

ឯត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៤៤) ច និគមនគរានម្បិ គាមេនេវ សង្គហោ វេទិតព្ពោ។ **គាមូបចារោ**តិ បរិក្ខិត្តស្ស បរិក្ខេបោ, អបរិក្ខិត្តស្ស បរិក្ខេបោកាសោ។ ឥមេសុ បន គាមគាមូបចារេសុ អធិដ្ឋិតតេចីវរិកោ ភិក្ខុ បរិហារំ ន លភតិ។ អយញ្ហិ អវិប្បវាសសីមា “ឋបេត្វា គាមញ្ច គាមូបចារញ្ចា”តិ វុត្តត្តា គាមញ្ច គាមូបចារញ្ច ន ឱត្ថរតិ, សមានសំវាសកសីមាវ ឱត្ថរតិ។ សមានសំវាសកសីមា ចេត្ថ អត្តនោ ធម្មតាយ គច្ឆតិ, អវិប្បវាសសីមា បន យត្ថ សមានសំវាសកសីមា, តត្ថេវ គច្ឆតិ។ ន ហិ តស្សា វិសុំ និមិត្តកិត្តនំ អត្ថិ, តត្ថ សចេ អវិប្បវាសាយ សម្មុតិកាលេ គាមោ អត្ថិ, តំ សា ន ឱត្ថរតិ ។ សចេ បន សម្មតាយ សីមាយ បច្ឆា គាមោ និវិសតិ, សោបិ សីមសង្ខ្យំយេវ គច្ឆតិ។ យថា ច បច្ឆា និវិដ្ឋោ, ឯវំ បឋមំ និវិដ្ឋស្ស បច្ឆា វឌ្ឍិតប្បទេសោបិ សីមសង្ខ្យមេវ គច្ឆតិ។ សចេ សីមាសម្មុតិកាលេ គេហានិ កតានិ, “បវិសិស្សាមា”តិ អាលយោបិ អត្ថិ, មនុស្សា បន អប្បវិដ្ឋា, បោរាណកគាមំ វា សចេ គេហមេវ ឆឌ្ឌេត្វា អញ្ញត្ថ គតា, អគាមោយេវ ឯស, សីមា ឱត្ថរតិ។ សចេ បន ឯកម្បិ កុលំ បវិដ្ឋំ វា អគតំ វា អត្ថិ, គាមោយេវ, សីមា ន ឱត្ថរតិ។ អយមេត្ថ សង្ខេបោ។

១៦២. អយំ បន វិត្ថារោ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៣៨) សីមំ ពន្ធិតុកាមេន ហិ សាមន្តវិហារេសុ ភិក្ខូ តស្ស តស្ស វិហារស្ស សីមាបរិច្ឆេទំ បុច្ឆិត្វា ពទ្ធសីមវិហារានំ សីមាយ សីមន្តរិកំ, អពទ្ធសីមវិហារានំ សីមាយ ឧបចារំ ឋបេត្វា ទិសាចារិកភិក្ខូនំ និស្សញ្ចារសមយេ សចេ ឯកស្មិំ គាមខេត្តេ សីមំ ពន្ធិតុកាមា, យេ តត្ថ ពទ្ធសីមវិហារា, តេសុ ភិក្ខូនំ “មយំ អជ្ជ សីមំ ពន្ធិស្សាម, តុម្ហេ សកសីមាយ បរិច្ឆេទតោ មា និក្ខមិត្ថា”តិ បេសេតព្ពំ។ យេ អពទ្ធសីមវិហារា, តេសុ ភិក្ខូ ឯកជ្ឈំ សន្និបាតេតព្ពា, ឆន្ទារហានំ ឆន្ទោ អាហរាបេតព្ពោ។ “សចេ អញ្ញានិបិ គាមខេត្តានិ អន្តោកាតុកាមា, តេសុ គាមេសុ យេ ភិក្ខូ វសន្តិ, តេហិបិ អាគន្តព្ពំ, អនាគច្ឆន្តានំ ឆន្ទោ អាហរិតព្ពោ”តិ មហាសុមត្ថេរោ អាហ។ មហាបទុមត្ថេរោ បន “នានាគាមខេត្តានិ នាម បាដិយេក្កំ ពទ្ធសីមសទិសានិ, ន តតោ ឆន្ទបារិសុទ្ធិ អាគច្ឆតិ, អន្តោនិមិត្តគតេហិ បន ភិក្ខូហិ អាគន្តព្ព”ន្តិ វត្វា បុន អាហ “សមានសំវាសកសីមាសម្មន្ននកាលេ អាគមនម្បិ អនាគមនម្បិ វដ្ដតិ, អវិប្បវាសសីមាសម្មន្ននកាលេ បន អន្តោនិមិត្តគតេហិ អាគន្តព្ពំ, អនាគច្ឆន្តានំ ឆន្ទោ អាហរិតព្ពោ”តិ។

ឯវំ សន្និបតិតេសុ ភិក្ខូសុ ឆន្ទារហានំ ឆន្ទេ អាហដេ តេសុ តេសុ មគ្គេសុ នទីតិត្ថគាមទ្វារាទីសុ ច អាគន្តុកភិក្ខូនំ សីឃំ សីឃំ ហត្ថបាសនយនត្ថញ្ចេវ ពហិសីមករណត្ថញ្ច អារាមិកេ ចេវ សមណុទ្ទេសេ ច ឋបេត្វា ភេរិសញ្ញំ វា សង្ខសញ្ញំ វា កត្វា និមិត្តកិត្តនានន្តរំ វុត្តាយ “សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃោ”តិអាទិកាយ កម្មវាចាយ សីមា ពន្ធិតព្ពា។ កម្មវាចាបរិយោសានេយេវ និមិត្តានិ ពហិកត្វា ហេដ្ឋា បថវីសន្ធារកំ ឧទកបរិយន្តំ កត្វា សីមា គតា ហោតិ។

១៦៣. ឥមំ បន សមានសំវាសកសីមំ សម្មន្នន្តេហិ បព្ពជ្ជូបសម្បទាទីនំ សង្ឃកម្មានំ សុខករណត្ថំ បឋមំ **ខណ្ឌសីមា** ពន្ធិតព្ពា។ តំ បន ពន្ធន្តេហិ វត្តំ ជានិតព្ពំ។ សចេ ហិ ពោធិចេតិយភត្តសាលាទីនិ សព្ពវត្ថូនិ បតិដ្ឋាបេត្វា កតវិហារេ ពន្ធន្តិ, វិហារមជ្ឈេ ពហូនំ សមោសរណដ្ឋានេ អពន្ធិត្វា វិហារបច្ចន្តេ វិវិត្តោកាសេ ពន្ធិតព្ពា។ អកតវិហារេ ពន្ធន្តេហិ ពោធិចេតិយាទីនំ សព្ពវត្ថូនំ ឋានំ សល្លក្ខេត្វា យថា បតិដ្ឋិតេសុ វត្ថូសុ វិហារបច្ចន្តេ វិវិត្តោកាសេ ហោតិ, ឯវំ ពន្ធិតព្ពា។ សា ហេដ្ឋិមបរិច្ឆេទេន សចេ ឯកវីសតិ ភិក្ខូ គណ្ហាតិ, វដ្ដតិ, តតោ ឱរំ ន វដ្ដតិ, បរំ ភិក្ខុសហស្សំ គណ្ហន្តីបិ វដ្ដតិ។ តំ ពន្ធន្តេហិ សីមមាឡកស្ស សមន្តា និមិត្តុបគា បាសាណា

ឋបេតព្ពា, ន ខណ្ឌសីមាយ ឋិតេហិ មហាសីមា ពន្ធិតព្ពា, ន មហាសីមាយ ឋិតេហិ ខណ្ឌសីមា, ខណ្ឌសីមាយមេវ ឋត្វា ខណ្ឌសីមា ពន្ធិតព្ពា។

តត្រាយំ ពន្ធនវិធិ – សមន្តា “ឯសោ បាសាណោ និមិត្ត”ន្តិ ឯវំ និមិត្តានិ កិត្តេត្វា កម្មវាចាយ សីមា សម្មន្និតព្ពា។ អថ តស្សា ឯវ ទឡ្ហីកម្មត្ថំ អវិប្បវាសកម្មវាចា កាតព្ពា។ ឯវញ្ហិ “សីមំ សមូហនិស្សាមា”តិ អាគតា សមូហនិតុំ ន សក្ខិស្សន្តិ។ សីមំ សម្មន្និត្វា ពហិ សីមន្តរិកបាសាណា ឋបេតព្ពា។ សីមន្តរិកា បច្ឆិមកោដិយា ឯករតនប្បមាណា វដ្ដតិ។ “វិទត្ថិប្បមាណាបិ វដ្ដតី”តិ **កុរុន្ទិយំ**, “ចតុរង្គុលប្បមាណាបិ វដ្ដតី”តិ **មហាបច្ចរិយំ** វុត្តំ។ សចេ បន វិហារោ មហា ហោតិ, ទ្វេបិ តិស្សោបិ តតុត្តរិម្បិ ខណ្ឌសីមាយោ ពន្ធិតព្ពា។

ឯវំ ខណ្ឌសីមំ សម្មន្និត្វា មហាសីមសម្មុតិកាលេ ខណ្ឌសីមតោ និក្ខមិត្វា មហាសីមាយំ ឋត្វា សមន្តា អនុបរិយាយន្តេហិ សីមន្តរិកបាសាណា កិត្តេតព្ពា, តតោ អវសេសនិមិត្តានិ កិត្តេត្វា ហត្ថបាសំ អវិជហន្តេហិ កម្មវាចាយ សមានសំវាសកសីមំ សម្មន្និត្វា តស្សា ទឡ្ហីកម្មត្ថំ អវិប្បវាសកម្មវាចាបិ កាតព្ពា។ ឯវញ្ហិ “សីមំ សមូហនិស្សាមា”តិ អាគតា សមូហនិតុំ ន សក្ខិស្សន្តិ។ សចេ បន ខណ្ឌសីមាយ និមិត្តានិ កិត្តេត្វា តតោ សីមន្តរិកាយ និមិត្តានិ កិត្តេត្វា មហាសីមាយ និមិត្តានិ កិត្តេន្តិ, ឯវំ តីសុ ឋានេសុ និមិត្តានិ កិត្តេត្វា យំ សីមំ ឥច្ឆន្តិ, តំ បឋមំ ពន្ធិតុំ វដ្ដតិ។ ឯវំ សន្តេបិ យថាវុត្តនយេន ខណ្ឌសីមតោវ បដ្ឋាយ ពន្ធិតព្ពា។ ឯវំ ពទ្ធាសុ បន សីមាសុ ខណ្ឌសីមាយ ឋិតា ភិក្ខូ មហាសីមាយ កម្មំ ករោន្តានំ ន កោបេន្តិ, មហាសីមាយ វា ឋិតា ខណ្ឌសីមាយ ករោន្តានំ, សីមន្តរិកាយ បន ឋិតា ឧភិន្នម្បិ ន កោបេន្តិ។ គាមខេត្តេ ឋត្វា កម្មំ ករោន្តានំ បន សីមន្តរិកាយ ឋិតា កោបេន្តិ។ សីមន្តរិកា ហិ គាមខេត្តំ ភជតិ។

សីមា ច នាមេសា ន កេវលា បឋវីតលេយេវ ពទ្ធា ពទ្ធា នាម ហោតិ, អថ ខោ បិដ្ឋិបាសាណេបិ កុដិគេហេបិ លេណេបិ បាសាទេបិ បព្ពតមត្ថកេបិ ពទ្ធា ពទ្ធាយេវ ហោតិ។ តត្ថ **បិដ្ឋិបាសាណេ** ពន្ធន្តេហិ បាសាណបិដ្ឋិយំ រាជី វា កោដ្ដេត្វា ឧទុក្ខលំ វា ខណិត្វា និមិត្តំ ន កាតព្ពំ, និមិត្តុបគបាសាណេ ឋបេត្វា និមិត្តានិ កិត្តេតព្ពានិ។ កម្មវាចាបរិយោសានេ សីមា បឋវីសន្ធារកំ ឧទកបរិយន្តំ កត្វា ឱតរតិ។ និមិត្តបាសាណា យថាឋានេ ន តិដ្ឋន្តិ, តស្មា សមន្តតោ រាជិ វា ឧបដ្ឋាបេតព្ពា, ចតូសុ វា កោណេសុ បាសាណា វិជ្ឈិតព្ពា, “អយំ សីមាបរិច្ឆេទោ”តិ វត្វា អក្ខរានិ វា ឆិន្ទិតព្ពានិ។ កេចិ ឧសូយកា “សីមំ ឈាបេស្សាមា”តិ អគ្គឹ ទេន្តិ, បាសាណាវ ឈាយន្តិ, ន សីមា។

កុដិគេហេបិ ភិត្តិំ អកិត្តេត្វា ឯកវីសតិយា ភិក្ខូនំ ឱកាសដ្ឋានំ អន្តោករិត្វា បាសាណនិមិត្តានិ ឋបេត្វា សីមា សម្មន្និតព្ពា, អន្តោកុដ្ដមេវ សីមា ហោតិ។ សចេ អន្តោកុដ្ដេ ឯកវីសតិយា ភិក្ខូនំ ឱកាសោ នត្ថិ, បមុខេ និមិត្តបាសាណេ ឋបេត្វា សម្មន្និតព្ពា។ សចេ ឯវម្បិ នប្បហោតិ, ពហិ និព្ពោទកបតនដ្ឋានេបិ និមិត្តានិ ឋបេត្វា សម្មន្និតព្ពា។ ឯវំ សម្មតាយ បន សព្ពំ កុដិគេហំ សីមដ្ឋមេវ ហោតិ។

ចតុភិត្តិយលេណេបិ ពន្ធន្តេហិ កុដ្ដំ អកិត្តេត្វា បាសាណាវ កិត្តេតព្ពា, អន្តោ ឱកាសេ អសតិ បមុខេបិ និមិត្តានិ ឋបេតព្ពានិ, ឯវំ លេណស្ស អន្តោ ច ពហិ ច សីមា ហោតិ។

ឧបរិបាសាទេបិ ភិត្តិំ អកិត្តេត្វា អន្តោបាសាណេ ឋបេត្វា សីមា សម្មន្និតព្ពា។ សចេ នប្បហោតិ, បមុខេបិ បាសាណេ ឋបេត្វា សម្មន្និតព្ពា។ ឯវំ សម្មតា ឧបរិបាសាទេយេវ ហោតិ, ហេដ្ឋា ន ឱតរតិ។ សចេ បន ពហូសុ ថម្ភេសុ តុលានំ ឧបរិ កតបាសាទស្ស ហេដ្ឋិមតលេ កុដ្ដោ យថា និមិត្តានំ អន្តោ ហោតិ, ឯវំ ឧដ្ឋហិត្វា តុលារុក្ខេហិ ឯកសម្ពន្ធោ ឋិតោ, ហេដ្ឋាបិ ឱតរតិ, ឯកថម្ភបាសាទស្ស បន ឧបរិតលេ ពទ្ធា សីមា។ សចេ ថម្ភមត្ថកេ ឯកវីសតិយា ភិក្ខូនំ ឱកាសោ ហោតិ, ហេដ្ឋា ឱតរតិ។ សចេ បាសាទភិត្តិតោ និក្កន្តេសុ និយ្យូហកាទីសុ បាសាណេ ឋបេត្វា សីមំ ពន្ធន្តិ, បាសាទភិត្តិ អន្តោសីមាយ ហោតិ។ ហេដ្ឋា បនស្សា ឱតរណានោតរណំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។

ហេដ្ឋាបាសាទេ កិត្តេន្តេហិបិ ភិត្តិ ច រុក្ខត្ថម្ភា ច ន កិត្តេតព្ពា, ភិត្តិលគ្គេ បន បាសាណត្ថម្ភេ កិត្តេតុំ វដ្ដតិ។ ឯវំ កិត្តិតា សីមា ហេដ្ឋាបាសាទស្ស បរិយន្តថម្ភានំ អន្តោយេវ ហោតិ។ សចេ បន ហេដ្ឋាបាសាទស្ស កុដ្ដោ ឧបរិមតលេន សម្ពទ្ធោ ហោតិ, ឧបរិបាសាទម្បិ អភិរុហតិ។ សចេ បាសាទស្ស ពហិ និព្ពោទកបតនដ្ឋានេ និមិត្តានិ ករោន្តិ, សព្ពោ បាសាទោ សីមដ្ឋោ ហោតិ។

បព្ពតមត្ថកេ តលំ ហោតិ ឯកវីសតិយា ភិក្ខូនំ ឱកាសារហំ, តត្ថ បិដ្ឋិបាសាណេ វិយ សីមំ ពន្ធន្តិ, ហេដ្ឋាបព្ពតេបិ តេនេវ បរិច្ឆេទេន សីមា ឱតរតិ។ តាលមូលកបព្ពតេបិ ឧបរិ សីមា ពទ្ធា ហេដ្ឋា ឱតរតេវ។

យោ បន វិតានសណ្ឋានោ ហោតិ, ឧបរិ ឯកវីសតិយា ភិក្ខូនំ ឱកាសោ អត្ថិ, ហេដ្ឋា នត្ថិ, តស្សូបរិ ពទ្ធា សីមា ហេដ្ឋា ន ឱតរតិ។ ឯវំ មុទិង្គសណ្ឋានោ វា ហោតុ បណវសណ្ឋានោ វា, យស្ស ហេដ្ឋា វា មជ្ឈេ វា សីមប្បមាណំ នត្ថិ, តស្ស ឧបរិ ពទ្ធា សីមា ហេដ្ឋា ន ឱតរតិ។ យស្ស បន ទ្វេ កូដានិ អាសន្នេ ឋិតានិ, ឯកស្សបិ ឧបរិ សីមប្បមាណំ នប្បហោតិ, តស្ស កូដន្តរំ ចិនិត្វា វា បូរេត្វា វា ឯកាពទ្ធំ កត្វា ឧបរិ សីមា សម្មន្និតព្ពា។ ឯកោ សប្បផណសទិសោ បព្ពតោ, តស្ស ឧបរិ សីមប្បមាណស្ស អត្ថិតាយ សីមំ ពន្ធន្តិ, តស្ស ចេ ហេដ្ឋា អាកាសបព្ភារំ ហោតិ, សីមា ន ឱតរតិ។ សចេ បនស្ស វេមជ្ឈេ សីមប្បមាណោ សុសិរបាសាណោ ហោតិ, ឱតរតិ, សោ ច បាសាណោ សីមដ្ឋោយេវ ហោតិ។ អថាបិស្ស ហេដ្ឋាលេណស្ស កុដ្ដោ អគ្គកោដិំ អាហច្ច តិដ្ឋតិ , ឱតរតិ, ហេដ្ឋា ច ឧបរិ ច សីមាយេវ ហោតិ។ សចេ បន ហេដ្ឋា ឧបរិមស្ស សីមាបរិច្ឆេទស្ស បារតោ អន្តោលេណំ ហោតិ, ពហិ សីមា ន ឱតរតិ។ អថាបិ ឧបរិមស្ស សីមាបរិច្ឆេទស្ស ឱរតោ ពហិ លេណំ ហោតិ, អន្តោ សីមា ន ឱតរតិ។ អថាបិ ឧបរិ សីមាបរិច្ឆេទោ ខុទ្ទកោ, ហេដ្ឋា លេណំ មហន្តំ សីមាបរិច្ឆេទមតិក្កមិត្វា ឋិតំ, សីមា ឧបរិយេវ ហោតិ, ហេដ្ឋា ន ឱតរតិ។ យទិ បន លេណំ ខុទ្ទកំ សព្ពបច្ឆិមសីមាបរិមាណំ, ឧបរិ សីមា មហតី តំ អជ្ឈោត្ថរិត្វា ឋិតា, សីមា ឱតរតិ។ អថ លេណំ អតិខុទ្ទកំ សីមប្បមាណំ ន ហោតិ, សីមា ឧបរិយេវ ហោតិ, ហេដ្ឋា ន ឱតរតិ។ សចេ តតោ ឧបឌ្ឍំ ភិជ្ជិត្វា បតតិ, សីមប្បមាណំ ចេបិ ហោតិ, ពហិ បតិតំ អសីមា។ អបតិតំ បន យទិ សីមប្បមាណំ, សីមា ហោតិយេវ។

ខណ្ឌសីមា ច នីចវត្ថុកា ហោតិ, តំ បូរេត្វា ឧច្ចវត្ថុកំ ករោន្តិ, សីមាយេវ។ សីមាយ គេហំ ករោន្តិ, សីមដ្ឋកមេវ ហោតិ។ សីមាយ បោក្ខរណឹ ខណន្តិ, សីមាយេវ។ ឱឃោ សីមាមណ្ឌលំ ឱត្ថរិត្វា គច្ឆតិ, សីមាមាឡកេ អដ្ដំ ពន្ធិត្វា កម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ។ សីមាយ ហេដ្ឋា ឧមង្គនទី ហោតិ, ឥទ្ធិមា ភិក្ខុ តត្ថ និសីទតិ។ សចេ សា នទី បឋមំ គតា, សីមា បច្ឆា ពទ្ធា, កម្មំ ន កោបេតិ។ អថ បឋមំ សីមា ពទ្ធា, បច្ឆា នទី គតា, កម្មំ កោបេតិ, ហេដ្ឋាបថវីតលេ ឋិតោ បន កោបេតិយេវ។

សីមាមាឡកេ វដរុក្ខោ ហោតិ, តស្ស សាខា វា តតោ និគ្គតបារោហោ វា មហាសីមាយ បថវីតលំ វា តត្ថជាតរុក្ខាទីនិ វា អាហច្ច តិដ្ឋតិ, មហាសីមំ វា សោធេត្វា កម្មំ កាតព្ពំ, តេ វា សាខាបារោហា ឆិន្ទិត្វា ពហិដ្ឋកា កាតព្ពា។ អនាហច្ច ឋិតសាខាទីសុ អារុឡ្ហភិក្ខូ ហត្ថបាសំ អានេតព្ពា។ ឯវំ មហាសីមាយ ជាតរុក្ខស្ស សាខា វា បារោហោ វា វុត្តនយេនេវ សីមាមាឡកេ បតិដ្ឋាតិ, វុត្តនយេនេវ សីមំ សោធេត្វា វា កម្មំ កាតព្ពំ, តេ វា សាខាបារោហា ឆិន្ទិត្វា ពហិដ្ឋកា កាតព្ពា។ សចេ មាឡកេ កម្មេ ករិយមានេ កោចិ ភិក្ខុ មាឡកស្ស អន្តោបវិសិត្វា វេហាសំ ឋិតសាខាយ និសីទតិ, បាទា វាស្ស ភូមិគតា ហោន្តិ, និវាសនបារុបនំ វា ភូមឹ ផុសតិ, កម្មំ កាតុំ ន វដ្ដតិ។ បាទេ បន និវាសនបារុបនញ្ច ឧក្ខិបាបេត្វា កាតុំ កម្មំ វដ្ដតិ, ឥទញ្ច លក្ខណំ បុរិមនយេបិ វេទិតព្ពំ។ អយំ បន វិសេសោ – តត្រ ឧក្ខិបាបេត្វា កាតុំ ន វដ្ដតិ, ហត្ថបាសមេវ អានេតព្ពោ។ សចេ អន្តោសីមតោ បព្ពតោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ, តត្រដ្ឋោ ភិក្ខុ ហត្ថបាសំ អានេតព្ពោ។ ឥទ្ធិយា អន្តោបព្ពតំ បវិដ្ឋេបិ ឯសេវ នយោ។ ពជ្ឈមានា ឯវ ហិ សីមា បមាណរហិតំ បទេសំ ន ឱតរតិ, ពទ្ធាយ សីមាយ ជាតំ យំ កិញ្ចិ យត្ថ កត្ថចិ ឯកសម្ពន្ធេន គតំ សីមាសង្ខ្យមេវ គច្ឆតីតិ។

តិយោជនបរមំ បន **សីមំ** សម្មន្នន្តេន មជ្ឈេ ឋត្វា យថា ចតូសុបិ ទិសាសុ ទិយឌ្ឍទិយឌ្ឍយោជនំ ហោតិ, ឯវំ សម្មន្និតព្ពា។ សចេ បន មជ្ឈេ ឋត្វា ឯកេកទិសតោ តិយោជនំ ករោន្តិ, ឆយោជនំ ហោតីតិ ន វដ្ដតិ។ ចតុរស្សំ វា តិកោណំ វា សម្មន្នន្តេន យថា កោណតោ កោណំ តិយោជនំ ហោតិ, ឯវំ សម្មន្និតព្ពា។ សចេ ហិ យេន កេនចិ បរិយន្តេន កេសគ្គមត្តម្បិ តិយោជនំ អតិក្កាមេតិ, អាបត្តិញ្ច អាបជ្ជតិ, សីមា ច អសីមា ហោតិ។

១៦៤. “ន, ភិក្ខវេ, នទីបារសីមា សម្មន្និតព្ពា, យោ សម្មន្នេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ១៤០) វចនតោ នទីបារសីមា ន សម្មន្និតព្ពា។ យត្រ បន ធុវនាវា វា ធុវសេតុ វា អភិមុខតិត្ថេយេវ អត្ថិ, ឯវរូបំ នទីបារសីមំ សម្មន្និតុំ វដ្ដតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, យត្ថស្ស ធុវនាវា វា ធុវសេតុ វា, ឯវរូបំ នទីបារសីមំ សម្មន្និតុ”ន្តិ ហិ វុត្តំ។ សចេ ធុវនាវា វា ធុវសេតុ វា អភិមុខតិត្ថេ នត្ថិ, ឍ្លសកំ ឧទ្ធំ អភិរុហិត្វា អធោ វា ឱរោហិត្វា អត្ថិ, ឯវម្បិ វដ្ដតិ។ ករវិកតិស្សត្ថេរោ បន “គាវុតមត្តព្ភន្តរេបិ វដ្ដតី”តិ អាហ។

ឥមញ្ច បន នទីបារសីមំ សម្មន្នន្តេន ឯកស្មិញ្ច តីរេ ឋត្វា ឧបរិសោតេ នទីតីរេ និមិត្តំ កិត្តេត្វា តតោ បដ្ឋាយ អត្តានំ បរិក្ខិបន្តេន យត្តកំ បរិច្ឆេទំ ឥច្ឆតិ, តស្ស បរិយោសានេ អធោសោតេបិ នទីតីរេ និមិត្តំ កិត្តេត្វា បរតីរេ សម្មុខដ្ឋានេ នទីតីរេ និមិត្តំ កិត្តេតព្ពំ។ តតោ បដ្ឋាយ យត្តកំ បរិច្ឆេទំ ឥច្ឆតិ, តស្ស វសេន យាវ ឧបរិសោតេ បឋមំ កិត្តិតនិមិត្តស្ស សម្មុខា នទីតីរេ និមិត្តំ, តាវ កិត្តេត្វា បច្ចាហរិត្វា បឋមកិត្តិតនិមិត្តេន សទ្ធឹ ឃដេតព្ពំ។ អថ សព្ពនិមិត្តានំ អន្តោ ឋិតេ ភិក្ខូ ហត្ថបាសគតេ កត្វា កម្មវាចាយ សីមា សម្មន្និតព្ពា។

នទិយា ឋិតា អនាគតាបិ កម្មំ ន កោបេន្តិ, សម្មតិបរិយោសានេ បន បច្ឆា នទី និមិត្តានំ អន្តោ បរតីរេ ច ឱរិមតីរេ ច ឯកសីមា ហោតិ, នទី បន ពទ្ធសីមាសង្ខ្យំ ន គច្ឆតិ។ វិសុំ នទីសីមា ឯវ ហិ សា។

សចេ អន្តោនទិយំ ទីបកោ ហោតិ, តំ អន្តោសីមាយ កាតុកាមេន បុរិមនយេនេវ អត្តនា ឋិតតីរេ និមិត្តានិ កិត្តេត្វា ទីបកស្ស ឱរិមន្តេ ច បារិមន្តេ ច និមិត្តំ កិត្តេតព្ពំ។ អថ បរតីរេ នទិយា ឱរិមតីរេ និមិត្តស្ស សម្មុខដ្ឋានេ និមិត្តំ កិត្តេត្វា តតោ បដ្ឋាយ បុរិមនយេនេវ យាវ ឧបរិសោតេ បឋមំ កិត្តិតនិមិត្តស្ស សម្មុខា និមិត្តំ, តាវ កិត្តេតព្ពំ។ អថ ទីបកស្ស បារិមន្តេ ច ឱរិមន្តេ ច និមិត្តំ កិត្តេត្វា បច្ចាហរិត្វា បឋមំ កិត្តិតនិមិត្តេន សទ្ធិំ ឃដេតព្ពំ។ អថ ទ្វីសុ តីរេសុ ទីបកេសុ ច ភិក្ខូ សព្ពេ ហត្ថបាសគតេ កត្វា កម្មវាចាយ សីមា សម្មន្និតព្ពា, នទិយំ ឋិតា អនាគច្ឆន្តាបិ កម្មំ ន កោបេន្តិ, សម្មតិបរិយោសានេ បន បច្ឆា នទី និមិត្តានំ អន្តោ តីរទ្វយញ្ច ទីបកោ ច ឯកសីមា ហោតិ, នទី បន នទីសីមាយេវ។

សចេ បន ទីបកោ វិហារសីមាបរិច្ឆេទតោ ឧទ្ធំ វា អធោ វា អធិកតរោ ហោតិ, អថ វិហារសីមាបរិច្ឆេទនិមិត្តស្ស ឧជុកមេវ សម្មុខីភូតេ ទីបកស្ស ឱរិមន្តេ និមិត្តំ កិត្តេត្វា តតោ បដ្ឋាយ ទីបកសិខរំ បរិក្ខិបន្តេន បុន ទីបកស្ស ឱរិមន្តេ និមិត្តសម្មុខេ បារិមន្តេ និមិត្តំ កិត្តេតព្ពំ។ តតោ បរំ បុរិមនយេនេវ បរតីរេ សម្មុខនិមិត្តមាទី កត្វា បរតីរេ និមិត្តានិ ច ទីបកស្ស បារិមន្តឱរិមន្តេ និមិត្តានិ ច កិត្តេត្វា បឋមកិត្តិតនិមិត្តេន សទ្ធិំ ឃដនា កាតព្ពា។ ឯវំ កិត្តេត្វា សម្មតា សីមា បព្ពតសណ្ឋានា ហោតិ។ សចេ បន ទីបកោ វិហារសីមាបរិច្ឆេទតោ ឧទ្ធម្បិ អធោបិ អធិកតរោ ហោតិ, បុរិមនយេនេវ ទីបកស្ស ឧភោបិ សិខរានិ បរិក្ខិបិត្វា និមិត្តានិ កិត្តេន្តេន និមិត្តឃដនា កាតព្ពា។ ឯវំ កិត្តេត្វា សម្មតា សីមា មុទិង្គសណ្ឋានា ហោតិ។ សចេ ទីបកោ វិហារសីមាបរិច្ឆេទស្ស អន្តោ ខុទ្ទកោ ហោតិ, សព្ពបឋមេន នយេន ទីបកេ និមិត្តានិ កិត្តេតព្ពានិ។ ឯវំ កិត្តេត្វា សម្មតា សីមា បណវសណ្ឋានា ហោតិ។ ឯវំ តាវ សីមាពន្ធនំ វេទិតព្ពំ។

១៦៥. ឯវំ ពទ្ធា បន សីមា កទា អសីមា ហោតីតិ? យទា សង្ឃោ សីមំ សមូហនតិ, តទា អសីមា ហោតិ។ កថំ បនេសា សមូហនិតព្ពាតិ? “សីមំ , ភិក្ខវេ, សម្មន្នន្តេន បឋមំ សមានសំវាសសីមា សម្មន្និតព្ពា, បច្ឆា តិចីវរេន អវិប្បវាសោ សម្មន្និតព្ពោ។ សីមំ, ភិក្ខវេ, សមូហនន្តេន បឋមំ តិចីវរេន អវិប្បវាសោ សមូហន្តព្ពោ, បច្ឆា សមានសំវាសសីមា សមូហន្តព្ពា”តិ វចនតោ បឋមំ អវិប្បវាសោ សមូហនិតព្ពោ, បច្ឆា សីមា សមូហនិតព្ពាតិ។ កថំ? ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន សង្ឃោ ញាបេតព្ពោ –

> “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យោ សោ សង្ឃេន តិចីវរេន អវិប្បវាសោ សម្មតោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ តំ តិចីវរេន អវិប្បវាសំ សមូហនេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។
>
> “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យោ សោ សង្ឃេន តិចីវរេន អវិប្បវាសោ សម្មតោ, សង្ឃោ តំ តិចីវរេន អវិប្បវាសំ សមូហនតិ។ យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឯតស្ស តិចីវរេន អវិប្បវាសស្ស សមុគ្ឃាតោ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។
>
> “សមូហតោ សោ សង្ឃេន តិចីវរេន អវិប្បវាសោ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ (មហាវ. ១៤៥) –

ឯវំ តាវ អវិប្បវាសោ សមូហនិតព្ពោ។

> “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យា សា សង្ឃេន សីមា សម្មតា សមានសំវាសា ឯកូបោសថា, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ តំ សីមំ សមូហនេយ្យ សមានសំវាសំ ឯកូបោសថំ, ឯសា ញត្តិ។
>
> “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យា សា សង្ឃេន សីមា សម្មតា សមានសំវាសា ឯកូបោសថា, សង្ឃោ តំ សីមំ សមូហនតិ សមានសំវាសំ ឯកូបោសថំ។ យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឯតិស្សា សីមាយ សមានសំវាសាយ ឯកូបោសថាយ សមុគ្ឃាតោ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។
>
> “សមូហតា សា សីមា សង្ឃេន សមានសំវាសា ឯកូបោសថា, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ (មហាវ. ១៤៦) –

ឯវំ សីមា សមូហនិតព្ពា។

សមូហនន្តេន បន ភិក្ខុនា វត្តំ ជានិតព្ពំ។ តត្រិទំ វត្តំ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៤៤) – ខណ្ឌសីមាយ ឋត្វា អវិប្បវាសសីមា ន សមូហន្តព្ពា, តថា អវិប្បវាសសីមាយ ឋត្វា ខណ្ឌសីមាបិ។ ខណ្ឌសីមាយ បន ឋិតេន ខណ្ឌសីមាវ សមូហនិតព្ពា, តថា ឥតរាយ ឋិតេន ឥតរា។ សីមំ នាម ទ្វីហិ ការណេហិ សមូហនន្តិ បកតិយា ខុទ្ទកំ បុន អាវាសវឌ្ឍនត្ថាយ មហតឹ វា កាតុំ, បកតិយា មហតឹ បុន អញ្ញេសំ វិហារោកាសទានត្ថាយ ខុទ្ទកំ វា កាតុំ។ តត្ថ សចេ ខណ្ឌសីមញ្ច អវិប្បវាសសីមញ្ច ជានន្តិ, សមូហនិតុញ្ចេវ ពន្ធិតុញ្ច សក្ខិស្សន្តិ។ ខណ្ឌសីមំ បន ជានន្តា អវិប្បវាសំ អជានន្តាបិ សមូហនិតុញ្ចេវ ពន្ធិតុញ្ច សក្ខិស្សន្តិ។ ខណ្ឌសីមំ អជានន្តា អវិប្បវាសំយេវ ជានន្តា ចេតិយង្គណពោធិយង្គណឧបោសថាគារាទីសុ និរាសង្កដ្ឋានេសុ ឋត្វា អប្បេវ នាម សមូហនិតុំ សក្ខិស្សន្តិ, បដិពន្ធិតុំ បន ន សក្ខិស្សន្តេវ។ សចេ ពន្ធេយ្យុំ, សីមាសម្ភេទំ កត្វា វិហារំ អវិហារំ ករេយ្យុំ, តស្មា ន សមូហនិតព្ពា។ យេ បន ឧភោបិ ន ជានន្តិ, តេ នេវ សមូហនិតុំ, ន ពន្ធិតុំ សក្ខិស្សន្តិ។ អយញ្ហិ សីមា នាម កម្មវាចាយ វា អសីមា ហោតិ សាសនន្តរធានេន វា, ន ច សក្កា សីមំ អជានន្តេហិ កម្មវាចា កាតុំ, តស្មា ន សមូហនិតព្ពា, សាធុកំ បន ញត្វាយេវ សមូហនិតព្ពា ចេវ ពន្ធិតព្ពា ចាតិ។ អយំ តាវ ពទ្ធសីមាយ វិនិច្ឆយោ។

១៦៦. **អពទ្ធសីមា** បន គាមសីមា សត្តព្ភន្តរសីមា ឧទកុក្ខេបសីមាតិ តិវិធា។ តត្ថ យាវតា ឯកំ គាមខេត្តំ, អយំ **គាមសីមា** នាម, គាមគ្គហណេន ចេត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៤៧) នគរម្បិ និគមម្បិ គហិតមេវ ហោតិ។ តត្ថ យត្តកេ បទេសេ តស្ស តស្ស គាមស្ស គាមភោជកា ពលឹ លភន្តិ, សោ បទេសោ អប្បោ វា ហោតុ មហន្តោ វា, គាមសីមាត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ។ នគរនិគមសីមាសុបិ ឯសេវ នយោ។ យម្បិ ឯកស្មឹយេវ គាមខេត្តេ ឯកំ បទេសំ “អយំ វិសុំគាមោ ហោតូ”តិ បរិច្ឆិន្ទិត្វា រាជា កស្សចិ ទេតិ, សោបិ វិសុំគាមសីមា ហោតិយេវ, តស្មា សា ច ឥតរា ច បកតិគាមនគរនិគមសីមា ពទ្ធសីមាសទិសាយេវ ហោន្តិ, កេវលំ បន តិចីវរវិប្បវាសបរិហារំ ន លភន្តិ។

អគាមកេ បន អរញ្ញេ សមន្តា សត្តព្ភន្តរា **សត្តព្ភន្តរសីមា** នាម។ តត្ថ **អគាមកំ** នាម **អរញ្ញំ** វិញ្ឈាដវិអាទីសុ វា សមុទ្ទមជ្ឈេ វា មច្ឆពន្ធានំ អគមនបថេ ទីបកេសុ លព្ភតិ។ **សមន្តា សត្តព្ភន្តរា**តិ មជ្ឈេ ឋិតានំ សព្ពទិសាសុ សត្តព្ភន្តរា វិនិព្ពេធេន ចុទ្ទស ហោន្តិ។ តត្ថ ឯកំ អព្ភន្តរំ អដ្ឋវីសតិហត្ថប្បមាណំ ហោតិ។ អយញ្ច សីមា បរិសវសេន វឌ្ឍតិ , តស្មា សមន្តា បរិសបរិយន្តតោ បដ្ឋាយ អព្ភន្តរបរិច្ឆេទោ កាតព្ពោ។ សចេ បន ទ្វេ សង្ឃា វិសុំ ឧបោសថំ ករោន្តិ, ទ្វិន្នំ សត្តព្ភន្តរានំ អន្តរេ អញ្ញមេកំ អព្ភន្តរំ ឧបចារត្ថាយ ឋបេតព្ពំ។

១៦៧. យា បនេសា “សព្ពា, ភិក្ខវេ, នទី អសីមា, សព្ពោ សមុទ្ទោ អសីមោ, សព្ពោ ជាតស្សរោ អសីមោ”តិ (មហាវ. ១៤៧) ឯវំ នទីអាទីនំ ពទ្ធសីមភាវំ បដិក្ខិបិត្វា បុន “នទិយា វា, ភិក្ខវេ, សមុទ្ទេ វា ជាតស្សរេ វា យំ មជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស សមន្តា ឧទកុក្ខេបា, អយំ តត្ថ សមានសំវាសា ឯកូបោសថា”តិ (មហាវ. ១៤៧) វុត្តា, អយំ **ឧទកុក្ខេបសីមា** នាម។ តត្ថ នទី នទីនិមិត្តេ វុត្តលក្ខណាវ, សមុទ្ទោបិ បាកដោយេវ។ យោ បន យេន កេនចិ ខណិត្វា អកតោ សយំជាតោ សោព្ភោ សមន្តតោ អាគតេន ឧទកេន បូរិតោ តិដ្ឋតិ, យត្ថ នទិយំ វុត្តប្បការេ វស្សកាលេ ឧទកំ សន្តិដ្ឋតិ, អយំ ជាតស្សរោ នាម។ យោបិ នទី វា សមុទ្ទំ វា ភិន្ទិត្វា និក្ខន្តឧទកេន ខតោ សោព្ភោ ឯតំ លក្ខណំ បាបុណាតិ, អយម្បិ ជាតស្សរោយេវ។ ឯតេសុ នទីអាទីសុ យំ ឋានំ ថាមមជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស សមន្តតោ ឧទកុក្ខេបេន បរិច្ឆិន្នំ, អយំ ឧទកុក្ខេបសីមា នាម។

កថំ បន ឧទកុក្ខេបោ កាតព្ពោតិ? យថា អក្ខធុត្តា ទារុគុឡំ ខិបន្តិ, ឯវំ ឧទកំ វា វាលុកំ វា ហត្ថេន គហេត្វា ថាមមជ្ឈិមេន បុរិសេន សព្ពថាមេន ខិបិតព្ពំ។ យត្ថ ឯវំ ខិត្តំ ឧទកំ វា វាលុកា វា បតតិ, អយមេកោ ឧទកុក្ខេបោ, តស្ស អន្តោហត្ថបាសំ វិជហិត្វា ឋិតោ កម្មំ កោបេតិ។ យាវ បរិសា វឌ្ឍតិ, តាវ សីមាបិ វឌ្ឍតិ, បរិសបរិយន្តតោ ឧទកុក្ខេបោយេវ បមាណំ, អយំ បន ឯតេសំ នទីអាទីនំ អន្តោយេវ លព្ភតិ, ន ពហិ។ តស្មា នទិយា វា ជាតស្សរេ វា យត្តកំ បទេសំ បកតិវស្សកាលេ ចតូសុ មាសេសុ ឧទកំ ឱត្ថរតិ, សមុទ្ទេ យស្មឹ បទេសេ បកតិវីចិយោ ឱសរិត្វា សណ្ឋហន្តិ, តតោ បដ្ឋាយ កប្បិយភូមិ, តត្ថ ឋត្វា ឧបោសថាទិកម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ, ទុព្ពុដ្ឋិកាលេ វា គិម្ហេ វា នទីជាតស្សរេសុ សុក្ខេសុបិ សា ឯវ កប្បិយភូមិ។ សចេ បន សុក្ខេ ជាតស្សរេ វាបឹ វា ខណន្តិ, វប្បំ វា ករោន្តិ, តំ ឋានំ គាមខេត្តំ ហោតិ។ យា បនេសា “កប្បិយភូមី”តិ វុត្តា, តតោ ពហិ ឧទកុក្ខេបសីមា ន គច្ឆតិ, អន្តោ គច្ឆតិ, តស្មា តេសំ អន្តោ បរិសបរិយន្តតោ បដ្ឋាយ សមន្តា ឧទកុក្ខេបបរិច្ឆេទោ កាតព្ពោ, អយមេត្ថ សង្ខេបោ។

អយំ បន វិត្ថារោ – សចេ នទី នាតិទីឃា ហោតិ, បភវតោ បដ្ឋាយ យាវ មុខទ្វារា សព្ពត្ថ សង្ឃោ និសីទតិ, ឧទកុក្ខេបសីមាយ កម្មំ នត្ថិ, សកលាបិ នទី ឯតេសំយេវ ភិក្ខូនំ បហោតិ ។ យំ បន មហាសុមត្ថេរេន វុត្តំ “យោជនំ បវត្តមានាយេវ នទី, តត្រាបិ ឧបរិ អឌ្ឍយោជនំ បហាយ ហេដ្ឋា អឌ្ឍយោជនេ កម្មំ កាតុំ វដ្ដតី”តិ, តំ មហាបទុមត្ថេរេនេវ បដិក្ខិត្តំ។ ភគវតា ហិ “តិមណ្ឌលំ បដិច្ឆាទេត្វា យត្ថ កត្ថចិ ឧត្តរន្តិយា ភិក្ខុនិយា

អន្តរវាសកោ តេមិយតី”តិ (បាចិ. ៦៩២) ឥទំ នទិយា បមាណំ វុត្តំ, ន យោជនំ វា អឌ្ឍយោជនំ វា, តស្មា យា ឥមស្ស សុត្តស្ស វសេន បុព្ពេ វុត្តលក្ខណា នទី, តស្សា បករតោ បង្គាយ សង្ឃកម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បនេត្ថ ពហូ ភិក្ខូ វិសុំ វិសុំ កម្មំ ករោន្តិ, សព្ពេហិ អត្តនោ ច អញ្ញេសញ្ច ឧទកុក្ខេបបរិច្ឆេទស្ស អន្តរា អញ្ញោ ឧទកុក្ខេបោ សីមន្តរិកត្ថាយ ឋបេតព្ពោ, តតោ អធិកំ វដ្ដតិយេវ, ឩនំ បន ន វដ្ដតីតិ វុត្តំ។ ជាតស្សរសមុទ្ទេបិ ឯសេវ នយោ។

នទិយា បន “កម្មំ ករិស្សាមា”តិ គតេហិ សចេ នទី បរិបុណ្ណា ហោតិ សមតិត្តិកា, ឧទកសាដិកំ និវាសេត្វា អន្តោនទិយំយេវ កម្មំ កាតព្ពំ។ សចេ ន សក្កោន្តិ, នាវាយបិ ឋត្វា កាតព្ពំ។ គច្ឆន្តិយា បន នាវាយ កាតុំ ន វដ្ដតិ។ កស្មា? ឧទកុក្ខេបមត្តមេវ ហិ សីមា។ តំ នាវា សីឃមេវ អតិក្កមតិ, ឯវំ សតិ អញ្ញិស្សា សីមាយ ញត្តិ, អញ្ញិស្សា អនុសាវនា ហោតិ, តស្មា នាវំ អរិត្តេន វា ឋបេត្វា បាសាណេ វា លម្ពេត្វា អន្តោនទិយំ ជាតរុក្ខេ វា ពន្ធិត្វា កម្មំ កាតព្ពំ។ អន្តោនទិយំ ពទ្ធអដ្ដកេបិ អន្តោនទិយំ ជាតរុក្ខេបិ ឋិតេហិ កាតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បន រុក្ខស្ស សាខា វា តតោ និក្ខន្តបារោហោ វា ពហិនទីតីរេ វិហារសីមាយ វា គាមសីមាយ វា បតិដ្ឋិតោ, សីមំ វា សោធេត្វា សាខំ វា ឆិន្ទិត្វា កម្មំ កាតព្ពំ។ ពហិនទីតីរេ ជាតរុក្ខស្ស អន្តោនទិយំ បវិដ្ឋសាខាយ វា បារោហេ វា នាវំ ពន្ធិត្វា កម្មំ កាតុំ ន វដ្ដតិ, ករោន្តេហិ សីមា វា សោធេតព្ពា, ឆិន្ទិត្វា វាស្ស ពហិបតិដ្ឋិតភាវោ នាសេតព្ពោ។ នទីតីរេ បន ខាណុកំ កោដ្ដេត្វា តត្ថ ពទ្ធនាវាយ ន វដ្ដតិយេវ។ នទិយំ សេតុំ ករោន្តិ, សចេ អន្តោនទិយំយេវ សេតុ ច សេតុបាទា ច ហោន្តិ, សេតុម្ហិ ឋិតេហិ កម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បន សេតុ វា សេតុបាទា វា ពហិតីរេ បតិដ្ឋិតា, កម្មំ កាតុំ ន វដ្ដតិ, សីមំ សោធេត្វា កាតព្ពំ។ អថ សេតុបាទា អន្តោ, សេតុ បន ឧភិន្នម្បិ តីរានំ ឧបរិអាកាសេ ឋិតោ, វដ្ដតិ។

អន្តោនទិយំ បាសាណោ វា ទីបកោ វា ហោតិ, តត្ថ យត្តកំ បទេសំ បុព្ពេ វុត្តប្បការេ បកតិវស្សកាលេ វស្សានស្ស ចតូសុ មាសេសុ ឧទកំ ឱត្ថរតិ, សោ នទីសង្ខ្យមេវ គច្ឆតិ។ អតិវុដ្ឋិកាលេ ឱឃេន ឱត្ថតោកាសោ ន គហេតព្ពោ។ សោ ហិ គាមសីមាសង្ខ្យមេវ គច្ឆតិ។ នទិតោ មាតិកំ នីហរន្តា នទិយំ អាវរណំ ករោន្តិ, តំ ចេ ឱត្ថរិត្វា វា វិនិវិជ្ឈិត្វា វា ឧទកំ គច្ឆតិ, សព្ពត្ថ បវត្តនដ្ឋានេ កម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បន អាវរណេន វា កោដ្ដកពន្ធនេន វា សោតំ បច្ឆិន្ទតិ, ឧទកំ នប្បវត្តតិ, អប្បវត្តនដ្ឋានេ កាតុំ ន វដ្ដតិ, អាវរណមត្ថកេបិ កាតុំ ន វដ្ដតិ។ សចេ កោចិ អាវរណប្បទេសោ បុព្ពេ វុត្តបាសាណទីបកប្បទេសោ វិយ ឧទកេន អជ្ឈោត្ថរីយតិ, តត្ថ វដ្ដតិ។ សោ ហិ នទីសង្ខ្យមេវ គច្ឆតិ។ នទី វិនាសេត្វា តឡាកំ ករោន្តិ, ហេដ្ឋា បាឡិពទ្ធា ឧទកំ អាគន្ត្វា តឡាកំ បូរេត្វា តិដ្ឋតិ, ឯត្ថ កម្មំ កាតុំ ន វដ្ដតិ, ឧបរិ បវត្តនដ្ឋានេ ហេដ្ឋា ច ឆឌ្ឌិតោទកំ នទី ឱតរិត្វា សន្ទនដ្ឋានតោ បង្គាយ វដ្ដតិ។ ទេវេ អវស្សន្តេ ហេមន្តគិម្ហេសុ វា សុក្ខនទិយាបិ វដ្ដតិ, នទិតោ នីហដមាតិកាយ ន វដ្ដតិ។ សចេ សា កាលន្តរេន ភិជ្ជិត្វា នទី ហោតិ, វដ្ដតិ។ កាចិ នទី ឧប្បតិត្វា គាមនិគមសីមំ ឱត្ថរិត្វា បវត្តតិ, នទីយេវ ហោតិ, កម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បន វិហារសីមំ ឱត្ថរតិ, វិហារសីមាត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ។

សមុទ្ទេបិ កម្មំ ករោន្តេហិ យំ បទេសំ ឧទ្ធំ វឌ្ឍនឧទកំ វា បកតិវីចិ វា វេគេន អាគន្ត្វា ឱត្ថរតិ, តត្ថ កាតុំ ន វដ្ដតិ។ យស្មិំ បន បទេសេ បកតិវីចិយោ ឱសរិត្វា សណ្ឋហន្តិ, សោ ឧទកន្តតោ បង្គាយ អន្តោ សមុទ្ទោ នាម, តត្ថ ឋិតេហិ កម្មំ កាតព្ពំ។ សចេ ឩមិវេគោ ពាធតិ, នាវាយ វា អដ្ដកេ វា ឋត្វា កាតព្ពំ។ តេសុ វិនិច្ឆយោ នទិយំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ។ សមុទ្ទេ បិដ្ឋិបាសាណោ ហោតិ, តំ កទាចិ ឩមិយោ អាគន្ត្វា ឱត្ថរន្តិ, កទាចិ ន ឱត្ថរន្តិ, តត្ថ កម្មំ កាតុំ ន វដ្ដតិ។ សោ ហិ គាមសីមាសង្ខ្យមេវ គច្ឆតិ។ សចេ បន វីចីសុ អាគតាសុបិ អនាគតាសុបិ បកតិឧទកេនេវ ឱត្ថរីយតិ, វដ្ដតិ។ ទីបកោ វា បព្ពតោ វា ហោតិ, សោ ចេ ទូរេ ហោតិ មច្ឆពន្ធានំ អគមនបថេ, អរញ្ញសីមាសង្ខ្យមេវ គច្ឆតិ។ តេសំ គមនបរិយន្តស្ស ឱរតោ បន គាមសីមាសង្ខ្យំ គច្ឆតិ, តត្ថ គាមសីមំ អសោធេត្វា កម្មំ កាតុំ ន វដ្ដតិ។ សមុទ្ទោ គាមសីមំ វា និគមសីមំ វា ឱត្ថរិត្វា តិដ្ឋតិ, សមុទ្ទោវ ហោតិ, តត្ថ កម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បន វិហារសីមំ ឱត្ថរតិ, វិហារសីមាត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ។

ជាតស្សរេ កម្មំ ករោន្តេហិ យត្ថ បុព្ពេ វុត្តប្បការេ វស្សកាលេ វស្សេ បច្ឆិន្នមត្តេ បិវិតុំ វា ហត្ថបាទេ វា ធោវិតុំ ឧទកំ ន ហោតិ, សុក្ខតិ, អយំ ន ជាតស្សរោ, គាមខេត្តសង្ខ្យមេវ គច្ឆតិ, តត្ថ កម្មំ ន កាតព្ពំ។ យត្ថ បន វុត្តប្បការេ វស្សកាលេ ឧទកំ សន្តិដ្ឋតិ, អយមេវ ជាតស្សរោ។ តស្ស យត្តកេ បទេសេ វស្សានំ ចាតុមាសេ ឧទកំ តិដ្ឋតិ, តត្ថ កម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ។ សចេ គម្ភីរំ ឧទកំ, អដ្ដកំ ពន្ធិត្វា តត្ថ ឋិតេហិបិ ជាតស្សរស្ស អន្តោជាតរុក្ខម្ហិ ពទ្ធអដ្ដកេបិ កាតុំ វដ្ដតិ។ បិដ្ឋិបាសាណទីបកេសុ បនេត្ថ នទិយំ វុត្តសទិសោវ វិនិច្ឆយោ។ សមវស្សទេវកាលេ បហោនកជាតស្សរោ បន ចេបិ ទុព្ពុដ្ឋិកកាលេ វា គិម្ហហេមន្តេសុ វា សុក្ខតិ, និរុទកោ ហោតិ, តត្ថ សង្ឃកម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ។ យំ **អន្ធកដ្ឋកថាយំ** វុត្តំ “សព្ពោ ជាតស្សរោ សុក្ខោ អនោទកោ គាមខេត្តំយេវ ភជតី”តិ, តំ ន គហេតព្ពំ។ សចេ បនេត្ថ ឧទកត្ថាយ អាវាដំ វា បោក្ខរណីអាទីនិ វា ខណន្តិ, តំ ឋានំ អជាតស្សរោ ហោតិ, គាមសីមាសង្ខ្យំ គច្ឆតិ។ លាពុតិបុសកាទិវប្បេ ករោន្តិ, តេបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ បន នំ បូរេត្វា ថលំ វា ករោន្តិ, ឯកស្មិំ

ទិសាភាគេ បាឡី ពន្ធិត្វា សព្ពមេវ នំ មហាគឡាកំ វា ករោន្តិ, សព្ពោបិ អជាតស្សរោ ហោតិ, គាមសីមាសង្ខ្យំ គច្ឆតិ។ លោណីបិ ជាតស្សរសង្ខ្យមេវ គច្ឆតិ។ វស្សិកេ ចត្តារោ មាសេ ឧទកង្ហានោកាសេ កម្មំ កាតុំ វដ្ដតីតិ។ អយំ អពទ្ធសីមាយ វិនិច្ឆយោ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

សីមាវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២៥. ឧបោសថបវារណាវិនិច្ឆយកថា

១៦៨. ឧបោសថបវារណាតិ ឯត្ថ (កង្ខា. អដ្ឋ. និទានវណ្ណនា) ទិវសវសេន តយោ ឧបោសថា ចាតុទ្ទសិកោ បន្នរសិកោ សាមគ្គីឧបោសថោតិ។ តត្ថ ហេមន្តគិម្ហវស្សានានំ តិណ្ណំ ឧតូនំ តតិយសត្តមបក្ខេសុ ទ្វេ ទ្វេ កត្វា ឆ **ចាតុទ្ទសិកា**, សេសា **បន្នរសិកា**តិ ឯវំ ឯកសំវច្ឆរេ ចតុវីសតិ ឧបោសថា។ ឥទំ តាវ បកតិចារិត្តំ។ តថារូបបច្ចយេ សតិ អញ្ញស្មិម្បិ ចាតុទ្ទសេ ឧបោសថំ កាតុំ វដ្ដតិ។ បុរិមវស្សំវុដ្ឋានំ បន បុព្ពកត្តិកបុណ្ណមា, តេសំយេវ សចេ ភណ្ឌនការកេហិ ឧបទ្ទុតា បវារណំ បច្ចុក្កឌ្ឍន្តិ, អថ កត្តិកមាសស្ស កាឡបក្ខចាតុទ្ទសោ វា បច្ឆិមកត្តិកបុណ្ណមា វា បច្ឆិមវស្សំវុដ្ឋានញ្ច បច្ឆិមកត្តិកបុណ្ណមា ឯវ វាតិ ឥមេ តយោ បវារណាទិវសាបិ ហោន្តិ។ ឥទម្បិ បកតិចារិត្តមេវ។ តថារូបបច្ចយេ សតិ ទ្វិន្នំ កត្តិកបុណ្ណមានំ បុរិមេសុ ចាតុទ្ទសេសុបិ បវារណំ កាតុំ វដ្ដតិ។ យទា បន **កោសម្ពកក្ខន្ធកេ** (មហាវ. ៤៥១ អាទយោ) អាគតនយេន ភិន្នេ ភិក្ខុសង្ឃេ ឱសារិតេ តស្មឹ ភិក្ខុស្មឹ សង្ឃោ តស្ស វត្ថុស្ស វូបសមាយ សង្ឃសាមគ្គឹ ករោតិ, តទា តាវទេវ ឧបោសថោ កាតព្ពោ។ “បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតព្ព”ន្តិ វចនតោ ឋបេត្វា ចាតុទ្ទសបន្នរសេ អញ្ញោបិ យោ កោចិ ទិវសោ **ឧបោសថទិវសោ** នាម ហោតិ, វស្សំវុដ្ឋានំ បន កត្តិកមាសព្ភន្តរេ អយមេវ សាមគ្គីបវារណាទិវសោ នាម ហោតិ។ ឥតិ ឥមេសុ តីសុ ទិវសេសុ ឧបោសថោ កាតព្ពោ។ ករោន្តេន បន សចេ ចាតុទ្ទសិកោ ហោតិ, “អជ្ជុបោសថោ ចាតុទ្ទសោ”តិ វត្តព្ពំ។ សចេ សាមគ្គីឧបោសថោ ហោតិ, “អជ្ជុបោសថោ សាមគ្គី”តិ វត្តព្ពំ។ បន្នរសិយំ បន បាឡិយំ អាគតនយេនេវ “អជ្ជុបោសថោ បន្នរសោ”តិ វត្តព្ពំ។

១៦៩. សង្ឃេ ឧបោសថោ (កង្ខា. អដ្ឋ. និទានវណ្ណនា), គណេ ឧបោសថោ, បុគ្គលេ ឧបោសថោតិ ឯវំ ការកវសេន អបរេបិ តយោ ឧបោសថា វុត្តា, កត្តព្ពាការវសេន បន សុត្តុទ្ទេសោ បារិសុទ្ធិឧបោសថោ អធិដ្ឋានុបោសថោតិ អបរេបិ តយោ ឧបោសថា។ តត្ថ **សុត្តុទ្ទេសោ** នាម “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ”តិអាទិនា នយេន វុត្តោ បាតិមោក្ខុទ្ទេសោ។ យេ បនិតរេ ទ្វេ ឧបោសថា, តេសុ **បារិសុទ្ធិឧបោសថោ** តាវ អញ្ញេសញ្ច សន្តិកេ អញ្ញមញ្ញញ្ច អារោចនវសេន ទុវិធោ។ តត្ថ ឃ្វាយំ អញ្ញេសំ សន្តិកេ ករីយតិ, សោបិ បវារិតានញ្ច អប្បវារិតានញ្ច សន្តិកេ ករណវសេន ទុវិធោ។ តត្ថ មហាបវារណាយ បវារិតានំ សន្តិកេ បច្ឆិមិកាយ ឧបគតេន វា អនុបគតេន វា ឆិន្នវស្សេន វា ចាតុមាសិនិយំ បន បវារិតានំ សន្តិកេ អនុបគតេន វា ឆិន្នវស្សេន វា កាយសាមគ្គឹ ទត្វា “បរិសុទ្ធោ អហំ ភន្តេ, បរិសុទ្ធោតិ មំ ធារេថា”តិ តិក្ខត្តុំ វត្វា កាតព្ពោ។ ឋបេត្វា បន បវារណាទិវសំ អញ្ញស្មឹ កាលេ អាវាសិកេហិ ឧទ្ទិដ្ឋមត្តេ បាតិមោក្ខេ អវុដ្ឋិតាយ វា ឯកច្ចាយ វុដ្ឋិតាយ វា សព្ពាយ វា វុដ្ឋិតាយ បរិសាយ យេ អញ្ញេ សមសមា វា ថោកតរា វា អាគច្ឆន្តិ, តេហិ តេសំ សន្តិកេ វុត្តនយេនេវ បារិសុទ្ធិ អារោចេតព្ពា។

យោ បនាយំ អញ្ញមញ្ញំ អារោចនវសេន ករីយតិ, សោ ញត្តឹ ឋបេត្វា ករណវសេន ច អដ្ឋបេត្វា ករណវសេន ច ទុវិធោ។ តត្ថ យស្មឹ អាវាសេ តយោ ភិក្ខូ វិហរន្តិ, តេសុ ឧបោសថទិវសេ សន្និបតិតេសុ ឯកេន ភិក្ខុនា “សុណន្តុ មេ អាយស្មន្តា, អជ្ជុបោសថោ ចាតុទ្ទសោ”តិ វា “បន្នរសោ”តិ វា វត្វា “យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ, មយំ អញ្ញមញ្ញំ បារិសុទ្ធិឧបោសថំ ករេយ្យាមា”តិ ញត្តិយា ឋបិតាយ ថេរេន ភិក្ខុនា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វា “បរិសុទ្ធោ អហំ, អាវុសោ, បរិសុទ្ធោតិ មំ ធារេថា”តិ តិក្ខត្តុំ វត្តព្ពំ។ ឥតរេហិ “ភន្តេ”តិ វត្វា ឯវមេវ វត្តព្ពំ។ ឯវំ ញត្តឹ ឋបេត្វា កាតព្ពោ។ យត្រ បន ទ្វេ ភិក្ខូ វិហរន្តិ, តត្រ ញត្តឹ អដ្ឋបេត្វា វុត្តនយេនេវ បារិសុទ្ធិ អារោចេតព្ពាតិ អយំ **បារិសុទ្ធិឧបោសថោ**។

សចេ បន ឯកោវ ភិក្ខុ ហោតិ, សព្ពំ បុព្ពករណីយំ កត្វា អញ្ញេសំ អនាគមនំ ញត្វា “អជ្ជ មេ ឧបោសថោ ចាតុទ្ទសោ”តិ វា “បន្នរសោ”តិ វា វត្វា “អធិដ្ឋាមី”តិ វត្តព្ពំ។ អយំ **អធិដ្ឋានុបោសថោ**តិ ឯវំ កត្តព្ពាការវសេន តយោ ឧបោសថា វេទិតព្ពា។ ឯត្តាវតា នវ ឧបោសថា ទីបិតា ហោន្តិ។ តេសុ ទិវសវសេន បន្នរសិកោ, ការកវសេន សង្ឃុបោសថោ, កត្តព្ពាការវសេន សុត្តុទ្ទេសោតិ ឯវំ តិលក្ខណសម្បន្នេ ឧបោសថេ បវត្តមានេ ឧបោសថំ អកត្វា តទហុបោសថេ អញ្ញំ អភិក្ខុកំ នានាសំវាសកេហិ វា សភិក្ខុកំ អាវាសំ វា អនាវាសំ វា វាសត្ថាយ អញ្ញត្រ សង្ឃេន អញ្ញត្រ អន្តរាយា គច្ឆន្តស្ស ទុក្កដំ ហោតិ។

១៧០. ឧបោសថករណត្ថំ សន្និបតិតេ សង្ឃេ ពហិ ឧបោសថំ កត្វា អាគតេន សន្និបាតដ្ឋានំ គន្ត្វា កាយសាមគ្គឹ អទេន្តេន ឆន្ទោ ទាតព្ពោ។ យោបិ គិលានោ វា ហោតិ កិច្ចបសុតោ វា, តេនបិ បារិសុទ្ធឹ ទេន្តេន ឆន្ទោបិ ទាតព្ពោ។ កថំ? ឯកស្ស ភិក្ខុនោ សន្តិកេ “ឆន្ទំ ទម្មិ, ឆន្ទំ មេ ហរ, ឆន្ទំ មេ អារោចេហី”តិ អយមត្ថោ កាយេន វា វាចាយ វា ឧភយេន វា វិញ្ញាបេតព្ពោ, ឯវំ ទិន្នោ ហោតិ ឆន្ទោ។ អកតុបោសថេន គិលានេន វា កិច្ចបសុតេន វា បារិសុទ្ធិ ទាតព្ពា។ កថំ? ឯកស្ស ភិក្ខុនោ សន្តិកេ “បារិសុទ្ធឹ ទម្មិ, បារិសុទ្ធឹ មេ ហរ , បារិសុទ្ធឹ

មេ អារោចេហី”តិ អយមត្ថោ កាយេន វា វាចាយ វា ឧភយេន វា វិញ្ញាបេតព្ពោ, ឯវំ ទិន្នា ហោតិ បារិសុទ្ធិ។ តំ បន ទេន្តេន ឆន្ទោបិ ទាតព្ពោ។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, តទហុបោសថេ បារិសុទ្ធឹ ទេន្តេន ឆន្ទម្បិ ទាតុំ, សន្តិ សង្ឃស្ស ករណីយ”ន្តិ (មហាវ. ១៦៥)។ តត្ថ បារិសុទ្ធិទានំ សង្ឃស្សបិ អត្តនោបិ ឧបោសថករណំ សម្បាទេតិ, ន អវសេសំ សង្ឃកិច្ចំ, ឆន្ទទានំ សង្ឃស្សេវ ឧបោសថករណញ្ច សេសកិច្ចញ្ច សម្បាទេតិ, អត្តនោ បនស្ស ឧបោសថោ អកតោយេវ ហោតិ, តស្មា បារិសុទ្ធឹ ទេន្តេន ឆន្ទោបិ ទាតព្ពោ។ បុព្ពេ វុត្តំ បន សុទ្ធិកច្ឆន្ទំ វា បារិសុទ្ធឹ វា តមំ វា ឆន្ទបារិសុទ្ធឹ ឯកេន ពហូនម្បិ អាហរិតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បន សោ អន្តរាមគ្គេ អញ្ញំ ភិក្ខុំ បស្សិត្វា យេសំ តេន ឆន្ទោ វា បារិសុទ្ធិ វា គហិតា, តេសញ្ច អត្តនោ ច ឆន្ទបារិសុទ្ធឹ ទេតិ, តស្សេវ អាគច្ឆតិ។ ឥតរា បន ពិឡាលសង្ខលិកា ឆន្ទបារិសុទ្ធិ នាម ហោតិ, សា ន អាគច្ឆតិ, តស្មា សយមេវ សន្និបាតដ្ឋានំ គន្ត្វា អារោចេតព្ពំ។ សចេ បន សញ្ចិច្ច នារោចេតិ, ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ, ឆន្ទបារិសុទ្ធិ បន តស្មឹ ហត្ថបាសំ ឧបគតមត្តេយេវ អាគតា ហោតិ។

១៧១. បារិវាសិយេន បន ឆន្ទទានេន យំ កិញ្ចិ សង្ឃកម្មំ កាតុំ ន វដ្ដតិ។ តត្ថ (បាចិ. អដ្ឋ. ១១៦៧) ចតុព្ពិធំ បារិវាសិយំ បរិសបារិវាសិយំ រត្តិបារិវាសិយំ ឆន្ទបារិវាសិយំ អជ្ឈាសយបារិវាសិយន្តិ។ តេសុ **បរិសបារិវាសិយំ** នាម ភិក្ខូ កេនចិទេវ ករណីយេន សន្និបតិតា ហោន្តិ, អថ មេឃោ វា ឧដ្ឋេតិ, ឧស្សារណា វា ករីយតិ, មនុស្សា វា អជ្ឈោត្ថរន្តា អាគច្ឆន្តិ, ភិក្ខូ “អនោកាសា មយំ, អញ្ញត្ថ គច្ឆាមា”តិ ឆន្ទំ អវិស្សជ្ជេត្វាវ ឧដ្ឋហន្តិ។ ឥទំ បរិសបារិវាសិយំ។ កិញ្ចាបិ បរិសបារិវាសិយំ, ឆន្ទស្ស បន អវិស្សដ្ឋត្តា កម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ។

បុន ភិក្ខូ “ឧបោសថាទីនិ ករិស្សាមា”តិ រត្តឹ សន្និបតិត្វា “យាវ សព្ពេ សន្និបតន្តិ, តាវ ធម្មំ សុណិស្សាមា”តិ ឯកំ អជ្ឈេសន្តិ, តស្មឹ ធម្មកថំ កថេន្តេយេវ អរុណោ ឧគ្គច្ឆតិ។ សចេ “ចាតុទ្ទសិកំ ឧបោសថំ ករិស្សាមា”តិ និសិន្នា, បន្នរសោតិ កាតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បន្នរសិកំ កាតុំ និសិន្នា, បាដិបទេ អនុបោសថេ ឧបោសថំ កាតុំ ន វដ្ដតិ, អញ្ញំ បន សង្ឃកិច្ចំ កាតុំ វដ្ដតិ។ ឥទំ **រត្តិបារិវាសិយំ** នាម។

បុន ភិក្ខូ “កិញ្ចិទេវ អព្ភានាទិសង្ឃកម្មំ ករិស្សាមា”តិ និសិន្នា ហោន្តិ, តត្រេកោ នក្ខត្តបាឋកោ ភិក្ខុ ឯវំ វទតិ “អជ្ជ នក្ខត្តំ ទារុណំ, មា ឥមំ ករោថា”តិ។ តេ តស្ស វចនេន ឆន្ទំ វិស្សជ្ជេត្វា តត្ថេវ និសិន្នា ហោន្តិ។ អថញ្ញោ អាគន្ត្វា “នក្ខត្តំ បតិមានេន្តំ, អត្ថោ ពាលំ ឧបច្ចគា”តិ (ជា. ១.១.៤៩) វត្វា “កឹ នក្ខត្តេន, ករោថា”តិ វទតិ។ ឥទំ **ឆន្ទបារិវាសិយញ្ចេវ អជ្ឈាសយបារិវាសិយញ្ច**។ ឯតស្មឹ បារិវាសិយេ បុន ឆន្ទបារិសុទ្ធឹ អនានេត្វា កម្មំ កាតុំ ន វដ្ដតិ។

១៧២. សចេ កោចិ ភិក្ខុ គិលានោ ន សក្កោតិ ឆន្ទបារិសុទ្ធឹ ទាតុំ, សោ មញ្ចេន វា បីឋេន វា សង្ឃមជ្ឈំ អានេតព្ពោ។ សចេ គិលានុបដ្ឋាកានំ ភិក្ខូនំ ឯវំ ហោតិ “សចេ ខោ មយំ គិលានំ ឋានា ចាវេស្សាម, អាពាធោ វា អភិវឌ្ឍិស្សតិ, កាលកិរិយា វា ភវិស្សតី”តិ, ន សោ ភិក្ខុ ឋានា ចាវេតព្ពោ, សង្ឃេន តត្ថ គន្ត្វា ឧបោសថោ កាតព្ពោ។ សចេ ពហូ តាទិសា គិលានា ហោន្តិ, សង្ឃេន បដិបាដិយា ឋត្វា សព្ពេ ហត្ថបាសេ កាតព្ពា។ សចេ ទូរេ ហោន្តិ, សង្ឃោ នប្បហោតិ, តំ ទិវសំ ឧបោសថោ ន កាតព្ពោ។ ន ត្វេវ វគ្គេន សង្ឃេន ឧបោសថោ កាតព្ពោ, ករេយ្យ ចេ, ទុក្កដំ។

សចេ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៤៩) ឯកស្មឹ វិហារេ ចតូសុ ភិក្ខូសុ វសន្តេសុ ឯកស្ស ឆន្ទបារិសុទ្ធឹ អាហរិត្វា តយោ បារិសុទ្ធិឧបោសថំ ករោន្តិ, តីសុ វា វសន្តេសុ ឯកស្ស ឆន្ទបារិសុទ្ធឹ អាហរិត្វា ទ្វេ បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសន្តិ, **អធម្មេន វគ្គំ** ឧបោសថកម្មំ ហោតិ។ សចេ បន ចត្តារោបិ សន្និបតិត្វា បារិសុទ្ធិឧបោសថំ ករោន្តិ, តយោ វា ទ្វេ វា បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសន្តិ, **អធម្មេន សមគ្គំ** នាម ហោតិ។ សចេ ចតូសុ ជនេសុ ឯកស្ស បារិសុទ្ធឹ អាហរិត្វា តយោ បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសន្តិ, តីសុ វា ជនេសុ ឯកស្ស បារិសុទ្ធឹ អាហរិត្វា ទ្វេ បារិសុទ្ធិឧបោសថំ ករោន្តិ, **ធម្មេន វគ្គំ** នាម ហោតិ។ សចេ បន ចត្តារោ ឯកត្ថ វសន្តា សព្ពេ សន្និបតិត្វា បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសន្តិ, តយោ បារិសុទ្ធិឧបោសថំ ករោន្តិ, ទ្វេ អញ្ញមញ្ញំ បារិសុទ្ធិឧបោសថំ ករោន្តិ, **ធម្មេន សមគ្គំ** នាម ហោតិ។

១៧៣. បវារណាកម្មេសុ (មហាវ. អដ្ឋ. ២១២) បន សចេ ឯកស្មឹ វិហារេ បញ្ចសុ ភិក្ខូសុ វសន្តេសុ ឯកស្ស បវារណំ អាហរិត្វា ចត្តារោ គណញត្តឹ ឋបេត្វា បវារេន្តិ, ចតូសុ វា តីសុ វា វសន្តេសុ ឯកស្ស បវារណំ អាហរិត្វា តយោ វា ទ្វេ វា សង្ឃញត្តឹ ឋបេត្វា បវារេន្តិ, សព្ពមេតំ **អធម្មេន វគ្គំ** បវារណាកម្មំ។ សចេ បន សព្ពេបិ បញ្ច ជនា ឯកតោ សន្និបតិត្វា គណញត្តឹ ឋបេត្វា បវារេន្តិ, ចត្តារោ វា តយោ វា ទ្វេ វា វសន្តា ឯកតោ សន្និបតិត្វា សង្ឃញត្តឹ ឋបេត្វា បវារេន្តិ, សព្ពមេតំ **អធម្មេន សមគ្គំ** បវារណាកម្មំ។ សចេ បញ្ចសុ ជនេសុ ឯកស្ស បវារណំ អាហរិត្វា ចត្តារោ សង្ឃញត្តឹ ឋបេត្វា បវារេន្តិ, ចតូសុ វា តីសុ វា ឯកស្ស បវារណំ អាហរិត្វា តយោ វា ទ្វេ វា គណញត្តឹ ឋបេត្វា បវារេន្តិ, សព្ពមេតំ **ធម្មេន វគ្គំ** បវារណាកម្មំ។ សចេ បន សព្ពេបិ បញ្ច ជនា ឯកតោ សន្និបតិត្វា

សង្ឃញត្តឹ ឋបេត្វា បវារេន្តិ, ចត្តារោ វា តយោ វា ឯកតោ សន្និបតិត្វា គណញត្តឹ ឋបេត្វា បវារេន្តិ, ទ្វេ អញ្ញមញ្ញំ បវារេន្តិ, ឯកកោ វសន្តោ អធិដ្ឋានបវារណំ ករោតិ, សព្ពមេតំ **ធម្មេន សមគ្គំ** នាម បវារណាកម្មន្តិ។

ឯត្ថ សចេ ចាតុទ្ទសិកា ហោតិ, “អជ្ជ មេ បវារណា ចាតុទ្ទសី”តិ, សចេ បន្នរសិកា, “អជ្ជ មេ បវារណា បន្នរសី”តិ ឯវំ អធិដ្ឋាតព្ពំ។ បវារណំ ទេន្តេន បន “បវារណំ ទម្មិ, បវារណំ មេ ហរ, មមត្ថាយ បវារេហី”តិ កាយេន វា វាចាយ វា កាយវាចាហិ វា អយមត្ថោ វិញ្ញាបេតព្ពោ។ ឯវំ ទិន្នាយ (មហាវ. អដ្ឋ. ២១៣) បវារណាយ បវារណាហារកេន សង្ឃំ ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ បវារេតព្ពំ “តិស្សោ, ភន្តេ, ភិក្ខុ សង្ឃំ បវារេតិ ទិដ្ឋេន វា សុតេន វា បរិសង្កាយ វា, វទតុ តំ, ភន្តេ, សង្ឃោ អនុកម្បំ ឧបាទាយ, បស្សន្តោ បដិករិស្សតិ។ ទុតិយម្បិ, ភន្តេ...បេ.... តតិយម្បិ, ភន្តេ, តិស្សោ ភិក្ខុ សង្ឃំ បវារេតិ...បេ.... បដិករិស្សតី”តិ។ សចេ បន វុឌ្ឍតរោ ហោតិ, “អាយស្មា, ភន្តេ, តិស្សោ”តិ វត្តព្ពំ។ ឯវញ្ហិ តេន តស្សត្ថាយ បវារិតំ ហោតិ។ បវារណំ ទេន្តេន បន ឆន្ទោបិ ទាតព្ពោ, ឆន្ទទានំ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។ ឥធាបិ ឆន្ទទានំ អវសេសកម្មត្ថាយ។ តស្មា សចេ បវារណំ ទេន្តោ ឆន្ទំ ទេតិ, វុត្តនយេន អាហដាយ បវារណាយ តេន ច ភិក្ខុនា សង្ឃេន ច បវារិតមេវ ហោតិ។ អថ បវារណមេវ ទេតិ, ន ឆន្ទំ, តស្ស ច បវារណាយ អារោចិតាយ សង្ឃេន ច បវារិតេ សព្ពេសំ សុប្បវារិតំ ហោតិ, អញ្ញំ បន កម្មំ កុប្បតិ។ សចេ ឆន្ទមេវ ទេតិ, ន បវារណំ, សង្ឃស្ស បវារណា ច សេសកម្មានិ ច ន កុប្បន្តិ, តេន បន ភិក្ខុនា អប្បវារិតំ ហោតិ, បវារណាទិវសេ បន ពហិសីមាយ បវារណំ អធិដ្ឋហិត្វា អាគតេនបិ ឆន្ទោ ទាតព្ពោ តេន សង្ឃស្ស បវារណាកម្មំ ន កុប្បតិ។

សចេ បុរិមិកាយ បញ្ច ភិក្ខូ វស្សំ ឧបគតា, បច្ឆិមិកាយបិ បញ្ច, បុរិមេហិ ញត្តឹ ឋបេត្វា បវារិតេ បច្ឆិមេហិ តេសំ សន្តិកេ បារិសុទ្ធិឧបោសថោ កាតព្ពោ, ន ឯកស្មឹ ឧបោសថគ្គេ ទ្វេ ញត្តិយោ ឋបេតព្ពា។ សចេបិ បច្ឆិមិកាយ ឧបគតា ចត្តារោ តយោ ទ្វេ ឯកោ វា ហោតិ, ឯសេវ នយោ។ អថ បុរិមិកាយ ចត្តារោ, បច្ឆិមិកាយបិ ចត្តារោ តយោ ទ្វេ ឯកោ វា, ឯសេវ នយោ។ អថាបិ បុរិមិកាយ តយោ, បច្ឆិមិកាយបិ តយោ ទ្វេ ឯកោ វា, ឯសេវ នយោ។ ឥទញ្ហេត្ថ លក្ខណំ។

សចេ បុរិមិកាយ ឧបគតេហិ បច្ឆិមិកាយ ឧបគតា ថោកតរា ចេវ ហោន្តិ សមសមា ច, សង្ឃបវារណាយ ច គណំ បូរេន្តិ, សង្ឃបវារណាវសេន ញត្តិ ឋបេតព្ពា។ សចេ បន បច្ឆិមិកាយ ឯកោ ហោតិ, តេន សទ្ធឹ តេ ចត្តារោ ហោន្តិ, ចតុន្នំ សង្ឃញត្តឹ ឋបេត្វា បវារេតុំ ន វដ្ដតិ។ គណញត្តិយា បន សោ គណបូរកោ ហោតិ, តស្មា គណវសេន ញត្តឹ ឋបេត្វា បុរិមេហិ បវារេតព្ពំ, ឥតរេន តេសំ សន្តិកេ បារិសុទ្ធិឧបោសថោ កាតព្ពោតិ។ បុរិមិកាយ ទ្វេ, បច្ឆិមិកាយ ទ្វេ វា ឯកោ វា ឯសេវ នយោ។ បុរិមិកាយ ឯកោ បច្ឆិមិកាយ ឯកោតិ ឯកេន ឯកស្ស សន្តិកេ បវារេតព្ពំ, ឯកេន បារិសុទ្ធិឧបោសថោ កាតព្ពោ។ សចេ បុរិមេហិ វស្សូបគតេហិ បច្ឆា វស្សូបគតា ឯកេនបិ អធិកតរា ហោន្តិ, បឋមំ បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិត្វា បច្ឆា ថោកតរេហិ តេសំ សន្តិកេ បវារេតព្ពំ។

កត្តិកាយ ចាតុមាសិនិបវារណាយ បន សចេ បឋមវស្សូបគតេហិ មហាបវារណាយ បវារិតេហិ បច្ឆា ឧបគតា អធិកតរា វា សមសមា វា ហោន្តិ, បវារណាញត្តឹ ឋបេត្វា បវារេតព្ពំ។ តេហិ បវារិតេ បច្ឆា ឥតរេហិ បារិសុទ្ធិឧបោសថោ កាតព្ពោ។ អថ មហាបវារណាយំ បវារិតា ពហូ ហោន្តិ, បច្ឆា វស្សូបគតា ថោកា វា ឯកោ វា, បាតិមោក្ខេ ឧទ្ទិដ្ឋេ បច្ឆា តេសំ សន្តិកេ តេន បវារេតព្ពំ។ កឹ បនេតំ បាតិមោក្ខំ សកលមេវ ឧទ្ទិសិតព្ពំ, ឧទាហុ ឯកទេសម្បីតិ? ឯកទេសម្បិ ឧទ្ទិសិតុំ វដ្ដតិ។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា –

> “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, បាតិមោក្ខុទ្ទេសា, និទានំ ឧទ្ទិសិត្វា អវសេសំ សុតេន សាវេតព្ពំ, អយំ បឋមោ បាតិមោក្ខុទ្ទេសោ។ និទានំ ឧទ្ទិសិត្វា ចត្តារិ បារាជិកានិ ឧទ្ទិសិត្វា អវសេសំ សុតេន សាវេតព្ពំ, អយំ ទុតិយោ បាតិមោក្ខុទ្ទេសោ។ និទានំ ឧទ្ទិសិត្វា ចត្តារិ បារាជិកានិ ឧទ្ទិសិត្វា តេរស សង្ឃាទិសេសេ ឧទ្ទិសិត្វា អវសេសំ សុតេន សាវេតព្ពំ, អយំ តតិយោ បាតិមោក្ខុទ្ទេសោ។ និទានំ ឧទ្ទិសិត្វា ចត្តារិ បារាជិកានិ ឧទ្ទិសិត្វា តេរស សង្ឃាទិសេសេ ឧទ្ទិសិត្វា ទ្វេ អនិយតេ ឧទ្ទិសិត្វា អវសេសំ ភុតេន សាវេតព្ពំ, អយំ ចតុត្ថោ បាតិមោក្ខុទ្ទេសោ។ វិត្ថារេនេវ បញ្ចមោ”តិ (មាហាវ. ១៥០)។

តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៥០) **និទានំ ឧទ្ទិសិត្វា អវសេសំ សុតេន សាវេតព្ព**ន្តិ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ... បេ.... អាវិកតា ហិស្ស ផាសុ ហោតី”តិ ឥមំ និទានំ ឧទ្ទិសិត្វា “ឧទ្ទិដ្ឋំ ខោ អាយស្មន្តោ និទានំ, តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមិ កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា។ ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ...បេ.... ឯវមេតំ ធារយាមិ។ សុតា ខោ បនាយស្មន្តេហិ ចត្តារោ បារាជិកា ធម្មា ...បេ.... អវិវទមានេហិ សិក្ខិតព្ព”ន្តិ ឯវំ អវសេសំ សុតេន សាវេតព្ពំ។ ឯតេន នយេន សេសាបិ ចត្តារោ បាតិមោក្ខុទ្ទេសា វេទិតព្ពា។

១៧៤. “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សតិ អន្តរាយេ សំខិត្តេន បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតុំ។ ន, ភិក្ខវេ, អសតិ អន្តរាយេ សំខិត្តេន បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតព្ពំ, យោ ឧទ្ទិសេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ១៥០) វចនតោ បន វិនា អន្តរាយា សំខិត្តេន បាតិមោក្ខំ ន ឧទ្ទិសិតព្ពំ។ តត្រិមេ អន្តរាយា – រាជន្តរាយោ ចោរន្តរាយោ អគ្យន្តរាយោ ឧទកន្តរាយោ មនុស្សន្តរាយោ អមនុស្សន្តរាយោ វាឡន្តរាយោ សរីសបន្តរាយោ ជីវិតន្តរាយោ ព្រហ្មចរិយន្តរាយោតិ។

តត្ថ សចេ ភិក្ខូសុ ឧបោសថំ ករិស្សាមាតិ និសិន្នេសុ រាជា អាគច្ឆតិ, អយំ **រាជន្តរាយោ**។ ចោរា អាគច្ឆន្តិ, អយំ **ចោរន្តរាយោ**។ ទវឌាហោ អាគច្ឆតិ, អាវាសេ វា អគ្គិ ឧដ្ឋាតិ, អយំ **អគ្យន្តរាយោ**។ មេឃោ វា ឧដ្ឋេតិ, ឱឃោ វា អាគច្ឆតិ, អយំ **ឧទកន្តរាយោ**។ ពហូ មនុស្សា អាគច្ឆន្តិ, អយំ **មនុស្សន្តរាយោ**។ ភិក្ខុំ យក្ខោ គណ្ហាតិ, អយំ **អមនុស្សន្តរាយោ**។ ព្យគ្ឃាទយោ ចណ្ឌមិគា អាគច្ឆន្តិ, អយំ **វាឡន្តរាយោ**។ ភិក្ខុំ សប្បាទយោ ឌំសន្តិ, អយំ **សរីសបន្តរាយោ**។ ភិក្ខុ គិលានោ វា ហោតិ, កាលំ វា ករោតិ, វេរិនោ វា តំ មារេតុកាមា គណ្ហន្តិ, អយំ **ជីវិតន្តរាយោ**។ មនុស្សា ឯកំ វា ពហូ វា ភិក្ខូ ព្រហ្មចរិយា ចាវេតុកាមា គណ្ហន្តិ, អយំ **ព្រហ្មចរិយន្តរាយោ**។ ឯវរូបេសុ អន្តរាយេសុ សំខិត្តេន បាតិមោក្ខោ ឧទ្ទិសិតព្ពោ, បឋមោ វា ឧទ្ទេសោ ឧទ្ទិសិតព្ពោ។ អាទិម្ហិ ទ្វេ តយោ ចត្តារោ វា។ ឯត្ថ ទុតិយាទីសុ ឧទ្ទេសេសុ យស្មិំ អបរិយោសិតេ អន្តរាយោ ហោតិ, សោបិ សុតេនេវ សាវេតព្ពោ។ និទានុទ្ទេសេ បន អនិដ្ឋិតេ សុតេន សាវេតព្ពំ នាម នត្ថិ។

បវារណាកម្មេបិ សតិ អន្តរាយេ ទ្វេវាចិកំ ឯកវាចិកំ សមានវស្សិកំ វា បវារេតុំ វដ្ដតិ។ ឯត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៣៤) ញត្តិ ឋបេន្តេនបិ “យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ទ្វេវាចិកំ បវារេយ្យា”តិ វត្តព្ពំ។ ឯកវាចិកេ “ឯកវាចិកំ បវារេយ្យា”តិ, សមានវស្សិកេបិ “សមានវស្សិកំ បវារេយ្យា”តិ វត្តព្ពំ។ ឯត្ថ ច ពហូបិ សមានវស្សា ឯកតោ បវារេតុំ លភន្តិ។ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អជ្ជ បវារណា បន្នរសី, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ បវារេយ្យា”តិ ឥមាយ បន សព្ពសង្គាហិកាយ ញត្តិយា ឋបិតាយ តេវាចិកំ ទ្វេវាចិកំ ឯកវាចិកញ្ច បវារេតុំ វដ្ដតិ, សមានវស្សិកំ ន វដ្ដតិ។ “តេវាចិកំ បវារេយ្យា”តិ វុត្តេ បន តេវាចិកមេវ វដ្ដតិ, អញ្ញំ ន វដ្ដតិ។ “ទ្វេវាចិកំ បវារេយ្យា”តិ វុត្តេ ទ្វេវាចិកំ តេវាចិកញ្ច វដ្ដតិ, ឯកវាចិកញ្ច សមានវស្សិកញ្ច ន វដ្ដតិ។ “ឯកវាចិកំ បវារេយ្យា”តិ វុត្តេ បន ឯកវាចិកទ្វេវាចិកតេវាចិកានិ វដ្ដន្តិ, សមានវស្សិកមេវ ន វដ្ដតិ។ “សមានវស្សិក”ន្តិ វុត្តេ សព្ពំ វដ្ដតិ។

១៧៥. កេន បន បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតព្ពន្តិ? “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ថេរាធិកំ បាតិមោក្ខ”ន្តិ (មហាវ. ១៥៤) វចនតោ ថេរេន វា បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតព្ពំ, “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, យោ តត្ថ ភិក្ខុ ព្យត្តោ បដិពលោ, តស្សាធេយ្យំ បាតិមោក្ខ”ន្តិ (មហាវ. ១៥៥) វចនតោ នវកតរេន វា។ ឯត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៥៥) ច កិញ្ចាបិ នវកតរស្សបិ ព្យត្តស្ស បាតិមោក្ខំ អនុញ្ញាតំ, អថ ខោ ឯត្ថ អយំ អធិប្បាយោ – សចេ ថេរស្ស បញ្ច វា ចត្តារោ វា តយោ វា បាតិមោក្ខុទ្ទេសា នាគច្ឆន្តិ, ទ្វេ បន អខណ្ឌា សុវិសទា វាចុគ្គតា ហោន្តិ, ថេរាយត្តោវ បាតិមោក្ខោ។ សចេ បន ឯត្តកម្បិ វិសទំ កាតុំ ន សក្កោតិ, ព្យត្តស្ស ភិក្ខុនោ អាយត្តោ ហោតិ, តស្មា សយំ វា ឧទ្ទិសិតព្ពំ, អញ្ញោ វា អជ្ឈេសិតព្ពោ។ “ន, ភិក្ខវេ, សង្ឃមជ្ឈេ អនជ្ឈិដ្ឋេន បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតព្ពំ, យោ ឧទ្ទិសេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ១៥៤) វចនតោ អនជ្ឈិដ្ឋេន បាតិមោក្ខំ ន ឧទ្ទិសិតព្ពំ។ ន កេវលំ បាតិមោក្ខំយេវ, ធម្មោបិ ន ភាសិតព្ពោ “ន, ភិក្ខវេ, សង្ឃមជ្ឈេ អនជ្ឈិដ្ឋេន ធម្មោ ភាសិតព្ពោ, យោ ភាសេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ១៥០) វចនតោ។

អជ្ឈេសនា ចេត្ថ សង្ឃេន សម្មតធម្មជ្ឈេសកាយត្តា វា សង្ឃត្ថេរាយត្តា វា, តស្មា ធម្មជ្ឈេសកេ អសតិ សង្ឃត្ថេរំ អាបុច្ឆិត្វា វា តេន យាចិតោ វា ភាសិតុំ លភតិ។ សង្ឃត្ថេរេនបិ សចេ វិហារេ ពហូ ធម្មកថិកា ហោន្តិ, វារបដិបាដិយា វត្តព្ពោ។ “ត្វំ ធម្មំ ភណ, ធម្មទានំ ទេហី”តិ វា វុត្តេន តីហិបិ វិធីហិ ធម្មោ ភាសិតព្ពោ, “ឱសារេហី”តិ វុត្តោ បន ឱសារេតុមេវ លភតិ, “កថេហី”តិ វុត្តោ កថេតុមេវ, “សរភញ្ញំ ភណាហី”តិ វុត្តោ សរភញ្ញមេវ។ សង្ឃត្ថេរោបិ ច ឧច្ចតរេ អាសនេ និសិន្នោ យាចិតុំ ន លភតិ។ សចេ ឧបជ្ឈាយោ ចេវ សទ្ធិវិហារិកោ ច ហោតិ, ឧបជ្ឈាយោ ច នំ ឧច្ចាសនេ និសិន្នោ “ភណា”តិ វទតិ, សជ្ឈាយំ អធិដ្ឋហិត្វា ភណិតព្ពំ។ សចេ បនេត្ថ ទហរភិក្ខូ ហោន្តិ, “តេសំ ភណាមី”តិ ភណិតព្ពំ។ សចេ វិហារេ សង្ឃត្ថេរោ អត្តនោយេវ និស្សិតកេ ភណាបេតិ, អញ្ញេ មធុរភាណកេបិ នាជ្ឈេសតិ, សោ អញ្ញេហិ វត្តព្ពោ – “ភន្តេ, អសុកំ នាម ភណាបេមា”តិ។ សចេ “ភណាបេថា”តិ វទតិ, តុណ្ហី វា ហោតិ, ភណាបេតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បន បដិពាហតិ, ន ភណាបេតព្ពំ។ យទិ បន អនាគតេយេវ សង្ឃត្ថេរេ ធម្មស្សវនំ អារទ្ធំ, បុន អាគតេ ឋបេត្វា អាបុច្ឆនកិច្ចំ នត្ថិ។ ឱសារេត្វា បន កថេន្តេន អាបុច្ឆិត្វា អដ្ឋបេត្វាយេវ វា កថេតព្ពំ។ កថេន្តស្ស បុន អាគតេបិ ឯសេវ នយោ។

ឧបនិសិន្នកថាយម្បិ សង្ឃត្ថេរោវ សាមី, តស្មា តេន សយំ វា កថេតព្ពំ, អញ្ញោ វា ភិក្ខុ “កថេហី”តិ វត្តព្ពោ, នោ ច ខោ ឧច្ចតរេ អាសន្នេ និសិន្នេន, មនុស្សានំ បន “ភណាហី”តិ វត្តុំ វដ្ដតិ។ មនុស្សា អត្តនោ ជាននកំ

ភិក្ខុំ បុច្ឆន្តិ, តេន ថេរំ អាបុច្ឆិត្វាបិ កថេតព្ពំ។ សចេ សង្ឃត្ថេរោ “ភន្តេ, ឥមេ បញ្ហំ បុច្ឆន្តី”តិ បុដ្ឋោ “កថេហី”តិ វា ភណតិ, តុណ្ហី វា ហោតិ, កថេតុំ វដ្ដតិ។ អន្តរឃរេ អនុមោទនាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ សង្ឃត្ថេរោ “វិហារេ វា អន្តរឃរេ វា មំ អនាបុច្ឆិត្វាបិ កថេយ្យាសី”តិ អនុជានាតិ, លទ្ធកប្បិយំ ហោតិ, សព្ពត្ថ វត្តុំ វដ្ដតិ។ សជ្ឈាយំ ករោន្តេនាបិ ថេរោ អាបុច្ឆិតព្ពោយេវ។ ឯកំ អាបុច្ឆិត្វា សជ្ឈាយន្តស្ស អបរោ អាគច្ឆតិ, បុន អាបុច្ឆនកិច្ចំ នត្ថិ។ សចេបិ “វិស្សមិស្សាមី”តិ ឋបិតស្ស អាគច្ឆតិ, បុន អារភន្តេន អាបុច្ឆិតព្ពំ។ សង្ឃត្ថេរេ អនាគតេយេវ អារទ្ធំ សជ្ឈាយន្តស្សាបិ ឯសេវ នយោ។ ឯកេន សង្ឃត្ថេរេន “មំ អនាបុច្ឆាបិ យថាសុខំ សជ្ឈាយាហី”តិ អនុញ្ញាតេ យថាសុខំ សជ្ឈាយិតុំ វដ្ដតិ, អញ្ញស្មិំ បន អាគតេ តំ អាបុច្ឆិត្វាវ សជ្ឈាយិតព្ពំ។

យស្មិំ បន វិហារេ សព្ពេវ ភិក្ខូ ពាលា ហោន្តិ អព្យត្តា ន ជានន្តិ បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតុំ, តត្ថ កឹ កាតព្ពន្តិ? តេហិ ភិក្ខូហិ ឯកោ ភិក្ខុ សាមន្តា អាវាសា សជ្ជុកំ បាហេតព្ពោ “គច្ឆាវុសោ, សំខិត្តេន វា វិត្ថារេន វា បាតិមោក្ខំ បរិយាបុណិត្វា អាគច្ឆាហី”តិ។ ឯវញ្ចេតំ លភេថ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ លភេថ, តេហិ ភិក្ខូហិ សព្ពេហេវ យត្ថ តាទិសា ភិក្ខូ ហោន្តិ, សោ អាវាសោ ឧបោសថករណត្ថាយ អន្ទ្ធមាសំ គន្តព្ពោ, អគច្ឆន្តានំ ទុក្កដំ។ ឥទញ្ច ឧតុវស្សេយេវ, វស្សានេ បន បុរិមិកាយ បាតិមោក្ខុទ្ទេសកេន វិនា ន វស្សំ ឧបគច្ឆិតព្ពំ។ សចេ សោ វស្សូបគតានំ បក្កមតិ វា វិព្ភមតិ វា កាលំ វា ករោតិ, អញ្ញស្មិំ សតិយេវ បច្ឆិមិកាយ វសិតុំ វដ្ដតិ, អសតិ អញ្ញត្ថ គន្តព្ពំ, អគច្ឆន្តានំ ទុក្កដំ។ សចេ បន បច្ឆិមិកាយ បក្កមតិ វា វិព្ភមតិ វា កាលំ វា ករោតិ, មាសទ្វយំ វសិតព្ពំ។

យត្ថ បន តេ ពាលា ភិក្ខូ វិហរន្តិ អព្យត្តា, សចេ តត្ថ កោចិ ភិក្ខុ អាគច្ឆតិ ពហុស្សុតោ អាគតាគមោ ធម្មធរោ វិនយធរោ មាតិកាធរោ បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ មេធាវី លជ្ជី កុក្កុច្ចកោ សិក្ខាកាមោ, តេហិ ភិក្ខូហិ សោ ភិក្ខុ សង្គហេតព្ពោ អនុគ្គហេតព្ពោ ឧបលាបេតព្ពោ , ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ ចុណ្ណេន មត្តិកាយ ទន្តកដ្ឋេន មុខោទកេន។ នោ ចេ សង្គហេយ្យុំ អនុគ្គហេយ្យុំ ឧបលាបេយ្យុំ, ឧបដ្ឋាបេយ្យុំ ចុណ្ណេន មត្តិកាយ ទន្តកដ្ឋេន មុខោទកេន, សព្ពេសំ ទុក្កដំ។ ឥធ នេវ ថេរា, ន ទហរា មុច្ចន្តិ, សព្ពេហិ វារេន ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ។ អត្តនោ វារេ អនុបដ្ឋហន្តស្ស អាបត្តិ។ តេន បន មហាថេរានំ បរិវេណសម្មជ្ជនទន្តកដ្ឋទានាទីនិ ន សាទិតព្ពានិ, ឯវម្បិ សតិ មហាថេរេហិ សាយំបាតំ ឧបដ្ឋានំ អាគន្តព្ពំ, តេន បន តេសំ អាគមនំ ញត្វា បឋមតរំ មហាថេរានំ ឧបដ្ឋានំ គន្តព្ពំ។ សចស្ស សទ្ធិញ្ចរា ភិក្ខូ ឧបដ្ឋាកា អត្ថិ, “មយ្ហំ ឧបដ្ឋាកា អត្ថិ, តុម្ហេ អប្បោស្សុក្កា វិហរថា”តិ វត្តព្ពំ។ អថាបិស្ស សទ្ធិញ្ចរា នត្ថិ, តស្មិំយេវ វិហារេ ឯកោ វា ទ្វេ វា វត្តសម្បន្នា វទន្តិ “មយំ ថេរស្ស កត្តព្ពំ ករិស្សាម, អវសេសា ផាសុ វិហរន្តូ”តិ, សព្ពេសំ អនាបត្តិ។

១៧៦. “យស្ស សិយា អាបត្តិ, សោ អាវិករេយ្យា”តិ(មហាវ. ១៣៤) អាទិវចនតោ ន សាបត្តិកេន ឧបោសថោ កាតព្ពោ, តស្មា តទហុបោសថេ អាបត្តិំ សរន្តេន ទេសេតព្ពា។ ទេសេន្តេន ច ឯកំ ភិក្ខុំ ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វា ឯវំ វត្តព្ពោ “អហំ, អាវុសោ, ឥត្ថន្នាមំ អាបត្តិំ អាបន្នោ, តំ បដិទេសេមី”តិ។ សចេ នវកតរោ ហោតិ, “អហំ, ភន្តេ”តិ វត្តព្ពំ។ “តំ បដិទេសេមី”តិ ឥទំ បន អត្តនោ អត្តនោ អនុរូបវសេន “តំ តុយ្ហមូលេ, តំ តុម្ហមូលេ បដិទេសេមី”តិ វុត្តេបិ សុវុត្តមេវ ហោតិ។ បដិគ្គាហកេនបិ អត្តនោ អត្តនោ អនុរូបវសេន “បស្សថ, ភន្តេ, តំ អាបត្តិំ, បស្សសិ, អាវុសោ, តំ អាបត្តិ”ន្តិ វា វត្តព្ពំ, បុន ទេសកេន “អាម, អាវុសោ, បស្សាមិ, អាម, ភន្តេ, បស្សាមី”តិ វា វត្តព្ពំ។ បុន បដិគ្គាហកេន “អាយតិំ, ភន្តេ, សំវរេយ្យាថ, អាយតិំ, អាវុសោ, សំវរេយ្យាសី”តិ វា វត្តព្ពំ។ ឯវំ វុត្តេ ទេសកេន “សាធុ សុដ្ឋុ អាវុសោ សំវរិស្សាមិ, សាធុ សុដ្ឋុ, ភន្តេ, សំវរិស្សាមី”តិ វា វត្តព្ពំ។ សចេ អាបត្តិយា វេមតិកោ ហោតិ, ឯកំ ភិក្ខុំ ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វា ឯវំ វត្តព្ពោ “អហំ, អាវុសោ, ឥត្ថន្នាមាយ អាបត្តិយា វេមតិកោ, យទា និព្ពេមតិកោ ភវិស្សាមិ, តទា តំ អាបត្តិំ បដិករិស្សាមី”តិ វត្វា ឧបោសថោ កាតព្ពោ, បាតិមោក្ខំ សោតព្ពំ, ន ត្វេវ តប្បច្ចយា ឧបោសថស្ស អន្តរាយោ កាតព្ពោ។ “ន, ភិក្ខវេ, សភាគា អាបត្តិ ទេសេតព្ពា, យោ ទេសេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ ន, ភិក្ខវេ, សភាគា អាបត្តិ បដិគ្គហេតព្ពា, យោ បដិគ្គណ្ហេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ១៦៩) វចនតោ យំ ទ្វេបិ ជនា វិកាលភោជនាទិនា សភាគវត្ថុនា អាបត្តិំ អាបជ្ជន្តិ, ឯវរូបា វត្ថុសភាគា អាបត្តិ នេវ ទេសេតព្ពា, ន ច បដិគ្គហេតព្ពា។ វិកាលភោជនបច្ចយា អាបន្នំ បន អាបត្តិសភាគំ អនតិរិត្តភោជនបច្ចយា អាបន្នស្ស សន្តិកេ ទេសេតុំ វដ្ដតិ។

សចេ បន សព្ពោ សង្ឃោ វិកាលភោជនាទិនា សភាគវត្ថុនា លហុកាបត្តិំ អាបជ្ជតិ, តត្ថ កឹ កាតព្ពន្តិ? តេហិ ភិក្ខូហិ ឯកោ ភិក្ខុ សាមន្តា អាវាសា សជ្ជុកំ បាហេតព្ពោ “គច្ឆាវុសោ, តំ អាបត្តិំ បដិករិត្វា អាគច្ឆ, មយំ តេ សន្តិកេ អាបត្តិំ បដិករិស្សាមា”តិ។ ឯវញ្ចេតំ លភេថ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ លភេថ, ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន សង្ឃោ ញាបេតព្ពោ – “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ សព្ពោ សង្ឃោ សភាគំ អាបត្តិំ អាបន្នោ, យទា អញ្ញំ ភិក្ខុំ សុទ្ធំ អនាបត្តិកំ បស្សិស្សតិ, តទា តស្ស សន្តិកេ តំ អាបត្តិំ បដិករិស្សតី”តិ (មហាវ. ១៧១) វត្វា ឧបោសថោ កាតព្ពោ។ សចេ បន វេមតិកោ ហោតិ, “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ សព្ពោ សង្ឃោ

សភាគាយ អាបត្តិយា វេមតិកោ, យទា និព្ពេមតិកោ ភវិស្សតិ, តទា តំ អាបត្តិំ បដិករិស្សតី’’តិ (មហាវ. ១៧១) វត្វា ឧបោសថោ កាតព្ពោ។ សចេ បនេត្ថ កោចិ ‘‘តំ សភាគំ អាបត្តិំ ទេសេតុំ វដ្ដតី’’តិ មញ្ញមានោ ឯកស្ស សន្តិកេ ទេសេតិ, ទេសិតា សុទេសិតាវ។ អញ្ញំ បន ទេសនាបច្ចយា ទេសកោ បដិគ្គហណបច្ចយា បដិគ្គាហកោ ចាតិ ឧភោបិ ទុក្កដំ អាបជ្ជន្តិ, តំ នានាវត្ថុកំ ហោតិ, តស្មា អញ្ញមញ្ញំ ទេសេតព្ពំ។ ឯត្តាវតា តេ និរាបត្តិកា ហោន្តិ, តេសំ សន្តិកេ សេសេហិ សភាគាបត្តិយោ ទេសេតព្ពា វា អារោចេតព្ពា វា។ សចេ តេ ឯវំ អកត្វា ឧបោសថំ ករោន្តិ, ‘‘បារិសុទ្ធិំ អាយស្មន្តោ អារោចេថា’’តិអាទិនា នយេន សាបត្តិកស្ស ឧបោសថករណេ បញ្ញត្តំ ទុក្កដំ អាបជ្ជន្តិ។

សចេ កោចិ ភិក្ខុ បាតិមោក្ខេ ឧទ្ទិស្សមានេ អាបត្តិំ សរតិ, តេន ភិក្ខុនា សាមន្តោ ភិក្ខុ ឯវំ វត្តព្ពោ ‘‘អហំ, អាវុសោ, ឥត្ថន្នាមំ អាបត្តិំ អាបន្នោ, ឥតោ វុដ្ឋហិត្វា តំ អាបត្តិំ បដិករិស្សាមី’’តិ។ សាមន្តោ ច ភិក្ខុ សភាគោយេវ វត្តព្ពោ។ វិសភាគស្ស ហិ វុច្ចមានេ ភណ្ឌនកលហសង្ឃភេទាទីនិបិ ហោន្តិ, តស្មា តស្ស អវត្វា ‘‘ឥតោ វុដ្ឋហិត្វា បដិករិស្សាមី’’តិ អាភោគំ កត្វា ឧបោសថោ កាតព្ពោ។ សចេ បន កោចិ បាតិមោក្ខេ ឧទ្ទិស្សមានេ អាបត្តិយា វេមតិកោ ហោតិ, តេនបិ សភាគោយេវ សាមន្តោ ភិក្ខុ ឯវំ វត្តព្ពោ ‘‘អហំ, អាវុសោ, ឥត្ថន្នាមាយ អាបត្តិយា វេមតិកោ, យទា និព្ពេមតិកោ ភវិស្សាមិ, តទា តំ អាបត្តិំ បដិករិស្សាមី’’តិ។ ឯវញ្ច វត្វា ឧបោសថោ កាតព្ពោ, បាតិមោក្ខំ សោតព្ពំ, ន ត្វេវ តប្បច្ចយា ឧបោសថស្ស អន្តរាយោ កាតព្ពោ។

១៧៧. ‘‘អនុជានាមិ , ភិក្ខវេ, ឧបោសថាគារំ សម្មជ្ជិតុ’’ន្តិ(មហាវ. ១៥៩) អាទិវចនតោ –

> ‘‘សម្មជ្ជនី បទីបោ ច, ឧទកំ អាសនេន ច;
> ឧបោសថស្ស ឯតានិ, បុព្ពករណន្តិ វុច្ចតី’’តិ។ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៦៨) –

ឯវំ វុត្តំ ចតុព្ពិធំ បុព្ពករណំ កត្វាវ ឧបោសថោ កាតព្ពោ។ កេន បន តំ កាតព្ពន្តិ? ‘‘អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ថេរេន ភិក្ខុនា នវំ ភិក្ខុំ អាណាបេតុំ, ន, ភិក្ខវេ, ថេរេន អាណត្តេន អគិលានេន ន សម្មជ្ជិតព្ពំ, យោ ន សម្មជ្ជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា’’តិអាទិវចនតោ យោ ថេរេន អាណត្តោ, តេន កាតព្ពំ។ អាណាបេន្តេន ច កិញ្ចិ កម្មំ ករោន្តោ វា សទាកាលមេវ ឯកោ វា ភារនិត្ថរណកោ វា សរភាណកធម្មកថិកាទីសុ អញ្ញតរោ វា ន ឧបោសថាគារសម្មជ្ជនត្ថំ អាណាបេតព្ពោ, អវសេសា បន វារេន អាណាបេតព្ពា។ សចេ អាណត្តោ សម្មញ្ជនី តាវកាលិកម្បិ ន លភតិ, សាខាភង្គំ កប្បិយំ ការេត្វា សម្មជ្ជិតព្ពំ, តម្បិ អលភន្តស្ស លទ្ធកប្បិយំ ហោតិ។

អាសនបញ្ញាបនត្ថំ អាណត្តេន ច សចេ ឧបោសថាគារេ អាសនានិ នត្ថិ, សង្ឃិកាវាសតោ អាហរិត្វា បញ្ញបេត្វា បុន អាហរិតព្ពានិ, អាសនេសុ អសតិ កដសារកេបិ តដ្ដិកាយោបិ បញ្ញបេតុំ វដ្ដតិ, តដ្ដិកាសុបិ អសតិ សាខាភង្គានិ កប្បិយំ ការេត្វា បញ្ញបេតព្ពានិ, កប្បិយការកំ អលភន្តស្ស លទ្ធកប្បិយំ ហោតិ។

បទីបករណត្ថំ អាណាបេន្តេន បន ‘‘អសុកស្មិំ នាម ឱកាសេ តេលំ វា វដ្ដិ វា កបល្លិកា វា អត្ថិ, តំ គហេត្វា ករោហី’’តិ វត្តព្ពោ។ សចេ តេលាទីនិ នត្ថិ, បរិយេសិតព្ពានិ, បរិយេសិត្វា អលភន្តស្ស លទ្ធកប្បិយំ ហោតិ។ អបិច កបាលេ អគ្គិបិ ជាលេតព្ពោ។

> ‘‘ឆន្ទបារិសុទ្ធិឧតុក្ខានំ, ភិក្ខុគណនាច ឱវាទោ;
> ឧបោសថស្ស ឯតានិ, បុព្ពកិច្ចន្តិ វុច្ចតី’’តិ។ (មហាវ. ១៦៨) –

ឯវំ វុត្តំ បន ចតុព្ពិធម្បិ បុព្ពកិច្ចំ បុព្ពករណតោ បច្ឆា កាតព្ពំ។ តម្បិ ហិ អកត្វា ឧបោសថោ ន កាតព្ពោ។

១៧៨. យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឧបោសថំ ករេយ្យា’’តិ (មហាវ. ១៤៣) វចនតោ យទា សង្ឃស្ស ឧបោសថកម្មំ បត្តកល្លំ ហោតិ, តទា តំ កាតព្ពំ, បត្តកល្លញ្ច នាមេតំ ចតូហិ អង្គេហិ សង្គហិតំ។ តេនាហុ អដ្ឋកថាចរិយា –

> ‘‘ឧបោសថោ យាវតិកា ច ភិក្ខូ កម្មប្បត្តា,
> សភាគាបត្តិយោ ច ន វិជ្ជន្តិ;
> វជ្ជនីយា ច បុគ្គលា តស្មិំ ន ហោន្តិ,
> បត្តកល្លន្តិ វុច្ចតី’’តិ។ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៦៨);

តត្ថ **ឧបោសថោ**តិ តីសុ ឧបោសថទិវសេសុ អញ្ញតរទិវសោ។ តស្មិញ្ហិ សតិ ឥទំ សង្ឃស្ស ឧបោសថកម្មំ បត្តកល្លំ នាម ហោតិ, នាសតិ។ យថាហ “ន ច, ភិក្ខវេ, អនុបោសថេ ឧបោសថោ កាតព្ពោ”តិ (មហាវ. ១៨៣)។

យាវតិកា ច ភិក្ខូ កម្មប្បត្តាតិ យត្តកា ភិក្ខូ តស្ស ឧបោសថកម្មស្ស បត្តា យុត្តា អនុរូបា សព្ពន្តិមេន បរិច្ឆេទេន ចត្តារោ បកតត្តា, តេ ច ខោ ហត្ថបាសំ អវិជហិត្វា ឯកសីមាយំ ឋិតា។ តេសុ ហិ ចតូសុ ភិក្ខូសុ ឯកសីមាយំ ហត្ថបាសំ អវិជហិត្វា ឋិតេស្វេវ តំ សង្ឃស្ស ឧបោសថកម្មំ បត្តកល្លំ នាម ហោតិ, ន ឥតរថា។ យថាហ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតុ”ន្តិ (មហាវ. ១៦៨)។

សភាគាបត្តិយោ ច ន វិជ្ជន្តីតិ ឯត្ថ យំ សព្ពោ សង្ឃោ វិកាលភោជនាទិនា សភាគវត្ថុនា លហុកាបត្តឹ អាបជ្ជតិ, ឯវរូបា វត្ថុសភាគា សភាគាតិ វុច្ចតិ។ ឯតាសុ អវិជ្ជមានាសុបិ សភាគាសុ វិជ្ជមានាសុបិ បត្តកល្លំ ហោតិយេវ។

វជ្ជនីយា ច បុគ្គលា តស្មិំ ន ហោន្តីតិ “ន, ភិក្ខវេ, សគហដ្ឋាយ បរិសាយ បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតព្ព”ន្តិ (មហាវ. ១៥៤) វចនតោ គហដ្ឋោ ច, “ន, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនិយា និសិន្នបរិសាយ បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតព្ព”ន្តិអាទិនា (មហាវ. ១៨៣) នយេន វុត្តា ភិក្ខុនី, សិក្ខមានា, សាមណេរោ, សាមណេរី, សិក្ខាបច្ចក្ខាតកោ, អន្តិមវត្ថុអជ្ឈាបន្នកោ , អាបត្តិយា អទស្សនេ ឧក្ខិត្តកោ, អាបត្តិយា អប្បដិកម្មេ ឧក្ខិត្តកោ, បាបិកាយ ទិដ្ឋិយា អប្បដិនិស្សគ្គេ ឧក្ខិត្តកោ, បណ្ឌកោ, ថេយ្យសំវាសកោ, តិត្ថិយបក្កន្តកោ, តិរច្ឆានគតោ, មាតុឃាតកោ , បិតុឃាតកោ, អរហន្តឃាតកោ, ភិក្ខុនីទូសកោ, សង្ឃភេទកោ, លោហិតុប្បាទកោ, ឧភតោព្យញ្ជនកោតិ ឥមេ វីសតិ ចាតិ ឯកវីសតិ បុគ្គលា វជ្ជនីយា នាម។ តេ ហត្ថបាសតោ ពហិករណវសេន វជ្ជេតព្ពា។ ឯតេសុ ហិ តិវិធេ ឧក្ខិត្តកេ សតិ ឧបោសថំ ករោន្តោ សង្ឃោ បាចិត្តិយំ អាបជ្ជតិ, សេសេសុ ទុក្កដំ, ឯត្ថ ច **តិរច្ឆានគតោ**តិ យស្ស ឧបសម្បទា បដិក្ខិត្តា។ តិត្ថិយា គហដ្ឋេនេវ សង្គហិតា។ ឯតេបិ ហិ វជ្ជនីយា។ ឯវំ បត្តកល្លំ ឥមេហិ ចតូហិ អង្គេហិ សង្គហិតន្តិ វេទិតព្ពំ។ ឥទញ្ច សព្ពំ បវារណាកម្មេបិ យោជេត្វា ទស្សេតព្ពំ។ “ន, ភិក្ខវេ, បាតិមោក្ខុទ្ទេសកេន សញ្ចិច្ច ន សាវេតព្ពំ, យោ ន សាវេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បាតិមោក្ខុទ្ទេសកេន វាយមិតុំ ‘កថំ សាវេយ្យ’ន្តិ, វាយមន្តស្ស អនាបត្តី”តិ (មហាវ. ១៥៤) វចនតោ បាតិមោក្ខុទ្ទេសកេន បរិសំ សាវេតុំ វាយមិតព្ពន្តិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

ឧបោសថបវារណាវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២៦. វស្សូបនាយិកវិនិច្ឆយកថា

១៧៨. វស្សូបនាយិកាតិ ឯត្ថ បុរិមិកា បច្ឆិមិកាតិ ទុវេ វស្សូបនាយិកា។ តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៨៤ អាទយោ) អាសាឡ្ហីបុណ្ណមាយ អនន្តរេ បាដិបទទិវសេ បុរិមិកា ឧបគន្តព្ពា, បច្ឆិមិកា បន អាសាឡ្ហីបុណ្ណមតោ អបរាយ បុណ្ណមាយ អនន្តរេ បាដិបទទិវសេ។ ឧបគច្ឆន្តេន ច វិហារំ បដិជគ្គិត្វា បានីយំ បរិភោជនីយំ ឧបដ្ឋាបេត្វា សព្ពំ ចេតិយវន្ទនាទិសាមីចិកម្មំ និដ្ឋាបេត្វា “ឥមស្មិំ វិហារេ ឥមំ តេមាសំ វស្សំ ឧបេមី”តិ សកឹ វា ទ្វត្តិក្ខត្តុំ វា វាចំ និច្ឆារេត្វា វស្សំ ឧបគន្តព្ពំ។ សចេបិ “ឥធ វសិស្សាមី”តិ អាលយោ អត្ថិ, អសតិយា បន វស្សំ ន ឧបេតិ, គហិតសេនាសនំ សុគ្គហិតំ, ឆិន្នវស្សោ ន ហោតិ, បវារេតុំ លភតិយេវ។ វិនាបិ ហិ វចីភេទំ អាលយករណមត្តេនបិ វស្សំ ឧបគតមេវ ហោតិ។ “ឥធ វស្សំ វសិស្សាមី”តិ ចិត្តុប្បាទោយេវេត្ថ អាលយោ នាម។

“ន , ភិក្ខវេ, តទហុវស្សូបនាយិកាយ វស្សំ អនុបគន្តុកាមេន សញ្ចិច្ច អាវាសោ អតិក្កមិតព្ពោ, យោ អតិក្កមេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ១៨៦) វចនតោ វស្សូបនាយិកទិវសេ វស្សំ អនុបគន្តុកាមោ វិហារសីមំ អតិក្កមតិ, វិហារគណនាយ ទុក្កដំ។ សចេ ហិ តំ ទិវសំ វិហារសតស្ស ឧបចារំ ឱក្កមិត្វា អតិក្កមតិ, សតំ អាបត្តិយោ។ សចេ បន វិហារំ អតិក្កមិត្វា អញ្ញស្ស វិហារស្ស ឧបចារំ អនោក្កមិត្វាវ និវត្តតិ, ឯកាវ អាបត្តិ។ កេនចិ អន្តរាយេន បុរិមិកំ អនុបគតេន បច្ឆិមិកា ឧបគន្តព្ពា។

“ន, ភិក្ខវេ, អសេនាសនិកេន វស្សំ ឧបគន្តព្ពំ, យោ ឧបគច្ឆេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ២០៤) វចនតោ យស្ស បញ្ចន្នំ ឆទនានំ អញ្ញតរេន ឆន្នំ យោជិតទ្វារពន្ធនំ សេនាសនំ នត្ថិ, តេន ន ឧបគន្តព្ពំ។ “ន, ភិក្ខវេ, ឆវកុដិកាយ វស្សំ ឧបគន្តព្ពំ, យោ ឧបគច្ឆេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ(មហាវ. ២០៤) អាទិវចនតោ ឆវកុដិកាយំ ឆត្តេ ចាដិយញ្ច ឧបគន្តុំ ន វដ្ដតិ។ តត្ថ **ឆវកុដិកា** នាម ដង្កិតមញ្ចាទិភេទា កុដិ។ តត្ថេវ ឧបគន្តុំ ន វដ្ដតិ, សុសានេ បន អញ្ញំ កុដិកំ កត្វា ឧបគន្តុំ វដ្ដតិ, ឆត្តេបិ ចតូសុ ថម្ភេសុ ឆត្តំ ឋបេត្វា អាវរណំ កត្វា ទ្វារំ យោជេត្វា ឧបគន្តុំ វដ្ដតិ, ឆត្តកុដិ នាមេសា ហោតិ។ ចាដិយាបិ មហន្តេន កបល្លេន ឆត្តេ វុត្តនយេន កុដិកំ កត្វា ឧបគន្តុំ វដ្ដតិ។

“ន, ភិក្ខវេ, រុក្ខសុសិរេ វស្សំ ឧបគន្តព្ពំ, យោ ឧបគច្ឆេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ២០៤) វចនតោ សុទ្ធេ រុក្ខសុសិរេ ឧបគន្តុំ ន វដ្ដតិ, មហន្តស្ស បន រុក្ខសុសិរស្ស អន្តោ បទរច្ឆទនំ កុដិកំ កត្វា បវិសនទ្វារំ យោជេត្វា ឧបគន្តុំ វដ្ដតិ, រុក្ខំ ឆិន្ទិត្វា ខាណុកមត្ថកេ បទរច្ឆទនំ កុដិកំ កត្វាបិ វដ្ដតិយេវ។ “ន, ភិក្ខវេ, រុក្ខវិដភិយា”តិ(មហាវ. ២០៤) អាទិវចនតោ សុទ្ធេ វិដភិមត្តេ ឧបគន្តុំ ន វដ្ដតិ, មហាវិដបេ បន អដ្ដកំ ពន្ធិត្វា តត្ថ បទរច្ឆទនំ កុដិកំ កត្វា ទ្វារំ យោជេត្វា ឧបគន្តព្ពំ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, វជេ វស្សំ ឧបគន្តុ”ន្តិអាទិវចនតោ វជេ សត្ថេ នាវាយញ្ច ឧបគន្តុំ វដ្ដតិ។ តត្ថ **វជោ**តិ គោបាលកានំ និវាសដ្ឋានំ។ វជេ វុដ្ឋិតេ វជេន សទ្ធឹ គតស្ស វស្សច្ឆេទេ អនាបត្តិ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, យេន វជោ, តេន គន្តុ”ន្តិ (មហាវ. ២០៣) វុត្តត្តា។ សត្ថេ វស្សំ ឧបគច្ឆន្តេន បន វស្សូបនាយិកទិវសេ ឧបាសកា វត្តព្ពា “កុដិកា លទ្ធុំ វដ្ដតី”តិ។ សចេ ករិត្វា ទេន្តិ, តត្ថ បវិសិត្វា “ឥធ វស្សំ ឧបេមី”តិ តិក្ខត្តុំ វត្តព្ពំ។ នោ ចេ ទេន្តិ, សាលាសង្ខេបេន ឋិតសកដស្ស ហេដ្ឋា ឧបគន្តព្ពំ។ តម្បិ អលភន្តេន អាលយោ កាតព្ពោ, សត្ថេ បន វស្សំ ឧបគន្តុំ ន វដ្ដតិ។ **អាលយោ** នាម “ឥធ វស្សំ វសិស្សាមី”តិ ចិត្តុប្បាទមត្តំ។ សចេ មគ្គប្បដិបន្នេយេវ សត្ថេ បវារណាទិវសោ ហោតិ, តត្ថេវ បវារេតព្ពំ។ អថ សត្ថោ អន្តោវស្សេយេវ ភិក្ខុនា បត្ថិតដ្ឋានំ បត្វា អតិក្កមតិ, បត្ថិតដ្ឋានេ វសិត្វា តត្ថ ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ បវារេតព្ពំ។ អថាបិ សត្ថោ អន្តោវស្សេយេវ អន្តរា ឯកស្មឹ គាមេ តិដ្ឋតិ វា វិប្បកិរតិ វា, តស្មឹយេវ គាមេ ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ វសិត្វា បវារេតព្ពំ, អប្បវារេត្វា តតោ បរំ គន្តុំ ន វដ្ដតិ។ នាវាយ វស្សំ ឧបគច្ឆន្តេនបិ កុដិយំយេវ ឧបគន្តព្ពំ, បរិយេសិត្វា អលភន្តេន អាលយោ កាតព្ពោ។ សចេ អន្តោតេមាសំ នាវា សមុទ្ទេយេវ ហោតិ, តត្ថេវ បវារេតព្ពំ។ អថ នាវា កូលំ លភតិ, អយញ្ច បរតោ គន្តុកាមោ ហោតិ, គន្តុំ ន វដ្ដតិ, នាវាយ លទ្ធគាមេយេវ វសិត្វា ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ បវារេតព្ពំ។ សចេបិ នាវា អនុតីរមេវ អញ្ញត្ថ គច្ឆតិ, ភិក្ខុ ច បឋមំ លទ្ធគាមេយេវ វសិតុកាមោ, នាវា គច្ឆតុ, ភិក្ខុនា តត្ថេវ វសិត្វា ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ បវារេតព្ពំ។ ឥតិ វជេ សត្ថេ នាវាយន្តិ តីសុ ឋានេសុ នត្ថិ វស្សច្ឆេទេ អាបត្តិ, បវារេតុញ្ច លភតិ។

“ន, ភិក្ខវេ, វស្សំ ឧបគន្ត្វា បុរិមំ វា តេមាសំ បច្ឆិមំ វា តេមាសំ អវសិត្វា ចារិកា បក្កមិតព្ពា, យោ បក្កមេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ១៨៦) វចនតោ បុរិមិកាយ វស្សំ ឧបគតេន បុរិមំ តេមាសំ, បច្ឆិមិកាយ ឧបគតេន បច្ឆិមំ តេមាសំ អវសិត្វា ចារិកា ន បក្កមិតព្ពា, វស្សំ ឧបគន្ត្វា បន អរុណំ អនុដ្ឋាបេត្វាបិ តទហេវ

សត្តាហករណីយេន បក្កមន្តស្សបិ អន្តោសត្តាហេ និវត្តន្តស្ស អនាបត្តិ, កោ បន វាទោ ទ្វីហតីហំ វសិត្វា សត្តាហករណីយេន បក្កមន្តស្ស អន្តោសត្តាហេ និវត្តន្តស្ស។

១៨០. “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សត្តន្នំ សត្តាហករណីយេន បហិតេ គន្តុំ, ន ត្វេវ អប្បហិតេ។ ភិក្ខុស្ស ភិក្ខុនិយា សិក្ខមានាយ សាមណេរស្ស សាមណេរិយា ឧបាសកស្ស ឧបាសិកាយា”តិ (មហាវ. ១៨៧) វចនតោ បញ្ចន្នំ សហធម្មិកានំ អញ្ញតរេន សង្ឃគណបុគ្គលេ ឧទ្ទិស្ស អត្តនោ វា អត្ថាយ វិហារំ អឌ្ឍយោគំ បាសាទំ ហម្មិយំ គុហំ បរិវេណំ កោដ្ឋកំ ឧបដ្ឋានសាលំ អគ្គិសាលំ កប្បិយកុដឹ វច្ចកុដឹ ចង្កមំ ចង្កមនសាលំ ឧទបានំ ឧទបានសាលំ ជន្តាឃរំ ជន្តាឃរសាលំ បោក្ខរណឹ មណ្ឌបំ អារាមំ អារាមវត្ថុំ វា ការេត្វា “អាគច្ឆន្តុ ភិក្ខូ, ឥច្ឆាមិ ទានញ្ច ទាតុំ ធម្មញ្ច សោតុំ ភិក្ខូ ច បស្សិតុ”ន្តិ ឯវំ និទ្ទិសិត្វា បេសិតេ គន្តព្ពំ សត្តាហករណីយេន, ន ត្វេវ អប្បហិតេ។ ឧបាសកោ វា ឧបាសិកា វា តថេវ សង្ឃគណបុគ្គលេ ឧទ្ទិស្ស វិហារាទីសុ អញ្ញតរំ ការេត្វា អត្តនោ វា អត្ថាយ និវេសនសយនិឃរាទីសុ អញ្ញតរំ ការាបេត្វា អញ្ញំ វា កិច្ចករណីយំ និទ្ទិសិត្វា គិលានោ វា ហុត្វា ភិក្ខូនំ សន្តិកេ ទូតំ បហិណេយ្យ “អាគច្ឆន្តុ ភទន្តា, ឥច្ឆាមិ ទានញ្ច ទាតុំ ធម្មញ្ច សោតុំ ភិក្ខូ ច បស្សិតុ”ន្តិ, គន្តព្ពំ សត្តាហករណីយេន, ន ត្វេវ អប្បហិតេ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សត្តន្នំ សត្តាហករណីយេន អប្បហិតេបិ គន្តុំ, បគេវ បហិតេ។ ភិក្ខុស្ស ភិក្ខុនិយា សិក្ខមានាយ សាមណេរស្ស សាមណេរិយា មាតុយា ច បិតុស្ស ចា”តិ (មហាវ. ១៩៨) វចនតោ “គិលានានំ ឯតេសំ ភិក្ខុអាទីនំ សហធម្មិកានំ មាតាបិតូនញ្ច គិលានានំយេវ គិលានភត្តំ វា គិលានុបដ្ឋាកភត្តំ វា ភេសជ្ជំ វា បរិយេសិស្សាមិ, បុច្ឆិស្សាមិ វា ឧបដ្ឋហិស្សាមិ វា”តិ ឥមិនា ការណេន អប្បហិតេបិ គន្តព្ពំ, បគេវ បហិតេ។ **អន្ធកដ្ឋកថាយំ** បន “យេ មាតាបិតូនំ ឧបដ្ឋាកា ញាតកា វា អញ្ញាតកា វា, តេសម្បិ អប្បហិតេ គន្តុំ វដ្ដតី”តិ វុត្តំ, តំ នេវ អដ្ឋកថាយំ, ន បាឡិយំ វុត្តំ, តស្មា ន គហេតព្ពំ។

សចេ បន ភិក្ខុនោ ភាតា វា អញ្ញោ វា ញាតកោ គិលានោ ហោតិ, សោ ចេ ភិក្ខុស្ស សន្តិកេ ទូតំ បហិណេយ្យ “អហំ គិលានោ, អាគច្ឆតុ ភទន្តោ, ឥច្ឆាមិ ភទន្តស្ស អាគត”ន្តិ, គន្តព្ពំ សត្តាហករណីយេន, ន ត្វេវ អប្បហិតេ។ សចេ ឯកស្មឹ វិហារេ ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ វសន្តោ ភិក្ខុភត្តិកោ គិលានោ ហោតិ, សោ ចេ ភិក្ខូនំ សន្តិកេ ទូតំ បហិណេយ្យ “អហំ គិលានោ, អាគច្ឆន្តុ ភិក្ខូ, ឥច្ឆាមិ ភិក្ខូនំ អាគត”ន្តិ, គន្តព្ពំ សត្តាហករណីយេន, ន ត្វេវ អប្បហិតេ។

សចេ ភិក្ខុស្ស ភិក្ខុនិយា សិក្ខមានាយ សាមណេរស្ស សាមណេរិយា អនភិរតិ វា កុក្កុច្ចំ វា ទិដ្ឋិគតំ វា ឧប្បន្នំ ហោតិ, គន្តព្ពំ សត្តាហករណីយេន អប្បហិតេបិ “អនភិរតឹ វូបកាសេស្សាមិ វា វូបកាសាបេស្សាមិ វា កុក្កុច្ចំ វិនោទេស្សាមិ វា វិនោទាបេស្សាមិ វា ទិដ្ឋិគតំ វិវេចេស្សាមិ វា វិវេចាបេស្សាមិ វា ធម្មកថំ វា ករិស្សាមី”តិ, បគេវ បហិតេ។ សចេ កោចិ ភិក្ខុ គរុធម្មំ អជ្ឈាបន្នោ ហោតិ បរិវាសារហោ មូលាយបដិកស្សនារហោ មានត្តារហោ អព្ភានារហោ វា, អប្បហិតេបិ គន្តព្ពំ “បរិវាសទានាទីសុ ឧស្សុក្កំ អាបជ្ជិស្សាមិ, អនុស្សាវេស្សាមិ, គណបូរកោ វា ភវិស្សាមី”តិ, បគេវ បហិតេ។ ភិក្ខុនិយាបិ មានត្តារហាយ មូលាយបដិកស្សនារហាយ អព្ភានារហាយ វា ឯសេវ នយោ។ សចេ សាមណេរោ ឧបសម្បជ្ជិតុកាមោ ហោតិ, វស្សំ វា បុច្ឆិតុកាមោ, សិក្ខមានា វា ឧបសម្បជ្ជិតុកាមា ហោតិ, សិក្ខា វាស្សា កុបិតា, សាមណេរី វា សិក្ខា សមាទិយិតុកាមា ហោតិ, វស្សំ វា បុច្ឆិតុកាមា, អប្បហិតេបិ គន្តព្ពំ, បគេវ បហិតេ។

សចេ ភិក្ខុស្ស ភិក្ខុនិយា វា សង្ឃោ កម្មំ កាតុកាមោ ហោតិ, តជ្ជនីយំ វា និយស្សំ វា បព្ពាជនីយំ វា បដិសារណីយំ វា ឧក្ខេបនីយំ វា, អប្បហិតេបិ គន្តព្ពំ, បគេវ បហិតេ “កឹ នុ ខោ សង្ឃោ កម្មំ ន ករេយ្យ, លហុកាយ វា បរិណាមេយ្យា”តិ។ សចេបិ កតំយេវ ហោតិ កម្មំ, អប្បហិតេបិ គន្តព្ពំ “កឹ នុ ខោ សម្មា វត្តេយ្យ, លោមំ បាតេយ្យ, នេត្ថារំ វត្តេយ្យ, សង្ឃោ តំ កម្មំ បដិប្បស្សម្ភេយ្យា”តិ។

១៨១. “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សង្ឃករណីយេន គន្តុ”ន្តិ (មហាវ. ១៩៩) វចនតោ សេនាសនបដិពទ្ធសង្ឃករណីយេនបិ គន្តុំ វដ្ដតិ។ ឯត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៩៩) ហិ យំ កិញ្ចិ ឧបោសថាគារាទីសុ សេនាសនេសុ ចេតិយឆត្តវេទិកាទីសុ វា កត្តព្ពំ, អន្តមសោ ភិក្ខុនោ បុគ្គលិកសេនាសនម្បិ សព្ពំ សង្ឃករណីយមេវាតិ អធិប្បេតំ, តស្មា តស្ស និប្ផាទនត្ថំ ទព្ពសម្ភារាទីនិ វា អាហរិតុំ វឌ្ឍកីបភុតីនំ ភត្តវេតនាទីនិ វា ទាតុំ គន្តព្ពំ។ អបិចេត្ថ អយម្បិ បាឡិមុត្តកនយោ វេទិតព្ពោ – ធម្មស្សវនត្ថាយ អនិមន្តិតេន គន្តុំ ន វដ្ដតិ, សចេ ឯកស្មឹ មហាវាសេ បឋមំយេវ កតិកា កតា ហោតិ “អសុកទិវសំ នាម សន្និបតិតព្ព”ន្តិ, និមន្តិតោយេវ នាម ហោតិ, គន្តុំ វដ្ដតិ។ “ភណ្ឌកំ ធោវិស្សាមី”តិ គន្តុំ ន វដ្ដតិ។ សចេ បន អាចរិយុបជ្ឈាយា បហិណន្តិ, វដ្ដតិ។ នាតិទូរេ វិហារោ ហោតិ, “តត្ថ គន្ត្វា អជ្ជេវ អាគមិស្សាមី”តិ សម្បាបុណិតុំ ន សក្កោតិ, វដ្ដតិ។ ឧទ្ទេសបរិបុច្ឆាទីនំ អត្ថាយបិ គន្តុំ ន លភតិ,

“អាចរិយំ បន បស្សិស្សាមី”តិ គន្តុំ លភតិ។ សចេ នំ អាចរិយោ “អជ្ជ មា គច្ឆា”តិ វទតិ, វដ្ដតិ, ឧបដ្ឋាកកុលំ វា ញាតិកុលំ វា ទស្សនាយ គន្តុំ ន លភតិ។

សចេ ភិក្ខូសុ វស្សូបគតេសុ គាមោ ចោរេហិ វុដ្ឋាតិ, តត្ថ កឹ កាតព្ពន្តិ? យេន គាមោ, តេន គន្តព្ពំ។ សចេ គាមោ ទ្វិធា ភិជ្ជតិ, យត្ថ ពហុតរា មនុស្សា, តត្ថ គន្តព្ពំ។ សចេ ពហុតរា អស្សទ្ធា ហោន្តិ អប្បសន្នា, យត្ថ សទ្ធា បសន្នា, តត្ថ គន្តព្ពំ។ ឯត្ថ ច សចេ គាមោ អវិទូរគតោ ហោតិ, តត្ថ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា វិហារមេវ អាគន្ត្វា វសិតព្ពំ។ សចេ ទូរំ គតោ, សត្តាហវារេន អរុណោ ឧដ្ឋាបេតព្ពោ, ន សក្កា ចេ ហោតិ, តត្ថេវ សភាគដ្ឋានេ វសិតព្ពំ។ សចេ មនុស្សា យថាបវត្តានិ សលាកភត្តាទីនិ ទេន្តិ, “ន មយំ តស្មឹ វិហារេ វសិម្ហា”តិ វត្តព្ពា។ “មយំ វិហារស្ស វា បាសាទស្ស វា ន ទេម, តុម្ហាកំ ទេម, យត្ថ កត្ថចិ វសិត្វា ភុញ្ជថា”តិ វុត្តេ បន យថាសុខំ ភុញ្ជិតព្ពំ, តេសំយេវ តំ បាបុណាតិ។ “តុម្ហាកំ វសនដ្ឋានេ បាបុណាបេត្វា ភុញ្ជថា”តិ វុត្តេ បន យត្ថ វសន្តិ, តត្ថ នេត្វា វស្សគ្គេន បាបុណាបេត្វា ភុញ្ជិតព្ពំ។ សចេ បវារិតកាលេ វស្សាវាសិកំ ទេន្តិ, យទិ សត្តាហវារេន អរុណំ ឧដ្ឋាបយឹសុ, គហេតព្ពំ។ ឆិន្នវស្សេហិ បន “ន មយំ តត្ថ វសិម្ហ, ឆិន្នវស្សា មយ”ន្តិ វត្តព្ពំ។ យទិ “យេសំ អម្ហាកំ សេនាសនំ បាបិតំ, តេ គណ្ហន្តូ”តិ វទន្តិ, គហេតព្ពំ។ យំ បន “វិហារេ ឧបនិក្ខិត្តកំ មា វិនស្សី”តិ ឥធ អាហដំ ចីវរាទិវេភង្គិយភណ្ឌំ, តំ តត្ថេវ គន្ត្វា អបលោកេត្វា ភាជេតព្ពំ។ “ឥតោ អម្ហាកំ ចត្តារោ បច្ចយេ ទេថា”តិ កប្បិយការកានំ ទិន្នេ ខេត្តវត្ថុអាទិកេ តត្រុប្បាទេបិ ឯសេវ នយោ។ សង្ឃិកញ្ហិ វេភង្គិយភណ្ឌំ អន្តោវិហារេ វា ពហិសីមាយ វា ហោតុ, ពហិសីមាយ ឋិតានំ អបលោកេត្វា ភាជេតុំ ន វដ្ដតិ។ ឧភយត្ថ ឋិតម្បិ បន អន្តោសីមាយ ឋិតានំ អបលោកេត្វា ភាជេតុំ វដ្ដតិយេវ។

សចេ បន វស្សូបគតា ភិក្ខូ វាឡេហិ ឧព្ពាឡ្ហា ហោន្តិ, គណ្ហន្តិបិ បរិបាតេន្តិបិ, សរីសបេហិ វា ឧព្ពាឡ្ហា ហោន្តិ, ឌំសន្តិបិ បរិបាតេន្តិបិ, ចោរេហិ វា ឧព្ពាឡ្ហា ហោន្តិ, វិលុម្បន្តិបិ អាកោដេន្តិបិ, បិសាចេហិ វា ឧព្ពាឡ្ហា ហោន្តិ, អាវិសន្តិបិ ហនន្តិបិ, “ឯសេវ អន្តរាយោ”តិ បក្កមិតព្ពំ, នត្ថិ វស្សច្ឆេទេ អាបត្តិ។ សចេ គាមោ អគ្គិនា វា ទឌ្ឍោ ហោតិ, ឧទកេន វា វុឡ្ហោ។ ភិក្ខូ បិណ្ឌកេន កិលមន្តិ, “ឯសេវ អន្តរាយោ”តិ បក្កមិតព្ពំ, វស្សច្ឆេទេ អនាបត្តិ។ សេនាសនំ អគ្គិនា វា ទឌ្ឍំ ហោតិ, ឧទកេន វា វុឡ្ហំ, ភិក្ខូ សេនាសនេន កិលមន្តិ, “ឯសេវ អន្តរាយោ”តិ បក្កមិតព្ពំ, វស្សច្ឆេទេ អនាបត្តិ។ សចេ វស្សូបគតា ភិក្ខូ ន លភន្តិ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរឹ, “ឯសេវ អន្តរាយោ”តិ បក្កមិតព្ពំ។ សចេ លភន្តិ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរឹ, ន លភន្តិ សប្បាយានិ ភោជនានិ, “ឯសេវ អន្តរាយោ”តិ បក្កមិតព្ពំ។ សចេបិ លភន្តិ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរឹ, លភន្តិ សប្បាយានិ ភោជនានិ, ន លភន្តិ សប្បាយានិ ភេសជ្ជានិ, “ឯសេវ អន្តរាយោ”តិ បក្កមិតព្ពំ។ សចេ លភន្តិ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរឹ, លភន្តិ សប្បាយានិ ភោជនានិ, លភន្តិ សប្បាយានិ ភេសជ្ជានិ, ន លភន្តិ បតិរូបំ ឧបដ្ឋាកំ, “ឯសេវ អន្តរាយោ”តិ បក្កមិតព្ពំ, សព្ពត្ថ វស្សច្ឆេទេ អនាបត្តិ។

សចេ បន វស្សូបគតំ ភិក្ខុំ ឥត្ថី និមន្តេតិ “ឯហិ, ភន្តេ, ហិរញ្ញំ វា តេ ទេមិ, សុវណ្ណំ វា ខេត្តំ វា វត្ថុំ វា គាវុំ វា គាវឹ វា ទាសំ វា ទាសឹ វា តេ ទេមិ, ធីតរំ វា តេ ទេមិ ភរិយត្ថាយ, អហំ វា តេ ភរិយា ហោមិ, អញ្ញំ វា តេ ភរិយំ អានេមី”តិ, តត្រ ចេ ភិក្ខុនោ ឯវំ ហោតិ “លហុបរិវត្តំ ខោ ចិត្តំ វុត្តំ ភគវតា, សិយាបិមេ ព្រហ្មចរិយស្ស អន្តរាយោ”តិ, បក្កមិតព្ពំ, នត្ថិ វស្សច្ឆេទេ អាបត្តិ។ វុត្តនយេនេវ វេសី វា និមន្តេតិ, ថុល្លកុមារី វា និមន្តេតិ, បណ្ឌកោ វា និមន្តេតិ, ញាតកា វា និមន្តេន្តិ, រាជានោ វា និមន្តេន្តិ, ចោរា វា និមន្តេន្តិ, ធុត្តា វា និមន្តេន្តិ, ឯសេវ នយោ។ សចេ វស្សូបគតោ ភិក្ខុ បស្សតិ អសាមិកំ និធឹ, តត្រ ចេ ភិក្ខុនោ ឯវំ ហោតិ “លហុបរិវត្តំ ខោ ចិត្តំ វុត្តំ ភគវតា, សិយាបិ មេ ព្រហ្មចរិយស្ស អន្តរាយោ”តិ, បក្កមិតព្ពំ, អនាបត្តិ វស្សច្ឆេទេ។

សចេ វស្សូបគតោ ភិក្ខុ បស្សតិ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ សង្ឃភេទាយ បរក្កមន្តេ, សុណាតិ វា “សម្ពហុលា ភិក្ខូ សង្ឃភេទាយ បរក្កមន្តី”តិ, តត្រ ចេ ភិក្ខុនោ ឯវំ ហោតិ “គរុកោ ខោ សង្ឃភេទោ វុត្តោ ភគវតា, មា មយិ សម្មុខីភូតេ សង្ឃោ ភិជ្ជី”តិ, បក្កមិតព្ពំ, អនាបត្តិ វស្សច្ឆេទេ។ សចេ វស្សូបគតោ ភិក្ខុ សុណាតិ “អមុកស្មឹ កិរ អាវាសេ សម្ពហុលា ភិក្ខូ សង្ឃភេទាយ បរក្កមន្តី”តិ, តត្រ ចេ ភិក្ខុនោ ឯវំ ហោតិ “តេ ច ខោ មេ ភិក្ខូ មិត្តា, ត្យាហំ វក្ខាមិ ‘គរុកោ ខោ, អាវុសោ, សង្ឃភេទោ វុត្តោ ភគវតា, មា អាយស្មន្តានំ សង្ឃភេទោ រុច្ចិត្ថា’តិ, ករិស្សន្តិ មេ វចនំ សុស្សូសិស្សន្តិ, សោតំ ឱទហិស្សន្តី”តិ, បក្កមិតព្ពំ, អនាបត្តិ វស្សច្ឆេទេ, ភិន្នេ បន សង្ឃេ គន្ត្វា ករណីយំ នត្ថិ។

សចេ បន កោចិ ភិក្ខុ “ឥមំ តេមាសំ ឥធ វស្សំ វសថា”តិ វុត្តេ បដិស្សុណិត្វា វិសំវាទេតិ, ទុក្កដំ។ ន កេវលំ តស្សេវ បដិស្សវស្ស វិសំវាទេ ទុក្កដំ, “ឥមំ តេមាសំ ភិក្ខំ គណ្ហថ, ឧភោបិ មយំ ឥធ វស្សំ វសិស្សាម, ឯកតោ ឧទ្ទិសាបេស្សាមា”តិ ឯវមាទិនាបិ តស្ស តស្ស បដិស្សវស្ស វិសំវាទេ ទុក្កដំ។ តញ្ច ខោ បឋមំ សុទ្ធចិត្តស្ស បច្ឆា វិ

សំវាទនបច្ចយា, បឋមម្បិ អសុទ្ធចិត្តស្ស បន បដិស្សវេ បាចិត្តិយំ។ វិសំវាទេ ទុក្កដន្តិ បាចិត្តិយេន សទ្ធឹ ទុក្កដំ យុជ្ជតិ។

១៨២. វស្សូបគតេហិ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣១៨) អន្តោវស្សេ និពទ្ធវត្តំ ឋបេត្វា វស្សូបគតា ភិក្ខូ “សម្មុញ្ជនិយោ ពន្ធថា”តិ វត្តព្ពា។ សុលភា ចេ ទណ្ឌកា ចេវ សលាកាយោ ច ហោន្តិ, ឯកកេន ឆ បញ្ច មុដ្ឋិសម្មុញ្ជនិយោ ទ្វេ តិស្សោ យដ្ឋិសម្មុញ្ជនិយោ វា ពន្ធិតព្ពា។ ទុល្លភា ហោន្តិ, ទ្វេ តិស្សោ មុដ្ឋិសម្មុញ្ជនិយោ ឯកា យដ្ឋិសម្មុញ្ជនី ពន្ធិតព្ពា។ សាមណេរេហិ បញ្ច បញ្ច ឧក្កា វា កោដ្ដេតព្ពា, វសនដ្ឋានេសុ កសាវបរិភណ្ឌំ កាតព្ពំ។ វត្តំ ករោន្តេហិ ច ន ឧទ្ទិសិតព្ពំ ន ឧទ្ទិសាបេតព្ពំ, ន សជ្ឈាយោ កាតព្ពោ, ន បព្ពាជេតព្ពំ ន ឧបសម្បាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ទាតព្ពោ, ន ធម្មស្សវនំ កាតព្ពំ។ សព្ពេវ ហិ ឯតេ បបញ្ចា, និប្បបញ្ចា ហុត្វា សមណធម្មមេវ ករិស្សាមាតិ វា សព្ពេ តេរស ធុតង្គានិ សមាទិយន្តុ, សេយ្យំ អកប្បេត្វា ឋានចង្កមេហិ វីតិនាមេន្តុ, មូគព្ពតំ គណ្ហន្តុ, សត្តាហករណីយេន គតាបិ ភាជនីយភណ្ឌំ លភន្តូតិ វា ឯវរូបំ អធម្មិកវត្តំ ន កាតព្ពំ។ ឯវំ បន កាតព្ពំ – បរិយត្តិធម្មោ នាម តិវិធម្បិ សទ្ធម្មំ បតិដ្ឋាបេតិ, តស្មា សក្កច្ចំ ឧទ្ទិសថ ឧទ្ទិសាបេថ, សជ្ឈាយំ ករោថ, បធានឃរេ វសន្តានំ សង្ឃដ្ដនំ អកត្វា អន្តោវិហារេ និសីទិត្វា ឧទ្ទិសថ ឧទ្ទិសាបេថ, សជ្ឈាយំ ករោថ, ធម្មស្សវនំ សមិទ្ធំ ករោថ, បព្ពាជេន្តា សោធេត្វា បព្ពាជេថ, សោធេត្វា ឧបសម្បាទេថ, សោធេត្វា និស្សយំ ទេថ។ ឯកោបិ ហិ កុលបុត្តោ បព្ពជ្ជញ្ច ឧបសម្បទញ្ច លភិត្វា សកលំ សាសនំ បតិដ្ឋាបេតិ, អត្តនោ ថាមេន យត្តកានិ សក្កោថ, តត្តកានិ ធុតង្គានិ សមាទិយថ, អន្តោវស្សំ នាមេតំ សកលទិវសំ រត្តិយា ច បឋមយាមបច្ឆិមយាមេសុ អប្បមត្តេហិ ភវិតព្ពំ, វីរិយំ អារភិតព្ពំ។ បោរាណកមហាថេរាបិ សព្ពបលិពោធេ ឆិន្ទិត្វា អន្តោវស្សេ ឯកចារិយវត្តំ បូរយឹសុ, ភស្សេ មត្តំ ជានិត្វា ទសវត្ថុកថំ ទសអសុភទសានុស្សតិអដ្ឋតឹសារម្មណកថំ កាតុំ វដ្ដតិ, អាគន្តុកានំ វត្តំ កាតុំ, សត្តាហករណីយេន គតានំ អបលោកេត្វា ទាតុំ វដ្ដតីតិ ឯវរូបំ វត្តំ កាតព្ពំ។

អបិច ភិក្ខូ ឱវទិតព្ពា “វិគ្គាហិកបិសុណផរុសវចនានិ មា វទថ, ទិវសេ ទិវសេ សីលានិ អាវជ្ជេន្តា ចតុរារក្ខំ អហាបេន្តា មនសិការពហុលា វិហរថា”តិ។ ទន្តកដ្ឋខាទនវត្តំ អាចិក្ខិតព្ពំ, ចេតិយំ វា ពោធឹ វា វន្ទន្តេន គន្ធមាលំ វា បូជេន្តេន បត្តំ វា ថវិកាយ បក្ខិបន្តេន ន កថេតព្ពំ, ភិក្ខាចារវត្តំ អាចិក្ខិតព្ពំ, អន្តោគាមេ មនុស្សេហិ សទ្ធឹ បច្ចយសញ្ញុត្តកថា វា វិសភាគកថា វា ន កថេតព្ពា, រក្ខិតិន្ទ្រិយេហិ ភវិតព្ពំ, ខន្ធកវត្តញ្ច សេខិយវត្តញ្ច បូរេតព្ពន្តិ ឯវរូបា ពហុកាបិ និយ្យានិកកថា អាចិក្ខិតព្ពាតិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

វស្សូបនាយិកវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២៧. ឧបជ្ឈាយាទិវត្តវិនិច្ឆយកថា

១៨៣. វត្តន្តិ ឯត្ថ បន វត្តំ នាមេតំ ឧបជ្ឈាយវត្តំ អាចរិយវត្តំ អាគន្តុកវត្តំ អាវាសិកវត្តំ គមិកវត្តំ ភត្តគ្គវត្តំ បិណ្ឌចារិកវត្តំ អារញ្ញិកវត្តំ សេនាសនវត្តំ ជន្តាឃរវត្តំ វច្ចកុដិវត្តន្តិ ពហុវិធំ។ តត្ថ **ឧបជ្ឈាយវត្តំ** តាវ ឯវំ វេទិតព្ពំ – សទ្ធិវិហារិកេន កាលស្សេវ ឧដ្ឋាយ ឧបាហនា ឱមុញ្ចិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា ឧបជ្ឈាយស្ស ទន្តកដ្ឋំ ទាតព្ពំ, មុខោទកំ ទាតព្ពំ។ តត្ថ ទន្តកដ្ឋំ ទេន្តេន មហន្តំ មជ្ឈិមំ ខុទ្ទកន្តិ តីណិ ទន្តកដ្ឋានិ ឧបនេត្វា តតោ យំ តីណិ ទិវសានិ គណ្ហាតិ, ចតុត្ថទិវសតោ បដ្ឋាយ តាទិសមេវ ទាតព្ពំ។ សចេ អនិយមំ កត្វា យំ វា តំ វា គណ្ហាតិ, អថ យាទិសំ លភតិ, តាទិសំ ទាតព្ពំ។ មុខោទកំ ទេន្តេនបិ សីតញ្ច ឧណ្ហញ្ច ឧទកំ ឧបនេត្វា តតោ យំ តីណិ ទិវសានិ វឡញ្ជេតិ។ ចតុត្ថទិវសតោ បដ្ឋាយ តាទិសមេវ មុខធោវនោទកំ ទាតព្ពំ។ សចេ ទុវិធម្បិ វឡញ្ជេតិ, ទុវិធម្បិ ឧបនេតព្ពំ។ ឧទកំ មុខធោវនដ្ឋានេ ឋបេត្វា វច្ចកុដិតោ បដ្ឋាយ សម្មជ្ជិតព្ពំ។ ថេរេ វច្ចកុដិគតេ បរិវេណំ សម្មជ្ជិតព្ពំ, ឯវំ បរិវេណំ អសុញ្ញំ ហោតិ។ ថេរេ វច្ចកុដិតោ អនិក្ខន្តេយេវ អាសនំ បញ្ញបេតព្ពំ។ សរីរកិច្ចំ កត្វា អាគន្ត្វា តស្មឹ និសិន្នស្ស សចេ យាគុ ហោតិ, ភាជនំ ធោវិត្វា យាគុ ឧបនាមេតព្ពា, យាគុំ បិវិតស្ស ឧទកំ ទត្វា ភាជនំ បដិគ្គហេត្វា នីចំ កត្វា សាធុកំ អប្បដិឃំសន្តេន ធោវិត្វា បដិសាមេតព្ពំ។ ឧបជ្ឈាយម្ហិ វុដ្ឋិតេ អាសនំ ឧទ្ធរិតព្ពំ។ សចេ សោ ទេសោ ឧក្លាបោ ហោតិ កេនចិ កចវរេន សំកិណ្ណោ, សោ ទេសោ សម្មជ្ជិតព្ពោ។ សចេ បន អញ្ញោ កចវរោ នត្ថិ, ឧទកផុសិតានេវ ហោន្តិ, ហត្ថេន បមជ្ជិតព្ពោ។

សចេ ឧបជ្ឈាយោ គាមំ បវិសិតុកាមោ ហោតិ, និវាសនំ ទាតព្ពំ, បដិនិវាសនំ បដិគ្គហេតព្ពំ, កាយពន្ធនំ ទាតព្ពំ, សគុណំ កត្វា សង្ឃាដិយោ ទាតព្ពា, ធោវិត្វា បត្តោ សឧទកោ ទាតព្ពោ។ សចេ ឧបជ្ឈាយោ បច្ឆាសមណំ អាកង្ខតិ, តិមណ្ឌលំ បដិច្ឆាទេន្តេន បរិមណ្ឌលំ និវាសេត្វា កាយពន្ធនំ ពន្ធិត្វា សគុណំ កត្វា សង្ឃាដិយោ បារុបិត្វា គណ្ឋិកំ បដិមុញ្ចិត្វា ធោវិត្វា បត្តំ គហេត្វា ឧបជ្ឈាយស្ស បច្ឆាសមណេន ហោតព្ពំ, នាតិទូរេ គន្តព្ពំ, នាច្ចាសន្នេ គន្តព្ពំ។ ឯត្ថ បន សចេ ឧបជ្ឈាយំ និវត្តិត្វា ឱលោកេន្តំ ឯកេន វា ទ្វីហិ វា បទវីតិហារេហិ សម្បាបុណាតិ, ឯត្តាវតា នាតិទូរេ នាច្ចាសន្នេ គតោ ហោតីតិ វេទិតព្ពំ។ សចេ ឧបជ្ឈាយេន ភិក្ខាចារេ យាគុយា វា ភត្តេ វា លទ្ធេ បត្តោ ឧណ្ហោ វា ភារិកោ វា ហោតិ, អត្តនោ បត្តំ តស្ស ទត្វា សោ បត្តោ គហេតព្ពោ, ន ឧបជ្ឈាយស្ស ភណមានស្ស អន្តរន្តរា កថា ឱបាតេតព្ពា។ តតោ បដ្ឋាយ បន យត្ថ យត្ថ ន-ការេន បដិសេធោ ករិយតិ, សព្ពត្ថ ទុក្កដាបត្តិ វេទិតព្ពា។ ឧបជ្ឈាយោ អាបត្តិសាមន្តា ភណមានោ និវារេតព្ពោ។ និវារេន្តេន ច “ភន្តេ, ឦទិសំ នាម វត្តុំ វដ្ដតិ, អាបត្តិ ន ហោតី”តិ ឯវំ បុច្ឆន្តេន វិយ វារេតព្ពោ, “វារេស្សាមី”តិ បន កត្វា “មហល្លក, មា ឯវំ ភណា”តិ ន វត្តព្ពោ។

សចេ អាសន្នេ គាមោ ហោតិ, វិហារេ វា គិលានោ ភិក្ខុ ហោតិ, គាមតោ បឋមតរំ អាគន្តព្ពំ។ សចេ ទូរេ គាមោ ហោតិ, ឧបជ្ឈាយេន សទ្ធឹ អាគច្ឆន្តោបិ នត្ថិ, តេនេវ សទ្ធឹ គាមតោ និក្ខមិត្វា ចីវរេន បត្តំ វេឋេត្វា អន្តរាមគ្គតោ បឋមតរំ អាគន្តព្ពំ។ ឯវំ បឋមតរំ អាគតេន អាសនំ បញ្ញបេតព្ពំ, បាទោទកំ បាទបីឋំ បាទកថលិកំ ឧបនិក្ខិបិតព្ពំ, បច្ចុគ្គន្ត្វា បត្តចីវរំ បដិគ្គហេតព្ពំ, បដិនិវាសនំ ទាតព្ពំ, និវាសនំ បដិគ្គហេតព្ពំ។ សចេ ចីវរំ សេទគ្គហិតំ ហោតិ, មុហុត្តំ ឧណ្ហេ ឱតាបេតព្ពំ, ន ច ឧណ្ហេ ចីវរំ និទហិតព្ពំ, ចីវរំ សង្ឃរិតព្ពំ។ ចីវរំ សង្ឃរន្តេន ច ចតុរង្គុលំ កណ្ណំ ឧស្សារេត្វា ចីវរំ សង្ឃរិតព្ពំ។ កឹការណា? មា មជ្ឈេ ភង្គោ អហោសីតិ។ សមំ កត្វា សង្ឃរិតស្ស ហិ មជ្ឈេ ភង្គោ ហោតិ, តតោ និច្ចំ ភិជ្ជមានំ ទុព្ពលំ ហោតិ, តំ និវារណត្ថមេតំ វុត្តំ។ តស្មា យថា អជ្ជ ភង្គដ្ឋានេយេវ ស្វេ ន ភិជ្ជិស្សតិ, តថា ទិវសេ ទិវសេ ចតុរង្គុលំ ឧស្សារេត្វា សង្ឃរិតព្ពំ, ឱភោគេ កាយពន្ធនំ កាតព្ពំ។

សចេ បិណ្ឌបាតោ ហោតិ, ឧបជ្ឈាយោ ច ភុញ្ជិតុកាមោ ហោតិ, ឧទកំ ទត្វា បិណ្ឌបាតោ ឧបនាមេតព្ពោ, ឧបជ្ឈាយោ បានីយេន បុច្ឆិតព្ពោ។ បុច្ឆន្តេន ច តិក្ខត្តុំ “បានីយំ, ភន្តេ, អាហរិយតូ”តិ បានីយេន បុច្ឆិតព្ពោ។ សចេ កាលោ អត្ថិ, ឧបជ្ឈាយេ ភុត្តេ សយំ ភុញ្ជិតព្ពំ។ សចេ ឧបកដ្ឋោ កាលោ, បានីយំ ឧបជ្ឈាយស្ស សន្តិកេ ឋបេត្វា សយម្បិ ភុញ្ជិតព្ពំ។ ភុត្តាវិស្ស ឧទកំ ទត្វា បត្តំ បដិគ្គហេត្វា នីចំ កត្វា សាធុកំ អប្បដិឃំសន្តេន ធោវិត្វា វោទកំ កត្វា មុហុត្តំ ឧណ្ហេ ឱតាបេតព្ពោ, ន ច ឧណ្ហេ បត្តោ និទហិតព្ពោ, បត្តចីវរំ និក្ខិបិតព្ពំ។ បត្តំ និក្ខិបន្តេន ឯកេន ហត្ថេន បត្តំ គហេត្វា ឯកេន ហត្ថេន ហេដ្ឋាមញ្ចំ វា ហេដ្ឋាបីឋំ វា បរាមសិត្វា បត្តោ និក្ខិបិតព្ពោ, ន ច តដ្ដិកចម្មខណ្ឌាទីហិ អនន្តរហិតាយ ភូមិយា បត្តោ និក្ខិបិតព្ពោ។ សចេ បន កាឡវណ្ណកតា វា សុធាពទ្ធា វា ភូមិ ហោតិ និរជមត្តិកា, តថារូបាយ ភូមិយា ឋបេតុំ វដ្ដតិ, ធោតវាលិកាយបិ ឋបេតុំ វដ្ដតិ, បំសុរជសក្ខរាទីសុ ន វដ្ដតិ។ តត្រ បន បណ្ណំ វា អាធារកំ វា ឋបេត្វា តត្រ និក្ខិបិតព្ពោ។ ចីវរំ និក្ខិបន្តេន ឯកេន ហត្ថេន ចីវរំ គហេត្វា ឯកេន ហត្ថេន ចីវរវំសំ វា ចីវររជ្ជុំ វា បមជ្ជិត្វា បារតោ អន្តំ ឱរតោ ភោគំ កត្វា ចីវរំ និក្ខិបិតព្ពំ។ តទញ្ច ចីវរវំសាទីនំ ហេដ្ឋា ហត្ថំ បវេសេត្វា អភិមុខេន ហត្ថេន សណិកំ និក្ខិបនត្ថំ វុត្តំ។ អន្តោ

បន គហេត្វា ភោគេន ចីវរវំសាទីនំ ឧបរិ ខិបន្តស្ស ភិត្តិយំ ភោគោ បដិហញ្ញតិ, តស្មា តថា ន កាតព្ពំ។ ឧបជ្ឈាយម្ហិ វុដ្ឋិតេ អាសនំ ឧទ្ធរិតព្ពំ, បាទោទកំ បាទបីឋំ បាទកឋលិកំ បដិសាមេតព្ពំ។ សចេ សោ ទេសោ ឧក្លាបោ ហោតិ, សោ ទេសោ សម្មជ្ជិតព្ពោ។

សចេ ឧបជ្ឈាយោ នហាយិតុកាមោ ហោតិ, នហានំ បដិយាទេតព្ពំ។ សចេ សីតេន អត្ថោ ហោតិ, សីតំ បដិយាទេតព្ពំ។ សចេ ឧណ្ហេន អត្ថោ ហោតិ, ឧណ្ហំ បដិយាទេតព្ពំ។

សចេ ឧបជ្ឈាយោ ជន្តាឃរំ បវិសិតុកាមោ ហោតិ, ចុណ្ណំ សន្នេតព្ពំ, មត្តិកា តេមេតព្ពា។ ជន្តាឃរបីឋំ អាទាយ ឧបជ្ឈាយស្ស បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ គន្ត្វា ជន្តាឃរបីឋំ ទត្វា ចីវរំ បដិគ្គហេត្វា ឯកមន្តេ និក្ខិបិតព្ពំ... និទ្ទូមដ្ឋានេ ឋបេតព្ពំ, ចុណ្ណំ ទាតព្ពំ, មត្តិកា ទាតព្ពា។ សចេ ឧស្សហតិ, ជន្តាឃរំ បវិសិតព្ពំ, បវិសន្តេន មត្តិកាយ មុខំ មក្ខេត្វា បុរតោ ច បច្ឆតោ ច បដិច្ឆាទេត្វា ជន្តាឃរំ បវិសិតព្ពំ។ ន ថេរេ ភិក្ខូ អនុបខជ្ជ និសីទិតព្ពំ, ន នវា ភិក្ខូ អាសនេន បដិពាហិតព្ពា, ជន្តាឃរេ ឧបជ្ឈាយស្ស បរិកម្មំ កាតព្ពំ។ ជន្តាឃរេ បរិកម្មំ នាម អង្គារមត្តិកាឧណ្ហោទកទាននាទិកំ សព្ពកិច្ចំ។ ជន្តាឃរា និក្ខមន្តេន ជន្តាឃរបីឋំ អាទាយ បុរតោ ច បច្ឆតោ ច បដិច្ឆាទេត្វា ជន្តាឃរា និក្ខមិតព្ពំ។

ឧទកេបិ ឧបជ្ឈាយស្ស អង្គបច្ចង្គឃំសនាទិកំ បរិកម្មំ កាតព្ពំ, នហាតេន បឋមតរំ ឧត្តរិត្វា អត្តនោ គត្តំ វោទកំ កត្វា និវាសេត្វា ឧបជ្ឈាយស្ស គត្តតោ ឧទកំ បមជ្ជិតព្ពំ, និវាសនំ ទាតព្ពំ, សង្ឃាដិ ទាតព្ពា , ជន្តាឃរបីឋំ អាទាយ បឋមតរំ អាគន្ត្វា អាសនំ បញ្ញបេតព្ពំ, បាទោទកំ បាទបីឋំ បាទកឋលិកំ ឧបនិក្ខិបិតព្ពំ, ឧបជ្ឈាយោ បានីយេន បុច្ឆិតព្ពោ។ ជន្តាឃរេ ហិ ឧណ្ហសន្តាបេន បិបាសា ហោតិ។ សចេ ឧទ្ទិសាបេតុកាមោ ហោតិ, ឧទ្ទិសិតព្ពោ។ សចេ បរិបុច្ឆិតុកាមោ ហោតិ, បរិបុច្ឆិតព្ពោ។

យស្មិំ វិហារេ ឧបជ្ឈាយោ វិហរតិ, សចេ សោ វិហារោ ឧក្លាបោ ហោតិ, សចេ ឧស្សហតិ, កេនចិ គេលញ្ញេន អនភិភូតោ ហោតិ, សោធេតព្ពោ។ អគិលានេន ហិ សទ្ធិវិហារិកេន សដ្ឋិវស្សេនបិ សព្ពំ ឧបជ្ឈាយវត្តំ កាតព្ពំ, អនាទរេន អករោន្តស្ស វត្តភេទេ ទុក្កដំ, ន-ការបដិសំយុត្តេសុ បន បទេសុ គិលានស្សបិ បដិក្ខិត្តកិរិយំ ករោន្តស្ស ទុក្កដមេវ។ វិហារំ សោធេន្តេន បឋមំ បត្តចីវរំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្ពំ, និសីទនបច្ចត្ថរណំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្ពំ, ភិសិពិម្ពោហនំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្ពំ, មញ្ចោ នីចំ កត្វា សាធុកំ អបដិឃំសន្តេន អសង្ឃដ្ដេន្តេន កវាដបីឋំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្ពោ, បីឋំ នីចំ កត្វា សាធុកំ អបដិឃំសន្តេន អសង្ឃដ្ដេន្តេន កវាដបីឋំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្ពំ, មញ្ចបដិបាទកា នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្ពា, ខេឡមល្លកោ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្ពោ, អបស្សេនផលកំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្ពំ។ ភូមត្ថរណំ យថាបញ្ញត្តំ សល្លក្ខេត្វា នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្ពំ។ សចេ វិហារេ សន្តានកំ ហោតិ, ឧល្លោកា បឋមំ ឱហារេតព្ពំ, អាលោកសន្ធិកណ្ណភាគា បមជ្ជិតព្ពា។ សចេ គេរុកបរិកម្មកតា ភិត្តិ កណ្ណកិតា ហោតិ, ចោឡកំ តេមេត្វា បីឡេត្វា បមជ្ជិតព្ពា។ សចេ កាឡវណ្ណកតា ភូមិ កណ្ណកិតា ហោតិ, ចោឡកំ តេមេត្វា បីឡេត្វា បមជ្ជិតព្ពា។ សចេ អកតា ហោតិ ភូមិ, ឧទកេន បរិប្ផោសិត្វា បរិប្ផោសិត្វា សម្មជ្ជិតព្ពា “មា វិហារោ រជេន ឧហញ្ញី”តិ, សង្ការំ វិចិនិត្វា ឯកមន្តំ ឆឌ្ឌេតព្ពំ។

ភូមត្ថរណំ ឱតាបេត្វា សោធេត្វា បប្ផោដេត្វា អតិហរិត្វា យថា បឋមំ បញ្ញត្តំ អហោសិ, តថេវ បញ្ញបេតព្ពំ។ ឯតទត្ថមេវ ហិ “យថាបញ្ញត្តំ សល្លក្ខេត្វា នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្ព”ន្តិ វុត្តំ។ សចេ បន បឋមំ អជានន្តេន កេនចិ បញ្ញត្តំ អហោសិ, សមន្តតោ ភិត្តិំ ទ្វង្គុលមត្តេន វា តិវង្គុលមត្តេន វា មោចេត្វា បញ្ញបេតព្ពំ។ ឥទញ្ហេត្ថ បញ្ញាបនវត្តំ – សចេ កដសារកោ ហោតិ អតិមហន្តោ ច, ឆិន្ទិត្វា កោដី និវត្តេត្វា ពន្ធិត្វា បញ្ញបេតព្ពោ។ សចេ កោដី និវត្តេត្វា ពន្ធិតុំ ន ជានាតិ, ន ឆិន្ទិតព្ពោ។ មញ្ចបដិបាទកា ឱតាបេត្វា បមជ្ជិត្វា យថាឋានេ ឋបេតព្ពា, មញ្ចោ ឱតាបេត្វា សោធេត្វា បប្ផោដេត្វា នីចំ កត្វា សាធុកំ អបដិឃំសន្តេន អសង្ឃដ្ដេន្តេន កវាដបីឋំ អតិហរិត្វា យថាបញ្ញត្តំ បញ្ញបេតព្ពោ, បីឋំ ឱតាបេត្វា សោធេត្វា បប្ផោដេត្វា នីចំ កត្វា សាធុកំ អបដិឃំសន្តេន អសង្ឃដ្ដេន្តេន កវាដបីឋំ អតិហរិត្វា យថាបញ្ញត្តំ បញ្ញបេតព្ពំ, ភិសិពិម្ពោហនំ ឱតាបេត្វា សោធេត្វា បប្ផោដេត្វា អតិហរិត្វា យថាបញ្ញត្តំ បញ្ញបេតព្ពំ, និសីទនបច្ចត្ថរណំ ឱតាបេត្វា សោធេត្វា បប្ផោដេត្វា អតិហរិត្វា យថាបញ្ញត្តំ បញ្ញបេតព្ពំ, ខេឡមល្លកោ ឱតាបេត្វា បមជ្ជិត្វា អតិហរិត្វា យថាឋានេ ឋបេតព្ពោ, អបស្សេនផលកំ ឱតាបេត្វា បមជ្ជិត្វា អតិហរិត្វា យថាឋានេ ឋបេតព្ពំ។ បត្តចីវរំ និក្ខិបិតព្ពំ, បត្តំ និក្ខិបន្តេន ឯកេន ហត្ថេន បត្តំ គហេត្វា ឯកេន ហត្ថេន ហេដ្ឋាមញ្ចំ វា ហេដ្ឋាបីឋំ វា បរាមសិត្វា បត្តោ និក្ខិបិតព្ពោ, ន ច អនន្តរហិតាយ ភូមិយា បត្តោ និក្ខិបិតព្ពោ។ ចីវរំ និក្ខិបន្តេន ឯកេន ហត្ថេន ចីវរំ គហេត្វា ឯកេន ហត្ថេន ចីវរវំសំ វា ចីវររជ្ជុំ វា បមជ្ជិត្វា បារតោ អន្តំ, ឱរតោ ភោគំ កត្វា ចីវរំ និក្ខិបិតព្ពំ។

សចេ បុរត្ថិមា សរជា វាតា វាយន្តិ, បុរត្ថិមា វាតបានា ថកេតព្ពា។ សចេ បច្ឆិមា, ឧត្តរា, ទក្ខិណា សរជា វាតា វាយន្តិ, ទក្ខិណា វាតបានា ថកេតព្ពា។ សចេ សីតកាលោ ហោតិ, ទិវា វាតបានា វិវរិតព្ពា, រត្តិំ ថកេតព្ពា។ សចេ ឧណ្ហកាលោ ហោតិ, ទិវា ថកេតព្ពា, រត្តិំ វិវរិតព្ពា។

សចេ ឧក្លាបំ ហោតិ, បរិវេណំ សម្មជ្ជិតព្ពំ, កោដ្ឋកោ សម្មជ្ជិតព្ពោ, ឧបដ្ឋានសាលា សម្មជ្ជិតព្ពា, អគ្គិសាលា សម្មជ្ជិតព្ពា, វច្ចកុដិ សម្មជ្ជិតព្ពា, បានីយំ បរិភោជនីយំ ឧបដ្ឋបេតព្ពំ, អាចមនកុម្ភិយា ឧទកំ អាសិញ្ចិតព្ពំ។

សចេ ឧបជ្ឈាយស្ស អនភិរតិ ឧប្បន្នា ហោតិ, សទ្ធិវិហារិកេន អញ្ញត្ថ នេតព្ពោ, អញ្ញោ វា ភិក្ខុ វត្តព្ពោ “ថេរំ គហេត្វា អញ្ញត្ថ គច្ឆា”តិ, ធម្មកថា វាស្ស កាតព្ពា។ សចេ ឧបជ្ឈាយស្ស កុក្កុច្ចំ ឧប្បន្នំ ហោតិ, សទ្ធិវិហារិកេន វិនោទេតព្ពំ, អញ្ញេន វា វិនោទាបេតព្ពំ ធម្មកថា វាស្ស កាតព្ពា។ សចេ ឧបជ្ឈាយស្ស ទិដ្ឋិគតំ ឧប្បន្នំ ហោតិ, សទ្ធិវិហារិកេន វិវេចេតព្ពំ, អញ្ញោ វា វត្តព្ពោ “ថេរំ ទិដ្ឋិគតំ វិវេចាបេហី”តិ, ធម្មកថា វាស្ស កាតព្ពា។ សចេ ឧបជ្ឈាយោ គរុធម្មំ អជ្ឈាបន្នោ ហោតិ បរិវាសារហោ, សទ្ធិវិហារិកេន ឧស្សុក្កំ កាតព្ពំ, បរិវាសទានត្ថំ សោ សោ ភិក្ខុ ឧបសង្កមិត្វា យាចិតព្ពោ។ សចេ អត្តនា បដិពលោ ហោតិ, អត្តនាវ ទាតព្ពោ។ នោ ចេ បដិពលោ ហោតិ, អញ្ញេន ទាបេតព្ពោ។ សចេ ឧបជ្ឈាយោ មូលាយបដិកស្សនារហោ ហោតិ មានត្តារហោ អព្ភានារហោ វា, វុត្តនយេនេវ ឧស្សុក្កំ កាតព្ពំ។ សចេ សង្ឃោ ឧបជ្ឈាយស្ស កម្មំ កត្តុកាមោ ហោតិ តជ្ជនីយំ វា និយស្សំ វា បព្វាជនីយំ វា បដិសារណីយំ វា ឧក្ខេបនីយំ វា, សទ្ធិវិហារិកេន ឧស្សុក្កំ កាតព្ពំ “កេន នុ ខោ ឧបាយេន សង្ឃោ ឧបជ្ឈាយស្ស កម្មំ ន ករេយ្យ, លហុកាយ វា បរិណាមេយ្យា”តិ។ សទ្ធិវិហារិកេន ហិ “ឧបជ្ឈាយស្ស ឧក្ខេបនីយកម្មំ កត្តុកាមោ សង្ឃោ”តិ ញត្វា ឯកមេកំ ភិក្ខុំ ឧបសង្កមិត្វា “មា, ភន្តេ, អម្ហាកំ ឧបជ្ឈាយស្ស កម្មំ ករិត្ថា”តិ យាចិតព្ពា។ សចេ ករោន្តិយេវ, “តជ្ជនីយំ វា និយស្សំ វា លហុកកម្មំ ករោថា”តិ យាចិតព្ពា។ សចេ ករោន្តិយេវ, អថ ឧបជ្ឈាយោ “សម្មា វត្តថ, ភន្តេ”តិ យាចិតព្ពោ។ ឥតិ តំ សម្មា វត្តាបេត្វា “បដិប្បស្សម្ភេថ, ភន្តេ, កម្ម”ន្តិ ភិក្ខូ យាចិតព្ពា។

សចេ ឧបជ្ឈាយស្ស ចីវរំ ធោវិតព្ពំ ហោតិ, សទ្ធិវិហារិកេន ធោវិតព្ពំ, ឧស្សុក្កំ វា កាតព្ពំ “កិន្តិ នុ ខោ ឧបជ្ឈាយស្ស ចីវរំ ធោវិយេថា”តិ។ សចេ ឧបជ្ឈាយស្ស ចីវរំ កាតព្ពំ ហោតិ, រជនំ វា បចិតព្ពំ, ចីវរំ វា រជេតព្ពំ ហោតិ, សទ្ធិវិហារិកេន សព្ពំ កាតព្ពំ, ឧស្សុក្កំ វា កាតព្ពំ “កិន្តិ នុ ខោ ឧបជ្ឈាយស្ស ចីវរំ រជិយេថា”តិ។ ចីវរំ រជន្តេន សាធុកំ សំបរិវត្តេត្វា រជេតព្ពំ, ន ច អច្ឆិន្នេ ថេវេ បក្កមិតព្ពំ។

ន ឧបជ្ឈាយំ អនាបុច្ឆា ឯកច្ចស្ស បត្តោ ទាតព្ពោ, ន ឯកច្ចស្ស បត្តោ បដិគ្គហេតព្ពោ, ន ឯកច្ចស្ស ចីវរំ ទាតព្ពំ, ន ឯកច្ចស្ស ចីវរំ បដិគ្គហេតព្ពំ, ន ឯកច្ចស្ស បរិក្ខារោ ទាតព្ពោ, ន ឯកច្ចស្ស បរិក្ខារោ បដិគ្គហេតព្ពោ, ន ឯកច្ចស្ស កេសា ឆេទេតព្ពា, ន ឯកច្ចេន កេសា ឆេទាបេតព្ពា , ន ឯកច្ចស្ស បរិកម្មំ កាតព្ពំ, ន ឯកច្ចេន បរិកម្មំ ការាបេតព្ពំ, ន ឯកច្ចស្ស វេយ្យាវច្ចោ កាតព្ពោ, ន ឯកច្ចេន វេយ្យាវច្ចោ ការាបេតព្ពោ, ន ឯកច្ចស្ស បច្ឆាសមណេន ហោតព្ពំ, ន ឯកច្ចោ បច្ឆាសមណោ អាទាតព្ពោ, ន ឯកច្ចស្ស បិណ្ឌបាតោ នីហរិតព្ពោ, ន ឯកច្ចេន បិណ្ឌបាតោ នីហរាបេតព្ពោ, ន ឧបជ្ឈាយំ អនាបុច្ឆា គាមោ បវិសិតព្ពោ, បិណ្ឌាយ វា អញ្ញេន វា ករណីយេន បវិសិតុកាមេន អាបុច្ឆិត្វាវ បវិសិតព្ពោ។ សចេ ឧបជ្ឈាយោ កាលស្សេវ វុដ្ឋាយ ទូរំ ភិក្ខាចារំ គន្តុកាមោ ហោតិ, “ទហរា បិណ្ឌាយ បវិសន្តូ”តិ វត្វា គន្តព្ពំ។ អវត្វា គតេ បរិវេណំ គន្ត្វា ឧបជ្ឈាយំ អបស្សន្តេន គាមំ បវិសិតុំ វដ្ដតិ។ សចេ គាមំ បវិសន្តោបិ បស្សតិ, ទិដ្ឋដ្ឋានតោ បដ្ឋាយ អាបុច្ឆិតុំយេវ វដ្ដតិ។ ន ឧបជ្ឈាយំ អនាបុច្ឆា វាសត្ថាយ វា អសុភទស្សនត្ថាយ វា សុសានំ គន្តព្ពំ, ន ទិសា បក្កមិតព្ពា, បក្កមិតុកាមេន បន កម្មំ អាចិក្ខិត្វា យាវតតិយំ យាចិតព្ពោ។ សចេ អនុជានាតិ, សាធុ, នោ ចេ អនុជានាតិ, តំ និស្សាយ វសតោ ចស្ស ឧទ្ទេសោ វា បរិបុច្ឆា វា កម្មដ្ឋានំ វា ន សម្បជ្ជតិ, ឧបជ្ឈាយោ ពាលោ ហោតិ អព្យត្តោ, កេវលំ អត្តនោ សន្តិកេ វសាបេតុកាមតាយ ឯវ គន្តុំ ន ទេតិ, ឯវរូបេ និវារេន្តេបិ គន្តុំ វដ្ដតិ។ សចេ ឧបជ្ឈាយោ គិលានោ ហោតិ, យាវជីវំ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ, វុដ្ឋានមស្ស អាគមេតព្ពំ, ន កត្ថចិ គន្តព្ពំ។ សចេ អញ្ញោ ភិក្ខុ ឧបដ្ឋាកោ អត្ថិ, ភេសជ្ជំ បរិយេសិត្វា តស្ស ហត្ថេ ទត្វា “ភន្តេ, អយំ ឧបដ្ឋហិស្សតី”តិ វត្វា គន្តព្ពំ។ ឥទំ តាវ ឧបជ្ឈាយវត្តំ។

១៨៤. ឥទមេវ ច អន្តេវាសិកេន អាចរិយស្ស កត្តព្ពត្តា **អាចរិយវត្ត**ន្តិ វុច្ចតិ។ នាមមត្តមេវ ហេត្ថ នានំ។ តត្ថ យាវ ចីវររជនំ, តាវ វត្តេ អករិយមានេ ឧបជ្ឈាយស្ស អាចរិយស្ស ច បរិហានិ ហោតិ, តស្មា តំ អករោន្តស្ស និស្សយមុត្តកស្សបិ អមុត្តកស្សបិ អាបត្តិយេវ, ឯកច្ចស្ស បត្តទានតោ បដ្ឋាយ អមុត្តនិស្សយស្សេវ អាបត្តិ។ ឧបជ្ឈាយេ អាចរិយេ វា វត្តំ សាទិយន្តេ សទ្ធិវិហារិកា អន្តេវាសិកា ច ពហុកាបិ ហោន្តុ, សព្ពេសំ អាបត្តិ។ សចេ ឧបជ្ឈាយោ អាចរិយោ វា “មយ្ហំ ឧបដ្ឋាកោ អត្ថិ, តុម្ហេ អត្តនោ សជ្ឈាយមនសិការាទីសុ យោគំ ករោថា”តិ វទតិ, សទ្ធិវិហារិកាទីនំ អនាបត្តិ។ ឧបជ្ឈាយោ វា អាចរិយោ វា សចេ សាទិយនំ វា អសាទិយនំ វា ន ជានាតិ,

ពាលោ ហោតិ, សទ្ធិវិហារិកាទយោ ពហូ, តេសុ ឯកោ វត្តសម្បន្នោ ភិក្ខុ “ឧបជ្ឈាយស្ស វា អាចរិយស្ស វា កិច្ចំ អហំ ករិស្សាមិ, តុម្ហេ អប្បោស្សុក្កា វិហរថា”តិ ឯវញ្ចេ អត្តនោ ភារំ កត្វា ឥតរេ វិស្សជ្ជេតិ, តស្ស ភារករណតោ បដ្ឋាយ តេសំ អនាបត្តិ។ ឯត្ថ អន្តេវាសិកេសុ បន និស្សយន្តេវាសិកេន យាវ អាចរិយំ និស្សាយ វសតិ, តាវ សព្ពំ អាចរិយវត្តំ កាតព្ពំ។ បព្ពជ្ជឧបសម្បទធម្មន្តេវាសិកេហិ បន និស្សយមុត្តកេហិបិ អាទិតោ បដ្ឋាយ យាវ ចីវររជនំ, តាវ វត្តំ កាតព្ពំ។ អនាបុច្ឆិត្វា បត្តទានាទិម្ហិ បន ឯតេសំ អនាបត្តិ។

ឯតេសុ បព្ពជ្ជន្តេវាសិកោ ច ឧបសម្បទន្តេវាសិកោ ច អាចរិយស្ស យាវជីវំ ភារា។ និស្សយន្តេវាសិកោ ច ធម្មន្តេវាសិកោ ច យាវ សមីបេ វសន្តិ, តាវ អាចរិយុបជ្ឈាយេហិបិ អន្តេវាសិកសទ្ធិវិហារិកា សង្គហេតព្ពា អនុគ្គហេតព្ពា ឧទ្ទេសេន បរិបុច្ឆាយ ឱវាទេន អនុសាសនិយា។ សចេ អន្តេវាសិកសទ្ធិវិហារិកានំ បត្តោ វា ចីវរំ វា អញ្ញោ វា កោចិ បរិក្ខារោ នត្ថិ, អត្តនោ អតិរេកបត្តចីវរំ អតិរេកបរិក្ខារោ វា អត្ថិ, ទាតព្ពំ។ នោ ចេ, ធម្មិយេន នយេន បរិយេសនត្ថាយ ឧស្សុក្កំ កាតព្ពំ។ សចេ អន្តេវាសិកសទ្ធិវិហារិកា គិលានា ហោន្តិ, ឧបជ្ឈាយវត្តេ វុត្តនយេន ទន្តកដ្ឋទានំ អាទឹ កត្វា អាចមនកុម្ភិយា ឧទកសិញ្ចនបរិយោសានំ សព្ពំ វត្តំ កាតព្ពមេវ, អករោន្តានំ អាបត្តិ។ តស្មា អាចរិយុបជ្ឈាយេហិបិ អន្តេវាសិកសទ្ធិវិហារិកេសុ សម្មា វត្តិតព្ពំ។ អាចរិយុបជ្ឈាយាទីសុ ហិ យោ យោ ន សម្មា វត្តតិ, តស្ស តស្ស អាបត្តិ។ ឧបជ្ឈាយាទិវត្តកថា។

១៨៥. ឥទានិ **អាគន្តុកវត្តាទីនិ** វេទិតព្ពានិ។ អាគន្តុកេន ភិក្ខុនា ឧបចារសីមាសមីបំ គន្ត្វា ឧបាហនា ឱមុញ្ចិត្វា នីចំ កត្វា បប្ផោដេត្វា ឧបាហនទណ្ឌកេន គហេត្វា ឆត្តំ ឧបនាមេត្វា សីសំ វិវរិត្វា សីសេ ចីវរំ ខន្ធេ ករិត្វា សាធុកំ អតរមានេន អារាមោ បវិសិតព្ពោ, អារាមំ បវិសន្តេន សល្លក្ខេតព្ពំ “កត្ថ អាវាសិកា ភិក្ខូ សន្និបតន្តី”តិ។ យត្ថ អាវាសិកា ភិក្ខូ សន្និបតន្តិ ឧបដ្ឋានសាលាយ វា មណ្ឌបេ វា រុក្ខមូលេ វា, តត្ថ គន្ត្វា ឯកមន្តំ បត្តោ និក្ខិបិតព្ពោ, ឯកមន្តំ ចីវរំ និក្ខិបិតព្ពំ, បតិរូបំ អាសនំ គហេត្វា និសីទិតព្ពំ, បានីយំ បុច្ឆិតព្ពំ, បរិភោជនីយំ បុច្ឆិតព្ពំ “កតមំ បានីយំ, កតមំ បរិភោជនីយ”ន្តិ។ សចេ បានីយេន អត្ថោ ហោតិ, បានីយំ គហេត្វា បាតព្ពំ។ សចេ បរិភោជនីយេន អត្ថោ ហោតិ, បរិភោជនីយំ គហេត្វា បាទា ធោវិតព្ពា។ បាទេ ធោវន្តេន ឯកេន ហត្ថេន ឧទកំ អាសិញ្ចិតព្ពំ, ឯកេន ហត្ថេន បាទា ធោវិតព្ពា, ន តេនេវ ហត្ថេន ឧទកំ អាសិញ្ចិតព្ពំ, ន តេនេវ ហត្ថេន បាទា ធោវិតព្ពា, ឧបាហនបុញ្ឆនចោឡកំ បុច្ឆិត្វា ឧបាហនា បុញ្ឆិតព្ពា, ឧបាហនា បុញ្ឆន្តេន បឋមំ សុក្ខេន ចោឡកេន បុញ្ឆិតព្ពា, បច្ឆា អល្លេន, ឧបាហនបុញ្ឆនចោឡកំ ធោវិត្វា ឯកមន្តំ បត្ថរិតព្ពំ។

សចេ អាវាសិកោ ភិក្ខុ វុឌ្ឍោ ហោតិ, អភិវាទេតព្ពោ។ សចេ នវកោ ហោតិ, អភិវាទាបេតព្ពោ។ សេនាសនំ បុច្ឆិតព្ពំ “កតមំ មេ សេនាសនំ បាបុណាតី”តិ, អជ្ឈាវុដ្ឋំ វា អនជ្ឈាវុដ្ឋំ វា បុច្ឆិតព្ពំ, “គោចរគាមោ អាសន្នេ, ឧទាហុ ទូរេ, កាលស្សេវ បិណ្ឌាយ ចរិតព្ពំ, ឧទាហុ ទិវា”តិ ឯវំ ភិក្ខាចារោ បុច្ឆិតព្ពោ, អគោចរោ បុច្ឆិតព្ពោ, គោចរោ បុច្ឆិតព្ពោ។ អគោចរោ នាម មិច្ឆាទិដ្ឋិកានំ គាមោ បរិច្ឆិន្នភិក្ខោ វា គាមោ, យត្ថ ឯកស្ស វា ទ្វិន្នំ វា ភិក្ខា ទីយតិ, សេក្ខសម្មតានិ កុលានិ បុច្ឆិតព្ពានិ, វច្ចដ្ឋានំ បុច្ឆិតព្ពំ, បស្សាវដ្ឋានំ បុច្ឆិតព្ពំ, “កឹ ឥមិស្សា បោក្ខរណិយា បានីយំយេវ បិវន្តិ, នហានាទិបរិភោគម្បិ ករោន្តី”តិ ឯវំ បានីយញ្ចេវ បរិភោជនីយញ្ច បុច្ឆិតព្ពំ, កត្តរទណ្ឌោ បុច្ឆិតព្ពោ, សង្ឃស្ស កតិកសណ្ឋានំ បុច្ឆិតព្ពំ, កេសុចិ ឋានេសុ វាឡមិគា វា អមនុស្សា វា ហោន្តិ, តស្មា “កំ កាលំ បវិសិតព្ពំ, កំ កាលំ និក្ខមិតព្ព”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពំ។ សចេ វិហារោ អនជ្ឈាវុដ្ឋោ ហោតិ, កវាដំ អាកោដេត្វា មុហុត្តំ អាគមេត្វា ឃដិកំ ឧគ្ឃាដេត្វា កវាដំ បណាមេត្វា ពហិ ឋិតេន និល្លោកេតព្ពោ។

សចេ សោ វិហារោ ឧក្លាបោ ហោតិ, មញ្ចេ វា មញ្ចោ អារោបិតោ ហោតិ, បីឋេ វា បីឋំ អារោបិតំ ហោតិ, សេនាសនំ ឧបរិ បុញ្ជីកតំ ហោតិ, សចេ សក្កោតិ, សព្ពោ វិហារោ សោធេតព្ពោ, អសក្កោន្តេន អត្តនោ វសនោកាសោ ជគ្គិតព្ពោ។ សព្ពំ សោធេតុំ សក្កោន្តេន បន ឧបជ្ឈាយវត្តេ វុត្តនយេន ភូមត្ថរណមញ្ចបីឋាទីនិ ពហិ នីហរិត្វា វិហារំ សោធេត្វា បុន អតិហរិត្វា យថាឋានេ បញ្ញបេតព្ពានិ។

សចេ បុរត្ថិមា សរជា វាតា វាយន្តិ, បុរត្ថិមា វាតបានា ថកេតព្ពា។ សចេ បច្ឆិមា, ឧត្តរា, ទក្ខិណា សរជា វាតា វាយន្តិ, ទក្ខិណា វាតបានា ថកេតព្ពា។ សចេ សីតកាលោ ហោតិ, ទិវា វាតបានា វិវរិតព្ពា, រត្តឹ ថកេតព្ពា។ សចេ ឧណ្ហកាលោ ហោតិ, ទិវា ថកេតព្ពា, រត្តឹ វិវរិតព្ពា។

សចេ ឧក្លាបំ ហោតិ, បរិវេណំ សម្មជ្ជិតព្ពំ, កោដ្ឋកោ សម្មជ្ជិតព្ពោ, ឧបដ្ឋានសាលា សម្មជ្ជិតព្ពា , អគ្គិសាលា សម្មជ្ជិតព្ពា, វច្ចកុដិ សម្មជ្ជិតព្ពា, បានីយំ បរិភោជនីយំ ឧបដ្ឋាបេតព្ពំ, អាចមនកុម្ភិយា ឧទកំ អាសិញ្ចិតព្ពំ។ ឥទំ អាគន្តុកវត្តំ។

១៨៦. អាវាសិកវត្តំ អាវាសិកេន ភិក្ខុនា អាគន្តុកំ ភិក្ខុំ វុឌ្ឍតរំ ទិស្វា អាសនំ បញ្ញបេតព្ពំ, បាទោទកំ បាទបីឋំ បាទកថលិកំ ឧបនិក្ខិបិតព្ពំ, បច្ចុគ្គន្ត្វា បត្តចីវរំ បដិគ្គហេតព្ពំ, បានីយេន បុច្ឆិតព្ពោ, បុច្ឆន្តេន បន សកី អានីតំ បានីយំ សព្ពំ បិវតិ, "បុន អានេមី"តិ បុច្ឆិតព្ពោយេវ។ ពីជនេនបិ ពីជិតព្ពោ, ពីជន្តេន សកី បាទ បិដ្ឋិយំ ពីជិត្វា សកី មជ្ឈេ, សកី សីសេ ពីជិតព្ពោ, "អលំ ហោតូ"តិ វុត្តេន មន្ទតរំ ពីជិតព្ពំ, បុន "អល"ន្តិ វុត្តេន តតោ មន្ទតរំ ពីជិតព្ពំ, តតិយវារំ វុត្តេន ពីជនី ឋបេតព្ពា, បាទាបិស្ស ធោវិតព្ពា។ សចេ អត្តនោ តេលំ អត្ថិ, តេលេន មក្ខេតព្ពា។ នោ ចេ អត្ថិ, តស្ស សន្តកេន មក្ខេតព្ពា។ សចេ ឧស្សហតិ, ឧបាហនា បុញ្ឆិតព្ពា។ ឧបាហនា បុញ្ឆន្តេន បឋមំ សុក្ខេន ចោឡេន បុញ្ឆិតព្ពា, បច្ឆា អល្លេន, ឧបាហនបុញ្ឆនចោឡកំ ធោវិត្វា ឯក មន្តំ វិស្សជ្ជេតព្ពំ។

អាគន្តុកោ ភិក្ខុ អភិវាទេតព្ពោ, សេនាសនំ បញ្ញបេតព្ពំ "ឯតំ សេនាសនំ បាបុណាតី"តិ។ អជ្ឈាវុដ្ឋំ វា អនជ្ឈាវុដ្ឋំ វា អាចិក្ខិតព្ពំ, គោចរោ អាចិក្ខិតព្ពោ, អគោចរោ អាចិក្ខិតព្ពោ, សេក្ខសម្មតានិ កុលានិ អាចិក្ខិតព្ពានិ, វច្ចដ្ឋានំ អាចិក្ខិតព្ពំ, បស្សាវដ្ឋានំ អាចិក្ខិតព្ពំ, បានីយំ អាចិក្ខិតព្ពំ, បរិភោជនីយំ អាចិក្ខិតព្ពំ, កត្តរទណ្ឌោ អាចិក្ខិតព្ពោ, សង្ឃស្ស កតិកសណ្ឋានំ អាចិក្ខិតព្ពំ "ឥមំ កាលំ បវិសិតព្ពំ, ឥមំ កាលំ និក្ខមិតព្ព"ន្តិ។

សចេ អាគន្តុកោ នវកោ ហោតិ, និសិន្នកេនេវ អាចិក្ខិតព្ពំ "អត្រ បត្តំ និក្ខិបាហិ, អត្រ ចីវរំ និក្ខិបាហិ, ឥទំ អាសនំ, និសីទាហី"តិ។ បានីយំ អាចិក្ខិតព្ពំ, បរិភោជនីយំ អាចិក្ខិតព្ពំ, ឧបាហនបុញ្ឆនចោឡកំ អាចិក្ខិតព្ពំ, អាគន្តុកោ ភិក្ខុ អភិវាទាបេតព្ពោ, សេនាសនាទីនិបិ និសិន្នេនេវ អាចិក្ខិតព្ពានិ។ វុឌ្ឍតរេ បន អាគតេ អាសនំ បញ្ញបេតព្ពន្តិ ឯវមាទិ សព្ពំ ចីវរកម្មំ វា នវកម្មំ វា ឋបេត្វាបិ កាតព្ពំ។ ចេតិយង្គណំ សម្មជ្ជន្តេន សម្មជ្ជនី និក្ខិបិត្វា តស្ស វត្តំ កាតុំ អារភិតព្ពំ។ បណ្ឌិតោ ហិ អាគន្តុកោ "សម្មជ្ជាហិ តាវ ចេតិយង្គណ"ន្តិ វក្ខតិ។ គិលានស្ស ភេសជ្ជំ ករោន្តេន បន សចេ នាតិអាតុរោ គិលានោ ហោតិ, ភេសជ្ជំ អកត្វា វត្តមេវ កាតព្ពំ, មហាគិលានស្ស បន ភេសជ្ជមេវ កាតព្ពំ។ បណ្ឌិតោ ហិ អាគន្តុកោ "ករោហិ តាវ ភេសជ្ជ"ន្តិ វក្ខតិ។ ឥទំ អាវាសិកវត្តំ។

១៨៧. គមិកវត្តំ គមិកេន ភិក្ខុនា មញ្ចបីឋាទិទារុភណ្ឌំ មត្តិកាភណ្ឌម្បិ រជនភាជនាទិ សព្ពំ អគ្គិ សាលាយំ វា អញ្ញស្មឹ វា គុត្តដ្ឋានេ បដិសាមេត្វា ទ្វារវាតបានំ ថកេត្វា សេនាសនំ អាបុច្ឆិត្វា បក្កមិតព្ពំ។ សចេ ភិក្ខុ ន ហោតិ, សាមណេរោ អាបុច្ឆិតព្ពោ។ សចេ សាមណេរោ ន ហោតិ, អារាមិកោ អាបុច្ឆិតព្ពោ។ សចេ ន ហោតិ ភិក្ខុ វា សាមណេរោ វា អារាមិកោ វា, ចតូសុ បាសាណេសុ មញ្ចំ បញ្ញបេត្វា មញ្ចេ មញ្ចំ អារោបេត្វា បីឋេ បីឋំ អារោបេត្វា សេនាសនំ ឧបរិ បុញ្ជំ ករិត្វា ទារុភណ្ឌំ មត្តិកាភណ្ឌំ បដិសាមេត្វា ទ្វារវាតបានំ ថកេត្វា បក្កមិតព្ពំ។ សចេ វិហារោ ឱវស្សតិ, សចេ ឧស្សហតិ, សព្ពោ ឆាទេតព្ពោ, ឧស្សុក្កំ វា កាតព្ពំ "កិន្តិ នុ ខោ វិហារោ ឆាទិយេថា"តិ, ឯវញ្ចេតំ លភេថ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ លភេថ, យោ ទេសោ អនោវស្សកោ ហោតិ, តត្ថ ចតូសុ បាសាណេសុ មញ្ចំ បញ្ញបេត្វា មញ្ចេ មញ្ចំ អារោបេត្វា បីឋេ បីឋំ អារោបេត្វា សេនាសនំ ឧបរិ បុញ្ជំ ករិត្វា ទារុភណ្ឌំ មត្តិកាភណ្ឌំ បដិសាមេត្វា ទ្វារវាតបានំ ថកេត្វា បក្កមិតព្ពំ។ សចេ វិហារោ ឱវស្សតិ, សចេ ឧស្សហតិ, សេនាសនំ គាមំ អតិហរិតព្ពំ, ឧស្សុក្កំ វា កាតព្ពំ "កិន្តិ នុ ខោ សេនាសនំ គាមំ អតិហរិយេថា"តិ, ឯវញ្ចេតំ លភេថ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ លភេថ, អជ្ឈោកាសេ ចតូសុ បាសាណេសុ មញ្ចំ បញ្ញបេត្វា មញ្ចេ មញ្ចំ អារោបេត្វា បីឋេ បីឋំ អារោបេត្វា សេនាសនំ ឧបរិ បុញ្ជំ ករិត្វា ទារុភណ្ឌំ មត្តិកាភណ្ឌំ បដិសាមេត្វា តិណេន វា បណ្ណេន វា បដិច្ឆាទេត្វា បក្កមិតព្ពំ "អប្បេវ នាម អង្គានិបិ សេសេយ្យុ"ន្តិ។ ឥទំ គមិកវត្តំ។

១៨៨. ភត្តគ្គវត្តំ សចេ អារាមេ កាលោ អារោចិតោ ហោតិ, តិមណ្ឌលំ បដិច្ឆាទេន្តេន បរិមណ្ឌលំ និវាសេត្វា កាយពន្ធនំ ពន្ធិត្វា សគុណំ កត្វា សង្ឃាដិយោ បារុបិត្វា គណ្ឋិកំ បដិមុញ្ចិត្វា ធោវិត្វា បត្តំ គហេត្វា សាធុកំ អតរមានេន គាមោ បវិសិតព្ពោ។

ន ឱក្កម្ម ថេរានំ ភិក្ខូនំ បុរតោ គន្តព្ពំ។ សុប្បដិច្ឆន្នេន, សុសំវុតេន, ឱក្ខិត្តចក្ខុនា, អប្បសទ្ទេន អន្តរឃរេ គន្តព្ពំ, ន ឧក្ខិត្តកាយ, ន ឧជ្ជគ្ឃិកាយ អន្តរឃរេ គន្តព្ពំ, ន កាយប្បចាលកំ, ន ពាហុប្បចាលកំ, ន សីសប្បចាលកំ អន្តរឃរេ គន្តព្ពំ, ន ខម្ភកតេន, ន ឱគុណ្ឋិតេន, ន ឧក្កុដិកាយ អន្តរឃរេ គន្តព្ពំ។

សុប្បដិច្ឆន្នេន , សុសំវុតេន, ឱក្ខិត្តចក្ខុនា, អប្បសទ្ទេន អន្តរឃរេ និសីទិតព្ពំ, ន ឧក្ខិត្តកាយ, ន ឧជ្ជគ្ឃិកាយ អន្តរឃរេ និសីទិតព្ពំ, ន កាយប្បចាលកំ, ន ពាហុប្បចាលកំ, ន សីសប្បចាលកំ អន្តរឃរេ និសីទិតព្ពំ, ន ខម្ភកតេន, ន ឱគុណ្ឋិតេន, ន បល្លត្ថិកាយ អន្តរឃរេ និសីទិតព្ពំ, ន ថេរេ ភិក្ខូ អនុបខជ្ជ និសីទិតព្ពំ។ សចេ មហាថេរស្ស និសិន្នាសនេន សមកំ អាសនំ ហោតិ, ពហូសុ អាសនេសុ សតិ ឯកំ ទ្វេ អាសនានិ ឋបេត្វា

និសីទិតព្ពំ។ ភិក្ខូ គណេត្វា បញ្ញត្តាសនេសុ អនិសីទិត្វា មហាថេរេន “និសីទា”តិ វុត្តេន និសីទិតព្ពំ។ នោ ចេ មហាថេរោ វទតិ, “តទំ, ភន្តេ, អាសនំ ឧច្ចូ”ន្តិ វត្តព្ពំ។ “និសីទា”តិ វុត្តេន និសីទិតព្ពំ។ សចេ បន ឯវំ អាបុច្ឆិតេបិ ន វទតិ, និសីទន្តស្ស អនាបត្តិ, មហាថេរស្សេវ អាបត្តិ។ នវកោ ហិ ឯវរូបេ អាសនេ អនាបុច្ឆា និសីទន្តោ អាបជ្ជតិ, ថេរោ អាបុច្ឆិតេ អននុជានន្តោ។ ន នវា ភិក្ខូ អាសនេន បដិពាហិតព្ពា, ន សង្ឃាដិកំ ឱត្ថរិត្វា អន្តរឃរេ និសីទិតព្ពំ។

បត្តធោវនោទកេ ទីយមានេ ឧភោហិ ហត្ថេហិ បត្តំ បដិគ្គហេត្វា ឧទកំ បដិគ្គហេតព្ពំ, ទក្ខិណោទកំ បន បុរតោ អាធារកេ បត្តំ ឋបេត្វា គហេតព្ពំ, នីចំ កត្វា ឧទកសទ្ទំ អករោន្តេន អបដិឃំសន្តេន បត្តោ ធោវិតព្ពោ។ សចេ ឧទកបដិគ្គាហកោ ហោតិ, នីចំ កត្វា ឧទកបដិគ្គាហកេ ឧទកំ អាសិញ្ចិតព្ពំ “មា ឧទកបដិគ្គាហកោ ឧទកេន ឱសិញ្ចិ , មា សាមន្តា ភិក្ខូ ឧទកេន ឱសិញ្ចឹសុ, មា សង្ឃាដិ ឧទកេន ឱសិញ្ចី”តិ។ សចេ ឧទកបដិគ្គាហកោ ន ហោតិ, នីចំ កត្វា ឆមាយ ឧទកំ អាសិញ្ចិតព្ពំ “មា សាមន្តា ភិក្ខូ ឧទកេន ឱសិញ្ចឹសុ, មា សង្ឃាដិ ឧទកេន ឱសិញ្ចី”តិ។

ឱទនេ ទីយមានេ ឧភោហិ ហត្ថេហិ បត្តំ បដិគ្គហេត្វា ឱទនោ បដិគ្គហេតព្ពោ។ យថា សូបស្ស ឱកាសោ ហោតិ, ឯវំ មត្តាយ ឱទនោ គណ្ហិតព្ពោ។ សចេ ហោតិ សប្បិ វា តេលំ វា ឧត្តរិភង្គំ វា, ថេរេន វត្តព្ពោ “សព្ពេសំ សមកំ សម្បាទេហី”តិ។ តទញ្ច ន កេវលំ សប្បិអាទីសុ, ឱទនេបិ វត្តព្ពំ។ សប្បិអាទីសុ បន យំ អប្បំ ហោតិ ឯកស្ស វា ទ្វិន្នំ វា អនុរូបំ, តំ សព្ពេសំ សមកំ សម្បាទេហីតិ វុត្តេ មនុស្សានំ វិហេសា ហោតិ, តស្មា តាទិសំ សកឹ វា ទ្វិក្ខត្តុំ វា គហេត្វា សេសំ ន គហេតព្ពំ។ សក្កច្ចំ បិណ្ឌបាតោ បដិគ្គហេតព្ពោ, បត្តសញ្ញិនា បិណ្ឌបាតោ បដិគ្គហេតព្ពោ, សមសូបកោ សមតិត្តិកោ បិណ្ឌបាតោ បដិគ្គហេតព្ពោ, ន តាវ ថេរេន ភុញ្ជិតព្ពំ, យាវ ន សព្ពេសំ ឱទនោ សម្បត្តោ ហោតិ។ តទញ្ច យំ បរិច្ឆិន្នភិក្ខុកំ ភត្តគ្គំ, យត្ថ មនុស្សា សព្ពេសំ បាបេត្វា វន្ទិត្វាកាមា ហោន្តិ, តំ សន្ធាយ វុត្តំ ។ យំ បន មហាភត្តគ្គំ ហោតិ, យត្ថ ឯកស្មឹ បទេសេ ភុញ្ជន្តិ, ឯកស្មឹ បទេសេ ឧទកំ ទីយតិ, តត្ថ យថាសុខំ ភុញ្ជិតព្ពំ។

សក្កច្ចំ បិណ្ឌបាតោ ភុញ្ជិតព្ពោ, បត្តសញ្ញិនា បិណ្ឌបាតោ ភុញ្ជិតព្ពោ, សបទានោ បិណ្ឌបាតោ ភុញ្ជិតព្ពោ, សមសូបកោ បិណ្ឌបាតោ ភុញ្ជិតព្ពោ, ន ថូបកតោ ឱមទ្ទិត្វា បិណ្ឌបាតោ ភុញ្ជិតព្ពោ, ន សូបំ វា ព្យញ្ជនំ វា ឱទនេន បដិច្ឆាទេតព្ពំ ភិយ្យោកម្យតំ ឧបាទាយ, ន សូបំ វា ឱទនំ វា អគិលានេន អត្តនោ អត្ថាយ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ជិតព្ពំ, ន ឧជ្ឈានសញ្ញិនា បរេសំ បត្តោ ឱលោកេតព្ពោ, នាតិមហន្តោ កពឡោ កាតព្ពោ, បរិមណ្ឌលំ អាលោបោ កាតព្ពោ, ន អនាហដេ កពឡេ មុខទ្វារំ វិវរិតព្ពំ, ន ភុញ្ជមានេន សព្ពោ ហត្ថោ មុខេ បក្ខិបិតព្ពោ, ន សកពឡេន មុខេន ព្យាហរិតព្ពំ, ន បិណ្ឌុក្ខេបកំ ភុញ្ជិតព្ពំ, ន កពឡាវច្ឆេទកំ, ន អវគណ្ឌការកំ, ន ហត្ថនិទ្ធុនកំ, ន សិត្ថាវការកំ, ន ជិវ្ហានិច្ឆារកំ, ន ចបុចបុការកំ, ន សុរុសុរុការកំ, ន ហត្ថនិល្លេហកំ, ន បត្តនិល្លេហកំ, ន ឱដ្ឋនិល្លេហកំ ភុញ្ជិតព្ពំ។

ន សាមិសេន ហត្ថេន បានីយថាលកោ បដិគ្គហេតព្ពោ, ន តាវ ថេរេន ហត្ថធោវនឧទកំ បដិគ្គហេតព្ពំ, យាវ ន សព្ពេ ភុត្តាវិនោ ហោន្តិ។ សចេ មនុស្សា “ធោវថ, ភន្តេ, បត្តញ្ច ហត្ថេ ចា”តិ វទន្តិ, ភិក្ខូ វា “តុម្ហេ ឧទកំ គណ្ហថា”តិ វទន្តិ, វដ្ដតិ។ ឧទកេ ទីយមានេ ឧភោហិ ហត្ថេហិ បត្តំ បដិគ្គហេត្វា ឧទកំ បដិគ្គហេតព្ពំ, នីចំ កត្វា ឧទកសទ្ទំ អករោន្តេន អបដិឃំសន្តេន បត្តោ ធោវិតព្ពោ។ សចេ ឧទកបដិគ្គាហកោ ហោតិ, នីចំ កត្វា ឧទកបដិគ្គាហកេ ឧទកំ អាសិញ្ចិតព្ពំ “មា ឧទកបដិគ្គាហកោ ឧទកេន ឱសិញ្ចិ, មា សាមន្តា ភិក្ខូ ឧទកេន ឱសិញ្ចឹសុ, មា សង្ឃាដិ ឧទកេន ឱសិញ្ចី”តិ។ សចេ ឧទកបដិគ្គាហកោ ន ហោតិ, នីចំ កត្វា ឆមាយ ឧទកំ អាសិញ្ចិតព្ពំ “មា សាមន្តា ភិក្ខូ ឧទកេន ឱសិញ្ចឹសុ, មា សង្ឃាដិ ឧទកេន ឱសិញ្ចី”តិ, ន សសិត្ថកំ បត្តធោវនំ អន្តរឃរេ ឆឌ្ឌេតព្ពំ។

ភត្តគ្គតោ ឧដ្ឋាយ និវត្តន្តេសុ នវកេហិ ភិក្ខូហិ បឋមតរំ និវត្តិតព្ពំ, បច្ឆា ថេរេហិ។ សម្ពាធេសុ ហិ ឃរេសុ មហាថេរានំ និក្ខមនោកាសោ ន ហោតិ, តស្មា ឯវំ វុត្តំ។ ឯវំ និវត្តន្តេហិ បន នវកេហិ គេហទ្វារេ ឋត្វា ថេរេសុ និក្ខមន្តេសុ បដិបាដិយា គន្តព្ពំ។ សចេ បន មហាថេរា ធុរេ និសិន្នា ហោន្តិ, នវកា អន្តោគេហេ, ថេរាសនតោ បដ្ឋាយ បដិបាដិយា ឯវ និក្ខមិតព្ពំ , កាយេន កាយំ អសង្ឃដ្ដេន្តេន យថា អន្តរេន មនុស្សា គន្តុំ សក្កោន្តិ, ឯវំ វិវរិយ បាឡិយា គន្តព្ពំ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ថេរេន ភិក្ខុនា ភត្តគ្គេ អនុមោទិតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ៣៦២) វចនតោ សង្ឃត្ថេរេន ភត្តគ្គេ អនុមោទិតព្ពំ។ តំ ឯកមេវ ឱហាយ សេសេហិ ន គន្តព្ពំ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ភត្តគ្គេ ចតូហិ បញ្ចហិ ថេរានុថេរេហិ ភិក្ខូហិ អាគមេតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ៣៦២) វចនតោ សង្ឃត្ថេរេន អនុមោទនត្ថាយ និសិន្នេ ហេដ្ឋា បដិបាដិយា ចតូហិ និសីទិតព្ពំ, អនុថេរេ និសិន្នេ មហាថេរេន ច ហេដ្ឋា ច តីហិ និសីទិតព្ពំ, បញ្ចមេ និសិន្នេ ឧបរិ ចតូហិ និសីទិតព្ពំ, សង្ឃត្ថេរេន ហេដ្ឋា ទហរភិក្ខុស្មឹ អជ្ឈិដ្ឋេបិ សង្ឃត្ថេរតោ បដ្ឋាយ ចតូហិ និសីទិតព្ពមេវ។ សចេ បន អនុមោទកោ ភិក្ខុ “គច្ឆថ, ភន្តេ, អាគមេតព្ពកិច្ចំ នត្ថី”តិ វទតិ, គន្តុំ វដ្ដតិ។ មហាថេរេន “គច្ឆាម, អាវុសោ”តិ វុត្តេ “គច្ឆថា”តិ វទតិ, ឯវម្បិ វដ្ដតិ, “ពហិគាមេ អាគមិស្សាមា”តិ អាភោគំ កត្វាបិ ពហិគាមំ គន្ត្វា អត្តនោ និស្សិតកេ “តុម្ហេ តស្ស អាគមនំ អាគមេថា”តិ វត្វាបិ គន្តុំ វដ្ដតិយេវ។ សចេ បន មនុស្សា អត្តនោ រុចិតេន ឯកេន អនុមោទនំ ការេន្តិ, នេវ តស្ស អនុមោទតោ អាបត្តិ, ន មហាថេរស្ស ភារោ ហោតិ។ ឧបនិសិន្នកថាយមេវ ហិ មនុស្សេសុ កថាបេន្តេសុ ថេរោ អាបុច្ឆិតព្ពោ។ មហាថេរេន ច អនុមោទនាយ អជ្ឈិដ្ឋោវ អាគមេតព្ពោតិ ឥទមេត្ថ លក្ខណំ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សតិ ករណីយេ អានន្តរិកំ ភិក្ខុំ អាបុច្ឆិត្វា គន្តុ”ន្តិ (ចូឡវ. ៣៦២) វចនតោ បន វច្ចាទិបីឡិតេន អនន្តរំ ភិក្ខុំ អាបុច្ឆិត្វា គន្តព្ពន្តិ។ ឥទំ ភត្តគ្គវត្តំ។

១៨៩. បិណ្ឌចារិកវត្តេ បន បិណ្ឌចារិកេន ភិក្ខុនា “ឥទានិ គាមំ បវិសិស្សាមី”តិ តិមណ្ឌលំ បដិច្ឆាទេន្តេន បរិមណ្ឌលំ និវាសេត្វា កាយពន្ធនំ ពន្ធិត្វា សគុណំ កត្វា សង្ឃាដិយោ បារុបិត្វា គណ្ឋិកំ បដិមុញ្ចិត្វា ធោវិត្វា បត្តំ គហេត្វា សាធុកំ អតរមានេន គាមោ បវិសិតព្ពោ។ សុប្បដិច្ឆន្នេន អន្តរឃរេ គន្តព្ពន្តិអាទិ សព្ពំ ភត្តគ្គវត្តេ វុត្តនយេនេវ ឥធាបិ វេទិតព្ពំ។

និវេសនំ បវិសន្តេន សល្លក្ខេតព្ពំ “ឥមិនា បវិសិស្សាមិ, ឥមិនា និក្ខមិស្សាមី”តិ, នាតិសហសា បវិសិតព្ពំ, នាតិទូរេ នាច្ចាសន្នេ ឋាតព្ពំ, នាតិចិរំ ឋាតព្ពំ, នាតិលហុកំ និវត្តិតព្ពំ, ឋិតេន សល្លក្ខេតព្ពំ “ភិក្ខំ ទាតុកាមា វា អទាតុកាមា វា”តិ ។ សចេ កម្មំ វា និក្ខិបតិ, អាសនា វា វុដ្ឋាតិ, កដច្ឆុំ វា បរាមសតិ, ភាជនំ វា បរាមសតិ, ឋបេតិ វា, “ទាតុកាមស្សា”តិ ឋាតព្ពំ។ ភិក្ខាយ ទីយមានាយ វាមេន ហត្ថេន សង្ឃាដឹ ឧច្ចារេត្វា ទក្ខិណេន ហត្ថេន បត្តំ បណាមេត្វា ឧភោហិ ហត្ថេហិ បត្តំ បដិគ្គហេត្វា ភិក្ខា បដិគ្គហេតព្ពា, ឥត្ថី វា ហោតុ បុរិសោ វា, ភិក្ខាទានសមយេ មុខំ ន ឱលោកេតព្ពំ, សល្លក្ខេតព្ពំ “សូបំ ទាតុកាមា វា អទាតុកាមា វា”តិ។ សចេ កដច្ឆុំ វា បរាមសតិ, ភាជនំ វា បរាមសតិ, ឋបេតិ វា, “ទាតុកាមស្សា”តិ ឋាតព្ពំ។ ភិក្ខាយ ទិន្នាយ សង្ឃាដិយា បត្តំ បដិច្ឆាទេត្វា សាធុកំ អតរមានេន និវត្តិតព្ពំ។

យោ បឋមំ គាមតោ បិណ្ឌាយ បដិក្កមតិ, តេន អាសនំ បញ្ញបេតព្ពំ, បាទោទកំ បាទបីឋំ បាទកឋលិកំ ឧបនិក្ខិបិតព្ពំ, អវក្ការបាតិ ធោវិត្វា ឧបដ្ឋាបេតព្ពា, បានីយំ បរិភោជនីយំ ឧបដ្ឋាបេតព្ពំ។ យោ បច្ឆា គាមតោ បិណ្ឌាយ បដិក្កមតិ, សចេ ហោតិ ភុត្តាវសេសោ, សចេ អាកង្ខតិ, ភុញ្ជិតព្ពំ។ នោ ចេ អាកង្ខតិ, អប្បហរិតេ វា ឆឌ្ឌេតព្ពំ, អប្បាណកេ វា ឧទកេ ឱបិលាបេតព្ពំ, តេន អាសនំ ឧទ្ធរិតព្ពំ, បាទោទកំ បាទបីឋំ បាទកឋលិកំ បដិសាមេតព្ពំ, អវក្ការបាតិ ធោវិត្វា បដិសាមេតព្ពា, បានីយំ បរិភោជនីយំ បដិសាមេតព្ពំ, ភត្តគ្គំ សម្មជ្ជិតព្ពំ។ យោ បស្សតិ បានីយឃដំ វា បរិភោជនីយឃដំ វា វច្ចឃដំ វា រិត្តំ តុច្ឆំ, តេន ឧបដ្ឋាបេតព្ពំ។ សចស្ស ហោតិ អវិសយ្ហំ, ហត្ថវិការេន ទុតិយំ អាមន្តេត្វា ហត្ថវិលង្ឃកេន ឧបដ្ឋាបេតព្ពំ, ន ច តប្បច្ចយា វាចា ភិន្ទិតព្ពាតិ។ ឥទំ បិណ្ឌចារិកវត្តំ។

១៩០. អារញ្ញិកវត្តេ អារញ្ញិកេន ភិក្ខុនា កាលស្សេវ ឧដ្ឋាយ បត្តំ ថវិកាយ បក្ខិបិត្វា អំសេ លគ្គេត្វា ចីវរំ ខន្ធេ ករិត្វា ឧបាហនា អារោហិត្វា ទារុភណ្ឌំ មត្តិកាភណ្ឌំ បដិសាមេត្វា ទ្វារវាតបានំ ថកេត្វា វសនដ្ឋានតោ និក្ខមិតព្ពំ។ “ឥទានិ គាមំ បវិសិស្សាមា”តិ ឧបាហនា ឱមុញ្ចិត្វា នីចំ កត្វា បប្ផោដេត្វា ថវិកាយ បក្ខិបិត្វា អំសេ លគ្គេត្វា តិមណ្ឌលំ បដិច្ឆាទេន្តេន បរិមណ្ឌលំ និវាសេត្វា កាយពន្ធនំ ពន្ធិត្វា សគុណំ កត្វា សង្ឃាដិយោ បារុបិត្វា គណ្ឋិកំ បដិមុញ្ចិត្វា ធោវិត្វា បត្តំ គហេត្វា សាធុកំ អតរមានេន គាមោ បវិសិតព្ពោ។ សុប្បដិច្ឆន្នេន អន្តរឃរេ គន្តព្ពន្តិអាទិ សព្ពំ គមនវិធានំ ឥធាបិ ភត្តគ្គវត្តេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។

និវេសនំ បវិសន្តេន សល្លក្ខេតព្ពំ “ឥមិនា បវិសិស្សាមិ, ឥមិនា និក្ខមិស្សាមី”តិអាទិ សព្ពំ ភិក្ខាចារវិធានំ បិណ្ឌចារិកវត្តេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។ អារញ្ញិកេន ភិក្ខុនា បានីយំ បរិភោជនីយំ ឧបដ្ឋាបេតព្ពំ។ សចេ ភាជនានិ នប្បហោន្តិ, បានីយមេវ បរិភោជនីយម្បិ កត្វា ឧបដ្ឋាបេតព្ពំ។ ភាជនំ អលភន្តេន វេឡុនាឡិកាយបិ ឧបដ្ឋាបេតព្ពំ។ តម្បិ អលភន្តស្ស យថា សមីបេ ឧទកអាវាដោ ហោតិ, ឯវំ កាតព្ពំ។ អគ្គិ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ, អរណិសហិតំ ឧបដ្ឋាបេតព្ពំ, អរណិសហិតេ សតិ អគ្គឹ អកាតុម្បិ វដ្ដតិ។ យថា ច អារញ្ញិកស្ស, ឯវំ កន្តារប្បដិបន្នស្សបិ អរណិសហិតំ ឥច្ឆិតព្ពំ។ គណវាសិនោ បន តេន វិនាបិ វដ្ដតិ។ កត្តរទណ្ឌោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ, នក្ខត្តបទានិ ឧគ្គហេតព្ពានិ សកលានិ វា ឯកទេសានិ វា, ទិសាកុសលេន ភវិតព្ពំ។ ឥទំ អារញ្ញិកវត្តំ។

១៨១. សេនាសនវត្តំ យស្មិំ វិហារេ វិហរតិ, សចេ សោ វិហារោ ឧក្លាបោ ហោតិ, សចេ ឧស្សហតិ, សោធេតព្ពោ។ វិហារំ សោធេន្តេន បឋមំ បត្តចីវរំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្ពំ, និសីទនបច្ចត្ថរណំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្ពំ, ភិសិពិម្ពោហនំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្ពំ, មញ្ចោ នីចំ កត្វា សាធុកំ អប្បដិឃំសន្តេន អសង្ឃដ្ដេន្តេន កវាដបីឋំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្ពោ, បីឋំ នីចំ កត្វា សាធុកំ អប្បដិឃំសន្តេន អសង្ឃដ្ដេន្តេន កវាដបីឋំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្ពំ, មញ្ចបដិបាទកា នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្ពា, ខេឡមល្លកោ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្ពោ, អបស្សេនផលកំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្ពំ, ភូម្មត្ថរណំ យថាបញ្ញត្តំ សល្លក្ខេត្វា នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្ពំ។ សចេ វិហារេ សន្តានកំ ហោតិ, ឧល្លោកា បឋមំ ឱហារេតព្ពំ, អាលោកសន្ធិកណ្ណភាគា បមជ្ជិតព្ពា។ សចេ គេរុកបរិកម្មកតា ភិត្តិ កណ្ណកិតា ហោតិ, ចោឡកំ តេមេត្វា បីឡេត្វា បមជ្ជិតព្ពា។ សចេ កាឡវណ្ណកតា ភូមិ កណ្ណកិតា ហោតិ, ចោឡកំ តេមេត្វា បីឡេត្វា បមជ្ជិតព្ពា។ សចេ អកតា ហោតិ ភូមិ, ឧទកេន បរិប្ផោសិត្វា បរិប្ផោសិត្វា សម្មជ្ជិតព្ពា “មា វិហារោ រជេន ឧហញ្ញី”តិ, សង្ការំ វិចិនិត្វា ឯកមន្តំ ឆឌ្ឌេតព្ពំ។

ន ភិក្ខុសាមន្តា សេនាសនំ បប្ផោដេតព្ពំ, ន វិហារសាមន្តា សេនាសនំ បប្ផោដេតព្ពំ, ន បានីយសាមន្តា សេនាសនំ បប្ផោដេតព្ពំ, ន បរិភោជនីយសាមន្តា សេនាសនំ បប្ផោដេតព្ពំ, ន បដិវាតេ អង្គណេ សេនាសនំ បប្ផោដេតព្ពំ, អធោវាតេ សេនាសនំ បប្ផោដេតព្ពំ។

ភូម្មត្ថរណំ ឱតាបេត្វា សោធេត្វា បប្ផោដេត្វា អតិហរិត្វា យថាបញ្ញត្តំ បញ្ញបេតព្ពំ, មញ្ចបដិបាទកា ឯកមន្តំ ឱតាបេត្វា បមជ្ជិត្វា អតិហរិត្វា យថាឋានេ ឋបេតព្ពា, មញ្ចោ ឯកមន្តំ ឱតាបេត្វា សោធេត្វា បប្ផោដេត្វា នីចំ កត្វា សាធុកំ អប្បដិឃំសន្តេន អសង្ឃដ្ដេន្តេន កវាដបីឋំ អតិហរិត្វា យថាបញ្ញត្តំ បញ្ញបេតព្ពោ, បីឋំ ឯកមន្តំ ឱតាបេត្វា សោធេត្វា បប្ផោដេត្វា នីចំ កត្វា សាធុកំ អប្បដិឃំសន្តេន អសង្ឃដ្ដេន្តេន កវាដបីឋំ អតិហរិត្វា យថាបញ្ញត្តំ បញ្ញបេតព្ពំ , ភិសិពិម្ពោហនំ ឯកមន្តំ ឱតាបេត្វា សោធេត្វា បប្ផោដេត្វា អតិហរិត្វា យថាបញ្ញត្តំ បញ្ញបេតព្ពំ, និសីទនបច្ចត្ថរណំ ឱតាបេត្វា បប្ផោដេត្វា អតិហរិត្វា យថាបញ្ញត្តំ បញ្ញបេតព្ពំ, ខេឡមល្លកោ ឯកមន្តំ ឱតាបេត្វា បមជ្ជិត្វា អតិហរិត្វា យថាឋានេ ឋបេតព្ពោ, អបស្សេនផលកំ ឯកមន្តំ ឱតាបេត្វា បមជ្ជិត្វា យថាឋានេ ឋបេតព្ពំ។ បត្តចីវរំ និក្ខិបិតព្ពំ, បត្តំ និក្ខិបន្តេន ឯកេន ហត្ថេន បត្តំ គហេត្វា ឯកេន ហត្ថេន ហេដ្ឋាមញ្ចំ វា ហេដ្ឋាបីឋំ វា បរាមសិត្វា បត្តោ និក្ខិបិតព្ពោ, ន ច អនន្តរហិតាយ ភូមិយា បត្តោ និក្ខិបិតព្ពោ។ ចីវរំ និក្ខិបន្តេន ឯកេន ហត្ថេន ចីវរំ គហេត្វា ឯកេន ហត្ថេន ចីវរវំសំ វា ចីវររជ្ជុំ វា បមជ្ជិត្វា បារតោ អន្តំ, ឱរតោ ភោគំ កត្វា ចីវរំ និក្ខិបិតព្ពំ។

សចេ បុរត្ថិមា សរជា វាតា វាយន្តិ, បុរត្ថិមា វាតបានា ថកេតព្ពា។ សចេ បច្ឆិមា, ឧត្តរា, ទក្ខិណា សរជា វាតា វាយន្តិ, ទក្ខិណា វាតបានា ថកេតព្ពា។ សចេ សីតកាលោ ហោតិ, ទិវា វាតបានា វិវរិតព្ពា, រត្តិំ ថកេតព្ពា។ សចេ ឧណ្ហកាលោ ហោតិ, ទិវា វាតបានា ថកេតព្ពា, រត្តិំ វិវរិតព្ពា។

សចេ ឧក្លាបំ ហោតិ, បរិវេណំ សម្មជ្ជិតព្ពំ, កោដ្ឋកោ សម្មជ្ជិតព្ពោ, ឧបដ្ឋានសាលា សម្មជ្ជិតព្ពា, អគ្គិសាលា សម្មជ្ជិតព្ពា, វច្ចកុដិ សម្មជ្ជិតព្ពា។ សចេ បានីយំ ន ហោតិ, បានីយំ ឧបដ្ឋាបេតព្ពំ។ សចេ បរិភោជនីយំ ន ហោតិ, បរិភោជនីយំ ឧបដ្ឋាបេតព្ពំ។ សចេ អាចមនកុម្ភិយា ឧទកំ ន ហោតិ, អាចមនកុម្ភិយា ឧទកំ អាសិញ្ចិតព្ពំ។

សចេ វុឌ្ឍេន សទ្ធិំ ឯកវិហារេ វិហរតិ, ន វុឌ្ឍំ អនាបុច្ឆា ឧទ្ទេសោ ទាតព្ពោ, ន បរិបុច្ឆា ទាតព្ពា, ន សជ្ឈាយោ កាតព្ពោ, ន ធម្មោ ភាសិតព្ពោ, ន បទីបោ កាតព្ពោ, ន បទីបោ វិជ្ឈាបេតព្ពោ, ន វាតបានា វិវរិតព្ពា, ន វាតបានា ថកេតព្ពា។ ទ្វារំ នាម យស្មា មហាវឡញ្ជំ, តស្មា តត្ថ អាបុច្ឆនកិច្ចំ នត្ថិ, សេសានិ បន ឧទ្ទេសទានាទីនិ អាបុច្ឆិត្វាវ កាតព្ពានិ, ទេវសិកម្បិ អាបុច្ឆិតុំ វដ្ដតិ។ អថាបិ “ភន្តេ, អាបុច្ឆិតមេវ ហោតូ”តិ វុត្តេ វុឌ្ឍតរោ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆតិ, សយមេវ វា “ត្វំ យថាសុខំ វិហរាហី”តិ វទតិ, ឯវម្បិ វដ្ដតិ។ សភាគស្ស វិស្សាសេនបិ វដ្ដតិយេវ។ សចេ វុឌ្ឍេន សទ្ធិំ ឯកចង្កមេ ចង្កមតិ, យេន វុឌ្ឍោ, តេន បរិវត្តេតព្ពំ, ន ច វុឌ្ឍោ សង្ឃាដិកណ្ណេន ឃដ្ដេតព្ពោ។ ឥទំ សេនាសនវត្តំ។

១៨២. ជន្តាឃរវត្តំ យោ បឋមំ ជន្តាឃរំ គច្ឆតិ, សចេ ឆារិកា ឧស្សន្នា ហោតិ, ឆារិកា ឆឌ្ឌេតព្ពា។ សចេ ឧក្លាបំ ហោតិ, ជន្តាឃរំ សម្មជ្ជិតព្ពំ, បរិភណ្ឌំ សម្មជ្ជិតព្ពំ, បរិវេណំ សម្មជ្ជិតព្ពំ, កោដ្ឋកោ សម្មជ្ជិតព្ពោ, ជន្តាឃរសាលា សម្មជ្ជិតព្ពា, ចុណ្ណំ សន្នេតព្ពំ, មត្តិកា តេមេតព្ពា, ឧទកទោណិយា ឧទកំ អាសិញ្ចិតព្ពំ។ ជន្តាឃរំ បវិសន្តេន មត្តិកាយ មុខំ មក្ខេត្វា បុរតោ ច បច្ឆតោ ច បដិច្ឆាទេត្វា ជន្តាឃរំ បវិសិតព្ពំ, ន ថេរេ ភិក្ខូ អនុបខជ្ជ និសីទិតព្ពំ, ន នវា ភិក្ខូ អាសនេន បដិពាហិតព្ពា។ សចេ ឧស្សហតិ, ជន្តាឃរេ ថេរានំ ភិក្ខូនំ

បរិកម្មំ កាតព្ពំ។ ជន្តាឃរា និក្ខមន្តេន ជន្តាឃរបីឋំ អាទាយ បុរតោ ច បច្ឆតោ ច បដិច្ឆាទេត្វា ជន្តាឃរា និក្ខមិតព្ពំ។ សចេ ឧស្សហតិ, ឧទកេបិ ថេរានំ ភិក្ខូនំ បរិកម្មំ កាតព្ពំ, ន ថេរានំ ភិក្ខូនំ បុរតោ នហាយិតព្ពំ, ន ឧបរិតោ នហាយិតព្ពំ, នហាតេន ឧត្តរន្តេន ឱតរន្តានំ មគ្គោ ទាតព្ពោ។ យោ បច្ឆា ជន្តាឃរា និក្ខមតិ, សចេ ជន្តាឃរំ ចិក្ខល្លំ ហោតិ, ធោវិតព្ពំ, មត្តិកាទោណិំ ធោវិត្វា ជន្តាឃរបីឋំ បដិសាមេត្វា អគ្គឹ វិជ្ឈាបេត្វា ទ្វារំ ថកេត្វា បក្កមិតព្ពំ។ ឥទំ ជន្តាឃរវត្តំ។

១៨៣. **វច្ចកុដិវត្តេ** យោ វច្ចកុដី គច្ឆតិ, ពហិ ឋិតេន ឧក្កាសិតព្ពំ, អន្តោ និសិន្នេនបិ ឧក្កាសិតព្ពំ, ចីវរវំសេ វា ចីវររជ្ជុយា វា ចីវរំ និក្ខិបិត្វា សាធុកំ អតរមានេន វច្ចកុដិ បវិសិតព្ពា, នាតិសហសា បវិសិតព្ពា, ន ឧព្ភជិត្វា បវិសិតព្ពា, វច្ចបាទុកាយ ឋិតេន ឧព្ភជិតព្ពំ, ន និត្ថុនន្តេន វច្ចោ កាតព្ពោ, ន ទន្តកដ្ឋំ ខាទន្តេន វច្ចោ កាតព្ពោ, ន ពហិទ្ធា វច្ចទោណិកាយ វច្ចោ កាតព្ពោ, ន ពហិទ្ធា បស្សាវទោណិកាយ បស្សាវោ កាតព្ពោ, ន បស្សាវទោណិកាយ ខេឡោ កាតព្ពោ, ផាលិតេន វា ខរេន វា គណ្ឋិកេន វា កណ្ដកេន វា សុសិរេន វា បូតិនា វា កដ្ឋេន ន អវលេខិតព្ពំ, អវលេខនកដ្ឋំ បន អគ្គហេត្វា បវិដ្ឋស្ស អាបត្តិ នត្ថិ, ន អវលេខនកដ្ឋំ វច្ចកូបម្ហិ បាតេតព្ពំ, វច្ចបាទុកាយ ឋិតេន បដិច្ឆាទេតព្ពំ, នាតិសហសា និក្ខមិតព្ពំ, ន ឧព្ភជិត្វា និក្ខមិតព្ពំ, អាចមនបាទុកាយ ឋិតេន ឧព្ភជិតព្ពំ, ន ចបុចបុការកំ អាចមេតព្ពំ, ន អាចមនសរាវកេ ឧទកំ សេសេតព្ពំ។ ឥទញ្ច សព្ពសាធារណដ្ឋានំ សន្ធាយ វុត្តំ។ តត្រ ហិ អញ្ញេ អញ្ញេ អាគច្ឆន្តិ, តស្មា ឧទកំ ន សេសេតព្ពំ។ យំ បន សង្ឃិកេបិ វិហារេ ឯកទេសេ និពទ្ធគមនត្ថាយ កតំ ឋានំ ហោតិ បុគ្គលិកដ្ឋានំ វា, តស្មិំ វដ្ដតិ។ វិរេចនំ បិវិត្វា បុនប្បុនំ បវិសន្តស្សបិ វដ្ដតិយេវ។ អាចមនបាទុកាយ ឋិតេន បដិច្ឆាទេតព្ពំ។

សចេ វច្ចកុដិ ឧហតា ហោតិ ពហិ វច្ចមក្ខិតា, ឧទកំ អាហរិត្វា ធោវិតព្ពា។ ឧទកំ អត្ថិ, ភាជនំ នត្ថិ, អសន្តំ នាម ហោតិ។ ភាជនំ អត្ថិ, ឧទកំ នត្ថិ, ឯតម្បិ អសន្តំ ។ ឧភយស្មិំ អសតិ អសន្តមេវ, កដ្ឋេន វា កេនចិ វា បុញ្ឆិត្វា គន្តព្ពំ។ សចេ អវលេខនបិដកោ បូរិតោ ហោតិ, អវលេខនកដ្ឋំ ឆឌ្ឌេតព្ពំ។ សចេ កចវរំ អត្ថិ, វច្ចកុដិ សម្មជ្ជិតព្ពា, បរិភណ្ឌំ សម្មជ្ជិតព្ពំ, បរិវេណំ សម្មជ្ជិតព្ពំ, កោដ្ឋកោ សម្មជ្ជិតព្ពោ។ សចេ អាចមនកុម្ភិយា ឧទកំ ន ហោតិ, អាចមនកុម្ភិយា ឧទកំ អាសិញ្ចិតព្ពំ។

“ន, ភិក្ខវេ, វច្ចំ កត្វា សតិ ឧទកេ នាចមេតព្ពំ, យោ នាចមេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ៣៧៣) វចនតោ ឧទកេ សតិ ឧទកកិច្ចំ អករោន្តស្ស អាបត្តិ។ សចេ ឧទកំ អត្ថិ, បដិច្ឆន្នដ្ឋានំ បន នត្ថិ, ភាជនេន នីហរិត្វា អាចមិតព្ពំ។ ភាជនេ អសតិ បត្តេន នីហរិតព្ពំ, បត្តេបិ អសតិ អសន្តំ នាម ហោតិ។ “ឥទំ អតិវិវដំ, បុរតោ អញ្ញំ ឧទកំ ភវិស្សតី”តិ គតស្ស ឧទកំ អលភន្តស្សេវ ភិក្ខាចារវេលា ហោតិ, កដ្ឋេន វា កេនចិ វា បុញ្ឆិត្វា គន្តព្ពំ, ភុញ្ជិតុម្បិ អនុមោទិតុម្បិ វដ្ដតិ។ “ន, ភិក្ខវេ, វច្ចកុដិយា យថាវុឌ្ឍំ វច្ចោ កាតព្ពោ, យោ ករេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អាគតបដិបាដិយា វច្ចំ កាតុ”ន្តិ (ចុឡវ. ៣៧៣) វចនតោ វច្ចកុដី បវិសន្តេន អាគតបដិបាដិយា បវិសិតព្ពំ។ វច្ចកុដិយំ បស្សាវដ្ឋានេ នហានតិត្ថេតិ តីសុបិ អាគតបដិបាដិយេវ បមាណំ។ ឥទំ វច្ចកុដិវត្តំ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

ឧបជ្ឈាយាទិវត្តវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២៨. ចតុបច្ចយភាជនីយវិនិច្ឆយកថា

១៩៤. ចតុបច្ចយភាជនន្តិ ចីវរាទីនំ ចតុន្នំ បច្ចយានំ ភាជនំ។ តត្ថ ចីវរភាជនេ តាវ ចីវរបដិគ្គាហកោ វេទិតព្ពោ, ចីវរនិទហកោ វេទិតព្ពោ, ភណ្ឌាគារិកោ វេទិតព្ពោ, ភណ្ឌាគារំ វេទិតព្ពំ, ចីវរភាជកោ វេទិតព្ពោ, ចីវរភាជនំ វេទិតព្ពំ។

តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣៤០-៣៤២) “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតំ ភិក្ខុំ ចីវរបដិគ្គាហកំ សម្មន្និតុំ, យោ ន ឆន្ទាគតិំ គច្ឆេយ្យ, ន ទោសាគតិំ គច្ឆេយ្យ, ន មោហាគតិំ គច្ឆេយ្យ, ន ភយាគតិំ គច្ឆេយ្យ, គហិតាគហិតញ្ច ជានេយ្យា”តិ (មហាវ. ៣៤២) វចនតោ ឥមេហិ បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតោ **ចីវរបដិគ្គាហកោ** សម្មន្និតព្ពោ។ តត្ថ បច្ឆា អាគតានម្បិ អត្តនោ ញាតកាទីនំ បឋមតរំ បដិគ្គណ្ហន្តោ វា ឯកច្ចស្មិំ បេមំ ទស្សេត្វា គណ្ហន្តោ វា លោភបកតិតាយ អត្តនោ បរិណាមេន្តោ វា **ឆន្ទាគតិំ គច្ឆតិ នាម។** បឋមតរំ អាគតស្សបិ កោធវសេន បច្ឆា គណ្ហន្តោ វា ទុគ្គតមនុស្សេសុ អវមញ្ញំ កត្វា គណ្ហន្តោ វា “កិំ តេវ ឃរេ ឋបនោកាសោ នត្ថិ, តុម្ហាកំ សន្តកំ គហេត្វា គច្ឆថា”តិ ឯវំ សង្ឃស្ស លាភន្តរាយំ ករោន្តោ វា **ទោសាគតិំ គច្ឆតិ** នាម។ យោ បន មុដ្ឋស្សតិ អសម្បជានោ, អយំ **មោហាគតិំ គច្ឆតិ** នាម។ បច្ឆា អាគតានម្បិ ឥស្សរានំ ភយេន បឋមតរំ បដិគ្គណ្ហន្តោ វា “ចីវរបដិគ្គាហកដ្ឋានំ នាមេតំ ភារិយ”ន្តិ សន្តសន្តោ វា **ភយាគតិំ គច្ឆតិ នាម**។ “មយា ឥទញ្ចិទញ្ច គហិតំ, ឥទញ្ចិទញ្ច ន គហិត”ន្តិ ឯវំ ជានន្តោ **គហិតាគហិតំ ជានាតិ នាម**។ តស្មា យោ ឆន្ទាគតិអាទិវសេន ន គច្ឆតិ, ញាតកអញ្ញាតកអឌ្ឍទុគ្គតេសុ វិសេសំ អកត្វា អាគតបដិបាដិយា គណ្ហាតិ, សីលាចារបដិបត្តិយុត្តោ ហោតិ សតិមា មេធាវី ពហុស្សុតោ, សក្កោតិ ទាយកានំ វិស្សដ្ឋាយ វាចាយ បរិមណ្ឌលេហិ បទព្យញ្ជនេហិ អនុមោទនំ ករោន្តោ បសាទំ ជនេតុំ, ឯវរូបោ សម្មន្និតព្ពោ។

ឯវញ្ច បន សម្មន្និតព្ពោ។ បឋមំ ភិក្ខុ យាចិតព្ពោ, យាចិត្វា ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន សង្ឃោ ញាបេតព្ពោ –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ ចីវរបដិគ្គាហកំ សម្មន្នេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ ចីវរបដិគ្គាហកំ សម្មន្នតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ ចីវរបដិគ្គាហកស្ស សម្មុតិ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“សម្មតោ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ ចីវរបដិគ្គាហកោ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ (មហាវ. ៣៤២) –

ឥតិ ឥមាយ កម្មវាចាយ វា អបលោកនេន វា អន្តោវិហារេ សព្ពសង្ឃមជ្ឈេបិ ខណ្ឌសីមាយម្បិ សម្មន្និតុំ វដ្ដតិយេវ។ ឯវំ សម្មតេន ច វិហារបច្ចន្តេ វា បធានឃរេ វា ន អច្ឆិតព្ពំ។ យត្ថ បន អាគតាគតា មនុស្សា សុខំ បស្សន្តិ, តាទិសេ ធុរវិហារដ្ឋានេ ពីជនិំ បស្សេ ឋបេត្វា សុនិវត្ថេន សុបារុតេន និសីទិតព្ពំ។

១៩៥. ចីវរនិទហកោបិ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតំ ភិក្ខុំ ចីវរនិទហកំ សម្មន្និតុំ, យោ ន ឆន្ទាគតិំ គច្ឆេយ្យ, ន ទោសាគតិំ គច្ឆេយ្យ, ន មោហាគតិំ គច្ឆេយ្យ, ន ភយាគតិំ គច្ឆេយ្យ, និហិតានិហិតញ្ច ជានេយ្យា”តិ វចនតោ បញ្ចង្គសមន្នាគតោ ភិក្ខុ –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ ចីវរនិទហកំ សម្មន្នេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃោ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ ចីវរនិទហកំ សម្មន្នតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ ចីវរនិទហកស្ស សម្មុតិ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“សម្មតោ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ ចីវរនិទហកោ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ (មហាវ. ៣៤២) –

ឥតិ ឥមាយ កម្មវាចាយ វា អបលោកនេន វា វុត្តនយេនេវ សម្មន្និតព្ពោ។

១៨៦. **ភណ្ឌាគារិកោបិ** “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតំ ភិក្ខុំ ភណ្ឌាគារិកំ សម្មន្និតុំ, យោ ន ឆន្ទាគតឹ គច្ឆេយ្យ, ន ទោសាគតឹ គច្ឆេយ្យ, ន មោហាគតឹ គច្ឆេយ្យ, ន ភយាគតឹ គច្ឆេយ្យ, គុត្តាគុត្តញ្ច ជានេយ្យា”តិ (មហាវ. ៣៤៣) វចនតោ បញ្ចង្គសមន្នាគតោ ភិក្ខុ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ ភណ្ឌាគារិកំ សម្មន្នេយ្យា”តិអាទិនា (មហាវ. ៣៤៣) នយេន កម្មវាចាយ វា អបលោកនេន វា សម្មន្និតព្ពោ។

ឯត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣៤៣) ច យត្ថ ឆទនាទីសុ កោចិ ទោសោ នត្ថិ, តំ គុត្តំ។ យត្ថ បន ឆទនតិណំ វា ឆទនិដ្ឋកា វា យត្ថ កត្ថចិ បតិតា, យេន ឱវស្សតិ វា, មូសិកាទីនំ វា បវេសោ ហោតិ, ភិត្តិអាទីសុ វា កត្ថចិ ឆិទ្ទំ ហោតិ, ឧបចិកា វា ឧដ្ឋហន្តិ, តំ សព្ពំ អគុត្តំ នាម។ តំ សល្លក្ខេត្វា ភណ្ឌាគារិកេន បដិសង្ខរិតព្ពំ។ សីតសមយេ ទ្វារញ្ច វាតបានញ្ច សុបិហិតំ កាតព្ពំ។ សីតេន ហិ ចីវរានិ កណ្ណកិតានិ ហោន្តិ។ ឧណ្ហសមយេ អន្តរន្តរា វាតប្បវេសនត្ថំ វិវរិតព្ពំ។ ឯវំ ករោន្តោ ហិ **គុត្តាគុត្តំ ជានាតិ** នាម។

១៨៧. “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ភណ្ឌាគារំ សម្មន្និតុំ, យំ សង្ឃោ អាកង្ខតិ វិហារំ វា អឌ្ឍយោគំ វា បាសាទំ វា ហម្មិយំ វា គុហំ វា”តិ (មហាវ. ៣៤៣) វចនតោ **ភណ្ឌាគារំ** សម្មន្និត្វា ឋបេតព្ពំ។ ឯត្ថ ច យោ អារាមមជ្ឈេ អារាមិកសាមណេរាទីហិ អវិវិត្តោ សព្ពេសំ សមោសរណដ្ឋានេ វិហារោ វា អឌ្ឍយោគោ វា ហោតិ, សោ សម្មន្និតព្ពោ។ បច្ចន្តសេនាសនំ បន ន សម្មន្និតព្ពំ។ ឥមំ បន ភណ្ឌាគារំ ខណ្ឌសីមំ គន្ត្វា ខណ្ឌសីមាយ និសិន្នេហិ សម្មន្និតុំ ន វដ្ដតិ។ វិហារមជ្ឈេយេវ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ វិហារំ ភណ្ឌាគារំ សម្មន្នេយ្យា”តិអាទិនា (មហាវ. ៣៤៣) នយេន កម្មវាចាយ វា អបលោកនេន វា សម្មន្និតព្ពំ។

ចីវរបដិគ្គាហកាទីហិ បន តីហិបិ អត្តនោ វត្តំ ជានិតព្ពំ។ តត្ថ ចីវរបដិគ្គាហកេន តាវ យំ យំ មនុស្សា “កាលចីវរ”ន្តិ វា “អកាលចីវរ”ន្តិ វា “អច្ចេកចីវរ”ន្តិ វា “វស្សិកសាដិក”ន្តិ វា “និសីទន”ន្តិ វា “បច្ចត្ថរណ”ន្តិ វា “មុខបុញ្ឆនចោឡ”ន្តិ វា ទេន្តិ, តំ សព្ពំ ឯករាសឹ កត្វា មិស្សេត្វា ន គណ្ហិតព្ពំ, វិសុំ វិសុំ កត្វាវ គណ្ហិត្វា ចីវរនិទហកស្ស តថេវ អាចិក្ខិត្វា ទាតព្ពំ។ ចីវរនិទហកេនបិ ភណ្ឌាគារិកស្ស ទទមានេន “ឥទំ កាលចីវរំ...បេ. ... ឥទំ មុខបុញ្ឆនចោឡ”ន្តិ អាចិក្ខិត្វាវ ទាតព្ពំ។ ភណ្ឌាគារិកេនបិ តថេវ វិសុំ វិសុំ សញ្ញាណំ កត្វា ឋបេតព្ពំ។ តតោ សង្ឃេន “កាលចីវរំ អាហរា”តិ វុត្តេ កាលចីវរមេវ ទាតព្ពំ...បេ.... “មុខបុញ្ឆនចោឡំ អាហរា”តិ វុត្តេ តទេវ ទាតព្ពំ។ ឥតិ ភគវតា ចីវរបដិគ្គាហកោ អនុញ្ញាតោ, ចីវរនិទហកោ អនុញ្ញាតោ, ភណ្ឌាគារិកោ អនុញ្ញាតោ, ភណ្ឌាគារំ អនុញ្ញាតំ, ន ពាហុលិកតាយ, ន អសន្តុដ្ឋិតាយ, អបិច ខោ សង្ឃានុគ្គហាយ។ សចេ ហិ អាហដាហដំ គហេត្វា ភិក្ខូ ភាជេយ្យុំ, នេវ អាហដំ, ន អនាហដំ, ន ទិន្នំ, ន អទិន្នំ, ន លទ្ធំ, ន អលទ្ធំ ជានេយ្យុំ, អាហដាហដំ ថេរាសនេ វា ទទេយ្យុំ, ខណ្ឌាខណ្ឌំ វា ឆិន្ទិត្វា គណ្ហេយ្យុំ, ឯវំ សតិ អយុត្តបរិភោគោ ច ហោតិ, ន ច សព្ពេសំ សង្គហោ កតោ ហោតិ។ ភណ្ឌាគារេ បន ចីវរំ ឋបេត្វា ឧស្សន្នកាលេ ឯកេកស្ស ភិក្ខុនោ តិចីវរំ វា ទ្វេ ទ្វេ វា ឯកេកំ វា ចីវរំ ទស្សន្តិ, លទ្ធាលទ្ធំ ជានិស្សន្តិ, អលទ្ធភាវំ ញត្វា សង្គហំ កាតុំ មញ្ញិស្សន្តីតិ។

១៨៨. **ចីវរភាជកោវិ** “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតំ ភិក្ខុំ ចីវរភាជកំ សម្មន្និតុំ, យោ ន ឆន្ទាគតឹ គច្ឆេយ្យ, ន ទោសាគតឹ គច្ឆេយ្យ, ន មោហាគតឹ គច្ឆេយ្យ, ន ភយាគតឹ គច្ឆេយ្យ, ភាជិតាភាជិតញ្ច ជានេយ្យា”តិ (មហាវ. ៣៤៣) វចនតោ បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតោយេវ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ ចីវរភាជកំ សម្មន្នេយ្យា”តិ(មហាវ. ៣៤៣) អាទិនា នយេន កម្មវាចាយ វា អបលោកនេន វា សម្មន្និត្វា ឋបេតព្ពោ។

ឯត្ថ សភាគានំ ភិក្ខូនំ អបាបុណន្តម្បិ មហគ្ឃចីវរំ ទេន្តោ **ឆន្ទាគតឹ គច្ឆតិ** នាម។ អញ្ញេសំ វុឌ្ឍតរានំ បាបុណន្តម្បិ មហគ្ឃចីវរំ អទត្វា អប្បគ្ឃំ ទេន្តោ **ទោសាគតឹ គច្ឆតិ** នាម។ មោហមូឡ្ហោ ចីវរទានវត្តំ អជានន្តោ **មោហាគតឹ គច្ឆតិ** នាម។ មុខរានំ នវកានម្បិ ភយេន អបាបុណន្តំ ឯវ មហគ្ឃំ ចីវរំ ទេន្តោ **ភយាគតឹ គច្ឆតិ** នាម។ យោ ឯវំ ន គច្ឆតិ, សព្ពេសំ តុលាភូតោ បមាណភូតោ មជ្ឈត្តោ, សោ សម្មន្និតព្ពោ។ តេនបិ ចីវរំ ភាជេន្តេន បឋមំ “ឥទំ ថូលំ, ឥទំ សណ្ហំ, ឥទំ ឃនំ, ឥទំ តនុកំ, ឥទំ បរិភុត្តំ, ឥទំ អបរិភុត្តំ, ឥទំ ទីឃតោ ឯត្តកំ, បុថុលតោ ឯត្តក”ន្តិ ឯវំ វត្ថានិ វិចិនិត្វា “ឥទំ ឯត្តកំ អគ្ឃតិ, ឥទំ ឯត្តក”ន្តិ ឯវំ អគ្ឃបរិច្ឆេទំ កត្វា សចេ សព្ពេសំ ឯកេកមេវ ទសទសអគ្ឃនកំ បាបុណាតិ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ បាបុណាតិ, យំ នវ វា អដ្ឋ វា អគ្ឃតិ, តំ អញ្ញេន ឯកអគ្ឃនកេន ច ទ្វិអគ្ឃនកេន ច សទ្ធឹ ពន្ធិត្វា ឯតេន ឧបាយេន សមេ បដិវីសេ ឋបេត្វា កុសោ បាតេតព្ពោ។ សចេ ឯកេកស្ស ទីយមានេ ចីវរេ ទិវសោ នប្បហោតិ, ទស ទស ភិក្ខូ គណេត្វា ទស ទស ចីវរបដិវីសេ ឯកតោ ពន្ធិត្វា ភណ្ឌិកំ កត្វា ឯកោ ចីវរបដិវីសោ ឋបេតព្ពោ ។ ឯវំ ឋបិតេសុ ចីវរបដិវីសេសុ កុសោ បាតេតព្ពោ។ តេហិបិ ភិក្ខូហិ បុន កុសបាតំ កត្វា ភាជេតព្ពំ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សាមណេរានំ ឧបឌ្ឍបដិវីសំ ទាតុ”ន្តិ (មហាវ. ៣៤៣) វចនតោ យេ សាមណេរា អត្តិស្សរា ភិក្ខុសង្ឃស្ស កត្តព្ពកម្មំ ន ករោន្តិ, ឧទ្ទេសបរិបុច្ឆាសុ យុត្តា អាចរិយុបជ្ឈាយានំយេវ វត្តបដិវត្តំ ករោន្តិ, អញ្ញេសំ ន ករោន្តិ, ឯតេសំយេវ ឧបឌ្ឍភាគោ ទាតព្ពោ។ យេ បន បុរេភត្តញ្ច បច្ឆាភត្តញ្ច ភិក្ខុសង្ឃស្សេវ កត្តព្ពកិច្ចំ ករោន្តិ, តេសំ សមកោ ទាតព្ពោ។ ឥទញ្ច បិដ្ឋិសមយេ ឧប្បន្នេន ភណ្ឌាគារេ ឋបិតេន អកាលចីវរេនេវ កថិតំ, កាលចីវរំ បន សមកំយេវ ទាតព្ពំ។ តត្រុប្បាទវស្សាវាសិកំ សម្មុញ្ជនីពន្ធនាទិ សង្ឃស្ស ផាតិកម្មំ កត្វា គហេតព្ពំ។ ឯតញ្ហេត្ថ សព្ពេសំ វត្តំ។ ភណ្ឌាគារចីវរេបិ សចេ សាមណេរា អាគន្ត្វា “ភន្តេ, មយំ យាគុំ បចាម, ភត្តំ បចាម, ខជ្ជកំ បចាម, អប្បហរិតំ ករោម, ទន្តកដ្ឋំ អាហរាម, រង្គឆល្លិំ កប្បិយំ កត្វា ទេម, កឹ អម្ហេហិ ន កតំ នាមា”តិ ឧក្កុដ្ឋឹ ករោន្តិ, សមភាគោវ ទាតព្ពោ។ ឯតំយេវ វិរជ្ឈិត្វា ករោន្តិ, យេសញ្ច ករណភាវោ ន បញ្ញាយតិ, តេ សន្ធាយ វុត្តំ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សាមណេរានំ ឧបឌ្ឍបដិវីសំ ទាតុ”ន្តិ។ **កុរុន្ទិយំ** បន “សចេ សាមណេរា ‘កស្មា មយំ, ភន្តេ, សង្ឃកម្មំ ន ករោម, ករិស្សាមា’តិ យាចន្តិ, សមបដិវីសោ ទាតព្ពោ”តិ វុត្តំ។

សចេ កោចិ ភិក្ខុ សកំ ភាគំ គហេត្វា សត្ថំ លភិត្វា នទី វា កន្តារំ វា ឧត្តរិត្វា ទិសាបក្កមិតុកាមោ ហោតិ, តស្ស “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ឧត្តរន្តស្ស សកំ ភាគំ ទាតុ”ន្តិ (មហាវ. ៣៤៣) វចនតោ ចីវរេសុ ភណ្ឌាគារតោ ពហិ នីហដេសុ យណ្ដិំ បហរិត្វា ភិក្ខុសង្ឃេ សន្និបតិតេ ចីវរភាជកេន “ឥមស្ស ភិក្ខុនោ កោដ្ឋាសេន ឯត្តកេន ភវិតព្ព”ន្តិ តក្កេត្វា នយគ្គាហេន សមភាគេន ចីវរំ ទាតព្ពំ។ តុលាយ តុលិតមិវ ហិ សមសមំ ទាតុំ ន សក្កា, តស្មា ឩនំ វា ហោតុ អធិកំ វា, ឯវំ តក្កេន នយេន ទិន្នំ សុទិន្នំ។ នេវ ឩនកំ បុន ទាតព្ពំ, នាតិរិត្តំ បដិគ្គណ្ហិតព្ពំ។ សចេ ទស ភិក្ខូ ហោន្តិ, សាដកាបិ ទសេវ, តេសុ ឯកោ ទ្វាទស អគ្ឃតិ, សេសា ទសគ្ឃនកា។ សព្ពេសុ ទសគ្ឃនកវសេន កុសេ បាតិតេ យស្ស ភិក្ខុនោ ទ្វាទសគ្ឃនកោ កុសោ បាតិតោ, តេន យត្តកំ តស្មិំ បដិវីសេ អធិកំ, តត្តកំ អគ្ឃនកំ យំ កិញ្ចិ អត្តនោ សន្តកំ កប្បិយភណ្ឌំ ទត្វា សោ អតិរេកភាគោ គហេតព្ពោ។ សចេ សព្ពេសំ បញ្ច បញ្ច វត្ថានិ បត្តានិ, សេសានិបិ អត្ថិ, ឯកេកំ បន ន បាបុណាតិ, ឆិន្ទិត្វា ទាតព្ពានិ។

ឆិន្ទន្តេន ច អឌ្ឍមណ្ឌលាទីនំ វា ឧបាហនត្ថវិកាទីនំ វា បហោនកានិ ខណ្ឌានិ កត្វា ទាតព្ពានិ។ ហេដ្ឋិមបរិច្ឆេទេន ចតុរង្គុលវិត្ថារម្បិ អនុវាតប្បហោនកាយាមំ ខណ្ឌំ កត្វា ទាតុំ វដ្ដតិ, អបរិភោគំ បន ន កាតព្ពំ។ សចេបិ ឯកស្ស ភិក្ខុនោ កោដ្ឋាសេ ឯកំ វា ទ្វេ វា វត្ថានិ នប្បហោន្តិ, តត្ថ អញ្ញំ សាមណកំ បរិក្ខារំ ឋបេត្វា យោ តេន តុស្សតិ, តស្ស តំ ភាគំ កត្វា បច្ឆា កុសបាតោ កាតព្ពោ។ សចេ ទស ទស ភិក្ខូ គណេត្វា វគ្គំ ករោន្តានំ ឯកោ វគ្គោ ន បូរតិ, អដ្ឋ វា នវ វា ហោន្តិ, តេសំ អដ្ឋ វា នវ វា កោដ្ឋាសា “តុម្ហេ ឥមេ គហេត្វា វិសុំ ភាជេថា”តិ ទាតព្ពា។ ឯវំ ទត្វា បច្ឆា កុសបាតោ កាតព្ពោ។

១៩៩. ឥទានិ “អដ្ឋិមា, ភិក្ខវេ, មាតិកា ចីវរស្ស ឧប្បាទាយ, សីមាយ ទេតិ, កតិកាយ ទេតិ, ភិក្ខាបញ្ញត្តិយា ទេតិ, សង្ឃស្ស ទេតិ, ឧភតោសង្ឃស្ស ទេតិ, វស្សំវុដ្ឋសង្ឃស្ស ទេតិ, អាទិស្ស ទេតិ, បុគ្គលស្ស ទេតី”តិ (មហាវ. ៣៧៩) ចីវរានំ បដិលាភខេត្តទស្សនត្ថំ យា តា អដ្ឋ មាតិកា វុត្តា, តាសំ វសេន វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។

តត្ថ “សីមាយ ទម្មី”តិ ឯវំ សីមំ បរាមសិត្វា ទេន្តោ **សីមាយ ទេតិ** នាម។ ឯវំ សីមាយ ទិន្នំ យាវតិកា ភិក្ខូ អន្តោសីមាគតា, តេហិ ភាជេតព្ពំ។ សីមា ច នាមេសា ខណ្ឌសីមា ឧបចារសីមា សមានសំវាសសីមា អវិប្បវាសសីមា លាភសីមា គាមសីមា និគមសីមា នគរសីមា អព្ភន្តរសីមា ឧទកុក្ខេបសីមា ជនបទសីមា រដ្ឋសីមា រជ្ជសីមា ទីបសីមា ចក្កវាឡសីមាតិ បន្នរសវិធា ហោតិ។ តត្ថ **ខណ្ឌសីមា** សីមាកថាយំ វុត្តាវ។ **ឧបចារសីមា** នាម បរិក្ខិត្តស្ស វិហារស្ស បរិក្ខេបេន, អបរិក្ខិត្តស្ស បរិក្ខេបារហដ្ឋានេន បរិច្ឆិន្នា ហោតិ។ អបិច ភិក្ខូនំ ធុវសន្និបាតដ្ឋានតោ បរិយន្តេ ឋិតភោជនសាលតោ វា និពទ្ធវសនអាវាសតោ វា ថាមមជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស ទ្វិន្នំ លេឌ្ឌុបាតានំ អន្តោ ឧបចារសីមាតិ វេទិតព្ពា។ សា បន អាវាសេសុ វឌ្ឍន្តេសុ វឌ្ឍតិ, បរិហាយន្តេសុ បរិហាយតិ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន “ភិក្ខូសុបិ វឌ្ឍន្តេសុ វឌ្ឍតី”តិ វុត្តំ។ តស្មា សចេ វិហារេ សន្និបតិតភិក្ខូហិ សទ្ធិំ ឯកាពទ្ធា ហុត្វា យោជនសតម្បិ បូរេត្វា និសីទន្តិ, យោជនសតម្បិ ឧបចារសីមាវ ហោតិ, សព្ពេសំ លាភោ បាបុណាតិ។ **សមានសំវាសអវិប្បវាសសីមា**ទ្វយម្បិ វុត្តមេវ។ **លាភសីមា** នាម នេវ សម្មាសម្ពុទ្ធេន អនុញ្ញាតា, ន ធម្មសង្គាហកត្ថេរេហិ ឋបិតា, អបិច ខោ រាជរាជមហាមត្តា វិហារំ ការេត្វា គាវុតំ វា អឌ្ឍយោជនំ វា យោជនំ វា សមន្តតោ បរិច្ឆិន្ទិត្វា “អយំ អម្ហាកំ វិហារស្ស លាភសីមា”តិ នាមលិខិតកេ ថម្ភេ និខណិត្វា “យំ ឯត្ថន្តរេ ឧប្បជ្ជតិ, សព្ពំ អម្ហាកំ វិហារស្ស ទេមា”តិ សីមា ឋបេន្តិ, អយំ លាភសីមា នាម។ **គាមនិគមនគរអព្ភន្តរឧទកុក្ខេបសីមា**បិ វុត្តា ឯវ។

ជនបទសីមា នាម កាសិកោសលរដ្ឋាទីនំ អន្តោ ពហូ ជនបទា ហោន្តិ, តត្ថ ឯកេកោ ជនបទបរិច្ឆេទោ ជនបទសីមា។ **រដ្ឋសីមា** នាម កាសិកោសលាទិរដ្ឋបរិច្ឆេទោ។ **រជ្ជសីមា** នាម “ចោឡភោគោ កេរឡភោគោ”តិ

ឯវំ ឯកេកស្ស រញ្ញោ អាណាបវត្តិដ្ឋានំ។ **ទីបសីមា** នាម សមុទ្ទន្តេន បរិច្ឆិន្នមហាទីបា ច អន្តរទីបា ច។ **ចក្កវាឡសីមា** ចក្កវាឡបព្ពតេនេវ បរិច្ឆិន្នា។ ឯវមេតាសុ សីមាសុ ខណ្ឌសីមាយ កេនចិ កម្មេន សន្និបតិតំ សង្ឃំ ទិស្វា “ឯត្ថេវ សីមាយ សង្ឃស្ស ទេមី”តិ វុត្តេ យាវតិកា ភិក្ខូ អន្តោខណ្ឌសីមាគតា, តេហិ ភាជេតព្ពំ។ តេសំយេវ ហិ តំ បាបុណាតិ, អញ្ញេសំ សីមន្តរិកាយ វា ឧបចារសីមាយ វា ឋិតានម្បិ ន បាបុណាតិ។ ខណ្ឌសីមាយ ឋិតេ បន រុក្ខេ វា បព្ពតេ វា ឋិតស្ស ហេដ្ឋា វា បថវីវេមជ្ឈគតស្ស បាបុណាតិយេវ។ “ឥមិស្សា ឧបចារសីមាយ សង្ឃស្ស ទម្មី”តិ ទិន្នំ បន ខណ្ឌសីមាសីមន្តរិកាសុ ឋិតានម្បិ បាបុណាតិ។ “សមានសំវាសសីមាយ ទម្មី”តិ ទិន្នំ បន ខណ្ឌសីមាសីមន្តរិកាសុ ឋិតានំ ន បាបុណាតិ។ អវិប្បវាសសីមាលាភសីមាសុ ទិន្នំ តាសុ សីមាសុ អន្តោគតានំ បាបុណាតិ។ គាមសីមាទីសុ ទិន្នំ តាសំ សីមានំ អព្ភន្តរេ ពទ្ធសីមាយ ឋិតានម្បិ បាបុណាតិ។ អព្ភន្តរសីមាឧទកុក្ខេបសីមាសុ ទិន្នំ តត្ថ អន្តោគតានំយេវ បាបុណាតិ។ ជនបទរដ្ឋរជ្ជទីបចក្កវាឡសីមាសុបិ គាមសីមាទីសុ វុត្តសទិសោយេវ វិនិច្ឆយោ។

សចេ បន ជម្ពុទីបេ ឋិតោ “តម្ពវណ្ណិទីបេ សង្ឃស្ស ទម្មី”តិ វទតិ, តម្ពបណ្ណិទីបតោ ឯកោបិ អាគន្ត្វា សព្ពេសំ គណ្ហិតុំ លភតិ។ សចេបិ តត្រេវ ឯកោ សភាគភិក្ខុ សភាគានំ ភាគំ គណ្ហាតិ, ន វារេតព្ពោ។ ឯវំ តាវ យោ សីមំ បរាមសិត្វា ទេតិ, តស្ស ទានេ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ យោ បន “អសុកសីមាយ”ន្តិ វត្តុំ ន ជានាតិ, កេវលំ “សីមា”តិ វចនមត្តមេវ ជានន្តោ វិហារំ អាគន្ត្វា “សីមាយ ទម្មី”តិ វា “សីមដ្ឋកសង្ឃស្ស ទម្មី”តិ វា ភណតិ, សោ បុច្ឆិតព្ពោ “សីមា នាម ពហុវិធា, កតរសីមំ សន្ធាយ ភណសី”តិ។ សចេ វទតិ “អហំ ‘អសុកសីមា’តិ ន ជានាមិ, សីមដ្ឋកសង្ឃោ ភាជេត្វា គណ្ហតូ”តិ, កតរសីមាយ ភាជេតព្ពំ? មហាសីវត្ថេរោ កិរាហ “អវិប្បវាសសីមាយា”តិ។ តតោ នំ អាហំសុ “អវិប្បវាសសីមា នាម តិយោជនាបិ ហោតិ, ឯវំ សន្តេ តិយោជនេ ឋិតា លាភំ គណ្ហិស្សន្តិ, តិយោជនេ ឋត្វា អាគន្តុកវត្តំ បូរេត្វា អារាមំ បវិសិតព្ពំ ភវិស្សតិ, គមិកោ តិយោជនំ គន្ត្វា សេនាសនំ អាបុច្ឆិស្សតិ, និស្សយប្បដិបន្នស្ស តិយោជនាតិក្កមេ និស្សយោ បដិប្បស្សម្ភិស្សតិ, បារិវាសិកេន តិយោជនំ អតិក្កមិត្វា អរុណំ ឧដ្ឋបេតព្ពំ ភវិស្សតិ, ភិក្ខុនិយា តិយោជនេ ឋត្វា អារាមប្បវេសនំ អាបុច្ឆិតព្ពំ ភវិស្សតិ, សព្ពម្បេតំ ឧបចារសីមាបរិច្ឆេទវសេនេវ កាតុំ វដ្ដតិ, តស្មា ឧបចារសីមាយ ភាជេតព្ព”ន្តិ។

២០០. កតិកាយ ទេតីតិ ឯត្ថ បន កតិកា នាម សមានលាភកតិកា។ តត្រេវំ កតិកា កាតព្ពា, ឯកស្មឹ វិហារេ សន្និបតិតេហិ ភិក្ខូហិ យំ វិហារំ សង្គណ្ហិតុកាមា សមានលាភំ កាតុំ ឥច្ឆន្តិ , តស្ស នាមំ គហេត្វា “អសុកោ នាម វិហារោ បោរាណកោ”តិ វា “ពុទ្ធាធិវុត្ថោ”តិ វា “អប្បលាភោ”តិ វា យំ កិញ្ចិ ការណំ វត្វា “តំ វិហារំ ឥមិនា វិហារេន សទ្ធឹ ឯកលាភំ កាតុំ សង្ឃស្ស រុច្ចតី”តិ តិក្ខត្តុំ សាវេតព្ពំ។ ឯត្តាវតា តស្មឹ វិហារេ និសិន្នោបិ ឥធ និសិន្នោវ ហោតិ។ តស្មឹ វិហារេបិ សង្ឃេន ឯវមេវ កាតព្ពំ។ ឯត្តាវតា ឥធ និសិន្នោបិ តស្មឹ និសិន្នោវ ហោតិ។ ឯកស្មឹ វិហារេ លាភេ ភាជិយមានេ ឥតរស្មឹ ឋិតស្ស ភាគំ គហេតុំ វដ្ដតិ។ ឯវំ ឯកេន វិហារេន សទ្ធឹ ពហូបិ អាវាសា ឯកលាភា កាតព្ពា។ ឯវញ្ច កតេ ឯកស្មឹ អាវាសេ ទិន្នេ សព្ពត្ថ ទិន្នំ ហោតិ។

២០១. ភិក្ខាបញ្ញត្តិ នាម អត្តនោ បរិច្ចាគបញ្ញាបនដ្ឋានំ, យត្ថ សង្ឃស្ស ធុវការា ករីយន្តិ។ ឯត្ថ ច យស្មឹ វិហារេ ឥមស្ស ចីវរទាយកស្ស សន្តកំ សង្ឃស្ស បាកវដ្ដំ វា វត្តតិ, យស្មឹ វិហារេ ភិក្ខូ អត្តនោ ភារំ កត្វា សទា គេហេ ភោជេតិ, យត្ថ វា តេន អាវាសោ ការិតោ, សលាកភត្តាទីនិ វា និពទ្ធានិ, ឥមេ ធុវការា នាម។ យេន បន សកលោបិ វិហារោ បតិដ្ឋាបិតោ, តត្ថ វត្តព្ពមេវ នត្ថិ, តស្មា សចេ សោ “យត្ថ មយ្ហំ ធុវការា ករីយន្តិ, តត្ថ ទម្មី”តិ វា “តត្ថ ទេថា”តិ វា ភណតិ, ពហូសុ ចេបិ ឋានេសុ ធុវការា ហោន្តិ, សព្ពត្ថ ទិន្នមេវ ហោតិ។ សចេ បន ឯកស្មឹ វិហារេ ភិក្ខូ ពហុតរា ហោន្តិ, តេហិ វត្តព្ពំ “តុម្ហាកំ ធុវការេ ឯកត្ថ ភិក្ខូ ពហូ, ឯកត្ថ អប្បកា”តិ។ សចេ “ភិក្ខុគណនាយ គណ្ហថា”តិ ភណតិ, តថា ភាជេត្វា គណ្ហិតុំ វដ្ដតិ។ ឯត្ថ ច វត្ថភេសជ្ជាទិ អប្បកម្បិ សុខេន ភាជីយតិ។ យទិ បន មញ្ចោ វា បីឋំ វា ឯកមេវ ហោតិ, តំ បុច្ឆិត្វា យស្ស វិហារស្ស, ឯកវិហារេបិ វា យស្ស សេនាសនស្ស សោ វិចារេតិ, តត្ថ ទាតព្ពំ។ សចេបិ “អសុកភិក្ខុ គណ្ហតូ”តិ វទតិ, វដ្ដតិ។ អថ “មយ្ហំ ធុវការេ ទេថា”តិ វត្វា អវិចារេត្វា គច្ឆតិ, សង្ឃស្សបិ វិចារេតុំ វដ្ដតិ។ ឯវំ បន វិចារេតព្ពំ, “សង្ឃត្ថេរស្ស វសនដ្ឋានេ ទេថា”តិ វត្តព្ពំ។ សចេ តត្ថ សេនាសនំ បរិបុណ្ណំ ហោតិ, យត្ថ នប្បហោតិ, តត្ថ ទាតព្ពំ។ សចេ ឯកោ ភិក្ខុ “មយ្ហំ វសនដ្ឋានេ សេនាសនបរិភោគភណ្ឌំ នត្ថី”តិ វទតិ, តត្ថ ទាតព្ពំ។

២០២. សង្ឃស្ស ទេតីតិ ឯត្ថ បន សចេ វិហារំ បវិសិត្វា “ឥមានិ ចីវរានិ សង្ឃស្ស ទម្មី”តិ ទេតិ, ឧបចារសីមាយ ឋិតេន សង្ឃេន ឃណ្ដឹ បហរិត្វា កាលំ ឃោសេត្វា ភាជេតព្ពានិ, សីមដ្ឋកស្ស អសម្បត្តស្សបិ ភាគំ គណ្ហន្តោ ន វារេតព្ពោ។ វិហារោ មហា ហោតិ, ថេរាសនតោ បដ្ឋាយ វត្ថេសុ ទីយមានេសុ អលសជាតិកា មហាថេរា បច្ឆា អាគច្ឆន្តិ, “ភន្តេ, វីសតិវស្សានំ ទីយតិ, តុម្ហាកំ ឋិតិកា អតិក្កន្តា”តិ ន វត្តព្ពា, ឋិតិកំ ឋបេត្វា តេសំ ទត្វា បច្ឆា ឋិតិកាយ ទាតព្ពំ។ “អសុកវិហារេ កិរ ពហុ ចីវរំ ឧប្បន្ន”ន្តិ សុត្វា យោជនន្តរិកវិហារតោបិ ភិក្ខូ

អាគច្ឆន្តិ, សម្បត្តសម្បត្តានំ ឋិតដ្ឋានតោ បដ្ឋាយ ទាតព្ពំ, អសម្បត្តានម្បិ ឧបចារសីមំ បវិដ្ឋានំ អន្តេវាសិកាទីសុ គណ្ហន្តេសុ ទាតព្ពមេវ។ “ពហិឧបចារសីមាយ ឋិតានំ ទេថា”តិ វទន្តិ, ន ទាតព្ពំ។ សចេ បន ឧបចារសីមំ ឱក្កន្តេហិ ឯកាពទ្ធា ហុត្វា អត្តនោ វិហារទ្វារេ វា អន្តោវិហារេយេវ វា ហោន្តិ, បរិសវសេន វឌ្ឍិតា នាម សីមា ហោតិ, តស្មា ទាតព្ពំ។ សង្ឃនវកស្ស ទិន្នេបិ បច្ឆា អាគតានំ ទាតព្ពមេវ។ ទុតិយភាគេ បន ថេរាសនំ អារុឡ្ហេ អាគតានំ បឋមភាគោ ន បាបុណាតិ, ទុតិយភាគតោ វស្សគ្គេន ទាតព្ពំ។

ឯកស្មឹ វិហារេ ទស ភិក្ខូ ហោន្តិ, ទស វត្ថានិ “សង្ឃស្ស ទេមា”តិ ទេន្តិ, បាដេក្កំ ភាជេតព្ពានិ។ សចេ “សព្ពានេវ អម្ហាកំ បាបុណន្តី”តិ គហេត្វា គច្ឆន្តិ, ទុប្បាបិតានិ ចេវ ទុគ្គហិតានិ ច, គតគតដ្ឋានេ សង្ឃិកានេវ ហោន្តិ។ ឯកំ បន ឧទ្ធរិត្វា “ឥទំ តុម្ហាកំ បាបុណាតី”តិ សង្ឃត្ថេរស្ស បាបេត្វា “សេសានិ អម្ហាកំ បាបុណន្តី”តិ គហេតុំ វដ្ដតិ។ ឯកមេវ វត្ថំ “សង្ឃស្ស ទេមា”តិ អាហរន្តិ, អភាជេត្វាវ “អម្ហាកំ បាបុណាតី”តិ គណ្ហន្តិ, ទុប្បាបិតញ្ចេវ ទុគ្គហិតញ្ច។ សត្ថកេន វា ហលិទ្ទិអាទិនា វា លេខំ កត្វា ឯកកោដ្ឋាសំ “ឥទំ ឋានំ តុម្ហាកំ បាបុណាតី”តិ សង្ឃត្ថេរស្ស បាបេត្វា “សេសំ អម្ហាកំ បាបុណាតី”តិ គហេតុំ វដ្ដតិ។ យំ បន វត្ថស្សេវ បុប្ផំ វា វលិ វា, តេន បរិច្ឆេទំ កាតុំ ន វដ្ដតិ។ សចេ ឯកំ តន្តំ ឧទ្ធរិត្វា “ឥទំ ឋានំ តុម្ហាកំ បាបុណាតី”តិ ថេរស្ស ទត្វា “សេសំ អម្ហាកំ បាបុណាតី”តិ គណ្ហន្តិ, វដ្ដតិ។ ខណ្ឌំ ខណ្ឌំ ឆិន្ទិត្វា ភាជិយមានំ វដ្ដតិយេវ។

ឯកភិក្ខុកេ វិហារេ សង្ឃស្ស ចីវរេសុ ឧប្បន្នេសុ សចេ បុព្ពេ វុត្តនយេនេវ សោ ភិក្ខុ “សព្ពានិ មយ្ហំ បាបុណន្តី”តិ គណ្ហាតិ, សុគ្គហិតានិ , ឋិតិកា បន ន តិដ្ឋតិ។ សចេ ឯកេកំ ឧទ្ធរិត្វា “ឥទំ មយ្ហំ បាបុណាតី”តិ គណ្ហាតិ, ឋិតិកា តិដ្ឋតិ។ តត្ថ អដ្ឋិតាយ ឋិតិកាយ បុន អញ្ញស្មឹ ចីវរេ ឧប្បន្នេ សចេ ឯកោ ភិក្ខុ អាគច្ឆតិ, មជ្ឈេ ឆិន្ទិត្វា ទ្វីហិបិ គហេតព្ពំ។ ឋិតាយ ឋិតិកាយ បុន អញ្ញស្មឹ ចីវរេ ឧប្បន្នេ សចេ នវកតរោ អាគច្ឆតិ, ឋិតិកា ហេដ្ឋា ឱរោហតិ។ សចេ វុឌ្ឍតរោ អាគច្ឆតិ, ឋិតិកា ឧទ្ធំ អារោហតិ។ អថ អញ្ញោ នត្ថិ, បុន អត្តនោ បាបេត្វា គហេតព្ពំ។ “សង្ឃស្ស ទេមា”តិ វា “ភិក្ខុសង្ឃស្ស ទេមា”តិ វា យេន កេនចិ អាការេន សង្ឃំ អាមសិត្វា ទិន្នំ បន បំសុកូលិកានំ ន វដ្ដតិ “គហបតិចីវរំ បដិក្ខិបាមិ, បំសុកូលិកង្គំ សមាទិយាមី”តិ វុត្តត្តា, ន បន អកប្បិយត្តា។ ភិក្ខុសង្ឃេន អបលោកេត្វា ទិន្នម្បិ ន គហេតព្ពំ។ យំ បន ភិក្ខុ អត្តនោ សន្តកំ ទេតិ, តំ ភិក្ខុទត្តិយំ នាម វដ្ដតិ, បំសុកូលំ បន ន ហោតិ។ ឯវំ សន្តេបិ ធុតង្គំ ន ភិជ្ជតិ។ “ភិក្ខូនំ ទេម, ថេរានំ ទេមា”តិ វុត្តេ បន បំសុកូលិកានម្បិ វដ្ដតិ, “ឥទំ វត្ថំ សង្ឃស្ស ទេម, ឥមិនា ឧបាហនត្ថវិកបត្តត្ថវិកអាយោគអំសពទ្ធកាទីនិ ករោន្តូ”តិ ទិន្នម្បិ វដ្ដតិ។ បត្តត្ថវិកាទីនំ អត្ថាយ ទិន្នានិ ពហូនិបិ ហោន្តិ, ចីវរត្ថាយបិ បហោន្តិ, តតោ ចីវរំ កត្វា បារុបិតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បន សង្ឃោ ភាជិតាតិរិត្តានិ វត្ថានិ ឆិន្ទិត្វា ឧបាហនត្ថវិកាទីនំ អត្ថាយ ភាជេតិ, តតោ គហេតុំ ន វដ្ដតិ។ សាមិកេហិ វិចារិតមេវ ហិ វដ្ដតិ, ន ឥតរំ។ បំសុកូលិកំ “សង្ឃស្ស ធម្មករណបដាទីនំ អត្ថាយ ទេមា”តិ វុត្តេបិ គហេតុំ វដ្ដតិ, បរិក្ខារោ នាម បំសុកូលិកានម្បិ ឥច្ឆិតព្ពោ។ យំ តត្ថ អតិរេកំ ហោតិ, តំ ចីវរេបិ ឧបនេតុំ វដ្ដតិ។ សុត្តំ សង្ឃស្ស ទេន្តិ, បំសុកូលិកេហិបិ គហេតព្ពំ។ អយំ តាវ វិហារំ បវិសិត្វា “ឥមានិ ចីវរានិ សង្ឃស្ស ទម្មី”តិ ទិន្នេសុ វិនិច្ឆយោ។ សចេ បន ពហិឧបចារសីមាយ អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នេ ភិក្ខូ ទិស្វា “សង្ឃស្ស ទម្មី”តិ សង្ឃត្ថេរស្ស វា សង្ឃនវកស្ស វា អារោចេតិ, សចេបិ យោជនំ ផរិត្វា បរិសា ឋិតា ហោតិ, ឯកាពទ្ធា ចេ, សព្ពេសំ បាបុណាតិ។ យេ បន ទ្វាទសហិ ហត្ថេហិ បរិសំ អសម្បត្តា, តេសំ ន បាបុណាតិ។

២០៣. ឧភតោសង្ឃស្ស ទេតីតិ ឯត្ថ “ឧភតោសង្ឃស្ស ទម្មី”តិ វុត្តេបិ “ទ្វិធា សង្ឃស្ស ទម្មី”តិ, “ទ្វិន្នំ សង្ឃានំ ទម្មី”តិ, “ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច ភិក្ខុនីសង្ឃស្ស ច ទម្មី”តិ វុត្តេបិ ឧភតោសង្ឃស្ស ទិន្នមេវ ហោតិ។ តត្ថ សចេ ពហុកាបិ ភិក្ខូ ហោន្តិ, ឯកា ភិក្ខុនី ហោតិ, ឧបឌ្ឍំ ទាតព្ពំ, ទ្វេ ភាគេ សមេ កត្វា ឯកោ ភាគោ ទាតព្ពោតិ អត្ថោ។ សចេ ពហុកាបិ ភិក្ខុនិយោ ហោន្តិ, ឯកោ ភិក្ខុ ហោតិ, ឧបឌ្ឍំ ទាតព្ពំ។ “ឧភតោសង្ឃស្ស ច តុយ្ហញ្ច ទម្មី”តិ វុត្តេ សចេ ទស ទស ភិក្ខូ ច ភិក្ខុនិយោ ច ហោន្តិ, ឯកវីសតិ បដិវីសេ កត្វា ឯកោ បុគ្គលស្ស ទាតព្ពោ, ទស ភិក្ខុសង្ឃស្ស, ទស ភិក្ខុនីសង្ឃស្ស។ យេន បុគ្គលិកោ លទ្ធោ, សោ សង្ឃតោបិ អត្តនោ វស្សគ្គេន គហេតុំ លភតិ។ កស្មា? ឧភតោសង្ឃគ្គហណេន គហិតត្តា។ “ឧភតោសង្ឃស្ស ច ចេតិយស្ស ច ទម្មី”តិ វុត្តេបិ ឯសេវ នយោ។ ឥធ បន ចេតិយស្ស សង្ឃតោ បាបុណនកោដ្ឋាសោ នាម នត្ថិ, ឯកបុគ្គលស្ស បត្តកោដ្ឋាសសមោវ កោដ្ឋាសោ ហោតិ។ “ឧភតោសង្ឃស្ស ច តុយ្ហញ្ច ចេតិយស្ស ចា”តិ វុត្តេ បន ទ្វាវីសតិ កោដ្ឋាសេ កត្វា ទស ភិក្ខូនំ, ទស ភិក្ខុនីនំ, ឯកោ បុគ្គលស្ស, ឯកោ ចេតិយស្ស ទាតព្ពោ។ តត្ថ បុគ្គលោ សង្ឃតោបិ អត្តនោ វស្សគ្គេន គហេតុំ លភតិ, ចេតិយស្ស ឯកោយេវ។

“ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច ភិក្ខុនីនញ្ច ទម្មី”តិ វុត្តេ បន ន មជ្ឈេ ភិន្ទិត្វា ទាតព្ពំ, ភិក្ខូ ច ភិក្ខុនិយោ ច គណេត្វា ទាតព្ពំ។ “ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច ភិក្ខុនីនញ្ច តុយ្ហញ្ចា”តិ វុត្តេ បន បុគ្គលោ វិសុំ ន លភតិ, បាបុណនដ្ឋានតោ ឯកមេវ លភតិ។ កស្មា? ភិក្ខុសង្ឃគ្គហណេន គហិតត្តា។ “ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច ភិក្ខុនីនញ្ច តុយ្ហញ្ច ចេតិយស្ស ចា”តិ វុត្តេបិ

ចេតិយស្ស ឯកបុគ្គលបដិវីសោ លព្ភតិ, បុគ្គលស្ស វិសុំ ន លព្ភតិ, តស្មា ឯកំ ចេតិយស្ស ទត្វា អវសេសំ ភិក្ខូ ច ភិក្ខុនិយោ ច គណេត្វា ភាជេតព្ពំ។

“ភិក្ខូនញ្ច ភិក្ខុនីនញ្ច ទម្មី”តិ វុត្តេបិ មជ្ឈេ ភិន្ទិត្វា ន ទាតព្ពំ, បុគ្គលគណនាយ ឯវ វិភជិតព្ពំ។ “ភិក្ខូនញ្ច ភិក្ខុនីនញ្ច តុយ្ហញ្ច, ភិក្ខូនញ្ច ភិក្ខុនីនញ្ច ចេតិយស្ស ច, ភិក្ខូនញ្ច ភិក្ខុនីនញ្ច តុយ្ហញ្ច ចេតិយស្ស ចា”តិ ឯវំ វុត្តេបិ ចេតិយស្ស ឯកបដិវីសោ លព្ភតិ, បុគ្គលស្ស វិសុំ នត្ថិ, ភិក្ខូ ច ភិក្ខុនិយោ ច គណេត្វា ឯវ ភាជេតព្ពំ។ យថា ច ភិក្ខុសង្ឃំ អាទឹ កត្វា នយោ នីតោ, ឯវំ ភិក្ខុនីសង្ឃំ អាទឹ កត្វាបិ នេតព្ពោ។

“ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច តុយ្ហញ្ចា”តិ វុត្តេ បុគ្គលស្ស វិសុំ ន លព្ភតិ, វស្សគ្គេនេវ គហេតព្ពំ។ “ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច ចេតិយស្ស ចា”តិ វុត្តេ បន ចេតិយស្ស វិសុំ បដិវីសោ លព្ភតិ។ “ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច តុយ្ហញ្ច ចេតិយស្ស ចា”តិ វុត្តេបិ ចេតិយស្សេវ វិសុំ លព្ភតិ, ន បុគ្គលស្ស។ “ភិក្ខូនញ្ច តុយ្ហញ្ចា”តិ វុត្តេបិ វិសុំ ន លព្ភតិ, “ភិក្ខូនញ្ច ចេតិយស្ស ចា”តិ វុត្តេ បន ចេតិយស្ស លព្ភតិ។ “ភិក្ខូនញ្ច តុយ្ហញ្ច ចេតិយស្ស ចា”តិ វុត្តេបិ ចេតិយស្សេវ វិសុំ លព្ភតិ, ន បុគ្គលស្ស។ ភិក្ខុនីសង្ឃំ អាទឹ កត្វាបិ ឯវមេវ យោជេតព្ពំ។

បុព្ពេ ពុទ្ធប្បមុខស្ស ឧភតោសង្ឃស្ស ទានំ ទេន្តិ, ភគវា មជ្ឈេ និសីទតិ, ទក្ខិណតោ ភិក្ខូ, វាមតោ ភិក្ខុនិយោ និសីទន្តិ, ភគវា ឧភិន្នំ សង្ឃត្ថេរោ, តទា ភគវា អត្តនា លទ្ធបច្ចយេ អត្តនាបិ បរិភុញ្ជតិ, ភិក្ខូនម្បិ ទាបេតិ។ ឯតរហិ បន បណ្ឌិតមនុស្សា សធាតុកំ បដិមំ វា ចេតិយំ វា ឋបេត្វា ពុទ្ធប្បមុខស្ស ឧភតោសង្ឃស្ស ទានំ ទេន្តិ, បដិមាយ វា ចេតិយស្ស វា បុរតោ អាធារកេ បត្តំ ឋបេត្វា ទក្ខិណោទកំ ទត្វា “ពុទ្ធានំ ទេមា”តិ, តត្ថ បឋមំ ខាទនីយភោជនីយំ ទេន្តិ, វិហារំ វា អាហរិត្វា “ឥទំ ចេតិយស្ស ទេមា”តិ បិណ្ឌបាតញ្ច មាលាគន្ធាទីនិ ច ទេន្តិ, តត្ថ កថំ បដិបជ្ជិតព្ពន្តិ? មាលាគន្ធាទីនិ តាវ ចេតិយេ អារោបេតព្ពានិ, វត្ថេហិ បដាកា, តេលេន បទីបា កាតព្ពា។ បិណ្ឌបាតមធុផាណិតាទីនិ បន យោ និពទ្ធចេតិយជគ្គកោ ហោតិ បព្ពជិតោ វា គហដ្ឋោ វា, តស្ស ទាតព្ពានិ។ និពទ្ធជគ្គកេ អសតិ អាហដភត្តំ ឋបេត្វា វត្តំ កត្វា បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ, ឧបកដ្ឋេ កាលេ ភុញ្ជិត្វា បច្ឆាបិ វត្តំ កាតុំ វដ្ដតិយេវ។ មាលាគន្ធាទីសុ ច យំ កិញ្ចិ “ឥទំ ហរិត្វា ចេតិយេ បូជំ ករោថា”តិ វុត្តេ ទូរម្បិ ហរិត្វា បូជេតព្ពំ, “ភិក្ខុសង្ឃស្ស ហរា”តិ វុត្តេបិ ហរិតព្ពំ។ សចេ បន “អហំ បិណ្ឌាយ ចរាមិ, អាសនសាលាយ ភិក្ខូ អត្ថិ, តេ ហរិស្សន្តី”តិ វុត្តេ “ភន្តេ, តុយ្ហមេវ ទម្មី”តិ វទតិ, ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ អថ បន “ភិក្ខុសង្ឃស្ស ទស្សាមី”តិ ហរន្តស្ស គច្ឆតោ អន្តរាវ កាលោ ឧបកដ្ឋោ ហោតិ, អត្តនោ បាបេត្វា ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។

២០៤. វស្សំវុដ្ឋសង្ឃស្ស ទេតីតិ ឯត្ថ បន សចេ វិហារំ បវិសិត្វា “ឥមានិ ចីវរានិ វស្សំវុដ្ឋសង្ឃស្ស ទម្មី”តិ ទេតិ, យត្តកា ភិក្ខូ តស្មឹ អាវាសេ វស្សច្ឆេទំ អកត្វា បុរិមវស្សំវុដ្ឋា, តេហិ ភាជេតព្ពំ, អញ្ញេសំ ន បាបុណាតិ។ ទិសាបក្កន្តស្សបិ សតិ គាហកេ យាវ កឋិនស្សុព្ភារា ទាតព្ពំ។ “អនត្ថតេ បន កឋិនេ អន្តោហេមន្តេ ឯវញ្ច វត្វា ទិន្នំ បច្ឆិមវស្សំវុដ្ឋានម្បិ បាបុណាតី”តិ លក្ខណញ្ញូ វទន្តិ។ អដ្ឋកថាសុ បនេតំ ន វិចារិតំ។ សចេ បន ពហិឧបចារសីមាយំ ឋិតោ “វស្សំវុដ្ឋសង្ឃស្ស ទម្មី”តិ វទតិ, សម្បត្តានំ សព្ពេសំ បាបុណាតិ។ អថ “អសុកវិហារេ វស្សំវុដ្ឋសង្ឃស្សា”តិ វទតិ, តត្រ វស្សំវុដ្ឋានមេវ យាវ កឋិនស្សុព្ភារា បាបុណាតិ។ សចេ បន គិម្ហានំ បឋមទិវសតោ បដ្ឋាយ ឯវំ វទតិ, តត្រ សម្មុខីភូតានំ សព្ពេសំ បាបុណាតិ។ កស្មា? បិដ្ឋិសមយេ ឧប្បន្នត្តា។ អន្តោវស្សេយេវ “វស្សំ វសន្តានំ ទម្មី”តិ វុត្តេ ឆិន្នវស្សា ន លភន្តិ, វស្សំ វសន្តាវ លភន្តិ។ ចីវរមាសេ បន “វស្សំ វសន្តានំ ទម្មី”តិ វុត្តេ បច្ឆិមិកាយ វស្សូបគតានំយេវ បាបុណាតិ, បុរិមិកាយ វស្សូបគតានញ្ច ឆិន្នវស្សានញ្ច ន បាបុណាតិ។

ចីវរមាសតោ បដ្ឋាយ យាវ ហេមន្តស្ស បច្ឆិមោ ទិវសោ, តាវ “វស្សាវាសិកំ ទេមា”តិ វុត្តេ កឋិនំ អត្ថតំ វា ហោតុ អនត្ថតំ វា, អតីតវស្សំវុដ្ឋានមេវ បាបុណាតិ។ គិម្ហានំ បឋមទិវសតោ បដ្ឋាយ វុត្តេ បន មាតិកា អារោបេតព្ពា “អតីតវស្សាវាសស្ស បញ្ច មាសា អតិក្កន្តា, អនាគតោ ចាតុមាសច្ចយេន ភវិស្សតិ, កតរវស្សាវាសស្ស ទេសី”តិ។ សចេ “អតីតវស្សំវុដ្ឋានំ ទម្មី”តិ វទតិ, តំ អន្តោវស្សំវុដ្ឋានមេវ បាបុណាតិ, ទិសាបក្កន្តានម្បិ សភាគា គណ្ហិតុំ លភន្តិ។ សចេ “អនាគតេ វស្សាវាសិកំ ទម្មី”តិ វទតិ, តំ ឋបេត្វា វស្សូបនាយិកទិវសេ គហេតព្ពំ។ អថ “អគុត្តោ វិហារោ, ចោរភយំ អត្ថិ, ន សក្កា ឋបេតុំ គណ្ហិត្វា វា អាហិណ្ឌិតុ”ន្តិ វុត្តេ “សម្បត្តានំ ទម្មី”តិ វទតិ, ភាជេត្វា គហេតព្ពំ។ សចេ វទតិ “ឥតោ មេ, ភន្តេ, តតិយេ វស្សេ វស្សាវាសិកំ ន ទិន្នំ, តំ ទម្មី”តិ, តស្មឹ អន្តោវស្សេ វុដ្ឋភិក្ខូនំ បាបុណាតិ។ សចេ តេ ទិសា បក្កន្តា, អញ្ញោ វិស្សាសិកោ គណ្ហាតិ, ទាតព្ពំ។ អថេកោយេវ អវសិដ្ឋោ, សេសា កាលកតា, សព្ពំ ឯកស្សេវ បាបុណាតិ។ សចេ ឯកោបិ នត្ថិ, សង្ឃិកំ ហោតិ, សម្មុខីភូតេហិ ភាជេតព្ពំ។

២០៥. អាទិស្ស ទេតីតិ ឯត្ថ បន យាគុយា វា ភត្តេ វា ខាទនីយេ វា ចីវរេ វា សេនាសនេ វា ភេសជ្ជេ វា អាទិសិត្វា បរិច្ឆិន្ទិត្វា ទេន្តោ អាទិស្ស ទេតិ នាម។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ – ភិក្ខូ អជ្ជតនាយ វា ស្វាតនាយ វា យាគុយា និមន្តេត្វា តេសំ ឃរំ បវិដ្ឋានំ យាគុំ ទេតិ, យាគុំ ទត្វា បីតាយ យាគុយា “ឥមានិ ចីវរានិ យេហិ មយ្ហំ យាគុ បីតា, តេសំ ទម្មី”តិ ទេតិ, យេហិ និមន្តិតេហិ យាគុ បីតា, តេសំយេវ បាបុណាតិ។ យេហិ បន ភិក្ខាចារវត្តេន ឃរទ្វារេន គច្ឆន្តេហិ វា ឃរំ បវិដ្ឋេហិ វា យាគុ លទ្ធា, យេសំ វា អាសនសាលតោ បត្តំ អាហរិត្វា មនុស្សេហិ នីតា, យេសំ វា ថេរេហិ បេសិតា, តេសំ ន បាបុណាតិ។ សចេ បន និមន្តិតភិក្ខូហិ សទ្ធិំ អញ្ញេបិ ពហូ អាគន្ត្វា អន្តោគេហញ្ច ពហិគេហញ្ច បូរេត្វា និសិន្នា, ទាយកោ ច ឯវំ វទតិ “និមន្តិតា វា ហោន្តុ អនិមន្តិតា វា, យេសំ មយា យាគុ ទិន្នា, សព្ពេសំ ឥមានិ វត្ថានិ ហោន្តូ”តិ, សព្ពេសំ បាបុណាតិ។ យេហិ បន ថេរានំ ហត្ថតោ យាគុ លទ្ធា, តេសំ ន បាបុណាតិ។ អថ សោ “យេហិ មយ្ហំ យាគុ បីតា, សព្ពេសំ ហោតូ”តិ វទតិ, សព្ពេសំ បាបុណាតិ។ ភត្តខាទនីយេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ចីវរេ បន បុព្ពេបិ តេន វស្សំ វាសេត្វា ភិក្ខូនំ ចីវរំ ទិន្នបុព្ពំ ហោតិ, សោ ចេ ភិក្ខូ ភោជេត្វា វទតិ “យេសំ មយា បុព្ពេ ចីវរំ ទិន្នំ, តេសំយេវ ឥមំ ចីវរំ វា សុត្តំ វា សប្បិមធុផាណិតាទីនិ វា ហោន្តូ”តិ, សព្ពំ តេសំយេវ បាបុណាតិ។ សេនាសនេបិ “យោ មយា ការិតេ វិហារេ វា បរិវេណេ វា វសតិ, តស្សិទំ ហោតូ”តិ វុត្តេ តស្សេវ ហោតិ។ ភេសជ្ជេបិ “មយំ កាលេន កាលំ ថេរានំ សប្បិអាទីនិ ភេសជ្ជានិ ទេម, យេហិ តានិ លទ្ធានិ, តេសំយេវិទំ ហោតូ”តិ វុត្តេ តេសំយេវ ហោតិ។

២០៦. បុគ្គលស្ស ទេតីតិ ឯត្ថ បន “ឥមំ ចីវរំ ឥត្ថន្នាមស្ស ទម្មី”តិ ឯវំ បរម្មុខា វា, បាទមូលេ ឋបេត្វា “ឥទំ, ភន្តេ, តុម្ហាកំ ទម្មី”តិ ឯវំ សម្មុខា វា ទេតិ, តំ តស្សេវ ហោតិ។ សចេ បន “ឥទំ តុម្ហាកញ្ច តុម្ហាកំ អន្តេវាសិកានញ្ច ទម្មី”តិ ឯវំ វទតិ, ថេរស្ស ច អន្តេវាសិកានញ្ច បាបុណាតិ។ ឧទ្ទេសំ គហេតុំ អាគតោ គហេត្វា គច្ឆន្តោ ច អត្ថិ, តស្សាបិ បាបុណាតិ។ “តុម្ហេហិ សទ្ធិំ និពទ្ធចារិកភិក្ខូនំ ទម្មី”តិ វុត្តេ ឧទ្ទេសន្តេវាសិកានំ វត្តំ កត្វា ឧទ្ទេសបរិបុច្ឆាទីនិ គហេត្វា វិចរន្តានំ សព្ពេសំ បាបុណាតិ។ អយំ “បុគ្គលស្ស ទេតី”តិ ឥមស្មិំ បទេ វិនិច្ឆយោ។

សចេ កោចិ ភិក្ខុ ឯកោវ វស្សំ វសតិ, តត្ថ មនុស្សា “សង្ឃស្ស ទេមា”តិ ចីវរានិ ទេន្តិ, តត្ថ កឹ កាតព្ពន្តិ? “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, តស្សេវ តានិ ចីវរានិ យាវ កឋិនស្ស ឧព្ភារា”តិ (មហាវ. ៣៦៣) វចនតោ សចេ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣៦៣) គណបូរកេ ភិក្ខូ លភិត្វា កឋិនំ អត្ថតំ ហោតិ, បញ្ច មាសេ, នោ ចេ អត្ថតំ ហោតិ, ឯកំ ចីវរមាសំ អញ្ញត្ថ គហេត្វា នីតានិបិ តស្សេវ តានិ ចីវរានិ, ន តេសំ អញ្ញោ កោចិ ឥស្សរោ។ យំ យញ្ហិ “សង្ឃស្ស ទេមា”តិ វា “សង្ឃំ ឧទ្ទិស្ស ទេមា”តិ វា “វស្សំវុដ្ឋសង្ឃស្ស ទេមា”តិ វា “វស្សាវាសិកំ ទេមា”តិ វា ទេន្តិ, សចេបិ មតកចីវរំ អវិភជិត្វា តំ វិហារំ បវិសតិ, តំ សព្ពំ តស្សេវ ភិក្ខុនោ ហោតិ។ យម្បិ សោ វស្សាវាសត្ថាយ វឌ្ឍិំ បយោជេត្វា ឋបិតឧបនិក្ខេបតោ វា តត្រុប្បាទតោ វា វស្សាវាសិកំ គណ្ហាតិ, សព្ពំ សុគ្គហិតមេវ ហោតិ។ ឥទញ្ចេត្ថ លក្ខណំ – យេន តេនាការេន សង្ឃស្ស ឧប្បន្នវត្ថុំ អត្ថតកឋិនស្ស បញ្ច មាសេ, អនត្ថតកឋិនស្ស ឯកំ ចីវរមាសំ បាបុណាតិ។ សចេ បន កោចិ ភិក្ខុ វស្សានតោ អញ្ញស្មិំ ឧតុកាលេ ឯកកោ វសតិ, តត្ថ មនុស្សា “សង្ឃស្ស ទេមា”តិ ចីវរានិ ទេន្តិ, តេន ភិក្ខុនា អធិដ្ឋាតព្ពំ “មយ្ហិមានិ ចីវរានី”តិ។ អធិដ្ឋហន្តេន បន វត្តំ ជានិតព្ពំ។ តេន ហិ ភិក្ខុនា ឃណ្ឌឹ វា បហរិត្វា កាលំ វា ឃោសេត្វា ថោកំ អាគមេត្វា សចេ ឃណ្ដិសញ្ញាយ វា កាលសញ្ញាយ វា ភិក្ខូ អាគច្ឆន្តិ, តេហិ សទ្ធិំ ភាជេតព្ពានិ។ តេហិ ចេ ភិក្ខូហិ តស្មិំ ចីវរេ ភាជិយមានេ អបាតិតេ កុសេ អញ្ញោ ភិក្ខុ អាគច្ឆតិ, សមកោ ទាតព្ពោ ភាគោ, បាតិតេ កុសេ អញ្ញោ ភិក្ខុ អាគច្ឆតិ, ន អកាមា ទាតព្ពោ ភាគោ។ ឯកកោដ្ឋាសេបិ ហិ កុសទណ្ឌកេ បាតិតមត្តេ សចេបិ ភិក្ខុសហស្សំ ហោតិ, គហិតមេវ នាម ចីវរំ, តស្មា ន អកាមា ភាគោ ទាតព្ពោ។ សចេ បន អត្តនោ រុចិយា ទាតុកាមា ហោន្តិ, ទេន្តុ។ អនុភាគេបិ ឯសេវ នយោ។

អថ ឃណ្ដិសញ្ញាយ វា កាលសញ្ញាយ វា អញ្ញេ ភិក្ខូ ន អាគច្ឆន្តិ, “មយ្ហិមានិ ចីវរានិ បាបុណន្តី”តិ អធិដ្ឋាតព្ពានិ។ ឯវំ អធិដ្ឋិតេ សព្ពានិ តស្សេវ ហោន្តិ, ឋិតិកា បន ន តិដ្ឋតិ។ សចេ ឯកេកំ ឧទ្ធរិត្វា “អយំ បឋមភាគោ មយ្ហំ បាបុណាតិ, អយំ ទុតិយភាគោ”តិ ឯវំ គណ្ហាតិ, គហិតានិ ច សុគ្គហិតានិ ហោន្តិ, ឋិតិកា ច តិដ្ឋតិ, ឯវំ បាបេត្វា គណ្ហន្តេនបិ អធិដ្ឋិតមេវ ហោតិ។ សចេ បន ឃណ្ដឹ បហរិត្វា វា អប្បហរិត្វា វា កាលម្បិ ឃោសេត្វា វា អឃោសេត្វា វា “អហមេវេត្ថ , មយ្ហមេវ ឥមានិ ចីវរានី”តិ គណ្ហាតិ , ទុគ្គហិតានិ ហោន្តិ។ អថ “អញ្ញោ កោចិ ឥធ នត្ថិ, មយ្ហំ ឯតានិ បាបុណន្តី”តិ គណ្ហាតិ, សុគ្គហិតានិ។ អថ អនធិដ្ឋហិត្វាវ តានិ ចីវរានិ គហេត្វា អញ្ញំ វិហារំ ឧទ្ទិស្ស គច្ឆតិ “តត្ថ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ ភាជេស្សាមី”តិ, តានិ ចីវរានិ គតគតដ្ឋានេ សង្ឃិកានេវ ហោន្តិ។ ភិក្ខូហិ ទិដ្ឋមត្តមេវេត្ថ បមាណំ។ តស្មា សចេ កេចិ បដិបថំ អាគច្ឆន្តា “កុហឹ, អាវុសោ, គច្ឆសី”តិ បុច្ឆិត្វា តមត្ថំ សុត្វា “កឹ, អាវុសោ, មយំ សង្ឃោ ន ហោមា”តិ តត្ថេវ ភាជេត្វា គណ្ហន្តិ, សុគ្គហិតានិ។ សចេបិ ឯស មគ្គា ឱក្កមិត្វា កញ្ចិ វិហារំ វា អាសនសាលំ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តោ ឯកគេហមេវ វា បវិសតិ, តត្រ ច នំ ភិក្ខូ ទិស្វា តមត្ថំ បុច្ឆិត្វា ភាជេត្វា គណ្ហន្តិ, សុគ្គហិតានេវ។

“ន, ភិក្ខវេ, អញ្ញត្រ វស្សំវុដ្ឋេន អញ្ញត្រ ចីវរភាគោ សាទិតព្ពោ, យោ សាទិយេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ៣៦៤) វចនតោ អញ្ញត្រ វស្សំវុដ្ឋោ អញ្ញត្រ ភាគំ គណ្ហាតិ, ទុក្កដំ។ ឯត្ថ បន កិញ្ចាបិ លហុកា អាបត្តិ, អថ ខោ គហិតានិ ចីវរានិ គហិតដ្ឋានេ ទាតព្ពានិ។ សចេបិ នដ្ឋានិ វា ជិណ្ណានិ វា ហោន្តិ, តស្សេវ គីវា។ “ទេហី”តិ វុត្តេ អទេន្តោ ធុរនិក្ខេបេ ភណ្ឌគ្ឃេន ការេតព្ពោ។

ឯកោ ភិក្ខុ ទ្វីសុ អាវាសេសុ វស្សំ វសតិ “ឯវំ មេ ពហុ ចីវរំ ឧប្បជ្ជិស្សតី”តិ, ឯកំ បុគ្គលបដិវីសំយេវ លភតិ។ តស្មា សចេ ឯកេកស្មិំ វិហារេ ឯកាហមេកាហំ វា សត្តាហំ វា វសតិ, ឯកេកស្មិំ វិហារេ យំ ឯកោ បុគ្គលោ លភតិ, តតោ តតោ ឧបឌ្ឍំ ឧបឌ្ឍំ ទាតព្ពំ។ ឯវញ្ហិ ឯកបុគ្គលបដិវីសោ ទិន្នោ ហោតិ។ សចេ បន ឯកស្មិំ វិហារេ វសន្តោ ឥតរស្មិំ សត្តាហវាររេន អរុណមេវ ឧដ្ឋាបេតិ, ពហុតរំ វសិតវិហារតោ តស្ស បដិវីសោ ទាតព្ពោ។ ឯវម្បិ ឯកបុគ្គលបដិវីសោយេវ ទិន្នោ ហោតិ។ ឥទញ្ច នានាលាភេហិ នានូបចារេហិ ឯកសីមាវិហារេហិ កថិតំ, នានាសីមាវិហារេ បន សេនាសនគ្គាហោ បដិប្បស្សម្ភតិ។ តស្មា តត្ថ ចីវរបដិវីសោ ន បាបុណាតិ, សេសំ បន អាមិសភេសជ្ជាទិ សព្ពំ សព្ពត្ថ អន្តោសីមាគតស្ស បាបុណាតិ។

២០៧. “ភិក្ខុស្ស, ភិក្ខវេ, កាលកតេ សង្ឃោ សាមី បត្តចីវរេ, អបិច គិលានុបដ្ឋាកា ពហូបការា, អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សង្ឃេន តិចីវរញ្ច បត្តញ្ច គិលានុបដ្ឋាកានំ ទាតុំ, យំ តត្ថ លហុភណ្ឌំ លហុបរិក្ខារំ, តំ សម្មុខីភូតេន សង្ឃេន ភាជេតុំ, យំ តត្ថ គរុភណ្ឌំ គរុបរិក្ខារំ, តំ អាគតានាគតចាតុទ្ទិសស្ស សង្ឃស្ស អវិស្សជ្ជិកំ អវេភង្គិក”ន្តិ (មហាវ. ៣៦៩) វចនតោ ភិក្ខុម្ហិ កាលកតេ អបលោកេត្វា វា –

> “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ កាលកតោ, ឥទំ តស្ស តិចីវរញ្ច បត្តោ ច, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥមំ តិចីវរញ្ច បត្តញ្ច គិលានុបដ្ឋាកានំ ទទេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។
>
> “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ កាលកតោ, ឥទំ តស្ស តិចីវរញ្ច បត្តោ ច, សង្ឃោ ឥមំ តិចីវរញ្ច បត្តញ្ច គិលានុបដ្ឋាកានំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥមស្ស តិចីវរស្ស ច បត្តស្ស ច គិលានុបដ្ឋាកានំ ទានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។
>
> “ទិន្នំ ឥទំ សង្ឃេន តិចីវរញ្ច បត្តោ ច គិលានុបដ្ឋាកានំ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ (មហាវ. ៣៦៧) –

ឯវំ កម្មវាចំ វា សាវេត្វា គិលានុបដ្ឋាកានំ បត្តចីវរំ ទត្វា សេសំ លហុបរិក្ខារំ សម្មុខីភូតេន សង្ឃេន ភាជេត្វា គហេតព្ពំ។

២០៨. គិលានុបដ្ឋាកានំ លាភេ បន អយំ វិនិច្ឆយោ – សចេ សកលេ ភិក្ខុសង្ឃោ ឧបដ្ឋហន្តេ កាលំ ករោតិ, សព្ពេបិ សាមិកា។ អថ ឯកច្ចេហិ វារេ កតេ ឯកច្ចេហិ អកតេយេវ កាលំ ករោតិ, តត្រ ឯកច្ចេ អាចរិយា វទន្តិ “សព្ពេបិ អត្តនោ វារេ សម្បត្តេ ករេយ្យុំ, តស្មា សព្ពេបិ សាមិនោ”តិ។ ឯកច្ចេ វទន្តិ “យេហិ ជគ្គិតោ, តេ ឯវ លភន្តិ, ឥតរេ ន លភន្តី”តិ។ សាមណេរេបិ កាលកតេ សចេ ចីវរំ អត្ថិ, គិលានុបដ្ឋាកានំ ទាតព្ពំ។ នោ ចេ អត្ថិ, យំ អត្ថិ, តំ ទាតព្ពំ។ អញ្ញស្មិំ បរិក្ខារេ សតិ ចីវរភាគំ កត្វា ទាតព្ពំ។ ភិក្ខុ ច សាមណេរោ ច សចេ សមំ ឧបដ្ឋហឹសុ, សមកោ ភាគោ ទាតព្ពោ។ អថ សាមណេរោវ ឧបដ្ឋហតិ, ភិក្ខុស្ស សំវិទហនមត្តមេវ ហោតិ, សាមណេរស្ស ជេដ្ឋកោដ្ឋាសោ ទាតព្ពោ។ សចេ សាមណេរោ ភិក្ខុនា អានីតឧទកេន យាគុំ បចិត្វា បដិគ្គហាបនមត្តមេវ ករោតិ, ភិក្ខុ ឧបដ្ឋហតិ, ភិក្ខុស្ស ជេដ្ឋភាគោ ទាតព្ពោ។ ពហូ ភិក្ខូ សព្ពេ សមគ្គា ហុត្វា ឧបដ្ឋហន្តិ, សព្ពេសំ សមកោ ភាគោ ទាតព្ពោ។ យោ បនេត្ថ វិសេសេន ឧបដ្ឋហតិ, តស្ស វិសេសោ កាតព្ពោ។

យេន បន ឯកទិវសម្បិ គិលានុបដ្ឋាកវសេន យាគុភត្តំ វា បចិត្វា ទិន្នំ, ន្ហានំ វា បដិសាទិតំ, សោបិ គិលានុបដ្ឋាកោវ។ យោ បន សមីបំ អនាគន្ត្វា ភេសជ្ជតណ្ឌុលាទីនិ បេសេតិ, អយំ គិលានុបដ្ឋាកោ ន ហោតិ។ យោ បរិយេសិត្វា គាហេត្វា អាគច្ឆតិ, អយំ គិលានុបដ្ឋាកោវ ។ ឯកោ វត្តសីសេន ជគ្គតិ, ឯកោ បច្ចាសាយ, មតកាលេ ឧភោបិ បច្ចាសីសន្តិ, ឧភិន្នម្បិ ទាតព្ពំ។ ឯកោ ឧបដ្ឋហិត្វា គិលានស្ស វា កម្មេន អត្តនោ វា កម្មេន កត្ថចិ គតោ “បុន អាគន្ត្វា ជគ្គិស្សាមី”តិ, ឯតស្សបិ ទាតព្ពំ។ ឯកោ ចិរំ ឧបដ្ឋហិត្វា “ឥទានិ ន សក្កោមី”តិ ធុរំ និក្ខិបិត្វា គច្ឆតិ, សចេបិ តំ ទិវសមេវ គិលានោ កាលំ ករោតិ, ឧបដ្ឋាកភាគោ ន ទាតព្ពោ។ គិលានុបដ្ឋាកោ នាម គិហី វា ហោតុ បព្ពជិតោ វា អន្តមសោ មាតុគាមោបិ, សព្ពេ ភាគំ លភន្តិ។ សចេ តស្ស ភិក្ខុនោ បត្តចីវរមត្តមេវ ហោតិ, អញ្ញំ នត្ថិ, សព្ពំ គិលានុបដ្ឋាកានំយេវ ទាតព្ពំ។ សចេបិ សហស្សំ អគ្ឃតិ, អញ្ញំ បន ពហុម្បិ បរិក្ខារំ តេ ន លភន្តិ, សង្ឃស្សេវ ហោតិ។ អវសេសំ ភណ្ឌំ ពហុ ចេវ មហគ្ឃញ្ច, តិចីវរំ អប្បគ្ឃំ,

តតោ គហេត្វា តិចីវរបរិក្ខារោ ទាតព្ពោ, សព្ពញ្ចេតំ សង្ឃិកតោវ លព្ភតិ។ សចេ បន សោ ជីវមានោយេវ សព្ពំ អត្តនោ បរិក្ខារំ និស្សជ្ជិត្វា កស្សចិ អទាសិ, កោចិ វា វិស្សាសំ អគ្គហេសិ, យស្ស ទិន្នំ, យេន ច គហិតំ, តស្សេវ ហោតិ, តស្ស រុចិយា ឯវ គិលានុបដ្ឋាកា លភន្តិ។ អញ្ញេសំ អទត្វា ទូរេ ឋបិតបរិក្ខារាបិ តត្ថ តត្ថ សង្ឃស្សេវ ហោន្តិ។ ទ្វិន្នំ សន្តកំ ហោតិ អវិភត្តំ, ឯកស្មិំ កាលកតេ ឥតរោ សាមី។ ពហូនម្បិ សន្តកេ ឯសេវ នយោ។ សព្ពេសុ មតេសុ សង្ឃិកំ ហោតិ។ សចេបិ អវិភជិត្វា សទ្ធិវិហារិកាទីនំ ទេន្តិ, អទិន្នមេវ ហោតិ, វិភជិត្វា ទិន្នំ បន សុទិន្នំ។ តំ តេសុ មតេសុបិ សទ្ធិវិហារិកាទីនំយេវ ហោតិ, ន សង្ឃស្ស។

សចេ វស្សំវុដ្ឋោ ភិក្ខុ អនុប្បន្នេ វា ឧប្បន្នេ វា ចីវរេ អភាជិតេ វា បក្កមតិ, ឧម្មត្តកោ ខិត្តចិត្តោ វេទនាដ្ដោ ឧក្ខិត្តកោ វា ហោតិ, សន្តេ បតិរូបេ គាហកេ ភាគោ ទាតព្ពោ។ សចេ បន វិព្ភមតិ វា កាលំ វា ករោតិ សាមណេរោ វា បដិជានាតិ, សិក្ខំ បច្ចក្ខាតកោ, អន្តិមវត្ថុំ អជ្ឈាបន្នកោ, បណ្ឌកោ, ថេយ្យសំវាសកោ, តិត្ថិយបក្កន្តកោ, តិរច្ឆានគតោ, មាតុឃាតកោ, បិតុឃាតកោ, អរហន្តឃាតកោ, ភិក្ខុនិទូសកោ, សង្ឃភេទកោ, លោហិតុប្បាទកោ, ឧភតោព្យញ្ជនកោ វា បដិជានាតិ, សង្ឃោ សាមី, ភាគោ ន ទាតព្ពោ។

សចេ វស្សំវុដ្ឋានំ ភិក្ខូនំ អនុប្បន្នេ ចីវរេ សង្ឃោ ភិជ្ជតិ, កោសម្ពកភិក្ខូ វិយ ទ្វេ កោដ្ឋាសា ហោន្តិ, តត្ថ មនុស្សា ឯកស្មិំ បក្ខេ ទក្ខិណោទកញ្ច គន្ធាទីនិ ច ទេន្តិ, ឯកស្មិំ ចីវរានិ ទេន្តិ “សង្ឃស្ស ទេមា”តិ, យត្ថ វា ឧទកំ ទិន្នំ, យស្មិំយេវ បក្ខេ ចីវរានិ ទេន្តិ “សង្ឃស្ស ទេមា”តិ, សង្ឃស្សេវ តានិ ចីវរានិ, ទ្វិន្នម្បិ កោដ្ឋាសានំ បាបុណន្តិ, ឃណ្ដិំ បហរិត្វា ទ្វីហិបិ បក្ខេហិ ឯកតោ ភាជេតព្ពានិ។ សចេ បន មនុស្សា ឯកស្មិំ បក្ខេ ទក្ខិណោទកំ គន្ធាទីនិ ច ទេន្តិ, ឯកស្មិំ បក្ខេ ចីវរានិ ទេន្តិ “បក្ខស្ស ទេមា”តិ, បក្ខស្សេវ តានិ ចីវរានិ។ ឯវញ្ហិ ទិន្នេ យស្ស កោដ្ឋាសស្ស ឧទកំ ទិន្នំ, តស្ស ឧទកមេវ ហោតិ។ យស្ស ចីវរំ ទិន្នំ, តស្សេវ ចីវរំ។ យស្មិំ បទេសេ ទក្ខិណោទកំ បមាណំ ហោតិ, តត្ថ ឯកោ បក្ខោ ទក្ខិណោទកស្ស លទ្ធត្តា ចីវរានិ លភតិ, ឯកោ ចីវរានមេវ លទ្ធត្តាតិ ឧភោហិ ឯកតោ ហុត្វា យថាវុឌ្ឍំ ភាជេតព្ពំ។ “ឥទំ កិរ បរសមុទ្ទេ លក្ខណ”ន្តិ **មហាអដ្ឋកថាយំ** វុត្តំ។ សចេ យស្មិំ បក្ខេ ឧទកំ ទិន្នំ, តស្មិំយេវ បក្ខេ ចីវរានិ ទេន្តិ “បក្ខស្ស ទេមា”តិ, បក្ខស្សេវ តានិ ចីវរានិ, ឥតរោ បក្ខោ អនិស្សរោយេវ។ សចេ បន វស្សំវុដ្ឋានំ ភិក្ខូនំ ឧប្បន្នេ ចីវរេ អភាជិតេ សង្ឃោ ភិជ្ជតិ, សព្ពេសំ សមកំ ភាជេតព្ពំ។

សចេ សម្ពហុលេសុ ភិក្ខូសុ អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នេសុ កេចិ ភិក្ខូ បំសុកូលត្ថាយ សុសានំ ឱក្កមន្តិ, កេចិ អនាគមេន្តា បក្កមន្តិ, អនាគមេន្តានំ ន អកាមា ភាគោ ទាតព្ពោ, អាគមេន្តានំ បន អកាមាបិ ទាតព្ពោ ភាគោ។ យទិ បន មនុស្សា “ឥធាគតា ឯវ គណ្ហន្តូ”តិ ទេន្តិ, សញ្ញាណំ វា កត្វា គច្ឆន្តិ “សម្បត្តា គណ្ហន្តូ”តិ, សម្បត្តានំ សព្ពេសម្បិ បាបុណាតិ ។ សចេ ឆឌ្ឌេត្វា គតា, យេន គហិតំ, សោ ឯវ សាមី។ សចេ កេចិ ភិក្ខូ បឋមំ សុសានំ ឱក្កមន្តិ, កេចិ បច្ឆា, តត្ថ បឋមំ ឱក្កន្តា បំសុកូលំ លភន្តិ, បច្ឆា ឱក្កន្តា ន លភន្តិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បច្ឆា ឱក្កន្តានំ ន អកាមា ភាគំ ទាតុ”ន្តិ (មហាវ. ៣៤១) វចនតោ បច្ឆា ឱក្កន្តានំ អកាមា ភាគោ ន ទាតព្ពោ។ សចេ បន សព្ពេបិ សមំ ឱក្កន្តា, កេចិ លភន្តិ, កេចិ ន លភន្តិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សទិសានំ ឱក្កន្តានំ អកាមាបិ ភាគំ ទាតុ”ន្តិ (មហាវ. ៣៤១) វចនតោ សមំ ឱក្កន្តានំ អកាមាបិ ភាគោ ទាតព្ពោ។ សចេ បន “លទ្ធំ បំសុកូលំ សព្ពេ ភាជេត្វា គណ្ហិស្សាមា”តិ ពហិមេវ កតិកំ កត្វា សុសានំ ឱក្កន្តា កេចិ លភន្តិ, កេចិ ន លភន្តិ, “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, កតិកំ កត្វា ឱក្កន្តានំ អកាមា ភាគំ ទាតុ”ន្តិ (មហាវ. ៣៤១) វចនតោ កតិកំ កត្វា ឱក្កន្តានម្បិ អកាមា ភាគោ ទាតព្ពោ។ អយំ តាវ ចីវរភាជនីយកថា។

២០៩. បិណ្ឌបាតភាជនេ បន “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សង្ឃភត្តំ ឧទ្ទេសភត្តំ និមន្តនំ សលាកភត្តំ បក្ខិកំ ឧបោសថិកំ បាដិបទិក”ន្តិ (ចូឡវ. ៣២៥) ឯវំ អនុញ្ញាតេសុ សង្ឃភត្តាទីសុ អយំ វិនិច្ឆយោ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣២៥) –

សង្ឃភត្តំ នាម សកលស្ស សង្ឃស្ស ទាតព្ពំ ភត្តំ។ តស្មា សង្ឃភត្តេ ឋិតិកា នាម នត្ថិ, តតោយេវ ច “អម្ហាកំ អដ្ឋ ទស ទ្វាទស ទិវសា ភុញ្ជន្តានំ, ឥទានិ អញ្ញតោ ភិក្ខូ អានេថា”តិ ន ឯវំ តត្ថ វត្តព្ពំ, “បុរិមទិវសេសុ អម្ហេហិ ន លទ្ធំ, ឥទានិ តំ អម្ហាកំ គាហេថា”តិ ឯវម្បិ វត្តុំ ន លភតិ។ តញ្ហិ អាគតាគតានំ បាបុណាតិយេវ។

ឧទ្ទេសភត្តាទីសុ បន អយំ នយោ – រញ្ញា វា រាជមហាមត្តេន វា “សង្ឃតោ ឧទ្ទិសិត្វា ឯត្តកេ ភិក្ខូ អានេថា”តិ បហិតេ កាលំ ឃោសេត្វា ឋិតិកា បុច្ឆិតព្ពា។ សចេ អត្ថិ, តតោ បដ្ឋាយ គាហេតព្ពំ។ នោ ចេ, ថេរាសនតោ បដ្ឋាយ គាហេតព្ពំ។ ឧទ្ទេសកេន បិណ្ឌបាតិកានម្បិ ន អតិក្កាមេតព្ពំ។ តេ បន ធុតង្គំ រក្ខន្តា សយមេវ អតិក្កមិស្សន្តិ។ ឯវំ គាហិយមានេ អលសជាតិកា មហាថេរា បច្ឆា អាគច្ឆន្តិ, “ភន្តេ, វីសតិវស្សានំ គាហីយតិ, តុម្ហាកំ ឋិតិកា អតិក្កន្តា”តិ ន វត្តព្ពា, ឋិតិកំ ឋបេត្វា តេសំ គាហេត្វា បច្ឆា ឋិតិកាយ គាហេតព្ពំ។ “អសុកវិហារេ ពហុ ឧទ្ទេសភត្តំ ឧប្បន្ន”ន្តិ សុត្វា យោជនន្តរិកវិហារតោបិ ភិក្ខូ អាគច្ឆន្តិ, សម្បត្តសម្បត្តានំ

ឋិតដ្ឋានតោ បដ្ឋាយ គាហេតព្ពំ, អសម្បត្តានម្បិ ឧបចារសីមំ បវិដ្ឋានំ អន្តេវាសិកាទីសុ គណ្ហន្តេសុ គាហេតព្ពមេវ។ “ពហិឧបចារសីមាយ ឋិតានំ គាហេថា”តិ វទន្តិ, ន គាហេតព្ពំ។ សចេ ឧបចារសីមំ ឱក្កន្តេហិ ឯកាពទ្ធា ហុត្វា អត្តនោ វិហារទ្វារេ វា អន្តោវិហារេយេវ វា ហោន្តិ, បរិសវសេន វឌ្ឍិតា នាម សីមា ហោតិ, តស្មា គាហេតព្ពំ។ សង្ឃនវកស្ស ទិន្នេបិ បច្ឆា អាគតានំ គាហេតព្ពមេវ។ ទុតិយភាគេ បន ថេរាសនំ អារុឡ្ហេ បុន អាគតានំ បឋមភាគោ ន បាបុណាតិ, ទុតិយភាគតោ វស្សគ្គេន គាហេតព្ពំ។

ឯកស្មិំ វិហារេ ឯកំ ភត្តុទ្ទេសដ្ឋានំ បរិច្ឆិន្ទិត្វា គាវុតប្បមាណាយបិ ឧបចារសីមាយ យត្ថ កត្ថចិ អារោចិតំ ឧទ្ទេសភត្តំ តស្មិំយេវ ភត្តុទ្ទេសដ្ឋានេ គាហេតព្ពំ។ ឯកោ ឯកស្ស ភិក្ខុនោ បហិណតិ “ស្វេ សង្ឃតោ ឧទ្ទិសិត្វា ទស ភិក្ខូ បហិណថា”តិ, តេន សោ អត្ថោ ភត្តុទ្ទេសកស្ស អារោចេតព្ពោ។ សចេ តំ ទិវសំ បមុស្សតិ, ទុតិយទិវសេ បាតោវ អារោចេតព្ពោ, អថ បមុស្សិត្វាវ បិណ្ឌាយ បវិសន្តោ សរតិ, យាវ ឧបចារសីមំ នាតិក្កមតិ, តាវ យា ភោជនសាលាយ បកតិឋិតិកា, តស្សាយេវ វសេន គាហេតព្ពំ។ សចេបិ ឧបចារសីមំ អតិក្កន្តោ, ភិក្ខូ ច ឧបចារសីមដ្ឋកេហិ ឯកាពទ្ធា ហោន្តិ, អញ្ញមញ្ញំ ទ្វាទសហត្ថន្តរំ អវិជហិត្វា គច្ឆន្តិ, បកតិឋិតិកាយ វសេន គាហេតព្ពំ។ ភិក្ខូនំ បន តាទិសេ ឯកាពទ្ធេ អសតិ ពហិឧបចារសីមាយ យស្មិំ ឋានេ សរតិ, តត្ថ នវំ ឋិតិកំ កត្វា គាហេតព្ពំ។ អន្តោគាមេ អាសនសាលាយ សរន្តេន អាសនសាលាយ ឋិតិកាយ គាហេតព្ពំ។ យត្ថ កត្ថចិ សរិត្វា គាហេតព្ពមេវ, អគាហេតុំ ន វដ្ដតិ។ ន ហិ ឯតំ ទុតិយទិវសេ លព្ភតីតិ។

សចេ សកវិហារតោ អញ្ញំ វិហារំ គច្ឆន្តេ ភិក្ខូ ទិស្វា កោចិ ឧទ្ទេសភត្តំ ឧទ្ទិសាបេតិ, យាវ អន្តោឧបចារេ វា ឧបចារសីមដ្ឋកេហិ សទ្ធិំ វុត្តនយេន ឯកាពទ្ធា វា ហោន្តិ, តាវ សកវិហារេ ឋិតិកាវសេន គាហេតព្ពំ។ ពហិឧបចារេ ឋិតានំ ទិន្នំ បន “សង្ឃតោ, ភន្តេ, ឯត្តកេ នាម ភិក្ខូ ឧទ្ទិសថា”តិ វុត្តេ សម្បត្តសម្បត្តានំ គាហេតព្ពំ។ តត្ថ ទ្វាទសហត្ថន្តរំ អវិជហិត្វា ឯកាពទ្ធនយេន ទូរេ ឋិតាបិ សម្បត្តាយេវាតិ វេទិតព្ពា។ សចេ យំ វិហារំ គច្ឆន្តិ, តត្ថ បវិដ្ឋានំ អារោចេន្តិ, តស្ស វិហារស្ស ឋិតិកាវសេន គាហេតព្ពំ។ សចេបិ គាមទ្វារេ វា វីថិយំ វា ចតុក្កេ វា អន្តរឃរេ វា ភិក្ខូ ទិស្វា កោចិ សង្ឃុទ្ទេសំ អារោចេតិ, តស្មិំ តស្មិំ ឋានេ អន្តោឧបចារគតានំ គាហេតព្ពំ។

ឃរូបចារោ ចេត្ថ ឯកឃរំ ឯកូបចារំ, ឯកឃរំ នានូបចារំ, នានាឃរំ ឯកូបចារំ, នានាឃរំ នានូបចារន្តិ ឥមេសំ វសេន វេទិតព្ពោ។ តត្ថ យំ ឯកកុលស្ស ឃរំ ឯកវឡញ្ជំ ហោតិ, តំ សុប្បបាតបរិច្ឆេទស្ស អន្តោ ឯកូបចារំ នាម, តត្ថុប្បន្នោ ឧទ្ទេសលាភោ ឯកស្មិំ ឧបចារេ ភិក្ខាចារវត្តេនបិ ឋិតានំ សព្ពេសំ បាបុណាតិ។ ឯតំ **ឯកឃរំ ឯកូបចារំ** នាម។ យំ បន ឯកឃរំ ទ្វិន្នំ ភរិយានំ សុខវិហារត្ថាយ មជ្ឈេ ភិត្តិំ ឧដ្ឋបេត្វា នានាទ្វារវឡញ្ជំ កតំ, តត្ថុប្បន្នោ ឧទ្ទេសលាភោ ភិត្តិអន្តរិកស្ស ន បាបុណាតិ, តស្មិំ តស្មិំ ឋានេ និសិន្នស្សេវ បាបុណាតិ។ ឯតំ **ឯកឃរំ នានូបចារំ** នាម។ យស្មិំ បន ឃរេ ពហូ ភិក្ខូ និមន្តេត្វា អន្តោគេហតោ បដ្ឋាយ ឯកាពទ្ធេ កត្វា បដិវិស្សកឃរានិបិ បូរេត្វា និសីទាបេន្តិ, តត្ថ ឧប្បន្នោ ឧទ្ទេសលាភោ សព្ពេសំ បាបុណាតិ។ យម្បិ នានាកុលស្ស និវេសនំ មជ្ឈេ ភិត្តិំ អកត្វា ឯកទ្វារេនេវ វឡញ្ជន្តិ, តត្រាបិ ឯសេវ នយោ។ ឯតំ **នានាឃរំ ឯកូបចារំ** នាម។ យោ បន នានានិវេសនេសុ និសិន្នានំ ភិក្ខូនំ ឧទ្ទេសលាភោ ឧប្បជ្ជតិ, កិញ្ចាបិ ភិត្តិច្ឆិទ្ទេន ភិក្ខូ ទិស្សន្តិ, តស្មិំ តស្មិំ និវេសនេ និសិន្នានំយេវ បាបុណាតិ។ ឯតំ **នានាឃរំ នានូបចារំ** នាម។

យោ បន គាមទ្វារវីថិចតុក្កេសុ អញ្ញតរស្មិំ ឋានេ ឧទ្ទេសភត្តំ លភិត្វា អញ្ញស្មិំ ភិក្ខុស្មិំ អសតិ អត្តនោវ បាបុណាបេត្វា ទុតិយទិវសេបិ តស្មិំយេវ ឋានេ អញ្ញំ លភតិ, តេន យំ អញ្ញំ នវកំ វា វុឌ្ឍំ វា ភិក្ខុំ បស្សតិ, តស្ស គាហេតព្ពំ។ សចេ កោចិ នត្ថិ, អត្តនោវ បាបេត្វា ភុញ្ជិតព្ពំ។ សចេ អាសនសាលាយ និសីទិត្វា កាលំ បដិមានេន្តេសុ ភិក្ខូសុ កោចិ អាគន្ត្វា “សង្ឃុទ្ទេសបត្តំ ទេថ, ឧទ្ទេសបត្តំ ទេថ, សង្ឃតោ ឧទ្ទិសិត្វា បត្តំ ទេថ, សង្ឃិកំ បត្តំ ទេថា”តិ វា វទតិ, ឧទ្ទេសបត្តំ ឋិតិកាយ គាហេត្វា ទាតព្ពំ។ “សង្ឃុទ្ទេសភិក្ខុំ ទេថ, សង្ឃតោ ឧទ្ទិសិត្វា ភិក្ខុំ ទេថ, សង្ឃិកំ ភិក្ខុំ ទេថា”តិ វុត្តេបិ ឯសេវ នយោ។

ឧទ្ទេសកោ បនេត្ថ បេសលោ លជ្ជី មេធាវី ឥច្ឆិតព្ពោ, តេន តិក្ខត្តុំ ឋិតិកំ បុច្ឆិត្វា សចេ កោចិ ឋិតិកំ ជានន្តោ នត្ថិ, ថេរាសនតោ គាហេតព្ពំ។ សចេ បន “អហំ ជានាមិ, ទសវស្សេន លទ្ធ”ន្តិ កោចិ ភណតិ, “អត្ថាវុសោ, ទសវស្សា ភិក្ខូ”តិ បុច្ឆិតព្ពំ។ សចេ តស្ស សុត្វាវ “ទសវស្សម្ហ ទសវស្សម្ហា”តិ ពហូ អាគច្ឆន្តិ, “តុយ្ហំ បាបុណាតិ, តុយ្ហំ បាបុណាតី”តិ អកត្វា “សព្ពេ អប្បសទ្ទា ហោថា”តិ វត្វា បដិបាដិយា ឋបេតព្ពា, ឋបេត្វា “កតិ ភិក្ខូ ឥច្ឆថា”តិ ឧបាសកោ បុច្ឆិតព្ពោ, “ឯត្តកេ នាម, ភន្តេ”តិ វុត្តេ “តុយ្ហំ បាបុណាតិ, តុយ្ហំ បាបុណាតី”តិ អវត្វា សព្ពនវកស្ស វស្សគ្គញ្ច ឧតុ ច ទិវសភាគោ ច ឆាយា ច បុច្ឆិតព្ពា។ សចេ ឆាយាយបិ បុច្ឆិយមានាយ អញ្ញោ វុឌ្ឍតរោ អាគច្ឆតិ, តស្ស ទាតព្ពំ។ អថ ឆាយំ បុច្ឆិត្វា “តុយ្ហំ បាបុណាតី”តិ វុត្តេ វុឌ្ឍតរោ អាគច្ឆតិ, ន លភតិ។ កថាបបញ្ចេន ហិ និសិន្នស្សាបិ និទ្ទាយន្តស្សាបិ គាហិតំ សុគ្គាហិតំ, អតិក្កន្តំ សុអតិក្កន្តំ។

ភាជនីយភណ្ឌញ្ហិ នាមេតំ សម្បត្តស្សេវ បាបុណាតិ, តត្ថ សម្បត្តភាវោ ឧបចារេន បរិច្ឆិន្ទិតព្ពោ។ អាសនសាលាយ ច អន្តោបរិក្ខេបោ ឧបចារោ, តស្មឹ ឋិតស្ស លាភោ បាបុណាតិ។

កោចិ អាសនសាលតោ អដ្ឋ ឧទ្ទេសបត្តេ អាហរាបេត្វា សត្ត បត្តេ បណីតភោជនានំ, ឯកំ ឧទកស្ស បូរេត្វា អាសនសាលំ បហិណតិ, គហេត្វា អាគតា កិញ្ចិ អវត្វា ភិក្ខូនំ ហត្ថេសុ បតិដ្ឋបេត្វា បក្កមន្តិ, យេន យំ លទ្ធំ, តស្សេវ តំ ហោតិ។ យេន បន ឧទកំ លទ្ធំ, តស្ស អតិក្កន្តម្បិ ឋិតិកំ ឋបេត្វា អញ្ញំ ឧទ្ទេសភត្តំ គាហេតព្ពំ, តញ្ច លូខំ វា លភតុ បណីតំ វា តិចីវរបរិវារំ វា, តស្សេវ តំ ហោតិ។ ឦទិសោ ហិស្ស បុញ្ញវិសេសោ, ឧទកំ បន យស្មា អាមិសំ ន ហោតិ, តស្មា អញ្ញំ ឧទ្ទេសភត្តំ លភតិ។ សចេ បន តេ គហេត្វា អាគតា “ឥទំ កិរ, ភន្តេ, សព្ពំ ភាជេត្វា ភុញ្ជថា”តិ វត្វា គច្ឆន្តិ, សព្ពេហិ ភាជេត្វា ភុញ្ជិត្វា ឧទកំ បាតព្ពំ។ “សង្ឃតោ ឧទ្ទិសិត្វា អដ្ឋ មហាថេរេ ទេថ, មជ្ឈិមេ ទេថ, នវកេ ទេថ, បរិបុណ្ណវស្សេ សាមណេរេ ទេថ, មជ្ឈិមភាណកាទយោ ទេថ, មយ្ហំ ញាតិភិក្ខូ ទេថា”តិ វទន្តស្ស បន “ឧបាសក, ត្វំ ឯវំ វទសិ, ឋិតិកាយ បន តេសំ ន បាបុណាតី”តិ វត្វា ឋិតិកាវសេនេវ ទាតព្ពា។ ទហរសាមណេរេហិ បន ឧទ្ទេសភត្តេសុ លទ្ធេសុ សចេ ទាយកានំ ឃរេ មង្គលំ ហោតិ, “តុម្ហាកំ អាចរិយុបជ្ឈាយេ បេសេថា”តិ វត្តព្ពំ។ យស្មឹ បន ឧទ្ទេសភត្តេ បឋមភាគោ សាមណេរានំ បាបុណាតិ, អនុភាគោ មហាថេរានំ, ន តត្ថ សាមណេរា “មយំ បឋមភាគំ លភិម្ហា”តិ បុរតោ គន្តុំ លភន្តិ, យថាបដិបាដិយា ឯវ គន្តព្ពំ។ “សង្ឃតោ ឧទ្ទិសិត្វា តុម្ហេ ឯថា”តិ វុត្តេ “មយ្ហំ អញ្ញទាបិ ជានិស្សសិ, ឋិតិកា បន ឯវំ គច្ឆតី”តិ ឋិតិកាវសេនេវ គាហេតព្ពំ។ អថ “សង្ឃុទ្ទេសបត្តំ ទេថា”តិ វត្វា អគ្គាហិតេយេវ បត្តេ យស្ស កស្សចិ បត្តំ គហេត្វា បូរេត្វា អាហរតិ, អាហដម្បិ ឋិតិកាយ ឯវ គាហេតព្ពំ។

ឯកោ “សង្ឃុទ្ទេសបត្តំ អាហរា”តិ បេសិតោ “ភន្តេ, ឯកំ បត្តំ ទេថ, និមន្តនភត្តំ អាហរិស្សាមី”តិ វទតិ, សោ ចេ “ឧទ្ទេសភត្តឃរតោ អយំ អាគតោ”តិ ញត្វា ភិក្ខូហិ “ននុ ត្វំ អសុកឃរតោ អាគតោ”តិ វុត្តោ “អាម, ភន្តេ, ន និមន្តនភត្តំ, ឧទ្ទេសភត្ត”ន្តិ ភណតិ, ឋិតិកាយ គាហេតព្ពំ។ យោ បន “ឯកំ បត្តំ អាហរា”តិ វុត្តេ “កិន្តិ វត្វា អាហរាមី”តិ វត្វា “យថា តេ រុច្ចតី”តិ វុត្តោ អាគច្ឆតិ, អយំ វិស្សដ្ឋទូតោ នាម។ ឧទ្ទេសបត្តំ វា បដិបាដិបត្តំ វា បុគ្គលិកបត្តំ វា យំ ឥច្ឆតិ, តំ ឯតស្ស ទាតព្ពំ។ ឯកោ ពាលោ អព្យត្តោ “ឧទ្ទេសបត្តំ អាហរា”តិ បេសិតោ វត្តុំ ន ជានាតិ, តុណ្ហីភូតោ តិដ្ឋតិ, សោ “កស្ស សន្តិកំ អាគតោសី”តិ វា “កស្ស បត្តំ ហរិស្សសី”តិ វា ន វត្តព្ពោ។ ឯវញ្ហិ វុត្តោ បុច្ឆាសភាគេន “តុម្ហាកំ សន្តិកំ អាគតោម្ហី”តិ វា “តុម្ហាកំ បត្តំ ហរិស្សាមី”តិ វា វទេយ្យ។ តតោ តំ ភិក្ខុំ អញ្ញេ ភិក្ខូ ជិគុច្ឆន្តា ន ឱលោកេយ្យុំ, “កុហឹ គច្ឆសិ, កឹ ករោន្តោ អាហិណ្ឌសី”តិ បន វត្តព្ពោ។ តស្ស “ឧទ្ទេសបត្តត្ថាយ អាគតោម្ហី”តិ វទន្តស្ស គាហេត្វា បត្តោ ទាតព្ពោ។

ឯកា កូដដ្ឋិតិកា នាម ហោតិ។ រញ្ញោ វា រាជមហាមត្តស្ស វា គេហេ អតិបណីតានិ អដ្ឋ ឧទ្ទេសភត្តានិ និច្ចំ ទីយន្តិ, តានិ ឯកចារិកភត្តានិ កត្វា ភិក្ខូ វិសុំ ឋិតិកាយ បរិភុញ្ជន្តិ។ ឯកច្ចេ ភិក្ខូ “ស្វេ ទានិ អម្ហាកំ បាបុណិស្សន្តី”តិ អត្តនោ ឋិតិកំ សល្លក្ខេត្វា គតា។ តេសុ អនាគតេសុយេវ អញ្ញេ អាគន្តុកា ភិក្ខូ អាគន្ត្វា អាសនសាលាយ និសីទន្តិ។ តង្ខណញ្ញេវ រាជបុរិសា អាគន្ត្វា “បណីតភត្តបត្តេ ទេថា”តិ វទន្តិ, អាគន្តុកា ឋិតិកំ អជានន្តា គាហេន្តិ, តង្ខណញ្ញេវ ច ឋិតិកំ ជាននកភិក្ខូ អាគន្ត្វា “កឹ គាហេថា”តិ វទន្តិ ។ រាជគេហេ បណីតភត្តន្តិ។ កតិវស្សតោ បដ្ឋាយាតិ។ ឯត្តកវស្សតោ នាមាតិ។ “មា គាហេថា”តិ និវារេត្វា ឋិតិកាយ គាហេតព្ពំ។ គាហិតេ អាគតេហិបិ, បត្តទានកាលេ អាគតេហិបិ, ទិន្នកាលេ អាគតេហិបិ, រាជគេហតោ បត្តេ បូរេត្វា អាហដកាលេ អាគតេហិបិ, រាជា “អដ្ឋ ភិក្ខូយេវ អាគច្ឆន្តូ”តិ បេសេត្វា ភិក្ខូនំយេវ ហត្ថេ បិណ្ឌបាតំ ទេតិ, ឯវំ ទិន្នំ បិណ្ឌបាតំ គហេត្វា អាគតកាលេ អាគតេហិបិ ឋិតិកំ ជាននកភិក្ខូហិ “មា ភុញ្ជិត្ថា”តិ វារេត្វា ឋិតិកាយមេវ គាហេតព្ពំ។

អថ នេ រាជា ភោជេត្វា បត្តេបិ នេសំ បូរេត្វា ទេតិ, យំ អាហដំ, តំ ឋិតិកាយ គាហេតព្ពំ ។ សចេ បន “មា តុច្ឆហត្ថា គច្ឆន្តូ”តិ ថោកមេវ បត្តេសុ បក្ខិត្តំ ហោតិ, តំ ន គាហេតព្ពំ។ “អថ ភុញ្ជិត្វា តុច្ឆបត្តាវ អាគច្ឆន្តិ, យំ តេហិ ភុត្តំ, តំ នេសំ គីវា ហោតី”តិ មហាសុមត្ថេរោ អាហ។ មហាបទុមត្ថេរោ បនាហ “គីវាកិច្ចំ ឯត្ថ នត្ថិ, ឋិតិកំ បន អជានន្តេហិ យាវ ជាននកា អាគច្ឆន្តិ, តាវ និសីទិតព្ពំ សិយា, ឯវំ សន្តេបិ ភិក្ខូហិ ភុត្តំ សុភុត្តំ, ឥទានិ បត្តដ្ឋានេន គាហេតព្ព”ន្តិ។

ឯកោ តិចីវរបរិវារោ សតគ្ឃនកោ បិណ្ឌបាតោ អវស្សិកស្ស ភិក្ខុនោ បត្តោ, វិហារេ ច “ឯវរូបោ បិណ្ឌបាតោ អវស្សិកស្ស បត្តោ”តិ លិខិត្វា ឋបេសុំ។ អថ សដ្ឋិវស្សច្ចយេន អញ្ញោ តថារូបោ បិណ្ឌបាតោ ឧប្បន្នោ, អយំ កឹ អវស្សិកឋិតិកាយ គាហេតព្ពោ, ឧទាហុ សដ្ឋិវស្សឋិតិកាយាតិ? សដ្ឋិវស្សឋិតិកាយាតិ វុត្តំ។ អយញ្ហិ ភិក្ខុឋិតិកំ គហេត្វាយេវ វឌ្ឍិតោតិ។ ឯកោ ឧទ្ទេសភត្តំ ភុញ្ជិត្វា សាមណេរោ ជាតោ, បុន តំ ភត្តំ សាមណេរឋិតិកាយ បត្តំ គណ្ហិតុំ លភតិ។ អយំ កិរ អន្តរាភដ្ឋកោ នាម។ យោ បន បរិបុណ្ណវស្សោ សាមណេរោ

“ស្វេ ឧទ្ទេសភត្តំ លភិស្សតី”តិ អជ្ជេវ ឧបសម្បជ្ជតិ, អតិក្កន្តា តស្ស ឋិតិកា។ ឯកស្ស ភិក្ខុនោ ឧទ្ទេសភត្តំ បត្តំ, បត្តោ ចស្ស ន តុច្ឆោ ហោតិ, សោ អញ្ញស្ស សមីបេ និសិន្នស្ស បត្តំ ទាបេតិ, តំ ចេ ថេយ្យាយ ហរន្តិ, គីវា ហោតិ។ សចេ បន សោ ភិក្ខុ “មយ្ហំ បត្តំ ទម្មី”តិ សយមេវ ទេតិ, អស្ស គីវា ន ហោតិ។ អថាបិ តេន ភត្តេន អនត្ថិកោ ហុត្វា “អលំ មយ្ហំ, តវេតំ ភត្តំ ទម្មិ, បត្តំ បេសេត្វា អាហរាបេហី”តិ អញ្ញំ វទតិ, យំ តតោ អាហរិយតិ, សព្ពំ បត្តសាមិកស្ស ហោតិ។ បត្តំ ចេ ថេយ្យាយ ហរន្តិ, សុហដោ, ភត្តស្ស ទិន្នត្តា គីវា ន ហោតិ។

វិហារេ ទស ភិក្ខូ ហោន្តិ, តេសុ នវ បិណ្ឌបាតិកា, ឯកោ សាទិយនកោ, “ទស ឧទ្ទេសបត្តេ ទេថា”តិ វុត្តេ បិណ្ឌបាតិកា គហេតុំ ន ឥច្ឆន្តិ។ ឥតរោ ភិក្ខុ “សព្ពានិ មយ្ហំ បាបុណន្តី”តិ គណ្ហាតិ, ឋិតិកា ន ហោតិ។ ឯកេកំ ចេ បាបេត្វា គណ្ហាតិ, ឋិតិកា តិដ្ឋតិ។ ឯវំ គាហេត្វា ទសហិបិ បត្តេហិ អាហរាបេត្វា “ភន្តេ, មយ្ហំ សង្គហំ ករោថា”តិ នវ បត្តេ បិណ្ឌបាតិកានំ ទេតិ, ភិក្ខុទត្តិយំ នាមេតំ, គហេតុំ វដ្ដតិ។ សចេ សោ ឧបាសកោ “ភន្តេ, យាវ អាគន្តព្ព”ន្តិ វទតិ, សោ ច ភិក្ខុ តេ ភិក្ខូ “ឯថ, ភន្តេ, មយ្ហំ សហាយា ហោថា”តិ តស្ស ឃរំ គច្ឆតិ, យំ តត្ថ លភតិ, សព្ពំ តស្សេវ ហោតិ, ឥតរេ តេន ទិន្នំ លភន្តិ។ អថ នេសំ ឃរេយេវ និសីទាបេត្វា ទក្ខិណោទកំ ទត្វា យាគុខជ្ជកាទីនិ ទេន្តិ “ភន្តេ, យំ មនុស្សា ទេន្តិ, តំ គណ្ហថា”តិ, តស្ស ភិក្ខុនោ វចនេនេវ ឥតរេសំ វដ្ដតិ។ ភុត្វាវីនំ បត្តេ បូរេត្វា គណ្ហិត្វា គមនត្ថាយ ទេន្តិ, សព្ពំ តស្សេវ ភិក្ខុនោ ហោតិ, តេន ទិន្នំ ឥតរេសំ វដ្ដតិ។ យទិ បន តេ វិហារេយេវ តេន ភិក្ខុនា “ភន្តេ, មយ្ហំ ភិក្ខំ គណ្ហថ, មនុស្សានំ វចនំ កាតុំ វដ្ដតី”តិ វុត្តា គច្ឆន្តិ, តត្ថ យំ ភុញ្ជន្តិ ចេវ នីហរន្តិ ច, សព្ពំ តំ តេសំយេវ សន្តកំ។ អថាបិ “មយ្ហំ ភិក្ខំ គណ្ហថា”តិ អវុត្តា “មនុស្សានំ វចនំ កាតុំ វដ្ដតី”តិ គច្ឆន្តិ, តត្រ ចេ ឯកស្ស មធុរេន សរេន អនុមោទនំ ករោន្តស្ស សុត្វា ថេរានញ្ច ឧបសមេ បសីទិត្វា ពហុំ សមណបរិក្ខារំ ទេន្តិ, អយំ ថេរេសុ បសាទេន ឧប្បន្នោ អកតភាគោ នាម, តស្មា សព្ពេសំ បាបុណាតិ។

ឯកោ សង្ឃតោ ឧទ្ទិសាបេត្វា ឋិតិកាយ គាហិតបត្តំ ហរិត្វា បណីតស្ស ខាទនីយភោជនីយស្ស បូរេត្វា អាហរិត្វា “ឥមំ, ភន្តេ, សព្ពោ សង្ឃោ បរិភុញ្ជតូ”តិ ទេតិ, សព្ពេហិ ភាជេត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ បត្តសាមិកស្ស បន អតិក្កន្តម្បិ ឋិតិកំ ឋបេត្វា អញ្ញំ ឧទ្ទេសភត្តំ ទាតព្ពំ។ អថ បឋមំយេវ “សព្ពំ សង្ឃិកបត្តំ ទេថា”តិ វទតិ, ឯកស្ស លជ្ជិភិក្ខុនោ សន្តកោ បត្តោ ទាតព្ពោ។ អាហរិត្វា ច “សព្ពោ សង្ឃោ បរិភុញ្ជតូ”តិ វុត្តេ ភាជេត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ ឯកោ បាតិយា ភត្តំ អាហរិត្វា “សង្ឃុទ្ទេសំ ទម្មី”តិ វទតិ, ឯកេកំ អាលោបំ អទត្វា ឋិតិកាយ ឯកស្ស យាបនមត្តំ កត្វា ទាតព្ពំ។ អថ សោ ភត្តំ អាហរិត្វា កិញ្ចិ វត្តុំ អជានន្តោ តុណ្ហីភូតោ អច្ឆតិ, “កស្ស តេ អានីតំ, កស្ស ទាតុកាមោសី”តិ ន វត្តព្ពំ។ បុច្ឆាសភាគេន ហិ “តុម្ហាកំ អានីតំ, តុម្ហាកំ ទាតុកាមម្ហី”តិ វទេយ្យ, តតោ តំ ភិក្ខុំ អញ្ញេ ភិក្ខូ ជិគុច្ឆន្តា គីវំ បរិវត្តេត្វា ឱលោកេតព្ពម្បិ ន មញ្ញេយ្យុំ។ សចេ បន “កុហិំ យាសិ, កិំ ករោន្តោ អាហិណ្ឌសី”តិ វុត្តេ “ឧទ្ទេសភត្តំ គហេត្វា អាគតោម្ហី”តិ វទតិ, ឯកេន លជ្ជិភិក្ខុនា ឋិតិកាយ គាហេតព្ពំ។ សចេ អាភតំ ពហុ ហោតិ, សព្ពេសំ បហោតិ, ឋិតិកាកិច្ចំ នត្ថិ។ ថេរាសនតោ បដ្ឋាយ បត្តំ បូរេត្វា ទាតព្ពំ។

“សង្ឃុទ្ទេសបត្តំ ទេថា”តិ វុត្តេ “កិំ អាហរិស្សសី”តិ អវត្វា បកតិឋិតិកាយ ឯវ គាហេតព្ពំ។ យោ បន បាយាសោ វា រសបិណ្ឌបាតោ វា និច្ចំ លព្ភតិ, ឯវរូបានំ បណីតភោជនានំ អាវេណិកា ឋិតិកា កាតព្ពា, តថា សបរិវារាយ យាគុយា មហគ្ឃានំ ផលានំ បណីតានញ្ច ខជ្ជកានំ។ បកតិភត្តយាគុផលខជ្ជកានំ ឯកាវ ឋិតិកា កាតព្ពា។ “សប្បិំ អាហរិស្សាមី”តិ វុត្តេ សព្ពសប្បីនំ ឯកាវ ឋិតិកា វដ្ដតិ, តថា សព្ពតេលានំ។ “មធុំ អាហរិស្សាមី”តិ វុត្តេ បន មធុនោ ឯកាវ ឋិតិកា វដ្ដតិ, តថា ផាណិតស្ស លដ្ឋិមធុកាទីនញ្ច ភេសជ្ជានំ។ សចេ បន គន្ធមាលំ សង្ឃុទ្ទេសំ ទេន្តិ, បិណ្ឌបាតិកស្ស វដ្ដតិ, ន វដ្ដតីតិ? អាមិសស្សេវ បដិក្ខិត្តត្តា វដ្ដតិ។ “សង្ឃំ ឧទ្ទិស្ស ទិន្នត្តា បន ន គហេតព្ព”ន្តិ វទន្តិ។

ឧទ្ទេសភត្តកថា និដ្ឋិតា។

២១០. និមន្តនំ បុគ្គលិកំ ចេ, សយមេវ ឥស្សរោ។ សង្ឃិកំ បន ឧទ្ទេសភត្តេ វុត្តនយេនេវ គាហេតព្ពំ។ សចេ បនេត្ថ ទូតោ ព្យត្តោ ហោតិ, “ភន្តេ, រាជគេហេ ភិក្ខុសង្ឃស្ស ភត្តំ គណ្ហថា”តិ អវត្វា “ភិក្ខុំ គណ្ហថា”តិ វទតិ, បិណ្ឌបាតិកានម្បិ វដ្ដតិ។ អថ ទូតោ អព្យត្តោ “ភត្តំ គណ្ហថា”តិ វទតិ, ភត្តុទ្ទេសកោ ព្យត្តោ “ភត្ត”ន្តិ អវត្វា “ភន្តេ , តុម្ហេ យាថ, តុម្ហេ យាថា”តិ វទតិ, ឯវម្បិ បិណ្ឌបាតិកានម្បិ វដ្ដតិ, “តុម្ហាកំ, ភន្តេ, បដិបាដិយា ភត្តំ បាបុណាតី”តិ វុត្តេ បន ន វដ្ដតិ។ សចេ និមន្តិតុំ អាគតមនុស្សោ អាសនសាលំ បវិសិត្វា “អដ្ឋ ភិក្ខូ ទេថា”តិ វា “អដ្ឋ បត្តេ ទេថា”តិ វា វទតិ, ឯវម្បិ បិណ្ឌបាតិកានំ វដ្ដតិ, “តុម្ហេ ច តុម្ហេ ច គច្ឆថា”តិ វត្តព្ពំ។ សចេ “អដ្ឋ ភិក្ខូ ទេថ, ភត្តំ គណ្ហថ, អដ្ឋ បត្តេ ទេថ, ភត្តំ គណ្ហថា”តិ វា វទតិ, បដិបាដិយា គាហេតព្ពំ។ គាហេន្តេន បន វិច្ឆិន្ទិត្វា “ភត្ត”ន្តិ អវទន្តេន “តុម្ហេ ច តុម្ហេ ច គច្ឆថា”តិ វុត្តេ បិណ្ឌបាតិកានំ វដ្ដតិ។ “ភន្តេ, តុម្ហាកំ បត្តំ ទេថ, តុម្ហេ ឯថា”តិ វុត្តេ បន “សាធុ ឧបាសកា”តិ គន្តព្ពំ។ “សង្ឃតោ ឧទ្ទិសិត្វា តុម្ហេ ឯថា”តិ វុត្តេបិ ឋិតិកាយ គាហេតព្ពំ។

និមន្តនភត្តឃរតោ បន បត្តត្ថាយ អាគតស្ស ឧទ្ទេសភត្តេ វុត្តនយេនេវ ឋិតិកាយ បត្តោ ទាតព្ពោ។ ឯកោ “សង្ឃតោ បដិបាដិយា បត្ត”ន្តិ អវត្វា កេវលំ “ឯកំ បត្តំ ទេថា”តិ វត្វា អគ្គាហិតេយេវ បត្តេ យស្ស កស្សចិ បត្តំ គហេត្វា បូរេត្វា អាហរតិ, តំ បត្តសាមិកស្សេវ ហោតិ។ ឧទ្ទេសភត្តេ វិយ ឋិតិកាយ ន គាហេតព្ពំ។ តថាបិ យោ អាគន្ត្វា តុណ្ហីភូតោ តិដ្ឋតិ, សោ “កស្ស សន្តិកំ អាគតោសី”តិ វា “កស្ស បត្តំ ហរិស្សសី”តិ វា ន វត្តព្ពោ។ បុច្ឆាសភាគេន ហិ “តុម្ហាកំ សន្តិកំ អាគតោ, តុម្ហាកំ បត្តំ ហរិស្សាមី”តិ វទេយ្យ, តតោ សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ ជិគុច្ឆនីយោ អស្ស។ “កុហឹ គច្ឆសិ, កឹ ករោន្តោ អាហិណ្ឌសី”តិ បន វុត្តេ “តស្ស បត្តត្ថាយ អាគតោម្ហី”តិ វទន្តស្ស បដិបាដិភត្តដ្ឋិតិកាយ គហេត្វា បត្តោ ទាតព្ពោ។ “ភត្តហរណបត្តំ ទេថា”តិ វុត្តេបិ បដិបាដិភត្តដ្ឋិតិកាយ ឯវ ទាតព្ពោ។ សចេ អាហរិត្វា “សព្ពោ សង្ឃោ ភុញ្ជតូ”តិ វទតិ, ភាជេត្វា ភុញ្ជិតព្ពំ។ បត្តសាមិកស្ស អតិក្កន្តម្បិ ឋិតិកំ ឋបេត្វា អញ្ញំ បដិបាដិភត្តំ គាហេតព្ពំ។

ឯកោ បាតិយា ភត្តំ អាហរិត្វា “សង្ឃស្ស ទម្មី”តិ វទតិ, អាលោបភត្តដ្ឋិតិកតោ បដ្ឋាយ អាលោបសង្ខេបេន ភាជេតព្ពំ។ សចេ បន តុណ្ហីភូតោ អច្ឆតិ, “កស្ស តេ អាភតំ, កស្ស ទាតុកាមោសី”តិ ន វត្តព្ពោ។ សចេ បន “កុហឹ គច្ឆសិ, កឹ ករោន្តោ អាហិណ្ឌសី”តិ វុត្តេ បន “សង្ឃស្ស មេ ភត្តំ អាភតំ, ថេរានំ មេ ភត្តំ អាភត”ន្តិ វទតិ, គហេត្វា អាលោបភត្តដ្ឋិតិកាយ ភាជេតព្ពំ។ សចេ បន ឯវំ អាភតំ ភត្តំ ពហុ ហោតិ, សកលសង្ឃស្ស បហោតិ, អភិហដភិក្ខា នាម, បិណ្ឌបាតិកានម្បិ វដ្ដតិ, ឋិតិកាបុច្ឆនកិច្ចំ នត្ថិ, ថេរាសនតោ បដ្ឋាយ បត្តំ បូរេត្វា ទាតព្ពំ។

ឧបាសកោ សង្ឃត្ថេរស្ស វា គន្ថធុតង្គវសេន អភិញ្ញាតស្ស វា ភត្តុទ្ទេសកស្ស វា បហិណតិ “អម្ហាកំ ភត្តគហណត្ថាយ អដ្ឋ ភិក្ខូ គហេត្វា អាគច្ឆថា”តិ, សចេបិ ញាតិឧបដ្ឋាកេហិ បេសិតំ ហោតិ, ឥមេ តយោ ជនា បុច្ឆិតុំ ន លភន្តិ, អារុឡ្ហាយេវ មាតិកំ។ សង្ឃតោ អដ្ឋ ភិក្ខូ ឧទ្ទិសាបេត្វា អត្តនវមេហិ គន្តព្ពំ។ កស្មា? ភិក្ខុសង្ឃស្ស ហិ ឯតេ ភិក្ខូ និស្សាយ លាភោ ឧប្បជ្ជតីតិ។ គន្ថធុតង្គាទីហិ បន អនភិញ្ញាតោ អាវាសិកភិក្ខុ អាបុច្ឆិតុំ លភតិ, តស្មា តេន “កឹ សង្ឃតោ គណ្ហាមិ, ឧទាហុ យេ ជានាមិ, តេហិ សទ្ធឹ អាគច្ឆាមី”តិ មាតិកំ អារោបេត្វា យថា ទាយកា វទន្តិ, តថា បដិបជ្ជិតព្ពំ។ “តុម្ហាកំ និស្សិតកេ វា យេ វា ជានាថ, តេ គហេត្វា ឯថា”តិ វុត្តេ បន យេ ឥច្ឆន្តិ, តេហិ សទ្ធឹ គន្តុំ លភតិ។ សចេ “អដ្ឋ ភិក្ខូ បហិណថា”តិ បេសេន្តិ, សង្ឃតោវ បេសេតព្ពា។ អត្តនា សចេ អញ្ញស្មឹ គាមេ សក្កា ហោតិ ភិក្ខា លភិតុំ, អញ្ញោ គាមោ គន្តព្ពោ។ ន សក្កា ចេ ហោតិ លភិតុំ, សោយេវ គាមោ បិណ្ឌាយ បវិសិតព្ពោ។

និមន្តិតភិក្ខូ អាសនសាលាយ និសិន្នា ហោន្តិ, តត្រ ចេ មនុស្សា “បត្តេ ទេថា”តិ អាគច្ឆន្តិ, អនិមន្តិតេហិ ន ទាតព្ពា, “ឯតេ និមន្តិតា ភិក្ខូ”តិ វត្តព្ពំ, “តុម្ហេបិ ទេថា”តិ វុត្តេ បន ទាតុំ វដ្ដតិ។ ឧស្សវាទីសុ មនុស្សា សយមេវ បរិវេណានិ ច បធានឃរានិ ច គន្ត្វា តិបិដកេ ច ធម្មកថិកេ ច ភិក្ខុសតេនបិ សទ្ធឹ និមន្តេន្តិ, តទា តេហិ យេ ជានន្តិ, តេ គហេត្វា គន្តុំ វដ្ដតិ។ កស្មា? ន ហិ មហាភិក្ខុសង្ឃេន អត្ថិកា មនុស្សា បរិវេណបធានឃរានិ គច្ឆន្តិ, សន្និបាតដ្ឋានតោវ យថាសត្តិ យថាពលំ ភិក្ខូ គណ្ហិត្វា គច្ឆន្តីតិ។

សចេ បន សង្ឃត្ថេរោ វា គន្ថធុតង្គវសេន អភិញ្ញាតោ វា ភត្តុទ្ទេសកោ វា អញ្ញត្រ វា វស្សំ វសិត្វា កត្ថចិ វា គន្ត្វា បុន សកដ្ឋានំ អាគច្ឆតិ, មនុស្សា ច អាគន្តុកស្ស សក្ការំ ករោន្តិ, ឯកវារំ យេ ជានន្តិ, តេ គហេត្វា គន្តព្ពំ។ បដិពទ្ធកាលតោ បដ្ឋាយ ទុតិយវារេ អារទ្ធេ សង្ឃតោយេវ គហេត្វា គន្តព្ពំ។ អភិនវអាគន្តុកាវ ហុត្វា “ញាតី វា ឧបដ្ឋាកេ វា បស្សិស្សាមី”តិ គច្ឆន្តិ, តត្រ ចេ តេសំ ញាតី ច ឧបដ្ឋាកា ច សក្ការំ ករោន្តិ, ឯត្ថ បន យេ ជានន្តិ, តេ គហេត្វា គន្តុម្បិ វដ្ដតិ។ យោ បន អតិលាភី ហោតិ, សកដ្ឋានញ្ច អាគន្តុកដ្ឋានញ្ច ឯកសទិសំ, សព្ពត្ថ មនុស្សា សង្ឃភត្តំ សជ្ជេត្វាវ និសីទន្តិ, តេន សង្ឃតោវ គហេត្វា គន្តព្ពន្តិ អយំ និមន្តនេ វិសេសោ។ អវសេសោ សព្ពបញ្ហោ ឧទ្ទេសភត្តេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ។ **កុរុន្ទិយំ** បន “អដ្ឋ មហាថេរេ ទេថាតិ វុត្តេ អដ្ឋ មហាថេរាវ ទាតព្ពា”តិ វុត្តំ។ ឯស នយោ មជ្ឈិមាទីសុ។ សចេ បន អវិសេសេត្វា “អដ្ឋ ភិក្ខូ ទេថា”តិ វទតិ, សង្ឃតោ ទាតព្ពាតិ។

និមន្តនភត្តកថា និដ្ឋិតា។

២១១. សលាកភត្តំ បន “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សលាកាយ វា បដ្ដិកាយ វា ឧបនិពន្ធិត្វា ឱបុញ្ជិត្វា ភត្តំ ឧទ្ទិសិតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ៣២៦) វចនតោ រុក្ខសារមយាយ សលាកាយ វា វេឡុវិលីវតាលបណ្ណាទិមយាយ បដ្ដិកាយ វា “អសុកស្ស នាម សលាកភត្ត”ន្តិ ឯវំ អក្ខរានិ ឧបនិពន្ធិត្វា បច្ឆិយំ វា ចីវរភោគេ វា កត្វា សព្ពសលាកាយោ ឱបុញ្ជិត្វា បុនប្បុនំ ហេដ្ឋុបរិយវសេន អាលោឡេត្វា បញ្ចង្គសមន្នាគតេន ភត្តុទ្ទេសកេន សចេ ឋិតិកា អត្ថិ,

ឋិតិកតោ បដ្ឋាយ, នោ ចេ អត្ថិ, ថេរាសនតោ បដ្ឋាយ សលាកា ទាតព្ពា។ បច្ឆា អាគតានម្បិ ឯកាពទ្ធវសេន ទូរេ ឋិតានម្បិ ឧទ្ទេសភត្តេ វុត្តនយេនេវ ទាតព្ពា។

សចេ វិហារស្ស សមន្តតោ ពហូ គោចរគាមា, ភិក្ខូ បន ន ពហូ, គាមវសេនបិ សលាកា បាបុណន្តិ។ “តុម្ហាកំ អសុកគាមេ សលាកភត្តំ បាបុណាតី”តិ គាមវសេនេវ គាហេតព្ពំ។ ឯវំ គាហេន្តេន សចេបិ ឯកមេកស្មឹ គាមេ នានប្បការានិ សដ្ឋិ សលាកភត្តានិ, សព្ពានិ គហិតានេវ ហោន្តិ។ តស្ស បត្តគាមសមីបេ អញ្ញានិបិ ទ្វេ តីណិ សលាកភត្តានិ ហោន្តិ, តានិ តស្សេវ ទាតព្ពានិ។ ន ហិ សក្កា តេសំ ការណា អញ្ញំ ភិក្ខុំ បហិណិតុន្តិ។

សចេ ឯកច្ចេសុ គាមេសុ ពហូនិ សលាកភត្តានិ សល្លក្ខេត្វា សត្តន្នម្បិ អដ្ឋន្នម្បិ ភិក្ខូនំ ទាតព្ពានិ។ ទេន្តេន បន ចតុន្នំ បញ្ចន្នំ ភត្តានំ សលាកាយោ ឯកតោ ពន្ធិត្វា ទាតព្ពា។ សចេ តំ គាមំ អតិក្កមិត្វា អញ្ញោ គាមោ ហោតិ, តស្មិញ្ច ឯកមេវ សលាកភត្តំ, តំ បន បាតោវ ទេន្តិ, តម្បិ ឯតេសុ ភិក្ខូសុ ឯកស្ស និគ្គហេន ទត្វា “បាតោវ តំ គហេត្វា បច្ឆា ឱរិមគាមេ ឥតរានិ ភត្តានិ គណ្ហាហី”តិ វត្តព្ពោ។ សចេ ឱរិមគាមេ សលាកភត្តេសុ អគ្គហិតេស្វេវ គហិតសញ្ញាយ គច្ឆតិ, បរភាគគាមេ សលាកភត្តំ គហេត្វា បុន វិហារំ អាគន្ត្វា ឥតរានិ គហេត្វា ឱរិមគាមោ គន្តព្ពោ។ ន ហិ ពហិសីមាយ សង្ឃលាភោ គាហេតុំ លព្ភតីតិ អយំ នយោ **កុរុន្ទិយំ** វុត្តោ។ សចេ បន ភិក្ខូ ពហូ ហោន្តិ, គាមវសេន សលាកា ន បាបុណន្តិ, វីថិវសេន វា វីថិយំ ឯកគេហវសេន វា ឯកកុលវសេន វា គាហេតព្ពំ។ វីថិអាទីសុ ច យត្ថ ពហូនិ ភត្តានិ, តត្ថ គាមេ វុត្តនយេនេវ ពហូនំ ភិក្ខូនំ គាហេតព្ពានិ, សលាកាសុ អសតិ ឧទ្ទិសិត្វាបិ គាហេតព្ពានិ។

២១២. សលាកទាយកេន បន វត្តំ ជានិតព្ពំ។ តេន ហិ កាលស្សេវ វុដ្ឋាយ បត្តចីវរំ គហេត្វា ភោជនសាលំ គន្ត្វា អសម្មដ្ឋដ្ឋានំ សម្មជ្ជិត្វា បានីយំ បរិភោជនីយំ ឧបដ្ឋាបេត្វា “ឥទានិ ភិក្ខូហិ វត្តំ កតំ ភវិស្សតី”តិ កាលំ សល្លក្ខេត្វា ឃណ្ឌឹ បហរិត្វា ភិក្ខូសុ សន្និបតិតេសុ បឋមមេវ វារគាមេ សលាកភត្តំ គាហេតព្ពំ, “តុយ្ហំ អសុកស្មឹ នាម វារគាមេ សលាកា បាបុណាតិ, តត្រ គច្ឆា”តិ វត្តព្ពំ។ សចេ អភិរេកគាវុតេ គាមោ ហោតិ, តំ ទិវសំ គច្ឆន្តា កិលមន្តិ, “ស្វេ តុយ្ហំ វារគាមេ បាបុណាតី”តិ អជ្ជេវ គាហេតព្ពំ។ យោ វារគាមំ បេសិយមានោ ន គច្ឆតិ, អញ្ញំ សលាកំ មគ្គតិ, ន ទាតព្ពា។ សទ្ធានញ្ហិ មនុស្សានំ បុញ្ញហានិ ច សង្ឃស្ស ច លាភច្ឆេទោ ហោតិ, តស្មា តស្ស ទុតិយេបិ តតិយេបិ ទិវសេ អញ្ញា សលាកា ន ទាតព្ពា, “អត្តនោ បត្តដ្ឋានំ គន្ត្វា ភុញ្ជាហី”តិ វត្តព្ពោ, តីណិ បន ទិវសានិ អគច្ឆន្តស្ស វារគាមតោ ឱរិមវារគាមេ សលាកា គាហេតព្ពា។ តញ្ចេ ន គណ្ហាតិ, តតោ បដ្ឋាយ តស្ស អញ្ញំ សលាកំ ទាតុំ ន វដ្ដតិ, ទណ្ឌកម្មំ ទន្ឡំ កាតព្ពំ ។ សដ្ឋិតោ វា បណ្ណាសតោ វា ន បរិហាបេតព្ពំ។ វារគាមេ គាហេត្វា វិហារវារោ គាហេតព្ពោ, “តុយ្ហំ វិហារវារោ បាបុណាតី”តិ វត្តព្ពំ។ វិហារវារិកស្ស ទ្វេ តិស្សោ យាគុសលាកាយោ តិស្សោ ចតស្សោ ភត្តសលាកាយោ ច ទាតព្ពា, និពទ្ធំ កត្វា បន ន ទាតព្ពា។ យាគុភត្តទាយកា ហិ “អម្ហាកំ យាគុភត្តំ វិហារគោបកាវ ភុញ្ជន្តី”តិ អញ្ញថត្តំ អាបជ្ជេយ្យុំ, តស្មា អញ្ញេសុ កុលេសុ ទាតព្ពា។

សចេ វិហារវារិកានំ សភាគា អាហរិត្វា ទេន្តិ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ, វារំ គហេត្វា តេសំ យាគុភត្តំ អាហរាបេតព្ពំ, តាវ នេសំ សលាកា ផាតិកម្មមេវ ភវន្តិ។ វស្សគ្គេន បត្តដ្ឋានេ បន អញ្ញម្បិ បណីតភត្តសលាកំ គណ្ហិតុំ លភន្តិយេវ។ អតិរេកឧត្តរិភង្គស្ស ឯកចារិកភត្តស្ស វិសុំ ឋិតិកំ កត្វា សលាកា ទាតព្ពា។ សចេ យេន សលាកា លទ្ធា, សោ តំ ទិវសំ តំ ភត្តំ ន លភតិ, បុន ទិវសេ គាហេតព្ពំ។ ភត្តញ្ញេវ លភតិ, ន ឧត្តរិភង្គំ, ឯវម្បិ បុន គាហេតព្ពំ។ ខីរភត្តសលាកាយបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ បន ខីរមេវ លភតិ, ន ភត្តំ, ខីរលាភតោ បដ្ឋាយ បុន ន គាហេតព្ពំ។ ទ្វេ តីណិ ឯកចារិកភត្តានិ ឯកស្សេវ បាបុណន្តិ, ទុព្ភិក្ខសមយេ សង្ឃនវកេន លទ្ធកាលេ វិជដេត្វា វិសុំ គាហេតព្ពានិ។ បាកតិកសលាកភត្តំ អលទ្ធស្សបិ បុនទិវសេ គាហេតព្ពំ។

សចេ ខុទ្ទកោ វិហារោ ហោតិ, សព្ពេ ភិក្ខូ ឯកសម្ភោគា, ឧច្ឆុសលាកំ គាហេន្តេន យស្ស កស្សចិ សម្មុខីភូតស្ស បាបេត្វា មហាថេរាទីនំ ទិវា តច្ឆេត្វា ទាតុំ វដ្ដតិ។ រសសលាកំ បាបេត្វា បច្ឆាភត្តម្បិ បរិស្សាវេត្វា ផាណិតំ វា ការេត្វា បិណ្ឌបាតិកាទីនម្បិ ទាតព្ពំ, អាគន្តុកានំ អាគតានាគតភាវំ ញត្វា គាហេតព្ពា។ មហាអាវាសេ ឋិតិកំ កត្វា គាហេតព្ពា។ តក្កសលាកម្បិ សភាគដ្ឋានេ បាបេត្វា វា ធូមាបេត្វា បចាបេត្វា វា ថេរានំ ទាតុំ វដ្ដតិ។ មហាអាវាសេ វុត្តនយេនេវ បដិបជ្ជិតព្ពំ។ ផលសលាកបូវសលាកភេសជ្ជគន្ធមាលាសលាកាយោបិ វិសុំ ឋិតិកាយ គាហេតព្ពា។ ភេសជ្ជាទិសលាកាយោ ចេត្ថ កិញ្ចាបិ បិណ្ឌបាតិកានម្បិ វដ្ដន្តិ, សលាកវសេន បន គាហិតត្តា ន សាទិតព្ពា។ អគ្គភិក្ខាមត្តំ សលាកភត្តំ ទេន្តិ, ឋិតិកំ បុច្ឆិត្វា គាហេតព្ពំ។ អសតិយា ឋិតិកាយ ថេរាសនតោ បដ្ឋាយ គាហេតព្ពំ។ សចេ តាទិសានិ ភត្តានិ ពហូនិ ហោន្តិ, ឯកេកស្ស ភិក្ខុនោ ទ្វេ តីណិ ទាតព្ពានិ។ នោ ចេ, ឯកេកមេវ ទត្វា បដិបាដិយា គតាយ បុន ថេរាសនតោ បដ្ឋាយ ទាតព្ពំ។ អថ អន្តរាវ ឧបច្ឆិជ្ជតិ, ឋិតិកា សល្លក្ខេតព្ពា។ យទិ បន តាទិសំ ភត្តំ និពទ្ធមេវ ហោតិ, យស្ស បាបុណាតិ, សោ វត្តព្ពោ “លទ្ធា វា អលទ្ធា វា

ស្វេបិ គណ្ហេយ្យាសី”តិ។ ឯកំ អនិពទ្ធំ ហោតិ, លភនទិវសេ បន យាវទត្ថំ លភតិ។ អលភនទិវសា ពហុតរា ហោន្តិ, តំ យស្ស បាបុណាតិ, សោ អលភិត្វា “ស្វេ គណ្ហេយ្យាសី”តិ វត្តព្ពោ។

យោ សលាកាសុ គហិតាសុ បច្ឆា អាគច្ឆតិ, តស្ស អតិក្កន្តាវ សលាកា ន ឧបដ្ឋាបេត្វា ទាតព្ពា។ សលាកំ នាម យដ្ឋិ បហរណតោ បដ្ឋាយ អាគន្ត្វា ហត្ថំ បសារេន្តោវ លភតិ, អញ្ញស្ស អាគន្ត្វា សមីបេ ឋិតស្សបិ អតិក្កន្តា អតិក្កន្តាវ ហោតិ។ សចេ បនស្ស អញ្ញោ គណ្ហន្តោ អត្ថិ, សយំ អនាគតោបិ លភតិ, សភាគដ្ឋានេ “អសុកោ អនាគតោ”តិ ញត្វា “អយំ តស្ស សលាកា”តិ ឋបេតុំ វដ្ដតិ។ សចេ “អនាគតស្ស ន ទាតព្ពា”តិ កតិកំ ករោន្តិ, អធម្មិកា ហោតិ។ អន្តោឧបចារេ ឋិតស្ស ហិ ភាជនីយភណ្ឌំ បាបុណាតិ។ សចេ បន “អនាគតស្ស ទេថា”តិ មហាសទ្ទំ ករោន្តិ, ទណ្ឌកម្មំ ឋបេតព្ពំ, “អាគន្ត្វា គណ្ហន្តូ”តិ វត្តព្ពំ។ ឆ បញ្ច សលាកា នដ្ឋា ហោន្តិ, ភត្តុទ្ទេសកោ ទាយកានំ នាមំ ន សរតិ, សោ ចេ នដ្ឋសលាកា មហាថេរស្ស វា អត្តនោ វា បាបេត្វា ភិក្ខូ វទេយ្យ “មយា អសុកគាមេ សលាកភត្តំ មយ្ហំ បាបិតំ, តុម្ហេ តត្ថ លទ្ធសលាកភត្តំ ភុញ្ជេយ្យាថា”តិ, វដ្ដតិ, វិហារេ អបាបិតំ បន អាសនសាលាយ តំ ភត្តំ លភិត្វា តត្ថេវ បាបេត្វា ភុញ្ជិតុំ ន វដ្ដតិ។ “អជ្ជ បដ្ឋាយ មយ្ហំ សលាកភត្តំ គណ្ហថា”តិ វុត្តេ តត្រ អាសនសាលាយ គាហេតុំ ន វដ្ដតិ, វិហារំ អានេត្វា គាហេតព្ពំ។ “ស្វេ បដ្ឋាយា”តិ វុត្តេ បន ភត្តុទ្ទេសកស្ស អាចិក្ខិតព្ពំ “ស្វេ បដ្ឋាយ អសុកកុលំ នាម សលាកភត្តំ ទេតិ, សលាកគ្គាហណកាលេ សរេយ្យាសី”តិ។ ទុព្ភិក្ខេ សលាកភត្តំ បច្ឆិន្ទិត្វា សុភិក្ខេ ជាតេ កញ្ចិ ភិក្ខុំ ទិស្វា “អជ្ជ បដ្ឋាយ អម្ហាកំ សលាកភត្តំ គណ្ហថា”តិ បុន បដ្ឋបេន្តិ, អន្តោគាមេ អគាហេត្វា វិហារំ អានេត្វា គាហេតព្ពំ។ ឥទញ្ហិ សលាកភត្តំ នាម ឧទ្ទេសភត្តសទិសំ ន ហោតិ, វិហារមេវ សន្ធាយ ទីយតិ, តស្មា ពហិឧបចារេ គាហេតុំ ន វដ្ដតិ, “ស្វេ បដ្ឋាយា”តិ វុត្តេ បន វិហារេ គាហេតព្ពមេវ។

គមិកោ ភិក្ខុ យំ ទិសាភាគំ គន្តុកាមោ, តត្ថ អញ្ញេន វារគាមសលាកា លទ្ធា ហោតិ, តំ គហេត្វា ឥតរំ ភិក្ខុំ “មយ្ហំ បត្តសលាកំ ត្វំ គណ្ហាហី”តិ វត្វា គន្តុំ វដ្ដតិ។ តេន បន ឧបចារសីមំ អនតិក្កន្តេយេវ តស្មិំ តស្ស សលាកា គាហេតព្ពា។ ឆឌ្ឌិតវិហារេ វសិត្វា មនុស្សា “ពោធិចេតិយាទីនិ ជគ្គិត្វា ភុញ្ជន្តូ”តិ សលាកភត្តំ បដ្ឋបេន្តិ, ភិក្ខូ សភាគដ្ឋានេសុ វសិត្វា កាលស្សេវ គន្ត្វា តត្ថ វត្តំ ករិត្វា តំ ភត្តំ ភុញ្ជន្តិ, វដ្ដតិ។ សចេ តេសុ ស្វាតនាយ អត្តនោ បាបេត្វា គតេសុ អាគន្តុកោ ភិក្ខុ ឆឌ្ឌិតវិហារេ វសិត្វា កាលស្សេវ វត្តំ កត្វា យដ្ឋិំ បហរិត្វា សលាកភត្តំ អត្តនោ បាបេត្វា អាសនសាលំ គច្ឆតិ, សោវ តស្ស ភត្តស្ស ឥស្សរោ។ យោ បន ភិក្ខូសុ វត្តំ ករោន្តេសុយេវ ភូមិយំ ទ្វេ តយោ សម្មុញ្ជនីបហារេ ទត្វា យដ្ឋិំ បហរិត្វា “ធុរគាមេ សលាកភត្តំ មយ្ហំ បាបុណាតី”តិ គច្ឆតិ, តស្ស តំ ចោរិកាយ គហិតត្តា ន បាបុណាតិ, វត្តំ កត្វា បាបេត្វា បច្ឆាគតភិក្ខូនំយេវ ហោតិ។

ឯកោ គាមោ អតិទូរេ ហោតិ, ភិក្ខូ និច្ចំ គន្តុំ ន ឥច្ឆន្តិ, មនុស្សា “មយំ បុញ្ញេន បរិពាហិរា ហោមា”តិ វទន្តិ, យេ តស្ស គាមស្ស អាសន្នវិហារេ សភាគភិក្ខូ, តេ វត្តព្ពា “ឥមេសំ ភិក្ខូនំ អនាគតទិវសេ តុម្ហេ ភុញ្ជថា”តិ, សលាកា បន ទេវសិកំ បាបេតព្ពា។ តា ច ខោ បន យដ្ឋិបហរណមត្តេន វា បច្ឆិចាលនមត្តេន វា បាបិតា ន ហោន្តិ, បច្ឆី បន គហេត្វា សលាកា បីឋកេ អាកិរិតព្ពា, បច្ឆិ បន មុខវដ្ដិយំ ន គហេតព្ពា។ សចេ ហិ តត្ថ អហិ វា វិច្ឆិកោ វា ភវេយ្យ, ទុក្ខំ ឧប្បាទេយ្យ, តស្មា ហេដ្ឋា គហេត្វា បច្ឆី បរម្មុខំ កត្វា សលាកា អាកិរិតព្ពា “សចេបិ សប្បោ ភវិស្សតិ, ឯត្តោវ បលាយិស្សតី”តិ។ ឯវំ សលាកា អាកិរិត្វា គាមាទិវសេន បុព្ពេ វុត្តនយេនេវ គាហេតព្ពា។

អបិច ឯកំ មហាថេរស្ស បាបេត្វា “អវសេសា មយ្ហំ បាបុណន្តី”តិ អត្តនោ បាបេត្វា វត្តំ កត្វា ចេតិយំ វន្ទិត្វា វិតក្កមាឡកេ ឋិតេហិ ភិក្ខូហិ “បាបិតា, អាវុសោ, សលាកា”តិ វុត្តេ “អាម, ភន្តេ, តុម្ហេ គតគតគាមេ សលាកភត្តំ គណ្ហថា”តិ វត្តព្ពំ។ ឯវញ្ហិ បាបិតាបិ សុបាបិតាវ ហោន្តិ។ ភិក្ខូ សព្ពរត្តិំ ធម្មស្សវនត្ថំ អញ្ញំ វិហារំ គច្ឆន្តា “មយំ តត្ថ ទានំ អគ្គហេត្វាវ អម្ហាកំ គោចរគាមេ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា អាគមិស្សាមា”តិ សលាកា អគ្គហេត្វាវ គតា វិហារេ ថេរស្ស បត្តំ សលាកភត្តំ ភុញ្ជិតុំ អាគច្ឆន្តិ, វដ្ដតិ។ អថ មហាថេរោបិ “អហំ ឥធ កឹ ករោមី”តិ តេហិយេវ សទ្ធឹ គច្ឆតិ, តេហិ គតវិហារេ អភុញ្ជិត្វាវ គោចរគាមំ អនុប្បត្តេហិ “ទេថ, ភន្តេ, បត្តេ, សលាកយាគុអាទីនិ អាហរិស្សាមា”តិ វុត្តេ បត្តា ន ទាតព្ពា។ កស្មា, ភន្តេ, ន ទេថាតិ។ វិហារដ្ឋកំ ភត្តំ វិហារេ វុត្ថានំ បាបុណាតិ, មយំ អញ្ញវិហារេ វុត្ថាតិ។ “ទេថ, ភន្តេ, ន មយំ វិហារេ បាលិកាយ ទេម, តុម្ហាកំ ទេម, គណ្ហថ អម្ហាកំ ភិក្ខ”ន្តិ វុត្តេ បន វដ្ដតិ។

សលាកភត្តកថា និដ្ឋិតា។

២១៣. បក្ខិកាទីសុ បន យំ អភិលក្ខិតេសុ ចាតុទ្ទសី បញ្ចទសី បញ្ចមី អដ្ឋមីតិ ឥមេសុ បក្ខេសុ កម្មប្បសុតេហិ ឧបោសថំ កាតុំ សតិករណត្ថាយ ទីយតិ, តំ បក្ខិកំ នាម។ តំ សលាកភត្តគតិកមេវ ហោតិ,

គាហេត្វា ភុញ្ជិតព្ពំ។ សចេ សលាកភត្តម្បិ បក្ខិកភត្តម្បិ ពហុំ សព្ពេសំ វិនិវិជ្ឈិត្វា គច្ឆតិ, ទ្វេបិ ភត្តានិ វិសុំ វិសុំ គាហេតព្ពានិ។ សចេ ភិក្ខុសង្ឃោ មហា, បក្ខិកំ គាហេត្វា តស្ស ឋិតិកាយ សលាកភត្តំ គាហេតព្ពំ, សលាកភត្តំ វា គាហាបេត្វា តស្ស ឋិតិកាយ បក្ខិកំ គាហេតព្ពំ។ យេសំ ន បាបុណាតិ, តេ បិណ្ឌាយ ចរិស្សន្តិ។ សចេ ទ្វេបិ ភត្តានិ ពហូនិ, ភិក្ខូ មន្ទា, សលាកភត្តំ នាម ទេវសិកំ លព្ភតិ, តស្មា តំ ឋបេត្វា "បក្ខិកំ, អាវុសោ, ភុញ្ជថា"តិ បក្ខិកមេវ ទាតព្ពំ។ បក្ខិកំ បណីតំ ទេន្តិ, វិសុំ ឋិតិកា កាតព្ពា, "ស្វេ បក្ខោ"តិ អជ្ជ បក្ខិកំ ន គាហេតព្ពំ។ សចេ បន ទាយកា វទន្តិ "ស្វេបិ អម្ហាកំ ឃរេ លូខភត្តំ ភវិស្សតិ, អជ្ជេវ បក្ខិកភត្តំ ឧទ្ទិសថា"តិ, ឯវំ វដ្ដតិ។

ឧបោសថិកំ នាម អន្វឌ្ឍមាសេ ឧបោសថទិវសេ ឧបោសថង្គានិ សមាទិយិត្វា យំ អត្តនា ភុញ្ជតិ, តទេវ ទីយតិ។ **បាដិបទិកំ** នាម "ឧបោសថេ ពហូ សទ្ធា បសន្នា ភិក្ខូនំ សក្ការំ ករោន្តិ, បាដិបទេ បន ភិក្ខូ កិលមន្តិ, បាដិបទេ ទិន្នំ ទុព្ភិក្ខទានសទិសំ មហប្ផលំ ហោតិ, ឧបោសថកម្មេន វា បរិសុទ្ធសីលានំ ទុតិយទិវសេ ទិន្នំ មហប្ផលំ ហោតី"តិ សល្លក្ខេត្វា បាដិបទេ ទីយមានកទានំ។ តម្បិ ឧភយំ សលាកភត្តគតិកមេវ។ ឥតិ ឥមានិ សត្តបិ ភត្តានិ បិណ្ឌបាតិកានំ ន វដ្ដន្តិ, ធុតង្គភេទំ ករោន្តិយេវ។

២១៤. អបរានិបិ ចីវរក្ខន្ធកេ (មហាវ. ៣៥០) វិសាខាយ វរំ យាចិត្វា ទិន្នានិ អាគន្តុកភត្តំ គមិកភត្តំ គិលានភត្តំ គិលានុបដ្ឋាកភត្តន្តិ ចត្តារិ ភត្តានិ បាឡិយំ អាគតានេវ។ តត្ថ អាគន្តុកានំ ទិន្នំ ភត្តំ **អាគន្តុកភត្តំ**។ ឯស នយោ សេសេសុ។ សចេ បនេត្ថ អាគន្តុកភត្តានិបិ អាគន្តុកាបិ ពហូ ហោន្តិ, សព្ពេសំ ឯកេកំ គាហេតព្ពំ។ ភត្តេសុ អប្បហោន្តេសុ ឋិតិកាយ គាហេតព្ពំ។ ឯកោ អាគន្តុកោ បឋមមេវ អាគន្ត្វា សព្ពំ អាគន្តុកភត្តំ អត្តនោ គាហេត្វា និសីទតិ, សព្ពំ តស្សេវ ហោតិ។ បច្ឆា អាគតេហិ អាគន្តុកេហិ តេន ទិន្នានិ បរិភុញ្ជិតព្ពានិ។ តេនបិ ឯកំ អត្តនោ គហេត្វា សេសានិ ទាតព្ពានិ។ អយំ ឧឡារតា។ សចេ បន បឋមំ អាគន្ត្វាបិ អត្តនោ អត្ថាយ គហេត្វា តុណ្ហីភូតោ និសីទតិ, បច្ឆា អាគតេហិ សទ្ធឹ បដិបាដិយា គណ្ហិតព្ពំ។ សចេ និច្ចំ អាគន្តុកា អាគច្ឆន្តិ, អាគតទិវសេយេវ ភុញ្ជិតព្ពំ។ អន្តរន្តរា ចេ អាគច្ឆន្តិ, ទ្វេ តីណិ ទិវសានិ ភុញ្ជិតព្ពំ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន "សត្ត ទិវសានិ ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតី"តិ វុត្តំ។ អាវាសិកោ កត្ថចិ គន្ត្វា អាគតោ, តេនបិ អាគន្តុកភត្តំ ភុញ្ជិតព្ពំ។ សចេ បន តំ វិហារេ និពន្ធាបិតំ ហោតិ, វិហារេ គាហេតព្ពំ។ អថ វិហារោ ទូរេ ហោតិ, អាសនសាលាយ និពន្ធាបិតំ, អាសនសាលាយ គាហេតព្ពំ។ សចេ បន ទាយកា "អាគន្តុកេសុ អសតិ អាវាសិកាបិ ភុញ្ជន្តូ"តិ វទន្តិ, វដ្ដតិ, អវុត្តេ បន ន វដ្ដតិ។

គមិកភត្តេបិ អយមេវ កថាមគ្គោ។ អយំ បន វិសេសោ – អាគន្តុកោ អាគន្តុកភត្តមេវ លភតិ, គមិកោ អាគន្តុកភត្តម្បិ គមិកភត្តម្បិ។ អាវាសិកោបិ បក្កមិតុកាមោ គមិកោ ហោតិ, គមិកភត្តំ លភតិ។ យថា បន អាគន្តុកភត្តំ, ឯវមិទំ ទ្វេ តីណិ វា សត្ត វា ទិវសានិ ន លភតិ។ "គមិស្សាមី"តិ ភុត្តោបិ តំ ទិវសំ កេនចិ ការណេន ន គតោ, បុនទិវសេបិ ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ សឧស្សាហត្តា។ "គមិស្សាមី"តិ ភុត្តស្ស ចោរា វា បន្ថំ រុន្ធន្តិ, ឧទកំ វា ទេវោ វា វស្សតិ, សត្ថោ វា ន គច្ឆតិ, សឧស្សាហេន ភុញ្ជិតព្ពំ។ "ឯតេ ឧបទ្ទវេ ឱលោកេន្តេន ទ្វេ តយោ ទិវសេ ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតី"តិ **មហាបច្ចរិយំ** វុត្តំ។ "គមិស្សាមិ គមិស្សាមី"តិ បន លេសំ ឱឌ្ឌេត្វា ភុញ្ជិតុំ ន លភតិ។

គិលានភត្តម្បិ សចេ សព្ពេសំ គិលានានំ បហោតិ, តំ សព្ពេសំ ទាតព្ពំ។ នោ ចេ, ឋិតិកំ កត្វា គាហេតព្ពំ។ ឯកោ គិលានោ អរោគរូបោ សក្កោតិ អន្តោគាមំ គន្តុំ, ឯកោ ន សក្កោតិ, អយំ មហាគិលានោ នាម, ឯតស្ស គិលានភត្តំ ទាតព្ពំ។ ទ្វេ មហាគិលានា, ឯកោ លាភី អភិញ្ញាតោ ពហុំ ខាទនីយភោជនីយំ លភតិ, ឯកោ អនាថោ អប្បលាភតាយ អន្តោគាមំ បវិសតិ, ឯតស្ស គិលានភត្តំ ទាតព្ពំ។ គិលានភត្តេ ទិវសបរិច្ឆេទោ នត្ថិ, យាវ រោគោ ន វូបសម្មតិ, សប្បាយភោជនំ អភុញ្ជន្តោ ន យាបេតិ, តាវ ភុញ្ជិតព្ពំ។ យទា បន មិស្សកយាគុំ វា មិស្សកភត្តំ វា ភុត្តស្សបិ រោគោ ន កុប្បតិ, តតោ បដ្ឋាយ ន ភុញ្ជិតព្ពំ។

គិលានុបដ្ឋាកភត្តម្បិ យំ សព្ពេសំ បហោតិ, តំ សព្ពេសំ ទាតព្ពំ។ នោ ចេ បហោតិ, ឋិតិកំ កត្វា គាហេតព្ពំ។ ឥទម្បិ ទ្វីសុ គិលានេសុ មហាគិលានុបដ្ឋាកស្ស គាហេតព្ពំ, ទ្វីសុ មហាគិលានេសុ អនាថគិលានុបដ្ឋាកស្ស។ យំ កុលំ គិលានភត្តម្បិ ទេតិ គិលានុបដ្ឋាកភត្តម្បិ, តត្ថ យស្ស គិលានស្ស គិលានភត្តំ បាបុណាតិ, តទុបដ្ឋាកស្សបិ តត្ថេវ គាហេតព្ពំ។ គិលានុបដ្ឋាកភត្តេបិ ទិវសបរិច្ឆេទោ នត្ថិ, យាវ គិលានោ លភតិ, តាវស្ស ឧបដ្ឋាកោបិ លភតីតិ។ ឥមានិ ចត្តារិ ភត្តានិ សចេ ឯវំ ទិន្នានិ ហោន្តិ "អាគន្តុកគមិកគិលានគិលានុបដ្ឋាកា មម ភិក្ខំ គណ្ហន្តូ"តិ, បិណ្ឌបាតិកានម្បិ វដ្ដតិ។ សចេ បន "អាគន្តុកាទីនំ ចតុន្នំ ភត្តំ និពន្ធាបេមិ, មម ភត្តំ គណ្ហន្តូ"តិ ឯវំ ទិន្នានិ ហោន្តិ, បិណ្ឌបាតិកានំ ន វដ្ដតិ។

២១៥. អបរានិបិ ធុរភត្តំ កុដិភត្តំ វារកភត្តន្តិ តីណិ ភត្តានិ។ តត្ថ **ធុរភត្ត**ន្តិ និច្ចភត្តំ វុច្ចតិ, តំ ទុវិធំ សង្ឃិកញ្ច បុគ្គលិកញ្ច។ តត្ថ យំ "សង្ឃស្ស ធុរភត្តំ ទេមា"តិ និពន្ធាបិតំ, តំ សលាកភត្តគតិកំ។ "មម

និពទ្ធភិក្ខំ គណ្ហន្តូ”តិ វត្វា ទិន្នំ បន បិណ្ឌបាតិកានម្បិ វដ្ដតិ។ បុគ្គលិកេបិ “តុម្ហាកំ ធុរភត្តំ ទម្មី”តិ វុត្តេ បិណ្ឌបាតិកោ ចេ, ន វដ្ដតិ, “មម និពទ្ធភិក្ខំ គណ្ហថា”តិ វុត្តេ បន វដ្ដតិ, សាទិតព្ពំ។ សចេ បច្ឆា កតិបាហេ វីតិវត្តេ “ធុរភត្តំ គណ្ហថា”តិ វទតិ, មូលេ សុដ្ឋុ សម្បដិច្ឆិតត្តា វដ្ដតិ។

កុដិភត្តំ នាម យំ សង្ឃស្ស អាវាសំ ការេត្វា “អម្ហាកំ សេនាសនវាសិនោ អម្ហាកំយេវ ភត្តំ គណ្ហន្តូ”តិ ឯវំ និពន្ធាបិតំ, តំ សលាកភត្តគតិកមេវ ហោតិ, គាហេត្វា ភុញ្ជិតព្ពំ។ “អម្ហាកំ សេនាសនវាសិនោ អម្ហាកំយេវ ភិក្ខំ គណ្ហន្តូ”តិ វុត្តេ បន បិណ្ឌបាតិកានម្បិ វដ្ដតិ។ យំ បន បុគ្គលេ បសីទិត្វា តស្ស អាវាសំ កត្វា “តុម្ហាកំ ទេមា”តិ ទិន្នំ, តំ តស្សេវ ហោតិ, តស្មិំ កត្ថចិ គតេ និស្សិតកេហិ ភុញ្ជិតព្ពំ។

វារកភត្តំ នាម ទុព្ភិក្ខសមយេ “វារេន ភិក្ខូ ជគ្គិស្សាមា”តិ ធុរគេហតោ បដ្ឋាយ ទិន្នំ, តម្បិ ភិក្ខាវចនេន ទិន្នំ បិណ្ឌបាតិកានំ វដ្ដតិ, “វារកភត្ត”ន្តិ វុត្តេ បន សលាកភត្តគតិកំ ហោតិ។ សចេ តណ្ឌុលាទីនិ បេសេន្តិ “សាមណេរា បចិត្វា ទេន្តូ”តិ, បិណ្ឌបាតិកានំ វដ្ដតិ។ ឥតិ ឥមានិ ច តីណិ, អាគន្តុកភត្តាទីនិ ច ចត្តារីតិ សត្ត, តានិ សង្ឃភត្តាទីហិ សហ ចុទ្ទស ភត្តានិ ហោន្តិ។

២១៦. អដ្ឋកថាយំ បន វិហារភត្តំ អដ្ឋកភត្តំ ចតុក្កភត្តំ គុឡកភត្តន្តិ អញ្ញានិបិ ចត្តារិ ភត្តានិ វុត្តានិ។ តត្ថ **វិហារភត្តំ** នាម វិហារេ តត្រុប្បាទភត្តំ, តំ សង្ឃភត្តេន សង្គហិតំ។ តំ បន តិស្សមហាវិហារចិត្តលបព្ពតាទីសុ បដិសម្ភិទាប្បត្តេហិ ខីណាសវេហិ យថា បិណ្ឌបាតិកានម្បិ សក្កា ហោន្តិ បរិភុញ្ជិតុំ, តថា បដិគ្គហិតត្តា តាទិសេសុ ឋានេសុ បិណ្ឌបាតិកានម្បិ វដ្ដតិ។ “អដ្ឋន្នំ ភិក្ខូនំ ទេម, ចតុន្នំ ទេមា”តិ ឯវំ ទិន្នំ បន **អដ្ឋកភត្តញ្ចេវ ចតុក្កភត្តញ្ច**, តម្បិ ភិក្ខាវចនេន ទិន្នំ បិណ្ឌបាតិកានំ វដ្ដតិ។ មហាភិសង្ខារេន អតិរសកបូវេន បត្តំ ថកេត្វា ទិន្នំ **គុឡកភត្តំ** នាម។ ឥមានិ តីណិ សលាកភត្តគតិកានេវ។ អបរម្បិ **គុឡកភត្តំ** នាម អត្ថិ, ឥធេកច្ចេ មនុស្សា មហាជម្ពុស្សវនញ្ច វិហារបូជញ្ច ការេត្វា “សកលសង្ឃស្ស ទាតុំ ន សក្កោម, ទ្វេ តីណិ ភិក្ខុសតានិ អម្ហាកំ ភិក្ខំ គណ្ហន្តូ”តិ ភិក្ខុបរិច្ឆេទជាននត្ថំ គុឡកេ ទេន្តិ, ឥទំ បិណ្ឌបាតិកានម្បិ វដ្ដតិ។

បិណ្ឌបាតភាជនីយំ និដ្ឋិតំ។

២១៧. **គិលានបច្ចយភាជនីយំ** បន ឯវំ វេទិតព្ពំ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣២៥ បក្ខិកភត្តាទិកថា) – សប្បិអាទីសុ ភេសជ្ជេសុ រាជរាជមហាមត្តា សប្បិស្ស តាវ កុម្ភសតម្បិ កុម្ភសហស្សម្បិ វិហារំ បេសេន្តិ, ឃណ្ដិំ បហរិត្វា ថេរាសនតោ បដ្ឋាយ គហិតភាជនំ បូរេត្វា ទាតព្ពំ, បិណ្ឌបាតិកានម្បិ វដ្ដតិ។ សចេ អលសជាតិកា មហាថេរា បច្ឆា អាគច្ឆន្តិ, “ភន្តេ, វីសតិវស្សានំ ទីយតិ, តុម្ហាកំ ឋិតិកា អតិក្កន្តា”តិ ន វត្តព្ពា, ឋិតិកំ ឋបេត្វា តេសំ ទត្វា បច្ឆា ឋិតិកាយ ទាតព្ពំ។ “អសុកវិហារេ ពហុ សប្បិ ឧប្បន្ន”ន្តិ សុត្វា យោជនន្តរវិហារតោបិ ភិក្ខូ អាគច្ឆន្តិ, សម្បត្តសម្បត្តានម្បិ ឋិតដ្ឋានតោ បដ្ឋាយ ទាតព្ពំ។ អសម្បត្តានម្បិ ឧបចារសីមំ បវិដ្ឋានំ អន្តេវាសិកាទីសុ គណ្ហន្តេសុ ទាតព្ពមេវ។ “ពហិឧបចារសីមាយ ឋិតានំ ទេថា”តិ វទន្តិ, ន ទាតព្ពំ។ សចេ បន ឧបចារសីមំ ឱក្កន្តេហិ ឯកាពទ្ធា ហុត្វា អត្តនោ វិហារទ្វារេ អន្តោវិហារេយេវ វា ហោន្តិ, បរិសវសេន វឌ្ឍិតា នាម សីមា ហោតិ, តស្មា ទាតព្ពា។ សង្ឃនវកស្ស ទិន្នេបិ បច្ឆា អាគតានំ ទាតព្ពមេវ។ ទុតិយភាគេ បន ថេរាសនំ អារុឡ្ហេ អាគតានំ បឋមភាគោ ន បាបុណាតិ, ទុតិយភាគតោ វស្សគ្គេន ទាតព្ពំ។ អន្តោឧបចារសីមំ បវិសិត្វា យត្ថ កត្ថចិ ទិន្នំ ហោតិ, សព្ពំ សន្និបាតដ្ឋានេយេវ ភាជេតព្ពំ។

យស្មិំ វិហារេ ទស ភិក្ខូ, ទសេវ ច សប្បិកុម្ភា ទីយន្តិ, ឯកេកកុម្ភវសេន ភាជេតព្ពំ។ ឯកោ សប្បិកុម្ភោ ហោតិ, ទសភិក្ខូហិ ភាជេត្វា គហេតព្ពំ។ សចេ “យថាឋិតំយេវ អម្ហាកំ បាបុណាតី”តិ គណ្ហន្តិ, ទុគ្គហិតំ, តំ គតគតដ្ឋានេ សង្ឃិកមេវ ហោតិ។ កុម្ភំ បន អាវជ្ជេត្វា ថាលកេ ថោកំ សប្បិំ កត្វា “ឥទំ មហាថេរស្ស បាបុណាតិ, អវសេសំ អម្ហាកំ បាបុណាតី”តិ វត្វា តម្បិ កុម្ភេយេវ អាកិរិត្វា យថិច្ឆិតំ គហេត្វា គន្តព្ពំ។ សចេ ថិនំ សប្បិ ហោតិ, លេខំ កត្វា “លេខតោ បរភាគោ មហាថេរស្ស បាបុណាតិ, អវសេសំ អម្ហាក”ន្តិ គហិតម្បិ សុគ្គហិតំ។ វុត្តបរិច្ឆេទតោ ឩនាធិកេសុ ភិក្ខូសុ សប្បិកុម្ភេសុ ច ឯតេនេវ ឧបាយេន ភាជេតព្ពំ។ សចេ បនេកោ ភិក្ខុ, ឯកោ កុម្ភោ ហោតិ, ឃណ្ដិំ បហរិត្វា “អយំ មយ្ហំ បាបុណាតី”តិបិ គហេតុំ វដ្ដតិ។ “អយំ បឋមភាគោ មយ្ហំ បាបុណាតិ, អយំ ទុតិយភាគោ”តិ ឯវំ ថោកំ ថោកម្បិ បាបេតុំ វដ្ដតិ។ ឯស នយោ នវនីតាទីសុបិ ។ យស្មិំ បន វិប្បសន្នតិលតេលាទិម្ហិ លេខា ន សន្តិដ្ឋតិ, តំ ឧទ្ធរិត្វា ភាជេតព្ពំ។ សិង្គិវេរមរិចាទិភេសជ្ជម្បិ អវសេសបត្តថាលកាទិសមណបរិក្ខារោបិ សព្ពោ វុត្តានុរូបេនេវ នយេន សុដ្ឋុ សល្លក្ខេត្វា ភាជេតព្ពោតិ។ អយំ គិលានបច្ចយភាជនីយកថា។

២១៨. ឥទានិ **សេនាសនគ្គាហេ** វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣១៨) – អយំ សេនាសនគ្គាហោ នាម ទុវិធោ ហោតិ ឧតុកាលេ ច វស្សាវាសេ ច។ តត្ថ **ឧតុកាលេ** តាវ កេចិ អាគន្តុកា ភិក្ខូ បុរេភត្តំ អាគច្ឆន្តិ, កេចិ បច្ឆាភត្តំ បឋមយាមំ មជ្ឈិមយាមំ បច្ឆិមយាមំ វា។ យេ យទា អាគច្ឆន្តិ, តេសំ តទាវ ភិក្ខូ ឧដ្ឋាបេត្វា សេនាសនំ ទាតព្ពំ, អកាលោ នាម នត្ថិ។ សេនាសនបញ្ញាបកេន បន បណ្ឌិតេន ភវិតព្ពំ, ឯកំ វា ទ្វេ វា មញ្ចដ្ឋានានិ ឋបេតព្ពានិ។ សចេ វិកាលេ ឯកោ វា ទ្វេ វា ថេរា អាគច្ឆន្តិ, តេ វត្តព្ពា "ភន្តេ, អាទិតោ បដ្ឋាយ វុឌ្ឍាបិយមានេ សព្ពេបិ ភិក្ខូ ឧព្ពណ្ឌិកា ភវិស្សន្តិ, តុម្ហេ អម្ហាកំ វសនដ្ឋានេ វសថា"តិ។

ពហូសុ បន អាគតេសុ វុឌ្ឍាបេត្វា បដិបាដិយា ទាតព្ពំ។ សចេ ឯកេកំ បរិវេណំ បហោតិ, ឯកេកំ បរិវេណំ ទាតព្ពំ។ តត្ថ អគ្គិសាលាទីឃសាលាមណ្ឌលមាឡាទយោ សព្ពេបិ តស្សេវ បាបុណន្តិ។ ឯវំ អប្បហោន្តេ បាសាទគ្គេន ទាតព្ពំ, បាសាទេសុ អប្បហោន្តេសុ ឱវរកគ្គេន ទាតព្ពំ, ឱវរកេសុ អប្បហោន្តេសុ សេយ្យគ្គេន ទាតព្ពំ, សេយ្យគ្គេសុ អប្បហោន្តេសុ មញ្ចដ្ឋានេន ទាតព្ពំ, មញ្ចដ្ឋានេ អប្បហោន្តេ ឯកបីឋកដ្ឋានវសេន ទាតព្ពំ, ភិក្ខុនោ បន ឋិតោកាសមត្តំ ន គាហេតព្ពំ។ ឯតញ្ហិ សេនាសនំ នាម ន ហោតិ។ បីឋកដ្ឋានេ បន អប្បហោន្តេ ឯកំ មញ្ចដ្ឋានំ វា ឯកំ បីឋដ្ឋានំ វា "វារេន វារេន, ភន្តេ, វិស្សមថា"តិ តិណ្ណំ ជនានំ ទាតព្ពំ។ ន ហិ សក្កា សីតសមយេ សព្ពរត្តឹ អជ្ឈោកាសេ វសិតុំ។ មហាថេរេន បឋមយាមំ វិស្សមិត្វា និក្ខមិត្វា ទុតិយត្ថេរស្ស វត្តព្ពំ "អាវុសោ ឥធ បវិសាហី"តិ។ សចេ មហាថេរោ និទ្ទាគរុកោ ហោតិ, កាលំ ន ជានាតិ, ឧក្កាសិត្វា ទ្វារំ អាកោដេត្វា "ភន្តេ កាលោ ជាតោ, សីតំ អនុទហតី"តិ វត្តព្ពំ។ តេន និក្ខមិត្វា ឱកាសោ ទាតព្ពោ, អទាតុំ ន លភតិ។ ទុតិយត្ថេរេនបិ មជ្ឈិមយាមំ វិស្សមិត្វា បុរិមនយេនេវ ឥតរស្ស ទាតព្ពំ។ និទ្ទាគរុកោ វុត្តនយេនេវ វុឌ្ឍាបេតព្ពោ។ ឯវំ ឯករត្តឹ ឯកមញ្ចដ្ឋានំ តិណ្ណំ ទាតព្ពំ។ ជម្ពុទីបេ បន ឯកច្ចេ ភិក្ខូ "សេនាសនំ នាម មញ្ចដ្ឋានំ វា បីឋដ្ឋានំ វា កិញ្ចិទេវ កស្សចិ សប្បាយំ ហោតិ, កស្សចិ អសប្បាយ"ន្តិ អាគន្តុកា ហោន្តុ វា មា វា, ទេវសិកំ សេនាសនំ គាហេន្តិ។ អយំ ឧតុកាលេ សេនាសនគ្គាហោ នាម។

២១៩. **វស្សាវាសេ** បន អត្ថិ អាគន្តុកវត្តំ, អត្ថិ អាវាសិកវត្តំ។ អាគន្តុកេន តាវ សកដ្ឋានំ មុញ្ចិត្វា អញ្ញត្ថ គន្ធា វសិតុកាមេន វស្សូបនាយិកទិវសមេវ តត្ថ ន គន្តព្ពំ។ វសនដ្ឋានំ វា ហិ តត្រ សម្ពាធំ ភវេយ្យ, ភិក្ខាចារោ វា ន សម្បជ្ជេយ្យ, តេន ន ផាសុកំ វិហរេយ្យ, តស្មា "ឥទានិ មាសមត្តេន វស្សូបនាយិកា ភវិស្សតី"តិ តំ វិហារំ បវិសិតព្ពំ។ តត្ថ មាសមត្តំ វសន្តោ សចេ ឧទ្ទេសត្ថិកោ, ឧទ្ទេសសម្បត្តឹ សល្លក្ខេត្វា, សចេ កម្មដ្ឋានិកោ, កម្មដ្ឋានសប្បាយតំ សល្លក្ខេត្វា, សចេ បច្ចយត្ថិកោ, បច្ចយលាភំ សល្លក្ខេត្វា អន្តោវស្សេ សុខំ វសិស្សតិ។ សកដ្ឋានតោ ច តត្ថ គច្ឆន្តេន ន គោចរគាមោ ឃដ្ដេតព្ពោ។ ន តត្ថ មនុស្សា វត្តព្ពា "តុម្ហេ និស្សាយ សលាកភត្តាទីនិ វា យាគុខជ្ជកាទីនិ វា វស្សាវាសិកំ វា នត្ថិ, អយំ ចេតិយស្ស បរិក្ខារោ, អយំ ឧបោសថាគារស្ស, ឥទំ តាឡញ្ចេវ សូចិ ច, សម្បដិច្ឆថ តុម្ហាកំ វិហារ"ន្តិ។ សេនាសនំ បន ជគ្គិត្វា ទារុភណ្ឌមត្តិកាភណ្ឌានិ បដិសាមេត្វា គមិកវត្តំ បូរេត្វា គន្តព្ពំ។

ឯវំ គច្ឆន្តេនបិ ទហរេហិ បត្តចីវរភណ្ឌិកាយោ ឧក្ខិបាបេត្វា តេលនាឡិកត្តរទណ្ឌាទីនិ គាហេត្វា ឆត្តំ បគ្គយ្ហ អត្តានំ ទស្សេន្តេន គាមទ្វារេនេវ ន គន្តព្ពំ, បដិច្ឆន្នេន អដវិមគ្គេន គន្តព្ពំ។ អដវិមគ្គេ អសតិ គុម្ពាទីនិ មទ្ទន្តេន ន គន្តព្ពំ, គមិកវត្តំ បន បូរេត្វា វិតក្កំ ឆិន្ទិត្វា សុទ្ធចិត្តេន គមនវត្តេនេវ គន្តព្ពំ។ សចេ បន គាមទ្វារេន មគ្គោ ហោតិ, គច្ឆន្តញ្ច នំ សបរិវារំ ទិស្វា មនុស្សា "អម្ហាកំ ថេរោ វិយា"តិ ឧបធាវិត្វា "កុហឹ, ភន្តេ, សព្ពបរិក្ខារេ គហេត្វា គច្ឆថា"តិ វទន្តិ, តេសុ ចេ ឯកោ ឯវំ វទតិ "វស្សូបនាយិកកាលោ នាមាយំ, យត្ថ អន្តោវស្សេនិពទ្ធភិក្ខាចារោ ភណ្ឌបដិច្ឆាទនញ្ច លព្ភតិ, តត្ថ ភិក្ខូ គច្ឆន្តី"តិ, តស្ស ចេ សុត្វា តេ មនុស្សា "ភន្តេ, ឥមស្មិម្បិ គាមេ ជនោ ភុញ្ជតិ ថេរេ និវាសេតិ ច, មា អញ្ញត្ថ គច្ឆថា"តិ វត្វា មិត្តាមច្ចេ បក្កោសិត្វា សព្ពេ សម្មន្តយិត្វា វិហារេ និពទ្ធវត្តញ្ច សលាកភត្តាទីនិ ច វស្សាវាសិកញ្ច ឋបេត្វា "ឥធេវ, ភន្តេ, វសថា"តិ យាចន្តិ, សព្ពេសំ សាទិតុំ វដ្ដតិ។ សព្ពញ្ចេតំ កប្បិយញ្ចេវ អនវជ្ជញ្ច។ **កុរុន្ទិយំ** បន "កុហឹ គច្ឆថាតិ វុត្តេ 'អសុកដ្ឋាន'ន្តិ វត្វា 'កស្មា តត្ថ គច្ឆថា'តិ វុត្តេ 'ការណំ អាចិក្ខិតព្ព'"ន្តិ វុត្តំ។ ឧភយម្បិ បនេតំ សុទ្ធចិត្តត្តាវ អនវជ្ជំ។ ឥទំ **អាគន្តុកវត្តំ** នាម។

ឥទំ បន **អាវាសិកវត្តំ**។ បដិកច្ចេវ ហិ អាវាសិកេហិ វិហារោ ជគ្គិតព្ពោ, ខណ្ឌផុល្លបដិសង្ខរណបរិភណ្ឌានិ កាតព្ពានិ, រត្តិដ្ឋានទិវាដ្ឋានវច្ចកុដិបស្សាវដ្ឋានានិ បធានឃរវិហារមគ្គោតិ ឥមានិ សព្ពានិ បដិជគ្គិតព្ពានិ។ ចេតិយេ សុធាកម្មំ មុណ្ឌវេទិកាយ តេលមក្ខនំ មញ្ចបីឋជគ្គនន្តិ ឥទម្បិ សព្ពំ កាតព្ពំ "វស្សំ វសិតុកាមា អាគន្ធា ឧទ្ទេសបរិបុច្ឆាកម្មដ្ឋានានុយោគាទីនិ ករោន្តា សុខំ វសិស្សន្តី"តិ។ កតបរិកម្មេហិ អាសាឡ្ហីជុណ្ហបញ្ចមិតោ បដ្ឋាយ វស្សាវាសិកំ បុច្ឆិតព្ពំ។ កត្ថ បុច្ឆិតព្ពំ? យតោ បកតិយា លព្ភតិ។ យេហិ បន ន ទិន្នបុព្ពំ, តេ បុច្ឆិតុំ ន វដ្ដតិ។ កស្មា បុច្ឆិតព្ពំ? កទាចិ ហិ មនុស្សា ទេន្តិ, កទាចិ ទុព្ភិក្ខាទីហិ ឧបទ្ទុតា ន ទេន្តិ, តត្ថ យេ ន ទស្សន្តិ, តេ អបុច្ឆិត្វា វស្សាវាសិកេ គាហិតេ គាហិតភិក្ខូនំ លាភន្តរាយោ ហោតិ, តស្មា បុច្ឆិត្វាវ គាហេតព្ពំ។

បុច្ឆន្តេន “តុម្ហាកំ វស្សាវាសិកំ គាហណកាលោ ឧបកដ្ឋោ”តិ វត្តព្ពំ។ សចេ វទន្តិ “ភន្តេ, ឥមំ សំវច្ឆរំ ឆាតកាទីហិ ឧបទ្ទុតម្ហ, ន សក្កោម ទាតុ”ន្តិ វា “យំ បុព្ពេ ទេម, តតោ ឩនតរំ ទស្សាមា”តិ វា “ឥទានិ កប្បាសោ សុលភោ, យំ បុព្ពេ ទេម, តតោ ពហុតរំ ទស្សាមា”តិ វា, តំ សល្លក្ខេត្វា តទនុរូបេន នយេន តេសំ សេនាសនេ ភិក្ខូនំ វស្សាវាសិកំ គាហេតព្ពំ។ សចេ មនុស្សា វទន្តិ “យស្ស អម្ហាកំ វស្សាវាសិកំ បាបុណាតិ, សោ តេមាសំ បានីយំ ឧបដ្ឋាបេតុ, វិហារមគ្គំ ជគ្គតុ, ចេតិយង្គណពោធិយង្គណានិ ជគ្គតុ, ពោធិរុក្ខេ ឧទកំ អាសិញ្ចតូ”តិ, យស្ស តំ បាបុណាតិ, តស្ស អាចិក្ខិតព្ពំ។ យោ បន គាមោ បដិក្កម្ម យោជនទ្វិយោជនន្តរេ ហោតិ, តត្រ ចេ កុលានិ ឧបនិក្ខេបំ ឋបេត្វា បហារេ វស្សាវាសិកំ ទេន្តិយេវ, តានិ កុលានិ អាបុច្ឆិត្វាបិ តេសំ សេនាសនេ វត្តំ កត្វា វសន្តស្ស វស្សាវាសិតំ គាហេតព្ពំ។ សចេ បន តេសំ សេនាសនេ បំសុកូលិកោ វសតិ, អាគតញ្ច តំ ទិស្វា “តុម្ហាកំ វស្សាវាសិកំ ទេមា”តិ វទន្តិ, តេន សង្ឃស្ស អាចិក្ខិតព្ពំ។ សចេ តានិ កុលានិ សង្ឃស្ស ទាតុំ ន ឥច្ឆន្តិ, “តុម្ហាកំយេវ ទេមា”តិ វទន្តិ, សភាគោ ភិក្ខុ “វត្តំ កត្វា គណ្ហាហី”តិ វត្តព្ពោ។ បំសុកូលិកស្ស បនេតំ ន វដ្ដតិ។ ឥតិ សទ្ធាទេយ្យទាយកមនុស្សា បុច្ឆិតព្ពា។

តត្រុប្បាទេ បន កប្បិយការកា បុច្ឆិតព្ពា។ កថំ បុច្ឆិតព្ពា? កីទិសំ, អាវុសោ, សង្ឃស្ស ភណ្ឌបដិច្ឆាទនំ ភវិស្សតីតិ? សចេ វទន្តិ “ភវិស្សតិ, ភន្តេ, ឯកេកស្ស នវហត្ថសាដកំ ទស្សាម, វស្សាវាសិកំ គាហេថា”តិ, គាហេតព្ពំ។ សចេបិ វទន្តិ “សាដកា នត្ថិ, វត្ថុ បន អត្ថិ, គាហេថ, ភន្តេ”តិ, វត្ថុម្ហិ សន្តេបិ គាហេតុំ វដ្ដតិយេវ។ កប្បិយការកានញ្ហិ ហត្ថេ “កប្បិយភណ្ឌំ បរិភុញ្ជថា”តិ ទិន្នវត្ថុតោ យំ យំ កប្បិយំ, សព្ពំ បរិភុញ្ជិតុំ អនុញ្ញាតំ។ យំ បនេត្ថ បិណ្ឌបាតត្ថាយ គិលានបច្ចយត្ថាយ ច ឧទ្ទិស្ស ទិន្នំ, តំ ចីវរេ ឧបនាមេន្តេហិ សង្ឃសុដ្ឋុតាយ អបលោកេត្វា ឧបនាមេតព្ពំ, សេនាសនត្ថាយ បន ឧទ្ទិស្ស ទិន្នំ គរុភណ្ឌំ ហោតិ។ ចីវរវសេនេវ បន ចតុបច្ចយវសេន វា ទិន្នំ ចីវរេ ឧបនាមេន្តានំ អបលោកនកម្មកិច្ចំ នត្ថិ។ អបលោកនកម្មំ ករោន្តេហិ ច បុគ្គលវសេនេវ កាតព្ពំ, សង្ឃវសេន ន កាតព្ពំ។ ជាតរូបរជតវសេនបិ អាមកធញ្ញវសេន វា អបលោកនកម្មំ ន វដ្ដតិ, កប្បិយភណ្ឌវសេន ចីវរតណ្ឌុលាទិវសេនេវ ច វដ្ដតិ។ តំ បន ឯវំ កត្តព្ពំ “ឥទានិ សុភិក្ខំ សុលភបិណ្ឌំ, ភិក្ខូ ចីវរេន កិលមន្តិ, ឯត្តកំ នាម តណ្ឌុលភាគំ ភិក្ខូនំ ចីវរំ កាតុំ រុច្ចតី”តិ, “គិលានបច្ចយោ សុលភោ, គិលានោ វា នត្ថិ, ឯត្តកំ នាម តណ្ឌុលភាគំ ភិក្ខូនំ ចីវរំ កាតុំ រុច្ចតី”តិ។

ឯវំ ចីវរបច្ចយំ សល្លក្ខេត្វា សេនាសនស្ស កាលេ ឃោសិតេ សន្និបតិតេ សង្ឃេ សេនាសនគ្គាហកោ សម្មន្និតព្ពោ។ សម្មន្នន្តេន ច ទ្វេ សម្មន្និតព្ពាតិ វុត្តំ។ ឯវញ្ហិ នវកោ វុឌ្ឍស្ស, វុឌ្ឍោ ច នវកស្ស គាហេស្សតីតិ។ មហន្តេ បន មហាវិហារសទិសេ វិហារេ តយោ ចត្តារោ ជនា សម្មន្និតព្ពា។ **កុរុន្ទិយំ** បន “អដ្ឋបិ សោឡសបិ ជនេ សម្មន្និតុំ វដ្ដតី”តិ វុត្តំ។ តេសំ សម្មុតិ កម្មវាចាយបិ អបលោកនេនបិ វដ្ដតិយេវ។ តេហិ សម្មតេហិ ភិក្ខូហិ សេនាសនំ សល្លក្ខេតព្ពំ។ ចេតិយឃរំ ពោធិឃរំ អាសនឃរំ សម្មុញ្ជនិអដ្ដោ ទារុអដ្ដោ វច្ចកុដិ ឥដ្ឋកសាលា វឌ្ឍកិសាលា ទ្វារកោដ្ឋកោ បានីយមាឡោ មគ្គោ បោក្ខរណីតិ ឯតានិ ហិ អសេនាសនានិ, វិហារោ អឌ្ឍយោគោ បាសាទោ ហម្មិយំ គុហា មណ្ឌបោ រុក្ខមូលំ វេឡុគុម្ពោតិ ឥមានិ សេនាសនានិ, តានិ គាហេតព្ពានិ។

២២០. គាហេន្តេន ច “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បឋមំ ភិក្ខូ គណេតុំ, ភិក្ខូ គណេត្វា សេយ្យា គណេតុំ, សេយ្យា គណេត្វា សេយ្យគ្គេន គាហេតុ”ន្តិ(ចូឡវ. ៣១៨) អាទិវចនតោ បឋមំ វិហារេ ភិក្ខូ គណេត្វា មញ្ចដ្ឋានានិ គណេតព្ពានិ, តតោ ឯកេកំ មញ្ចដ្ឋានំ ឯកេកស្ស ភិក្ខុនោ គាហេតព្ពំ។ សចេ មញ្ចដ្ឋានានិ អតិរេកានិ ហោន្តិ, វិហារគ្គេន គាហេតព្ពំ។ សចេ វិហារាបិ អតិរេកា ហោន្តិ, បរិវេណគ្គេន គាហេតព្ពំ។ បរិវេណេសុបិ អតិរេកេសុ បុន អបរោបិ ភាគោ ទាតព្ពោ។ អតិមន្ទេសុ ហិ ភិក្ខូសុ ឯកេកស្ស ភិក្ខុនោ ទ្វេ តីណិ បរិវេណានិ ទាតព្ពានិ។ គហិតេ បន ទុតិយភាគេ អញ្ញោ ភិក្ខុ អាគច្ឆតិ, ន អត្តនោ អរុចិយា សោ ភាគោ តស្ស ទាតព្ពោ។ សចេ បន យេន គហិតោ, សោ អត្តនោ រុចិយា តំ ទុតិយភាគំ វា បឋមភាគំ វា ទេតិ, វដ្ដតិ។

“ន, ភិក្ខវេ, និស្សីមេ ឋិតស្ស សេនាសនំ គាហេតព្ពំ, យោ គាហេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ៣១៨) វចនតោ ឧបចារសីមតោ ពហិ ឋិតស្ស ន គាហេតព្ពំ, អន្តោឧបចារសីមាយ បន ទូរេ ឋិតស្សបិ លព្ភតិយេវ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, គិលានស្ស បតិរូបំ សេយ្យំ ទាតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ៣១៦) វចនតោ យោ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣១៦) កាសសាសភគន្ទរាតិសារាទីហិ គិលានោ ហោតិ, ខេឡមល្លកវច្ចកបាលាទីនិ ឋបេតព្ពានិ ហោន្តិ, កុដ្ឋី វា ហោតិ, សេនាសនំ ទូសេតិ, ឯវរូបស្ស ហេដ្ឋាបាសាទបណ្ណសាលាទីសុ អញ្ញតរំ ឯកមន្តំ សេនាសនំ ទាតព្ពំ។ យស្មិំ វសន្តេ សេនាសនំ ន ទុស្សតិ, តស្ស វរសេយ្យាបិ ទាតព្ពាវ។ យោបិ សិនេហបានវិរេចននត្ថុកម្មាទីសុ យំ កិញ្ចិ ភេសជ្ជំ ករោតិ, សព្ពោ សោ គិលានោយេវ។ តស្សបិ សល្លក្ខេត្វា បតិរូបំ សេនាសនំ ទាតព្ពំ។

“ន, ភិក្ខវេ, ឯកេន ទ្វេ បដិពាហេតព្ពា, យោ បដិពាហេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ៣១៩) វចនតោ ឯកេន ទ្វេ សេនាសនានិ ន គហេតព្ពានិ។ សចេបិ គណ្ហេយ្យ, បច្ឆិមេន គហណេន បុរិមគ្គហណំ បដិប្បស្សម្ភតិ។ គហណេន ហិ គហណំ បដិប្បស្សម្ភតិ, គហណេន អាលយោ បដិប្បស្សម្ភតិ, អាលយេន គហណំ បដិប្បស្សម្ភតិ, អាលយេន អាលយោ បដិប្បស្សម្ភតិ។ កថំ? ឥធេកច្ចោ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣១៩) វស្សូប នាយិកទិវសេ ឯកស្មិំ វិហារេ សេនាសនំ គហេត្វា សាមន្តវិហារំ គន្ត្វា តត្រាបិ គណ្ហាតិ, តស្ស ឥមិនា គហណេន បុរិមគ្គហណំ បដិប្បស្សម្ភតិ។ អបរោ “ឥធ វសិស្សាមី”តិ អាលយមត្តំ កត្វា សាមន្តវិហារំ គន្ត្វា តត្ថ សេនាសនំ គណ្ហាតិ, តស្ស ឥមិនា គហណេនេវ បុរិមោ អាលយោ បដិប្បស្សម្ភតិ។ ឯកោ “ឥធ វសិស្សាមី”តិ សេនាសនំ វា គហេត្វា អាលយំ វា កត្វា សាមន្តវិហារំ គន្ត្វា “ឥធេវ ទានិ វសិស្សាមី”តិ អាលយំ ករោតិ, ឥច្ចស្ស អាលយេន វា គហណំ, អាលយេន វា អាលយោ បដិប្បស្សម្ភតិ, សព្ពត្ថ បច្ឆិមេ គហណេ វា អាលយេ វា តិដ្ឋតិ។ យោ បន ឯកស្មិំ វិហារេ សេនាសនំ គហេត្វា “អញ្ញស្មិំ វិហារេ វសិស្សាមី”តិ គច្ឆតិ, តស្ស ឧបចារសីមាតិក្កមេ សេនាសនគ្គាហោ បដិប្បស្សម្ភតិ។ យទិ បន “តត្ថ ផាសុ ភវិស្សតិ, វសិស្សាមិ, នោ ចេ, អាគមិស្សាមី”តិ គន្ត្វា អផាសុកភាវំ ញត្វា បច្ចា វា គច្ឆតិ, វដ្ដតិ។

សេនាសនគ្គាហកេន ច សេនាសនំ គាហេត្វា វស្សាវាសិកំ គាហេតព្ពំ។ គាហេន្តេន សចេ សង្ឃិកោ ច សទ្ធាទេយ្យោ ចាតិ ទ្វេ ចីវរបច្ចយា ហោន្តិ, តេសុ យំ ភិក្ខុ បឋមំ គហិតុំ ឥច្ឆន្តិ, តំ គហេត្វា តស្ស ឋិតិកតោ បដ្ឋាយ ឥតរោ គាហេតព្ពោ។ “សចេ ភិក្ខូនំ អប្បតាយ បរិវេណគ្គេន សេនាសនេ គាហិយមានេ ឯកំ បរិវេណំ មហាលាភំ ហោតិ, ទស វា ទ្វាទស វា ចីវរានិ លភន្តិ, តំ វិជដេត្វា អញ្ញេសុ អលាភកេសុ អាវាសេសុ បក្ខិបិត្វា អញ្ញេសម្បិ ភិក្ខូនំ គាហេតព្ព”ន្តិ មហាសុមត្ថេរោ អាហ។ មហាបទុមត្ថេរោ បនាហ “ន ឯវំ កាតព្ពំ។ មនុស្សា ហិ អត្តនោ អាវាសបដិជគ្គនត្ថាយ បច្ចយំ ទេន្តិ, តស្មា អញ្ញេហិ ភិក្ខូហិ តត្ថ បវិសិតព្ព”ន្តិ។

២២១. សចេ បនេត្ថ មហាថេរោ បដិក្កោសតិ “មា, អាវុសោ, ឯវំ គាហេថ, ភគវតោ អនុសិដ្ឋឹ ករោថ។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា ‘អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បរិវេណគ្គេន គាហេតុ’”ន្តិ (ចូឡវ. ៣១៨)។ តស្ស បដិក្កោសនាយ អដ្ឋត្វា “ភន្តេ, ភិក្ខូ ពហូ, បច្ចយោ មន្ទោ, សង្គហំ កាតុំ វដ្ដតី”តិ សញ្ញាបេត្វា គាហេតព្ពមេវ។ គាហេន្តេន ច សម្មតេន ភិក្ខុនា មហាថេរស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា ឯវំ វត្តព្ពំ “ភន្តេ, តុម្ហាកំ សេនាសនំ បាបុណាតិ, បច្ចយំ ធារេថា”តិ។ អសុកកុលស្ស បច្ចយោ អសុកសេនាសនញ្ច មយ្ហំ បាបុណាតិ, អាវុសោតិ។ បាបុណាតិ ភន្តេ, គណ្ហថ នន្តិ។ គណ្ហាមិ, អាវុសោតិ។ គហិតំ ហោតិ។ “សចេ បន ‘គហិតំ វោ, ភន្តេ’តិ វុត្តេ ‘គហិតំ មេ’តិ វា, ‘គណ្ហិស្សថ, ភន្តេ’តិ វុត្តេ ‘គណ្ហិស្សាមី’តិ វា វទតិ, អគ្គហិតំ ហោតី”តិ មហាសុមត្ថេរោ អាហ។ មហាបទុមត្ថេរោ បនាហ “អតីតានាគតវចនំ វា ហោតុ វត្តមានវចនំ វា, សតុប្បាទមត្តំ អាលយករណមត្តមេវ ចេត្ថ បមាណំ, តស្មា គហិតមេវ ហោតី”តិ។

យោបិ បំសុកូលិកោ ភិក្ខុ សេនាសនំ គហេត្វា បច្ចយំ វិស្សជ្ជេតិ, អយម្បិ ន អញ្ញស្មិំ អាវាសេ បក្ខិបិតព្ពោ, តស្មិំយេវ បរិវេណេ អគ្គិសាលាយ វា ទីឃសាលាយ វា រុក្ខមូលេ វា អញ្ញស្ស គាហេតុំ វដ្ដតិ។ បំសុកូលិកោ “វសាមី”តិ សេនាសនំ ជគ្គិស្សតិ, ឥតរោ “បច្ចយំ គណ្ហាមី”តិ ឯវំ ទ្វីហិ ការណេហិ សេនាសនំ សុជគ្គិតតរំ ភវិស្សតិ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន វុត្តំ “បំសុកូលិកេ វាសត្ថាយ សេនាសនំ គណ្ហន្តេ សេនាសនគ្គាហកេន វត្តព្ពំ, ‘ភន្តេ ឥធ បច្ចយោ អត្ថិ, សោ កឹ កាតព្ពោ’តិ។ តេន ‘ហេដ្ឋា អញ្ញំ គាហាបេហី’តិ វត្តព្ពោ។ សចេ បន កិញ្ចិ អវត្វាវ វសតិ, វុដ្ឋវស្សស្ស ច បាទមូលេ ឋបេត្វា សាដកំ ទេន្តិ, វដ្ដតិ។ អថ ‘វស្សាវាសិកំ ទេមា’តិ វទន្តិ, តស្មិំ សេនាសនេ វស្សំវុដ្ឋភិក្ខូនំ បាបុណាតី”តិ។ យេសំ បន សេនាសនំ នត្ថិ, កេវលំ បច្ចយមេវ ទេន្តិ, តេសំ បច្ចយំ អវស្សាវាសិកសេនាសនេ គាហេតុំ វដ្ដតិ។ មនុស្សា ថូបំ កត្វា វស្សាវាសិកំ គាហាបេន្តិ។ ថូបោ នាម អសេនាសនំ, តស្ស សមីបេ រុក្ខេ វា មណ្ឌបេ វា ឧបនិពន្ធិត្វា គាហេតព្ពំ។ តេន ភិក្ខុនា ចេតិយំ ជគ្គិតព្ពំ។ ពោធិរុក្ខពោធិឃរអាសនឃរសម្មុញ្ជនិអដ្ដទារុអដ្ដវច្ចកុដិទ្វារកោដ្ឋកបានីយកុដិបានីយមាឡកទន្តកដ្ឋមាឡកេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ភោជនសាលា បន សេនាសនមេវ, តស្មា តំ ឯកស្ស វា ពហូនំ វា បរិច្ឆិន្ទិត្វា គាហេតុំ វដ្ដតីតិ សព្ពមិទំ វិត្ថារេន **មហាបច្ចរិយំ** វុត្តំ។

សេនាសនគ្គាហកេន បន បាដិបទអរុណតោ បដ្ឋាយ យាវ បុន អរុណំ ន ភិជ្ជតិ, តាវ គាហេតព្ពំ។ ឥទញ្ហិ សេនាសនគ្គាហស្ស ខេត្តំ។ សចេ បាតោវ គាហិតេ សេនាសនេ អញ្ញោ វិតក្កចារិកោ ភិក្ខុ អាគន្ត្វា សេនាសនំ យាចតិ, “គហិតំ, ភន្តេ, សេនាសនំ, វស្សូបគតោ សង្ឃោ, រមណីយោ វិហារោ, រុក្ខមូលាទីសុ យត្ថ ឥច្ឆថ, តត្ថ វសថា”តិ វត្តព្ពោ។ បច្ឆិមវស្សូបនាយិកទិវសេ បន សចេ កាលំ ឃោសេត្វា សន្និបតិតេ សង្ឃេ កោចិ ទសហត្ថំ វត្ថំ អាហរិត្វា វស្សាវាសិកំ ទេតិ, អាគន្តុកោ ចេ ភិក្ខុ សង្ឃត្ថេរោ ហោតិ, តស្ស ទាតព្ពំ។ នវកោ ចេ ហោតិ, សម្មតេន ភិក្ខុនា សង្ឃត្ថេរោ វត្តព្ពោ “សចេ, ភន្តេ, ឥច្ឆថ, បឋមភាគំ មុញ្ចិត្វា ឥទំ វត្ថំ គណ្ហថា”តិ, អមុញ្ចន្តស្ស ន ទាតព្ពំ។ សចេ បន បុព្ពេ គាហិតំ មុញ្ចិត្វា គណ្ហាតិ, ទាតព្ពំ។ ឯតេនេវ ឧបាយេន ទុតិយត្ថេរតោ

បដ្ឋាយ បរិវត្តេត្វា បត្តដ្ឋានេវ អាគន្តុកស្ស ទាតព្ពំ។ សចេ បន បឋមវស្សូបគតា ទ្វេ តីណិ ចត្តារិ បញ្ច វា វត្ថានិ អលត្ថុំ, លទ្ធំ លទ្ធំ ឯតេនេវ ឧបាយេន វិស្សជ្ជាបេត្វា យាវ អាគន្តុកស្ស សមកំ ហោតិ, តាវ ទាតព្ពំ។ តេន សមកេ លទ្ធេ អវសិដ្ឋោ អនុភាគោ ថេរាសនេ ទាតព្ពោ។ បច្ចុប្បន្នេ លាភេ សតិ ឋិតិកាយ គាហេតុំ កតិកំ កាតុំ វដ្ដតិ។

សចេ ទុព្ភិក្ខំ ហោតិ, ទ្វីសុបិ វស្សូបនាយិកាសុ វស្សូបគតា ភិក្ខូ ភិក្ខាយ កិលមន្តា “អាវុសោ, ឥធ វសន្តា សព្ពេវ កិលមាម, សាធុ វត ទ្វេ ភាគា ហោម, យេសំ ញាតិបវារិតដ្ឋានានិ អត្ថិ, តេ តត្ថ វសិត្វា បវារណាយ អាគន្ត្វា អត្តនោ បត្តំ វស្សាវាសិកំ គណ្ហន្តូ”តិ វទន្តិ, តេសុ យេ តត្ថ វសិត្វា បវារណាយ អាគច្ឆន្តិ, តេសំ អបលោកេត្វា វស្សាវាសិកំ ទាតព្ពំ។ សាទិយន្តាបិ ហិ តេនេវ វស្សាវាសិកស្ស សាមិនោ, ខីយន្តាបិ ច អាវាសិកានេវ អទាតុំ លភន្តិ។ **កុរុន្ទិយំ** បន វុត្តំ “កតិកវត្តំ កាតព្ពំ ‘សព្ពេសំ នោ ឥធ យាគុភត្តំ នប្បហោតិ, សភាគដ្ឋានេ វសិត្វា អាគច្ឆថ, តុម្ហាកំ បត្តំ វស្សាវាសិកំ លភិស្សថា’តិ។ តញ្ចេ ឯកោ បដិពាហតិ, សុបដិពាហិតំ។ នោ ចេ បដិពាហតិ, កតិកា សុកតា។ បច្ឆា តេសំ តត្ថ វសិត្វា អាគតានំ អបលោកេត្វា ទាតព្ពំ, អបលោកនកាលេ បដិពាហិតុំ ន លព្ភតី”តិ។ បុនបិ វុត្តំ “សចេ វស្សូបគតេសុ ឯកច្ចានំ វស្សាវាសិកេ អបាបុណន្តេ ភិក្ខូ កតិកំ ករោន្តិ ‘ឆិន្នវស្សានំ វស្សាវាសិកញ្ច ឥទានិ ឧប្បជ្ជនកវស្សាវាសិកញ្ច ឥមេសំ ទាតុំ រុច្ចតី’តិ, ឯវំ កតិកាយ កតាយ គាហិតសទិសមេវ ហោតិ, ឧប្បន្នុប្បន្នំ តេសមេវ ទាតព្ព”ន្តិ។ តេមាសំ បានីយំ ឧបដ្ឋាបេត្វា វិហារមគ្គចេតិយង្គណពោធិយង្គណានិ ជគ្គិត្វា ពោធិរុក្ខេ ឧទកំ សិញ្ចិត្វា បក្កន្តោបិ វិព្ភន្តោបិ វស្សាវាសិកំ លភតិយេវ។ ភតិនិវិដ្ឋញ្ហិ តេន កតំ, សង្ឃិកំ បន អបលោកនកម្មំ កត្វា គាហិតំ អន្តោវស្សេ វិព្ភន្តោបិ លភតេវ, បច្ចយវសេន គាហិតំ បន ន លភតីតិ វទន្តិ។

សចេ វុឌ្ឍវស្សោ ទិសំគមិកោ ភិក្ខុ អាវាសិកស្ស ហត្ថតោ កិញ្ចិទេវ កប្បិយភណ្ឌំ គហេត្វា “អសុកកុលេ មយ្ហំ វស្សាវាសិកំ បត្តំ, តំ គណ្ហថា”តិ វត្វា គតដ្ឋានេ វិព្ភមតិ, វស្សាវាសិកំ សង្ឃិកំ ហោតិ។ សចេ បន មនុស្សេ សម្មុខា សម្បដិច្ឆាបេត្វា គច្ឆតិ, លភតិ។ “ឥទំ វស្សាវាសិកំ អម្ហាកំ សេនាសនេ វុត្ថភិក្ខុនោ ទេមា”តិ វុត្តេ យស្ស គាហិតំ, តស្សេវ ហោតិ។ សចេ បន សេនាសនសាមិកស្ស បិយកម្យតាយ បុត្តធីតាទយោ ពហូនិ វត្ថានិ អាហរិត្វា “អម្ហាកំ សេនាសនេ ទេមា”តិ ទេន្តិ, តត្ថ វស្សូបគតស្ស ឯកមេវ វត្ថំ ទាតព្ពំ, សេសានិ សង្ឃិកានិ ហោន្តិ។ វស្សាវាសិកឋិតិកាយ គាហេតព្ពានិ, ឋិតិកាយ អសតិ ថេរាសនតោ បដ្ឋាយ គាហេតព្ពានិ។ សេនាសនេ វស្សូបគតំ ភិក្ខុំ និស្សាយ ឧប្បន្នេន ចិត្តប្បសាទេន ពហូនិ វត្ថានិ អាហរិត្វា “សេនាសនស្ស ទេមា”តិ ទិន្នេសុបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ បន បាទមូលេ ឋបេត្វា “ឯតស្ស ភិក្ខុនោ ទេមា”តិ វទន្តិ, តស្សេវ ហោន្តិ។

ឯកស្ស គេហេ ទ្វេ វស្សាវាសិកានិ, បឋមភាគោ សាមណេរស្ស គាហិតោ ហោតិ, ទុតិយោ ថេរាសនេ។ សោ ឯកំ ទសហត្ថំ, ឯកំ អដ្ឋហត្ថំ សាដកំ បេសេតិ “វស្សាវាសិកំ បត្តភិក្ខូនំ ទេថា”តិ, វិចិនិត្វា វរភាគំ សាមណេរស្ស ទត្វា អនុភាគោ ថេរាសនេ ទាតព្ពោ ។ សចេ បន ឧភោបិ យរំ នេត្វា ភោជេត្វា សយមេវ បាទមូលេ ឋបេតិ, យំ យស្ស ទិន្នំ, តទេវ តស្ស ហោតិ។ ឥតោ បរំ **មហាបច្ចរិយំ** អាគតនយោ ហោតិ – ឯកស្ស យរេ ទហរសាមណេរស្ស វស្សាវាសិកំ បាបុណាតិ, សោ ចេ បុច្ឆតិ “អម្ហាកំ វស្សាវាសិកំ កស្ស បត្ត”ន្តិ, “សាមណេរស្សា”តិ អវត្វា “ទានកាលេ ជានិស្សសី”តិ វត្វា ទានទិវសេ ឯកំ មហាថេរំ បេសេត្វា នីហរាបេតព្ពំ។ សចេ យស្ស វស្សាវាសិកំ បត្តំ, សោ វិព្ភមតិ វា កាលំ វា ករោតិ, មនុស្សា ចេ បុច្ឆន្តិ “កស្ស អម្ហាកំ វស្សាវាសិកំ បត្ត”ន្តិ, តេសំ យថាភូតំ អាចិក្ខិតព្ពំ។ សចេ តេ វទន្តិ “តុម្ហាកំ ទេមា”តិ, តស្ស ភិក្ខុនោ បាបុណាតិ។ អថ សង្ឃស្ស វា គណស្ស វា ទេន្តិ, សង្ឃស្ស វា គណស្ស វា បាបុណាតិ។ សចេ វស្សូបគតា សុទ្ធបំសុកូលិកាយេវ ហោន្តិ, អានេត្វា ទិន្នំ វស្សាវាសិកំ សេនាសនបរិក្ខារំ វា កត្វា ឋបេតព្ពំ, ពិម្ពោហនាទីនិ វា កាតព្ពានីតិ។

អយំ តាវ អន្តោវស្សេ វស្សូបនាយិកទិវសវសេន

សេនាសនគ្គាហកថា។

២២២. អយមបរោបិ ឧតុកាលេ **អន្តរាមុត្តកោ** នាម សេនាសនគ្គាហោ វេទិតព្ពោ។ ទិវសវសេន ហិ តិវិធោ សេនាសនគ្គាហោ បុរិមកោ បច្ឆិមកោ អន្តរាមុត្តកោតិ។ វុត្តញ្ហេតំ –

> “តយោមេ, ភិក្ខវេ, សេនាសនគ្គាហា, បុរិមកោ បច្ឆិមកោ អន្តរាមុត្តកោ។ អបរជ្ជុគតាយ អាសាឡ្ហិយា បុរិមកោ គាហេតព្ពោ, មាសគតាយ អាសាឡ្ហិយា បច្ឆិមកោ គាហេតព្ពោ, អបរជ្ជុគតាយ បវារណាយ អាយតឹ វស្សាវាសត្ថាយ អន្តរាមុត្តកោ គាហេតព្ពោ”តិ (មហាវ. ៣១៨)។

ឯតេសុ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣១៨) តីសុ សេនាសនគ្គាហេសុ បុរិមកោ បច្ឆិមកោ ចាតិ ឥមេ ទ្វេ គាហា ថាវរា, អន្តរាមុត្តកោ បន សេនាសនបដិជគ្គនត្ថំ ភគវតា អនុញ្ញាតោ។ តថា ហិ ឯកស្មឹ វិហារេ មហាលាភំ សេនាសនំ ហោតិ, សេនាសនសាមិកា វស្សូបគតំ ភិក្ខុំ សព្ពបច្ចយេហិ សក្កច្ចំ ឧបដ្ឋហិត្វា បវារេត្វា គមនកាលេ ពហុំ សមណបរិក្ខារំ ទេន្តិ, មហាថេរា ទូរតោវ អាគន្ត្វា វស្សូបនាយិកទិវសេ តំ គហេត្វា ផាសុំ វសិត្វា វុដ្ឋវស្សា លាភំ គណ្ហិត្វា បក្កមន្តិ។ អាវាសិកា “មយំ ឯត្ថុប្បន្នំ លាភំ ន លភាម, និច្ចំ អាគន្តុកមហាថេរាវ លភន្តិ, តេយេវ នំ អាគន្ត្វា បដិជគ្គិស្សន្តី”តិ បលុជ្ជន្តម្បិ ន ឱលោកេន្តិ។ ភគវា តស្ស បដិជគ្គនត្ថំ “អបរជ្ជុគតាយ បវារណាយ អាយតឹ វស្សាវាសត្ថាយ អន្តរាមុត្តកោ គាហេតព្ពោ”តិ អាហ។

តំ គាហេន្តេន សង្ឃត្ថេរោ វត្តព្ពោ “ភន្តេ, អន្តរាមុត្តកសេនាសនំ គណ្ហថា”តិ។ សចេ គណ្ហាតិ , ទាតព្ពំ។ នោ ចេ, ឯតេនេវ ឧបាយេន អនុថេរំ អាទឹ កត្វា យោ គណ្ហាតិ, តស្ស អន្តមសោ សាមណេរស្សបិ ទាតព្ពំ។ តេន តំ សេនាសនំ អដ្ឋ មាសេ បដិជគ្គិតព្ពំ, ឆទនភិត្តិភូមីសុ យំ កិញ្ចិ ខណ្ឌំ វា ផុល្លំ វា ហោតិ, តំ សព្ពំ បដិសង្ខរិតព្ពំ។ ឧទ្ទេសបរិបុច្ឆាទីហិ ទិវសំ ខេបេត្វា រត្តឹ តត្ថ វសិតុំ វដ្ដតិ, រត្តឹ បរិវេណេ វសិត្វា តត្ថ ទិវសំ ខេបេតុម្បិ វដ្ដតិ, រត្តិន្ទិវំ តត្ថេវ វសិតុម្បិ វដ្ដតិ, ឧតុកាលេ អាគតានំ វុឌ្ឍានំ ន បដិពាហិតព្ពំ។ វស្សូបនាយិកទិវសេ បន សម្បត្តេ សចេ សង្ឃត្ថេរោ “មយ្ហំ ឥទំ បន សេនាសនំ ទេថា”តិ វទតិ, ន លភតិ។ “ភន្តេ, ឥទំ អន្តរាមុត្តកំ គហេត្វា ឯកេន ភិក្ខុនា បដិជគ្គិត”ន្តិ វត្វា ន ទាតព្ពំ, អដ្ឋ មាសេ បដិជគ្គិតភិក្ខុស្សេវ គាហិតំ ហោតិ។ យស្មឹ បន សេនាសនេ ឯកសំវច្ឆរេ ទ្វិក្ខត្តុំ បច្ចយេ ទេន្តិ ឆមាសច្ចយេន ឆមាសច្ចយេន, តំ អន្តរាមុត្តកំ ន គាហេតព្ពំ។ យស្មឹ វា តិក្ខត្តុំ ទេន្តិ ចតុមាសច្ចយេន ចតុមាសច្ចយេន, យស្មឹ វា ចតុក្ខត្តុំ ទេន្តិ តេមាសច្ចយេន តេមាសច្ចយេន, តំ អន្តរាមុត្តកំ ន គាហេតព្ពំ។ បច្ចយេនេវ ហិ តំ បដិជគ្គនំ លភិស្សតិ។ យស្មឹ បន ឯកសំវច្ឆរេ សកិទេវ ពហូ បច្ចយេ ទេន្តិ, ឯតំ អន្តរាមុត្តកំ គាហេតព្ពន្តិ។

២២៣. “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អកតំ វា វិហារំ វិប្បកតំ វា នវកម្មំ ទាតុំ, ខុទ្ទកេ វិហារេ កម្មំ ឱលោកេត្វា ឆប្បញ្ចវស្សិកំ នវកម្មំ ទាតុំ, អឌ្ឍយោគេ កម្មំ ឱលោកេត្វា សត្តដ្ឋវស្សិកំ នវកម្មំ ទាតុំ, មហល្លកេ វិហារេ បាសាទេ វា កម្មំ ឱលោកេត្វា ទសទ្វាទសវស្សិកំ នវកម្មំ ទាតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ៣២៣) វចនតោ អកតំ វិប្បកតំ វា សេនាសនំ ឯកស្ស ភិក្ខុនោ អបលោកនេន វា កម្មវាចាយ វា សាវេត្វា នវកម្មំ កត្វា វសិតុំ យថាវុត្តកាលបរិច្ឆេទវសេន ទាតព្ពំ។ នវកម្មិកោ ភិក្ខុ អន្តោវស្សេ តំ អាវាសំ លភតិ, ឧតុកាលេ បដិពាហិតុំ ន លភតិ។ លទ្ធនវកម្មេន បន ភិក្ខុនា វាសិផរសុនិខាទនាទីនិ គហេត្វា សយំ ន កាតព្ពំ, កតាកតំ ជានិតព្ពំ។ សចេ សោ អាវាសោ ជីរតិ, អាវាសសាមិកស្ស វា តស្ស វំសេ ឧប្បន្នស្ស វា កស្សចិ កថេតព្ពំ “អាវាសោ តេ នស្សតិ, ជគ្គថ ឯតំ អាវាស”ន្តិ។ សចេ សោ ន សក្កោតិ, ភិក្ខូហិ ញាតីហិ វា ឧបដ្ឋាកេហិ វា សមាទាបេត្វា ជគ្គិតព្ពោ។ សចេ តេបិ ន សក្កោន្តិ, សង្ឃិកេន បច្ចយេន ជគ្គិតព្ពោ, តស្មិម្បិ អសតិ ឯកំ អាវាសំ វិស្សជ្ជេត្វា អវសេសា ជគ្គិតព្ពា, ពហូ វិស្សជ្ជេត្វា ឯកំ សណ្ឋបេតុម្បិ វដ្ដតិយេវ។

ទុព្ភិក្ខេ ភិក្ខូសុ បក្កន្តេសុ សព្ពេ អាវាសា នស្សន្តិ, តស្មា ឯកំ វា ទ្វេ វា តយោ វា អាវាសេ វិស្សជ្ជេត្វា តតោ យាគុភត្តចីវរាទីនិ បរិភុញ្ជន្តេហិ សេសាវាសា ជគ្គិតព្ពាយេវ។

កុរុន្ទិយំ បន វុត្តំ “សង្ឃិកេ បច្ចយេ អសតិ ឯកោ ភិក្ខុ ‘តុយ្ហំ ឯកមញ្ចដ្ឋានំ គហេត្វា ជគ្គាហី’តិ វត្តព្ពោ។ សចេ ពហុតរំ ឥច្ឆតិ, តិភាគំ វា ឧបឌ្ឍភាគំ វា ទត្វាបិ ជគ្គាបេតព្ពំ។ អថ ថម្ភមត្តមេវេត្ថ អវសិដ្ឋំ, ពហុកម្មំ កាតព្ពន្តិ ន ឥច្ឆតិ, ‘តុយ្ហំ បុគ្គលិកមេវ កត្វា ជគ្គាហី’តិ ទាតព្ពំ។ ឯវម្បិ ហិ ‘សង្ឃស្ស ភណ្ឌកឋបនដ្ឋានញ្ច នវកានញ្ច វសនដ្ឋានំ លភិស្សតី’តិ ជគ្គាបេតព្ពោ។ ឯវំ ជគ្គិតោ បន តស្មឹ ជីវន្តេ បុគ្គលិកោ ហោតិ, មតេ សង្ឃិកោវ។ សចេ សទ្ធិវិហារិកានំ ទាតុកាមោ ហោតិ, កម្មំ ឱលោកេត្វា តិភាគំ វា ឧបឌ្ឍំ វា បុគ្គលិកំ កត្វា ជគ្គាបេតព្ពោ។ ឯវញ្ហិ សទ្ធិវិហារិកានំ ទាតុំ លភតិ។ ឯវំ ជគ្គនកេ បន អសតិ ឯកំ អាវាសំ វិស្សជ្ជេត្វាតិអាទិនា នយេន ជគ្គាបេតព្ពោ”តិ វុត្តំ។ ឥទម្បិ ច អញ្ញំ តត្ថេវ វុត្តំ។

ទ្វេ ភិក្ខូ សង្ឃិកភូមឹ គហេត្វា សោធេត្វា សង្ឃិកសេនាសនំ ករោន្តិ, យេន សា ភូមិ បឋមំ គហិតា, សោ សាមី។ ឧភោបិ បុគ្គលិកំ ករោន្តិ, សោយេវ សាមី។ សោ សង្ឃិកំ ករោតិ, ឥតរោ បុគ្គលិកំ ករោតិ, អញ្ញំ ចេ ពហុសេនាសនដ្ឋានំ អត្ថិ, បុគ្គលិកំ ករោន្តោបិ ន វារេតព្ពោ។ អញ្ញស្មឹ បន តាទិសេ បតិរូបេ ឋានេ អសតិ តំ បដិពាហិត្វា សង្ឃិកំ ករោន្តេនេវ កាតព្ពំ។ យំ បន តស្ស តត្ថ វយកម្មំ កតំ, តំ ទាតព្ពំ។ សចេ បន កតាវាសេ វា អាវាសករណដ្ឋានេ វា ឆាយូបគផលូបគា រុក្ខា ហោន្តិ, អបលោកេត្វា ហារេតព្ពា។ បុគ្គលិកា ចេ ហោន្តិ, សាមិកា អាបុច្ឆិតព្ពា។ នោ ចេ ទេន្តិ, យាវតតិយកំ អាបុច្ឆិត្វា “រុក្ខអគ្ឃនកមូលំ ទស្សាមា”តិ ហារេតព្ពា។

២២៤. យោ បន សង្ឃិកំ វល្លិមត្តម្បិ អគ្គហេត្វា អាហរិមេន ឧបករណេន សង្ឃិកាយ ភូមិយា បុគ្គលិក វិហារំ ការេតិ, ឧបឌ្ឍំ សង្ឃិកំ ហោតិ, ឧបឌ្ឍំ បុគ្គលិកំ។ បាសាទោ ចេ ហោតិ, ហេដ្ឋាបាសាទោ សង្ឃិកោ, ឧបរិ បុគ្គលិកោ។ សចេ យោ ហេដ្ឋាបាសាទំ ឥច្ឆតិ, ហេដ្ឋាបាសាទំ តស្ស ហោតិ។ អថ ហេដ្ឋា ច ឧបរិ ច ឥច្ឆតិ, ឧភយត្ថ ឧបឌ្ឍំ លភតិ។ ទ្វេ សេនាសនានិ ការេតិ, ឯកំ សង្ឃិកំ, ឯកំ បុគ្គលិកំ។ សចេ វិហារេ ឧដ្ឋិតេន ទព្ពសម្ភារេន ការេតិ, តិភាគំ លភតិ។ សចេ អកតដ្ឋានេ ថយំ វា បមុខំ វា ករោតិ ពហិកុដ្ដេ, ឧបឌ្ឍំ សង្ឃស្ស, ឧបឌ្ឍំ តស្ស។ អថ មហន្តំ វិសមំ បូរេត្វា អបទេ បទំ ទស្សេត្វា កតំ ហោតិ, អនិស្សរោ តត្ថ សង្ឃោ។

សចេ ភិក្ខុ សង្ឃិកវិហារតោ គោបានសិអាទីនិ គហេត្វា អញ្ញស្មិំ សង្ឃិកាវាសេ យោជេតិ, សុយោជិតានិ។ បុគ្គលិកាវាសេ យោជេន្តេហិ បន មូលំ វា ទាតព្ពំ, បដិបាកតិកំ វា កាតព្ពំ។ ឆឌ្ឌិតវិហារតោ មញ្ចបីឋាទីនិ ថេយ្យចិត្តេន គណ្ហន្តោ ឧទ្ធារេយេវ ភណ្ឌគ្ឃេន ការេតព្ពោ។ “បុន អាវាសិកកាលេ ទស្សាមី”តិ គហេត្វា សង្ឃិក បរិភោគេន បរិភុញ្ជន្តស្ស នដ្ឋំ សុនដ្ឋំ, ជិណ្ណំ សុជិណ្ណំ។ អរោគំ ចេ, បាកតិកំ កាតព្ពំ, បុគ្គលិកបរិភោគេន បរិភុញ្ជន្តស្ស នដ្ឋំ វា ជិណ្ណំ វា គីវា ហោតិ។ តតោ ទ្វារវាតបានាទីនិ សង្ឃិកាវាសេ វា បុគ្គលិកាវាសេ វា យោ ជិតានិ, បដិទាតព្ពានិយេវ។ សចេ កោចិ សង្ឃិកោ វិហារោ ឧន្ទ្រិយតិ, យំ តត្ថ មញ្ចបីឋាទិកំ, តំ គុត្តត្ថាយ អញ្ញត្រ ហរិតុំ វដ្ដតិ។ តស្មា អញ្ញត្រ ហរិត្វា សង្ឃិកបរិភោគេន បរិភុញ្ជន្តស្ស នដ្ឋំ សុនដ្ឋំ, ជិណ្ណំ សុជិណ្ណំ។ សចេ អរោគំ, តស្មិំ វិហារេ បដិសង្ខតេ បុន បាកតិកំ កាតព្ពំ។ បុគ្គលិកបរិភោគេន បរិភុញ្ជតោ នដ្ឋំ វា ជិណ្ណំ វា គីវា ហោតិ, តស្មិំ បដិសង្ខតេ ទាតព្ពមេវ។ អយំ សេនាសនគ្គាហកថា។

២២៥. អយំ បនេត្ថ **ចតុបច្ចយសាធារណកថា** (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣២៥ បត្តិកភត្តាទិកថា) – សម្មតេន អប្ប មត្តកវិស្សជ្ជកេន ភិក្ខុនា ចីវរកម្មំ ករោន្តស្ស “សូចិ ទេហី”តិ វទតោ ឯកា ទីឃា, ឯកា រស្សាតិ ទ្វេ សូចិយោ ទាតព្ពា។ “អវិភត្តំ សង្ឃិកភណ្ឌ”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពកិច្ចំ នត្ថិ។ បិប្ផលត្ថិកស្ស ឯកោ បិប្ផលកោ, កន្តារំ បដិបជ្ជិតុកាមស្ស ឧបាហនយុគឡំ, កាយពន្ធនត្ថិកស្ស កាយពន្ធនំ, “អំសពទ្ធកោ មេ ជិណ្ណោ”តិ អាគតស្ស អំសពទ្ធកោ, បរិស្សាវនត្ថិកស្ស បរិស្សាវនំ ទាតព្ពំ, ធម្មករណត្ថិកស្ស ធម្មករណោ។ សចេ បត្តកោ ន ហោតិ, ធម្មករណោ បត្តកេន សទ្ធិំ ទាតព្ពោ។ “អាគន្តុកបត្តំ អារោបេស្សាមី”តិ យាចន្តស្ស កុសិយា ច អឌ្ឍកុសិយា ច បហោនកំ ទាតព្ពំ។ “មណ្ឌលំ នប្បហោតី”តិ អាគតស្ស មណ្ឌលំ ឯកំ ទាតព្ពំ, អឌ្ឍមណ្ឌលានិ ទ្វេ ទាតព្ពានិ, ទ្វេ មណ្ឌលានិ យាចន្តស្ស ន ទាតព្ពានិ។ អនុវាតបរិភណ្ឌត្ថិកស្ស ឯកស្ស ចីវរស្ស បហោនកំ ទាតព្ពំ, សប្បិនវនីតាទិ អត្ថិកស្ស គិលានស្ស ឯកំ ភេសជ្ជំ នាឡិមត្តំ កត្វា តតោ តតិយកោដ្ឋាសោ ទាតព្ពោ។ ឯវំ តីណិ ទិវសានិ ទត្វា នាឡិយា បរិបុណ្ណាយ ចតុត្ថទិវសតោ បដ្ឋាយ សង្ឃំ អាបុច្ឆិត្វា ទាតព្ពំ, គុឡបិណ្ឌេបិ ឯកទិវសំ តតិយភាគោ ទាតព្ពោ។ ឯវំ តីហិ ទិវសេហិ និដ្ឋិតេ បិណ្ឌេ តតោ បរំ សង្ឃំ អាបុច្ឆិត្វា ទាតព្ពំ។ សម្មន្និត្វា ឋបិតយាគុភាជកាទីហិ ច ភាជនីយដ្ឋានំ អាគតមនុស្សានំ អនាបុច្ឆិត្វាវ ឧបឌ្ឍភាគោ ទាតព្ពោ។ អ សម្មតេហិ បន អបលោកេត្វា ទាតព្ពោតិ។

សង្ឃស្ស សន្តកំ សម្មតេន វា អាណត្តេហិ វា អារាមិកាទីហិ ទីយមានំ, គិហីនញ្ច សន្តកំ សាមិកេន វា អាណត្តេន វា ទីយមានំ “អបរស្ស ភាគំ ទេហី”តិ អសន្តំ បុគ្គលំ វត្វា គណ្ហតោ ភណ្ឌទេយ្យំ។ អញ្ញេន ទីយមានំ គណ្ហន្តោ ភណ្ឌគ្ឃេន ការេតព្ពោ។ អសម្មតេន វា អនាណត្តេន វា ទីយមានេ “អបរម្បិ ភាគំ ទេហី”តិ វត្វា វា កូដវស្សានិ គណេត្វា វា គណ្ហន្តោ ឧទ្ធារេយេវ ភណ្ឌគ្ឃេន ការេតព្ពោ។ ឥតរេហិ ទីយមានំ ឯវំ គណ្ហតោ ភណ្ឌ ទេយ្យំ សាមិកេន បន “ឥមស្ស ទេហី”តិ ទាបិតំ វា សយំ ទិន្នំ វា សុទិន្នន្តិ អយំ សព្ពដ្ឋកថាវិនិច្ឆយតោ សារោ។

បិណ្ឌាយ បវិដ្ឋស្សបិ ឱទនបដិវីសោ អន្តោឧបចារសីមាយំ ឋិតស្សេវ គហេតុំ វដ្ដតិ។ យទិ បន ទាយកា “ពហិឧបចារសីមដ្ឋានម្បិ, ភន្តេ, គណ្ហថ, អាគន្ត្វា បរិភុញ្ជិស្សន្តី”តិ វទន្តិ, ឯវំ អន្តោគាមដ្ឋានម្បិ គហេតុំ វដ្ដតិ។

បាឡឹ អដ្ឋកថញ្ចេវ, ឱលោកេត្វា វិចក្ខណោ;
សង្ឃិកេ បច្ចយេ ឯវំ, អប្បមត្តោវ ភាជយេតិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ សព្ពាការតោ

ចតុបច្ចយភាជនីយវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២៨. កថិនត្ថារវិនិច្ឆយកថា

២២៦. **កថិន**ន្តិ ឯត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣០៦) បន កថិនំ អត្ថរិតុំ កេ លភន្តិ, កេ ន លភន្តិ? គណនវសេន តាវ បច្ឆិមកោដិយា បញ្ច ជនា លភន្តិ, ឧទ្ធំ សតសហស្សម្បិ, បញ្ចន្នំ ហេដ្ឋា ន លភន្តិ។ វុដ្ឋវស្សវសេន បុរិមិកាយ វស្សំ ឧបគន្ត្វា បឋមបវារណាយ បវារិតា លភន្តិ។ ឆិន្នវស្សា វា បច្ឆិមិកាយ ឧបគតា វា ន លភន្តិ។ "អញ្ញស្មិំ វិហារេ វុដ្ឋវស្សាបិ ន លភន្តី"តិ **មហាបច្ចរិយំ** វុត្តំ។ បុរិមិកាយ ឧបគតានំ បន សព្ពេ គណបូរកា ហោន្តិ, អានិសំសំ ន លភន្តិ, អានិសំសោ ឥតរេសំយេវ ហោតិ។ សចេ បុរិមិកាយ ឧបគតា ចត្តារោ វា ហោន្តិ តយោ វា ទ្វេ វា ឯកោ វា, ឥតរេ គណបូរកេ កត្វា កថិនំ អត្ថរិតព្ពំ។ អថ ចត្តារោ ភិក្ខូ ឧបគតា, ឯកោ បរិបុណ្ណវស្សោ សាមណេរោ, សោ ចេ បច្ឆិមិកាយ ឧបសម្បជ្ជតិ, គណបូរកោ ចេវ ហោតិ អានិសំសញ្ច លភតិ។ តយោ ភិក្ខូ ទ្វេ សាមណេរា, ទ្វេ ភិក្ខូ តយោ សាមណេរា, ឯកោ ភិក្ខុ ចត្តារោ សាមណេរាតិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ បុរិមិកាយ ឧបគតា កថិនត្ថារកុសលា ន ហោន្តិ, អត្ថារកុសលា ខន្ធកភាណកត្ថេរា បរិយេសិត្វា អានេតព្ពា។ កម្មវាចំ សាវេត្វា កថិនំ អត្ថរាបេត្វា ទានញ្ច ភុញ្ជិត្វា គមិស្សន្តិ, អានិសំសោ បន ឥតរេសំយេវ ហោតិ។

កថិនំ កេន ទិន្នំ វដ្ដតិ? យេន កេនចិ ទេវេន វា មនុស្សេន វា បញ្ចន្នំ វា សហធម្មិកានំ អញ្ញតរេន ទិន្នំ វដ្ដតិ។ កថិនទាយកស្ស វត្តំ អត្ថិ, សចេ សោ តំ អជានន្តោ បុច្ឆតិ – "ភន្តេ, កថំ កថិនំ ទាតព្ព"ន្តិ, តស្ស ឯវំ អាចិក្ខិតព្ពំ "តិណ្ណំ ចីវរានំ អញ្ញតរប្បហោនកំ សូរិយុគ្គមនសមយេ វត្ថំ 'កថិនចីវរំ ទេមា'តិ ទាតុំ វដ្ដតិ។ តស្ស បរិកម្មត្ថំ ឯត្តកា នាម សូចិយោ, ឯត្តកំ សុត្តំ, ឯត្តកំ រជនំ, បរិកម្មំ ករោន្តានំ ឯត្តកានំ ភិក្ខូនំ យាគុភត្តញ្ច ទាតុំ វដ្ដតី"តិ។

កថិនត្ថារកេនបិ ធម្មេន សមេន ឧប្បន្នំ កថិនំ អត្ថរន្តេន វត្តំ ជានិតព្ពំ។ តន្តវាយគេហតោ ហិ អាភតសន្តានេនេវ ខលិមក្ខិតសាដកោ ន វដ្ដតិ, មលីនសាដកោបិ ន វដ្ដតិ, តស្មា កថិនត្ថារសាដកំ លភិត្វា សុដ្ឋុ ធោវិត្វា សូចិអាទីនិ ចីវរកម្មុបករណានិ សជ្ជេត្វា ពហូហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ តទហេវ សិព្ពិត្វា និដ្ឋិតសូចិកម្មំ រជិត្វា កប្បពិន្ទុំ ទត្វា កថិនំ អត្ថរិតព្ពំ។ សចេ តស្មិំ អនត្ថតេយេវ អញ្ញំ កថិនសាដកំ អាហរតិ, អញ្ញានិ ច ពហូនិ កថិនានិសំសវត្ថានិ ទេតិ, យោ អានិសំសំ ពហុំ ទេតិ, តស្ស សន្តកេន អត្ថរិតព្ពំ។ ឥតរោ តថា តថា ឱវទិត្វា សញ្ញាបេតព្ពោ។

កថិនំ បន កេន អត្ថរិតព្ពំ? យស្ស សង្ឃោ កថិនចីវរំ ទេតិ។ សង្ឃេន បន កស្ស ទាតព្ពំ? យោ ជិណ្ណចីវរោ ហោតិ។ សចេ ពហូ ជិណ្ណចីវរា, វុឌ្ឍស្ស ទាតព្ពំ។ វុឌ្ឍេសុបិ យោ មហាបរិសោ តទហេវ ចីវរំ កត្វា អត្ថរិតុំ សក្កោតិ, តស្ស ទាតព្ពំ។ សចេ វុឌ្ឍោ ន សក្កោតិ, នវកតរោ សក្កោតិ, តស្ស ទាតព្ពំ។ អបិច សង្ឃេន មហាថេរស្ស សង្គហំ កាតុំ វដ្ដតិ, តស្មា "តុម្ហេ, ភន្តេ, គណ្ហថ, មយំ កត្វា ទស្សាមា"តិ វត្តព្ពំ។ តីសុ ចីវរេសុ យំ ជិណ្ណំ ហោតិ, តទត្ថាយ ទាតព្ពំ។ បកតិយា ទុបដ្ដចីវរស្ស ទុបដ្ដត្ថាយេវ ទាតព្ពំ។ សចេបិស្ស ឯកបដ្ដចីវរំ ឃនំ ហោតិ, កថិនសាដកា ច បេលវា, សារុប្បត្ថាយ ទុបដ្ដប្បហោនកមេវ ទាតព្ពំ, "អហំ អលភន្តោ ឯកបដ្ដំ បារុបាមី"តិ វទន្តស្សបិ ទុបដ្ដំ ទាតុំ វដ្ដតិ។ យោ បន លោភបកតិកោ ហោតិ, តស្ស ន ទាតព្ពំ។ តេនបិ "កថិនំ អត្ថរិត្វា បច្ឆា វិសិព្ពិត្វា ទ្វេ ចីវរានិ ករិស្សាមី"តិ ន គហេតព្ពំ។ យស្ស បន ទីយតិ, តស្ស –

"សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, ឥទំ សង្ឃស្ស កថិនទុស្សំ ឧប្បន្នំ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥមំ កថិនទុស្សំ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ ទទេយ្យ កថិនំ អត្ថរិតុំ, ឯសា ញត្តិ។

"សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, ឥទំ សង្ឃស្ស កថិនទុស្សំ ឧប្បន្នំ, សង្ឃោ ឥមំ កថិនទុស្សំ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ ទេតិ កថិនំ អត្ថរិតុំ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥមស្ស កថិនទុស្សស្ស ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ ទានំ កថិនំ អត្ថរិតុំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

"ទិន្នំ ឥទំ សង្ឃេន កថិនទុស្សំ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ កថិនំ អត្ថរិតុំ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី"តិ (មហាវ. ៣០៧) –

ឯវំ ទុតិយកម្មវាចាយ ទាតព្ពំ។

ឯវំ ទិន្នេ បន កថិនេ សចេ តំ កថិនទុស្សំ និដ្ឋិតបរិកម្មមេវ ហោតិ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ និដ្ឋិតបរិកម្មំ ហោតិ, "អហំ ថេរោ"តិ វា "ពហុស្សុតោ"តិ វា ឯកេនបិ អកាតុំ ន លព្ភតិ , សព្ពេហេវ សន្និបតិត្វា

ចោរនសិព្ពនរជនាទិ និដ្ឋាបេតព្ពានិ។ ឥទញ្ហិ កថិនវត្ថុំ នាម ពុទ្ធប្បសត្ថំ។ អតីតេ បទុមុត្តរោបិ ភគវា កថិនវត្ថុំ អកាសិ។ តស្ស កិរ អគ្គសាវកោ សុជាតត្ថេរោ នាម កថិនំ គណ្ហិ។ តំ សត្ថា អដ្ឋសដ្ឋិយា ភិក្ខុសតសហស្សេហិ សទ្ធិំ និសីទិត្វា អកាសិ។

កតបរិយោសិតំ បន កថិនំ គហេត្វា អត្ថារកេន ភិក្ខុនា សចេ សង្ឃាដិយា កថិនំ អត្ថរិតុកាមោ ហោតិ, បោរាណិកា សង្ឃាដិ បច្ចុទ្ធរិតព្ពា, នវា សង្ឃាដិ អធិដ្ឋាតព្ពា, "ឥមាយ សង្ឃាដិយា កថិនំ អត្ថរាមី"តិ វាចា ភិន្ទិតព្ពា។ សចេ ឧត្តរាសង្គេន កថិនំ អត្ថរិតុកាមោ ហោតិ, បោរាណកោ ឧត្តរាសង្គោ បច្ចុទ្ធរិតព្ពោ, នវោ ឧត្តរាសង្គោ អធិដ្ឋាតព្ពោ, "ឥមិនា ឧត្តរាសង្គេន កថិនំ អត្ថរាមី"តិ វាចា ភិន្ទិតព្ពា។ សចេ អន្តរវាសកេន កថិនំ អត្ថរិតុកាមោ ហោតិ, បោរាណកោ អន្តរវាសកោ បច្ចុទ្ធរិតព្ពោ, នវោ អន្តរវាសកោ អធិដ្ឋាតព្ពោ, "ឥមិនា អន្តរវាសកេន កថិនំ អត្ថរាមី"តិ វាចា ភិន្ទិតព្ពា។

តេន (បរិ. ៤១៣) កថិនត្ថារកេន ភិក្ខុនា សង្ឃំ ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វា ឯវមស្ស វចនីយោ "អត្ថតំ, ភន្តេ, សង្ឃស្ស កថិនំ, ធម្មិកោ កថិនត្ថារោ, អនុមោទថា"តិ។ តេហិ អនុមោទកេហិ ភិក្ខូហិ ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វា ឯវមស្ស វចនីយោ "អត្ថតំ, អាវុសោ, សង្ឃស្ស កថិនំ, ធម្មិកោ កថិនត្ថារោ, អនុមោទាមា"តិ។ តេន កថិនត្ថារកេន ភិក្ខុនា សម្ពហុលេ ភិក្ខូ ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វា ឯវមស្ស វចនីយោ "អត្ថតំ, ភន្តេ, សង្ឃស្ស កថិនំ, ធម្មិកោ កថិនត្ថារោ, អនុមោទថា"តិ។ តេហិ អនុមោទកេហិ ភិក្ខូហិ ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វា ឯវមស្ស វចនីយោ "អត្ថតំ, អាវុសោ, សង្ឃស្ស កថិនំ, ធម្មិកោ កថិនត្ថារោ, អនុមោទាមា"តិ។ តេន កថិនត្ថារកេន ភិក្ខុនា ឯកំ ភិក្ខុំ ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វា ឯវមស្ស វចនីយោ "អត្ថតំ, អាវុសោ, សង្ឃស្ស កថិនំ, ធម្មិកោ កថិនត្ថារោ, អនុមោទាហី"តិ។ តេន អនុមោទកេន ភិក្ខុនា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វា ឯវមស្ស វចនីយោ "អត្ថតំ, អាវុសោ, សង្ឃស្ស កថិនំ, ធម្មិកោ កថិនត្ថារោ, អនុមោទាមី"តិ។ ឯវំ សព្ពេសំ អត្ថតំ ហោតិ កថិនំ។ វុត្តញ្ហេតំ បរិវារេ "ទ្វិន្នំ បុគ្គលានំ អត្ថតំ ហោតិ កថិនំ អត្ថារកស្ស ច អនុមោទកស្ស ចា"តិ (បរិ. ៤០៣)។ បុនបិ វុត្តំ "ន សង្ឃោ កថិនំ អត្ថរតិ, ន គណោ កថិនំ អត្ថរតិ, បុគ្គលោ កថិនំ អត្ថរតិ, សង្ឃស្ស អនុមោទនាយ គណស្ស អនុមោទនាយ បុគ្គលស្ស អត្ថារាយ សង្ឃស្ស អត្ថតំ ហោតិ កថិនំ, គណស្ស អត្ថតំ ហោតិ កថិនំ, បុគ្គលស្ស អត្ថតំ ហោតិ កថិន"ន្តិ (បរិ. ៤១៤)។

ឯវំ អត្ថតេ បន កថិនេ សចេ កថិនចីវរេន សទ្ធិំ អាភតំ អានិសំសំ ទាយកា "យេន អម្ហាកំ កថិនំ គហិតំ, តស្សេវ ទេមា"តិ ទេន្តិ, ភិក្ខុសង្ឃោ អនិស្សរោ។ អថ អវិចារេត្វាវ ទត្វា គច្ឆន្តិ, ភិក្ខុសង្ឃោ ឥស្សរោ។ តស្មា សចេ កថិនត្ថារកស្ស សេសចីវរានិបិ ទុព្ពលានិ ហោន្តិ, សង្ឃេន អបលោកេត្វា តេសម្បិ អត្ថាយ វត្ថានិ ទាតព្ពានិ, កម្មវាចា បន ឯកាយេវ វដ្ដតិ។ អវសេសកថិនានិសំសេ ពលវវត្ថានិ វស្សាវាសិកឋិតិកាយ ទាតព្ពានិ, ឋិតិកាយ អភាវេ ថេរាសនតោ បដ្ឋាយ ទាតព្ពានិ, គរុភណ្ឌំ ន ភាជេតព្ពំ។ សចេ បន ឯកសីមាយ ពហូ វិហារា ហោន្តិ, សព្ពេហិ ភិក្ខូហិ សន្និបាតាបេត្វា ឯកត្ថ កថិនំ អត្ថរិតព្ពំ, វិសុំ វិសុំ អត្ថរិតុំ ន វដ្ដតិ។

"អត្ថតកថិនានំ វោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច កប្បិស្សន្តិ, អនាមន្តចារោ អសមាទានចារោ គណភោជនំ យាវទត្ថចីវរំ យោ ច តត្ថ ចីវរុប្បាទោ។ សោ នេសំ ភវិស្សតី"តិ (មហាវ. ៣០៦) វចនតោ អត្ថតកថិនានំ ភិក្ខូនំ អនាមន្តចារាទយោ បន បញ្ចានិសំសា លព្ភន្តិ។ តត្ថ **អនាមន្តចារោ**តិ អនាមន្តេត្វា ចរណំ, យាវ កថិនំ ន ឧទ្ធរិយតិ, តាវ ចារិត្តសិក្ខាបទេន អនាបត្តីតិ វុត្តំ ហោតិ។ **អសមាទានចារោ**តិ ចីវរំ អសមាទាយ ចរណំ, ចីវរវិប្បវាសោតិ អត្ថោ។ **គណភោជន**ន្តិ គណភោជនសិក្ខាបទេន អនាបត្តិ វុត្តា។ **យាវទត្ថចីវរ**ន្តិ យាវតា ចីវរេន អត្ថោ, តាវតកំ អនធិដ្ឋិតំ អវិកប្បិតំ វដ្ដតីតិ អត្ថោ។ **យោ ច តត្ថ ចីវរុប្បាទោ**តិ តត្ថ កថិនត្ថតសីមាយ មតកចីវរំ វា ហោតុ សង្ឃំ ឧទ្ទិស្ស ទិន្នំ វា សង្ឃិកេន តត្រុប្បាទេន អាភតំ វា, យេន កេនចិ អាការេន យំ សង្ឃិកំ ចីវរំ ឧប្បជ្ជតិ, តំ តេសំ ភវិស្សតីតិ អត្ថោ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

កថិនត្ថារវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

៣០. គរុភណ្ឌវិនិច្ឆយកថា

២២៧. **គរុភណ្ឌានី**តិ ឯត្ថ “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, អវិស្សជ្ជិយានិ ន វិស្សជ្ជេតព្ពានិ សង្ឃេន វា គណេន វា បុគ្គលេន វា, វិស្សជ្ជិតានិបិ អវិស្សជ្ជិតានិ ហោន្តិ, យោ វិស្សជ្ជេយ្យ, អាបត្តិ ថុល្លច្ចយស្សា”តិអាទិនា (ចូឡវ. ៣២១) នយេន ទស្សិតានិ អារាមោ អារាមវត្ថុ, វិហារោ វិហារវត្ថុ, មញ្ចោ បីឋំ ភិសិ ពិម្ពោហនំ, លោហកុម្ភី លោហភាណកំ លោហវារកោ លោហកដាហំ វាសិ ផរសុ កុឋារី កុទាលោ និខាទនំ, វល្លិ វេឡុ មុញ្ជំ បព្ពជំ តិណំ មត្តិកា ទារុភណ្ឌំ មត្តិកាភណ្ឌន្តិ ឥមានិ បញ្ច គរុភណ្ឌានិ នាម។

តត្ថ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣២១) **អារាមោ** នាម បុប្ផារាមោ វា ផលារាមោ វា។ **អារាមវត្ថុ** នាម តេសំយេវ អារាមានំ អត្ថាយ បរិច្ឆិន្ទិត្វា ឋបិតោកាសោ, តេសុ វា អារាមេសុ វិនដ្ឋេសុ តេសំ បោរាណកភូមិភាគោ។ **វិហារោ** នាម យំ កិញ្ចិ បាសាទាទិ សេនាសនំ។ **វិហារវត្ថុ** នាម តស្ស បតិដ្ឋានោកាសោ។ **មញ្ចោ** នាម មសារកោ ពុន្ទិកាពទ្ធោ កុឡីរបាទកោ អាហច្ចបាទកោតិ ឥមេសំ ចតុន្នំ មញ្ចានំ អញ្ញតរោ។ **បីឋំ** នាម មសារកាទីនំយេវ ចតុន្នំ បីឋានំ អញ្ញតរំ។ **ភិសិ** នាម ឧណ្ណភិសិអាទីនំ បញ្ចន្នំ អញ្ញតរា។ **ពិម្ពោហនំ** នាម រុក្ខតូលលតាតូលបោដកីតូលានំ អញ្ញតរំ។ **លោហកុម្ភី** នាម កាឡលោហេន វា តម្ពលោហេន វា យេន កេនចិ លោហេន កតកុម្ភី។ **លោហភាណកា**ទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឯត្ថ បន **ភាណក**ន្តិ អរញ្ជរោ វុច្ចតិ។ **វារកោ**តិ ឃដោ។ **កដាហំ** កដាហមេវ។ **វាសិ**អាទីសុ **វល្លិ**អាទីសុ ច ទុវិញ្ញេយ្យំ នាម នត្ថិ។ **បញ្ចា**តិ ច រាសិវសេន វុត្តំ, សរូបវសេន បនេតានិ បញ្ចវីសតិវិធានិ ហោន្តិ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“ទ្វិសង្គហានិ ទ្វេ ហោន្តិ, តតិយំ ចតុសង្គហំ;
ចតុត្ថំ នវកោដ្ឋាសំ, បញ្ចមំ អដ្ឋភេទនំ។

“ឥតិ បញ្ចហិ រាសីហិ, បញ្ចនិម្មលលោចនោ;
បញ្ចវីសវិធំ នាថោ, គរុភណ្ឌំ បកាសយី”តិ។

តត្រាយំ វិនិច្ឆយកថា – ឥទញ្ហិ សព្ពម្បិ គរុភណ្ឌំ សេនាសនក្ខន្ធកេ “អវិស្សជ្ជិយ”ន្តិ វុត្តំ, កីដាគិរិវត្ថុស្មឹ “អវេភង្គិយ”ន្តិ ទស្សិតំ, បរិវារេ បន –

“អវិស្សជ្ជិយំ អវេភង្គិយំ,
បញ្ច វុត្តា មហេសិនា;
វិស្សជ្ជេន្តស្ស បរិភុញ្ជន្តស្ស អនាបត្តិ,
បញ្ហាមេសា កុសលេហិ ចិន្តិតា”តិ។ (បរិ. ៤៧៩) –

អាគតំ។ តស្មា មូលច្ឆេជ្ជវសេន អវិស្សជ្ជិយញ្ច អវេភង្គិយញ្ច, បរិវត្តនវសេន បន វិស្សជ្ជេន្តស្ស បរិភុញ្ជន្តស្ស ច អនាបត្តីតិ ឯវមេត្ថ អធិប្បាយោ វេទិតព្ពោ។

២២៨. តត្រាយំ អនុបុព្ពិកថា – ឥទំ តាវ បញ្ចវិធម្បិ ចីវរបិណ្ឌបាតភេសជ្ជត្ថាយ ឧបនេតុំ ន វដ្ដតិ, ថាវរេន ច ថាវរំ, គរុភណ្ឌេន ច គរុភណ្ឌំ បរិវត្តេតុំ វដ្ដតិ។ ថាវរេ បន ខេត្តំ វត្ថុ តឡាកំ មាតិកាតិ ឯវរូបំ ភិក្ខុសង្ឃស្ស វិចារេតុំ វា សម្បដិច្ឆិតុំ វា អធិវាសេតុំ វា ន វដ្ដតិ, កប្បិយការកេហេវ វិចារិតតោ កប្បិយភណ្ឌំ វដ្ដតិ។ អារាមេន បន អារាមំ អារាមវត្ថុំ វិហារំ វិហារវត្ថុន្តិ ឥមានិ ចត្តារិបិ បរិវត្តេតុំ វដ្ដតិ។

តត្រាយំ បរិវត្តននយោ – សង្ឃស្ស នាឡិកេរារាមោ ទូរេ ហោតិ, កប្បិយការកា ពហុតរំ ខាទន្តិ, យម្បិ ន ខាទន្តិ, តតោ សកដវេតនំ ទត្វា អប្បមេវ អាហរន្តិ, អញ្ញេសំ បន តស្ស អារាមស្ស អវិទូរេ គាមវាសីនំ មនុស្សានំ វិហារស្ស សមីបេ អារាមោ ហោតិ, តេ សង្ឃំ ឧបសង្កមិត្វា សកេន អារាមេន តំ អារាមំ យាចន្តិ, សង្ឃេន “រុច្ចតិ សង្ឃស្សា”តិ អបលោកេត្វា សម្បដិច្ឆិតព្ពោ។ សចេបិ ភិក្ខូនំ រុក្ខសហស្សំ ហោតិ, មនុស្សានំ បញ្ចសតានិ, “តុម្ហាកំ អារាមោ ខុទ្ទកោ”តិ ន វត្តព្ពំ។ កិញ្ចាបិ ហិ អយំ ខុទ្ទកោ, អថ ខោ ឥតរតោ ពហុតរំ អាយំ ទេតិ។ សចេបិ សមកមេវ ទេតិ, ឯវម្បិ ឥច្ឆិតិច្ឆិតក្ខណេ បរិភុញ្ជិតុំ សក្កាតិ គហេតព្ពមេវ។ សចេ បន មនុស្សានំ ពហុតរា រុក្ខា ហោន្តិ, “ននុ តុម្ហាកំ ពហុតរា រុក្ខា”តិ វត្តព្ពំ។ សចេ “អតិរេកំ អម្ហាកំ បុញ្ញំ ហោតុ, សង្ឃស្ស ទេមា”តិ វទន្តិ, ជានាបេត្វា សម្បដិច្ឆិតុំ វដ្ដតិ។ ភិក្ខូនំ រុក្ខា ផលធារិនោ, មនុស្សានំ រុក្ខា ន តាវ ផលំ គណ្ហន្តិ, កិញ្ចាបិ ន គណ្ហន្តិ, “ន ចិរេន គណ្ហិស្សន្តី”តិ សម្បដិច្ឆិតព្ពមេវ។ មនុស្សានំ រុក្ខា ផលធារិនោ, ភិក្ខូនំ

រុក្ខា ន តាវ ផលំ គណ្ហន្តិ, “ននុ តុម្ហាកំ រុក្ខា ផលធារិនោ”តិ វត្តព្ពំ។ សចេ “គណ្ហថ, ភន្តេ, អម្ហាកំ បុញ្ញំ ភវិស្សតី”តិ ទេន្តិ, ជានាបេត្វា សម្បដិច្ឆិតុំ វដ្ដតិ។ ឯវំ អារាមេន អារាមោ បរិវត្តេតព្ពោ។ ឯតេនេវ នយេន អារាមវត្ថុបិ វិហារោបិ វិហារវត្ថុបិ អារាមេន បរិវត្តេតព្ពំ, អារាមវត្ថុនា ច មហន្តេន វា ខុទ្ទកេន វា អារាមអារាមវត្ថុវិហារវិហារវត្ថូនិ។

កថំ វិហារេន វិហារោ បរិវត្តេតព្ពោ? សង្ឃស្ស អន្តោគាមេ គេហំ ហោតិ, មនុស្សានំ វិហារមជ្ឈេ បាសាទោ ហោតិ, ឧភោបិ អគ្ឃេន សមកា, សចេ មនុស្សា តេន បាសាទេន តំ គេហំ យាចន្តិ, សម្បដិច្ឆិតុំ វដ្ដតិ។ ភិក្ខូនំ ចេ មហគ្ឃតរំ គេហំ ហោតិ, “មហគ្ឃតរំ អម្ហាកំ គេហ”ន្តិ វុត្តេ ច “កិញ្ចាបិ មហគ្ឃតរំ បព្ពជិតានំ អសារុប្បំ, ន សក្កា តត្ថ បព្ពជិតេហិ វសិតុំ, ឥទំ បន សារុប្បំ, គណ្ហថា”តិ វទន្តិ, ឯវម្បិ សម្បដិច្ឆិតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បន មនុស្សានំ មហគ្ឃំ ហោតិ, “ននុ តុម្ហាកំ គេហំ មហគ្ឃ”ន្តិ វត្តព្ពំ។ “ហោតុ, ភន្តេ, អម្ហាកំ បុញ្ញំ ភវិស្សតិ, គណ្ហថា”តិ វុត្តេ បន សម្បដិច្ឆិតុំ វដ្ដតិ។ ឯវម្បិ វិហារេន វិហារោ បរិវត្តេតព្ពោ។ ឯតេនេវ នយេន វិហារវត្ថុបិ អារាមោបិ អារាមវត្ថុបិ វិហារេន បរិវត្តេតព្ពំ, វិហារវត្ថុនា ច មហគ្ឃេន វា អប្បគ្ឃេន វា វិហារវិហារវត្ថុអារាមអារាមវត្ថូនិ។ ឯវំ **ថាវរេន ថាវរ**បរិវត្តនំ វេទិតព្ពំ។

គរុភណ្ឌេន គរុភណ្ឌបរិវត្តនេ បន មញ្ចបីឋំ មហន្តំ វា ហោតុ ខុទ្ទកំ វា, អន្តមសោ ចតុរង្គុលបាទកំ គាមទារកេហិ បំសុាគារកេសុ កីឡន្តេហិ កតម្បិ សង្ឃស្ស ទិន្នកាលតោ បដ្ឋាយ គរុភណ្ឌំ ហោតិ។ សចេបិ រាជរាជមហាមត្តាទយោ ឯកប្បហារេនេវ មញ្ចសតំ វា មញ្ចសហស្សំ វា ទេន្តិ, សព្ពេ កប្បិយមញ្ចា សម្បដិច្ឆិតព្ពា, សម្បដិច្ឆិត្វា “វុឌ្ឍបដិបាដិយា សង្ឃិកបរិភោគេន បរិភុញ្ជថា”តិ ទាតព្ពា, បុគ្គលិកវសេន ន ទាតព្ពា។ អតិរេកមញ្ចេ ភណ្ឌាគារាទីសុ បញ្ញបេត្វា បត្តចីវរំ និក្ខិបិតុម្បិ វដ្ដតិ។ ពហិសីមាយ “សង្ឃស្ស ទេមា”តិ ទិន្នមញ្ចោ សង្ឃត្ថេរស្ស វសនដ្ឋានេ ទាតព្ពោ។ តត្ថ ចេ ពហូ មញ្ចា ហោន្តិ, មញ្ចេន កម្មំ នត្ថិ។ យស្ស វសនដ្ឋានេ កម្មំ អត្ថិ, តត្ថ “សង្ឃិកបរិភោគេន បរិភុញ្ជថា”តិ ទាតព្ពោ។ មហគ្ឃេន សតគ្ឃនកេន វា សហស្សគ្ឃនកេន វា មញ្ចេន អញ្ញំ មញ្ចសតំ លភតិ, បរិវត្តេត្វា គហេតព្ពំ។ ន កេវលំ មញ្ចេន មញ្ចោយេវ, អារាមអារាមវត្ថុវិហារវិហារវត្ថុបីឋភិសិពិម្ពោហនានិបិ បរិវត្តេតុំ វដ្ដន្តិ។ ឯស នយោ បីឋភិសិពិម្ពោហនេសុបិ។ ឯតេសុ បន អកប្បិយំ ន បរិភុញ្ជិតព្ពំ, កប្បិយំ សង្ឃិកបរិភោគេន បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ អកប្បិយំ វា មហគ្ឃំ កប្បិយំ វា បរិវត្តេត្វា វុត្តវត្ថូនិ គហេតព្ពានិ។ អគរុភណ្ឌុបគំ បន ភិសិពិម្ពោហនំ នាម នត្ថិ។

២២៨. លោហកុម្ភី លោហភាណកំ លោហកដាហន្តិ ឥមានិ តីណិ មហន្តានិ វា ហោន្តុ ខុទ្ទកានិ វា, អន្តមសោ បសតមត្តឧទកគណ្ហនកានិបិ គរុភណ្ឌានិយេវ។ **លោហវារកោ** បន កាឡលោហតម្ពលោហវដ្ដលោហកំសលោហានំ យេន កេនចិ កតោ សីហឡទីបេ បាទគណ្ហនកោ ភាជេតព្ពោ។ បាទោ ច នាម មគធនាឡិយា បញ្ចនាឡិមត្តំ គណ្ហាតិ , តតោ អតិរេកគណ្ហនកោ គរុភណ្ឌំ។ ឥមានិ តាវ បាឡិយំ អាគតានិ លោហភាជនានិ។ បាឡិយំ បន អនាគតានិ ភិង្ការបដិគ្គហឧឡុង្កទព្ពិកដច្ឆុបាតិតដ្ដកសរកសមុគ្គអង្គារកបល្លធូមកដច្ឆុអាទីនិ ខុទ្ទកានិ វា មហន្តានិ វា សព្ពានិ គរុភណ្ឌានិ។ បត្តោ អយថាលកំ តម្ពលោហថាលកន្តិ ឥមានិ បន ភាជនីយានិ។ កំសលោហវដ្ដលោហភាជនវិកតិ សង្ឃិកបរិភោគេន វា គិហិវិកដា វា វដ្ដតិ, បុគ្គលិកបរិភោគេន ន វដ្ដតិ។ កំសលោហាទិភាជនំ សង្ឃស្ស ទិន្នម្បិ ហិ បារិហារិយំ ន វដ្ដតិ, គិហិវិកដនីហារេនេវ បរិភុញ្ជិតព្ពន្តិ **មហាបច្ចរិយំ** វុត្តំ។

ឋបេត្វា បន ភាជនវិកតិំ អញ្ញស្មិម្បិ កប្បិយលោហភណ្ឌេ អញ្ជនី អញ្ជនិសលាកា កណ្ណមលហរណី សូចិ បណ្ណសូចិ ខុទ្ទកោ បិប្ផលកោ ខុទ្ទកំ អារកណ្ដកំ កុញ្ចិកា តាឡំ កត្តរយដ្ឋិ វេធកោ នត្ថុទានំ ភិណ្ឌិវាលោ លោហកូដោ លោហកុត្តិ លោហគុឡោ លោហបិណ្ឌិ លោហចក្កលិកំ អញ្ញម្បិ វិប្បកតលោហភណ្ឌំ ភាជនីយំ។ ធូមនេត្តផាលទីបរុក្ខទីបកបល្លកឱលម្ពកទីបឥត្ថិបុរិសតិរច្ឆានគតរូបកានិ បន អញ្ញានិ វា ភិត្តិច្ឆទនកវាដាទីសុ ឧបនេតព្ពានិ អន្តមសោ លោហខិលកំ ឧបាទាយ សព្ពានិ លោហភណ្ឌានិ គរុភណ្ឌានិយេវ ហោន្តិ, អត្តនា លទ្ធានិបិ បរិហរិត្វា បុគ្គលិកបរិភោគេន ន បរិភុញ្ជិតព្ពានិ, សង្ឃិកបរិភោគេន វា គិហិវិកដានិ វា វដ្ដន្តិ។ តិបុភណ្ឌេបិ ឯសេវ នយោ។ ខីរបាសាណមយានិ តដ្ដកសរកាទីនិ គរុភណ្ឌានិយេវ។

ឃដកោ បន តេលភាជនំ វា បាទគណ្ហនកតោ អតិរេកមេវ គរុភណ្ឌំ។ សុវណ្ណរជតហារកូដជាតិផលិកភាជនានិ គិហិវិកដានិបិ ន វដ្ដន្តិ, បគេវ សង្ឃិកបរិភោគេន វា បុគ្គលិកបរិភោគេន វា។ សេនាសនបរិភោគេ បន អាមាសម្បិ អនាមាសម្បិ សព្ពំ វដ្ដតិ។

វាសិអាទីសុ យាយ វាសិយា ឋបេត្វា ទន្តកដ្ឋច្ឆេទនំ វា ឧច្ឆុតច្ឆនំ វា អញ្ញំ មហាកម្មំ កាតុំ ន សក្កា, អយំ ភាជនីយា។ តតោ មហន្តតរា យេន កេនចិ អាការេន កតា វាសិ គរុភណ្ឌមេវ។ **ផរសុ** បន អន្តមសោ វេជ្ជានំ

សិរាវេធនផរសុបិ គរុភណ្ឌមេវ។ **កុឋារិយំ** ផរសុសទិសោយេវ វិនិច្ឆយោ។ យា បន អាវុធសង្ខេបេន កតា, អយំ អនាមាសា។ **កុទាលោ** អន្តមសោ ចតុរង្គុលមត្តោបិ គរុភណ្ឌមេវ។ **និខាទនំ** ចតុរស្សមុខំ វា ហោតុ ទោណិមុខំ វា វង្កំ វា ឧជុកំ វា, អន្តមសោ សម្មុញ្ជនីទណ្ឌកវេធនម្បិ ទណ្ឌពទ្ធំ ចេ, គរុភណ្ឌមេវ។ សម្មុញ្ជនីទណ្ឌខណនកំ បន អទណ្ឌកំ ផលមត្តមេវ។ យំ សក្កា សិបាដិកាយ បក្ខិបិត្វា បរិហរិតុំ, តំ ភាជនីយំ។ សិខរម្បិ និខាទនេនេវ សង្គហិតំ។ យេហិ មនុស្សេហិ វិហារេ វាសិអាទីនិ ទិន្នានិ ហោន្តិ, តេ ចេ ឃរេ ទឌ្ឍេ វា ចោរេហិ វា វិលុត្តេ "ទេថ នោ, ភន្តេ, ឧបករណេ, បុន បាកតិកេ ករិស្សាមា"តិ វទន្តិ, ទាតព្ពា។ សចេ អាហរន្តិ, ន វារេតព្ពា, អនាហរន្តាបិ ន ចោទេតព្ពា។

កម្មារតច្ឆការចុន្ទការនឡការមណិការបត្តពន្ធកានំ អធិករណិមុដ្ឋិកសណ្ឌាសតុលាទីនិ សព្ពានិ លោហមយឧបករណានិ សង្ឃេ ទិន្នកាលតោ បដ្ឋាយ គរុភណ្ឌានិ។ តិបុកោដ្ដកសុវណ្ណការចម្មការឧបករណេសុបិ ឯសេវ នយោ។ អយំ បន វិសេសោ – តិបុកោដ្ដកឧបករណេសុបិ តិបុច្ឆេទនកសត្ថកំ, សុវណ្ណការឧបករណេសុ សុវណ្ណច្ឆេទនកសត្ថកំ, ចម្មការឧបករណេសុ កតបរិកម្មចម្មច្ឆេទនកខុទ្ទកសត្ថកន្តិ ឥមានិ ភាជនីយភណ្ឌានិ។ នហាបិតតុន្នការឧបករណេសុបិ ឋបេត្វា មហាកត្តរិំ មហាសណ្ឌាសំ មហាបិប្ផលិកញ្ច សព្ពំ ភាជនីយំ, មហាកត្តរិអាទីនិ គរុភណ្ឌានិ។

វល្លិអាទីសុ វេត្តវល្លិអាទិកា យា កាចិ អឌ្ឍព្យាមប្បមាណា វល្លិ សង្ឃស្ស ទិន្នា វា តត្ថជាតកា វា រក្ខិតគោបិតា គរុភណ្ឌំ ហោតិ, សា សង្ឃកម្មេ ច ចេតិយកម្មេ ច កតេ សចេ អតិរេកា ហោតិ, បុគ្គលិកកម្មេបិ ឧបនេតុំ វដ្ដតិ។ អរក្ខិតា បន គរុភណ្ឌមេវ ន ហោតិ។ សុត្តមកចិវាកនាឡិកេរហីរចម្មមយា រជ្ជុកា វា យោត្តានិ វា វាកេ ច នាឡិកេរហីរេ ច វដ្ដេត្វា កតា ឯកវដ្ដា វា ទ្វិវដ្ដា វា សង្ឃស្ស ទិន្នកាលតោ បដ្ឋាយ គរុភណ្ឌំ។ សុត្តំ បន អវដ្ដេត្វា ទិន្នំ មកចិវាកនាឡិកេរហីរា ច ភាជនីយា។ យេហិ បនេតានិ រជ្ជុកយោត្តាទីនិ ទិន្នានិ ហោន្តិ, តេ អត្តនោ ករណីយេន ហរន្តា ន វារេតព្ពា។

យោ កោចិ អន្តមសោ អដ្ឋង្គុលសូចិទណ្ឌកមត្តោបិ **វេឡុ** សង្ឃស្ស ទិន្នោ វា តត្ថជាតកោ វា រក្ខិតគោបិតោ គរុភណ្ឌំ, សោបិ សង្ឃកម្មេ ច ចេតិយកម្មេ ច កតេ អតិរេកោ បុគ្គលិកកម្មេ ច ទាតុំ វដ្ដតិ។ បាទគណ្ឋនកតេលនាឡិ បន កត្តរយដ្ឋិ ឧបាហនទណ្ឌកោ ឆត្តទណ្ឌកោ ឆត្តសលាកាតិ ឥទមេត្ថ ភាជនីយភណ្ឌំ។ ទឌ្ឍគេហមនុស្សា គណ្ហិត្វា គច្ឆន្តា ន វារេតព្ពា។ រក្ខិតគោបិតំ វេឡុំ គណ្ហន្តេន សមកំ វា អតិរេកំ វា ថាវរំ អន្តមសោ តំអគ្ឃនកវល្លិកាយបិ ផាតិកម្មំ កត្វា គហេតព្ពោ, ផាតិកម្មំ អកត្វា គណ្ហន្តេន តត្ថេវ វឡញ្ជេតព្ពោ។ គមនកាលេ សង្ឃិកេ អាវាសេ ឋបេត្វា គន្តព្ពំ, អសតិយា គហេត្វា គតេន បហិណិត្វា ទាតព្ពោ។ ទេសន្តរគតេន សម្បត្តវិហារោ សង្ឃិកាវាសេ ឋបេតព្ពោ។

តិណន្តិ មុញ្ជញ្ច បព្ពជញ្ច ឋបេត្វា អវសេសំ យំ កិញ្ចិ តិណំ។ យត្ថ បន តិណំ នត្ថិ, តត្ថ បណ្ណេហិ ឆាទេន្តិ, តស្មា បណ្ណម្បិ តិណេនេវ សង្គហិតំ។ ឥតិ មុញ្ជាទីសុ យំ កិញ្ចិ មុដ្ឋិប្បមាណំ តិណំ តាលបណ្ណាទីសុ ច ឯកបណ្ណម្បិ សង្ឃស្ស ទិន្នំ វា តត្ថជាតកំ វា ពហារាមេ សង្ឃស្ស តិណវត្ថុតោ ជាតតិណំ វា រក្ខិតគោបិតំ គរុភណ្ឌំ ហោតិ, តម្បិ សង្ឃកម្មេ ច ចេតិយកម្មេ ច កតេ អតិរេកំ បុគ្គលិកកម្មេ ទាតុំ វដ្ដតិ, ទឌ្ឍគេហមនុស្សា គហេត្វា គច្ឆន្តា ន វារេតព្ពា។ អដ្ឋង្គុលប្បមាណោបិ រិត្តបោត្ថកោ គរុភណ្ឌមេវ។

មត្តិកា បកតិមត្តិកា វា ហោតុ បញ្ចវណ្ណា វា សុធា វា សជ្ជុរសកង្គុដ្ឋសិលេសាទីសុ វា យំ កិញ្ចិ ទុល្លភដ្ឋានេ អានេត្វា ទិន្នំ តត្ថជាតកំ វា, រក្ខិតគោបិតំ តាលផលបក្កមត្តំ គរុភណ្ឌំ ហោតិ, តម្បិ សង្ឃកម្មេ ច ចេតិយកម្មេ ច និដ្ឋិតេ អតិរេកំ បុគ្គលិកកម្មេ ច ទាតុំ វដ្ដតិ, ហិង្គុហិង្គុលកហរិតាលមនោសិលញ្ជនានិ បន ភាជនីយភណ្ឌានិ។

ទារុភណ្ឌេ "យោ កោចិ អដ្ឋង្គុលសូចិទណ្ឌមត្តោបិ ទារុភណ្ឌកោ ទារុទុល្លភដ្ឋានេ សង្ឃស្ស ទិន្នោ វា តត្ថជាតកោ វា រក្ខិតគោបិតោ, អយំ គរុភណ្ឌំ ហោតី"តិ **កុរុន្ទិយំ** វុត្តំ។ **មហាអដ្ឋកថាយំ** បន សព្ពម្បិ ទារុវេឡុចម្មបាសាណាទិវិកតិ ទារុភណ្ឌេន សង្គណ្ហិត្វា អាសន្ទិកតោ បដ្ឋាយ ទារុភណ្ឌេ វិនិច្ឆយោ វុត្តោ។ តត្រាយំ នយោ – អាសន្ទិកោ សត្តង្គោ ភទ្ទបីឋំ បីឋិកា ឯកបាទកបីឋំ អាមណ្ឌកវណ្ដកបីឋំ ផលកំ កោច្ឆំ បលាលបីឋន្តិ ឥមេសុ តាវ យំ កិញ្ចិ ខុទ្ទកំ វា ហោតុ មហន្តំ វា, សង្ឃស្ស ទិន្នំ គរុភណ្ឌំ ហោតិ។ បលាលបីឋេន ចេត្ថ កទលិបត្តាទិបីឋានិបិ សង្គហិតានិ។ ព្យគ្ឃចម្មឱនទ្ធម្បិ វាឡរូបបរិក្ខិត្តំ រតនបរិសិព្ពិតំ កោច្ឆំ គរុភណ្ឌមេវ, វង្កផលកំ ទីឃផលកំ ចីវរធោវនផលកំ ឃដ្ដនផលកំ ឃដ្ដនមុគ្គរោ ទន្តកដ្ឋច្ឆេទនគណ្ឋិកា ទណ្ឌមុគ្គរោ អម្ពណំ រជនទោណិ ឧទកបដិច្ឆកោ ទារុមយោ វា ទន្តមយោ វា វេឡុមយោ វា សបាទកោបិ អបាទកោបិ សមុគ្គោ មញ្ជូសា បាទគណ្ឋនកតោ អតិរេកប្បមាណោ ករណ្ឌោ ឧទកទោណិ ឧទកកដាហំ ឧឡុង្កោ កដច្ឆុ បានីយសរាវំ

បានីយសង្ខោតិ ឯតេសុបិ យំ កិញ្ចិ សង្ខេ ទិន្នំ គរុភណ្ឌំ។ សង្ខថាលកំ បន ភាជនីយំ, តថា ទារុមយោ ឧទក តុម្ពោ។

បាទកថលិកមណ្ឌលំ ទារុមយំ វា ហោតុ ចោឡបណ្ណាទិមយំ វា, សព្ពំ គរុភណ្ឌំ។ អាធារកោ បត្តបិធានំ តាល វណ្ដំ ពីជនី ចង្កោដកំ បច្ឆិ យដ្ឋិសម្មុញ្ជនី មុដ្ឋិសម្មុញ្ជនីតិ ឯតេសុបិ យំ កិញ្ចិ ខុទ្ទកំ វា ហោតុ មហន្តំ វា, ទារុវេឡុ បណ្ណចម្មាទីសុ យេន កេនចិ កតំ គរុភណ្ឌមេវ។ ថម្ភតុលាសោបានផលកាទីសុ ទារុមយំ វា បាសាណមយំ វា យំ កិញ្ចិ គេហសម្ភាររូបំ យោ កោចិ កដសារកោ យំ កិញ្ចិ ភូមត្ថរណំ យំ កិញ្ចិ អកប្បិយចម្មំ, សព្ពំ សង្ខេ ទិន្នំ គរុភណ្ឌំ, ភូមត្ថរណំ កាតុំ វដ្ដតិ។ ឯឡកចម្មំ បន បច្ចត្ថរណគតិកំ ហោតិ, តម្បិ គរុភណ្ឌមេវ។ កប្បិយចម្មានិ ភាជនីយានិ។ **គរុនិទ្ទិយំ** បន “សព្ពំ មញ្ចប្បមាណំ ចម្មំ គរុភណ្ឌ”ន្តិ វុត្តំ។

ឧទុក្ខលំ មុសលំ សុប្បំ និសទំ និសទបោតោ បាសាណទោណិ បាសាណកដាហំ តុរិវេមភស្តាទិ សព្ពំ បេស ការាទិភណ្ឌំ សព្ពំ កសិភណ្ឌំ សព្ពំ ចក្កយុត្តកំ យានំ គរុភណ្ឌមេវ។ មញ្ចបាទោ មញ្ចអដនី បីឋបាទោ បីឋអដនី វាសិផរសុអាទីនំ ទណ្ឌាតិ ឯតេសុ យំ កិញ្ចិ វិប្បកតតច្ឆនកម្មំ អនិដ្ឋិតមេវ ភាជនីយំ, តច្ឆិតមដ្ឋំ បន គរុភណ្ឌំ ហោតិ។ អនុញ្ញាតវាសិយា បន ទណ្ឌោ ឆត្តមុដ្ឋិបណ្ណំ កត្តរយដ្ឋិ ឧបាហនា អរណិសហិតំ ធម្មករណោ បាទគណ្ឋនកតោ អនតិរិត្តំ អាមលកតុម្ពំ អាមលកឃដោ លាពុកតុម្ពំ លាពុឃដោ វិសាណកតុម្ពន្តិ សព្ព មេវេតំ ភាជនីយំ, តតោ មហន្តតរំ គរុភណ្ឌំ។ ហត្ថិទន្តោ វា យំ កិញ្ចិ វិសាណំ វា អតច្ឆិតំ យថាគតមេវ ភាជនីយំ។ តេហិ កតមញ្ចបាទាទីសុ បុរិមសទិសោយេវ វិនិច្ឆយោ។ តច្ឆិតនិដ្ឋិតោបិ ហិង្គុករណ្ឌកោ គណ្ឋិកា វិធោ អញ្ជនី អញ្ជនីសលាកា ឧទកបុញ្ឆនីតិ ឥទំ សព្ពំ ភាជនីយមេវ។

មត្តិកាភណ្ឌេ សព្ពំ មនុស្សានំ ឧបភោគបរិភោគំ ឃដបីឋរាទិកុលាលភាជនំ បត្តកដាហំ អង្គារកដាហំ ធូមទានំ ទីបរុក្ខកោ ទីបកបល្លិកា ចយនិដ្ឋកា ឆទននិដ្ឋកា ថូបិកាតិ សង្ឃស្ស ទិន្នកាលតោ បដ្ឋាយ គរុភណ្ឌំ, បាទគណ្ឋនកតោ អនតិរិត្តប្បមាណោ បន ឃដកោ បត្តំ ថាលកំ កញ្ចនកោ កុណ្ឌិកាតិ ឥទមេត្ថ ភាជនីយភណ្ឌំ។ យថា ច មត្តិកាភណ្ឌេ, ឯវំ លោហភណ្ឌេបិ កុណ្ឌិកា ភាជនីយកោដ្ឋាសមេវ ភជតីតិ អយមេត្ថ អនុបុព្ពិកថា។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

គរុភណ្ឌវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

៣១. ចោទនាទិវិនិច្ឆយកថា

២៣០. ចោទនាទិវិនិច្ឆយោតិ ឯត្ថ (បារា. អដ្ឋ. ២.៣៨៥-៦) បន ចោទេតុំ កោ លភតិ, កោ ន លភតិ? ទុព្ពលចោទកវចនំ តាវ គហេត្វា កោចិ ន លភតិ។ ទុព្ពលចោទកោ នាម សម្ពហុលេសុ កថាសល្លាបេន និសិន្នេសុ ឯកោ ឯកំ អារព្ភ អនោទិស្សកំ កត្វា បារាជិកវត្ថុំ កថេតិ, អញ្ញោ តំ សុត្វា ឥតរស្ស គន្ត្វា អារោចេតិ, សោ តំ ឧបសង្កមិត្វា “ត្វំ កិរ មំ ឥទញ្ចិទញ្ច វទសី”តិ ភណតិ, សោ “នាហំ ឯវរូបំ ជានាមិ, កថាបវត្តិយំ បន មយា អនោទិស្សកំ កត្វា វុត្តមត្ថិ។ សចេ អហំ តវ ឥមំ ទុក្ខុប្បត្តិំ ជានេយ្យំ, ឯត្តកម្បិ ន កថេយ្យ”ន្តិ។ អយំ ទុព្ពលចោទកោ។ តស្សេតំ កថាសល្លាបំ គហេត្វា តំ ភិក្ខុំ កោចិ ចោទេតុំ ន លភតិ, ឯតំ បន អគ្គហេត្វា សីលសម្បន្នោ ភិក្ខុ ភិក្ខុំ វា ភិក្ខុនិំ វា, សីលសម្បន្នា ច ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីមេវ ចោទេតុំ លភតីតិ មហាបទុមត្ថេរោ អាហ។ មហាសុមត្ថេរោ បន “បញ្ចបិ សហធម្មិកា លភន្តី”តិ អាហ។ គោទត្តត្ថេរោ “ន កោចិ ន លភតី”តិ វត្វា “ភិក្ខុស្ស សុត្វា ចោទេតិ, ភិក្ខុនិយា សុត្វា…បេ.… តិត្ថិយសាវកានំ សុត្វា ចោទេតី”តិ ឥទំ សុត្តំ អាហរិ។ តិណ្ណម្បិ ថេរានំ វាទេ ចុទិតកស្សេវ បដិញ្ញាយ ការេតព្ពោ។

អយំ បន ចោទនា នាម ទិដ្ឋចោទនា សុតចោទនា បរិសង្កិតចោទនាតិ តិវិធា ហោតិ។ អបរាបិ ចតុព្ពិធា ហោតិ សីលវិបត្តិចោទនា អាចារវិបត្តិចោទនា ទិដ្ឋិវិបត្តិចោទនា អាជីវវិបត្តិចោទនាតិ។ តត្ថ គរុកានំ ទ្វិន្នំ អាបត្តិក្ខន្ធានំ វសេន **សីលវិបត្តិចោទនា** វេទិតព្ពា , អវសេសានំ វសេន **អាចារវិបត្តិចោទនា**, មិច្ឆាទិដ្ឋិអន្តគ្គាហិកទិដ្ឋិវសេន **ទិដ្ឋិវិបត្តិចោទនា**, អាជីវហេតុ បញ្ញត្តានំ ឆន្នំ សិក្ខាបទានំ វសេន **អាជីវវិបត្តិចោទនា** វេទិតព្ពា។

អបរាបិ ចតុព្ពិធា ហោតិ វត្ថុសន្ទស្សនា អាបត្តិសន្ទស្សនា សំវាសបដិក្ខេបោ សាមីចិបដិក្ខេបោតិ។ តត្ថ **វត្ថុសន្ទស្សនា** នាម “ត្វំ មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវិ, អទិន្នំ អាទិយិ, មនុស្សំ ឃាតយិត្ថ, អភូតំ អារោចយិត្ថា”តិ ឯវំ បវត្តា។ **អាបត្តិសន្ទស្សនា** នាម “ត្វំ មេថុនធម្មបារាជិកាបត្តិំ អាបន្នោ”តិឯវមាទិនយប្បវត្តា។ **សំវាសបដិក្ខេបោ** នាម “នត្ថិ តយា សទ្ធិំ ឧបោសថោ វា បវារណា វា សង្ឃកម្មំ វា”តិ ឯវំ បវត្តោ។ **សាមីចិបដិក្ខេបោ** នាម អភិវាទនបច្ចុដ្ឋានអញ្ជលិកម្មពីជនាទិកម្មានំ អករណំ។ តំ បដិបាដិយា វន្ទនាទីនិ ករោន្តោ ឯកស្ស អកត្វា សេសានំ ករណកាលេ វេទិតព្ពំ។ ឯត្តាវតាបិ ចោទនា នាម ហោតិ។ យាគុភត្តាទិនា បន យំ ឥច្ឆតិ, តំ អាបុច្ឆតិ, ន តាវតា ចោទនា ហោតិ។

អបរា **បាតិមោក្ខដ្ឋបនក្ខន្ធកេ** (ចូឡវ. ៣៨៧) “ឯកំ, ភិក្ខវេ, អធម្មិកំ បាតិមោក្ខដ្ឋបនំ, ឯកំ ធម្មិក”ន្តិអាទឹ កត្វា យាវ ទស អធម្មិកានិ បាតិមោក្ខដ្ឋបនានិ, ទស ធម្មិកានីតិ ឯវំ អធម្មិកា បញ្ចបញ្ញាស, ធម្មិកា បញ្ចបញ្ញាសាតិ ទសុត្តរសតំ ចោទនា វុត្តា។ តា ទិដ្ឋេន ចោទេន្តស្ស ទសុត្តរសតំ, សុតេន ចោទេន្តស្ស ទសុត្តរសតំ, បរិសង្កាយ ចោទេន្តស្ស ទសុត្តរសតន្តិ តីសាធិកានិ តីណិ សតានិ ហោន្តិ។ តានិ កាយេន ចោទេន្តស្ស, វាចាយ ចោទេន្តស្ស, កាយវាចាយ ចោទេន្តស្សាតិ តិគុណានិ កតានិ នវុតាធិកានិ នវ សតានិ ហោន្តិ។ តានិ អត្តនា ចោទេន្តស្សបិ បរេន ចោទាបេន្តស្សបិ តត្តកានេវាតិ វីសតិឩនានិ ទ្វេ សហស្សានិ ហោន្តិ។ បុន ទិដ្ឋាទិភេទេ សមូលិកាមូលិកវសេន អនេកសហស្សា ចោទនា ហោន្តីតិ វេទិតព្ពា។

២៣១. វុត្តប្បភេទាសុ បន ឥមាសុ ចោទនាសុ យាយ កាយចិ ចោទនាយ វសេន សង្ឃមជ្ឈេ ឱសដេ វត្ថុស្មិំ ចុទិតកចោទកា វត្តព្ពា “តុម្ហេ អម្ហាកំ វិនិច្ឆយេន តុដ្ឋា ភវិស្សថា”តិ។ សចេ “ភវិស្សាមា”តិ វទន្តិ, សង្ឃេន តំ អធិករណំ សម្បដិច្ឆិតព្ពំ។ អថ បន “វិនិច្ឆិនថ តាវ, ភន្តេ, សចេ អម្ហាកំ ខមិស្សតិ, គណ្ហិស្សាមា”តិ វទន្តិ, “ចេតិយំ តាវ វន្ទថា”តិអាទីនិ វត្វា ទីឃសុត្តំ កត្វា វិស្សជ្ជិតព្ពំ។ តេ ចេ ចិររត្តំ កិលន្តា បក្កន្តបរិសា ឧបច្ឆិន្នបក្ខា ហុត្វា បុន យាចន្តិ, យាវតតិយំ បដិក្ខិបិត្វា យទា និម្មទា ហោន្តិ, តទា នេសំ អធិករណំ វិនិច្ឆិនិតព្ពំ។ វិនិច្ឆិនន្តេហិ ច សចេ អលជ្ជុស្សន្នា ហោតិ បរិសា, ឧព្ពាហិកាយ តំ អធិករណំ វិនិច្ឆិនិតព្ពំ។ សចេ ពាលុស្សន្នា ហោតិ បរិសា, “តុម្ហាកំ សភាគេ វិនយធរេ បរិយេសថា”តិ វិនយធរេ បរិយេសាបេត្វា យេន ធម្មេន យេន វិនយេន យេន សត្ថុសាសនេន តំ អធិករណំ វូបសម្មតិ, តថា តំ អធិករណំ វូបសមេតព្ពំ។

តត្ថ ច **ធម្មោ**តិ ភូតំ វត្ថុ។ **វិនយោ**តិ ចោទនា ចេវ សារណា ច។ **សត្ថុសាសន**ន្តិ ញត្តិសម្បទា ច អនុស្សាវនសម្បទា ច។ តស្មា ចោទកេន វត្ថុស្មិំ អារោចិតេ ចុទិតកោ បុច្ឆិតព្ពោ “សន្តមេតំ, នោ”តិ។ ឯវំ វត្ថុំ ឧបបរិក្ខិត្វា ភូតេន វត្ថុនា ចោទេត្វា សារេត្វា ញត្តិសម្បទាយ ច អនុស្សាវនសម្បទាយ ច តំ អធិករណំ វូបសមេតព្ពំ។ តត្រ ចេ អលជ្ជី លជ្ជឹ ចោទេតិ, សោ ច អលជ្ជី ពាលោ ហោតិ អព្យត្តោ, នាស្ស នយោ ទាតព្ពោ, ឯវំ បន វត្តព្ពោ “កិម្ហិ នំ ចោទេសី”តិ។ អទ្ធា សោ វក្ខតិ “កិមិទំ, ភន្តេ, កិម្ហិ នំ នាមា”តិ។ “ត្វំ កិម្ហិ នម្បិ ន

ជានាសិ, ន យុត្តំ តយា ឯវរូបេន ពាលេន បរំ ចោទេតុ’’ន្តិ ឧយ្យោជេតព្ពោ, នាស្ស អនុយោគោ ទាតព្ពោ។ សចេ បន សោ អលជ្ជី បណ្ឌិតោ ហោតិ ព្យត្តោ, ទិដ្ឋេន វា សុតេន វា អជ្ឈោត្ថរិត្វា សម្បាទេតុំ សក្កោតិ, ឯតស្ស អនុយោគំ ទត្វា លជ្ជិស្សេវ បដិញ្ញាយ កម្មំ កាតព្ពំ។

សចេ លជ្ជី អលជ្ជិំ ចោទេតិ, សោ ច លជ្ជី ពាលោ ហោតិ អព្យត្តោ, ន សក្កោតិ អនុយោគំ ទាតុំ, តស្ស នយោ ទាតព្ពោ ‘‘កិម្ហិ នំ ចោទេសិ សីលវិបត្តិយា វា អាចារវិបត្តិអាទីសុ វា ឯកិស្សា’’តិ។ កស្មា បន ឥមស្សេវ ឯវំ នយោ ទាតព្ពោ, ន ឥតរស្សាតិ, ននុ ន យុត្តំ វិនយធរានំ អគតិគមនន្តិ? ន យុត្តមេវ។ ឥទំ បន អគតិគមនំ ន ហោតិ, ធម្មានុគ្គហោ នាម ឯសោ។ អលជ្ជិនិគ្គហត្ថាយ ហិ លជ្ជិបគ្គហត្ថាយ ច សិក្ខាបទំ បញ្ញត្តំ។ តត្រ អលជ្ជី នយំ លភិត្វា អជ្ឈោត្ថរន្តោ ឯហិតិ, លជ្ជី បន នយំ លភិត្វា ទិដ្ឋេ ទិដ្ឋសន្តានេន សុតេ សុតសន្តានេន បតិដ្ឋាយ កថេស្សតិ, តស្មា តស្ស ធម្មានុគ្គហោ វដ្ដតិ។ សចេ បន សោ លជ្ជី បណ្ឌិតោ ហោតិ ព្យត្តោ, បតិដ្ឋាយ កថេតិ, អលជ្ជី ច ‘‘ឯតម្បិ នត្ថិ, ឯតម្បិ នត្ថី’’តិ បដិញ្ញំ ន ទេតិ, អលជ្ជិស្ស បដិញ្ញាយ ឯវ កាតព្ពំ។

តទត្ថទីបនត្ថញ្ច ឥទំ វត្ថុ វេទិតព្ពំ – តិបិដកចូឡាភយត្ថេរោ កិរ លោហបាសាទស្ស ហេដ្ឋា ភិក្ខូនំ វិនយំ កថេត្វា សាយន្ហសមយេ វុដ្ឋាតិ, តស្ស វុដ្ឋានសមយេ ទ្វេ អត្ថបច្ចត្ថិកា កថំ បវត្តេសុំ។ ឯកោ ‘‘ឯតម្បិ នត្ថិ, ឯតម្បិ នត្ថី’’តិ បដិញ្ញំ ន ទេតិ, អថ អប្បាវសេសេ បឋមយាមេ ថេរស្ស តស្មិំ បុគ្គលេ ‘‘អយំ បតិដ្ឋាយ កថេតិ, អយំ បន បដិញ្ញំ ន ទេតិ, ពហូនិ ច វត្ថូនិ ឱសដានិ, អទ្ធា ឯតំ កតំ ភវិស្សតី’’តិ អសុទ្ធលទ្ធិ ឧប្បន្នា។ តតោ ពីជនីទណ្ឌកេន បាទកថលិកាយ សញ្ញំ ទត្វា ‘‘អហំ, អាវុសោ, វិនិច្ឆិនិតុំ អននុច្ឆវិកោ, អញ្ញេន វិនិច្ឆិនាបេហី’’តិ អាហ។ ‘‘កស្មា, ភន្តេ’’តិ? ថេរោ តមត្ថំ អារោចេសិ។ ចុទិតកបុគ្គលស្ស កាយេ ឌាហោ ឧដ្ឋិតោ, តតោ សោ ថេរំ វន្ទិត្វា ‘‘ភន្តេ, វិនិច្ឆិនិតុំ អនុរូបេន វិនយធរេន នាម តុម្ហាទិសេនេវ ភវិតុំ វដ្ដតិ, ចោទកេន ច ឦទិសេនេវ ភវិតុំ វដ្ដតី’’តិ វត្វា សេតកានិ និវាសេត្វា ‘‘ចិរំ កិលមិតាត្ថ មយា’’តិ ខមាបេត្វា បក្កាមិ។

ឯវំ លជ្ជិនា ចោទិយមានោ អលជ្ជី ពហូសុបិ វត្ថូសុ ឧប្បន្នេសុ បដិញ្ញំ ន ទេតិ, សោ នេវ ‘‘សុទ្ធោ’’តិ វត្តព្ពោ, ន ‘‘អសុទ្ធោ’’តិ, ជីវមតកោ នាម អាមកបូតិកោ នាម ចេស។ សចេ បនស្ស អញ្ញម្បិ តាទិសំ វត្ថុ ឧប្បជ្ជតិ, ន វិនិច្ឆិនិតព្ពំ, តថា នាសិតកោវ ភវិស្សតិ ។ សចេ បន អលជ្ជីយេវ អលជ្ជិំ ចោទេតិ, សោ វត្តព្ពោ ‘‘អាវុសោ, តវ វចនេនាយំ កឹ សក្កា វត្តុ’’ន្តិ។ ឥតរម្បិ តថេវ វត្វា ‘‘ឧភោបិ ឯកសម្ភោគបរិភោគា ហុត្វា ជីវថា’’តិ ឧយ្យោជេតព្ពា។ សីលត្ថាយ នេសំ វិនិច្ឆយោ ន កាតព្ពោ, បត្តចីវរបរិវេណាទិអត្ថាយ បន បតិរូបំ សក្ខឹ លភិត្វា កាតព្ពោតិ។

អថ លជ្ជី លជ្ជិំ ចោទេតិ, វិវាទោ ច នេសំ កិស្មិញ្ចិទេវ អប្បមត្តកោ ហោតិ, សញ្ញាបេត្វា ‘‘មា ឯវំ ករោថា’’តិ អច្ចយំ ទេសាបេត្វា ឧយ្យោជេតព្ពា ។ អថ បនេត្ថ ចុទិតកេន សហសា វិរទ្ធំ ហោតិ, អាទិតោ បដ្ឋាយ អលជ្ជី នាម នត្ថិ។ សោ ច បក្ខានុរក្ខណត្ថាយ បដិញ្ញំ ន ទេតិ, ‘‘មយំ សទ្ទហាម, មយំ សទ្ទហាមា’’តិ ពហូ ឧដ្ឋហន្តិ, សោ តេសំ បដិញ្ញាយ ឯកវារំ ទ្វេវារំ សុទ្ធោ ហោតុ, អថ បន វិរទ្ធកាលតោ បដ្ឋាយ ឋានេ ន តិដ្ឋតិ, វិនិច្ឆយោ ន ទាតព្ពោ។

២៣២. អទិន្នាទានវត្ថុំ វិនិច្ឆិនន្តេន (បារា. អដ្ឋ. ១.៩២) បន បញ្ចវីសតិ អវហារា សាធុកំ សល្លក្ខេតព្ពា។ តេសុ ច កុសលេន វិនយធរេន ឱតិណ្ណំ វត្ថុំ សហសា អវិនិច្ឆិនិត្វាវ **បញ្ច ឋានានិ** ឱលោកេតព្ពានិ, យានិ សន្ធាយ បោរាណា អាហុ –

> ‘‘វត្ថុំ កាលញ្ច ទេសញ្ច, អគ្ឃំ បរិភោគបញ្ចមំ;
> តុលយិត្វា បញ្ច ឋានានិ, ធារេយ្យត្ថំ វិចក្ខណោ’’តិ។ (បារា. អដ្ឋ. ១.៩២);

តត្ថ **វត្ថុ**ន្តិ ភណ្ឌំ។ អវហារកេន ហិ ‘‘មយា ឥទំ នាម អវហដ’’ន្តិ វុត្តេបិ អាបត្តឹ អនារោបេត្វាវ តំ ភណ្ឌំ ‘‘សសាមិកំ វា អសាមិកំ វា’’តិ ឧបបរិក្ខិតព្ពំ។ សសាមិកេបិ សាមិកានំ សាលយភាវោ វា និរាលយភាវោ វា ឧបបរិក្ខិតព្ពោ។ សចេ តេសំ សាលយកាលេ អវហដំ, ភណ្ឌំ អគ្ឃាបេត្វា អាបត្តិ កាតព្ពា។ សចេ និរាលយកាលេ, បារាជិកេន ន កាតព្ពា។ ភណ្ឌសាមិកេសុ បន ភណ្ឌំ អាហរាបេន្តេសុ ភណ្ឌំ ទាតព្ពំ។ អយមេត្ថ សាមីចិ។

ឥមស្ស បនត្ថស្ស ទីបនត្ថមិទំ វត្ថុ – ភាតិយរាជកាលេ កិរ មហាចេតិយបូជាយ ទក្ខិណទិសតោ ឯកោ ភិក្ខុ សត្តហត្ថំ បណ្ឌុកាសាវំ អំសេ ករិត្វា ចេតិយង្គណំ បាវិសិ។ តង្ខណមេវ ច រាជាបិ ចេតិយវន្ទនត្ថំ អាគតោ។ តតោ ឧស្សារណាយ វត្តមានាយ មហាជនសម្មទ្ទោ អហោសិ។ អថ សោ ភិក្ខុ ជនសម្មទ្ទបីឡិតោ អំសតោ បតន្តំ

កាសាវំ អទិស្វាវ និក្ខន្តោ, និក្ខមិត្វា កាសាវំ អបស្សន្តោ “កោ ឦទិសេ ជនសម្មទ្ទេ កាសាវំ លច្ឆតិ, ន ទានិ តំ មយ្ហ”ន្តិ ធុរនិក្ខេបំ កត្វា គតោ។ អថញ្ញោ ភិក្ខុ បច្ឆា អាគច្ឆន្តោ តំ កាសាវំ ទិស្វា ថេយ្យចិត្តេន គហេត្វា បុន វិប្បដិសារី ហុត្វា “អស្សមណោ ទានិម្ហិ, វិព្ភមិស្សាមី”តិ ចិត្តេ ឧប្បន្នេ “វិនយធរេ បុច្ឆិត្វា ញស្សាមី”តិ ចិន្តេសិ។

តេន សមយេន ចូឡសុមនត្ថេរោ នាម សព្ពបរិយត្តិធរោ វិនយាចរិយបាមោក្ខោ មហាវិហារេ បដិវសតិ។ សោ ភិក្ខុ ថេរំ ឧបសង្កមិត្វា វន្ទិត្វា ឱកាសំ ការេត្វា អត្តនោ កុក្កុច្ចំ បុច្ឆិ។ ថេរោ តេន ភណ្ឌេ ជនកាយេ បច្ឆា អាគន្ត្វា គហិតភាវំ ញត្វា “អត្ថិ ទានិ ឯត្ថ ឱកាសោ”តិ ចិន្តេត្វា អាហ “សចេ កាសាវសាមិកំ ភិក្ខុំ អានេយ្យាសិ, សក្កា ភវេយ្យ តវ បតិដ្ឋា កាតុ”ន្តិ។ កថាហំ, ភន្តេ, តំ ទក្ខិស្សាមីតិ។ តហឹ តហឹ គន្ត្វា ឱលោកេហីតិ។ សោ បញ្ចបិ មហាវិហារេ ឱលោកេត្វា នេវ អទ្ទក្ខិ។ តតោ នំ ថេរោ បុច្ឆិ “កតរាយ ទិសាយ ពហូ ភិក្ខូ អាគច្ឆន្តី”តិ? “ទក្ខិណទិសាយ, ភន្តេ”តិ។ តេន ហិ កាសាវំ ទីឃតោ ច តិរិយញ្ច មិនិត្វា ឋបេហិ, ឋបេត្វា ទក្ខិណទិសាយ វិហារបដិបាដិយា វិចិនិត្វា តំ ភិក្ខុំ អានេហីតិ។ សោ តថា កត្វា តំ ភិក្ខុំ ទិស្វា ថេរស្ស សន្តិកំ អានេសិ។ ថេរោ បុច្ឆិ “តវេទំ កាសាវ”ន្តិ? “អាម, ភន្តេ”តិ។ កុហឹ តេ បាតិតន្តិ? សោ សព្ពំ អាចិក្ខិ។ ថេរោ តេន កតំ ធុរនិក្ខេបំ សុត្វា ឥតរំ បុច្ឆិ “តយា ឥទំ កុហឹ ទិស្វា គហិត”ន្តិ? សោបិ សព្ពំ អារោចេសិ។ តតោ តំ ថេរោ អាហ “សចេ តេ សុទ្ធចិត្តេន គហិតំ អភវិស្ស, អនាបត្តិយេវ តេ អស្ស, ថេយ្យចិត្តេន បន គហិតត្តា ទុក្កដំ អាបន្នោសិ, តំ ទេសេត្វា អនាបត្តិកោ ហោតិ, ឥទញ្ច កាសាវំ អត្តនោ សន្តកំ កត្វា ឯតស្សេវ ភិក្ខុនោ ទេហី”តិ។ សោ ភិក្ខុ អមតេនេវ អភិសិត្តោ វរមស្សាសប្បត្តោ អហោសិ។ ឯវំ វត្ថុ ឱលោកេតព្ពំ។

កាលោតិ អវហារកាលោ។ តទេវ ហិ ភណ្ឌំ កទាចិ អប្បគ្ឃំ ហោតិ, កទាចិ មហគ្ឃំ។ តស្មា តំ ភណ្ឌំ យស្មឹ កាលេ អវហដំ, តស្មឹយេវ កាលេ យោ តស្ស អគ្ឃោ ហោតិ, តេន អគ្ឃេន អាបត្តិ ការេតព្ពា។ ឯវំ កាលោ ឱលោកេតព្ពោ។

ទេសោតិ អវហារទេសោ។ តញ្ហិ ភណ្ឌំ យស្មឹ ទេសេ អវហដំ, តស្មឹយេវ ទេសេ យោ តស្ស អគ្ឃោ ហោតិ, តេន អគ្ឃេន អាបត្តិ ការេតព្ពា។ ភណ្ឌុដ្ឋានទេសេ ហិ ភណ្ឌំ អប្បគ្ឃំ ហោតិ, អញ្ញត្ថ មហគ្ឃំ។

ឥមស្សាបិ ច អត្ថស្ស ទីបនត្ថមិទំ វត្ថុ – អន្តរសមុទ្ទេ កិរ ឯកោ ភិក្ខុ សុសណ្ឋានំ នាឡិកេរំ លភិត្វា ភមំ អារោបេត្វា សង្ខថាលកសទិសំ មនោរមំ បានីយថាលកំ កត្វា តត្ថេវ ឋបេត្វា ចេតិយគិរឹ អគមាសិ ។ អញ្ញោ ភិក្ខុ អន្តរសមុទ្ទំ គន្ត្វា តស្មឹ វិហារេ បដិវសន្តោ តំ ថាលកំ ទិស្វា ថេយ្យចិត្តេន គហេត្វា ចេតិយគិរិមេវ អាគតោ។ តស្ស តត្ថ យាគុំ បិវន្តស្ស តំ ថាលកំ ទិស្វា ថាលកសាមិកោ ភិក្ខុ អាហ “កុតោ តេ ឥទំ លទ្ធ”ន្តិ។ អន្តរសមុទ្ទតោ មេ អានីតន្តិ។ សោ តំ “នេតំ តវ សន្តកំ, ថេយ្យាយ តេ គហិត”ន្តិ សង្ឃមជ្ឈំ អាកឌ្ឍិ។ តត្ថ ច វិនិច្ឆយំ អលភិត្វា មហាវិហារំ អគមឹសុ, តត្ថ ច ភេរឹ បហរាបេត្វា មហាចេតិយសមីបេ សន្និបាតំ កត្វា វិនិច្ឆយំ អារភឹសុ។ វិនយធរត្ថេរា អវហារំ សញ្ញាបេសុំ។

តស្មិញ្ច សន្និបាតេ អាភិធម្មិកគោទត្តត្ថេរោ នាម វិនយកុសលោ ហោតិ, សោ ឯវមាហ “ឥមិនា ឥទំ ថាលកំ កុហឹ អវហដ”ន្តិ? “អន្តរសមុទ្ទេ អវហដ”ន្តិ។ តត្ថ តំ កឹ អគ្ឃតីតិ។ ន កិញ្ចិ អគ្ឃតិ។ តត្រ ហិ នាឡិកេរំ ភិន្ទិត្វា មិញ្ជំ ខាទិត្វា កបាលំ ឆឌ្ឌេតិ, ទារុអត្ថំ បន ផរតីតិ។ ឥមស្ស ភិក្ខុនោ ឯត្ថ ហត្ថកម្មំ កឹ អគ្ឃតីតិ? មាសកំ វា ឩនមាសកំ វាតិ។ អត្ថិ បន កត្ថចិ សម្មាសម្ពុទ្ធេន មាសកេ វា ឩនមាសកេ វា បារាជិកំ បញ្ញត្តន្តិ។ ឯវំ វុត្តេ “សាធុ សាធុ, សុកថិតំ សុវិនិច្ឆិត”ន្តិ ឯកសាធុការោ អហោសិ។ តេន ច សមយេន ភាតិយរាជាបិ ចេតិយវន្ទនត្ថំ នគរតោ និក្ខន្តោ តំ សទ្ទំ សុត្វា “កឹ ឥទ”ន្តិ បុច្ឆិត្វា សព្ពំ បដិបាដិយា សុត្វា នគរេ ភេរឹ ចរាបេសិ “មយិ សន្តេ ភិក្ខូនម្បិ ភិក្ខុនីនម្បិ គិហីនម្បិ អធិករណំ អាភិធម្មិកគោទត្តត្ថេរេន វិនិច្ឆិតំ សុវិនិច្ឆិតំ, តស្ស វិនិច្ឆយេ អតិដ្ឋមានំ រាជាណាយ ឋបេមី”តិ។ ឯវំ ទេសោ ឱលោកេតព្ពោ។

អគ្ឃោតិ ភណ្ឌគ្ឃោ។ នវភណ្ឌស្ស ហិ យោ អគ្ឃោ ហោតិ, សោ បច្ឆា បរិហាយតិ។ យថា នវធោតោ បត្តោ អដ្ឋ វា ទស វា អគ្ឃតិ, សោ បច្ឆា ភិន្នោ វា ឆិទ្ទោ វា អាណិគណ្ឋិកាហតោ វា អប្បគ្ឃោ ហោតិ, តស្មា ន សព្ពទា ភណ្ឌំ បកតិអគ្ឃេនេវ កាតព្ពន្តិ។ ឯវំ អគ្ឃោ ឱលោកេតព្ពោ។

បរិភោគោតិ ភណ្ឌបរិភោគោ។ បរិភោគេនបិ ហិ វាសិអាទិភណ្ឌស្ស អគ្ឃោ បរិហាយតិ។ តស្មា ឯវំ ឧបបរិក្ខិតព្ពំ – សចេ កោចិ កស្សចិ បាទគ្ឃនកំ វាសឹ ហរតិ, តត្រ វាសិសាមិកោ បុច្ឆិតព្ពោ “តយា អយំ វាសិ កិត្តកេន កីតា”តិ? “បាទេន, ភន្តេ”តិ។ កឹ បន តេ កិណិត្វាវ ឋបិតា, ឧទាហុ នំ វឡញ្ជេសីតិ? សចេ វទតិ “ឯកទិវសំ មេ ទន្តកដ្ឋំ វា រជនឆល្លិ វា បត្តបចនកទារុ វា ឆិន្នំ, ឃំសិត្វា វា និសិតា”តិ, អថស្ស បោរាណកោ អគ្ឃោ ភដ្ឋោតិ វេទិតព្ពោ។ យថា ច វាសិយា, ឯវំ អញ្ជនិយា វា អញ្ជនិសលាកាយ វា កុញ្ចិកាយ វា បលាលេន វា

ថុសេហិ វា ឥដ្ឋកចុណ្ណេន វា ឯកវារំ ឃំសិត្វា ធោវិតមត្តេនបិ អគ្ឃោ ភស្សតិ។ តិបុមណ្ឌលស្ស មករទន្តច្ឆេទនេនបិ បរិមជ្ជនមត្តេនបិ, ឧទកសាដកស្ស សកឹ និវាសនបារុបនេនបិ បរិភោគសីសេន អំសេ វា សីសេ វា ឋបនមត្តេនបិ, តណ្ឌុលាទីនំ បច្ឆោដនេនបិ តតោ ឯកំ វា ទ្វេ វា អបនយនេនបិ អន្តមសោ ឯកំ បាសាណសក្ខរំ ឧទ្ធរិត្វា ឆឌ្ឌិតមត្តេនបិ, សប្បិតេលាទីនំ ភាជនន្តរបរិវត្តនេនបិ អន្តមសោ តតោ មក្ខិកំ វា កិបិល្លិកំ វា ឧទ្ធរិត្វា ឆឌ្ឌិតមត្តេនបិ, គុឡបិណ្ឌកស្ស មធុរភាវជាននត្ថំ នខេន វិជ្ឈិត្វា អណុមត្តំ គហិតមត្តេនបិ អគ្ឃោ ភស្សតិ។ តស្មា យំ កិញ្ចិ បាទគ្ឃនកំ វុត្តនយេនេវ សាមិកេហិ បរិភោគេន ឩនំ កតំ ហោតិ, ន តំ អវហដោ ភិក្ខុ បារាជិកេន កាតព្ពោតិ។ ឯវំ អគ្ឃោ ឱលោកេតព្ពោ។

ឯវំ ឥមានិ តុលយិត្វា បញ្ច ឋានានិ ធារេយ្យ អត្ថំ វិចក្ខណោ, អាបត្តិំ វា អនាបត្តិំ វា គរុកំ វា លហុកំ វា អាបត្តិំ យថាឋានេ ឋបេយ្យាតិ។ តេនាហុ អដ្ឋកថាចរិយា –

“សិក្ខាបទំ សមំ តេន, អញ្ញំ កិញ្ចិ ន វិជ្ជតិ;
អនេកនយវោកិណ្ណំ, គម្ភីរត្ថវិនិច្ឆយំ។

“តស្មា វត្ថុម្ហិ ឱតិណ្ណេ, ភិក្ខុនា វិនយញ្ញុនា;
វិនយានុគ្គហេនេត្ថ, ករោន្តេន វិនិច្ឆយំ។

“បាឡិំ អដ្ឋកថញ្ចេវ, សាធិប្បាយមសេសតោ;
ឱគយ្ហ អប្បមត្តេន, ករណីយោ វិនិច្ឆយោ។

“អាបត្តិទស្សនុស្សាហោ, ន កត្តព្ពោ កុទាចនំ;
បស្សិស្សាមិ អនាបត្តិ-មិតិ កយិរាថ មានសំ។

“បស្សិត្វាបិ ច អាបត្តិំ, អវត្វាវ បុនប្បុនំ;
វីមំសិត្វាថ វិញ្ញូហិ, សំសន្ទិត្វា ច តំ វទេ។

“កប្បិយេបិ ច វត្ថុស្មិំ, ចិត្តស្ស លហុវត្តិនោ;
វសេន សាមញ្ញគុណា, ចវន្តីធ បុថុជ្ជនា។

“តស្មា បរបរិក្ខារំ, អាសីវិសមិវោរគំ;
អគ្គិំ វិយ ច សម្បស្សំ, នាមសេយ្យ វិចក្ខណោ”តិ។ (បារា. អដ្ឋ. ១.១៦០-១ តត្រាយំ អនុសាសនី);

២៣៣. ឧត្តរិមនុស្សធម្មារោចនំ វិនិច្ឆិនន្តេន (បារា. អដ្ឋ. ២.១៩៧) បន “កឹ តេ អធិគតំ។ កិន្តិ តេ អធិគតំ, កទា តេ អធិគតំ, កត្ថ តេ អធិគតំ, កតមេ តេ កិលេសា បហីនា, កតមេសំ ត្វំ ធម្មានំ លាភី”តិ ឥមានិ ឆ ឋានានិ វិសោធេតព្ពានិ។ សចេ ហិ កោចិ ភិក្ខុ ឧត្តរិមនុស្សធម្មាធិគមំ ព្យាករេយ្យ, ន សោ ឯត្តាវតា សក្កាតព្ពោ, ឥមេសំ បន ឆន្នំ ឋានានំ សោធនត្ថំ ឯវំ វត្តព្ពោ “កឹ តេ អធិគតំ, កឹ ឈានំ ឧទាហុ វិមោក្ខាទីសុ អញ្ញតរ”ន្តិ។ យោ ហិ យេន អធិគតោ ធម្មោ, សោ តស្ស បាកដោ ហោតិ។ សចេ “ឥទំ នាម មេ អធិគត”ន្តិ វទតិ, តតោ “កិន្តិ តេ អធិគត”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពោ, “អនិច្ចលក្ខណាទីសុ កឹ ធុរំ កត្វា អដ្ឋតឹសាយ វា អារម្មណេសុ រូបារូបអជ្ឈត្តពហិទ្ធាទិភេទេសុ វា ធម្មេសុ កេន មុខេន អភិនិវិសិត្វា”តិ។ យោ ហិ យស្សាភិនិវេសោ, សោ តស្ស បាកដោ ហោតិ។ សចេ “អយំ នាម មេ អភិនិវេសោ, ឯវំ មយា អធិគត”ន្តិ វទតិ, តតោ “កទា តេ អធិគត”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពោ, “កឹ បុព្ពណ្ហេ, ឧទាហុ មជ្ឈន្តិកាទីសុ អញ្ញតរស្មិំ កាលេ”តិ។ សព្ពេសញ្ហិ អត្តនា អធិគតកាលោ បាកដោ ហោតិ។ សចេ “អមុកស្មិំ នាម កាលេ អធិគត”ន្តិ វទតិ, តតោ “កត្ថ តេ អធិគត”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពោ, “កឹ ទិវាដ្ឋានេ, ឧទាហុ រត្តិដ្ឋានាទីសុ អញ្ញតរស្មិំ ឱកាសេ”តិ។ សព្ពេសញ្ហិ អត្តនា អធិគតោកាសោ បាកដោ ហោតិ។ សចេ “អមុកស្មិំ នាម មេ ឱកាសេ អធិគត”ន្តិ វទតិ, តតោ “កតមេ តេ កិលេសា បហីនា”តិ បុច្ឆិតព្ពោ, “កឹ បឋមមគ្គវជ្ឈា, ឧទាហុ ទុតិយាទិមគ្គវជ្ឈា”តិ។ សព្ពេសញ្ហិ អត្តនា អធិគតមគ្គេន បហីនា កិលេសា បាកដា ហោន្តិ។

សចេ “ឥមេ នាម មេ កិលេសា បហីនា”តិ វទតិ, តតោ “កតមេសំ ត្វំ ធម្មានំ លាភី”តិ បុច្ឆិតព្ពោ, “កឹ សោតាបត្តិមគ្គស្ស, ឧទាហុ សកទាគាមិមគ្គាទីសុ អញ្ញតរស្សា”តិ។ សព្ពេសញ្ហិ អត្តនា អធិគតធម្មោ បាកដោ ហោតិ។ សចេ “ឥមេសំ នាមាហំ ធម្មានំ លាភី”តិ វទតិ, ឯត្តាវតាបិស្ស វចនំ ន សទ្ធាតព្ពំ។ ពហុស្សុតា ហិ

ឧគ្គហបរិបុច្ឆាកុសលា ភិក្ខូ ឥមានិ ឆ ឋានានិ សោធេតុំ សក្កោន្តិ, ឥមស្ស បន ភិក្ខុនោ អាគមនបដិបទា សោធេតព្ពា។ យទិ អាគមនបដិបទា ន សុជ្ឈតិ, “ឥមាយ បដិបទាយ លោកុត្តរធម្មោ នាម ន លព្ភតី”តិ អបនេតព្ពោ។ យទិ បនស្ស អាគមនបដិបទា សុជ្ឈតិ, ទីឃរត្តំ តីសុ សិក្ខាសុ អប្បមត្តោ ជាគរិយមនុយុត្តោ ចតូសុ បច្ចយេសុ អលគ្គោ អាកាសេ បាណិសមេន ចេតសា វិហរតីតិ បញ្ញាយតិ, តស្ស ភិក្ខុនោ ព្យាករណំ បដិបទាយ សទ្ធិំ សំសន្ទតិ។ “សេយ្យថាបិ នាម គង្គោទកំ យមុនោទកេន សំសន្ទតិ សមេតិ, ឯវមេវ សុបញ្ញត្តា តេន ភគវតា សាវកានំ និព្ពានគាមិនី បដិបទា, សំសន្ទតិ និព្ពានញ្ច បដិបទា ចា”តិ (ទី. និ. ២.២៩៦) វុត្តសទិសំ ហោតិ។ អបិច ខោ ន ឯត្តកេនបិ សក្ការោ កាតព្ពោ។ កស្មា? ឯកច្ចស្ស ហិ បុថុជ្ជនស្សបិ សតោ ខីណាសវស្ស បដិបត្តិសទិសា បដិបត្តិ ហោតិ, តស្មា សោ ភិក្ខុ តេហិ តេហិ ឧបាយេហិ ឧត្តាសេតព្ពោ។ ខីណាសវស្ស នាម អសនិយាបិ មត្ថកេ បតមានាយ ភយំ វា ឆម្ភិតត្តំ វា លោមហំសោ វា ន ហោតិ, បុថុជ្ជនស្ស អប្បមត្តកេនបិ ហោតិ។

តត្រិមានិ វត្ថូនិ (ម. និ. អដ្ឋ. ៣.១០២) – ទីឃភាណកអភយត្ថេរោ កិរ ឯកំ បិណ្ឌបាតិកំ បរិគ្គហេតុំ អសក្កោន្តោ ទហរស្ស សញ្ញំ អទាសិ។ សោ តំ នហាយមានំ កល្យាណីនទីមុខទ្វារេ និមុជ្ជិត្វា បាទេ អគ្គហេសិ។ បិណ្ឌបាតិកោ “កុម្ភីលោ”តិ សញ្ញាយ មហាសទ្ទមកាសិ, តទា នំ “បុថុជ្ជនោ”តិ ជានឹសុ។

ចន្ទមុខតិស្សរាជកាលេ បន មហាវិហារេ សង្ឃត្ថេរោ ខីណាសវោ ទុព្ពលចក្ខុកោ វិហារេយេវ អច្ឆតិ។ រាជា “ថេរំ បរិគ្គណ្ហិស្សាមី”តិ ភិក្ខូសុ ភិក្ខាចារំ គតេសុ អប្បសទ្ទោ ឧបសង្កមិត្វា សប្បោ វិយ បាទេ អគ្គហេសិ។ ថេរោ សិលាថម្ភោ វិយ និច្ចលោ ហុត្វា “កោ ឯត្ថា”តិ អាហ។ “អហំ, ភន្តេ, តិស្សោ”តិ? “សុគន្ធំ វាយសិ នោ តិស្សា”តិ។ ឯវំ ខីណាសវស្ស ភយំ នាម នត្ថិ។

ឯកច្ចោ បន បុថុជ្ជនោបិ អតិសូរោ ហោតិ និព្ភយោ។ សោ រជនីយេន អារម្មណេន បរិគ្គណ្ហិតព្ពោ។ វសភរាជាបិ ឯកំ ថេរំ បរិគ្គណ្ហមានោ ឃរេ និសីទាបេត្វា តស្ស សន្តិកេ ពទរសាឡវំ មទ្ទមានោ និសីទិ។ មហាថេរស្ស ខេឡោ ចលិតោ, ថេរស្ស បុថុជ្ជនភាវោ អាវិភូតោ។ ខីណាសវស្ស ហិ រសតណ្ហា នាម សុប្បហីនា, ទិព្ពេសុបិ រសេសុ និកន្តិ នាម ន ហោតិ, តស្មា ឥមេហិ ឧបាយេហិ បរិគ្គហេត្វា សចស្ស ភយំ វា ឆម្ភិតត្តំ វា រសតណ្ហា វា ឧប្បជ្ជតិ, “ន ច ត្វំ អរហា”តិ អបនេតព្ពោ។ សចេ បន អភីរុ អច្ឆម្ភី អនុត្រាសី ហុត្វា សីហោ វិយ និសីទតិ, ទិព្ពារម្មណេបិ និកន្តិំ ន ជនេតិ, អយំ ភិក្ខុ សម្បន្នវេយ្យាករណោ សមន្តា រាជរាជមហាមត្តាទីហិ បេសិតំ សក្ការំ អរហតីតិ វេទិតព្ពោ។ ឯវំ តាវ ឧត្តរិមនុស្សធម្មារោចនំ វិនិច្ឆិនិតព្ពំ។

២៣៤. សកលេ បន វិនយវិនិច្ឆយេ (បារា. អដ្ឋ. ១.៤៥) កោសល្លំ បត្ថយន្តេន **ចតុព្ពិធោ វិនយោ** ជានិតព្ពោ។

> ចតុព្ពិធញ្ហិ វិនយំ, មហាថេរា មហិទ្ធិកា;
> នីហរិត្វា បកាសេសុំ, ធម្មសង្គាហកា បុរា។

កតមំ ចតុព្ពិធំ? សុត្តំ សុត្តានុលោមំ អាចរិយវាទំ អត្តនោមតិន្តិ។ យំ សន្ធាយ វុត្តំ “អាហច្ចបទេន ខោ, មហារាជ, រសេន អាចរិយវំសេន អធិប្បាយា”តិ (មិ. ប. ៤.២.៣)។ ឯត្ថ ហិ **អាហច្ចបទ**ន្តិ សុត្តំ អធិប្បេតំ។ **រសោ**តិ សុត្តានុលោមំ។ **អាចរិយវំសោ**តិ អាចរិយវាទោ។ **អធិប្បាយោ**តិ អត្តនោមតិ។

តត្ថ **សុត្តំ** នាម សកលវិនយបិដកេ បាឡិ។

សុត្តានុលោមំ នាម ចត្តារោ មហាបទេសា។ យេ ភគវតា ឯវំ វុត្តា –

> “យំ, ភិក្ខវេ, មយា ‘ឥទំ ន កប្បតី’តិ អប្បដិក្ខិត្តំ, តញ្ចេ អកប្បិយំ អនុលោមេតិ, កប្បិយំ បដិពាហតិ, តំ វោ ន កប្បតិ។ យំ, ភិក្ខវេ, មយា ‘ឥទំ ន កប្បតី’តិ អប្បដិក្ខិត្តំ, តញ្ចេ កប្បិយំ អនុលោមេតិ, អកប្បិយំ បដិពាហតិ, តំ វោ កប្បតិ។ យំ, ភិក្ខវេ, មយា ‘ឥទំ កប្បតី’តិ អននុញ្ញាតំ, តំ ចេ អកប្បិយំ អនុលោមេតិ, កប្បិយំ បដិពាហតិ, តំ វោ ន កប្បតិ។ យំ, ភិក្ខវេ, មយា ‘ឥទំ កប្បតី’តិ អននុញ្ញាតំ, តញ្ចេ កប្បិយំ អនុលោមេតិ, អកប្បិយំ បដិពាហតិ, តំ វោ កប្បតី”តិ (មហាវ. ៣០៥)។

អាចរិយវាទោ នាម ធម្មសង្គាហកេហិ បញ្ចហិ អរហន្តសតេហិ ឋបិតា បាឡិវិនិមុត្តា ឱក្កន្តវិនិច្ឆយប្បវត្តា អដ្ឋកថាតន្តិ។

អត្តនោមតិ នាម សុត្តសុត្តានុលោមអាចរិយវាទេ មុញ្ចិត្វា អនុមានេន អត្តនោ អនុពុទ្ធិយា នយគ្គាហេន ឧបដ្ឋិតាការកថនំ។

អបិច សុត្តន្តាភិធម្មវិនយដ្ឋកថាសុ អាគតោ សព្ពោបិ ថេរវាទោ អត្តនោមតិ នាម។ តំ បន អត្តនោមតឹ គហេត្វា កថេន្តេន ន ទឡ្ហគ្គាហំ គហេត្វា វោហរិតព្ពំ, ការណំ សល្លក្ខេត្វា អត្ថេន បាឡឹ, បាឡិយា ច អត្ថំ សំសន្ទិត្វា កថេតព្ពំ, អត្តនោមតិ អាចរិយវាទេ ឱតារេតព្ពា។ សចេ តត្ថ ឱតរតិ ចេវ សមេតិ ច, គហេតព្ពា។ សចេ នេវ ឱតរតិ ន សមេតិ, ន គហេតព្ពា។ អយញ្ហិ អត្តនោមតិ នាម សព្ពទុព្ពលា, អត្តនោមតិតោ អាចរិយវាទោ ពលវតរោ។

អាចរិយវាទោបិ សុត្តានុលោមេ ឱតារេតព្ពោ។ តត្ថ ឱតរន្តោ សមេន្តោ ឯវ គហេតព្ពោ, ឥតរោ ន គហេតព្ពោ។ អាចរិយវាទតោ ហិ សុត្តានុលោមំ ពលវតរំ។

សុត្តានុលោមម្បិ សុត្តេ ឱតារេតព្ពំ។ តត្ថ ឱតរន្តំ សមេន្តមេវ គហេតព្ពំ, ឥតរំ ន គហេតព្ពំ។ សុត្តានុលោមតោ ហិ សុត្តមេវ ពលវតរំ។ សុត្តញ្ហិ អប្បដិវត្តិយំ ការកសង្ឃសទិសំ ពុទ្ធានំ ឋិតកាលសទិសំ។ តស្មា យទា ទ្វេ ភិក្ខូ សាកច្ឆន្តិ, សកវាទី សុត្តំ គហេត្វា កថេតិ, បរវាទី សុត្តានុលោមំ។ តេហិ អញ្ញមញ្ញំ ខេបំ វា គរហំ វា អកត្វា សុត្តានុលោមំ សុត្តេ ឱតារេតព្ពំ។ សចេ ឱតរតិ សមេតិ, គហេតព្ពំ, នោ ចេ, ន គហេតព្ពំ, សុត្តស្មឹយេវ ឋាតព្ពំ។ អថាយំ សុត្តំ គហេត្វា កថេតិ, បរោ អាចរិយវាទំ។ តេហិបិ អញ្ញមញ្ញំ ខេបំ វា គរហំ វា អកត្វា អាចរិយវាទោ សុត្តេ ឱតារេតព្ពោ។ សចេ ឱតរតិ សមេតិ, គហេតព្ពោ។ អនោតរន្តោ អសមេន្តោ ច គារយ្ហាចរិយវាទោ ន គហេតព្ពោ, សុត្តស្មឹយេវ ឋាតព្ពំ។ អថាយំ សុត្តំ គហេត្វា កថេតិ, បរោ អត្តនោមតឹ។ តេហិបិ អញ្ញមញ្ញំ ខេបំ វា គរហំ វា អកត្វា អត្តនោមតិ សុត្តេ ឱតារេតព្ពា។ សចេ ឱតរតិ សមេតិ, គហេតព្ពា, នោ ចេ, ន គហេតព្ពា, សុត្តស្មឹយេវ ឋាតព្ពំ។

អថាយំ សុត្តានុលោមំ គហេត្វា កថេតិ, បរោ សុត្តំ, សុត្តានុលោមេ ឱតារេតព្ពំ។ សចេ ឱតរតិ សមេតិ, តិស្សោ សង្គីតិយោ អារុឡ្ហំ បាឡិអាគតំ បញ្ញាយតិ, គហេតព្ពំ, នោ ចេ តថា បញ្ញាយតិ, ន ឱតរតិ ន សមេតិ, ពាហិរកសុត្តំ វា ហោតិ សិលោកោ វា អញ្ញំ វា គារយ្ហសុត្តំ គុឡ្ហវេស្សន្តរគុឡ្ហវិនយវេទល្លាទីនំ អញ្ញតរតោ អាគតំ, ន គហេតព្ពំ, សុត្តានុលោមស្មឹយេវ ឋាតព្ពំ។ អថាយំ សុត្តានុលោមំ គហេត្វា កថេតិ, បរោ អាចរិយវាទំ។ អាចរិយវាទោ សុត្តានុលោមេ ឱតារេតព្ពោ។ សចេ ឱតរតិ សមេតិ, គហេតព្ពោ។ នោ ចេ, ន គហេតព្ពោ, សុត្តានុលោមេយេវ ឋាតព្ពំ។ អថាយំ សុត្តានុលោមំ គហេត្វា កថេតិ, បរោ អត្តនោមតឹ។ អត្តនោមតិ សុត្តានុលោមេ ឱតារេតព្ពា។ សចេ ឱតរតិ សមេតិ, គហេតព្ពា។ នោ ចេ, ន គហេតព្ពា, សុត្តានុលោមេយេវ ឋាតព្ពំ។

អថាយំ អាចរិយវាទំ គហេត្វា កថេតិ, បរោ សុត្តំ។ សុត្តំ អាចរិយវាទេ ឱតារេតព្ពំ។ សចេ ឱតរតិ សមេតិ, គហេតព្ពំ។ ឥតរំ គារយ្ហសុត្តំ ន គហេតព្ពំ, អាចរិយវាទេយេវ ឋាតព្ពំ។ អថាយំ អាចរិយវាទំ គហេត្វា កថេតិ, បរោ សុត្តានុលោមំ។ សុត្តានុលោមំ អាចរិយវាទេ ឱតារេតព្ពំ។ ឱតរន្តំ សមេន្តមេវ គហេតព្ពំ, ឥតរំ ន គហេតព្ពំ, អាចរិយវាទេយេវ ឋាតព្ពំ។ អថាយំ អាចរិយវាទំ គហេត្វា កថេតិ, បរោ អត្តនោមតឹ។ អត្តនោមតិ អាចរិយវាទេ ឱតារេតព្ពា។ សចេ ឱតរតិ សមេតិ, គហេតព្ពា។ នោ ចេ, ន គហេតព្ពា, អាចរិយវាទេយេវ ឋាតព្ពំ។

អថ បនាយំ អត្តនោមតឹ គហេត្វា កថេតិ, បរោ សុត្តំ។ សុត្តំ អត្តនោមតិយំ ឱតារេតព្ពំ។ សចេ ឱតរតិ សមេតិ, គហេតព្ពំ។ ឥតរំ គារយ្ហសុត្តំ ន គហេតព្ពំ, អត្តនោមតិយមេវ ឋាតព្ពំ។ អថាយំ អត្តនោមតឹ គហេត្វា កថេតិ, បរោ សុត្តានុលោមំ។ សុត្តានុលោមំ អត្តនោមតិយំ ឱតារេតព្ពំ។ ឱតរន្តំ សមេន្តមេវ គហេតព្ពំ, ឥតរំ ន គហេតព្ពំ, អត្តនោមតិយមេវ ឋាតព្ពំ។ អថាយំ អត្តនោមតឹ គហេត្វា កថេតិ, បរោ អាចរិយវាទំ។ អាចរិយវាទោ អត្តនោមតិយំ ឱតារេតព្ពោ។ សចេ ឱតរតិ សមេតិ, គហេតព្ពោ។ ឥតរោ គារយ្ហាចរិយវាទោ ន គហេតព្ពោ, អត្តនោមតិយមេវ ឋាតព្ពំ, អត្តនោ គហណមេវ ពលិយំ កាតព្ពំ។ សព្ពដ្ឋានេសុ ច ខេបោ វា គរហា វា ន កាតព្ពាតិ។

អថ បនាយំ កប្បិយន្តិ គហេត្វា កថេតិ, បរោ អកប្បិយន្តិ, សុត្តេ ច សុត្តានុលោមេ ច ឱតារេតព្ពំ។ សចេ កប្បិយំ ហោតិ, កប្បិយេ ឋាតព្ពំ។ សចេ អកប្បិយំ, អកប្បិយេ ឋាតព្ពំ។ អថាយំ តស្ស កប្បិយភាវសាធកំ សុត្តតោ ពហុំ ការណញ្ច វិនិច្ឆយញ្ច ទស្សេតិ, បរោ ការណំ ន វិន្ទតិ, កប្បិយេយេវ ឋាតព្ពំ។ អថ បរោ តស្ស អកប្បិយភាវសាធកំ សុត្តតោ ពហុំ ការណញ្ច វិនិច្ឆយញ្ច ទស្សេតិ, អនេន អត្តនោ គហណន្តិ កត្វា ទឡ្ហំ

អាទាយ ន ឋាតព្វំ, “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា អកប្បិយេ ឯវ ឋាតព្វំ។ អថ ទ្វិន្នម្បិ ការណច្ឆាយា ទិស្សតិ, បដិក្ខិត្តភាវោយេវ សាធុ, អកប្បិយេ ឋាតព្វំ។ វិនយញ្ញុនា បន កប្បិយាកប្បិយវិចារណំ អាគម្ម រុន្ធិតព្វំ, គាឡ្ហំ កត្តព្វំ, សោតំ បច្ឆិន្ទិតព្វំ, គរុកភាវេយេវ ឋាតព្វំ។

អថ បនាយំ អកប្បិយន្តិ គហេត្វា កថេតិ, បរោ កប្បិយន្តិ, សុត្តេ ច សុត្តានុលោមេ ច ឱតារេតព្វំ។ សចេ កប្បិយំ ហោតិ, កប្បិយេ ឋាតព្វំ។ សចេ អកប្បិយំ, អកប្បិយេ ឋាតព្វំ។ អថាយំ ពហូហិ សុត្តវិនិច្ឆយការណេហិ អកប្បិយភាវំ ទស្សេតិ, បរោ ការណំ ន វិន្ទតិ, អកប្បិយេ ឋាតព្វំ។ អថ បរោ ពហូហិ សុត្តវិនិច្ឆយការណេហិ កប្បិយភាវំ ទស្សេតិ, អយំ ការណំ ន វិន្ទតិ, កប្បិយេ ឋាតព្វំ។ អថ ទ្វិន្នម្បិ ការណច្ឆាយា ទិស្សតិ, អត្តនោ គហណំ ន វិស្សជ្ជេតព្វំ។ យថា ចាយំ កប្បិយាកប្បិយេ អកប្បិយកប្បិយេ ច វិនិច្ឆយោ វុត្តោ, ឯវំ អនាបត្តិអាបត្តិវាទេ អាបត្តានាបត្តិវាទេ ច, លហុកគរុកាបត្តិវាទេ គរុកលហុកាបត្តិវាទេ ចាបិ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្វោ។ នាមមត្តេយេវ ហិ ឯត្ថ នានំ, យោជនានយេ នានំ នត្ថិ, តស្មា ន វិត្ថារិតំ។

ឯវំ កប្បិយាកប្បិយាទិវិនិច្ឆយេ ឧប្បន្នេ យោ សុត្តសុត្តានុលោមអាចរិយវាទអត្តនោមតីសុ អតិរេកការណំ លភតិ, តស្ស វាទេ ឋាតព្វំ, សព្ពសោ បន ការណវិនិច្ឆយំ អលភន្តេន សុត្តំ ន ជហិតព្វំ, សុត្តស្មីយេវ ឋាតព្ពន្តិ។ ឯវំ សកលវិនយវិនិច្ឆយេ កោសល្លំ បត្ថយន្តេន អយំ ចតុព្ពិធោ វិនយោ ជានិតព្វោ។

ឥមញ្ច បន ចតុព្ពិធំ វិនយំ ញត្វាបិ វិនយធរេន បុគ្គលេន តិលក្ខណសមន្នាគតេន ភវិតព្វំ។ **តីណិ** ហិ **វិនយធរស្ស លក្ខណានិ** ឥច្ឆិតព្ពានិ។ កតមានិ តីណិ? សុត្តញ្ចស្ស ស្វាគតំ ហោតិ សុប្បវត្តិ សុវិនិច្ឆិតំ សុត្តតោ អនុព្យញ្ជនសោតិ ឥទមេកំ លក្ខណំ។ វិនយេ ខោ បន ឋិតោ ហោតិ អសំហីរោតិ ឥទំ ទុតិយំ។ អាចរិយបរម្បរា ខោ បនស្ស សុគ្គហិតា ហោតិ សុមនសិកតា សូបធារិតាតិ ឥទំ តតិយំ។

តត្ថ **សុត្តំ** នាម សកលំ វិនយបិដកំ។ តទស្ស **ស្វាគតំ ហោតី**តិ សុដ្ឋុ អាគតំ។ **សុប្បវត្តី**តិ សុដ្ឋុ បវត្តំ បគុណំ វាចុគ្គតំ។ **សុវិនិច្ឆិតំ សុត្តសោ អនុព្យញ្ជនសោ**តិ បាឡិតោ ច បរិបុច្ឆតោ ច អដ្ឋកថាតោ ច សុវិនិច្ឆិតំ ហោតិ កង្ខាឆេទនំ កត្វា ឧគ្គហិតំ។ **វិនយេ ខោ បន ឋិតោ ហោតី**តិ វិនយេ លជ្ជិភាវេន បតិដ្ឋិតោ ហោតិ។ អលជ្ជី ហិ ពហុស្សុតោបិ សមានោ លាភគរុកតាយ តន្តិំ វិសំវាទេត្វា ឧទ្ធម្មំ ឧព្ពិនយំ សត្ថុសាសនំ ទីបេត្វា សាសនេ មហន្តំ ឧបទ្ទវំ ករោតិ, សង្ឃភេទម្បិ សង្ឃរាជិម្បិ ឧប្បាទេតិ។ លជ្ជី បន កុក្កុច្ចកោ សិក្ខាកាមោ ជីវិតហេតុបិ តន្តិំ អវិសំវាទេត្វា ធម្មមេវ វិនយមេវ ទីបេតិ, សត្ថុសាសនំ គរុំ កត្វា ឋបេតិ។ តថា ហិ បុព្ពេ មហាថេរា តិក្ខត្តុំ វាចំ និច្ឆារេសុំ “**អនាគតេ លជ្ជី រក្ខិស្សតិ, លជ្ជី រក្ខិស្សតិ, លជ្ជី រក្ខិស្សតី**”តិ (បារា. អដ្ឋ. ១.៤៥)។ ឯវំ យោ លជ្ជី, សោ វិនយំ អវិជហន្តោ អវោក្កមន្តោ លជ្ជិភាវេនេវ វិនយេ ឋិតោ ហោតិ សុប្បតិដ្ឋិតោតិ។

អសំហីរោតិ សំហីរោ នាម យោ បាឡិយំ វា អដ្ឋកថាយំ វា ហេដ្ឋតោ វា ឧបរិតោ វា បទបដិបាដិយា វា បុច្ឆិយមានោ វិត្ថុនតិ វិប្ផន្ទតិ សន្តិដ្ឋិតុំ ន សក្កោតិ, យំ យំ បរេន វុច្ចតិ, តំ តំ អនុជានាតិ, សកវាទំ ឆឌ្ឌេត្វា បរវាទំ គណ្ហាតិ។ យោ បន បាឡិយំ វា អដ្ឋកថាយំ វា ហេដ្ឋុបរិយេន វា បទបដិបាដិយា វា បុច្ឆិយមានោ ន វិត្ថុនតិ ន វិប្ផន្ទតិ, ឯកេកលោមំ សណ្ឌាសេន គណ្ហន្តោ វិយ “ឯវំ មយំ វទាម, ឯវំ នោ អាចរិយា វទន្តី”តិ វិស្សជ្ជេតិ, យម្ហិ បាឡិ ច បាឡិវិនិច្ឆយោ ច សុវណ្ណភាជនេ បក្ខិត្តសីហវសា វិយ បរិក្ខយំ បរិយាទានំ អគច្ឆន្តោ តិដ្ឋតិ, អយំ វុច្ចតិ “អសំហីរោ”តិ។

អាចរិយបរម្បរា ខោ បនស្ស សុគ្គហិតា ហោតីតិ ថេរបរម្បរា វំសបរម្បរា អស្ស សុដ្ឋុ គហិតា ហោតិ។ **សុមនសិកតា**តិ សុដ្ឋុ មនសិកតា, អាវជ្ជិតមត្តេ ឧជ្ជលិតបទីបោ វិយ ហោតិ។ **សូបធារិតា**តិ សុដ្ឋុ ឧបធារិតា បុព្ពាបរានុសន្ធិតោ អត្ថតោ ការណតោ ច ឧបធារិតា ។ អត្តនោមតិំ បហាយ អាចរិយសុទ្ធិយា វត្តា ហោតិ, “មយ្ហំ អាចរិយោ អសុកាចរិយស្ស សន្តិកេ ឧគ្គណ្ហិ, សោ អសុកស្សា”តិ ឯវំ សព្ពំ អាចរិយបរម្បរំ ថេរវាទង្គំ ហរិត្វា យាវ ឧបាលិត្ថេរោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ ឧគ្គណ្ហីតិ បាបេត្វា ឋបេតិ, តតោបិ អាហរិត្វា ឧបាលិត្ថេរោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ ឧគ្គណ្ហិ, ទាសកត្ថេរោ អត្តនោ ឧបជ្ឈាយស្ស ឧបាលិត្ថេរស្ស, សោណកត្ថេរោ អត្តនោ ឧបជ្ឈាយស្ស ទាសកត្ថេរស្ស, សិគ្គវត្ថេរោ អត្តនោ ឧបជ្ឈាយស្ស សោណកត្ថេរស្ស, មោគ្គលិបុត្តតិស្សត្ថេរោ អត្តនោ ឧបជ្ឈាយស្ស សិគ្គវត្ថេរស្ស ចណ្ឌវជ្ជិត្ថេរស្ស ចាតិ ឯវំ សព្ពំ អាចរិយបរម្បរំ ថេរវាទង្គំ អាហរិត្វា អត្តនោ អាចរិយំ បាបេត្វា ឋបេតិ។ ឯវំ ឧគ្គហិតា ហិ អាចរិយបរម្បរា សុគ្គហិតា ហោតិ។ ឯវំ អសក្កោន្តេន បន អវស្សំ ទ្វេ តយោ បរិវដ្ដា ឧគ្គហេតព្វា។ សព្ពបច្ឆិមេន ហិ នយេន យថា អាចរិយោ អាចរិយាចរិយោ ច បាឡិញ្ច បរិបុច្ឆញ្ច វទន្តិ, តថា ញាតុំ វដ្ដតិ។

ឥមេហិ ច បន តីហិ លក្ខណេហិ សមន្នាគតេន វិនយធរេន វត្ថុវិនិច្ឆយត្ថំ សន្និបតិតេ សង្ឃេ ឱតិណ្ណេ វត្ថុស្មឹ ចោទកេន ច ចុទិតកេន ច វុត្តេ វត្តព្ពេ សហសា អវិនិច្ឆិនិត្វាវ **ឆ ឋានានិ** ឱលោកេតព្ពានិ។ កតមានិ ឆ? វត្ថុ ឱលោកេតព្ពំ, មាតិកា ឱលោកេតព្ពា, បទភាជនីយំ ឱលោកេតព្ពំ, តិកបរិច្ឆេទោ ឱលោកេតព្ពោ, អន្តរាបត្តិ ឱលោកេតព្ពា, អនាបត្តិ ឱលោកេតព្ពាតិ។

វត្ថុំ ឱលោកេន្តោបិ ហិ “តិណេន វា បណ្ណេន វា បដិច្ឆាទេត្វា អាគន្តព្ពំ, ន ត្វេវ នគ្គេន អាគន្តព្ពំ, យោ អាគច្ឆេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (បារា. ៥១៧) ឯវំ ឯកច្ចំ អាបត្តិំ បស្សតិ, សោ តំ សុត្តំ អានេត្វា តំ អធិករណំ វូបសមេស្សតិ។

មាតិកំ ឱលោកេន្តោបិ “សម្បជានមុសាវាទេ បាចិត្តិយ”ន្តិអាទិនា (បាចិ. ៣) នយេន បញ្ចន្នំ អាបត្តីនំ អញ្ញតរំ អាបត្តិំ បស្សតិ, សោ តំ សុត្តំ អានេត្វា តំ អធិករណំ វូបសមេស្សតិ។

បទភាជនីយំ ឱលោកេន្តោបិ “អក្ខយិតេ សរីរេ មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវតិ, អាបត្តិ បារាជិកស្ស។ យេភុយ្យេន ខយិតេ សរីរេ មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវតិ, អាបត្តិ ថុល្លច្ចយស្សា”តិអាទិនា (បារា. ៥៩ អត្ថតោ សមានំ) នយេន សត្តន្នំ អាបត្តីនំ អញ្ញតរំ អាបត្តិំ បស្សតិ, សោ បទភាជនីយតោ សុត្តំ អានេត្វា តំ អធិករណំ វូបសមេស្សតិ។

តិកបរិច្ឆេទំ ឱលោកេន្តោបិ តិកសង្ឃាទិសេសំ វា តិកបាចិត្តិយំ វា តិកទុក្កដំ វា អញ្ញតរំ វា អាបត្តិំ តិកបរិច្ឆេទេ បស្សតិ, សោ តតោ សុត្តំ អានេត្វា តំ អធិករណំ វូបសមេស្សតិ។

អន្តរាបត្តិំ ឱលោកេន្តោបិ “បដិលាតំ ឧក្ខិបតិ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (បាចិ. ៣៥៥) ឯវំ យា សិក្ខាបទន្តរេសុ អន្តរាបត្តិ ហោតិ, តំ បស្សតិ, សោ តំ សុត្តំ អានេត្វា តំ អធិករណំ វូបសមេស្សតិ។

អនាបត្តិំ ឱលោកេន្តោបិ “អនាបត្តិ ភិក្ខុ អសាទិយន្តស្ស, អថេយ្យចិត្តស្ស, ន មរណាធិប្បាយស្ស, អនុល្លបនាធិប្បាយស្ស, ន មោចនាធិប្បាយស្ស អសញ្ចិច្ច អសតិយា អជានន្តស្សា”តិ (បារា. ៧២, ១៣៦, ១៨០, ២២៥, ២៦៣ ថោកំ ថោកំ វិសទិសំ) ឯវំ តស្មិំ តស្មិំ សិក្ខាបទេ និទ្ទិដ្ឋំ អនាបត្តិំ បស្សតិ, សោ តំ សុត្តំ អានេត្វា តំ អធិករណំ វូបសមេស្សតិ។

យោ ហិ ភិក្ខុ ចតុព្ពិធវិនយកោវិទោ តិលក្ខណសម្បន្នោ ឥមានិ ឆ ឋានានិ ឱលោកេត្វា អធិករណំ វូបសមេស្សតិ, តស្ស វិនិច្ឆយោ អប្បដិវត្តិយោ ពុទ្ធេន សយំ និសីទិត្វា វិនិច្ឆិតសទិសោ ហោតិ។ តំ ចេ ឯវំ វិនិច្ឆយកុសលំ ភិក្ខុំ កោចិ កតសិក្ខាបទវីតិក្កមោ ភិក្ខុ ឧបសង្កមិត្វា អត្តនោ កុក្កុច្ចំ បុច្ឆេយ្យ, តេន សាធុកំ សល្លក្ខេត្វា សចេ អនាបត្តិ ហោតិ, “អនាបត្តី”តិ វត្តព្ពំ។ សចេ បន អាបត្តិ ហោតិ, សា ទេសនាគាមិនី ចេ, “ទេសនាគាមិនី”តិ វត្តព្ពំ។ វុដ្ឋានគាមិនី ចេ, “វុដ្ឋានគាមិនី”តិ វត្តព្ពំ។ អថស្ស បារាជិកច្ឆាយា ទិស្សតិ, “បារាជិកាបត្តី”តិ ន វត្តព្ពំ។ កស្មា? មេថុនធម្មវីតិក្កមោ ហិ ឧត្តរិមនុស្សធម្មវីតិក្កមោ ច ឱឡារិកោ, អទិន្នាទានមនុស្សវិគ្គហវីតិក្កមា បន សុខុមា ចិត្តលហុកា។ តេ សុខុមេនេវ អាបជ្ជតិ, សុខុមេន រក្ខតិ, តស្មា វិសេសេន តំវត្ថុកំ កុក្កុច្ចំ បុច្ឆិយមានោ “អាបត្តី”តិ អវត្វា សចស្ស អាចរិយោ ធរតិ, តតោ តេន សោ ភិក្ខុ “អម្ហាកំ អាចរិយំ បុច្ឆា”តិ បេសេតព្ពោ។ សចេ សោ បុន អាគន្ត្វា “តុម្ហាកំ អាចរិយោ សុត្តតោ នយតោ ឱលោកេត្វា ‘សតេកិច្ឆោ’តិ មំ អាហា”តិ វទតិ, តតោ តេន សោ “សាធុ សុដ្ឋុ យំ អាចរិយោ ភណតិ, តំ ករោហី”តិ វត្តព្ពោ។ អថ បនស្ស អាចរិយោ នត្ថិ, សទ្ធិំ ឧគ្គហិតត្ថេរោ បន អត្ថិ, តស្ស សន្តិកំ បេសេតព្ពោ “អម្ហេហិ សហ ឧគ្គហិតត្ថេរោ គណបាមោក្ខោ, តំ គន្ត្វា បុច្ឆា”តិ។ តេនបិ “សតេកិច្ឆោ”តិ វិនិច្ឆិតេ “សាធុ សុដ្ឋុ តស្ស វចនំ ករោហី”តិ វត្តព្ពោ។ អថ តស្ស សទ្ធិំ ឧគ្គហិតត្ថេរោបិ នត្ថិ, អន្តេវាសិកោ បណ្ឌិតោ អត្ថិ, តស្ស សន្តិកំ បេសេតព្ពោ “អសុកទហរំ គន្ត្វា បុច្ឆា”តិ។ តេនបិ “សតេកិច្ឆោ”តិ វិនិច្ឆិតេ “សាធុ សុដ្ឋុ តស្ស វចនំ ករោហី”តិ វត្តព្ពោ។ អថ ទហរស្សបិ បារាជិកច្ឆាយាវ ឧបដ្ឋាតិ, តេនបិ “បារាជិកោសី”តិ ន វត្តព្ពោ។ ទុល្លភោ ហិ ពុទ្ធុប្បាទោ, តតោ ទុល្លភតរា បព្ពជ្ជា ច ឧបសម្បទា ច។ ឯវំ បន វត្តព្ពោ “វិវិត្តំ ឱកាសំ សម្មជ្ជិត្វា ទិវាវិហារំ និសីទិត្វា សីលានិ វិសោធេត្វា ទ្វត្តិំសាការំ តាវ មនសិករោហី”តិ។ សចេ តស្ស អរោគំ សីលំ, កម្មដ្ឋានំ ឃដយតិ, សង្ខារា បាកដា ហុត្វា ឧបដ្ឋហន្តិ, ឧបចារប្បនាប្បត្តំ វិយ ចិត្តំ ឯកគ្គំ ហោតិ, ទិវសំ អតិក្កន្តម្បិ ន ជានាតិ, សោ ទិវសាតិក្កមេ ឧបដ្ឋានំ អាគតោ ឯវំ វត្តព្ពោ “កីទិសា តេ ចិត្តប្បវត្តី”តិ។ អារោចិតាយ ច ចិត្តបវត្តិយា វត្តព្ពោ “បព្ពជ្ជា នាម ចិត្តវិសុទ្ធត្ថាយ, អប្បមត្តោ សមណធម្មំ ករោហី”តិ។

យស្ស បន សីលំ ភិន្នំ ហោតិ, តស្ស កម្មដ្ឋានំ ន ឃដយតិ, បតោទាភិតុន្នំ វិយ ចិត្តំ វិកម្បតិ, វិប្បដិសារគ្គិនា ឌយ្ហតិ, តត្តបាសាណេ និសិន្នោ វិយ តង្ខណេយេវ វុដ្ឋាតិ។ សោ អាគតោ “កា តេ ចិត្តបវត្តី”តិ

បុច្ឆិតព្ពោ។ អារោចិតាយ ចិត្តបវត្តិយា “នត្ថិ លោកេ រហោ នាម បាបកម្មំ បកុព្ពតោ។ សព្ពបឋមញ្ហិ បាបំ ករោន្តោ អត្តនា ជានាតិ។ អថស្ស អារក្ខទេវតា បរចិត្តវិទូ សមណព្រាហ្មណា អញ្ញា ច ទេវតា ជានន្តិ, ត្វំយេវ ទានិ តវ សោត្ថិ បរិយេសាហី”តិ វត្តព្ពោ។ ឯវំ កតវីតិក្កមេនេវ ភិក្ខុនា សយមេវ អាគន្ត្វា អារោចិតេ បដិបជ្ជិតព្ពំ។

២៣៥. ឥទានិ យា សា បុព្ពេ វុត្តប្បភេទា ចោទនា, តស្សាយេវ សម្បត្តិវិបត្តិជាននត្ថំ អាទិមជ្ឈបរិយោសានាទីនំ វសេន វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ ។ សេយ្យថិទំ, ចោទនាយ កោ អាទិ, កិំ មជ្ឈេ, កិំ បរិយោសានំ? **ចោទនាយ** “អហំ តំ វត្តុកាមោ, ករោតុ មេ អាយស្មា ឱកាស”ន្តិ ឯវំ ឱកាសកម្មំ **អាទិ**។ ឱតិណ្ណេន វត្ថុនា ចោទេត្វា សារេត្វា វិនិច្ឆយោ **មជ្ឈេ**។ អាបត្តិយំ វា អនាបត្តិយំ វា បតិដ្ឋាបនេន សមថោ **បរិយោសានំ**។

ចោទនាយ កតិ មូលានិ, កតិ វត្ថូនិ, កតិ ភូមិយោ? ចោទនាយ ទ្វេ មូលានិ សមូលិកា វា អមូលិកា វា។ តីណិ វត្ថូនិ ទិដ្ឋំ សុតំ បរិសង្កិតំ។ បញ្ច ភូមិយោ កាលេន វក្ខាមិ, នោ អកាលេន, ភូតេន វក្ខាមិ, នោ អភូតេន, សណ្ហេន វក្ខាមិ, នោ ផរុសេន, អត្ថសំហិតេន វក្ខាមិ, នោ អនត្ថសំហិតេន, មេត្តចិត្តោ វក្ខាមិ, នោ ទោសន្តរោតិ។ ឥមាយ ច បន ចោទនាយ **ចោទកេន** បុគ្គលេន “បរិសុទ្ធកាយសមាចារោ នុ ខោម្ហី”តិអាទិនា (បរិ. ៤៣៦) នយេន ឧបាលិបញ្ចកេសុ វុត្តេសុ បន្នរសសុ ធម្មេសុ បតិដ្ឋាតព្ពំ។ **ចុទិតកេន** ទ្វីសុ ធម្មេសុ បតិដ្ឋាតព្ពំ សច្ចេ ច អកុប្បេ ចាតិ។

អនុវិជ្ជកេន (បរិ. ៣៦០) ច ចោទកោ បុច្ឆិតព្ពោ “យំ ខោ ត្វំ, អាវុសោ, ឥមំ ភិក្ខុំ ចោទេសិ, កិម្ហិ នំ ចោទេសិ, សីលវិបត្តិយា ចោទេសិ, អាចារវិបត្តិយា ចោទេសិ, ទិដ្ឋិវិបត្តិយា ចោទេសី”តិ។ សោ ចេ ឯវំ វទេយ្យ “សីលវិបត្តិយា វា ចោទេមិ, អាចារវិបត្តិយា វា ចោទេមិ, ទិដ្ឋិវិបត្តិយា វា ចោទេមី”តិ។ សោ ឯវមស្ស វចនីយោ “ជានាសិ បនាយស្មា សីលវិបត្តិំ, ជានាសិ អាចារវិបត្តិំ, ជានាសិ ទិដ្ឋិវិបត្តិ”ន្តិ។ សោ ចេ ឯវំ វទេយ្យ “ជានាមិ ខោ អហំ, អាវុសោ, សីលវិបត្តិំ, ជានាមិ អាចារវិបត្តិំ, ជានាមិ ទិដ្ឋិវិបត្តិ”ន្តិ។ សោ ឯវមស្ស វចនីយោ “កតមា បនាវុសោ, សីលវិបត្តិ, កតមា អាចារវិបត្តិ, កតមា ទិដ្ឋិវិបត្តី”តិ? សោ ចេ ឯវំ វទេយ្យ “ចត្តារិ បារាជិកានិ តេរស សង្ឃាទិសេសា, អយំ សីលវិបត្តិ។ ថុល្លច្ចយំ បាចិត្តិយំ បាដិទេសនីយំ ទុក្កដំ ទុព្ភាសិតំ, អយំ អាចារវិបត្តិ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ អន្តគ្គាហិកា ទិដ្ឋិ, អយំ ទិដ្ឋិវិបត្តី”តិ។

សោ ឯវមស្ស វចនីយោ “យំ ខោ ត្វំ, អាវុសោ, ឥមំ ភិក្ខុំ ចោទេសិ, ទិដ្ឋេន វា ចោទេសិ, សុតេន វា ចោទេសិ, បរិសង្កាយ វា ចោទេសី”តិ ។ សោ ចេ ឯវំ វទេយ្យ “ទិដ្ឋេន វា ចោទេមិ, សុតេន វា ចោទេមិ, បរិសង្កាយ វា ចោទេមី”តិ។ សោ ឯវមស្ស វចនីយោ “យំ ខោ ត្វំ, អាវុសោ, ឥមំ ភិក្ខុំ ទិដ្ឋេន ចោទេសិ, កិំ តេ ទិដ្ឋំ, កិន្តិ តេ ទិដ្ឋំ, កទា តេ ទិដ្ឋំ, កត្ថ តេ ទិដ្ឋំ, បារាជិកំ អជ្ឈាបជ្ជន្តោ ទិដ្ឋោ, សង្ឃាទិសេសំ អជ្ឈាបជ្ជន្តោ ទិដ្ឋោ, ថុល្លច្ចយំ បាចិត្តិយំ បាដិទេសនីយំ ទុក្កដំ ទុព្ភាសិតំ អជ្ឈាបជ្ជន្តោ ទិដ្ឋោ, កត្ថ ចាយំ ភិក្ខុ អហោសិ, កត្ថ ច ត្វំ ករោសិ, កិញ្ច ត្វំ ករោសិ, កិំ អយំ ភិក្ខុ ករោតី”តិ?

សោ ចេ ឯវំ វទេយ្យ “ន ខោ អហំ, អាវុសោ, ឥមំ ភិក្ខុំ ទិដ្ឋេន ចោទេមិ, អបិច សុតេន ចោទេមី”តិ។ សោ ឯវមស្ស វចនីយោ “យំ ខោ ត្វំ, អាវុសោ, ឥមំ ភិក្ខុំ សុតេន ចោទេសិ, កិំ តេ សុតំ, កិន្តិ តេ សុតំ, កទា តេ សុតំ, កត្ថ តេ សុតំ, បារាជិកំ អជ្ឈាបន្នោតិ សុតំ, សង្ឃាទិសេសំ អជ្ឈាបន្នោតិ សុតំ, ថុល្លច្ចយំ បាចិត្តិយំ បាដិទេសនីយំ ទុក្កដំ ទុព្ភាសិតំ អជ្ឈាបន្នោតិ សុតំ, ភិក្ខុស្ស សុតំ, ភិក្ខុនិយា សុតំ, សិក្ខមានាយ សុតំ, សាមណេរស្ស សុតំ, សាមណេរិយា សុតំ, ឧបាសកស្ស សុតំ, ឧបាសិកាយ សុតំ, រាជូនំ សុតំ, រាជមហាមត្តានំ សុតំ, តិត្ថិយានំ សុតំ, តិត្ថិយសាវកានំ សុត”ន្តិ។

សោ ចេ ឯវំ វទេយ្យ “ន ខោ អហំ, អាវុសោ, ឥមំ ភិក្ខុំ សុតេន ចោទេមិ, អបិច បរិសង្កាយ ចោទេមី”តិ។ សោ ឯវមស្ស វចនីយោ “យំ ខោ ត្វំ, អាវុសោ, ឥមំ ភិក្ខុំ បរិសង្កាយ ចោទេសិ, កិំ បរិសង្កសិ, កិន្តិ បរិសង្កសិ, កទា បរិសង្កសិ, កត្ថ បរិសង្កសិ? បារាជិកំ ធម្មំ អជ្ឈាបន្នោតិ បរិសង្កសិ, សង្ឃាទិសេសំ ថុល្លច្ចយំ បាចិត្តិយំ បាដិទេសនីយំ ទុក្កដំ ទុព្ភាសិតំ អជ្ឈាបន្នោតិ បរិសង្កសិ, ភិក្ខុស្ស សុត្វា បរិសង្កសិ, ភិក្ខុនិយា សុត្វា…បេ… តិត្ថិយសាវកានំ សុត្វា បរិសង្កសី”តិ។

ទិដ្ឋំ ទិដ្ឋេន សមេតិ, ទិដ្ឋេន សំសន្ទតេ ទិដ្ឋំ;
ទិដ្ឋំ បដិច្ច ន ឧបេតិ, អសុទ្ធបរិសង្កិតោ;
សោ បុគ្គលោ បដិញ្ញាយ, កាតព្ពោ តេនុបោសថោ។

សុតំ សុតេន សមេតិ, សុតេន សំសន្ទតេ សុតំ;
សុតំ បដិច្ច ន ឧបេតិ, អសុទ្ធបរិសង្កិតោ;
សោ បុគ្គលោ បដិញ្ញាយ, កាតព្ពោ តេនុបោសថោ។

មុតំ មុតេន សមេតិ, មុតេន សំសន្ទតេ មុតំ;
មុតំ បដិច្ច ន ឧបេតិ, អសុទ្ធបរិសង្កិតោ;
សោ បុគ្គលោ បដិញ្ញាយ, កាតព្ពោ តេនុបោសថោ។

បដិញ្ញា លជ្ជីសុ កតា, អលជ្ជីសុ ឯវំ ន វិជ្ជតិ;
ពហុម្បិ អលជ្ជី ភាសេយ្យ, វត្តានុសន្ធិតេន ការយេតិ។ (បរិ. ៣៥៩);

អបិចេត្ថ សង្គាមាវចរេន ភិក្ខុនា សង្ឃំ ឧបសង្កមន្តេន នីចចិត្តេន សង្ឃោ ឧបសង្កមិតព្ពោ រជោហរណសមេន ចិត្តេន, អាសនកុសលេន ភវិតព្ពំ និសជ្ជកុសលេន, ថេរេ ភិក្ខូ អនុបខជ្ជន្តេន នវេ ភិក្ខូ អាសនេន អប្បដិពាហន្តេន យថាបតិរូបេ អាសនេ និសីទិតព្ពំ, អនានាកថិកេន ភវិតព្ពំ អតិរច្ឆានកថិកេន, សាមំ វា ធម្មោ ភាសិតព្ពោ, បរោ វា អជ្ឈេសិតព្ពោ, អរិយោ វា តុណ្ហីភាវោ នាតិមញ្ញិតព្ពោ។

សង្ឃេន អនុមតេន បុគ្គលេន អនុវិជ្ជកេន អនុវិជ្ជិតុកាមេន ន ឧបជ្ឈាយោ បុច្ឆិតព្ពោ, ន អាចរិយោ បុច្ឆិតព្ពោ, ន សទ្ធិវិហារិកោ បុច្ឆិតព្ពោ, ន អន្តេវាសិកោ បុច្ឆិតព្ពោ, ន សមានុបជ្ឈាយកោ បុច្ឆិតព្ពោ, ន សមានាចរិយកោ បុច្ឆិតព្ពោ, ន ជាតិ បុច្ឆិតព្ពា, ន នាមំ បុច្ឆិតព្ពំ, ន គោត្តំ បុច្ឆិតព្ពំ, ន អាគមោ បុច្ឆិតព្ពោ, ន កុលបទេសោ បុច្ឆិតព្ពោ, ន ជាតិភូមិ បុច្ឆិតព្ពា។ តំ កិការណា? អត្រស្ស បេមំ វា ទោសោ វា, បេមេ វា សតិ ទោសេ វា ឆន្ទាបិ គច្ឆេយ្យ ទោសាបិ គច្ឆេយ្យ មោហាបិ គច្ឆេយ្យ ភយាបិ គច្ឆេយ្យាតិ។

សង្ឃេន អនុមតេន បុគ្គលេន អនុវិជ្ជកេន អនុវិជ្ជិតុកាមេន សង្ឃគរុកេន ភវិតព្ពំ, នោ បុគ្គលគរុកេន, សទ្ធម្មគរុកេន ភវិតព្ពំ, នោ អាមិសគរុកេន, អត្ថវសិកេន ភវិតព្ពំ, នោ បរិសកប្បិកេន, កាលេន អនុវិជ្ជិតព្ពំ, នោ អកាលេន, ភូតេន អនុវិជ្ជិតព្ពំ, នោ អភូតេន, សណ្ហេន អនុវិជ្ជិតព្ពំ, នោ ផរុសេន, អត្ថសំហិតេន អនុវិជ្ជិតព្ពំ, នោ អនត្ថសំហិតេន, មេត្តចិត្តេន អនុវិជ្ជិតព្ពំ, នោ ទោសន្តរេន, ន ឧបកណ្ណកជប្បិនា ភវិតព្ពំ, ន ជិម្ហំ បេក្ខិតព្ពំ, ន អក្ខិ និខណិតព្ពំ, ន ភមុកំ ឧក្ខិបិតព្ពំ, ន សីសំ ឧក្ខិបិតព្ពំ, ន ហត្ថវិការោ កាតព្ពោ, ន ហត្ថមុទ្ទា ទស្សេតព្ពា។

អាសនកុសលេន ភវិតព្ពំ និសជ្ជកុសលេន, យុគមត្តំ បេក្ខន្តេន អត្ថំ អនុវិធិយន្តេន សកេ អាសនេ និសីទិតព្ពំ, ន ច អាសនា វុដ្ឋាតព្ពំ, ន វីតិហាតព្ពំ, ន កុម្មគ្គោ សេវិតព្ពោ, ន ពាហាវិក្ខេបកំ ភណិតព្ពំ, អតុរិតេន ភវិតព្ពំ អសាហសិកេន, អចណ្ឌិកតេន ភវិតព្ពំ វចនក្ខមេន, មេត្តចិត្តេន ភវិតព្ពំ ហិតានុកម្បិនា, ការុណិកេន ភវិតព្ពំ ហិតបរិសក្កិនា, អសម្ផប្បលាបិនា ភវិតព្ពំ បរិយន្តភាណិនា, អវេរវសិកេន ភវិតព្ពំ អនសុរុត្តេន, អត្តា បរិគ្គហេតព្ពោ, បរោ បរិគ្គហេតព្ពោ, ចោទកោ បរិគ្គហេតព្ពោ, ចុទិតកោ បរិគ្គហេតព្ពោ, អធម្មចោទកោ បរិគ្គហេតព្ពោ, អធម្មចុទិតកោ បរិគ្គហេតព្ពោ, ធម្មចោទកោ បរិគ្គហេតព្ពោ, ធម្មចុទិតកោ បរិគ្គហេតព្ពោ, វុត្តំ អហាបេន្តេន អវុត្តំ អប្បកាសេន្តេន ឱតិណ្ណានិ បទព្យញ្ជនានិ សាធុកំ ឧគ្គហេត្វា បរោ បរិបុច្ឆិត្វា យថាបដិញ្ញាយ ការេតព្ពោ, មន្ទោ ហាសេតព្ពោ, ភីរុ អស្សាសេតព្ពោ, ចណ្ឌោ និសេធេតព្ពោ, អសុចិ វិភាវេតព្ពោ, ឧជុមទ្ទវេន ន ឆន្ទាគតិ គន្តព្ពា, ន ទោសាគតិ គន្តព្ពា, ន មោហាគតិ គន្តព្ពា, ន ភយាគតិ គន្តព្ពា, មជ្ឈត្តេន ភវិតព្ពំ ធម្មេសុ ច បុគ្គលេសុ ច, ឯវញ្ច បន អនុវិជ្ជកោ អនុវិជ្ជមានោ សត្ថុ ចេវ សាសនករោ ហោតិ, វិញ្ញូនញ្ច សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ចាតិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

ចោទនាទិវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

៣២. គរុកាបត្តិវុដ្ឋានវិនិច្ឆយកថា

២៣៦. គរុកាបត្តិវុដ្ឋានន្តិ បរិវាសមានត្តាទីហិ វិនយកម្មេហិ គរុកាបត្តិតោ វុដ្ឋានំ។ តត្ថ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ១០២) តិវិធោ បរិវាសោ បដិច្ឆន្នបរិវាសោ សុទ្ធន្តបរិវាសោ សមោធានបរិវាសោតិ។ តេសុ **បដិច្ឆន្នបរិវាសោ** តាវ យថាបដិច្ឆន្នាយ អាបត្តិយា ទាតព្ពោ។ កស្សចិ ហិ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នា អាបត្តិ ហោតិ, កស្សចិ ទ្វីហប្បដិច្ឆន្នា, កស្សចិ ឯកាបត្តិ ហោតិ, កស្សចិ ទ្វេ តិស្សោ តតុត្តរិ វា។ តស្មា បដិច្ឆន្នបរិវាសំ ទេន្តេន បឋមំ តាវ បដិច្ឆន្នភាវោ ជានិតព្ពោ។ អយញ្ហិ អាបត្តិ នាម ទសហាការេហិ បដិច្ឆន្នា ហោតិ។

តត្រាយំ មាតិកា – អាបត្តិ ច ហោតិ អាបត្តិសញ្ញី ច, បកតត្តោ ច ហោតិ បកតត្តសញ្ញី ច, អនន្តរាយិកោ ច ហោតិ អនន្តរាយិកសញ្ញី ច, បហុ ច ហោតិ បហុសញ្ញី ច, ឆាទេតុកាមោ ច ហោតិ ឆាទេតិ ចាតិ។ តត្ថ **អាបត្តិ ច ហោតិ អាបត្តិសញ្ញី ចា**តិ យំ អាបន្នោ, សា អាបត្តិយេវ ហោតិ, សោបិ ច តត្ថ អាបត្តិសញ្ញីយេវ។ ឥតិ ជានន្តោ ឆាទេតិ, ឆន្នា ហោតិ, អថ បនាយំ តត្ថ អនាបត្តិសញ្ញី, អច្ឆន្នា ហោតិ។ អនាបត្តិ បន អាបត្តិសញ្ញាយបិ អនាបត្តិសញ្ញាយបិ ឆាទេន្តេន អច្ឆាទិតាវ ហោតិ, លហុកំ វា គរុកាតិ គរុកំ វា លហុកាតិ ឆាទេតិ, អលជ្ជិបក្ខេ តិដ្ឋតិ, អាបត្តិ បន អច្ឆន្នា ហោតិ, គរុកំ លហុកាតិ មញ្ញមានោ ទេសេតិ, នេវ ទេសិតា ហោតិ, ន ឆន្នា, គរុកំ វា គរុកាតិ ញត្វា ឆាទេតិ, ឆន្នា ហោតិ, គរុកលហុកភាវំ ន ជានាតិ, អាបត្តឹ ឆាទេមីតិ ឆាទេតិ, ឆន្នាវ ហោតិ។

បកតត្តោតិ តិវិធំ ឧក្ខេបនីយកម្មំ អកតោ។ សោ ចេ បកតត្តសញ្ញី ហុត្វា ឆាទេតិ, ឆន្នា ហោតិ។ អថ “មយ្ហំ សង្ឃេន កម្មំ កត”ន្តិ អបកតត្តសញ្ញី ហុត្វា ឆាទេតិ, អច្ឆន្នា ហោតិ។ អបកតត្តេន បន បកតត្តសញ្ញិនា វា អបកតត្តសញ្ញិនា វា ឆាទិតាបិ អច្ឆន្នាវ ហោតិ។ វុត្តម្បិ ចេតំ –

> “អាបជ្ជតិ គរុកំ សាវសេសំ,
> ឆាទេតិ អនាទរិយំ បដិច្ច;
> ន ភិក្ខុនី នោ ច ផុសេយ្យ វជ្ជំ,
> បញ្ហា មេសា កុសលេហិ ចិន្តិតា”តិ។ (បរិ. ៤៨១) –

អយញ្ហិ បញ្ហោ ឧក្ខិត្តកេន កថិតោ។

អនន្តរាយិកោតិ យស្ស ទសសុ អន្តរាយេសុ ឯកោបិ នត្ថិ, សោ ចេ អនន្តរាយិកសញ្ញី ហុត្វា ឆាទេតិ, ឆន្នា ហោតិ។ សចេបិ សោ ភីរុជាតិកតាយ អន្ធការេ អមនុស្សចណ្ឌមិគភយេន អន្តរាយិកសញ្ញី ហុត្វា ឆាទេតិ, អច្ឆន្នាវ ហោតិ។ យស្សបិ បព្ពតវិហារេ វសន្តស្ស កន្ទរំ វា នទី វា អតិក្កមិត្វា អារោចេតព្ពំ ហោតិ, អន្តរាមគ្គេ ច ចណ្ឌវាឡអមនុស្សាទិភយំ អត្ថិ, មគ្គេ អជគរា និបជ្ជន្តិ, នទី បូរា ហោតិ, ឯតស្មឹ បន សតិយេវ អន្តរាយេ អន្តរាយិកសញ្ញី ឆាទេតិ, អច្ឆន្នា ហោតិ។ អន្តរាយិកស្ស បន អន្តរាយិកសញ្ញាយ ឆាទយតោ អច្ឆន្នាវ។

បហូតិ សោ សក្កោតិ ភិក្ខុនោ សន្តិកំ គន្តុញ្ចេវ អារោចេតុញ្ច, សោ ចេ បហុសញ្ញី ហុត្វា ឆាទេតិ, ឆន្នា ហោតិ។ សចស្ស មុខេ អប្បមត្តកោ គណ្ឌោ វា ហោតិ, ហនុកវាតោ វា វិជ្ឈតិ, ទន្តោ វា រុជ្ជតិ, ភិក្ខា វា មន្ទា លទ្ធា ហោតិ, តាវតកេន បន នេវ វត្តុំ ន សក្កោតិ, ន គន្តុំ, អបិច ខោ “ន សក្កោមី”តិ សញ្ញី ហោតិ, អយំ បហុ ហុត្វា អប្បហុសញ្ញី នាម។ ឥមិនា ឆាទិតាបិ អច្ឆាទិតា។ អប្បហុនា បន វត្តុំ វា គន្តុំ វា អសមត្ថេន បហុសញ្ញិនា វា អប្បហុសញ្ញិនា វា ឆាទិតា ហោតិ, អច្ឆាទិតាវ។

ឆាទេតុកាមោ ច ហោតិ ឆាទេតិ ចាតិ ឥទំ ឧត្តានត្ថមេវ។ សចេ បន “ឆាទេស្សាមី”តិ ធុរនិក្ខេបំ កត្វា បុរេភត្តេ វា បច្ឆាភត្តេ វា បឋមយាមាទីសុ វា លជ្ជិធម្មំ ឱក្កមិត្វា អន្តោអរុណេយេវ អារោចេតិ, អយំ **ឆាទេតុកាមោ ន ឆាទេតិ** នាម។ យស្ស បន អភិក្ខុកេ ឋានេ វសន្តស្ស អាបជ្ជិត្វា សភាគស្ស ភិក្ខុនោ អាគមនំ អាគមេន្តស្ស, សភាគស្ស សន្តិកំ វា គច្ឆន្តស្ស អឌ្ឍមាសោបិ មាសោបិ អតិក្កមតិ, អយំ **ន ឆាទេតុកាមោ ឆាទេតិ** នាម, អយម្បិ អច្ឆន្នាវ ហោតិ។ យោ បន អាបន្នមត្តោវ អគ្គឹ អក្កន្តបុរិសោ វិយ សហសា បក្កមិត្វា សភាគដ្ឋានំ គន្ត្វា អាវិករោតិ, អយំ **ន ឆាទេតុកាមោវ ន ឆាទេតិ** នាម។ សចេ បន សភាគំ ទិស្វាបិ “អយំ មេ ឧបជ្ឈាយោ វា អាចរិយោ វា”តិ លជ្ជាយ នារោចេតិ, ឆន្នាវ ហោតិ អាបត្តិ។ ឧបជ្ឈាយាទិភាវោ ហិ ឥធ អប្បមាណំ, អវេរិសភាគមត្តមេវ បមាណំ។ តស្មា អវេរិសភាគស្ស សន្តិកេ អារោចេតព្ពា។ យោ បន វិសភាគោ ហោតិ សុត្វា បកាសេតុកាមោ, ឯវរូបស្ស ឧបជ្ឈាយស្សបិ សន្តិកេ ន អារោចេតព្ពា។

តត្ថ បុរេភត្តំ វា អាបត្តិំ អាបន្នោ ហោតុ បច្ឆាភត្តំ វា ទិវា វា រត្តិំ វា, យាវ អរុណំ ន ឧគ្គច្ឆតិ, តាវ អារោចេតព្ពំ។ ឧទ្ធស្តេ អរុណេ បដិច្ឆន្នា ហោតិ, បដិច្ឆាទនបច្ចយា ច ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ, សភាគសង្ឃាទិសេសំ អាបន្នស្ស បន សន្តិកេ អាវិកាតុំ ន វដ្ដតិ។ សចេ អាវិករោតិ, អាបត្តិ អាវិកតា ហោតិ, ទុក្កដា បន ន មុច្ចតិ។ តស្មា សុទ្ធស្ស សន្តិកេ អាវិកាតព្ពា។ អាវិករោន្តោ ច "តុយ្ហំ សន្តិកេ ឯកំ អាបត្តិំ អាវិករោមី"តិ វា "អាចិក្ខាមី"តិ វា អារោចេមី"តិ វា "មម ឯកំ អាបត្តិំ អាបន្នភាវំ ជានាហី"តិ វា វទតុ, "ឯកំ គរុកាបត្តិំ អាវិករោមី"តិអាទិនា វា នយេន វទតុ, សព្ពេហិបិ អាការេហិ អប្បដិច្ឆន្នាវ ហោតីតិ **កុរុន្ទិយំ** វុត្តំ។ សចេ បន "លហុកាបត្តិំ អាវិករោមី"តិអាទិនា នយេន វទតិ, បដិច្ឆន្នាវ ហោតិ។ វត្ថុំ អារោចេតិ, អាបត្តិំ អារោចេតិ, ឧភយំ អារោចេតិ, តិវិធេនបិ អារោចិតាវ ហោតិ។

២៣៧. ឥតិ ឥមានិ ទស ការណានិ ឧបបរិក្ខិត្វា បដិច្ឆន្នបរិវាសំ ទេន្តេន បឋមមេវ បដិច្ឆន្នភាវោ ជានិតព្ពោ, តតោ បដិច្ឆន្នទិវសេ ច អាបត្តិយោ ច សល្លក្ខេត្វា សចេ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នា ហោតិ, "អហំ, ភន្តេ, ឯកំ អាបត្តិំ អាបជ្ជិំ សញ្ចេតនិកំ សុក្កវិស្សដ្ឋិំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្ន"ន្តិ ឯវំ យាចាបេត្វា **ខន្ធកេ** (ចូឡវ. ៩៨) អាគតនយេនេវ កម្មវាចំ វត្វា បរិវាសោ ទាតព្ពោ។ អថ ទ្វីហតីហាទិបដិច្ឆន្នា ហោតិ, "ទ្វីហប្បដិច្ឆន្នំ, តីហប្បដិច្ឆន្នំ, ចតូហប្បដិច្ឆន្នំ, បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នំ...បេ.... ចុទ្ទសាហប្បដិច្ឆន្ន"ន្តិ ឯវំ យាវ ចុទ្ទសទិវសានិ ទិវសវសេន យោជនា កាតព្ពា, បញ្ចទសទិវសបដិច្ឆន្នាយ "បក្ខបដិច្ឆន្ន"ន្តិ យោជនា កាតព្ពា។ តតោ យាវ ឯកូនតីសតិមោ ទិវសោ, តាវ "អតិរេកបក្ខបដិច្ឆន្ន"ន្តិ, តតោ "មាសបដិច្ឆន្នំ, អតិរេកមាសបដិច្ឆន្នំ, ទ្វេមាសបដិច្ឆន្នំ, អតិរេកទ្វេមាសបដិច្ឆន្នំ, តេមាស...បេ.... អតិរេកឯកាទសមាសបដិច្ឆន្ន"ន្តិ ឯវំ យោជនា កាតព្ពា។ សំវច្ឆរេ បុណ្ណេ "ឯកសំវច្ឆរបដិច្ឆន្ន"ន្តិ, តតោ បរំ "អតិរេកសំវច្ឆរំ, ទ្វេសំវច្ឆរ"ន្តិ ឯវំ យាវ "សដ្ឋិសំវច្ឆរំ, អតិរេកសដ្ឋិសំវច្ឆរបដិច្ឆន្ន"ន្តិ វា តតោ វា ភិយ្យោបិ វត្វា យោជនា កាតព្ពា។

សចេ បន ទ្វេ តិស្សោ តទុត្តរិ វា អាបត្តិយោ ហោន្តិ, យថា "ឯកំ អាបត្តិ"ន្តិ វុត្តំ, ឯវំ "ទ្វេ អាបត្តិយោ, តិស្សោ អាបត្តិយោ"តិ វត្តព្ពំ។ តតោ បរំ បន សតំ វា ហោតុ សហស្សំ វា , "សម្ពហុលា"តិ វត្តុំ វដ្ដតិ។ នានាវត្ថុកាសុបិ "អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិំ ឯកំ សុក្កវិស្សដ្ឋិំ, ឯកំ កាយសំសគ្គំ, ឯកំ ទុដ្ឋុល្លវាចំ, ឯកំ អត្តកាមំ, ឯកំ សញ្ចរិត្តំ, ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ"តិ ឯវំ គណនវសេន វា "អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិំ នានាវត្ថុកា ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ"តិ ឯវំ វត្ថុកិត្តនវសេន វា "អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ"តិ ឯវំ នាមមត្តវសេន វា យោជនា កាតព្ពា។ តត្ថ នាមំ ទុវិធំ សជាតិសាធារណំ សព្ពសាធារណញ្ច។ តត្ថ សង្ឃាទិសេសោតិ **សជាតិសាធារណំ**។ អាបត្តីតិ **សព្ពសាធារណំ**។ តស្មា "សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ"តិ ឯវំ **សព្ពសាធារណនាមវសេនបិ** វដ្ដតិ។ ឥទញ្ហិ បរិវាសាទិវិនយកម្មំ **វត្ថុវសេន គោត្តវសេន នាមវសេន អាបត្តិវសេន ច** កាតុំ វដ្ដតិយេវ។

តត្ថ សុក្កវិស្សដ្ឋីតិ **វត្ថុ** ចេវ **គោត្តញ្ច**។ សង្ឃាទិសេសោតិ **នាមញ្ចេវ អាបត្តិ** ច។ តត្ថ "សុក្កវិស្សដ្ឋិំ កាយសំសគ្គ"ន្តិអាទិនា វចនេនបិ "នានាវត្ថុកាយោ"តិ វចនេនបិ វត្ថុ ចេវ គោត្តញ្ច គហិតំ ហោតិ។ "សង្ឃាទិសេសោ"តិ វចនេនបិ "អាបត្តិយោ"តិ វចនេនបិ នាមញ្ចេវ អាបត្តិ ច គហិតា ហោតិ។ តស្មា ឯតេសុ យស្ស កស្សចិ វសេន កម្មវាចា កាតព្ពា។ ឥធ បន សព្ពាបត្តីនំ សាធារណវសេន សម្ពហុលនយេនេវ ច សព្ពត្ថ កម្មវាចំ យោជេត្វា ទស្សយិស្សាម។ ឯកញ្ហិ អាបត្តិំ អាបជ្ជិត្វា "សម្ពហុលា"តិ វិនយកម្មំ ករោន្តស្សបិ វុដ្ឋាតិ ឯកំ វិនា សម្ពហុលានំ អភាវតោ។ សម្ពហុលា បន អាបជ្ជិត្វា "ឯកំ អាបជ្ជិ"ន្តិ ករោន្តស្ស ន វុដ្ឋាតិ, តស្មា សម្ពហុលនយេនេវ យោជយិស្សាម។ សេយ្យថិទំ – បដិច្ឆន្នបរិវាសំ ទេន្តេន សចេ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នា អាបត្តិ ហោតិ។

> "អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចាមិ។ អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, ទុតិយម្បិ, ភន្តេ, សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចាមិ។ អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ , តតិយម្បិ, ភន្តេ, សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចាមីតិ –

ឯវំ តិក្ខត្តុំ យាចាបេត្វា –

> "សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចតិ,

យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ ទទេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

"សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសស្ស ទានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

"ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ...បេ.... តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ...បេ....។

"ទិន្នោ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសោ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី"តិ –

ឯវំ យោ យោ អាបន្នោ ហោតិ, តស្ស តស្ស នាមំ គហេត្វា កម្មវាចា កាតព្ពា។

កម្មវាចាបរិយោសានេ ច តេន ភិក្ខុនា មាឡកសីមាយមេវ "បរិវាសំ សមាទិយាមិ, វត្តំ សមាទិយាមី"តិ វត្តំ សមាទាតព្ពំ, សមាទិយិត្វា តត្ថេវ សង្ឃស្ស អារោចេតព្ពំ។ អារោចេន្តេន ច –

"អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវសាមិ, វេទិយាមហំ, ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេតូ"តិ –

ឯវំ អារោចេតព្ពំ។ ឥមញ្ច អត្ថំ គហេត្វា យាយ កាយចិ វាចាយ អារោចេតុំ វដ្ដតិយេវ។

អារោចេត្វា (ចូឡវ. អដ្ឋ. ១០២) សចេ និក្ខិបិតុកាមោ ហោតិ, "បរិវាសំ និក្ខិបាមិ, វត្តំ និក្ខិបាមី"តិ និក្ខិបិតព្ពំ។ ឯកបទេនបិ ចេត្ថ និក្ខិត្តោ ហោតិ បរិវាសោ, ទ្វីហិ បន សុនិក្ខិត្តោយេវ។ សមាទានេបិ ឯសេវ នយោ។ និក្ខិត្តកាលតោ បដ្ឋាយ បកតត្តដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ។ មាឡកតោ ភិក្ខូសុ និក្ខន្តេសុ ឯកស្សបិ សន្តិកេ និក្ខិបិតុំ វដ្ដតិ, មាឡកតោ និក្ខមិត្វា សតី បដិលភន្តេន សហគច្ឆន្តស្ស សន្តិកេ និក្ខិបិតព្ពំ។ សចេ សោបិ បក្កន្តោ, អញ្ញស្ស យស្ស មាឡកេ នារោចិតំ, តស្ស អារោចេត្វា និក្ខិបិតព្ពំ។ អារោចេន្តេន ច អវសានេ "វេទិយតីតិ មំ អាយស្មា ធារេតូ"តិ វត្តព្ពំ។ ទ្វិន្នំ អារោចេន្តេន "អាយស្មន្តា ធារេន្តូ"តិ, តិណ្ណំ អារោចេន្តេន "អាយស្មន្តោ ធារេន្តូ"តិ វត្តព្ពំ។ សចេ អប្បភិក្ខុកោ វិហារោ ហោតិ, សភាគា ភិក្ខូ វសន្តិ, វត្តំ អនិក្ខិបិត្វា វិហារេយេវ រត្តិបរិគ្គហោ កាតព្ពោ។ អថ ន សក្កា សោធេតុំ, វុត្តនយេនេវ វត្តំ និក្ខិបិត្វា បច្ចូសសមយេ ឯកេន ភិក្ខុនា សទ្ធិំ បរិក្ខិត្តស្ស វិហារស្ស បរិក្ខេបតោ, អបរិក្ខិត្តស្ស វិហារស្ស បរិក្ខេបារហដ្ឋានតោ ទ្វេ លេឌ្ឌុបាតេ អតិក្កមិត្វា មហាមគ្គតោ ឱក្កម្ម គុម្ពេន វា វតិយា វា បដិច្ឆន្នដ្ឋានេ និសីទិតព្ពំ, អន្តោអរុណេយេវ វុត្តនយេន វត្តំ សមាទិយិត្វា អារោចេតព្ពំ។ អារោចេន្តេន សចេ នវកតរោ ហោតិ, "អាវុសោ"តិ វត្តព្ពំ។ សចេ វុឌ្ឍតរោ, "ភន្តេ"តិ វត្តព្ពំ។ សចេ អញ្ញោ កោចិ ភិក្ខុ កេនចិទេវ ករណីយេន តំ ឋានំ អាគច្ឆតិ, សចេ ឯស តំ បស្សតិ, សទ្ទំ វាស្ស សុណាតិ, អារោចេតព្ពំ, អនារោចេន្តស្ស រត្តិច្ឆេទោ ចេវ វត្តភេទោ ច។ អថ ទ្វាទសហត្ថំ ឧបចារំ ឱក្កមិត្វា អជានន្តស្សេវ គច្ឆតិ, រត្តិច្ឆេទោ ហោតិយេវ, វត្តភេទោ បន នត្ថិ, ឧគ្គតេ អរុណេ វត្តំ និក្ខិបិតព្ពំ។ សចេ សោ ភិក្ខុ កេនចិទេវ ករណីយេន បក្កន្តោ ហោតិ, យំ អញ្ញំ សព្ពបឋមំ បស្សតិ, តស្ស អារោចេត្វា និក្ខិបិតព្ពំ។ វិហារំ គន្ត្វាបិ យំ បឋមំ បស្សតិ, តស្ស អារោចេត្វា និក្ខិបិតព្ពំ។ អយំ **និក្ខិត្តវត្តស្ស បរិហារោ**។

២៣៨. ឯវំ យត្តកានិ ទិវសានិ អាបត្តិ បដិច្ឆន្នា ហោតិ, តត្តកានិ តតោ អធិកតរានិ វា កុក្កុច្ចវិនោទនត្ថាយ បរិវសិត្វា សង្ឃំ ឧបសង្កមិត្វា វត្តំ សមាទិយិត្វា មានត្តំ យាចិតព្ពំ។ អយញ្ហិ វត្តេ សមាទិន្នេ ឯវ មានត្តារហោ ហោតិ និក្ខិត្តវត្តេន បរិវុត្ថត្តា។ អនិក្ខិត្តវត្តស្ស បន បុន សមាទានកិច្ចំ នត្ថិ។ សោ ហិ បដិច្ឆន្នទិវសាតិក្កមេនេវ មានត្តារហោ ហោតិ, តស្មា តស្ស មានត្តំ ទាតព្ពមេវ។ តំ ទេន្តេន –

"អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ

ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ, ភន្តេ, បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចាមិ។ អហំ, ភន្តេ...បេ.... សោហំ បរិវុត្ថបរិវាសោ, ទុតិយម្បិ, ភន្តេ, សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចាមិ។ អហំ, ភន្តេ...បេ.... សោហំ បរិវុត្ថបរិវាសោ, តតិយម្បិ, ភន្តេ, សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចាមី''តិ –

ឯវំ តិក្ខត្តុំ យាចាបេត្វា –

''សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ ទទេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

''សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តស្ស ទានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

''ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ...បេ.... តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ...បេ....។

''ទិន្នំ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី''តិ –

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្ពា។

កម្មវាចាបរិយោសានេ ច តេន ភិក្ខុនា មាឡកសីមាយមេវ ''មានត្តំ សមាទិយាមិ, វត្តំ សមាទិយាមី''តិ វត្តំ សមាទាតព្ពំ, សមាទិយិត្វា តត្ថេវ សង្ឃស្ស អារោចេតព្ពំ។ អារោចេន្តេន ច –

''អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចិំ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិំ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ មានត្តំ ចរាមិ, វេទិយាមហំ ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេតូ''តិ –

ឯវំ អារោចេតព្ពំ។ ឥមញ្ច បន អត្ថំ គហេត្វា យាយ កាយចិ វាចាយ អារោចេតុំ វដ្ដតិយេវ។

អារោចេត្វា សចេ និក្ខិបិតុកាមោ ហោតិ, ''មានត្តំ និក្ខិបាមិ, វត្តំ និក្ខិបាមី''តិ សង្ឃមជ្ឈេ និក្ខិបិតព្ពំ។ មាឡកតោ ភិក្ខូសុ និក្ខន្តេសុ ឯកស្សាបិ សន្តិកេ និក្ខិបិតុំ វដ្ដតិ។ មាឡកតោ និក្ខមិត្វា សតី បដិលភន្តេន សហគច្ឆន្តស្ស សន្តិកេ និក្ខិបិតព្ពំ។ សចេ សោបិ បក្កន្តោ, អញ្ញស្ស យស្ស មាឡកេ នារោចិតំ, តស្ស អារោចេត្វា និក្ខិបិតព្ពំ។ អារោចេន្តេន បន អវសានេ ''វេទិយតីតិ មំ អាយស្មា ធារេតូ''តិ វត្តព្ពំ។ ទ្វិន្នំ អារោចេន្តេន ''អាយស្មន្តា ធារេន្តូ''តិ, តិណ្ណំ អារោចេន្តេន ''អាយស្មន្តោ ធារេន្តូ''តិ វត្តព្ពំ។ និក្ខិត្តកាលតោ បដ្ឋាយ បកតត្តដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ។ សចេ អប្បភិក្ខុកោ វិហារោ ហោតិ, សភាគា ភិក្ខូ វសន្តិ, វត្តំ អនិក្ខិបិត្វា អន្តោវិហារេយេវ រត្តិយោ គណេតព្ពា។ អថ ន សក្កា សោធេតុំ, វុត្តនយេនេវ វត្តំ និក្ខិបិត្វា បច្ចូសសមយេ ចតូហិ បញ្ចហិ វា ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ បរិក្ខិត្តស្ស វិហារស្ស បរិក្ខេបតោ, អបរិក្ខិត្តស្ស បរិក្ខេបារហដ្ឋានតោ ទ្វេ លេឌ្ឌុបាតេ អតិក្កមិត្វា មហាមគ្គតោ ឱក្កម្ម គុម្ពេន វា វតិយា វា បដិច្ឆន្នដ្ឋានេ និសីទិតព្ពំ, អន្តោអរុណេយេវ វុត្តនយេន វត្តំ សមាទិយិត្វា

អារោចេតព្ពំ។ សចេ អញ្ញោ កោចិ ភិក្ខុ កេនចិទេវ ករណីយេន តំ ឋានំ អាគច្ឆតិ, សចេ ឯស តំ បស្សតិ, សទ្ទំ វាស្ស សុណាតិ, អារោចេតព្ពំ។ អនារោចេន្តស្ស រត្តិច្ឆេទោ ចេវ វត្តភេទោ ច, អថ ទ្វាទសហត្ថំ ឧបចារំ ឱក្កមិត្វា អជានន្តស្សេវ គច្ឆតិ, រត្តិច្ឆេទោ ហោតិ ឯវ, វត្តភេទោ បន នត្ថិ។ អារោចិតកាលតោ បដ្ឋាយ ឯកំ ភិក្ខុំ ឋបេត្វា សេសេហិ សតិ ករណីយេ គន្តុម្បិ វដ្ដតិ, អរុណេ ឧដ្ឋិតេ តស្ស ភិក្ខុស្ស សន្តិកេ វត្តំ និក្ខិបិតព្ពំ។ សចេ សោបិ កេនចិ កម្មេន បុរេ អរុណេយេវ គច្ឆតិ, អញ្ញំ វិហារតោ និក្ខន្តំ វា អាគន្តុកំ វា យំ បឋមំ បស្សតិ, តស្ស សន្តិកេ អារោចេត្វា វត្តំ និក្ខិបិតព្ពំ។ អយញ្ច យស្មា គណស្ស អារោចេត្វា ភិក្ខូនញ្ច អត្ថិភាវំ សល្លក្ខេត្វាវ វសិ, តេនស្ស ឩនេ គណេ ចរណទោសោ វា វិប្បវាសោ វា ន ហោតិ។ សចេ ន កញ្ចិ បស្សតិ, វិហារំ គន្ត្វាបិ យំ បឋមំ បស្សតិ, តស្ស អារោចេត្វា និក្ខិបិតព្ពំ។ អយំ **និក្ខិត្តវត្តស្ស បរិហារោ**។

២៣៩. ឯវំ ឆារត្តំ មានត្តំ អខណ្ឌំ ចរិត្វា យត្ថ សិយា វីសតិគណោ ភិក្ខុសង្ឃោ, តត្ថ សោ ភិក្ខុ អព្ភេតព្ពោ។ អព្ភេន្តេហិ ច បឋមំ អព្ភានារហោ កាតព្ពោ។ អយញ្ហិ និក្ខិត្តវត្តត្តា បកតត្តដ្ឋានេ ឋិតោ, បកតត្តស្ស ច អព្ភានំ កាតុំ ន វដ្ដតិ, តស្មា វត្តំ សមាទាបេតព្ពោ, វត្តេ សមាទិន្នេ អព្ភានារហោ ហោតិ។ តេនបិ វត្តំ សមាទិយិត្វា អារោចេត្វា អព្ភានំ យាចិតព្ពំ។ អនិក្ខិត្តវត្តស្ស បុន វត្តសមាទានកិច្ចំ នត្ថិ។ សោ ហិ ឆារត្តាតិក្កមេនេវ អព្ភានារហោ ហោតិ, តស្មា សោ អព្ភេតព្ពោ។ អព្ភេន្តេន ច –

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ, ភន្តេ, ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចាមិ។ អហំ, ភន្តេ…បេ.… សោហំ ចិណ្ណមានត្តោ ទុតិយម្បិ, ភន្តេ, សង្ឃំ អព្ភានំ យាចាមិ។ អហំ, ភន្តេ…បេ.… សោហំ ចិណ្ណមានត្តោ តតិយម្បិ, ភន្តេ, សង្ឃំ អព្ភានំ យាចាមី”តិ –

ឯវំ តិក្ខត្តុំ យាចាបេត្វា –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អព្ភេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អព្ភេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អព្ភានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ.… តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ.…។

“អព្ភិតោ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ –

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្ពា។

ឯវំ តាវ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយ អាបត្តិយា បដិច្ឆន្នបរិវាសោ មានត្តទានំ អព្ភានញ្ច វេទិតព្ពំ។ ឥមិនាវ នយេន ទ្វីហាទិបដិច្ឆន្នាសុបិ តទនុរូបា កម្មវាចា កាតព្ពា។

២៤០. សចេ បន អប្បដិច្ឆន្នា អាបត្តិ ហោតិ, បរិវាសំ អទត្វា មានត្តមេវ ទត្វា ចិណ្ណមានត្តោ អព្ភេតព្ពោ។ កថំ? មានត្តំ ទេន្តេន ឯវំ –

"អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិំ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចាមិ។ អហំ, ភន្តេ…បេ… ទុតិយម្បិ, ភន្តេ, សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចាមិ។ អហំ , ភន្តេ…បេ… តតិយម្បិ, ភន្តេ, សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចាមី"តិ –

តិក្ខត្តុំ យាចាបេត្វា –

"សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ ទទេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

"សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តស្ស ទានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

"ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ… តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ…។

"ទិន្នំ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី"តិ –

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្ពា។

កម្មវាចាបរិយោសានេ ច វត្តសមាទានំ វត្តនិក្ខេបោ មានត្តចរណញ្ច សព្ពំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។ អារោចេន្តេន បន –

"អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិំ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិំ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ មានត្តំ ចរាមិ, វេទិយាមហំ, ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេតូ"តិ –

ឯវំ អារោចេតព្ពំ។

ឯកស្ស ទ្វិន្នំ តិណ្ណំ វា អារោចេន្តេន បដិច្ឆន្នមានត្តេ វុត្តនយេនេវ អារោចេតព្ពំ។ ចិណ្ណមានត្តោ ច យត្ថ សិយា វីសតិគណោ ភិក្ខុសង្ឃោ, តត្ថ សោ អព្ភេតព្ពោ។ អព្ភេន្តេន ច –

"អហំ , ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិំ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិំ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចាមិ។ អហំ, ភន្តេ…បេ… សោហំ ចិណ្ណមានត្តោ ទុតិយម្បិ, ភន្តេ, សង្ឃំ អព្ភានំ យាចាមិ។ អហំ, ភន្តេ…បេ… សោហំ ចិណ្ណមានត្តោ តតិយម្បិ, ភន្តេ, សង្ឃំ អព្ភានំ យាចាមី"តិ –

ឯវំ តិក្ខត្តុំ យាចាបេត្វា –

"សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ

ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អព្ភេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អព្ភេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អព្ភានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ…. តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ….។

អព្ភិតោ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ –

ឯវំ កម្មវាចំ វត្វា អព្ភេតព្ពោ។ ឯវំ អប្បដិច្ឆន្នាយ អាបត្តិយា វុដ្ឋានំ វេទិតព្ពំ។

២៤១. សចេ កស្សចិ ឯកាបត្តិ បដិច្ឆន្នា ហោតិ, ឯកា អប្បដិច្ឆន្នា, តស្ស បដិច្ឆន្នាយ អាបត្តិយា បរិវាសំ ទត្វា បរិវុត្ថបរិវាសស្ស មានត្តំ ទេន្តេន អប្បដិច្ឆន្នាបត្តឹ បដិច្ឆន្នាបត្តិយា សមោធានេត្វាបិ ទាតុំ វដ្ដតិ។ កថំ? សចេ បដិច្ឆន្នាបត្តិ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នា ហោតិ –

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវុត្ថបរិវាសោ, អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ យាចាមី”តិ –

តិក្ខត្តុំ យាចាបេត្វា –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ ទទេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តស្ស ទានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ…. តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ….។

“ទិន្នំ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ –

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្ពា។

កម្មវាចាបរិយោសានេ ច វត្តសមាទានាទិ សព្ពំ វុត្តនយមេវ។ អារោចេន្តេន បន –

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវុត្ថបរិវាសោ, អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ មានត្តំ ចរាមិ, វេទិយាមហំ, ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេតូ”តិ –

ឯវំ អារោចេតព្ពំ។

សមាទិន្នមានត្តេន ច អន្ទូនំ កត្វា វុត្តនយេន ឆារត្តំ មានត្តំ ចរិតព្ពំ។ ចិណ្ណមានត្តោ ច យត្ថ សិយា វីសតិគណោ ភិក្ខុសង្ឃោ, តត្ថ សោ អព្ភេតព្ពោ។ អព្ភេន្តេន ច –

“អហំ , ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវុត្ថបរិវាសោ, អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ, ភន្តេ, ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចាមី”តិ –

ឯវំ តិក្ខត្តុំ យាចាបេត្វា –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នាញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អព្ភេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អព្ភេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អព្ភានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ…. តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ….។

“អព្ភិតោ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ –

ឯវំ កម្មវាចំ កត្វា អព្ភេតព្ពោ។

បដិច្ឆន្នបរិវាសកថា និដ្ឋិតា។

២៤២. សុទ្ធន្តបរិវាសោ សមោធានបរិវាសោតិ ទ្វេ អវសេសា។ តត្ថ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ១០២) **សុទ្ធន្តបរិវាសោ** ទុវិធោ ចូឡសុទ្ធន្តោ មហាសុទ្ធន្តោតិ។ ទុវិធោបិ ចេស រត្តិបរិច្ឆេទំ សកលំ វា ឯកច្ចំ វា អជានន្តស្ស ច អស្ស

វន្តស្ស ច តត្ថ វេមតិកស្ស ច ទាតព្ពោ។ អាបត្តិបរិយន្តំ បន “ឯត្តកា អហំ អាបត្តិយោ អាបន្នោ”តិ ជានាតុ វា មា វា, អការណមេតំ, តត្ថ យោ ឧបសម្បទតោ បដ្ឋាយ អនុលោមក្កមេន វា អារោចិតទិវសតោ បដ្ឋាយ បដិលោមក្កមេន វា “អសុកញ្ច អសុកញ្ច ទិវសំ វា បក្ខំ វា មាសំ វា សំវច្ឆរំ វា តាវ សុទ្ធភាវំ ជានាសី”តិ បុច្ឆិយមានោ “អាម, ភន្តេ, ជានាមិ, ឯត្តកំ នាម កាលំ អហំ សុទ្ធោ”តិ វទតិ, តស្ស ទិន្នោ សុទ្ធន្តបរិវាសោ **ចូឡសុទ្ធន្តោ**តិ វុច្ចតិ។

តំ គហេត្វា បរិវសន្តេន យត្តកំ កាលំ អត្តនោ សុទ្ធិំ ជានាតិ, តត្តកំ អបនេត្វា អវសេសំ មាសំ វា ទ្វេមាសំ វា បរិវសិតព្ពំ។ សចេ “មាសមត្តំ អសុទ្ធោម្ហី”តិ សល្លក្ខេត្វា អគ្គហេសិ, បរិវសន្តោ ច បុន អញ្ញំ មាសំ សរតិ, តម្បិ មាសំ បរិវសិតព្ពមេវ, បុន បរិវាសទានកិច្ចំ នត្ថិ។ អថ “ទ្វេមាសំ អសុទ្ធោម្ហី”តិ សល្លក្ខេត្វា អគ្គហេសិ, បរិវសន្តោ ច “មាសមត្តមេវាហំ អសុទ្ធោម្ហី”តិ សន្និដ្ឋានំ ករោតិ, មាសមេវ បរិវសិតព្ពំ, បុន បរិវាសទានកិច្ចំ នត្ថិ។ អយញ្ហិ សុទ្ធន្តបរិវាសោ នាម ឧទ្ធម្បិ អារោហតិ, ហេដ្ឋាបិ ឱរោហតិ។ ឥទមស្ស លក្ខណំ។ អញ្ញស្មិំ បន អាបត្តិវុដ្ឋានេ ឥទំ លក្ខណំ – យោ អប្បដិច្ឆន្នំ អាបត្តិំ “បដិច្ឆន្នា”តិ វិនយកម្មំ ករោតិ, តស្សាបត្តិ វុដ្ឋាតិ។ យោ បដិច្ឆន្នំ “អប្បដិច្ឆន្នា”តិ វិនយកម្មំ ករោតិ, តស្ស ន វុដ្ឋាតិ។ អចិរបដិច្ឆន្នំ “ចិរបដិច្ឆន្នា”តិ ករោន្តស្សាបិ វុដ្ឋាតិ, ចិរបដិច្ឆន្នំ “អចិរបដិច្ឆន្នា”តិ ករោន្តស្ស ន វុដ្ឋាតិ។ ឯកំ អាបត្តិំ អាបជ្ជិត្វា “សម្ពហុលា”តិ ករោន្តស្ស វុដ្ឋាតិ ឯកំ វិនា សម្ពហុលានំ អភាវតោ។ សម្ពហុលា បន អាបជ្ជិត្វា “ឯកំ អាបជ្ជិ”ន្តិ ករោន្តស្ស ន វុដ្ឋាតិ។

យោ បន យថាវុត្តេន អនុលោមបដិលោមនយេន បុច្ឆិយមានោបិ រត្តិបរិយន្តំ ន ជានាតិ នស្សរតិ, វេមតិកោ វា ហោតិ, តស្ស ទិន្នោ សុទ្ធន្តបរិវាសោ **មហាសុទ្ធន្តោ**តិ វុច្ចតិ។ តំ គហេត្វា គហិតទិវសតោ បដ្ឋាយ យាវ ឧបសម្បទទិវសោ, តាវ រត្តិយោ គណេត្វា បរិវសិតព្ពំ, អយំ ឧទ្ធំ នារោហតិ, ហេដ្ឋា បន ឱរោហតិ។ តស្មា សចេ បរិវសន្តោ រត្តិបរិច្ឆេទេ សន្និដ្ឋានំ ករោតិ “មាសោ វា សំវច្ឆរោ វា មយ្ហំ អាបន្នស្សា”តិ, មាសំ វា សំវច្ឆរំ វា បរិវសិតព្ពំ។

បរិវាសយាចនទានលក្ខណំ បនេត្ថ ឯវំ វេទិតព្ពំ – តេន ភិក្ខុនា សង្ឃំ ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា វុឌ្ឍានំ ភិក្ខូនំ បាទេ វន្ទិត្វា ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វា ឯវមស្ស វចនីយោ –

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិំ, អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជានាមិ, រត្តិបរិយន្តំ ន ជានាមិ, អាបត្តិបរិយន្តំ នស្សរាមិ, រត្តិបរិយន្តំ នស្សរាមិ, អាបត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, រត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, សោហំ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ យាចាមី”តិ។

ទុតិយម្បិ យាចិតព្ពោ។ តតិយម្បិ យាចិតព្ពោ។

ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន សង្ឃោ ញាបេតព្ពោ –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ, អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជានាតិ, រត្តិបរិយន្តំ ន ជានាតិ, អាបត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, រត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, អាបត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, រត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ ទទេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ, អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជានាតិ, រត្តិបរិយន្តំ ន ជានាតិ, អាបត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, រត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, អាបត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, រត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសស្ស ទានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ…. តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ….។

“ទិន្នោ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ។ សុទ្ធន្តបរិវាសោ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ –

ឯវំ សុទ្ធន្តបរិវាសោ ទាតព្ពោ។

កម្មវាចាបរិយោសានេ វត្តសមាទានាទិ សព្ពំ វុត្តនយមេវ។ អារោចេន្តេន បន –

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ, អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជានាមិ, រត្តិបរិយន្តំ ន ជានាមិ, អាបត្តិបរិយន្តំ នស្សរាមិ, រត្តិបរិយន្តំ នស្សរាមិ, អាបត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, រត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវសាមិ, វេទិយាមហំ, ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេតូ”តិ អារោចេតព្ពំ។

ឯកស្ស ទ្វិន្នំ វា តិណ្ណំ វា អារោចនំ វុត្តនយមេវ។ បរិវុត្ថបរិវាសស្ស មានត្តំ ទេន្តេន –

“អហំ , ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ, អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជានាមិ, រត្តិបរិយន្តំ ន ជានាមិ, អាបត្តិបរិយន្តំ នស្សរាមិ, រត្តិបរិយន្តំ នស្សរាមិ, អាបត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, រត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ, ភន្តេ, បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចាមី”តិ –

ឯវំ តិក្ខត្តុំ យាចាបេត្វា –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ, អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជានាតិ, រត្តិបរិយន្តំ ន ជានាតិ, អាបត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, រត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, អាបត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, រត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ ទទេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ, អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជានាតិ, រត្តិបរិយន្តំ ន ជានាតិ, អាបត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, រត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, អាបត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, រត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តស្ស ទានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ…. តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ….។

“ទិន្នំ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ –

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្ពា។

កម្មវាចាបរិយោសានេ មានត្តសមាទានាទិ សព្ពំ វុត្តនយមេវ។ អារោចេន្តេន បន –

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ, អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជានាមិ, រត្តិបរិយន្តំ ន ជានាមិ, អាបត្តិបរិយន្តំ នស្សរាមិ, រត្តិបរិយន្តំ នស្សរាមិ, អាបត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, រត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, សោហំ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ មានត្តំ ចរាមិ, វេទិយាមហំ, ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេតូ”តិ –

ឯវំ អារោចេតព្ពំ។

ចិណ្ណមានត្តោ ច យត្ថ សិយា វីសតិគណោ ភិក្ខុសង្ឃោ, តត្ថ សោ ភិក្ខុ អព្ភេតព្ពោ។ អព្ភេន្តេន ច –

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិំ, អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជានាមិ, រត្តិបរិយន្តំ ន ជានាមិ, អាបត្តិបរិយន្តំ នស្សរាមិ, រត្តិបរិយន្តំ នស្សរាមិ, អាបត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, រត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, សោហំ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ យាចិំ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិំ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ ភន្តេ ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចាមី”តិ –

ឯវំ តិក្ខត្តុំ យាចាបេត្វា –

“សុណាតុ មេ , ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ, អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជានាតិ, រត្តិបរិយន្តំ ន ជានាតិ, អាបត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, រត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, អាបត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, រត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អព្ភេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ, អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជានាតិ, រត្តិបរិយន្តំ ន ជានាតិ, អាបត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, រត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, អាបត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, រត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អព្ភេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អព្ភានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ...បេ.... តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ...បេ....។

“អព្ភិតោ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ –

ឯវំ កម្មវាចំ កត្វា អព្ភេតព្ពោ។

សុទ្ធន្តបរិវាសកថា និដ្ឋិតា។

២៤៣. **សមោធានបរិវាសោ** បន តិវិធោ ហោតិ – ឱធានសមោធានោ អគ្ឃសមោធានោ មិស្សកសមោធានោតិ។ តត្ថ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ១០២) **ឱធានសមោធានោ** នាម អន្តរាបត្តឹ អាបជ្ជិត្វា បដិច្ឆាទេន្តស្ស បរិវុត្ថទិវសេ ឱធុនិត្វា មក្ខេត្វា បុរិមាយ អាបត្តិយា មូលទិវសបរិច្ឆេទេ បច្ឆា អាបន្នំ អាបត្តឹ សមោទហិត្វា ទាតព្ពបរិវាសោ វុច្ចតិ។

អយំ បនេត្ថ វិនិច្ឆយោ – យោ បដិច្ឆន្នាយ អាបត្តិយា បរិវាសំ គហេត្វា បរិវសន្តោ វា មានត្តារហោ វា មានត្តំ ចរន្តោ វា អព្ភានារហោ វា អនិក្ខិត្តវត្តោ អញ្ញំ អាបត្តឹ អាបជ្ជិត្វា បុរិមាយ អាបត្តិយា សមា វា ឩនតរា វា រត្តិយោ បដិច្ឆាទេតិ, តស្ស មូលាយបដិកស្សនេន តេ បរិវុត្ថទិវសេ ច មានត្តចិណ្ណទិវសេ ច សព្ពេ ឱធុនិត្វា អទិវសេ កត្វា បច្ឆា អាបន្នាបត្តឹ មូលអាបត្តិយំ សមោធាយ បរិវាសោ ទាតព្ពោ។ តេន សចេ មូលាបត្តិ បក្ខបដិច្ឆន្នា, អន្តរាបត្តិ ឩនកបក្ខបដិច្ឆន្នា, បុន បក្ខមេវ បរិវាសោ បរិវសិតព្ពោ។ អថាបិ អន្តរាបត្តិ បក្ខបដិច្ឆន្នាវ, បក្ខមេវ បរិវសិតព្ពំ។ ឯតេនុបាយេន យាវ សដ្ឋិវស្សបដិច្ឆន្នា មូលាបត្តិ, តាវ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ សដ្ឋិវស្សានិបិ បរិវសិត្វា មានត្តារហោ ហុត្វាបិ ហិ ឯកទិវសំ អន្តរាបត្តឹ បដិច្ឆាទេត្វា បុន សដ្ឋិវស្សានិ បរិវាសារហោ ហោតិ។ ឯវំ មានត្តចារិកមានត្តារហកាលេបិ អាបន្នាយ អាបត្តិយា មូលាយបដិកស្សនេ កតេ មានត្តចិណ្ណទិវសាបិ បរិវាសវុត្ថទិវសាបិ សព្ពេ មក្ខិតាវ ហោន្តិ។ សចេ បន និក្ខិត្តវត្តោ អាបជ្ជតិ,

មូលាយបដិកស្សនារហោ នាម ន ហោតិ។ កស្មា? យស្មា ន សោ បរិវសន្តោ អាបន្នោ, បកតត្តដ្ឋានេ ឋិតោ អាបន្នោ, តស្មា តស្សា អាបត្តិយា វិសុំ មានត្តំ ចរិតព្ពំ។ សចេ បដិច្ឆន្នា ហោតិ, បរិវាសោបិ វសិតព្ពោ។

“សចេ បន អន្តរាបត្តិ មូលាបត្តិតោ អតិរេកបដិច្ឆន្នា ហោតិ, តត្ថ កឹ កាតព្ព”ន្តិ វុត្តេ មហាសុមត្ថេរោ អាហ “អគេកិច្ឆោ អយំ បុគ្គលោ, អតេកិច្ឆោ នាម អារោកាវបេត្វា វិស្សជ្ជេតព្ពោ”តិ។ មហាបទុមត្ថេរោ បនាហ “កស្មា អតេកិច្ឆោ នាម, ននុ អយំ សមុច្ចយក្ខន្ធកោ នាម ពុទ្ធានំ ឋិតកាលសទិសោ, អាបត្តិ នាម បដិច្ឆន្នា វា ហោតុ អប្បដិច្ឆន្នា វា សមកឩនតរអតិរេកបដិច្ឆន្នា វា, វិនយធរស្ស កម្មវាចំ យោជេតុំ សមត្ថភាវោយេវេត្ថ បមាណំ, តស្មា យា អតិរេកបដិច្ឆន្នា ហោតិ, តំ មូលាបត្តិំ កត្វា តត្ថ ឥតរំ សមោធាយ បរិវាសោ ទាតព្ពោ”តិ។ អយំ ឱធានសមោធានោ នាម។

តំ ទេន្តេន បឋមំ មូលាយ បដិកស្សិត្វា បច្ឆា បរិវាសោ ទាតព្ពោ។ សចេ កោចិ ភិក្ខុ បក្ខបដិច្ឆន្នាយ អាបត្តិយា បរិវសន្តោ អន្តរា អនិក្ខិត្តវត្តោវ បុន បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នំ អាបត្តិំ អាបជ្ជតិ, តេន ភិក្ខុនា សង្ឃំ ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា វុឌ្ឍានំ ភិក្ខូនំ បាទេ វន្ទិត្វា ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វា ឯវមស្ស វចនីយោ –

“អហំ , ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចាមី”តិ។

ទុតិយម្បិ យាចិតព្ពោ។ តតិយម្បិ យាចិតព្ពោ។

ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន សង្ឃោ ញាបេតព្ពោ –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនា, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ…. តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ….។

“បដិកស្សិតោ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនា, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ –

ឯវំ មូលាយបដិកស្សនា កាតព្ពា។

ឯវញ្ច សមោធានបរិវាសោ ទាតព្ពោ។ តេន ភិក្ខុនា សង្ឃំ ឧបសង្កមិត្វា…បេ…. ឯវមស្ស វចនីយោ –

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ

បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចឹ, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ យាចាមី"តិ។

ទុតិយម្បិ យាចិតព្ពោ។ តតិយម្បិ យាចិតព្ពោ។

ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន សង្ឃោ ញាបេតព្ពោ –

"សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ យាចតិ , យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ ទទេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

"សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសស្ស ទានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

"ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ...បេ.... តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ...បេ....។

"ទិន្នោ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសោ , ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី"តិ –

ឯវំ សមោធានបរិវាសោ ទាតព្ពោ។

កម្មវាចាបរិយោសានេ ច វត្តសមាទានាទិ សព្ពំ បុព្ពេ វុត្តនយមេវ។ អារោចេន្តេន បន –

"អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចឹ, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវសាមិ, វេទិយាមហំ, ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេតូ"តិ –

ឯវំ អារោចេតព្ពំ។

បរិវុត្ថបរិវាសស្ស មានត្តំ ទេន្តេន –

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចឹ, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ, ភន្តេ, បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចាមី”តិ –

ឯវំ តិក្ខត្តុំ យាចាបេត្វា –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ ទទេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តស្ស ទានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ…. តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ….។

“ទិន្នំ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ –

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្ពា។

កម្មវាចាបរិយោសានេ ច មានត្តសមាទានាទិ សព្ពំ វុត្តនយមេវ។ អារោចេន្តេន បន –

“អហំ , ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចឹ, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ

អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ យាចី, តស្ស មេ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចី, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ , សោហំ មានត្តំ ចរាមិ, វេទិយាមហំ ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេតូ"តិ –

ឯវំ អារោចេតព្វំ។

ចិណ្ណមានត្តំ អព្ភេន្តេន ច –

"អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចី, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចី, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ យាចី, តស្ស មេ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចី, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ, ភន្តេ, ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចាមី"តិ –

ឯវំ តិក្ខត្តុំ យាចាបេត្វា –

"សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អព្ភេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

"សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តីសុ សមោធានបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អព្ភេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អព្ភានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

"ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ...បេ.... តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ...បេ....។

"អព្ភិតោ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី"តិ –

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្ពា។

សចេ មានត្តារហោ វា មានត្តំ ចរន្តោ វា អព្ភានារហោ វា អនិក្ខិត្តវត្តោ អន្តរាបត្តឹ អាបជ្ជិត្វា បដិច្ឆាទេតិ, វុត្តនយេនេវ បុរិមាបត្តិយា អន្តរាបត្តិយា ច ទិវសបរិច្ឆេទំ សល្លក្ខេត្វា តទនុរូបាយ កម្មវាចាយ មូលាយ បដិកស្សិត្វា បរិវាសំ ទត្វា បរិវុត្ថបរិវាសស្ស មានត្តំ ទត្វា ចិណ្ណមានត្តោ អព្ភេតព្ពោ។ សចេ បន បដិច្ឆន្នាយ អាបត្តិយា បរិវសន្តោ អន្តរាបត្តឹ អាបជ្ជិត្វា ន បដិច្ឆាទេតិ, តស្ស មូលាយបដិកស្សនាយេវ កាតព្ពា, បុន បរិវាសទានកិច្ចំ នត្ថិ។ មូលាយបដិកស្សនេន បន បរិវុត្ថទិវសានំ មក្ខិតត្តា បុន អាទិតោ បដ្ឋាយ បរិវសិតព្ពំ។ បរិវុត្ថបរិវាសស្ស ច មូលាបត្តិយា អន្តរាបត្តឹ សមោធានេត្វា មានត្តំ ទាតព្ពំ, ចិណ្ណមានត្តោ ច អព្ភេតព្ពោ។ កថំ? មូលាយបដិកស្សនំ ករោន្តេន តាវ សចេ មូលាបត្តិ បក្ខបដិច្ឆន្នា ហោតិ,

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ អន្តរាសម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចាមី”តិ –

តិក្ខត្តុំ យាចាបេត្វា –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនា, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ…. តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ….។

“បដិកស្សិតោ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ, អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សនា ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ –

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្ពា។

ឯវំ មូលាយ បដិកស្សិតេន បុន អាទិតោ បដ្ឋាយ បរិវសិតព្ពំ។ បរិវសន្តេន ច –

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចឹ, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ បរិវសាមិ, វេទិយាមហំ, ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេតូ”តិ –

អារោចេតព្ពំ។

បរិវុត្ថបរិវាសស្ស មានត្តំ ទេន្តេន –

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចឹ, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ, ភន្តេ, បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ យាចាមី”តិ –

តិក្ខត្តុំ យាចាបេតព្វា –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, តំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ ទទេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, តំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តស្ស ទានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ…. តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ….។

“ទិន្នំ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ –

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្វា។

កម្មវាចាបរិយោសានេ មានត្តសមាទានាទិ សព្ពំ វុត្តនយមេវ។ អារោចេន្តេន បន –

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចឹ, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ មានត្តំ ចរាមិ, វេទិយាមហំ ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេតូ”តិ –

ឯវំ អារោចេតព្ពំ។

ចិណ្ណមានត្តំ អព្ភេន្តេន ច –

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចឹ, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អបដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ ភន្តេ ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចាមី”តិ –

តិក្ខត្តុំ យាចាបេត្វា –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, តំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ , សោ ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អព្ភេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បក្ខបដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បក្ខបដិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, តំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ បដិច្ឆន្នានញ្ច អប្បដិច្ឆន្នានញ្ច ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អព្ភេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អព្ភានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ…. តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ….។

“អព្ភិតោ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ –

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្ពា។

ឥមិនាវ នយេន មានត្តារហមានត្តចារិកអព្ភានារហកាលេសុបិ អន្តរាបត្តឹ អាបជ្ជិត្វា អប្បដិច្ឆាទេន្តស្ស មូលាយបដិកស្សនមេវ កត្វា មូលាបត្តិយា អន្តរាបត្តឹ សមោធានេត្វា មានត្តំ ទត្វា ចិណ្ណមានត្តស្ស អព្ភានំ កាតព្ពំ។ ឯត្ថ បន “សោហំ បរិវសន្តោ”តិ អាគតដ្ឋានេ “សោហំ បរិវុត្ថបរិវាសោ មានត្តារហោ”តិ វា “សោហំ មានត្តំ ចរន្តោ”តិ វា “សោហំ ចិណ្ណមានត្តោ អព្ភានារហោ”តិ វា វត្តព្ពំ។

សចេ បន អប្បដិច្ឆន្នាយ អាបត្តិយា មានត្តំ ចរន្តោ អន្តរាបត្តឹ អាបជ្ជិត្វា ន បដិច្ឆាទេតិ, សោ មូលាយ បដិកស្សិត្វា អន្តរាបត្តិយា បុន មានត្តំ ទត្វា ចិណ្ណមានត្តោ អព្ភេតព្ពោ។ កថំ? មូលាយបដិកស្សនំ ករោន្តេន តាវ –

“អហំ , ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ មានត្តំ ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចាមី”តិ –

តិក្ខត្តុំ យាចាបេតព្វា –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ មានត្តំ ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ មានត្តំ ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនា, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ…. តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ….។

“បដិកស្សិតោ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ, អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនា ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ –

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្ពា។

ឯវំ មូលាយ បដិកស្សិត្វា មានត្តំ ទេន្តេន –

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ មានត្តំ ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចឹ, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចាមី”តិ –

តិក្ខត្តុំ យាចាបេតព្វា –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ មានត្តំ ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, តំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ ទទេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ មានត្តំ ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, តំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចតិ,

សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តស្ស ទានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ...បេ.... តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ...បេ....។

“ទិន្នំ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ –

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្ពា។

កម្មវាចាបរិយោសានេ មានត្តសមាទានាទិ សព្ពំ វុត្តនយមេវ។ អារោចេន្តេន បន –

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ មានត្តំ ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចឹ, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ មានត្តំ ចរាមិ, វេទិយាមហំ, ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេតូ”តិ –

ឯវំ អារោចេតព្ពំ។

ចិណ្ណមានត្តំ អព្ភេន្តេន ច –

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ មានត្តំ ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចឹ, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចឹ, តស្ស មេ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ, ភន្តេ, ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចាមី”តិ –

តិក្ខត្តុំ យាចាបេត្វា –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ មានត្តំ ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, តំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អព្ភេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ មានត្តំ ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, តំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ

ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តីនំ អប្បដិច្ឆន្នានំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អព្ភេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អព្ភានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ… តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ…។

“អព្ភិតោ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ –

ឯវំ កម្មវាចំ កត្វា អព្ភេតព្ពោ។

អព្ភានារហកាលេបិ អន្តរាបត្តឹ អាបជ្ជិត្វា អប្បដិច្ឆាទេន្តស្ស ឥមិនាវ នយេន មូលាយបដិកស្សនា មានត្តទានំ អព្ភានញ្ច វេទិតព្ពំ។ កេវលំ បនេត្ថ “មានត្តំ ចរន្តោ”តិ អវត្វា “ចិណ្ណមានត្តោ អព្ភានារហោ”តិ វត្តព្ពំ។

ឱធានសមោធានបរិវាសកថា និដ្ឋិតា។

២៤៤. អគ្ឃសមោធានោ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ១០២) នាម សម្ពហុលាសុ អាបត្តីសុ យា ឯកា វា ទ្វេ វា តិស្សោ វា សម្ពហុលា វា អាបត្តិយោ សព្ពចិរបដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធាយ តាសំ រត្តិបរិច្ឆេទវសេន អវសេសានំ ឩនតរបដិច្ឆន្នានំ អាបត្តីនំ បរិវាសោ ទីយតិ, អយំ វុច្ចតិ អគ្ឃសមោធានោ។ យស្ស បន សតំ អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នា, អបរម្បិ សតំ អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាតិ ឯវំ ទសក្ខត្តុំ កត្វា អាបត្តិសហស្សំ ទិវសសតំ បដិច្ឆន្នំ ហោតិ, តេន កឹ កាតព្ពន្តិ? សព្ពា សមោទហិត្វា ទស ទិវសេ បរិវសិតព្ពំ។ ឯវំ ឯកេនេវ ទសាហេន ទិវសសតម្បិ បរិវសិតព្ពមេវ ហោតិ។ វុត្តម្បិ ចេតំ –

“ទសសតំ រត្តិសតំ, អាបត្តិយោ ឆាទយិត្វាន;
ទស រត្តិយោ វសិត្វាន, មុច្ចេយ្យ បារិវាសិកោ”តិ។ (បរិ. ៤៧៧);

អយំ អគ្ឃសមោធានោ នាម។

តស្ស អារោចនទានលក្ខណំ ឯវំ វេទិតព្ពំ – សចេ កស្សចិ ភិក្ខុនោ ឯកា អាបត្តិ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នា ហោតិ, ឯកា អាបត្តិ ទ្វីហប្បដិច្ឆន្នា, ឯកា តីហបដិច្ឆន្នា, ឯកា ចតូហប្បដិច្ឆន្នា, ឯកា បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នា, ឯកា ឆាហប្បដិច្ឆន្នា, ឯកា សត្តាហប្បដិច្ឆន្នា, ឯកា អដ្ឋាហប្បដិច្ឆន្នា, ឯកា នវាហប្បដិច្ឆន្នា, ឯកា ទសាហប្បដិច្ឆន្នា ហោតិ, តេន ភិក្ខុនា សង្ឃំ ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា…បេ… ឯវមស្ស វចនីយោ –

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ទ្វីហប្បដិច្ឆន្នាយោ…បេ… សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ យាចាមី”តិ។

ទុតិយម្បិ យាចិតព្ពោ។ តតិយម្បិ យាចិតព្ពោ។

ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន សង្ឃោ ញាបេតព្ពោ –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ…បេ… សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ ទទេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ…បេ… សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ

យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសស្ស ទានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ…. តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ….។

“ទិន្នោ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសោ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ –

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្ពា។

កម្មវាចាបរិយោសានេ វត្តសមាទានាទិ សព្ពំ វុត្តនយមេវ។ អារោចេន្តេន បន –

“អហំ , ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិំ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ…បេ…. សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ យាចិំ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវសាមិ, វេទិយាមហំ, ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេតូ”តិ –

ឯវំ អារោចេតព្ពំ។

បរិវុត្ថបរិវាសស្ស មានត្តំ ទេន្តេន –

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិំ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ…បេ…. សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ យាចិំ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ, ភន្តេ, បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចាមី”តិ –

តិក្ខត្តុំ យាចាបេត្វា –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ…បេ…. សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ , សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ ទទេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ…បេ…. សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តស្ស ទានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ…. តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ….។

“ទិន្នំ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ –

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្ពា។

កម្មវាចាបរិយោសានេ ច មានត្តសមាទានាទិ សព្ពំ វុត្តនយមេវ។ អារោចេន្តេន បន –

“អហំ , ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ…បេ.… សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ យាចិំ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិំ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ មានត្តំ ចរាមិ, វេទិយាមហំ, ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេតូ”តិ អារោចេតព្ពំ។

ចិណ្ណមានត្តោ អព្ភេតព្ពោ។ អព្ភេន្តេន ច –

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ…បេ.… សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ យាចិំ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិំ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ, ភន្តេ, ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចាមី”តិ –

តិក្ខត្តុំ យាចាបេត្វា –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ…បេ.… សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អព្ភេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ…បេ.… សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ យា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធានបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តីនំ ឆារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោ ចិណ្ណមានត្តោ សង្ឃំ អព្ភានំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អព្ភេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អព្ភានំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ.… តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ…បេ.…។

“អព្ភិតោ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ –

ឯវំ កម្មវាចំ កត្វា អព្ភេតព្ពោ។

អគ្ឃសមោធានបរិវាសកថា និដ្ឋិតា។

២៤៥. មិស្សកសមោធានោ (ចុឡវ. អដ្ឋ. ១០២) នាម – យោ នានាវត្ថុកា អាបត្តិយោ ឯកតោ កត្វា ទីយតិ។ តត្រាយំ នយោ –

> “អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិំ ឯកំ សុក្កវិស្សដ្ឋិំ, ឯកំ កាយសំសគ្គំ, ឯកំ ទុដ្ឋុល្លវាចំ, ឯកំ អត្តកាមំ, ឯកំ សញ្ចរិត្តំ, ឯកំ កុដិការំ, ឯកំ វិហារការំ, ឯកំ ទុដ្ឋទោសំ, ឯកំ អញ្ញភាគិយំ, ឯកំ សង្ឃភេទកំ, ឯកំ សង្ឃភេទានុវត្តកំ, ឯកំ ទុព្ពចំ, ឯកំ កុលទូសកំ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ តាសំ អាបត្តីនំ សមោធានបរិវាសំ យាចាមី”តិ –

ភិក្ខត្តុំ យាចាបេត្វា តទនុរូបាយ កម្មវាចាយ បរិវាសោ ទាតព្ពោ។

ឯត្ថ ច “សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិំ នានាវត្ថុកាយោ”តិបិ “សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ”ន្តិបិ ឯវំ បុព្ពេ វុត្តនយេន វត្ថុវសេនបិ គោត្តវសេនបិ នាមវសេនបិ អាបត្តិវសេនបិ យោជេត្វា កម្មំ កាតុំ វដ្ដតិយេវ, តស្មា ន ឥធ វិសុំ កម្មវាចំ យោជេត្វា ទស្សយិស្សាម បុព្ពេ សព្ពាបត្តិសាធារណំ កត្វា យោជេត្វា ទស្សិតាយ ឯវ កម្មវាចាយ នានាវត្ថុកាហិបិ អាបត្តីហិ វុដ្ឋានសម្ភវតោ សាយេវេត្ថ កម្មវាចា អលន្តិ។

មិស្សកសមោធានបរិវាសកថា និដ្ឋិតា។

២៤៦. សចេ កោចិ ភិក្ខុ បរិវសន្តោ វិព្ភមតិ, សាមណេរោ វា ហោតិ, វិព្ភមន្តស្ស សាមណេរស្ស ច បរិវាសោ ន រុហតិ។ សោ ចេ បុន ឧបសម្បជ្ជតិ, តស្ស តទេវ បុរិមំ បរិវាសទានំ, យោ បរិវាសោ ទិន្នោ, សុទិន្នោ, យោ បរិវុត្ថោ, សុបរិវុត្ថោ, អវសេសោ បរិវសិតព្ពោ។ សចេបិ មានត្តារហោ មានត្តំ ចរន្តោ អព្ភានារហោ វា វិព្ភមតិ, សាមណេរោ វា ហោតិ, សោ ចេ បុន ឧបសម្បជ្ជតិ, តស្ស តទេវ បុរិមំ បរិវាសទានំ, យោ បរិវាសោ ទិន្នោ, សុទិន្នោ, យោ បរិវុត្ថោ, សុបរិវុត្ថោ, យំ មានត្តំ ទិន្នំ, សុទិន្នំ, យំ មានត្តំ ចិណ្ណំ, តំ សុចិណ្ណំ, សោ ភិក្ខុ អព្ភេតព្ពោ។

សចេ កោចិ ភិក្ខុ បរិវសន្តោ ឧម្មត្តកោ ហោតិ ខិត្តចិត្តោ វេទនាដ្ដោ, ឧម្មត្តកស្ស ខិត្តចិត្តស្ស វេទនាដ្ដស្ស ច បរិវាសោ ន រុហតិ។ សោ ចេ បុន អនុម្មត្តកោ ហោតិ អខិត្តចិត្តោ អវេទនាដ្ដោ, តទេវ បុរិមំ បរិវាសទានំ, យោ បរិវាសោ ទិន្នោ, សុទិន្នោ, យោ បរិវុត្ថោ, សុបរិវុត្ថោ, អវសេសោ បរិវសិតព្ពោ។ មានត្តារហាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

សចេ កោចិ បរិវសន្តោ ឧក្ខិត្តកោ ហោតិ, ឧក្ខិត្តកស្ស បរិវាសោ ន រុហតិ។ សចេ បុន ឱសារីយតិ, តស្ស តទេវ បុរិមំ បរិវាសទានំ, យោ បរិវាសោ ទិន្នោ, សុទិន្នោ, យោ បរិវុត្ថោ, សុបរិវុត្ថោ, អវសេសោ បរិវសិតព្ពោ។ មានត្តារហាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

សចេ កស្សចិ ភិក្ខុនោ ឥត្ថិលិង្គំ បាតុភវតិ, តស្ស សាយេវ ឧបជ្ឈា, សាយេវ ឧបសម្បទា, បុន ឧបជ្ឈា ន គហេតព្ពា, ឧបសម្បទា ច ន កាតព្ពា, ភិក្ខុឧបសម្បទតោ បភុតិ យាវ វស្សគណនា, សាយេវ វស្សគណនា , ន ឥតោ បដ្ឋាយ វស្សគណនា កាតព្ពា។ អប្បតិរូបំ ទានិស្សា ភិក្ខូនំ មជ្ឈេ វសិតុំ, តស្មា ភិក្ខុនុបស្សយំ គន្ត្វា ភិក្ខុនីហិ សទ្ធិំ វសិតព្ពំ។ យា ទេសនាគាមិនិយោ វា វុដ្ឋានគាមិនិយោ វា អាបត្តិយោ ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីហិ សាធារណា, តាសំ ភិក្ខុនីហិ កាតព្ពំ, វិនយកម្មមេវ ភិក្ខុនីនំ សន្តិកេ កាតព្ពំ។ យា បន ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីហិ អសាធារណា សុក្កវិស្សដ្ឋិអាទិកា អាបត្តិយោ, តាហិ អាបត្តីហិ អនាបត្តិ, លិង្គេ បរិវត្តេ តា អាបត្តិយោ វុដ្ឋិតាវ ហោន្តិ, បុន បកតិលិង្គេ ឧប្បន្នេបិ តាហិ អាបត្តីហិ តស្ស អនាបត្តិយេវ។ ភិក្ខុនិយា បុរិសលិង្គេ បាតុភូតេបិ ឯសេវ នយោ។ វុត្តញ្ហេតំ –

> “តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញតរស្ស ភិក្ខុនោ ឥត្ថិលិង្គំ បាតុភូតំ ហោតិ។ ភគវតោ ឯតមត្ថំ អារោចេសុំ។ អនុជានាមិ ភិក្ខវេ តំយេវ ឧបជ្ឈំ, តំយេវ ឧបសម្បទំ, តានិយេវ វស្សានិ ភិក្ខុនីហិ សង្កមិតុំ, យា អាបត្តិយោ ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីហិ សាធារណា, តា អាបត្តិយោ ភិក្ខុនីនំ សន្តិកេ វុដ្ឋាតុំ។ យា អាបត្តិយោ ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីហិ អសាធារណា, តាហិ អាបត្តីហិ អនាបត្តិ។
>
> “តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញតរិស្សា ភិក្ខុនិយា បុរិសលិង្គំ បាតុភូតំ ហោតិ។ ភគវតោ ឯតមត្ថំ អារោចេសុំ។ អនុជានាមិ ភិក្ខវេ តំយេវ ឧបជ្ឈំ, តំយេវ ឧបសម្បទំ, តានិយេវ វស្សានិ ភិក្ខូហិ សង្កមិតុំ, យា អាបត្តិយោ ភិក្ខុនីនំ ភិក្ខូហិ សាធារណា, តា អាបត្តិយោ ភិក្ខូនំ សន្តិកេ វុដ្ឋាតុំ។ យា អាបត្តិយោ ភិក្ខុនីនំ ភិក្ខូហិ អសាធារណា, តាហិ អាបត្តីហិ អនាបត្តី”តិ (បារា. ៦៩)។

២៤៧. អយំ បនេត្ថ បាឡិមុត្តកវិនិច្ឆយោ (បារា. អដ្ឋ. ១.៦៩) – ឥមេសុ ទ្វីសុ លិង្គេសុ បុរិសលិង្គំ ឧត្តមំ, ឥត្ថិលិង្គំ ហីនំ, តស្មា បុរិសលិង្គំ ពលវអកុសលេន អន្តរធាយតិ, ឥត្ថិលិង្គំ ទុព្ពលកុសលេន បតិដ្ឋាតិ។ ឥត្ថិលិង្គំ បន អន្តរធាយន្តំ ទុព្ពលអកុសលេន អន្តរធាយតិ, បុរិសលិង្គំ ពលវកុសលេន បតិដ្ឋាតិ។ ឯវំ ឧភយម្បិ អកុសលេន អន្តរធាយតិ, កុសលេន បដិលព្ភតិ។

តត្ថ សចេ ទ្វិន្នំ ភិក្ខូនំ ឯកតោ សជ្ឈាយំ វា ធម្មសាកច្ឆំ វា កត្វា ឯកាគារេ និបជ្ជិត្វា និទ្ទំ ឱក្កន្តានំ ឯកស្ស ឥត្ថិលិង្គំ បាតុភវតិ, ឧភិន្នម្បិ សហសេយ្យាបត្តិ ហោតិ។ សោ ចេ បដិពុជ្ឈិត្វា អត្តនោ វិប្បការំ ទិស្វា ទុក្ខី ទុម្មនោ រត្តិភាគេយេវ ឥតរស្ស អារោចេយ្យ, តេន សមស្សាសេតព្ពោ "ហោតុ មា ចិន្តយិត្ថ, វដ្ដស្សេវេសោ ទោសោ, សម្មាសម្ពុទ្ធេន ទ្វារំ ទិន្នំ, ភិក្ខុ វា ហោតុ ភិក្ខុនី វា, អនាវដោ ធម្មោ, អវារិតោ សគ្គមគ្គោ"តិ។ សមស្សាសេត្វា ឯវំ វត្តព្ពំ "តុម្ហេហិ ភិក្ខុនុបស្សយំ គន្តុំ វដ្ដតិ, អត្ថិ បន តេ កាចិ សន្ទិដ្ឋា ភិក្ខុនិយោ"តិ។ សចស្សា ហោន្តិ តាទិសា ភិក្ខុនិយោ, "អត្ថី"តិ, នោ ចេ ហោន្តិ, "នត្ថី"តិ វត្វា សោ ភិក្ខុ វត្តព្ពោ "មម សង្គហំ ករោថ, ឥទានិ មំ បឋមំ ភិក្ខុនុបស្សយំ នេថា"តិ។ តេន ភិក្ខុនា តំ គហេត្វា តស្សា វា សន្ទិដ្ឋានំ អត្តនោ វា សន្ទិដ្ឋានំ ភិក្ខុនីនំ សន្តិកំ គន្តព្ពំ។ គច្ឆន្តេន ច ន ឯកកេន គន្តព្ពំ, ចតូហិ បញ្ចហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ ជោតិកញ្ច កត្តរទណ្ឌកញ្ច គហេត្វា សំវិទហនំ បរិមោចេត្វា "មយំ អសុកំ នាម ឋានំ គច្ឆាមា"តិ គន្តព្ពំ។ សចេ ពហិគាមេ ទូរេ វិហារោ ហោតិ, អន្តរាមគ្គេ គាមន្តរនទីបាររត្តិវិប្បវាសគណឱហីយនាបត្តីហិ អនាបត្តិ។ ភិក្ខុនុបស្សយំ គន្ត្វា តា ភិក្ខុនិយោ វត្តព្ពា "អសុកំ នាម ភិក្ខុំ ជានាថា"តិ? "អាម, អយ្យា"តិ។ តស្ស ឥត្ថិលិង្គំ បាតុភូតំ, សង្គហំ ទានិស្សា ករោថាតិ។ តា ចេ "សាធុ អយ្យា, ឥទានិ មយម្បិ សជ្ឈាយិស្សាម, ធម្មំ សោស្សាម, គច្ឆថ តុម្ហេ"តិ វត្វា សង្គហំ ករោន្តិ, អារាធិកា ច ហោន្តិ សង្គាហិកា លជ្ជិនិយោ, តា កោបេត្វា អញ្ញត្ថ ន គន្តព្ពំ។ គច្ឆតិ ចេ, គាមន្តរនទីបាររត្តិវិប្បវាសគណឱហីយនាបត្តីហិ ន មុច្ចតិ។

សចេ បន លជ្ជិនិយោ ហោន្តិ, ន សង្គាហិកាយោ, អញ្ញត្ថ គន្តុំ លព្ភតិ។ សចេបិ អលជ្ជិនិយោ ហោន្តិ, សង្គហំ បន ករោន្តិ, តាបិ បរិច្ចជិត្វា អញ្ញត្ថ គន្តុំ លព្ភតិ។ សចេ លជ្ជិនិយោ ច សង្គាហិកា ច, ញាតិកា ន ហោន្តិ, អាសន្នគាមេ បន អញ្ញា ញាតិកា ហោន្តិ បដិជគ្គនិកា, តាសម្បិ សន្តិកំ គន្តុំ វដ្ដតីតិ វទន្តិ។ គន្ត្វា សចេ ភិក្ខុភាវេបិ និស្សយបដិបន្នោ, បតិរូបាយ ភិក្ខុនិយា សន្តិកេ និស្សយោ គហេតព្ពោ, មាតិកា វា វិនយោ វា ឧគ្គហិតោ សុគ្គហិតោ, បុន ឧគ្គណ្ហនការណំ នត្ថិ។ សចេ ភិក្ខុភាវេបិ បរិសាវចរោ, តស្ស សន្តិកេយេវ ឧបសម្បន្នា សូបសម្បន្នា, អញ្ញស្ស សន្តិកេ និស្សយោ គហេតព្ពោ។ បុព្ពេ តំ និស្សាយ វសន្តេហិបិ អញ្ញស្ស សន្តិកេ និស្សយោ គហេតព្ពោ។ បរិបុណ្ណវស្សសាមណេរេនបិ អញ្ញស្ស សន្តិកេ ឧបជ្ឈា គហេតព្ពា។

យំ បនស្ស ភិក្ខុភាវេ អធិដ្ឋិតំ តិចីវរញ្ច បត្តោ ច, តំ អធិដ្ឋានំ វិជហតិ, បុន អធិដ្ឋាតព្ពំ។ សង្កច្ចិកា ច ឧទកសាដិកា ច គហេតព្ពា។ យំ អតិរេកចីវរំ វា អតិរេកបត្តោ វា វិនយកម្មំ កត្វា ឋបិតោ ហោតិ, តម្បិ សព្ពំ វិនយកម្មំ វិជហតិ, បុន កាតព្ពំ។ បដិគ្គហិតតេលមធុផាណិតាទីនិបិ បដិគ្គហណំ វិជហន្តិ។ សចេ បដិគ្គហណតោ សត្តមេ ទិវសេ លិង្គំ បរិវត្តតិ, បុន បដិគ្គហេត្វា សត្តាហំ វដ្ដតិ។ យំ បន ភិក្ខុកាលេ អញ្ញស្ស ភិក្ខុនោ សន្តកំ បដិគ្គហិតំ, តំ បដិគ្គហណំ ន វិជហតិ។ យម្បិ ឧភិន្នំ សាធារណំ អវិភជិត្វា ឋបិតំ, តំ បកតត្តោ រក្ខតិ។ យំ បន វិភត្តំ ឯតស្សេវ សន្តកំ, តំ បដិគ្គហណំ វិជហតិ។ វុត្តញ្ហេតំ បរិវារេ –

> "តេលំ មធុ ផាណិតញ្ចាបិ សប្បិំ, សាមំ គហេត្វា និក្ខិបេយ្យ;
> អវីតិវត្តេ សត្តាហេ, សតិ បច្ចយេ បរិភុញ្ជន្តស្ស អាបត្តិ;
> បញ្ហា មេសា កុសលេហិ ចិន្តិតា"តិ។ (បរិ. ៤៨០);

ឥទញ្ហិ លិង្គបរិវត្តនំ សន្ធាយ វុត្តំ។ បដិគ្គហណំ នាម លិង្គបរិវត្តនេន, កាលកិរិយាយ, សិក្ខាបច្ចក្ខានេន, ហីនាយាវត្តនេន, អនុបសម្បន្នស្ស ទានេន, អនបេក្ខវិស្សជ្ជនេន, អច្ឆិន្ទិត្វា គហណេន ច វិជហតិ។ តស្មា សចេបិ ហរីតកខណ្ឌម្បិ បដិគ្គហេត្វា ឋបិតមត្ថិ, សព្ពមស្ស បដិគ្គហណំ វិជហតិ។ ភិក្ខុវិហារេ បន យំ កិញ្ចិស្សា សន្តកំ បដិគ្គហេត្វា វា អប្បដិគ្គហេត្វា វា ឋបិតំ, សព្ពស្ស សាវ ឥស្សរា, អាហរាបេត្វា គហេតព្ពំ។ យំ បនេត្ថ ថាវរំ តស្សា សន្តកំ សេនាសនំ វា ឧបរោបកា វា, តេ យស្សិច្ឆតិ, តស្ស ទាតព្ពា។ តេរសសុ សម្មុតីសុ យា ភិក្ខុកាលេ លទ្ធា សម្មុតិ, សព្ពា បដិប្បស្សម្ភតិ, បុរិមិកាយ សេនាសនគ្គាហោ បដិប្បស្សម្ភតិ។ សចេ បច្ឆិមិកាយ សេនាសនេ គហិតេ លិង្គំ បរិវត្តតិ, ភិក្ខុសង្ឃោ ចស្សា ឧប្បន្នលាភំ ទាតុកាមោ ហោតិ, អបលោកេត្វា ទាតព្ពោ។

សចេ ភិក្ខុនីហិ សាធារណាយ បដិច្ឆន្នាយ អាបត្តិយា បរិវសន្តស្ស លិង្គំ បរិវត្តតិ, បុន បក្ខមានត្តមេវ ទាតព្ពំ។ សចេ មានត្តំ ចរន្តស្ស បរិវត្តតិ , បុន បក្ខមានត្តមេវ ទាតព្ពំ។ សចេ ចិណ្ណមានត្តស្ស បរិវត្តតិ,

ភិក្ខុនីហិ អព្ភានកម្មំ កាតព្ពំ។ សចេ អកុសលវិបាកេ បរិក្ខីណេ បក្ខមានត្តកាលេ បុនទេវ លិង្គំ បរិវត្តតិ, ឆារត្តំ មានត្តមេវ ទាតព្ពំ។ សចេ ចិណ្ណេ បក្ខមានត្តេ បរិវត្តតិ, ភិក្ខូហិ អព្ភានកម្មំ កាតព្ពន្តិ។

ភិក្ខុនិយា លិង្គបរិវត្តនេបិ វុត្តនយេនេវ សព្ពោ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ អយំ បន វិសេសោ – សចេ ភិក្ខុនិកាលេ អាបន្នា សញ្ចរិត្តាបត្តិ បដិច្ឆន្នា ហោតិ, បរិវាសទានំ នត្ថិ, ឆារត្តំ មានត្តមេវ ទាតព្ពំ។ សចេ បក្ខមានត្តំ ចរន្តិយា លិង្គំ បរិវត្តតិ, ន តេនត្ថោ, ឆារត្តំ មានត្តមេវ ទាតព្ពំ។ សចេ ចិណ្ណមានត្តាយ បរិវត្តតិ, បុន មានត្តំ អទត្វា ភិក្ខូហិ អព្ភេតព្ពោ។ អថ ភិក្ខូហិ មានត្តេ អទិន្នេ បុន លិង្គំ បរិវត្តតិ, ភិក្ខុនីហិ បក្ខមានត្តមេវ ទាតព្ពំ។ អថ ឆារត្តំ មានត្តំ ចរន្តស្ស បុន បរិវត្តតិ, បក្ខមានត្តមេវ ទាតព្ពំ។ ចិណ្ណមានត្តស្ស បន លិង្គបរិវត្តេ ជាតេ ភិក្ខុនីហិ អព្ភានកម្មំ កាតព្ពំ។ បុន បរិវត្តេ ច លិង្គេ ភិក្ខុនិភាវេ ឋិតាយបិ យា អាបត្តិយោ បុព្ពេ បដិប្បស្សទ្ធា, តា សុប្បដិប្បស្សទ្ធា ឯវាតិ។

២៤៨. តតោ បរំ បារិវាសិកាទីនំ វត្តំ ទស្សយិស្សាម – បារិវាសិកេន (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៧៦) ភិក្ខុនា ឧបជ្ឈាយេន ហុត្វា ន ឧបសម្បាទេតព្ពំ, វត្តំ និក្ខិបិត្វា បន ឧបសម្បាទេតុំ វដ្ដតិ។ អាចរិយេន ហុត្វាបិ កម្មវាចា ន សាវេតព្ពា, អញ្ញស្មិំ អសតិ វត្តំ និក្ខិបិត្វា សាវេតុំ វដ្ដតិ។ អាគន្តុកានំ និស្សយោ ន ទាតព្ពោ។ យេហិបិ បកតិយាវ និស្សយោ គហិតោ, តេ វត្តព្ពា “អហំ វិនយកម្មំ ករោមិ, អសុកត្ថេរស្ស នាម សន្តិកេ និស្សយំ គណ្ហថ, មយ្ហំ វត្តំ មា ករោថ, មា មំ គាមប្បវេសនំ អាបុច្ឆថា”តិ។ សចេ ឯវំ វុត្តេបិ ករោន្តិយេវ, វារិតកាលតោ បដ្ឋាយ ករោន្តេសុបិ អនាបត្តិ។ អញ្ញោ សាមណេរោបិ ន គហេតព្ពោ, ឧបជ្ឈំ ទត្វា គហិតសាមណេរោបិ វត្តព្ពោ “អហំ វិនយកម្មំ ករោមិ, មយ្ហំ វត្តំ មា ករោថ, មា មំ គាមប្បវេសនំ អាបុច្ឆថា”តិ។ សចេ ឯវំ វុត្តេបិ ករោន្តិយេវ, វារិតកាលតោ បដ្ឋាយ ករោន្តេសុបិ អនាបត្តិ។ ន ភិក្ខុនោវាទកសម្មុតិ សាទិតព្ពា, សម្មតេនបិ ភិក្ខុនិយោ ន ឱវទិតព្ពា, តស្មា ភិក្ខុសង្ឃស្ស វត្តព្ពំ “ភន្តេ, អហំ វិនយកម្មំ ករោមិ, ភិក្ខុនោវាទកំ ជានាថា”តិ។ បដិពលស្ស វា ភិក្ខុស្ស ភារោ កាតព្ពោ។ អាគតា ភិក្ខុនិយោ “សង្ឃស្ស សន្តិកំ គច្ឆថ, សង្ឃោ វោ ឱវាទទាយកំ ជានិស្សតី”តិ វា “អហំ វិនយកម្មំ ករោមិ, អសុកភិក្ខុស្ស នាម សន្តិកំ គច្ឆថ, សោ វោ ឱវាទំ ទស្សតី”តិ វា វត្តព្ពា។

យាយ អាបត្តិយា សង្ឃេន បរិវាសោ ទិន្នោ ហោតិ, សា អាបត្តិ ន អាបជ្ជិតព្ពា, អញ្ញា វា តាទិសិកា តតោ វា បាបិដ្ឋតរា, កម្មំ ន គរហិតព្ពំ, កម្មិកា ន គរហិតព្ពា, ន បកតត្តស្ស ភិក្ខុនោ ឧបោសថោ ឋបេតព្ពោ, ន បវារណា ឋបេតព្ពា, បលិពោធត្ថាយ វា បក្កោសនត្ថាយ វា សវចនីយំ ន កាតព្ពំ។ បលិពោធត្ថាយ ហិ ករោន្តោ “អហំ អាយស្មន្តំ ឥមស្មិំ វត្ថុស្មិំ សវចនីយំ ករោមិ, ឥមម្ហា អាវាសា បរម្បិ មា បក្កម, យាវ ន តំ អធិករណំ វូបសន្តំ ហោតី”តិ ឯវំ ករោតិ, បក្កោសនត្ថាយ ករោន្តោ “អហំ តំ សវចនីយំ ករោមិ, ឯហិ មយា សទ្ធិំ វិនយធរានំ សម្មុខីភាវំ គច្ឆាហី”តិ ឯវំ ករោតិ, តទុភយម្បិ ន កាតព្ពំ។ វិហារេ ជេដ្ឋកដ្ឋានំ ន កាតព្ពំ, បាតិមោក្ខុទ្ទេសកេន វា ធម្មជ្ឈេសកេន វា ន ភវិតព្ពំ, នបិ តេរសសុ សម្មុតីសុ ឯកសម្មុតិវសេនបិ ឥស្សរិយកម្មំ កាតព្ពំ, “ករោតុ មេ អាយស្មា ឱកាសំ, អហំ តំ វត្តុកាមោ”តិ ឯវំ បកតត្តស្ស ឱកាសោ ន ការេតព្ពោ, វត្ថុនា វា អាបត្តិយា វា ន ចោទេតព្ពោ, “អយំ តេ ទោសោ”តិ ន សារេតព្ពោ, ភិក្ខូហិ អញ្ញមញ្ញំ យោជេត្វា កលហោ ន ការេតព្ពោ, សង្ឃត្ថេរេន ហុត្វា បកតត្តស្ស ភិក្ខុនោ បុរតោ ន គន្តព្ពំ ន និសីទិតព្ពំ, ទ្វាទសហត្ថំ ឧបចារំ មុញ្ចិត្វា ឯកកេនេវ គន្តព្ពញ្ចេវ និសីទិតព្ពញ្ច, យោ ហោតិ សង្ឃស្ស អាសនបរិយន្តោ សេយ្យាបរិយន្តោ វិហារបរិយន្តោ, សោ តស្ស ទាតព្ពោ។

តត្ថ **អាសនបរិយន្តោ** នាម ភត្តគ្គាទីសុ សង្ឃនវកាសនំ, ស្វស្ស ទាតព្ពោ, តត្ថ និសីទិតព្ពំ។ **សេយ្យាបរិយន្តោ** នាម សេយ្យានំ បរិយន្តោ សព្ពលាមកំ មញ្ចបីឋំ។ អយញ្ហិ វស្សគ្គេន អត្តនោ បត្តដ្ឋានេ សេយ្យំ គហេតុំ ន លភតិ, សព្ពភិក្ខូហិ វិចិនិត្វា គហិតាវសេសា មង្គុលគូថភរិតា វេត្តលតាទិវិនទ្ធា លាមកសេយ្យាវស្ស ទាតព្ពា។ យថា ច សេយ្យា, ឯវំ វសនអាវាសោបិ វស្សគ្គេន អត្តនោ បត្តដ្ឋានេ តស្ស ន វដ្ដតិ, សព្ពភិក្ខូហិ វិចិនិត្វា គហិតាវសេសា បន រជោហតភូមិ ជតុកមូសិកភរិតា បណ្ណសាលា អស្ស ទាតព្ពា។ សចេ បកតត្តា សព្ពេ រុក្ខមូលិកា អព្ភោកាសិកា ច ហោន្តិ, ឆន្នំ ន ឧបេន្តិ, សព្ពេបិ ឯតេហិ វិស្សដ្ឋាវាសា នាម ហោន្តិ, តេសុ យំ ឥច្ឆតិ, តំ លភតិ។

វស្សូបនាយិកទិវសេ បច្ចយំ ឯកបស្សេ ឋត្វា វស្សគ្គេន គណ្ហិតុំ លភតិ, សេនាសនំ ន លភតិ, និពទ្ធវស្សាវាសិកំ សេនាសនំ គណ្ហិតុ កាមេន វត្តំ និក្ខិបិត្វា គហេតព្ពំ។ ញាតិបវារិតដ្ឋានេ “ឯត្តកេ ភិក្ខូ គហេត្វា អាគច្ឆថា”តិ និមន្តិតេន “ភន្តេ, អសុកំ នាម កុលំ ភិក្ខូ និមន្តេសិ, ឯថ, តត្ថ គច្ឆាមា”តិ ឯវំ សំវិធាយ ភិក្ខូនំ បុរេសមណេន វា បច្ឆាសមណេន វា ហុត្វា កុលានិ ន ឧបសង្កមិតព្ពានិ, “ភន្តេ, អសុកស្មិំ នាម គាមេ មនុស្សា ភិក្ខូនំ អាគមនំ ឥច្ឆន្តិ, សាធុ វតស្ស, សចេ តេសំ សង្គហំ ករេយ្យាថា”តិ ឯវំ បនស្ស វិនយបរិយាយេន កថេតុំ វដ្ដតិ។ អាគតាគតានំ អារោចេតុំ ហរាយមានេន អារញ្ញិកធុតង្គំ ន សមាទាតព្ពំ។ យេនបិ បកតិយា សមាទិន្នំ,

តេន ទុតិយំ ភិក្ខុំ គហេត្វា អរញ្ញេ អរុណំ ឧដ្ឋាបេតព្ពំ, ន ឯកកេន វត្ថព្ពំ។ តថា ភត្តគ្គាទីសុ អាសនបរិយន្តេ និសជ្ជាយ ហរាយមានេន បិណ្ឌបាតិកធុតង្គម្បិ ន សមាទាតព្ពំ។ យោ បន បកតិយាវ បិណ្ឌបាតិកោ, តស្ស បដិសេធោ នត្ថិ, ន ច តប្បច្ចយា បិណ្ឌបាតោ នីហរាបេតព្ពោ “មា មំ ជានីសូ”តិ។ នីហដភត្តោ ហុត្វា វិហារេយេវ និសីទិត្វា ភុញ្ជន្តោ “រត្តិយោ គណយិស្សាមិ, គច្ឆតោ មេ ភិក្ខុំ ទិស្វា អនារោចេន្តស្ស រត្តិច្ឆេទោ សិយា”តិ ឥមិនា ការណេន បិណ្ឌបាតោ ន នីហរាបេតព្ពោ, “មា មំ ឯកភិក្ខុបិ ជានាតូ”តិ ច ឥមិនា អជ្ឈាសយេន វិហារេ សាមណេរេហិ បចាបេត្វា ភុញ្ជិតុម្បិ ន លភតិ, គាមំ បិណ្ឌាយ បវិសិតព្ពមេវ។ គិលានស្ស បន នវកម្មអាចរិយុបជ្ឈាយកិច្ចាទិបសុតស្ស វា វិហារេយេវ អច្ឆិតុំ វដ្ដតិ។

សចេបិ គាមេ អនេកសតា ភិក្ខូ វិចរន្តិ, ន សក្កា ហោតិ អារោចេតុំ, គាមការាសំ គន្ត្វា សភាគដ្ឋានេ វសិតុំ វដ្ដតិ។ យស្មា “បារិវាសិកេន, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនា អាគន្តុកេន អារោចេតព្ពំ, អាគន្តុកស្ស អារោចេតព្ពំ, ឧបោសថេ អារោចេតព្ពំ, បវារណាយ អារោចេតព្ពំ, សចេ គិលានោ ហោតិ, ទូតេនបិ អារោចេតព្ព”ន្តិ (ចូឡវ. ៧៦) វុត្តំ , តស្មា កញ្ចិ វិហារំ គតេន អាគន្តុកេន តត្ថ ភិក្ខូនំ អារោចេតព្ពំ។ សចេ សព្ពេ ឯកដ្ឋានេ ឋិតេ បស្សតិ, ឯកដ្ឋានេ ឋិតេនេវ អារោចេតព្ពំ។ អថ រុក្ខមូលាទីសុ វិសុំ ឋិតា ហោន្តិ, តត្ថ តត្ថ គន្ត្វា អារោចេតព្ពំ, សញ្ចិច្ច អនារោចេន្តស្ស រត្តិច្ឆេទោ ច ហោតិ, វត្តភេទេ ច ទុក្កដំ។ អថ វិចិនន្តោ ឯកច្ចេ ន បស្សតិ, រត្តិច្ឆេទោវ ហោតិ, ន វត្តភេទេ ទុក្កដំ។

អាគន្តុកស្សាបិ អត្តនោ វសនវិហារំ អាគតស្ស ឯកស្ស វា ពហូនំ វា វុត្តនយេនេវ អារោចេតព្ពំ, រត្តិច្ឆេទ វត្តភេទាបិ ចេត្ថ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពា។ សចេ អាគន្តុកា មុហុត្តំ វិស្សមិត្វា វា អវិស្សមិត្វា ឯវ វា វិហារមជ្ឈេន គច្ឆន្តិ, តេសម្បិ អារោចេតព្ពំ។ សចេ តស្ស អជានន្តស្សេវ គច្ឆន្តិ, អយញ្ច គតកាលេ ជានាតិ, គន្ត្វា អារោចេតព្ពំ, សម្បាបុណិតុំ វា សាវេតុំ វា អសក្កោន្តស្ស រត្តិច្ឆេទោវ ហោតិ, ន វត្តភេទេ ទុក្កដំ។ យេបិ អន្តោវិហារំ អប្បវិសិត្វា ឧបចារសីមំ ឱក្កមិត្វា គច្ឆន្តិ, អយញ្ច នេសំ ឆត្តសទ្ទំ វា ឧក្កាសិតសទ្ទំ វា ខិបិតសទ្ទំ វា សុត្វា អាគន្តុកភាវំ ជានាតិ, គន្ត្វា អារោចេតព្ពំ, គតកាលេ ជានន្តេនបិ អនុពន្ធិត្វា អារោចេតព្ពមេវ, សម្បាបុណិតុំ អសក្កោន្តស្ស រត្តិច្ឆេទោវ ហោតិ, ន វត្តភេទេ ទុក្កដំ។ យោបិ រត្តឹ អាគន្ត្វា រត្តឹយេវ គច្ឆតិ, សោបិស្ស រត្តិច្ឆេទំ ករោតិ, អញ្ញាតត្តា បន វត្តភេទេ ទុក្កដំ នត្ថិ។ សចេ អជានិត្វាវ អព្ភានំ ករោតិ, អកតមេវ ហោតីតិ **កុរុន្ទិយំ** វុត្តំ, តស្មា អធិកា រត្តិយោ គហេត្វា កាតព្ពំ។ អយំ អបណ្ណកបដិបទា។

នទីអាទីសុ នាវាយ គច្ឆន្តម្បិ បរតីរេ ឋិតម្បិ អាកាសេ គច្ឆន្តម្បិ បព្ពតតលអរញ្ញាទីសុ ទូរេ ឋិតម្បិ ភិក្ខុំ ទិស្វា សចេ “ភិក្ខូ”តិ វវត្ថានំ អត្ថិ, នាវាទីហិ គន្ត្វា វា មហាសទ្ទំ កត្វា វា វេគេន អនុពន្ធិត្វា វា អារោចេតព្ពំ, អនារោចេន្តស្ស រត្តិច្ឆេទោ ចេវ វត្តភេទេ ទុក្កដញ្ច។ សចេ វាយមន្តោបិ សម្បាបុណិតុំ វា សាវេតុំ វា ន សក្កោតិ, រត្តិច្ឆេទោវ ហោតិ, ន វត្តភេទេ ទុក្កដំ។ សង្ឃសេនាភយត្ថេរោ បន វិសយាវិសយេន កថេតិ “វិសយេ កិរ អនារោចេន្តស្ស រត្តិច្ឆេទោ ចេវ វត្តភេទេ ទុក្កដញ្ច ហោតិ, អវិសយេ បន ឧភយម្បិ នត្ថី”តិ។ ករវីកតិស្សត្ថេរោ “សមណោ អយន្តិ វវត្ថានមេវ បមាណំ។ សចេបិ អវិសយោ ហោតិ, វត្តភេទេ ទុក្កដមេវ នត្ថិ, រត្តិច្ឆេទោ បន ហោតិយេវា”តិ អាហ។

ឧបោសថទិវសេ “ឧបោសថំ សម្បាបុណិស្សាមា”តិ អាគន្តុកា ភិក្ខូ អាគច្ឆន្តិ, ឥទ្ធិយា គច្ឆន្តាបិ ឧបោសថភាវំ ញត្វា ឱតរិត្វា ឧបោសថំ ករោន្តិ, តស្មា អាគន្តុកសោធនត្ថំ ឧបោសថទិវសេបិ អារោចេតព្ពំ។ បវារណាយបិ ឯសេវ នយោ។ គន្ថំ អសមត្ថេន គិលានេន ភិក្ខុំ បេសេត្វា អារោចាបេតព្ពំ, អនុបសម្បន្នំ បេសេតុំ ន វដ្ដតិ។

ន បារិវាសិកេន ភិក្ខុនា សភិក្ខុកា អាវាសា វា អនាវាសា វា អភិក្ខុកោ នានាសំវាសកេហិ វា សភិក្ខុកោ អាវាសោ វា អនាវាសោ វា គន្តព្ពោ អញ្ញត្រ បកតត្តេន អញ្ញត្រ អន្តរាយា។ យត្ថ ហិ ឯកោបិ ភិក្ខុ នត្ថិ, តត្ថ ន វសិតព្ពំ។ ន ហិ តត្ថ វុត្ថរត្តិយោ គណនូបិកា ហោន្តិ។ ទសវិធេ អន្តរាយេ បន សចេបិ រត្តិយោ គណនូបិកា ន ហោន្តិ, អន្តរាយតោ បរិមុច្ចនត្ថាយ គន្តព្ពមេវ។ តេន វុត្តំ “អញ្ញត្រ អន្តរាយា”តិ។ នានាសំវាសកេហិ សទ្ធឹ វិនយកម្មំ កាតុំ ន វដ្ដតិ, តេសំ អនារោចនេបិ រត្តិច្ឆេទោ នត្ថិ, អភិក្ខុកាវាសសទិសមេវ ហោតិ។ តេន វុត្តំ “នានាសំវាសកេហិ វា សភិក្ខុកោ”តិ។

ន បារិវាសិកេន ភិក្ខុនា បកតត្តេន ភិក្ខុនា សទ្ធឹ ឯកច្ឆន្នេ អាវាសេ វា អនាវាសេ វា វត្ថព្ពំ។ តត្ថ **អាវាសោ** នាម វសនត្ថាយ កតសេនាសនំ។ **អនាវាសោ** នាម ចេតិយឃរំ ពោធិឃរំ សម្មុញ្ជនីអដ្ដកោ ទារុអដ្ដកោ បានីយមាឡោ វច្ចកុដិ ទ្វារកោដ្ឋកោតិ ឯវមាទិ។ “ឯតេសុ យត្ថ កត្ថចិ ឯកច្ឆន្នេ ឆទនតោ ឧទកបតនដ្ឋានបរិច្ឆិន្នេ ឱកាសេ ឧក្ខិត្តកោវ វសិតុំ ន លភតិ, បារិវាសិកោ បន អន្តោអាវាសេយេវ ន លភតី”តិ **មហាបច្ចរិយំ**

វុត្តំ។ **មហាអដ្ឋកថាយំ** អវិសេសេន “ឧទកបាតេន វារិតោ”ន្តិ វុត្តំ។ **កុរុន្ទិយំ** បន “ឯតេសុ ឯត្តកេសុ បញ្ចវណ្ណច្ឆទនពទ្ធដ្ឋានេសុ បារិវាសិកស្ស ច ឧក្ខិត្តកស្ស ច បកតត្តេន សទ្ធឹ ឧទកបាតេន វារិតោ”ន្តិ វុត្តំ។ តស្មា នានូបចារេបិ ឯកច្ឆន្នេ ន វដ្ដតិ។ សចេ បនេត្ថ តទហុបសម្បន្នេបិ បកតត្តេ បឋមំ បវិសិត្វា និបន្នេបិ សដ្ឋិវស្សិកោបិ បារិវាសិកោ បច្ឆា បវិសិត្វា ជានន្តោ និបជ្ជតិ, រត្តិច្ឆេទោ ចេវ វត្តភេទេ ទុក្កដញ្ច, អជានន្តស្ស រត្តិច្ឆេទោវ, ន វត្តភេទេ ទុក្កដំ។ សចេ បន តស្មិំ និសិន្នេ បច្ឆា បកតត្តោ បវិសិត្វា និបជ្ជតិ, បារិវាសិកោ ច ជានាតិ, រត្តិច្ឆេទោ ចេវ វត្តភេទេ ទុក្កដញ្ច។ នោ ចេ ជានាតិ, រត្តិច្ឆេទោវ, ន វត្តភេទេ ទុក្កដំ។

បារិវាសិកេន ភិក្ខុនា បកតត្តំ ភិក្ខុំ តទហុបសម្បន្នម្បិ ទិស្វា អាសនា វុដ្ឋាតព្ពំ, វុដ្ឋាយ ច “អហំ ឥមិនា សុខនិសិន្នោ វុដ្ឋាបិតោ”តិ បរម្មុខេនបិ ន គន្តព្ពំ, “ឥទំ អាចរិយ អាសនំ, ឯត្ថ និសីទថា”តិ ឯវំ បកតត្តោ ភិក្ខុ អាសនេន និមន្តេតព្ពោយេវ។ នវកេន បន “មហាថេរំ ឱពទ្ធំ ករោមី”តិ បារិវាសិកត្ថេរស្ស សន្តិកំ ន គន្តព្ពំ។ បារិវាសិកេន បកតត្តេន ភិក្ខុនា សទ្ធឹ ន ឯកាសនេ និសីទិតព្ពំ, ន នីចេ អាសនេ និសិន្នេ ឧច្ចេ អាសនេ និសីទិតព្ពំ, ន ឆមាយំ និសិន្នេ អាសនេ និសីទិតព្ពំ, ទ្វាទសហត្ថំ បន ឧបចារំ មុញ្ចិត្វា និសីទិតុំ វដ្ដតិ។ បារិវាសិកេន ភិក្ខុនា បកតត្តេន សទ្ធឹ ន ឯកចង្កមេ ចង្កមិតព្ពំ, ន នីចេ ចង្កមេ ចង្កមន្តេ ឧច្ចេ ចង្កមេ ចង្កមិតព្ពំ, ន ឆមាយំ ចង្កមន្តេ ចង្កមេ ចង្កមិតព្ពំ។ ឯត្ថ បន អកតបរិច្ឆេទាយ ភូមិយា ចង្កមន្តេ បរិច្ឆេទំ កត្វា វាលុកំ អាកិរិត្វា អាលម្ពនំ យោជេត្វា កតចង្កមេ នីចេបិ ន ចង្កមិតព្ពំ, កោ បន វាទោ ឥដ្ឋកចយេន សម្បន្នេ វេទិកាបរិក្ខិត្តេ។ សចេ បន បាការបរិក្ខិត្តោ ហោតិ, ទ្វារកោដ្ឋកយុត្តោ បព្ពតន្តរវនន្តរគុម្ពន្តរេសុ វា សុប្បដិច្ឆន្នោ, តាទិសេ ចង្កមេ ចង្កមិតុំ វដ្ដតិ, អប្បដិច្ឆន្នេបិ ឧបចារំ មុញ្ចិត្វា វដ្ដតិ។

បារិវាសិកេន ភិក្ខុនា បារិវាសិកវុឌ្ឍតរេន ភិក្ខុនា សទ្ធឹ មូលាយបដិកស្សនារហេន មានត្តារហេន មានត្តចារិកេន អព្ភានារហេន ភិក្ខុនា សទ្ធឹ ន ឯកច្ឆន្នេ អាវាសេ វា អនាវាសេ វា វត្ថព្ពំ។ ឯត្ថ បន សចេ វុឌ្ឍតរេ បារិវាសិកេ បឋមំ និបន្នេ ឥតរោ ជានន្តោ បច្ឆា និបជ្ជតិ, រត្តិច្ឆេទោ ចស្ស ហោតិ, វត្តភេទេ ច ទុក្កដំ។ វុឌ្ឍតរស្ស បន រត្តិច្ឆេទោវ, ន វត្តភេទេ ទុក្កដំ។ អជានិត្វា និបជ្ជតិ, ទ្វិន្នម្បិ វត្តភេទោ នត្ថិ, រត្តិច្ឆេទោ បន ហោតិ។ អថ នវកបារិវាសិកេ បឋមំ និបន្នេ វុឌ្ឍតរោ បច្ឆា និបជ្ជតិ, នវកោ ច ជានាតិ, រត្តិ ចស្ស ឆិជ្ជតិ, វត្តភេទេ ច ទុក្កដំ ហោតិ។ វុឌ្ឍតរស្ស រត្តិច្ឆេទោវ, ន វត្តភេទោ។ នោ ចេ ជានាតិ, ទ្វិន្នម្បិ វត្តភេទោ នត្ថិ, រត្តិច្ឆេទោ បន ហោតិ។ សចេ អបច្ឆាបុរិមំ និបជ្ជន្តិ, វុឌ្ឍតរស្ស រត្តិច្ឆេទោវ, ឥតរស្ស វត្តភេទោបីតិ **កុរុន្ទិយំ** វុត្តំ។

ទ្វេ បារិវាសិកា សមវស្សា, ឯកោ បឋមំ និបន្នោ, ឯកោ ជានន្តោវ បច្ឆា និបជ្ជតិ, រត្តិ ចស្ស ឆិជ្ជតិ, វត្តភេទេ ច ទុក្កដំ។ បឋមំ និបន្នស្ស រត្តិច្ឆេទោវ, ន វត្តភេទោ។ សចេ បច្ឆា និបជ្ជន្តោបិ ន ជានាតិ, ទ្វិន្នម្បិ វត្តភេទោ នត្ថិ, រត្តិច្ឆេទោ បន ហោតិ។ សចេ ទ្វេបិ អបច្ឆាបុរិមំ និបជ្ជន្តិ, ទ្វិន្នម្បិ រត្តិច្ឆេទោយេវ, ន វត្តភេទោ។ សចេ ហិ ទ្វេ បារិវាសិកា ឯកតោ វសេយ្យុំ, តេ អញ្ញមញ្ញស្ស អជ្ឈាចារំ ញត្វា អគារវា វា វិប្បដិសារិនោ វា ហុត្វា តំ វា អាបត្តឹ អាបជ្ជេយ្យុំ តតោ បាបិដ្ឋតរំ វា, វិព្ភមេយ្យុំ វា, តស្មា នេសំ សហសេយ្យា សព្ពបការេន បដិក្ខិត្តា។ មូលាយបដិកស្សនារហាទយោ ចេត្ថ បារិវាសិកានំ បកតត្តដ្ឋានេ ឋិតាតិ វេទិតព្ពា។ តស្មា បារិវាសិកេន ភិក្ខុនា មូលាយបដិកស្សនារហេន មានត្តារហេន មានត្តចារិកេន អព្ភានារហេន ភិក្ខុនា សទ្ធឹ ន ឯកាសនេ និសីទិតព្ពំ, ន នីចេ អាសនេ និសិន្នេ ឧច្ចេ អាសនេ និសីទិតព្ពំ, ន ឆមាយ និសិន្នេ អាសនេ និសីទិតព្ពំ, ន ឯកចង្កមេ ចង្កមិតព្ពំ, ន នីចេ ចង្កមេ ចង្កមន្តេ ឧច្ចេ ចង្កមេ ចង្កមិតព្ពំ, ន ឆមាយ ចង្កមន្តេ ចង្កមេ ចង្កមិតព្ពំ។

“ន, ភិក្ខវេ, បារិវាសិកេន ភិក្ខុនា សាទិតព្ពំ បកតត្តានំ ភិក្ខូនំ អភិវាទនំ បច្ចុដ្ឋានំ អញ្ជលិកម្មំ សាមីចិកម្មំ អាសនាភិហារោ សេយ្យាភិហារោ បាទោទកំ បាទបីឋំ បាទកឋលិកំ បត្តចីវរបដិគ្គហណំ នហានេ បិដ្ឋិបរិកម្មំ, យោ សាទិយេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ៧៥) វចនតោ បកតត្តានំ ភិក្ខូនំ ឋបេត្វា នវកតរំ បារិវាសិកំ អវសេសានំ អន្តមសោ មូលាយបដិកស្សនារហាទីនម្បិ អភិវាទនាទី សាទិយន្តស្ស ទុក្កដំ, សទ្ធិវិហារិកានម្បិ សាទិយន្តស្ស ទុក្កដមេវ។ តស្មា តេ វត្តព្ពា “អហំ វិនយកម្មំ ករោមិ, មយ្ហំ វត្តំ មា ករោថ, មា មំ គាមប្បវេសនំ អាបុច្ឆថា”តិ។ សចេ សទ្ធាបព្ពជិតា កុលបុត្តា “តុម្ហេ, ភន្តេ, តុម្ហាកំ វិនយកម្មំ ករោថា”តិ វត្វា វត្តំ ករោន្តិ, គាមប្បវេសនម្បិ អាបុច្ឆន្តិយេវ, វារិតកាលតោ បដ្ឋាយ អនាបត្តិ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បារិវាសិកានំ ភិក្ខូនំ មិថុ យថាវុឌ្ឍំ អភិវាទនំ បច្ចុដ្ឋានំ អញ្ជលិកម្មំ សាមីចិកម្មំ អាសនាភិហារំ សេយ្យាភិហារំ បាទោទកំ បាទបីឋំ បាទកឋលិកំ បត្តចីវរបដិគ្គហណំ នហានេ បិដ្ឋិបរិកម្ម”ន្តិ (ចូឡវ. ៧៥) វចនតោ បន បារិវាសិកានំ ភិក្ខូនំ អញ្ញមញ្ញំ យោ យោ វុឌ្ឍោ, តេន តេន នវកតរស្ស អភិវាទនាទី សាទិតុំ វដ្ដតិ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បារិវាសិកានំ ភិក្ខូនំ បញ្ច យថាវុឌ្ឍំ ឧបោសថំ បវារណំ វស្សិកសាដិកំ ឱណោជនំ ភត្ត”ន្តិ (ចូឡវ. ៧៥) វចនតោ ឥមានិ ឧបោសថាទីនិ បញ្ច បកតត្តេហិបិ សទ្ធិំ វុឌ្ឍបដិបាដិយា កាតុំ វដ្ដតិ, តស្មា (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៧៥) បាតិមោក្ខេ ឧទ្ទិស្សមានេ ហត្ថបាសេ និសីទិតុំ វដ្ដតិ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន “បាឡិយា អនិសីទិត្វា បាឡឹ វិហាយ ហត្ថបាសំ អមុញ្ចន្តេន និសីទិតព្ព”ន្តិ វុត្តំ។ បារិសុទ្ធិឧបោសថេ ករិយមានេ សង្ឃនវកដ្ឋានេ និសីទិត្វា តត្ថេវ និសិន្នេន អត្តនោ បាឡិយា បារិសុទ្ធិឧបោសថោ កាតព្ពោ។ បវារណាយបិ សង្ឃនវកដ្ឋានេ និសីទិត្វា តត្ថេវ និសិន្នេន អត្តនោ បាឡិយា បវារេតព្ពំ។ សង្ឃេន យណ្ដឹ បហរិត្វា ភាជិយមានំ វស្សិកសាដិកម្បិ អត្តនោ បត្តដ្ឋានេ គហេតុំ វដ្ដតិ។

ឱណោជនន្តិ វិស្សជ្ជនំ វុច្ចតិ។ សចេ ហិ បារិវាសិកស្ស ទ្វេ តីណិ ឧទ្ទេសភត្តាទីនិ បាបុណន្តិ, អញ្ញា ចស្ស បុគ្គលិកភត្តបច្ចាសា ហោតិ, តានិ បដិបាដិយា គហេត្វា “ភន្តេ, ហេដ្ឋា គាហេថ, អជ្ជ មយ្ហំ ភត្តបច្ចាសា អត្ថិ, ស្វេវ គណ្ហិស្សាមី”តិ វត្វា វិស្សជ្ជេតព្ពានិ។ ឯវំ តានិ បុនទិវសេសុ គណ្ហិតុំ លភតិ។ “បុនទិវសេ សព្ពបឋមំ តស្ស ទាតព្ព”ន្តិ **កុរុន្ទិយំ** វុត្តំ។ យទិ បន ន គណ្ហាតិ ន វិស្សជ្ជេតិ, បុនទិវសេ ន លភតិ។ ឥទំ ឱណោជនំ នាម បារិវាសិកស្សេវ ឱទិស្ស អនុញ្ញាតំ។ កស្មា? តស្ស ហិ សង្ឃនវកដ្ឋានេ និសិន្នស្ស ភត្តគ្គេ យាគុខជ្ជកាទីនិ បាបុណន្តិ វា ន វា, តស្មា “សោ ភិក្ខាហារេន មា កិលមិត្ថា”តិ ឥទមស្ស សង្គហករណត្ថាយ ឱទិស្ស អនុញ្ញាតំ។

ភត្តន្តិ អាគតាគតេហិ វុឌ្ឍបដិបាដិយា គហេត្វា គន្តព្ពំ វិហារេ សង្ឃស្ស ចតុស្សាលភត្តំ។ ឯតំ យថាវុឌ្ឍំ លភតិ, បាឡិយា បន គន្តុំ វា ឋាតុំ វា ន លភតិ, តស្មា បាឡិតោ ឱសក្កិត្វា ហត្ថបាសេ ឋិតេន ហត្ថំ បសារេត្វា យថា សេនោ និបតិត្វា គណ្ហាតិ, ឯវំ គណ្ហិតព្ពំ។ អារាមិកសមណុទ្ទេសេហិ អាហរាបេតុំ ន លភតិ។ សចេ សយមេវ អាហរន្តិ, វដ្ដតិ។ រញ្ញោ មហាបេឡភត្តេបិ ឯសេវ នយោ។ ចតុស្សាលភត្តេ បន សចេ ឱណោជនំ កត្តុកាមោ ហោតិ, អត្តនោ អត្ថាយ ឧក្ខិត្តេ បិណ្ឌេ “អជ្ជ មេ ភត្តំ អត្ថិ, ស្វេវ គណ្ហិស្សាមី”តិ វត្តព្ពំ។ “បុនទិវសេ ទ្វេ បិណ្ឌេ លភតី”តិ **មហាបច្ចរិយំ** វុត្តំ។ ឧទ្ទេសភត្តាទីនិបិ បាឡិតោ ឱសក្កិត្វាវ គហេតព្ពានិ, យត្ថ បន និសីទាបេត្វា បរិវិសន្តិ, តត្ថ សាមណេរានំ ជេដ្ឋកេន, ភិក្ខូនំ សង្ឃនវកេន ហុត្វា និសីទិតព្ពំ។ ឥទំ បារិវាសិកវត្តំ។

មូលាយបដិកស្សនារហានំ មានត្តារហានំ មានត្តចារិកានំ អព្ភានារហានញ្ច ឥទមេវ វត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។ មានត្តចារិកស្ស វត្តេ បន “ទេវសិកំ អារោចេតព្ព”ន្តិ វិសេសោ។ រត្តិច្ឆេទេសុ ច “តយោ ខោ, ឧបាលិ, បារិវាសិកស្ស ភិក្ខុនោ រត្តិច្ឆេទា, សហវាសោ វិប្បវាសោ អនារោចនា”តិ (ចូឡវ. ៨៣) វចនតោ ឃ្វាយំ “បកតត្តេន ភិក្ខុនា សទ្ធិំ ឯកច្ឆន្នេ”តិអាទិនា នយេន វុត្តោ សហវាសោ, យោ ច ឯកស្សេវ វាសោ, យា ចាយំ អាគន្តុកាទីនំ អនារោចនា, ឯតេសុ តីសុ ឯកេនបិ ការណេន បារិវាសិកស្ស ភិក្ខុនោ រត្តិច្ឆេទោ ហោតិ។

មានត្តចារិកស្ស បន “ចត្តារោ ខោ, ឧបាលិ, មានត្តចារិកស្ស ភិក្ខុនោ រត្តិច្ឆេទា, សហវាសោ, វិប្បវាសោ, អនារោចនា, ឩនេ គណេ ចរណ”ន្តិ វចនតោ ឥមេសុ ចតូសុ ការណេសុ ឯកេនបិ រត្តិច្ឆេទោ ហោតិ។ **គណោ**តិ ចេត្ថ ចត្តារោ វា អតិរេកា វា។ តស្មា សចេបិ តីហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ វសតិ, រត្តិច្ឆេទោ ហោតិយេវ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

គរុកាបត្តិវុដ្ឋានវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

៣៣. កម្មាកម្មវិនិច្ឆយកថា

២៩៨. កម្មាកម្មន្តិ ឯត្ថ (បរិ. ៤៨២-៤៨៤) បន កម្មានិ ចត្តារិ – អបលោកនកម្មំ ញត្តិកម្មំ ញត្តិទុតិយកម្មំ ញត្តិចតុត្ថកម្មន្តិ។ ឥមានិ ចត្តារិ កម្មានិ កតិហាការេហិ វិបជ្ជន្តិ? បញ្ចហាការេហិ វិបជ្ជន្តិ – វត្ថុតោ វា ញត្តិតោ វា អនុស្សាវនតោ វា សីមតោ វា បរិសតោ វា។

កថំ **វត្ថុតោ កម្មានិ វិបជ្ជន្តិ**? សម្មុខាករណីយំ កម្មំ អសម្មុខា ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ បដិបុច្ឆាករណីយំ កម្មំ អបដិបុច្ឆា ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ បដិញ្ញាយ ករណីយំ កម្មំ អបដិញ្ញាយ ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ សតិវិនយារហស្ស អមូឡ្ហវិនយំ ទេតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ អមូឡ្ហវិនយារហស្ស តស្ស បាបិយសិកកម្មំ ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ តស្ស បាបិយសិកកម្មារហស្ស តជ្ជនីយកម្មំ ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ តជ្ជនីយកម្មារហស្ស និយស្សកម្មំ ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ និយស្សកម្មារហស្ស បព្ពាជនីយកម្មំ ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ បព្ពាជនីយកម្មារហស្ស បដិសារណីយកម្មំ ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ បដិសារណីយកម្មារហស្ស ឧក្ខេបនីយកម្មំ ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ ឧក្ខេបនីយកម្មារហស្ស បរិវាសំ ទេតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ បរិវាសារហស្ស មូលាយ បដិកស្សតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ មូលាយបដិកស្សនារហស្ស មានត្តំ ទេតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ មានត្តារហំ អព្ភេតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ អព្ភានារហំ ឧបសម្បាទេតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ អនុបោសថេ ឧបោសថំ ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ អបវារណាយ បវារេតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ បណ្ឌកំ ឧបសម្បាទេតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ ថេយ្យសំវាសកំ, តិត្ថិយបក្កន្តកំ, តិរច្ឆានគតំ, មាតុឃាតកំ, បិតុឃាតកំ, អរហន្តឃាតកំ, ភិក្ខុនិទូសកំ, សង្ឃភេទកំ, លោហិតុប្បាទកំ, ឧភតោព្យញ្ជនកំ, ឩនវីសតិវស្សំ បុគ្គលំ ឧបសម្បាទេតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ ឯវំ វត្ថុតោ កម្មានិ វិបជ្ជន្តិ។

កថំ **ញត្តិតោ កម្មានិ វិបជ្ជន្តិ**? បញ្ចហាការេហិ ញត្តិតោ កម្មានិ វិបជ្ជន្តិ – វត្ថុំ ន បរាមសតិ, សង្ឃំ ន បរាមសតិ, បុគ្គលំ ន បរាមសតិ, ញត្តឹ ន បរាមសតិ, បច្ឆា វា ញត្តឹ ឋបេតិ។ ឥមេហិ បញ្ចហាការេហិ ញត្តិតោ កម្មានិ វិបជ្ជន្តិ។

កថំ **អនុស្សាវនតោ កម្មានិ វិបជ្ជន្តិ**? បញ្ចហាការេហិ អនុស្សាវនតោ កម្មានិ វិបជ្ជន្តិ – វត្ថុំ ន បរាមសតិ, សង្ឃំ ន បរាមសតិ, បុគ្គលំ ន បរាមសតិ, សាវនំ ហាបេតិ, អកាលេ វា សាវេតិ។ ឥមេហិ បញ្ចហាការេហិ អនុស្សាវនតោ កម្មានិ វិបជ្ជន្តិ។

កថំ **សីមតោ កម្មានិ វិបជ្ជន្តិ**? ឯកាទសហិ អាការេហិ សីមតោ កម្មានិ វិបជ្ជន្តិ – អតិខុទ្ទកំ សីមំ សម្មន្នតិ, អតិមហតឹ សីមំ សម្មន្នតិ, ខណ្ឌនិមិត្តំ សីមំ សម្មន្នតិ, ឆាយានិមិត្តំ សីមំ សម្មន្នតិ, អនិមិត្តំ សីមំ សម្មន្នតិ, ពហិសីមេ ឋិតោ សីមំ សម្មន្នតិ, នទិយា សីមំ សម្មន្នតិ, សមុទ្ទេ សីមំ សម្មន្នតិ, ជាតស្សរេ សីមំ សម្មន្នតិ, សីមាយ សីមំ សម្ភិន្ទតិ, សីមាយ សីមំ អជ្ឈោត្ថរតិ។ ឥមេហិ ឯកាទសហិ អាការេហិ សីមតោ កម្មានិ វិបជ្ជន្តិ។

កថំ **បរិសតោ កម្មានិ វិបជ្ជន្តិ**? ទ្វាទសហិ អាការេហិ បរិសតោ កម្មានិ វិបជ្ជន្តិ – ចតុវគ្គករណីយេ កម្មេ យាវតិកា ភិក្ខូ កម្មប្បត្តា តេ អនាគតា ហោន្តិ, ឆន្ទារហានំ ឆន្ទោ អនាហដោ ហោតិ, សម្មុខីភូតា បដិក្កោសន្តិ, ចតុវគ្គករណេ កម្មេ យាវតិកា ភិក្ខូ កម្មប្បត្តា, តេ អាគតា ហោន្តិ, ឆន្ទារហានំ ឆន្ទោ អនាហដោ ហោតិ, សម្មុខីភូតា បដិក្កោសន្តិ, ចតុវគ្គករណេ កម្មេ យាវតិកា ភិក្ខូ កម្មប្បត្តា, តេ អាគតា ហោន្តិ, ឆន្ទារហានំ ឆន្ទោ អាហដោ ហោតិ, សម្មុខីភូតា បដិក្កោសន្តិ។

បញ្ចវគ្គករណេ កម្មេ…បេ…. ទសវគ្គករណេ កម្មេ…បេ…. វីសតិវគ្គករណេ កម្មេ យាវតិកា ភិក្ខូ កម្មប្បត្តា, តេ អនាគតា ហោន្តិ, ឆន្ទារហានំ ឆន្ទោ អនាហដោ ហោតិ, សម្មុខីភូតា បដិក្កោសន្តិ, វីសតិវគ្គករណេ កម្មេ យាវតិកា ភិក្ខូ កម្មប្បត្តា, តេ អាគតា ហោន្តិ, ឆន្ទារហានំ ឆន្ទោ អនាហដោ ហោតិ, សម្មុខីភូតា បដិក្កោសន្តិ, វីសតិវគ្គករណេ កម្មេ យាវតិកា ភិក្ខូ កម្មប្បត្តា, តេ អាគតា ហោន្តិ, ឆន្ទារហានំ ឆន្ទោ អាហដោ ហោតិ, សម្មុខីភូតា បដិក្កោសន្តិ។ ឥមេហិ ទ្វាទសហិ អាការេហិ បរិសតោ កម្មានិ វិបជ្ជន្តិ។

ចតុវគ្គករណេ កម្មេ ចត្តារោ ភិក្ខូ បកតត្តា កម្មប្បត្តា, អវសេសា បកតត្តា ឆន្ទារហា។ យស្ស សង្ឃោ កម្មំ ករោតិ, សោ នេវ កម្មប្បត្តោ នាបិ ឆន្ទារហោ, អបិច កម្មារហោ។ បញ្ចវគ្គករណេ កម្មេ បញ្ច ភិក្ខូ បកតត្តា កម្មប្បត្តា, អវសេសា បកតត្តា ឆន្ទារហា។ យស្ស សង្ឃោ កម្មំ ករោតិ, សោ នេវ កម្មប្បត្តោ នាបិ ឆន្ទារហោ,

អបិច កម្មារហោ ។ ទសវគ្គករណេ កម្មេ ទស ភិក្ខូ បកតត្តា កម្មប្បត្តា, អវសេសា បកតត្តា ឆន្ទារហា។ យស្ស សង្ឃោ កម្មំ ករោតិ, សោ នេវ កម្មប្បត្តោ នាបិ ឆន្ទារហោ, អបិច កម្មារហោ។ វីសតិវគ្គករណេ កម្មេ វីសតិ ភិក្ខូ បកតត្តា កម្មប្បត្តា, អវសេសា បកតត្តា ឆន្ទារហា។ យស្ស សង្ឃោ កម្មំ ករោតិ, សោ នេវ កម្មប្បត្តោ នាបិ ឆន្ទារហោ, អបិច កម្មារហោ។

២៥០. អបលោកនកម្មំ កតិ ឋានានិ គច្ឆតិ? **ញត្តិកម្មំ, ញត្តិទុតិយកម្មំ, ញត្តិចតុត្ថកម្មំ** កតិ ឋានានិ គច្ឆតិ? អបលោកនកម្មំ បញ្ច ឋានានិ គច្ឆតិ។ ញត្តិកម្មំ នវ ឋានានិ គច្ឆតិ។ ញត្តិទុតិយកម្មំ សត្ត ឋានានិ គច្ឆតិ។ ញត្តិចតុត្ថកម្មំ សត្ត ឋានានិ គច្ឆតិ។

អបលោកនកម្មំ កតមានិ បញ្ច ឋានានិ គច្ឆតិ? ឱសារណំ និស្សារណំ ភណ្ឌុកម្មំ ព្រហ្មទណ្ឌំ កម្មលក្ខណញ្ញេវ បញ្ចមំ។ អបលោកនកម្មំ ឥមានិ បញ្ច ឋានានិ គច្ឆតិ។

ញត្តិកម្មំ កតមានិ នវ ឋានានិ គច្ឆតិ? ឱសារណំ និស្សារណំ ឧបោសថំ បវារណំ សម្មុតិំ ទានំ បដិគ្គហណំ បច្ចុក្កឌ្ឍនំ កម្មលក្ខណញ្ញេវ នវមំ។ ញត្តិកម្មំ ឥមានិ នវ ឋានានិ គច្ឆតិ។

ញត្តិទុតិយកម្មំ កតមានិ សត្ត ឋានានិ គច្ឆតិ? ឱសារណំ និស្សារណំ សម្មុតិំ ទានំ ឧទ្ធរណំ ទេសនំ កម្មលក្ខណញ្ញេវ សត្តមំ។ ញត្តិទុតិយកម្មំ ឥមានិ សត្ត ឋានានិ គច្ឆតិ។

ញត្តិចតុត្ថកម្មំ កតមានិ សត្ត ឋានានិ គច្ឆតិ? ឱសារណំ និស្សារណំ សម្មុតិំ ទានំ និគ្គហំ សមនុភាសនំ កម្មលក្ខណញ្ញេវ សត្តមំ។ ញត្តិចតុត្ថកម្មំ ឥមានិ សត្ត ឋានានិ គច្ឆតិ។ អយំ តាវ បាឡិនយោ។

២៥១. អយំ បនេត្ថ អាទិតោ បដ្ឋាយ វិនិច្ឆយកថា (បរិ. អដ្ឋ. ៤៨២) – **អបលោកនកម្មំ** នាម សីមដ្ឋកសង្ឃំ សោធេត្វា ឆន្ទារហានំ ឆន្ទំ អាហរិត្វា សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស អនុមតិយា តិក្ខត្តុំ សាវេត្វា កត្តព្ពកម្មំ។ **ញត្តិកម្មំ** នាម វុត្តនយេនេវ សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស អនុមតិយា ឯកាយ ញត្តិយា កត្តព្ពកម្មំ។ **ញត្តិទុតិយកម្មំ** នាម វុត្តនយេនេវ សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស អនុមតិយា ឯកាយ ញត្តិយា ឯកាយ ច អនុស្សាវនាយាតិ ឯវំ ញត្តិទុតិយាយ អនុស្សាវនាយ កត្តព្ពកម្មំ។ **ញត្តិចតុត្ថកម្មំ** នាម វុត្តនយេនេវ សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស អនុមតិយា ឯកាយ ញត្តិយា តីហិ ច អនុស្សាវនាហីតិ ឯវំ ញត្តិចតុត្ថាហិ តីហិ អនុស្សាវនាហិ កត្តព្ពកម្មំ។

តត្រ អបលោកនកម្មំ អបលោកេត្វាវ កាតព្ពំ, ញត្តិកម្មាទិវសេន ន កាតព្ពំ។ ញត្តិកម្មម្បិ ឯកំ ញត្តិំ ឋបេត្វាវ កាតព្ពំ, អបលោកនកម្មាទិវសេន ន កាតព្ពំ។ ញត្តិទុតិយកម្មំ បន អបលោកេត្វា កាតព្ពម្បិ អកាតព្ពម្បិ អត្ថិ។ តត្ថ សីមាសម្មុតិ សីមាសមូហនំ កឋិនទានំ កឋិនុទ្ធារោ កុដិវត្ថុទេសនា វិហារវត្ថុទេសនាតិ ឥមានិ ឆ កម្មានិ គរុកានិ អបលោកេត្វា កាតុំ ន វដ្ដតិ, ញត្តិទុតិយកម្មវាចំ សាវេត្វាវ កាតព្ពានិ។ អវសេសា តេរស សម្មុតិយោ សេនាសនគ្គាហកមតកចីវរទានាទិសម្មុតិយោ ចាតិ ឯតានិ លហុកកម្មានិ, អបលោកេត្វាបិ កាតុំ វដ្ដន្តិ, ញត្តិកម្មញត្តិចតុត្ថកម្មវសេន បន ន កាតព្ពមេវ។ "ញត្តិចតុត្ថកម្មវសេន កយិរមានំ ទឡ្ហតរំ ហោតិ, តស្មា កាតព្ព"ន្តិ ឯកច្ចេ វទន្តិ។ ឯវំ បន សតិ កម្មសង្ករោ ហោតិ, តស្មា ន កាតព្ពន្តិ បដិក្ខិត្តមេវ។ សចេ បន អក្ខរបរិហីនំ វា បទបរិហីនំ វា ទុរុត្តបទំ វា ហោតិ, តស្ស សោធនត្ថំ បុនប្បុនំ វត្តុំ វដ្ដតិ។ ឥទំ អកុប្បកម្មស្ស ទឡ្ហីកម្មំ ហោតិ, កុប្បកម្មេ កម្មំ ហុត្វា តិដ្ឋតិ។ ញត្តិចតុត្ថកម្មំ ញត្តិញ្ច តិស្សោ ច កម្មវាចាយោ សាវេត្វាវ កាតព្ពំ, អបលោកនកម្មាទិវសេន ន កាតព្ពំ។

សម្មុខាករណីយំ កម្មំ អសម្មុខា ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មន្តិ ឯត្ថ បន អត្ថិ កម្មំ សម្មុខាករណីយំ, អត្ថិ កម្មំ អសម្មុខាករណីយំ។ តត្ថ **អសម្មុខាករណីយំ** នាម ទូតេនូបសម្បទា, បត្តនិក្កុជ្ជនំ, បត្តុក្កុជ្ជនំ, ឧម្មត្តកស្ស ភិក្ខុនោ ឧម្មត្តកសម្មុតិ, សេក្ខានំ កុលានំ សេក្ខសម្មុតិ, ឆន្នស្ស ភិក្ខុនោ ព្រហ្មទណ្ឌោ, ទេវទត្តស្ស បកាសនីយកម្មំ, អបសាទនីយំ ទស្សេន្តស្ស ភិក្ខុនោ ភិក្ខុនិសង្ឃេន កាតព្ពំ អវន្ទិយកម្មន្តិ អដ្ឋវិធំ ហោតិ។ ឥទំ អដ្ឋវិធម្បិ កម្មំ អសម្មុខា កតំ សុកតំ ហោតិ អកុប្បំ, សេសានិ សព្ពកម្មានិ សម្មុខា ឯវ កាតព្ពានិ។ សង្ឃសម្មុខតា ធម្មសម្មុខតា វិនយសម្មុខតា បុគ្គលសម្មុខតាតិ ឥមំ ចតុព្ពិធំ សម្មុខាវិនយំ ឧបនេត្វាវ កាតព្ពានិ។ ឯវំ កតានិ ហិ សុកតានិ ហោន្តិ, ឯវំ អកតានិ បនេតានិ ឥមំ សម្មុខាវិនយសង្ខាតំ វត្ថុំ វិនា កតត្តា វត្ថុវិបន្នានិ នាម ហោន្តិ។ តេន វុត្តំ "សម្មុខាករណីយំ កម្មំ អសម្មុខា ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្ម"ន្តិ។ **បដិបុច្ឆាករណីយា**ទីសុបិ បដិបុច្ឆាទិករណមេវ វត្ថុ, តំ វត្ថុំ វិនា កតត្តា តេសម្បិ វត្ថុវិបន្នតា វេទិតព្ពា។ អបិច ឩនវីសតិវស្សំ វា អន្តិមវត្ថុំ អជ្ឈាបន្នបុព្ពំ វា ឯកាទសសុ វា អភព្ពបុគ្គលេសុ អញ្ញតរំ ឧបសម្បាទេន្តស្សបិ វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ ហោតិ។ អយំ វត្ថុតោ កម្មវិបត្តិយំ វិនិច្ឆយោ។

ញត្តិតោ វិបត្តិយំ បន **វត្ថុំ ន បរាមសតី**តិ យស្ស ឧបសម្បទាទិកម្មំ ករោតិ, តំ ន បរាមសតិ, តស្ស នាមំ ន គណ្ហាតិ។ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ធម្មរក្ខិតោ អាយស្មតោ ពុទ្ធរក្ខិតស្ស ឧបសម្បទាបេក្ខោ”តិ វត្តព្ពេ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អាយស្មតោ ពុទ្ធរក្ខិតស្ស ឧបសម្បទាបេក្ខោ”តិ វទតិ។ ឯវំ វត្ថុំ ន បរាមសតិ។

សង្ឃំ ន បរាមសតីតិ សង្ឃស្ស នាមំ ន គណ្ហាតិ។ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ធម្មរក្ខិតោ”តិ វត្តព្ពេ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, អយំ ធម្មរក្ខិតោ”តិ វទតិ។ ឯវំ សង្ឃំ ន បរាមសតិ។

បុគ្គលំ ន បរាមសតីតិ យោ ឧបសម្បទាបេក្ខស្ស ឧបជ្ឈាយោ, តំ ន បរាមសតិ, តស្ស នាមំ ន គណ្ហាតិ។ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ធម្មរក្ខិតោ អាយស្មតោ ពុទ្ធរក្ខិតស្ស ឧបសម្បទាបេក្ខោ”តិ វត្តព្ពេ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ធម្មរក្ខិតោ ឧបសម្បទាបេក្ខោ”តិ វទតិ។ ឯវំ បុគ្គលំ ន បរាមសតិ។

ញត្តិំ ន បរាមសតីតិ សព្ពេន សព្ពំ ញត្តិំ ន បរាមសតិ, ញត្តិទុតិយកម្មេ ញត្តិំ អដ្ឋបេត្វា ទ្វិក្ខត្តុំ កម្មវាចាយ ឯវ អនុស្សាវនកម្មំ ករោតិ, ញត្តិចតុត្ថកម្មេបិ ញត្តិំ អដ្ឋបេត្វា ចតុក្ខត្តុំ កម្មវាចាយ ឯវ អនុស្សាវនកម្មំ ករោតិ។ ឯវំ ញត្តិំ ន បរាមសតិ។

បច្ឆា វា ញត្តិំ ឋបេតីតិ បឋមំ កម្មវាចាយ អនុស្សាវនកម្មំ កត្វា “ឯសា ញត្តី”តិ វត្វា “ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ វទតិ។ ឯវំ បច្ឆា ញត្តិំ ឋបេតិ។ ឥតិ ឥមេហិ បញ្ចហាការេហិ ញត្តិតោ កម្មានិ វិបជ្ជន្តិ។

អនុស្សាវនតោ វិបត្តិយំ បន វត្ថុអាទីនិ តាវ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពានិ។ ឯវំ បន នេសំ អបរាមសនំ ហោតិ – “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ”តិ បឋមានុស្សាវនាយ វា “ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ...បេ.... តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ។ សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ”តិ ទុតិយតតិយានុស្សាវនាសុ វា “អយំ ធម្មរក្ខិតោ អាយស្មតោ ពុទ្ធរក្ខិតស្ស ឧបសម្បទាបេក្ខោ”តិ វត្តព្ពេ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អាយស្មតោ ពុទ្ធរក្ខិតស្សា”តិ វទន្តោ **វត្ថុំ ន បរាមសតិ** នាម។ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ធម្មរក្ខិតោ”តិ វត្តព្ពេ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, អយំ ធម្មរក្ខិតោ”តិ វទន្តោ **សង្ឃំ ន បរាមសតិ** នាម។ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ធម្មរក្ខិតោ អាយស្មតោ ពុទ្ធរក្ខិតស្សា”តិ វត្តព្ពេ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ធម្មរក្ខិតោ ឧបសម្បទាបេក្ខោ”តិ វទន្តោ **បុគ្គលំ ន បរាមសតិ** នាម។

សាវនំ ហាបេតីតិ សព្ពេន សព្ពំ កម្មវាចាយ អនុស្សាវនំ ន ករោតិ, ញត្តិទុតិយកម្មេ ទ្វិក្ខត្តុំ ញត្តិមេវ ឋបេតិ, ញត្តិចតុត្ថកម្មេ ចតុក្ខត្តុំ ញត្តិមេវ ឋបេតិ។ ឯវំ សាវនំ ហាបេតិ។ យោបិ ញត្តិទុតិយកម្មេ ឯកំ ញត្តិំ ឋបេត្វា ឯកំ កម្មវាចំ អនុស្សាវេន្តោ អក្ខរំ វា ឆឌ្ឌេតិ, បទំ វា ទុរុត្តំ ករោតិ, អយម្បិ សាវនំ ហាបេតិយេវ។ ញត្តិចតុត្ថកម្មេ បន ឯកំ ញត្តិំ ឋបេត្វា សកិមេវ វា ទ្វិក្ខត្តុំ វា កម្មវាចាយ អនុស្សាវនំ ករោន្តោបិ អក្ខរំ វា បទំ វា ឆឌ្ឌេន្តោបិ ទុរុត្តំ ករោន្តោបិ អនុស្សាវនំ ហាបេតិយេវាតិ វេទិតព្ពោ។

២៥២. “ទុរុត្តំ ករោតី”តិ ឯត្ថ បន អយំ វិនិច្ឆយោ។ យោ ហិ អញ្ញស្មិំ អក្ខរេ វត្តព្ពេ អញ្ញំ វទតិ, អយំ ទុរុត្តំ ករោតិ នាម។ តស្មា កម្មវាចំ ករោន្តេន ភិក្ខុនា យ្វាយំ –

“សិថិលំ ធនិតញ្ច ទីឃរស្សំ, គរុកំ លហុកញ្ច និគ្គហិតំ;
សម្ពន្ធំ វវត្ថិតំ វិមុត្តំ, ទសធា ព្យញ្ជនពុទ្ធិយា បភេទោ”តិ។ –

វុត្តោ, អយំ សុដ្ឋុ ឧបលក្ខេតព្ពោ។ ឯត្ថ ហិ **សិថិលំ** នាម បញ្ចសុ វគ្គេសុ បឋមតតិយំ។ **ធនិតំ** នាម តេស្វេវ ទុតិយចតុត្ថំ។ **ទីឃ**ន្តិ ទីឃេន កាលេន វត្តព្ពអាការាទិ។ **រស្ស**ន្តិ តតោ ឧបឌ្ឍកាលេន វត្តព្ពអការាទិ។ **គរុក**ន្តិ ទីឃមេវ, យំ វា “អាយស្មតោ ពុទ្ធរក្ខិតត្ថេរស្ស យស្ស នក្ខមតី”តិ ឯវំ សំយោគបរំ កត្វា វុច្ចតិ។ **លហុក**ន្តិ រស្សមេវ, យំ វា “អាយស្មតោ ពុទ្ធរក្ខិតត្ថេរស្ស យស្ស ន ខមតី”តិ ឯវំ អសំយោគបរំ កត្វា វុច្ចតិ។ **និគ្គហិត**ន្តិ យំ ករណានិ និគ្គហេត្វា អវិស្សជ្ជេត្វា អវិវដេន មុខេន សានុនាសិកំ កត្វា វត្តព្ពំ។ **សម្ពន្ធ**ន្តិ យំ បរបទេន សម្ពន្ធិត្វា “តុណ្ហិស្សា”តិ វា “តុណ្ហស្សា”តិ វា វុច្ចតិ។ **វវត្ថិត**ន្តិ យំ បរបទេន អសម្ពន្ធំ កត្វា វិច្ឆិន្ទិត្វា “តុណ្ហី អស្សា”តិ វា “តុណ្ហ អស្សា”តិ វា វុច្ចតិ។ **វិមុត្ត**ន្តិ យំ ករណានិ អនិគ្គហេត្វា វិស្សជ្ជេត្វា វិវដេន មុខេន អននុនាសិកំ អកត្វា វុច្ចតិ។

តត្ថ “សុណាតុ មេ”តិ វត្តព្ពេ ត-ការស្ស ថ-ការំ កត្វា “សុណាថុ មេ”តិ វចនំ សិថិលស្ស ធនិតករណំ នាម, តថា “បត្តកល្លំ ឯសា ញត្តី”តិ វត្តព្ពេ “បត្តកល្លំ ឯសា ញត្តី”តិអាទិវចនំ។ “ភន្តេ សង្ឃោ”តិ វត្តព្ពេ ភ-ការឃ-ការានំ ព-ការគ-ការេ កត្វា “ពន្តេ សំគោ”តិ វចនំ ធនិតស្ស សិថិលករណំ នាម។ “សុណាតុ មេ”តិ វិវដេន មុខេន វត្តព្ពេ បន “សុណំតុ មេ”តិ វា “ឯសា ញត្តី”តិ វត្តព្ពេ “ឯសំ ញត្តី”តិ វា អវិវដេន មុខេន អននុនាសិកំ កត្វា វចនំ វិមុត្តស្ស និគ្គហិតវចនំ នាម។ “បត្តកល្ល”ន្តិ អវិវដេន មុខេន អនុនាសិកំ កត្វា វត្តព្ពេ “បត្តកល្លា”តិ វិវដេន មុខេន អនុនាសិកំ អកត្វា វចនំ និគ្គហិតស្ស វិមុត្តវចនំ នាម។ ឥតិ សិថិលេ កត្តព្ពេ ធនិតំ, ធនិតេ កត្តព្ពេ សិថិលំ, វិមុត្តេ កត្តព្ពេ និគ្គហិតំ, និគ្គហិតេ កត្តព្ពេ វិមុត្តន្តិ ឥមានិ ចត្តារិ ព្យញ្ជនានិ អន្តោកម្មវាចាយ កម្មំ ទូសេន្តិ។ ឯវំ វទន្តោ ហិ អញ្ញស្មិំ អក្ខរេ វត្តព្ពេ អញ្ញំ វទតិ, ទុរុត្តំ ករោតីតិ វុច្ចតិ។

ឥតរេសុ បន ទីឃរស្សាទីសុ ឆសុ ព្យញ្ជនេសុ ទីឃដ្ឋានេ ទីឃមេវ, រស្សដ្ឋានេ រស្សមេវាតិ ឯវំ យថាឋានេ តំ តទេវ អក្ខរំ ភាសន្តេន អនុក្កមាគតំ បវេណិំ អវិនាសេន្តេន កម្មវាចា កាតព្ពា។ សចេ បន ឯវំ អកត្វា ទីឃេ វត្តព្ពេ រស្សំ, រស្សេ វា វត្តព្ពេ ទីឃំ វទតិ, តថា គរុកេ វត្តព្ពេ លហុកំ, លហុកេ វា វត្តព្ពេ គរុកំ វទតិ, សម្ពន្ធេ វា បន វត្តព្ពេ វវត្ថិតំ, វវត្ថិតេ វា វត្តព្ពេ សម្ពន្ធំ វទតិ, ឯវំ វុត្តេបិ កម្មវាចា ន កុប្បតិ។ ឥមានិ ហិ ឆ ព្យញ្ជនានិ កម្មំ ន កោបេន្តិ។ យំ បន សុត្តន្តិកត្ថេរា “ទ-ការោ ត-ការមាបជ្ជតិ, ត-ការោ ទ-ការមាបជ្ជតិ, ច-ការោ ជ-ការមាបជ្ជតិ, ជ-ការោ ច-ការមាបជ្ជតិ, យ-ការោ ក-ការមាបជ្ជតិ, ក-ការោ យ-ការមាបជ្ជតិ, តស្មា ទ-ការាទីសុ វត្តព្ពេសុ ត-ការាទិវចនំ ន វិរុជ្ឈតី”តិ វទន្តិ, តំ កម្មវាចំ បត្វា ន វដ្ដតិ។ តស្មា វិនយធរេន នេវ ទ-ការោ ត-ការោ កាតព្ពោ…បេ… ន ក-ការោ យ-ការោ។ យថាបាឡិយា និរុត្តិំ សោធេត្វា ទសវិធាយ ព្យញ្ជននិរុត្តិយា វុត្តទោសេ បរិហរន្តេន កម្មវាចា កាតព្ពា។ ឥតរថា ហិ សាវនំ ហាបេតិ នាម។

អកាលេ វា សាវេតីតិ សាវនាយ អកាលេ អនោកាសេ ញត្តិំ អដ្ឋបេត្វា បឋមំយេវ អនុស្សាវនកម្មំ កត្វា បច្ឆា ញត្តិំ ឋបេតិ។ ឥតិ ឥមេហិ បញ្ចហាការេហិ អនុស្សាវនតោ កម្មានិ វិបជ្ជន្តិ។

២៥៣. សីមតោ វិបត្តិយំ បន **អតិខុទ្ទកសីមា** នាម យា ឯកវីសតិ ភិក្ខូ ន គណ្ហាតិ ។ **កុរុន្ទិយំ** បន “យត្ថ ឯកវីសតិ ភិក្ខូ និសីទិតុំ ន សក្កោន្តី”តិ វុត្តំ។ តស្មា យា ឯវរូបា សីមា, អយំ សម្មតាបិ អសម្មតា គាមខេត្តសទិសាវ ហោតិ, តត្ថ កតំ កម្មំ កុប្បតិ។ ឯស នយោ សេសសីមាសុបិ។ ឯត្ថ បន **អតិមហតី** នាម យា កេសគ្គមត្តេនបិ តិយោជនំ អតិក្កមិត្វា សម្មតា ហោតិ។ **ខណ្ឌនិមិត្តា** នាម អឃដិតនិមិត្តា វុច្ចតិ។ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ និមិត្តំ កិត្តេត្វា អនុក្កមេនេវ ទក្ខិណាយ បច្ឆិមាយ ឧត្តរាយ ទិសាយ កិត្តេត្វា បុន បុរត្ថិមាយ ទិសាយ បុព្ពកិត្តិតំ និមិត្តំ បដិកិត្តេត្វា ឋបេតុំ វដ្ដតិ, ឯវំ អខណ្ឌនិមិត្តា ហោតិ។ សចេ បន អនុក្កមេន អាហរិត្វា ឧត្តរាយ ទិសាយ និមិត្តំ កិត្តេត្វា តត្ថេវ ឋបេតិ, ខណ្ឌនិមិត្តា ហោតិ។ អបរាបិ **ខណ្ឌនិមិត្តា** នាម យា អនិមិត្តុបគំ តចសាររុក្ខំ វា ខាណុកំ វា បំសុបុញ្ជំ វា វាលុកបុញ្ជំ វា អញ្ញតរំ អន្តរា ឯកំ និមិត្តំ កត្វា សម្មតា ហោតិ។ **ឆាយានិមិត្តា** នាម យា បព្ពតច្ឆាយាទីនំ យំ កិញ្ចិ ឆាយំ និមិត្តំ កត្វា សម្មតា ហោតិ។ **អនិមិត្តា** នាម យា សព្ពេន សព្ពំ និមិត្តានិ អកិត្តេត្វា សម្មតា ហោតិ។ **ពហិសីមេ ឋិតោ សីមំ សម្មន្នតិ** នាម និមិត្តានិ កិត្តេត្វា និមិត្តានំ ពហិ ឋិតោ សម្មន្នតិ។ **នទិយា សមុទ្ទេ ជាតស្សរេ សីមំ សម្មន្នតី**តិ ឯតេសុ នទីអាទីសុ យំ សម្មន្នតិ, សា ឯវំ សម្មតាបិ “សព្ពា, ភិក្ខវេ, នទី អសីមា, សព្ពោ សមុទ្ទោ អសីមោ, សព្ពោ ជាតស្សរោ អសីមោ”តិ (មហាវ. ១៤៧) វចនតោ អសម្មតាវ ហោតិ។ **សីមាយ សីមំ សម្ភិន្ទតី**តិ អត្តនោ សីមាយ បរេសំ សីមំ សម្ភិន្ទតិ។ **សីមាយ សីមំ អជ្ឈោត្ថរតី**តិ អត្តនោ សីមាយ បរេសំ សីមំ អជ្ឈោត្ថរតិ។ តត្ថ យថា សម្ភេទោ ច អជ្ឈោត្ថរណញ្ច ហោតិ, តំ សព្ពំ សីមាកថាយំ វុត្តមេវ។ ឥតិ ឥមា ឯកាទសបិ សីមា អសីមា គាមខេត្តសទិសា ឯវ, តាសុ និសីទិត្វា កតំ កម្មំ កុប្បតិ។ តេន វុត្តំ “ឥមេហិ ឯកាទសហិ អាការេហិ សីមតោ កម្មានិ វិបជ្ជន្តី”តិ។

បរិសតោ កម្មវិបត្តិយំ បន កិញ្ចិ អនុត្តានំ នាម នត្ថិ។ យម្បិ តត្ថ កម្មប្បត្តឆន្ទារហលក្ខណំ វត្តព្ពំ សិយា, តម្បិ បរតោ “ចត្តារោ ភិក្ខូ បកតត្តា កម្មប្បត្តា”តិអាទិនា នយេន វុត្តមេវ។ តត្ថ **បកតត្តា កម្មប្បត្តា**តិ ចតុវគ្គករណេ កម្មេ ចត្តារោ បកតត្តា អនុក្ខិត្តា អនិស្សារិតា បរិសុទ្ធសីលា ចត្តារោ ភិក្ខូ កម្មប្បត្តា កម្មស្ស អរហា អនុច្ឆវិកា សាមិនោ។ ន តេហិ វិនា តំ កម្មំ ករីយតិ, ន តេសំ ឆន្ទោ វា បារិសុទ្ធិ វា ឯតិ, អវសេសា បន សចេបិ សហស្សមត្តា ហោន្តិ, សចេ សមានសំវាសកា សព្ពេ ឆន្ទារហាវ ហោន្តិ, ឆន្ទបារិសុទ្ធិំ ទត្វា អាគច្ឆន្តុ វា មា វា, កម្មំ បន តិដ្ឋតិ។ យស្ស បន សង្ឃោ បរិវាសាទិកម្មំ ករោតិ, សោ នេវ កម្មប្បត្តោ នាបិ ឆន្ទារហោ, អបិច យស្មា តំ បុគ្គលំ វត្ថុំ កត្វា សង្ឃោ កម្មំ ករោតិ, តស្មា កម្មារហោតិ វុច្ចតិ។ សេសកម្មេសុបិ ឯសេវ នយោ។

២៥៤. អបលោកនកម្មំ កតមានិ បញ្ច ឋានានិ គច្ឆតិ, ឱសារណំ និស្សារណំ ភណ្ឌុកម្មំ ព្រហ្មទណ្ឌំ កម្មលក្ខណញ្ញេវ បញ្ចមន្តិ ឯត្ថ “ឱសារណំ និស្សារណ”ន្តិ បទសិលិដ្ឋតាយេតំ វុត្តំ, បឋមំ បន និស្សារណា ហោតិ, បច្ឆា ឱសារណា។ តត្ថ យា សា កណ្ដកស្ស សាមណេរស្ស ទណ្ឌកម្មនាសនា, សា និស្សារណាតិ វេទិតព្ពា។ តស្មា ឯតរហិ

សចេបិ សាមណេរោ ពុទ្ធស្ស វា ធម្មស្ស វា សង្ឃស្ស វា អវណ្ណំ ភណតិ, អកប្បិយំ “កប្បិយ”ន្តិ ទីបេតិ, មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ, អន្តគ្គាហិកាយ ទិដ្ឋិយា សមន្នាគតោ, សោ យាវតតិយំ និវារេត្វា តំ លទ្ធិំ វិស្សជ្ជាបេតព្ពោ។ នោ ចេ វិស្សជ្ជេតិ, សង្ឃំ សន្និបាតេត្វា “វិស្សជ្ជេហី”តិ វត្តព្ពោ។ នោ ចេ វិស្សជ្ជេតិ, ព្យត្តេន ភិក្ខុនា អបលោកនកម្មំ កត្វា និស្សារេតព្ពោ។ ឯវញ្ច បន កម្មំ កាតព្ពំ –

“សង្ឃំ, ភន្តេ, បុច្ឆាមិ ‘អយំ ឥត្ថន្នាមោ សាមណេរោ ពុទ្ធស្ស ធម្មស្ស សង្ឃស្ស អវណ្ណវាទី មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ, យំ អញ្ញេ សាមណេរា លភន្តិ ទិរត្តតិរត្តំ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ សហសេយ្យំ, តស្សា អលាភាយ និស្សារណា រុច្ចតិ សង្ឃស្សា’តិ។ ទុតិយម្បិ។ តតិយម្បិ ភន្តេ សង្ឃំ បុច្ឆាមិ ‘អយំ ឥត្ថន្នាមោ សាមណេរោ…បេ…. រុច្ចតិ សង្ឃស្សា’តិ, ចរ បិរេ វិនស្សា”តិ។

សោ អបរេន សមយេន “អហំ, ភន្តេ, ពាលតាយ អញ្ញាណតាយ អលក្ខិកតាយ ឯវំ អកាសិំ, ស្វាហំ សង្ឃំ ខមាបេមី”តិ ខមាបេន្តោ យាវតតិយំ យាចាបេត្វា អបលោកនកម្មេនេវ ឱសារេតព្ពោ, ឯវញ្ច បន ឱសារេតព្ពោ។ សង្ឃមជ្ឈេ ព្យត្តេន ភិក្ខុនា សង្ឃស្ស អនុមតិយា សាវេតព្ពំ –

“សង្ឃំ , ភន្តេ, បុច្ឆាមិ ‘អយំ ឥត្ថន្នាមោ សាមណេរោ ពុទ្ធស្ស ធម្មស្ស សង្ឃស្ស អវណ្ណវាទី មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ, យំ អញ្ញេ សាមណេរា លភន្តិ ទិរត្តតិរត្តំ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ សហសេយ្យំ, តស្សា អលាភាយ និស្សារិតោ, ស្វាយំ ឥទានិ សោរតោ និវាតវុត្តិ លជ្ជិធម្មំ ឱក្កន្តោ ហិរោត្តប្បេ បតិដ្ឋិតោ កតទណ្ឌកម្មោ អច្ចយំ ទេសេតិ, ឥមស្ស សាមណេរស្ស យថា បុរេ កាយសម្ភោគសាមគ្គិទានំ រុច្ចតិ សង្ឃស្សា’”តិ។

ឯវំ តិក្ខត្តុំ វត្តព្ពំ។ ឯវំ អបលោកនកម្មំ **ឱសារណញ្ច និស្សារណញ្ច** គច្ឆតិ។ **ភណ្ឌុកម្មំ** បព្ពជ្ជាវិនិច្ឆយកថាយ វុត្តមេវ។

ព្រហ្មទណ្ឌោ បន ន កេវលំ ឆន្នស្សេវ បញ្ញត្តោ, យោ អញ្ញោបិ ភិក្ខុ មុខរោ ហោតិ, ភិក្ខូ ទុរុត្តវចនេហិ ឃដ្ដេន្តោ ខុំសេន្តោ វម្ភេន្តោ វិហរតិ, តស្សបិ ទាតព្ពោ, ឯវញ្ច បន ទាតព្ពោ។ សង្ឃមជ្ឈេ ព្យត្តេន ភិក្ខុនា សង្ឃស្ស អនុមតិយា សាវេតព្ពំ –

“ភន្តេ, ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ មុខរោ, ភិក្ខូ ទុរុត្តវចនេហិ ឃដ្ដេន្តោ ខុំសេន្តោ វម្ភេន្តោ វិហរតិ, សោ ភិក្ខុ យំ ឥច្ឆេយ្យ, តំ វទេយ្យ, ភិក្ខូហិ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ នេវ វត្តព្ពោ, ន ឱវទិតព្ពោ ន អនុសាសិតព្ពោ, សង្ឃំ, ភន្តេ, បុច្ឆាមិ ‘ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ ព្រហ្មទណ្ឌស្ស ទានំ រុច្ចតិ សង្ឃស្សា’តិ។ ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ…បេ…. តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ ‘ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ ព្រហ្មទណ្ឌស្ស ទានំ រុច្ចតិ សង្ឃស្សា’”តិ។

តស្ស អបរេន សមយេន សម្មា វត្តិត្វា ខមាបេន្តស្ស ព្រហ្មទណ្ឌោ បដិប្បស្សម្ភេតព្ពោ, ឯវញ្ច បន បដិប្បស្សម្ភេតព្ពោ។ ព្យត្តេន ភិក្ខុនា សង្ឃមជ្ឈេ សាវេតព្ពំ –

“ភន្តេ, ភិក្ខុសង្ឃោ អសុកស្ស ភិក្ខុនោ ព្រហ្មទណ្ឌំ អទាសិ, សោ ភិក្ខុ សោរតោ និវាតវុត្តិ លជ្ជិធម្មំ ឱក្កន្តោ ហិរោត្តប្បេ បតិដ្ឋិតោ បដិសង្ខា អាយតិំ សំវរេ តិដ្ឋតិ, សង្ឃំ, ភន្តេ, បុច្ឆាមិ ‘តស្ស ភិក្ខុនោ ព្រហ្មទណ្ឌស្ស បដិប្បស្សទ្ធិ រុច្ចតិ សង្ឃស្សា’”តិ។

ឯវំ យាវតតិយំ វត្វា អបលោកនកម្មេនេវ ព្រហ្មទណ្ឌោ បដិប្បស្សម្ភេតព្ពោតិ។

កម្មលក្ខណញ្ញេវ បញ្ចមន្តិ យំ តំ ភគវតា ភិក្ខុនិក្ខន្ធកេ –

“តេន ខោ បន សមយេន ឆព្ពគ្គិយា ភិក្ខូ ភិក្ខុនិយោ កទ្ទមោទកេន ឱសិញ្ចន្តិ ‘អប្បេវ នាម អម្ហេសុ សារជ្ជេយ្យុ’ន្តិ, កាយំ វិវរិត្វា ភិក្ខុនីនំ ទស្សេន្តិ, ឩរុំ វិវរិត្វា ភិក្ខុនីនំ ទស្សេន្តិ, អង្គជាតំ វិវរិត្វា ភិក្ខុនីនំ ទស្សេន្តិ។ ភិក្ខុនិយោ ឱភាសេន្តិ, ភិក្ខុនីហិ សទ្ធិំ សម្បយោជេន្តិ ‘អប្បេវ នាម អម្ហេសុ សារជ្ជេយ្យុ’”ន្តិ (ចូឡវ. ៤១១) –

ឥមេសុ វត្ថូសុ យេសំ ភិក្ខូនំ ទុក្កដំ បញ្ញបេត្វា “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, តស្ស ភិក្ខុនោ ទណ្ឌកម្មំ កាតុ”ន្តិ វត្វា “កិំ នុ ខោ ទណ្ឌកម្មំ កាតព្ព”ន្តិ សំសយេ ឧប្បន្នេ “អវន្ទិយោ សោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ភិក្ខុនិសង្ឃេន កាតព្ពោ”តិ ឯវំ អវន្ទិយកម្មំ អនុញ្ញាតំ, តំ កម្មលក្ខណញ្ញេវ បញ្ចមំ, ឥមស្ស អបលោកនកម្មស្ស ឋានំ ហោតិ។ តស្ស ហិ កម្មញ្ញេវ

លក្ខណំ, ន ឱសារណាទីនិ, តស្មា កម្មលក្ខណន្តិ វុច្ចតិ។ តស្ស ករណំ បដិប្បស្សទ្ធិយា សទ្ធឹ វិត្ថារតោ ទស្សយិស្សាម។ ភិក្ខុនុបស្សយេ សន្និបតិតស្ស ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស អនុមតិយា ព្យត្តាយ ភិក្ខុនិយា សាវេតព្ពំ –

> “អយ្យេ, អសុកោ នាម អយ្យោ ភិក្ខុនីនំ អបាសាទិកំ ទស្សេតិ, ឯតស្ស អយ្យស្ស អវន្ទិយករណំ រុច្ចតី”តិ ភិក្ខុនិសង្ឃំ បុច្ឆាមិ។ ‘អយ្យេ, អសុកោ នាម អយ្យោ ភិក្ខុនីនំ អបាសាទិកំ ទស្សេតិ, ឯតស្ស អយ្យស្ស អវន្ទិយករណំ រុច្ចតី’តិ ទុតិយម្បិ។ តតិយម្បិ ភិក្ខុនិសង្ឃំ បុច្ឆាមី”តិ។

ឯវំ តិក្ខត្តុំ សាវេត្វា អបលោកនកម្មេន អវន្ទិយកម្មំ កាតព្ពំ។

តតោ បដ្ឋាយ សោ ភិក្ខុ ភិក្ខុនីហិ ន វន្ទិតព្ពោ។ សចេ អវន្ទិយមានោ ហិរោត្តប្បំ បច្ចុបដ្ឋបេត្វា សម្មា វត្តតិ, តេន ភិក្ខុនិយោ ខមាបេតព្ពា។ ខមាបេន្តេន ភិក្ខុនុបស្សយំ អគន្ត្វា វិហារេយេវ សង្ឃំ វា គណំ វា ឯកំ ភិក្ខុំ វា ឧបសង្កមិត្វា ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វា “អហំ, ភន្តេ, បដិសង្ខា អាយតឹ សំវរេ តិដ្ឋាមិ, ន បុន អបាសាទិកំ ទស្សេស្សាមិ, ភិក្ខុនិសង្ឃោ មយ្ហំ ខមតូ”តិ ខមាបេតព្ពំ។ តេន សង្ឃេន វា គណេន វា ឯកំ ភិក្ខុំ បេសេត្វា ឯកភិក្ខុនា វា សយមេវ គន្ត្វា ភិក្ខុនិយោ វត្តព្ពា “អយំ ភិក្ខុ បដិសង្ខា អាយតឹ សំវរេ ឋិតោ, ឥមិនា អច្ចយំ ទេសេត្វា ភិក្ខុនិសង្ឃោ ខមាបិតោ, ភិក្ខុនិសង្ឃោ ឥមំ ភិក្ខុំ វន្ទិយំ ករោតូ”តិ។ សោ វន្ទិយោ កាតព្ពោ, ឯវញ្ច បន កាតព្ពោ។ ភិក្ខុនុបស្សយេ សន្និបតិតស្ស ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស អនុមតិយា ព្យត្តាយ ភិក្ខុនិយា សាវេតព្ពំ –

> “អយ្យេ, អសុកោ នាម អយ្យោ ភិក្ខុនីនំ អបាសាទិកំ ទស្សេតីតិ ភិក្ខុនិសង្ឃេន អវន្ទិយោ កតោ, សោ លជ្ជិធម្មំ ឱក្កមិត្វា បដិសង្ខា អាយតឹ សំវរេ ឋិតោ, អច្ចយំ ទេសេត្វា ភិក្ខុនិសង្ឃំ ខមាបេសិ, តស្ស អយ្យស្ស វន្ទិយករណំ រុច្ចតីតិ ភិក្ខុនិសង្ឃំ បុច្ឆាមី”តិ –

តិក្ខត្តុំ វត្តព្ពំ។ ឯវំ អបលោកនកម្មេនេវ វន្ទិយោ កាតព្ពោ។

២៥៥. អយំ បនេត្ថ បាឡិមុត្តកោបិ កម្មលក្ខណវិនិច្ឆយោ (បរិ. អដ្ឋ. ៤៩៥-៤៩៦)។ ឥទញ្ហិ កម្មលក្ខណំ នាម ភិក្ខុនិសង្ឃមូលកំ បញ្ញត្តំ, ភិក្ខុសង្ឃស្សបិ បនេតំ លព្ភតិយេវ។ យញ្ហិ ភិក្ខុសង្ឃោ សលាកភត្តឧបោសថគ្គេសុ ច អបលោកនកម្មំ ករោតិ, ឯតម្បិ កម្មលក្ខណមេវ។ អច្ឆិន្នចីវរជិណ្ណចីវរនដ្ឋចីវរានញ្ហិ សង្ឃំ សន្និបាតេត្វា ព្យត្តេន ភិក្ខុនា យាវតតិយំ សាវេត្វា អបលោកនកម្មំ កត្វា ចីវរំ ទាតុំ វដ្ដតិ។ អប្បមត្តកវិស្សជ្ជកេន បន ចីវរំ ករោន្តស្ស បច្ចយភាជនីយកថាយំ វុត្តប្បភេទានិ សូចិអាទីនិ អនបលោកេត្វាបិ ទាតព្ពានិ។ តេសំ ទានេ សោយេវ ឥស្សរោ, តតោ អតិរេកំ ទេន្តេន អបលោកេត្វា ទាតព្ពំ។ តតោ ហិ អតិរេកទានេ សង្ឃោ សាមី។ គិលានភេសជ្ជម្បិ តត្ថ វុត្តប្បការំ សយមេវ ទាតព្ពំ, អតិរេកំ ឥច្ឆន្តស្ស អបលោកេត្វា ទាតព្ពំ។ យោបិ ច ទុព្ពលោ វា ឆិន្និរិយាបថោ វា បច្ឆិន្នភិក្ខាចារបថោ វា មហាគិលានោ, តស្ស មហាវាសេសុ តត្រុប្បាទតោ ទេវសិកំ នាឡិ វា ឧបឌ្ឍនាឡិ វា, ឯកទិវសំយេវ វា បញ្ច វា ទស វា តណ្ឌុលនាឡិយោ ទេន្តេន អបលោកនកម្មំ កត្វាវ ទាតព្ពា។ បេសលស្ស ភិក្ខុនោ តត្រុប្បាទតោ ឥណបលិពោធម្បិ ពហុស្សុតស្ស សង្ឃភារនិត្ថារកស្ស ភិក្ខុនោ អនុដ្ឋាបនីយសេនាសនម្បិ សង្ឃកិច្ចំ ករោន្តានំ កប្បិយការកាទីនំ ភត្តវេតនម្បិ អបលោកនកម្មេន ទាតុំ វដ្ដតិ។

ចតុបច្ចយវសេន ទិន្នតត្រុប្បាទតោ សង្ឃិកំ អាវាសំ ជគ្គាបេតុំ វដ្ដតិ, “អយំ ភិក្ខុ ឥស្សរវតាយ វិចារេតី”តិ កថាបច្ឆិន្ទនត្ថំ បន សលាកគ្គាទីសុ វា អន្តរសន្និបាតេ វា សង្ឃំ អាបុច្ឆិត្វាវ ជគ្គាបេតព្ពោ។ ចីវរបិណ្ឌបាតត្ថាយ ឱទិស្ស ទិន្នតត្រុប្បាទតោបិ អបលោកេត្វា អាវាសោ ជគ្គាបេតព្ពោ, អនបលោកេត្វាបិ វដ្ដតិ, “សូរោ វតាយំ ភិក្ខុ ចីវរបិណ្ឌបាតត្ថាយ ឱទិស្ស ទិន្នតោ អាវាសំ ជគ្គាបេតី”តិ ឯវំ ឧប្បន្នកថាបច្ឆេទនត្ថំ បន អបលោកនកម្មមេវ កត្វា ជគ្គាបេតព្ពោ។

ចេតិយេ ឆត្តំ វា វេទិកំ វា ពោធិឃរំ វា អាសនឃរំ វា អកតំ វា ករោន្តេន ជិណ្ណំ វា បដិសង្ខរោន្តេន សុធាកម្មំ វា ករោន្តេន មនុស្សេ សមាទបេត្វា កាតុំ វដ្ដតិ។ សចេ ការកោ នត្ថិ, ចេតិយស្ស ឧបនិក្ខេបតោ ការេតព្ពំ។ ឧបនិក្ខេបេបិ អសតិ អបលោកនកម្មំ កត្វា តត្រុប្បាទតោ ការេតព្ពំ, សង្ឃិកេនបិ អបលោកេត្វា ចេតិយកិច្ចំ កាតុំ វដ្ដតិ។ ចេតិយស្ស សន្តកេន អបលោកេត្វាបិ សង្ឃិកកិច្ចំ ន វដ្ដតិ, តាវកាលិកំ បន គហេត្វា បដិបាកតិកំ កាតុំ វដ្ដតិ។ ចេតិយេ សុធាកម្មាទីនិ ករោន្តេហិ បន ភិក្ខាចារតោ វា សង្ឃតោ វា យាបនមត្តំ អលភន្តេហិ ចេតិយសន្តកតោ យាបនមត្តំ គហេត្វា បរិភុញ្ជន្តេហិ វត្តំ កាតុំ វដ្ដតិ, “វត្តំ ករោមា”តិ មច្ឆមំសាទីហិ សង្ឃភត្តំ កាតុំ ន វដ្ដតិ។

យេ វិហារេ រោបិតា ផលរុក្ខា សង្ឃេន បរិគ្គហិតា ហោន្តិ, ជគ្គនកម្មំ លភន្តិ។ យេសំ ផលានិ ឃណ្ដីំ បហរិត្វា ភាជេត្វា បរិភុញ្ជន្តិ, តេសុ អបលោកនកម្មំ ន កាតព្ពំ។ យេ បន អបរិគ្គហិតា, តេសុ អបលោកនកម្មំ កាតព្ពំ, តំ បន សលាកគ្គយាគគ្គភត្តគ្គអន្តរសអអាបាតេសុបិ កាតុំ វដ្ដតិ, ឧបោសថគ្គេ បន វដ្ដតិយេវ។ តត្ថ ហិ អនាគតានម្បិ ឆន្ទបារិសុទ្ធិ អាហរីយតិ, តស្មា តំ សុវិសោធិតំ ហោតិ។ ឯវញ្ច បន កាតព្ពំ, ព្យត្តេន ភិក្ខុនា ភិក្ខុសង្ឃស្ស អនុមតិយា សាវេតព្ពំ –

> “ភន្តេ, យំ ឥមស្មិំ វិហារេ អន្តោសីមាយ សង្ឃសន្តកំ មូលតចបត្តអង្កុរបុប្ផផលខាទនីយាទិ អត្ថិ, តំ សព្ពំ អាគតាគតានំ ភិក្ខូនំ យថាសុខំ បរិភុញ្ជិតុំ រុច្ចតីតិ សង្ឃំ បុច្ឆាមី”តិ –

តិក្ខត្តុំ បុច្ឆិតព្ពំ។

ចតូហិ បញ្ចហិ ភិក្ខូហិ កតំ សុកតមេវ។ យស្មិម្បិ វិហារេ ទ្វេ តយោ ជនា វសន្តិ, តេហិ និសីទិត្វា កតម្បិ សង្ឃេន កតសទិសមេវ។ យស្មិំ បន ឯកោ ភិក្ខុ ហោតិ, តេន ភិក្ខុនា ឧបោសថទិវសេ បុព្ពករណបុព្ពកិច្ចំ កត្វា និសិន្នេន កតម្បិ កតិកវត្តំ សង្ឃេន កតសទិសមេវ ហោតិ។ ករោន្តេន បន ផលវារេន កាតុម្បិ ចត្តារោ មាសេ ឆ មាសេ ឯកសំវច្ឆរន្តិ ឯវំ បរិច្ឆិន្ទិត្វាបិ អបរិច្ឆិន្ទិត្វាបិ កាតុំ វដ្ដតិ។ បរិច្ឆិន្នេ យថាបរិច្ឆេទំ បរិភុញ្ជិត្វា បុន កាតព្ពំ។ អបរិច្ឆិន្នេ យាវ រុក្ខា ធរន្តិ, តាវ វដ្ដតិ។ យេបិ តេសំ រុក្ខានំ ពីជេហិ អញ្ញេ រុក្ខា រោបិតា ហោន្តិ, តេសម្បិ សា ឯវ កតិកា។

សចេ បន អញ្ញស្មិំ វិហារេ រោបិតា ហោន្តិ, តេសំ យត្ថ រោបិតា, តស្មិំយេវ វិហារេ សង្ឃោ សាមី។ យេបិ អញ្ញតោ ពីជានិ អាហរិត្វា បុរិមវិហារេ បច្ឆា រោបិតា, តេសុ អញ្ញា កតិកា កាតព្ពា, កតិកាយ កតាយ បុគ្គលិកដ្ឋានេ តិដ្ឋន្តិ, យថាសុខំ ផលាទីនិ បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដន្តិ។ សចេ បនេត្ថ តំ តំ ឱកាសំ បរិក្ខិបិត្វា បរិវេណានិ កត្វា ជគ្គន្តិ, តេសំ ភិក្ខូនំ បុគ្គលិកដ្ឋានេ តិដ្ឋន្តិ, អញ្ញេ បរិភុញ្ជិតុំ ន លភន្តិ។ តេហិ បន សង្ឃស្ស ទសមភាគំ ទត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពានិ។ យោបិ មជ្ឈេវិហារេ រុក្ខំ សាខាហិ បរិវារេត្វា រក្ខតិ, តស្សបិ ឯសេវ នយោ។

បោរាណកវិហារំ គតស្ស សម្ភាវនីយភិក្ខុនោ “ថេរោ អាគតោ”តិ ផលាផលំ អាហរន្តិ, សចេ តត្ថ មូលេ សព្ពបរិយត្តិធរោ ពហុស្សុតភិក្ខុ វិហាសិ, “អទ្ធា ឯត្ថ ទីឃា កតិកា កតា ភវិស្សតី”តិ និក្កុក្កុច្ចេន បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ វិហារេ ផលាផលំ បិណ្ឌបាតិកានម្បិ វដ្ដតិ, ធុតង្គំ ន កោបេតិ។ សាមណេរា អត្តនោ អាចរិយុបជ្ឈាយានំ ពហូនិ ផលានិ ទេន្តិ, អញ្ញេ ភិក្ខូ អលភន្តា ខិយ្យន្តិ, ខិយ្យនមត្តមេវ តំ ហោតិ។ សចេ ទុព្ភិក្ខំ ហោតិ, ឯកំ បនសរុក្ខំ និស្សាយ សដ្ឋិបិ ជនា ជីវន្តិ, តាទិសេ កាលេ សព្ពេសំ សង្គហករណត្ថាយ ភាជេត្វា ខាទិតព្ពំ។ អយំ សាមីចិ។ យាវ បន កតិកវត្តំ ន បដិប្បស្សម្ភតិ, តាវ តេហិ ខាយិតំ សុខាយិតមេវ។ កទា បន កតិកវត្តំ បដិប្បស្សម្ភតិ? យទា សមគ្គោ សង្ឃោ សន្និបតិត្វា “ឥតោ បដ្ឋាយ ភាជេត្វា ខាទន្តូ”តិ សាវេតិ, ឯកភិក្ខុកេ បន វិហារេ ឯកេន សាវិតេបិ បុរិមកតិកា បដិប្បស្សម្ភតិយេវ ។ សចេ បដិប្បស្សទ្ធាយ កតិកាយ សាមណេរា នេវ រុក្ខតោ បាតេន្តិ, ន ភូមិតោ គហេត្វា ភិក្ខូនំ ទេន្តិ, បតិតផលានិ បាទេហិ បហរន្តា វិចរន្តិ, តេសំ ទសមភាគតោ បដ្ឋាយ យាវ ឧបឌ្ឍផលភាគេន ផាតិកម្មំ កាតព្ពំ។ អទ្ធា ផាតិកម្មលោភេន អាហរិត្វា ទស្សេន្តិ, បុន សុភិក្ខេ ជាតេ កប្បិយការកេសុ អាគន្ត្វា សាខាបរិវារាទីនិ កត្វា រុក្ខេ រក្ខន្តេសុ សាមណេរានំ ផាតិកម្មំ ន កាតព្ពំ, ភាជេត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពំ។

“វិហារេ ផលាផលំ អត្ថី”តិ សាមន្តគាមេហិ មនុស្សា គិលានានំ វា គព្ភិនីនំ វា អត្ថាយ អាគន្ត្វា “ឯកំ នាឡិកេរំ ទេថ, អម្ពំ ទេថ, លពុជំ ទេថា”តិ យាចន្តិ, ទាតព្ពំ, ន ទាតព្ពន្តិ? ទាតព្ពំ។ អទីយមានេ ហិ តេ ទោមនស្សិកា ហោន្តិ។ ទេន្តេន បន សង្ឃំ សន្និបាតេត្វា យាវតតិយំ សាវេត្វា អបលោកនកម្មំ កត្វាវ ទាតព្ពំ, កតិកវត្តំ វា កត្វា ឋបេតព្ពំ, ឯវញ្ច បន កាតព្ពំ។ ព្យត្តេន ភិក្ខុនា សង្ឃស្ស អនុមតិយា សាវេតព្ពំ –

> “សាមន្តគាមេហិ មនុស្សា អាគន្ត្វា គិលានាទីនំ អត្ថាយ ផលាផលំ យាចន្តិ, ទ្វេ នាឡិកេរានិ ទ្វេ តាលផលានិ ទ្វេ បនសានិ បញ្ច អម្ពានិ បញ្ច កទលិផលានិ គណ្ហន្តានំ អនិវារណំ, អសុករុក្ខតោ ច អសុករុក្ខតោ ច ផលំ គណ្ហន្តានំ អនិវារណំ រុច្ចតិ ភិក្ខុសង្ឃស្សា”តិ –

តិក្ខត្តុំ វត្តព្ពំ។ តតោ បដ្ឋាយ គិលានាទីនំ នាមំ គហេត្វា យាចន្តា “គណ្ហថា”តិ ន វត្តព្ពា , វត្តំ បន អាចិក្ខិតព្ពំ “នាឡិកេរាទីនិ ឥមិនា នាម បរិច្ឆេទេន គណ្ហន្តានំ អសុករុក្ខតោ ច អសុករុក្ខតោ ច ផលំ គណ្ហន្តានំ អនិវារណំ កត”ន្តិ។ អនុវិចរិត្វា បន “អយំ មធុរផលោ អម្ពោ, ឥតោ គណ្ហថា”តិបិ ន វត្តព្ពា។

ផលភាជនកាលេ បន អាគតានំ សម្មតេន ឧបឌ្ឍភាគោ ទាតព្ពោ, អសម្មតេន អបលោកេត្វា ទាតព្ពំ។ ខីណបរិព្ពយោ វា មគ្គគមិយសត្ថវាហោ វា អញ្ញោ វា ឥស្សរោ អាគន្ត្វា យាចតិ, អបលោកេត្វាវ ទាតព្ពំ, ពលក្ការេន គហេត្វា ខាទន្តោ ន វារេតព្ពោ។ កុទ្ធោ ហិ សោ រុក្ខេបិ ឆិន្ទេយ្យ, អញ្ញម្បិ អនត្ថំ ករេយ្យ។ បុគ្គលិកបរិវេណំ អាគន្ត្វា គិលានស្ស នាមេន យាចន្តោ "អម្ហេហិ ឆាយាទីនំ អត្ថាយ រោបិតំ, សចេ អត្ថិ, តុម្ហេ ជានាថា"តិ វត្តព្ពោ។ យទិ បន ផលភរិតាវ រុក្ខា ហោន្តិ, កណ្ដកេ ពន្ធិត្វា ផលវារេន គណ្ហន្តិ, អបច្ចាសីសន្តេន ហុត្វា ទាតព្ពំ, ពលក្ការេន គណ្ហន្តោ ន វារេតព្ពោ។ បុព្ពេ វុត្តមេវេត្ថ ការណំ។

សង្ឃស្ស ផលារាមោ ហោតិ, បដិជគ្គនំ ន លភតិ។ សចេ តំ កោចិ វត្តសីសេន ជគ្គតិ, សង្ឃស្សេវ ហោតិ។ អថាបិ កស្សចិ បដិពលស្ស ភិក្ខុនោ "ឥមំ សប្បុរិស ជគ្គិត្វា ទេហី"តិ សង្ឃោ ភារំ ករោតិ, សោ ចេ វត្តសីសេន ជគ្គតិ, ឯវម្បិ សង្ឃស្សេវ ហោតិ។ ផាតិកម្មំ បច្ចាសីសន្តស្ស បន តតិយភាគេន វា ឧបឌ្ឍភាគេន វា ផាតិកម្មំ កាតព្ពំ។ "ភារិយំ កម្ម"ន្តិ វត្វា ឯត្តកេន អនិច្ឆន្តោ បន "សព្ពំ តវេវ សន្តកំ កត្វា មូលភាគំ ទសមភាគមត្តំ ទត្វា ជគ្គាហី"តិបិ វត្តព្ពោ, គរុភណ្ឌត្តា បន ន មូលច្ឆេជ្ជវសេន ទាតព្ពំ។ សោ មូលភាគំ ទត្វា ខាទន្តោ អកតាវាសំ វា កត្វា កតាវាសំ វា ជគ្គិត្វា និស្សិតកានំ អារាមំ និយ្យាតេតិ, តេហិបិ មូលភាគោ ទាតព្ពោវ។

យទា បន ភិក្ខូ សយំ ជគ្គិតុំ បហោន្តិ, អថ តេសំ ជគ្គិតុំ ន ទាតព្ពំ, ជគ្គិតកាលេ បន ន វារេតព្ពា, ជគ្គនកាលេយេវ វារេតព្ពា។ "ពហុ តុម្ហេហិ ខាយិតំ, ឥទានិ មា ជគ្គិត្ថ, ភិក្ខុសង្ឃោយេវ ជគ្គិស្សតី"តិ វត្តព្ពំ។ សចេ បន នេវ វត្តសីសេន ជគ្គន្តោ អត្ថិ, ន ផាតិកម្មេន, ន សង្ឃោ ជគ្គិតុំ បហោតិ, ឯកោ អនាបុច្ឆិត្វាវ ជគ្គិត្វា ផាតិកម្មំ វឌ្ឍេត្វា បច្ចាសីសតិ, អបលោកនកម្មេន ផាតិកម្មំ វឌ្ឍេត្វាវ ទាតព្ពំ។ ឥតិ ឥមំ សព្ពម្បិ កម្មលក្ខណមេវ ហោតិ។ អបលោកនកម្មំ ឥមានិ បញ្ច ឋានានិ គច្ឆតិ។

២៥៦. ញត្តិកម្មដ្ឋានភេទេ បន (បរិ. អដ្ឋ. ៤៩៥-៤៩៦) –

"សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, ឥត្ថន្នាមោ ឥត្ថន្នាមស្ស អាយស្មតោ ឧបសម្បទាបេក្ខោ, អនុសិដ្ឋោ សោ មយា, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, ឥត្ថន្នាមោ អាគច្ឆេយ្យ, 'អាគច្ឆាហី'តិ វត្តព្ពោ"តិ –

ឯវំ ឧបសម្បទាបេក្ខស្ស ឱសារណា **ឱសារណា** នាម។

"សុណន្តុ មេ អាយស្មន្តា, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ ធម្មកថិកោ, ឥមស្ស នេវ សុត្តំ អាគច្ឆតិ, នោ សុត្តវិភង្គោ, សោ អត្ថំ អសល្លក្ខេត្វា ព្យញ្ជនច្ឆាយាយ អត្ថំ បដិពាហតិ, យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ, ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ វុដ្ឋាបេត្វា អវសេសា ឥមំ អធិករណំ វូបសមេយ្យាមា"តិ –

ឯវំ ឧព្ពាហិកវិនិច្ឆយេ ធម្មកថិកស្ស ភិក្ខុនោ និស្សារណា **និស្សារណា** នាម។

"សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អជ្ជុបោសថោ បន្នរសោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឧបោសថំ ករេយ្យា"តិ –

ឯវំ ឧបោសថកម្មវសេន ឋបិតា ញត្តិ **ឧបោសថោ** នាម។

"សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អជ្ជ បវារណា បន្នរសី, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ បវារេយ្យា"តិ –

ឯវំ បវារណកម្មវសេន ឋបិតា ញត្តិ **បវារណា** នាម។

"សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, ឥត្ថន្នាមោ ឥត្ថន្នាមស្ស អាយស្មតោ ឧបសម្បទាបេក្ខោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្ថន្នាមំ អនុសាសេយ្យ"ន្តិ, "យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, ឥត្ថន្នាមោ ឥត្ថន្នាមំ អនុសាសេយ្យា"តិ, "យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្ថន្នាមំ អន្តរាយិកេ ធម្មេ បុច្ឆេយ្យ"ន្តិ, "យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, ឥត្ថន្នាមោ ឥត្ថន្នាមំ អន្តរាយិកេ ធម្មេ បុច្ឆេយ្យា"តិ, "យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្ថន្នាមំ វិនយំ បុច្ឆេយ្យ"ន្តិ, "យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, ឥត្ថន្នាមោ ឥត្ថន្នាមំ វិនយំ បុច្ឆេយ្យា"តិ, "យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្ថន្នាមេន វិនយំ បុដ្ឋោ វិស្សជ្ជេយ្យ"ន្តិ, "យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, ឥត្ថន្នាមោ ឥត្ថន្នាមេន វិនយំ បុដ្ឋោ វិស្សជ្ជេយ្យា"តិ –

ឯវំ អត្តានំ វា បរំ វា សម្មន្និតុំ ឋបិតា ញត្តិ **សម្មុតិ** នាម។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, ឥទំ ចីវរំ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ និស្សគ្គិយំ សង្ឃស្ស និស្សដ្ឋំ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥមំ ចីវរំ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ ទទេយ្យា”តិ, “យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ, អាយស្មន្តា ឥមំ ចីវរំ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ ទទេយ្យុ”ន្តិ –

ឯវំ និស្សដ្ឋចីវរបត្តាទីនំ ទានំ **ទានំ** នាម។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ អាបត្តឹ សរតិ វិវរតិ ឧត្តានឹ ករោតិ ទេសេតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អាបត្តឹ បដិគ្គណ្ហេយ្យ”ន្តិ, “យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អាបត្តឹ បដិគ្គណ្ហេយ្យ”ន្តិ, តេន វត្តព្ពោ “បស្សសី”តិ។ អាម, បស្សាមីតិ។ “អាយតឹ សំវរេយ្យាសី”តិ –

ឯវំ អាបត្តិបដិគ្គហោ **បដិគ្គហោ** នាម។

“សុណន្តុ មេ អាយស្មន្តា អាវាសិកា, យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ, ឥទានិ ឧបោសថំ ករេយ្យាម, បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យាម, អាគមេ កាឡេ បវារេយ្យាមា”តិ។

តេ ចេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ ភណ្ឌនការកា កលហការកា វិវាទការកា ភស្សការកា សង្ឃេ អធិករណការកា តំ កាឡំ អនុវសេយ្យុំ, អាវាសិកេន ភិក្ខុនា ព្យត្តេន បដិពលេន អាវាសិកា ភិក្ខូ ញាបេតព្ពា –

“សុណន្តុ មេ អាយស្មន្តា អាវាសិកា, យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ, ឥទានិ ឧបោសថំ ករេយ្យាម, បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យាម, អាគមេ ជុណ្ហេ បវារេយ្យាមា”តិ –

ឯវំ កតា បវារណាបច្ចុក្កឌ្ឍនា **បច្ចុក្កឌ្ឍនា** នាម។

សព្ពេហេវ ឯកជ្ឈំ សន្និបតិតព្ពំ, សន្និបតិត្វា ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន សង្ឃោ ញាបេតព្ពោ –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អម្ហាកំ ភណ្ឌនជាតានំ កលហជាតានំ វិវាទាបន្នានំ វិហរតំ ពហុំ អស្សាមណកំ អជ្ឈាចិណ្ណំ ភាសិតបរិក្កន្តំ, សចេ មយំ ឥមាហិ អាបត្តីហិ អញ្ញមញ្ញំ ការេស្សាម, សិយាបិ តំ អធិករណំ កក្ខឡត្តាយ វាឡត្តាយ ភេទាយ សំវត្តេយ្យ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥមំ អធិករណំ តិណវត្ថារកេន វូបសមេយ្យ ឋបេត្វា ថុល្លវជ្ជំ ឋបេត្វា គិហិប្បដិសំយុត្ត”ន្តិ –

ឯវំ តិណវត្ថារកសមថេន កត្វា សព្ពបឋមា សព្ពសង្គាហិកញត្តិ **កម្មលក្ខណំ** នាម។

តថា តតោ បរា ឯកេកស្មឹ បក្ខេ ឯកេកំ កត្វា ទ្វេ ញត្តិយោ។ ឥតិ យថាវុត្តប្បភេទំ ឱសារណំ និស្សារណំ… បេ.… កម្មលក្ខណញ្ញេវ នវមន្តិ ញត្តិកម្មំ ឥមានិ នវ ឋានានិ គច្ឆតិ។

២៥៧. ញត្តិទុតិយកម្មដ្ឋានភេទេ (បរិ. អដ្ឋ. ៤៩៥-៤៩៦) បន វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវិនោ បត្តនិក្កុជ្ជនវសេន ខន្ធកេ វុត្តា **និស្សារណា**, តស្សេវ បត្តុក្កុជ្ជនវសេន ខន្ធកេ វុត្តា **ឱសារណា** ច វេទិតព្ពា។ វុត្តញ្ហេតំ (ចូឡវ. ២៦៥-២៦៦) –

“អដ្ឋហិ, ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតស្ស ឧបាសកស្ស បត្តោ និក្កុជ្ជិតព្ពោ។ ភិក្ខូនំ អលាភាយ បរិសក្កតិ, ភិក្ខូនំ អនត្ថាយ បរិសក្កតិ, ភិក្ខូនំ អវាសាយ បរិសក្កតិ, ភិក្ខូ អក្កោសតិ បរិភាសតិ, ភិក្ខូ ភិក្ខូហិ ភេទេតិ, ពុទ្ធស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ, ធម្មស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ, សង្ឃស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ឥមេហិ អដ្ឋហិ អង្គេហិ សមន្នាគតស្ស ឧបាសកស្ស បត្តំ និក្កុជ្ជិតុំ។

ឯវញ្ច បន ភិក្ខវេ និក្កុជ្ជិតព្ពោ។ ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន សង្ឃោ ញាបេតព្ពោ –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, វឌ្ឍោ លិច្ឆវី អាយស្មន្តំ ទព្ពំ មល្លបុត្តំ អមូលិកាយ សីលវិបត្តិយា អនុទ្ធំសេតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវិស្ស បត្តំ និក្កុជ្ជេយ្យ, អសម្ភោគំ សង្ឃេន ករេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, វឌ្ឍោ លិច្ឆវី អាយស្មន្តំ ទព្ពំ មល្លបុត្តំ អមូលិកាយ សីលវិបត្តិយា អនុទ្ធំសេតិ, សង្ឃោ វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវិស្ស បត្តំ និក្កុជ្ជតិ, អសម្ភោគំ សង្ឃេន ករោតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវិស្ស បត្តស្ស និក្កុជ្ជនា អសម្ភោគំ សង្ឃេន ករណំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“និក្កុជ្ជិតោ សង្ឃេន វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវិស្ស បត្តោ អសម្ភោគោ សង្ឃេន, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ។

អដ្ឋហិ, ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតស្ស ឧបាសកស្ស បត្តោ ឧក្កុជ្ជិតព្ពោ។ ន ភិក្ខូនំ អលាភាយ បរិសក្កតិ, ន ភិក្ខូនំ អនត្ថាយ បរិសក្កតិ…បេ…. ន សង្ឃស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, តេហិ អដ្ឋហិ អង្គេហិ សមន្នាគតស្ស ឧបាសកស្ស បត្តំ ឧក្កុជ្ជិតុំ។

ឯវញ្ច បន, ភិក្ខវេ, ឧក្កុជ្ជិតព្ពោ។ តេន, ភិក្ខវេ, វឌ្ឍេន លិច្ឆវិនា សង្ឃំ ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា ភិក្ខូនំ បាទេ វន្ទិត្វា ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វា ឯវមស្ស វចនីយោ –

“សង្ឃេន មេ, ភន្តេ, បត្តោ និក្កុជ្ជិតោ, អសម្ភោគោម្ហិ សង្ឃេន, សោហំ, ភន្តេ, សម្មា វត្តាមិ, លោមំ បាតេមិ, នេត្ថារំ វត្តាមិ, សង្ឃំ បត្តុក្កុជ្ជនំ យាចាមី”តិ។

ទុតិយម្បិ យាចិតព្ពោ។ តតិយម្បិ យាចិតព្ពោ។

ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន សង្ឃោ ញាបេតព្ពោ –

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, សង្ឃេន វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវិស្ស បត្តោ និក្កុជ្ជិតោ, អសម្ភោគោ សង្ឃេន, សោ សម្មា វត្តតិ, លោមំ បាតេតិ, នេត្ថារំ វត្តតិ, សង្ឃំ បត្តុក្កុជ្ជនំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវិស្ស បត្តំ ឧក្កុជ្ជេយ្យ, សម្ភោគំ សង្ឃេន ករេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, សង្ឃេន វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវិស្ស បត្តោ និក្កុជ្ជិតោ, អសម្ភោគោ សង្ឃេន, សោ សម្មា វត្តតិ, លោមំ បាតេតិ, នេត្ថារំ វត្តតិ, សង្ឃំ បត្តុក្កុជ្ជនំ យាចតិ, សង្ឃោ វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវិស្ស បត្តំ ឧក្កុជ្ជតិ, សម្ភោគំ សង្ឃេន ករោតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវិស្ស បត្តស្ស ឧក្កុជ្ជនា សម្ភោគំ សង្ឃេន ករណំ, សោ តុណ្ហស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ឧក្កុជ្ជិតោ សង្ឃេន វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវិស្ស បត្តោ សម្ភោគោ សង្ឃេន, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ។

ឯត្ថ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ២៦៥) ច អដ្ឋសុ អង្គេសុ ឯកកេនបិ អង្គេន សមន្នាគតស្ស បត្តនិក្កុជ្ជនកម្មំ កាតុំ វដ្តតិ, អន្តោសីមាយ វា និស្សីមំ គន្ត្វា នទីអាទីសុ វា និក្កុជ្ជិតុំ វដ្តតិយេវ។ ឯវំ និក្កុជ្ជិតេ បន បត្តេ តស្ស គេហេ កោចិ ទេយ្យធម្មោ ន គហេតព្ពោ, “អសុកស្ស គេហេ ភិក្ខំ មា គណ្ហិត្ថា”តិ អញ្ញវិហារេសុបិ បេសេតព្ពំ។ ឧក្កុជ្ជនកាលេ បន យាវតតិយំ យាចាបេត្វា ហត្ថបាសំ វិជហាបេត្វា ញត្តិទុតិយកម្មេន ឧក្កុជ្ជិតព្ពោ។

សីមាសម្មុតិ, តិចីវរេន អវិប្បវាសសម្មុតិ, សន្ថតសម្មុតិ, ភត្តុទ្ទេសកសេនាសនគ្គាហាបកភណ្ឌាគារិយចីវរបដិគ្គាហកចីវរភាជកយាគុភាជកខជ្ជភាជកផលភាជកអប្បមត្តកវិស្សជ្ជកសាដិយគ្គាហាបកបត្តគ្គាហាបកអារាមិកបេសកសាមណេរបេសកសម្មុតីតិ ឯតាសំ សម្មុតីនំ វសេន **សម្មុតិ** វេទិតព្ពា។ កថិនចីវរទានមតកចីវរទានវសេន **ទានំ** វេទិតព្ពំ។ កថិនុទ្ធារវសេន **ឧទ្ធារោ** វេទិតព្ពោ។ កុដិវត្ថុវិហារវត្ថុទេសនាវសេន **ទេសនា** វេទិតព្ពា។ យា បន តិណវត្ថារកសមថេ សព្ពសង្គាហិកញត្តិញ្ច ឯកេកស្មិំ បក្ខេ ឯកេកញត្តិញ្ចាតិ តិស្សោ ញត្តិយោ ឋបេត្វា បុន ឯកេកស្មិំ បក្ខេ ឯកេកាតិ ទ្វេ ញត្តិទុតិយកម្មវាចា វុត្តា, តាសំ វសេន **កម្មលក្ខណំ** វេទិតព្ពំ។ ឥតិ ញត្តិទុតិយកម្មំ ឥមានិ សត្ត ឋានានិ គច្ឆតិ។

២៥៨. ញត្តិចតុត្ថកម្មដ្ឋានភេទេ បន តជ្ជនីយកម្មាទីនំ សត្តន្នំ កម្មានំ វសេន **និស្សារណា**, តេសំយេវ ច កម្មានំ បដិប្បស្សម្ភនវសេន **ឱសារណា** វេទិតព្ពា។ ភិក្ខុនោវាទកសម្មុតិវសេន **សម្មុតិ** វេទិតព្ពា។ បរិវាសទានមានត្តទានវសេន **ទានំ** វេទិតព្ពំ។ មូលាយបដិកស្សនកម្មវសេន **និគ្គហោ** វេទិតព្ពោ។ ឧក្ខិត្តានុវត្តិកា, អដ្ឋយាវតតិយកា, អរិដ្ឋោ, ចណ្ឌកាឡី ច ឥមេតេ យាវតតិយកាតិ ឥមាសំ ឯកាទសន្នំ សមនុភាសនានំ វសេន

សមនុភាសនា វេទិតព្ពា។ ឧបសម្បទកម្មអព្ភានកម្មវសេន **កម្មលក្ខណំ** វេទិតព្ពំ។ ឥតិ ញត្តិចតុត្ថកម្មំ ឥមានិ សត្ត ឋានានិ គច្ឆតិ។ ឯវំ កម្មានិ ច កម្មវិបត្តិ ច តេសំ កម្មានំ ការកសង្ឃបរិច្ឆេទោ ច វិបត្តិវិរហិតានំ កម្មានំ ឋានភេទគមនញ្ច វេទិតព្ពំ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

កម្មាកម្មវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

បកិណ្ណកកណ្ឌមាតិកា

គណភោជំ បរម្បរំ, នាបុច្ឆា បំសុកូលកំ;
អច្ឆិន្នំ បដិភានញ្ច, វិប្បកតឧទ្ទិសនំ។

គិវស្សន្តំ ទីឃាសនំ, គិលានុបដ្ឋវណ្ណនំ;
អត្តបាតមនវេក្ខំ, សិលាបវិជ្ឈលិម្បនំ។

មិច្ឆាទិដ្ឋិគោបទានំ, ធម្មិការក្ខុច្ឆារាទិ;
ន្ហានយំសំ បណ្ឌកាទិ, ទីឃកេសាទ្យាទាសាទិ។

នច្ចាទង្គឆេទនិទ្ទិ, បត្តោ សព្ពបំសុកូលំ;
បរិស្សាវនំ នគ្គោ ច, បុប្ផគន្ធអាសិត្តកំ។

មឡោរិកេកភាជនំ, ចេលបដិ បាទយំសិ;
ពីជនី ឆត្តនខាទិ, កាយពន្ធនិវាសនំ។

កាជហរំ ទន្តកដ្ឋំ, រុក្ខារោហោ ឆន្ទារោបោ;
លោកាយតំ ខិបិតកោ, លសុណំ នក្កមិតព្ពំ។

អវន្ទិយោ តូលភិសិ, ពិម្ពោហនអាសន្ទាទិ;
ឧច្ចាសនមហាសនំ, ចីវរអធម្មោកាសោ។

សទ្ធាទេយ្យំ សន្តុត្តរំ, និក្ខេបោ សត្ថកម្មាទិ;
នហាបិតោ ទសភាគោ, បាថេយ្យំ មហាបទេសោ;
អានិសំសោតិ មាតិកា។

៣៤. បកិណ្ណកវិនិច្ឆយកថា

១. ឥទានិ បកិណ្ណកកថា ច វេទិតព្វា។ “គណភោជនេ អញ្ញត្រ សមយា បាចិត្តិយ”ន្តិ (បាចិ. ២១៧) វុត្តំ **គណភោជនំ** (បាចិ. អដ្ឋ. ២១៧-២១៨) ទ្វីហិ អាការេហិ បសវតិ វិញ្ញត្តិតោ វា និមន្តនតោ វា។ កថំ **វិញ្ញត្តិតោ បសវតិ**? ចត្តារោ ភិក្ខូ ឯកតោ ឋិតា វា និសិន្នា វា ឧបាសកំ ទិស្វា “អម្ហាកំ ចតុន្នម្បិ ភត្តំ ទេហី”តិ វា វិញ្ញាបេយ្យុំ, បាដេក្កំ វា បស្សិត្វា “មយ្ហំ ទេហិ, មយ្ហំ ទេហី”តិ ឯវំ ឯកតោ វា នានាតោ វា វិញ្ញាបេត្វា ឯកតោ វា គច្ឆន្តុ នានាតោ វា, ភត្តំ គហេត្វាបិ ឯកតោ វា ភុញ្ជន្តុ នានាតោ វា។ សចេ ឯកតោ គណ្ហន្តិ, គណភោជនំ ហោតិ, សព្ពេសំ អាបត្តិ។ បដិគ្គហណមេវ ហេត្ថ បមាណំ។ ឯវំ វិញ្ញត្តិតោ បសវតិ។

កថំ **និមន្តនតោ បសវតិ**? ចត្តារោ ភិក្ខូ ឧបសង្កមិត្វា “តុម្ហេ, ភន្តេ, ឱទនេន និមន្តេមិ, ឱទនំ មេ គណ្ហថ អាកង្ខថ ឱលោកេថ អធិវាសេថ បដិមានេថា”តិ ឯវំ យេន កេនចិ វេវចនេន វា ភាសន្តរេន វា បញ្ចន្នំ ភោជនានំ នាមំ គហេត្វា និមន្តេតិ។ ឯវំ ឯកតោ និមន្តិតា បរិច្ឆិន្នកាលវសេន អជ្ជតនាយ វា ស្វាតនាយ វា ឯកតោ គច្ឆន្តិ, ឯកតោ គណ្ហន្តិ, ឯកតោ ភុញ្ជន្តិ, គណភោជនំ ហោតិ, សព្ពេសំ អាបត្តិ។ ឯកតោ និមន្តិតា ឯកតោ វា នានាតោ វា គច្ឆន្តិ, ឯកតោ គណ្ហន្តិ, ឯកតោ វា នានាតោ វា ភុញ្ជន្តិ, អាបត្តិយេវ។ ឯកតោ និមន្តិតា ឯកតោ វា នានាតោ វា គច្ឆន្តិ, នានាតោ គណ្ហន្តិ, ឯកតោ វា នានាតោ វា ភុញ្ជន្តិ, អនាបត្តិ។ ចត្តារិ បរិវេណានិ វា វិហារេ វា គន្ត្វា នានាតោ និមន្តិតា, ឯកដ្ឋានេ ឋិតេសុយេវ វា ឯកោ បុត្តេន ឯកោ បិតរាតិ ឯវម្បិ នានាតោ និមន្តិតា ឯកតោ វា នានាតោ វា គច្ឆន្តុ, ឯកតោ វា នានាតោ វា ភុញ្ជន្តុ, សចេ ឯកតោ គណ្ហន្តិ, គណភោជនំ ហោតិ, សព្ពេសំ អាបត្តិ។ ឯវំ តាវ និមន្តនតោ បសវតិ។

តស្មា សចេ កោចិ សង្ឃភត្តំ កត្តុកាមេន និមន្តនត្ថាយ បេសិតោ វិហារំ អាគម្ម “ភន្តេ, ស្វេ អម្ហាកំ ឃរេ ភិក្ខំ គណ្ហថា”តិ អវត្វា “ភត្តំ គណ្ហថា”តិ វា “សង្ឃភត្តំ គណ្ហថា”តិ វា “សង្ឃោ ភត្តំ គណ្ហតូ”តិ វា វទតិ, ភត្តុទ្ទេសកេន បណ្ឌិតេន ភវិតព្ពំ។ និមន្តនិកា គណភោជនតោ, បិណ្ឌបាតិកា ច ធុតង្គភេទតោ មោចេតព្វា។ កថំ? ឯវំ តាវ វត្តព្ពំ “ស្វេ ន សក្កា ឧបាសកា”តិ។ បុនទិវសេ, ភន្តេតិ។ បុនទិវសេបិ ន សក្កាតិ។ ឯវំ យាវ អឌ្ឍមាសម្បិ ហរិត្វា បុន វត្តព្ពោ “កឹ តុំ អវចា”តិ។ សចេ បុនបិ “សង្ឃភត្តំ គណ្ហថា”តិ វទតិ, តតោ “ឥមំ តាវ ឧបាសក បុប្ផំ កប្បិយំ ករោហិ, ឥមំ តិណ”ន្តិ ឯវំ វិក្ខេបំ កត្វា បុន “ត្វំ កឹ កថយិត្ថា”តិ បុច្ឆិតព្ពោ។ សចេ បុនបិ តថេវ វទតិ, “អាវុសោ, ត្វំ បិណ្ឌបាតិកេ វា មហល្លកត្ថេរេ វា ន លច្ឆសិ, សាមណេរេ លច្ឆសី”តិ វត្តព្ពោ។ “ននុ, ភន្តេ, អសុកស្មិំ អសុកស្មិញ្ច គាមេ ភទន្តេ ភោជេសុំ, អហំ កស្មា ន លភាមី”តិ ច វុត្តេ តេ និមន្តិតុំ ជានន្តិ, ត្វំ ន ជានាសីតិ។ តេ កថំ និមន្តេសុំ, ភន្តេតិ? តេ ឯវមាហំសុ “អម្ហាកំ, ភន្តេ, ភិក្ខំ គណ្ហថា”តិ។ សចេ សោបិ តថេវ វទតិ, វដ្ដតិ។

អថ បុនបិ “ភត្តំ គណ្ហថា”តិ វទតិ, “ន ទានិ ត្វំ, អាវុសោ, ពហូ ភិក្ខូ លច្ឆសិ, តយោ ឯវ, អាវុសោ, លច្ឆសី”តិ វត្តព្ពោ។ “ននុ, ភន្តេ, អមុកស្មិញ្ច អមុកស្មិញ្ច គាមេ សកលំ ភិក្ខុសង្ឃំ ភោជេសុំ, អហំ កស្មា ន លភាមី”តិ។ “ត្វំ និមន្តិតុំ ន ជានាសី”តិ។ តេ កថំ និមន្តេសុំ, ភន្តេតិ? តេ ឯវមាហំសុ “អម្ហាកំ, ភន្តេ, ភិក្ខំ គណ្ហថា”តិ។ សចេ សោបិ តថេវ “ភិក្ខំ គណ្ហថា”តិ វទតិ, វដ្ដតិ។ អថ បុនបិ “ភត្តមេវា”តិ វទតិ, តតោ វត្តព្ពោ – “គច្ឆ ត្វំ, នត្ថម្ហាកំ តវ ភត្តេនត្ថោ, និពទ្ធគោចរោ ឯស អម្ហាកំ, មយមេត្ថ បិណ្ឌាយ ចរិស្សាមា”តិ។ តំ “ចរថ, ភន្តេ”តិ វត្វា អាគតំ បុច្ឆន្តិ “កឹ ភោ លទ្ធា ភិក្ខូ”តិ? កឹ ឯតេន, ពហុ ឯត្ថ វត្តព្ពំ, ថេរា “ស្វេ បិណ្ឌាយ ចរិស្សាមា”តិ អាហំសុ, មា ទានិ តុម្ហេ បមជ្ជិត្ថាតិ។ ទុតិយទិវសេ ចេតិយវត្តំ កត្វា ឋិតភិក្ខូ សង្ឃត្ថេរេន វត្តព្ពា “អាវុសោ, ធុរគាមេ សង្ឃភត្តំ, អបណ្ឌិតមនុស្សោ បន អគមាសិ, គច្ឆាម, ធុរគាមេ បិណ្ឌាយ ចរិស្សាមា”តិ។ ភិក្ខូហិ ថេរស្ស វចនំ កាតព្ពំ, ន ទុព្ពចេហិ ភវិតព្ពំ, គាមទ្វារេ អដ្ឋត្វាវ បិណ្ឌាយ ចរិតព្ពំ, តេសុ បត្តានិ គហេត្វា និសីទាបេត្វា ភោជេន្តេសុ ភុញ្ជិតព្ពំ។

សចេ អាសនសាលាយ ភត្តំ ឋបេត្វា រថិកាសុ អាហិណ្ឌន្តា អារោចេន្តិ “អាសនសាលាយំ, ភន្តេ, ភត្តំ គណ្ហថា”តិ, ន វដ្ដតិ។ អថ បន “ភត្តំ អាទាយ តត្ថ តត្ថ គន្ត្វា ភត្តំ គណ្ហថា”តិ វទន្តិ, បដិកច្ចេវ វា វិហារំ អតិហរិត្វា បតិរូបេ ឋានេ ឋបេត្វា អាគតាគតានំ ទេន្តិ, អយំ អភិហដភិក្ខា នាម វដ្ដតិ។ សចេ បន ភត្តសាលាយ ទានំ សជ្ជេត្វា តំ តំ បរិវេណំ បហិណន្តិ “ភត្តសាលាយ ភត្តំ គណ្ហថា”តិ, វដ្ដតិ។ យេ បន មនុស្សា បិណ្ឌចារិកេ ភិក្ខូ ទិស្វា អាសនសាលំ សម្មជ្ជិត្វា តត្ថ និសីទាបេត្វា ភោជេន្តិ, ន តេ បដិក្ខិបិតព្ពា។ យេ បន គាមេ ភិក្ខំ អលភិត្វា គាមតោ និក្ខមន្តេ ភិក្ខូ ទិស្វា “ភន្តេ, ភត្តំ គណ្ហថា”តិ វទន្តិ, តេ បដិក្ខិបិតព្ពា, ន និវត្តិតព្ពំ។ សចេ “និវត្តថ, ភន្តេ, ភត្តំ គណ្ហថា”តិ វទន្តិ, “និវត្តថា”តិ វុត្តបទេ និវត្តិតុំ វដ្ដតិ។ “និវត្តថ, ភន្តេ, ឃរេ ភត្តំ កតំ, គាមេ ភត្តំ កត”ន្តិ វទន្តិ, គេហេ ច គាមេ ច ភត្តំ នាម យស្ស កស្សចិ ហោតិ, និវត្តិតុំ វដ្ដតិ។ “និវត្តថ ភត្តំ

គណ្ហថា”តិ សម្ពន្ធំ កត្វា វទន្តិ, និវត្តិតុំ ន វដ្ដតិ។ អាសនសាលាតោ បិណ្ឌាយ ចរិតុំ និក្ខមន្តេ ទិស្វា “និសីទថ, ភន្តេ, ភត្តំ គណ្ហថា”តិ វុត្តេបិ ឯសេវ នយោ។

“អញ្ញត្រ សមយា”តិ វចនតោ គិលានសមយោ ចីវរទានសមយោ ចីវរការសមយោ អទ្ធានគមនសមយោ នាវាភិរុហនសមយោ មហាសមយោ សមណភត្តសមយោតិ ឯតេសុ សត្តសុ សមយេសុ អញ្ញតរស្មឹ អនាបត្តិ។ តស្មា យថា មហាចម្មស្ស បរតោ មំសំ ទិស្សតិ, ឯវំ អន្តមសោ បាទាបិ ផាលិតា ហោន្តិ, វាលិកាយ វា សក្ខរាយ វា បហដមត្តេ ទុក្ខំ ឧប្បាទេន្តិ, ន សក្កា ច ហោតិ អន្តោគាមេ បិណ្ឌាយ ចរិតុំ, ឰទិសេ គេលញ្ញេ **គិលានសមយោ**តិ ភុញ្ជិតព្ពំ, ន លេសកប្បិយំ កាតព្ពំ។

ចីវរទានសមយោ នាម អនត្ថតេ កឋិនេ វស្សានស្ស បច្ឆិមោ មាសោ, អត្ថតេ កឋិនេ បញ្ចមាសា។ ឯត្ថន្តរេ “ចីវរទានសមយោ”តិ ភុញ្ជិតព្ពំ។ ចីវរេ ករិយមានេ **ចីវរការសមយោ**តិ ភុញ្ជិតព្ពំ។ យទា ហិ សាដកញ្ច សុត្តញ្ច លភិត្វា ចីវរំ ករោន្តិ, អយំ ចីវរការសមយោ នាម, វិសុំ ចីវរការសមយោ នាម នត្ថិ, តស្មា យោ តត្ថ ចីវរេ កត្តព្ពំ យំ កិញ្ចិ កម្មំ ករោតិ, **មហាបច្ចរិយ**ញ្ហិ “អន្តមសោ សូចិវេធកោ”តិបិ វុត្តំ។ តេន “ចីវរការសមយោ”តិ ភុញ្ជិតព្ពំ។ **កុរុន្ទិយំ** បន វិត្ថារេនេវ វុត្តំ “យោ ចីវរំ វិចារេតិ ឆិន្ទតិ, មោឃសុត្តកំ ឋបេតិ, អាគន្តុកបត្តំ ឋបេតិ, បច្ចាគតំ សិព្ពេតិ, អាគន្តុកបត្តំ ពន្ធតិ, អនុវាតំ ឆិន្ទតិ ឃដេតិ អារោបេតិ, តត្ថ បច្ចាគតំ សិព្ពេតិ, សុត្តំ ករោតិ វលេតិ, បិប្ផលិកំ និសេតិ, បរិវត្តនំ ករោតិ, សព្ពោបិ ចីវរំ ករោតិយេវាតិ វុច្ចតិ។ យោ បន សមីបេ និសិន្នោ ជាតកំ វា ធម្មបទំ វា កថេតិ, អយំ ន ចីវរការកោ, ឯតំ ឋបេត្វា សេសានំ គណភោជនេ អនាបត្តី”តិ។

អទ្ធានគមនសមយេ អន្តមសោ អឌ្ឍយោជនំ គន្តុកាមេនបិ “អឌ្ឍយោជនំ គច្ឆិស្សាមី”តិ ភុញ្ជិតព្ពំ, គច្ឆន្តេន ភុញ្ជិតព្ពំ, គតេន ឯកទិវសំ ភុញ្ជិតព្ពំ។

នាវាភិរុហនសមយេ “នាវំ អភិរុហិស្សាមី”តិ ភុញ្ជិតព្ពំ, អារុឡ្ហេន តច្ឆិតដ្ឋានំ គន្ត្វាបិ យាវ ន ឱរោហតិ, តាវ ភុញ្ជិតព្ពំ, ឱរុឡ្ហេន ឯកទិវសំ ភុញ្ជិតព្ពំ។

មហាសមយោ នាម យត្ថ ទ្វេ តយោ ភិក្ខូ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា យាបេន្តិ, អន្តមសោ ចតុត្ថេបិ អាគតេ ន យាបេន្តិ, អយំ មហាសមយោ។ យត្ថ បន សតំ វា សហស្សំ វា សន្និបតន្តិ, តត្ថ វត្តព្ពមេវ នត្ថិ, តស្មា តាទិសេ កាលេ “មហាសមយោ”តិ អធិដ្ឋហិត្វា ភុញ្ជិតព្ពំ។

សមណភត្តសមយោ នាម យោ កោចិ បរិព្ពាជកសមាបន្នោ ភត្តំ ករោតិ, អយំ សមណភត្តសមយោ។ តស្មា សហធម្មិកេសុ វា តិត្ថិយេសុ វា អញ្ញតរេន យេន កេនចិ កតេ ភត្តេ “សមណភត្តសមយោ”តិ ភុញ្ជិតព្ពំ។ “អនាបត្តិ សមយេ, ទ្វេ តយោ ឯកតោ ភុញ្ជន្តិ, បិណ្ឌាយ ចរិត្វា ឯកតោ សន្និបតិត្វា ភុញ្ជន្តិ, និច្ចភត្តំ, សលាកភត្តំ, បក្ខិកំ, ឧបោសថិកំ, បាដិបទិកំ, បញ្ច ភោជនានិ ឋបេត្វា សព្ពត្ថ អនាបត្តី”តិ (បាចិ. ២២០) វចនតោ យេបិ អកប្បិយនិមន្តនំ សាទិយិត្វា ទ្វេ វា តយោ វា ឯកតោ គហេត្វា ភុញ្ជន្តិ, តេសម្បិ អនាបត្តិ។

តត្ថ អនិមន្តិតចតុត្ថំ បិណ្ឌបាតិកចតុត្ថំ អនុបសម្បន្នចតុត្ថំ បត្តចតុត្ថំ គិលានចតុត្ថន្តិ បញ្ចន្នំ ចតុក្កានំ វសេន វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ កថំ? ឥធេកច្ចោ ចត្តារោ ភិក្ខូ “ភត្តំ គណ្ហថា”តិ និមន្តេតិ។ តេសុ តយោ គតា, ឯកោ ន គតោ។ ឧបាសកោ “ឯកោ, ភន្តេ, ថេរោ កុហិ”ន្តិ បុច្ឆតិ។ នាគតោ ឧបាសកាតិ។ សោ អញ្ញំ តំខណប្បត្តំ កញ្ចិ “ឯហិ, ភន្តេ”តិ យរំ បវេសេត្វា ចតុន្នម្បិ ភត្តំ ទេតិ , សព្ពេសំ អនាបត្តិ។ កស្មា? គណបូរកស្ស អនិមន្តិតត្តា។ តយោ ឯវ ហិ តត្ថ និមន្តិតា គណ្ហឹសុ, តេហិ គណោ ន បូរតិ, គណបូរកោ ច អនិមន្តិតោ, តេន គណោ ភិជ្ជតីតិ។ ឯតំ **អនិមន្តិតចតុត្ថំ**។

បិណ្ឌបាតិកចតុត្ថេ និមន្តនកាលេ ឯកោ បិណ្ឌបាតិកោ ហោតិ, សោ នាធិវាសេតិ, គមនវេលាយំ បន “ឯហិ ភន្តេ”តិ វុត្តេ អនធិវាសិតត្តា អនាគច្ឆន្តម្បិ “ឯថ ភិក្ខំ លច្ឆថា”តិ គហេត្វា គច្ឆន្តិ, សោ តំ គណំ ភិន្ទតិ, តស្មា សព្ពេសំ អនាបត្តិ។

អនុបសម្បន្នចតុត្ថេ សាមណេរេន សទ្ធឹ និមន្តិតា ហោន្តិ, សោបិ គណំ ភិន្ទតិ។

បត្តចតុត្ថេ ឯកោ សយំ អាគន្ត្វា បត្តំ បេសេតិ, ឯវម្បិ គណោ ភិជ្ជតិ, តស្មា សព្ពេសំ អនាបត្តិ។

គិលានចតុត្ថេ គិលានេន សទ្ធិ និមន្តិតា ហោន្តិ, តត្ថ គិលានស្សេវ អនាបត្តិ, ឥតរេសំ បន គណបូរកោ ហោតិ។ ន ហិ គិលានេន គណោ ភិជ្ជតិ, តស្មា តេសំ អាបត្តិ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន អវិសេសេន វុត្តំ "សមយលទ្ធកោ សយមេវ មុច្ចតិ, សេសានំ គណបូរកត្តា អាបត្តិករោ ហោតី"តិ។ តស្មា ចីវរទានសមយលទ្ធកាទីនម្បិ វសេន ចតុក្កានិ វេទិតព្ពានិ។

សចេ បន អធិវាសេត្វា គតេសុបិ ចតូសុ ជនេសុ ឯកោ បណ្ឌិតោ ភិក្ខុ "អហំ តុម្ហាកំ គណំ ភិន្ទិស្សាមិ, និមន្តនំ សាទិយថា"តិ វត្វា យាគុខជ្ជការសានេ ភត្តត្ថាយ បត្តំ គណ្ហន្តានំ អទត្វា "ឥមេ តាវ ភិក្ខូ ភោជេត្វា វិស្សជ្ជេថ, អហំ បច្ឆា អនុមោទនំ កត្វា គមិស្សាមី"តិ និសិន្នោ, តេសុ ភុត្វា គតេសុ "ទេថ, ភន្តេ, បត្ត"ន្តិ ឧបាសកេន បត្តំ គហេត្វា ភត្តេ ទិន្នេ ភុញ្ជិត្វា អនុមោទនំ កត្វា គច្ឆតិ, សព្ពេសំ អនាបត្តិ។ បញ្ចន្នញ្ហិ ភោជនានំយេវ វសេន គណភោជនេ វិសង្កេតំ នត្ថិ, ឱទនេន និមន្តេត្វា កុម្មាសំ គណ្ហន្តាបិ អាបជ្ជន្តិ, តានិ ច តេហិ ឯកតោ ន គហិតានិ, យាគុអាទីហិ បន វិសង្កេតំ ហោតិ, តានិ តេហិ ឯកតោ គហិតានីតិ ឯវំ ឯកោ បណ្ឌិតោ អញ្ញេសម្បិ អនាបត្តិំ ករោតិ។ **និច្ចភត្ត**ន្តិ ធុវភត្តំ វុច្ចតិ, "និច្ចភត្តំ គណ្ហថា"តិ វទន្តិ, ពហូនំ ឯកតោ គហេតុំ វដ្ដតិ។ **សលាកភត្តា**ទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

២. "បរម្បរភោជនេ អញ្ញត្រ សមយា បាចិត្តិយ"ន្តិ (បាចិ. ២២២-២២៣, ២២៥) វុត្តំ **បរម្បរភោជនំ** បន និមន្តនតោយេវ បសវតិ។ យោ ហិ "បញ្ចន្នំ ភោជនានំ អញ្ញតរេន ភោជនេន ភត្តំ គណ្ហថា"តិអាទិនា និមន្តិតោ តំ ឋបេត្វា អញ្ញំ បញ្ចន្នំ ភោជនានំ អញ្ញតរភោជនំ ភុញ្ជតិ, តស្សេតំ ភោជនំ "បរម្បរភោជន"ន្តិ វុច្ចតិ។ ឯវំ ភុញ្ជន្តស្ស ឋបេត្វា គិលានសមយំ ចីវរទានសមយំ ចីវរការសមយញ្ច អញ្ញស្មិំ សមយេ បាចិត្តិយំ វុត្តំ, តស្មា និមន្តនបដិបាដិយាវ ភុញ្ជិតព្ពំ, ន ឧប្បដិបាដិយា។

"អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, វិកប្បេត្វា បរម្បរភោជនំ ភុញ្ជិតុ"ន្តិ (បាចិ. ២២៦) វចនតោ បឋមនិមន្តនំ អញ្ញស្ស វិកប្បេត្វាបិ បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ អយំ (បាចិ. អដ្ឋ. ២២៦ អាទយោ) វិកប្បនា នាម សម្មុខាបិ បរម្មុខាបិ វដ្ដតិ។ សម្មុខា ទិស្វា "មយ្ហំ ភត្តបច្ចាសំ តុយ្ហំ វិកប្បេមី"តិ វា "ទម្មី"តិ វា វត្វា ភុញ្ជិតព្ពំ, អទិស្វា បញ្ចសុ សហធម្មិកេសុ យស្ស កស្សចិ នាមំ គហេត្វា "មយ្ហំ ភត្តបច្ចាសំ ឥត្ថន្នាមស្ស វិកប្បេមី"តិ វា "ទម្មី"តិ វា វត្វា ភុញ្ជិតព្ពំ។ ទ្វេ តីណិ និមន្តនានិ បន ឯកស្មិំ បត្តេ បក្ខិបិត្វា មិស្សេត្វា ឯកំ កត្វា ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ "អនាបត្តិ ទ្វេ តយោ និមន្តនេ ឯកតោ ភុញ្ជតី"តិ (បាចិ. ២២៨) ហិ វុត្តំ។ សចេ ទ្វេ តីណិ កុលានិ និមន្តេត្វា ឯកស្មិំ ឋានេ និសីទាបេត្វា ឥតោ ចិតោ ច អាហរិត្វា ភត្តំ អាកិរន្តិ, សូបព្យញ្ជនំ អាកិរន្តិ, ឯកមិស្សកំ ហោតិ, ឯត្ថាបិ អនាបត្តិ។

សចេ បន មូលនិមន្តនំ ហេដ្ឋា ហោតិ, បច្ឆិមំ បច្ឆិមំ ឧបរិ, តំ ឧបរិតោ បដ្ឋាយ ភុញ្ជន្តស្ស អាបត្តិ, ហត្ថំ បន អន្តោ បវេសេត្វា បឋមនិមន្តនតោ ឯកម្បិ កពឡំ ឧទ្ធរិត្វា ភុត្តកាលតោ បដ្ឋាយ យថា តថា វា ភុញ្ជន្តស្ស អនាបត្តិ។ "សចេបិ តត្ថ ខីរំ វា រសំ វា អាកិរន្តិ, យេន អជ្ឈោត្ថតំ ភត្តំ ឯករសំ ហោតិ, កោដិតោ បដ្ឋាយ ភុញ្ជន្តស្ស អនាបត្តី"តិ **មហាបច្ចរិយំ** វុត្តំ។ **មហាអដ្ឋកថាយំ** បន វុត្តំ "ខីរភត្តំ វា រសភត្តំ វា លភិត្វា និសិន្នស្ស តត្ថេវ អញ្ញេបិ ខីរភត្តំ វា រសភត្តំ វា អាកិរន្តិ, ខីរំ វា រសំ វា បិវតោ អនាបត្តិ, ភុញ្ជន្តេន បឋមំ លទ្ធមំសខណ្ឌំ វា ភត្តបិណ្ឌំ វា មុខេ បក្ខិបិត្វា កោដិតោ បដ្ឋាយ ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ សប្បិបាយាសេបិ ឯសេវ នយោ"តិ។

មហាឧបាសកោ ភិក្ខុំ និមន្តេតិ, តស្ស កុលំ ឧបគតស្ស ឧបាសកោបិ តស្ស បុត្តទារភាតុភគិនិអាទយោបិ អត្តនោ អត្តនោ កោដ្ឋាសំ អាហរិត្វា បត្តេ បក្ខិបន្តិ, "ឧបាសកេន បឋមំ ទិន្នំ អភុញ្ជិត្វា បច្ឆា លទ្ធំ ភុញ្ជន្តស្ស អាបត្តី"តិ **មហាអដ្ឋកថាយំ** វុត្តំ។ **កុរុន្ទដ្ឋកថាយំ** "វដ្ដតី"តិ វុត្តំ។ **មហាបច្ចរិយំ** "សចេ បាដេក្កំ បចន្តិ, អត្តនោ អត្តនោ បក្កភត្តតោ អាហរិត្វា ទេន្តិ, តត្ថ បច្ឆា អាហដំ បឋមំ ភុញ្ជន្តស្ស បាចិត្តិយំ។ យទិ បន សព្ពេសំ ឯកោវ បាកោ ហោតិ, បរម្បរភោជនំ ន ហោតី"តិ វុត្តំ។ មហាឧបាសកោ និមន្តេត្វា និសីទាបេតិ, អញ្ញោ មនុស្សោ បត្តំ គណ្ហាតិ, ន ទាតព្ពំ។ កិំ, ភន្តេ, ន ទេថាតិ។ ននុ ឧបាសក តយា និមន្តិតម្ហាតិ។ "ហោតុ, ភន្តេ, លទ្ធំ លទ្ធំ ភុញ្ជថា"តិ វទតិ, ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ "អញ្ញេន អាហរិត្វា ភត្តេ ទិន្នេ អាបុច្ឆិត្វាបិ ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតី"តិ **កុរុន្ទិយំ** វុត្តំ។

អនុមោទនំ កត្វា គច្ឆន្តំ ធម្មំ សោតុកាមា "ស្វេបិ, ភន្តេ, អាគច្ឆេយ្យាថា"តិ សព្ពេ និមន្តេន្តិ, បុនទិវសេ អាគន្ត្វា លទ្ធំ លទ្ធំ ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ កស្មា? សព្ពេហិ និមន្តិតត្តា។ ឯកោបិ ភិក្ខុ បិណ្ឌាយ ចរន្តោ ភត្តំ លភតិ, តមញ្ញោ ឧបាសកោ និមន្តេត្វា ឃរេ និសីទាបេតិ, ន ច តាវ ភត្តំ សម្បជ្ជតិ, សចេ សោ ភិក្ខុ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា លទ្ធភត្តំ ភុញ្ជតិ, អាបត្តិ។ អភុញ្ជិត្វា និសិន្នេ "កិំ, ភន្តេ, ន ភុញ្ជសី"តិ វុត្តេ "តយា និមន្តិតត្តា"តិ វត្វា "លទ្ធំ លទ្ធំ ភុញ្ជថ, ភន្តេ"តិ វុត្តេ ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ សកលេន គាមេន ឯកតោ ហុត្វា និមន្តិតស្ស យត្ថ កត្ថចិ ភុញ្ជតោ

អនាបត្តិ។ បូគេបិ ឯសេវ នយោ។ “អនាបត្តិ សកលេន គាមេន និមន្តិតោ តស្មឹ គាមេ យត្ថ កត្ថចិ ភុញ្ជតិ, សកលេន បូគេន និមន្តិតោ តស្មឹ បូគេ យត្ថ កត្ថចិ ភុញ្ជតិ, និមន្តិយមានោ ‘ភិក្ខំ គហេស្សាមី’តិ ភណតិ, និច្ចភត្តេ សលាកភត្តេ បក្ខិកេ ឧបោសថិកេ បាដិបទិកេ បញ្ច ភោជនានិ ឋបេត្វា សព្ពត្ថ អនាបត្តី”តិ (បាចិ. ២២៩) វុត្តំ។

តត្ថ **និមន្តិយមានោ ភិក្ខំ គហេស្សាមីតិ ភណតី**តិ ឯត្ថ “ភត្តំ គណ្ហា”តិ និមន្តិយមានោ “ន មយ្ហំ តវ ភត្តេនត្ថោ, ភិក្ខំ គណ្ហិស្សាមី”តិ វទតិ, អនាបត្តីតិ អត្ថោ។ ឯត្ថ បន មហាបទុមត្ថេរោ អាហ “ឯវំ វទន្តោ ឥមស្មឹ សិក្ខាបទេ អនិមន្តនំ កាតុំ សក្កោតិ, ភុញ្ជនត្ថាយ បន ឱកាសោ កតោ ហោតីតិ នេវ គណភោជនតោ, ន ចារិត្តតោ មុច្ចតី”តិ។ មហាសុមត្ថេរោ អាហ “យទគ្គេន អនិមន្តនំ កាតុំ សក្កោតិ, តទគ្គេន នេវ គណភោជនំ, ន ចារិត្តំ ហោតី”តិ។

តត្ថ **ចារិត្ត**ន្តិ –

> “យោ បន ភិក្ខុ និមន្តិតោ សភត្តោ សមានោ សន្តំ ភិក្ខុំ អនាបុច្ឆា បុរេភត្តំ វា បច្ឆាភត្តំ វា កុលេសុ ចារិត្តំ អាបជ្ជេយ្យ អញ្ញត្រ សមយា បាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ ចីវរទានសមយោ ចីវរការសមយោ។ អយំ តត្ថ សមយោ”តិ (បាចិ. ២៩៩) –

ឯវមាគតំ ចារិត្តសិក្ខាបទំ វុត្តំ។ ឥមិនា ហិ សិក្ខាបទេន យោ បញ្ចន្នំ ភោជនានំ អញ្ញតរេន “ភត្តំ គណ្ហថា”តិអាទិនា អកប្បិយនិមន្តនេន និមន្តិតោ, តេនេវ និមន្តនភត្តេន សភត្តោ សមានោ សន្តំ ភិក្ខុំ “អហំ ឥត្ថន្នាមស្ស ឃរំ គច្ឆាមី”តិ វា “ចារិត្តំ អាបជ្ជាមី”តិ វា ឯវមាទិសេន វចនេន អនាបុច្ឆិត្វា យេន ភត្តេន និមន្តិតោ, តំ ភុត្វា វា អភុត្វា វា អវិគតេ ភត្តេយេវ មជ្ឈន្តិកេ យស្មឹ កុលេ និមន្តិតោ, តតោ អញ្ញានិ កុលានិ បវិសេយ្យ, តស្ស វុត្តលក្ខណំ ទុវិធម្បិ សមយំ ឋបេត្វា អញ្ញត្ថ បាចិត្តិយំ វុត្តំ។ តស្មា អកប្បិយនិមន្តនេន និមន្តិយមានោ សចេ “ភិក្ខំ គណ្ហិស្សាមី”តិ វទតិ, ឥមិនាបិ សិក្ខាបទេន អនាបត្តិ។

៣. សន្តំ ភិក្ខុំ អនាបុច្ឆាតិ ឯត្ថ (បាចិ. អដ្ឋ. ២៩៨) បន កិត្តាវតា សន្តោ ហោតិ, កិត្តាវតា អសន្តោ? អន្តោវិហារេ យត្ថ ឋិតស្ស កុលានិ បយិរុបាសនចិត្តំ ឧប្បន្នំ, តតោ បដ្ឋាយ យំ បស្សេ វា អភិមុខេ វា បស្សតិ, យស្ស សក្កា ហោតិ បកតិវចនេន អារោចេតុំ, អយំ សន្តោ នាម, ឥតោ ចិតោ ច បរិយេសិត្វា អារោចនកិច្ចំ បន នត្ថិ។ យោ ហិ ឯវំ បរិយេសិតព្ពោ, សោ អសន្តោយេវ។ អបិច អន្តោឧបចារសីមាយ ភិក្ខុំ ទិស្វា “អាបុច្ឆិស្សាមី”តិ គច្ឆតិ។ តត្ថ យំ បស្សតិ, សោ អាបុច្ឆិតព្ពោ។ នោ ចេ បស្សតិ, អសន្តំ ភិក្ខុំ អនាបុច្ឆា បវិដ្ឋោ នាម ហោតិ។ វិកាលគាមប្បវេសនេបិ អយមេវ នយោ។

សចេ (បាចិ. អដ្ឋ. ៥១២) បន សម្ពហុលា កេនចិ កម្មេន គាមំ បវិសន្តិ, “វិកាលេ គាមប្បវេសនំ អាបុច្ឆាមី”តិ សព្ពេហិ អញ្ញមញ្ញំ អាបុច្ឆិតព្ពំ។ តស្មឹ គាមេ តំ កម្មំ ន សម្បជ្ជតីតិ អញ្ញំ គាមំ គច្ឆន្តិ, គាមសតម្បិ ហោតុ, បុន អាបុច្ឆនកិច្ចំ នត្ថិ។ សចេ បន ឧស្សាហំ បដិប្បស្សម្ភេត្វា វិហារំ គច្ឆន្តា អន្តរា អញ្ញំ គាមំ បវិសិតុកាមា ហោន្តិ, បុន អាបុច្ឆិតព្ពមេវ។ កុលឃរេ វា អាសនសាលាយ វា ភត្តកិច្ចំ កត្វា តេលភិក្ខាយ វា សប្បិភិក្ខាយ វា ចរិតុកាមោ ហោតិ, សចេ បស្សេ ភិក្ខុ អត្ថិ, អាបុច្ឆិត្វា គន្តព្ពំ។ អសន្តេ ភិក្ខុម្ហិ “នត្ថី”តិ គន្តព្ពំ, វីថិំ ឱតរិត្វា ភិក្ខុំ បស្សតិ, អាបុច្ឆនកិច្ចំ នត្ថិ, អនាបុច្ឆិត្វាបិ ចរិតព្ពមេវ។ គាមមជ្ឈេន មគ្គោ ហោតិ, តេន គច្ឆន្តស្ស “តេលាទិភិក្ខាយ ចរិស្សាមី”តិ ចិត្តេ ឧប្បន្នេ សចេ បស្សេ ភិក្ខុ អត្ថិ, អាបុច្ឆិត្វា ចរិតព្ពំ។ មគ្គា អនោក្កម្ម ភិក្ខាយ ចរន្តស្ស បន អាបុច្ឆនកិច្ចំ នត្ថិ។ សចេ សីហោ វា ព្យគ្ឃោ វា អាគច្ឆតិ, មេឃោ វា ឧដ្ឋេតិ, អញ្ញោ វា កោចិ ឧបទ្ទវោ ឧប្បជ្ជតិ, ឯវរូបាសុ អាបទាសុ អនាបុច្ឆាបិ ពហិគាមតោ អន្តោគាមំ បវិសិតុំ វដ្ដតិ។

៤. “ន ច, ភិក្ខវេ, អភិន្នេ សរីរេ បំសុកូលំ គហេតព្ពំ, យោ គណ្ហេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (បារា. ១៣៧) វចនតោ អត្តុណ្ហេ អល្លសរីរេ **បំសុកូលំ** ន គហេតព្ពំ, គណ្ហន្តោ ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ។ ឧបទ្ទវា ច តស្ស ហោន្តិ, ភិន្នេ បន គហេតុំ វដ្ដតិ។

កិត្តាវតា បន ភិន្នំ ហោតិ? កាកកុលលសោណសិង្គាលាទីហិ មុខតុណ្ឌកេន វា ទាឋាយ វា ឦសកំ ផាលិតមត្តេនបិ។ យស្ស បន បតតោ ឃំសនេន ឆវិមត្តំ ឆិន្នំ ហោតិ, ចម្មំ អច្ឆិន្នំ, ឯតំ អភិន្នមេវ, ចម្មេ បន ឆិន្នេ ភិន្នំ។ យស្សបិ សជីវកាលេយេវ បភិន្នា គណ្ឌកុដ្ឋបិឡកា វា វណោ វា ហោតិ, ឥទម្បិ ភិន្នំ, តតិយទិវសតោ បភុតិ ឧទ្ធុមាតកាទិភាវេន កុណបភាវំ ឧបគតម្បិ ភិន្នមេវ។ សព្ពេន សព្ពំ បន អភិន្នេបិ សុសានគោបកេហិ វា អញ្ញេហិ វា មនុស្សេហិ គាហាបេតុំ វដ្ដតិ។ នោ ចេ អញ្ញំ លភតិ, សត្ថកេន វា កេនចិ វា វណំ កត្វា គហេតព្ពំ។

វិសភាគសរីរេ បន សតី ឧបដ្ឋបេត្វា សមណសញ្ញំ ឧប្បាទេត្វា សីសេ វា ហត្ថបាទបិដ្ឋិយំ វា វណំ កត្វា គហេតុំ វដ្ដតិ។

៥. អច្ឆិន្នចីវរកេន ភិក្ខុនា កថំ បដិបជ្ជិតព្ពន្តិ? “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អច្ឆិន្នចីវរស្ស វា នដ្ឋចីវរស្ស វា អញ្ញាតកំ គហបតឹ វា គហបតានឹ វា ចីវរំ វិញ្ញាបេតុំ។ យំ អាវាសំ បឋមំ ឧបគច្ឆតិ, សចេ តត្ថ ហោតិ សង្ឃស្ស វិហារចីវរំ វា ឧត្តរត្ថរណំ វា ភូមត្ថរណំ វា ភិសិច្ឆវិ វា, តំ គហេត្វា បារុបិតុំ ‘លភិត្វា ឱទហិស្សាមី’តិ។ នោ ចេ ហោតិ សង្ឃស្ស វិហារចីវរំ វា ឧត្តរត្ថរណំ វា ភូមត្ថរណំ វា ភិសិច្ឆវិ វា, តិណេន វា បណ្ណេន វា បដិច្ឆាទេត្វា អាគន្តព្ពំ, ន ត្វេវ នគ្គេន អាគន្តព្ពំ, យោ អាគច្ឆេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (បារា. ៥១៧) វចនតោ ឥធ វុត្តនយេន បដិបជ្ជិតព្ពំ។

អយំ បនេត្ថ អនុបុព្ពកថា (បារា. អដ្ឋ. ២.៥១៧)។ សចេ ហិ ចោរេ បស្សិត្វា ទហរា បត្តចីវរានិ គហេត្វា បលាតា, ចោរា ថេរានំ និវាសនបារុបនមត្តំយេវ ហរិត្វា គច្ឆន្តិ, ថេរេហិ នេវ តាវ ចីវរំ វិញ្ញាបេតព្ពំ, ន សាខាបលាសំ ភញ្ជិតព្ពំ។ អថ ទហរា សព្ពំ ភណ្ឌកំ ឆឌ្ឌេត្វា បលាតា, ចោរា ថេរានញ្ច និវាសនបារុបនំ តញ្ច ភណ្ឌកំ ហរិត្វា គច្ឆន្តិ, ទហរេហិ អាគន្ត្វា អត្តនោ និវាសនបារុបនានិ ន តាវ ថេរានំ ទាតព្ពានិ។ ន ហិ តេ អនច្ឆិន្នចីវរា អត្តនោ អត្ថាយ សាខាបលាសំ ភញ្ជិតុំ លភន្តិ, អច្ឆិន្នចីវរានំ បន អត្ថាយ លភន្តិ។ អច្ឆិន្នចីវរា អត្តនោបិ បរេសម្បិ អត្ថាយ លភន្តិ, តស្មា ថេរេហិ វា សាខាបលាសំ ភញ្ជិត្វា វាកាទីហិ គន្ថេត្វា ទហរានំ ទាតព្ពំ, ទហរេហិ វា ថេរានំ អត្ថាយ ភញ្ជិត្វា គន្ថេត្វា តេសំ ហត្ថេ ទត្វា វា អទត្វា វា អត្តនា និវាសេត្វា អត្តនោ និវាសនបារុបនានិ ថេរានំ ទាតព្ពានិ, នេវ ភូតគាមបាតព្យតាយ បាចិត្តិយំ ហោតិ, ន តេសំ ធារណេ ទុក្កដំ។

សចេ អន្តរាមគ្គេ រជកត្ថរណំ វា ហោតិ, អញ្ញេ វា តាទិសេ មនុស្សេ បស្សន្តិ, ចីវរំ វិញ្ញាបេតព្ពំ។ យានិ ច នេសំ តេ វា វិញ្ញត្តមនុស្សា អញ្ញេ វា សាខាបលាសនិវាសនេ ភិក្ខូ ទិស្វា ឧស្សាហជាតា វត្ថានិ ទេន្តិ, តានិ សទសានិ វា ហោន្តុ អទសានិ វា នីលាទិនានាវណ្ណានិ វា, កប្បិយានិបិ អកប្បិយានិបិ សព្ពានិបិ អច្ឆិន្នចីវរដ្ឋានេ ឋិតត្តា តេសំ និវាសេតុញ្ច បារុបិតុញ្ច វដ្ដន្តិ។

វុត្តម្បិហេតំ បរិវារេ –

“អកប្បកតំ នាបិ រជនាយ រត្តំ,
តេន និវត្ថោ យេនកាមំ វជេយ្យ;
ន ចស្ស ហោតិ អាបត្តិ,
សោ ច ធម្មោ សុគតេន ទេសិតោ;
បញ្ហាមេសា កុសលេហិ ចិន្តិតា”តិ។ (បរិ. ៤៨១);

អយញ្ហិ បញ្ហោ អច្ឆិន្នចីវរកភិក្ខុំ សន្ធាយ វុត្តោ។ អថ បន តិត្ថិយេហិ សមាគច្ឆន្តិ, តេ ច នេសំ កុសចីរវាកចីរផលកចីរានិ ទេន្តិ, តានិបិ លទ្ធី អគ្គហេត្វា និវាសេតុំ វដ្ដន្តិ, និវាសេត្វាបិ លទ្ធិ ន គហេតព្ពា។

យំ អាវាសំ បឋមំ ឧបគច្ឆន្តិ, តត្ថ វិហារចីវរាទីសុ យំ អត្ថិ, តំ អនាបុច្ឆាបិ គហេត្វា និវាសេតុំ វា បារុបិតុំ វា លភតិ។ តញ្ច ខោ “លភិត្វា ឱទហិស្សាមិ, បុន ឋបេស្សាមី”តិ អធិប្បាយេន, ន មូលច្ឆេជ្ជាយ។ លភិត្វា ច បន ញាតិតោ វា ឧបដ្ឋាកតោ វា អញ្ញតោ វា កុតោចិ បាកតិកមេវ កាតព្ពំ។ វិទេសគតេន បន ឯកស្មិំ សង្ឃិកេ អាវាសេ សង្ឃិកបរិភោគេន ភុញ្ជនត្ថាយ ឋបេតព្ពំ។ សចស្ស បរិភោគេនេវ តំ ជីរតិ វា នស្សតិ វា, គីវា ន ហោតិ។ សចេ បន ឯតេសំ វុត្តប្បការានំ គិហិវត្ថាទីនំ ភិសិច្ឆវិបរិយន្តានំ កិញ្ចិ ន លភតិ, តេន តិណេន វា បណ្ណេន វា បដិច្ឆាទេត្វា អាគន្តព្ពន្តិ។

៦. “ន, ភិក្ខវេ, បដិភានចិត្តំ ការាបេតព្ពំ ឥត្ថិរូបកំ បុរិសរូបកំ, យោ ការាបេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៩៩) វចនតោ ឥត្ថិបុរិសរូបំ កាតុំ វា ការាបេតុំ វា ភិក្ខុនោ ន វដ្ដតិ។ ន កេវលំ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ២៩៩) ឥត្ថិបុរិសរូបមេវ, តិរច្ឆានរូបម្បិ អន្តមសោ គណ្ឌុប្បាទរូបំ ភិក្ខុនោ សយំ កាតុំ វា “ករោហី”តិ វត្តុំ វា ន វដ្ដតិ, “ឧបាសក ទ្វារបាលំ ករោហី”តិ វត្តុម្បិ ន លភតិ។ ជាតកបករណអសទិសទានាទីនិ បន បសាទនីយានិ និព្ពិទាបដិសំយុត្តានិ វា វត្ថូនិ បរេហិ ការាបេតុំ លភតិ, មាលាកម្មាទីនិ សយម្បិ កាតុំ លភតិ។

៧. “ន, ភិក្ខវេ, វិប្បកតភោជនោ ភិក្ខុ វុដ្ឋាបេតព្ពោ, យោ វុដ្ឋាបេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ៣១៦) វចនតោ អន្តរឃរេ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣១៦) វា វិហារេ វា អរញ្ញេ វា យត្ថ កត្ថចិ ភុញ្ជមានោ ភិក្ខុ អនិដ្ឋិតេ ភោជនេ

ន វុដ្ឋាបេតព្ពោ, អន្តរឃរេ បច្ឆា អាគតេន ភិក្ខុំ គហេត្វា គន្តព្ពំ។ សចេ មនុស្សា វា ភិក្ខូ វា “បរិវិសថា”តិ វទន្តិ, “មយិ បរិសន្តេ ភិក្ខូ ឧដ្ឋហិស្សន្តី”តិ វត្តព្ពំ។ “ឯថ, ភន្តេ, អាសនំ អត្ថី”តិ វុត្តេ បន បរិវិសិតព្ពំ។ សចេ កោចិ កិញ្ចិ ន វទតិ, អាសនសាលំ គន្ត្វា អតិសមីបំ អគន្ត្វា សភាគដ្ឋានេ ឋាតព្ពំ។ ឱកាសេ កតេ “បរិវិសថា”តិ វុត្តេន បរិវិសិតព្ពំ។ សចេ បន យំ អាសនំ តស្ស បាបុណាតិ, តត្ថ អភុញ្ជន្តោ ភិក្ខុ និសិន្នោ ហោតិ, តំ ឧដ្ឋាបេតុំ វដ្ដតិ។ យាគុខជ្ជកាទីសុ បន យំ កិញ្ចិ បិវិត្វា ខាទិត្វា វា យាវ អញ្ញោ អាគច្ឆតិ, តាវ និសិន្នំ រិត្តហត្ថម្បិ ឧដ្ឋាបេតុំ ន វដ្ដតិ។ វិប្បកតភោជនោយេវ ហិ សោ ហោតិ។

សចេ បន អាបត្តិំ អតិក្កមិត្វាបិ វុដ្ឋាបេតិយេវ, យំ សោ វុដ្ឋាបេតិ, អយញ្ច ភិក្ខុ បវារិតោ ហោតិ, តេន វត្តព្ពោ “គច្ឆ ឧទកំ អាហរាហី”តិ។ វុឌ្ឍតរំ ភិក្ខុំ អាណាបេតុំ តទេវ ឯកដ្ឋានំ។ សចេ សោ ឧទកម្បិ ន អាហរតិ, សាធុកំ សិត្ថានិ គិលិត្វា វុឌ្ឍស្ស អាសនំ ទាតព្ពំ។ វុត្តម្បិ ចេតំ –

“សចេ វុដ្ឋាបេតិ, បវារិតោ ច ហោតិ, ‘គច្ឆ ឧទកំ អាហរា’តិ វត្តព្ពោ។ ឯវញ្ចេតំ លភេថ, តច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ លភេថ, សាធុកំ សិត្ថានិ គិលិត្វា វុឌ្ឍស្ស អាសនំ ទាតព្ពំ។ នត្វេវាហំ, ភិក្ខវេ, ‘កេនចិ បរិយាយេន វុឌ្ឍតរស្ស ភិក្ខុនោ អាសនំ បដិពាហិតព្ព’ន្តិ វទាមិ, យោ បដិពាហេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ៣១៦)។

៨. “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, នវកេន ភិក្ខុនា ឧទ្ទិសន្តេន សមកេ វា អាសនេ និសីទិតុំ ឧច្ចតរេ វា ធម្មការវេន, ថេរេន ភិក្ខុនា ឧទ្ទិសាបេន្តេន សមកេ វា អាសនេ និសីទិតុំ នីចតរេ វា ធម្មការវេនា”តិ (ចូឡវ. ៣២០) វចនតោ នវកតរេន ភិក្ខុនា ឧទ្ទិសន្តេន ឧច្ចតរេបិ អាសនេ និសីទិតុំ, វុឌ្ឍតរេន ភិក្ខុនា ឧទ្ទិសាបេន្តេន នីចតរេបិ អាសនេ និសីទិតុំ វដ្ដតិ។

៩. “អនុជានាមិ , ភិក្ខវេ, តិវស្សន្តរេន សហ និសីទិតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ៣២០) វចនតោ តិវស្សន្តរេន ភិក្ខុនា សទ្ធិំ ឯកាសនេ និសីទិតុំ វដ្ដតិ។ **តិវស្សន្តរោ** (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣២០) នាម យោ ទ្វីហិ វស្សេហិ មហន្តតរោ វា ទហរតរោ វា ហោតិ, យោ បន ឯកេន វស្សេន មហន្តតរោ វា ទហរតរោ វា, យោ វា សមានវស្សោ, តត្ថ វត្តព្ពមេវ នត្ថិ, តមេ សព្ពេ ឯកស្មិំ មញ្ចេ វា បីឋេ វា ទ្វេ ទ្វេ ហុត្វា និសីទិតុំ លភន្តិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ទុវគ្គស្ស មញ្ចំ ទុវគ្គស្ស បីឋ”ន្តិ (ចូឡវ. ៣២០) ហិ វុត្តំ។

១០. យំ បន តិណ្ណំ បហោតិ, តំ សំហារិមំ វា ហោតុ អសំហារិមំ វា, តថារូបេ អបិ ផលកខណ្ឌេ អនុបសម្បន្នេនបិ សទ្ធិំ និសីទិតុំ វដ្ដតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, យំ តិណ្ណំ បហោតិ, ឯត្តកំ បច្ឆិមំ ទីឃាសន”ន្តិ (ចូឡវ. ៣២០) ហិ វុត្តំ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ឋបេត្វា បណ្ឌកំ មាតុគាមំ ឧភតោព្យញ្ជនកំ អសមានាសនិកេហិ សហ ទីឃាសនេ និសីទិតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ៣២០) វចនតោ បន ទីឃាសនេបិ បណ្ឌកាទីហិ សហ និសីទិតុំ ន វដ្ដតិ។

១១. គិលានំ ឧបដ្ឋហន្តេន “នត្ថិ វោ, ភិក្ខវេ, មាតា, នត្ថិ បិតា, យេ វោ ឧបដ្ឋហេយ្យុំ, តុម្ហេ ចេ, ភិក្ខវេ, អញ្ញមញ្ញំ ន ឧបដ្ឋហិស្សថ, អថ កោ ចរហិ ឧបដ្ឋហិស្សតិ។ យោ, ភិក្ខវេ, មំ ឧបដ្ឋហេយ្យ, សោ គិលានំ ឧបដ្ឋហេយ្យា”តិ (មហាវ. ៣៦៥) ឥមំ ភគវតោ អនុសាសនិំ អនុស្សរន្តេន សក្កច្ចំ ឧបដ្ឋាតព្ពោ។

សចេ ឧបជ្ឈាយោ ហោតិ, ឧបជ្ឈាយេន យាវជីវំ ឧបដ្ឋាតព្ពោ, វុដ្ឋានមស្ស អាគមេតព្ពំ។ សចេ អាចរិយោ ហោតិ, អាចរិយេន យាវជីវំ ឧបដ្ឋាតព្ពោ, វុដ្ឋានមស្ស អាគមេតព្ពំ។ សចេ សទ្ធិវិហារិកោ ហោតិ, សទ្ធិវិហារិកេន យាវជីវំ ឧបដ្ឋាតព្ពោ, វុដ្ឋានមស្ស អាគមេតព្ពំ។ សចេ អន្តេវាសិកោ ហោតិ, អន្តេវាសិកេន យាវជីវំ ឧបដ្ឋាតព្ពោ, វុដ្ឋានមស្ស អាគមេតព្ពំ។ សចេ សមានុបជ្ឈាយកោ ហោតិ, សមានុបជ្ឈាយកេន យាវជីវំ ឧបដ្ឋាតព្ពោ, វុដ្ឋានមស្ស អាគមេតព្ពំ។ សចេ សមានាចរិយកោ ហោតិ, សមានាចរិយកេន យាវជីវំ ឧបដ្ឋាតព្ពោ, វុដ្ឋានមស្ស អាគមេតព្ពំ។ សចេ ន ហោតិ ឧបជ្ឈាយោ វា អាចរិយោ វា សទ្ធិវិហារិកោ វា អន្តេវាសិកោ វា សមានុបជ្ឈាយកោ វា សមានាចរិយកោ វា, សង្ឃេន ឧបដ្ឋាតព្ពោ។ នោ ចេ ឧបដ្ឋហេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ៣៦៥) –

វចនតោ យស្ស (មហាវ. អដ្ឋ. ៣៦៥) តេ ឧបជ្ឈាយាទយោ តស្មិំ វិហារេ នត្ថិ, អាគន្តុកោ ហោតិ ឯកចារិកភិក្ខុ, សង្ឃស្ស ភារោ, តស្មា សង្ឃេន ឧបដ្ឋាតព្ពោ។ នោ ចេ ឧបដ្ឋហេយ្យ, សកលស្ស សង្ឃស្ស អាបត្តិ។ វារំ ឋបេត្វា ជគ្គន្តេសុ បន យោ អត្តនោ វារេ ន ជគ្គតិ, តស្សេវ អាបត្តិ, សង្ឃត្ថេរោបិ វារតោ ន មុច្ចតិ។ សចេ សកលោ សង្ឃោ ឯកស្ស ភារំ ករោតិ, ឯកោ វា វត្តសម្បន្នោ ភិក្ខុ “អហមេវ ជគ្គិស្សាមី”តិ ជគ្គតិ, សង្ឃោ អាបត្តិតោ មុច្ចតិ។

គិលានេន បន –

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតោ គិលានោ ទូបដ្ឋោ ហោតិ។ អសប្បាយការី ហោតិ, សប្បាយេ មត្តំ ន ជានាតិ, ភេសជ្ជំ ន បដិសេវិតា ហោតិ, អត្ថកាមស្ស គិលានុបដ្ឋាកស្ស យថាភូតំ អាពាធំ នាវិកត្តា ហោតិ ‘អភិក្កមន្តំ វា អភិក្កមតីតិ, បដិក្កមន្តំ វា បដិក្កមតីតិ, ឋិតំ វា ឋិតោ’តិ, ឧប្បន្នានំ សារីរិកានំ វេទនានំ ទុក្ខានំ តិព្ពានំ ខរានំ កដុកានំ អសាតានំ អមនាបានំ បាណហរានំ អនធិវាសកជាតិកោ ហោតី”តិ (មហាវ. ៣៦៦) –

ឯវំ វុត្តានិ បញ្ច អយុត្តង្គានិ អារកា បរិវជ្ជេត្វា –

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតោ គិលានោ សូបដ្ឋោ ហោតិ។ សប្បាយការី ហោតិ, សប្បាយេ មត្តំ ជានាតិ, ភេសជ្ជំ បដិសេវិតា ហោតិ, អត្ថកាមស្ស គិលានុបដ្ឋាកស្ស យថាភូតំ អាពាធំ អាវិកត្តា ហោតិ ‘អភិក្កមន្តំ វា អភិក្កមតីតិ, បដិក្កមន្តំ វា បដិក្កមតីតិ, ឋិតំ វា ឋិតោ’តិ, ឧប្បន្នានំ សារីរិកានំ វេទនានំ ទុក្ខានំ តិព្ពានំ ខរានំ កដុកានំ អសាតានំ អមនាបានំ បាណហរានំ អធិវាសកជាតិកោ ហោតី”តិ (មហាវ. ៣៦៦) –

ឯវំ វុត្តបញ្ចង្គសមន្នាគតេន ភវិតព្ពំ។

គិលានុបដ្ឋាកេន ច –

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតោ គិលានុបដ្ឋាកោ នាលំ គិលានំ ឧបដ្ឋាតុំ។ ន បដិពលោ ហោតិ ភេសជ្ជំ សំវិធាតុំ, សប្បាយាសប្បាយំ ន ជានាតិ, អសប្បាយំ ឧបនាមេតិ, សប្បាយំ អបនាមេតិ, អាមិសន្តរោ គិលានំ ឧបដ្ឋាតិ, នោ មេត្តចិត្តោ, ជេគុច្ឆី ហោតិ ឧច្ចារំ វា បស្សាវំ វា ខេឡំ វា វន្តំ វា នីហាតុំ, ន បដិពលោ ហោតិ គិលានំ កាលេន កាលំ ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេតុំ សមាទបេតុំ សមុត្តេជេតុំ សម្បហំសេតុ”ន្តិ (មហាវ. ៣៦៦) –

ឯវំ វុត្តានិ បញ្ច អយុត្តង្គានិ អារកា បរិវជ្ជេត្វា –

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតោ គិលានុបដ្ឋាកោ អលំ គិលានំ ឧបដ្ឋាតុំ។ បដិពលោ ហោតិ ភេសជ្ជំ សំវិធាតុំ, សប្បាយាសប្បាយំ ជានាតិ, អសប្បាយំ អបនាមេតិ, សប្បាយំ ឧបនាមេតិ, មេត្តចិត្តោ គិលានំ ឧបដ្ឋាតិ, នោ អាមិសន្តរោ, អជេគុច្ឆី ហោតិ ឧច្ចារំ វា បស្សាវំ វា ខេឡំ វា វន្តំ វា នីហាតុំ, បដិពលោ ហោតិ គិលានំ កាលេន កាលំ ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេតុំ សមាទបេតុំ សមុត្តេជេតុំ សម្បហំសេតុ”ន្តិ (មហាវ. ៣៦៦) –

ឯវំ វុត្តបញ្ចង្គសមន្នាគតេន ភវិតព្ពំ។

១២. ធម្មំ កថំ ករោន្តេន (មហាវ. អដ្ឋ. ២.១៨០) ច “សីលវា ហិ ត្វំ កតកុសលោ, កស្មា មីយមានោ ភាយសិ, ននុ សីលវតោ សគ្គោ នាម មរណមត្តបដិពទ្ធោយេវា”តិ ឯវំ គិលានស្ស ភិក្ខុនោ មរណវណ្ណោ ន សំវណ្ណេតព្ពោ។ សចេ ហិ តស្ស សំវណ្ណនំ សុត្វា អាហារុបច្ឆេទាទិនា ឧបក្កមេន ឯកជវនវារាវសេសេបិ អាយុស្មឹ អន្តរា កាលំ ករោតិ, ឥមិនាវ មារិតោ ហោតិ។ បណ្ឌិតេន បន ភិក្ខុនា ឥមិនា នយេន អនុសិដ្ឋិ ទាតព្ពា “សីលវតោ នាម អនច្ឆរិយា មគ្គផលុប្បត្តិ, តស្មា វិហារាទីសុ អាសត្តឹ អកត្វា ពុទ្ធគតំ ធម្មគតំ សង្ឃគតំ កាយគតញ្ច សតឹ ឧបដ្ឋបេត្វា មនសិការេ អប្បមាទោ កាតព្ពោ”តិ។ មរណវណ្ណេបិ សំវណ្ណិតេ សោ តាយ សំវណ្ណនាយ កញ្ចិ ឧបក្កមំ អកត្វា អត្តនោ ធម្មតាយ យថាយុនា យថានុសន្ធិនាវ មរតិ, តប្បច្ចយា សំវណ្ណកោ អាបត្តិយា ន ការេតព្ពោ។

១៣. “ន ច, ភិក្ខវេ, អត្តានំ បាតេតព្ពំ, យោ បាតេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (បារា. ១៨៣) វចនតោ គិលានេន (បារា. អដ្ឋ. ២.១៨២-១៨៣) ភិក្ខុនាបិ យេន កេនចិ ឧបក្កមេន អន្តមសោ អាហារុបច្ឆេទនេនបិ អត្តា ន មារេតព្ពោ។ យោបិ គិលានោ វិជ្ជមានេ ភេសជ្ជេ ច ឧបដ្ឋាកេសុ ច មរិតុកាមោ អាហារំ ឧបច្ឆិន្ទតិ, ទុក្កដមេវ។ យស្ស បន មហាអាពាធោ ចិរានុពន្ធោ, ភិក្ខូ ឧបដ្ឋហន្តា កិលមន្តិ ជិគុច្ឆន្តិ, “កទា នុ ខោ គិលានតោ មុច្ចិស្សាមា”តិ អដ្ដីយន្តិ។ សចេ សោ “អយំ អត្តភាវោ បដិជគ្គិយមានោបិ ន តិដ្ឋតិ, ភិក្ខូ ច កិល

មន្តី”តិ អាហារំ ឧបច្ឆិន្ទតិ, ភេសជ្ជំ ន សេវតិ, វដ្តតិ។ យោ បន “អយំ រោគោ ខរោ, អាយុសង្ខារា ន តិដ្ឋន្តិ, អយញ្ច មេ វិសេសាធិគមោ ហត្ថប្បត្តោ វិយ ទិស្សតី”តិ ឧបច្ឆិន្ទតិ, វដ្តតិយេវ។ អគិលានស្សាបិ ឧប្បន្នសំវេគស្ស “អាហារបរិយេសនំ នាម បបញ្ចោ, កម្មដ្ឋានមេវ អនុយុញ្ជិស្សាមី”តិ កម្មដ្ឋានសីសេន ឧបច្ឆិន្ទន្តស្ស វដ្តតិ។ វិសេសាធិគមំ ព្យាករិត្វា អាហារំ ឧបច្ឆិន្ទតិ, ន វដ្តតិ។ សភាគានញ្ហិ លជ្ជីភិក្ខូនំ កថេតុំ វដ្តតិ។

១៤. “ន ច, ភិក្ខវេ, អប្បដិវេក្ខិត្វា អាសនេ និសីទិតព្ពំ, យោ និសីទេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (បារា. ១៨០) វចនតោ អាសនំ អនុបបរិក្ខិត្វា ន និសីទិតព្ពំ។ កីទិសំ (បារា. អដ្ឋ. ២.១៨០) បន អាសនំ ឧបបរិក្ខិតព្ពំ, កីទិសំ ន ឧបបរិក្ខិតព្ពំ? យំ សុទ្ធំ អាសនមេវ ហោតិ អបច្ចត្ថរណកំ, យញ្ច អាគន្ត្វា ឋិតានំ បស្សតំយេវ អត្ថរិយតិ, តំ ន បច្ចវេក្ខិតព្ពំ, និសីទិតុំ វដ្តតិ។ យម្បិ មនុស្សា សយំ ហត្ថេន អក្កមិត្វា “ឥធ ភន្តេ និសីទថា”តិ ទេន្តិ, តស្មិម្បិ វដ្តតិ។ សចេបិ បឋមមេវ អាគន្ត្វាបិ និសិន្នា បច្ឆា ឧទ្ធំ វា អធោ វា សង្កមន្តិ, បដិវេក្ខណកិច្ចំ នត្ថិ។ យម្បិ តនុកេន វត្ថេន យថា តលំ ទិស្សតិ, ឯវំ បដិច្ឆន្នំ ហោតិ, តស្មិម្បិ បដិវេក្ខណកិច្ចំ នត្ថិ។ យំ បន បដិកច្ចេវ បាវារកោជវាទីហិ អត្ថតំ ហោតិ, តំ ហត្ថេន បរាមសិត្វា សល្លក្ខេត្វា និសីទិតព្ពំ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន “ឃនសាដកេនបិ អត្ថតេ យស្មិំ វលិ ន បញ្ញាយតិ, តំ ន បដិវេក្ខិតព្ព”ន្តិ វុត្តំ។

១៥. “ន , ភិក្ខវេ, ទវាយ សិលា បដិវិជ្ឈិតព្ពា, យោ បដិវិជ្ឈេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (បារា. ១៨៣) វចនតោ ហសាធិប្បាយេន បាសាណោ ន បវដ្តេតព្ពោ។ ន កេវលញ្ច (បារា. អដ្ឋ. ២.១៨២-១៨៣) បាសាណោ, អញ្ញម្បិ យំ កិញ្ចិ ទារុខណ្ឌំ វា ឥដ្ឋកខណ្ឌំ វា ហត្ថេន វា យន្តេន វា បដិវិជ្ឈិតុំ ន វដ្តតិ។ ចេតិយាទីនំ អត្ថាយ បាសាណាទយោ ហសន្តា ហសន្តា បវដ្តេន្តិបិ ខិបន្តិបិ ឧក្ខិបន្តិបិ, “កម្មសមយោ”តិ វដ្តតិ, អញ្ញម្បិ ឦទិសំ នវកម្មំ វា ករោន្តា ភណ្ឌកំ វា ធោវន្តា រុក្ខំ វា ធោវនទណ្ឌកំ វា ឧក្ខិបិត្វា បដិវិជ្ឈន្តិ, វដ្តតិ, ភត្តវិស្សគ្គកាលាទីសុ កាកេ វា សោណេ វា កដ្ឋំ វា កថលំ វា ខិបិត្វា បលាបេន្តិ, វដ្តតិ។

១៦. “ន, ភិក្ខវេ, ទាយោ អាលិម្បិតព្ពោ, យោ អាលិម្បេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៨៣) វចនតោ វនេ អគ្គិ ន ទាតព្ពោ។ សចេ (បារា. អដ្ឋ. ២.១៩០) បន “ឯត្ថន្តរេ យោ កោចិ សត្តោ មរតូ”តិ អគ្គិំ ទេតិ, បារាជិកានន្តរិយថុល្លច្ចយបាចិត្តិយវត្ថូនំ អនុរូបតោ បារាជិកាទីនិ អកុសលរាសិ ច ហោតិ។ “អល្លតិណវនប្បតយោ ឌយ្ហន្តូ”តិ អគ្គិំ ទេន្តស្ស បាចិត្តិយំ, “ទព្ពូបករណានិ វិនស្សន្តូ”តិ អគ្គិំ ទេន្តស្ស ទុក្កដំ។ “ខិឌ្ឌាធិប្បាយេនបិ ទុក្កដ”ន្តិ **សង្ខេបដ្ឋកថាយំ** វុត្តំ។ “យំ កិញ្ចិ អល្លសុក្ខំ សឥន្ទ្រិយានិន្ទ្រិយំ ឌយ្ហតូ”តិ អគ្គិំ ទេន្តស្ស វត្ថុវសេន បារាជិកថុល្លច្ចយបាចិត្តិយទុក្កដានិ វេទិតព្ពានិ។

បដគ្គិទានំ បន បរិត្តករណញ្ច ភគវតា អនុញ្ញាតំ, តស្មា អរញ្ញេ វនកម្មិកេហិ វា ទិន្នំ សយំ វា ឧដ្ឋិតំ អគ្គិំ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វា “តិណកុដិយោ មា វិនស្សន្តូ”តិ តស្ស អគ្គិនោ បដិអគ្គិំ ទាតុំ វដ្តតិ, យេន សទ្ធិំ អាគច្ឆន្តោ អគ្គិ ឯកតោ ហុត្វា និរុបាទានោ និព្ពាតិ។ “បរិត្តម្បិ កាតុំ វដ្តតី”តិ តិណកុដិកានំ សមន្តា ភូមិតច្ឆនំ បរិខាខណនំ វា, យថា អាគតោ អគ្គិ ឧបាទានំ អលភិត្វា និព្ពាតិ, ឯតញ្ច សព្ពំ ឧដ្ឋិតេយេវ អគ្គិស្មិំ អសតិ អនុបសម្បន្នេ សយម្បិ កាតុំ វដ្តតិ។ អនុដ្ឋិតេ បន អនុបសម្បន្នេហិ កប្បិយវោហារេន ការេតព្ពំ, ឧទកេន បន និព្ពាបេន្តេហិ អប្បាណកមេវ ឧទកំ អាសិញ្ចិតព្ពំ។

១៧. អស្សទ្ធេសុ (បារា. អដ្ឋ. ២.១៨១) មិច្ឆាទិដ្ឋិកុលេសុ សក្កច្ចំ បណីតភោជនំ លភិត្វា អនុបបរិក្ខិត្វា នេវ អត្តនា បរិភុញ្ជិតព្ពំ, ន បរេសំ ទាតព្ពំ។ វិសមិស្សម្បិ ហិ តានិ កុលានិ បិណ្ឌបាតំ ទេន្តិ។ យម្បិ អាភិទោសិកំ ភត្តំ វា ខជ្ជកំ វា តតោ លភតិ, តម្បិ ន បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ អបិហិតវត្ថុម្បិ ហិ សប្បវិច្ឆិកាទីហិ អធិសយិតំ ឆឌ្ឌនីយធម្មំ តានិ កុលានិ ទេន្តិ។ គន្ធហលិទ្ទាទិមក្ខិតោបិ តតោ បិណ្ឌបាតោ ន គហេតព្ពោ។ សរីរេ រោគដ្ឋានានិ បុញ្ឆិត្វា ឋបិតភត្តម្បិ ហិ តានិ ទាតព្ព មញ្ញន្តីតិ។

១៨. “អនាបត្តិ, ភិក្ខវេ, គោបកស្ស ទានេ”តិ (បារា. ១៥៦) វុត្តំ។ តត្ថ (បារា. អដ្ឋ. ១.១៥៦) កតរំ គោបកទានំ វដ្តតិ, កតរំ ន វដ្តតិ? មហាសុមត្ថេរោ តាវ អាហ “យំ គោបកស្ស បរិច្ឆិន្ទិត្វា ទិន្នំ ហោតិ ‘ឯត្តកំ ទិវសេ ទិវសេ គណ្ហា’តិ, តទេវ វដ្តតិ, តតោ ឧត្តរិ ន វដ្តតី”តិ។ មហាបទុមត្ថេរោ បនាហ “កឹ គោបកានំ បណ្ណំ អារោបេត្វា និមិត្តសញ្ញំ វា កត្វា ទិន្នំ អត្ថិ, ឯតេសំ ហត្ថេ វិស្សដ្ឋកស្ស ឯតេ ឥស្សរា, តស្មា យំ ទេន្តិ, តំ ពហុកម្បិ វដ្តតី”តិ។ **កុរុន្ទដ្ឋកថាយំ** បន វុត្តំ “មនុស្សានំ អារាមំ វា អញ្ញំ វា ផលាផលំ ទារកា រក្ខន្តិ, តេហិ ទិន្នំ វដ្តតិ, អាហរាបេត្វា បន ន គហេតព្ពំ។ សង្ឃិកេ បន ចេតិយស្ស សន្តកេ ច កេណិយា គហេត្វា រក្ខន្តស្សេវ ទានំ វដ្តតិ, វេតនេន រក្ខន្តស្ស អត្តនោ ភាគមត្តំ វដ្តតី”តិ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន “យំ គិហីនំ អារាមរក្ខកា ភិក្ខូនំ ទេន្តិ, ឯតម្បិ វដ្តតិ។ ភិក្ខុសង្ឃស្ស អារាមគោបកា យំ អត្តនោ ភតិយា ខណ្ឌិត្វា ទេន្តិ, ឯតំ វដ្តតិ។ យោបិ ឧបឌ្ឍារាមំ វា កេចិទេវ រុក្ខេ វា ភតី លភិត្វា រក្ខតិ, តស្សាបិ អត្តនោ សម្បត្តរុក្ខតោយេវ ទាតុំ វដ្តតិ, កេណិយា គហេត្វា

រក្ខន្តស្ស បន សព្ពម្បិ វដ្ដតី”តិ វុត្តំ។ ឯតំ បន សព្ពំ ព្យញ្ជនតោ នានំ, អត្ថតោ ឯកមេវ, តស្មា អធិប្បាយំ ញត្វា គហេតព្ពំ។

អបិចេត្ថ អយម្បិ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ (បារា. អដ្ឋ. ១.១៥៦) – យត្ថ អាវាសិកា អាគន្តុកានំ ន ទេន្តិ, ផលវារេ ច សម្បត្តេ អញ្ញេសំ អភាវំ ទិស្វា ចោរិកាយ អត្តនាវ ខាទន្តិ, តត្ថ អាគន្តុកេហិ ឃណ្ដឹ បហរិត្វា ភាជេត្វា បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ យត្ថ បន អាវាសិកា រុក្ខេ រក្ខិត្វា ផលវារេ សម្បត្តេ ភាជេត្វា ខាទន្តិ, ចតូសុ បច្ចយេសុ សម្មា ឧបនេន្តិ, អនិស្សរា តត្ថ អាគន្តុកា។ យេបិ រុក្ខា ចីវរត្ថាយ និយមេត្វា ទិន្នា, តេសុបិ អាគន្តុកា អនិស្សរា។ ឯស នយោ សេសបច្ចយត្ថាយ និយមេត្វា ទិន្នេសុបិ។ យេ បន តថា អនិយមេត្វា អាវាសិកា ច តេ រក្ខិត្វា គោបេត្វា ចោរិកាយ បរិភុញ្ជន្តិ, ន តេសុ អាវាសិកានំ កតិកាយ ឋាតព្ពំ។ យេ ផលបរិភោគត្ថាយ ទិន្នា, អាវាសិកា ច នេ រក្ខិត្វា គោបេត្វា សម្មា ឧបនេន្តិ, តេសុយេវ តេសំ កតិកាយ ឋាតព្ពំ។ **មហាបច្ចរិយំ** បន វុត្តំ “ចតុន្នំ បច្ចយានំ និយមេត្វា ទិន្នំ ថេយ្យចិត្តេន បរិភុញ្ជន្តោ ភណ្ឌំ អគ្ឃាបេត្វា ការេតព្ពោ, បរិភោគវសេន ភាជេត្វា បរិភុញ្ជន្តស្ស ភណ្ឌទេយ្យំ។ យំ បនេត្ថ សេនាសនត្ថាយ និយមិតំ, តំ បរិភោគវសេនេវ ភាជេត្វា បរិភុញ្ជន្តស្ស ថុល្លច្ចយញ្ច ភណ្ឌទេយ្យញ្ចា”តិ។

ឱទិស្ស ចីវរត្ថាយ ទិន្នំ ចីវរេយេវ ឧបនេតព្ពំ។ សចេ ទុព្ភិក្ខំ ហោតិ, ភិក្ខូ បិណ្ឌបាតេន កិលមន្តិ, ចីវរំ បន សុលភំ, សង្ឃសុដ្ឋុតាយ អបលោកនកម្មំ កត្វា បិណ្ឌបាតេបិ ឧបនេតុំ វដ្ដតិ។ សេនាសនេន គិលានបច្ចយេន វា កិលមន្តេសុ សង្ឃសុដ្ឋុតាយ អបលោកនកម្មំ កត្វា តទត្ថាយបិ ឧបនេតុំ វដ្ដតិ។ ឱទិស្ស បិណ្ឌបាតត្ថាយ ច គិលានបច្ចយត្ថាយ ច ទិន្នេបិ ឯសេវ នយោ។ ឱទិស្ស សេនាសនត្ថាយ ទិន្នំ បន គរុភណ្ឌំ ហោតិ, តំ រក្ខិត្វា គោបេត្វា តទត្ថមេវ ឧបនេតព្ពំ។ សចេ បន ទុព្ភិក្ខំ ហោតិ, ភិក្ខូ បិណ្ឌបាតេន ន យាបេន្តិ, ឯត្ថ រាជរោគចោរភយាទីហិ អញ្ញត្ថ គច្ឆន្តានំ វិហារា បលុជ្ជន្តិ, តាលនាឡិកេរាទិកេ វិនាសេន្តិ, សេនាសនបច្ចយំ បន និស្សាយ យាបេតុំ សក្កា ហោតិ, ឯវរូបេ កាលេ សេនាសនំ វិស្សជ្ជេត្វាបិ សេនាសនជគ្គនត្ថាយ បរិភោគោ ភគវតា អនុញ្ញាតោ។ តស្មា ឯកំ វា ទ្វេ វា វរសេនាសនានិ ឋបេត្វា ឥតរានិ លាមកកោដិយា បិណ្ឌបាតត្ថាយ វិស្សជ្ជេតុំ វដ្ដន្តិ, មូលវត្ថុច្ឆេទំ បន កត្វា ន ឧបនេតព្ពំ។

យោ បន អារាមោ ចតុបច្ចយត្ថាយ និយមេត្វា ទិន្នោ, តត្ថ អបលោកនកម្មំ ន កាតព្ពំ។ យេន បច្ចយេន បន ឩនំ, តទត្ថំ ឧបនេតុំ វដ្ដតិ, អារាមោ បដិជគ្គិតព្ពោ, វេតនំ ទត្វាបិ ជគ្គាបេតុំ វដ្ដតិ។ យេ បន វេតនំ លភិត្វា អារាមេយេវ គេហំ កត្វា វសន្តា រក្ខន្តិ, តេ ចេ អាគតានំ ភិក្ខូនំ នាឡិកេរំ វា តាលបក្កំ វា ទេន្តិ, យំ តេសំ សង្ឃេន អនុញ្ញាតំ ហោតិ “ទិវសេ ទិវសេ ឯត្តកំ នាម ខាទថា”តិ, តទេវ តេ ទាតុំ លភន្តិ, តតោ ឧត្តរិ តេសំ ទេន្តានម្បិ គហេតុំ ន វដ្ដន្តិ។ យោ បន អារាមំ កេណិយា គហេត្វា សង្ឃស្ស ចតុបច្ចយត្ថាយ កប្បិយភណ្ឌមេវ ទេតិ, អយំ ពហុកម្បិ ទាតុំ លភតិ។ ចេតិយស្ស បទីបត្ថាយ វា ខណ្ឌផុល្លបដិសង្ខរណត្ថាយ វា ទិន្នអារាមោបិ ជគ្គិតព្ពោ, វេតនំ ទត្វាបិ ជគ្គាបេតព្ពោ។ វេតនញ្ច បនេត្ថ ចេតិយសន្តកម្បិ សង្ឃសន្តកម្បិ ទាតុំ វដ្ដតិ។ ឯតម្បិ អារាមំ វេតនេន តត្ថេវ វសិត្វា រក្ខន្តានញ្ច កេណិយា គហេត្វា កប្បិយភណ្ឌទាយកានញ្ច តត្ថជាតកផលទានំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។

១៩. ធម្មិករក្ខំ (បាចិ. អដ្ឋ. ៦៧៩) យាចន្តេន អតីតំ អនាគតំ វា អារព្ភ ឱទិស្ស អាចិក្ខិតុំ ន វដ្ដតិ។ អតីតញ្ហិ អារព្ភ អត្ថិ ឱទិស្ស អាចិក្ខនា, អត្ថិ អនោទិស្ស អាចិក្ខនា, អនាគតំ អារព្ភបិ អត្ថិ ឱទិស្ស អាចិក្ខនា, អត្ថិ អនោទិស្ស អាចិក្ខនា។ កថំ **អតីតំ អារព្ភ ឱទិស្ស អាចិក្ខនា** ហោតិ? ភិក្ខូនំ វិហារេ គាមទារកា វា ធុត្តាទយោ វា យេ កេចិ អនាចារំ អាចរន្តិ, រុក្ខំ វា ឆិន្ទន្តិ, ផលាផលំ វា ហរន្តិ, បរិក្ខារេ វា អច្ឆិន្ទន្តិ, ភិក្ខុ វោហារិកេ ឧបសង្កមិត្វា “អម្ហាកំ វិហារេ ឥទំ នាម កត”ន្តិ វទតិ។ “កេនា”តិ វុត្តេ “អសុកេន ច អសុកេន ចា”តិ អាចិក្ខតិ។ ឯវំ អតីតំ អារព្ភ ឱទិស្ស អាចិក្ខនា ហោតិ, សា ន វដ្ដតិ។ តញ្ចេ សុត្វា តេ វោហារិកា តេសំ ទណ្ឌំ ករោន្តិ, សព្ពំ ភិក្ខុស្ស គីវា ហោតិ, “ទណ្ឌំ គណ្ហិស្សន្តី”តិ អធិប្បាយេបិ សតិ គីវាយេវ ហោតិ។ សចេ បន “តស្ស ទណ្ឌំ គណ្ហថា”តិ វទតិ, បញ្ចមាសកមត្តេ គហិតេ បារាជិកំ ហោតិ។ “កេនា”តិ វុត្តេ បន “អសុកេនាតិ វត្តុំ អម្ហាកំ ន វដ្ដតិ, តុម្ហេយេវ ជានិស្សថ។ កេវលញ្ហិ មយំ រក្ខំ យាចាម, តំ នោ ទេថ, អវហដភណ្ឌញ្ច អាហរាបេថា”តិ វត្តព្ពំ។ ឯវំ **អនោទិស្ស អាចិក្ខនា** ហោតិ, សា វដ្ដតិ។ ឯវំ វុត្តេ សចេបិ តេ វោហារិកា ការកេ គវេសិត្វា តេសំ ទណ្ឌំ ករោន្តិ, សព្ពសាបតេយ្យេបិ គហិតេ ភិក្ខុនោ នេវ គីវា, ន អាបត្តិ។ បរិក្ខារំ ហរន្តេ ទិស្វា តេសំ អនត្ថកាមតាយ “ចោរោ ចោរោ”តិ វត្តុម្បិ ន វដ្ដតិ។ ឯវំ វុត្តេបិ ហិ យំ តេសំ ទណ្ឌំ ករោន្តិ, សព្ពំ ភិក្ខុនោ គីវា ហោតិ។ អត្តនោ វចនករំ បន “ឥមិនា មេ បរិក្ខារោ គហិតោ, តំ អាហរាបេហិ, មា ចស្ស ទណ្ឌំ ករោហី”តិ វត្តុំ វដ្ដតិ។ ទាសទាសីវាបិអាទីនម្បិ អត្ថាយ អឌ្ឌំ ករោន្តិ អយំ អកប្បិយអឌ្ឌោ នាម, ន វដ្ដតិ។

កថំ **អនាគតំ អារព្ភ ឱទិស្ស អាចិក្ខនា** ហោតិ? វុត្តនយេនេវ បរេហិ អនាចារាទីសុ កតេសុ ភិក្ខុ វោហារិកេ ឯវំ វទតិ “អម្ហាកំ វិហារេ ឥទញ្ចិទញ្ច ករោន្តិ, រក្ខំ នោ ទេថ អាយតិំ អករណត្ថាយា”តិ។ “កេន ឯវំ កត”ន្តិ វុត្តេ ច “អសុកេន ច អសុកេន ចា”តិ អាចិក្ខតិ។ ឯវំ អនាគតំ អារព្ភ ឱទិស្ស អាចិក្ខនា ហោតិ, សាបិ ន វដ្ដតិ។ តេសញ្ហិ ទណ្ឌេ កតេ បុរិមនយេនេវ សព្ពំ ភិក្ខុស្ស គីវា, សេសំ បុរិមសទិសមេវ។ សចេ វោហារិកា “ភិក្ខូនំ វិហារេ ឯវរូបំ អនាចារំ ករោន្តានំ ឥមំ នាម ទណ្ឌំ ករោមា”តិ ភេរិំ ចរាបេត្វា អាណាយ អតិក្កមានេ បរិយេសិត្វា ទណ្ឌំ ករោន្តិ, ភិក្ខុនោ នេវ គីវា, ន អាបត្តិ។ វិហារសីមាយ រុក្ខាទីនិ ឆិន្ទន្តានំ វាសិផរសុអាទីនិ គហេត្វា បាសាណេហិ កោដេន្តិ, ន វដ្ដតិ។ សចេ ធារា ភិជ្ជតិ, ការាបេត្វា ទាតព្ពា។ ឧបធារិត្វា តេសំ បរិក្ខារេ គណ្ហន្តិ, តម្បិ ន កាតព្ពំ។ លហុបរិវត្តញ្ហិ ចិត្តំ, ថេយ្យចេតនាយ ឧប្បន្នាយ មូលច្ឆេជ្ជម្បិ គច្ឆេយ្យ។

២០. ឧច្ចារំ វា បស្សាវំ វា សង្ការំ វា វិឃាសំ វា តិរោកុដ្ដេ វា តិរោបាការេ វា ឆឌ្ឌេតុំ វា ឆឌ្ឌាបេតុំ វា ន វដ្ដតិ។ ចត្តារិបិ (បាចិ. អដ្ឋ. ៨២៦) វត្ថូនិ ឯកបយោគេន ឆឌ្ឌេន្តស្ស ឯកមេវ ទុក្កដំ, បាដេក្កំ ឆឌ្ឌេន្តស្ស វត្ថុគណនាយ ទុក្កដានិ។ អាណត្តិយម្បិ ឯសេវ នយោ។ ទន្តកដ្ឋឆឌ្ឌនេបិ ទុក្កដមេវ។ ឱលោកេត្វា វា អវលញ្ជេ វា ឧច្ចារាទីនិ ឆឌ្ឌេន្តស្ស អនាបត្តិ។ យម្បិ មនុស្សានំ ឧបភោគបរិភោគំ រោបិមំ ខេត្តំ ហោតុ នាឡិកេរាទិអារាមោ វា, តត្ថាបិ យត្ថ កត្ថចិ រោបិមហរិតដ្ឋានេ ឯតានិ វត្ថូនិ ឆឌ្ឌេតុំ ន វដ្ដតិ។ ឆឌ្ឌេន្តស្ស បុរិមនយេនេវ អាបត្តិភេទោ វេទិតព្ពោ។ ខេត្តេ វា អារាមេ វា និសីទិត្វា ភុញ្ជមានោ ឧច្ឆុអាទីនិ វា ខាទមានោ គច្ឆន្តោ ឧច្ឆិដ្ឋោទកចលកាទីនិ ហរិតដ្ឋានេ ឆឌ្ឌេតិ, អន្តមសោ ឧទកំ បិវិត្វា មត្ថកច្ឆិន្ននាឡិកេរម្បិ ឆឌ្ឌេតិ, ទុក្កដំ។ កសិតដ្ឋានេ និក្ខិត្តពីជេ អង្កុរេ ឧដ្ឋិតេបិ អវុដ្ឋិតេបិ ទុក្កដមេវ។ អនិក្ខិត្តពីជេសុ បន ខេត្តកោណាទីសុ វា អសញ្ជាតរោបិមេសុ ខេត្តមរិយាទាទីសុ វា ឆឌ្ឌេតុំ វដ្ដតិ, មនុស្សានំ កចវរឆឌ្ឌនដ្ឋានេបិ វដ្ដតិ។ មនុស្សេសុ សស្សំ ឧទ្ធរិត្វា គតេសុ ឆឌ្ឌិតខេត្តំ នាម ហោតិ, តត្ថ វដ្ដតិ។ យត្ថ បន “លាយិតម្បិ បុព្ពណ្ណាទិ បុន ឧដ្ឋហិស្សតី”តិ រក្ខន្តិ, តត្ថ ន វដ្ដតិ។

២១. “ន , ភិក្ខវេ, នហាយមានេន ភិក្ខុនា រុក្ខេ កាយោ ឧគ្ឃំសេតព្ពោ, យោ ឧគ្ឃំសេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៤៣) វចនតោ នហាយន្តេន (ចូឡវ. អដ្ឋ. ២៤៣ អាទយោ) រុក្ខេ វា នហានតិត្ថេ និខនិត្វា ឋបិតត្ថម្ភេ វា ឥដ្ឋកសិលាទារុកុដ្ដានំ អញ្ញតរស្មិំ កុដ្ដេ វា កាយោ ន ឃំសេតព្ពោ។

“ន, ភិក្ខវេ, អដ្ដានេ នហាយិតព្ពំ, យោ នហាយេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៤៣) វចនតោ អដ្ដានេបិ នហាយិតុំ ន វដ្ដតិ។ **អដ្ដានំ** នាម រុក្ខំ ផលកំ វិយ តច្ឆេត្វា អដ្ឋបទាការេន រាជិយោ ឆិន្ទិត្វា នហានតិត្ថេ និខនន្តិ, តត្ថ ចុណ្ណានិ អាកិរិត្វា មនុស្សា កាយំ ឃំសន្តិ។

“ន, ភិក្ខវេ, គន្ធព្ពហត្ថកេន នហាយិតព្ពំ, យោ នហាយេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡ. ២៤៣) វចនតោ នហានតិត្ថេ ឋបិតេន ទារុមយហត្ថេន ចុណ្ណានិ គហេត្វា មនុស្សា សរីរំ ឃំសន្តិ, តេន នហាយិតុំ ន វដ្ដតិ។

“ន, ភិក្ខវេ, កុរុវិន្ទកសុត្តិយា នហាយិតព្ពំ, យោ នហាយេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៤៣) វចនតោ កុរុវិន្ទកសុត្តិយាបិ នហាយិតុំ ន វដ្ដតិ។ **កុរុវិន្ទកសុត្តិ** នាម កុរុវិន្ទកបាសាណចុណ្ណានិ លាខាយ ពន្ធិត្វា កតគុឡិកកលាបកោ វុច្ចតិ, យំ ឧភោសុ អន្តេសុ គហេត្វា សរីរំ ឃំសន្តិ។

“ន, ភិក្ខវេ, វិគ្គយ្ហ បរិកម្មំ ការាបេតព្ពំ, យោ ការាបេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៤៣) វចនតោ អញ្ញមញ្ញំ សរីរេន ឃំសិតុំ ន វដ្ដតិ។

“ន, ភិក្ខវេ, មល្លកេន នហាយិតព្ពំ, យោ នហាយេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, គិលានស្ស អកតមល្លក”ន្តិ (ចូឡវ. ២៤៣-២៤៤) វចនតោ មករទន្តកេ ឆិន្ទិត្វា មល្លកមូលសណ្ឋានេន កតំ “មល្លក”ន្តិ វុច្ចតិ, ឥទំ គិលានស្សបិ ន វដ្ដតិ។ **អកតមល្លកំ** នាម ទន្តេ អច្ឆិន្ទិត្វា កតំ, ឥទំ អគិលានស្ស ន វដ្ដតិ, ឥដ្ឋកខណ្ឌំ បន កបាលខណ្ឌំ វា វដ្ដតិ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ឧក្កាសិកំ បុថុបាណិក”ន្តិ (ចូឡវ. ២៤៤) វចនតោ ឧក្កាសិកំ បុថុបាណិកញ្ច វដ្ដតិ។ **ឧក្កាសិកំ** នាម វត្ថវដ្ដិ, តស្មា នហាយន្តស្ស យស្ស កស្សចិ នហានសាដកវដ្ដិយា បិដ្ឋិំ ឃំសិតុំ វដ្ដតិ។ **បុថុបាណិក**ន្តិ ហត្ថបរិកម្មំ វុច្ចតិ, តស្មា សព្ពេសំ ហត្ថេន បិដ្ឋិបរិកម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ។

ឥទំ បនេត្ថ នហានវត្តំ – ឧទកតិត្ថំ គន្ត្វា យត្ថ វា តត្ថ វា ចីវរំ និក្ខិបិត្វា វេគេន បិតកេនេវ ន ឱតរិតព្ពំ, សព្ពទិសា បន ឱលោកេត្វា វិវិត្តភាវំ ញត្វា ខាណុគុម្ពលតាទីនិ វវត្ថបេត្វា តិក្ខត្តុំ ឧក្កាសិត្វា អវកុជ្ជ ឋិតេន

ឧត្តរាសង្គចីវរំ អបនេត្វា បសារេតព្ពំ, កាយពន្ធនំ មោចេត្វា ចីវរបិដ្ឋេយេវ ឋបេតព្ពំ។ សចេ ឧទកសាដិកា នត្ថិ, ឧទកន្តេ ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា និវាសនំ មោចេត្វា សចេ និន្នដ្ឋានំ អត្ថិ, អាតបេ បសារេតព្ពំ។ នោ ចេ អត្ថិ, សំហរិត្វា ឋបេតព្ពំ។ ឱតរន្តេន សណិកំ នាភិប្បមាណមត្តំ ឱតរិត្វា វីចិំ អនុដ្ឋបេន្តេន សទ្ទំ អករោន្តេន និវត្តិត្វា អាគតទិសាភិមុខេន និមុជ្ជិតព្ពំ, ឯវំ ចីវរំ រក្ខិតំ ហោតិ។ ឧម្មុជ្ជន្តេនបិ សទ្ទំ អករោន្តេន សណិកំ ឧម្មុជ្ជិត្វា នហានបរិយោសានេ ឧទកន្តេ ឧក្កុដិកេន និសីទិត្វា និវាសនំ បរិក្ខិបិត្វា ឧដ្ឋាយ សុបរិមណ្ឌលំ និវាសេត្វា កាយពន្ធនំ ពន្ធិត្វា ចីវរំ បារុបិត្វាវ ឋាតព្ពំ។

២២. “ន, ភិក្ខវេ, វល្លិកា ធារេតព្ពា... ន បាមង្គោ ធារេតព្ពោ... ន កណ្ឋសុត្តកំ ធារេតព្ពំ... ន កដិសុត្តកំ ធារេតព្ពំ... ន ឱវដ្ដិកំ ធារេតព្ពំ... ន កាយូរំ ធារេតព្ពំ... ន ហត្ថាភរណំ ធារេតព្ពំ... ន អង្គុលិមុទ្ទិកា ធារេតព្ពា, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៤៥) វចនតោ កណ្ណបិឡន្ធនាទិ យំ កិញ្ចិ អាភរណំ ន វដ្ដតិ។ តត្ថ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ២៤៥) **វល្លិកា**តិ កណ្ណតោ និក្ខន្តមុត្តោលម្ពកាទីនំ ឯតំ អធិវចនំ។ ន កេវលញ្ច វល្លិកា ឯវ, យំ កិញ្ចិ កណ្ណបិឡន្ធនំ អន្តមសោ តាលបណ្ណម្បិ ន វដ្ដតិ។ **បាមង្គ**ន្តិ យំ កិញ្ចិ បលម្ពកសុត្តំ។ **កណ្ឋសុត្តក**ន្តិ យំ កិញ្ចិ គីវូបគំ អាភរណំ។ **កដិសុត្តក**ន្តិ យំ កិញ្ចិ កដិបិឡន្ធនំ, អន្តមសោ សុត្តតន្តុមត្តម្បិ។ **ឱវដ្ដិក**ន្តិ វលយំ។ **កាយូរា**ទីនិ បាកដានេវ។

២៣. “ន, ភិក្ខវេ, ទីឃា កេសា ធារេតព្ពា, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ទ្វេមាសិកំ វា ទុវង្គុលំ វា”តិ (ចូឡវ. ២៤៦) វចនតោ សចេ កេសា អន្តោទ្វេមាសេ ទ្វង្គុលំ បាបុណន្តិ, អន្តោទ្វេមាសេយេវ ឆិន្ទិតព្ពា, ទ្វង្គុលេហិ អតិក្កាមេតុំ ន វដ្ដតិ។ សចេបិ ន ទីឃា, ទ្វេមាសតោ ឯកទិវសម្បិ អតិក្កាមេតុំ ន លភតិយេវ។ ឧភយថាបិ ឧក្កដ្ឋបរិច្ឆេទោវ វុត្តោ, តតោ ឱរំ បន ន វដ្ដនភាវោ នាម នត្ថិ។

“ន , ភិក្ខវេ, កត្តរិកាយ កេសា ឆេទាបេតព្ពា, យោ ឆេទាបេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អាពាធបច្ចយា កត្តរិកាយ កេសេ ឆេទាបេតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៧៥) វចនតោ អាពាធំ វិនា កត្តរិកាយ កេសេ ឆេទាបេតុំ ន វដ្ដតិ។

“ន, ភិក្ខវេ, កោច្ឆេន កេសា ឱសណ្ឋេតព្ពា... ន ផណកេន កេសា ឱសណ្ឋេតព្ពា... ន ហត្ថផណកេន កេសា ឱសណ្ឋេតព្ពា... ន សិត្ថតេលកេន កេសា ឱសណ្ឋេតព្ពា... ន ឧទកតេលកេន កេសា ឱសណ្ឋេតព្ពា, យោ ឱសណ្ឋេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៤៦) វចនតោ មណ្ឌនត្ថាយ កោច្ឆាទីហិ កេសា ន ឱសណ្ឋេតព្ពា, ឧទ្ធលោមេន បន អនុលោមនិបាតនត្ថំ ហត្ថំ តេមេត្វា សីសំ បុញ្ឆិតព្ពំ, ឧណ្ហាភិតត្តរជសិរានម្បិ អល្លហត្ថេន បុញ្ឆិតុំ វដ្ដតិ។

២៤. “ន, ភិក្ខវេ, អាទាសេ វា ឧទកបត្តេ វា មុខនិមិត្តំ ឱលោកេតព្ពំ, យោ ឱលោកេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អាពាធបច្ចយា អាទាសេ វា ឧទកបត្តេ វា មុខនិមិត្តំ ឱលោកេតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៤៧) វចនតោ អាពាធំ វិនា អាទាសេ វា ឧទកបត្តេ វា មុខំ ន ឱលោកេតព្ពំ។ ឯត្ថ ច កំសបត្តាទីនិបិ យេសុ មុខនិមិត្តំ បញ្ញាយតិ, សព្ពានិ អាទាសសង្ខមេវ គច្ឆន្តិ, កញ្ជិយាទីនិបិ ច ឧទកបត្តសង្ខមេវ។ តស្មា យត្ថ កត្ថចិ ឱលោកេន្តស្ស ទុក្កដំ។ អាពាធបច្ចយា បន “សញ្ឆវិ នុ ខោ មេ វណោ, ឧទាហុ ន តាវា”តិ ជាននត្ថំ វដ្ដតិ, “ជិណ្ណោ នុ ខោម្ហិ, នោ”តិ ឯវំ អាយុសង្ខារំ ឱលោកនត្ថម្បិ វដ្ដតីតិ វុត្តំ។

“ន, ភិក្ខវេ, មុខំ អាលិម្បិតព្ពំ... ន មុខំ ឧម្មទ្ទិតព្ពំ... ន មុខំ ចុណ្ណេតព្ពំ... ន មនោសិលិកាយ មុខំ លញ្ឆេតព្ពំ... ន អង្គរាគោ កាតព្ពោ... ន មុខរាគោ កាតព្ពោ... ន អង្គរាគមុខរាគោ កាតព្ពោ, យោ ករេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស ។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អាពាធបច្ចយា មុខំ អាលិម្បិតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៤៧) វចនតោ អាពាធំ វិនា មុខវិលិម្បនាទិ ន កាតព្ពំ។

២៥. “ន, ភិក្ខវេ, នច្ចំ វា គីតំ វា វាទិតំ វា ទស្សនាយ គន្តព្ពំ, យោ គច្ឆេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៤៨) វចនតោ នច្ចាទីនិ ទស្សនាយ ន គន្តព្ពំ។ ឯត្ថ (បាចិ. អដ្ឋ. ៨៣៥) ច **នច្ច**ន្តិ នដាទយោ វា នច្ចន្តុ សោណ្ឌា វា អន្តមសោ មោរសុវមក្កដាទយោបិ, សព្ពមេតំ នច្ចមេវ, តស្មា អន្តមសោ មោរនច្ចម្បិ ទស្សនាយ គច្ឆន្តស្ស ទុក្កដំ។ សយម្បិ នច្ចន្តស្ស វា នច្ចាបេន្តស្ស វា ទុក្កដមេវ។ **គីត**ន្តិ នដាទីនំ វា គីតំ ហោតុ អរិយានំ បរិនិព្ពានកាលេ រតនត្តយគុណូបសញ្ហិតំ សាធុកីឡិតគីតំ វា អសញ្ញតភិក្ខូនំ ធម្មភាណកគីតំ វា អន្តមសោ ទន្តគីតម្បិ, “យំ គាយិស្សាមា”តិ បុព្ពភាគេ ឱកូជន្តា ករោន្តិ, សព្ពមេតំ គីតមេវ, សយំ គាយន្តស្សបិ គាយាបេន្តស្សបិ ទុក្កដមេវ។

“បច្ឆិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា អាយតកេន គីតស្សរេន ធម្មំ គាយន្តស្ស។ អត្តនាបិ តស្មឹ សរេ សារជ្ជតិ, បរេបិ តស្មឹ សរេ សារជ្ជន្តិ, គហបតិកាបិ ឧជ្ឈាយន្តិ, សរកុត្តិម្បិ និកាមយមានស្ស សមាធិស្ស ភង្គោ ហោតិ, បច្ឆិមា ជនតា ទិដ្ឋានុគតឹ អាបជ្ជតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា អាយតកេន គីតស្សរេន ធម្មំ គាយន្តស្ស។ ន, ភិក្ខវេ, អាយតកេន គីតស្សរេន ធម្មោ គាយិតព្ពោ, យោ គាយេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៤៩) –

វចនតោ អាយតកេន គីតស្សរេន ធម្មោបិ ន គាយិតព្ពោ។

អាយតកោ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ២៤៩) នាម **គីតស្សរោ** តំ តំ វត្តំ ភិន្ទិត្វា អក្ខរានិ វិនាសេត្វា បវត្តោ។ ធម្មេ បន សុត្តន្តវត្តំ នាម អត្ថិ, ជាតកវត្តំ នាម អត្ថិ, គាថាវត្តំ នាម អត្ថិ, តំ វិនាសេត្វា អតិទីឃំ កាតុំ ន វដ្ដតិ, ចតុរស្សេន វត្តេន បរិមណ្ឌលានិ បទព្យញ្ជនានិ ទស្សេតព្ពានិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សរភញ្ញ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៤៩) វចនតោ បន សរេន ធម្មំ ភណិតុំ វដ្ដតិ។ **សរភញ្ញេ** កិរ តរង្គវត្តធោតកវត្តគលិតវត្តាទីនិ ទ្វត្តឹស វត្តានិ អត្ថិ, តេសុ យំ ឥច្ឆតិ, តំ កាតុំ លភតិ។ សព្ពេសំ បទព្យញ្ជនំ អវិនាសេត្វា វិការំ អកត្វា សមណសារុប្បេន ចតុរស្សេន នយេន បវត្តនំយេវ លក្ខណំ។

វាទិតំ នាម តន្តិពទ្ធាទិវាទនីយភណ្ឌំ វាទិតំ វា ហោតុ កុដភេរិវាទិតំ វា អន្តមសោ ឧទកភេរិវាទិតម្បិ, សព្ពំ មេតំ ន វដ្ដតិ។ យំ បន និដ្ឋុភន្តោ វា សាសង្កេ វា បិតោ អច្ឆរិកំ វា ផោដេតិ, បាណឹ វា បហរតិ, តត្ថ អនាបត្តិ, សព្ពំ អន្តរារាមេ ឋិតស្ស បស្សតោ អនាបត្តិ, បស្សិស្សាមីតិ វិហារតោ វិហារំ គច្ឆន្តស្ស អាបត្តិយេវ។ អាសនសាលាយំ និសិន្នោ បស្សតិ, អនាបត្តិ។ បស្សិស្សាមីតិ ឧដ្ឋហិត្វា គច្ឆតោ អាបត្តិ, វីថិយំ ឋត្វា គីវំ បរិវត្តេត្វា បស្សតោបិ អាបត្តិយេវ។ សលាកភត្តាទីនំ វា អត្ថាយ អញ្ញេន វា កេនចិ ករណីយេន គន្ត្វា គតដ្ឋានេ បស្សតិ វា សុណាតិ វា, អនាបត្តិ។ អាបទាសុ តាទិសេន ឧបទ្ទវេន ឧបទ្ទុតោ សមជ្ជដ្ឋានំ បវិសតិ, ឯវំ បវិសិត្វា បស្សន្តស្ស សុណន្តស្ស វា អនាបត្តិ។ “ចេតិយស្ស ឧបហារំ ទេថ ឧបាសកា”តិ វត្តុម្បិ, “តុម្ហាកំ ចេតិយស្ស ឧបហារំ ករោមា”តិ វុត្តេ សម្បដិច្ឆិតុម្បិ ន លភតិ។ “តុម្ហាកំ ចេតិយស្ស ឧបដ្ឋានំ ករោមា”តិ វុត្តេ បន “ឧបដ្ឋានករណំ នាម សុន្ទរ”ន្តិ វត្តុំ វដ្ដតិ។

២៦. “ន, ភិក្ខវេ, អត្តនោ អង្គជាតំ ឆេតព្ពំ, យោ ឆិន្ទេយ្យ, អាបត្តិ ថុល្លច្ចយស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៥១) វចនតោ អង្គជាតំ (ចូឡវ. ២៥១) ឆិន្ទន្តស្ស ថុល្លច្ចយំ, អញ្ញំ បន កណ្ណនាសាអង្គុលិអាទឹ យំ កិញ្ចិ ឆិន្ទន្តស្ស តាទិសំ វា ទុក្ខំ ឧប្បាទេន្តស្ស ទុក្កដំ។ អហិកីដទដ្ឋាទីសុ បន អញ្ញាពាធបច្ចយា វា លោហិតំ វា មោចេន្តស្ស ឆិន្ទន្តស្ស វា អនាបត្តិ។

២៧. “ន, ភិក្ខវេ, គិហីនំ ឧត្តរិមនុស្សធម្មំ ឥទ្ធិបាដិហារិយំ ទស្សេតព្ពំ, យោ ទស្សេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៥២) វចនតោ គិហីនំ វិកុព្ពនិទ្ធឹ ទស្សេតុំ ន វដ្ដតិ, អធិដ្ឋានិទ្ធិ បន អប្បដិក្ខិត្តា។

២៨. “ន, ភិក្ខវេ, សោវណ្ណមយោ បត្តោ ធារេតព្ពោ…បេ.… ន រូបិយមយោ…បេ.… ន មណិមយោ…បេ.… ន វេឡុរិយមយោ…បេ.… ន ផលិកមយោ…បេ.… ន កំសមយោ…បេ.… ន កាចមយោ…បេ.… ន តិបុមយោ …បេ.… ន សីសមយោ…បេ.… ន តម្ពលោហមយោ បត្តោ ធារេតព្ពោ, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៥២) វចនតោ សុវណ្ណមយាទិបត្តោ ន វដ្ដតិ។ សចេបិ គិហី ភត្តគ្គេ សុវណ្ណតដ្ដិកាទីសុ ព្យញ្ជនំ កត្វា ឧបនាមេន្តិ, អាមសិតុម្បិ ន វដ្ដតិ។ ផលិកមយកាចមយកំសមយានិ បន តដ្ដិកាទីនិ ភាជនានិ បុគ្គលិកបរិភោគេនេវ ន វដ្ដន្តិ, សង្ឃិកបរិភោគេន វា គិហិវិកដានិ វា វដ្ដន្តិ។ តម្ពលោហមយោបិ បត្តោយេវ ន វដ្ដតិ, ថាលកំ បន វដ្ដតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ទ្វេ បត្តេ អយោបត្តំ មត្តិកាបត្ត”ន្តិ (ចូឡវ. ២៥២) ទ្វេយេវ ច បត្តា អនុញ្ញាតា។

“ន, ភិក្ខវេ, តុម្ពកដាហេ បិណ្ឌាយ ចរិតព្ពំ, យោ ចរេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៥៥) វចនតោ លាពុកដាហំ បរិហរិតុំ ន វដ្ដតិ, តំ លភិត្វា បន តាវកាលិកំ បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ **ឃដិកដាហេ**បិ ឯសេវ នយោ។

“ន , ភិក្ខវេ, ឆវសីសបត្តោ ធារេតព្ពោ, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៥៥) វចនតោ ឆវសីសមយោបិ បត្តោ ន វដ្ដតិ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បត្តាធារក”ន្តិ (ចូឡវ. ២៥៤) វចនតោ ភូមិទារុទណ្ឌវេឡុវេត្តាទីហិ កតេ ភូមិអាធារកេ ទារុទណ្ឌអាធារកេ ច បត្តំ ឋបេតុំ វដ្ដតិ។ ឯត្ថ ច “ភូមិអាធារកេ តយោ ទណ្ឌាធារកេ ទ្វេ បត្តេ ឧប

រូបរិ បបេតុំ វដ្តតី”តិ **កុរុន្ទិយំ** វុត្តំ។ **មហាអដ្ឋកថាយំ** បន វុត្តំ “ភូមិអាធារកេ តិណ្ណំ បត្តានំ អនោកាសោ, ទ្វេ បបេតុំ វដ្តតិ។ ទារុអាធារកទណ្ឌាធារកេសុបិ សុសជ្ជិតេសុ ឯសេវ នយោ។ ភមកោដិសទិសោ បន ទារុអាធារកោ តីហិ ទណ្ឌកេហិ ពទ្ធោ, ទណ្ឌាធារកោ ច ឯកស្សបិ បត្តស្ស អនោកាសោ, តត្ថ បបេត្វាបិ ហត្ថេន គហេត្វាវ និសីទិតព្ពំ, ភូមិយំ បន និក្កុជ្ជិត្វា ឯកមេវ បបេតព្ព”ន្តិ។

“ន, ភិក្ខវេ, មិឌ្ឍន្តេ បត្តោ និក្ខិបិតព្ពោ, យោ និក្ខិបេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៥៤) វចនតោ អាលិន្ទកមិឌ្ឍិកាទីនំ អន្តេ បបេតុំ ន វដ្តតិ។ សចេ បន បរិវត្តេត្វា តត្ថេវ បតិដ្ឋាតិ, ឯវរូបាយ វិត្ថិណ្ណាយ មិឌ្ឍិកាយ បបេតុំ វដ្តតិ។

“ន, ភិក្ខវេ, បរិភណ្ឌន្តេ បត្តោ និក្ខិបិតព្ពោ, យោ និក្ខិបេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៥៤) វចនតោ ពាហិរបស្សេ កតាយ តនុកមិឌ្ឍិកាយ អន្តេបិ ឯសេវ នយោ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ចោឡក”ន្តិ (ចូឡវ. ២៥៤) វចនតោ ចោឡកំ បត្ថរិត្វា តត្ថ បបេតុំ វដ្តតិ។ តស្មិំ បន អសតិ កដសារកេ វា តដ្ដិកាយ វា មត្តិកាយ វា បរិភណ្ឌកតាយ ភូមិយា យត្ថ ន ទុស្សតិ, តថារូបាយ វាលិកាយ វា បបេតុំ វដ្តតិ។ បំសុរជាទីសុ បន ខរភូមិយំ វា បបេន្តស្ស ទុក្កដំ។

“ន, ភិក្ខវេ, បត្តោ លគ្គេតព្ពោ, យោ លគ្គេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៥៤) វចនតោ នាគទន្តាទីសុ យត្ថ កត្ថចិ លគ្គេតុំ ន វដ្តតិ, ចីវរវំសេបិ ពន្ធិត្វា បបេតុំ ន វដ្តតិ។

“ន, ភិក្ខវេ, មញ្ចេ បត្តោ និក្ខិបិតព្ពោ, យោ និក្ខិបេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៥៤) វចនតោ ភណ្ឌកដ្ឋបនត្ថមេវ វា កតំ ហោតុ និសីទនសយនត្ថំ វា, យត្ថ កត្ថចិ មញ្ចេ វា បីឋេ វា បបេន្តស្ស ទុក្កដំ, អញ្ញេន បន ភណ្ឌកេន សទ្ធឹ ពន្ធិត្វា បបេតុំ, អដនិយំ ពន្ធិត្វា ឱលម្ពិតុំ វា វដ្តតិ, ពន្ធិត្វាបិ ឧបរិ បបេតុំ ន វដ្តតិយេវ។ សចេ បន មញ្ចោ វា បីឋំ វា ឧក្ខិបិត្វា ចីវរវំសាទីសុ អដ្ដកច្ឆន្នេន ឋបិតំ ហោតិ, តត្ថ បបេតុំ វដ្តតិ។ អំសវដ្តនកេន អំសកូដេ លគ្គេត្វា អង្កេ បបេតុំ វដ្តតិ, ឆត្តេ ភត្តបូរោបិ អំសកូដេ លគ្គិតបត្តោបិ បបេតុំ ន វដ្តតិ។ ភណ្ឌកេន បន សទ្ធឹ ពន្ធិត្វា អដ្ដកំ កត្វា វា ឋបិតេ យោ កោចិ បបេតុំ វដ្តតិ។

“ន, ភិក្ខវេ, បត្តហត្ថេន កវាដំ បណាមេតព្ពំ, យោ បណាមេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៥៥) វចនតោ បត្តហត្ថេន កវាដំ ន បណាមេតព្ពំ។ ឯត្ថ ច ន កេវលំ យស្ស បត្តោ ហត្ថេ, សោ ឯវ បត្តហត្ថោ។ ន កេវលញ្ច កវាដមេវ បណាមេតុំ ន លភតិ, អបិច ខោ បន ហត្ថេ វា បិដ្ឋិបាទេ វា យត្ថ យត្ថចិ សរីរាវយវេ បត្តស្មិំ សតិ ហត្ថេន វា បាទេន វា សីសេន វា យេន កេនចិ សរីរាវយវេន កវាដំ វា បណាមេតុំ ឃដិកំ វា ឧក្ខិបិតុំ សូចិំ វា កុញ្ចិកាយ អវាបុរិតុំ ន លភតិ, អំសកូដេ បន បត្តំ លគ្គេត្វា យថាសុខំ អវាបុរិតុំ លភតិ។

“ន, ភិក្ខវេ, ចលកានិ វា អដ្ឋិកានិ វា ឧច្ឆិដ្ឋោទកំ វា បត្តេន នីហរិតព្ពំ, យោ នីហរេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៥៥) វចនតោ ចលកាទីនិ បត្តេន នីហរិតុំ ន វដ្តតិ។ ឯត្ថ ច **ចលកានី**តិ ចព្ពេត្វា អបវិទ្ធាមិសានិ។ **អដ្ឋិកានី**តិ មច្ឆមំសអអកានិ។ **ឧច្ឆិដ្ឋោទក**ន្តិ មុខវិក្ខាលិតោទកំ។ ឯតេសុ យំ កិញ្ចិ បត្តេន នីហរន្តស្ស ទុក្កដំ។ បត្តំ បដិគ្គហំ កត្វា ហត្ថំ ធោវិតុម្បិ ន លភតិ។ ហត្ថធោតបាទធោតឧទកម្បិ បត្តេ អាកិរិត្វា នីហរិតុំ ន វដ្តតិ, អនុច្ឆិដ្ឋំ សុទ្ធបត្តំ ឧច្ឆិដ្ឋហត្ថេន គណ្ហិតុំ ន វដ្តតិ, វាមហត្ថេន បនេត្ថ ឧទកំ អាសិញ្ចិត្វា ឯកំ ឧទកគណ្ឌុសំ គហេត្វា ឧច្ឆិដ្ឋហត្ថេន គណ្ហិតុំ វដ្តតិ។ ឯត្តាវតាបិ ហិ សោ ឧច្ឆិដ្ឋបត្តោ ហោតិ, ហត្ថំ បន ពហិឧទកេន វិក្ខាលេត្វា គហេតុំ វដ្តតិ។ មច្ឆមំសផលាផលាទីនិ ច ខាទន្តោ យំ តត្ថ អដ្ឋិ វា ចលកំ វា ឆឌ្ឌេតុកាមោ ហោតិ, តំ បត្តេ បបេតុំ ន លភតិ។ យំ បន បដិខាទិតុកាមោ ហោតិ, តំ បត្តេ បបេតុំ លភតិ។ អដ្ឋិកកណ្ដកាទីនិ តត្ថេវ កត្វា ហត្ថេន លុញ្ចិត្វា ខាទិតុំ វដ្តតិ។ មុខតោ នីហដំ បន យំ កិញ្ចិ បុន ខាទិតុកាមោ បត្តេ បបេតុំ ន លភតិ, សិង្គិវេរនាឡិកេរខណ្ឌាទីនិ ឌំសិត្វា បុន បបេតុំ លភតិ។

២៩. “ន ច, ភិក្ខវេ, សព្ពបំសុកូលិកេន ភវិតព្ពំ, យោ ភវេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៥៥) វចនតោ សព្ពបំសុកូលិកេន ន ភវិតព្ពំ។ ឯត្ថ បន ចីវរញ្ច មញ្ចបីឋញ្ច បំសុកូលំ វដ្តតិ, អជ្ឈោហរណីយំ បន ទិន្នមេវ គហេតព្ពំ។

៣០. “ន , ភិក្ខវេ, អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នេន ភិក្ខុនា បរិស្សាវនំ យាចិយមានេន ន ទាតព្ពំ, យោ ន ទទេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៥៨) វចនតោ អបរិស្សាវនកស្ស (ចូឡវ. អដ្ឋ. ២៥៨) យាចមានស្ស បរិស្សាវនំ អទាតុំ ន វដ្តតិ។ យោ បន អត្តនោ ហត្ថេ បរិស្សាវនេ វិជ្ជមានេបិ យាចតិ, តស្ស ន អកាមា ទាតព្ពំ។

“ន ច, ភិក្ខវេ, អបរិស្សាវនកេន ភិក្ខុនា អទ្ធានមគ្គោ បដិបជ្ជិតព្ពោ, យោ បដិបជ្ជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៥៩) វចនតោ អបរិស្សាវនកេន មគ្គោ ន គន្តព្ពោ។ សចេបិ ន ហោតិ បរិស្សាវនំ វា ធម្មករណំ វា, សង្ឃាដិកណ្ណោ អធិដ្ឋាតព្ពោ “ឥមិនា បរិស្សាវេត្វា បិវិស្សាមី”តិ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ទណ្ឌបរិស្សាវន”ន្តិ (ចូឡវ. ២៥៩) វចនតោ ទណ្ឌបរិស្សាវនម្បិ វដ្ដតិ។ **ទណ្ឌបរិស្សាវនំ** នាម យត្ថ រជកានំ ខារបរិស្សាវនំ វិយ ចតូសុ បាទេសុ ពទ្ធនិស្សេណិកាយ សាដកំ ពន្ធិត្វា មជ្ឈេ ទណ្ឌកេ ឧទកំ អាសិញ្ចន្តិ, តំ ឧភោបិ កោដ្ឋាសេ បូរេត្វា បរិស្សវតិ។

“អនុជានាមិ , ភិក្ខវេ, ឱត្ថរក”ន្តិ (ចូឡវ. ២៥៩) វចនតោ ឱត្ថរកំ បរិស្សាវនម្បិ វដ្ដតិ។ **ឱត្ថរកំ** នាម យំ ឧទកេ ឱត្ថរិត្វា ឃដកេន ឧទកំ គណ្ហន្តិ, តញ្ហិ ចតូសុ ទណ្ឌកេសុ វត្ថំ ពន្ធិត្វា ឧទកេ ចត្តារោ ខាណុកេ និខនិត្វា តេសុ ពន្ធិត្វា សព្ពបរិយន្តេ ឧទកតោ មោចេត្វា មជ្ឈេ ឱត្ថរិត្វា ឃដេន ឧទកំ គណ្ហន្តិ។

៣១. “ន, ភិក្ខវេ, នគ្គេន នគ្គោ អភិវាទេតព្ពោ, យោ អភិវាទេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិអាទិវចនតោ (ចូឡវ. ២៦១) ន នគ្គេន នគ្គោ អភិវាទេតព្ពោ, ន នគ្គេន អភិវាទេតព្ពំ, ន នគ្គេន នគ្គោ អភិវាទាបេតព្ពោ, ន នគ្គេន អភិវាទាបេតព្ពំ, ន នគ្គេន នគ្គស្ស បរិកម្មំ កាតព្ពំ, ន នគ្គេន ទាតព្ពំ, ន នគ្គេន បដិគ្គហេតព្ពំ, ន នគ្គេន ខាទិតព្ពំ, ន នគ្គេន ភុញ្ជិតព្ពំ, ន នគ្គេន សាយិតព្ពំ, ន នគ្គេន បាតព្ពំ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, តិស្សោ បដិច្ឆាទិយោ ជន្តាឃរបដិច្ឆាទី ឧទកបដិច្ឆាទី វត្ថបដិច្ឆាទិ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៦១) វចនតោ តិស្សោ បដិច្ឆាទិយោ វដ្ដន្តិ។ ឯត្ថ ច ជន្តាឃរបដិច្ឆាទិ ឧទកបដិច្ឆាទិ ច បរិកម្មំ ករោន្តស្សេវ វដ្ដតិ, សេសេសុ អភិវាទនាទីសុ ន វដ្ដតិ។ វត្ថបដិច្ឆាទិ បន សព្ពកម្មេសុ វដ្ដតិ។

៣២. “ន , ភិក្ខវេ, បុប្ផាភិកិណ្ណេសុ សយនេសុ សយិតព្ពំ, យោ សយេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៦៤) វចនតោ បុប្ផេហិ សន្ថតេសុ សយនេសុ ន សយិតព្ពំ, គន្ធគន្ធំ បន គហេត្វា កវាដេ បញ្ចង្គុលិ ទាតុំ វដ្ដតិ បុប្ផំ គហេត្វា វិហារេ ឯកមន្តំ និក្ខិបិតុំ។

៣៣. “ន, ភិក្ខវេ, អាសិត្តកូបធានេ ភុញ្ជិតព្ពំ, យោ ភុញ្ជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៦៤) វចនតោ អាសិត្តកូបធានេ បបេត្វា ន ភុញ្ជិតព្ពំ។ **អាសិត្តកូបធាន**ន្តិ តម្ពលោហេន វា រជតេន វា កតាយ បេឡាយ ឯតំ អធិវចនំ, បដិក្ខិត្តត្តា បន ទារុមយាបិ ន វដ្ដតិ។

៣៤. “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, មឡោរិក”ន្តិ (ចូឡវ. ២៦៤) វចនតោ មឡោរិកាយ បបេត្វា ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ **មឡោរិកា**តិ ទណ្ឌាធារកោ វុច្ចតិ។ យដ្ឋិអាធារកបណ្ណាធារកបច្ឆិកបីឋាទីនិបិ ឯត្ថេវ បវិដ្ឋានិ។ អាធារក សង្ខេបគមនតោ ហិ បង្ខាយ ឆិទ្ទំ វិទ្ធម្បិ អវិទ្ធម្បិ វដ្ដតិយេវ។

៣៥. “ន , ភិក្ខវេ, ឯកភាជនេ ភុញ្ជិតព្ពំ, យោ ភុញ្ជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ(ចូឡវ. ២៦៤) អាទិវចនតោ ន ឯកភាជនេ ភុញ្ជិតព្ពំ, ន ឯកថាលកេ បាតព្ពំ។ សចេ បន ឯកោ ភិក្ខុ ភាជនតោ ផលំ វា បូវំ វា គហេត្វា គច្ឆតិ, តស្មិំ អបគតេ ឥតរស្ស សេសកំ ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ, ឥតរស្សបិ តស្មិំ ខីណេ បុន គហេតុំ វដ្ដតិ។

“ន, ភិក្ខវេ, ឯកមញ្ចេ តុវដ្ដិតព្ពំ, យោ តុវដ្ដេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ(ចូឡវ. ២៦៤) អាទិវចនតោ ន ឯកមញ្ចេ និបជ្ជិតព្ពំ, ន ឯកត្ថរណេ និបជ្ជិតព្ពំ។ វវត្ថានំ បន ទស្សេត្វា មជ្ឈេ កាសាវំ វា កត្តរយដ្ឋិំ វា អន្តមសោ កាយពន្ធនម្បិ ឋបេត្វា និបជ្ជន្តានំ អនាបត្តិ។ ឯកបាវុរណេហិ ឯកត្ថរណបាវុរណេហិ ច ន និបជ្ជិតព្ពំ។ ឯកំ អត្ថរណញ្ចេវ បាវុរណញ្ច ឯតេសន្តិ ឯកត្ថរណបាវុរណា។ សំហារិមានំ បាវារត្ថរណកដសារកាទីនំ ឯកំ អន្តំ អត្ថរិត្វា ឯកំ បារុបិត្វា និបជ្ជន្តានមេតំ អធិវចនំ។

៣៦. “ន, ភិក្ខវេ, ចេលបត្តិកា អក្កមិតព្ពា, យោ អក្កមេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៦៨) វចនតោ ន ចេលសន្ថារោ អក្កមិតព្ពោ, “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, គិហីនំ មង្គលត្ថាយ យាចិយមានេន ចេលបត្តិកំ អក្កមិតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៦៨) វចនតោ បន កាចិ ឥត្ថី (ចូឡវ. អដ្ឋ. ២៦៨) អបគតគព្ភា វា ហោតិ គរុគព្ភា វា, ឯវរូបេសុ ឋានេសុ មង្គលត្ថាយ យាចិយមានេន អក្កមិតុំ វដ្ដតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ធោតបាទកំ អក្កមិតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៦៨) វចនតោ បាទធោវនដ្ឋានេ ធោតេហិ បាទេហិ អក្កមនត្ថាយ អត្ថតបច្ចត្ថរណំ អក្កមិតុំ វដ្ដតិ។

៣៧. “ន, ភិក្ខវេ, កតកំ បរិភុញ្ជិតព្ពំ, យោ បរិភុញ្ជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៦៩) វចនតោ កតកំ ន វដ្ដតិ។ **កតកំ** នាម បទុមកណ្ណិកាការំ បាទឃំសនត្ថំ កណ្ដកេ ឧដ្ឋាបេត្វា កតំ។ តំ វដ្ដំ វា ហោតុ ចតុរស្សាទិភេទំ វា, ពាហុលិកានុយោគត្តា បដិក្ខិត្តមេវ, នេវ បដិគ្គហេតុំ, ន បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, តិស្សោ បាទឃំសនិយោ សក្ខរំ កថលំ សមុទ្ទផេណក”ន្តិ (ចូឡវ. ២៦៩) វចនតោ សក្ខរាទីហិ បាទឃំសនំ វដ្ដតិ។ **សក្ខរា**តិ បាសាណោ វុច្ចតិ, បាសាណផេណកោបិ វដ្ដតិយេវ។

៣៨. “ន , ភិក្ខវេ, ចាមរិពីជនី ធារេតព្ពា, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៦៩) វចនតោ ចាមរិវាលេហិ កតពីជនី ន វដ្ដតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, មកសពីជនី។ អនុជានាមិ ភិក្ខវេ តិស្សោ ពីជនិយោ វាកមយំ ឧសីរមយំ មោរបិញ្ឆមយំ។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, វិធូបនញ្ច តាលវណ្ដញ្ចា”តិ (ចូឡវ. ២៦៩) វចនតោ មកសពីជនីអាទិ វដ្ដតិ។ តត្ថ **វិធូបន**ន្តិ ពីជនី វុច្ចតិ។ **តាលវណ្ដំ** បន តាលបណ្ណេហិ វា កតំ ហោតុ វេឡុទន្ត វិលីវេហិ វា មោរបិញ្ឆេហិ វា ចម្មវិកតីហិ វា, សព្ពំ វដ្ដតិ។ **មកសពីជនី** ទន្តមយវិសាណមយទណ្ឌកាបិ វដ្ដតិ។ វាកមយពីជនិយា កេតកបារោហកុន្ទាលបណ្ណាទិមយាបិ សង្គហិតា។

៣៩. “ន, ភិក្ខវេ, ឆត្តំ ធារេតព្ពំ, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, គិលានស្ស ឆត្ត”ន្តិ (ចូឡវ. ២៧០) វចនតោ អគិលានេន ឆត្តំ ន ធារេតព្ពំ។ យស្ស បន កាយឌាហោ វា បិត្តកោបោ វា ហោតិ ចក្ខុ វា ទុព្ពលំ, អញ្ញោ វា កោចិ អាពាធោ វិនា ឆត្តេន ឧប្បជ្ជតិ, តស្ស គាមេ វា អរញ្ញេ វា ឆត្តំ វដ្ដតិ។ វស្សេ បន ចីវរគុត្តត្ថម្បិ វាឡមិគចោរភយេសុ អត្តគុត្តត្ថម្បិ វដ្ដតិ, ឯកបណ្ណច្ឆត្តំ បន សព្ពត្ថេវ វដ្ដតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អគិលានេនបិ អារាមេ អារាមូបចារេ ឆត្តំ ធារេតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៧០) វចនតោ បន អគិលានស្សបិ អារាមអារាមូបចារេសុ ឆត្តំ ធារេតុំ វដ្ដតិ។

៤០. “ន, ភិក្ខវេ, ទីឃា នខា ធារេតព្ពា, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ អនុជានាមិ , ភិក្ខវេ, មំសប្បមាណេន នខំ ឆិន្ទិតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៧៤) វចនតោ ទីឃា នខា ឆិន្ទិតព្ពា។ “ន, ភិក្ខវេ, វីសតិមដ្ឋំ ការាបេតព្ពំ, យោ ការាបេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, មលមត្តំ អបកឌ្ឍិតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៧៤) វចនតោ វីសតិបិ នខេ លិខិតមដ្ឋេ ការាបេតុំ ន វដ្ដតិ, នខតោ មលមត្តំ បន អបកឌ្ឍិតុំ វដ្ដតិ។

“ន, ភិក្ខវេ, សម្ពាធេ លោមំ សំហរាបេតព្ពំ, យោ សំហរាបេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អាពាធបច្ចយា សម្ពាធេ លោមំ សំហរាបេតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៧៥) វចនតោ គណ្ឌវណាទិអាពាធំ វិនា សម្ពាធេ លោមំ សំហរាបេតុំ ន វដ្ដតិ។ “ន, ភិក្ខវេ, ទីឃំ នាសិកាលោមំ ធារេតព្ពំ, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៧៥) វចនតោ សណ្ឌាសេន នាសិកាលោមំ សំហរាបេតុំ វដ្ដតិ។ សក្ខរាទីហិ នាសិកាលោមំ គាហាបនេបិ អាបត្តិ នត្ថិ, អនុរក្ខណត្ថំ បន “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សណ្ឌាស”ន្តិ (ចូឡវ. ២៧៥) សណ្ឌាសោ អនុញ្ញាតោ។ “ន, ភិក្ខវេ, បលិតំ គាហាបេតព្ពំ, យោ គាហាបេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៧៥) វចនតោ បលិតំ គាហាបេតុំ ន វដ្ដតិ។ យំ បន ភមុកាយ វា នលាដេ វា ទាឋិកាយ វា ឧគ្គន្ត្វា ពីភច្ឆំ ហុត្វា ឋិតំ, តាទិសំ លោមំ បលិតំ វា អបលិតំ វា គាហាបេតុំ វដ្ដតិ។

៤១. “ន, ភិក្ខវេ, អកាយពន្ធនេន គាមោ បវិសិតព្ពោ, យោ បវិសេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៧៨) វចនតោ អកាយពន្ធនេន គាមោ ន បវិសិតព្ពោ, អពន្ធិត្វា និក្ខមន្តេន យត្ថ សរតិ, តត្ថ ពន្ធិតព្ពំ។ “អាសនសាលាយ ពន្ធិស្សាមី”តិ គន្តុំ វដ្ដតិ, សរិត្វា យាវ ន ពន្ធតិ, ន តាវ បិណ្ឌាយ ចរិតព្ពំ។

៤២. “ន, ភិក្ខវេ, គិហិនិវត្ថំ និវាសេតព្ពំ, យោ និវាសេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ(ចូឡវ. ២៨០) អាទិវចនតោ ហត្ថិសោណ្ឌាទិវសេន គិហិនិវត្ថំ ន និវាសេតព្ពំ, សេតបដបារុតាទិវសេន ន គិហិបារុតំ បារុបិតព្ពំ, មល្លកម្មករាទយោ វិយ កច្ឆំ ពន្ធិត្វា ន និវាសេតព្ពំ។ ឯវំ និវាសេតុំ គិលានស្សបិ មគ្គប្បដិបន្នស្សបិ ន វដ្ដតិ។ យម្បិ មគ្គំ គច្ឆន្តា ឯកំ វា ទ្វេ វា កោណេ ឧក្ខិបិត្វា អន្តរវាសកស្ស ឧបរិ លគ្គន្តិ, អន្តោ វា ឯកំ កាសាវំ តថា និវាសេត្វា ពហិ អបរំ និវាសេន្តិ, សព្ពំ ន វដ្ដតិ។ គិលានោ បន អន្តោកាសាវស្ស ឱវដ្ដិកំ ទស្សេត្វា អបរំ ឧបរិ និវាសេតុំ លភតិ, អគិលានេន ទ្វេ និវាសេន្តេន សគុណំ កត្វា និវាសេតព្ពានិ។

៤៣. “ន , ភិក្ខវេ, ឧភតោកាជំ ហរិតព្ពំ, យោ ហរេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៨១) វចនតោ ឧភតោកាជំ ហរិតុំ ន វដ្ដតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ឯកតោកាជំ អន្តរាកាជំ សីសភារំ ខន្ធភារំ កដិភារំ ឱលម្ពក”ន្តិ វចនតោ ឯកតោកាជាទី ហរិតុំ វដ្ដតិ។

៤៤. “ន, ភិក្ខវេ, ទីឃំ ទន្តកដ្ឋំ ខាទិតព្ពំ, យោ ខាទេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៨២) វចនតោ ន ទីឃំ ទន្តកដ្ឋំ ខាទិតព្ពំ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អដ្ឋង្គុលបរមំ ទន្តកដ្ឋំ។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ចតុរង្គុលបច្ឆិមំ ទន្តកដ្ឋ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៨២) វចនតោ មនុស្សានំ បមាណង្គុលេន អដ្ឋង្គុលបរមំ ចតុរង្គុលបច្ឆិមញ្ច ទន្តកដ្ឋំ ខាទិតព្ពំ។

៤៥. “ន, ភិក្ខវេ, រុក្ខោ អភិរុហិតព្ពោ, យោ អភិរុហេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សតិ ករណីយេ បោរិសំ រុក្ខំ អភិរុហិតុំ អាបទាសុ យាវទត្ថ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៨៤) វចនតោ ន រុក្ខំ អភិរុហិតព្ពំ, សុក្ខកដ្ឋគហណាទិកិច្ចេ បន សតិ បុរិសប្បមាណំ អភិរុហិតុំ វដ្ដតិ។ **អាបទាសូ**តិ វាឡមិគាទយោ វា ទិស្វា មគ្គមូឡ្ហោ វា ទិសា ឱលោកេតុកាមោ ហុត្វា ទវឌាហំ វា ឧទកោឃំ វា អាគច្ឆន្តំ ទិស្វា អតិឧច្ចម្បិ រុក្ខំ អារោហិតុំ វដ្ដតិ។

៤៦. “ន, ភិក្ខវេ, ពុទ្ធវចនំ ឆន្ទសោ អារោបេតព្ពំ, យោ អារោបេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សកាយ និរុត្តិយា ពុទ្ធវចនំ បរិយាបុណិតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៨៥) វចនតោ វេទំ វិយ ពុទ្ធវចនំ សក្កដភាសាយ វាចនាមគ្គំ អារោចេតុំ ន វដ្ដតិ, សកាយ បន មាគធិកាយ និរុត្តិយា បរិយាបុណិតព្ពំ។

៤៧. “ន, ភិក្ខវេ, លោកាយតំ បរិយាបុណិតព្ពំ, យោ បរិយាបុណេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ(ចឧឡវ. ២៨៦) អាទិវចនតោ លោកាយតសង្ខាតំ “សព្ពំ ឧច្ឆិដ្ឋំ, សព្ពំ អនុច្ឆិដ្ឋំ, សេតោ កាកោ, កាឡោ ពកោ ឥមិនា ច ឥមិនា ច ការណេនា”តិ ឯវមាទិនិរត្ថកការណបដិសំយុត្តំ តិត្ថិយសត្ថំ នេវ បរិយាបុណិតព្ពំ, ន បរេសំ វាចេតព្ពំ។ ន ច តិរច្ឆានវិជ្ជា បរិយាបុណិតព្ពា, ន បរេសំ វាចេតព្ពា។

៤៨. “ន, ភិក្ខវេ, ខិបិតេ ‘ជីវា’តិ វត្តព្ពោ, យោ វទេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ អនុជានាមិ , ភិក្ខវេ, គិហីនំ ‘ជីវថ ភន្តេ’តិ វុច្ចមានេន ‘ចិរំ ជីវា’តិ វត្តុ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៨៨) វចនតោ ខិបិតេ “ជីវា”តិ ន វត្តព្ពំ, គិហិនា បន “ជីវថា”តិ វុច្ចមានេន “ចិរំ ជីវា”តិ វត្តុំ វដ្ដតិ។

៤៩. “ន, ភិក្ខវេ, លសុណំ ខាទិតព្ពំ, យោ ខាទេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អាពាធបច្ចយា លសុណំ ខាទិតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៨៩) វចនតោ អាពាធំ វិនា លសុណំ ខាទិតុំ ន វដ្ដតិ, សូបសម្បាកាទីសុ (បាចិ. អដ្ឋ. ៧៩៧) បក្ខិត្តំ បន វដ្ដតិ។ តញ្ហិ បច្ចមានេសុ មុគ្គសូបាទីសុ វា មច្ឆមំសវិកតិយា វា តេលេ វា ពទរសាឡវាទីសុ វា អម្ពិលសាកាទីសុ វា ឧត្តរិភង្គេសុ វា យត្ថ កត្ថចិ អន្តមសោ យាគុភត្តេបិ បក្ខិត្តំ វដ្ដតិ។

៥០. “ន, ភិក្ខវេ, អធោតេហិ បាទេហិ សេនាសនំ អក្កមិតព្ពំ, យោ អក្កមេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ៣២៤) វចនតោ អធោតេហិ បាទេហិ មញ្ចបីឋាទិសេនាសនំ បរិកម្មកតា វា ភូមិ ន អក្កមិតព្ពា។ “ន, ភិក្ខវេ, អល្លេហិ បាទេហិ សេនាសនំ អក្កមិតព្ពំ, យោ អក្កមេយ្យ អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ៣២៤) វចនតោ យេហិ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣២៤) អក្កន្តដ្ឋានេ ឧទកំ បញ្ញាយតិ, ឯវរូបេហិ អល្លបាទេហិ បរិភណ្ឌកតា ភូមិ វា សេនាសនំ វា ន អក្កមិតព្ពំ។ សចេ បន ឧទកសិនេហមត្តមេវ បញ្ញាយតិ, ន ឧទកំ, វដ្ដតិ។ បាទបុញ្ឆនី បន អល្លបាទេហិបិ អក្កមិតុំ វដ្ដតិយេវ។ “ន, ភិក្ខវេ, សឧបាហនេន សេនាសនំ អក្កមិតព្ពំ, យោ អក្កមេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ៣២៤) វចនតោ ធោតបាទេហិ អក្កមិតព្ពដ្ឋានំ សឧបាហនេន អក្កមិតុំ ន វដ្ដតិ។

“ន, ភិក្ខវេ, បរិកម្មកតាយ ភូមិយា និដ្ឋុភិតព្ពំ, យោ និដ្ឋុភេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ៣២៤) វចនតោ បរិកម្មកតាយ ភូមិយា ន និដ្ឋុភិតព្ពំ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ខេឡមល្លក”ន្តិ (ចូឡវ. ៣២៤) ឯវំ អនុញ្ញាតេ ខេឡមល្លកេ និដ្ឋុភិតព្ពំ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ចោឡកេន បលិវេឋេតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ៣២៤) វចនតោ សុធាភូមិយា វា បរិភណ្ឌភូមិយា វា មញ្ចបីឋំ និក្ខិបន្តេន សចេ តដ្ដិកា វា កដសារកោ វា នត្ថិ, ចោឡកេន មញ្ចបីឋានំ បាទា វេឋេតព្ពា, តស្មិំ អសតិ បណ្ណម្បិ អត្ថរិតុំ វដ្ដតិ, កិញ្ចិ អនត្ថរិត្វា ឋបេន្តស្ស បន ទុក្កដំ។ យទិ បន តត្ថ នេវាសិកា អនត្ថតាយ ភូមិយាបិ ឋបេន្តិ, អធោតបាទេហិបិ វឡញ្ជេន្តិ, តថេវ វឡញ្ជេតុំ វដ្ដតិ។

“ន , ភិក្ខវេ, បរិកម្មកតា ភិត្តិ អបស្សេតព្ពា, យោ អបស្សេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ៣២៤) វចនតោ បរិកម្មកតា ភិត្តិ សេតភិត្តិ វា ហោតុ ចិត្តកម្មកតា វា, ន អបស្សេតព្ពា។ ន កេវលញ្ច ភិត្តិមេវ, ទ្វារម្បិ វាតបានម្បិ អបស្សេនផលកម្បិ បាសាណត្ថម្ភម្បិ រុក្ខត្ថម្ភម្បិ ចីវរេន វា យេន កេនចិ អប្បដិច្ឆាទេត្វា អបស្សិតុំ ន លភតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ , បច្ចត្ថរិត្វា និបជ្ជិតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ៣២៥) វចនតោ បន ធោតបាទេហិ អក្កមិតព្ពំ, បរិភណ្ឌកតំ ភូមិំ វា ភូមត្ថរណំ សេនាសនំ វា សង្ឃិកមញ្ចបីឋំ វា អត្តនោ សន្តកេន បច្ចត្ថរណេន បច្ចត្ថរិត្វាវ និបជ្ជិតព្ពំ។ សចេ និទ្ទាយតោបិ បច្ចត្ថរណេ សង្កុដិតេ កោចិ សរីរាវយវោ មញ្ចំ វា បីឋំ វា ផុសតិ,

អាបត្តិយេវ, លោមេសុ បន ផុសន្តេសុ លោមគណនាយ អាបត្តិយោ។ បរិភោគសីសេន អបស្សយន្តស្សាបិ ឯសេវ នយោ។ ហត្ថតលបាទតលេហិ បន ផុសិតុំ អក្កមិតុំ វា វដ្ដតិ, មញ្ចំ វា បីឋំ វា ហរន្តស្ស កាយេ បដិហញ្ញតិ, អនាបត្តិ។

៥១. “ទសយិមេ, ភិក្ខវេ, អវន្ទិយា។ បុរេឧបសម្បន្នេន បច្ឆាឧបសម្បន្នោ អវន្ទិយោ, អនុបសម្បន្នោ អវន្ទិយោ, នានាសំវាសកោ វុឌ្ឍតរោ អធម្មវាទី អវន្ទិយោ, មាតុគាមោ អវន្ទិយោ, បណ្ឌកោ អវន្ទិយោ, បារិវាសិកោ អវន្ទិយោ, មូលាយបដិកស្សនារហោ អវន្ទិយោ, មានត្តារហោ អវន្ទិយោ, មានត្តចារិកោ អវន្ទិយោ, អព្ភានារហោ អវន្ទិយោ”តិ (ចូឡវ. ៣១២) វចនតោ ឥមេ ទស អវន្ទិយាតិ វេទិតព្ពា។

“បច្ឆាឧបសម្បន្នេន បុរេឧបសម្បន្នោ វន្ទិយោ, នានាសំវាសកោ វុឌ្ឍតរោ ធម្មវាទី វន្ទិយោ, តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វន្ទិយោ”តិ (ចូឡវ. ៣១២) – វចនតោ ឥមេ តយោ វន្ទិតព្ពា។

៥២. “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, តីណិ តូលានិ រុក្ខតូលំ លតាតូលំ បោដកីតូល”ន្តិ (ចូឡវ. ២៩៧) វចនតោ ឥមានិ តីណិ តូលានិ កប្បិយានិ។ តត្ថ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ២៩៧) **រុក្ខតូល**ន្តិ សិម្ពលិរុក្ខាទីនំ យេសំ កេសញ្ចិ រុក្ខានំ តូលំ។ **លតាតូល**ន្តិ ខីរវល្លិអាទីនំ យាសំ កាសញ្ចិ វល្លីនំ តូលំ។ **បោដកីតូល**ន្តិ បោដកីតិណាទីនំ យេសំ កេសញ្ចិ តិណជាតិកានំ អន្តមសោ ឧច្ឆុនឡាទីនម្បិ តូលំ។ ឯតេហិ តីហិ សព្ពភូតគាមា សង្គហិតា ហោន្តិ។ រុក្ខវល្លិតិណជាតិយោ ហិ មុញ្ចិត្វា អញ្ញោ ភូតគាមោ នាម នត្ថិ, តស្មា យស្ស កស្សចិ ភូតគាមស្ស តូលំ ពិម្ពោហនេ វដ្ដតិ។ ភិសី បន បាបុណិត្វា សព្ពមេតំ អកប្បិយតូលន្តិ វុច្ចតិ។ ន កេវលញ្ច ពិម្ពោហនេ ឯតំ តូលមេវ, ហំសមោរាទីនំ សព្ពសកុណានំ សីហាទីនំ សព្ពចតុប្បទានញ្ច លោមម្បិ វដ្ដតិ, បិយង្គុបុប្ផពកុលបុប្ផាទីនំ បន យំ កិញ្ចិ បុប្ផំ ន វដ្ដតិ។ តមាលបត្តំ សុទ្ធមេវ ន វដ្ដតិ, មិស្សកំ បន វដ្ដតិ, ភិសីនំ អនុញ្ញាតំ បញ្ចវិធំ ឧណ្ណាទិតូលម្បិ វដ្ដតិ។

៥៣. “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ភិសិយោ ឧណ្ណភិសី ចោឡភិសី វាកភិសី តិណភិសី បណ្ណភិសិ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៩៧) វចនតោ បញ្ចហិ ឧណ្ណាទីហិ បូរិតា បញ្ច ភិសិយោ អនុញ្ញាតា។ តូលគណនាយ ហិ ឯតាសំ គណនា វុត្តា។ តត្ថ ឧណ្ណគ្គហណេន ន កេវលំ ឯឡកលោមមេវ គហិតំ, បបេត្វា បន មនុស្សលោមំ យំ កិញ្ចិ កប្បិយាកប្បិយមំសជាតីនំ បក្ខិចតុប្បទានំ លោមំ សព្ពំ ឥធ ឧណ្ណគ្គហណេនេវ គហិតំ។ តស្មា ឆន្នំ ចីវរានំ ឆន្នំ អនុលោមចីវរានញ្ច អញ្ញតរេន ភិសិច្ឆវិំ កត្វា តំ សព្ពំ បក្ខិបិត្វា ភិសី កាតុំ វដ្ដតិ។ ឯឡកលោមានិ បន អបក្ខិបិត្វា កម្ពលមេវ ចតុគ្គុណំ បញ្ចគុណំ វា បក្ខិបិត្វា កតាបិ **ឧណ្ណភិសិ**សង្ខ្យមេវ គច្ឆតិ។

ចោឡភិសិអាទីសុ យំ កិញ្ចិ នវចោឡំ វា បុរាណចោឡំ វា សំហរិត្វា អន្តោ បក្ខិបិត្វា វា កតា ចោឡភិសិ។ យំ កិញ្ចិ វាកំ បក្ខិបិត្វា កតា **វាកភិសិ**។ យំ កិញ្ចិ តិណំ បក្ខិបិត្វា កតា **តិណភិសិ**។ អញ្ញត្រ សុទ្ធតមាលបត្តា យំ កិញ្ចិ បណ្ណំ បក្ខិបិត្វា កតា **បណ្ណភិសី**តិ វេទិតព្ពា។ តមាលបត្តំ បន អញ្ញេន មិស្សមេវ វដ្ដតិ។ សុទ្ធំ ន វដ្ដតិ។ យំ បនេតំ ឧណ្ណាទិបញ្ចវិធំ តូលំ ភិសិយំ វដ្ដតិ, តំ មសូរកេបិ វដ្ដតីតិ **កុរុន្ទិយំ** វុត្តំ។ ឯតេន មសូរកំ បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតីតិ សិទ្ធំ ហោតិ។ ភិសិយា បមាណនិយមោ នត្ថិ, មញ្ចភិសិ បីឋភិសិ ភូមត្ថរណភិសិ ចង្កមនភិសិ បាទបុញ្ឆនភិសីតិ ឯតាសំ អនុរូបតោ សល្លក្ខេត្វា អត្តនោ រុចិវសេន បមាណំ កាតព្ពំ។ ពិម្ពោហនំ បន បមាណយុត្តមេវ វដ្ដតិ។

៥៤. “ន, ភិក្ខវេ, អឌ្ឍកាយិកានិ ពិម្ពោហនានិ ធារេតព្ពានិ, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៩៧) យេសុ កដិតោ បដ្ឋាយ យាវ សីសំ ឧបទហន្តិ, តាទិសានិ ឧបឌ្ឍកាយប្បមាណានិ ពិម្ពោហនានិ បដិក្ខិបិត្វា “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សីសប្បមាណំ ពិម្ពោហន”ន្តិ (ចូឡវ. ២៩៧) សីសប្បមាណំ អនុញ្ញាតំ។ **សីសប្បមាណំ** នាម យស្ស វិត្ថារតោ តីសុ កណ្ណេសុ ទ្វិន្នំ កណ្ណានំ អន្តរំ មិនិយមានំ វិទត្ថិ ចេវ ចតុរង្គុលញ្ច ហោតិ, មជ្ឈដ្ឋានំ មុដ្ឋិរតនំ ហោតិ។ “ទីឃតោ បន ទិយឌ្ឍរតនំ វា ទ្វិរតនំ វា”តិ **កុរុន្ទិយំ** វុត្តំ។ អយំ សីសប្បមាណស្ស ឧក្កដ្ឋបរិច្ឆេទោ, ឥតោ ឧទ្ធំ ន វដ្ដតិ, ហេដ្ឋា វដ្ដតិ ។ អគិលានស្ស សីសូបធានញ្ច បាទូបធានញ្ចាតិ ទ្វយមេវ វដ្ដតិ, គិលានស្ស ពិម្ពោហនានិ សន្ថរិត្វា ឧបរិ បច្ចត្ថរណំ ទត្វា និបជ្ជិតុម្បិ វដ្ដតិ។ “យានិ បន ភិសីនំ អនុញ្ញាតានិ បញ្ច កប្បិយតូលានិ, តេហិ ពិម្ពោហនំ មហន្តម្បិ វដ្ដតី”តិ ផុស្សទេវត្ថេរោ អាហ។ វិនយធរឧបតិស្សត្ថេរោ បន “ពិម្ពោហនំ ករិស្សាមីតិ កប្បិយតូលំ វា អកប្បិយតូលំ វា បក្ខិបិត្វា ករោន្តស្ស បមាណមេវ វដ្ដតី”តិ អាហ។

៥៥. “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អាសន្ទិក”ន្តិ (ចូឡវ. ២៩៧) វចនតោ ចតុរស្សបីឋសង្ខាតោ អាសន្ទិកោ វដ្ដតិ, សោ ច “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ឧច្ចកម្បិ អាសន្ទិក”ន្តិ (ចូឡវ. ២៩៧) វចនតោ អដ្ឋង្គុលតោ ឧច្ចបាទកោបិ វដ្ដតិ។ ឯកតោភាគេន ទីឃបីឋមេវ ហិ អដ្ឋង្គុលតោ ឧច្ចបាទកំ ន វដ្ដតិ, តស្មា ចតុរស្សបីឋំ បមាណាតិក្កន្តម្បិ

វដ្តតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សត្តង្គ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៩៧) វចនតោ តីសុ ទិសាសុ អបស្សយំ កត្វា កតមញ្ចោបិ វដ្តតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ឧច្ចកម្បិ សត្តង្គ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៩៧) វចនតោ អយម្បិ បមាណាតិក្កន្តោ ច វដ្តតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ភទ្ទបីឋ”ន្តិអាទិនា (ចូឡវ. ២៩៧) បាឡិយំ អនុញ្ញាតំ វេត្តមយបីឋំ បិលោតិកាពទ្ធបីឋំ ទារុបដ្ដិកាយ ឧបរិ បាទេ ឋបេត្វា ភោជនផលកំ វិយ កតំ ឯឡកបាទបីឋំ អាមលកាការេន យោជិតំ ពហុបាទកំ អាមណ្ឌកវដ្ដិកបីឋំ បលាលបីឋំ ផលកបីឋញ្ច បាឡិយំ អនាគតញ្ច អញ្ញម្បិ យំ កិញ្ចិ ទារុមយបីឋំ វដ្តតិ។

“ន, ភិក្ខវេ, ឧច្ចេ មញ្ចេ សយិតព្ពំ, យោ សយេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៩៧) វចនតោ បមាណាតិក្កន្តេ មញ្ចេ សយន្តស្ស ទុក្កដំ, តំ បន ករោន្តស្ស ការាបេន្តស្ស ច ឆេទនកំ បាចិត្តិយំ។ អញ្ញេន កតំ បដិលភិត្វា បរិភុញ្ជន្តេន ឆិន្ទិត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ សចេ ន ឆិន្ទិតុកាមោ ហោតិ, ភូមិយំ និខនិត្វា បមាណំ ឧបរិ ទស្សេតិ, ឧត្តានកំ វា កត្វា បរិភុញ្ជតិ, ឧក្ខិបិត្វា តុលាសង្ឃាដេ ឋបេត្វា អដ្ដំ កត្វា បរិភុញ្ជតិ, វដ្តតិ។ “ន, ភិក្ខវេ, ឧច្ចា មញ្ចបដិបាទកា ធារេតព្ពា, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អដ្ឋង្គុលបរមំ មញ្ចបដិបាទក”ន្តិ (ចូឡវ. ២៩៧) វចនតោ មនុស្សានំ បមាណង្គុលេន អដ្ឋង្គុលបរមោវ មញ្ចបដិបាទកោ វដ្តតិ, តតោ ឧទ្ធំ ន វដ្តតិ។

៥៦. “ន , ភិក្ខវេ, ឧច្ចាសយនមហាសយនានិ ធារេតព្ពានិ, សេយ្យថិទំ, អាសន្ទិ បល្លង្កោ គោនកោ ចិត្តកោ បដិកា បដលិកា តូលិកា វិកតិកា ឧទ្ទលោមិ ឯកន្តលោមិ កដ្ដិស្សំ កោសេយ្យំ កុត្តកំ ហត្ថត្ថរំ អស្សត្ថរំ រថត្ថរំ អជិនបវេណី កទលិមិគបវរបច្ចត្ថរណំ សឧត្តរច្ឆទំ ឧភតោលោហិតកូបធានំ, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ២៥៤) វចនតោ ឧច្ចាសយនមហាសយនានិ ន វដ្តន្តិ។ តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៥៤) **ឧច្ចាសយនំ** នាម បមាណាតិក្កន្តំ មញ្ចំ។ **មហាសយនំ** នាម អកប្បិយត្ថរណំ។ អាសន្ទិអាទីសុ **អាសន្ទី**តិ បមាណាតិក្កន្តាសនំ។ **បល្លង្កោ**តិ បាទេសុ វាឡរូបានិ ឋបេត្វា កតោ។ **គោនកោ**តិ ទីឃលោមកោ មហាកោជវោ។ ចតុរង្គុលាធិកានិ កិរ តស្ស លោមានិ។ **ចិត្តកោ**តិ វានចិត្រឧណ្ណាមយត្ថរកោ។ **បដិកា**តិ ឧណ្ណាមយោ សេតត្ថរកោ។ **បដលិកា**តិ ឃនបុប្ផកោ ឧណ្ណាមយលោមត្ថរកោ, យោ “អាមលកបដោ”តិបិ វុច្ចតិ។ **តូលិកា**តិ បកតិតូលិកាយេវ។ **វិកតិកា**តិ សីហព្យគ្ឃាទិរូបវិចិត្រោ ឧណ្ណាមយត្ថរកោ។ **ឧទ្ទលោមី**តិ ឯកតោ ឧគ្គតលោមំ ឧណ្ណាមយត្ថរណំ។ **ឯកន្តលោមី**តិ ឧភតោ ឧគ្គតលោមំ ឧណ្ណាមយត្ថរណំ។ **កដ្ដិស្ស**ន្តិ រតនបរិសិព្ពិតំ កោសេយ្យកដ្ដិស្សមយំ បច្ចត្ថរណំ។ **កោសេយ្យ**ន្តិ រតនបរិសិព្ពិតំ កោសិយសុត្តមយំ បច្ចត្ថរណំ, សុទ្ធកោសេយ្យំ បន វដ្តតិ។

កុត្តកន្តិ សោឡសន្នំ នាដកិត្ថីនំ ឋត្វា នច្ចនយោគ្គំ ឧណ្ណាមយត្ថរណំ។ **ហត្ថត្ថរអស្សត្ថរា** ហត្ថិអស្សបិដ្ឋីសុ អត្ថរណកអត្ថរណា ឯវ។ រថត្ថរេបិ ឯសេវ នយោ។ **អជិនបវេណី**តិ អជិនចម្មេហិ មញ្ចប្បមាណេន សិព្ពិត្វា កតា បវេណី។ **កទលិមិគបវរបច្ចត្ថរណ**ន្តិ កទលិមិគចម្មំ នាម អត្ថិ, តេន កតំ បវរបច្ចត្ថរណន្តិ អត្ថោ។ តំ កិរ សេតវត្ថស្ស ឧបរិ កទលិមិគចម្មំ បត្ថរិត្វា សិព្ពិត្វា ករោន្តិ។ **សឧត្តរច្ឆទ**ន្តិ សហ ឧត្តរច្ឆទេន, ឧបរិពទ្ធេន រត្តវិតានេន សទ្ធិន្តិ អត្ថោ។ សេតវិតានម្បិ ហេដ្ឋា អកប្បិយបច្ចត្ថរណេ សតិ ន វដ្តតិ, អសតិ បន វដ្តតិ។ **ឧភតោលោហិតកូបធាន**ន្តិ សីសូបធានញ្ច បាទូបធានញ្ចាតិ មញ្ចស្ស ឧភតោលោហិតកូបធានំ, ឯតំ ន កប្បតិ។ យំ បន ឯកមេវ ឧបធានំ ឧភោសុ បស្សេសុ រត្តំ វា ហោតុ បទុមវណ្ណំ វា វិចិត្រំ វា, សចេ បមាណយុត្តំ, វដ្តតិ, មហាឧបធានំ បន បដិក្ខិត្តំ។ គោនកាទីនិ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣២០) សង្ឃិកវិហារេ វា បុគ្គលិកវិហារេ វា មញ្ចបីឋកេសុ អត្ថរិត្វា បរិភុញ្ជិតុំ ន វដ្តន្តិ, ធម្មាសនេ បន គិហិវិកតនីហារេន លព្ភន្តិ, តត្រាបិ និបជ្ជិតុំ ន វដ្តតិ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ឋបេត្វា តីណិ អាសន្ទឹ បល្លង្កំ តូលិកំ គិហិវិកតំ អភិនិសីទិតុំ, ន ត្វេវ អភិនិបជ្ជិតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ៣១៤) – វចនតោ អាសន្ទាទិត្តយំ ឋបេត្វា អវសេសេសុ គោនកាទីសុ គិហិវិកតេសុ ធម្មាសនេ វា ភត្តគ្គេ វា អន្តរឃរេ វា និសីទិតុំ វដ្តតិ, និបជ្ជិតុំ ន វដ្តតិ។ តូលោនទ្ធំ បន មញ្ចបីឋំ ភត្តគ្គេ អន្តរឃរេយេវ និសីទិតុំ វដ្តតិ, តត្ថាបិ និបជ្ជិតុំ វដ្តតិ។ តូលោនទ្ធំ បន មញ្ចបីឋំ ការាបេន្តស្សបិ ឧទ្ទាលនកំ បាចិត្តិយំ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ឱនទ្ធមញ្ចំ ឱនទ្ធបីឋ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៩៧) វចនតោ បន ចម្មាទីហិ ឱនទ្ធំ មញ្ចបីឋំ វដ្តតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បាវារំ។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, កោសេយ្យបាវារំ។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, កោជវំ។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, កម្ពល”ន្តិ (មហាវ. ៣៣៧-៣៣៨) – វចនតោ បាវារាទីនិ សង្ឃិកានិ វា ហោន្តុ បុគ្គលិកានិ វា, យថាសុខំ វិហារេ វា អន្តរឃរេ វា យត្ថ កត្ថចិ បរិភុញ្ជិតុំ វដ្តន្តិ។ កោជវំ បនេត្ថ បកតិកោជវមេវ វដ្តតិ, មហាបិដ្ឋិយកោជវំ ន វដ្តតិ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សព្ពំ បាសាទបរិភោគ”ន្តិ (ចូឡវ. ៣២០) វចនតោ សុវណ្ណរជតាទិវិចិត្រានិ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣២០) កវាដានិ មញ្ចបីឋានិ តាលវណ្ដានិ សុវណ្ណរជតឃោនិ បានីយឃដបានីយសរាវានិ, យំ កិញ្ចិ ចិត្តកម្មកតំ, សព្ពំ សេនាសនបរិភោគេ វដ្ដតិ។ “បាសាទស្ស ទាសិទាសំ ខេត្តវត្ថុំ គោមហឹសំ ទេមា”តិ វទន្តិ, បាដេក្កំ គហណកិច្ចំ នត្ថិ, បាសាទេ បដិគ្គហិតេ បដិគ្គហិតមេវ ហោតិ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ឯកបលាសិកំ ឧបាហនំ... ន, ភិក្ខវេ, ទិគុណា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន តិគុណា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន គុណង្គណូបាហនា ធារេតព្ពា... យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ២៤៥) – វចនតោ ឯកបដលាយេវ ឧបាហនា វដ្ដតិ, ទ្វិបដលា បន តិបដលា ន វដ្ដតិយេវ។ **គុណង្គណូបាហនា** (មហាវ. អដ្ឋ. ២៤៥) នាម ចតុបដលតោ បដ្ឋាយ វុច្ចតិ, សា បន មជ្ឈិមទេសេយេវ ន វដ្ដតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សព្ពបច្ចន្តិមេសុ ជនបទេសុ គុណង្គណូបាហន”ន្តិ (មហាវ. ២៥៩) – វចនតោ បច្ចន្តិមេសុ ជនបទេសុ គុណង្គណូបាហនា នវា វា ហោតុ បរិភុត្តា វា, វដ្ដតិ។ មជ្ឈិមទេសេ បន “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ឱមុក្កំ គុណង្គណូបាហនំ។ ន, ភិក្ខវេ, នវា គុណង្គណូបាហនា ធារេតព្ពា, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ២៤៧) វចនតោ បដិមុញ្ចិត្វា អបនីតា បរិភុត្តាយេវ គុណង្គណូបាហនា វដ្ដតិ, អបរិភុត្តា បដិក្ខិត្តាយេវ។ ឯកបដលា បន បរិភុត្តា វា ហោតុ អបរិភុត្តា វា, សព្ពត្ថ វដ្ដតិ។ ឯត្ថ ច មនុស្សចម្មំ ឋបេត្វា យេន កេនចិ ចម្មេន កតា ឧបាហនា វដ្ដតិ។ ឧបាហនកោសកសត្ថកកោសកកុញ្ចិកកោសកេសុបិ ឯសេវ នយោ។

“ន , ភិក្ខវេ, សព្ពនីលិកា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន សព្ពបីតិកា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន សព្ពលោហិតិកា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន សព្ពមញ្ជិដ្ឋិកា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន សព្ពកណ្ហា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន សព្ពមហារង្គរត្តា ឧបាហនា ធារេតព្ពា។ ន សព្ពមហានាមរត្តា ឧបាហនា ធារេតព្ពា, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ២៤៦) – វចនតោ សព្ពនីលិកាទិ ឧបាហនា ន វដ្ដតិ។ ឯត្ថ ច **នីលិកា** ឧមាបុប្ផវណ្ណា ហោតិ។ **បីតិកា** កណិការបុប្ផវណ្ណា... **លោហិតិកា** ជយសុមនបុប្ផវណ្ណា... **មញ្ជិដ្ឋិកា** មញ្ជិដ្ឋវណ្ណា ឯវ... **កណ្ហា** អទ្ទារិដ្ឋកវណ្ណា... **មហារង្គរត្តា** សតបទិបិដ្ឋិវណ្ណា... **មហានាមរត្តា** សម្ភិន្នវណ្ណា ហោតិ បណ្ឌុបលាសវណ្ណា។ **កុរុន្ទិយំ** បន “បទុមបុប្ផវណ្ណា”តិ វុត្តំ។ ឯតាសុ យំ កិញ្ចិ លភិត្វា រជនំ ចោឡកេន បុញ្ឆិត្វា វណ្ណំ ភិន្ទិត្វា ធារេតុំ វដ្ដតិ, អប្បមត្តកេបិ ភិន្នេ វដ្ដតិយេវ។

“ន, ភិក្ខវេ, នីលកវទ្ធិកា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន បីតកវទ្ធិកា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន លោហិតកវទ្ធិកា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន មញ្ជិដ្ឋិកវទ្ធិកា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន កណ្ហវទ្ធិកា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន មហារង្គរត្តវទ្ធិកា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន មហានាមរត្តវទ្ធិកា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ២៤៦) – វចនតោ យាសំ វទ្ធាយេវ នីលាទិវណ្ណា ហោន្តិ, តាបិ ន វដ្ដន្តិ, វណ្ណភេទំ បន កត្វា ធារេតុំ វដ្ដតិ។

“ន, ភិក្ខវេ, ខល្លកពទ្ធា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន បុដពទ្ធា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន បាលិគុណ្ឋិមា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន តូលបុណ្ណិកា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន តិត្តិរបត្តិកា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន មេណ្ឌវិសាណវទ្ធិកា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន អជវិសាណវទ្ធិកា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន វិច្ឆិកាឡិកា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន មោរបិញ្ឆបរិសិព្ពិតា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន ចិត្រា ឧបាហនា ធារេតព្ពា, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ២៤៦) – វចនតោ ខល្លកពទ្ធាទិ ឧបាហនាបិ ន វដ្ដតិ។ តត្ថ **ខល្លកពទ្ធា**តិ បណ្ហិបិធានត្ថំ តលេ ខល្លកំ ពន្ធិត្វា កតា។ **បុដពទ្ធា**តិ យោនកឧបាហនា វុច្ចតិ, យា យាវ ជង្ឃតោ សព្ពបាទំ បដិច្ឆាទេតិ។ **បាលិគុណ្ឋិមា**តិ បលិគុណ្ឋិត្វា កតា, ឧបរិ បាទមត្តមេវ បដិច្ឆាទេតិ, ន ជង្ឃំ។ **តូលបុណ្ណិកា**តិ តូលបិចុនា បូរេត្វា កតា។ **តិត្តិរបត្តិកា**តិ តិត្តិរបត្តសទិសា វិចិត្រពទ្ធា។ **មេណ្ឌវិសាណវទ្ធិកា**តិ កណ្ណិកដ្ឋានេ មេណ្ឌកសិង្គសណ្ឋានេ វទ្ធេ យោជេត្វា កតា។ **អជវិសាណវទ្ធិកា**ទីសុបិ ឯសេវ នយោ, **វិច្ឆិកាឡិកា**បិ តត្ថេវ វិច្ឆិកនង្គុដ្ឋសណ្ឋានេ វទ្ធេ យោជេត្វា កតា។ **មោរបិញ្ឆបរិសិព្ពិតា**តិ តលេសុ វា វទ្ធេសុ វា មោរបិញ្ឆេហិ សុត្តកសទិសេហិ បរិសិព្ពិតា។ **ចិត្រា**តិ វិចិត្រា។ ឯតាសុ យំ កិញ្ចិ លភិត្វា សចេ តានិ ខល្លកាទីនិ អបនេត្វា សក្កា ហោន្តិ វឡញ្ជិតុំ, វឡញ្ជេតព្ពា។ តេសុ បន សតិ វឡញ្ជន្តស្ស ទុក្កដំ។

“ន, ភិក្ខវេ, សីហចម្មបរិក្ខដា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន ព្យគ្ឃចម្មបរិក្ខដា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន ទីបិចម្មបរិក្ខដា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន អជិនចម្មបរិក្ខដា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន ឧទ្ទចម្មបរិក្ខដា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន មជ្ជារចម្មបរិក្ខដា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន កាឡកចម្មបរិក្ខដា ឧបាហនា ធារេតព្ពា... ន លុវកចម្មបរិក្ខដា ឧបាហនា ធារេតព្ពា, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ២៤៦) – វចនតោ សីហចម្មាទិបរិក្ខដាបិ ឧបាហនា ន វដ្ដតិ។ តត្ថ **សីហចម្មបរិក្ខដា** នាម បរិយន្តេសុ ចីវរេ អនុវាតំ វិយ

សីហចម្មំ យោជេត្វា កតា។ ឯស នយោ សព្ពត្ថ។ **លុវកចម្មបរិក្ខដា**តិ បក្ខិពិឡាលចម្មបរិក្ខដា។ ឯតាសុបិ យា កាចិ តំ ចម្មំ អបនេត្វា ធារេតព្ពា។

“ន, ភិក្ខវេ, កដ្ឋបាទុកា ធារេតព្ពា... ន តាលបត្តបាទុកា... ន វេឡុបត្តបាទុកា, ន តិណបាទុកា... ន មុញ្ជបាទុកា, ន បព្ពជបាទុកា... ន ហិន្តាលបាទុកា, ន កមលបាទុកា... ន កម្ពលបាទុកា... ន សោវណ្ណបាទុកា... ន រូបិយមយា បាទុកា... ន មណិមយា... ន វេឡុរិយមយា... ន ផលិកមយា ... ន កំសមយា... ន កាចមយា... ន តិបុមយា... ន សីសមយា... ន តម្ពលោហមយា... ន កាចិ សង្កមនីយា បាទុកា ធារេតព្ពា, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ២៥០-២៥១) – វចនតោ យេន កេនចិ តិណេន វា អញ្ញេន វា កតា យា កាចិ សង្កមនីយា បាទុកា ន ធារេតព្ពា។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, តិស្សោ បាទុកា ធុវដ្ឋានិយា អសង្កមនីយាយោ, វច្ចបាទុកំ បស្សាវបាទុកំ អាចមនបាទុក”ន្តិ (មហាវ. ២៥១) – វចនតោ បន ភូមិយំ សុប្បតិដ្ឋិតា និច្ចលា អសំហារិយា វច្ចបាទុកាទី តិស្សោ បាទុកា បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដន្តិ។

“ន, ភិក្ខវេ, សឧបាហនេន គាមោ បវិសិតព្ពោ, យោ បវិសេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ២៥៩) វចនតោ សឧបាហនេន គាមោ ន បវិសិតព្ពោ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, គិលានេន ភិក្ខុនា សឧបាហនេន គាមំ បវិសិតុ”ន្តិ (មហាវ. ២៥៦) វចនតោ បន យស្ស បាទា វា ផាលិតា បាទខីលា វា អាពាធោ បាទា វា ទុក្ខា ហោន្តិ, យោ ន សក្កោតិ អនុបាហនោ គាមំ បវិសិតុំ, ឯវរូបេន គិលានេន សឧបាហនេន គាមំ បវិសិតុំ វដ្ដតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អជ្ឈារាមេ ឧបាហនំ ធារេតុំ ឧក្កំ បទីបំ កត្តរទណ្ឌ”ន្តិ (មហាវ. ២៤៩) វចនតោ អជ្ឈារាមេ អគិលានស្សបិ ឧបាហនំ ធារេតុំ វដ្ដតិ។

“ន, ភិក្ខវេ, អាចរិយេសុ អាចរិយមត្តេសុ ឧបជ្ឈាយេសុ ឧបជ្ឈាយមត្តេសុ អនុបាហនេសុ ចង្កមមានេសុ សឧបាហនេន ចង្កមិតព្ពំ, យោ ចង្កមេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ២៤៨) – វចនតោ អាចរិយាទីសុ អនុបាហនេសុ ចង្កមន្តេសុ សឧបាហនេន ន ចង្កមិតព្ពំ។ ឯត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៤៨) ច បព្ពជ្ជាចរិយោ ឧបសម្បទាចរិយោ និស្សយាចរិយោ ឧទ្ទេសាចរិយោតិ ឥមេ ចត្តារោបិ ឥធ **អាចរិយា** ឯវ។ អវស្សិកស្ស ឆព្ពស្សោ អាចរិយមត្តោ។ សោ ហិ ចតុវស្សកាលេ តំ និស្សាយ វច្ឆតិ។ ឯវំ ឯកវស្សស្ស សត្តវស្សោ, ទុវស្សស្ស អដ្ឋវស្សោ, តិវស្សស្ស នវវស្សោ, ចតុវស្សស្ស ទសវស្សោតិ ឥមេបិ **អាចរិយមត្តា** ឯវ។ ឧបជ្ឈាយស្ស សន្ទិដ្ឋសម្ភត្តា បន សហាយភិក្ខូ, យេ វា បន កេចិ ទសវស្សេហិ មហន្តតរា, តេ សព្ពេបិ **ឧបជ្ឈាយមត្តា** នាម។ ឯត្តកេសុ ភិក្ខូសុ អនុបាហនេសុ ចង្កមន្តេសុ សឧបាហនស្ស ចង្កមតោ អាបត្តិ។

“ន , ភិក្ខវេ, មហាចម្មានិ ធារេតព្ពានិ សីហចម្មំ ព្យគ្ឃចម្មំ ទីបិចម្មំ, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស”។ “ន, ភិក្ខវេ, គោចម្មំ ធារេតព្ពំ, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស”។ “ន, ភិក្ខវេ, កិញ្ចិ ចម្មំ ធារេតព្ពំ, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ២៥៥) – វចនតោ មជ្ឈិមទេសេ សីហចម្មាទិ យំ កិញ្ចិ ចម្មំ គហេត្វា បរិហរិតុំ ន វដ្ដតិ។ សីហចម្មាទីនញ្ច បរិហរណេយេវ បដិក្ខេបោ កតោ។ ភូមត្ថរណវសេន បន អញ្ញត្ថ អនីហរន្តេន យំ កិញ្ចិ ចម្មំ បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សព្ពបច្ចន្តិមេសុ ជនបទេសុ ចម្មានិ អត្ថរណានិ ឯឡកចម្មំ អជចម្មំ មិគចម្ម”ន្តិ (មហាវ. ២៥៩) វចនតោ បន បច្ចន្តិមេសុ ជនបទេសុ យំ កិញ្ចិ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៥៩) ឯឡកចម្មញ្ច អជចម្មញ្ច អត្ថរិត្វា និបជ្ជិតុំ វា និសីទិតុំ វា វដ្ដតិ។ មិគចម្មេ ឯណិមិគោ វាតមិគោ បសទមិគោ កុរុង្គមិគោ មិគមាតុកោ រោហិតមិគោតិ ឯតេសំយេវ ចម្មានិ វដ្ដន្តិ, អញ្ញេសំ បន –

> មក្កដោ កាឡសីហោ ច, សរភោ កទលីមិគោ;
> យេ ច វាឡមិគា កេចិ, តេសំ ចម្មំ ន វដ្ដតិ។

តត្ថ **វាឡមិគា**តិ សីហព្យគ្ឃអច្ឆតរច្ឆា។ ន កេវលញ្ច ឯតេយេវ, យេសំ វា បន ចម្មំ វដ្ដតីតិ វុត្តំ, តេ ឋបេត្វា អវសេសា អន្តមសោ គោមហឹសសសពិឡារាទយោបិ សព្ពេ ឥមស្មឹ អត្ថេ “វាឡមិគា”ត្វេវ វេទិតព្ពា។ ឯតេសញ្ហិ សព្ពេសំ បន ចម្មំ ន វដ្ដតិ។

“ន, ភិក្ខវេ, យានេន យាយិតព្ពំ, យោ យាយេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, គិលានស្ស យាន”ន្តិ (មហាវ. ២៥៣) វចនតោ អគិលានេន ភិក្ខុនា យានេន ន គន្តព្ពំ។ កតរំ បន យានំ កប្បតិ, កតរំ ន កប្បតីតិ? “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បុរិសយុត្តំ ហត្ថវដ្ដកំ។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សិវិកំ បាដង្កិ”ន្តិ (មហាវ. ២៥៣)

វចនតោ បុរិសយុត្តំ ហត្ថវដ្ដកំ សិវិកា បាដង្កី ច វដ្ដតិ។ ឯត្ថ ច បុរិសយុត្តំ ឥត្ថិសារថិ វា ហោតុ បុរិសសារថិ វា, វដ្ដតិ, ធេនុយុត្តំ បន ន វដ្ដតិ។ ហត្ថវដ្ដកំ បន ឥត្ថិយោ វា វដ្ដេន្តុ បុរិសា វា, វដ្ដតិយេវ។

៥៧. “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អហតានំ ទុស្សានំ អហតកប្បានំ ទិគុណំ សង្ឃាដឹ ឯកច្ចិយំ ឧត្តរាសង្គំ ឯកច្ចិយំ អន្តរវាសកំ, ឧតុទ្ធដានំ ទុស្សានំ ចតុគ្គុណំ សង្ឃាដឹ ទិគុណំ ឧត្តរាសង្គំ ទិគុណំ អន្តរវាសកំ, បំសុកូលេ យាវទត្ថំ, បាបណិកេ ឧស្សាហោ ករណីយោ”តិ (មហាវ. ៣៤៨) វចនតោ អធោតានំ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣៤៨) ឯកវារំ ធោតានញ្ច វត្ថានំ ទុបដ្ដា សង្ឃាដិ កាតព្ពា, ឧត្តរាសង្គោ អន្តរវាសកោ ច ឯកបដ្ដោ កាតព្ពោ។ ឧតុទ្ធដានំ បន ហតវត្ថានំ បិលោតិកានំ សង្ឃាដិ ចតុគ្គុណា កាតព្ពា, ឧត្តរាសង្គោ អន្តរវាសកោ ច ទុបដ្ដោ កាតព្ពោ, បំសុកូលេ បន យថារុចិ កាតព្ពំ។ អន្តរាបណតោ បតិតបិលោតិកចីវរេបិ ឧស្សាហោ ករណីយោ, បរិយេសនា កាតព្ពា, បរិច្ឆេទោ បន នត្ថិ, បដ្ដសតម្បិ វដ្ដតិ។ សព្ពមិទំ សាទិយន្តស្ស ភិក្ខុនោ វុត្តំ។ តីសុ បន ចីវរេសុ ទ្វេ វា ឯកំ វា ឆិន្ទិត្វា កាតព្ពំ។ សចេ នប្បហោតិ, អាគន្តុកបត្តំ ទាតព្ពំ។ អាគន្តុកបត្តញ្ហិ អប្បហោនកេ អនុញ្ញាតំ។ វុត្តញ្ហេតំ –

> “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ទ្វេ ឆិន្នកានិ ឯកំ អច្ឆិន្នកន្តិ។ ទ្វេ ឆិន្នកានិ ឯកំ អច្ឆិន្នកំ នប្បហោតិ។ ភគវតោ ឯតមត្ថំ អារោចេសុំ។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ទ្វេ អច្ឆិន្នកានិ ឯកំ ឆិន្នកន្តិ។ ទ្វេ អច្ឆិន្នកានិ ឯកំ ឆិន្នកំ នប្បហោតិ។ ភគវតោ ឯតមត្ថំ អារោចេសុំ។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អន្វាធិកម្បិ អារោបេតុំ។ ន ច, ភិក្ខវេ, សព្ពំ អច្ឆិន្នកំ ធារេតព្ពំ, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ៣៦០)។

តស្មា សចេ បហោតិ អាគន្តុកបត្តំ, ន វដ្ដតិ, ឆិន្ទិតព្ពមេវ។

“ន, ភិក្ខវេ, បោត្ថកោ និវាសេតព្ពោ, យោ និវាសេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ ន, ភិក្ខវេ, សព្ពនីលកានិ ចីវរានិ ធារេតព្ពានិ… ន សព្ពបីតកានិ… ន សព្ពលោហិតកានិ… ន សព្ពមញ្ជិដ្ឋកានិ… ន សព្ពកណ្ហានិ… ន សព្ពមហារង្គរត្តានិ… ន សព្ពមហានាមរត្តានិ… ន អច្ឆិន្នទសានិ… ន ទីឃទសានិ… ន បុប្ផទសានិ… ន ផលទសានិ ចីវរានិ ធារេតព្ពានិ… ន កញ្ចុកំ… ន តិរីដកំ… ន វេឋនំ ធារេតព្ពំ, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ៣៧១-៣៧២) – វចនតោ បោត្ថកាទីនិ ន ធារេតព្ពានិ។ តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣៧១-៣៧២) **បោត្ថកោ**តិ មកចិមយោ វុច្ចតិ, អក្កទុស្សកទលិទុស្សឯរកទុស្សានិបិ បោត្ថកគតិកានេវ។ **សព្ពនីលកា**ទីនិ រជនំ ធោវិត្វា បុន រជិត្វា ធារេតព្ពានិ។ ន សក្កា ចេ ហោន្តិ ធោវិតុំ, បច្ចត្ថរណានិ វា កាតព្ពានិ។ តិបដ្ដចីវរស្ស វា មជ្ឈេ ទាតព្ពានិ។ តេសំ វណ្ណនានត្តំ ឧបាហនាសុ វុត្តនយមេវ។ **អច្ឆិន្នទសទីឃទសានិ** ទសា ឆិន្ទិត្វា ធារេតព្ពានិ។ **កញ្ចុកំ** លភិត្វា ផាលេត្វា រជិត្វា បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ **វេឋនេ**បិ ឯសេវ នយោ។ **តិរីដកំ** បន រុក្ខច្ឆល្លិមយំ, តំ បាទបុញ្ឆនី កាតុំ វដ្ដតិ។

៥៨. “ន, ភិក្ខវេ, អធម្មកម្មំ កាតព្ពំ, យោ ករេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អធម្មកម្មេ កយិរមានេ បដិក្កោសិតុ”ន្តិ (មហាវ. ១៥៤) វចនតោ អធម្មកម្មំ ន កាតព្ពំ, កយិរមានញ្ច និវារេតព្ពំ។ និវារេន្តេហិ ច “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ចតូហិ បញ្ចហិ បដិក្កោសិតុំ, ទ្វីហិ តីហិ ទិដ្ឋឹ អាវិកាតុំ, ឯកេន អធិដ្ឋាតុំ ‘ន មេតំ ខមតី’តិ (មហាវ. ១៥៤) វចនតោ យត្ថ និវារេន្តស្ស ភិក្ខុនោ ឧបទ្ទវំ ករោន្តិ, តត្ថ ឯកកេន ន និវារេតព្ពំ។ សចេ ចត្តារោ បញ្ច វា ហោន្តិ, និវារេតព្ពំ។ សចេ បន ទ្វេ វា តយោ វា ហោន្តិ, “អធម្មកម្មំ ឥទំ, ន មេតំ ខមតី”តិ ឯវំ អញ្ញស្ស សន្តិកេ អត្តនោ ទិដ្ឋិ អាវិកាតព្ពា។ សចេ ឯកោវ ហោតិ, “ន មេតំ ខមតី”តិ អធិដ្ឋាតព្ពំ។ សព្ពញ្ចេតំ តេសំ អនុបទ្ទវត្ថាយ វុត្តំ។

៥៩. “ន, ភិក្ខវេ, អនោកាសកតោ ភិក្ខុ អាបត្តិយា ចោទេតព្ពោ, យោ ចោទេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ១៥៣) វចនតោ ចោទេន្តេន “ករោតុ មេ អាយស្មា ឱកាសំ, អហំ តំ វត្តុកាមោ”តិ ឯវំ ឱកាសំ ការាបេត្វា ចោទេតព្ពោ។ អធិប្បាយភេទោ បនេត្ថ វេទិតព្ពោ (មហាវ. អដ្ឋ. ២.៣៨៩)។ អយញ្ហិ អធិប្បាយោ នាម ចាវនាធិប្បាយោ អក្កោសាធិប្បាយោ កម្មាធិប្បាយោ វុដ្ឋានាធិប្បាយោ ឧបោសថបវារណដ្ឋបនាធិប្បាយោ អនុវិជ្ជនាធិប្បាយោ ធម្មកថាធិប្បាយោតិ អនេកវិធោ។ តត្ថ បុរិមេសុ ចតូសុ អធិប្បាយេសុ ឱកាសំ អការាបេន្តស្ស ទុក្កដំ, ឱកាសំ ការាបេត្វាបិ សម្មុខា អមូលកេន បារាជិកេន ចោទេន្តស្ស សង្ឃាទិសេសោ, អមូលកេន សង្ឃាទិសេសេន ចោទេន្តស្ស បាចិត្តិយំ, អមូលិកាយ អាចារវិបត្តិយា ចោទេន្តស្ស ទុក្កដំ, អក្កោសាធិប្បាយេន វទន្តស្ស បាចិត្តិយំ។ អសម្មុខា បន សត្តហិបិ អាបត្តិក្ខន្ធេហិ វទន្តស្ស ទុក្កដំ, អសម្មុខា ឯវ សត្តវិធម្បិ កម្មំ ករោន្តស្ស ទុក្កដមេវ។ **កុរុន្ទិយំ** បន “វុដ្ឋានាធិប្បាយេន ‘ត្វំ ឥមំ នាម អាបត្តឹ អាបន្នោ, តំ បដិករោហី’តិ វទន្តស្ស ឱកាសកិច្ចំ នត្ថី”តិ វុត្តំ។ ឧបោសថបវារណំ ឋបេន្តស្សបិ ឱកាសកម្មំ នត្ថិ, ឋបនខេត្តំ

បន ជានិតព្ពំ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អជ្ជុបោសថោ បន្នរសោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឧបោសថំ ករេ”តិ។

ឯតស្មិញ្ហិ **រេ**-ការេ អនតិក្កន្តេយេវ ឋបេតុំ លព្ភតិ, តតោ បរំ បន **យ្យ**-ការេ បត្តេ ន លព្ភតិ។ ឯស នយោ បវារណាយ។

អនុវិជ្ជកស្សបិ ឱសដេ វត្ថុស្មិំ “អត្ថេតំ តវា”តិ អនុវិជ្ជនាធិប្បាយេន វទន្តស្ស ឱកាសកម្មំ នត្ថិ។ ធម្មកថិកស្សាបិ ធម្មាសនេ និសីទិត្វា “យោ ឥទញ្ចិទញ្ច ករោតិ, អយំ ភិក្ខុ អស្សមណោ”តិអាទិនា នយេន អនោទិស្ស ធម្មំ កថេន្តស្ស ឱកាសកម្មំ នត្ថិ។ សចេ បន ឱទិស្ស និយមេត្វា “អសុកោ ច អសុកោ ច អស្សមណោ អនុបាសកោ”តិ កថេតិ, ធម្មាសនតោ ឱរោហិត្វា អាបត្តិំ ទេសេត្វា គន្តព្ពំ។ “ន, ភិក្ខវេ, សុទ្ធានំ ភិក្ខូនំ អនាបត្តិកានំ អវត្ថុស្មិំ អការណេ ឱកាសោ ការាបេតព្ពោ, យោ ការាបេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ១៥៣) វចនតោ សុទ្ធានំ ភិក្ខូនំ អការណេ វត្ថុស្មិំ ឱកាសោ ន ការេតព្ពោ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បុគ្គលំ តុលយិត្វា ឱកាសំ កាតុ”ន្តិ (មហាវ. ១៥៣) វចនតោ “ភូតមេវ នុ ខោ អាបត្តិំ វទតិ, អភូត”ន្តិ ឯវំ ឧបបរិក្ខិត្វា ឱកាសោ កាតព្ពោ។

៦០. “ន, ភិក្ខវេ, សទ្ធាទេយ្យំ វិនិបាតេតព្ពំ, យោ វិនិបាតេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ៣៦១) វចនតោ សទ្ធាទេយ្យំ ន វិនិបាតេតព្ពំ។ ឋបេត្វា មាតាបិតរោ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣៦១) សេសញាតីនំ ទេន្តោបិ វិនិបាតេតិយេវ, មាតាបិតរោ បន រជ្ជេ ឋិតាបិ បត្ថយន្តិ, ទាតព្ពំ។

៦១. “ន , ភិក្ខវេ, សន្តរុត្តរេន គាមោ បវិសិតព្ពោ, យោ បវិសេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ៣៦២) វចនតោ សន្តរុត្តរេន គាមោ ន បវិសិតព្ពោ។

៦២. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, បច្ចយា សង្ឃាដិយា និក្ខេបាយ។ គិលានោ វា ហោតិ, វស្សិកសង្កេតំ វា ហោតិ, នទីបារគតំ វា ហោតិ, អគ្គឡគុត្តិវិហារោ វា ហោតិ, អត្ថតកឋិនំ វា ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច បច្ចយា សង្ឃាដិយា និក្ខេបាយា”តិ (មហាវ. ៣៦២) – វចនតោ បន គហេត្វា គន្តុំ អសមត្ថោ គិលានោ វា ហោតិ, វស្សិកសង្កេតាទីសុ វា អញ្ញតរំ ការណំ, ឯវរូបេសុ បច្ចយេសុ សង្ឃាដិំ អគ្គឡគុត្តិវិហារេ ឋបេត្វា សន្តរុត្តរេន គន្តុំ វដ្ដតិ។ សព្ពេស្វេវ ហិ ឯតេសុ គិលានវស្សិកសង្កេតនទីបារគមនអត្ថតកឋិនភាវេសុ អគ្គឡគុត្តិយេវ បមាណំ, គុត្តេ ឯវ វិហារេ និក្ខិបិត្វា ពហិ គន្តុំ វដ្តតិ, នាគុត្តេ។ អារញ្ញកស្ស បន វិហារោ ន សុគុត្តោ ហោតិ, តេន ភណ្ឌុក្ខលិកាយ បក្ខិបិត្វា បាសាណសុសិររុក្ខសុសិរាទីសុ សុបដិច្ឆន្នេសុ ឋបេត្វា គន្តព្ពំ។ ឧត្តរាសង្គអន្តរវាសកានំ និក្ខេបេបិ ឥមេយេវ បញ្ច បច្ចយា វេទិតព្ពា។

៦៣. “ន, ភិក្ខវេ, សម្ពាធស្ស សាមន្តា ទ្វង្គុលា សត្ថកម្មំ វា វត្ថិកម្មំ វា ការាបេតព្ពំ, យោ ការាបេយ្យ, អាបត្តិ ថុល្លច្ចយស្សា”តិ (មហាវ. ២៧៩) វចនតោ យថាបរិច្ឆិន្នេ ឱកាសេ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៧៩) យេន កេនចិ សត្ថេន វា សូចិយា វា កណ្ដកេន វា សត្តិកាយ វា បាសាណសក្ខលិកាយ វា នខេន វា ឆិន្ទនំ វា ផាលនំ វា វិជ្ឈនំ វា លេខនំ វា ន កាតព្ពំ, សព្ពញ្ហេតំ សត្ថកម្មមេវ ហោតិ។ យេន កេនចិ បន ចម្មេន វា វត្ថេន វា វត្ថិបីឡនម្បិ ន កាតព្ពំ, សព្ពញ្ហេតំ វត្ថិកម្មមេវ ហោតិ។ ឯត្ថ ច **“សម្ពាធស្ស សាមន្តា ទ្វង្គុលា”**តិ ឥទំ សត្ថកម្មំយេវ សន្ធាយ វុត្តំ, វត្ថិកម្មំ បន សម្ពាធេយេវ បដិក្ខិត្តំ។ តត្ថ បន ខារំ វា ទាតុំ យេន កេនចិ រជ្ជុកេន វា ពន្ធិតុំ វដ្ដតិ, យទិ តេន ឆិជ្ជតិ, សុច្ឆិន្នំ។ អណ្ឌវុឌ្ឍិរោគេបិ សត្ថកម្មំ ន វដ្ដតិ, តស្មា “អណ្ឌំ ផាលេត្វា ពីជានិ ឧទ្ធរិត្វា អរោគំ ករិស្សាមី”តិ ន កាតព្ពំ, អគ្គិតាបនភេសជ្ជលេបនេសុ បន បដិក្ខេបោ នត្ថិ។ វច្ចមគ្គេ ភេសជ្ជមក្ខិតា អាទានវដ្ដិ វា វេឡុនាឡិកា វា វដ្ដតិ, យាយ ខារកម្មំ វា ករោន្តិ, តេលំ វា បវេសេន្តិ។

៦៤. “ន, ភិក្ខវេ, នហាបិតបុព្ពេន ខុរភណ្ឌំ បរិហរិតព្ពំ, យោ បរិហរេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ៣០៣) វចនតោ នហាបិតបុព្ពេន (មហាវ. អដ្ឋ. ៣០៣) ខុរភណ្ឌំ គហេត្វា បរិហរិតុំ ន វដ្ដតិ, អញ្ញស្ស សន្តកេន បន កេសេ ឆេទេតុំ វដ្ដតិ។ សចេ វេតនំ គហេត្វា ឆិន្ទតិ, ន វដ្ដតិ។ យោ អនហាបិតបុព្ពោ, តស្សេវ បរិហរិតុំ វដ្ដតិ, តំ វា អញ្ញំ វា គហេត្វា កេសេ ឆេទេតុម្បិ វដ្ដតិ។

៦៥. “សង្ឃិកានិ , ភិក្ខវេ, ពីជានិ បុគ្គលិកាយ ភូមិយា រោបិតានិ ភាគំ ទត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពានិ។ បុគ្គលិកានិ ពីជានិ សង្ឃិកាយ ភូមិយា រោបិតានិ ភាគំ ទត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពានី”តិ (មហាវ. ៣០៤) – វចនតោ បុគ្គលិកាយ ភូមិយា សង្ឃិកេសុ ពីជេសុ រោបិតេសុ សង្ឃិកាយ ភូមិយា វា បុគ្គលិកេសុ ពីជេសុ រោបិតេសុ ទសមភាគំ ទត្វា

បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ ឥទំ កិរ ជម្ពុទីបេ បោរាណកចារិត្តំ, តស្មា ទស កោដ្ឋាសេ កត្វា ឯកោ កោដ្ឋាសោ ភូមិសាមិកានំ ទាតព្ពោ។

៦៦. “សន្តិ, ភិក្ខវេ, មគ្គា កន្តារា អប្បោទកា អប្បភក្ខា, ន សុករា អបាថេយ្យេន គន្តុំ។ អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, បាថេយ្យំ បរិយេសិតុំ។ តណ្ឌុលោ តណ្ឌុលត្ថិកេន, មុគ្គោ មុគ្គត្ថិកេន, មាសោ មាសត្ថិកេន, លោណំ លោណត្ថិកេន, គុឡោ គុឡត្ថិកេន, តេលំ តេលត្ថិកេន, សប្បិ សប្បិត្ថិកេនា”តិ (មហាវ. ២៩៩) – វចនតោ តាទិសំ កន្តារំ និត្ថរន្តេន បាថេយ្យំ បរិយេសិតុំ វដ្ដតិ។ កថំ បន បរិយេសិតព្ពន្តិ? សចេ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៩៦) កេចិសយមេវ ញត្វា ទេន្តិ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ ទេន្តិ, ញាតិបវារិតដ្ឋានតោ វា ភិក្ខាចារវត្តេន វា បរិយេសិតព្ពំ។ តថា អលភន្តេន អញ្ញាតិកអប្បវារិតដ្ឋានតោ យាចិត្វាបិ គហេតព្ពំ។ ឯកទិវសេន គមនីយេ មគ្គេ ឯកភត្តត្ថាយ បរិយេសិតព្ពំ។ ទីឃេ អទ្ធានេ យត្តកេន កន្តារំ និត្ថរតិ, តត្តកំ បរិយេសិតព្ពំ។

៦៧. “យំ, ភិក្ខវេ, មយា ‘ឥទំ ន កប្បតី’តិ អប្បដិក្ខិត្តំ, តញ្ចេ អកប្បិយំ អនុលោមេតិ, កប្បិយំ បដិពាហតិ, តំ វោ ន កប្បតិ។ យំ, ភិក្ខវេ, មយា ‘ឥទំ ន កប្បតី’តិ អប្បដិក្ខិត្តំ, តញ្ចេ កប្បិយំ អនុលោមេតិ, អកប្បិយំ បដិពាហតិ, តំ វោ កប្បតិ។ យំ, ភិក្ខវេ, មយា ‘ឥទំ កប្បតី’តិ អននុញ្ញាតំ, តញ្ចេ អកប្បិយំ អនុលោមេតិ, កប្បិយំ បដិពាហតិ, តំ វោ ន កប្បតិ។ យំ, ភិក្ខវេ, មយា ‘ឥទំ កប្បតី’តិ អននុញ្ញាតំ, តញ្ចេ កប្បិយំ អនុលោមេតិ, អកប្បិយំ បដិពាហតិ, តំ វោ កប្បតី”តិ (មហាវ. ៣០៥) – ឥមេ ចត្តារោ មហាបទេសេ ភគវា ភិក្ខូនំ នយគ្គហណត្ថាយ អាហ។ តត្ថ ធម្មសង្គាហកត្ថេរា សុត្តំ គហេត្វា បរិមទ្ទន្តា ឥទំ អទ្ទសំសុ។ “ឋបេត្វា ធញ្ញផលរស”ន្តិ សត្ត ធញ្ញរសានិ “បច្ឆាភត្តំ ន កប្បតី”តិ បដិក្ខិត្តានិ ។ តាលនាឡិកេរបនសលពុជអលាពុកុម្ភណ្ឌបុស្សផលតិបុសផលឯឡាលុកានិ នវ មហាផលានិ សព្ពញ្ច អបរណ្ណំ ធញ្ញគតិកមេវ។ តំ កិញ្ចាបិ ន បដិក្ខិត្តំ , អថ ខោ អកប្បិយំ អនុលោមេតិ, តស្មា បច្ឆាភត្តំ ន កប្បតិ។ អដ្ឋ បានានិ អនុញ្ញាតានិ, អវសេសានិ វេត្តតិន្តិណិកមាតុលុង្គកបិដ្ឋកោសម្ពករមន្ទាទិខុទ្ទកផលបានានិ អដ្ឋបានគតិកានេវ។ តានិ កិញ្ចាបិ ន អនុញ្ញាតានិ, អថ ខោ កប្បិយំ អនុលោមេន្តិ, តស្មា កប្បន្តិ។ ឋបេត្វា ហិ សានុលោមំ ធញ្ញផលរសំ អញ្ញំ ផលបានំ នាម អកប្បិយំ នត្ថិ, សព្ពំ យាមកាលិកំយេវាតិ **កុរុន្ទិយំ** វុត្តំ។

ភគវតា – “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ឆ ចីវរានិ ខោមំ កប្បាសិកំ កោសេយ្យំ កម្ពលំ សាណំ ភង្គ”ន្តិ (មហាវ. ៣៣៩) ឆ ចីវរានិ អនុញ្ញាតានិ, ធម្មសង្គាហកត្ថេរេហិ តេសំ អនុលោមានិ ទុកូលំ បត្តុណ្ណំ ចីនបដ្ដំ សោមារបដ្ដំ ឥទ្ធិមយំ ទេវទត្តិយន្តិ អបរានិ ឆ អនុញ្ញាតានិ។ តត្ថ **បត្តុណ្ណ**ន្តិ បត្តុណ្ណទេសេ បាណកេហិ សញ្ជាតវត្ថំ។ ទ្វេ បដានិ ទេសនាមេនេវ វុត្តានិ។ តីណិ កោសេយ្យស្ស អនុលោមានិ, ទុកូលំ សាណស្ស, ឥតរានិ ទ្វេ កប្បាសិកស្ស វា សព្ពេសំ វា។

ភគវតា ឯកាទស បត្តេ បដិក្ខិបិត្វា ទ្វេ បត្តា អនុញ្ញាតា លោហបត្តោ ច មត្តិកាបត្តោ ច។ លោហថាលកំ មត្តិកាថាលកំ តម្ពលោហថាលកន្តិ តេសំយេវ អនុលោមានិ។ ភគវតា តយោ តុម្ពា អនុញ្ញាតា លោហតុម្ពោ កដ្ឋតុម្ពោ ផលតុម្ពោតិ។ កុណ្ឌិកា កញ្ចនកោ ឧទកតុម្ពោតិ តេសំយេវ អនុលោមានិ។ **កុរុន្ទិយំ** បន “បានីយសង្ខបានីយសរាវកានំ ឯតេ អនុលោមា”តិ វុត្តំ។ បដ្ដិកា សូករន្តន្តិ ទ្វេ កាយពន្ធនានិ អនុញ្ញាតានិ។ ទុស្សបដ្ដេន រជ្ជុកេន ច កតកាយពន្ធនានិ តេសំយេវ អនុលោមានិ។ សេតច្ឆត្តំ កិលញ្ជច្ឆត្តំ បណ្ណច្ឆត្តន្តិ តីណិ ឆត្តានិ អនុញ្ញាតានិ។ ឯកបណ្ណច្ឆត្តំ តេសំយេវ អនុលោមន្តិ ឥមិនា នយេន បាឡិញ្ច អដ្ឋកថញ្ច អនុបេក្ខិត្វា អញ្ញានិបិ កប្បិយាកប្បិយានំ អនុលោមានិ វិនយធរេន វេទិតព្ពានិ។

៦៨. វិនយធរោ (បាចិ. អដ្ឋ. ៤៣៨) ច បុគ្គលោ វិនយបរិយត្តិមូលកេ បញ្ចានិសំសេ ឆានិសំសេ សត្តានិសំសេ អដ្ឋានិសំសេ នវានិសំសេ ទសានិសំសេ ឯកាទសានិសំសេ លភតិ។ កតមេ បញ្ចានិសំសេ លភតិ? អត្តនោ សីលក្ខន្ធគុត្តិអាទិកេ។ វុត្តញ្ហេតំ –

> “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អានិសំសា វិនយធរេ បុគ្គលេ។ អត្តនោ សីលក្ខន្ធោ សុគុត្តោ ហោតិ សុរក្ខិតោ, កុក្កុច្ចបកតានំ បដិសរណំ ហោតិ, វិសារទោ សង្ឃមជ្ឈេ វោហរតិ, បច្ចត្ថិកេ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គណ្ហាតិ, សទ្ធម្មដ្ឋិតិយា បដិបន្នោ ហោតី”តិ (បរិ. ៣២៥)។

កថមស្ស **អត្តនោ សីលក្ខន្ធោ សុគុត្តោ ហោតិ សុរក្ខិតោ**? ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ អាបត្តឹ អាបជ្ជន្តោ ឆហាការេហិ អាបជ្ជតិ អលជ្ជិតា, អញ្ញាណតា, កុក្កុច្ចបកតតា, អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញិតា, កប្បិយេ អកប្បិយសញ្ញិតា, សតិសម្មោសា។ កថំ **អលជ្ជិតាយ** អាបជ្ជតិ? អកប្បិយភាវំ ជានន្តោយេវ មទ្ទិត្វា វីតិក្កមំ ករោតិ។ វុត្តម្បិ ចេតំ –

“សញ្ចិច្ច អាបត្តឹ អាបជ្ជតិ, អាបត្តឹ បរិគូហតិ;
អគតិគមនញ្ច គច្ឆតិ, ឯទិសោ វុច្ចតិ អលជ្ជិបុគ្គលោ”តិ។ (បរិ. ៣៥៩);

កថំ **អញ្ញាណតាយ** អាបជ្ជតិ? អញ្ញាណបុគ្គលោ ហិ មន្ទោ មោមូហោ កត្តព្ពាកត្តព្ពំ អជានន្តោ អកត្តព្ពំ ករោតិ, កត្តព្ពំ វិរាធេតិ។ ឯវំ អញ្ញាណតាយ អាបជ្ជតិ។ កថំ **កុក្កុច្ចបកតតាយ** អាបជ្ជតិ? កប្បិយាកប្បិយំ និស្សាយ កុក្កុច្ចេ ឧប្បន្នេ វិនយធរំ បុច្ឆិត្វា កប្បិយំ ចេ, កត្តព្ពំ សិយា, អកប្បិយំ ចេ, ន កត្តព្ពំ, អយំ បន “វដ្ដតី”តិ មទ្ទិត្វា វីតិក្កមតិយេវ។ ឯវំ កុក្កុច្ចបកតតាយ អាបជ្ជតិ។

កថំ **អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញិតាយ** អាបជ្ជតិ? អច្ឆមំសំ “សូករមំស”ន្តិ ខាទតិ, ទីបិមំសំ “មិគមំស”ន្តិ ខាទតិ, អកប្បិយភោជនំ “កប្បិយភោជន”ន្តិ ភុញ្ជតិ, វិកាលេ កាលសញ្ញាយ ភុញ្ជតិ, អកប្បិយបានកំ “កប្បិយបានក”ន្តិ បិវតិ។ ឯវំ អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញិតាយ អាបជ្ជតិ។ កថំ **កប្បិយេ អកប្បិយសញ្ញិតាយ** អាបជ្ជតិ? សូករមំសំ “អច្ឆមំស”ន្តិ ខាទតិ, មិគមំសំ “ទីបិមំស”ន្តិ ខាទតិ, កប្បិយភោជនំ “អកប្បិយភោជន”ន្តិ ភុញ្ជតិ, កាលេ វិកាលសញ្ញាយ ភុញ្ជតិ, កប្បិយបានកំ “អកប្បិយបានក”ន្តិ បិវតិ។ ឯវំ កប្បិយេ អកប្បិយសញ្ញិតាយ អាបជ្ជតិ។ កថំ **សតិសម្មោសា** អាបជ្ជតិ? សហសេយ្យចីវរវិប្បវាសភេសជ្ជចីវរកាលាតិក្កមនបច្ចយា អាបត្តឹ សតិសម្មោសា អាបជ្ជតិ។ ឯវមិធេកច្ចោ ភិក្ខុ ឥមេហិ ឆហិ អាការេហិ អាបត្តឹ អាបជ្ជតិ។

វិនយធរោ បន ឥមេហិ ឆហាការេហិ អាបត្តឹ ន អាបជ្ជតិ។ កថំ **លជ្ជិតាយ** នាបជ្ជតិ? សោ ហិ “បស្សថ ភោ, អយំ កប្បិយាកប្បិយំ ជានន្តោយេវ បណ្ណត្តិវីតិក្កមំ ករោតី”តិ ឥមំ បរូបវាទំ រក្ខន្តោបិ នាបជ្ជតិ។ ឯវំ លជ្ជិតាយ នាបជ្ជតិ, សហសា អាបន្នម្បិ ទេសនាគាមិនឹ ទេសេត្វា វុដ្ឋានគាមិនិយា វុដ្ឋហិត្វា សុទ្ធន្តេ បតិដ្ឋាតិ។ តតោ –

“សញ្ចិច្ច អាបត្តឹ នាបជ្ជតិ, អាបត្តឹ ន បរិគូហតិ;
អគតិគមនញ្ច ន គច្ឆតិ, ឯទិសោ វុច្ចតិ លជ្ជិបុគ្គលោ”តិ។ (បរិ. ៣៥៩) –

ឥមស្មឹ លជ្ជិភាវេ បតិដ្ឋិតោវ ហោតិ។

កថំ **ញាណតាយ** នាបជ្ជតិ? សោ ហិ កប្បិយាកប្បិយំ ជានាតិ, តស្មា កប្បិយំយេវ ករោតិ, អកប្បិយំ ន ករោតិ។ ឯវំ ញាណតាយ នាបជ្ជតិ។ កថំ **អកុក្កុច្ចបកតតាយ** នាបជ្ជតិ? កប្បិយាកប្បិយំ និស្សាយ កុក្កុច្ចេ ឧប្បន្នេ វត្ថុំ ឱលោកេត្វា មាតិកំ បទភាជនំ អន្តរាបត្តឹ អនាបត្តឹ ឱលោកេត្វា កប្បិយំ ចេ ហោតិ, ករោតិ, អកប្បិយំ ចេ, ន ករោតិ។ ឯវំ អកុក្កុច្ចបកតតាយ នាបជ្ជតិ។ កថំ **អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញិតា**ទីហិ នាបជ្ជតិ? សោ ហិ កប្បិយាកប្បិយំ ជានាតិ, តស្មា អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញី ន ហោតិ, កប្បិយេ អកប្បិយសញ្ញី ន ហោតិ, សុប្បតិដ្ឋិតា ចស្ស សតិ ហោតិ, អធិដ្ឋាតព្ពំ អធិដ្ឋេតិ, វិកប្បេតព្ពំ វិកប្បេតិ។ ឥតិ ឥមេហិ ឆហិ អាការេហិ អាបត្តឹ នាបជ្ជតិ។ អនាបជ្ជន្តោ អខណ្ឌសីលោ ហោតិ, បរិសុទ្ធសីលោ ហោតិ។ ឯវមស្ស អត្តនោ សីលក្ខន្ធោ សុគុត្តោ ហោតិ សុរក្ខិតោ។

កថំ **កុក្កុច្ចបកតានំ បដិសរណំ ហោតិ**? តិរោរដ្ឋេសុ តិរោជនបទេសុ ច ឧប្បន្នកុក្កុច្ចា ភិក្ខូ “អសុកស្មឹ កិរ វិហារេ វិនយធរោ វសតី”តិ ទូរតោវ តស្ស សន្តិកំ អាគន្ត្វា កុក្កុច្ចំ បុច្ឆន្តិ។ សោ តេហិ កតស្ស កម្មស្ស វត្ថុំ ឱលោកេត្វា អាបត្តានាបត្តិគរុកលហុកាទិភេទំ សល្លក្ខេត្វា ទេសនាគាមិនឹ ទេសាបេត្វា, វុដ្ឋានគាមិនិយា វុដ្ឋាបេត្វា សុទ្ធន្តេ បតិដ្ឋាបេតិ។ ឯវំ កុក្កុច្ចបកតានំ បដិសរណំ ហោតិ។

វិសារទោ សង្ឃមជ្ឈេ វោហរតីតិ អវិនយធរស្ស ហិ សង្ឃមជ្ឈេ កថេន្តស្ស ភយំ សារជ្ជំ ឱក្កមតិ, វិនយធរស្ស តំ ន ហោតិ។ កស្មា? “ឯវំ កថេន្តស្ស ទោសោ ហោតិ, ឯវំ ន ទោសោ”តិ ញត្វា កថនតោ។

បច្ចត្ថិកេ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គណ្ហាតីតិ ឯត្ថ ទ្វិធា បច្ចត្ថិកា នាម អត្តបច្ចត្ថិកា ច សាសនបច្ចត្ថិកា ច។ តត្ថ មេត្តិយភូមជកា ច ភិក្ខូ វឌ្ឍោ ច លិច្ឆវី អមូលកេន អន្តិមវត្ថុនា ចោទេសុំ, ឥមេ **អត្តបច្ចត្ថិកា** នាម។ យេ បន អញ្ញេបិ ទុស្សីលា បាបធម្មា , សព្ពេតេ អត្តបច្ចត្ថិកា។ វិបរីតទស្សនា បន អរិដ្ឋភិក្ខុកណ្ដកសាមណេរវេសាលិកវជ្ជិបុត្តកា បរូបហារអញ្ញាណកង្ខាវិតរណាទិវាទា មហាសង្ឃិកាទយោ ច អពុទ្ធសាសនំ “ពុទ្ធសាសន”ន្តិ វត្វា កតបគ្គហា **សាសនបច្ចត្ថិកា** នាម។ តេ សព្ពេបិ សហធម្មេន សហការណេន វចនេន យថា តំ អសទ្ធម្មំ បតិដ្ឋាបេតុំ ន សក្កោន្តិ, ឯវំ សុនិគ្គហិតំ កត្វា និគ្គណ្ហាតិ។

សទ្ធម្មដ្ឋិតិយា បដិបន្នោ ហោតីតិ ឯត្ថ បន តិវិធោ សទ្ធម្មោ បរិយត្តិបដិបត្តិអធិគមវសេន។ តត្ថ តេបិដកំ ពុទ្ធវចនំ **បរិយត្តិសទ្ធម្មោ** នាម។ តេរស ធុតគុណា ចុទ្ទស ខន្ធកវត្តានិ ទ្វេអសីតិ មហាវត្តានីតិ អយំ **បដិបត្តិសទ្ធម្មោ** នាម។ ចត្តារោ មគ្គា ច ចត្តារិ ផលានិ ច, អយំ **អធិគមសទ្ធម្មោ** នាម។

តត្ថ កេចិ ថេរា “យោ វោ, អានន្ទ, មយា ធម្មោ ច វិនយោ ច ទេសិតោ បញ្ញត្តោ, សោ វោ មមច្ចយេន សត្ថា”តិ ឥមិនា សុត្តេន (ទី. និ. ២.២១៦) “សាសនស្ស បរិយត្តិ មូល”ន្តិ វទន្តិ។ កេចិ ថេរា “ឥមេ ច សុភទ្ទ ភិក្ខូ សម្មា វិហរេយ្យុំ, អសុញ្ញោ លោកោ អរហន្តេហិ អស្សា”តិ ឥមិនា សុត្តេន (ទី. និ. ២.២១៤) “សាសនស្ស បដិបត្តិ មូល”ន្តិ វត្វា “យាវ បញ្ច ភិក្ខូ សម្មាបដិបន្នា សំវិជ្ជន្តិ, តាវ សាសនំ ឋិតំ ហោតី”តិ អាហំសុ។ ឥតរេ បន ថេរា “បរិយត្តិយា អន្តរហិតាយ សុប្បដិបន្នស្សបិ ធម្មាភិសមយោ នត្ថី”តិ វត្វា អាហំសុ “សចេបិ បញ្ច ភិក្ខូ ចត្តារិ បារាជិកានិ រក្ខកា ហោន្តិ, តេ សទ្ធេ កុលបុត្តេ បព្ពាជេត្វា បច្ចន្តិមេ ជនបទេ ឧបសម្បាទេត្វា ទសវគ្គំ គណំ បូរេត្វា មជ្ឈិមជនបទេ ឧបសម្បទំ ករិស្សន្តិ, ឯតេនុបាយេន វីសតិវគ្គំ សង្ឃំ បូរេត្វា អត្តនោបិ អព្ភានកម្មំ កត្វា សាសនំ វុឌ្ឍឹ វិរូឡ្ហឹ គមយិស្សន្តិ។ ឯវមយំ វិនយធរោ តិវិធស្សបិ សទ្ធម្មស្ស ចិរដ្ឋិតិយា បដិបន្នោ ហោតី”តិ។ ឯវមយំ វិនយធរោ ឥមេ តាវ បញ្ចានិសំសេ បដិលភតីតិ វេទិតព្ពោ។

កតមេ ឆានិសំសេ លភតីតិ? តស្សាធេយ្យោ ឧបោសថោ បវារណា សង្ឃកម្មំ បព្ពជ្ជា ឧបសម្បទា, និស្សយំ ទេតិ, សាមណេរំ ឧបដ្ឋាបេតិ។ យេបិ ឥមេ ចាតុទ្ទសិកោ, បន្នរសិកោ, សាមគ្គិឧបោសថោ, សង្ឃេ ឧបោសថោ, គណេ ឧបោសថោ, បុគ្គលេ ឧបោសថោ, សុត្តុទ្ទេសោ, បារិសុទ្ធិ, អធិដ្ឋានឧបោសថោតិ នវ ឧបោសថា, សព្ពេតេ វិនយធរាយត្តា, យាបិ ច ឥមា ចាតុទ្ទសិកា, បន្នរសិកា, សាមគ្គិបវារណា, សង្ឃេ បវារណា, គណេ បវារណា, បុគ្គលេ បវារណា, តេវាចិកា បវារណា , ទ្វេវាចិកា បវារណា, សមានវស្សិកា បវារណាតិ នវ បវារណា, តាបិ វិនយធរាយត្តា ឯវ, តស្ស សន្តកា, សោ តាសំ សាមី។

យានិបិ ឥមានិ អបលោកនកម្មំ ញត្តិកម្មំ ញត្តិទុតិយកម្មំ ញត្តិចតុត្ថកម្មន្តិ ចត្តារិ សង្ឃកម្មានិ, យាចាយំ ឧបជ្ឈាយេន ហុត្វា កុលបុត្តានំ បព្ពជ្ជា ច ឧបសម្បទា ច កាតព្ពា, អយម្បិ វិនយធរាយត្តាវ។ ន ហិ អញ្ញោ ទ្វិបិដកធរោបិ ឯវំ កាតុំ លភតិ, សោ ឯវ និស្សយំ ទេតិ, សាមណេរំ ឧបដ្ឋាបេតិ, អញ្ញោ នេវ និស្សយំ ទាតុំ លភតិ, ន សាមណេរំ ឧបដ្ឋាបេតុំ។ តេនេវ “ន, ភិក្ខវេ, ឯកេន ទ្វេ សាមណេរា ឧបដ្ឋាបេតព្ពា, យោ ឧបដ្ឋាបេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (មហាវ. ១០១) បដិក្ខិបិត្វា បុន អនុជានន្តេនបិ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ព្យត្តេន ភិក្ខុនា ឯកេន ទ្វេ សាមណេរេ ឧបដ្ឋាបេតុំ, យាវតកេ វា បន ឧស្សហតិ ឱវទិតុំ អនុសាសិតុំ, តាវតកេ ឧបដ្ឋាបេតុ”ន្តិ (មហាវ. ១០៥) ព្យត្តស្សេវ សាមណេរុបដ្ឋាបនំ អនុញ្ញាតំ។ សាមណេរុបដ្ឋាបនំ បច្ចាសីសន្តោ បន វិនយធរស្ស សន្តិកេ ឧបជ្ឈំ គាហាបេត្វា វត្តបដិបត្តឹ សាទិតុំ លភតិ។ ឯត្ថ ច និស្សយទានញ្ចេវ សាមណេរុបដ្ឋានញ្ច ឯកមង្គំ។ ឥតិ ឥមេសុ ឆសុ អានិសំសេសុ ឯកេន សទ្ធឹ បុរិមានិ បញ្ច ឆ ហោន្តិ។ ទ្វីហិ សទ្ធឹ សត្ត, តីហិ សទ្ធឹ អដ្ឋ, ចតូហិ សទ្ធឹ នវ, បញ្ចហិ សទ្ធឹ ទស, សព្ពេហិបេតេហិ សទ្ធឹ ឯកាទសាតិ ឯវំ វិនយធរោ បុគ្គលោ បញ្ច ឆ សត្ត អដ្ឋ នវ ទស ឯកាទស ច អានិសំសេ លភតីតិ វេទិតព្ពោ។

មហានិសំសមិច្ចេវំ , កោសល្លំ វិនយេ សទា;
បត្ថេន្តេនេត្ថ កាតព្ពោ, អភិយោគោ បុនប្បុនន្តិ។

ឥតិ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

បកិណ្ណកវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

និដ្ឋិតោ ចាយំ បាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហោ។

និគមនកថា

អជ្ឈេសិតោ នរិន្ទេន, សោហំ **បរក្កមពាហុនា**;
សទ្ធម្មដ្ឋិតិកាមេន, សាសនុជ្ជោតការិនា។

តេនេវ ការិតេ រម្មេ, បាសាទសតមណ្ឌិតេ;
នានាទុមគណាកិណ្ណេ, ភាវនាភិរតាលយេ។

សីតលូទកសម្បន្នេ, វសំ **ជេតវនេ** ឥមំ;
វិនយសង្គហំ សារំ, អកាសិ យោគិនំ ហិតំ។

យំ សិទ្ធំ ឥមិនា បុញ្ញំ, យញ្ចញ្ញំ បសុតំ មយា;
ឯតេន បុញ្ញកម្មេន, ទុតិយេ អត្តសម្ភវេ។

តាវតឹសេ បមោទន្តោ, សីលាចារគុណេ រតោ;
អលគ្គោ បញ្ចកាមេសុ, បត្វាន បឋមំ ផលំ។

អន្តិមេ អត្តភាវម្ហិ, មេត្តេយ្យំ មុនិបុង្គវំ;
លោកគ្គបុគ្គលំ នាថំ, សព្ពសត្តហិតេ រតំ។

ទិស្វាន តស្ស ធីរស្ស, សុត្វា សទ្ធម្មទេសនំ;
អធិគន្ត្វា ផលំ អគ្គំ, សោភេយ្យំ ជិនសាសនន្តិ។

វិនយសង្គហ-អដ្ឋកថា និដ្ឋិតា។